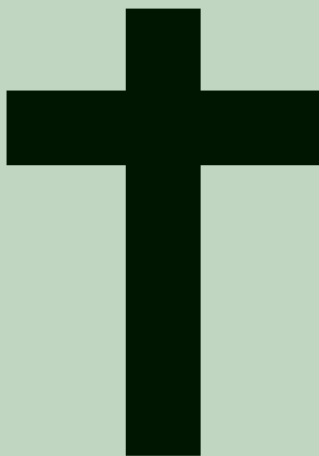

El Nuevo Testamento
en mixe de
Guichicovi

New Testament in Mixe, Isthmus (MX:mir:Mixe, Isthmus)

El Nuevo Testamento en mixe de Guichicovi New Testament in Mixe, Isthmus (MX:mir:Mixe, Isthmus)

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Isthmus

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Guichicovi [mir], Mexico

Copyright Information

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Isthmus

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
4e564219-157f-5807-b810-47a15308b8b8

Contents

San Mateo	1
San Marcos	42
San Lucas	72
San Juan	114
Hechos	150
Romanos	200
1 Corintios	225
2 Corintios	244
Gálatas	257
Efesios	263
Filipenses	270
Colosenses	274
1 Tesalonicenses	278
2 Tesalonicenses	283
1 Timoteo	285
2 Timoteo	291
Tito	295
Filemón	298
Hebreos	300
Santiago	313
1 Pedro	317
2 Pedro	324
1 Juan	328
2 Juan	332
3 Juan	333
Judas	334
Apocalipsis	336

San Mateo

¹ Yaa jaduhñ myiñ cujaay nebiaty ja'a Jesús yhap tieedyhajxy jecy xiøhajty. Abraham xiøhajty ja'a jawyinhájtábá. David xiøhajty ja'a cujecy jaac miñábá.

² Ja'a Abraham yhuung, Isaac je'e xiøhajty. Ja'a Isaac yhuung, Jacob je'e xiøhajty. Ja'a Jacob yhuung tu'ug, Judá je'e xiøhajty. May ja'a Judá ja'a piuhya'ay hánajty miøødá. ³ Ja'a Judá yhuunghajxy, Fares hajxy xiøhajty møødá Zara. Ja'a Fares tiajhajxy, Tamar je'e xiøhajty. Ja'a Fares yhuung, Esrom je'e xiøhajty. Ja'a Esrom yhuung, Aram je'e xiøhajty. ⁴ Ja'a Aram yhuung, Aminadab je'e xiøhajty. Ja'a Aminadab yhuung, Naasón je'e xiøhajty. Ja'a Naasón yhuung, Salmón je'e xiøhajty. ⁵ Ja'a Salmón yhuung, Booz je'e xiøhajty. Ja'a Booz tiaj, Rahab je'e xiøhajty. Ja'a Booz yhuung, Obed je'e xiøhajty. Ja'a Obed tiaj, Rut je'e xiøhajty. Ja'a Obed yhuung, Isai je'e xiøhajty. ⁶ Ja'a Isai yhuung, David je'e xiøhajty. Mänitá David tiägøøyy gobiernáhajpá. Mänitá Urías yajyagho'cá mánaa ja'a tsip jiadyiñ. Coo ja'a Urías yho'cy, mänitá David ja'a Urías tio'oxiøjc wyiingpøjcá. Mänitá David yaghuungpaaty. Salomón ja'a yhuung hajxy yajxøhajty.

⁷ Ja'a Salomón yhuung, Roboam je'e xiøhajty. Ja'a Roboam yhuung, Abías je'e xiøhajty. Ja'a Abías yhuung, Asa je'e xiøhajty. ⁸ Ja'a Asa yhuung, Josafat je'e xiøhajty. Ja'a Josafat yhuung, Joram je'e xiøhajty. Ja'a Joram yhuung, Uzías je'e xiøhajty. ⁹ Ja'a Uzías yhuung, Jotam je'e xiøhajty. Ja'a Jotam yhuung, Acáz je'e xiøhajty. Ja'a Acáz yhuung, Ezequías je'e xiøhajty. ¹⁰ Ja'a Ezequías yhuung, Manasés je'e xiøhajty. Ja'a Manasés yhuung, Amón je'e xiøhajty. Ja'a Amón yhuung, Josías je'e xiøhajty. ¹¹ Ja'a Josías yhuung tu'ug, Jecónías je'e xiøhajty. Jimá Jecónías ja'a piuhya'ay hánajty miøødá. Mänitá judiøshajxy hadsip yajnøcxá jäguem Babilonia-naaxooty.

¹² Jim hajxy chánaadiacpøjcy Babilonia. Jimá Jecónías ja'a yhuung yajxøhajty Salatiel. Ja'a Salatiel yhuung, Zorobabel je'e xiøhajty. ¹³ Ja'a Zorobabel yhuung, Abiud je'e xiøhajty. Ja'a Abiud yhuung, Eliaquim je'e xiøhajty. Ja'a Eliaquim yhuung, Azor je'e xiøhajty. ¹⁴ Ja'a Azor yhuung, Sadoc je'e xiøhajty. Ja'a Sadoc yhuung, Aquim je'e xiøhajty. Ja'a Aquim yhuung, Eliud je'e xiøhajty. ¹⁵ Ja'a Eliud yhuung, Eleazar je'e xiøhajty. Ja'a Eleazar yhuung, Matán je'e xiøhajty. Ja'a Matán yhuung, Jacob je'e xiøhajty. ¹⁶ Ja'a Jacob yhuung, José je'e xiøhajty. Coo ja'a María yhuung hánajty tøø myiñ tøø quia'ay, ja'a Jesús hajpá, mänitá José ja'a María wyiingpøjcy. Ja'a Jesús, Cristo je'e xiøhajty; paady yaa quiejxá hádaa yaabá naaxwiin maa højtscøxpán.

¹⁷ Námajmacts ja'a Jesús ja'a yhap ja'a tieedy hánajty miøødá, møødá Abraham møødá David. Y jaac námajmacts ja'a yhap ja'a tieedy hánajty miøødá, møødá Salomón møødá Jecónías. Mänitá judiøshajxy yajnøcxá Babilonia-naaxooty. Y jaac námajmacts ja'a Jesús ja'a yhap ja'a tieedy hánajty miøødá, møødá Salatiel møødá José. Mänitá Cristo myiñguiahy.

¹⁸ Yaa jaduhñ myiñ cujaay nebiá Jesucristo myiñguiahy. Ja'a Jesucristo tiaj, María hánajty je'e xiøhajty. Tøø hánajty tiødiägø'øyy coo ja'a María hajxy hánajty piøga'añ møødá José. Pero cajná hajxy hánajty piøcyñá, mänitá María quiáhxc'cy coo hánajty yhuungmøødá. Ja'a Dioshèspirituhaam hánajty tøø yhuungpaady. ¹⁹ Jaduhñ ja'a judiøshajxy hánajty quiuhdujthaty, coo ja'a to'oxiøjc yhuungpáadát jabiøcy, mänit jaduhñ yhøxmájtánát. Pero miøød ja'a José hojiot hánajty; cabá María hánajty ñäxø'øwø'owa'añ. Mänitá José wyiinmahñdyhajty coo ja'a María yhøxmádsát hamee'ch, nebiá María jaduhñ quia'ay yajtsáhdüñát. ²⁰ Yhuuc wiinmahñdyhajxy ja'a José hánajty, mänit miaaho'cy. Mänitá Diosmoonsá wyiinhijxy cuma'ayhaam. Tsajpootyp hánajty chooñ. Mänitá José ñämaayyá:

—José, David miñch hijty mhaphajxy mdeedyhajxy. Ca'a mdajy ca'a mmay. Hoy jaduhñ coo ja'a María mwiingpøgát. Dioshèspirituhaam jaduhñ tøø yhuungpaady. ²¹ Ya'ayhána'c jaduhñ yhuunghadaamby, ja'a Jesús hajpá. Coo ja'a quuu'ug ja'a piojpá quiädieey yajñhwa'adsaana, paady jaduhñ xiøhata'añ Jesús.

²²⁻²⁵ Coo ja'a José mia'abiädø'cy, mänit quiuiduunñ neby hánajty tøø ñäma'ayíñam ja'a Diosmóonsám. Mänitá María wyiingpøjcy. Pero cab hajxy ñimiøødmaawá høxtá cooná ja'a María ja'a Jesús yajmiññá. Ja'a coobhuung, je'eds jaduhñ miingahy. Jesús jaduhñ xiøhajty. Coo ja'a Jesús jaduhñ myiñguiahy, tøjajty ja'a Diosmädiag'y jaduhñ nebiá Diosmädiag'y-yajwa'xpáhajxy jecy quiujahyñ:

Huungpaadaamb ja'a cáxyihána'c tu'ug.

Ya'ayhána'c yhuunghadaamby.

Jue'e xiøhata'añ, Emanuel.

Je'eduhñ ñänøømby coo ja'a Dios hajxy xmiøødhájtám.

2

¹ Ja'a Jesús, jim jaduñ myiinñguiahy maa ja'a cajpt jaduñ xiõhatiän Belén, jim Judeanaaxooty. Ja'a Herodes, je'e hánajty tuumb gobierná. Jim je'e hánajty chána'ay maa ja'a mojcáptán Jerusalén. Mánitá jáya'ayhajxy jim náje'e miejch maa ja'a Heródesán. Jáguem hajxy hánajty tøø choof maa ja'a xøø piädsømiän. Madsa'ahøxtaabiä hajxy hánajty wiädity.

² Mánit hajxy yajtøøy:

—Maa ja'a judíos guiobiernáhajxy, ja'a tøø myiñ tøø quia'ayábä. Jáguem højts ja'a miadsa'a tøø nnáheebøøyyä, jim maa ja'a xøø piädsømiän. Paady højts yaa tøø nmiñ tøø nmech neby højts jaduñ nwiingudsáhø'øwät.

³ Coo ja'a gobierná Herodes jaduñ miädoyhajty møødä Jerusalénpä-jáya'ayhajxy nágøxiä, mánit hajxy tiägøøyy tajpä maabiä. ⁴ Mánitá Herodes miøjyaaxy ja'a teedywiindsøñhajxy møødä ley-yajnahixøøbiähajxy. Mánitá Herodes yajtøøy:

—Maa ja'a Cristo myina'añ quia'awa'añ, ja'a Dios quixaambä.

⁵ Mánit hajxy yhadsooy:

—Beléncajptøotiäc jaduñ myina'añ quia'awa'añ yaa Judeanaaxooty. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpä jecy cujahy nebiä Dios miánaañän:

⁶ Ja'a cajpt jaduñ xøhájpä Belén, jim Judeanaaxooty,

jimä wiindsøn tu'ug myina'añ quia'awa'añ;

je'e'ch ja'a ngu'ug xyhane'emáañäp, ja'a judíoshajxy; paadiä Beléncajpt jaduñ ja-jmábaada'añii nebiä mojcáptán.

⁷ Mánitá Herodes miøjyaaxy hamee'ch ja'a madsa'ahøxtaabiähajxy. Mánitá Herodes yajtøøy:

—Mäduhnajtä ja'a madsa'a quiahxø'tsohñ.

⁸ Coo ja'a Herodes tøyhajt miooyyä, mánitá miánaangumbä:

—Nøcx ja'a pigána'c hajxy jim yajtøw Belén. Naxy hajxy hoy mdehm yajtøwät. Coo mbáadät, mánitøch hajxy min yhawaañä, nébiøch jim nøcx nwiingudsáhøøbiä.

⁹⁻¹⁰ Mánitá madsa'ahøxtaabiähajxy tiu'ubøjcy. Jim hajxy ñøcxy Belén nebiä Herodes hánajty tøø miána'añän. Mánitá madsa'a hajxy jadáhøoc yhiñxcumbä, ja'a hajxy hánajty tøø yhuug hijxpä jáguem maa ja'a xøø piädsømiän. Mánit hajxy jiaan'ch tehñ xioondaacy. Mánitá madsa'a hajxy piadu'ubøjcy. Mánitá madsa'a jim tøyyä tiánaaxiøjpy maa ja'a pigána'c-huung hánajty yhitiän naaxyp. Tøyyä ja'a madsa'a hánajty quihhajnaaxy maa hánajty quio'na'ayän.

¹¹ Mánitá madsa'ahøxtaabiähajxy tiøjtägøøyy. Jimä regalo hajxy hánajty møødä caajäjooty. Mánitá pigána'c-huung hajxy yhiñxy møødä tiaj María. Mánitá pigána'c hajxy wyiinji-jcädaacy; wyiinjudsáhøøyy hajxy jaduñ. Mánitá quiaaäj hajxy yaghawaach. Mánitá oro hajxy yajpádsøømy møødä poom møødä mirraperfume. Pa'agxuu'p je'e; tsoy ñøcxy. Mánitá pigána'c hajxy jaduñ ñä'ä mooyy. ¹² Mánit hajxy wyiimbijnä. Mánit hajxy ñøcxy maa ja'a quiajphaxjiän. Wiingtuum hajxy ñøcxøøñä; cab hajxy jim ñaxøøñä maa ja'a Heródesán. Hix, tøø hajxy hánajty yhawaañäxä cuma'ayhaam coo hajxy jim quia'a naxøøñät.

¹³ Coo ja'a madsa'ahøxtaabiähajxy hánajty tøø wyiimbijnä, mánitá José ja'a Diosmoonsä tu'ug wyiinhijxy cuma'ayhaam, ja'a tsajpootypä. Mánitá José ñämaayyä:

—José, pädø'og. Nøcx hajxy jim Egiptonaaxooty møødä mhuung møødä mdo'oxy. Jim hajxy mmähmø'øwät høxtä coonä nhawaañämät coo hajxy mwiimbidät. Paady hajxy mbäyø'øgät neby yø'ø mhuung xquia'a yaghó'cät. Ja'a Herodes, xyhøxta'awaañäp yø'ø mhuung jaduñ; xyajyagho'ogaañäp jaduñ.

¹⁴ Mánitá José piädø'cy. Mánitá Joséhajxy jim jiaan'ch nøcxy Egipto møødä yhuung møødä tio'oxy. Mánitcoods hajxy tiehñ tiu'ubøjcy. ¹⁵ Jim hajxy hánajty miähmø'øwa'añ Egipto. Høxtä ja'a Herodes hó'ogäp, mánit hajxy hánajty wyiimbijtagatsa'añ. Je-quian ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpä hánajty tu'ug tøø quiujaay nebiä Dios miánaañän: "Nhøxyaaxpádsømämbiøch ja'a nhuung jii by Egiptonaaxooty." Y coo ja'a Joséhajxy jim jiaan'ch nøcxy Egipto, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduñ.

¹⁶ Coo ja'a Herodes ñajuøøyy coo hánajty tøø wyiinhøøñii ja'a madsa'ahøxtaabiädøjc, mánitá Herodes jiootma'ty. Mánitá Herodes ja'a pigána'c yajyagho'cä nágøxiä, pøñjaty ja'a mejtsjumøjtpä hánajty ca'a yaghabejpnä, ja'a hajxy hánajty tsánaabiä Belén møødä Belén máwiingón. Hix, tøø hánajty mejtsjumøjt yhiñä coo ja'a madsa'a quiahxø'tsohñ, ja'a madsa'ahøxtaabiädøjc-hajxy hánajty tøø yhiñiäbä. ¹⁷⁻¹⁸ Jaduñ ja'a Diosmädia'agy tiøjiäcumbä nebiä Jeremías hánajty jecy tøø quiujaayän:

Jim maa xiõhatiän Ramä,

jimä Raquel ja'a yhuung ñäjøøyy ñaxuu'ch.

Coo ja'a yhuung yaghó'cäxä, paady quia'a jootcapxmøcpøgaanä.

Ja'a Jeremías, je'e ja'a Diosmädia'agy jecy yajwa'x.

¹⁹ Coo ja'a Herodes yho'nä, jimnä ja'a Joséhajxy hánajty Egiptonaaxooty. Mánitá José ja'a Diosmoonsä tu'ug wyiinhijxcumbä cuma'ayhaam, ja'a tsajpootypä. Mánitá José ñämaayyä:

²⁰ —Pädø'og, wiimbit hajxy mөөдä mhuung mөөдä mdo'oxy. Nөcx hajxy Israelnaaxooty. Tөө jäya'ayhajxy yho'nä, ja'a mhuung hajxy hijty xyagho'ogäanäbä.

²¹ Mänitä Joséhajxy piädø'cy mөөдä yhuung mөөдä tio'oxy. Mänit hajxy jim jiaančh nөcxy Israelnaaxooty. ²² Mänitä José miädoyhajty coo Arquelao hänäjty guobiernähajnä jim Judeanaaxooty maa ja'a tieedy Herodes hänäjty tөө guobiernähatiän. Mänitä José chähgөөy. Cab hänäjty jim nөcxaannä Judeanaaxooty. Wiingtuum hajxy nөcxy Galileanaaxooty, nebiä José hänäjty tөө yhawäanäxän cuma'ayhaam. ²³ Coo hajxy jim miejch Galileanaaxooty, mänit hajxy jim chänaadiaacpöjcy maa ja'a cajpt xiöhatiän Nazaret. Coo hajxy jim chänaadiaacpöjcy, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ maa jaduhñ myiñän cująy coo ja'a Jesús hänäjty ñäma'awa'añii coo jim chooñ Nazaret. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy jaduhñ jecy cujahy.

3

¹ Cujecy ja'a Juan ja'a mäyajnäbejpä jim miejch Judeanaaxooty pactuum. Ja'a Diosmädia'agy hänäjty yajwa'xyp. ² Mänitä Juan tiägөөy mädiaacpä. Mänit miänaañ:

—Najtshixø'ow ja'a mhaxөөgcuhtujt hajxy; habaadäannäp jaduhñ coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añ.

³ Ja'a Isaías, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwa'xäbä, je'e hänäjty jaduhñ jecy tөө quiujaay:

Jimä jäya'ay tu'ug yaaxwädity pactuum:

“Najtshixø'ow ja'a mhaxөөgcuhtujt hajxy, nebiä mwiindsön hajxy hoy mjöbhixät; hoy hajxy jaduhñ mwiingudsähgø'owät.”

Ja'a Juan jaduhñ nänөөmä.

⁴ Ja'a Juan, camellopöjt hänäjty wyithajpy; wajhac hänäjty wiөөnhajpy. Chu'chp mu'u hänäjty je'e; yhuucypy cunaaxmөjtsiinnөө hänäjty. ⁵ Majiäya'ay ja'a Juan hänäjty ñämečhii. Jerusalén hajxy hänäjty näje'e chooñ. Näje'e hajxy hänäjty chohmä Judeanaaxooty mөөдä Jordänmөjnөөbaha. Yhamädoohidäanäp ja'a Juan miädia'agy hajxy hänäjty. ⁶ Mänitä piojpä quädieey hajxy ñägapxy. Mänitä hajxy jim yajnäbejtä ja'a Juängäm maa ja'a Jordänmөjnөөjän.

⁷ Mänitä Juan yhijxy coo hänäjty ñämečhii ja'a fariseoshajxy nämay mөөдä saduceoshajxy. Ja wi'l'i ñäbetaamb hajxy hänäjty je'ebä. Ja'a fariseoshajxy, hoy hajxy hänäjty jiaančh tehñ quiudiuhñ ja'a Moisés miädia'agy. Ja'a saduceoshajxy, wiingä cuhtujt hajxy hänäjty miөөдä; cab hajxy hänäjty miäna'añ coo hajxy jiiyjiöjtägatsa'añ. Mänitä Juan miänaañ:

—Hay, möjcu'u, caj mijts hoguiuhdujt mnä'ägädä mөөдä. Paady hajxy mja wi'l'i ñäbetaambä nebiä Dios hajxy jaduhñ xquia'a yajcumädöwät, tühmäts. ⁸ Hoy hajxy mwädität neby hajxy jaduhñ myajcähxø'ögät coo ja'a mhaxөөgcuhtujt hajxy hänäjty tөө mjaančh najtshixø'oy. ⁹ Cab hajxy jaduhñ mmäná'anät: “Abrahámhoch hijty nhaphajpy ndeedy-hajpy, páadyhöch ja'a Dios jaduhñ xquia'a yajcumädöwa'añ.” Mänitä Dios jaduhñ xya-jnähwa'adsät coo ja'a mhaxөөgcuhtujt hajxy mnajtshixø'owät, ca'a jie'eguiöxpä coo ja'a Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty. ¹⁰ Pөн hoy ca'a wädijp, jaduhñ mäwinäts je'e nebiä quepychaajän, ja'a ca'a tömhajpä. Piuxaamby hajxy je'e; mänit hajxy ño'oga'añ. Paady hajxy hoy mwädität nebiä Dios hajxy jaduhñ xquia'a yajcumädöwät. ¹¹ Tөyhajt mijts nyajnbety nөөhaam neby hajxy jaduhñ myajcähxø'ögät coo ja'a mhaxөөgcuhtujt hajxy tөө mnajtshixø'oy. Pero xii jäya'ay tu'ug jiaac miñ hөxhaam; je'eds mäböjnäbä ja'a Dioshəpirtu hajxy xmio'owaamb. Xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsaamb hajxy jaduhñ. Maas möcä cuhtujt je'e miөөдä quejeech hөөch. Cábөch cuhtujt nnä'ägä mөөдä ni weeñtiä maa jaaya'aguioxpän. ¹² Ja'a jäya'ayhajxy, coo ja'a trigo hajxy hänäjty tөө tiexy, tөгooty hajxy nөcxy piäda'agy. Pero ja'a trigohac, naaxwiin je'e quia'ay. Jaduhñ mäwinäts jäya'ayhajxy quia'awa'añ haxөөgtuum, ja'a yhaxөөgcuhtujt hajxy ca'a najtshixø'owaambä. Cөjxta'axioө hajxy jiiyby chaačhpöga'añ.

¹³ Mänitä Jesús miejch maa ja'a Juan hänäjty miäyajnäbetiän jim maa ja'a Jordänmөjnөөjän. Galilea ja'a Jesús hänäjty tөө chooñ. Näbetaamb hänäjty je'ebä. ¹⁴ Mänitä Juan ja'a Jesús ñämaayy:

—Cab jaduhñ yhahixø'oy cooçh miich nyajnbétät; maas hoy hijty jaduhñ cooçh miich cu xyajnäbejty.

¹⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Hөөch yajnäbéjtäc neby jaduhñ ngudiüünämät nebiaty ja'a Dios xyhanéhmäm.

Mänitä Juan jaduhñ miänaañ:

—Ween nyajnbétät.

¹⁶ Mänitä Jesús ñäbejty. Mänit je'e tiө'ödspädsөөmy. Mänitä tsajt yhawaach. Mänitä Jesús ja'a Dioshəpirtu yhijxy coo hänäjty miänacy nebiä palomän, coo hoy yhänaaguiäda'agy ja'a Jesús quiuhduum. ¹⁷ Mänitä Dios jim quiapxy tsajpooty:

—Hөөч nHuung yø'ø. Njaanč tehñ chójpiøch jaduñ. Jaanč tehñ jiootcújc-høch nñiäw'ø'yii ja'a nHuungcøxpøch.

4

¹ Mänitå Dioshespíritu ja'a Jesús wioonøcxy pactuum. Jimå Jesús hånajty jia wi'i ñåma'awa'añii ja'a møjcu'ugóngåm coo haxøøg jiatcø'øwät.

² Juxychägüi'xxøø ja'a Jesús hånajty jim tøø yhyty jaguiay. Ni xøøm ni coods hånajty tøø quia'a cay. Mänit yåho'pøjcå. ³ Mänitå Jesús ñåmejtså ja'a møjcu'ugóngåm. Ja wi'i yagjatcø'øwåañp ja'a Jesús hånajty haxøøg. Mänitå møjcu'ugong miånaañ:

—Pø miüch ja'a Dios tøyhajt xyHuunghajp, nåma'aw yø'ø tsaå coo ween chajcaagyquiojy.

⁴ Mänitå Jesús yhadsooyy:

—Jaduñ ja'a Diosmädia'agy miåna'añ: “Ca'a quiaaguiähajtiå ja'a jäya'ayhajxy miådsånaaby hädaa yaabå naaxwiin; møødå Diosmädia'agy hajxy miådsåna'ay.”

⁵ Mänitå møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxy jim Jerusalén. Ja'a Dioscajt je'e jim. Mänitå Jesús miøødwiimbejtå ja'a møjtsajtøjcuhduum. ⁶ Mänit ñåmaayyå:

—Pø miüch ja'a Dios tøyhajt xyHuunghajp, cuhdøpxnaç jii. Caj miüch nej mjådåt. Jaduñ ja'a Diosmädia'agy miåna'añ:

Ja'a Dios ja'a miøonså hane'emaamb, ja'a hajxy jim tsajpootypå coo miüch xcwieendåhådåt. Xchehnhidaamb miüch hajxy nej miüch tsaajooty jaduñ mga'a cuhnëbåt.

⁷ Mänitå Jesús yhadsooyy:

—Pero nom ja'a Diosmädia'agy miånaambå: “Cabå Dios ja'a mWiindsøn mjøjcaxpø'øwät.”

⁸ Mänitå møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxcumbå maa ja'a tunån, ja'a jaanč tehñ quiøxpå. Mänitå Jesús yajnåhixøyyå ja'a naax ja'a cajpt cøxiå hädaa yaabå naaxwiin, coo ja'a jäya'ayhajxy miøjjå jiaañchå. ⁹ Mänitå Jesús ñåmaayyå:

—Hөөч nje'e yø'øduñ cøxiå mäduhñtiå jii quiahxø'øgy. Cooč miüch jijn'a xwyiinn-gudsåhgø'øwät, mänitåts yø'ø ngøxy mó'owät.

¹⁰ Mänitå Jesús yhadsooyy:

—Jåwa'ads miüch jim, møjcu'u. Jaduñ ja'a Diosmädia'agy miåna'añ: “Dios hajxy mwiinn-gudsåhgø'øwåp, ja'a hajxy mWiindsønhaipiå. Cab jaduñ wiingpå mwiingudsåhgø'øwät.”

¹¹ Mänitå møjcu'ugong wyiimbijnå; nidiuhñ ja'a Jesús miåhmøoyy. Mänitå Jesús ñågådaacå ja'a Dios miøonsåm ja'a tsajpootypå. Mänit je'e piuhchumy.

¹² Coo ja'a Jesús miådoyhajty coo ja'a Juan hånajty tøø chumyii, mänit jim ñøcxy Galileanaaxooty. ¹³ Mänitå Jesús jim ñaxøoyy maa ja'a Nazaretcajptån, pero cab jim miåhmøoyy. Mänit jim chånaadiaacpøjcy maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiån Capernaum. Jimåts je'e Galileamejypia'a maa ja'a Zabulón yhap yhoc-hajxy chåna'ayån. Jimå Neftalí ja'a yhap yhoc-hajxy chånaabiå. ¹⁴ Coo Ja'a Jesús jim chånaadiaacpøjcy Capernaum, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduñ nebiå Isaiås hånajty jecy tøø quiujaayån, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwå'xabå:

¹⁵ Ja'a naax maa ja'a Zabulón yhap yhoc-hajxy chåna'ayån, maa ja'a Neftalí yhap yhoc-hajxy chånaabiån, jimå tu'u ñaxø'øy mejypia'a, jim Galilea, jim maa ja'a ca'a judiøshajxy chåna'ayån.

¹⁶ Ja'a jäya'ayhajxy hijty haxøøgwådijp, tøø ja'a piojppå quidiëey hajxy yajnåhwåtsåxå. Ja'a jäya'ayhajxy hijty hagoodstuum ca'awaambå, nõcxaamb hajxy je'e jim tsajpootyp, coo ja'a piojppå quidiëey hajxy tøø yajnåhwåtsåxåbå.

¹⁷ Mänitå Jesús tågøoyy yajwiingapxøøbiå ja'a Diosmädia'agy. Mänit miånaañ:

—Najtshixø'øw ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy. Habaadåañp jaduñ coo ja'a Dios ja'a miåjaa yajcåhxø'øga'añ.

¹⁸ Jimå Jesús hånajty miejypia'ayo'oy maa ja'a Galileamejjiån. Mänitå jäya'ay metsc yhiixy, ja'a Simón, ja'a xøhajpå Pedro, møødå piuhya'ay Andrés. Hacxmats hajxy hånajty tiuunghajpy. Jimå yhacxjohmð hajxy hånajty miejypiåda'aga'añ. ¹⁹ Mänitå Simónhajxy ñåmaayyå ja'a Jesúsåm:

—Jam hajxy wådijtåm. Jue'e mijts mduunghajpy, hacxmats; wiingtuunç mijts nmo'owaamby. Nyajnåhixø'øwaamby mijts nebiå jäya'ay hajxy myajwiingapxø'øwät ja'a Diosmädia'agy.

²⁰ Tuunå je'eduhñ ñå'å mänaañ, mänitiå ja'a yhacxjohmð hajxy ñajtswidsoøoyy; mänit ja'a Jesús hajxy piadu'ubøjcy.

²¹ Mänitå Jesús jiaag hädaacy mejypia'a. Mänitå Zebedeo yhiixy møødå yhuunghajxy, ja'a Jacobo møødå Juan. Jiiby hajxy hånajty yhäna'ay barcojooty. Yhacxjohmð hajxy hånajty yhaxodsøøby. Mänitå Jesús ja'a Jacobo miøjyaaxy møødå Juan. ²² Tuunå hajxy jaduñ ñå'å mädooyy, mänitiå hajxy piådsøømy barcojooty; mänit ja'a Jesús hajxy piadu'ubøjcy; yajmåhmøoyy ja'a tieedy hajxy jiiiby barcojooty.

²³ Mänitá Jesús tiägøøyy wädijpá cajpt-cajpt jim Galilea. Mädia'agy-yajwa'xpä jaduñ wiädijty coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Homiädyyi cajptä hánajty ñøcxy, jibý hánajty yajnähixø'øyy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. May ja'a jäya'ay yajmøcpøjcy. Homiädyyi pa'amä jaduñ yajnaxy. ²⁴ Mänitá mädia'agy jaduñ wiädijty ja'a Jesúsøxpä jim maa jaduñ xiøhatiän Siria. Mänitá pa'amjäya'ayhajxy yajmejtsä maa ja'a Jesúsän, pønjatý ja'a møjcu'u møød, møød pønjatý ja'a pojpa'am møød. Mänitá Jesús ja'a pa'amjäya'ay quiøxy yajmøcpøjcy. ²⁵ Mänitá Jesús piadu'ubøjcä ja'a majiäya'ay. Jim Galilea hajxy hánajty näje'e chooñ. Näje'e hajxy hánajty chooñ maa ja'a majc-hagajptän, näje'e Jerusalén, møødä Judea møødä Jordánmøjnø'awiimb.

5

¹ Coo ja'a Jesús ja'a majiäya'ay yhjijxy, mänit ñøcxy tunguhduum. Mänit yhøxtaacy naaxwiin. Mänit ñämejtsä ja'a jiamjøødhajxy. ² Mänit tiägøøyy yajnähixøøbiä. Mänit miänaañ:

³ —Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjatý jaduñ yajpejxp. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo hajxy jim ñøcxa'añ maa ja'a Diosän.

⁴ Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjatý jootmayhajp. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy quiapxmøcpøga'añijäm.

⁵ Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjatý mee'xxieemy hidaamb. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy mio'owa'añijäm nebiaty ja'a Dios tøø yajwiinwaanø'øyy.

⁶ Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjatý ja'a jioot tsojp coo hajxy hoy quiudiünät. Puhbedaanäp hajxy jaduñ Diósäm.

⁷ Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjatý hojioot møød. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy ñäxuudsä'añijäm.

⁸ Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjatý haxøøgwiiinmahñdy ca'a møød. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy yhixa'añ.

⁹ Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjatý capxuhgådaacp maa ja'a tsip piädø'øguiän. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy yhuunghada'añijäm.

¹⁰ Tsaächpøjp ja'a jäya'ayhajxy näje'e coo hoguiuhdujt hajxy miøødä; pero jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo hajxy jim ñøcxa'añ maa ja'a Diosän.

¹¹ Jootcujc hajxy mhida'añ, hoy ja'a jäya'ayhajxy hánajty xjia nämä'ay haxøøg, hoy ja'a jäya'ayhajxy hánajty xjia nähøønø'owa'añ hoñejpiä ja'a høøhcøxpä.

¹² Jaanä jaduñ hajxy jecy tøø chaächpøjppä, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwä'xäbä. Pero xoonä'ag hajxy, jootcugø'ow hajxy; jimä hoybä weenbä hajxy mjaançh tehñ pi-aada'añ jim tsajpootyp.

¹³ Ja'a caan, coo ja'a tiaamdspä tiägøyyät, cab jaduñ mänaa tiaamdsøøñät. Tøø jaduñ mia'ady. Mänitá jäya'ayhajxy yhøxwøjy, mänit hajxy yajteen. Jaduñ mäwíinät mijs nebiä caanän hädaa yaabä naaxwiin; coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mnajtshixø'owät, mmä'adäp hajxy jaduñ.

¹⁴⁻¹⁶ Ja'a cajpt, ja'a tunguhduum hijpá, caj mänaa yhjixtägøyyi. Y coo ja'a cera hajxy ñø'ogy, cab hajxy jaduñ ñähjuppety cachpa'c. Caj pues. Jijby hajxy jaduñ piäda'agy cøxp maa ja'a ceratoyøñdiän, nebiä jäya'ayhajxy nägøxiä quiudø'xøøjät jibý togooty. Jaduñ mäwíinät mijs, hoy hajxy mwädítät nebiä jäya'ay hajxy jaduñ xyhixät coo hajxy hánajty hoy mwädity. Mänitá jäya'ayhajxy wyiingudsähgø'owät ja'a nDeedyhjtäm jim tsajpootyp.

¹⁷ Páadyhøch yaa tøø nmiñ tøø nmech hädaa yaabä naaxwiin nébiøch mijs jaduñ nyajnähixø'owät nebiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joo mgudiünät, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä, ja'a Diosmoonsähajxy yajwä'xäbä, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. Cábøçhä Diosmädia'agy nyajcuhdägøyya'añ. Cab hajxy jaduñ mmän'anät cooçh nya-jcuhdägøyya'añ. ¹⁸ Tøyhájtøch mijs nnäma'ay, mäduhñtiä ja'a tsajtwiing miähmø'owa'añ, mäduhñtiä hädaa yaabä naaxwiin miähmø'owa'añ, cabä Diosmädia'agy quiuhdägøyya'añ, ni weeñtiä, ni tu'lí'xytiädä, høxtä coonä hánajty tøø quiøxy habejnä. ¹⁹ Pønjatý ja'a Diosmädia'agy jaduñ cudiuumb, pønjatý ja'a wiinghänac jaduñ yajnähixøøby coo hajxy quiudiüumbät, je'eds hajxy møj jaançh päda'agäänäp coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Pero pønjatý ja'a Diosmädia'agy ni weeñtiä ca'a cudiuumb, pønjatý ja'a wiinghänac yajnähixøøby coo hajxy quia'a cudiünät, cab hajxy je'e møj jaançh piäda'aga'añii coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. ²⁰ Mijtshøch jaduñ nnämaaby, cabä ley-yajnähixøøbiädøjc-hajxy hoy wiädity ni ja'a fariseodøjc-hajxy. Coo mijs maas hoy mwädítät, mänit hajxy jim mnøcxät cøxp maa ja'a Diosän. Pø cab hajxy hoy mwädita'añ, cab hajxy jim mnøcxät.

²¹ Tøø hajxy mmädoyhaty nebiä mhap mdeedyhajxy hijty jecy miäna'añän: "Ca'a hajxy mjäya'ay-yagho'ogy coo ja'a cuduung hajxy xyajcumädøwät." ²² Pero høøch mijs nnämaaby, pøn ja'a miäjøøn miädøjc mäjootma'p, je'eds cumädowaamb maa ja'a cuduungän. Pøn ja'a

miäjöön miädöjc nähwaambejp, je'eds cumädowaamb maa ja'a gobiernän. Pön ja'a miäjöön miädöjc nämaaby coo je'e quiuhmañ'öy, je'eds jiiby ca'awaamb haxöøgtuum, maa ja'a jöön mänaa quia'a pi'ichän.

²³ 'Entonces, coo hajxy hänäjty tii mänaa myoxa'añ jiiby tsajtöogooty maa ja'a altarän, y coo hajxy mänit mjahmiédstät coo ja'a mmäjöön mmädöjc hajxy hänäjty töø xmiädsib'öy hotyiguiöxpä, ²⁴ jim hajxy mnajtsconó'owät altarwiinduum, tijaty hajxy hänäjty myoxaamby. Mänit hajxy jim mnöcxät maa ja'a mmäjöönän maa ja'a mmädöjcän, neby hajxy jaduhñ myajtödiägó'owät. Mänit hajxy mwiimbídat. Mänit hajxy mnöcxätgátsät maa ja'a altarän. Mänit hajxy myóxnät.

²⁵ 'Coo pön hänäjty mänaa xñäxó'owó'owa'añ maa ja'a cuduungän, jayöjy myajtödiägó'owät tu'haamnöcxpä. Coo jim mga'a yajtödiägó'owät tu'haamnöcxpä, mänit hajxy xyajmédsät cuduungwiinduum. Mänitá cuduung xyajcö'ödägó'owät ja'a policiahajxy. Mänit hajxy xchúmat. ²⁶ Jiiby jaduhñ mmähmó'owät pujxtöogooty. Cab jaduhñ mdsoj pädsómät. Mänit jaduhñ mbädsómät coo hänäjty pedyii töø mniyhöxjuubiädsömyii. Tøyhajt jaduhñ.

²⁷ 'Töø hajxy mmädoyhaty coo jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miäna'añ coo hajxy mga'a tu'udägöyät. ²⁸ Pero hөөч mijts jaduhñ nnämaaby, coo pön wíngto'oxiöjc mänaa yhadsoy, nä'ägädä tu'udägooby je'eduhñ.

²⁹⁻³⁰ 'Coo tii hoyhadsojnä mhíxät, cab jim mmöjhée'pnät ni mga'a nähdónät. Jaduhñ mnibiädä'agöjät nebiä wiindspän nebiä cö'öducpä. Pø caj, jiiby hajxy mga'awa'añ haxöøgtuum.

³¹ 'Jaduhñä jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miänaambä: "Coo pön ja'a tio'oxiöjc mänaa yhöxmádsät, mänitá hagujpöjnocy quió'ötsnät." ³² Pero hөөч mijts jaduhñ nnämaaby, coo pön tio'oxiöjc mänaa yhöxmádsät, y cabä tio'oxiöjc hänäjty nej töø jiatcö'öy, coo ja'a to'oxiöjy wiingya'adiöjc jöjöpögó'owät, pues tu'udägöyöp ja'a to'oxiöjy jaduhñ. Ja'a ya'adiöjy, ja'a hänäjty jawyiin töøbä yhöxmáchäbä, je'edsä pojpa möød. Y ja'a ya'adiöjy töø jiaac jöjöpögó'oyäbä, jaanä tu'udägooby je'ebä.

³³ 'Jaduhñä jecyiäya'ayhajxy hijty jäya'ayii: "Pø töø ja'a Dios hajxy mnäma'ay hamuumdu'joot coo hajxy hotyijä mgudiuna'añ, tsipcöxp hajxy jaduhñ mgudiünät." ³⁴⁻³⁶ Pero hөөч mijts nnämaaby coo hajxy tii mga'a yajwiinwaanó'owät nä'ä nägoobä. Coo hajxy hänäjty tii myajwiinwaanó'owa'añ, cabä tsajpootypä hajxy mgapxpáadät, ni ja'a naaxwiimbä, ni ja'a Jerusalén, ni ja'a mgopc-hajxy. Hix, paadiä tsajpootypä hajxy mga'a capxpáadät je'eguiöxpä coo ja'a Dios jim yhäña'ay. Möød hädaa yaabä naaxwiin hajxy mga'a capxpáatpät je'eguiöxpä coo ja'a Dios yajtánaabiy. Möødä Jerusalén hajxy mga'a capxpáatpät je'eguiöxpä coo je'e Dyioscajptä. Möødä mhamdsoo copc hajxy mga'a capxpáatpät je'eguiöxpä coo ja'a mguhwaay hajxy hoy mga'a yajpó'owät, ni hajxy hoy mga'a yagijñó'owät. ³⁷ Jaduhyyä hajxy mmäná'anät pø tøyhajt, pø caj. Coo hajxy waamb mjaac mäná'anät, ja'a mjöcu'uhang hajxy jaduhñ xyajmäämb.

³⁸ 'Töø hajxy hijty mmädoyhaty nebiä jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miäna'añ: "Coo pön cöxypanejpiä xñä'ä túnät, myaghawiimbídap jaduhñ." ³⁹ Pero hөөч mijts nnämaaby: cab jaduhñ myaghawiimbídat; coo pön xyhala'pó'ögät tu'nax, mjaac yégap jaduhñ ja'a tu'naxpä, ween xjiaac hala'pö'ögy. ⁴⁰ Coo pön mänaa xñäxó'owó'owät, coo ja'a mgamiixy hänäjty xpíögaanä, myégap jaduhñ möødä mnähgäjén. ⁴¹ Coo pön hänäjty tii xyajtsmñöcxä'añ tu'kilómetro hadsip, mejtskilómetro mnä'ägä tsmñöcxät. ⁴² Coo pön hänäjty tii xmiäyujwa'ana'añ, mmó'owäp jaduhñ. Tsipcöxp jaduhñ hotyijä mmó'owät.

⁴³ 'Töø hajxy hijty mmädoyhajpä nebiä jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miänaambä: "Hoy ja'a mmägu'ughajpä mdsoy mba'häyöwät; pero ja'a mmädsip, mmähänhädäp je'e." ⁴⁴ Pero hөөч mijts nnämaaby: ca'a mmähänhaty pönjaty jaduhñ xmiädsiphajp. Hoy hajxy mnänómät pönjaty haxöög xñänömb. Mnäxúdsäp hajxy pönjaty xmiähänhajp. Mänuu'xta'ag ja'a Dios hajxy coo ween mio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt pönjaty xwyiinwohmöb xyhawohmb, pönjaty xyhäyoowhijxp. ⁴⁵ Jaduhñä Dios hajxy hoy xyhuunghädät, ja'a jim hijpä tsajpootyp. Jaayá'ayäts jaduhñ yajxöøhaamb maa ja'a jäya'ay hoybän chaads jim maa ja'a jäya'ay ca'awiindöybän. Jaayá'ayäts jaduhñ yajtuub maa ja'a jäya'ay hoybän chaads jim maa ja'a jäya'ay ca'awiindöybän. ⁴⁶ Cab hajxy tii mbáadät nä'ä tögó'öbä coo ja'a mmägu'ughajpähajtiä mmöødñijootpaadóöjät. Höxtä ja'a yajnähjuudiutpädöjc-hajxy nihöjc nibia'häyöowäp. Pero coo ja'a mmädsip hajxy mmée'xät, mänitá Dios hajxy xyhuunghädät. ⁴⁷ Cab jaduhñ nejpiä coo ja'a mmägu'ughajpä hajxy mmöødñijootpaadyii. Hopiónäñ ñijootpaadyii, hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy quia'a ja mäböcy. Pero coo ja'a mmädsip hajxy mmée'xät, hoy hajxy mgudiun. ⁴⁸ Ja'a nDeedyhajtäm, ja'a jim tsajpootypä, jaanč tehñ nä'ägä hoy je'eduhñ yhyty. Hoy hajxy jaduhñ mbahijxpät.

6

¹ 'Näje'e ja'a jäya'ayhajxy jia wi'i yajcumaya'añ, paady hajxy jaduhn ñibiäda'agyii nebiä hojiäya'ayän. Pero cab jaduhn yhooyä coo hajxy jaduhn yajcumáyät. Cab hajxy jaduhn mbahix mbadúnät. Coo hajxy jaduhn mbahix mbadúnät, cabä Dios hajxy xyhuunghádät, ja'a jim tsajpootypä. ² Jii jäya'ayhajxy näje'ebä, coo ja'a häyoobäya'ay ja'a xädø'øn hajxy hänäjty tøø mio'oy, mänit hajxy tiägø'øy mädiacpä jiihy tsajtøgooty møød jim tu'haam. Paady hajxy jaduhn miädia'agy, yajcumayaamb hajxy jaduhn maa ja'a cu'ugän. Pero cabä Dios hajxy jaduhn quiumayijäm, je'eguiøxpä coo hajxy hänäjty jim tøø yajcumay maa ja'a cu'ugän. ³ Pero mijts, coo ja'a häyoobäya'ay xädø'øn hajxy hänäjty tøø mmo'oy, cab hajxy waamb mmäná'anät. Ni pøn hajxy mga'a hawáanät, ni ja'a mmägu'ughajpähajxy. ⁴ Hamee'ch ja'a xädø'øn hajxy jaduhn myégät. Dios hajxy jaduhn xyhíxäp; mänit hajxy jaduhn xyhuunghádät.

⁵⁻⁶ 'Jii jäya'ayhajxy näje'ebä, täna'a ja'a Dios hajxy naxy pia'ya'axy jiihy tsajtøgooty møød jim maa ja'a tu'uxeñän. Pero cabä Dios hajxy tu'joot pia'ya'axy. Nä'a yajcumayaamb hajxy jaduhn maa ja'a cu'ugän. Pero cabä Dios hajxy jaduhn quiumaya'añijäm. Tøyhajt jaduhn. Pero mijts, hamee'ch ja'a Dios hajxy mba'yá'axät. Xyhíxäp xmiädöwäp hajxy je'eduhñ; mänit hajxy xyhuunghádät.

⁷⁻⁸ 'Ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mabøjpä, cab hajxy ñajuø'øy waambaty ja'a Dios hajxy jia pa'ya'axy. Ja capxp hajxy jaduhn ja naañ ja tsojc. Paady hajxy jaduhn jia capxy cooc tiyjy ja'a Dios hajxy jaduhn miädowa'añijäm. Pero mijts, cab hajxy jaduhn mbahix mbadúnät. Hix, jäguemä ja'a Dios ñajuø'øy tijaty hajxy hänäjty myajmaajjapy. ⁹ Jaduhnä Dios hajxy mba'yá'axät:

Teedy, jim miich mdsäna'ay tsajpootyp;

ween miich ja'a cu'ughajxy xwyiingudsähgø'øy.

¹⁰ Ween ja'a mmäjaa min yaa myajcähxø'øgy hädaa yaabä naaxwiin.

Ween ja'a jäya'ay ja'a mmädia'agy hajxy yaa xquiudiuuñ hädaa yaabä naaxwiin, neby jim xquiudiuuñän tsajpootyp.

¹¹ Højts ja'a caayyøc huucøc móoyäc jabom-jabom.

¹² Højts ja'a nbojpä ngädieey mé'e'xác neby højts tøø nmämee'xiän ja'a højts tøø xñägädieeyø'øyäbä.

¹³ Ca'a højts xyajcädieey; pero pädáacác højts hodium neby højts jaduhn nga'a cädiéyät. Miich hanehmb; miich ja'a mäjaa mmøød; miich møj jaanč homiänaajä. Amén.

¹⁴ 'Coo mijts jaduhn mmämée'xät ja'a hajxy tøø xñägädieeyø'øyäbä, mänitä Dios hajxy jaduhn xmié'xpät, ja'a nDeedyhájätm ja'a jim tsänaabiä tsajpootyp. ¹⁵ Pero coo wiinghäna'c hajxy jaduhn mga'a mämée'xät, cabä Dios ja'a mbojpä mgädieey hajxy jaduhn xmié'e'xät.

¹⁶ 'Jii jäya'ayhajxy näje'e, coo hajxy hänäjty yhayuuhada'añ, jaduhn hajxy ñibiäda'agyii nebiä jootmayhjäpn. Paady hajxy jaduhn ñibiäda'agyii, jaduhn hajxy quiähxø'øga'añ jäya'awyiinduom coo hajxy hänäjty yhayuuhaty. Tøyhájthøch mijts nnäma'ay, cab hajxy jaduhn tii piaada'añ. ¹⁷ Pero mijts, cab hajxy jaduhn mnibiäda'agø'øjät nebiä jootmayhjäpn. Coo hajxy hänäjty mhayuuhada'añ, yajxón hajxy mniyhonø'øjät mniwyiimbujø'øjät. ¹⁸ Jaduhn hajxy mga'a yajcähxø'øgät maa ja'a cu'ugän pø mhayuuhajp hajxy hänäjty. Hamee'ch ja'a Dios hajxy jaduhn xyhixät, ja'a ca'a cähxø'pä. Jaaya'ay hajxy jaduhn xmiø'owaamb ja'a hoyhajt ja'a weenhajt.

¹⁹ 'Cabä mjoot hajxy yaa mbädá'agät tijaty yaabä naaxwiin. Haagä ma'adaamb jaduhn cøxiä mäduhñtiä hädaa yaabä naaxwiin. Y jaanč tehñ wiädijp ja'a mee'tspähajxy. ²⁰ Pero jaduhn hajxy mwiinmahñdyhädät neby hajxy hoy mwädítät. Jaduhn hajxy joutcujc mhídät jim tsajpootyp; caj pøn jim xyagjootmayhádät. ²¹ Pøn jaduhn ja wi'i miäyøøhadaamb hädaa yaabä naaxwiin, jimä joot hajxy jaduhn piäda'agy maa ja'a xädø'ønän. Pero pøn hoy wäditaamb, jimä joot jaduhn piäda'agy maa ja'a Diosän.

²² 'Pø mmøødä howyiinmahñdy hajxy, mänit hajxy hoy mwädítät nebiä Dios choquiän. ²³ Pero pø cabä mwiinmahñdyhajxy yhooyä, cab hajxy hoy mwädítät nebiä Dios jia tsoquiän.

²⁴ 'Cabä wiindsón hoy metsc mmøødtúnät. Mxøøghadaamby tu'ug; jat'u'ugpä jaduhn mdsogaamb. Hoy ja'a miädia'agy jaduhn mgudiunaañ. Jaanä jaduhnduhmbä, coo ja'a mjoot mbädá'agät maa ja'a xädø'ønän, cabä Dios jaduhn hoy mwiingudsähgø'owät.

²⁵ 'Jaduhñäts mijts nnäma'ay, ca'a hajxy mwi'i tijaty mwi'i miay tijaty hajxy mnäjyghádäp, tii hajxy mwithádäp. Maas tsoobaatp ja'a jugyhajt jaduhn quejee ja'a cay, y maas tsoobaatp ja'a ni'x jaduhn quejee ja'a wit. ²⁶ Høxtahñdsä muuxyhajxy, cab hajxy ñi'iby tiuñ, cab hajxy tii piäda'agy tsehxyooty. Pero ja'a nDeedyhájätm ja'a jim tsajpootypä, je'eds jaduhn yagjø'øxp yajpøjp. Y mmaas tsoobaatp mijts quejee ja'a muuxyhajxy. ²⁷ Ni pøn jaduhn hamdsoo quia'a yajnijiugyhádø'øjät.

²⁸ 'Cabä wit hajxy mnädaj mnämáyät. Høxtahñdsä pøjy hujts, cab tii tiuñ. ²⁹ Pero maas yajxón je'e quejee ja'a rey Salomón hijty; jaanč tehñ yajxón ja'a Salomón hijty

jegyhajty ñibiáda'agyii. ³⁰ Ja'a pøjy hujts, yajxón ja'a Dios jaduñ tøø quiunuu'xy. Y háyaa jaboom hajxy jaduñ ño'oga'añ. Y mijts, xmiaas cunuu'xaamb mijts ja'a Dios, hoy hajxy mga'a ja mábøcy. ³¹ Ca'ads hajxy mdajy mmay; ca'a hajxy mwi'i miána'añ: "Tii ngáayyamb, tii nhúucamb, tii mwithájtamb." ³² Yø'øduhmbá hajxy yhøxtaaby ja'a Dios hajxy ca'a wiingudsáhøøbiá. Pero ja'a nDeedyhájtám jim tsajpootypá, ñajuøøby je'eduñ coo mijts myajmaajjaty. ³³ Mhøxtá'awáp hajxy jayøjp neby hajxy hoy mwäditát, neby hajxy jaduñ jim mnøcxát maa ja'a Diosán. Jaduhñá Dios chocy. Mänit hajxy jaduñ cøxiá xmió'owát. ³⁴ Ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay ja'a jaboomgøxpá; ween hamdsoo yhuuc habaady. Mädøyyá ja'a tsaathpá hajxy xpiaada'añ ja'a jáda'agøxpá.

7

¹ 'Cabá wiinghána'c hajxy mnähøját, coo ja'a Dios hajxy jaduñ xñä'a yajcumädowát. ² Jaduhñ hajxy xyajcumädowát nej mijts wiinghána'c hánajty tøø mnähøjjián. ³⁻⁴ Coo ja'a mmägu'ughajpá weñtiá quiádiéeyát, y coo miich hánajty maas hanaxiá tøø mgádiéey, cab jaduñ yhawiinmatsá coo ja'a mmägu'ughajpá waamb mnämä'awát. ⁵ Mänitá mmägu'ughajpá jaduñ hawiinmats mwiingapx mjøcpxø'owát, coo miich hánajty tøø myajniñähwa'açhii.

⁶ 'Cabá jáya'ay hajxy hadsip mnämä'awát coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbøgát. Pø cab hajxy jaduñ miädowa'añ, ca'a hajxy hadsiipc mduñ, coo hajxy jaduñ ñä'a jootmä'adát.

⁷⁻⁸ 'Coo ja'a Dios hajxy tii mmäyujwá'anát, mänit hajxy jaduñ xmió'owát; coo hajxy mmänuu'xtá'agát, mänit hajxy jaduñ xpiuhbédát.

⁹ 'Coo ja'a mhuung ja'a tsajcaagy xmiäyujwá'añ, je'eds jaduñ mmooby, túhmäts. Cabá tsaa mmo'oy. ¹⁰ Y coo hacx jaduñ xmiäyujwá'añ, je'eds jaduñ mmooby, túhmäts. Cabá tsahñdy mmo'oy. ¹¹ Hoorá, je'edsá mhuung hajxy mmooby ja'a hoybá, hoy mijts mja haxøøgjäy'ayá. Pero ja'a nDeedyhájtám jim tsajpootypá, hojiäyá'ay je'e. Xmió'owaamb ja'a hoyhajty hajxy jaduñ coo hajxy mmäyujwá'anát.

¹² 'Jaduhñäts mijts ja'a jáya'ayhajxy mnäxúu'tspát nej mijts myajnäxuudsá'añän. Jaduhñá Moisés jecy miánaañ coo hajxy ngudiunämát. Jaduhñ hajxy jecy miánaambá, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xábá.

¹³⁻¹⁴ 'Hamäjaa jim mnøcxát Dioswiinduum. Jaduhñ mäwínäts jim nebiä xu'udstu'ujän; cab hajxy jaduñ nämay piaady. Pero coo jiiby mhädá'agát haxøøgtuum, cab jaduñ yhamäjaajá. Jaduhñ mäwínäts je'e nebiä møjtu'ujän; nämay hajxy jiiby yhäda'agy.

¹⁵ 'Mnigwieendähadøøjáp hajxy maa ja'a jáya'ayhajxy tyjy Diosquexypán. Nä'a hønhdacp hajxy jaduñ. Jaduhñ hajxy ñibiáda'agyii nebiä mábøjpán, pero cab hajxy tiehm miäbøcy; jaançh tehñ quia'awiindøyy hajxy jaduñ. ¹⁶ Haxøøg hajxy jiatcø'oy; jaduñ hajxy mhøxcábát coo haxøøgwiinmahñdy hajxy miøødá. Jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä hujts nebiä haptiän. Ja'a wädsats, cab jaduñ tømhmaty nebiä tsaatypán. Ja'a hapyt, cab jaduñ tømhmaty nebiä piidsán. ¹⁷⁻¹⁸ Mädyii quepychaa hoy, hoy tømhmaty; mädyii ca'a hoy, cab hoy tømhmaty. ¹⁹ Mädyii quepychaa jaduñ hoy ca'a tømhjap, piuxyp hajxy jaduñ; mänit hajxy ño'ogy. ²⁰ Ja'a jáya'ayhajxy haxøøg jatcøøbiá, jaduñ mäwínäts hajxy je'e nebiä quepychaa hoy ca'a tømhjapán. Jaduhñ hajxy mhøxcábát coo haxøøgwiinmahñdy hajxy miøødá.

²¹ 'Nämäyhøch ja'a jáya'ayhajxy xjia nämá'ay: "Wiindsøn." Pero cab hajxy nägøxiá jim tiägø'owa'añ Dioswiinduum jim tsajpootyp. Pønjátyhøch ja'a nDeedy ja'a miädia'agy xquiudiunänp, je'eds jim tægø'owaamb. ²² Coo ja'a naaxwiimbá hánajty wyiimbida'añ, mänitøch hajxy nämay xjia nämá'awa'añ: "Wiindsøn, tøø højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xy ja'a miich mmäjaagøxpá; tøø højts ja'a møjcu'u ngøxy yajpävø'ogy ja'a miich mmäjaagøxpá; tøø højts ja'a hoy-yagjuøøñäjatypá may nyajcähxø'ogy ja'a miich mmäjaagøxpá." ²³ Mänitøch hajxy nnämä'awa'añ: "Cábøch mijts mänaa tøø nhixyhaty. Jua'ads hajxy jim; haxøøg ja'a mwiiinmahñdyhajxy jaduñ."

²⁴ 'Pønñhøch nmädia'agy xmiädowáp, coo jaduñ quiudiunät nébiøch nhane'emiän, jaduñ mäwínäts je'e nebiä jáya'ay ja'a tøjc tøø quiojjiän tsaawiing. ²⁵ Mänit com tiuuyy. Mänitá møjnøø quiomgådaacy. Mänitá tøjc møc miøjpojpejty. Pero cabá tøjc ñä'a jijty, je'eguiøxpá coo tsaawiing quiojjiá. ²⁶ Pero pønñhøch nmädia'agy tøø xquia'a cudiunä nébiøch nhane'emiän, jaduñ mäwínäts je'e nebiä jáya'ay ca'a jajpän. Jiibiá tøjc quiojy tsabiu'ujooty. ²⁷ Mänit com tiuuyy. Mänitá møjnøø quiomgådaacy. Mänitá tøjc miøjpojpejty møc. Mänit piuumy.

²⁸ Mänitá Jesús miädiaacpádøøyy. Mänitá jáya'ayhajxy yagjuøøyy nebiaty ja'a Jesús hánajty tøø yajnähixø'øy. ²⁹ Jaduhñ hánajty yajnähixø'øy nebiä møjcuhudjtmøødpán. Ja'a cu'ug wyiindsøn hajxy, cab hajxy hánajty jiaty jaty.

8

¹ Tunguhduum ja'a Jesús hánajty tøø yajnáhixø'øy. Mánit miánajnä. Mánit majiäya'ay piadu'ubøjçä. ² Mánit pa'amjäya'ay Jesús ñámejch. Haxøøgpa'am hánajty miøød. Mánitá Jesús wyiinijçádaacä, wyiingudsáhøøyyä. Mánit ñämaayä:

—Wiindsøñ, pø chojpy ja'a mjoot jaduñ, hóyhøch jaduñ xyajnáhwa'ads xyajcuhwá'adsät.

³ Mánitá Jesús ja'a máhdiøjc ñähdoñ. Mánit ñämaayy:

—Chøjpiøch ja'a njoot jaduñ; tøø jaduñ mnähwa'açh mguhwa'açh.

Mánitiä ja'a máhdiøjc jiaançh nähwaach jiaançh cuhwaach. ⁴ Mánitá Jesús miánaañ:

—Huuc madow, ca'a pøñ mnä'ägädä hawaanä. Nøcx jim Jerusalén maa ja'a teediän. Jim myajcähxø'øgät coo tøø mnähwa'açh coo tøø mguhwa'açh. Jimä xädø'øn mguyoxø'øwät nebiä Moisés jecy yhanemiän. Jaduñnä hijxtahñd myajcähxø'øgät coo tøø mnähwa'açh coo tøø mguhwa'açh.

⁵ Mánitá Jesús miejch maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Capernaum. Coo quiajptägøøyy, mánit ja'a Jesús ja'a soldadowiindsøñ ñámejch. ⁶ Mánit Jesús ñämaayä:

—Jimhøch ja'a nmoonsä tu'ug quio'na'ay tøgooty. Tøø ja'a tiecy miucy. Hanaxiä jaduñ chaachpøcy tehñgajnä.

⁷ Mánitá Jesús miánaañ:

—Nøcxy nhuuc yaghoyø'øy.

⁸ Mánitá soldadowiindsøñ yhadsooyy:

—Pero Wiindsøñ, cab jaduñ yhahixø'øy coo miich jiiby mdägø'øwät maaçh ndøgootiän, je'eguiøxpä coo miich mmøjjä mjaançhä. Nägooyä miich jaduñ mmäná'anät cooçh nmoonsä yhoýø'øwät, pues hoyø'øwäp. ⁹ Hané'emyhøch nhity; jimhøch nwiindsøñbä, y jimhøch nsoldado. Cooçhä nsoldado tu'ug nnämä'awät coo homiaajä ñøcxät, nøcxäp jaduñ; y cooçh nnämä'awät coo myínät, minäp jaduñ. Y cooçhä nmoonsä waamñb nnämä'awät, quiudiúnäp jaduñ.

¹⁰ Mánitá Jesús jiaançh tehñ yagjuøøyy. Mánit ñämaayy ja'a hajxy hánajty pawädiipä:

—Cábøçhä nmägunaaxhajxy jaduñ miäböcy neby yø'ø craa miäböquiän, y jäguem yø'ø chooñ. Tøyhajt jaduñ. ¹¹ Coo ja'a Dios ja'a miäjaa hánajty yajcähxø'øga'añ, mánit hajxy hánajty nämay miedsa'añ, ja'a hajxy hánajty mäböjpä. Wiinduhmyhagajpt hajxy hánajty choona'añ. Mánit hajxy hánajty miøødhida'añijäm ja'a Abraham møødä Isaac møødä Jacob. ¹² Pero ja'a judiøshajxy ca'a mäböjpä, cab hajxy hánajty jim quiooda'añ Dioswiinduum. Jiiby hajxy jaduñ quiuhjuipnaxa'añii møjcu'uhaam maa yhagoodsän. Jiiby hajxy jaduñ chaachpøga'añ tehñgajnä.

¹³ Mánitá Jesús ja'a soldadowiindsøñ ñämaayy:

—Nøcx maa ja'a mdøjçän. Tøø jaduñ mmäböcy, tøø ja'a nmoonsä jaduñ yhoýø'øy.

Mánitá ja'a mioonsä jiaançh hoyøøyy.

¹⁴ Mánitá Jesús ñøcxy maa ja'a Pedro tiøjçän. Jiibiä Pedro miøødhoc hánajty quio'na'ay tomioød. ¹⁵ Mánitá Jesús ja'a tajiäya'ay ja'a quio'ø ñähdoonä. Mánitá tiøy tiøjch. Mánitá tajiäya'ay piädø'cy. Mánit tiägøøyy mayhajtuumbä ja'a Jesúsøxpä.

¹⁶ Coo quioodsøøyy, mánitá pa'amjäya'ayhajxy may yajmejtsä maa ja'a Jesúsän. Tøø hajxy hánajty näje'ie miäçhiij ja'a møjcu'ujäm. Mánitá Jesús quiaipxy. Manityä hajxy yhoxmajtsä ja'a møjcu'ujäm. Jaduñnä pa'amjäya'ayhajxy quio'xy yajmøcpøjçä; ja'a Jesús jaduñ yajmøcpøjç.

¹⁷ Tøjjajt ja'a Diosmädia'agy jaduñ maa jaduñ myiñän cujaay, mänaa ja'a Isaías jecy miána'añän: "Jaaya'ay ja'a nba'amhájtäm tøø xyajnáhwaátsäm tøø xyajcuhwáatsäm." Ja'a Isaías, jee'eds ja'a Diosmädia'agy jaduñ jecy yajwa'x.

¹⁸ Coo ja'a Jesús yhiixy coo hánajty cujc tøø piäda'agyii ja'a majiäya'ay, mánit miánaañ coo hajxy ñäxät mejyhawiimb møødä jiamiøødhajxy. ¹⁹ Cajnä hajxy hánajty tiu'ubøcyñä, mánitá Jesús jäya'ay tu'ug ñämejtsä. Yajnáhixøøby hánajty je'ebä maa ja'a tsajtøjçän. Mánitá Jesús ñämaayä:

—Wiindsøñ, miñ nhuuc jamiøødhaty. Homiaajä mnøcxät, quipxy nbawädítät.

²⁰ Mánitá Jesús yhadsooyy:

—Ja'a xøøgaa, jimä jiuu je'e; ja'a muuxy, jimä pie'eñ je'e; pero høøch, ja'a Diosquexypä, cáböch ndøjc maaçh nboo'x nhäñá'awät.

²¹ Mánitá Jesús ja'a jiamiøød tu'ug miánaañ:

—Wiindsøñ, mänitøch miich nbadu'ubøga'añ cooçhä ndeedy hánajty tøø yho'nä, cooçh hánajty tøø nyajnaaxtägøøñä.

²² Mánitá Jesús yhadsooyy:

—Ween ja'a mjujy ja'a mmägu'ughajxy yajnaaxtägøø'øy. Cábøch ja'a nmädia'agy hajxy xpianøcxaanä. Pero miich, ween quipxy nwädijtäm.

²³ Mänitä Jesúshajxy tiägøøyy barcojooty møødä jiamiøødhajxy. Tiu'ubøjnä hajxy barcojooty. ²⁴ Mänitä poj mœc piädø'cy, høxtä cugujjøøyy ja'a nøø jiihy barcojooty. Pero tøø ja'a Jesús hánajty miaaho'nä. ²⁵ Mänit hoy yuxyijäm ja'a miägu'ughajpá tu'ug. Mänit ñämaayyá:

—Wiindsøn, højts yajnáhwáatsäc. Cham højts nnøøho'ogø'owa'añ.

²⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tii hajxy coo mwi'i chähgø'øy. Cábøch mijts ja'a nmädia'agy hajxy jaduñ xñä'ä mäbøjcä, paady hajxy mdsähgø'øy.

Mänit piädø'cy. Mänitä poj jiojcnäma'awøøyy møødä mejy coo quia'a miññät. Mänit jaduñ yuungøøyy. Caj ñä'ägädä pojnä. ²⁷ Mänitä miägu'ughajpähajxy yagjuøøyy. Mänit hajxy ñämaayyá:

—Nebiäda'a jaduñ coo miädia'agy miäbøjcäxä høxtä ja'a poj møødä mejy.

²⁸ Mänitä Jesúshajxy jim miejch mejyhawiimb maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Gadara. Jimä cabäsantä hánajty tu'ug. Mänitä Jesús jäya'ay nämetsc ñämejtsä. Jim hajxy hánajty tøø choon maa ja'a cabäsantän. Tøø hajxy hánajty miaçhi ja'a møjcu'ujäm. Jaanç tehñ quia'awiindøyy hajxy hánajty ñibiäda'agyii. Ni pøñ hajxy hánajty quia'a yajnaxa'añ maa ja'a tu'ujäm. ²⁹ Mänitä Jesús tiägøøyy wiinguyaaxøøyyäbä:

—Jesús, tii højts xwia'ana'añ, miich Dioshuung. Cajnä yhabaady coo højts xya-jcumädöwät.

Ja'a møjcu'uhajxy jaduñ mänaañ, ca'a jäya'ayä.

³⁰ Jim mayhädsøm hánajty wiädity tunwiinmänac jäguemjuøøby. ³¹ Mänitä Jesús miänuu'xtaacä ja'a møjcu'uhajxy:

—Pø xyajpädsømaamb højts yaa maa hädaa jäya'ayän nämetscä, na'añ højts jiihy nhuuc tægø'øy maa yø'ø hädsøm jioodootyhajxiän.

³² Mänitä Jesús miänaañ:

—Nøcx hajxy jiihy tægø'øy.

Mänitä møjcu'uhajxy ñähwaach ja'a jäya'ay nämetspä. Mänitä hädsøm hajxy ñähwejch. Cøjx ja'a hädsøm hajxy wyiinmänacpäyø'øgy. Cøjx hajxy quiuhcahnaxy naaxøjpcøxp. Mejjiooty hajxy hoy quiuga'awø'øy. Cøjx hajxy jiihy yho'ogy mejjiooty.

³³ Mänitä hädsømgüeendähajpähajxy chähgø'øbäyø'cy. Coo hajxy jim miejch maa ja'a cajptän, mänit hajxy miädiaacy nebiaty hajxy hánajty tøø yhixy, coo ja'a møjcu'uhajxy hánajty tøø ñähwa'açh ja'a jäya'ay nämetspä. ³⁴ Cøjx ja'a cu'ughajxy ñøcxy päyø'øguiä maa ja'a Jesúsän. Coo ja'a Jesús hajxy piaaty, mänit hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a Jesús jim chöonät maa ja'a ñaaxhajxiän.

9

¹ Mänitä Jesúshajxy tiägøøguiumbä barcojooty, ñajxtägajch hajxy jadähooc mejyhawiimb maa ja'a quaijpthajxiän. ² Mänitä tecymiucypä tu'ug quioømiejtsä tsaajiooty maa ja'a Jesúsän. Ja'a mähdiøj ja'a miägu'ughajpähajxy jaduñ cøømiejtsä. Coo ja'a Jesús yhjixy coo hajxy hánajty miäböcy, mänitä Jesús ja'a mähdiøj ñämaayy:

—Huang, jootcugø'ow; tøø ja'a mbojppä mgädieey xñähwa'açh.

³ Jimä ley-yajnáhixøbiädøjç hánajty näje'e tiäna'ay ja'a Jesús ñähmøjç. Coo hajxy jaduñ miädooy nebiä Jesús miänaañän, mänit hajxy näje'e quioopcooty tiägøøyy mädiaacpä: “Capxtägooby hädaa craa jaduñ maa ja'a Dioscøxpän.” ⁴ Ñajuøøby ja'a Jesús hánajty neby hajxy hánajty miädia'aguiän quioopcooty. Mänit miänaañ:

—Tii haxøøgwiinmahñdy hajxy coo mmøødhaty mgopcooty. ⁵ Mädyii mädia'agy maas tsip, cooçh hädaa mähdiøjç, ñe'mä'awät: “Tøø ja'a mbojppä mgädieey xñähwa'açh”, togå maas tsip jaduñ cooçh nnämä'awät: “Tänaayyø'øg, yo'oyø'øg.” ⁶ Nyajcähxø'ögämbiøch cooçhå cuhdujt jaduñ nmøødä hädaa yaabä naaxwiin cooçhå pojppä cädieey nyajnáhwá'adsät, høøch ja'a Diosquexypä.

Mänitä Jesús ja'a tecymiucypä ñämaayy:

—Tänaayyø'øg, widsø'øg yø'ø mdsaa, nøcxnä maa ja'a mdøjcän.

⁷ Mänitä tecymiucypä tiänaayyø'cy. Mänit ñøcxnä maa ja'a tiøjcän. ⁸ Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ yhjixy coo ja'a tecymiucypä tøø yho'yø'øy, mänit hajxy chähgø'øbiøjcy. Mänitä Dios hajxy wyiingudsähgøøyy, ñe'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a mäjaa hánajty tøø mio'oyii, ja'a Diosquexypä. Cab hajxy hánajty ñajuø'øy pø Dioshuung hánajty je'e, ja'a Jesús.

⁹ Mänitä Jesús jim choñ. Mänitä jäya'ay tu'ug yhjixy, ja'a xøhajpá Mateo. Jimä Mateo hánajty yhäñä'ay maa hánajty yajnáhjuudi'uudiän. Mänitä Mateo ñämaayyá:

—Jam quipxy wädjtm.

Mänitä Mateo tiänaayyø'cy. Mänit ja'a Jesús piadu'ubøjcy.

¹⁰ Jimä Jesús hánajty quiaay tøgooty møødä miägu'ughajpähajxy. Mänitä yajnáhjuudiutpähajxy may miejch mägaabiä, møødä jäya'ayhajxy ca'a panøcxpä ja'a judios quihdujt. Mänitä Jesús hajxy tiägøøyy møødcaabiä. ¹¹ Jimä fariseoshajxy hánajtpä, ja'a

hajxy hánajty hoy jaanč tehñ pianøcxpá ja'a Moisés miädia'agy. Mänitá fariseoshajxy miánaañ:

—Tii yø'ø mwiindsón coo miøødcay ja'a yajnähjuudiutpähajxy møødä cubojpá cugädieeyhajxy —nómá Jesús miägu'ughajpähajxy ñämaayá.

¹²⁻¹³ Miädoow ja'a Jesús jaduhñ. Mänit miánaañ:

—Pøn jaduhñ møc, caj yajtsooyø'y; pøn jaduhñ pa'ammøød, je'eds jaduhñ yajtsooyø'oby. Jaduhñ mäwínoč høøčh nebiä mädsøoyø'biän. Páadyhøch yaa tøø nmiñ tøø nmech, nébiøch ja'a cubojpá cugädieeybähajxy nnámá'awát coo ja'a yxaxøøgwínmahfidy hajxy ween ñajtshixø'oy. Ja'a hojiäya'ayhajxy, cábøch hajxy je'e waamb nnäma'awa'añ. Nøcx hajxy habøc tii ja'a Diosmädia'agy jaduhñ ñänøømby: “Chójpioch ja'a njoot jaduhñ coo hojioot hajxy mmøødhádät; cábøch jaduhñ nmánaannä coo animal hajxy myóxät maa ja'a høøčhøcxpän.”

¹⁴ Mänitá Jesús ñämejsä ja'a Juan mäyajnäbejpá miägu'ughajpähajxy. Mänitá Jesús miäyajtøwä:

—Tii miich mmägu'ughajpähajxy jaguiay quia'a nä'ägädä hida'añ. Naxy højts jaguiay tu'xøøjaty nhity tähooctaty; jaduhñ højts ja'a Dios nwiingudsähgø'oy. Jaaná jaduhñä fariseoshajxy yhijpá jaguiay.

¹⁵ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Coo ja'a jäya'ayhajxy mäna piøcy yhu'ugy, cabä woyba wichpä hajxy jiø'oy xiuuch. Xoondaacp hajxy jaduhñ, je'eguiøxpá coo ja'a jamio'ød jyiijä. Jaduhñ mäwínoč høøčh nebiä jamio'øädän. Páadyhøch nmägu'ughajpähajxy jaguiay quia'a hity. Habaadaamb jaduhñ cooçh yaa ndsoonaannä; mänit hajxy mæbøcypä jaguiay yhida'añ.

¹⁶ 'Cab jaduhñ pøn tuwit yhagoyø'oy jemyywyithaam. Múgäp ja'a jemyywyit jaduhñ y maas hanaçiä ja'a tuwit jaduhñ quiøødsät. ¹⁷ Jaaná jaduhnduhmbä, cabä pøn jemyyvino quiudemø'oy tuwajhacxuiooty. Cøødsäp ja'a wajhacxuy jaduhñ y høxyógäp ja'a vino jaduhñ. Haagä tågöyöp ja'a wajhacxuy jaduhñ møødä vino. Pero jiibiä jemyyvino hajxy quiudemø'oy maa ja'a wajhacxuy jemyybiän. Jaduhñ ni mädyii quia'a tågöyyät.

¹⁸ Cajnä ja'a Jesús hánajty miädiaacpádø'oy, mänitá tsajtøcwiindsón tu'ug miejch. Mänitá Jesús wyiingo'naaguiädaacä. Mänit ñämaayá:

—Naamhø'ogyhøchä nhuung ja'a to'oxypä. Coo miich nøcxy mnähdoñ, mänit jiu-yppiøjtägätsät.

¹⁹ Mänitá Jesús piädø'cy. Mänit jaaya'ay miøødtu'ubøjcy møødä Jesús miägu'ughajpähajxy. ²⁰⁻²¹ Jimä tajiäya'ay hánajty tu'ug høxhaam pianøcxy. Pa'ammøød hánajty je'e. Majmetsjumøjt ja'a ñø'ty hánajty tøø wyi'i xiee'xy, weenjaty weenjaty. Jaduhñä tajiäya'ay hánajty miädia'agy quiopcooty: “Nägöoyyøch ja'a wuytpa'a nnähdoønät, mänitøch nmøcpøgät.” Coo ja'a Jesús ja'a tajiäya'ay jäguyohdiägöyyä, mänitá wuytpa'a ñähdoønäxä.

²² Mänitá Jesús yhee'pwiimbijty, Mänit ja'a tajiäya'ay yhiixy. Mänit miánaañ:

—Huung, jootcugø'ow; tøø jaduhñ mmøcpøcy, je'eguiøxpá coo tøø mmäbøcy.

Mänitiä ja'a tajiäya'ay miøcpøjcy. ²³ Mänitá Jesús hajxy jim miejch maa ja'a tsajtøcwiindsón tiøjcän. Jiibiä xuuxpádøjc-hajxy hánajty yho'ogyjiäya'awyiinxu'uuxy. Jiibiä jäya'ayhajxy hánajty wyi'i yhaamhaty. ²⁴ Mänitá Jesús miánaañ:

—Pädsøm hajxy jilby. Cab yø'ø tøø yho'ogy, nä'a maab yø'øduhñ.

Mänitá Jesús ñäxiicä. ²⁵ Cøjx hajxy jaduhñ piädsømy. Mänitá Jesús tiøjtägøøyy. Mänitá to'oxyhäna'c quiø'omajch. Mänitá to'oxyhäna'c yhäñaa'oy'cy. ²⁶ Mänitá mädia'agy wiädijty wiinduhmyhagajpt coo ja'a to'oxyhäna'c tøø yagjujyipiøgyi.

²⁷ Coo ja'a Jesús hajxy jim choñ, mänitá wiindshajxy nämetsc piadu'ubøjcy yáaxäp:

—Højts näxú'utsäc. David miich hijty mhaphajpy mdeedyhajpy.

²⁸ Coo ja'a Jesús tiøjtägøøyy, mänitá wiindshajxy miäwiingooñ. Mänitá Jesús miánaañ:

—Nej, mmäbøjpy hajxy jaduhñä cooçhä mäjaa nmøødä coo hajxy nyaghixø'ögädä.

Mänit hajxy miánaañ:

—Wiindsøn, nmäbøjpy højts.

²⁹ Mänitá Jesús ja'a wiinds wyiinhajxy ñähdoønä. Mänitá Jesús miánaañ:

—Ween hajxy mhixø'ogy coo hajxy tøø mmäbøcy.

³⁰ Mänit hajxy yhiixø'cy. Mänitá Jesús miánaañ:

—Ca'a pøn hajxy mnä'ägädä hawaanä.

³¹ Coo ja'a wiindshajxy jim choñ, mänit hajxy tiägøøyy mädia'agy-yajwädijpá coo hajxy tøø yaghixø'ogyii ja'a Jesúsäm.

³² Mänitá huum tu'ug yajmejsä maa ja'a Jesúsän. Tøø hánajty miaçhii ja'a mõjcu'ujäm.

³³ Mänitá Jesús ja'a mõjcu'u jilby yajpäyø'cy. Mänitiä ja'a huum quiapxø'cy. Yagjuøøyy ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ. Mänit hajxy miánaañ:

—Ni mäna jaduhñ pøn tii quia'a yagjadyii nebiä hädaajän yaa Israelnaaxooty.

³⁴ Mänitá fariseoshajxy miánaañ:

—Paady yø'øya'ay ja'a møjcu'u yajpäyø'øgy, coo ja'a møjcu'ugong miäjaa miøødhajtä.

³⁵ Cøjx ja'a Jesús wiädity wiinduhmyhagajpt. Homiaajä hänajty wiädity, jüby hänajty yajnähiø'øy tsajtøgooty coo ja'a Dios ja'a miäjaa mobädajp yajcähxø'øga'añ. Yajnajxyp hänajty homiädyyi pa'amä. ³⁶ Näxu'u'chp ja'a Jesús ja'a majiäya'ay hänajty. Jaduhñ mäwiinäts hajxy hänajty nebiä meegän, ja'a cajpä wyiindsøn. Nebiä tägowiädijpän hajxy hänajty je'e. Nebiä jootmayhajpän hajxy hänajty je'e. ³⁷ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Yø'ø majiäya'ayhajxy, hoy jaduñ coo'hä nmädia'agy hajxy xmiäböjçät. Pero cab højts nnämáyyäm, højts ja'a mädia'agy nyajwá'xämbä. ³⁸ Mänuu'xta'ag ja'a Dios hajxy coo ween ja'a mägu'ughajpähajxy xjiaac móoyyämät, neby højts ja'a mädia'agy hajxy xmiøødyajwá'xämät.

10

¹ Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy miøjyaaxy ja'a nämajmetspä. Mänitä cuhdujnt miooyy coo ja'a møjcu'u hajxy yajpäyø'øgät, coo homiädyyi pa'amä hajxy yajnäxät.

² Jaduhñä nämajmetspähajxy hänajty xiøhatty: Simón Pedro møødä piuhya'ay Andrés; ja'a Zebedeo yhuunghajxy, Jacobo møødä Juan; ³ Felipe; Bartolomé; Tomás; Mateo ja'a yajnähuuduutpähajxy; Jacobo, ja'a Alfeo yhuung; Lebeo Tadeo; ⁴ Simón ja'a cananista; Judas Iscariote, ja'a Jesús hänajty yajyagho'ogäänäbä.

⁵ Mänitä Jesús ja'a nämajmetspähajxy quiejxy mädia'agy-yajwa'xpä. Mänit ñämaayy:

—Ca'a hajxy jim mnøocy maa ja'a ca'a judiøshajxy chäna'ayän, y ca'a hajxy jim mnøocy Samarianaaxooty. Yaayy hajxy jaduhñ mwädität, yaa Israelnaaxooty. ⁶ Ja'a jäya'ayhajxy yaabä, jaduhñ mäwiinäts hajxy je'e nebiä meeg tägowiädijpän. ⁷ Mnägäpxäp hajxy jaduhñ coo ja'a Dios ja'a miäjaa mobädajpähajxy yajcähxø'øga'añ. ⁸ Myajnäxäp hajxy homiädyyi pa'amä møødä haxøøgpa'am. Myagjuyjpiøgäp ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy. Myajpäyø'øgäp ja'a møjcu'u hajxy. Nn'ä móobiøch mijts hädaa cuhdujnt; cábøch mijts nyagjuya'añ; jaduhñ mijtspä, cab hajxy myagjuubiät.

⁹ Cabä xädø'øñ hajxy mgónät ni weeñtiä. ¹⁰ Cabä morral hajxy mwidsät. Tu'uquii camixy hajxy mwidsät. Cabä cø'og hajxy mejtstehng mmänøcxät. Cabä cuhdajnt hajxy mgäbät. Jim hajxy mmägaya'añ mmähu'uga'añ maa hajxy hänajty mhamejtsta'aga'añän.

¹¹ 'Coo hajxy maa mgajptägø'øwät, jimä jäya'ay hajxy mhøxtä'awät ja'a hojiøotmøødpä; jim hajxy mhamejtstä'agät. Jiiby hajxy mhidät høxtä coonä hajxy hänajty mdu'ubøga'añ.

¹² Coo hajxy mdøjtägø'øwät, mänit hajxy myajpoo'xät. ¹³ Coo hajxy jaduhñ xyajtøjtägø'øwät hamuumdu'joot, mänit hajxy jaduhñ quiunuu'xøøjät ja'a Diósäm; pø caj, cab hajxy jaduhñ quiunuu'xøøjät. ¹⁴ Coo hajxy jaduhñ xquia'a nä'ägä jøpøgø'øwät, coo ja'a mmädia'agyhajxy xquia'a nä'ägä mädoowät, mänit hajxy jim mdsöonät. Mänitä mdcey hajxy mwiinwop mwiinxidät, nebiä hijxtahnd jaduhñ miähmø'øwät coo mijts jaduhñ tøø xquia'a yajtøjtägø'øy. ¹⁵ Tøyhajtäts mijts nnäma'ay, coo yhabäädät coo ja'a jäya'ayhajxy quiumädowa'añ, maas hanaxiä yø'ø cajpt jaduhñ quiumädowa'añ quejee ja'a Sodomacajpt møødä Gomorracajpt.

¹⁶ 'Maach mijts nwiinguexiän, haxøøgwiinmahñdy ja'a jäya'ayhajxy jim miøød. Paady hajxy nähix hahixø'ø mniäbiäda'agøøjät. Mee'xxieemy hajxy jaduhñ mwädität.

¹⁷ Mniyajcopcø'øwøøjäp mijts. Xyajcø'ødägø'øwäp mijts maa ja'a tuungmøødpän. Mänitäts hajxy xwyiinwop xjiøjwöbät maa ja'a chajtøgootyhajxiän. ¹⁸ Høxtä jim hajxy xyajmedsa'añ maa ja'a gobiernä wyiinduumhajxiän, møød jim maa ja'a ca'a judiø wyiinduumhajxiän. ¹⁹ Pero coo hajxy jaduhñ xyajmëdsät maa ja'a wyiinduumhajxiän, cab hajxy mdaj mmáyät waambaty hajxy hänajty nmädia'aga'añ. Coo jaduhñ yhabäädät, mänitä Dios jaduhñ xyhawäänät waambaty hajxy jaduhñ mmänä'anät. ²⁰ Cab hajxy hamdsoo nmädia'aga'añ. Dioshespírituhaam hajxy jaduhñ nmädia'aga'añ.

²¹ 'Haxøøg jaduhñ jiada'añii. Hamdsoo hajxy ñiñahanuu'xø'øwa'añii ja'a tu'que'expä-jäya'ay. Jaduhñ ja'a tieedyhajxy jiatcø'øwaambä møødä yhuunghajxy. ²² Ja'a høøchcøxpä mijts ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä xmiähahñhada'añ. Pøñ jaduhñ mee'xtujp cøjxta'axiøø, je'eds jaduhñ mähmø'øwaamb hodiium. ²³ Coo mijts hajxy xchaachtüünät mädu'ughagajpt, mänit hajxy mbäyø'øgät, mänit hajxy mnøcxät wiingtuum. Tøyhajtäts mijts nnäma'ay, coo'hä hänajty ngäda'aga'añ, høøch ja'a Diosquexypä, cahnä cajpt hajxy hänajty mwiinwädityñä maa ja'a judiøshajxy chäna'ayän.

²⁴ 'Cabä pøñ jaduhñ jiaty nebiä wyiindsøn jiatian. ²⁵ Coo hajxy jaduhñ mjädät nebiä mwiindsøn hajxy jiatian, jootcuy hajxy jaduhñ mhidät. Coo'hä jäya'ayhajxy jaduhñ tøø xñäma'ay: "Møjcu'u", jaduhñ mijts hajxy xñäma'awaambä.

²⁶ 'Cabä cu'ug hajxy mdsähgø'øwät. Nebiaty hajxy jaduhñ jiatcø'øy hamee'ch, cähxø'øgaamb jaduhñ. ²⁷ Waambatyhøch mijts hamee'chhaam nnajtscapxøøyyäm, majiäya'ayhagujc hajxy myajcapxø'øwät. ²⁸ Cab hajxy mdsähgø'øwät pøñ ja'a mnaaxni'x hajxy xyaghó'cäp; cabä mhäañämä hajxy jaduhñ xyaghó'cät. Ja'a Dios hajxy

mdsähg'owäp; je'edsä cuhdujt jaduñ coo hajxy jiiyb xquiéxät haxøøgtuum. Jiiyb ja'a mnaaxni'xhajxy quiuhdägöyyät mөөдä mháañmähajxy.

²⁹ Ja'a muuxyhuunghajxy, coo hajxy quia'ay, yhiixyp ja'a nDeedyhajtämhajxy jaduñ, hoy hajxy quia'a ja tsowä. ³⁰ Jaanä jaduñ mijts xyhiixpä, hөxtä xñajuøöyyäp mijts naag mijts nguhwaay. ³¹ Cabä jäya'ay hajxy mdsähg'owät; hiix, mmaas tsoobaatp mijts quejee ja'a muuxyhajxy.

³² Pönjätyhöch ja'a nmädia'agy xmiøødyajtu'ugøøby maa ja'a cu'ugwiinduumän, mänitöch ja'a miädia'agyhajxy nmøødyajtu'ugøøwaambä maačhä nDeedy wyiinduumän jim tsajpootyp. ³³ Pero pönjätyhöch jaduñ tu'ugmädia'agy tøø xquia'a mөөdhity maa ja'a cu'ugwiinduumän, ni hөөčh jaduñ tu'ugmädia'agy nga'a mөөdhidaambä maačhä nDeedy wyiinduumän jim tsajpootyp.

³⁴ 'Coočh yaa tøø ngäda'agy, paadiä jäya'ayhajxy jaduñ ñimiädsibø'owa'añii ja'a hөөčh nmädia'agyquioxpä. Cab hajxy jootcuyc yhida'añ. ³⁵⁻³⁶ Tu'töjc hajxy jaduñ ñimiädsibø'owa'añii, mөөдä tiaj mөөдä tieedy, mөөдä ñøøx mөөдä miajc, mөөдä jiaxie'eb mөөдä xiocy.

³⁷ 'Pönä tiaj pönä tieedy maas tsojp quejeečh hөөčh jaduñ xchocy, cábөch ja'a nmädia'agy hoy xpianöcxät. Y pönä ñøøx pönä miajc maas tsojp quejeečh hөөčh jaduñ xchocy, ni je'ečh ja'a nmädia'agy hoy xquia'a panöcxäbät. ³⁸ Pönä jioot tsojp coočh hөөčh xpianöcxät, pero cabä jioot jaduñ chocy coo chaačhpögät nébiөch jaduñ nd-saačhpöga'añän, cábөch nmädia'agy jaduñ hoy xpianöcxät. ³⁹ Pönä jiugyhajt jaduñ ja wi'i yaghoyø'owaamb, tägöyyäp ja'a jiugyhajt jaduñ. Pero pönä jiugyhajt najtshixø'owaamb ja'a hөөčhcxäp, je'eds hodiium nөcxaamb.

⁴⁰ 'Pön mijts jaduñ xchojp, jaduñ mäwiñöch hөөčh xchojpä. Y pönhöch hөөčh jaduñ xchojp, jaduñ mäwiñädsä Dios jaduñ chojpä, ja'ačh tøø xquiéxiäbä. ⁴¹ Ja'a Diosquexyhajxy, hodiium hajxy ñөcxa'añ. Jaanä jim hajxy ñөcxaambä pön jaduñ tsojp ja'a Diosquexy. Paady hajxy chogyii coo hajxy jaduñ Dyiosquexiä. Jaanä jim hajxy ñөcxaambä hodiium pön jaduñ tsojp ja'a hojiäya'ay. ⁴² Coo hádaa häyöobäya'ay töchñөө ñä'ä mo'owöjät je'eguiöxpä coočh jaduñ xpianöcxy, mänit jaaya'ay piäda'agöjät hodiium, ja'a nөө tøø yéquiäbä. Tehñ tiöyhajt jaduñ.

11

¹ Coo ja'a Jesús ja'a jiamiøødhajxy yajwiingapxøøbiädøöy, mänit jim choññ. Mänit tiägøöy yajñähixøøbiä maa ja'a cajpt mäwiingonän.

² Ja'a Juan, tsumyhäñaaby hänajty je'e. Coo miädoyhajty coo ja'a Cristo hänajty wiädity yajñähixøøbiä, mänitä miägu'ughajpä metsc quiejxy maa ja'a Jesúsän. ³ Mänitä Jesús hajxy miäyajtøöy:

—Nej, miitč ja'a Crístoja, ja'a Dios jaduñ quiexaambä, tögä wiinghäna'c je'eja.

⁴ Mänitä Jesús yhadsooyt:

—Nөcx ja'a Juan hajxy hawaanä neby hajxy xii mhix mmädöy. ⁵ Nөcx hajxy yajmøødmädia'ag coo ja'a wiindshajxy tøø yhiixø'ogy, coo ja'a tecymia'adpähajxy tøø yo'oyø'ogy, coo ja'a haxøøgpa'ammøødpähajxy tøø ñähwa'ačh, coo ja'a cuhnatpähajxy tøø miädoowø'ogy, coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy tøø jiiuypiöcy, coo ja'a häyöobäya'ayhajxy tøø yajmøødmädia'agyii ja'a Diosmädia'agy. ⁶ Jootcuyc hajxy jaduñ yhyty ja'ačh nmädia'agy hajxy hamuumdu'joot tøø xmiäböjcbä.

⁷ Coo ja'a Juan miägu'ughajpähajxy wyiimbijty, mänitä Jesús ja'a cu'ug tiägøöy mөөødmädiaacpä ja'a Juancöxpä.

—Coo hajxy tøø mhoy pactuum, ja'a Juan miädia'agy hajxy hänajty mmädowäänäp, túhmäts. Cabä tsajcapy pojyu'xpä hajxy hoy mhixy. Caj pues, paady hajxy jim tøø mhoy coo ja'a Juan ja'a miädia'agy hajxy hänajty mmädowäänä. ⁸⁻⁹ Diosquexy je'e, paadiä miädia'agy hajxy hoy tøø mmädowäwä, hoy ja'a howyit hänajty quia'a ja mөөдä nebiä mäyøøjäya'ayhajxy miøødän. Töyhajt jaduñ coo ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy yajwiingapxø'oy. Pero ja'a Diosmädia'agy hajxy nä'ä jaac yajñähixøøbiä, je'edsä cuhdujt hajxy maas may tøø mio'oyii ja'a Diósän. ¹⁰ Ja'a Diosmädia'agy jecy mädiäacabä, Juan je'e. Nөmä Dios jecy miänaañ coo ja'a quiuguexy hänajty jayöjp quiexa'añ maa ja'a cu'ugän, ween yajwiinxiic yajwiingapxø'oy coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'owät. Höxháamhöch hänajty ngäda'aga'añ. Jayöjp ja'a Juan jiaančh quejxä; hөxháamhöch njaančh cădaacy. ¹¹ Ni pön jaduñ jäda'ahaty quia'a mäbaady hádaa yaabä naaxwiin nebiä Juan mäyajnäbejpä ja'a cuhdujt miøødän. Töyhajt jaduñ. Pero coočh hänajty tøø nho'nä, coočh hänajty tøø nnөcxtägach maačh nhuuc tsohmän, pönjaty ja'a Diosmädia'agy mäbøgaamb ja'a hөөčhcxäp, maas mayyä cuhdujt hajxy hänajty miøødhada'añ quejee ja'a Juan miøødä, hoy ja'a möjcuhdujt hajxy hänajty quia'a ja mөөдä.

¹² 'Coo ja'a Juan tiägöoyy mäyajnäbejpä, hõxtä je'enä jäda'anäbaadyñä, nägö'ø nädecypä ja'a jäya'ayhajxy jia wi'i tiägö'owa'añ maa ja'a Dios wyiinduuman. ¹³⁻¹⁴ Ja'a Diosquexyhajxy jecypä, jaduñ hajxy jecy miänaañ coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxö'oga'añ. Jaduñä Moisés miädia'agy miänaambä. Pero jayöjpac ja'a Elías hijty myina'añ. Y coo ja'a Juan tøø miech, Elías je'e, pø mwiinjuö'owaamby hajxy jaduñ. ¹⁵ Pøn mädohnd møød, ween miädy.

¹⁶ Pänébiöch jäya'ayhajxy nyajmäbadät ja'a jäda'ahatypä. Cab hajxy tii yhojiäwö'owa'añ. Jaduñ mäwiniäts hajxy je'e nebiä pigäna'c wiinhecpän. Coo hajxy naxy miech häyö'pä töjpa'c, mäniä miäbigäna'c hajxy ñäma'ay: ¹⁷ "Tøø hõjts nja xu'uxy, pero cab hajxy tøø mhech. Tøø hõjts hojiöñä nja høy, pero cab hajxy tøø mjö'oy." ¹⁸ Coo ja'a Juan miejch, cab hänäjty quiaya'añ yhu'uga'añ. Mäniä mijts mnänöomy coo je'e quiu'umañööbiä. ¹⁹ Mäniöch nbamejtspä, hõöch ja'a Diosquexypä. Mäniöch ndägöoyy caabiä huucpä. Jaduñhöch mijts xñänöombä coöch nwi'i quiaya'añ coöch nwi'i yhu'uga'añ, coöchä cubojpä cugädieeybä nmägu'ughaty møöda yajñajuudiutpädöjc. Pero yajcähxö'ogaamby ja'a Dios jaduñ ja'a wyiinnmahñdyhaam coöch ja'a töyhajt jaduñ nmøöda.

²⁰ Mäniä Jesús tiägöoyy hamänäjpä. Ja'a cajptjäya'ayhajxy jaduñ hojjiä, ja'a hajxy hänäjty tsänaabiä maa ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuöñäjatypä hänäjty tøø jia yajcähxö'oguiän. Paady jaduñ yhamänajty, coo yhaxöögwiinnmahñdy hajxy hänäjty tøø quia'a najtshixö'oy. Mäniä Jesús miänaañ:

²¹ —Haxöög mijts mjada'añ mhabetä'añ, mijts yaa tsänaabiä Corazín møöda Betsaida. Ja'a jecyjäya'ayhajxy hijty jim tsänaabiä Tiro møöda Sidón, coo hajxy häxöpy tøø yhixy ja'a hoy-yagjuöñäjatypä nej mijts tøø mja hixiän, tøø ja'a yhaxöögwiinnmahñdy hajxy häxöpy najtshixö'oy. ²² Töyhajt jaduñ, coo ja'a Dios yaghabaadät, maas haxöögtuum mijts jaduñ xpiäda'aga'añ quejee ja'a jäya'ayhajxy jim jecy tsänäyaybä Tiro møöda Sidón. ²³ Y mijts jim tsänaabiä Capernaum, mja wi'i yajcumayaamb hajxy jaduñ. Pero cabä Dios hajxy jaduñ xquiumaya'añ. Ja'a jecyjäya'ayhajxy hijty jim tsänaabiä Sodoma, coo ja'a hoy-yagjuöñäjatypä hajxy häxöpy tøø yhixy nej mijts tøø mja hixiän, cab hajxy häxöpy tøø quihhdägy. ²⁴ Töyhajt jaduñ, coo ja'a Dios yaghabaadät, maas haxöögtuum mijts xpiäda'aga'añ quejee ja'a jäya'ayhajxy jim jecy tsänäyaybä Sodoma.

²⁵ Mäniäxöø ja'a Jesús miänaañ:

—Teedy, miich nba'yaaxyp. Miich jim häñaaby tsajpootyp; miich yaa Dioshajp maa hädaa yaabä naaxwiinän. Dioscujü'uyäp coo ja'a töyhajt tøø myajñähixö'oy ja'a hajxy tii ca'a jajpä. Caj tøø myajñähixö'oy ja'a hajxy tyijj jajpä. ²⁶ Töyhajt jaduñ, Teedy, je'eguiöxpä coo miich mjoot jaduñ choxy.

²⁷ Mäniä Jesús miänäänqumbä:

—Tööchä nDeedy ja'a töyhajt xquioxy yajcö'ödägö'oy. Cáböch pøn yxhixyhaty, hõöch ja'a Dioshuung. Töyhajt jaduñ. Jagöoyööch nDeedy yxhixiä. Y cáböch ja'a nDeedy pøn yxhixyhajtä. Jagöoyööch jaduñ nhixiä, hõöch ja'a Dioshuung. Nyajñähjdjáböch pönjatyhöch nDeedy hixyhádäp. ²⁸⁻³⁰ Mijts, pøn jaduñ ca'a mee'xtugaamb neby hajxy hijty mguhdujthatiän, hõöch nguhdujt haböjác. Hojiöthöch nmøød; cáböch nyajcumaya'añ. Mäniäts ja'a hoybä weenbä hajxy mbaadät. Cáböch ja'a jemthpä mapxypä jaduñ nbäda'aga'añ.

12

¹ Mäniäxöø ja'a Jesúshajxy hänäjty wiädity trigoni'ibyquiuyc poo'xxiöjooty. Yähö'cäp ja'a Jesús jiamiödhajxy hänäjty. Mäniä hajxy tiägöoyy trigotöjpä. ² Coo ja'a fariseoshajxy jaduñ yhixy, mäniä Jesús hajxy ñämaay:

—Huug hix, xiidsä mmägu'ughajpä trigo hajxy wyi'i tiöjy. Cabä cuhdujt jaduñ myiñ coo hajxy tii ndüünämät ja'a poo'xxiöjooty.

³ Mäniä Jesús miänaañ:

—Nej, cahnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxiä. Jim jaduñ myiñ cujaay coo ja'a Davidhajxy yäho'pöjác. ⁴ Mäniä hajxy tiägöoyy Diostögooty. Mäniä Diostsajcaagy hajxy quiaay, ja'a teedyhajxy hänäjty tøø quiuvoxö'oyäbä. Cabä cuhdujt hänäjty pøn mïööda coo hajxy quiyät ni ja'a Davidhajxy. Jagooyä teedy ja'a cuhdujt hajxy hänäjty miööda coo hajxy quiyät. ⁵ Jaduñ cujaay myiimbä maa ja'a Moisés miädia'aguiän coo ja'a teedyhajxy tsajtögotypä quia'a nä'ägädä poo'xy ja'a poo'xxiöjooty; y cab jaduñ ñejpiä. ⁶ Y hõöch, maas möc-höch ja'a cuhdujt jaduñ nmøöda quejee ja'a tsajtöjác. ⁷ Caj mijts mwiinjuö'oy waamb ja'a Diosmädia'agy jaduñ miäna'añ: "Mänämböch jaduñ coo hojiot hajxy nmøödhädät; cáböch jaduñ nmäna'añ coo animal hajxy myöxät ja'a hõöchcöxpä." Coo hajxy jaduñ mwiinjuö'owät, cabä jäya'ay hajxy nä'ä nägoodä mwiingapxpädät. ⁸ Hõöch ja'a Diosquexypä, nmöödhöch cuhdujt jaduñ hõxtä maa ja'a poo'xxiöbbaadiän.

⁹ Mänitä Jesús jim̄ chohñ. Mänit tiägøøyy tsajtøgooty. ¹⁰ Jiibiä mähdiojc hänäjty tu'ug; co'ødø'øds hänäjty tu'nax. Jiibiä fariseoshajxy hänäjty näje'e tiänaabiä. Mänitä Jesús miäyajtøwä:

—Nej, hoy jaduhñ coo ja'a pa'amjāya'ay myajmøcpøgät ja'a poo'xxiøøjootiä.

Paadiä fariseoshajxy jaduhñ miänaañ, yhøxtaaby ja'a wiinmahñdy hajxy hänäjty nebiä Jesús hajxy yajtsumøøjät. Coo ja'a Jesús ja'a pa'amjāya'ay yajmøcpøgät ja'a poo'xxiøøjooty, mänitä Jesús hajxy hänäjty yajtsuma'añii. ¹¹ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Hoy pues. Coo pøn mieeg quiuga'awø'øy nøøjutjooty ja'a poo'xxiøøjooty, mänit hajxy nøcxy yajpædsømy, tühmät. ¹² Y maas tsoobaatp ja'a jāya'ay quejee ja'a meeg. Hoy jaduhñ coo jāya'ay mnäxüdsät ja'a poo'xxiøøjooty.

¹³ Mänitä Jesús ja'a mähdiojc ñämaayy:

—Xajtøw yø'ø mgø'ø.

Mänit xiajtøoy. Mänit miäbaaty nebiä tu'ugpäñ. ¹⁴ Mänitä fariseoshajxy tiøjpædsøømy. Mänit hajxy quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy yaghø'ogät.

¹⁵ Coo ja'a Jesús jaduhñ miädoyhajty, mänit jim̄ chohñ. Mänitä jāya'ay may piadu'ubøjcy. Mänitä Jesús ja'a pa'amjāya'ay yajmøcpøjcy nägøxiä. ¹⁶ Mänit jaduhñ miänaañ coo hajxy quia'a nägäpät pøn je'e. ¹⁷ Jaduhñdsä tiøjiajty nebiä Isaías jecy miänaaññ, ja'a Diosquexypä. Dios jaduhñ mänaamb:

¹⁸ Høøchä nmoonsä hädaa, ja'açh tøø nwiimbíyyäbä.

Ndsøjpøch jaduhñ. Jootcüjc-høch nnijiäwø'øyii yø'øgøxpä.

Nbäda'agäambiøch ja'a nhEspiritu maa yø'øjän.

Høøch nguhdujt jaduhñ xyajwiingapxø'øwäñäp maa ja'a jāya'ayhajxy nägøxiän.

¹⁹ Caj chiptuna'añ; caj ya'axa'añ caj jioga'añ.

Hahuum jaduhñ wiädita'añ cajtooty.

²⁰⁻²¹ Jootcapxmøcpøgaamby pøn hobiä nejpiä mæbøjp.

Mäbøgäñäxäp ja'a miädia'agy ja'a jāya'ayhajxy nägøxiä.

Mänit jaduhñ tiägø'øwa'añ hoyhanehmbä.

²² Mänitä mähdiojc tu'ug yajmejtsä maa Jesúsän. Wiindsä mähdiojc hänäjty, møød hänäjty yhuumä, møød ja'a møjcu'uba'am hänäjty miøødä. Mänitä Jesús jaduhñ yajnähwaach, yaghi-jxø'cy, yajcapxø'cy. ²³ Mänitä jāya'ayhajxy nägøxiä yagjuøoy. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Nej, David yhap yhocäda'a yø'øduhñä.

²⁴ Coo ja'a fariseoshajxy jaduhñ miädooy, mänit hajxy miänaañ:

—Coo yø'ø craa ja'a møjcu'uwiinmahñdy jaduhñ miøødä, paadiä møjcu'uba'am jaduhñ yajnähwa'açh.

²⁵ Ñajuøöbiä Jesús hänäjty nebiä fariseoshajxy hänäjty wyiinmahñdyhaty. Mänit miänaañ:

—Coo ja'a tu'hagajtpä jāya'ayhajxy ñimiädsibø'øwøøjät, cuhdägöyyäp ja'a quiajpthajxy jaduhñ. Y coo ja'a tu'ugtøgootypä jāya'ayhajxy ñimiädsibø'øwøøjät, cab hajxy hoy yhiñät tu'ugtøgooty. ²⁶ Jaanä jaduhnduhmbä, coo ja'a møjcu'uhajxy ñimiädsibø'øwøøjät, tägöyyäp ja'a wyiinmahñdyhajxy jaduhñ. ²⁷ Hoorä, mijts jaduhñ mänaamb cooçh ja'a møjcu'uba'am nyajnähwa'açh ja'a møjcu'uwiinmahñdyhaam. Coo häxøpy jiaduhñä, maa mijts ja'a mjamiøød ja'a wiinmahñdy hajxy piaady coo ja'a møjcu'uba'am hajxy yajnähwa'açh. Hamdsoo hajxy myajcähxø'øgy coo ja'a tøyhajt hajxy mga'a møødä. ²⁸ Pero høøch, Dios-espirituhämhøch ja'a møjcu'uba'am nyajnähwa'açh. Cähxø'p jaduhñ coo tøø yhabaatnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

²⁹ Coo ja'a møjcu'u xquia'a yajmäjäädä'agät, cabä miäjaa jaduhñ mbøjçät.

³⁰ Pønhøch jaduhñ xquia'a møødpäð'p, høøch nmädsip je'e. Y pønhøch jaduhñ xquia'a møødtuumb, xmiähänhájpøch je'e.

³¹⁻³² Je'eguiøxpøch mijts jaduhñ nnäma'ay, coo pøn jaduhñ tiu'udägöyyät, hoy jaduhñ ñähwä'adsät, høyhøch jaduhñ xjia nänømy, høøch ja'a Diosquexypä. Pero coo pøn jaduhñ ñänömät ja'a Dioshøpitu, cab jaduhñ mänaa ñähwa'adsa'añ.

³³ Mhøxcäbäp hajxy jaduhñ pøn ja'a howyiinmahñdy møød; je'eds hoy wädijp. Pøn ja'a howyiinmahñdy ca'a møød, cab hoy wiädity. ³⁴ Jaduhñ mäwinäts mijts hajxy mjatcø'øy nebiä tsahñdiän. Paadiä hoybä hajxy mga'a mädia'aga'añ, coo ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøødä. Haagä mgopcooty ja'a mmädia'agyhajxy jaduhñ chohnda'agy. ³⁵ Jaaya'ay hojiāya'aybä, hoy jaduhñ quiapxy miädia'agy je'eguiøxpä coo ja'a howyiinmahñdy miøødä quiopcooty. Pero jaaya'ay ca'a hoybä, haxøøg jaduhñ quiapxy miädia'agy je'eguiøxpä coo ja'a haxøøgwiinmahñdy miøødä quiopcooty. ³⁶ Chaaçh mijts nnäma'ay, coo jaduhñ yhabäädät coo ja'a Dios hänäjty yajnähdija'añ, mänitä Dios hajxy xmiäyajtøwa'añ waambaty hajxy hänäjty tøø mgapxtägoy, hoy hajxy jaduhñ tøø mja nä'ä wiingapxnaxy. ³⁷ Pø haxøøg hajxy hänäjty tøø mmädia'agy, mänit Dios hajxy xpiäda'aga'añ haxøøgtuum. Pø hoy hajxy hänäjty tøø mmädia'agy, mänitä Dios hajxy xpiäda'aga'añ hodiuum.

³⁸ Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a fariseoshajxy näje'e møødä ley-yajnähixøöbiähajxy:

—Wiindsón, hõjts ja'a hijxtahnd huuc yaghjác ja'a hoy-yagjuõñábä.

³⁹ Mänitá Jesús yhadsooy:

—Ja'a jáya'ayhajxy jáda'ahatypä, haxøøg hajxy jiatcø'oy; cabä Dios hajxy chocy. Ja'a hijxtahnd hajxy mja wi'i yhixaamby. Jagooyä hajxy jaduñ mhixa'añ nebiä hijxtahnd jecy quiahxø'quiän ja'a Jonáscøxpä, ja'a Dios jecy quiehjábä. ⁴⁰ Ja'a ballenajoodooty ja'a Jonás yhiyty tågøøgxøø tågøøgtsumh. Jaduññäts høøch nhidaambä naaxjutjooty tågøøgxøø tågøøgtsumh, høøch ja'a Diosqexypä. ⁴¹ Coø ja'a Jonás jaduñ piädsøømy ballenajoodooty, mänitá Diosmädia'agy hoy yajwa'xy maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Nínive. Coø hajxy jim miädooyy, mänit hajxy miäbøjcy. Mänitá yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixøøyy. Y cabä Jonás mõjtuung hijty jaduñ jiaty mõødä. Maas mõjtuunghøch nmøødä høøch. Pero cábøch nmädia'agy hajxy xmiädowaanä, ja'a jáya'ayhajxy jáda'ahatypä. Coø jaduñ yhabáadät coø hajxy hánajty yajnähdij'aañii, mänit hajxy ñäma'awa'añii coø hajxy jaduñ piäda'agøøjat haxøøgtum. Ja'a jecyjáya'ayhajxy jaduñ mäna'anaamb, ja'a hajxy hijty jegyhajty tsánaabi Nínive. ⁴² Jaduññäts to'oxiøjc miäna'anaamb, ja'a jecy gobiernähájtábä jäguemnaax ja'a jøømbojmanajpä. Mänitá Salomón hoy miämädoowhity, je'eguiøxpä coø ja'a Salomón hánajty jiaanç tehñ quihwijiä. Y cabä Salomón ja'a mõjtuung hijty jiaty mõødä. Maas mõjtuunghøch nmøødä høøch. Pero cábøch nmädia'agy hajxy xmiädowaanä, ja'a jáya'ayhajxy jáda'ahatypä.

⁴³⁻⁴⁵ Ja'a jáya'ayhajxy jáda'ahatypä, haxøøgwiinmahñdy hajxy miøød. Y cooçh nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcät, maas haxøøg hajxy jaduñ jiädät. Jaduñ mäwíinäts hajxy jiädät nebiä jáya'ay mõjcu'umøødpän. Coø ja'a mõjcu'u jilby piädsømat maa jaaya'ay quiopcän, mänitá poo'xtaact nõcxy jäguemduum yhøxta'ay maa ja'a tø'ødsnähgapan. Coø ja'a poo'xtaact jim quia'a páadät, mänit miäna'ana'añ: “Mejor nnä'ägä nõcxtägächhøch maäch nhuuc tshømbän.” Coø jaduñ wyiimbídat, mänitá jáya'ay quiopc jaduñ piátät nebiä yajwa'adstøjcän, ja'a yajxon tøø pie'edyijábä. Mänitá jiamíøød nõcxy juxtujc jiaac woy, ja'a maas haxøøgpä. Mänit hajxy nägøxiä tiägø'oy maa jaaya'ay quiopcotiiän. Y maas haxøøg jaaya'ay jaduñ jiada'añ quejee hijty yhyty.

⁴⁶ Jimñä ja'a Jesús ja'a cu'ug hánajty miøødmädia'agynä, mänitá tiajhajxy miejch mõødä piuhya'ayhajxy. Jim hajxy miähmøøyy tøba'am. Ja'a Jesús hajxy hánajty miøødmädia'agaamby.

⁴⁷ Mänitá Jesús hoy ñäma'ayii:

—Xiidsä ndaj xmiøødmädia'aga'añ tøba'am mõødä mbuhya'ayhajxy.

⁴⁸ Mänitá Jesús yhadsooy:

—Põnhøch ndajhajpy; põnhøch nbuhya'ayhajpy.

⁴⁹ Mänitá jiamíøød ñädsiiwøøyy. Mänit miänaañ:

—Høøch ndaj yøø; høøch nbuhya'ay yøø. ⁵⁰ Põnhøch ja'a nDeedy miädia'agy xquiuudiunäp ja'a tsajpootypä, jaduñ mäwíinäts hajxy je'e nébiøch nbuhya'ayän, nébiøch nbuhdo'oxiän, nébiøch ndajján.

13

¹ Mänitxøø ja'a Jesús jim chohñ tøgooty. Mänit jim miejch mejypia'a. Hoy jim yhäñaaguiaäda'agy. ² Mänitá jáya'ay may miejch maa ja'a Jesús hánajtiän. Mänitá Jesús tiägøøyy barcojooty. Hoy jilby yhøxta'agy. Cøjxä jáya'ayhajxy jim miähmøøyy pu'uwiing. ³ Mänitá Jesús tiägøøyy yajnähixøøbiä madiu'u. Mäbaadyhaam jaduñ yajnähixøøyy. Mänit miänaañ:

—Mänitá jáya'ay tu'ug tiu'ubøjcy niippä. ⁴⁻⁸ Coø ja'a tøømd tiägøøyy wøjpä, näje'e ja'a tøømd quiahy tu'haam, näje'e quiahy tsaanähgøxp, näje'e quiahy haptiooty, näje'e quiahy maa ja'a hoñaaxän. Ja'a jim cáhwäbä tu'haam, yajpädø'c ja'a muuxyhajxy je'e. Ja'a jim cáhwäbä tsaanähgøxp, paquiä jaduñ jia mujxy, je'eguiøxpä coø ja'a naax quia'a jaty cøøcä. Coø quioxxøøjøøyy, mänitá tiøøch, coø ja'a tyicts hánajty quia'a mõødä. Ja'a cáhwäbä haptiooty, ja mujx jaduñ. Ja yee'c jaduñ, pero cabä ñä'ä tøømbejty. Hix, ja'a hapti je'e xaam. Y ja'a cáhwäbä maa ja'a hoñaaxän, may jaduñ tiøømhajty, näje'e mägo'xhaam, näje'e tågøøghii'xhaam, näje'e hii'xmajc-haam. ⁹ Pøñ jaduñ wiinjuøøby, weenç hädaa nmädia'agy xmiäbøjca.

¹⁰ Mänitá Jesús ñämejtsä ja'a jiamíøødhajxy. Mänit miäyajtøøwä:

—Tii ja'a cu'ug coø myajnähixøø'oy yajmäbaadyhaam.

¹¹ Mänitá Jesús yhadsooy:

—Tøø mijts ja'a Dios xyajwiinjuøø'oy nebiaty yhane'emy. Cab hijty yajwiinjuøø'oy. Y yøø cu'ughajxy, cab hajxy hoy wyiinjuøø'owa'añ. ¹² Pøñ madiu'u jaduñ mõød, maas may jaduñ mio'owa'añii. Pero pøñ weenñtiä mõød, pøgåñäxäp je'e mäduññtiä jim miøødä. ¹³ Páadyhøch jaduñ nmädia'agy yajmäbaadyhaam. Jia wi'i yhee'py hajxy, cab hajxy tii yhixy. Jia wi'i miämädoowhijpy hajxy, cab hajxy wyiinjuøø'oy, neby hajxy tii quia'a mädoybän.

¹⁴ Tøjiajp jaduñ yø'øya'aguiøxpajxy nebiä Isaías jecy miänaañän, ja'a hijty jegyhayty wädiñpä Diosquexy:

Mmädoawaamby hajxy jaduñ, cab hajxy mwiinjuø'øwa'añ;

Mheebaamby hajxy, cab hajxy mhixa'añ.

¹⁵ Tøø hädaa jäya'ayhajxy quihxexy;

nebiä cuhnatpän, nebiä wiimbi'idispän hajxy jaduñ ñibiäda'agyii neby hajxy jaduñ quia'a wiinjuø'øwät,

nebiøch nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcät.

Cooch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät,

mänitøch hajxy jaduñ nyajñähwá'adsät.

¹⁶ Jootcujc jaduñ mhity je'eguiøxpä coo hajxy jaduñ mhixy, coo hajxy jaduñ mmädoy.

¹⁷ Tøyhájthøch mijs nnäma'ay, may ja'a Diosquexypähajxy, may ja'a hojiäya'aybähajxy jia hixaañ nej mijs cham mhixiän. Jia mädowaan hajxy nej mijs cham mmädooyän.

¹⁸ Huuc mädoow hajxy waamb ja'a niippä cwieento miädia'agytiägø'øy. ¹⁹ Näje'e ja'a jäya'ayhajxy, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mädooy nebiä Dios yhane'emiän, cab hajxy wyi-injuø'øy. Mänitä Diosmädia'agy hajxy piøjcäxä ja'a møjcu'ugong. Jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä tømmd quiahyyän tu'haam. ²⁰⁻²¹ Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot yhuuc ja mäbøcy. Pero coo hajxy chaaçhtiüñii ja'a Diosmädia'agyuqiøxpä, mänit hajxy piädsømmnä. Jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä tømmd quiahyyän tsaanähgøxp. Paquiä jaduhñ tiø'øch je'eguiøxpä coo ja'a tyicts quia'a hity. ²² Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy yhuuc ja mädooy. Pero jiaanç tehñ jiahmiejchp hajxy jaduñ hädaa yaabä naaxwiimbä. Jiaanç tehñ yhadsojpy ja'a xädø'øñ hajxy, paadiä Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a panøcxa'añ. Jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä tømmd quiahyyän haptiooty. ²³ Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy wyiinjüø'øy. Hoy hajxy jaduñ pianøcxy hamuumdu'joot. Jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä tømmd quiahyyän hoñaaaxooty.

²⁴ Mänitä Jesús tiägøøguiumbä mädiaacpä yajmäbaadyhaam:

—Coo ja'a Dios yhane'emy, jadúñhøch nyajmäbaada'añ nebiä tu'jäya'ay hodiøømd tøm wiøjjiäbän maa ja'a ñaaxän. ²⁵ Mänitcoods hajxy quiøxy maaho'cy. Mänitä miädsip ja'a cizañatøømd hoy wiøjy maa ja'a trigotøømd hänäjty tøm wiøjjiän. ²⁶ Tu'cuहुdujt ja'a trigo miujxy møødä cizaña. Coo ja'a trigo xiäbaajøøyy, mänitä cizaña quiahxø'pä. ²⁷ Mänitä jäya'ay hoy ñäma'ayijäm ja'a mioonsähajxy: “Wiindsøn, hodiøømd miich mwøj, túhmäts. Pämaadä yø'ø cizañahujts tøm chooñ.” ²⁸ Mänitä wyiindsøn miänaañ: “Nmädsiphøchäda'a jaduhñ tøm jiatcø'øy.” Mänitä mioonsä miänaañ: “Nej, nõcxäp højts yø'ø cizañahujts nwixiä.” ²⁹ Mänitä wyiindsøn miänaañ: “Caj, cab hajxy mwixät coo ja'a trigo jaduñ ñä'ä mäbädo'øgø'øwät. ³⁰ Ween yhity; ween tu'cuहुdujt yeegy. Coo ja'a trigopux jaduhñ yhabäadät, mänitøch nmoonsä nguexa'añ, weenä cizañahujts hajxy jayøjp quiøxy yajpädo'øgy. Ween hajxy quiøxy haxoch. Mänit hajxy jaduñ ñø'ogät. Mänitä trigo hajxy ñähmädsät. Mänit hajxy piädä'agät tsehxooty.”

³¹ Mänitä Jesús tiägøøguiumbä mädiaacpä yajmäbaadyhaam:

—Coo ja'a Dios yhane'emy, jadúñhøch nyajmäbaada'añ nebiä mostazapajcän. Jim tu'jäya'ay tøm ñi'iby maa ja'a ñaaxän. ³² Tøyhajt jaduñ coo ja'a mostazapajc jiaanç tehñ chayyä. Pero coo yeegy, cruty jaduñ jiaty nebiä quepychaajän. Mädooyä ja'a muuxyquajxy nõcxy jim mia'ay yhaajiooty.

³³ Mänitä Jesús miänaangumbä yajmäbaadyhaam:

—Coo ja'a Dios yhane'emy, jadúñhøch nyajmäbaada'añ nebiä to'oxiøjc ja'a tsajcaagy-chooy yajmädiø'øyabän harinajooty tägøøgquipxø'hndy. Mänit jaduñ cøxiä yajmäyäbiø'øy.

³⁴ Jaduhñä Jesús ja'a cu'ug yajñähixøøyy haagä yajmäbaadyhaam. ³⁵ Jaduhñds tiøjiajty nebiä Diosquexypä jecy quijahyyän:

Mäbaadyháamhøch nmädia'aga'añ.

Nyajcähxø'øgáambiøch mädyijaty hänäjty yu'uchtiuum hijp mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän;

cahnä quiahxø'øgyñä.

³⁶ Mänitä Jesús ja'a cu'ughajxy quiejxwiimbijty. Mänit tiøjtägøøyy. Mänit ja'a jiamioødhajxy miejch. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Højts capxwíjjäc ja'a cizañahujtsøxpä.

³⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Høøch ja'a Diosquexypä, jaduhñ mäwínhøch høøch nebiä jaaya'ay hodiøømd tøm wiøjjiäbän. ³⁸ Y hädaa yaabä naaxwiin, jaduhñ mäwínäts hädaa nebiä naaxän maa ja'a hodiøømd wiøjjiän. Jaaya'ayhajxy hanéhmäbä ja'a Diósäm, jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä hodiøømdän. Jaaya'ayhajxy hanéhmäbä ja'a møjcu'ugong, jaduhñ mäwínäts hajxy je'e'bä nebiä cizañahujtsän. ³⁹ Y ja'a møjcu'ugong, jaduhñ mäwínäts je'e nebiä jaaya'ay ja'a cizañahujts tøm wiøjjiäbän. Coo ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ, jaduhñ mäwínäts

je'e nebiä trigo hajxy jajpædø'quiän møødä cizañahujts. Y ja'a Dios ja'a mioonsähajxy tsajpootypä, jaduñ mävínäts hajxy je'e nebiä jaaya'ay ja'a trigo hajxy jajpædø'quiän. ⁴⁰ Coo ja'a naaxwiimbä jaduñ wyiimbida'añ, jaduñ mävínäts je'e nebiä cizañahujts hajxy ño'quiän. ⁴¹ Mänitoch nmoonsä nhane'ema'añ coo hajxy ween nøcxy jajpædsømy pønjaty ja'a haxøøgwiinmahñdy møød, møødä pønjaty jaduñ ja wi'i yhadugaamb ja'a Diosmädia'agy. Jim hajxy jajpædsøma'añii maačh hñajty nhane'ema'añän, høøčh ja'a Diosquexyypä. ⁴² Mänit hajxy hñajty quuijuipø'owa'añii jøønjooty. Jiiby hajxy jio'owa'añ xiuuds'a'añ. ⁴³ Ja'a hajxy jaduñ howiädijpä, jaanč tehñ mioj jaanč tehñ jiaanč hajxy yhida'añ maa ja'a Tieedyhajxy yhane'ema'añän. Pø jii mmädohndhajxy, mmädowäp hajxy jaduñ.

⁴⁴ 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa jajcähxø'oga'añ, jaduñ mävínäts je'e nebiä jäya'ay maxiädø'øñ tiajø'yäbän naaxpa'c. Coo pøn piädät, mänitä tiajøødiägatsa'añ. Xoonða'agaamb jaduñ. Mänit nøcxy tiogy tijaty jim miøød. Mänitä naax nøcxy jiuy maa ja'a maxiädø'añ tøø piädiän.

⁴⁵ 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa jajcähxø'oga'añ, jaduñ mävínäts je'e nebiä perlatsaahajuubiän, ja'a jaanč tehñ jajxonbä. Ja'a perlatsaa, pic je'e møød pioobä. ⁴⁶ Coo jaduñ tu'ug piädät jaanč tehñ chowbä, mänit nøcxy tiogy tijaty jim miøød. Mänitä perlatsaa nøcxy jiuy.

⁴⁷ 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa jajcähxø'oga'añ, jaduñ mävínäts je'e nebiä hacxjohmð hajxy piädä'aguiäbän mejjiooty coo hacx hajxy hñajty jiooma'añ madiu'u. ⁴⁸ Coo ja'a hacxjohmð jaduñ yhüdsät, mänit hajxy yhøxwohmðbädsømy. Mänitä hacx hajxy wyimbiy ja'a hojiatypä. Mänit hajxy piäda'agy cachjooty. Mänitä ca'a hojiatypä hajxy ñøøga'adsø'y. ⁴⁹ Jaduñ mävínäts jiada'añ coo ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ. Mänitä Dios ja'a mioonsähajxy wyiimbiwa'añ ja'a hojiäya'aybä. ⁵⁰ Pøn ca'a hojiäya'ay, je'e hajxy cujuipø'owäänäp jøønjooty. Jiiby hajxy jio'owa'añ xiuuds'a'añ.

⁵¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, mwiinjuøøby hajxy jaduñ.

Mänit hajxy yhadsooy:

—Wiindsøñ, nwiinjuøøby højts jaduñ.

⁵² Mänitä Jesús miänaangumbä:

—Coo ja'a ley-yajñähixøøbiähajxy tiägø'owät habøjpä nebiä Dios yhane'emiän, mejtstu'u ja'a mädia'agy jaduñ jiada'añ møødä jecypä møødä jemybiä. Jaduñ mävínäts je'e nebiä cudøc madiu'u miøødhätäbän, møødä jemybiä møødä jecypä.

⁵³ Coo ja'a Jesús jaduñ miädiacpædøoy, mänit jim chohñ. ⁵⁴ Mänit miejch maa ja'a yhamdsoo cajptän. Mänit tiägøoy jajñähixøøbiä tsajtøgooty. Mänitä jäya'ayhajxy jiaanč tehñ yagjuøoy. Mänit hajxy miänaañ:

—Maa yø'ø wiinmahñdiäda'a tøø yhabøcy. Nebiä hoy-yagjuøøñajatyypä jaduñ jajcähxø'ogy. ⁵⁵ José yhuung yø'ø, yø'ø tsejtpä pujxpä. María ja'a tiaj xiøhaty. Jue'e piuhya'ayhajxy xiøhaty, Jacobo, José, Simón, møødä Judas. ⁵⁶ Yaa hajxy chäna'ay maa højts ngajptän møødä piuhdo'oxyhajxy. Pämaadä yø'ø wiinmahñdy yø'øduhmä tøø yajtsooñ.

⁵⁷ Mänitä Jesús miädia'agy quia'a mäbøjcäxa. Mänitä Jesús miänaañ:

—Homiaajä ja'a Diosquexy wiädity, cumäyyäp jaduñ. Pero cab jim quiumayii maa yhamdsoo naax maa yhamdsoo tøjcan.

⁵⁸ Cabä Jesús ja'a hoy-yagjuøøñajatyypä jim jiaty jajcähxø'cy, je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy hñajty quia'a mäbøjcäxa.

14

¹ Mänitä Herodes miädoyhajty coo ja'a Jesús hñajty jim wiädity. Ja'a Herodes, jim hñajty je'e guiobernadorhaty Galileanaaxooty. ² Mänitä Herodes ja'a mioonsä ñämaay:

—Juan mäyajñäbejpäda'a je'e. Tøøda'a jiuypioøcy. Paadiä møcmäjaa jiaanč tehñ miøødä.

³⁻⁴ Tøø ja'a Herodes ja'a Juan hñajty yajtsumyii. Tøø ja'a Juan hñajty quio'oxoçhii cadenahaam. Paadiä Juan jaduñ chuumä coo ja'a Herodes hñajty tøø ñäma'ay coo jaduñ quia'a hoyyä coo ja'a Herodes ja'a piuhya'ay tio'oxiojç miøødtsnäayyät. Jue'e ja'a Herodes piuhya'ay hñajty xiøhaty, Felipe. Jue'e ja'a Felipe tio'oxiojç hñajty xiøhaty, Herodías. ⁵ Jaduñä Herodes hñajty tiajy miay coo ja'a Juan hñajty yagho'oga'añ. Pero jaanč tehñ chähgøøby ja'a Herodes hñajty. Ja'a cu'ug hñajty chähgøøby je'eguiøxpä coo ja'a cu'ughajxy hñajty miäna'añ coogä Juan ja'a Diosmädia'agy hñajty jajwa'xy.

⁶ Mänitä Herodes jiumøjt jaduñ piejtä. Jimä Herodes hñajty yhäña'ay møødä pawoy pawichpähajxy. Mänit hajxy tiägøoy wiinhéjtsäbä. Ja'a Herodías yhuung jaduñ tægøoy hejtspä. Mänitä Herodes xiooñdaacy nägøø nädecypä. ⁷ Mänitä Herodes ja'a quixy jajwiinwaanøoy:

—Hotyijä müič xmiäyujwä'anät, nmó'owäbøch müič jaduñ.

⁸ Mänitá quixy ja'a tiaj hoy yhawaanä. Mänitá tiaj jaduñ miänaañ coo ja'a Juan mäyajnäbejpä quiopc jaduñ miäyujwá'anät. Mänitá quixy ja'a Herodes hoy ñäma'ay:

—Høøchä Juan mäyajnäbejpä quiopc móoyyác texyjooty.

⁹⁻¹⁰ Mänitá Herodes jiootmadiägøøyy nägø'ø nädecypiä. Pero tøø hánajty miänaañ jäya'awyiinduum coog hánajty yega'añ hotyjatiä. Mänit yhanehmy coo ja'a Juan quiopc yhxpúxäxät jüby pujxtøgooty. ¹¹ Mänitá Juan quiopc yajnøcxäxä texyjooty maa ja'a Herodeshajxiän. Mänitá quixy miooyyá. Mänitá quixy ja'a tiaj hoy mio'oy.

¹² Mänitá Juan ñäxäwa'ay yo'tuc hoy quiøøyyäxä; ja'a Juan miägu'ughajpähajxy jaduñ hoy quiø'oy. Mänitá Juan hajxy hoy yajnaaxtägø'oy. Mänitá Jesús hajxy hoy yhawaanä cooc ja'a Juan hánajty tøø yagho'ogyii.

¹³ Coo ja'a Jesús jaduñ miädoyhajty cooc ja'a Juan tøø yagho'ogyii, mänit jim chohñ barcojooty nidiuhm. Mänit ñøcxy hanidiuhmduum. Mänitá cu'ughajxy miädoyhajty cooc ja'a Jesús hánajty jim tøø choon. Mänitá Jesús hajxy piadu'ubøjcy cajptooty. Tegy-yo'oy hajxy pianøcxy. Jayøp hajxy jim miejch maa ja'a Jesús hánajty ñøcxiän. Mänitá Jesús piamejch høxhaam. ¹⁴ Coo ja'a Jesús piädsøømy barcojooty, mänitá majiäya'ay yhjxy. Mänit ñäxuu'ch. Mänitá pa'amjäya'ay yajmøcpøjcy. ¹⁵ Mänittsuu ja'a Jesús miägu'ughajpähajxy piamejch. Mänitá Jesús hajxy ñämaay:

—Tøø chuujø'oy y cabä tøjc yaa. Quejxwiimbit yo'ø jäya'ayhajxy; weenä caagy hajxy nøcxy jiuyc cajptooty.

¹⁶ Mänitá Jesús miänaañ:

—Caj, ween hajxy yhity. Mijts jaduñ ween myajcáyät.

¹⁷ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Cab højts tii nmøødä. Jagooyyä højts ja'a tsajcaagy mägooxyä nmøødä chaadsä hacx metscä.

¹⁸ Mänitá Jesús miänaañ:

—Mämiñxä yo'ø.

¹⁹ Mänitá Jesús ja'a majiäya'ay ñämaay coo hajxy ween yhøxta'agy møøwyiing. Mänitá tsajcaagy quiøøchooyy møødä hacx. Mänit yuughee'py cøxp. Mänit miänaañ:

—Dioscujú'uyäp.

Mänitá Jesús ja'a tsajcaagy yhaguidøøyy. Mänitá miägu'ughajpähajxy miooyy. Mänit hajxy hoy yajwa'xy majiäya'ayhagujc. ²⁰ Nägøxiä hajxy jaduñ quiaayy cu'uxiä. Mänitá Jesús miägu'ughajpähajxy tsajcaagyhagujc hajxy yajpädø'cy majmejtscach. ²¹ Nämägøøxmil hajxy quiaayy Haagä ya'adiøjc. Hawiingä to'oxiøjc-hajxy møødä pigäna'c-hajxy.

²² Mänitá Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy ñämaay coo hajxy ween tiägø'oy barcojooty, coo hajxy ween ñøønajxø'ogy. Mänitá Jesús ja'a majiäya'ayhajxy quiejxwiimbijty. ²³ Mänitá Jesús ñøcxy nidiuhm tunñähgøxp Diospa'yaaxpä. Coo quioodsøøyy, jinnä Jesús hánajty nidiuhm tunñähgøxp. ²⁴ Ja'a Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy, mejyquiuyc hajxy hánajty tøø miech barcojooty. Møc hajxy hánajty jioøcuboø'oy; paadiä nøø hánajty miøjjädseembejty barcomøjc. ²⁵ Coodsnä Jesús tiu'ubøjcy tegy-yo'oy. Mejywyiing jaduñ yohy. Mänit miejch maa ja'a miägu'ughajpähajxiän. ²⁶ Coo ja'a Jesús hajxy yhjxy coo hánajty yo'oy mejywyiing, mänit hajxy chähgøøbiøjcy. Mänit hajxy chähgø'oyaaay:

—Haañämäda'a yo'ø.

²⁷ Mänitá Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy mdsähgø'oy. Høøch ja'a Jesús.

²⁸ Mänitá Pedro miänaañ:

—Wiindsøn, øø miich ja'a Jesús, høøch huuc hanéhmac cooch jim mnøcxät yo'oy maa miichän.

²⁹ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Miñxä.

Mänitá Pedro piädsøømy barcojooty. Mänit tiägøøyy yohbiä mejywyiing. Jim hánajty ñøcxa'añ maa ja'a Jesúsän. ³⁰ Coo jäwøøyy coo møc piojy, mänit chähgøøbiøjcy. Mänit tiägøøyy quiimbä. Mänit yaaxy:

—Wiindsøn, høøch yajpädsøømác.

³¹ Mänitiä ja'a Jesús ja'a Pedro quiø'ø miajtsä. Mänit miänaañ:

—Caj miich mhuuc mäbøjpä. Tiich nmädia'agy coo xquia'a mäbøjcä.

³² Coo ja'a Jesús tiägøøyy barcojooty møødä Pedro, mänitá poj yuungøøyy. ³³ Mänitá Jesús hajxy wyiinjicädaacy. Mänitá Jesús hajxy ñämaayy:

—Tøyhajt miich mDioshuungä.

³⁴ Mänit hajxy miejch mejyhawiimb maa hánajty xiøhatiän Genesaret. ³⁵ Coo ja'a Jesús yhxøcäjpä ja'a jäya'ayhajxy jimä, mänitá mädia'agy tiägøøyy wädiäp coo ja'a Jesús jim tøø miech Genesaret. Mänitá pa'amjäya'ayhajxy may yajmejtsä maa ja'a Jesúsän. ³⁶ Mänitá

Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a wuytpa'a hajxy ween ñähdoonä. Coo hajxy jaduhñ ñähdoonñ, mänit hajxy miøcpøjcy.

15

¹ Mänitä Jesús ñämejtä ja'a fariseoshajxy näje'e mөөдä ley-yajñähixøøbiähajxy näje'e. Jerusalén hajxy hänäjty choonñ. Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

² —Yø'ø mmägu'ughajpähajxy, tii ja'a cuhdujty hajxy coo quia'a cudiuñ nebiä jecyjiäya'ayhajxy xyajmämähmøøyyäm. Ja'a jecyjiäya'ayhajxy, cø'øbujp hajxy hijty coo hajxy hänäjty quiaaya'añ. Jaduhñ hajxy hijty quihdujthaty. Pero yø'ø mmägu'ughajpähajxy, cab hajxy jaduhñ quihdujthaty.

³ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pero mijts, cabä Dios miädia'agy hajxy myajtuunä. Ja'a mhamdsoo cuhdujty hajxy myajtuunby. ⁴ Ja'a Dios jaduhñ mänaañ coo ja'a ndaj ndeedy hajxy nwiingudsähgøøyyämät. Jaduhñ miänaambä, coo pøn ja'a tiaj ja'a tieedy haxøøg ñänómät, tsipcøxp jaduhñ yho'oga'añ. ⁵⁻⁶ Pero wiing mijts mmänaambä. Mijts jaduhñ mänaamb coo jaduhñ yhooyä coo ja'a mdaj ja'a mdeedy jaduhñ mnämä'awät: “Cábøchä xädo'øñ nmөөдä cooch mijts nbuhbedät. Tøøchä Dios ngøxy mo'oy mäduhñtiä mijts hijty nmo'owa'añ.” Coo hajxy jaduhñ mmäna'añ, cabä Diosmädia'agy hajxy hänäjty myajtuñ. Ja'a mhamdsoo cuhdujty hajxy hänäjty myajtuunby. ⁷ Jaduhñ mäwiinäts mijts mnibiäda'agyii nebiä hoyhäna'cän. Pero cab hajxy mhoyhäna'cä. Mijts cøxpä ja'a Isaias Diosquexypä jecy miänaañ:

⁸ Nä'ä mänaamb hajxy jaduhñ cooc tyijy hajxy xwyiingudsähgøøy hamuumdu'joot.

⁹ Xiøøbä hajxy jaduhñ ñä'ä mäna'añ;

cábøch nmädia'agy hajxy xñä'ä panøcxä.

Yhamdsoo wiinmahñdy hajxy yajwiinhixøøby, nømä Dios miäna'añ.

¹⁰ Mänitä Jesús jäya'ay may miøjyaaxy. Mänit miänaañ:

—Huuc mädox hajxy, huuc wiinjuø'ow hajxy. ¹¹ Mädyijaty tægøøby mhaawjooty, cab jaduhñ xyajtgøøyyät. Je'eduhñ xyajtgøøyyäp mädyijaty pädsøømb mhaawjooty.

¹² Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Cabä fariseoshajxy yhojiäwø'oy coo jaduhñ tøø mmäna'añ.

¹³ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mädyijatyhöch nDeedy tsajpootypä tøø quia'a päda'agy, cab jaduhñ yhooyø'owa'añ.

¹⁴ Weends yø'ø fariseoshajxy yhity. Jaduhñds hajxy wiädity nebiä haagä wiindspän coo hajxy ñibiawoyii. Nämetsc hajxy nøxcy wiocca'ay.

¹⁵ Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Cab højts ndu'jootwiinjuø'oy. Højts capxwíjjäc.

¹⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, ni mijts tii mga'a wiinjuø'oyñä. ¹⁷ Jaduhñds je'e, mädyijaty tægøøby mhaawjooty, jiby jaduhñ yhäda'agy mjoodooty. Mänitä jaduhñ piädsøømdägach. ¹⁸ Pero mädyijaty jaduhñ pädsøømb mhaawjooty, jiby jaduhñ chohnda'agy mgopcooty. Je'eduhñ xyajtgøøyyäp. ¹⁹ Haagä jibiä haxøøgwiinmahñdy chohnda'agy mgopcooty hoñä'ä mädyiibä. Je'eduhñ xøhajt ja'a haxøøgwiinmahñdy, ja'a jäya'ay-yagho'ogyiibä, mөөдä meechiibä, mөөд coo wiingjäya'ay tio'oxiøjc mmөөдtsánáayyät, mөөд coo mhøhnda'agät, mөөд coo häna'c haxøøg mnänómät. ²⁰ Je'eds jaduhñ xyajtgøøyyäp. Pero coo mgäyät jaguiø'øbujp, cab jaduhñ ñejiä; cab jaduhñ xyajtgøøyyät.

²¹ Mänitä Jesús jim chohñä. Mänit ñøcxnä Canaan maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Tiro mөөдä Sidón. ²² Mänitä Jesús tajiäya'ay tu'ug ñämejtä. Jim hänäjty chäna'ay Canaan. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøn, miich ja'a David hijty mhaphajpy mdeedyhajpy. Høøch näxú'utsäc. Tøøch ndo'oxyhuung miächii ja'a møjcu'u. Hanaxiä jaduhñ chaaçhtiüñii —nøm je'e yaaxy.

²³ Cabä Jesús yhadsooyy. Mänitä ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Huuc quejxwiimbity yø'ø tajiäya'ay. Tsaaçhyáaxäp jaduhñ xpiawädíjtäm.

²⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Yäyøchä Dios tøø xquiexy maa hädaa judiøshajxiän. Cábøch wiingtuum tøø xquiexy.

²⁵ Mänitä tajiäya'ay ja'a Jesús wyiinjiçädaacy. Mänit ñämaayy:

—Wiindsøn, tunä mayhajt. Høøch puhbéjtäc.

²⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduhñ yhooyä coochä huc tsajcaagy nmó'owät mädyii ja'a pigäna'c-hajxy quiaayaambby.

Ja'a judiøš Jesús yajmäbaat nebiä pigäna'cän. Ja'a ca'a judiøshajxy, je'eduhñ yajmäbaat nebiä hucän. ²⁷ Mänitä tajiäya'ay miänaañ:

—Tøyhajt jaduħn. Pero quiaaby ja'a huc ja'a tsajcaagyhawaagy coo jim quia'ay maa ja'a wyiindsøn ja'a mieexän.

²⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøyhájthøch miüch nmädia'agy xmiäbøjcä. Weenä mhuung miøcpøcy.

Mänitä ja'a yhuung jiaančh møcpøjcy.

²⁹ Mänitä Jesús jim chohñnä. Mänit ñøcxnä maa ja'a mejypia'ajän, ja'a xøhjäpä Galilea. Mänit hoy piety tuñnähgøxp. Mänit yhøxtaacy. ³⁰ Mänitä jäya'ay may miejch maa ja'a Jesúsän, møødä pa'amjäya'ay, møødä cø'ømucypiä tecymiucypiä, møødä wiindspä, møødä huumbä. Mänitä Jesús yajmäbaadøoyy. ³¹ Mänitä jäya'ayhajxy yagjuøoyy coo hajxy jaduħn yhiyx coo ja'a huumbähajxy tøø quiapxø'øgy, coo ja'a cø'ømucypiahajxy tøø yhyø'øgy, coo ja'a tecymiucypiahajxy tøø yo'oyø'øgy, coo ja'a wiindspähajxy tøø yhiyxø'øgy. Mänit hajxy miänaañ coogä Dios miøjjä jiaančhä.

³² Mänitä Jesús miøjyaaxy ja'a miägu'ughajpä. Mänit miänaañ:

—Nnäxüu'chpøch yø'øya'ayhajxy. Tägøøgxøøjøch hajxy tøø xpiawädity, y cabä caayyøøc hajxy miøødä. Cábøch hajxy nguejxwiimbida'añ jaguiay maa tiøjcän coo hajxy maa tiu'ugädäwät.

³³ Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy miänaañ:

—Pero maadsä cay hajxy jaduħn nnä'a päatämät maa yø'øya'aguiøxphajxiän. Pactu-umäda'a yaa.

³⁴ Mänitä Jesús miäyajtøoyy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Naag tsajcaagy hajxy jii mmøødä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Juxtujc, chaadsä hacxhuung mejstägøøg.

³⁵ Mänitä Jesús miänaañ coo ja'a jäya'ayhajxy yhøxtä'agät naaxwiin. ³⁶ Mänitä tsajcaagy quioondsøoyy møødä hacxhuung. Mänitä Dios ñämaayy:

—Dioscujü'uyäp.

Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä ja'a tsajcaagy hajxy yajnägüidøoyy møødä hacxhuung. Mänit hajxy yajwa'xtägajch maa ja'a jäya'ayhajxiän. ³⁷ Mänit hajxy quiaayy cu'uxiä nägøxiä. Mänitä Jesús miägu'ughajpä ja'a tsajcaagyhaguijc hajxy yajpädø'cy juxtujcach. ³⁸ Nämädaaxmil ja'a ya'adiøjc-hajxy quiaayy. Pagaayy ja'a to'oxiøjc-hajxypä møødä pigäna'c-hajxy. Pero cab jaduħn yajnajuø'oy nanaagä hajxy hänajty je'ebä. ³⁹ Mänitä Jesús ja'a jäya'ayhajxy quiejxwiimbijty. Mänit tiägøøyy barcojooty. Mänit ñøcxy Mag-adännaaxooty.

16

¹ Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a fariseoshajxy näje'e møødä saduceoshajxy. Mänitä Jesús ñämaayy coo hijxtahnd ween yajcähxø'øgy jim tsajpootyp. Paady hajxy jaduħn miänaañ coo ja'a Jesús hajxy hänajty jia wi'i jøjcapxø'øwa'añ. ² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo hänajty chuujø'øgy, mänit hajxy naxy mmäna'añ: “Wa'ads ja'a tsajt; wa'ads ja-boom yhida'añ.” ³ Y coo hänajty jiohø'øgy, mänit hajxy naxy mmäna'añ: “Tøø wyiimbøcy; tu'uwaamb.” Mnajuøøby hajxy jaduħn nebiä tsajt yhida'añ, pero cabä hijxtahnd hajxy mwijnjuø'øgy ja'ačh chaa nyajcäxø'øpiä. Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, haxøøg hajxy jäya'ayhajnä; cabä Dios hajxy chocy. ⁴ Hijxtahnd hajxy jaduħn yujwaamby, pero cab hajxy mio'owa'añii. Jagooyy hajxy jaduħn yaghixa'añii nebiä Jonäs jecy jiajty yhabejtian.

Mänitä Jesús jim jiäwaach. Mänit jim tiu'ubøjcy.

⁵ Mänitä Jesúshajxy miejyñajxy. Pero jiahdiägooyy ja'a quiaayyøøc hajxy, ja'a Jesús miägu'ughajpähajxy. ⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Huuc mädown hajxy. Cabä fariseos chajcaagychooyhajxy yhooyä, ni ja'a saduceos chajcaagychooyhajxy quia'a hoyyä.

⁷ Mänitä miägu'ughajpähajxy tiägøøyy mädiacpä:

—Paady jaduħn miäna'añ, coo ja'a caayyøøc hajxy nga'a jahmiejtsäm.

⁸ Najuøøby ja'a Jesús hänajty nebiaty hajxy hänajty miädia'agy. Mänit miänaañ:

—Tii hajxy jaduħn coo mwi'i miädia'agy coo ja'a caayyøøc hajxy mga'a møødä. Cábøchä nmädia'agy hajxy jaduħn xñä'ägädä mäbøjcä. ⁹ Cähnøch nmädia'agy hajxy xwyijnjuøøyyä. Cab hajxy jaduħn mjahmiejtsnä nebiøch ja'a mägoøxpä tsajcaagy nyajnäwa'xøøyyän ja'a nämägooxmilpä jäya'ay, y coo hajxy maguiach myajpädø'cy. ¹⁰ Ni jaduħn hajxy mga'a jahmiejtsnä nebiøch ja'a juxtujpä tsajcaagy nyajnäwa'xøøyyän ja'a nämädaaxmilpä jäya'ay, y coo hajxy maguiach myajpädø'cumbä. ¹¹ Coočh jaduħn nmänaañ coo ja'a fariseos chajcaagychooyhajxy quia'a hoyyä, coo ja'a saduceos chajcaagychooyhajxy quia'a hoyyä, cábøch tsajcaagychooy hänajty ndehmñ ñänøømy. Pero caj mijts mwijnjuøøyy.

¹² Mänit hajxy wyiinjuoõñä tii Jesús hänajty miädiaacpyp. Ca'a chajcaagychooyä hänajty tiehm miädiaacpyp, ja'a hajxy yajtsajcaagyquiojpiä. Jaduhñ hänajty miädia'agy cooc ja'a fariseos miädia'agyhajxy quia'a hoyyá, cooc ja'a saduceos miädia'agyhajxy quia'a hoyyá.

¹³ Mänitá Jesús hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xiõhatiän Cesarea de Filipo. Mänitá Jesús miäyajtõoyy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Waambátyhõch ja'a cu'ughajxy xñänõmy põnhõch hõõch ja'a Diosquexypä.

¹⁴ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Näje'e ja'a cu'ughajxy miäna'añ cooc miich mJuan mäyajnäbejpä; näje'e hajxy miänaambä cooc miich mhEliasä; näje'e hajxy miänaambä cooc miich mJeremiasä, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xabä; näje'e hajxy miänaambä cooc miich mDiosquexiä.

¹⁵ Mänitá Jesús miänaañ:

—Mjtsäts, wáambõch mijts xñänõmbä.

¹⁶ Mänitá Simón Pedro miänaañ:

—Miich je'e ja'a Cristo. Miich ja'a Dios tõõ xquiexy, ja'a jim tsajpootypä. MDioshuung miich.

¹⁷ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Miich Simón, Jonás miich xyhuunghajp. Caj miich põñ tõõ xyhawaanä cooõch nDioshuungä. Ja'a nDeedyhõch tõõ xyhawaanä, ja'a jim tsajpootypä. Paady miich hoyhajt weenhajt mbaada'añ. ¹⁸ Miich jaduñ nnämaaby coo miich mxõhata'añ Pedro; je'edu'un ñänõmby "tsaa." Miichcõxpõch ja'a jäya'ay ja'a nmädia'agy hajxy may xmiäbõgaanä. Hoy hajxy cu jia ho'og, cab hajxy jaduñ quiuhdägoyya'añ. Cõjxta'axiõõ hajxy jim yhida'añ tsajpootyp.

¹⁹ Nmo'owáambõch miich cuhdujt cooõch miich nmädia'agy xyajwá'xät nébiõch ja'a jäya'ay ja'a nmädia'agy hajxy jaduñ xmiäbõjcat. Dios jaduñ xñajtscapxõ'owáanäp nebiaty ja'a jäya'ayhajxy mhané'emät coo hajxy jaduñ ween quiuuiñ, coo ja'a yhaxõgwiinmahñdy hajxy ñajtshixõ'owät.

²⁰ Mänitá Jesús ja'a miägu'ughajpä yhanehmy coo hajxy ween quia'a mädia'agy coo je'e Cristo.

²¹ Mänitxõõ ja'a Jesús tiägõõoyy hawáanäbä ja'a miägu'ughajpähajxy cooc hänajty jim ñõcxa'añ Jerusalén, cooc hänajty jim yajtsaachpõga'añijäm ja'a martuumädõjc mõõdä teedywiindsõnhajxy mõõdä ley-yajñahixõbiädõjc. Mänit miänaambä cooc hänajty yagho'oga'añii, pero cumáaxcäc hänajty juuyppiõga'añ.

²² Mänitá Pedro ja'a Jesús yajwooduuty. Mänitá Jesús wyiingugapxõõoyyä:

—Wiindsõñ, cab jaduñ yhooyä miäbaadä coo jaduñ mjádät mhabetät.

²³ Mänitá Jesús wia'wiimbijty. Mänitá Pedro yhojjä:

—Jua'ads jim, mõjcu'u. Naxyhõch miich xjiõjcapxõ'oy. Jaduhñ miich mwiinmahñdy nebiä jäya'ayhajxy wyiinmahñdyhatiän. Caj miich mwiinmahñdy tiuhñä nebiä Dios wyiinmahñdiän.

²⁴ Mänitá Jesús ñämaayy ja'a miägu'ughajpä:

—Põnhõch nmädia'agy jaduñ xpiaud'ubõgáanäp, weenä yhamdsoo cuhdujt ñajtshixõ'oy; ween jaduñ chaachpõjpat nébiõch ndsaachpõga'añän; weenõch nmädia'agy xjiõjtägõõoyyä.

²⁵ Põñ yhamdsoo wiinmahñdy ja wli' yaghidaamb, cuhdägoyyaamb je'e. Pero coo põñ jaduñ yhõ'ogät ja'a hõõchcõxpä, nä'ägä hodium je'e nõcxy miähmõ'owa'añ. ²⁶ Coo põñ jaduñ quiuhdägoyyät, hoy jaduñ yaa tõõ jia mäyõõhaty hädaa yaabä naaxwiin, caj tii piaada'añ. Cabä jugyhajt jaduñ piaadaanä, homiäduhñtiä xädõ'õñ cu jia yec.

²⁷⁻²⁸ Cädaactägatsáambõch yaa, hõõch ja'a Diosquexypä. Ja'a Diosmõonsõch nmõõdcäda'agaamby, ja'a hajxy jim tsajpootypä. Mõõdhõch nDeedy quiuhdujt jaduñ ngädaactägatsa'añ. Mänitõch ja'a jugyhajt hänajty njaac mo'owa'añ põnjaty hänajty hoy tõõ wiädity. Pero põnjaty hänajty hoy tõõ quia'a wädity, je'eds hajxy hänajty yajcumädowáanäp. Mänitõch ndägõ'owa'añ hanehmbä. Tõyhajt mijts nnäma'ay, cooõch hänajty ngädaactägatsa'añ, mänitõch hajxy näjë'eyyäm xyhixa'añ, ja'a hajxy yaa tänaabiä. Cajnä hajxy hänajty yho'ogyñä.

17

¹ Cudädujxõõ ja'a Jesús ja'a Pedro wioonõcxy tunnähgõxp mõõdä Jacobo mõõdä Jacobo yhuch Juan. Nämädaaxc hajxy jaduñ ñõcxy mõõdä Jesús. ² Mänitá Jesús wiiing jiajty maa ja'a Pedro wiiinuumhaxiän. Jaduñdsä wyiin jiojpc cõjx jiaty nebiä haambän. Mänitá wyit hobioob jiajty. ³ Mänitá Moisés hajxy ñäguehxtõõ'xy mõõdä Elias. Mänitá Jesús hajxy tiägõõoyy mõõdmädiaacpä. Coo hajxy yhiixä, ⁴ mänitá Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsõñ, hoyõõoyy jaduñ coo højts yaa tõõ nbéjtäm. Põ chojpiä mjoot jaduñ, ween højts tõjquemyhuung tågõõg nhuuc hädiuñ ja'a mjiitscõxpä cõjtu'ug; tu'ug miich mje'e, tu'ug ja'a Moisés jie'e, tu'ug ja'a Elias jie'e.

⁵Mädiaaccuje ja'a Pedrohajxy ñähgädaacejtä ja'a nämä'a. Hajajp ja'a nämä'a hänäjty. Mänit hajxy miädooy quiapxy nämä'ajooty:
—Høøch nHuung hädaa; njaanč tehñ chójpiøch. Xyagjootcugøøbiøch. Huuc mädoowä ja'a miädia'agy hajxy.

⁶Coo ja'a Pedrohajxy jaduñ miädooy, mänit hajxy miägutscädaacy naaxwiin. ⁷Mänit hajxy ñähdoonä ja'a Jesús. Mänit hajxy ñämaayä:

—Pädø'og hajxy; ca'a hajxy mdsähgø'øy.

⁸Mänit hajxy piädø'cy. Mänit hajxy yhiwxwädijty. Cab hajxy pøn yhijxy; jagooyä ja'a Jesús hajxy nidiuhñ yhijxy.

⁹Mänit hajxy miänajcy tunñähgøxp. Mänitä Jesús ja'a Pedro ñämaayä:

—Cab hajxy pøn mhawäänät nebiaty hajxy jim tøø mhixy tunñähgøxp, høxtä cónøch hänäjty tøø njujypiøjtägach, høøch ja'a Diosquexypä.

¹⁰Mänitä Jesús hajxy miäyajtøoyy:

—Yøø Ley-yajñähixøøbiädøjc, tii hajxy coo miäna'añ cooc ja'a Elías miejtsø'øga'añ.

¹¹Mänitä Jesús yhadsooy:

—Tøyhajt jaduñ coo ja'a Elías hijty miejtsø'øga'añ. Mänit hijty cøxiä wiinä yaghoyø'owa'añ. ¹²Pero mijts jaduñ nnämaaby coo ja'a Elías tøø jia hoy; pero caj yhxøxajpä. Jaduñ tiuunä nebiä jäya'ay jioothajxy chojquiän. Jaduñč hajxy xchaachtuunaambä, høøch ja'a Diosquexypä.

¹³Mänitä Pedrohajxy wyiinjuøøñä coo ja'a Jesús ja'a Juan mäyajnäbejpä hänäjty miädia'agy.

¹⁴Mänitä Jesús hajxy miejch maa ja'a jäya'ayhajxy miayyän. Mänitä tu'jäya'ay ja'a Jesús wyiinjiçädaacy. Mänitä Jesús ñämaayä:

¹⁵—Wiindsøn, høøch nhuung näxú'tsác. Mayhooc jaduñ tøø quiäday pojmoød. Hanaxiä jaduñ chaachpøcy. Naxy jiøngädawø'øy; naxy ñøøgädawø'øy. ¹⁶Yaach tøø nja yajmech maa miich mmägu'ughajpädøjcän, pero cab hajxy hijty yajñähwa'adsa'añ.

¹⁷Mänitä Jesús miänaañ:

—Caj mijts mnä'ägä mabøcy. Cábøch nmee'xtugaanä cooch mijts njaac møødhidät. Mämín ja'a pigäna'c yaa.

¹⁸Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhojy. Mänitiä ja'a pigäna'c ñähwaach.

¹⁹Mänitä Jesús hawiing ñämaayä ja'a miägu'ughajpädøjc.

—Tii højts ja'a møjcu'u hijty coo nga'a yajpäsøma'añ.

²⁰Mänitä Jesús yhadsooy:

—Caj mijts hijty mnä'ägä mabøcy. Tøyhajt mijts nnäma'ay, coo hajxy jaduñ mmäbögät howieeñtiä, mänit hajxy hotyijä mjädät. Høxtähmäts yø'ø tun, coo yø'ø tun hajxy mnämá'awät: "Jua'ads jim, nøcx wiingtuum"; mänitäts yø'ø tun jiaanč jäwá'adsät. Hotyijä hajxy jaduñ mjädät coo hajxy tøyhajt mmäbögät. ²¹Mänitä møjcu'u hajxy myajpäsømat coo ja'a Dios hajxy mba'yá'axät, coo hajxy mhamajtschädät.

²²Jimä Jesús hajxy hänäjty wiädity Galileanaaxooty. Mänitä Jesús miänaañ:

—Xyajcø'ødägø'owäambøch ja'a cu'ughajxy, høøch ja'a Diosquexypä. ²³Mänitøch hajxy xyagho'oga'añ. Pero cudägøøgxøøch njujypiøjtägatsa'añ.

Mänitä miägu'ughajpädøjc-hajxy jiootmadiägøoyy.

²⁴Mänitä Jesús hajxy miejch Capernaum. Mänitä Pedro miäyajtøowä ja'a yajñähjuudiutpädøjc:

—Nej, cabä mwiindsøn hajxy ñähjuudiu'udy maa ja'a tsajtøjcänä.

²⁵Mänitä Pedro yhadsooy:

—Ñähjuudiuutyp pues.

Mänitä Pedro tiøjtägøoyy maa ja'a Jesús hänäjty yhäña'ayän. Mänitä Jesús ja'a Pedro ñämaayy:

—Simón, nej miich mmäna'añ, ja'a gobiernähajxy, pøn hajxy yajñähjuudiuutyp, yhamdsoo cu'ug, tøgä wiingjäya'ay.

²⁶Mänitä Pedro yhadsooy:

—Wiingjäya'ay hajxy yajñähjuudiuutyp.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Entonces, cabä yhamdsoo cu'ug hajxy yajñähjuudiu'udy. ²⁷Pero cábøch pøn nyagjootma'ada'añ. Nøcx mejypia'a. Jiibiä xuhñdy mnøwobø'owät. Coo hacx mxúyät, mänit myajpäsømat. Jiibiä xädø'ñ mbaada'añ hacxhaawjooty. Mäðyhadaamb jaduñ coo nämetsc nyajniñähjuudiütämät. Mänitäts nøcx mnähjuudiu'udy.

18

¹Mänitä Jesús miägu'ughajpädøjc-hajxy miejch maa ja'a Jesús wyiinduumän. Mänitä Jesús miäyajtøowä:

—Pønjaty ja'a møjtuung mөөд maa ja'a Dios yhane'emiän.

² Mänitä Jesús ja'a pigána'c tu'ug miöjyaaxy. Mänitä pigána'c cujc piädaacä. ³⁻⁴ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ja'a pigána'c-hajxy, cabä møjtuung hajxy ñiyhöxtäayäxä. Pøn ja'a møjtuung yaa niyhöxtäayäxäp hädaa yaabä naaxwiin, cab jim tiägö'owa'añ maa ja'a Dios wyiinduuman. Pero pøn ja'a møjtuung jaduhñ ca'a höxtaaby, nebiä hädaa pigána'c jaduhñ quia'a höxta'ayän, je'eds ja'a møjtuung jaduhñ jim paadaamb maa ja'a Dios yhane'emiän. Tøyhajt jaduhñ. ⁵ Pøn jaduhñ mägu'ugpögäp hädaa pigána'c jaduhñmä maa ja'a hööcöpän, jaduhñ mäwínhöch hööch xmiägu'ughaty.

⁶ Hädaa pigána'c-höch nmädia'agy hajxy xmiäböjcäbä, coo hajxy pønjaty jiöjcapxö'owöjät, maas hoy hit jaduhñ coo ja'a mäjöjcapxö'obiä paan yajyo'xodsö'owöjät y coo miejjiäwipö'owöjät hagogduum. ⁷ Hanaxiä hajxy yaa chaächpöcy ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiin tsänaabiä. Paady hajxy chaächpöcy coo ja'a jöjcapxö'obiä hajxy piady. Pero Dios jaduhñ yajcmodowaamb ja'a mäjöjcapxö'obiä.

⁸⁻⁹ 'Coo tii hoyhadsojnä mhíxät, cab jim mmöjhé'e'pnät ni mga'a nähdonät. Jaduhñ mnibiäda'agöjät nebiä wiindspän, nebiä cö'öducpä. Pø caj, jim haxöøgtuum mga'awa'añ.

¹⁰ 'Ca'a yö'ö pigána'c hajxy mxöøghaty. Cueendähájtäp hajxy jaduhñ. Ja'a Dios-moonsähajxy ja'a Dioswiinduumbä, je'edsä pigána'c hajxy cueendähajp. ¹¹ Hööch möjhajp. Yaäch tөө ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nebiöch ja'a jäya'ayhajxy nyajnáhwá'adsät coo hajxy hijty quihdägoyya'añ.

¹² Tsöc mädiäcäm. Jii tu'jäya'ay meeg mägo'x miöödä. Coo tu'ug tiägöyyät, mänit nöcx yhöxta'ay. Jimä meeghajxy miähmöy tunhöjx, ja'a hajxy tөө quia'a tägöyyäbä. ¹³ Y coo piädät, mänit xioonda'aga'añ nägö'ö nädecypä. Tøyhajt jaduhñ. ¹⁴ Jaduhñ mäwínäts je'e neby höjts nDeedyhájäm ja'a jim tsajpootypä; cabä jioot chocy coo ni mädyii pigána'c quia'a cuhdägöyyät.

¹⁵ 'Coo ja'a mmäjöøn coo ja'a mmädöjc jaduhñ xmiägädieéyät, mänit hamee'ch mmägäp mhané'emät. Coo jaduhñ xmiäböjcät, mänit jaduhñ yhöyö'owät. ¹⁶ Pero coo jaduhñ xquia'a maböjcät, mänitä jäya'ay mmöjyá'axät mejtstägöög neby hajxy jaduhñ tiestigohädät waambaty hajxy hänäjty mmädia'agy. ¹⁷ Y coo ni jaduhñ quia'a mabögät, mänitäts ja'a hermanodöj mhawáanät. Y coo ni jaduhñ quia'a mabögät, mänit hajxy mbuhwá'adsät.

¹⁸ 'Tøyhajt mijts nnäma'ay coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yaa myajwá'xät hädaa yaabä naaxwiin nebiä jäya'ayhajxy jaduhñ hoy yhidät. Dios hajxy jaduhñ xyhané'emäp nebiaty hajxy mmädiä'agät.

¹⁹ 'Jaduhñ mijts nnämaabiä, coo hajxy nämetsc mnöcxät tu'ugmädia'agy hädaa yaabä naaxwiin, y cooch nDeedy hajxy homiädyiibä xmiäyujwáanät ja'a jim tsajpootypä, mänit jaduhñ xmiö'owät. ²⁰ Coo hajxy nämetsc nädägöög tiu'ugmügät maa ja'a hööcöpän, jimhöch jaduhñ nhidaambä cujc.

²¹ Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsön, cooch nmäjöøn cooch nmädöjc jaduhñ xmiägädieéyät, naaghöc-höch jaduhñ nmämée'xät. Nej, mädöyyä jaduhñ cooch juxtujc-hooc nmämée'xädä.

²² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduhñ miädöyyä. Cunaaghooc hänäjty xmiägädieey, mänit mmämée'xät.

²³ 'Neby hajxy hoy mwiinjuö'owät nebiä Dios yhane'emiän. Tsöc yajmäbáatäm nebiä rey tu'ugän. Mänitä rey wyiinmahñdyhajty coo ja'a mioonsähajxy ñuu'xycäpät.

²⁴ Naarñä hänäjty ñuu'xycapxtsooñ coo ja'a mioonsä tu'ug miejch. Mamyillón hänäjty miänuu'xyhadyii. ²⁵ Pero cabä mioonsä xädö'öñ hänäjty mioodä neby jaduhñ yajnáhwá'adsät. Mänitä rey miänaañ coo ween tiögöjät möödä yhuung möödä tio'oxy, möödä chömy möödä tiagy, cöxiä nebiä ñuu'xy jaduhñ ñähwá'adsät. ²⁶ Mänitä rey wyiinjicädaacä ja'a mioonsäm. Mänit miänuu'xtaacä: "Wiindsön, mee'x. Cöxäamböch nyega'añ."

²⁷ Mänitä wyiindsön hojioot ñä'ä möödhajty. Mänit miänaañ coo tөө ñähwá'ach, coo ween yhawa'adspädsömy. ²⁸ Coo ja'a moonsä jim choñ, mänitiä miämoonsä tu'ug piaaty. Mejtsmil tägöögmil hänäjty miänuu'xyhadyii. Mänitä miämoonsä yo'mämadsöyy. Mänit miänaañ: "Hööch mööyyäc mäduññtiöch miich xmiänuu'xyhaty." ²⁹ Mänit wyiinjicädaacä. Mänit miänuu'xtaacä: "Mee'x, cöxäamböch nyega'añ."

³⁰ Pero cabä craa hojioot ñä'ä möödhajty. Mänitä mähdiöjc yajtsuumä. Jiiby jaduhñ yhida'añ pujxtögooty höxtä coonä quioxy yégät. ³¹ Coo ja'a moonsädöjc-hajxy yhiyx, ja'a hajxy hänäjty jaac jimbä, mänit hajxy jiootmabiöjcy. Mänitä wyiindsön hajxy hoy yhawaanä nebiaty hänäjty tөө jiaty tөө yhabety. ³² Mänitä rey ja'a mioonsä miöjyaaxy, ja'a hänäjty tөө ñähwá'achäbä. Mänit miänaañ: "Haxöøghána'c miich. Tөөch miich cöxiä nyajnáhwá'ach mäduññtiöch miich hijty xmiänuu'xyhaty. Pädyyhöch miich tөө nyajnáhwá'ach, cooch miich tөө xmiänuu'xta'agy. ³³ Jaduhñ miich mmämoonsä cu mnäxu'u'ch nebiöch miich tөө nnäxuuchän." ³⁴ Hoyhoy ja'a rey jaduhñ yhawa'andaacy. Mänit miänaañ coo ja'a mioonsä quimädöwät höxtä coonä

hänajty tøø yajnähw'a'äch mäduhñtiä hänajty miänuu'xyhadyii. ³⁵ Jaduhñ'ch nDeedy mijts xyajcümädowaambä, ja'a jim tsajpootypä, coo ja'a mmäjøøn coo ja'a mmädøjc hajxy mga'a mämée'xät hamuumdu'joot.

Mänitä Jesús jaduhñ miädiacmaayy.

19

¹ Mänitä Jesús jim chohñ Galilea. Mänit jim ñøcxy Judeanaaxooty. Jimäts je'e Jordánmøjnøøhawiimb maa ja'a xøø piädsømiän. ² Mänitä jäya'ayhajxy may piadu'ubøjcy. Mänit hajxy yajmøpcøjčä ja'a Jesúsäm.

³ Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a fariseohajxy näje'ebä. Mänitä Jesús hajxy miäyajtøoyy:

—Nej, hoy jaduhñ coo jäya'ay ja'a tio'oxiøjc nä'ä nägoobä yhøxmädsädä.

Paady hajxy jaduhñ miänaañ, jia jøjcaxø'øwaan ja'a Jesús hajxy jaduhñ. ⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nej, cajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxyñä. Jiiby jaduhñ myiñ coo ja'a Dios jäya'ay jecy quiunuu'xy ya'adio'oxy. ⁵ Paadiä ya'adiøjc ja'a tiaj ja'a tieedy hajxy ñähgueecnä, coo ja'a to'oxiøjc hajxy wyiingpøjnä. Nämetsc hajxy jaduhñ ñimioødtsäna'awáañä. ⁶ Jaduhñ hajxy yhidaañnä nebiä tu'que'expän. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy myajniyhøxmadsøøjat pønjaty ja'a Dios jaduhñ tøø quiunuu'xy coo hajxy ñimioødtsäna'awøøjat —nømä Jesús miänaañ.

⁷ Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøgumbä:

—Tii ja'a Moisés jaduhñ coo miänaañ coo ja'a to'oxiøjc yhøxmadsøøjat cuhdujthaam.

⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo ja'a mgopc-hajxy jaduhñ wyi'i xiexä, paadiä Moisés hajxy jaduhñ xquiuhdujt-mooyy coo ja'a mdo'oxiøjc hajxy mhøxmädsät. Pero cabä Dios jaduhñ quiunuu'xy. ⁹ Cab jaduhñ yhooyä coo wiingto'oxiøjc mwiingpøjtägätsät, pø nä'ä nägoobä ja'a mdo'oxiøjc hänajty tøø mhøxmach. Ni jaduhñ quia'a hoyyä coo høxmachtio'oxiøjc mwiingpøgät.

¹⁰ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Maas hoyyädä ja' jaduhñ coo mga'a nä'ägädä pøgät.

¹¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cab hajxy nägøxiä wyiinjuø'owa'añ hädaaduhmbä. Jayooyä hajxy jaduhñ wyiinjuø'owa'añ pønjaty ja'a Dios jaduhñ tøø yajwiinjuø'oy. ¹² Näje'e ja'a ya'adiøjc-hajxy ma'ad myiñguia'ay; paady hajxy quia'a ñibiøgyii. Näje'e hajxy yajtsucy. Coo ja'a Dios hajxy wyiingudsähgø'owa'añ, paady hajxy näje'e quia'a nibiøgyii. Pøn jaduhñ mee'xtugaamb, ween miee'xtucy.

¹³ Mänitä pigäna'c-hajxy näje'e wiomejtsä maa ja'a Jesús wyiinduumän nebiä Jesús ja'a hoyhajt jaduhñ mio'owät. Pero cabä Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy jaduhñ yhojiäwøoy. Mänit hajxy yhojja, ja'a pigäna'c hajxy hänajty tøø wiomechébä. ¹⁴ Mänitä Jesús miänaañ:

—Caj, wéenhøch ja'a pigäna'c-hajxy xñämehc. Ca'a hajxy mhojy. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ mmäbøgät nebiä pigäna'c-hajxy miäbøquiän, mänitä Dios hajxy jaduhñ xyhuunghädät.

¹⁵ Coo ja'a Jesús ja'a pigäna'c-hajxy hänajty tøø mio'oy ja'a hoyhajt, mänit jim chohñ.

¹⁶ Mänitä Jesús jäya'ay tu'ug ñämejtsä. Mänit miäyajtøowä:

—Wiindsøn, tii høybøch ndünäp nebiøch njugyhädät cøjxta'axiøø nebiä Dios jjugyhatian.

¹⁷ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiih ja'a hoybä coo xmiäyajtøy. Caj pøn jaduhñ yhooyä; jagooyä Dios jaduhñ yhooyä. Pø chojpy ja'a mjoot jaduhñ coo mjugyhädät cøjxta'axiøø nebiä Dios jjugyhatian, mgudiünäp ja'a Diosmädia'agy jaduhñ.

¹⁸ Mänitä craa miänaañ:

—Mädyiibä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mjäya'ay-yaghó'ogät; caj mméedsät; caj pøn mnähøønó'owät;

¹⁹ mwiingudsähgø'owäp ja'a mdaj ja'a mdeedy; mmøødnjiootpaadøøjäp ja'a mmäjøøn ja'a mmädøjc hamuumdu'joot.

²⁰ Mänitä craa miänaañ:

—Tøøch jaduhñ ngøxy cudiuiñ. Múutsnøch hänajty coooh jaduhñ ngudiuiundsohñ. Tijätyhøch jaduhñ nga'a cudiuumyñä.

²¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Pø mjaançh cudiunaamby hoy yajxón, nøcx yø'ø mje'e cøxy toog. Mänitä häyoobädøjc mnä'ä mó'owät cøxiä. Jaduhñ jim mdägø'owät tsajpootyp. Mänitøch jaduhñ xpiadu'ubøgät.

²² Coo ja'a craa jaduhñ miädooyy, mänit jaduhñ jiootmadiägøoyy. Hix, mäyøø ja'a craa hänajty. Mänit wyiimbijnä.

²³ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Nä'ägä tøyhajt mijts nnäma'ay, tsip jaduñ coo mäyøøhäna'c jim ñócxät tsajpootyp.
 24 Tøyhajt jaduñ, cab jaduñ jiaty tsipä coo ja'a camello ñáxät xuhñdyjutjooty. Maas tsip
 coo mäyøøhäna'c jim ñócxät tsajpootyp.

25 Coo hajxy jaduñ miädooyy, mänit hajxy yagjuøøyy. Mänit hajxy ñimiäyajtøwä:

—Pønds jaduñ nähwá'adsäp.

26 Mänit hajxy wyiinhee'ppejtä ja'a Jesúsäm. Mänitä Jesús miänaañ:

—Cabä jäya'ayhajxy jaduñ ñä'ä jájpät; pero hotyijä ja'a Dios jaduñ jiaty.

27 Mänitä Pedro miänaañ:

—Wiindsón, tøø højts cøxiä nnähgue'egy nhøxyo'oy. Tøø højts miich nbadu'ubøjnä. Tii
 højts jaduñ nbaadaamby.

28 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nä'ägä tøyhajt mijts nnäma'ay, coo ja'a xøøwiimbä naaxwiimbä cøxiä jieemdagätsät,
 mänitoch jim nøcxy nhøxta'aga'añ maa ja'a Dios wyiinduuman, høøçh ja'a Diosquexypä.
 Jímhøch nhane'ema'añ. Y mijts, jim hajxy jaduñ nøcxy mhøxta'agaambä pønjätyhøch
 yaa tøø xpiawädity. Cødu'ug hänaabiejt hajxy jim mbaada'añ, majmetspä. Jim mijts
 ja'a judiohajxy mhane'ema'añ, ja'a majmetsc-hagajtpä. 29 Pønjäty ja'a tiøç jaduñ tøø
 nähgue'egy ja'a høøçhcøxpä, o ja'a piuhya'ay ja'a piuhdo'oxy, o ja'a tiaj ja'a tieedy, o
 ja'a yhuung ja'a tiø'oxy, o ja'a ñaax, majiäduhñtiä piaattägatsa'añ, y cøjxta'axiøø jüg-
 hada'añ nebiä Dios jüguyhatian. 30 Ja'a hajxy møjtuungmøødpä jäda'ahaty, nämay ja'a
 tiuung hajxy yajtägoyya'añ; y ja'a møjtuung hajxy jäda'ahaty ca'a møødpä, nämay hajxy
 miøjtuungpaada'añ.

20

1 'Maa ja'a Dios yhane'emiän, tsøc yajmäbáatäm nebiä cudsatypcamän tu'ug. Jopy
 jaduñ tiu'ubøjcy moonsähøxtaabii, pøn jaduñ miøødtúnäp ja'a chaatypcamjooty. 2 Coo
 piatuñ, mänit hajxy quiojyquiapxtiuñ coo ja'a xiøøhajxy jiuýaanäxä mägooxmiljaty.
 Mänit hajxy quiejxä tuumbä maa ja'a tsaatypcamän. 3 Møjpetyxiøø ja'a cudsatypcam
 tiu'ubøjcumbä moonsähøxtaabii. Mänitä jäya'ay jim yhjy maa halaplaazän. Nämetsc
 nädagøøghajxy hänajty jim tiäna'ay. Cabä tuung hajxy hänajty miøødá. 4 Mänit ha-
 jxy ñämaayy: "Tii mijts coo myaajä. Tii hajxy yaa coo mwil'i xiunaxy." 7 Mänit hajxy
 miänaañ: "Cab højts pøn waamq tøø xñäma'ay." Mänit hajxy ñämaayy: "Jam hajxy cudún
 maach nnaaxootiän. Nä'ä mäðøyyäjuøøbyhøch jaduñ njuya'añ." 8 Coo chuujøøyy, mänitä
 cudsatypcam ja'a moonsäwiindsøn møjhapä ñämaayy: "Mmøjyá'axäp ye'ø moonsähajxy.
 Mänit hajxy mmäjuyät. Pønjäty høxhaam tøø jiaac tægø'oy cuduumbä, je'eds hajxy jawyiin
 mmäjuyähoonäp. Y pønjäty jawyiin tægøøyy cuduumbä, je'eds hajxy høxhaam mmäjuyäp."
 9 Mänit hajxy yajmäjuuyy. Jawyiin hajxy yajmäjuuyy ja'a hajxy hänajty tøø tiägø'øyäbä
 mänacyxiøø. Pedyii hajxy jaduñ miooyy mägooxmiljaty. 10 Ja'a hajxy hänajty tøø
 tiägø'øyäbä jayøp, jaduñ hajxy hänajty tiaj miay coo hajxy maas majiaty mio'owa'añii.
 Pero jaduñ hajxy miøoyyabä mägooxmiljaty. 11 Coo hajxy jaduñ yajmäjuuyy tu'cuhdujtä,
 paadiä cudsatypcam hajxy miäjootta'ty. 12 Mänit hajxy miänaañ: "Yø'ø häna'c-hajxy
 høxhaam tøø jiaac tehñ tægø'øyäbä, tu'hóráyyä hajxy jaduñ ñä'ä tuuñ. Pero jaduñ
 miich tøø mmäjuy neby højts tøø xmiäjüyyän. Cab jaduñ yhooyä. Tøø højts tu'xøø
 nmee'xtucy. Jaanch tehñ yhan jaduñ. Hamäjaa højts jaduñ tøø nmänaxy." 13 Mänitä
 cudsatypcam yhadsooyy: "Mägu'ughajpä, cábøch miich tøø nyajniwiiindoyii. Jaduñ
 ngøjyquiapxtiuñäm cooçh miich mägooxmil nmo'owa'añ. 14 Chaadsä mmäjuhñdy. Nøcxnä.
 Chøjpiøch njoot jaduñ cooçh ye'ø craa nmó'owät nébiøch miich tøø nmo'oyän, ye'ø craa
 høxhaam tøø jiaac tægø'øyäbä. 15 Nej, cábøch ja'a cuhdujt jaduñ nmøødá cooçh nxäðø'øñ
 jaduñ nyajwá'xät nébiøch njoot choquiän. Tøgä paady jaduñ mjootma'adiä, cooçh
 hojioot nmøødá." 16 Pønjäty høxhaam tægøøby, copc-hadaamq je'e. Pønjäty jawyiin tægøøby,
 høxhaamø'waamq je'ebä. Nämay hajxy jaduñ tøø jia møjya'axyii, pero näweñtiä hajxy
 tøø wyiimbiiyi.

17 Mänitä Jesúsahajxy jim choññ, nøcxy hajxy Jerusalén. Nämay ja'a cu'ughajxy
 hänajty nøcxy. Tu'haamnøcxpä ja'a Jesúsahajxy yohwia'xy møødá miägu'ughajpæðjç-hajxy
 nämajmetspä. Mänitä Jesús miänaañ:

18 —Yam hajxy nnøcxäm Jerusalén. Høøçh ja'a Diosquexypä, jímhøch häna'c xya-
 jcøðdagø'øwa'añ maa ja'a teedywiindsønphajxiän, maa ja'a ley-yajnähiøøbiäðjç-hajxiän.
 Jímhøch hajxy xyajyagho'oga'añii. 19 Mänitøch hajxy xyajcøðdagø'øwa'añ maa ja'a
 jäya'ayhajxiän, ja'a jäguemnaaxtsohmä. Mänitøch hajxy xwyiinwoona'añ. Mänitøch hajxy

xwiobho'oga'añ. Mänitøch hajxy xmiøjpahbeda'añ nuzcøxp. Pero cudägøøgxøøch jaduhñ njujypioğa'añ coøch hånajty tøø nho'ogy.

²⁰Jaduhñä Jesús miägu'ughajpähajxy hånajty xiøhaty metscä, Jacobo møødä Juan. Zebedeo ja'a tieedyhajxy hånajty xiøhaty. Coø ja'a Jesúsahajxy hånajty ñøcxy Jerusalén, jimä Jacobo tiajhajxy hånajty piawädiipä. Mänit miejch maa ja'a Jesús wyiinduumän. Mänitä Jesús wyiinjicädaacä, miäyuaañä ja'a mayhajt.

²¹Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii mayhájthøch jaduhñ ndünäp.

Mänitä tajjäya'ay yhadsooyy:

—Coo miich hånajty tøø mgoody maa mhane'ema'añän, mänit mhané'emät coøch nhuunghajxy yaghøxta'agøøjät hahooyhaampiä møødä hanajtyhaampiä maa miich mwiinduumän.

²²Mänitä Jesús ja'a nämajmetspä ñämaayy:

—Cab hajxy jaduhñ mnajuø'øy tii hajxy jaduhñ myujwaamby. Nej, hoy hajxy jaduhñ mjada'añ mhabeta'añä nébiøch jaduhñ njada'añ nhabeta'añän.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Hoy pues.

²³Mänitä Jesús miänaañ:

—Nä'ägä tøyhajt jaduhñ coo mijts jaduhñ mjadaambä mhabetaambä nébiøch njada'añ nhabeta'añän. Pero cábøch cuhdujt jaduhñ nmøødä coo hajxy jim mhøxtä'agät maačh nwiinduumän, hahooyhaampiä møødä hanajtyhaampiä. Pøñjátýhøch ja'a nDeedy jaduhñ tøø yajnähdiij, je'eds jaduhñ jim høxta'agaamb maačh nwiinduumän.

²⁴Coo ja'a Jesús miägu'ughajpädøjc-hajxy jiaac mädooyy ja'a jaac nämajcpä, mänitä Jacobo hajxy miäjootma'ty møødä Juan. ²⁵Mänitä Jesús jiämiøød quioøxy møyjaaxy. Mänit miänaañ:

—Mnajuøøby hajxy coo ja'a gobiernähajxy yhane'emy maa hajxy tiuñän. Ja'a hajxy møjtuumgmøødpä, je'eds hajxy maas hanehmb. ²⁶Pero mijts, cab hajxy jaduhñ mhane'ema'añ. Pøñ ja'a møjtuumg jaduhñ tsojp maa mijtsän, tsipcøxp ja'a miägu'ughajpä piuhbedät. ²⁷Y jaanä jaduhnduhmbä, pøñ jaduhñ yajcumayaamb maa mijtsän, tsipcøxp ja'a miägu'ughajpä yajtunøøjät. ²⁸Høøch ja'a Diosquexypä, puhbéjpoçh jaduhñ tøø ngäda'agy. Cáboch jaduhñ nyajpuhbeda'añ. Päädyhøch yaa tøø ngäda'agy nébiøch ja'a jäya'ay jaduhñ may nnähho'tú'udät.

²⁹Tøø hajxy hånajty quioody maa ja'a cajpt hånajty xiøhatiän Jericó. Coø hajxy quiajtpädsøømy, mänitä jäya'ayhajxy may piadu'ubøjcy. ³⁰Jimä wiindspähajxy hånajty quihxna'ay tu'uba'añ nämetscä. Coø ja'a Jesús hajxy miädooyy ñajxy, mänit hajxy yaaxy:

—Wiindsøn, miich ja'a David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Højts näxúu'tsäc.

³¹Mänit hajxy yhojjä ja'a cu'ugäm, ween hajxy jaduhñ yhamoñ. Pero cab hajxy miäbøjcy. Mänit hajxy tehngajnä yáaxy:

—Wiindsøn, miich ja'a David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Højts näxúu'tsäc.

³²Mänitä Jesús tiänaaxiøjpy. Mänitä wiindspähajxy miøjyaaxy:

—Tii mayhajt hajxy jaduhñ mdsojpy.

³³Mänit hajxy yhadsooyy:

—Højts yaghijxø'cäc.

³⁴Mänit hajxy ñäxuu'tsä. Mänit hajxy wyiingudsiwøøyyä. Mänit hajxy jiaančh hijxø'cy. Mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy.

21

¹Mäwiingoomb ja'a Jesúsahajxy hånajty jim Jerusalén. Mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt hånajty xiøhatiän Betfagé, jim mädøyyä maa ja'a Olivostunän. ²Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä nämetsc ñämaayy:

—Nøcx hajxy maa yøø cajpt ximhaampiän. Jimä burrataj hajxy mbaada'añ cuxoch møødä yhuung. Mmäguejø'owäp hajxy jaduhñ. Mänit hajxy yaa mwitsminät. ³Coo hajxy pøñ waamb xñámá'awät, jaduhñ hajxy mnámá'awät coo ja'a wiindsøn jaduhñ yajmaajiaty, coo hajxy mänit mmoodiägatsa'añ.

⁴Jaduhñds tiøjiajty nebiä Diosmädia'agy-yajwa'xpä jecy quijuhayyän:

⁵Jaduhñdsä cu'ug hajxy mhawáañät ja'a hajxy jim tsánaabiä Jerusalén:

“Huuc heeb hajxy, xiidsä mgobiernä hajxy jaduhñ xñägøody burrohuungnähgøxp møødä burrataj.

Cab jaduhñ yajcumaya'añ.”

⁶⁻⁷Mänitä burrataj hajxy hoy wyich møødä burrohuung, neby hajxy hånajty tøø ñäma'ayijän. Mänitä Jesús miägu'ughajpä wyithajxy yagjäbe'enøøyy ja'a burrohuung. Mänitä Jesús yajpejty. ⁸Jimä cu'ughajxy hånajty may tøø yhamugø'øy. Mänitä wyit hajxy ye'py tu'haam maa ja'a Jesús hånajty ñaxø'owa'añän. Ja'a jäya'ayhajxy näje'ebä, mänitä

hujtshaa'x hajxy hoy ñäbuxy. Mänitä hujtshaa'x hajxy hoy ñajtswidsoy'oy tu'haam. ⁹ Mänit hajxy nägøxiä tiägøøyy hayaaxpä:

—iViva ja'a rey David yhap yhoc! Tsög hajxy wiingudsähgøøyyäm, ja'a Dios tøø quiéxiabä. Weenä Dios jim wyiingudsähgøøyji tsajpootyp.

¹⁰ Mänitä Jesúshajxy quioo'ty Jerusalén. Coö hajxy tiägøøyy cajpooty, mänitä cu'ughajxy tiägøøyy haamhajpä. Mänit hajxy nämay ñimiäyajtøøwä:

—Pøn jäya'ay yø'øduhñ.

¹¹ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Jesús yø'ø. Nazaret chooñ Galileanaaxooty. Ja'a Diosmädia'agy jaduñ yajwa'xyp.

¹² Mänitä Jesús tiägøøyy Diostsajtøogooty. Jiibiä jäya'ayhajxy hänäjty may jiuuydioogy. Mänit hajxy yhöxquejxpädsøømä. Mänitä xädø'øñguiuwijtspädøjc ja'a mieexä hajxy yajtsitø'cäxä møødä palomatoopädøjc ja'a yhäñaabiejthajxy. ¹³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Jaduñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Jue'ech ndøjc hajxy xwiäaäñät cooñ hajxy jaduñ jiiby xpia'yä'axät.” Dios jaduñ mänaañ; pero mijts jaduñ mwa'añ meedsøhñdy podøhñdy.

¹⁴ Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a wiindspä møødä tecymia'adpä. Jiiby hajxy hänäjty ñä'ägä hity tsajtøogooty. Mänit hajxy yajmøcpøjcä yajmäbaadøøyyä. ¹⁵ Jiibiä pigäna'c-hajxy hänäjty wyl'i ya'axy tsajtøogooty: “iViva ja'a rey David yhap yhoc!” Ja'a teedywiindsønhajxy møødä ley-yajñähixøøbiädøjc-hajxy, coö hajxy yhiijxy nebiä Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänäjty yajcähxø'øguiän, coö hajxy miädooyy coö pigäna'c-hajxy hänäjty wyl'i ya'axy, mänit hajxy yhawa'andaacy. ¹⁶ Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Nej, mmädooby jaduñ waambaty hajxy ya'axiä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jexio'ch, nmädøobiøch jaduñ. Pero mijts, nej, cajnä hajxy jaduñ mmädoyhatyñä nebiä Diosmädia'agy myiñän cooc ja'a Dios jaduñ tøø miäna'añ coo ja'a pigäna'c-hajxy ween yhöy maa ja'a Dioscøxpän.

¹⁷ Mänitä Jesúshajxy jim choññ. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Betania. Jim hajxy jaduñ chuunajxy.

¹⁸ Coö jioøøyy, mänitä Jesúshajxy wyiimbijty. Yähó'cäp hajxy hänäjty. ¹⁹ Tu'haamnøcxpä piids hajxy jaduñ piaaty. Pero cabä tii tøøm hänäjty miøødä. Haagä haay hänäjty je'e. Mänitä Jesús ja'a piids ñämaayy:

—Ni mänaa miich mga'a tøømbejtägatsaännä.

Mänitä ja'a piids jaduñ jiaanč tøøch. ²⁰ Coö ja'a Jesús miägu'ughajpähajxy jaduñ yhiijxy, mänit hajxy jiaanč tehñ yagjuøøyy. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Neby yø'ø piids jaduñ paquia jiaanč tøøch.

²¹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nä'ägä tøyhájthøch mijts nnäma'ay, coö hajxy hamuumdu'joot mjaanč mabøgät, ho-tyiijä hajxy jaduñ mjädät, nébiøch yø'ø piids jaduñ tøø nyajtøøchän. Coö yø'ø tun hajxy jaduñ mnämä'awät: “Jua'ads jim, nøcx mejjiooty tögø'ow”, mänit jaduñ jiaanč tögø'owät. ²² Pø mjaanč mabøjp hajxy jaduñ, coö ja'a Dios hajxy tijaty mmäyujwä'anät, mänit hajxy jaduñ xmiø'owät.

²³ Mänitä Jesús tiägøøyy tsajtøogooty. Mänit tiägøøyy yajñähixøøbiä. Mänitä teedywiindsønhajxy miejch møødä martuumädøjc. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Pøn miich cuhdujt tøø xmiø'oy coö miich yaa mhané'emät.

²⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cooč mijts ja'a tøyhajt xmiø'owät nébiøch mijts chañ nmäyajtøwa'añän, mänitøch mijts ja'a tøyhajt nmoodiägätsät põnhøch ja'a cuhdujt tøø xmiø'oy cooç yaa nhané'emät. ²⁵ Pønä Juan jaduñ quejx mäyajnäbejpä, Dios tøgä jäya'ayä.

Cab hajxy nä'ä hadsooyy. Mänit hajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä:

—Coo hajxy nhadsóowämät coö ja'a Dios quiejxy, mänit hajxy xmiäyajtøwäanäm tii ja'a Juan miädia'agy hajxy coö tøø nga'a mabøjcäm. ²⁶ Ni jaduñ quia'a hoyyä coö hajxy nhadsóowämät coö jäya'ay jaduñ quiejxy; cabä cu'ughajxy jaduñ yhojiäwø'owät. Jaduñ hajxy miäna'añ cooc ja'a Juan Dyiosquexiä.

²⁷ Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Cab højts nnajuø'oy.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Cábøch nnägapxaambä põnhøch ja'a cuhdujt tøø xmiø'oy cooç yaa nhané'emät.

²⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Chaads mijts cuento tu'ug nyajmøødmädia'aga'añ. Jii jäya'ay hijty tu'ug; metscä yhuung hänäjty. Mänitä yhuung ñämaayy tu'ug: “Huung, nøcx jim huuc tun maač ndsaatypcamän.”

²⁹ Mänitä yhuung yhadsooyy: “Cábøch nnøcx'a'añ.” Pero mänit wyiinmahñdyhajty jadähooc coö jaduñ ñøcxäängumbä. ³⁰ Mänitä yhuung tu'ug ñämäguuimbä coö ñøcxät tuumbä. Mänit

yhadsooyy coo ñocxa'añ. Pero cab jaduñ ñä'ä nõcxy. ³¹ Mädyii craa jaduñ cuduiunñ nebiä tieedy hänajty tøø miäna'añ.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a jawyiinhajpä.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Nä'ägä tøyhájthøch mijts nnäma'ay, jawyiin ja'a yajnähjuudiutpädøjc-hajxy tiägø'øwa'añ Dioswiinduum møødä cuhhiñdo'oxiøjc-hajxy. Pero mijts, høxhaam mijts mdägø'øwa'añ. ³² Ja'a Juan mäyajnäbejpä, hoy mijts xjia yajnähixøøyy neby hajxy hoy mwädität, cab hajxy mmäbøjcy. Ja'a yajnähjuudiutpädøjc-hajxy møødä cuhhiñdo'oxiøjc-hajxy, je'eds hajxy jaduñ mäbøjc. Hoy mijts mja hijxy coo hajxy miäbøjcy, caj mijts mwiiinmahñdyhajty jadähooc coo hajxy mmäbøjpät.

³³ 'Chaads mijts cuento tu'ug nyajmøødmädia'agäängumbä. Jii jäya'ay hijty tu'ug naaxmøød. Mänitä tsaatypcam quiojy. Mänit curaa piädaacy. Mänitä tsaatyñøøxe'xøhñdy ñädajøøyy tsaajooty. Mänitä häña'awøhñdy cøxp quiojy.

Mänitä wiingjäya'ay ja'a tsaatypcam hajxy yaghajoodiujcä. Mänita cudsatypcam jim choññ, ñocxy jäguem. ³⁴ Coö ja'a tsaatypcam yhabaaty, mänitä cudsatypcam miejt-stägajch. Mänitä mioonsä quiejxy coo ja'a tsaatypcam yajmédsät mäduhñtiä hajxy hänajty mio'owa'añii. ³⁵ Mänitä mioonsähajxy miäjtsäxä; ja'a naaxhajoodiujpähajxy jaduñ mämajts. Wojpä mähdiojc tu'ug; yagho'cä tu'ugpä; ca'tsä tu'ugpä. ³⁶ Mänitä cudsatypcam ja'a mioonsä quiejxy maas may. Jaanä jaduñ hajxy yhayoowhñjxäbä.

³⁷ 'Mänitä yhamdsoo huung jaduñ quiejxy coo tyijy jaduñ wyiingudsähgøøyyäxät. ³⁸ Pero coo yhuung jaduñ yhiñjxäxä, mänitä naaxhajoodiujpähajxy ñiñämaayy: "Coo yø'ø craa ja'a tieedy yho'ogät, mänit yø'ø craa ja'a tsaatypcam miämähmø'øwa'añ. Tsøg hajxy yagho'cäm. Mänit højts ja'a tsaatypcam jaduñ nmämähmøøyyämät." ³⁹ Mänit hajxy jiaanç majch. Mänit hajxy yhøxjuujpädsøømy. Mänit hajxy yagho'cy. ⁴⁰ Hoorä, coo ja'a cudsatypcam jaduñ miédsät, nebiä naaxhajoodiujpähajxy tiuna'añii.

⁴¹ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Yagho'tägatsäänäp hajxy jaduñ je'eguiøxpä coo hajxy quia'awiindøyyä. Mänitä wiingjäya'ay ja'a naax yaghajoodiuga'añ, pønä tsaatyp jaduñ yegaamb coo ja'a tsaatypcam yhabaadät.

⁴² Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, cajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxyñä maa jaduñ myiñän cujaayä:

Ja'a tsa mädyii ja'a tøjcojöpähajxy quia'a nä'ägä cumaayy, je'e nä'ägä tuundsoñ.

Dios jaduñ pädaac, paady højts njaanç tehñ yagjuø'y.

(Jesús jaduñ hamdsoo niyajmäbaatä nebiä tsaajän je'eguiøxpä coo hänajty quia'a tsoy quia'a mee'xyijäm ja'a cu'ug. Pero mo'owäänäp ja'a Jesús ja'a møjtuung ja'a hodiung hänajty.) ⁴³ Paady, xpigäänäp ja'a mguhdujt hajxy coo hajxy jim mdägø'øwät Dioswiinduum. Wiingjäya'ayäts jaduñ tægø'øwaamb pønjaty jaduñ howiädijp. ⁴⁴ Pøn jaduñ cä'awäp yø'ø tsaanähgøxp, tægøyyäp jaduñ. Y coo pøn jaduñ ñähghbedøøjat yø'ø tsääjäm, jaanä tægøyyäp je'ebä.

⁴⁵ Coö ja'a teedywiindsønhajxy jaduñ miädooyy møødä fariseodøjc-hajxy, mänit hajxy ñajuøøyy coo hajxy hänajty tøø miädia'agyii ja'a Jesúsäm. ⁴⁶ Mänitä teedywiindsøn ja'a Jesús hajxy jia madsaañ; cab hajxy ñä'ä majch je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug hajxy hänajty chähgø'y; hiñ, jaduñnä cu'ughajxy hänajty miäna'añ cooc ja'a Jesús ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwa'xy.

22

¹ Mänitä Jesús tiägøøguiumbä mädiaacpä. Mänit miänaañ:

² —Maa ja'a Dios yhane'emian, jaduñ mäwínäts je'e nebiä rey tu'ugän. Yajpøgaamby ja'a yhuung hänajty je'e. Yagjadäänäp ja'a cay ja'a hu'ug hänajty je'e. ³ Mänitä mioonsähajxy quiejxy woobä wijtspä; pero cabä jäya'ayhajxy hänajty ñocxa'añ mägaabiä. ⁴ Mänitä rey ja'a mioonsä quiejxcumbä. Mänit miänaañ: "Nøcx hajxy näma'aw coo ja'a cay ja'a hu'ug tøø quioñä, coochä waj tøø nyajyagho'ogyii ja'a ni'xpä. Tøø ja'a cayiibä yhabaady; weends hajxy min quiaay." ⁵ Pero cabä jäya'ayhajxy ñä'ägädä mäbøjcy. Tu'jäya'ay ñocxy maa ja'a quiamän; tu'jäya'ay ñocxy too'pä. ⁶ Mänitä rey mioonsähajxy miäjtsäxä ja'a jäya'ayhajxy hänajty jaac jimä. Mänit hajxy yaghäoowhijxy; yagho'cä hajxy jaduñ. ⁷ Mänitä rey yhawandaacy. Mänitä soldadohajxy quiejxä mäyagho'pä. Ja'a hajxy hänajty tøø mioonsäyagho'oguiäbä, je'e hajxy nõcxy yagho'ogyii; møødä quiajpthajxy nõcxy ñó'cäxä. ⁸ Mänitä rey ja'a mioonsähajxy ñämaayy: "Tøø jaduñ yhabaady coochä nhuung jaduñ piögä'añ. Pero ja'a jäya'ayhajxy tøø nja woy tøø nja wihäbøch, cab hajxy hawinmats myinät. ⁹ Nøcx hajxy wow wits pønjaty hajxy mbaatyp jim tu'haam." ¹⁰ Mänitä

mioonsähajxy hoy wioy wyich nägøxiä, pønjaty hajxy jaduñ piaatyp, møødä hojiäya'ay møødä haxøøgjäya'ay. Mänitäsä tøjc jaduñ yhujch.

¹¹ Mänitä rey tiøjtägøøyy woybä wichpä hijxpä. Mänitä craa tu'ug yhiixä, cabä wyit hänajty yhooyä. ¹² Mänit nämaayy: “Mägu'ughajpä, cab yøø mwit yaa hawiinmäts mmädägø'owät maa ja'a pøc jaduñ jiadyiijän.” Pero cabä craa nä'ä hadsoowiimbijty.

¹³ Mänitä rey ja'a mioonsä nämaayy, ja'a hajxy hänajty tecxycøøbiä: “Cøøxots tecxixiots yøø craa. Mänit hajxy mhøxjuipädsømat maa wyiingoodsän. Jim jaduñ jio'owa'añ xiuuds'añ.”

¹⁴ Nämäy hajxy jia møyja'axa'añii, pero näweeñtiä hajxy jaduñ wyiimbiwa'añii.

¹⁵ Mänitä fariseoshajxy jim choññ. Mänit hajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a Jesús hajxy jiojcapxø'owa'añ neby hajxy jaduñ yajnähdsoät. ¹⁶ Mänitä miägu'ughajpähajxy quiejxy møødä Herodes miägu'ughajpähajxy. Mänitä Jesús hajxy nämaayy:

—Wiindsøn, nnajuøøby højts coo miich ja'a tøyhajt myecy, coo ja'a Diostu'u myajnähiixø'øy. Caj miich mmøjpäda'agy nebiaty ja'a cu'ughajxy miädia'agy; caj miich mmøjpäda'agy pøn tyijy møjcuhdujtmøød. ¹⁷ Højts capxwiijäc. Nej, hahixøøby jaduñ coo ja'a gobiernä xädø'øñ mmø'owädä, ja'a jim tsänaabiä Roma.

¹⁸ Najuøøbiä Jesús hänajty coo hänajty jia jiojcapxø'owa'añii. Mänit miänaañ:

—Haxøøg mijts mwiinmahñdyhajxy, hoy hajxy mja nibiäda'agyii nebiä hojiäya'ayän. Tiich hajxy coo xjia jiojcapxø'owa'añ. ¹⁹ Tsögä xädø'øñ tu'ug huuc hijxäm.

Mänitäs Jesús wa'xiiädo'øñ miooyy. ²⁰ Mänit miänaañ:

—Pøn yhädiuunxaxy hädaaduhñ; pøn xiøø hädaaduhñ.

²¹ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a gobiernä.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Mmø'owäbä gobiernä hajxy mädyii je'e jie'e; y mmø'owäbä Dios hajxy mädyii je'e jie'e.

²² Coo hajxy jaduñ miädooyy, mänit hajxy yagjuøøyy. Mänit hajxy wyiimbijnä.

²³ Mänitxøø ja'a saduceodøjc-hajxy näje'e miejch maa ja'a Jesúsän. Jaduñ hajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy hajxy nga'a jujypiøjtägatsaanäm. Mänitä Jesús hajxy nämaayy:

²⁴ —Wiindsøn, ja'a Moisés jecy mänaañ, coo ja'a pøcy-ya'adiojc yho'ogät, ja'a cajpä yhuung, mänitäsä piuhya'ay ja'a yaamgto'oxy wyiingpøgät, nebiä yaamgto'oxy jaduñ yhuungpädät ja'a ya'adiojcøxpä, ja'a tøø yho'oguiäbä. ²⁵⁻²⁶ Bueno, näjuxtujc hajxy hijty tu'que'ex, haagä ya'adiojc. Ja'a coobhuung, jayøjp jaduñ piøjcy; mänit yho'cy. Cabä yhuung hänajty. Mänitäsä jiädsømy ja'a yaamgto'oxy wyiingpøjcy. Mänitäs je'e yho'cumbä. Mänitäsä miädägøøgpä jaduñ jiäcumbä. Jaduñ hajxy nägøxiä jiajty møødä miäjuxtujcpä. ²⁷ Mänitä to'oxiøjc yho'pä høxhaam. ²⁸ Bueno, coo hajxy jaduñ jujypiøgät, mädyii tehñ tiøybä hänajty to'oxiøjc-hadaamb, ja'a näjuxtujcpä puhya'ayhajxy, ja'a hajxy hänajty tøø jia pøquiäbä.

²⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mijts ja'a tøyhajt mnä'ägädä møødä. Cabä Diosmädia'agy hajxy mhixiä ni ja'a Diosmäjaa. ³⁰ Coo ja'a jäya'ayhajxy jujypiøga'añ, cab hajxy hänajty piøga'añ, ni cabä yhuung hajxy hänajty yajpøga'añ. Jaduñ hajxy yhida'añ nebiä Diosmoonsähajxiän, ja'a hajxy jim tsajpootypä. ³¹ Hamdsoo ja'a Dios hajxy jaduñ tøø xñäma'ay cujaayhaam coo ja'a jäya'ayhajxy jujypiøga'añ: ³² “Xwyiingudsähgøøbiøch ja'a Abraham møødä Isaac møødä Jacob.” Hoorä, wiingudsähgøøyap ja'a Dios ja'a jucyjiäya'ayhäjxiäm. Cab jaduñ wyiingudsähgø'oyii ja'a ho'ogyjiäya'ayhäjxiäm.

³³ Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ miädooyy nebiä Jesús hänajty yajnähiixø'øy, mänit hajxy yagjuøøyy.

³⁴ Coo ja'a fariseoshajxy jaduñ miädoyhajty coo ja'a Jesús quia'a yajmäjädacy ja'a saduceos, mänitä fariseoshajxy yhamugøøyy. ³⁵ Jimä fariseo hänajty tu'ug; ley-yajnähiixøøby hänajty je'e. Ja'a Jesús hänajty jiojcapxø'owäaäp. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

³⁶ —Wiindsøn, mädyii cuhdujt maas møj maa ja'a ley myiñän.

³⁷ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—“Wiingudsähgø'ow ja'a nDioshäjtäm hamuumdu'joot; mæbøjcä ja'a miädia'agy; mjah-miädsäp cøjxta'axiøø.” ³⁸ Hädaa cuhdujt, jawyiin jaduñ myiñ maa ja'a leyän y maas møj jaduñ. ³⁹ Jaanä jaduñ ja'a miämetspä miänaambä: “Møødniijootpaadøø ja'a mmäjøøn ja'a mmädøjc hamuumdu'joot.” ⁴⁰ Hädaa cuhdujt metspä, ja'a ley yhojx tiecy jaduñ møødä cøxiä mäduhñtiä ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy tøø miädia'agy.

⁴¹ Jimnä ja'a fariseoshajxy hänajty tiäna'ayñä. ⁴² Mänitä Jesús miäyajtøøyy:

—Waamb mijts mmäna'añ ja'a Cristocøxpä. Pøn je'e yphajjy tieedyhajpy.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—David yhap yhoc je'eduhñ.

⁴³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Pero ja'a Dioshespíritucøxpä ja'a David ja'a Cristo ñämaay: “Wiindsón.” Jaduhñä David miänaañ:

⁴⁴ Tøøchä Dios ja'a nWiindsón xñämaayä:

“Häña'aw yaa hahooyhaamby høxtä coonä ja'a mmädsip jaduñ quia'a mäjädá'agät”, nømä Dios miänaañ.

⁴⁵ Bueno, pø tøø ja'a David ja'a Cristo ñäma'ay: “Wiindsón”, nébiäts jaduñ yhaphat yhoc-hädät.

⁴⁶ Caj pøn waamby ñä'ägädä hadsooy. Y cabä Jesús waamby miäyajtøwänä høxtä coonä hänäjty yho'oga'añ.

23

¹ Mänitä Jesús ja'a cu'ug ñämaay mөөdä jiamiødhajxy:

² —Ja'a ley-yajñähixøbiädøjc mөөdä fariseoshajxy, cuhdujtmø'oy hajxy jaduñ coo ja'a Moisés miädia'agy hajxy yajñähixøoyä. ³ Mgudiünäp hajxy jaduñ waambyatj hajxy xñäma'ay. Pero cab hajxy mbahixät nebiaty hajxy jiatcø'oy. Cabä yhamdsoo mädia'agy hajxy quiudiün. ⁴ Hanaxiä hajxy tsipjaty yajñähixø'oy; y mänaamby hajxy jaduñ coo ja'a cu'ug tsipcøxp quiudiünät. Pero cab hajxy hamdsoo quiudiün. ⁵ Jaan'h tehñ yajcumayaamby hajxy maa ja'a cu'ugwiinduumän. Paadiä nocyquiujaaybä hajxy yajxon yajniwyiinnähgøpxodsø'oyii; paady hajxy yajniyuø'oxodsø'oyii. Paadiä wit hajxy piägø'oy ja'a høxyønñä. ⁶ Coo hajxy maa miägay, häña'awaamby hajxy hänäjty maa ja'a meexätteecän. Y coo hajxy ñøxy tsajtøgooty, häña'awaamby hajxy hänäjty maa ja'a häñaabiejt yajxonbän. ⁷ Coo hajxy maa wiädity cajpotooty, yajwiingudsähgø'owaamby hajxy hänäjty maa ja'a cu'ugän. Yajñäma'awaamby hajxy hänäjty: “Wiindsón.”

⁸ Pero mijts, cab hajxy mmäná'anät coo ja'a cu'ug hajxy xñämá'awät: “Wiindsón.” Tu'ugä nWiindsønñhajxy jaduñ; ja'a Cristo je'e. Jaduhñ hajxy mnijiäwø'owø'ojät nebiä tu'que'expän. ⁹ Cab hajxy pøn mnämá'awät: “Teedy”, hädaa yaabä naaxwiimbä. Tu'ugä mDeedyhajxy jim cøxp. ¹⁰ Cab hajxy mmäná'anät coo pøn xñämá'awät coo hajxy xquiopc-hädät. Tu'jaya'ay hajxy jaduñ xyhané'emät; ja'a Cristo je'e. ¹¹ Pøn jaduñ puhbejp ja'a jiamiødhajxy, je'edsä møjtuung jaduñ paadaamby maa mijtsän. ¹² Hix, pøn jaduñ yajcumayaamby, cabä møjtuung jaduñ piaada'añ. Pero pøn jaduñ ca'a yajcumayaamby, je'edsä møjtuung jaduñ paadaamby.

¹³ Mänitä ley-yajñähixøbiädøjc-hajxy ñämaayä mөөdä fariseoshajxy:

—Jaduñ mijts mnibiäda'agyii nebiä hoyhäna'cän; pero cab hajxy mhoyhäna'cä. Haxøøg hajxy mjada'añ mhabetä'añ. Cab hajxy jim mdägø'owa'añ maa ja'a Dioswiinduumän, y cab hajxy jaduñ mmäna'añ coo wiinghäna'c jim tiägø'owät, hoy hajxy hänäjty hamdsoo jia mäna'añ coo hajxy jim tiägø'owa'añ.

¹⁴ Xiøøbä ja'a Dios hajxy jeycy tøø mnä'a pa'ya'axy. Mänitä yaamgtø'oxy ja'a tiøjc hajxy mbøjcä. Paady hajxy hoyhoy mdsaaçhpøga'añ.

¹⁵ Wiinduhmyhagajpt jamiød hajxy naxy mhøxta'ay pøn jaduñ xmiøødtünäp maa ja'a mguhdujhaxjiän. Y coo hajxy hänäjty tøø mbaady, mänitä haxøøgcuhdujt hajxy myajñähixø'oy. Maas haxøøg hajxy jaduñ jiatcø'owa'añ quejee mijts.

¹⁶ Cab hajxy hoy mnä'ägä yajñähixø'oy. Jaduhñ hajxy mmäna'añ; coo hajxy hänäjty tii myajwiinwaanø'owa'añ, coo ja'a tsajtøjc mgapxpäädät, cab tyijy jaduñ ñejiä coo hajxy mga'a cudiünät neby hajxy hänäjty tøø myajwiinwaanø'oyän. Pero jaduñ hajxy mmänaambä, coo ja'a oro hajxy mgapxpäädät, ja'a jii by tsajtøgootypä, tsipcøxp hajxy tyijy mgudiünät. ¹⁷ Mguhmäänøby hajxy jaduñ; cab hajxy tii mwijnjuø'oy. Haa ca'a, maas tsoobaatp ja'a tsajtøjc quejee ja'a oro. Hix, Dios ja'a tsajtøjc jaduñ cunuu'x. Ja'a oro, ñä'a yajmägunuu'xøyy je'eduhñ. ¹⁸ Jaanä jaduñ hajxy mmänaambä, coo mgapxpäädät ja'a cuyoxøhñdy, cábäc tyijy jaduñ ñejiä coo mga'a cudiünät. Pero jaduñ hajxy mmänaambä, coo hajxy mgapxpäädät tijaty tøø mguyoxø'oy, tsipcøxpäc tyijy jaduñ mgudiünät. ¹⁹ Nej, cab hajxy mnajuø'oyä coo ja'a cuyoxøhñdy miaas tsoobaady quejee tijaty hajxy mguyoxø'oy. ²⁰ Pøn jaduñ capxpäatp ja'a cuyoxøhñdy, jaanä jaduñ quiapxpäatpä tijatycøxpä ja'a jäya'ayhajxy jii by tøø quiuyoxø'oy. ²¹ Pøn jaduñ capxpäatp ja'a tsajtøjcøxpä, jaanä Dios quiapxpäatpä, ja'a jii by tsänaabiä tsajtøgooty. ²² Pøn jaduñ capxpäatp ja'a tsajpootyp, jaanä Dios yhäñaabiejt quiapxpäatpä, mөөdä Dios ja'a jim häñaabiä.

²³ Mijts myajcopcøby mädyii ca'a tsoobaatp coo hajxy hänäjty tii mguyoxø'owa'añ maa ja'a tsajtøjcän. Pero cabä Diosmädia'agy hajxy myajcopcø'oy coo jaduñ miäna'añ coo mhøjiäya'ayhädät, coo hojiøot mmøødhädät, coo ja'a Diosmädia'agy mmäbøgät. Maas hoy jaduñ coo hajxy mgudiünät ca'xy pedyii. ²⁴ Jaduhñ mäwünäts hajxy myajwiinhixø'oy nebiä wiindspän; cab hajxy myajcopcø'oy mädyii tsoobaatp.

²⁵⁻²⁸ 'Jaduhñ mijts mja wi'i quiähxø'oga'añ nebiä hoyhäna'cän maa ja'a cu'ugwiinduumän. Pero haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøød. Tsipecøp ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtsixø'øwät, jaduhñ hajxy tøyhajt hoy mhídat.

²⁹ 'Naxy hajxy yajxón mguhmuuch maa ja'a Diosquexypähajxy jecy ñaaxtägøøyyän. Ho-jiäya'ayhajxy hijty. ³⁰ Mänit hajxy mmäna'añ: "Coo højts häxøpy jecy tøø njugyhjätäm, cabä nhap ndeedy hajxy häxøpy tøø nbuhbéjtäm coo ja'a Diosquexypähajxy yagho'cy."

³¹ Cab jaduhñ tiøyyä. Tøø ja'a mhap mdeedy hajxy häxøpy mbajatsøøbiä; ³² y jaduhñ hajxy mjaanč pajatcø'øwaambä.

³³ 'Jaduhñ mäwínäts hajxy mga'awiindøyyä nebiä tsahñdiän. Hoyhoy hajxy jaduhñ jüby mdsaačhpøga'añ møjcu'uhaam. ³⁴ Nguexáambiøch ja'a Diosquexypähajxy maa mi-itsän, møødä cuhwijypäi, møødä yajnahixøøbiä. Näje'e hajxy myagho'oga'añ; näje'e hajxy mmøjpahbeda'añ cruzcøp; näje'e hajxy mwobho'oga'añ tsajtøgooty. Näje'e hajxy mbäbo'owa'añ cajpt-cajpt. ³⁵ Mijts jaduhñ mmøødhadaamby ja'a pojpä coo ja'a hojiäya'ayhajxy nägøxiä yagho'cä møødä Abel møødä Zacarias, ja'a Berequias yhuung. Tsajtøgooty ja'a Zacarias yagho'cä; ja'a mhap ja'a mdeedyhajxy jaduhñ jecy jatcøøyy. ³⁶ Tehñ tiøyhajt jaduhñ, mijts ja'a pojpä mmøødhadaamby.

³⁷ 'Mijts Jerusalénpäjäya'ay, tøø ja'a Diosquexypähajxy mguhga'ačh. Jaduhñ mäwínhøch mijts mayhooc tøø nja näwa'añ nebiä tseej ja'a yhuung ñähmuhxtägøyyän; pero caj mijts myajnäwa'ana'añ. ³⁸ Mobädäjpøch mijts nnähgue'ega'añ, ³⁹ y cäbøch jaduhñ xyhixaanä høxtä cöonøch hänäjty ngädaactägatsa'añ. Mänit hajxy mmäna'ana'añ: "Tsøc yø'øya'ay wiingudsähgøøyyäm, yø'øya'ay Diosquexypähajxy."

24

¹ Mänitä Jesúshajxy piädsøømy tsajtøgooty. Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy: —Huug hiç yø'ø møj tsajtøjc.

² Mänitä Jesús yhadsooyy: —Tehñ tiøyhjähthøch mijts nnäma'ay, yø'ø møj tsajtøjcä, cøxaamb jaduhñ piuma'añ; cøxaamb jaduhñ quiuhdägoyya'añ.

³ Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a Olivostunän. Mänitä Jesús yhøxtaacy naaxwiin. Mänitä Jesús hamee'ch ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Højts hawänač mänaa yø'ø tsajtøjc jaduhñ piuma'añ. Mädyii hijxtahnd jaduhñ cähxø'øgaamb coo hänäjty mgädaactägatsa'añ, coo ja'a naaxwiimbä hänäjty wyiimbida'añ.

⁴ Mänitä Jesús miänaañ: —Ca'a hajxy myajwiinhøøñ. ⁵ Minaamb hajxy nämay. Jaduhñ hajxy ñibiäda'aga'añii nebiøch høøčhän. Jaduhñ hajxy miäna'ana'añ: "Høøčh je'e Cristo." Nämayyä jäya'ay yajwiinhøøna'añ. ⁶ Mänit hajxy mmädoyhada'añ coo ja'a tsip jaduhñ tøø piädøøgy. Pero cab hajxy mdsähgø'øwät. Tsipecøpähajxy häyohñ jaduhñ jiada'añii. Pero cajnä hänäjty yhabaady coo ja'a naaxwiimbä hänäjty wyiimbida'añ. ⁷ Cajpthaam hajxy jaduhñ ñimiädsibø'øwa'añii. Naxaambä yuuba'am wiinduhmyhagajpt møødä hujx. ⁸ Pero nä'a tsohndaacnä ja'a tsø'ty hänäjty jaduhñ.

⁹ 'Mänit mijts myaghäyoowhixa'añ myajyagho'oga'añ. Mänit mijts myajmähañhada'añ maa ja'a høøčhøcpän wiinduhmyhagajpt. ¹⁰ Mänitä Dios hajxy ñajtsixø'øwa'añ nämay. Mänit hajxy ñimiähañhada'añii hamiñ haxøpy møødä hajxy tijaty yajniñähdsøma'añii. ¹¹ Wäditaambä høhñdaacpähajxy hänäjty may. Mäna'anaamb hajxy hänäjty cooc tyijy hajxy wiädity ja'a Dioscøpä. Nämayyä cu'ughajxy yajwiinhøøna'añ. ¹² Cab hajxy ñimiägu'ughadaañänä je'eguiøxpä coo ja'a haxøøgpä hänäjty jiaanč tehñ wiädity. ¹³ Pero pønajty jaduhñ ca'a jøjwa'adsaamb, je'eds ja'a hoybä paadaamb. ¹⁴ Wiinduhmyhagajpt ja'a mädia'agy wiädita'añ mädyii jaduhñ mänaamb coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Cøxaambä cu'ughajxy miädoyhada'añ; mänitäts ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ.

¹⁵ (Pøñ hädaa nocy capxp, ween jaduhñ wyiinjuø'øy.) Ja'a Daniel, Dios jaduhñ jecy quejx. Je'eduhñ cujahy coo ja'a haxøøgpä miedsa'añ maa ja'a Diostøjcän, y coo mänit jaduhñ yajma'ada'añ. Coo ja'a haxøøgpä hajxy mhixät, ¹⁶ mänit hajxy päyø'øguiä mnøcxät maa ja'a tunän, mijts yaa tsänaabiä Judeanaaxooty. ¹⁷ Y ja'a hajxy hijpä tøjwiing, jaduhyyä hajxy piäyø'tøwät, cab hajxy jaduhñ tii yajpädsømät tøgooty. ¹⁸ Y ja'a hajxy jim hijpä camjooty, jaduhyyä hajxy piäyø'tøøbät, cab hajxy jaduhñ nøcxy tii wyich maa ja'a tiøjcän. ¹⁹ Pobre ja'a to'oxiøjc-hajxy hänäjty maaxhuungmøødpä, møød hajxy hänäjty huungyajtsi'tspä. ²⁰ Mmänu'xtä'agap ja'a Dios hajxy coo hajxy ween mga'a päyø'øgy coo hänäjty tiøøchä, ni ja'a poo'xxiøjooty. ²¹ Porque jaanč tehñ miøc ja'a tsaachpä ñaxa'añ. Ni mänaa jaduhñ tøø quia'a jadyii nebiä jaduhñ jiada'añii. Y caj mänaa jiajtägatsa'añii jadähöocän. ²² Pero Dios jaduhñ tøø yajnähdijy coo ja'a tsaachpä jecy quia'a jadøøjät, je'eguiøxpä coo choçy ja'a tøøbä wyiimbifyyäbä. Coo häxøpy jaduhñ tøø quia'a yajnähdijy, caj pøñ häxøpy cho'oga'añ.

²³ 'Coo mijts pøñ xñámá'awät: "Huug hix, chaadsä Cristo", o "Huug hix, xiids je'e", cab hajxy mmäbögät. ²⁴ Hix, minaañbä wiinhøhmbähajxy; jaduñ mäwiin hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä Criston; jaduñ mäwiinäts hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä Diosquexypän. Yajcähxø'ogaamby hajxy ja'a hoy-yagjuøññajaty pä nebiä cu'ug hajxy jaduñ wyiinhøøñät; høxtä ja' wiinhøøñäñp hajxy je'ebä, ja'a Dios tøø wyiimbiiyyäbä. ²⁵ Chaads mijts nnäma'ay jäguemiä. ²⁶ Coo pøñ xñámá'awät: "Huug hix, jim wiidity pactuum", cab hajxy jim mnøcxät; o coo hajxy xñámá'awät: "Huug hix, jii by je'e yu'uchtiuum", cab hajxy mmäbögät. ²⁷ Cooñ hänäjty nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä, jaduñ mäwiin quiähxø'oga'añ nebiä wädsucän. Wiinduhmyhagajpthøch ja'a jäya'ayhajxy xyhixa'añ. ²⁸ Tsipecxp jaduñ jiada'añii nebiøch chaa nmäna'añ.

²⁹ 'Coo ja'a tsaačpä hänäjty tøø ñajxnä, mänitiä hänäjty wyiingoodsø'owa'añ; cabä po'o hänäjty yhana'añ. Chaadsä madsa'a may quia'awa'añ; chaadsä tsajt chäyuyya'añ. ³⁰ Mänitøch ja'a nhijxtahnd jim quiähxø'oga'añ tsajpooty cooñ hänäjty nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä. Mänitiä jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajpt jiwø'awa'añ xiuuds'añ. Mänitøch hajxy xyhixa'añ cooñ hänäjty ngäda'aga'añ jocjooty. Diosmäjaahämhøch jaduñ ngäda'aga'añ hajjijäp. ³¹ Mänitøch ja'a nmoonsä tsajpooty pä nhane'ema'añ coo ween hajxy møc xiu'uxy xuuxthaam. Mänitøch ja'a nwiimbiyähajxy xyajtu'ugmugaanä wiinduhmyhagajtpä.

³² 'Tsøg ja'a tsø'ty jaduñ yajmäbäatäm nebiä piidsquepiän. Coo yhaabiädsømy, mänit hajxy mnajuø'ø y coo pioodtägøñä. ³³ Jaduñ mäwiinäts je'e, coo ja'a tsø'ty hajxy jaduñ mhixät, mänit hajxy mnajuø'owät cooñ hänäjty mobädajpä nwiimbida'añ. ³⁴ Tøyhjätäts mijts nnäma'ay, cooñ hänäjty nwiimbida'añ, cajnä jäya'ayhajxy hänäjty quiey ho'sa'ogy, ja'a hajxy jäda'ahaty jugyhajpä. ³⁵ Ja'a tsajtwiing jaduñ tägoyyaamb møødä naaxwiimbä. Tøjiadaamb jaduñ nebiøch cham nmädia'aguiän.

³⁶ 'Pero ni pøñ jaduñ quia'a najuø'ø y mänaaxøø jiada'añii ni mäduhnjätä. Ni ja'a Diosmoonsä tsajpooty pä hajxy quia'a najuø'ø y. Ni høøch nga'a najuø'ø y, høøch ja'a Dioshuung. Jagooyä Dios jaduñ ñajuø'ø y, ja'a nDeedyhjätm.

³⁷ 'Cooñ jaduñ nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä, jaduñ mäwiinäts hänäjty jiada'añii nebiä Noé jecy jiajtiän. ³⁸ Cajnä Dios ja'a nøøgomdägoy hänäjty quiexyñä. Jimä jäya'ayhajxy hänäjty quia'y yu'ugy, piøcy yhu'ugy, høxtä coo ja'a Noé hänäjty tøø tiägø'ø y barcojooty. ³⁹ Ni mänit hajxy hänäjty quia'a najuø'ø yñä høxtä coonä ja'a nøøgomdägoy miejch. Mänit hajxy cøjx chømdu'ubøgyii. Jaduñ mäwiinäts jiadaañäbä cooñ hänäjty nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä. ⁴⁰ Mänitxøø ja'a ya'adiøjc-hajxy hänäjty nämetsc yhida'añ camjooty. Tu'ug hänäjty yajnøcxa'añii; tu'ug hänäjty yajmähmø'owa'añii. ⁴¹ Metscä to'oxiøjc-hajxy hänäjty jioch. Tu'ug hänäjty yajnøcxa'añii; tu'ug hänäjty yajmähmø'owa'añii.

⁴² 'Nähix hahixø'ø hajxy mhidät; cab hajxy mnajuø'ø y mänaa ja'a mWiindsøn hajxy quida'aga'añ. ⁴³ Jaduñ mäwiinäts ja'a cudøjc-hajxy, coo hajxy jaduñ ñajuø'owät mäduhnjätä ja'a mee'tspä miedsa'añ coods, jujcy hajxy jaduñ yhidät, y cabä mee'tspä hajxy jaduñ yajtøjtägø'owät. ⁴⁴ Jaduñ mäwiinäts mijtspä, nähix hahixø'ø hajxy mhidät. Cabøch mijts xñä'ägä najuø'owät mänäajøch jaduñ ngäda'aga'añ, høøch ja'a Diosquexypä.

⁴⁵ 'Ja'a moonsäwiindsøn, je'edsä miämoonsä yajcaaby maa ja'a wyiindsøn tiøjcän. Hoy jaduñ coo ja'a wyiindsøn miädia'agy miäbøjcät, coo cuhwijy tiünät. ⁴⁶ Coo ja'a wyiindsøn miädsät, jootcujc ja'a moonsä ñijiawø'owa'añii mädyii jaduñ cudiuumb. ⁴⁷ Tøyhjätäts mijts nnäma'ay, jaduñä moonsä piäda'aga'añii nebiä wyiindsønän jim maa ja'a wyiindsøn tiøjcän, mäduhñtiä ja'a wyiindsøn hänäjty miøødä. ⁴⁸ Pero ja'a moonsä ca'a hoybä, je'edsä jaduñ mäna'anaamb cooc tyjy ja'a wyiindsøn quia'a tsoj medsa'añ. ⁴⁹ Mänitiä miämoonsä tiägø'owa'añ häyoowhijxpä. Mänitiä mu'ugyjiaäya'ay miøødtägø'owa'añ caabiä huucpä. ⁵⁰ Cabä wyiindsøn jaduñ yhuuc jahmiedsaanä coo wyiimbida'añ. Coo ja'a wyiindsøn jaduñ jiaanč miedsä, ⁵¹ mänitäts ja'a craa hoyhoy quiümädowa'añ møødä miäga'awiindøybä. Mänit hajxy jiwø'owa'añ xiuuds'a'añ.

25

¹ 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa jaduñ yajcähxø'oga'añ, jaduñ mäwiinäts je'e nebiä pøc hu'ug tøø jadyijän. Jimä cäxyiidøjc ja'a jamiø'ød hajxy hänäjty yhahixy. Nämajc hajxy hänäjty. Candilcøn hajxy hänäjty yhahixy. ²⁻⁴ Nämägøøxc-hajxy, cab hajxy hänäjty nähix hahixø'ø tøø tiu'ubøcy. Cabä guiaastä hajxy hänäjty nä'a tägø'øbä tøø juy. Pero ja'a jiamioødhajxy ja'a jaac nämägøøxpä, nähix hahixø'ø hajxy hänäjty tøø tiu'ubøcy mäbøjpä. Nä'a tägø'øbä ja'a guiaastä hajxy hänäjty tøø juy. ⁵ Coo ja'a jamiø'ød jaduñ quia'a tsoj mejch, mänitiä cäxyiidøjc-hajxy cøjx miaaho'ogy. ⁶ Coo quiuptsuhmdjäøøyy, mänitiä jäya'ay tu'ug yaaxy: "Xiidsä jamiø'ød miech; nøcx hajxy jøjcubaadø'ow." ⁷ Mänitiä cäxyiidøjc-hajxy cøjx piädø'ogy. Mänitiä quiandilhajxy quihdøø'xøøyy. ⁸ Mänit hajxy miänaañ, ja'a hajxy hänäjty nähix hahixø'ø tøø quia'a tu'ubøquiäbä: "Højtsä gaastä weeñtiä möøyyäc; pi'idsaamb

højtsä ngandil jaduñ.”⁹ Mänit hajxy yhadsooyy, ja'a hajxy hänäjty nähix hahixø'ø tøø tiu'ubøquiäbä: “Caj, ni jaduñ quia'a mäðøyhada'añ maa ja'a højtsøxpän. Nøcx hajxy jaduñ ñijiuuyyäxä maa tioogyijän.”¹⁰ Mänit hajxy ñøcxy juubiä. Mänitä jamiø'ød jaduñ miejch. Ja'a cäxyiidøjc-hajxy gaastämøødpä, mänitä jamiø'ød hajxy miøødtägøøyy tøgooty. Mänitä tøjc hajxy yhagøøñä.¹¹ Mänitä cäxyiidøjc-hajxy jia mejtsnä, ja'a gaastä hajxy hoy tøø jiuuyyabä. Mänitä hajxy jia cugapxøøyy: “Wiindsøn, huuc yaghawa'ads hädaa tøjc.”¹² Mänit hajxy ñämaayyä: “Cäbøch mijts jaduñ nhixiä. Tøyhajt jaduñ.”

¹³ Coo ja'a Jesús jaduñ miädiaacpäðøøyy, mänit miänaañ:

—Jaduñ hajxy mnibiäda'agøøjat nähix hahixø'ø. Caj mijts mnajuø'øyy mänájøch nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä.

¹⁴ Coo ja'a Dios ja'a miäjaa jaduñ yajcäxø'øga'añ, jaduñ mäwiinäts je'e nebiä jäya'ay tu'ugpäñ. Nøcxaamb hänäjty je'e wiingnaaxooty. Mänitä mioonsähajxy miøjyaaxy. Mänitä xiäðø'øñ yajmämähmøøyy.

¹⁵ Tu'ug jaduñ yajmämähmøøyyä mägooxmillón. Paady may miooyy coo hänäjty jiaty xäðø'øñyajmayø'ow. Tu'ug jaduñ yajmämähmøøyyä mejtsmillón. Tu'ug jaduñ yajmämähmøøyyä tu'millón. Mänitä wiindsøn tiu'ubøjcy. ¹⁶ Jaaya'ay ja'a mägooxmillón wiingpøjcäbä, yajtägøøyy jaduñ niyhajjätbä. Yajmayøøyy ja'a xäðø'øñ jaduñ; mägooxmillón jaduñ jiaac paaty. ¹⁷ Jaanä jaduñduhmbä, jaaya'ay ja'a mejtsmillón wiingpøjcäbä, mejtsmillón jaduñ jiaac paaty. ¹⁸ Pero jaaya'ay ja'a tu'millón wiingpøjcäbä, hoy ja'a jut jaduñ tiay. Mänitä wyiindsøn xiäðø'øñ hoy yútsänä jutjooty.

¹⁹ Cujecy ja'a wyiindsøn hajxy miejtstägajch. Mänit hajxy tägøøyy cuentäyapjäsðøømbä. ²⁰ Jayøjy jaaya'ay miejch ja'a mägooxmillón hänäjty tøø wyiingpøquiäbä. Mänitä wyiindsøn miooyy cøxiä møøðä mägooxmillón tøø jiaac pädiäbä. Mänit miänaañ: “Wiindsøn, mägooxmillónhøch jaduñ xmiøoyy; chaads je'e møøðä mägooxmillónhøch tøø njaac yajmayø'øyäbä.” ²¹ Mänitä wyiindsøn miänaañ: “Hoy miich jaduñ tøø mgudiuñ. Wéeñtiøch miich nyajmämähmøøyy. Maas máyhøch miich ja'a xäðø'øñ jaduñ njaac mo'owa'añ neby jaduñ mjaac yajmayø'owät. Tøjtägø'ow tøgooty, ween nxoondäacäm.” ²² Mänitä craa jiaac mejch ja'a mejtsmillón hänäjty tøø wyiingpøquiäbä. Mänit miänaañ: “Wiindsøn, mejtsmillónhøch jaduñ xmiøoyy; chaads je'e møøðä mejtsmillónhøch tøø njaac yajmayø'øyäbä.” ²³ Mänitä wyiindsøn miänängumbä: “Hoy miich jaduñ tøø mgudiuñ. Wéeñtiøch miich jaduñ nyajmämähmøøyy. Maas máyhøch miich ja'a xäðø'øñ jaduñ njaac mo'owa'añ neby jaduñ mjaac yajmayø'owät. Tøjtägø'ow tøgooty, ween nxoondäacäm.” ²⁴ Mänitä craa jiaac tehñ miejch ja'a tu'millón hänäjty tøø wyiingpøquiäbä. Mänit miänaañ: “Wiindsøn, nnajuøøbiøch coo miich hojioot mga'a møøðä. Miich ja'a xäðø'øñ jaduñ mbaadaamby maa tøø mga'a tuñän. ²⁵ Päadyhøch hijty ndsähgø'oy. Päadyhøch ja'a xäðø'øñ hoy nyu'uch naaxjutjooty. Huug hix, chaads je'e.” ²⁶ Mänitä wyiindsøn yhadsooyy: “Caj miich hoy mgudiuñ. Mjaanç tehñ ñuux miich. Mnajuøøby miich jaduñ cooç hojioot nga'a møøðä, cooçhä xäðø'øñ nbaada'añ maach tøø nga'a tuñän. ²⁷ Päadyhøch nxäðø'øñ jaduñ cu xpiädaac bancojooty. Jiiby cu miayøøyy. Mänitøch nxäðø'øñ cu xmiøoyy møøðä xäðø'øñhuung.” ²⁸ Mänitä hajxy ñämaayyä, ja'a hajxy jim tanaabiä: “Pøjcä yø'ø craa xäðø'øñ hajxy tu'millón; mo'ow yø'ø craa hajxy ja'a majcmillónmøødpä. ²⁹ Pøñ may nä'ägä møøð, maas may jaduñ mio'owa'añii. Hanaxiä jaduñ miøødhada'añ. Pero pøñ jaduñ weeñtiä møøð, pøgäñäxäp je'e mäduhñtiä miøøðä. ³⁰ Yø'ø craa jaanç tehñ ñuuxpä, høxwijtspäðsøn hajxy hahoodstuum. Jiiby jaduñ jiaø'owa'añ xiuudsä'añ.”

³¹ Cooç jaduñ ngäðä'agät hanehmbä, høøch ja'a Diosquexypä, jimhøch jaduñ nhäña'awa'añ maa ja'a hoyhäñaabiejtän ja'a yajxonbä. Quipxyhøch nmoonsä tsajpootypähajxy xmiøødcäda'aga'añ nägøxiä. ³² Mänitøch ja'a jäya'ayhajxy xwyiingumedso'owa'añ ja'a wiinduhmyhagajtpä. Mänitøch hajxy jaduñ nyajwa'xa'añ nebiä meegän nebiä chibän. ³³ Nhäda'agämbiøch näje'e maach nhahooguiø'øñ, näje'e maach nhanajtycø'øñ. ³⁴ Ja'a hajxy hijpä hahooguiø'ø, mänitøch hajxy nnäma'awa'añ: “Min hajxy yan; tøøch mijts nDeedy xwyiimbiy coo hajxy mhané'emät. Jequiän hajxy jaduñ xwyiimbiiyy, cajnä ja'a naaxwiin hänäjty yhädiuñ. ³⁵ Mänájøch hijty nyäho'ogyijän, mänitøch hajxy xyajcaayy. Mänájøch hijty ndøðso'øyijän, mänitøch hajxy xyajnoøhuucy. Mänájøch hijty nwäditian nebiä jäguembäya'ayän, mänitøch hajxy xyaghamejstaacy. ³⁶ Mänájøch wit hijty nga'a møøðän, mänitøch hajxy xñähxøjy. Mänájøch hijty mba'amgo'na'ayän, ndsumyhanä'ayän, mänitøch hajxy hoy xquiuhixy.” ³⁷ Ja'a hajxy hijpä hahooguiø'ø, mänit hajxy yhadsowa'añ: “Wiindsøn, mänaa højts miich tøø nyajcay; mänaa højts miich tøø nyajnoøhu'ugy; ³⁸ mänaa højts miich tøø nyaghamejsta'agy; mänaa højts miich tøø nnähxøjy; ³⁹ mänaa højts miich hoy tøø nguhixy.” ⁴⁰ Mänitøch nhadsowa'añ: “Tøyhajt mijts nnäma'ay, cooç mijts ja'a njamiøødhajxy tøø xñäxuu'tsä, hoy hajxy quia'a ja møjtojcy, jaduñ mäwiinhøch tøø xñäxuu'tpä.”

41 'Mänitöch hajxy nnäma'awa'añ ja'a hajxy hanajtyc'öbä: "Jua'ads hajxy jim, mijts haxoøgtuum hijpä. Häda'ag hajxy jiiby maa ja'a jøøn mänaa quia'a pi'ichän. Paadiä jøøn tøø piäda'agyii, jiibiä möjcu'uhajxy chaačhpøga'añ. 42 Mänäajöch hijty nyäho'ogyiijän, cáböch hajxy xyajcaayy; mänäajöch hijty ndøds'øyiijän, cáböch hajxy xyajnoøhuucy; 43 mänäajöch hijty nwäditiän nebiä jäguembäya'ayän, cáböch hajxy xyaghamejtsaay; mänäajöch wit hijty nga'a möödän, cáböch wit hajxy xmiiooyy; mänäajöch hijty nba'amgo'na'ayän, ndsumyhäña'ayän, cáböch hajxy hoy xquihixy." 44 Mänit hajxy miäna'ana'añ: "Wiindsøn, mänaa højts miich nga'a puhbejty; mänaa højts miich nhijxy coo hänajty myäho'ogyii, coo hänajty mdøds'øyii, coo hänajty mwädity nebiä jäguembäya'ayän, coo wit hänajty mga'a møöä, coo hänajty mba'amgo'na'ay, coo hänajty mdsuymhäña'ay." 45 Mänitöch nhad-sowa'añ: "Tøyhajt mijts nnäma'ay, cooçh mijts ja'a njamiøødhajxy tøø xquia'a näxuu'tsä, hoy hajxy quia'a ja möjtöcä, jaduhñ mäwínhöch tøø xquia'a näxuu'tspä." 46 Yø'øds hajxy jiiby häda'agaamb maa hajxy chaačhpøga'añän cøjxta'axiøø. Pero pønjätyhöch tøø nwiimbiy, je'eds hajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jugyhatian.

26

1 Coo ja'a Jesús jaduhñ miädiaacpädøøyy, mänit nñamaayy ja'a jiamiøødhajxy:

2 —Mnajuøøby hajxy jaduhñ coo ja'a pascuaxøø cumaaçc yhadsumjø'owa'añ. Mänitöch hajxy xyajc'øädäg'øwa'añ, høøch ja'a Diosquexypä. Mänitöch hajxy xmiøjpahbeda'añ cruzcøxp.

3 Mänitä teedywiindsønhajxy yhamugøøyy møöä ley-yajnähihöøbiähajxy møöä jäya'ayhajxy martuumähajpä maa ja'a judiøshajxiän. Jim hajxy yhamugøøyy maa ja'a Caifäs tiøjcän, ja'a hänajty möjcuhdjtmøødpä maa ja'a teedyhajxiän. 4 Mänit hajxy quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy miädsät, neby hajxy jaduhñ yaghó'ogät. 5 Mänit hajxy nñämaayy:

—Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy nmäjtsämät ja'a tøøjooty coo ja'a cu'ughajxy nñä haamhadät.

6 Jimä Jesús hänajty maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Betania, maa ja'a Simón tiøgootiän, ja'a hänajty tøø nñhwa'achijäbä ja'a haxøøgpa'am. 7 Jimä Jesús hänajty quia'y, mänitä to'oxiøjc tu'ug miejch, perfumecón, ja'a jaanč tehñ chowbä. Mänitä Jesús ja'a parfume yajchuda'xøøyyä. 8 Coo ja'a Jesús jiamiøødhajxy jaduhñ yhiixy, cab hajxy jaduhñ yhojiäwøøyy. Mänit hajxy miänaa'ñ:

—Tii yø'ø parfume jaduhñ coo yaghäyooyy. 9 Coo jaduhñ cu tioo'cy, mänitä häyoobäya'ay jaduhñ cu nñä'ägä puhbejty.

10 Coo ja'a Jesús jaduhñ miädooyy, mänit miänaa'ñ:

—Ca'a yø'ø to'oxiøjc hajxy mhadsipy. Ca'a yhaxøøgpä jaduhñ tøø tiuñ maa ja'a høøchcøxpän. 11 Ja'a häyoobädøjc, homiänaajä mijts jaduhñ xmiøødhida'añ; pero høøch, cáböch mijts jeycy nmøødhida'añ. 12 Päadyhöch yø'ø to'oxiøjc parfume xyajchuda'xøøyy, cooçh möbädajpä nho'oga'añ. 13 Tøyhajtäts mijts nnäma'ay, homiaajä hädaa hoguiapxy hädaa homiädia'agy hajxy yaghawa'xø'øwät maa hädaa yaabä naaxwiinän, mänit hajxy jaduhñ miädia'aga'añ nébiøch yø'ø to'oxiøjc parfume tøø xyajchuda'xø'øy. Jaduhñds yø'ø to'oxiøjc jiahmiedsa'añii.

14-15 Ja'a Jesús jiamiøødhajxy ja'a nämajmetspä, tu'ug hänajty xiøhaty Judas Iscariote. Mänitä Judas ja'a teedywiindsønhajxy hoy nñäma'ay:

—Mädühñtiøch hajxy xmiäjüyät cooçh ja'a Jesús hajxy nyajc'øädäg'øwät.

Mänitä Judas miooyyä hii'xmajc plataxäðø'ñ. 16 Mänit wyiinnmahñdyhajty nebiä Jesús yajc'øädäg'øwät.

17 Ja'a tehñ xiøøhadsuujø'ø hajxy hänajty quihdujthaty coo ja'a tsajcaagy hajxy hänajty quia'y ja'a ca'a tsoomiøødpä. Mänitä Jesús ja'a jiamiøød nämejtsä. Mänit miäyajtøöwä:

—Maa hajxy ndsuugäyyämät ja'a pascuaxøøjooty.

18 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nøcx hajxy cajptooty maačh nmägu'ughajpä tiøjcän. Mänit hajxy mnämá'awät: "Nøm højts nWiindsøn miäna'añ cooc tøø yhabäatäxä, y cooc højts yaa ndsuugäya'añ ja'a pas-cuaxøøjooty maa miich mdøgootiän."

19 Mänit hajxy jiaanč cudiuuñ neby hajxy nñämaayyän. Mänitä jøø'xy hajxy yhädiuuñ.

20 Coo quioodsøøyy, jimä Jesúshajxy hänajty quia'y møöä nämajmetspä. 21 Mänitä Jesús miänaa'ñ caaguuijuc:

—Tøyhajtäts mijts nnäma'ay cooçh mijts mjamiøød tu'jäya'ay xyajc'øädäg'øwa'añ maačh nmädsipän.

22 Mänit hajxy jiootmadiägøøyy. Mänit hajxy tiägøøyy yajtøöbä:

—Wiindsøn, nej, høøch je'ejä.

23 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ja'ach tu'ugtexy xmiøødcaamiujpá, jé'echäts jaduñ xyajcø'ødägø'øwaamb.
 24 Jadúñhøch njada'añ nhabeta'añ, høøch ja'a Diosquexypá, nebiá Diosmädia'agy jaduñ miána'añän. Pero jaanč tehñ chaachpøgaamb jaaya'ay häyooä ja'ach tøø xyhawaan'ø'yäbä. Mejør häxøpy tøø quia'a miñ tøø quia'a ca'ay.

25 Mänitá Judas miánaañ, ja'a hánajty tøø yhawaan'ø'yäbä:

—Wiindsøñ, nej, høøch je'ejä.

Mänitá Jesús yhadsooy:

—Miich je'e.

26 Jimnä hajxy hánajty quiañä, mänitá Jesús tsajcaagy quionø'cy. Mänitá Dioscujú'uyäp yejcy. Mänitá tsajcaagy qyijwa'xy. Mänitá jiamioød miooy. Mänitá miánaañ:

—Cay hajxy; jaduñ mäwiin hádaa tsajcaagy nébiočhá nni'x nébiočhá ngopcän.

27 Mänitá Jesús taza quionø'cy. Mänitá Dioscujú'uyäp yejcumbä. Mänitá jiamioød ja'a taza miooy. Mänitá Jesús miánaañ:

—Hu'ug hádaa vino hajxy nägøxiä.

Mänitá vino hajxy yhuucmujcy tu'ugtaza.

28 Mänitá Jesús miánaangumbä:

—Jaduñ mäwiin hádaa vino nébiočhá nnø'tiän. Hijxtahñd jaduñ coočhá jemgyuiuhdujt nyajwiimbädsøma'añ coočhá jáya'ayahajxy may nnähho'tu'uda'añ, cooč jaduñ nyajnáhwa'adsaañ ja'a piojpä quidiiey. 29 Pero nnámábiočh mijts cooč hádaa vino nga'a huuctägatsa'añ høxtä cóonøch hánajty tøø nho'ogy. Mänitøch mijts jaduñ nmøødhuucmujtägatsa'añ jim maachä nDeedy jaduñ yhane'emiän.

30 Mänitá Diosøy hajxy yhøøyy. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a Olivostunän. 31 Mänitá Jesús miánaañ:

—Hádaa coods, cáboch mijts ja'a nmädia'agy hajxy hoy xmiäbøgåaänä. Mänitøch hajxy jaduñ xñähgue'ega'añ. Jaduhñä Diosmädia'agy miána'añ: “Nyagho'ogáambiøch ja'a meegcueendähjäp. Mänitá meeghajxy xii yaa ñøcxø'øwa'añ.” 32 Pero cooč hánajty tøø njuyjpyøcy, mänitøch nnøcxø'øga'añ jim Galilea; mänit mijts høxhaam mnøcxa'añ.

33 Mänitá Pedro miánaañ:

—Hoy miich hajxy nägøxiä xjia nähgué'egät, cáboch miich nnähgué'egät.

34 Mänitá Jesús miánaañ:

—Tøyhájthøch miich nnäma'ay, coo ja'a tseey hánajty quia'a ya'axyñä hádaa coods, tøø miich hánajty tægøøghooc mnijjøgapxyii cóogøch tyijy jaduñ xquia'a hixiä.

35 Mänitá Pedro miánaañ:

—Høyhøch miich näguipxy nja møødhó'ogät, cáboch jaduñ nnijjøgapxø'øjät.

Jaduñ hajxy nägøxiä piamänaambä.

36 Mänitá Jesús hajxy miejch maa ja'a hánajty xiøhatiän Getsemaní. Mänitá Jesús miánaañ:

—Yaa hajxy høxta'ag naaxwiin; nõcxyhøch jimhaamby nhuuc Diospa'ya'axy.

37 Mänitá Jesús ja'a Pedro wioonøcxy hawiing møødä Zebedeo yhuunghajxy nämetscä. Mänitá Jesús tiägøøyy jootmayhjäp hohoy. 38 Mänit miánaañ:

—Jaanč tehñ jiootmayhjäpøch jaduñ. Jadúñhøch nnijjäwø'oyii nebiä ho'ogaambän. Yaa hajxy mmähmø'øwät. Tsøg hajxy jujcy hjtäm.

39 Mänitá Jesús weeñtiä jiaac nõcxy. Mänit miägutscädaacy. Mänit Dyiospa'yaaxy:

—Teedy, miich mee'x, ca'a yhendijy jaduñ cu ndsaachpøjcy. Pero ca'a yhøøchä nguhdujt jaduñ nyajtunaamby; miichä mguhdujt nyajtunäanäm.

40 Mänitá Jesús wyiimbijty maa ja'a nädägøøgpä hánajty tøø ñähgue'eguiän. Jim hajxy hánajty mia'ay coo ja'a Jesús jim miejch. Mänitá Pedro ñämaayyä:

—Nej, ni tu'horä hajxy jujcy mga'a hida'añ. 41 Jujcy hajxy mhídät. MDiospa'yá'axäp hajxy jaduñ nebiä mjøcu'u hajxy jaduñ xquia'a jøjcapxø'øwät. Jia tsojpiä mjoothajxy jaduñ coo hajxy jujcy mhídät, pero ja'a mni'x ja'a mgopc-hajxy jaduñ ca'a mee'xtugaamb.

42 Ja'a miämetsc-hoocpä Jesús ñøcxy Diospa'yaaxpä:

—Teedy, miich mee'x, cáboch nidijy jaduñ cu ndsaachpøjcy. Pero ween miichä mguhdujt nyajtunäm.

43 Mänit wyiimbijcumbä maa ja'a Pedrohajxiän. Tøø hajxy hánajty miaahø'cumbä. Jaanč tehñ mia'awaamb hajxy hánajty hanaxiä. 44 Mänitá Jesús ñähguéeccumbä. Mänit ñøcxumbä miädägøøghoocpä Diospa'yaaxpä. Mänit jaduhyyä miánaangumbä. 45 Mänit miéjtscumbä maa ja'a Pedrohajxiän. Mänit miánaañ:

—Ma'awxä hajxy, poo'xxä hajxy. Tøøds je'e yhabaady cooč hajxy xyajcø'ødägø'øwa'añ maa ja'a cubojpä cugädieejäya'ayän, høøch ja'a Diosquexypä. 46 Pädø'og hajxy, jamds hajxy. Xiids je'e myiñ ja'a høøch jaduñ xyegaambä.

47 Mädiaacnä ja'a Jesús hánajty coo ja'a Judas miejch, ja'a Jesús hánajty tøø miøødwäditiäbä ja'a miämajmetspä. Jaanč tehñ miay ja'a jáya'ay hánajty miøødä, pujxtmøødpä, paxycappä.

Ja'a teedywiindsónhaxxy jaduhñ quejx møødä martuumädøjc. ⁴⁸ Ja'a Judas ja'a Jesús hánajty yegaamb. Tøø ja'a Judas ja'a jáya'ay hánajty ñäma'ay:

—Ja'a høøch hánajty ndsu'xaambä, je'eds haxxy mmádsáp.

⁴⁹ Mänitä Judas ja'a Jesús ñämejch. Mänitä yajpoo'xy. Mänit chu'xy. ⁵⁰ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mägu'ughajpä, tiich xwia'ana'añ.

Mänitä Jesús haxxy miajch.

⁵¹ Mänitä Jesús jiamiøød ja'a piujxt jiuu'ty. Mänitä teedywiindsón mioonäsä tu'ug tiaatspu-jxtúutäxä. ⁵² Mänitä Jesús miänaañ:

—Cuyuugø'ow yøø mbujxt. Pønajaty jaduhñ pädøp pujxthaam, jaanä pujxthaam yho'ogaambä. ⁵³ Nej, caj miich mnajuø'oyä, cooçhä nDeedy jaduhñ nnámá'awät cooç ween xpiuhbety, mänitøch ja'a mioonäsä tsajpootypä milhaam xyajnäguéxät. ⁵⁴ Pero cooç jaduhñ nnámá'awät, cabä Diosmädia'agy jaduhñ tiøjiädät maa jaduhñ myiñän cujaay cooç jaduhñ tsipcøxp njada'añ nhabetä'añ.

⁵⁵ Mänitä Jesús ja'a majiäya'ay ñämaayy:

—Pujxtmøød paxycap haxxy tøø mbädø'ogy. Jaduhñhøch haxxy tøø xmiach nebiä mee'tspän. Jabon-jabómhøch mijts hijty nyajnáhixø'oy tsajtøgooty, y cábøch haxxy mänaa tøø xmiach. ⁵⁶ Pero páadyhøch jaduhñ njaty nhabety, jaduhñä Diosmädia'agy jaduhñ tiøjiädät, nebiä Diosquexyphaxxy jecy quiujahyyän.

Mänitä Jesús jiamiøødhaxxy quiøxy päyø'cy. Nidiuhmä Jesús jaduhñ ñähgueecä.

⁵⁷ Mänitä Jesús yajmejtsä maa ja'a Caifäs tiøjcän, ja'a mõjcuhdujtmøødpä maa ja'a teedy-hajxiän. Jimä ley-yajnáhixøøbiähaxxy hánajty tøø yhamugø'oy møødä martuumädøjc-haxxy. ⁵⁸ Ja'a Pedro, jäguemjuøøby hánajty pianøcxy. Mänit jiihy tiägøøyy maa ja'a Caifäs tiøjwiingän. Mänititä yhøxtaacy maa ja'a policiahajxiän. Yhixaamby hánajty je'e nebiä Jesús hánajty tiuna'añii.

⁵⁹ Ja'a Jesús, tøø hánajty yajtøjtägø'oyii maa ja'a teedywiindsónhaxxy hánajty tøø yhamugø'oyän møødä ley-yajnáhixøøbiähaxxy møødä mõjtøjc-haxxy. Jiihy haxxy hánajty wyiinmahñdyhaty nebiä Jesús haxxy jaduhñ ñähøønø'owät, hoy jaduhñ quia'a ja tøyyä, nebiä Jesús haxxy jaduhñ yajyagho'ogøøjät. ⁶⁰ Pero cabä tøyhajt haxxy piaaty, hoy jáya'ay may jia wi'i ñähøønøøyy. Mänitä høhndaacpä metsc piädsøømy. ⁶¹ Mänit haxxy miänaañ:

—Nøm yø'ø craa miänaañ coogä Diostøjc jaduhñ yajma'ada'añ; mänitác cumaaxc wiingpä yajpädø'ogáangumbä.

⁶² Mänitä teedywiindsón tiänaayyø'cy. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Nej, caj mhadsowa'añä. Tii haxxy jaduhñ coo xñäxø'owø'oy.

⁶³ Pero cabä Jesús waamb ñä'ä mänaañ. Mänitä teedywiindsón miänangumbä:

—Ja'a Diosøxpä miich ja'a tøyhajt myégät; højts hawáanác pø tøyhajt jaduhñ coo miich ja'a Dios tøø xquiexy, coo ja'a Dios xyHuunghaty.

⁶⁴ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøyhajt jaduhñ nej miich mmána'añän. Jaduhñhøch mijts nnämaabiä, høøch ja'a Diosquexypä, cooç haxxy xyhixa'añ häña'a maa ja'a Dios yhahooyhaampiän, ja'a mäjaamøødpä; y cooç jaduhñ nmänajtägatsa'añ jocjooty.

⁶⁵ Mänitä teedywiindsón ja'a wyit quiøø'ch. Paady quiøø'ch coo hánajty yhaw'anda'agy. Mänit miänaañ:

—Tøø hädaa craa quiapxtägoy ja'a Diosøxpä. Tii testigo haxxy njaac wáanämät. Hamdsoo haxxy tøø mmädoy nej tøø quiapxtägoyyän. ⁶⁶ Neby haxxy mmána'añ.

Mänit haxxy yhadsooyy:

—Tøø jaduhñ quiapxtägoy ja'a Diosøxpä; ween yho'ogy.

⁶⁷ Mänitä Jesús wyiingudsujøøyyä. Mänit wiojpä. Mänit wyiingugoxøøyyä. ⁶⁸ Mänit ñämaayyä:

—Pø tøyhajt jaduhñ coo Dios tøø xquiexy, najuø'ow pøn tøø xquiøxy.

⁶⁹ Jimnä ja'a Pedro hánajty yhäña'ay tøjwiing. Mänitä Pedro ñämejtsä to'oxymoonsä tu'ug. Mänit ñämaayyä:

—Miich ja'a Jesús hijty mmøødwädijpy, túhmäts, ja'a Galileatsohmä.

⁷⁰ Mänitä Pedro ñijiøgapxä maa ja'a jáya'ayhajxiän:

—Pätiidä jaduhñ mnä'ä mädiaacyy.

⁷¹ Tøjpädsømmännap ja'a Pedro hánajty, mänit yhiñägumbä ja'a to'oxymoonsä tu'ug. Mänitä moonsä ñämaayy ja'a haxxy hánajty jimä:

—Yø'ø mixy ja'a Jesús hijty møødwädijp ja'a Nazarettsohmä.

⁷² Jadähooc ja'a Pedro ñijiøgapxä:

—Tøyhajt, cábøch ja'a craa nhixiä.

⁷³ Mänitjuøøby ja'a Pedro ñämáayyägumbä, ja'a haxxy hánajty jimä:

—Tøyhajt jaduñ coo miich ja'a Jesús hijty mmøødwädity; jaduñ miich mmädiaacpä nebiä Galileatsohmbän.

⁷⁴ Mänitä Pedro miänaaŋ:

—Pø cábøch tøyhajt nmädia'agy, wéenhøch ja'a Dios jaduñ xyajcumädoy. Cáboch ja'a craa nhixiä.

Tuunä ja'a Pedro jaduñ nã'ä mänaaŋ, mänitiä tseey yaaŋy. ⁷⁵ Mänitä Pedro quiøxy jahmiejch nebiaty ja'a Jesús hänäjty tøø miäna'añän: “Cajnä ja'a tseey hänäjty ya'axy, tøø miich hänäjty tågøøghooc mnijioŋgapxyii cóogøch tyijy xquia'a hixiä.” Mänitä Pedro jim chohñ. Mänit tågøøyy jøøbiä hoyhoy.

27

¹ Coo jioðøøyy, mänitä teedywiindsøñhajxy quiojyquiapxytiuuñ møødä martuumädøjc-hajxy nebiä Jesús hajxy yaghóogät. ² Mänitä Jesús hajxy cø'øxoch hoy yajcø'ødägø'øy maa ja'a Poncio Pilatän, ja'a hänäjty tuumbä gobernador.

³ Ja'a Judas ja'a Jesús hänäjty tøø yhawaanø'øy. Coo ja'a Judas yhiŋxy coo ja'a Jesús hänäjty yagho'oga'añii, cabä jioot jaduñ nã'ä møc-hajty. Mänitä hii'xmajcpä plataxädø'øñ hoy yajwiimbity maa ja'a teedywiindsøñhajxiän, maa ja'a martuumädøjc-hajxiän. ⁴ Mänit miänaaŋ:

—Tøøch jaduñ ngädieey coochä craa ho'cøøc tøø nhawaanø'øy, ja'a cajpä pojpä cädieemiøødpä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ca'a yhojts ngüeendä yø'øduhñ. Miiich mgüeendä yø'øduhñ.

⁵ Mänitä Judas ja'a xädø'øñ ñajtsxäbapøøyy jiiby tsajtoŋgooty. Mänit hoy ñiyo'tøøyyänä.

⁶ Mänitä teedywiindsøñ ja'a xädø'øñ hajxy pyiwø'cy. Mänit hajxy miänaaŋ:

—Cab hädaa xädø'øñ hajxy hawiinmats nbädäacämät maa ja'a xädø'øñ hajxy quiuy-oxø'øyän, je'eguiøxpä coo jäya'ay jaduñ tøø tioogyii ho'cøøc.

⁷ Mänit hajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a naax hajxy hänäjty jiuya'añ, ja'a xøhajpä Tu'tspojtstaact, ja'a xädø'øñhaam ja'a Judas hänäjty hoy tøø ñajtsxäbapø'øyäbä. Je'e hajxy hänäjty wia'ana'añ cabäsantä maa ja'a jäguembäjäya'ayhajxy ñaaxtägø'øwät. ⁸ Coo ja'a naax hajxy jaduñ jiuuyy ja'a xädø'øñhaam ja'a Judas hänäjty hoy tøø ñajtsxäbapø'øyäbä, paady jaduñ xiøhaty Nø'ñaax høxtä jäda'anäbaadyñä. ⁹ Jadhñdsä tiøjiajty nebiä Jeremias jecy miänaaŋän, ja'a Diosquexypä: “Mänitä plataxädø'øñ hajxy miooyyä hii'xmajc (nebiä judiošhajxy tøø ñägapxiän). ¹⁰ Mänitä tu'tspojtstaact hajxy hoy jiuuy nébiøch ja'a Dios tøø xyhane'emian.”

¹¹ Mänitä Jesús yajmejtsä maa ja'a gobernadorän. Mänit miäyajtøøwä:

—Nej, miich ja'a judiošhajxy xguiobiernähajpä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduñ nej miich mmäna'añän.

¹² Mänitä Jesús ñähwaambejtä ja'a teedywiindsøñhajxy møødä martuumädøjc-hajxy. Pero cabä Jesús waamb nã'ägä mänaaŋ. ¹³ Mänitä Pilato miänaaŋ:

—Nej, caj miich jaduñ mmädoyyä nebiaty hajxy jaduñ xñänømiänä.

¹⁴ Pero cabä Jesús nã'ä hadsooyy; paadiä gobernador jiaanç tehñ yagjuøøyy. Cab hänäjty ñajuø'øy nebiaty jaduñ wyiinmahñdyhädät.

¹⁵ Jadhñdsä gobernador hänäjty quihdujthaty coo ja'a tsumyjiäya'ay hänäjty tu'ug yhøxmach xøøjooty pøñ ja'a cu'ug jaduñ ñänømäp coo yhøxmadsoøjät. ¹⁶ Jiibiä craa hänäjty tu'ug chumyçhänä'ay ja'a xøhajpä Barrabás. Tøø ja'a Barrabás xiøø hänäjty wyl'i wia'xy. ¹⁷ Coo ja'a cu'ughajxy hänäjty tøø quiøxy hamugø'øy, mänitä Pilato yajtøøyy:

—Pøñ mijts jaduñ mnänøømby cooch nhøxmädsät, Barrabás tøgä ja'a Jesús ja'a Cristoha-jpä.

¹⁸ Ñajuøøbiä Pilato hänäjty coo ja'a Jesús jaduñ yajcø'ødägøøyyä je'eguiøxpä coo ja'a quihdujt hänäjty quia'a yajmädsøjcäxä.

¹⁹ Jimnä ja'a Pilato hänäjty yhäñ'a'yñä maa hänäjty tiuñän, mänitä Pilato quiapxyñäguejxä ja'a tio'oxiøjcäm: “Cab jaduñ cu mdsaaçhtiuuñ; hoyhäna'cy yø'øduhñ. Tøøch haamyquioods haxøøg nguma'ay yø'øgøxpä.”

²⁰ Mänitä teedywiindsøñ ja'a cu'ug hajxy jiojcapxøøyy coo ween hajxy miäna'añ coo ja'a Barrabás yhøxmadsoøjät, y coo ja'a Jesús yagho'ogøøjät. ²¹ Mänitä gobernador ja'a cu'ug miäyajtøøgumbä:

—Mädyii häna'c mijts mnänøømby cooch nhøxmädsät.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Barrabás.

²² Mänitä Pilato yajtøøyy:

—Ja'a Jesúsäts, ja'a xøhajpä ja'a Cristo, nébiøch je'e ndúnät.

Mänit hajxy nägøxiä yhadsooyy:

—Møjpahbet cruzcøxp.

²³ Mänitä Pilato miänaañ:

—Tii haxøøgpä jaduhñ tøø tiuñ coo jaduhñ yagho'ogøøjät.

Mänit hajxy jaduhñ yáaxcumbä:

—Møjpahbet cruzcøxp.

²⁴ Coo ja'a Pilato jaduhñ yhiixy coo ja'a cu'ughajxy hänäjty quia'a mädown'añ, coo hajxy maas hanaxiä yhaamhada'añ, mänitä nøø yujwaañ. Mänit quio'øbujy cu'ugwiinduum. Mänit miänaañ:

—Ca'a yhøøch jaduhñ mänaamb coo yø'ø hoyhäna'c jaduhñ yagho'ogøøjät; mijts jaduhñ mänaamb.

²⁵ Mänitä cu'ughajxy nägøxiä miänaañ:

—Tøyhajt jaduhñ. Højts jaduhñ mänaamb møød højts nnøøx møød højts nmajc.

²⁶ Mänitä Pilato ja'a Barrabás yhøøxmajch. Mänitä Jesús yajwojpä. Mänit yajcø'ødägøøyy coo nøøxy miøjpahbedyüi.

²⁷ Mänitä Jesús yajnøøcxä ja'a gobernador soldadohajxy. Mänitä Jesús jiuhibigøøyyä ja'a soldadohajxy nägøxiä. ²⁸ Mänitä wyit yajtsijjächä. Mänitä tsaptswit yajpägøøyyä. ²⁹ Mänitä haptycoronä piädaacä maa ja'a quiuhduumän. Mänitä paxy yajcø'øgabøøyyä yhaoooyhaampiäcø'ø. Mänit wyiinjjicädaacä. Mänit wyiingapxpejtä:

—¡Viva ja'a judíos ja'a guobiernahajxy, viva!

³⁰ Mänitä Jesús wyiingutsujøøyyä. Mänitä paxy piøjcächä. Mänit wiojpä quiuhduum. ³¹ Coo yhuuc wiingapxpejtäbä, mänit tsaptswit yajtsijjägumbä. Mänit yhamdsoo wit yajpägøøyyägumbä. Mänit yajnøøcxänä maa hänäjty miøjpahbeda'añijän.

³² Tu'haamnøøcxpä jäya'ay hajxy tu'ug jiojcubaadøøyy ja'a Cirenetsohmbä. Simón hänäjty xiøhaty. Mänitä Simón ja'a cruz hadsip yajcajptsoowä.

³³ Mänit hajxy miehch maa jaduhñ xiøhatiän Gógota. Je'eduhñ nänøømby: "Maa ja'a ho'ogyjiäya'aguiopc nāhgäda'aguian." ³⁴ Mänitä Jesús tsaatyñøø jia yaghuucä ja'a jaanč tehñ tiahmä. Coo jaduhñ yhuucmajch, cab jaduhñ chojcy.

³⁵ Mänitä Jesús miøjpahbéjtänä cruzcøxp. Mänitä soldadohajxy yhäyø'cy dadoshaam nebiä Jesús ja'a wyit hajxy yajwä'xät. Jaduhñsä tiøjiajty nebiä Diosquexypä jecy miänaañ: "Dadoshaam hajxy yhäyø'cy nébiøch nwiit hajxy jaduhñ xyajwä'xät." ³⁶ Mänitä soldadohajxy jim yhøøtaacy nebiä Jesús hajxy jaduhñ wyiinhänä'awät. ³⁷ Mänit hajxy jim yuugjahy cruzchduum tiiguiøxp ja'a Jesús coo tøø miøjpahbedyüi: "Jesús hädaa, ja'a judíos guobiernohajxy."

³⁸ Jimä mee'tspä metsc miøjpahbéjtäbä. Cujc ja'a Jesús miähmøøyy, tu'ug hanajtyhaamby, tu'ug hahooyhaamby. ³⁹ Ja'a jäya'ayhajxy hänäjty najxpä, wyl'i wyiingapxpejpy hajxy hänäjty møød hajxy hänäjty wyl'i quiuhjägøñ. ⁴⁰ Jaduhñ hajxy hänäjty nñäma'ayii:

—Ja'a, miitč jaduhñ mänaañ coo mahñdy ja'a tsajtøc myagjida'añ, y cumaaxc mahñdy mhädiuna'añ wiingpä. Niyajmänacøøjäts hamdsoo pø tøyhajt jaduhñ coo miitč Dios xyHu-unghaty.

⁴¹ Jaduhñ ja'a teedywiindsøn hajxy piamänaambä møødä ley-yajnahixøøbiähajxy, møødä fariseoshajxy, møødä martuumädøjc-hajxy.

⁴² —Tøø jaduhñ yhuuc wi'i miäyajnähwa'ačh, y caj hamdsoo nñiyajnähwa'adsa'añii. Pø tøyhajt jaduhñ coo jaduhñ guobiernähaty maa ja'a judiøshajxiän, ween jaduhñ hamdsoo nñiyajmänaayii cruzcøxp neby højts jaduhñ nmäböjämät. ⁴³ Jaduhñ tøø xnämäayyäm coo yHuunghadyii ja'a Diööm y coo ja'a Dios jaduhñ cwieändähada'añ. Pø tøyhajt jaduhñ coo ja'a Dios jaduhñ jiaanč tsoey, ween jaduhñ yajnähwa'ačh.

⁴⁴ Jaduhñsä mee'tspähajxy piamänaambä, ja'a hajxy jim miøjpahbetypä cruzcøxp.

⁴⁵ Mänitcujyxiøø ja'a naaxwiimbä wyiingoodsøøyy. Tägøøghorä jaduhñ yhiyty wiingoods.

⁴⁶ Mänitmäncyxiøø ja'a Jesús møc yaaxy: "Elí, Elí, lama sabactani", je'eduhñ nänøømby: Dios mee'x, Dios mee'x, tiitč jaduhñ coo tøø xñajtshixø'øy.

⁴⁷ Ja'a hajxy hänäjty jim wi'i tiänaabiä, coo hajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Elias yø'ø craa jaduhñ jia wi'i miøjyaaxyp.

⁴⁸ Mänit tu'jäya'ay xo'od hoy quioñ päyø'øguiä. Mänit quiumadsøøyy ja'a tsaatyñøøxunjooty. Cøjx je'e chomø'øy. Mänit paxy yagjøwøønnøøyy ja'a xo'od. Mänitä Jesús yaghaguubøøyyä neby jaduhñ miüügät. ⁴⁹ Mänitä häna'c-hajxy wiingpä miänaañ:

—Huug hahijxnä, ween yhuuc cähxø'øgy pø minaaambä Elías yajnähwa'adsa'añ.

⁵⁰ Mänitä Jesús jadähooc møc yáaxcumbä. Mänit yho'nä. ⁵¹ Mänitä tsajtøjc-hadøødiuc quioø'tswa'xy cujiä. Cøxp jaduhñ quioø'tsohñ. Mänitä hujx ñajxy. Mänitä tsaa jaduhñ wia'xy. ⁵² Mänitä ho'ogyjiäya'ajjut may yhawaach. Mänitä ho'ogyjiäya'ayhajxy may juijypiøjcy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty tøø miäböquiabä. ⁵³ Coo ja'a Jesús hänäjty

tøø jiuypioöcy, mänitå høogyjiåya'ayhajxy yhawa'adspådsøömy, ja'a hajxy hånajty tøø jiuypioöquiåbå. Månit hajxy quiajptågøöy Jerusaleñ. Jim hajxy jaduhñ yhiyxå nåmay.

⁵⁴ Jimå soldadowiindsøn ja'a Jesús hånajty cwieendåhaty møødå soldadohajxy. Coo ja'a tsøty hajxy jaduhñ yhiyx, månit hajxy jiaañch tehñ chåhgøöy. Månit hajxy miånaañ:

—Tøyhåjtåm hijty coo hådaa craa hijty Dyioshuungå.

⁵⁵ Jimå tajjåya'ay ja'a Jesús hajxy hånajty wyi'i ñåheebø'øy jäguemduum. Jimå Jesús hajxy hånajty tøø piadsoñ Galilea. Tøø hajxy hånajty piuhbety. ⁵⁶ Jimå Maria hånajtpå ja'a Magdalatsøhmbå, møødå María ja'a Jacobo tiajhajxy, møødå Zebedeo tio'oxiojç. ⁵⁷ Coo quioodsøöy, mänitå mäyøøjäya'ay tu'ug miejch, ja'a xøhåjppå José. Jim hånajty chooñ Arimatea. Pianøcxåbå ja'a Jesús miådia'agy hånajty je'e. ⁵⁸ Månitå José ja'a Pilato cuhdujt hoy miåyujwa'añ coo ja'a ho'ogyjiåya'ay yajmånåcåt cruzcøxp. Månitå José ja'a cuhdujt mioooyå. ⁵⁹ Månit jaduhñ yajmånajcy. Månitå poobwit yajnåhbijty. ⁶⁰ Månit jaduhñ jiiy piådaacy tsaajutjooty ja'a naamðajypå. Paadiå José ja'a tsaajut hånajty tøø yajtajyii, jiiy hånajty piåda'aga'añii coo hånajty tøø yho'ogy. Månit tsaajut yhähumøtgåooy tsaahaam maa ja'a Jesús hånajty tøø ñåaxtågø'øyån. Månitå José wyiimbijty. ⁶¹ Jimå Maria Magdalatsøhmbåhajxy miåhmøöy møødå María tu'uggpå. Jim hajxy hånajty yhäña'ay maa ja'a Jesús hånajty tøø ñåaxtågø'øyån.

⁶² Viernes ja'a Jesús jaduhñ yho'cy. Cujaboom ja'a teedywiindsøñhajxy miejch maa ja'a Pilatån møødå fariseoshajxy. ⁶³ Månitå Pilato ñåmaayyå:

—Miicch møjteedy, ja'a craa häxøoy hócåbå, tøø hijty miåna'añ cooc tyjy cumaaxc hijty jiuypioöga'añ. Pero nå'å høhñdaac jaduhñ. ⁶⁴ Entonces, quex ja'a soldado jim maa tøø ñåaxtågø'øyån, jaduhñ hajxy jaduhñ jim yhadånå'awåt jadu'tsuhm. Jaduhñså Jesús miågu'ughajppå ja'a ñåaxni'x hajxy nøcxy quia'a yajpådsoömä. Jaduhñså cu'ug hajxy quia'a nånå'awåt cooc tyjy tøø jiuypioöcy. Maas hanaxiå hajxy jaduhñ cu yhøhñdaacy quejee ja'a Jesús hijty yhøhñda'aguian.

⁶⁵ Månitå Pilato miånaañ:

—Xiidså soldadohajxy. Ween hajxy jim nøcxy yhadåna'ay neby jaduhñ quia'a pådsoämt.

⁶⁶ Månit soldadohajxy jim quiejxå hadånaabiå. Månitå tsaajut hajxy xiøjøøoy ja'a jim hämoomnaabiå maa ja'a tsaajuthaawån. Månit hajxy jim miåhmøöy.

28

¹ Cujaboom nåxøø jopyñå, mänitå María Magdalatsøhmbå jim miejch maa ja'a Jesús hånajty tøø ñåaxtågø'øyån møødå María tu'uggpå. ² Månitiå hujx møc ñajxy. Jimå Dios ja'a mioonså hånajty tu'ug tiåna'ay. Tsaajootyp hånajty tøø chooñ. Månitå tsaajut jiihåmoomy ja'a hijty hijppå juthaaguum. Månitå yhøxtaacy tsaanåhgøxp. ³ Jaañch tehñ yhaamñ hånajty je'e. Jaañch tehñ pioob ja'a wyit hånajty. ⁴ Coo ja'a soldado ja'a Diosmoonså hajxy yhiyx, månit hajxy tiågøöy tsåyuuabiå. Jaañch tehñ chåhgøöby hajxy hånajty. Månit hajxy quiaåaayy. Jaduhñ hajxy miåhmøöy nebiå ho'ogypiån. ⁵ Månitå Mariahajxy ñåmaayyå ja'a Diosmoonsåm:

—Ca'a hajxy mdsåhgø'øy. Nñajuøøbiøch jaduhñ coo ja'a Jesús hajxy mhøxta'ay, ja'a hijty tøø miøpabhbedyijåbå. ⁶ Cabå jii; tøø jiuypioöcy neby hijty tøø miåna'añån. Min hajxy huug hiç maa tøø ñåaxtågø'øyån. ⁷ Coo hajxy jaduhñ mhixåt, mänitå miågu'ughajppå hajxy nøcxy paquiiå mhawaanå coo jaduhñ tøø jiuypioöcy, coo jaduhñ ñøcxø'øga'añ Galilea. Jim hajxy jaduhñ mbaada'añ. Jaduhñhøch mijts nhawåañån.

⁸ Månitå Mariahajxy hoy yhiyx paquiiå maa ja'a Jesús hånajty tøø ñåaxtågø'øyån. Jiiåbå hajxy chåhgø'øy, jiiåbå hajxy xioonda'agy. Månitå miågu'ughajppå hajxy hoy yhawaanå päyø'øguiå. ⁹ Tu'haamnøcxpå ja'a Jesús ñåguehxtøø'xy. Månitå Mariahajxy yajpoo'xå. Månitå Jesús hajxy wyiingumedsøöy. Månit hajxy tiecymiåmånøöy. Jaduhñ hajxy wyiingudsåhgøöy. ¹⁰ Månit hajxy ñåmaayyå:

—Ca'a hajxy mdsåhgø'øy. Nøcxhøch ja'a nmågu'ughajppå hajxy hawåañac coo hajxy jim ñøcxåt Galilea, cooñ hajxy jim xpiaada'añ.

¹¹ Coo ja'a Mariahajxy hånajty tøø wyiimbity maa ja'a Jesús hånajty tøø jiuypioöquiån, mänitå soldadohajxy nåje'e ñøcxy cajtooty, ja'a hajxy hånajty tøø yhadånå'ayåbå. Månitå teedywiindsøn hajxy hoy yhawaanå nebiaty hajxy hånajty tøø yhiyx. ¹² Månitå teedywiindsøñhajxy hoy miøødmådia'agy ja'a martuumåðjç-hajxy neby hajxy jaduhñ quiojyquiapxytiånåt. Månitå soldado xåðøñ hajxy may mioooyå. ¹³ Månitå soldadohajxy ñåmaayyå:

—Jaduhñ hajxy mmånå'anåt coo hajxy coods mmaaho'cy, y coo ja'a Jesús ja'a miågu'ughajppåhajxy hoy yajpådsoöy. ¹⁴ Y coodså gobernador jaduhñ miådoyhådåt, højts jaduhñ nyajmåbøgåp. Jaduhñ hajxy xquia'a capxpåadåt.

¹⁵ Månitå soldado ja'a xåðøñ hajxy wyiingpøjcy. Månit hajxy hoy jiatøøy neby hajxy hånajty tøø ñåma'ayiiån. Jaduhñså judiøshajxy miådia'agyñå høxtå jäda'anåbaadyñå.

¹⁶ Mänitä Jesús miägu'ughajpähajxy jim ñöcxy Galilea, ja'a nämajtu'ugpä. Mänit hajxy jim miejch maa ja'a tuñän maa ja'a Jesús hänajty tøø ñägapxiän. ¹⁷ Coo ja'a Jesús hajxy yhiixy, mänit hajxy wyiingudsähgøøyy, hoy hajxy hänajty näje'e quia'a ja mabøcy hamuumdu'joot.

¹⁸ Mänit hajxy wyiingumedsøøyyä. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Tøøchä Dios cuhdujt cøxiä xmiö'oy jim tsajpootyp, møød hädaa yaabä naaxwiin. ¹⁹ Nøcx hajxy wiinduhmyhagajpt. Yajwiingapxø'øw hajxy nébiøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät. Jadhun hajxy myajnäbétät ja'a Diosteedycøxpä, møødä høøhcøxpä, møødä Dioshespíritucøxpä. Høøch ja'a Dios xyHuunghajp. ²⁰ Jadhun hajxy myajnähixø'øwät coo hajxy jadhun miäbøgät nebiätyhøch mijts tøø nhane'emiän. Mjahmiédsäp hajxy jadhun cooch mijts nmøødhida'añ cøjxta'axiøø høxtä coonä naaxwiimbä wyiimbídät.

San Marcos

¹ Jaduhñä Diosmädia'agy chohñda'agy ja'a Jesucristocøxpä, neby jiajty, neby yhabejty. Dioshuungä Jesucristo je'eduhñ.

² Jaduhñ jim cujaay myiñ nocyjiooty, ja'a Isaiás jecy quiujähyyäbä. Ja'a Isaiás, je'e ja'a Diosmädia'agy jecy yajwa'x. Jaduhñä Dios ja'a yHuung jecy ñämaayy: Huuc mäadow, chámhøçhä nguguexy nguejxø'øga'añ maa miich mnøcxø'øwa'añän. Je'e ja'a mädia'agy nøcxy yajwa'xa'añ coo miich jim nøcxy mwäditaambä.

³ Mänitä Dios jiaac mänaañ:

“Pactüumhøçhä nguguexy nøcxy wiädita'añ. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädoyhada'añ coo ja'a wiingapx jøjcapxøöbiä jim tøø quiäda'agy pactuum, mänt hajxy nøcxy wyiingapx jøjcapxø'øwa'añii coo ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixø'ød,

coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy miäbøjçät, ja'a hajxy mWiindsøñhadaambä.”

Ja'a Juan jaduhñ nänøømä, ja'a hänäjty mäyajnäbetaambä.

⁴⁻⁵ Mänitä Juan je'e jiaançh tägøøyy mäyajnäbejpä jim jäguemduum, maa ja'a mõjnøø hänäjty xiøhatiän Jordán. Mänitä jäya'ayhajxy may miejch maa ja'a Juan hänäjtiän. Jim hajxy hänäjty choon maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Judea, møød jim maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Jerusalén. Mänitä Juan ja'a cu'ug tiägøøyy yajwiingapxøöbiä coo hajxy ñäbétät, weenä jiootä wyiinmahñdy hajxy yajtägach. Jaduhñä Dios ja'a piojpä quiädieey hajxy yajnähwaätsät. Mänitä cu'ugä piojpä quiädieey hajxy ñägapxy. Jaduhñ hajxy hänäjty miäna'añ cooc ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy hänäjty ñajtshixø'øwa'añ. Mänit hajxy ñäbejnä.

⁶ Ja'a Juan, camellopøjt hänäjty wyithajpy. Wajhac hänäjty wiøønhajpy. Mu'u hänäjty chu'uçhhajpy. Møjtsinnøø hänäjty yhu'ugyhajpy. ⁷ Mänitä Juan ja'a cu'ug yajwiingapxøøyy: “Jímhøçhä ñjamiøød tu'ug jiaac medsa'añ yajwiingapxøöbiä. Maas mäjaamøød je'e miedsa'añ quejeech høøçh. Cábøch cuhdujt jaduhñ njaty møødä nebiä cuhdujt je'e miøødän, ja'a jaac medsaambä. ⁸ Coo mijts nyajnäbejty, nøøhaam mijts nyajnäbejty. Pero ja'a jaac minaambä, Dioshespirtuhaam hajxy jadähooc xyajnäbejtägatsa'añ.” Jaduhñä Juan miänaañ.

⁹ Cujequiä Jesús jim miejch maa ja'a Juan hänäjty miäyajnäbetiän, jim maa ja'a mõjnøø hänäjty xiøhatiän Jordán. Jimä Jesús hänäjty tøø choon maa ja'a cajpt xiøhatiän Nazaret, jim maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Galilea. Mänitä Juan ja'a Jesús yajnäbejty. ¹⁰ Tuunä Jesús ñä'a tø'ødspädsøømy, mänt yhjxy coo ja'a tsajt yhawaach. Mänitä Jesús ja'a Dioshespirtu yhjxy coo hänäjty ñägäda'agyii nebiä paloman. ¹¹ Mänitä Dios jim quiuhgapxnajxy tsajpootyp. “Høøçh miich tu'uquiä nHuunghajpy. Miich njaançh tehñ chojpy. Miich njaançh tehñ quiumaaby.” Jaduhñä Jesús ñämaayyä.

¹² Mänitä Jesús miødhajtä pactuum ja'a Dioshespirtu. ¹³ Mänitä Jesús jim piuhwaatsä. Nidiuhm jim miähmøøyy. Jagooyyä animalhajxy hänäjty jim wiädity. Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a mõjcu'ugong. Mänitä Jesús jia tägøøyyä jøjcapxøöyyäbä. Juxychägui'xxøø ja'a Jesús jim yhjty jäguemduum. Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a Diosmoonsähajxy ja'a jim tsajpootypä. Mänitä Jesús piuhbejtä.

¹⁴ Ja'a Juan, cujey je'e chuumä. Coo je'e jaduhñ chuumä, mäntä Jesús jim ñøcxtägajch Galilea. Mänitä Jesús ja'a cu'ug tiägøøyy yajwiingapxøöbiä ja'a Diosmädia'agy cooc hänäjty yhabaätnä coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa hänäjty yajcähxø'øga'añ. ¹⁵ “Habäätñäp jaduhñ coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa yajcähxø'øga'añ. Paadiä Dios ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjçät. Weenä mjootä mwiinmahñdy hajxy myajtägach. Weenä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mna-jtshixø'øy.” Jaduhñä Jesús miänaañ.

¹⁶ Cujequiä Jesús tiägøøyy wädijpä maa ja'a mejy hänäjty xiøhatiän Galilea. Jim hänäjty wiädity mejypia'a, mäntä jäya'ay metsc yhjxy, ja'a Simón møødä piuhya'ay Andrés. Hacxmats ja'a Simónghajxy hänäjty tiuunghajpy. Jiibiä yhacxjohmnd hajxy hänäjty piäda'agy mejjiooty. ¹⁷ Mänitä Simónghajxy ñämaayyä:

—Jam hajxy wädjätäm. Je'e mijts hijty mduunghajpy, hacxmats. Wiingtuung høøçh mijts nmo'owaamby. Nyajnähixø'øwäambjøch mijts nebiä cu'ugä Diosmädia'agy hajxy myajwiingapxø'øwät —nømä Jesús miänaañ.

¹⁸ Tuunä jaduhñ ñä'a mänaañ, mäntä Simón ja'a yhacxjohmnd hajxy hoy ñajtswidso'øyy mejypia'a. Mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy. ¹⁹ Weeñtiä ja'a Jesushajxy hänäjty tøø miejypia'ayo'oy, mäntä Jesús ja'a Zebedeo yhjxy møødä yhuunghajxy, ja'a Santiago møødä Juan. Barcohuungooty ja'a Zebedeohajxy hänäjty yhäña'ay. Jiibiä yhacxjohmnd hajxy hänäjty yhaxodsø'øyy. ²⁰ Mänitä Jesús ja'a Santiago miøjyaaxy møødä Juan. Mänitä

Santiago ja'a Jesús hajxy piadu'ubõjpa. Ñähgueec ja'a tieedy hajxy jii by barcohuungooty mөөдä mioonsähajxy.

²¹ Mänitá Jesús hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hánajty xiõhatiän Capernaum. Coo ja'a poo'xxiõ yhabaaty, mänit hajxy jii by tiägöõyy tsajtögooty. Mänitá Jesús ja'a cu'ug tiägöõyy yajwiingapxõbiä. ²² Mänitá cu'ughajxy yagjuõõyy coog Jesús hánajty hoy yajnáhixõ'õy nebiä mõiõhdujtmөөдpän. Maas hóyyäc hánajty yajnáhixõ'õy quejee ja'a häna'c-hajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty naxy yajnáhixõ'õbiä tsajtögooty. ²³ Jii biä mähdiõjc hánajty tu'ug tsajtögooty, tөө hánajty yajtägõ'õyii ja'a mõiõcu'u. Mänitá mõiõcu'u tiägöõyy yaaxpä mөc:

²⁴ —Miich Jesús, Nazaret miich mdsõõñ. Tii hõjts coo xmiädsibõ'õy. Hõjts jaduhñ xjia wi'i yajcuhdägoyyaamb, túhmäts. Nnajuõõbiõch põñ miich. Miichä Dios xyHuunghajp —nõmä mähdiõjcä mõiõcu'u yajmänaañ.

²⁵ Mänitá Jesús ja'a mõiõcu'u yhojy:

—Hamón, jua'ads jim maa yõ'õ mähdiõjcän —nõmä Jesús miänaañ.

²⁶ Mänitá mõiõcu'u ja'a mähdiõjc je'e yajpojpaaty. Yaaxäbä mähdiõjc ñähwaatsä. Ja'a mõiõcu'u jaduhñ yajyaax. ²⁷ Coo ja'a Jesús ja'a mähdiõjc jaduhñ yajnáhwaach, jiaan'ch tehñ yagjuõõyy ja'a cu'ughajxy jaduhñ nägõxiä. Mänit hajxy tiägöõyy ñiñámáyyäbä:

—Maa yõ'õ craa huuhujt jaduhñ tөө ñä'ä mahñ piõcy coo yõ'õ mähdiõjcä mõiõcu'u jaduhñ yajnáhwaatsä. Nej, hawñjemyguihuujtädä'a miõõdäjä —nõmä Jesús ñiñõõmä.

²⁸ Paquiä mädia'agy jim wia'xy Galileanaaxooty wiinduhmyhagajpt coo ja'a Jesús ja'a miõcmäjaa hánajty tөө yajcähxõ'õgy.

²⁹ Coo ja'a Jesús hajxy jii by chajtõjpdäsõõmy mөөдä jiamiõõdtõjc, mänit hajxy jim ñõõcy maa ja'a Simõnghajxy hánajty chána'ayän mөөдä Andrés. Quipxiä Santiogohajxy hánajty choonä mөөдä Juan. ³⁰ Ja'a Simón ja'a miõ'õdhoc, pa'amgõ'naaby hánajty je'e. Tobia'am hánajty miõõd. Coo ja'a Jesús jim miejch maa ja'a Simón tiõjcän, mänitá Jesús yhawáanäxä coo ja'a pa'amjaya'ay hánajty jii by tögooty. ³¹ Coo ja'a Jesús tiõjtägöõyy, mänitá pa'amjaya'ay wyidsõ'cy. Mänitiä ja'a tiõy tiõjch. Mänitá Jesús yajcaayy yaghuucä ja'a Simón ja'a miõ'õdhoc.

³² Mänittsuu, coo ja'a xөө hánajty tөө quiuhnaxy, mänitá Jesús pa'amjaya'ay may yajnámejtsä, jim maa ja'a Simón tiõjcän, mөөдä mõiõcu'umөөдpähajxy. ³³ Jimä cu'ughajxy hánajty may tiäna'ay tõghaawjooty. ³⁴ Mänitá Jesús jaya'ay may yajpa'amnaxjy. Madiu'ujä pa'am hajxy hánajty miõõdä. Mөөдä mõiõcu'umөөдpähajxy, yajnáhwaatsä hajxy je'ebä. Mänitá Jesús ja'a mõiõcu'u yhanehmy coo hajxy quia'a cápxät, je'eguiõxpä coo ja'a Jesús hánajty ñajuõ'õyii põñ je'e.

³⁵ Cujaboom, je'enä hánajty wyiingoodsä, mänitá Jesús piädõ'cy. Mänit tiõjpdäsõõmy. Mänit jim ñõõcy jäguemduum. Mänitá Tieedy hoy pia'ya'axy. ³⁶ Coo jioõõyy, mänitá Simõnghajxy yhiõjy coo Jesús hánajty tөө tiu'ubõcy. Mänit hajxy tiu'ubõjcy hõxtaabiä. ³⁷ Coo ja'a Jesús piaatä, mänit ñämaayyä:

—Jim miichä cu'ug xjia wi'i yajtõy maa'chä ndõjcän.

³⁸ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Jam hajxy wiingtuum wädjäm maa ja'a cajpt wiingonbän. Jadúhñhõchä cu'ugä Diosmädia'agy jim nyajwiingapxõbiät. Jadúhñhõch nwiinguexiä coochä Diosmädia'agy wiinduhmyhagajpt nmäwäditx.

³⁹ Mänitá Jesús tiägöõyy wädjipä tsajtõjc-tsjajtõjc wiinduhmyhagajpt jim Galileanaaxooty. Ja'a Diosmädia'agy hánajty yajwiingapxõõby, mөөдä pa'amjaya'ay hánajty yajnáhwaatspä, ja'a hajxy mõiõcu'umөөдpä.

⁴⁰ Mänitá Jesús pa'amjaya'ay ñämejtsä tu'ug, ja'a leprapa'ammөөдpä. Mänitá Jesús wyiinjiicädaacä, miänuu'xtaacä:

—Põ chojpy miichä mjoot jaduhñ, hõõch hädaa nba'am yajnáhwäatsäc —nõmä Jesús ñämaayyä.

⁴¹ Mänitá mähdiõjc ñäxuu'tsä. Mänit ñähdoonä. Mänit ñämaayyä:

—Tii coo quia'a cabä. Tөө jaduhñ mnähwa'a'ch.

⁴² Tuunä ja'a Jesús jaduhñ ñä'ä mänaañ, mänitiä mähdiõjcä pia'am ñähwaatsä. ⁴³⁻⁴⁴ Mänit miägax yhanehmä:

—Huuc mädox, cab jaduhñ põñ mhawáañät coo tөө mba'amnähwa'a'ch. Tu'uda'acuiä jim mnõcxät maa ja'a teediän, ween jaduhñ xyhiõy coo tөө mjaan'ch pa'amnähwa'a'ch. Mänit mguyoxõ'õwät nebiä Moisés jecy yhanehmiän, jaduhñä cu'ughajxy ñajuõ'õwät coo tõyhajtä mba'am tөө jiaan'ch naxy —nõmä Jesús miänaañ.

⁴⁵ Pero cabä craa ñä'ä mädia'agy miäbõjcy, ja'a pia'am hánajty tөө yajnáhwa'a'chújäbä. Coo tiu'ubõjcy, mänit tiägöõyy mädiaacpä nebiaty hánajty tөө jiaty. Wiinduhmyhagajptä mädia'agy jaduhñ wia'xy. Coo ja'a pa'amjaya'ayhajxy jaduhñ miädoxhajty coo ja'a Jesús hánajty miäyajpa'amnaxy, mänitá Jesús hajxy tiägöõyy hõxtaabiä coo ja'a pia'amhajxy yajnáxäxät. Paadiä Jesús hánajty quia'a cajptägõ'õwaañnä coo ja'a pa'amjaya'ayhajxy hánajty

jia wi'i nãamech. Paadiä Jesús miãhmõõñä jäguemduum maa jäya'ay quia'a hitiän. Mänitã Jesús ja'a pa'amjäya'ay may nãmejtsä. Wiinduhmyhagajptjaty hajxy hãnajty choõñ.

2

¹ Cujequiã Jesús jadãhooc quiajptãgõõy Capernaum. Mänitã mädia'agy wia'xy coo hãnajty jim tõõ miejtscumbã. ² Mänitã jäya'ayhajxy may miejch maa ja'a Jesús hãnajty miejsta'aguiän. Paquiã ja'a tøjc jaduhñ yhuich. Hõxtã tõguubiaady hajxy miejch. Mänitã Jesús ja'a cu'ugã Diosmädia'agy tiãgõõy yajwiingapxõõbiã. ³ Mänitã pa'amjäya'ay tu'ug quioõmiejtsä cõõmucy tecymiucy. Nãmãdaaxcã jäya'ayhajxy hãnajty quioõy tsajjiooty. ⁴ Cabã pa'amjäya'ay hãnajty hoy yajmedsa'afii maa ja'a Jesúsän, coo ja'a jäya'ayhajxy hãnajty jiaanç tehñ miayyã. Mänitã mãhdiõjc miãbejtã cuhjodiõjnãhgõxp. Mänitã tøjc hajxy weentiã yajcuhwaach, jim mãdõyyã maa ja'a Jesús hãnajty pia'tãna'ayän, mãduhñtiã pa'amjäya'ay hoy nãnaxy. Mänitã jaduhñ quihdõõñãjã tsajjiooty. Jiiby hoy quiaäda'agy maa ja'a Jesús wyiinduümän. ⁵ Paadiä pa'amjäya'ay yajmejtsä maa ja'a Jesúsän, ñajuõõby hajxy hãnajty coo ja'a pia'am hãnajty yajnaxããñã. Coo ja'a Jesús jaduhñ yhiyx coo ja'a miãdia'agy hãnajty miãbõgãñã coo hãnajty miãyajtso'oga'afñ, mänitã pa'amjäya'ay nãmaayyã:

—Mägu'ughajpã, tõõ ja'a mboj tõõ ja'a mgãdieey xñãhwa'ach —nõmä Jesús miãnaañ.

⁶ Jiibiã häna'c-hajxy hãnajty näje'e piahãña'ay, ja'a Diosmädia'agy hajxy naxy yajñähixõõbiã tsajtgõoty. Jiiby hajxy hãnajty miãmãdoonaabiã. Mänitã hajxy näje'e miãnaañ quioopcooty: ⁷ “Tii yõõ craa jaduhñ coo miãna'afñ cooc tyijy yõõ pa'amjäya'ay piojpa quiaädieey tõõ yajnãhwãatsã. Cap põñ cuhdujt miõõdã coo jäya'ayã piojpa quiaädieey yajnãhwãatsã; jagooyyã Dios tu'uquã miõõdã.” ⁸ Ñajuõõy ja'a Jesús jaduhñ waambaty hajxy hãnajty miãdia'agy quioopcooty. Mänitã hajxy nãmaayyã:

—Tii hajxy jaduhñ coo mwii' miãdia'agy mgõpcooty. ⁹⁻¹¹ Hõõch, Diosquëxyhõch hõõch, pãadyhõch cuhdujt nmõõdã coochã jäya'ayã piojpa quiaädieeyhajxy yaa nyajnãhwãatsã hädaa yaabã naaxwiin. Hädaa mãhdiõjc, nyajpa'amnaxãambiõch hädaa. Jaduhñhõch nyajcãhxõõga'afñ cooch njaanç Diosquëxiã. Jaduhñã tøyhajt hajxy mmõõdhãjãpãt cooch cuhdujt njaanç mõõdã coochã jäya'ayã piojpa quiaädieeyhajxy nyajnãhwãatsã —nõmä Jesús miãnaañ.

Mänitã pa'amjäya'ay nãmaayyã:

—Tãnaayyõõg. Widsõõg yõõ mdsaa. Nõcxnã maa ja'a mdõjcän.

¹² Tuunã ja'a Jesús jaduhñ ñã'ã mãnaañ, mänitã pa'amjäya'ay jiaanç mõcpõjcy. Mänitã tiãnaayyõõcy. Mänitã chaay wyidsõõcy. Mänitã tiu'ubõjnã. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ yhiyx, mänitã hajxy nägõxiã jiaanç tehñ yagjuõõy. Mänitã hajxy miãnaañ:

—Ni mãnaa hõjts jaduhñ nga'a hijxãm.

Mänitã Dios hajxy wyiingudsãhgõõy.

¹³ Mänitã Jesús ñõcxtãgajch maa ja'a mejjiän. Mänitã jäya'ay jim may ñãmëjtsãgumbã. Mänitã Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxõõyyã. ¹⁴ Jimã Jesús hãnajty miejypia'ayo'oy, mänitã Leví yhiyx, ja'a Alfeo yhuung. Jim hãnajty yhäña'ay meexãpa'a maa hajxy hãnajty yajnãhjuudi'udiän. Mänitã Leví nãmaayyã:

—Jam wãdjtãm —nõmä Jesús miãnaañ.

Mänitã Leví tiãnaayyõõcy. Mänitã piadu'ubõjcy.

¹⁵ Mänitã Jesús hajxy wioowã mägaabiã maa ja'a Leví ja'a tiõjcän, mõõdã jiamioõdtõjc. Nãmayyã jäya'ayhajxy jim piamejch, ja'a Jesús hajxy hãnajty pawãdijpã. Jiibiã yajñãhjuudiutpãdõjcã Jesús hajxy hãnajty may miõõdcaamiucy miõõdhuucmucy, mõõdã cubõj cugãdieediõjc. ¹⁶ Jiibiã fariseoshajxy hãnajty näje'e miãhee'pna'ay, mõõdã häna'c-hajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hãnajty naxy yajnãhixõõbiã tsajtgõoty. Coo ja'a Jesús hajxy jaduhñ yhiyx coo ja'a yajnãhjuudiutpãdõjc-hajxy hãnajty miõõdcaamiugyii mõõdã cubõj cugãdieejäya'ayhajxy, mänitã Jesús ja'a jiamioõdhajxy nãmaayyã:

—Yõõ mwiindsõñ, tii yõõ yajnãhjuudiutpãdõjc coo miõõdcaamiucy, mõõd yõõ cubõj cugãdieejäya'ay —nõmä fariseoshajxy miãnaañ.

¹⁷ Miãdoow ja'a Jesús jaduhñ coo hajxy jaduhñ miãnaañ. Mänitã hajxy nãmaayyã:

—Põñ jaduhñ mõc, cab hajxy yajtsooyõõy. Põñ jaduhñ pa'ammõõd, je'eds hajxy jaduhñ yajtsooyõõby. Pãadyhõch yaa tõõ ngãda'agy hädaa yaabã naaxwiin coochã cubõj cugãdieebiãhajxy nnãmã'awãt coo ja'a yhaxõõgwiinmahñdy hajxy ween ñajtshixõõy. Põñãc tyijy pojpã cãdieey ca'a mõõd, cãbõch hajxy je'e waamb nnãmã'awa'afñ —nõmä Jesús miãnaañ.

¹⁸ Cujecy, jimã Juan ja'a jiamioõdhajxy hãnajty jaguiay yhity, mõõdã fariseoshajxy näje'e. Mänitã jäya'ayã Jesús hajxy hoy näje'e miãyajtõy:

—Yõõ Juan ja'a jiamioõdhajxy, jaguiay hajxy yõõ yhity, mõõd yõõ fariseoshajxy. Pero miichã mjiamioõdhajxy, cab hajxy jaduhñ yhijpã. Tisãñ —nõmä Jesús nãmaayyã.

¹⁹ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Coo ja'a pøc ja'a hu'ug naxy jiadyii, cabä jäya'ayhajxy yhity jaguiay, ja'a hajxy woybä wicpä, coo ja'a jamiø'ød hajxy hänäjty wyiingay wyiinu'ugy. Cab hajxy hänäjty jiootmayhaty. ²⁰ Pero habaadäännäp jaduħn cooħ yaa ndsoonaannä. Mänitøch mäbøjnäbä ja'a njamiødhajxy yhida'añ jaguiay. Jootmayhadaamb hajxy hänäjtiän.

²¹ Ni pønä tucwit quia'a hagøyø'øy jemywyiithaam. Ja'a jemywyit, mógáp je'e. Ja'a tucwit, cøødsäp je'ebä. Maas hanaxiä jiaac pagøødsät. ²² Jaanä jaduħnduhmbä, ni pønä jemyvyino quia'a cudemø'øy tucwajhacxujooty. Jaac xünäp ja'a jemyvyino jaduħn. Mägøødsø'øb ja'a tucwajhacxuy jaduħn. Cøxäp ja'a jemyvyino yhøxyocy. Nä'ägä tågøyyäp jaduħn nämetsc. Tägøyyäp ja'a tucwajhacxuy. Jaanä tågøyyäbä jemyvyinäbä. Páadiädsä jemyvyino hajxy quitudemø'øy jemywajhacxujooty —nømä Jesús miänaañ.

²³ Poo'xxiøjooty hänäjty je'e, jimä Jesúsahajxy hänäjty wiädity trigocamjooty, møødä jiamioødtøjc. Mänitä jiamioødhajxy yohguiujc tiägøoyy trigowiingädsujtspä. Je'e hajxy hänäjty jioø'xaamby. ²⁴ Jimä Fariseoshajxy hänäjty näje'e piawädiäp. Mänitä Jesús ñämaayä:

—Tii yø'ø njamiødhajxy coo trigowiingädsuch poo'xxiøjooty. Nej, cab hajxiäda'a ñajuø'øyä coo ja'a cuħdujt jaduħn myiñä coo hajxy jaduħn mga'a tünät poo'xxiøjootiä —nømä fariseoshajxy miänaañ.

²⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, cahnä Diosmädia'agy hajxy mgapxiä coo ja'a Davidhajxy jecy yäho'pøjcä møødä jiamioødtøjc. ²⁶ Ja'a Abiatar hänäjty tuum̄b teedywiindsøn. Mänitä David jiiby tiägøoyy Diostøgooty. Mänitä tsajcaagy quiaayy, ja'a teedyhajxy hänäjty tøø quiuoyoxø'øyäbä Dioswiinduum. Mänitä David ja'a jiamioødtøjc piuhmooyy. Hoorä, cabä cuħdujt hänäjty myiñ coo ja'a David ja'a tsajcaagy hajxy jaduħn quiaýät. Jagooyä teedy cuħdujt hajxy hänäjty miøødä coo hajxy quiaýät.

²⁷ Mänitä Jesús miänaangumbä:

—Paadiä Dios ja'a poo'xxiø quiuuu'xy, weenä jäya'ayhajxy mänit poo'xy. Mijts jaduħn ja mänaamb, paadiä Dios ja'a jäya'ay piäda'agy cooc tyijy ja'a poo'xxiø hajxy wyiingudsähgø'øwät. Cab jaduħn ñä'a tøyä. ²⁸ Cooħ jaduħn nDiosquexiä, pädyhøch cuħdujt nmøødä cooħ nmähane'emät høxtä poo'xxiøjooty paady —nømä fariseoshajxy ñämaayä.

3

¹ Mänitä Jesús jadähooc tiøjtägøoyy tsajtøgooty. Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug cø'øma'ad. ² Jimä fariseos ja'a Jesús hajxy hänäjty miähee'pna'ay pø jaanħ mäyajpa'amnaxaamb hänäjty je'e poo'xxiøjooty. Wiinmahñdy hajxy hänäjty yhøxtaaby nebiä Jesús hajxy yajtsuumøjät. ³ Mänitä cø'øma'adpä ñämaayä:

—Tänaayyø'øg. Miñ yam̄ cujc täna'aw —nømä Jesús miänaañ.

Mänitä mähdiojç jaduħn quuidiuuñ. ⁴ Mänitä fariseoshajxy ñämaayä:

—Nebiä cuħdujt myiñ coo hajxy ndúunämät poo'xxiøjooty, hoy tøgä haxøøgä. Nej, jaduħn cuħdujt myiñ coo jäya'ay hajxy nyajtsøocämät poo'xxiøjootiä, tøgä jaduħn myiñ coo jäya'ay hajxy nyaghø'cämädä —nømä Jesús miänaangumbä.

Pero cabä fariseoshajxy waamb ñä'ägä hadsooyy. ⁵ Mänit hajxy wyiinhee'ppejtä, mäduhñtiä Jesús hajxy hänäjty jiuhdänaawiädity. Jootmayhajpä Jesús hänäjty coo ja'a fariseos ja'a cø'øma'adpä hajxy hänäjty quia'a näxuuch. Cabä Jesús hänäjty jiootcuçä. Mänitä mähdiojç ñämaayä:

—Xajtøw yø'ø mgø'ø.

Mänitä quio'ø jiaanħ xajtøoyy. Tuunä jaduħn ñä'a xajtøoyy, mäniä quio'ø yhooyøoyy. ⁶ Mänitä fariseoshajxy wyiimbijty. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a Herodes jiamioødhaxiän. Ja'a Herodes, gobiernä hänäjty tiuum̄by. Mänitä fariseoshajxy nägøxiä quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy yajyagho'ogøøjät.

⁷ Coo ja'a Jesús hajxy jiiby choñ tsajtøgooty møødä jiamioødtøjc, mänit hajxy jim̄ ñøcxtägajch maa ja'a mejyipa'ajän. Jimä jäya'ayhajxy hänäjty may piawädiy. Galilea hajxy hänäjty choñ. ⁸ Tøø ja'a mädia'agy hänäjty wia'xy wiinduhmyhagajpt coo ja'a Jesús madiu'u hoy-yagjuøøñäjatypä hänäjty yajcähxø'øgy. Coo ja'a jäya'ay ja'a mädia'agy hajxy jaduħn miädooyy wiinduhmyhagajpt, mäniä Jesús jäya'ay may ñämejtä. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänäjty choñ, møød jim̄ Judeanaaxooty, møød jim̄ Jerusalén, møød jim̄ Idumea, møød jim̄ Jordänmøjnøøhawimb, møød jim̄ Tiro, møød jim̄ Sidón. ⁹⁻¹⁰ Coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy hänäjty may tøø yajmøcpøgyii, paadiä Jesús hänäjty jia wi'l'i nähdonä'añii ja'a jäya'ayhajxy jaac pa'ammøødpä, ween hajxy jaduħn ñähwaatspä. Høxtä niyhanø'tsmujcäp hajxy hänäjty. Mänitä Jesús ja'a jiamioødtøjc ñämaayy coo barcohuung hajxy jim̄ nähix hahixø'ø miähänä'awät, jaduħnä Jesús jiiby paquiä piédät coo hänäjty pianø'ødsä'añii ja'a cu'ug.

¹¹ Jimä jäya'ayhajxy hänajty wiädijpä ja'a møjcu'umøødpä. Homiaajä Jesús hajxy hänajty yhixy, mänitä Jesús hajxy hänajty wyiinjjicäda'agy, mänitä Jesús hajxy hänajty näma'ay:

—Dios miich xyHuunghajp —jaduhnä møjcu'umøødpähajxy hänajty wyl'i ya'axy.

¹² Mänit hajxy yhanehmä coo ja'a Jesús hajxy quia'a nägäpxät majiäya'ayhagujc. Ja'a Jesús jaduhñ hanehm.

¹³ Mänitä Jesús jim ñöcxy tunguhduum. Mänitä Jesús ja'a jiamioød miøjyaaxy, pøn hänajty hoy quipxy miøødwäditaamby. Coo hajxy jim quioo'ty maa Jesús hänajtiän, ¹⁴ mänit hajxy nämajmetsc wyiinguejxä coo ja'a Jesús hajxy quipxy miøødwädität, møød coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nöcxy yajwa'xy. ¹⁵ Mänitä cuhdujt hajxy miooyä coo jäya'ay hajxy yajñähwä'adsät, ja'a hajxy møjcu'umøødpä. ¹⁶ Jaduhnä Jesús ja'a jiamioødhajxy hänajty xiøhaty, ja'a hajxy nämajmetspä. Tu'ug hänajty xiøhaty Simón. Je'e ja'a Jesús yajxøbejt Pedro. ¹⁷ Jimä Zebedeo yhuunghajxy hänajtypä, ja'a Santiago møødä Juan. Jue'e hajxy yajxødägøøyyä Boanerges. Jaduhñ hänajty miädia'agytägøoy coo hajxy hänajty paquiä jiaanč tehñ yhawa'anda'agy nebiä hñeejän. ¹⁸ Ja'a hajxy hänajty jaac jimbä, jaduhñ hajxy hänajty xiøhaty Andrés, møødä Felipe, møødä Bartolomé, møødä Mateo, møødä Tomás, møød Santiago, ja'a Alfeo yhuung, møødä Tadeo, møødä Simón, ja'a hänajty xøhajp ja'a celote. ¹⁹ Ja'a miämajmetspä hänajty xøhajp Judas Iscariote. Je'e ja'a Jesús cujegy too'c; ja'a Jesús miädsiphajxy cø'ödägøoyä. ²⁰ Mänitä Jesús hajxy ñöcxy maa tiøjcän møødä jiamioødhajxy.

Mänitä jäya'ayhajxy may miéjtscombä maa ja'a Jesús hajxy hänajtiän. Paadiä Jesús hajxy hänajty quia'a näbaadøoyäxä mänaa hajxy jaduhñ quia'yät møødä jiamioød, coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy hänajty wyl'i yhadsip coo ja'a pia'amhajxy yajñäxäxät. ²¹ Coo ja'a Jesús ja'a jiuju miägu'ughajxy jaduhñ miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty jiaanč tehñ yhadsiy, mänitä Jesús hajxy nämejch. Mänitä Jesús hajxy jia yajñöcxañ hadsip. Jaduhñ hajxy hänajty miäna'añ cooc tyjy ja'a Jesús hänajty tøø quihhiñ.

²² Mänitä häna'c-hajxy näje'e quiaädaacy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty naxy yajñähixøøbiä tsajtøgooty. Jerusalén hajxy hänajty tøø chohñda'agy. Mänit hajxy miänaañ:

—Yø'ø Jesús, puhbéjtäp yø'ø ja'a møjcu'ugong, paadiä mäjaa miøødä coo jäya'ay yajñähwa'ačh, ja'a hajxy møjcu'umøødpä. Haa ca'a, ja'a møjcu'ugong ja'a møjcu'u hajxy wyiindsønhajpiä —nømä Jesús wyiingapxpejtä.

²³⁻²⁶ Mänitä yajñähixøøbiädöjc-hajxy miøjyaaxä. Mänitä Jesús tiägøoy yajñähixøøbiä cuento yajmäbaadyhaam.

—Coo jäya'ayhajxy ñimiädsibø'owøøjtät quipxyjiaty tu'cajpt, cab hajxy hoy ñimiøødtunäañänä. Jaanä jaduhñduhmbä, coo jäya'ayhajxy ñimiädsibø'owøøjtät quipxyjiaty tu'que'ex, cab hajxy hoy tøgooty ñimiøødhidäañänä. Jaanä jaduhñduhmbä, coo ja'a møjcu'uhajxy ñimiädsibø'owøøjtät quipxyjiaty møjcu'u, cab hajxy jaduhñ hoy wiäditaañä. Cöxäp hajxy jaduhñ quihdägoyy. Jaduhñä tøyhajt hajxy mmøødhädät coochä møjcu'ugong xquia'a puhbety.

²⁷ Jaanä jaduhñduhmbä, ni pønä møjjäya'ay hoy mga'a mäméedsät tijaty jiihy miøød tiøgooty. Mänit mähöcypä coo jawyiin mgø'øxots mdocyxiödsät, mänitäs hoy mmäméedsät.

²⁸ Tøyhajt jaduhñ coo ja'a Dios jäya'ay miämee'xa'añ nebiatiä pojpa cädieey hajxy miøødä, waambatiä Dios hajxy tøø miägapxtägoy. ²⁹ Pero pønä Dioshespiritu tøø miägapxtägoy, je'e mähöcypä, cab hajxy mänaa miämee'xaañänä. Homiänaaxøø ja'a piojpa quiaädieey hajxy miäwädita'añ —nømä Jesús miänaañ.

³⁰ Paadiä Jesús jaduhñ miänaañ, coo hänajty tøø ñänømyii cooc tyjy ja'a møjcu'ugong hänajty miøødwädity.

³¹⁻³² Jimä Jesús hänajty miädia'agynä, mänitä tiajhajxy miejch møødä piuhya'ayhajxy. Coo jäya'ayhajxy hänajty jiaanč tehñ miayyä tøgooty, paadiä tiajhajxy tøguum miähmøoyy. Mänitä capxy hajxy quiejxy tøgooty coo ja'a Jesús ween yhuuc pädsømy. Jiibiä Jesús jäya'ay hänajty may jiihñäaawiditii tøgooty. Mänit hajxy miänaañ:

—Ximä mdaj xwyi'i yajty møødä mbuhya'ayhajxy møødä mbuhdo'oxyhajxy.

³³ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pønhöch ndajhajpy; pønhöch nbuhya'ayhajpy.

³⁴⁻³⁵ Mänitä Jesús jäya'ay wyiinee'ppejty mäduhñtiä hänajty jiihñäaawiditii. Mänit miänaañ:

—Pønjätyhöch nDeedy miädia'agy cudiüünäp, je'ečh ndajhajpy, je'ečh nbuhya'ayhajpy —nømä Jesús miänaañ.

4

¹ Mänitä Jesús jadähooc yhädaaccumbä mejypia'a Diosmädia'agy-yajwiingapxøøbiä. Mänitä jäya'ayhajxy may miejch maa je'e hänajtiän. Coo hawa'adspä hänajty jim quia'a hity pu'uwiing, paadiä Jesús barcohuungooty tiägøoyy mejwyiing. Mänit jiihy

yhänaaguüdaacy. Jimä jäya'ayhajxy miähmøøyy pu'uwiing hamädoowhiijpä waambatia Jesús hänajty miädia'agy. ² Mänitä Jesús tiägøøyy yajnähihöbiä cuento-yajmäbaadyhaam.

³ —Huuc mäadow hajxy, mänitä jäya'ay tu'ug tiu'uböjcy trigowöjpä. ⁴ Näje'e trigotøømd quiahy tu'haam. Mänitä muuxy hajxy hoy pyiwøøgy. ⁵ Wiingtuumä trigotøømd hoy quiahgumbä tsajoot maa naax hänajty quia'a møødän. Paquia trigotøømd miuxy coo naax hänajty quia'a cøöcä. ⁶ Pero nägooyä xøø piädsøømy, cøjxä trighouung tiøøch coo tyicts hänajty cøøc tøø quia'a häda'agy. ⁷ Wiingtuum hoy quiahgumbä maa hapyt hänajty jiaanč tehñ miayyän. Coö hapyt jaduñ yee'cy, cøjx jaduñ ñähäna'ayii. Ni tiøøm ja'a trigo quia'a pejty. ⁸ Wiingtuum hoy quiahgumbä maa ja'a naax hänajty jiaanč tehñ tiøø'quiän. Jaanč tehñ yhooyøyy ja'a trigo jim. Näje'e hii'xmajpajc miøødä tu'wipä; näje'e tägøøghii'xpajc miøødä; näje'e mägo'xpajc miøødä tu'wipä.

⁹ Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Pøn hädaadhñ wiinjuøøby, wéenhøch nmädia'agy xmiäböjçä.

¹⁰ Coö majiäya'ayhajxy wyimbiijty, jimä Jesús ja'a jiamioød miøødmähmøøyy, ja'a hajxy hänajty nämajmetspä, møødä wiingjäya'ay ja'a näwéñtiäbä. Mänitä Jesús ñamaayyä coö quiapxtøwät waambaty hänajty tøø miädia'agy. ¹¹ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Jaduñä Dios jioot chocy coö mijts mwiinjuøøwät nebiä miäjaa yajcähxøøga'añ. Hijty, cap pøn hijty wyiinjuøøgy. ¹² Pero wiinghäna'c-hajxy, ni yøø'hajxy quia'a wiinjuøøgy. Päädyhöch yøø häna'c-hajxy nyajnähihögy cuento-yajmäbaadyhaam. ¹² Hoy hajxy jia mäday, cab hajxy wyiinjuøøgy; jaduñä Dios hajxy quia'a jøpøgøøwät; jaduñä piojpä quiaädeey hajxy quia'a yajnähwäatsäxät.

¹³ Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Mijts, pø cab hajxy jaduñ hoy mwiinjuøøwa'añ waambatyhöch naamnä tøø ngapxy cuento-yajmäbaadyhaamä, ni jaduñ hajxy hoy mga'a wiinjuøøwa'añ waambatyhöch njaac yajmøødmädia'aga'añ cuento-yajmäbaadyhaam. ¹⁴ Ja'a jäya'ay trigowöjpä, jaduñ mäwiinäts miäbaady nebiä Diosmädia'agy-yajwa'xpän. ¹⁵ Ja'a trigotøømd cähwäbä tu'haam, jaduñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e jia mädooyän. Pero nägooyä ja'a møjcu'u ñämech, mänitä hajxy yagjahdiägøøyyäxä waambaty hajxy tøø yajwiingapxøøgy. ¹⁶ Ja'a tøømd cähwäbä tsajoot, jaduñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e paquia miäböquiän, Jaanč tehñ xioondaap hajxy jaduñ. ¹⁷ Pero cab hajxy jejcy miäböcy. Nägooyä hajxy jaduñ chaachtuüii ja'a Diosmädia'agyquixpän, mänit hajxy ñajtshixøøñä. ¹⁸ Ja'a tøømd cähwäbä maa hapyt jiaanč tehñ miayyän, jaduñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e jia mäböquiän. ¹⁹ Pero jiaanč tehñ jiahmiejchp hajxy jaduñ ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä. Je'e hajxy jaduñ wyi'i ñädajpy wyi'i ñämaaby neby hajxy hoy chänä'awät, neby hajxy hoy yhäyöwät, møød maa mäyøøhadyiibän. Yajtägoobiä Diosmädia'agy hajxy jaduñ. ²⁰ Ja'a tøømd cähwäbä maa naax jiaanč tehñ tiøø'quiän, jaduñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e hamuumdu'joot miäböquiän. Hoy hajxy jiaanč tehñ quidiuñ. Jaduñ hajxy miäbaady nebiä trigo hii'xmajpajc miøødän tu'wipä, møød nebiä tägøøghii'xpajc miøødän, møød nebiä mägo'xpajc miøødän tu'wipä.

²¹ Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Coö jäya'ay jøøn hajxy quiduøø'xøøgy, cøxp hajxy yujcoñ. Cab hajxy jiiby quihjupy cubetapa'c. Ni jiiby hajxy quia'a päda'agy maabejtpa'c. ²² Jaanä jaduñduhmbä, tijaty jaduñ hijp yu'učh, tsipcøxp jaduñ quioxy cähxøøga'añ. ²³ Pøn jaduñ wiinjuøøby, wéenhøch nmädia'agy xmiäböjçä.

²⁴ Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Huuc wiinjuøøw hajxy nébiøch cham nyajmøødmädia'aga'añ; pøn hädaa mädia'agy hoy wiinjuøøby, maas hoy jaduñ jiaac yajwiinjuøøwa'añii. ²⁵ Pøñhöch nmädia'agy tøø xmiäböjçä, je'ečh njaac yajnähihögywaamby. Pero pøñhöch nmädia'agy tøø xquia'a mäböjçä, cäböch je'e ti nyajnähihögywaanä. Höxtä jiahdiägøøyyaamby je'e mädyii tyijy tøø jia wiinjuøøgy.

²⁶ Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Coö ja'a Dios ja'a miøcmäjaa yajcähxøøga'añ, jaduñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ñi'ibiän. ²⁷ Coö ñiippäðøøgy, mänit nøcxy miaanä coö tøø quioodsøøgy. Cujaboom, coö jioböøgy, mänit piäðøøcumbä. Pero cab jaduñ ñajuøøgy nebiä tøømd miuxy. Hix, hamdsoo ja'a tøømd miuxy yeegy. ²⁸ Ja'a tøømd, jiibiä miäjaa piädy naaxooty. Coö miuxy, mänit yeegy. Coö yeegy, mänit piøjy. Coö piøjy, mänit tiøømbety. Coö tiøømbety, mänit miäjay. ²⁹ Coö miäjay, mänit hajxy chucy. Tøø jaduñ yhabaantä coö hajxy yajpäðøøgät.

³⁰ Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Nebiaduhñ njaac yajmäbaatämät coö ja'a Dios ja'a miøcmäjaa jaduñ yajcähxøøga'añ. ³¹⁻³² Coö ja'a Dios ja'a miøcmäjaa yajcähxøøga'añ, jaduñ mäwiin miäbaady nebiä mostazapjanc. Jaanč tehñ chay ja'abi' mostazapajc jaduñ. Ni mädyii hujs piäc jaduñ quia'a

tsayyá nebiá habi' mostazapajc chayyán. Pero coo mní'ibát, jaan'ch tehñ piaquiá jaduhñ yeegy cõxp. Májatyjaty yhaa'x yeegy. Hõxtá hooyá muuxyhajxy jim pie'eñ yhaa'xjooty.

³³⁻³⁴ Haagá hádaaduhmbá cuento-yajmábaadyhaamá Jesús ja'a cu'ug hánajty yajwiingapxõ'õy, máduhñtiá hajxy hánajty hoy wyiinjuõ'õwa'añ. Pero coo ja'a cu'ug hánajty tõõ wyiimbijná, mánitá Jesús ja'a jiamiõõd hawiiing ca'xy quiapxtõõná, ja'a hajxy hánajty nãmajmetspá.

³⁵ Coo chuujõõy, mánitá Jesús ja'a jiamiõõd ñãmaayy:

—Tsõc hajxy jáamãm barcojooty; jañ hajxy jimhaamby mejyhawiimb.

³⁶ Jiibiá Jesúshajxy hánajty yháña'ay barcojooty mõõdá jiamiõõdhajxy. Mánit hajxy tiu'ubõjcy. Jiibiá jáya'ayhajxy náje'e piadu'ubõjpa wiingbarcojooty. Pero ja'a majiáya'ay, jim hajxy miáhmõõy meypia'a. ³⁷ Mánit mõc tiägõõy pojpa. Mánitá mejy tiägõõy ja'tspá. Mánitá barco ñáhja'tspejtá. Mánitá nõõ com tiägõõy barcojooty. Hõxtá hujts ja'a barco jaduhñ. Quinaambá barco hánajty. ³⁸ Pero ja'a Jesús, maab hánajty je'e jiiby barcohõjxhaam. Cuhñõ'õxõ'õy hánajty jiiby mia'ay. Jaan'ch tehñ cháhgõõbiá Jesús ja'a jiamiõõdhajxy hánajty. Mánitá Jesús hajxy hoy yuxy. Mánitá Jesús ñãmaayyá:

—Wiindsõñ, nej, caj mdajy mmayyá coo hajxy nguhdägoyyáañãmá.

³⁹ Coo ja'a Jesús mia'abiádõ'cy, mánitá poj yhojy mõõdá mejy coo yuungõ'õwát. Mánitá poj jiaan'ch mooñ; mõõdá mejy, yuungõõy je'ebá. ⁴⁰ Mánitá Jesús ja'a jiamiõõd ñãmaayy:

—Tii hajxy hijty coo mwi'i cháhgõ'õy. Nej, cab hajxy mmábõquiá cooch mõcmájaa nmõõdá.

⁴¹ Jaan'ch tehñ cháhgõõby hajxy hánajty. Mánit hajxy hamee'ch ñiñãmaayyá:

—Põnáda'ya yõ'õ; hõxtá poj mõõdá mejy, cudiunãxábá miádia'agy yõ'õ.

5

¹ Mánitá Jesúshajxy jim miejch mejyhawiimb, maa ja'a naax hánajty xiõhatián Gerasa. ² Coo hajxy miánajcy barcojooty, jimá jáya'ay hánajty tu'ug tiána'ay jáguemjuõõby. Mõjcu'u hánajty tõõ yajtägõ'õyii. ³ Jutjooty hánajty chána'ay maa ja'a ho'õgyjiáya'ay hajxy hánajty ñaaxtägõ'õyán. Jaan'ch tehñ miõcá craa hánajty. Ni cadenahaamá jáya'ayhajxy hánajty hoy quia'a cõ'õxõts quia'a tecyxiodsa'añ. ⁴ Mayhooc hajxy hánajty tõõ jia cõ'õxõch tõõ jia tecyxioch cadenahaam. Pero wyl'i yaghapodõõbiá cadena hánajty. Ni põñ hánajty quia'a májada'aga'añ. ⁵ Xõõmdsuhñ hánajty jim ya'axy jioy cabásantãjooty mõõd tunjooty. Naxy hánajty tsaahaam hamdsoo ñichugyii. ⁶ Coo ja'a Jesús jaduhñ yhihxá jáguem, mánit pãyo'õguiá ñãnõcxá. Mánit hoy wyiinjjicada'agyii. ⁷⁻⁸ Mánitá Jesús ja'a mõjcu'u ñãmaayy:

—Jua'ads miich jiiby maa yõ'õ craaján.

Mánitá mõjcu'u mõc yaaxy:

—Miich Jesús, miichá Dios xyHuonghãj, ja'a jim tsajpootypá. Nej mnijiwõ'õyii mõõd hõõchcõxpá. Tuná mayhãjt, ca'ach xchaachtuñ. Dios, cõxp je'e.

⁹ Mánitá Jesús ja'a mõjcu'u miãyajtõõy:

—Tii mxõhaty.

Mánitá mõjcu'u yhadsooyy:

—Legiõnghõch nxõhaty. Páadyhõch jaduhñ nxõhaty coo hõjts jaduhñ njaan'ch tehñ ñãmayyá.

¹⁰ Mánitá Jesús miãnuu'xtaacá coo ja'a mõjcu'uhajxy quia'a hõxquexõõjãt jáguem.

¹¹⁻¹³ Jim wiingõñ maa ja'a Jesúshajxy hánajtián, jim mejypia'a, jimá hádsõmhajxy hánajty may yuumydiajy tunmõjc. Nãmejtsmil hajxy hánajty wiädity. Mánitá Jesús jadãhooc miãnuu'xtaacá coo ja'a mõjcu'uhajxy ween jim quiexyii maa ja'a mayhádsõmãn, weená hádsõmhajxy nõcxy yajtägõ'õyii. Mánitá mõjcu'uhajxy jiaan'ch quejxá maa ja'a hádsõmãn. Mánitá craa ñãhwaach, ja'a hánajty tõõ miõjcu'uyajtägõ'õyijábá. Mánitá hádsõmhajxy cõjx yajtägõ'õyii. Mánit hajxy pãyo'õguiá yhádaacy mejjiooty. Cõjx hajxy jiiby ñõõji'xõ'õy.

¹⁴ Ja'a hãna'c-hajxy hánajty jim hádsõmgüeendãhãjpa, cõjx hajxy piãyo'õgy. Hoyyá mãdia'agy hajxy jim yajwa'xy cajpooty mõõd cajtpa'a neby hánajty tõõ jiadyii tõõ tiuñii. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miãdooyy, mánit hajxy hoy yhixy. ¹⁵ Coo hajxy jim miejch maa ja'a Jesús hánajtián, mánitá craa hajxy yhixy, ja'a hijty pa'ammõõdpá, coo hánajty tõõ ñãhwaatsãná ja'a mõjcu'u. Jim je'e hánajty witmõõd yháñaañ. Coo hijty pia'ammõõdá, ñãhwa'ads hõxwa'ads hijty wiädity. Tõõ hánajty wyiinmahñmejtsná. Jaan'ch tehñ yagjuõõy ja'a cu'ughajxy jaduhñ coo ja'a craa hajxy yhixy coo ja'a pia'am hánajty tõõ ñãhwaatsãná. Hõxtá tsãhgõõy hajxy jaduhñ. ¹⁶ Mánit hajxy cõjx yajmõõdmãdia'agyii neby hánajty tõõ jiadyii tõõ tiuñii. Ja'a jáya'ayhajxy jaduhñ híxábá coo ja'a hádsõm ja'a mõjcu'u hajxy yajtägõõyá, je'edshajxy jaduhñ mãdiaac. ¹⁷ Mánitá cu'ug ja'a Jesús hajxy miãnuu'xtaacay coo jim chõonãt maa ja'a quiajphãjxián.

¹⁸ Coo ja'a Jesús hánajty wyiimbidaañná barcojooty, mánit jaduhñ ñãmaayyá coo ween piadu'ubõgyii. Ja'a craa jaduhñ mãnaañ, ja'a pia'am hánajty tõõ yajnájxábá. ¹⁹ Mánitá Jesús ja'a craa ñãmaayy:

—Caj, ca'ach xpianøcxy. Nøcx jim maa ja'a mdøjcän, maa ja'a mjujy maa ja'a mmägu'ugän. Nøcxä mädia'agy yajwa'x coo miichä Dios tøø xñäxuuch, coo miichä Dios ja'a møjcu'u tøø xyajnhwa'ach.

²⁰ Mänitä craa jiaančh nøcxy maa ja'a tiøjcän. Mänitä mädia'agy jim tiägøøyy yajwa'xpä maa naax hänajty xiøhatiän Decäpolis. Jaduhñ je'e miädia'agytiägøøy majc-cajpt. Jaduhñä miädia'agy hänajty yajwa'xy coo ja'a Jesús ja'a mähdjøc møjcu'umøødpä hänajty tøø ya-jnähwa'ach. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jiaančh tehñ yagjuøøyy.

²¹ Mänitä Jesús hajxy wyiimbijnä barcojooty møødä jiamioødhajxy. Coo hajxy jim miéjtscombä mejyhawiimb maa hajxy hänajty tøø choñda'aguian, mänit hajxy jim biar-comänajcy mejypia'a. Mänitä Jesús jäya'ay may ñämejtsä. ²² Mänitä Jesús jäya'ay tu'ug wyiinjiicädaacä. Jairo hänajty xiøhaty. Je'e hänajty jim tuumb wiindsøn maa ja'a tsajtøjcän.

²³ Mänitä Jesús miänuu'xtaacä:

—Wiindsøn, møjtä'agyhøch nhuung. To'oxiäna'c je'e. Majmetscjumøjt miøødä. Jámhøch nhuung c'ønähgäjpäc, ween jaduhñ miøcpøcy —nømä Jairo miänaañ.

²⁴ Mänitä Jairo ja'a Jesús miødhajty. Jimä jäya'ay ja'a Jesús hajxy hänajty may pianø'øch piabooñ. ²⁵ Jimä tajiäya'ay hänajty tu'ug pa'ammøød majiäya'ayhagujc. Majmetscjumøjtä ñøty hänajty tøø xiee'xy jabom-jabom. ²⁶ Tøø ja'a mähdjøc hänajty jejcy jia yajtsooyø'oy maa ja'a doctorhajiän. Pero cäbädsä pia'am hänajty ñä'ägä yajnjäxäxä. Tøø ja'a xiädø'øn hänajty quiojxnä tii jaduhñ ñä'a jaac yajniñämäjuyø'owøøjap. Coo hänajty jaduhñ ñä'ägä yajtsooyø'oy tehngajnä, maas hanaxiä pia'am hänajty jaduhñ jiaac tehñ miøjta'agy. ²⁷⁻²⁸ Coo ja'a mähdjøc jaduhñ miädooyy coo ja'a Jesús hänajty wiädty mäba'amyajnajxpä, mänit jaduhñ wyiinmaayy quopcooty: “Cooch yø'ø wyit häya nñä'ä nähdoönät, näxäbøch nba'amäda'a häyaajä.” Mänitä Jesús jioøgyohdiägøøyyä. Mänitä wyit jiaančh nähdoönäxä. ²⁹ Mänitä tajiäya'ay ñøty jiaančh hadujcy. Mänit ñijiäwøøyyä coo ja'a pia'am hänajty tøø ñaxy. ³⁰ Mänitä Jesús ñijiäwøøyyä coo tu'jäya'ay hänajty tøø miøcpøcy ja'a miäjaahaam. Mänitä Jesús ja'a jäya'ay cøjx wyiinhee'ppety. Mänit miänaañ:

—Pøñhøch nwit tøø xñähdoönä.

³¹ Mänitä jiamioødhajxy yhadsooyy:

—Tii jaduhñ coo myajtøy pø tøø miich jäya'ay mwit xñähdoönä. Haa ca'a, majiäya'ay hajxy jaduhñ xwyi'i pianø'tsämä —nømä Jesús ñämaayyä.

³² Pero jimä Jesús hänajty yhoxta'ayñä pønä wyit hänajty tøø nähdoönäxä. ³³ Ja'a tajiäya'ayä, jaančh tehñ chähgøøby hänajty je'e. Paady hänajty chähgø'oy coo hänajty ñajuø'oy neby hänajty tøø miøcpøcy. Mänitä Jesús hoy wyiinjiicäda'agyii tsäyüuyyap. Mänitä tajiäya'ay ñägapy neby hänajty tøø miøcpøcy. ³⁴ Mänitä Jesús miänaañ:

—Huung, paady miich mba'am tøø ñaxy coo tøø mmäbøcy cooch mäjaa nmøødä coothä jäya'ay tøy njaančh yajpa'amnaxy. Nøcxnä jootcujc.

³⁵ Jimä Jesús hänajty miädia'agyiä, mänitä jäya'ayhajxy näje'e miejch. Jim hajxy hänajty tøø choñda'agy maa ja'a Jairo tiøjcän. Mänitä Jairo ñämaayyä:

—Tøø ja'a mhuung yho'nä. Ca'a Jesús mhadsijpnä. Tii jaduhñ jim ñä'a jaac tünäp. Tøø ja'a mhuung yho'nä.

³⁶ Coo ja'a Jesús jaduhñ yhamädoonajxy, mänitä Jairo ñämaayyä:

—Ca'a mga'a mäbøcy. Ca'a mjootmayhaty —nømä Jesús miänaañ.

³⁷ Mänitä Jesús miänaañ coo pøn jim quia'a panøcxät maa ja'a Jairo tiøjcän. Jagøoyyägä Pedrohajxy jim ñøcxät møødä Santiago møødä Juan, ja'a Santiago piuhya'ay. ³⁸ Coo hajxy jim miejch maa ja'a Jairo tiøjcän, jaančh tehñ jioøby jaančh tehñ yaaxpä jäya'ayhajxy hänajty jim. ³⁹ Mänitä Jesús hajxy tiøjtägøøyy. Mänitä Jesús miänaañ:

—Cajxä yø'ø to'oxiäna'c ñä'a hó'oguiäbä. Tii hajxy coo mwi'i jioø'oy coo mwi'i ya'axy. Nä'a maab yø'øduhn.

⁴⁰ Coo ja'a Jesús jaduhñ miänaañ, mänit ñäxiicä. Mänitä Jesús ja'a jäya'ay cøjx yhøxquejxpädsømy tøghaguuy. Mänitä Jesús ja'a to'oxiäna'c hajxy ñänøcxy maa to'oxiäna'c hänajty quio'na'ayän, møødä Jesús ja'a jiamioødhajxy, møødä to'oxiäna'cä tiaj tieedyhajxy.

⁴¹ Mänitä Jesús ja'a to'oxiäna'c wyidsø'cy. Mänit ñämaayy:

—Quixyhuung, pädø'og.

⁴² Tuunä ja'a Jesús jaduhñ ñä'a mänaañ, mänitiä to'oxiäna'c jiaančh pädø'cy. Mänit yo'oyø'cy. Jiaančh tehñ yagjuøøyy ja'a jairohajxy jaduhñ møødä Jesús ja'a jiamioødhajxy.

⁴³ Mänitä Jairohajxy yhanemä coo hajxy jaduhñ quia'a mädiä'agät coogä yhuung hänajty tøø jiuypioøcy. Mänit hajxy ñämaayyäbä coo yhuung hajxy yajcäyät. Ja'a Jesús jaduhñ mänaañ.

6

¹ Coo ja'a Jesús hajxy jim chøhngumbä møødä jiamioødhajxy, mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Nazaret. Jimä Jesús hänajty ñä'ägädä tsooñ. ² Coo ja'a poo'xxioø

yhabaaty, mänitá Jesús jim̄ ñöcxý maa ja'a tsajtöjçän. Mänit tiägöøyy yajñähixöøbiä. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jiaanç tehñ yagjuöøyy. Mänit hajxy tiägöøyy niñämääyyäbä:

—Maa yø'ø craa mädia'agy jaduhmbä tøø ñä'ä maañ yhaböcy coo jaduhñ jiaanç tehñ jiaty jiaanç tehñ ñajuø'øy, coo jaduhñ hoy-yagjuöøññajaty yajçähxø'ögy. Haa ca'a, højts nmägunaaxhájítam yø'øjä. ³ Je'e yø'ø, ja'a hijty tsejtspá pujxpä. Ja'a María yhuung yø'ø. Hajçhájítap yø'ø, ja'a Santiago, møødá José, møødá Judas, møødá Simón. Yaa ja'a piuhdo'oxyhajxy çhána'ay maa højts ngajptän.

Coo ja'a Jesús hánajty jim̄ chooñ Nazaret, paady hánajty jim̄ quia'a mämøjø'øy quia'a mämayø'yii.

⁴ Coo ja'a Jesús jaduhñ miädooyy, mänit miänaañ:

—Homiaajä ja'a Dioswiinguexyppähajxy wyiingudsähgø'öy. Jagooyyä hajxy jim̄ quia'a wiingudsähgø'öy maa yhamdsoo cajpthajxiän, maa yhamdsoo tøjç-hajxiän.

⁵ Coo ja'a Jesús hánajty jim̄ quia'a mämøjø'øy quia'a mämayø'yii, paady hánajty jim̄ madiu'u hoy quia'a yajçähxø'öga'añ. Nämets nádägøøquiä pa'amjáya'ayhajxy jim̄ ñä'ä maañ yajpa'amnajxä cø'önähgapyhaam. ⁶ Jiaanç tehñ yagjuöøbiä Jesús hánajty jaduhñ coo ja'a miädia'agy jim̄ quia'a jøjpøgøøyyäxä.

Mänitá Jesús ja'a mädia'agy jim̄ tiägöøyy yajwa'xpä mäduhñjatiä cajpthuung wiingonbä. ⁷ Mänitá Jesús ja'a jiamioød wyiinguejxy, ja'a hajxy hánajty nämajmetspä, coo hajxy wiädítat cajpt-cajpt, coo ja'a pa'amjáya'ay hajxy yajñähwá'adsät, ja'a hajxy hánajty møjcu'umøødpä. Nämetscjaty hajxy hánajty wiädita'añ. ⁸ Mänitá Jesús ja'a jiamioød jiaac nämäaay coo hajxy tii quia'a mänöcxät, ni tsajcaagy, ni morral, ni xädø'øñ. Jagooyyä yomybiaxy hajxy quiábät tu'uquiiä. ⁹ Tu'tehñquiä cø'øg hajxy miänöcxät møød tu'xoxyä wit. ¹⁰ Mänitá Jesús jiaac mänaañ:

—Coo hajxy jim̄ mmédsät homiädyii cajptä, jim̄ä tøjç hajxy tu'ug myujwá'anät maa hajxy hánajty mmetjsta'aga'añän. Jim̄iä hajxy jaduhñ mhídat. Cabä tøjç hajxy mya-jtägätsät. ¹¹ Majaty mijsä cu'ugä mmädia'agy hánajty xquia'a jøjpøgø'øwaanä, mänitá mdecy hajxy mwiinxit mwiinwöbät, weenä naaxoc jaduhñ quiøxy ca'ay. Jaduhñä hijxtahnd miähmø'öwät coo ja'a cu'ugä Diosmädia'agy hajxy hánajty tøø quia'a jøjhadsowø'øy. Mänit hajxy jim̄ mdsónät.

¹² Mänitá Jesús ja'a jiamioødhajxy tiu'uböjñä mädia'agy-yajwa'xpä. Jaduhñä cu'ug hajxy hánajty yajwiingapxø'øy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy piadu'uböjñät, møød coo ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtsxixöøñät. ¹³ Mayyä jáya'ayhajxy hánajty yajñähwa'achii, ja'a hajxy hánajty møjcu'umøødpä. Mayyä pa'amjáya'ayhajxy hánajty yajmøcpøgyii coo hon hajxy hánajty yajñähjaaxyii.

¹⁴ Jim̄ä Herodes hánajty guobiernähaty maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Galilea. Mänitá Herodes miädoyhajty coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuöøññajaty pä hánajty yajçähxø'ögy. Mänitá Herodes miänaañ cooc tyjiy ja'a Juan mayajnäbejpä tøø jiujiypiøjtägach. Ja'a Juan, je'e ja'a Herodes yhojndhajty cooc tyjiy hánajty je'e Jiesusä; páadiägä hoy-yagjuöøññajaty pä-yajçähxø'ögy ja'a yajwiinmahñdyçøxpä, cooc tyjiy hánajty tøø jiujiypiøjtägach.

¹⁵ Wiingatiä jáya'ayhajxy hánajty miänaambä. Naje'e hajxy hánajty miäna'añ cooc tyjiy Jesús hánajty je'e yhEliasä. Naje'e hajxy hánajty miänaambä cooc tyjiy ja'a Jesús hánajty wiädity nebiä jecyjiäya'ayhajxy hánajty tøø Dyiosmädia'agy-yajwa'xiän jegyhajty. ¹⁶ Pero ja'a Herodes, tehñajñä je'e hánajty miäna'añ cooc tyjiy je'e Jwiangä, ja'a hánajty tøø yajyo'puxyijäbä. Je'eg tyjiy jaduhñ tøø jiujiypiøjtägach.

¹⁷⁻¹⁸ Hiç, haxøøgä Herodes hánajty jiäya'ayhaty; ja'a yhamdsoo puhya'ay tio'oxiøjç hánajty miøødtsánäyyäp. Felipe ja'a Herodes piuhya'ay hánajty xiøhaty. Herodias ja'a Felipe tio'oxiøjç hánajty xiøhajpä, ja'a Herodes hánajty miøødtsánaabiä. Mänitá Juan ja'a Herodes yhojy: “Cab jaduhñ yhooyä coo ja'a mhamdsoo puhya'ay tio'oxiøjç jaduhñ mmøødtsánäyyät.” Coo ja'a Herodes jaduhñ yhojjä, paadiä Juan yajmajtsä. Mänitá Juan chuunä.

¹⁹ Cabä Herodias hánajty yhojwiø'øy coo ja'a Herodes jaduhñ yhojjä, paadiä Herodias ja'a Juan hánajty jia wi'l yajyagho'oga'añii. ²⁰ Pero cabä Herodes hánajty jaduhñ miäna'añ coo ja'a Juan yagho'ogøøjät. Hiç, wyiingudsähgøøbiä Herodes ja'a Juan hánajty. Ñajuøøbiä Herodes hánajty coo ja'a Juan hánajty jiaanç tehñ yhoyhána'cä. Jaanç tehñ yhomiädoonä ja'a Herodes ja'a Juan miädia'agy hánajty miädoowä. Pero cabä Herodes hánajty ñajuø'øy neby jiatcø'öwät. ²¹ Cabä Herodias wiinmahñdy hánajty ñä'ägädä paady nebiä Juan yajyagho'ogøøjät. Mänit yhabaaty coo ja'a Herodes xiøø hánajty jiäda'añii. Mänitá Herodes ja'a jiamioødtøjç miøødcaayy miøødhuucy, møødá mioonsähajxy, møødá generalhajxy, møødá mäyøødøjç-hajxy, ja'a hajxy hánajty jim̄ tsánaabiä Galilea. ²²⁻²³ Jim̄ hajxy hánajty quiaay yhu'ugy, mänitá Herodias yhuung jiiy tiøjtägøøyy. Mänitá quixy tiägöøyy hejtspä

pujpa. Jaanč tehñ yajxón yhejch piujty. Jaanč tehñ xioõndaac ja'a Herodeshajxy jaduhñ mөөдä wioybä wyichpä. Mänitä Herodes ja'a quixy ñämaayy:

—Tehñ tiõy nnämä'awät, hөөч yajmäyujwáanác tii mdsogaamby, nmó'owábөch miich je'e, hotyijj, hөxtä nmó'owábөch miich naax cupc maačh yaa ngobiernähatiän.

Paadiä Herodes jaduhñ miänaañ, jaanč tehñ xioõndaac hänäjty jaduhñ coo ja'a quixy hänäjty yajxón yhech. ²⁴ Mänitä quixy piädsөөmy. Mänitä tiaj hoy miäyajtөy tiig jaduhñ yujwá'anäp. Mänitä Herodías wiinmahñdy piaaty nebiä Juan mäyajnäbejpä yajyagho'ogóójät. Mänitä yhuung ñämaayy coo ja'a Juan ja'a quiopc yujwáanäxät. ²⁵ Mänitiä quixy ja'a Herodes hoy ñäma'ay:

—Hөөчhä Juan quiopc móoyyác texyjooty.

²⁶ Coo ja'a Herodes jaduhñ ñämaayyá, mänit jiaanč tehñ jiootmadiägөөy. Mänit jaduhñ ñähadsöoyy. Hix, tөө hänäjty jaduhñ miäna'añ cooc hänäjty hoy ñä'a tiijä yega'añ. Hix, tөө ja'a wioybä wyichpä hänäjty jaduhñ yajmädoy. ²⁷ Mänitä Herodes ja'a mionsä jii by quiejxy puixtögooty coo ja'a Juan nөcxy yo'puxyii. ²⁸ Mänit hoy jiaanč yo'puxyii. Mänitä quixy ja'a Juan quiopc hoy yajcө'ödägө'oyii texyjooty. Mänitä tiaj hoy miöödiägach.

²⁹ Coo ja'a Juan jiamioөdhajxy jaduhñ miädoyhajty coo ja'a Juan hänäjty tөө yagho'ogyii, mänitä Juan ñi'x hajxy hoy yajpädө'cä. Mänit hajxy hoy yajnaaxtägө'oy.

³⁰ Mänitä Jesús ñämejstägajtsä ja'a jiamioөd, ja'a hajxy ñämajmetspä. Cөjxä Jesús yhawáanäxä, nebiaty hajxy hänäjty tөө miäba'amyajnaxy, möөd waambaty hajxy hänäjty tөө yajñähixө'oy. ³¹ Jaanč tehñ miayyá Jesús jäya'ay hajxy hänäjty ñämečhii. Wiimbijp hadöjpä majiäya'ayhajxy hänäjty. Coo ja'a jäya'ayhajxy may wyl'i miech, paadiä Jesús hajxy hänäjty quia'a ñäbaadöoyyáxä mäduhnajtä hajxy quiaiy yhu'ugät. Mänitä Jesús miänaañ:

—Jam hajxy paquia' pöo'xäm wiingtuum maa majiäya'ay hajxy xquia'a paadaanam.

³² Mänitä Jesús hajxy tiägөөy barcojooty. Tsohn hajxy jimän. Mänit hajxy jim ñөcxy maa ja'a majiäya'ayhajxy hänäjty quia'a jadyhitiän. ³³ Coo ja'a Jesús hajxy jaduhñ yhjixtu'ubөjçä, mänitä majiäya'ayhajxy wyl'i piadu'ubөjçä. Ñajuөby hajxy hänäjty jaduhñ maa ja'a Jesús hajxy hänäjty ñөcxa'añ. Päyö'ögüiä hajxy jaduhñ ñä'ägä nөcxy. Jawyiin hajxy jim ñä'ägä mejch maa ja'a Jesús hajxy hänäjty ñөcxiän. Wiinduhmyguiajpt hajxy hänäjty chooñ. ³⁴ Coo ja'a Jesús jii by piädsөөmy barcojooty, mänitä jäya'ay yaghixөөy may. Mänit ñaxuu'tscapxy miөdhajty. Jaduhñ yhjixy nej coo meeg wyiindsón ca'a hijpän, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty quia'a yajñähixө'oyii. Mänitä Jesús madiu'u tiägөөy yajñähixөöbiä. ³⁵ Tөө hänäjty chuujöñä. Mänitä Jesús ja'a jiamioөd ñämejtsä. Mänitä Jesús ñämaayyá:

—Jue'e jaduhñ yaa, pactuum. Cabä cajpt yaa maa ja'a cu'ug quiaayyөc hajxy häyaa jiiyät. Tөө jaduhñ hoyhoy jiaanč tehñ chuujö'oy. ³⁶ Ñäma'aw yө'ө cu'ug, ween hajxy nөcxy quiaiyhөxta'ay maa ja'a cajpt yaa wiingonbän —nөmä Jesús ñämaayyá.

³⁷ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tsөг hajxy nä'ägä yajcäayyäm höjtshjätäm.

Mänit hajxy yhadsoögumbä:

—Haa tii hajxy jaduhñ nhuuc nä'ä yajcäayyambäp. Cajx nä'ä caayyөcpä nä'ä huucөcpä. Nej, jaduhñ miich mmäna'añä coo höjts tsajcaagy nөcxy njuy mejtsmägө'x denario —nөmä Jesús jiamioөd ñämäayyägumbä.

³⁸ Mänitä Jesús miänänögumbä:

—Huuc mäyajtөw yө'ө cu'ug pөñ caayyөc möөd. Pөnjaty jaduhñ möөd, ween hajxy yajmucy.

Coo hajxy hänäjty tөө yajmujnä, mänitä Jesús ñämaayyá:

—Jagooyyä höjts tsajcaagy mägooxyä tөө nbaady möөdä haxc metsyä.

³⁹⁻⁴⁰ Mänitä Jesús miänaañ coo ja'a cu'ughajxy yhөxtä'agät necchooty tu'hagöөbiäjaty, nämägө'xhaam möөd näjuxychägüi'xmajc-haam. Mänit hajxy jaduhñ jiaanč yhөxtaacy.

⁴¹ Mänitä Jesús ja'a tsajcaagy mägooxpä quioondsooyy möөdä haxc metsp. Coo chajhe'py, mänitä Dioscujú'yäp yejcy ja'a tsajcaagy quioxpä möөdä haxc quioxpä. Mänitä tsajcaagy tiägөөy haguiddööbiä. Mänitä jiamioөd tiägөөy moöbiä ja'a tsajcaagy möөdä haxc, ween hajxy jaduhñ yajwa'xy maa ja'a cu'ugän. Tehngajnä Jesús ja'a tsajcaagy hänäjty yajwa'añguiojy möөdä haxc. Jiaac tehñ yajmayöөby hänäjty jaduhñ. ⁴² Cu'uxiä jäya'ayhajxy jaduhñ jiaanč tehñ quiaayy. ⁴³⁻⁴⁴ Hoyyä jäya'ayhajxy hänäjty jaduhñ jia mayyá, majmetscachä tsajcaagy quiunajxy möөdä haxc. Ja'a Jesús jaduhñ yajwa'añguioj. Nämägooxmil ja'a ya'adiöjç-hajxy jaduhñ quiaayy yhuucy.

⁴⁵ Mänitiä Jesús ja'a jiamioөd ñämaayy coo hajxy tiägө'öwät jii by barcojooty, wéenäc hajxy jim ñөcх'ögät mejyhawiimb maa ja'a cajpt jaduhñ xiөhatiän Betsaida. Coogä Jesús ja'a majiäya'ay jaduhñ ñähguéecnät, mänitäc hajxy jim ñibiaadöójät. ⁴⁶ Coo ja'a Jesús ja'a majiäya'ay ñähguéecy, mänit jim ñөcxy tungөxp Diospa'yaaxpä. ⁴⁷⁻⁴⁸ Coo quioodsөөy, jimä Jesús hänäjty tөө miähmө'oy mejypia'a nidiuhñ. Ja'a barco, jagooyyä hänäjty mejyquiuic tөө ñä'ä mahñ miech. Jaanč tehñ miöcä barco hänäjty jiojçuböjө'oyii. Tөө ja'a Jesús jiamioөdhajxy hänäjty

jiaanč tehñ yhanuu'xõõñä coo ja'a barco hajxy hñanjty jia wi'i quiaaby. Coo ja'a Jesús jaduhñ yhiñxy coo hajxy hñanjty tõõ yhanuu'xõõñä, mänit yo'oyhaam tiu'ubõjcy nõõwiing. Mobädajpä hñanjty jiohõ'owaanä, tõõ ja'a Jesús ja'a jiamioõd hñanjty ñajtspaadõõñä. Wyinnaxäanäbä Jesús ja'a jiamioõd hñanjty jaduhñ. ⁴⁹ Coo ja'a Jesús yhiñxä coo hñanjty yo'oy nõõwiing, mänit jiamioõdhajxy miänaañ cooc tyijy hñanjty je'e yhäñämä. Mänit hajxy mõc chaachyaaxy. ⁵⁰ Nägõxiä hajxy hñanjty chähgõ'oy coo ja'a Jesús hajxy jaduhñ yhiñxy coo hñanjty yo'oy nõõwiing. Cab hajxy choj hõxcajpy. Mänitä Jesús miänaañ:

—Mõcä mjoot hajxy päda'ag; hõõch hädaa; ca'ačh hajxy xchähgõ'oy.

⁵¹ Coo ja'a Jesús tiägõõy barcojooty, mänitä poj mioõñ. Jiaanč tehñ yagjuõõy ja'a Jesús jiamioõdhajxy jaduhñ coo poj mioõñ. ⁵² Hoy hajxy hñanjty tõõ jia hixy coo ja'a Jesús ja'a tsajcaagy yajwa'añguiojy mõõdä hacx, cab hajxy hñanjty ñajuõ'oy coo ja'a Jesús mõcmäjaa miõõdä ja'a Dioscõxpä. Jaanč tehñ quihxex hajxy hñanjty.

⁵³ Coo ja'a Jesúshajxy jim meijch mejyhawiimb maa ja'a naax hñanjty xiõhatiän Genesaret, mänitä barco hajxy jim quixõjch mejypia'a. ⁵⁴ Tuunä hajxy jaduhñ ñä'ä barcopädsõõmy, mänitä Jesús yhõxcajpä ja'a cu'ug. ⁵⁵⁻⁵⁶ Paquiä mädia'agy jim wia'xy coo ja'a Jesús hñanjty jim tõõ miech. Mänit tiägõõy wädijpä cajpt-cajpt. Mänitä pa'amjäya'ayhajxy tiägõõy cõõmiétsäbä tsajjooty maa ja'a Jesús hñanjty wiäditiän. Jimä pa'amjäya'ayhajxy hñanjty tõõ ñajtsõõ'oyii nõjtu'uba'a maa ja'a Jesús hñanjty ñaxõ'owa'añ. Mänitä Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy yajpa'amnaxõõjät. Põnjatiä Jesús wyitpa'a hñanjty nä'ä nähdoõñäxäp, tehñ ñajxpä pia'amhajxy hñanjty mänitä.

7

¹ Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy ñämejch, mõõdä häna'c ja'a Diosmädia'agy hajxy yajñähixõõbiä. Jim hajxy hñanjty choõñ Jerusalén. ² Mänitä fariseoshajxy yhiñxy coo ja'a Jesús jiamioõd ja'a cuhdujt hajxy hñanjty näje'e quia'a yajtuñ, coo hajxy quia'a cõ'õbuju coo hajxy hñanjty tiägõ'owa'añ caabiä huucpä. Ja'a fariseoshajxy, jaanč tehñ yhooyä judiocuhdujt hajxy hñanjty quiudiñ. ³ Hix, jaduhñä judiohajxy hñanjty nägõxiä quihdujthatyñä nebiä yhapä tieedyhajxy hñanjty jegyhajty tõõ yajñähixõõ'oyii. Naaghooc hajxy hñanjty quiaaya'añ, tsipcõxpä quiõ'õ hajxy hñanjty hoyhoy ñä'ägä puju wa'ads. ⁴ Mõõd coo hajxy hñanjty tõõ yhoj halaplaaztõjpa'c, cab hajxy hñanjty quiaaya'añ jaguiõ'õbuju. Madiu'u cuhdujt hajxy hñanjty mõõdä coo hajxy cõxiä wiinä ñähbuju ñähje'ečh, mõõdä cayõhñdy hu'ugõhñdy, mõõdä tu'ts, mõõdä pujxtu'ts. ⁵ Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy miäyajtõõy:

—Tii yõ'õ mjamiõõdhajxy jaguiõ'õbuju coo quiaay. Cabä jecyquihdujt hajxy yajtuñ neby jäya'ayhajxy hijty jegyhajty quihdujthatiän.

⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jue'e mijts, mjaanč tehñ miähane'emaamb mijts, pero cab hajxy mnä'ä cudiñ waambaty hajxy hamdsoo mja hane'emy. Mijtscõxpä ja'a Isaias jecy quijahy, mänitä Dios miänaañ:

Hädaa jäya'ayhajxy, ja mänaamb hajxy jaduhñ cõogõch tyijy hajxy xwyiingudsähgõ'oy, pero cábõch hajxy hamuumdu'joot xñä'ä tsocy.

⁷ Xiõõõch hajxy xjia wi'i pia'häyoy.

Jaduhñ hajxy jia mäna'añ cõogõch tyijy nmädia'agy hajxy xjia yajñähixõõyä, pero yhamdsoo mädia'agy hajxy ñä'ä wi'i miädiaacyy,

nõmä Isaias jecy quijahy. ⁸ Mijts, tõõ ja'a Diosmädia'agy hajxy mnajtsxixõõñä. Ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy jaduhñ myaghñäp —nõmä Jesús ja'a fariseos ñämaayy.

⁹⁻¹⁰ Mänitä Jesús ñämäguiumbä:

—Paadiä Diosmädia'agy hajxy tõõ mnajtsxixõ'oy, jaduhñä mhamdsoo cuhdujt hajxy hoy myaghida'añ. Jaduhñä Moisés jecy miänaañ coo ja'a mdaj coo ja'a mdeedy hajxy mwiiingudsähgõ'owät. Pero põñägä tijä ja'a tieedy haxõõg nänõõmb, yajcuyagho'ogõ'owaanäbäc jaduhñ. ¹¹⁻¹² Pero wiing mijts mja mäna'añ cooc tyijy jaduhñ yhawiinmatsä cooc põñä tijäjä tieedy haxõõg ñämä'awät: “Cábõch mijts nbuhbedaanä. Hix, tõõchä Dios nnäma'ay coõch je'e cõxiä nmo'owa'añ ja'ačh mijts hijty nmo'owaambiä.” ¹³ Coo hajxy jaduhñ mmäna'añ, myajcähxõ'py hajxy jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mga'a yajtuunnä, mõõd coo ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy yajñähixõõñä. Madiu'u hajxy jaduhñ myajcähxõ'õgy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tõõ mnajtsxixõõñä, mõõd coo ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy myajtuunnä —nõmä fariseoshajxy ñämaayy.

¹⁴ Mänitä Jesús ja'a cu'ug yajwiingapxõõguiumbä:

—Hõõch nmädia'agy hajxy hamädoowhñtác. ¹⁵ Tijaty hajxy mgaaby mhucyppy, cab hajxy xyajcädieey. Pero ja'a haxõõgwiinmahñdy, je'eds hajxy mäböcy xyajcädiéyap. ¹⁶ Põñ jaduhñ wiinjuõõby, wéenhõch nmädia'agy xmiäbõjca.

¹⁷ Coo ja'a Jesús ja'a quiapxy miädia'agy jaduhñ yajmaayy, mänitä cu'ughajxy quiõxy wiimbijnä. Mänitä Jesúshajxy tiõjtägõõñä mõõdä jiamioõdtõjcy, ja'a hajxy hñanjty ja'a

nämajmetspä. Mänitä Jesús miäyajtøøwä neby hänajty jaduhñ miädia'agytiägø'øy ja'a hänajty jaduhñ jim tøø miädiä'aguiäbä majiäya'ayhagujc. Ja'a Jesús jiamiøødhajxy jaduhñ yajtøøw yajtøø'x. ¹⁸ Mänitä Jesús yhadsooyt:

—Nej, ni mijtshajxy jaduhñ tøø mga'a wiinjuø'øyä waambátyhøch tøø nja mädia'aguiä. Jaduhñds je'e, tijaty hajxy mgaaby mhuucypy, cab hajxy xyajcädieey. ¹⁹ Hiz, ja'a jøø'xy ja'a pøcy, jiiyb jaduhñ yhäda'agø'øy maa ja'a mjøø'xytiøjc-hajxiän. Jadähooc nøcxny piädsømy. Cab jaduhñ jiiyb tiehm tiägø'øy maa ja'a mjuøhñdyhajxiän —nømä Jesús miänaañ.

Jaduhñ hädaaduhñ miädia'agytiägø'øy coo ni mädyii jøø'xy pøcy quia'a hamajtscä. ²⁰ Mänitä Jesús miänaangumbä:

—Pero ja'a haxøøgwiinmahñdy, je'eds hajxy mäbøjnäbä xyajcädieéyap. ²¹⁻²² Coo ja'a jäya'ay haxøøgwiinmahñdy hajxy jiaanč tehñ miøødä, paady hajxy haxøøgiaty jiaanč tehñ jiatcø'øy; paady hajxy miämeeč, paady hajxy ñiyagho'ogyii, paadiä jäya'adio'oxiøjc hajxy miøødtsäna'ay, paadiä jäya'ajie'e hajxy yhadsoy, paady hajxy miäwiinhøñ, paady hajxy ñiñähøjyii, paady hajxy jiaanč tehñ yajcumaya'añ, paady hajxy quia'a nä'ägädä wiinmahñmech. Coo hajxy naxy miu'ugyii, paadiä hadsojwiinmahñdy hajxy miøødä.

²³ Jaduhñds je'e, jiaanč tehñ miadiu'u ja'a haxøøgwiinmahñdy jii. Je'eds hajxy jaduhñ mäbøcy xyajcädiehby.

Mänitä Jesús miädiaacpäðøñä.

²⁴ Coo ja'a Jesús jim choñ, mänit jim ñøcxny maa ja'a naax jaduhñ xiøhatiän Tiro møøð Sidón. Mänitä tøjc tu'ug piaaty maa hänajty miejtsta'aga'añän. Hamee'ch jim jia hidaañ. Pero miädoow ja'a cu'ughajxy jaduhñ coo ja'a Jesús hänajty jim tøø miech. ²⁵⁻²⁶ Jimä tajjäya'ay hänajty tu'ug čäna'ay. Hagriego hänajty miädia'agy. Ča'a hänajty je'e juudiosä. Jimä yhuung hänajty tu'ug, to'oxiäna'c. Tøø ja'a to'oxiäna'c hänajty pia'ambety. Møjcu'u hänajty tøø yajtägø'øyii. Coo ja'a quixiä tiaj jaduhñ miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty jim tøø miech, mänitä Jesús hoy wyiinjicäda'agyii. Mänitä Jesús miänuu'xtaacä coo ja'a to'oxiäna'c nøcxny yajpa'amnäjaxä. ²⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cab jaduhñ yhäxixø'øy coočhä huc-huung tsajcaagy nmó'owät, ja'a pigäna'c-hajxy hijty quiayaambä.

Coo ja'a Jesús jaduhñ miänaañ, ja'a judioshajxy jaduhñ yajmäbaatä nebiä pigäna'cän. Ja'a ča'a judioshajxy jaduhñ yajmäbaatä nebiä hucän. ²⁸ Mänitä tajjäya'ay yhadsooyt:

—Wiindsøn, tøyhajt jaduhñ. Pero jiiibiä huc-huunghajxy pia'piy pia'coñ meexäpa'c tijaty ja'a pigäna'c-hajxy yajwiinga'awøøby.

²⁹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo jaduhñ tøø mmäna'añ, cähxø'p jaduhñ coočh nmädia'agy xmiäbøjcä. Tøø ja'a mhuungä mõjcu'u ñähwäatsänä. Nøcxnä jootcuyc maa ja'a mdøjcän.

³⁰ Mänitä tajjäya'ay wyiimbijty. Coo jim miejch maa ja'a tiøjcän, tøø ja'a yhuungä mõjcu'u hänajty jiaanč nähwäatsänä. Jimä yhuung hänajty quio'na'ay maabejtçøxp hoy weenän.

³¹ Mänitä Jesús jim wyiimbijttägajch maa ja'a naax xiøhatiän Tiro. Mänit jim ñaxøøyy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Sidón. Mänit jim ñøcxøyy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Decápolis. Mänit jim miedsøoy maa ja'a mejy hänajty xiøhatiän Galilea. ³² Mänitä mähdijc tu'ug yajmejtä maa ja'a Jesús ja'a wyiinduumän. Cabä mähdijcä mädia'agy hänajty hoy yhäbädsømy, møøð hänajty quihnatä. Mänitä Jesús miänuu'xtaacä coo ja'a quio'ø'p yajnähgäbät maa ja'a mähdijc cuhnatpä. Ja'a mähdijcä jiamiøødhajxy jaduhñ mänaañ.

³³ Mänitä Jesús ja'a mähdijc jäguemjuøøby miødhajty nidiuhñ. Mänitä Jesús ja'a mähdijcä tiaatsc piädsihwä. Mänitä Jesús ja'a quio'øwahxc chujyñäho'by. Mänitä mähdijc tiaatsc chujyhabo'odøøyyäxä. ³⁴ Mänitä Jesús čajhee'py. Mänit miänaañ: “Efata.” Jaduhñ hädaa miädia'agytiägø'øy: “Hawa'ads.”

³⁵ Tuunä ja'a Jesús jaduhñ ñä'ä mänaañ, mänitiä mähdijc quiapxø'cy miädoowø'cy. Jiaanč tehñ hoy jaduhñ miädiaacnä. ³⁶ Mänitä Jesús miänaañ coo hajxy quia'a mädiä'agät coo ja'a mähdijc jaduhñ tøø yhoøy'øy. Pero cab hajxy jaduhñ jioodhajty. Mänitiä hajxy jaduhñ hoy yhamädiaagø'øy. Hoyyä Jesús mayhooc jia hanehny coo hajxy quia'a hamädiaagø'øwät, maas hanaxiä ja'a mähdijc hajxy yhamädiaagøøyy. Cabä Jesús miädia'agy jaduhñ ñä'ä yajtuunäxä. ³⁷ Jiaanč tehñ yajjuøøbiä cu'ughajxy hänajty jaduhñ. Mänit hajxy tiägøøyy mänaambä: “Jiaanč tehñ miøjmayhajt jaduhñ tiuumby coo ja'a cuhnatpä yajmädoowø'øgy, møøð coo ja'a huumbä yajcapxø'øgy.”

8

¹ Cujaboom cumaaxc, mänitä jäya'ayhajxy nämay yhamuğøøguiumbä maa ja'a Jesús hänajtiän. Ja yähö'cäp hajxy hänajty, cabä caayyøøc hajxy hänajty ñä'ägädä møødä. Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc yaaxmujcy, ja'a hajxy hänajty nämajmetspä. Mänitä Jesús miänaañ:

² —Nnaxúu'chpøch hädaa jäya'ayhajxy. Tägøøgxøøjoch hajxy tøø xpiawädijnä. Tøø ja'a quiaay tøø ja'a yhu'ugyhajxy quiojxnä. Tii hajxy jaduhñ ñä'ä jaac čyäp. ³ Coočh hajxy

jaguiay nguejxwiimbídát, wehndá hajxy jim̄ tiu'uyuugádáwát. Hix̄, naje'e hajxy jäguem̄ t̄ō chohnda'agy.

⁴ Mänitá Jesús yhadsoowä ja'a jiamīōdt̄ojc:

—Tii hädaa jäya'ay hajxy häyaa nnä'ä yajcáayyāmb. Cabä cajpt yaa. Maa tsajcaagy hajxy häyaa nnä'ä päatāmāt —n̄om̄ä Jesús jiamīōdhajxy miānaaŋ.

⁵ Mänitá Jesús ja'a jiamīōdt̄ojc miäyajt̄ōoyy:

—Naag tsajcaagy hajxy jii mm̄ōdä.

—Juxtujc —n̄om̄ hajxy yhadsooyy.

⁶ Mänitá Jesús miānaaŋ coo ja'a majiäya'ayhajxy yhoxtá'agät naaxwiin. Mänitá Jesús ja'a tsajcaagy quioondsooyy. Mänitá Dioscujú'uyap yejcy. Mänitá tsajcaagy tiäḡōoyy haguid̄ōbiä. Mänitá jiamīōdt̄ojc miooyy. Mänitá majiäya'ayhajxy miooyy. Coo ja'a Jesús ja'a tsajcaagy hānajty yhaguid̄ōoy, yajwa'añguiojpy hānajty tehngajnā. ⁷ Jim̄ä hacxhuung hajxy hānajty mīōdābā mejtstäḡōog. Mänitá Jesús quiunuu'xy. Mänit miānaaŋ coo ja'a majiäya'ayhajxy mio'ow̄ōjät. Jaduhñ je'e may yajwa'añguiojpä. ⁸ Mänitá jäya'ayhajxy tiäḡōoyy caabiä. Høxtä cuuxä hajxy hoyhoy. Høxtä jiaac piw̄o'c hajxy juxtujcach, ja'a hānajty t̄ō quiunāxiäbā. ⁹ Nāmādaaxmilp jäya'ayhajxy jaduhñ quiaayy yhuucy. Mänitá Jesús miānaaŋ coo hajxy wyiimbijnāt. ¹⁰ Mänitá Jesús hajxy jadāhooc biarcopéjumbā m̄ōdā jiamīōdt̄ojc. Mänit hajxy jim̄ n̄ocxy maa ja'a cajpt hānajty xīohatiān Dalmanuta.

¹¹ Mänitá Jesús ja'a fariseos naje'e n̄amejtsä. Mänitá fariseos ja'a Jesús ja'a Diosmädia'agy hajxy mīōdyajtsib̄ōoyy. Mänitá Jesús jia nāmaayyā:

—Huuc yajcāhx̄ōgä hijxtahnd hoy-yagjūōñäbā ja'a tsajpootypä. Jaduhñ højtsä t̄oyhajt nm̄ōdhádāt coo miichä Diosmäjaa mjaanč̄ m̄ōdā —n̄om̄ä fariseoshajxy miānaaŋ.

¹² Mänitá Jesús jiootmaxiejy. Jootmadiäḡōoyy jaduhñ. Mänit miānaaŋ:

—Tii ja'a Diosmäjaa hajxy coo mwi'i yihxa'añ. T̄oyhajt mijts nnāmā'awät coo hajxy mga'a hixa'añ —n̄om̄ä fariseoshajxy n̄amaayyā.

¹³ Mänitá Jesús hajxy wyiimbijnāt m̄ōdā jiamīōdt̄ojc. Mänit hajxy tiäḡōoyy barcojooty. Mänit hajxy tiu'ub̄ojcy. Mejyhawiimb hajxy hānajty n̄ocxa'añ.

¹⁴⁻¹⁵ Mänitá Jesús ja'a jiamīōdt̄ojc n̄amaayy:

—Mnigwieendāhad̄ōjap hajxy. Ca'a ja'a Herodes chajcaagychooy hajxy mmāwädijtā, ni ja'a fariseos jie'ehajxy.

Mänitá Jesús jiamīōdhajxy yhiixy coo ja'a tsajcaagy hajxy hānajty t̄ō quia'a jaac juy. Jagooyyā tsajcaagy hajxy hānajty tu'uquä mīōdā barcojooty. ¹⁶ Mänit hajxy tiäḡōoyy niñāmāayyābā:

—Paady hajxy jaduhñ xñāmāayyām, coo tsajcaagy hajxy t̄ō njahdiäḡōoyyām.

¹⁷ Coo ja'a Jesús jaduhñ yhamādoonajxy waambatiä jiamīōdhajxy hānajty niñāma'ayii, mänit hajxy n̄amaayyā:

—Nej, jaduhñ hajxy mwiinjūōyā coochä tsajcaagy t̄ō nmādia'aguiä, ja'a hajxy t̄ō njahdiäḡōyābā. Cab hajxy t̄ō mnä'ägädä wiinjūōy tijätyhoch t̄ō nmādia'agy. Mjaanč̄ tehñ quiuhxex̄ mijts jaduhñ. ¹⁸ Xiidsä mwiin hajxy mja m̄ōdā, cab hajxy tii mhijxmāhm̄ōy. Xiidsä mmādohdn hajxy mja m̄ōdā, cab hajxy tii mmādoomāhm̄ōy. ¹⁹ Mänāajōchä nāmāgooxmilpā jäya'ay nyajcayyān ja'a māgooxtsajcaagy, naac cachä caadiuc hajxy mbiw̄o'cy.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Majmetsc.

²⁰ Mänitá Jesús miānāangumbä:

—Jaanā mánāajōchä nāmādaaxmilpā jäya'ay nyajcayyān ja'a juxtujtsajcaagy, naac cach hajxy mbiw̄o'pä.

Mänit hajxy yhadsoogumbä:

—Juxtujc.

²¹ Mänit hajxy n̄āmāayyāgumbä:

—Caj mijts t̄ō mnä'ägä wiinjūōy tijätyhoch t̄ō nmādia'agy —n̄om̄ä Jesús miānaaŋ.

²² Mänitá Jesús hajxy jim̄ mjejtstägajch maa ja'a cajpt hānajty xīohatiān Betsaida. Mänitá wiinds tu'ug wyitsmejtsä maa ja'a Jesúsān. Mänitá Jesús miānuu'xtaacā coo ja'a wiinds ween n̄āhdoñii, ween jaduhñ yhiix̄ōgy. ²³ Mänitá Jesús ja'a wiinds wyijstsooyy. Mänitá wiinds cajptpa'a quipxy mīōdhajtā. Mänitá wiinds wyiingutsuj̄ōoyyā. Mänit wyiingum̄o'x̄ōoyyā. Mänit miäyajt̄ōowä p̄o t̄ō hānajty yhiix̄ōgy. ²⁴ Mänit tiäḡōoyy hijx̄o'pä weenjaty. Mänit miānaaŋ:

—T̄ōoch̄ weenjaty nhix̄ōgy. Cábōchä jäya'ay hoy nh̄oxcaba'añ. Nnajūōbīoch jaduhñ coo jäya'ayā, pero jaduhñh̄och nhixy nebiä quepychaajān.

²⁵ Mänitá Jesús ja'a wiinds jadāhooc wyiingum̄o'x̄ōguuibā. Mänitá wiinds hoy tiäḡōñā hijxpā. Hotyijjā hānajty jäguem̄jaty yhiixnā. ²⁶ Mänitá Jesús miānaaŋ:

—Tu'uda'aguiä mnócxät maa ja'a mdójcän. Ca'a cajptooty mguyo'oy mgubogó'oy —nómä craa nämäaayä, ja'a hánajty tóó yhiyxó'oguiäbä.

²⁷ Mänitá Jesúshajxy jim tiu'ubójcy móóđä jiamióđtójc. Jim hajxy hánajty ñócxá'añ maa ja'a naax hánajty xióhatiän Cesarea de Filipo. Cajpt-cajpt hajxy hánajty wiädita'añ. Tu'haamnócxpä, jimä Jesús ja'a jiamióđtójc miäyajtóoyy:

—Hóöch, pónhóchä cu'ugáda'a xtyjip.

²⁸ Mänitá Jesús yhadsoowä:

—Näje'e hajxy miäna'añ cooc tyjy miich mJuan mäyajnäbejpä. Näje'e hajxy miänaambä cooc tyjy miich mhElíasä. Näje'e hajxy jiaac mänaambä cooc tyjy miich mDiosquexiä, cooc tyjy miichä Diosmädia'agy jecy myajwa'xy.

²⁹ Mänitá Jesús yajtóogumbä:

—Mijtsäts, pónhóch mijtshajxy jadhuhñ xtyjip.

Mänitá Pedro yhadsooyy:

—Jue'e miich, Cristo. Dios miich tóó xwyiinguexy.

³⁰ Mänitá Jesús ja'a jiamióđtójc nämäaayy coo ja'a Jesús hajxy quia'a mädiá'agät pón hánajty je'e.

³¹ Mänitá Jesús ja'a jiamióđtójc tiägóoyy yajwiingapxóöbiä:

—Hóöch, Diosquexyhóch hóöch. Madiú'ujóchä tsaächpä nócxny nhabaada'añ. Xmiähánhadáambóchä jáya'ayhajxy, ja'a hajxy jiiiby wiindsónhajpä maa ja'a tsajtójcän, móóđä teedywiindsónhajxy, móóđä hána'c-hajxy jiiiby Diosmädia'agy-yajnáhixóöbiä maa ja'a tsajtójcän. Máníthóch hajxy jadhuhñ xjia yajyagho'oga'añii. Pero cooch hajxy hánajty tóó xyajyagho'ogyii, cudägóogxóoyy, mäníthóch njuyjipiótägatsa'añ.

³² Howyiinjuóñä ja'a Jesús jadhuhñ miädiaacy. Mänitá Pedro ja'a Jesús hawiingtuum wioonócxny. Mänitá Pedro miänaañ:

—Wiindsón, ca'ads jadhuhñ mwil'i miäna'añ. Caj miich nej mjada'añ mhabeta'añ —nómä Jesús nämäaayä.

³³ Mänitá Jesús wia'wiimbijty. Mänitá jiamióđtójc wyiinhee'ppejty. Mänitá Pedro yhojja:

—Mójcu'u, jua'ads yaa maačh nwiinduumän. Jadhuhñ miich mwiinmahñdyhaty nebiä jáya'ayhajxy wyiinmahñdyhajpä. Caj miich jadhuhñ mwiinmahñdyhaty nebiä Dios wyiinmahñdyhatiän —nómä Jesús miänaañ.

³⁴ Mänitá Jesús ja'a cu'ug miójyaaxy móóđä jiamióđtójc. Mänitá Jesús miänaañ:

—Pón jioot tsojp cooch xjiamióđhdädät, weenä yhamdsoo cuhdujt hajxy ñajtshixó'oy, weenä jioot hajxy piäda'agy coo hajxy chaächpójpät nébióch ndsaächpóga'añän. Wéenhóchä nmädia'agy hajxy tehngajná xmiábójcä. ³⁵ Pónä jioot ja pädaac coo hajxy hoy jiugyhádät, cab hajxy cójxta'axiöó jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän. Pero pónä jioot pädaac coo hajxy yho'ogät ja'a hóöchócxpä móóđä Diosmädia'agyquioxpä, je'edshajxy homiänaajä jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän. ³⁶ Coo hajxy hodiium mga'a mähmó'owät coo hajxy hánajty tóó mho'ogy, cab hajxy jadhuhñ mniyagho'owóójät, hoy hajxy hánajty yaa tóó mja mäyóhaty hádaa yaabä naaxwiin. ³⁷ Ni tii yaa quia'a ná'ägädä tsoobaady hádaa yaabä naaxwiin nebiä mjugyhajthajxy choobaada'añän, coo hajxy homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän. ³⁸ Pónhóch xmiädsähdiuum móódhóchä nmädia'agyquioxpä maa hádaa jáya'ay wyiinduumhajxiän, hádaa pojmmóódpä cádieemóódpähajxy, hádaahajxy ca'a Diosmädia'agymiábójpä, cooch yaa ngádaactägátsät hádaa yaabä naaxwiin, mänitóch hajxy jadáhooc nmädsähdiuundägatsa'añ, pónjátyhóch hánajty yaa tóó xmiädsähdiuñ. Diosquexyhóch hóöch. Diosmócämäamóódhóch hánajty yaa ngáda'aga'añ, náguipxy móóđä Diosmoonsähajxy, ja'a hajxy jim hijpä Dioswiinduum —nómä Jesús miänaañ.

9

¹ Mänitá Jesús miänángumbä:

—Chaads mijts tóyhajt ndehmñ námá'awät, mijts xii tänaabiä, näje'e hajxy hánajty mga'a ho'ogyñä coo hánajty quiähxó'oga'añ coo ja'a Dios hánajty yhane'ema'añ ja'a miócmäjaahaam.

² Cudädujxóó, mänitá Jesús ja'a Pedro wioonócxny maa ja'a tun jaančh tehñ quioxpä, náguipxy móóđä Santiago móóđä Juan. Nämädaaxyä hajxy hánajty jim. Mänitá Jesús wyiin jiojp wiing jiajty maa ja'a Pedro wyiinduumhajxiän. ³ Hóxtä haamb hóxtä tsämaambä Jesús hánajty móóđä wyit móóđä tiucxy. Jaančh tehñ piobä wyit hánajty nägóó nádecypä. ⁴ Mänitá Elíashajxy jim näguehxtó'oxy móóđä Moisés. Jimä Jesús hajxy hánajty wyil'i mióódmädia'agy. Nágoojä Pedrohajxy hánajty ñä'a hijxcáda'agy ñä'a hee'pcáda'agy. ⁵⁻⁶ Jaančh tehñ chähgóöbiä Pedrohajxy hánajty. Cab hajxy hánajty ñajuó'oy waamb hajxy jadhuhñ ñä'a mäná'anät. Mänitá Pedro ná'a nágoobä miänaañ:

—Wiindsón, hoyooy jaduñ coo hajxy yaa tøø nbéjtäm. Nhuuc hädiuñ højts tøjquemyhuung tägøøg maa mijshtajxy häyaa cødu'ug myaghäña'awø'owät, møød miich, møødä Moisés, møødä Elías —nømä Jesús ñämaayy.

⁷ Tuunä ja'a Pedro jaduñ ñä'a mänaañ, mäniit hajxy ñäma'anähbejty. Mäniitä Dios jiiiby quiapxy ñäma'ajooty: “Høøch nHuung hädaa. Njaanč tehñ chójpiøch hädaa. Mäbøjcä miädia'agy hajxy.” ⁸ Coo ja'a ñäma'a chajpejty, tøø ja'a Moiséshajxy hänajty yhadägooyø'oy møødä Elías. Coo ja'a Pedrohajxy jia hijxwädijty, cabä Moisés hajxy yhiixnä ni ja'a Elías; jagooyy ja'a Jesús hajxy jiaag hijxy nidiuhñ.

⁹ Jijä Jesushajxy hänajty wyiinmäny tunñähgøpx møødä jiamiøød nädägøøgpä, mäniitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy pøñ mnä'ägädä hawaanä tijaty hajxy yaa tøø mhixy tøø mmädoy høxtä cøonøch hänajty tøø njuyjpiøjtägach cooçh hänajty tøø nho'ogy. Diosquexyhøch høøch —nømä Pedrohajxy ñämaayy.

¹⁰ Coo ja'a Pedrohajxy jaduñ ñämaayy, paadiä mädia'agy hajxy jaduñ miäbøjcy. Jioodhajt hajxy jaduñ nebiaty hajxy hänajty tøø yhiixy tøø miädoy. Hamiñ haxøpy hajxy hänajty jia ñimiäyajtøyii waambä Jesús hänajty jaduñ jia mäna'ana'añ coo jaduñ miänaañ cooc hänajty jiiuyjpiøjtägatsa'añ. ¹¹ Mäniitä Jesús hajxy miäyajtøoyy:

—Ja'a häna'c hajxy jiiyb yajñähixøøbiä maa ja'a tsajtøjcän, jaduñ hajxy miäna'añ coogä Elías tsipcøpx jawyiin quiädä'agät. Mäniitägä Cristo høxhaam jiaac tehñ quiädä'aga'añ. Tii hajxy jaduñ coo miäna'añ. Nej, tøyhajt jaduñä.

¹²⁻¹³ Mäniitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduñä Diosmädia'agy jiaančh mäna'añ coogä Elías jawyiin quiädä'aga'añ. Tøyhajt jaduñ. Mäniitägä cøxiä wiinä yagjema'añ yajtägatsa'añ. Tøø ja'a Elías jia cäda'agy. Pero tøø jaduñ jiaančh tehñ chaachtiuñii nebiatiä jäya'ay jioothajxy chocy. Tøjiajt jaduñ nebiä Diosquexyhajxy jecy quiujahyyän. Nej, mnajuøøby hajxy jaduñä waambätühøchä Diosmädia'agy xmiädiaacpä, høøch ja'a Diosquexypä, cooçhä jäya'ayhajxy xchaachtiunaambä, møød cooçh hajxy xquia'a jaac hixaanä.

¹⁴ Coo ja'a Jesushajxy jiiyb quiädaacy maa ja'a jiamiøødhajxy hänajty tøø miähmø'oyän, ja'a hajxy hänajty jiiyb nädaaxtuppä, mäniitä Jesús yhiixy coo ja'a jiamiøødhajxy hänajty piäquä tøø piäda'agyii ja'a majiäya'ay. Jijä häna'c hajxy hänajty miøødnihøjyii, ja'a häna'c-hajxy jiiyb yajñähixøøbiä maa ja'a tsajtøjcän. ¹⁵ Nägoo ja'a cu'ugä Jesús hajxy jiiycuhixøoyy, mäniit hajxy jiaančh tehñ xiooñdaacy. Mäniitä Jesús jiiycubäyø'ogøoyy. Mäniit yajpoo'xä. ¹⁶ Mäniitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy mw'i'i yajniuiuhøjøoyyap.

¹⁷ Mäniit tu'jäya'ay yhadsooyy:

—Wiindsón, chaachä nhuung tøø nja møødmeh. Møjcu'u jaduñ miøød. Ja'a møjcu'u wi'i yaguhmb. ¹⁸ Naxy jaduñ yajcädayyii. Mäniit tiägø'oy hahoo'pä. Mäniitä tiøøts tiägø'oy yajcädajp. Mäniit møc-häwøönä jiaty. Tøøchä mjamiøødtøjc nja mänuu'xta'agy cooçh nhuung hajxy cu xyajpa'amñähwaatsä. Pero cab hajxy tøø miäjäda'agy —nømä Jesús ñämaayy.

¹⁹ Mäniitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy:

—Ja'a! Cábøch mijsä nmädia'agy xñä'ä mäbøjcä cooçh nDiosquexiä. Tøøch mijs jejcy nja møødwädity, y cahnä hajxy tii mnä'ägädä habøcyñä. Jiaančh tehñ yhanaxiä mijs jaduñ mguhxexä. Nébiøch mijs nnä'ä tünät. Hoorä, witsmuñxä ja'a pa'amjäya'ay yaa —nømä Jesús miänaañ.

²⁰ Mäniitä Jesús miädia'agy quiudiünaxä. Coo ja'a Jesús yhiixä ja'a møjcu'u, mäniitä mähdijøcä pia'am tiehñ ñämejtsä. Mäniitä mähdijøcä quiädaayy naaxwiin. Mäniit piayajxy piadøø'py. Mäniit tiägøoyy hahoo'pä. ²¹ Mäniitä craa tieedy miäyajtøøwäxä:

—Mänaa hädaa mhuing tøø pia'ambety.

Ja'a Jesús jaduñ yajtøøw.

—Muutsnä hänajyñä —nømä craa tieedy yhadsooyy.

²² Mäniitä tieedy miänangumbä:

—Näxyhøch hädaa nhuung jioøngädaw jioømbøgø'oy coo pia'am jaduñ naxy ñähbaayii. Naxy ñøøgädaw ñøøbøgøøbiä. Ja weenjaty jaduñ quiaa yagho'ogyii. Tunä mayhajt. Pø jii miich møcmäjaa mmøødä, højts näxuu'tsac, højts puhbéjtäc —nømä Jesús ñämaayy.

²³ Mäniitä Jesús miänaañ:

—Nej, jadühñhøch miich xmiøyajtøoyyä pø nmøødhøch møcmäjaajä. Pøñ jaduñ mäbøjp, hotyijä jaduñ yhooyøwäanäxä.

²⁴ Mäniitä pa'amjäya'ay tieedy yaaxy:

—Nmäbøjpøch. Høøch puhbéjtäc, jadühñhøch maas hoy njaac mäbøgät.

²⁵ Jijä jäya'ayhajxy hänajty may wyl'i miamiucy. Coo ja'a Jesús ja'a majiäya'ay jaduñ yhiixy, mäniitä Jesús ja'a møjcu'u ñämaayy:

—Høøch miich nhanehmy coo hädaa craa mhøxmájtsnät. Cab jaduñ mänaa mnämejtstägájtsnät. Naxy miich hädaa mähdiøjc myaghuumy myajnaty —nømä møjcu'u yhojja.

²⁶ Mänitä mähdiøjc mœc yajtsaaçhyaaxä. Mänit jäwíjpwø'cy xiäyaaywø'cy. Mänit nähwaatsä quihwaatsä. Nebiä ho'ogypiän jiajty. Coo jaduñ yhiixä, mäniä jäya'ayhajxy may miänaañ cooc tyijy hänäjty tøø yho'ogy. ²⁷ Mänitä Jesús ja'a craa wyidsø'cy. Mänitä craa hoy tiänaaywø'nø.

²⁸ Mänitä Jesús hajxy tiøjtägøoyy mœødä jiamiøødtøjc. Mänitä Jesús hamee'ch miäyajtøøwä ja'a jiamiøød:

—Tii højts jaduñ coo tøø nga'a mäjädaacpä.

²⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo Dios hajxy mjaançh tehñ miänuu'xtá'agät, mäniä yøøduhmbä pa'am hajxy hoy myajnáxät. Pero pø caj, cab hajxy myajnáxät.

³⁰ Coo ja'a Jesushajxy jim chohñ, mäniä hajxy ñøcxy Galilea. Cabä Jesús hänäjty yaj-najuø'owa'añii maa hänäjty nøcxy wiädita'añ. ³¹ Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc tiägøoyy yajwiingapxøøbiä:

—Høøch ja'a Diosquexypä, nøcxämbøch nniñähduga'añii coothä jäya'ayhajxy xyaghø'ogät. Y cooth hänäjty tøø nho'ogy, cumäaxc-høch hänäjty njujyipiøjtägatsa'añ —nømä Jesús miänaañ.

³² Cabä Jesús ja'a jiamiøødhajxy ñä'ägädä wiinjuøoyy waambatiä Jesús hänäjty tøø miädia'agy. Cab hajxy hänäjty jia nä'a wi'i miäyajtøøwaambä. Hiix, tsähgøøby hajxy hänäjty.

³³ Mänit hajxy jim miejch Capernaum maa hajxy hänäjty çhänä'ayän. Coo hajxy hänäjty tøø tiøjtägø'øy, mäniä Jesús ja'a jiamiøødtøjc miäyajtøoyy:

—Tii hajxy hijty mwil'i yajcapxøøby jim tu'haam-miimbä.

³⁴ Pero cab hajxy waamb ñä'ägädä hadsooyy. Hiix, jue'e hajxy hänäjty tøø yajtsibø'øy tu'haam-miimbä, pøñä cuhdujt hänäjty maas mœc mœød. Tsähdiuumb hajxy hänäjty, paady hajxy quia'a nä'ägädä hadsooyy. ³⁵ Mänitä Jesús yhäñaaguiaäacy, Mänitä jiamiøødtøjc ñämaayy, ja'a hajxy hänäjty nämajmetspä:

—Yam hajxy weeñtiä huuc møjwa'ag. Pøñ jaduñ pøc-juøøby coo møjcuhdujt miøødhädät, cabä cuhdujt jaduñ ñä'ägädä mœødhada'añ. Moonsä jaduñ ñä'ägä tunaamby.

³⁶ Mänitä Jesús pigäna'c-huong tu'ug miøjyaaxy. Mänit piädaacy cujc maa ja'a jiamiøødhajxy hänäjtiän. Mänit chehñø'cy. Mänitä jiamiøødtøjc ñämaayy:

³⁷ —Pøñ hädaa pigäna'c hädaaduhmbä tsojpp ja'a høøçhcøxpä, jaduñ mäwínhøch xchojppä. Jaanä jaduñhøchä nDeedy hajxy xchójcäbä —nømä Jesús miänaañ.

³⁸ Mänitä Juan ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsøn, tøø højts jäya'ay tu'ug nbaady. Jimä pa'amjäya'ay hänäjty yajpa'amnaxy, ja'a hajxy møjcu'umøødpä. Miichä mxøø hänäjty xquiapxpäatäp. Mänit højts nnämaayy coo quia'a yajpa'amnäxnät. Paady højts jaduñ nnämaayy, coo højts näguipxy xquia'a mœødwädíjtäm.

³⁹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cábäts hajxy waamb cu mnämaayy. Pøñhøchä nxøø xquiapxpäatäp coo ja'a hoy-yagjuøøñäbä hänäjty yajcähxø'øgy, cábøch jaduñ xchoj mägapxtägoyya'añ. ⁴⁰ Pøñ højts jaduñ xquia'a mädsiphájtäm, je'eds hajxy jaduñ xmiägu'ughájtäm. ⁴¹ Coo mijts pøñ xyajnøøhú'ugät je'eguiøxpä cooth mijts xpiawädity, høøch ja'a Cristo, jimä hoyhajtä weenhajt piaada'añ Dioswiinduum.

⁴² Pøñjätyhøchä nmädia'agy xmiäbøjçäp, hoy hajxy quia'a jagä høxpøquiiä, coo hajxy jioçcapxø'øwøøjtä, ja'a häna'c-hajxy jaduñ mäjøjcapxøøbiä, mejor paandsaa hajxy häxøpy tøø yajyo'xodsø'oyii, jaduñds hajxy häxøpy tøø miejjiäwipwø'oyii. ⁴³⁻⁴⁴ Pø jimä mgø'ø hänäjty xyajcädieey, maas hoy jaduñ coo mnä'ägädä høxpúxät, jaduñ tehngajnä xquia'a yajcädiéhñät. Jaduññäts homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios jüguyhatiän, hoyyä mgø'ø hänäjty metsc mga'a jagä mœødä. Hiix, coo tehngajnä mjaac cädiéeyät, jiiy mhädä'agät haxøøgtuum maa ja'a jøøn mänaa quia'a nä'ägädä pi'ichän, hoyyä mgø'ø hänäjty jia ca'xiä. ⁴⁵⁻⁴⁶ Jaanä jaduñduhmbä, pø jimä mdecy hänäjty xyajcädieey, maas hoy jaduñ coo mnä'ägädä høxpúxät, jaduñ tehngajnä xquia'a yajcädiéhñät. Jaduññäts homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios jüguyhatiän, hoyyä mdecy hänäjty metsc mga'a jagä mœødä. Hiix, coo tehngajnä mjaac cädiéeyät, jiiy mhädä'agät haxøøgtuum, hoyyä mdecy hänäjty jia ca'xiä. ⁴⁷ Jaanä jaduñduhmbä, pø jimä mwiin hänäjty xyajcädieey, maas hoy jaduñ coo mnä'ägädä yajpädsø'mät, jaduñ tehngajnä xquia'a yajcädiéhñät. Jaduññäts homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios jüguyhatiän, hoyyä mwiin hänäjty metsc mga'a jagä mœødä. Hiix, coo tehngajnä mjaac cädiéeyät, jiiy mhädä'agät haxøøgtuum, hoyyä mwiin hänäjty jia ca'xiä. ⁴⁸ Jiiy haxøøgtuum, cabä tøønghajxy jiiy mänaa ñä'ägä ho'ogy, mœød cabä jøøn jiiy mänaa ñä'ägä pi'tspä.

⁴⁹ Pøñ jiiy hijp haxøøgtuum, cab hajxy jaduhñ jiiy mänaa quiøxy toya'añ. Jaduhñ mäwíinäts je'e nebiä tsu'učh caanø'oybän, cabä jøøn jaduhñ jiiy mänaa pyi'ičh. ⁵⁰ Ja'a caan, tuungpaatp je'e. Pero coo ja'a tiaamdsäpä quióxät, cab jaduhñ mänaa tiuungpáatnät. Jaduhñ mäwíinäts mijtspä, hoy yajxón hajxy mnimiøødhidóøjät. Cab hajxy jaduhñ mänaa myajnguiudsip myajnguium'a'adø'owóøjät.

10

¹ Mäniä Jesús jim chóhngumbä Capernaum. Mäniä ñøcxy Judea-naaxooty, ja'a xøøbädsømyhaampiä, jim Jordán-møjnøøhawiimb. Mäniä jäya'ay may ñäméjtsägumbä. Mäniä Jesús tiägøøguiumbä yajnáhixøøbiä, neby hänäjty naxy yajnáhixø'øyhatiän. ² Mäniä fariseodøjc-hajxy näje'e miejch. Mäniä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Nej, miimbä cuhdujt jaduhñä coo jäya'ayhajxy ñiyhøxmdsøøjäädä.

Paadiä Jesús jaduhñ miäyajtøøwä, hijxmdsäänap hänäjty jaduhñ waamb hänäjty yhad-sowa'añ. ³ Mäniä Jesús yajtøødägajch:

—Nej, jaduhñä Moisés jecy quiujahyyä coo hajxy mniyhøxmdsøøjäädä.

⁴ Mäniä fariseohajxy yhadsooyy:

—Jaduhñä Moisés jecy quiujahy coogä cuhdujt jaduhñ myiñ coo jäya'ayhajxy ñiyhøxmdsøøjät.

⁵ Mäniä Jesús miänángumbä:

—Coo mijts mjaančh tehñ quiuhxexä, paadiä Moisés ja'a cuhdujt jaduhñ jecy yejcy coo mdo'oxiøjc hajxy mhøxmdsät. ⁶ Mänaa ja'a naaxwiimbä jecy yhawijy tiøø'xta'aguian, mäniä Dios jäya'ay metsc quiunuu'xy ya'adio'oxy. ⁷⁻⁸ Coo ja'a Dios ja'a jäya'ay jaduhñ jecy quiunuu'xy ya'adio'oxy, paadiä ya'adiøjc jaduhñ tio'oxiøjwiingpógät. Jaduhñ hajxy jaduhñ yhjñät nebiä tu'que'expän. Hawiingøøby hajxy jaduhñ. Cab hajxy wioowhjtänä ja'a tiaj ja'a tiéediäm. ⁹ Pøñjatiä Dios jaduhñ tøø quiunuu'xy coo hajxy ñimiøødtsäna'awøød nämetsc, cab hajxy jaduhñ ñiyhøxmdsøøjät —nømä Jesús miänaañ.

¹⁰ Mäniä Jesús hajxy tiøjtägøøyy møødä jiamiøødtøjc. Mäniä Jesús jadähooc miäyajtøøwä ja'a jiamiøød waambatiä Jesús ja'a fariseodøjc hänäjty tøø miøødmädia'agy. ¹¹ Mäniä Jesús yhadsooyy:

—Pønä tio'oxiøjc høxmajtsp, y mäniä wiingto'oxiøjc wyiingpøcy, miägädiehbiä tio'oxiøjc jaduhñ. Haxøøg jaduhñ jiatcø'øy. ¹² Jaanä jaduhñduhmbä, coo ja'a to'oxiøjc ñiyhap yhøxmdsät, y coo wiingya'adiøjc wyiingpógät, jaduhñä ñiyhap miägädiehbiä. Jaanä haxøøg je'eduhñ jiatcøøbiä —nømä Jesús miänaañ.

¹³ Mäniä Jesús pigäna'c mejtstägøøg yajnämejtsä, coo hajxy ween quiunuu'xyii. Coo ja'a Jesús jiamiøød hajxy jaduhñ yhjxy cooc tyijy ja'a Jesús hänäjty yhadsiba'añii, mäniä pigäna'cä tiajhajxy yhadúçäxä coo ja'a Jesús hajxy jaduhñ quia'a nänøcxät. ¹⁴ Coo ja'a Jesús jaduhñ yhjxy coo ja'a pigäna'c-hajxy hänäjty wyl'i yhadugyii, mäniä Jesús ja'a jiamiøød yhojy:

—Ca'a yø'ø pigäna'c hajxy mwil'i yhaducy. Wéenhøch hajxy jaduhñ xñämiñ. Coo mijtsä Diosmädia'agy jaduhñ mmäbögät neby hädaa pigäna'c-hajxy miäbøquiän, mäniä mijtsä Dios jaduhñ yhuunghädät. ¹⁵ Hix, ja'a pigäna'c-hajxy, cab hajxy tii quia'a nä'ä mäbøcy. Tspicøøp hajxy jaduhñ ñä'ägä mäbøcy. Jaduhñds je'e, coo mijts mmäbögät nebiä pigäna'c-hajxy miäbøquiän, mäniä hajxy jaduhñ mjugyhädät cøjxta'axiøø nebiä Dios jjugyhatiän. Tøyhajt jaduhñ —nømä Jesús miänaañ.

¹⁶ Mäniä Jesús ja'a pigäna'c tiägøøyy cunuu'xpä tu'ugjaty-tu'ugjaty. Cø'ønähgájpäp hajxy hänäjty.

¹⁷ Mäniä Jesús jim chohñ. Jim hänäjty tiu'uyo'oyñä, mäniä Jesús jäya'ay tu'ug päyø'øguiä ñajtspaadøøyyä. Mäniä wyiinijçädaacä. Mäniä ñämaayyä:

—Wiindsøñ, mjaančh tehñ yohyhäna'c miich. Nébiøch ngudiünät cooçh cøjxta'axiøø njugyhädät nebiä Dios jjugyhatiän —nømä Jesús miäyajtøøwä.

¹⁸ Mäniä Jesús yhadsooyy:

—Tiich miich jaduhñ coo xñäma'ay cooçh nhoyhäna'cä. Ni pøñ jaduhñ quia'a hoyhäna'cä. Jagooyyä Dios tu'quihä yohyhäna'cä. ¹⁹ Mnajuøøby miich jaduhñ nebiatiä Moisés cuhdujt jecy yejcy, túhmäts. “Cab hajxy mniyagho'ogøøjät. Cabä wiingto'oxiøjc hajxy mmøødtsäna'awät. Cab hajxy mméedsät. Cab hajxy mhøhndä'agät. Cab hajxy mmäméedsät høhndä'agymädia'agyhaam. Mwiingudsähgø'owäbä mdajjä mdeedy hajxy” —nømä Jesús miänaañ.

²⁰ Mäniä Jesús ñämáayyägumbä:

—Pero Wiindsøñ, homiänäjøch jaduhñ ngudiüñ. Múutsnøçhä hoguiuhdujt nmädsøhndaacy —nømä Jesús ñämaayyä.

²¹ Mäniä Jesús ja'a craa wyiinhee'ppejty. Jiaančh tehñ chójçäbä craa hänäjty je'e. Mäniä Jesús miänaañ:

—Tu'tu'uuyä mga'a cøxy cudiuñ. Nøcx cøxy toog tijaty jim mmøød, jaduñds mmó'owät pønjaty hajxy häyoob. Coø jaduñ mgudiünät, mänit jim nnøcxät Dioswiinduum. Jim miichä hoybä weenbä mbáadät tsajpootyp. Hoorä, høøch padu'ubøjcäc.

²² Coø ja'a craa jaduñ ñämaayä, mänit jiootmadiägøøyy. Mänit wyiimbijnä tájjäp máayyap. Hix, jaanč tehñ miäyøø hänajty je'e.

²³ Jimä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty piadána'ay. Mänitä Jesús wyiinhee'ppejty. Mänit miänaañ:

—Jaanč tehñ chip jaduñ coø yø'ø mäyøødøjc-hajxy jim ñøcxät Dioswiinduum. Tehñ tiøyhajt jaduñ.

²⁴ Coø ja'a Jesús jaduñ miänaañ, jiaanč tehñ yagjuøøyy ja'a jiamiøødhajxy jaduñ. Mänitä Jesús miänángumbä:

—Mägu'ughajpädøjc, pønjatia xiädø'øñ hajxy hajoodhajp, jaanč tehñ chip jaduñ coø hajxy jim ñøcxät Dioswiinduum. ²⁵ Maas paquiä camello tu'ug jiiy ñaxø'owät xuhñdyjutooty quejee ja'a mäyøøhána'c-hajxy jim tiägø'owät Dioswiinduum.

²⁶ Coø ja'a Jesús jaduñ miänángumbä, mänitä jiamiøødhajxy maas hanaxiä yagjuøøguiumbä. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Pønxada'aduhñ jaanč tøy nähwa'adsaamþ.

²⁷ Mänitä Jesús wyiinhee'ppéjcumbä. Mänit miänaañ:

—Ja'a jäya'ayhajxy, cab hajxy hamdsoojoot hoy jajniñähwa'adsøøjät. Pero Dios, je'eds mäyajnähwaatsp. Hotyijä Dios jaduñ jiaty.

²⁸ Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Huuc mädw, coø højts miich nbadu'ubøjcy, cøjx højts nnähgue'egy tijaty højts hijty nmøød.

²⁹⁻³⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pønjaty cøxiä tøø ñähgue'egy ja'a høøchcøxpä møødä Diosmädia'agyquiøxpä, maas may hajxy jaduñ jiaac paada'añ hädaa yaabä naaxwiin tijaty hajxy hänajty tøø ñähgue'egy tøø yhøxy'oy, tiøjc, piuhya'ay, piuhdo'oxy, tiaj tieedy, yhuung, ñaax. Møød jim hajxy ñøcxa'añ tsajpootyp. Jim hajxy jaduñ homiänaajä yhida'añ, hoy hajxy hänajty yaa tøø jia tsaachpøcy ja'a høøchcøxpä hädaa yaabä naaxwiin. Tøyhajt jaduñ. ³¹ Pønjatia møjtuung jäda'ahaty ca'a møød, nämay hajxy miøjtägø'owa'añ. Pero pønjatia møjtuung jäda'ahaty ja møød, nämayyä tiuunghajxy piøgáañäxä —nømä Jesús miänaañ.

³² Mänitä Jesús hajxy jim tiu'ubøjcy møødä jiamiøødtøjc. Jerusalén hajxy hänajty ñøcxa'añ. Jawyiinä Jesús hänajty yo'oy. Mayyä jäya'ayhajxy hänajty pianøcxy møødä Jesús jiamiøødhajxy, ja'a hajxy hänajty nämajmetspä. Jaanč tehñ yagjuøøyy hajxy hänajty. Høxtä tsähgøøyy hajxy hänajty. Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhawiiing wioonøcxy. Mänitä Jesús tiägøøyy mädiaacpä nebiaty hänajty jiada'añ yhabeta'añ:

³³ —Huuc mädw hajxy, yam hajxy nnøcxäm Jerusalén. Coø hajxy jim ngoodaanäm, mänitøchä teedywiindsøn hajxy xyajcø'ødägø'owa'añ, møødä häna'cä Diosmädia'agy hajxy jim jajnähiøøbiä tsajtøogooty, høøch ja'a Diosquexypä. Mänitøch hajxy jaduñ xyajnähdija'añ cooçh hajxy xyagho'oga'añ. Mänitøch hajxy xyajcø'ødägø'owa'añ ja'a häna'c-hajxy jim toshmbä Roma. ³⁴ Madiu'ujøch hajxy xchaachtiuna'añ. Xñäxi'igáambøch hajxy. Xwyiinwoonáambøch hajxy. Xwyiingutsujø'owáambøch hajxy. Xwiobho'ogáambøch hajxy. Mänitøch hajxy xjia yagho'oga'añ. Pero cudägøøgxøøyyøch njujyipiøjtägatsa'añ, —nømä Jesús miänaañ.

³⁵ Mänitä Jesús wyiinguwa'agøøyyä ja'a Santiago møødä Juan. Ja'a Zebedeo yhuunghajxy hänajty je'e. Mänit hajxy miänaañ:

—Wiindsøn, huuc tunä mayhajt ja'a højtscøxpä.

³⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tii mayháthøch ndúnäp.

³⁷ Mänitä Santiagohajxy miänángumbä:

—Coø miich hänajty tøø mmøjtägø'øyy, coø hänajty tøø mdägø'øyy hanehmbä, mänit højts cuhdujt xmió'owät coø højts jim nhäñä'awät miichä mnähmøjc, hahooyhaampiä møød hanajtyhaampiä.

³⁸ Mänitä Jesús yhadsoogumbä:

—Mijts, cab hajxy mnajuø'øyy tii hajxy jaduñ mnänøømby. Nej, mmee'xtúgäp hajxy jaduhmbä nébiøch ndsaachpøgá'añänä.

³⁹ Mänitä Santiagohajxy yhadsooyy:

—Nmee'xtúgäp højts jaduñ.

Mänitä Jesús miänángumbä:

—Jaduñ mijts mjaanč tsaachpøgaambä nébiøch ndsaachpøga'añän. Tøyhajt jaduñ.

⁴⁰ Pero cábøchä cuhdujt jaduñ nmøødä coø mijts cuhdujt nmó'owät coø hajxy jim nhäñä'awät høøchä nnähmøjc mänájøch hänajty tøø ndägø'øyyän hanehmbä. Dios ja'a

cuhdujt mөөd pөң yajnhđijaamby coo hajxy jim yhäñá'awät. Je'edshajxy jaduhñ jim häña'awaamb —nөmä Jesús miänaañ.

⁴¹ Coo Jaha Jesús jiamioөdhajxy jaduhñ miädooyy, ja'a hajxy hänajty jaac nämajcpä, mänitä Santiagohajxy miäjootma'tä mөөdä Juan. ⁴² Mänitä Jesús miөjyaaxy ja'a hajxy hänajty jaac nämajcpä. Mänitä Jesús miänaañ:

—Ja'a gobiernähajxy, mөөdä häna'c-hajxy yaa möjtuungmөөdpä hädaa yaabä naaxwiin, ja'a hänä'cätshajxy jaduhñ yaa hanehmb. Mnajuөөby hajxy jaduhñ, tühmäts. ⁴³⁻⁴⁴ Pero mijts, cab hajxy mbөc-juө'owät coo möjtuung hajxy mmөөdhädät. Pөңä jioot tsojp coo wyi-ingudsähgө'owөöjät, weenä jioot piäda'agy coo jiamioөd piuhbédät. ⁴⁵ Hөөchpaady, hөөch ja'a Diosquexypä, mäbuhbéjөch jaduhñ yaa tөө ngäda'agy. Hөxtä nnähho'tu'udäambiöchä jäya'ayhajxy nägөxiä. Cäbөch jaduhñ nmäna'añ coochä jäya'ayhajxy xpuihbédät.

⁴⁶ Mänitä Jesús hajxy quioo'ty maa ja'a cajpt hänajty xiөhatiän Jericó. Coo hajxy jim chöngumbä, mayyä jäya'ay hajxy piadu'uböjcä. Jimä wiinds hänajty tu'ug yhäña'ay tu'haam. Bartimeo hänajty xiөhaty. Timeo ja'a tieedy hänajty xiөhaty. Xädө'өnyujwaambä Bartimeo hänajty. ⁴⁷ Coo ja'a Bartimeo jaduhñ miädooyy coo hänajty je'e Jiesúsä, ja'a hänajty tsohmä Nazaret, mänitä Bartimeo mөc yaaxy:

—Jesús, David miich jecy mhaphajt mdeedyhajt. Hөөch näxúu'tsác.

⁴⁸ Mänitä Bartimeo yhojmujcä nämay coo cu yhamooñ. Pero cab jaduhñ ñä'a hamooñ. Tehngajnä maas mөc tiägөөyy yaaxpä:

—Jesús, miichä David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Hөөch näxúu'tsác.

⁴⁹ Mänitä Jesús tiänaaxiojpy. Mänit miänaañ coo ja'a Bartimeo miөjya'axöөjät. Mänitä Bartimeo tu'jäya'ay ñämaayyä:

—Xoonäda'ag, tänaayyө'өг. Ximä Jesús xmiөjya'axy.

⁵⁰ Mänitä Bartimeo paquiä tiänaayyө'cy. Mänitä yoñwit yajniñahnajptuutä. Mänitä Jesús päyө'ögüiä hoy wyiingumedso'өy. ⁵¹ Mänitä Jesús ja'a Bartimeo miäyajtөөyy:

—Tii mayhajt jaduhñ myajtunäañp.

Mänitä Bartimeo yhadsooyy:

—Wiindsöñ, hөөch yaghjixө'cäc.

⁵² Mänitä Jesús miänaañ:

—Ja'a hoy, tisän coo quia'a cabä. Coochä nmädia'agy tөө xmiäböjcä, paady tөө mhijxө'nө.

Tuunä Jesús jaduhñ ñä'a mänaañ, mänitä Bartimeo jiaančh hijxө'cy. Mänitä Jesús piadu'uböjnä.

11

¹ Jimä Jesús hajxy hänajty quioodaannä maa ja'a cajpt hänajty xiөhatiän Betfagé mөөd Betania, jim mädoyyä maa ja'a tuñ hänajty xiөhatiän Olivos. Jim hänajty miäwiingöñ Jerusalén. Mänitä Jesús ja'a jiamioөd metsc ² ñämaayy:

—Nөcx hajxy jimhaamby maa yө'ө cajpthuungän. Coo hajxy jim mmedsa'añ, jimä burro hajxy tu'ug mbaada'añ cuxoch. Cahnä pөң yajpejmachñä. Mmäguejө'owäp hajxy. Jaduhñs hajxy yaa mwitsminät. ³ Y pө jimä jäya'ay hajxy xmiäyajtөy tii hajxy jaduhñ coo mmäguejө'өy, mänit hajxy nmämä'awät: “Ja'a nwiindsöñ höjts cham yajmaajajp. Paquiä höjts nnä'a yajtuna'añ. Mänit höjts miñ nnajtswidso'өy.” Jaduhñ hajxy mmäná'anät —nөmä Jesús ñajtsapxөөyy.

⁴⁻⁵ Mänitä burro hajxy hoy jiaančh paady cuxoch jim möjtu'haam, jim töjnähmөjc mädoyyä. Jimä jäya'ayhajxy hänajty näje'e tiäna'ay. Coo ja'a Jesús jiamioөdhajxy tiägөөyy burromäguejөöbiä, mänit hajxy ñämaayyä:

—Tii yө'ө burro hajxy jaduhñ coo mmäguejө'өy.

⁶ Mänit hajxy jaduhñ yhadsooyy waambaty hajxy hänajty tөө yhane'emyii coo hajxy jaduhñ yhadso'wät. ⁷ Mänitä Jesús ja'a burro yajnaméjtsäxä. Mänitä jiamioөdä wyit hajxy jim piädaacy burronähgөxp. Mänitä Jesús jim piejty. ⁸ Jaančh tehñ miayyä jäya'ayhajxy hänajty pianөcxy. Mänitä wyit hajxy näje'e chujy. Jaduhñs hajxy tu'haam ñajtsye'ebөөyy maa ja'a Jesús hänajty burronähgөxp ñaxө'owa'añän. Näje'e hujtsaay hajxy hänajty piujxpä. Jim hajxy hänajty piädaacpä tu'haam. ⁹ Cu'ughagujcä Jesús hänajty ñөcxy. Mänitä cu'ughajxy nägөxiä tiägөөyy yaaxpä jöjpä:

—¡Viva Jesús, viva! ¡Gloria a Dios! Diosquexy hädaa Jesús jaduhñ. ¹⁰ ¡Gloria a Dios tsajpootypä! Jaduhñ hädaa Jesús yhane'emaambä nebiä David jecy yhanehmian, ja'a hajxy jecy nhaphajt ndeedyhajtam.

¹¹ Mänitä Jesús hajxy jim quioo'nä Jerusalén, mөөdä jiamioөd ja'a nämajmetspähajxy. Mänit hajxy jim ñөcxөөyy maa ja'a tsajtөjcän. Coo hajxy jiihy chajtөjtägөөyy, mänit hajxy yhi-jxwädijty tijaty hänajty jiihy. Mänit hajxy wyiimbjцumbä. Mänit hajxy jiihy yhädaacumbä Betania. Hix, tөө hänajty chuujө'өy, y jiihy hajxy hänajty miejtsa'aga'añ Betania.

¹² Cujaboom, mänitá Jesúsahajxy jim̄ tiu'ubójcumbä. Mänitá Jesús yäho'pójcä. ¹³ Mänitá piids tu'ug näheebøoyy coo hánajty jim̄ tiána'ay picxumnä. Coo wiingón nämejch, mänit yhiixy coo tiøøm hánajty quia'a nä'ägädä hity. Haagä haay hánajty je'e. Cahnä yhiit's hánajty yhabaadyñä mänaabä hánajty naxy tiøømbetiän. ¹⁴ Mänitá Jesús piids nämaayy:

—Ni mänaa miich mga'a tømbejtägatsaannä.

Coo ja'a Jesús jaduhñ miänaañ, miädoow ja'a jiamioødhajxy jaduhñ.

¹⁵ Coo ja'a Jesúsahajxy jim̄ miejstägajch Jerusalén, mänitá Jesús jiiy chajtojtägøøguiumbä. Mänitá Jesús ja'a too'pädøjc juubiädøjc tiägøøyy høxpäboobiädsøombä jiiy tsajtøogooty. Mänitá meexä tiägøøyy høxjujppä maa xädø'øn hajxy hánajty quiuwichän, møødä häñaabejct maa hajxy hánajty yhäña'ayän coo hajxy hánajty pialomatoogy. ¹⁶ Mänitá Jesús tiägøøyy hadujpä coo ja'a jäya'ayä tioogy hajxy jiiy quia'a määdögøñät tsajtøogooty. ¹⁷ Mänitá Jesús tiägøøyy yajwiingapxøöbiä:

—Jaduhñ jim̄ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Pa'yaaxtáacthøchä ndøjc hajxy nägøxiä xwiäänät, ja'a jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajtptä.” Jaduhñä Dios jecy miänaañ. Pero mijts, wiing mijsä tsajtøjc mwa'añ. Jaduhñ hajxy mwa'añ nebiä mee'tstaactän —nømä Jesús miänaañ.

¹⁸ Coo ja'a teedywiindsønñhajxy jaduhñ miädooyy, møødä häna'cä Diosmädia'aguiän hajxy hánajty jiiy yajnähiixøöbiä tsajtøogooty, mänit hajxy tiägøøyy cojyquiapxytiuumbä nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. Hiix, chähgøöbiä Jesús hajxy hánajty je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hánajty jiaanč tehñ yhamädoowhjtäxä ja'a cu'ug. ¹⁹ Pero coo quioodsøñä, mänitá Jesúsahajxy jiiy yhadäaccumbä Betania.

²⁰ Cujaboomä Jesúsahajxy ñøcxtägajch Jerusalén. Coo hajxy jim̄ ñaxøøguiumbä maa ja'a Jesús ja'a piids hánajty tøø ñäbogø'øyän, mänitá piids hajxy yhiixy coo hánajty tøø quiøxy tø'øch.

²¹ Coo ja'a Pedro jaduhñ jahmiejstaacy, mänitá Jesús nämaayyä:

—Wiindsøn, huug hiix yø'ø piids. Häxøoy miich yø'ø mnäbogøøyy coo ni mänaa quia'a tømñhänät. Tøø yø'ø quiøxy tøøtsnä —nømä Pedro miänaañ.

²² Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Mäböjcä ja'a Dios miädia'agy coo jiaanč tehñ tiømiädia'aguiä. ²³ Coo hajxy hamuumdu'joot mmäböğät, høxtä yø'ø tun ja'a mmädia'agyhajxy xquiudiüunäp coo hajxy mnämä'awät coo ween nøcxy miejyquia'awø'øy. Mänitá mmädia'agyhajxy jaduhñ xquiudiüunät coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäböjctä coo tiømiädia'aguiä. Tøyhajt jaduhñ. ²⁴ Coo mijtsä Dios tijaty mmäyujwá'anät, xmió'owäp hajxy jaduhñ, coo ja'a miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäböjctä coo tiømiädia'aguiä. ²⁵ Coo mijtsä Dios hánajty mba'ya'axa'añ, tsipcøxpä häna'c hajxy jayøjp mmämée'xät, ja'a mijts hánajty tøø xñägädieeyø'øyäbä, jaduhñä Dios hajxy jaduhñ xmiämée'xpät tijaty hajxy hánajty mgädieeyhajpy. ²⁶ Pero pø cab hajxy mmämée'xa'añ, ni mijtsä mDeedy tsajpootypä xquia'a mäme'e'xtägatsa'añ —nømä Jesús miänaañ.

²⁷ Coo ja'a Jesúsahajxy jim̄ quioo'tägajch Jerusalén, mänitá Jesús jadähooc tiägøøyy tsajtøogooty. Jiiibiä Jesús hánajty wiädity, mänit nämejtsä ja'a teedywiindsøn, møødä häna'c-hajxy jiiy yajnähiixøöbiä tsajtøogooty, møødä majjäya'adiøjc. ²⁸ Mänitá Jesús hajxy miäyajtøoyy:

—Pøn miich cuhdujt tøø xmió'oy coo miich häxøoy yaa tsajtøogooty tøø mdsiptuñ.

²⁹⁻³⁰ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Nhadsóowäböch häyaa jaduhñ cooch mijts häyaa jayøjp xyhadsóowät. Pønä Juan mäyajnäbejpä quejx, Diosä tøgä jäya'ayä. Hadsóowägøch hajxy. Cooch hajxy häyaa xyhadsóowät, mänitøch mijts häyaa nhadsóowägäjtäpät —nømä Jesús miänaañ.

³¹ Cabä teedywiindsønñhajxy hánajty ñajuø'øy waambä Jesús hajxy yhadsóowät. Mänit hajxy tiägøøyy niñämäyayäbä: “Coo hajxy häyaa nmänäänämät coo ja'a Dios ja'a Juan quejxy, jaduhñ jadähooc xyhadsowäänäm: Aa, pø tøyhajt jaduhñ coo ja'a Dios ja'a Juan jiaanč quejxy, ti ja'a Juan miädia'agy hajxy coo tøø mga'a mäböjcä. ³² Y coo hajxy häyaa nmänäänämät coo ja'a Dios ja'a Juan quia'a quejxy, mänitá cu'ug hajxy häyaa xmiädsibøøyyämät.” Hiix, jaduhñä cu'ughajxy hánajty miäna'añ coogä Juan hánajty Dyiosquexiä. ³³ Mänitá Jesús hajxy nämaayy coo hajxy hánajty quia'a najuø'øy. Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Pues, ni høøch jaduhñ nga'a nägapxaambä pøñhøchä cuhdujt tøø xmió'oy.

12

¹ Mänitá Jesús tiägøøyy yajnähiixøöbiä cuentäyajmäbaadyhaam:

—Mänitá jäya'ay tsaatpcañ tu'ug piädaacy. Mänit jiihguraajøoyy. Mänitá tsaatyñøøxee'xøhñdy ñädajøoyy. Mänitá nähbøtøjc tu'ug yhädiuñ coo hajxy jim̄ yhäña'awät coo ja'a tsaatpcañ hajxy hánajty cwieendähada'añ. Mänitá wiingjäya'ay ja'a tsaatpcañ hajxy yajcø'ødägøøyyäxä coo hajxy cøguipxyjaty cwieendähädät. Mänitá cudsatyp jäguemnaax ñøcxy. ² Coo ja'a tsaatyptuc yhabaaty, mänitá cudsatyp ja'a mioonsä

quiejxy coo hajxy cøgujiä ween yajwa'xy. ³ Coo ja'a craa jim miejch, mänit hoyhoy quioxho'cä. Mänit piäboowyiimbijtä cø'owa'ads. ⁴ Mänitä cudsaatyp ja'a mioonsä mäwiingpä jia quéjxcumbä. Maas hanaxiä craa je'e wiobhó'cäbä. Høxtä yajtsäbjítaxä ja'a quiopc jaduhñ. Hoyhoy jaduhñ chaat'htiuunä. ⁵ Mänitä cudsaatyp ja'a mioonsä mäwiingpä jia quéjxcumbä. Mänit hajxy je'e yagho'cy. Maas mayyä mioonsä jia jaac tehñ quiejxy. Naje'e hajxy wiobho'cä; naje'e hajxy yagho'cä.

⁶ Jimä cudsaatyp ja'a yhuung hänajty tu'ug. Jiaanč tehñ chojpiä yhuung hänajty. Mänit nãmaayy: "Nhuuc quéxyhoch miich jim. Wehndä miich hajxy häyaa xñä'ä wiingudsähgø'owät." ⁷ Coo ja'a cudsaatyp yhuung jim miejch, mänit hajxy tiägøøyy niñämäyyäbä, ja'a tsaatypcam hajxy hänajty tøø miämähmø'oyäbä: "Coo hädaa craa tieedy häyaa nã'ä hó'ogät, hädaa craa jaduhñ cøxiä mämähmø'owaamb mäduhñtiä hädaa tsaatypcam. Tsoc hädaa craa hajxy jaduhñ nä'ägä yaghó'cäm, jaduhñ højts hädaa tsaatypcam nje'ehajtämät." ⁸ Mänitä cudsaatyp yhuung miäjtsäxä. Mänit yagho'cä. Mänit hajxy hoy yhöxchømy jäguemjuøby.

⁹ Haa, nebiä cudsaatypäda'a hänajty jiatcø'owa'añ. Nøcxaambäda'a hajxy yagho'tägatsa'añii, ja'a hajxy hänajty tøø miäyaghó'oguiäbä. Mänitä wiinghänä'cä tsaatypcam hajxy hänajty yajcø'ødägø'owa'añii.

¹⁰ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: Ja'a tsaa mädyii ja'a tøjmuu'tspädøjc-hajxy quia'a nä'ägä cumaayy, je'e nä'ägä tuundsøhn maa ja'a tøjteecän.

¹¹ Ja'a Dios jaduhñ mänaañ coo ja'a tsaa jaduhñ jim tiuundsóonät.

Paady hajxy jaduhñ jaanč tehñ yajxónñ nhjxäm —nømä Jesús miädiaacy.

¹² Ja'a teedywiindsønñhajxy, ñajuøøby hajxy hänajty jaduhñ coo hajxy hänajty tøø yamjäbaadyii nebiä cahwiindøyhäna'cän, ja'a hajxy hänajty tsaatypcuedähajpä. Coo hajxy jaduhñ ñajuøøyy, paadiä Jesús hajxy hänajty jia wi'i miadsa'añ. Pero cab hajxy jaduhñ nã'ä majch, je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug hajxy hänajty chähgø'oy. Mänitä Jesús hajxy ñähgueecnä. Mänit hajxy wyiimbijnä.

¹³ Mänitä fariseoshajxy naje'e wyiinguejxä, møødä Herodes quiu'ughajxy naje'ebä, coo ja'a Jesús hajxy yajcapxtägøyyät, jaduhñ hajxy hoy ñäxø'owø'owät. ¹⁴ Mänitä Jesús ñämejtsä. Mänit nãmaayyä:

—Nñajuøøby højts coo miich tøy mjaanč tehñ miädia'agy. Caj miich jaduhñ mnä'ägä møjpäda'agy waambatiä cu'ug xjia nãma'ay. Tu'cuhdujt miichä jäya'ay mhixy, pønjaty hajxy mäyøø, pønjaty hajxy häyoo. Tøyhajt højts miich xyajnähxø'oy coo højts hoy njäya'ayhädat nebiä Dios choquiän. Hoorä, ho højtsä gobiernä Rómabä hänajty xyajnähjuudiu'uda'añ, nej, hahixøøby jaduhñ coo højts nnähjuudiú'udädä —nømä Jesús miäyajtøwä.

¹⁵ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiich hajxy jaduhñ coo xjia wi'i yajcapxtägøyya'añ. Høøchä xädø'ønñ tu'ug huuc yaghjxäc.

Paadiä Jesús jaduhñ miänaañ, ñajuøøby hänajty jaduhñ coo hänajty jia wi'i yajcapxtägøyya'añii. ¹⁶ Mänitä Jesús xädø'ønñ jiaanč yaghjxä. Mänit miänaañ:

—Pøn wyiin jiojpp yø'øduhñ. Pøn xiøø yø'øduhñ jim miimb.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a gobiernä wyiin jiojpp yø'ø, ja'a jim tuumbä Roma. Jaaya'ay xiøø yø'øbä.

¹⁷ Mänitä Jesús miänäänqumbä:

—Tøyhajt jaduhñ. Mo'owxä ja'a gobiernä hajxy pø je'e jie'e yø'ø. Pero mädyii ja'a Dios jie'e, mo'ow hajxy je'ebä.

Coo ja'a Jesús jaduhñ yhadsooyy, jaanč tehñ yagjuøøyy ja'a fariseoshajxy jaduhñ.

¹⁸ Mänitä Jesús ja'a saduceos naje'e ñämejtsä. Cabä saduceoshajxy hänajty miäbøcy coogä ho'ogyjiäya'ayhajxy hänajty juuypiøjtägatsa'añ. Jaduhñä saduceoshajxy hänajty miänaañ cooc tyijy ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy quia'a juuypiøjtägatsa'añ. ¹⁹ Mänitä saduceos ja'a Jesús hajxy nãmaayy:

—Wiindsønñ, jaduhñä Moisés jecy quuijahy neby højts nguhdujhtämtät, højts judiojäya'ayhajtäm. Hoorä, coogä ya'adiøjc tu'ug yhó'ogät, coog hänajty piøquiä, pø cahnäg hajxy hänajty yhuungpaadyñä, pø jimägä piuhya'ay, wéenägä piuhya'ay ja'a yaamgto'oxy wyiingpøcy, jaduhñäc hajxy jaduhñ yhuungpaadät. Jaduhñäc quiahxø'ogät coog hänajty je'e yhuungä, ja'a hänajty tøø yhó'oguiäbä. ²⁰ Hoorä, jii jäya'ayhajxy hänajty näjuxtujya'ay, haagä tu'que'ex. Mänitä tehñ quioobhuung tio'oxiojwiingpøjcy. Cab jecy miøødtsänaayy, mänitä craa yho'cy. Cabä huung hajxy nã'ä paaty. ²¹ Mänitä jioðsømy ja'a yaamgto'oxy wyiingpøjcy. Ni je'ehajxy quia'a huungpaatpä. Mänitä craa yho'pä. Jaduhñä jioðsømy je'ebä jia wiingpøjcumbä. Jaanä jaduhyyä je'e jiajppä nebiä yhajchhajxy jiajtiän. ²² Jaduhñ hajxy näjuxtujy jia møødtsänaayy, ni pøn je'e quia'a yaghuungpaaty. Nägøxiä hajxy jaduhñ

yho'cy. Høxtä ja'a to'oxiøjc, jaac tehñ yho'c je'ebä. ²³ Bueno, coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy hänajty nägøxiä jiuypiojtägatsa'añ, pønda'a je'e tehñ tiøybä møødtsäna'awaamb, ja'a hajxy hänajty näjuxtujcpä. Hiñ, näjuxtujc hajxy hänajty tøø jia møødtsäna'ay. Paady højtsä tøyhajt ndsocy —nømä Jesús ñämaayyä.

²⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mijsä tøyhajt hajxy mnä'ägä møødä, je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mga'a nä'ägädä wiinjuø'y. Møød cab hajxy mnajuøøbiä nebiatiä Dios ja'a miøcmäjäa yajcähxø'øgy.

²⁵ Coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy hänajty jiuypiojtägatsa'añ, cab hajxy mänit piøga'añ, cab hajxy mänit yhu'uga'añ. Jaduhñ hajxy yhida'añ nebiä Diosmoonsähajxy jim yhiitiän tsajpoooty. ²⁶ Tii mijs coo mga'a mähøga'añ coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiuypiojtägatsa'añ. Jaduhñä Moisés jecy quiujahy coogä Dios tähooc miøødnibiaatä jim pactuum maagä hujts haptymøødpä hänajty tiöyyän. Mänitägä Dios ja'a Moisés ñämaayy: “Høøchä Abraham xDyioshajp, møødä Isaac, møødä Jacob.” ²⁷ Coo ja'a Dios jaduhñ jecy miänaañ, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhäjtäm coo ja'a Abrahamhajxy hänajty tøø jiuypiojtägach, møødä Isaac, møødä Jacob. Hiñ, jucyjiäya'ay ja'a Dios jaduhñ Dioshäjtäp, ca'a yho'oguiäya'ayä. Coo mijs jaduhñ mmäna'añ cooc tyijy ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy quia'a juypiojtägatsa'añ, caj mijsä tøyhajt hajxy mnä'ägä møødä —nømä Jesús miänaañ.

²⁸ Jimä jäya'ay hänajty tu'ug yhamädoowhity. Tsajtøgooty hänajty tiuñ. Coo miädooyy coo ja'a Jesús hänajty hoy tøø yhadsoy, mänitä Jesús hoy wyiinguwa'agø'øyii. Mänit ñämaayyä:

—Madiu'u ja'a Moisés hajxy jecy xyhanéhäm. Mädyii jaduhñ maas tuungpaatp —nømä Jesús miäyajtøøwä.

²⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñ je'e miäna'añ: “Pønatiä Israel jecy haphajt teedyhajt, hamädoowhit hajxy. Ja'a Dios hajxy nWindsønähjätäm. Tu'uquiiä Dios jaduhñ Dyioshaty. ³⁰ Hamuumdu'jootä Dios hajxy mjaanč tehñ wyiingudsähgø'øwät nägø'ø nädecypii. Mähøjcä miädia'agy hajxy homiänaajä. Jahmiets hajxy jaduhñ cøjxta'axiøø.” ³¹ Jaduhñä miämetspä miänaambä: “Mdsögäbä jäya'ay hajxy nägøxiä nej mijs hamdsooyyä mničogyyiän. Ni mädyii mädia'agy jaduhñ quia'a mäbaady neby hädaa mädia'agy metspä tiuungpaadiän” —nømä Jesús miänaañ.

³² Mänitä craa miänängumbä, ja'a hänajty tuumbä tsajtøgooty:

—Wiindsøn, jaanč tehñ yho'y miič mhadsooyy. Tøyhajt jaduhñ nej miič mmäna'añän coo Dios tiu'uquiiä. Cabä wiingDios jyijä. Xjiaanč tehñ tiuungpaatäm hajxy jaduhñ ³³ coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot nwiingudsähgø'øyyämät, møød coo jäya'ay hajxy nägøxiä ndsøjcämät neby hajxy hamdsooyyä nničøjcäm. Pero cab hajxy xjiaty tuungpaatäm coo animal hajxy jii by nocxy nnä'ä hayøjxäm tsajtøgooty no'cøøc —nømä Jesús ñämaayyä.

³⁴ Coo ja'a Jesús jaduhñ miädooyy coo ja'a craa hänajty najuøøyyhaamby tøø quiapxy, ja'a hänajty tuumbä tsajtøgooty, mänitä craa ñämaayyä:

—Jaac mähøc ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot, jaduhñds miič jim mnøcxät Dioswi-induum —nømä Jesús miänaañ.

Mänitä häna'c-hajxy yhamoonnä, ja'a Jesús hajxy hänajty jia wi'i yagho'ogaambä. Cabä Jesús hajxy waamb miäyajtøønä je'eguiøxpä coo ja'a Jesús hajxy hänajty chähgø'øy.

³⁵ Jiibiä Jesús hänajty yajnähixø'øy tsajtøgooty. Mänit miänaañ:

—Yø'ø häna'c-hajxy jii yajnähixø'øbiä tsajtøgooty, tii hajxy jaduhñ coo miäna'añ coogä David ja'a Cristo yphaty yhoc-haty. ³⁶ Haa ca'a, jaduhñ jim myiñ cujaayä maa ja'a Diosmädia'aguiän coo ja'a David hamdsooyyä jecy miänaañ:

Mänitøchä Dios ja'a nWiindsøn xñämaayyä:

“Yaa miñ häñ'aw maačhä nhahooyhaampiän,

høxtä cøonøchä mmädsip nga'a yajmäjädaacämät.”

Ja'a Dioshespirituhamä David jaduhñ jecy miänaañ. ³⁷ Jaduhñä David jecy miänaañ coogä Cristo hänajty wyiindsønhaty. Hoorä, pø tøyhajt jaduhñ coo ja'a Cristo jaduhñ jecy wyiindsønhaty, tii yø'ø jäya'ayhajxy coo miäna'añ coogä David ja'a Cristo ñä'ä haphaty ñä'ä hoc-haty —nømä Jesús miänaañ.

Jaanč tehñ yhomiädoonä ja'a jäya'ayhajxy hänajty miädooyy nebiä Jesús hänajty yajnähixø'øyän. Nämayyä jäya'ayhajxy hänajty.

³⁸ Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Yø'ø häna'c-hajxy jii yajnähixø'øbiä tsajtøgooty, cab yø'ø miädia'agy hajxy mmähøjcät. Yoñwitmøød hajxy naxy wiädity cajtooty je'eguiøxpä coo hajxy wyi'i yajcumaya'añ. Wi'i yajwiingudsähgø'øwaamb hajxy jaduhñ. ³⁹ Jiily hajxy jia wi'i yhäñ'awa'añ maa ja'a häñaabiejt yajxonjatypän, hädaa yaabä tsajtøgootypä, møød jim maa ja'a cay hu'ugy naxy jadyiijän. ⁴⁰ Pero cabä quiuhdujthajxy ñä'ägädä hoyyä. Hiñ, pøjcäxäbä yaamgto'oxiä tiøjc-hajxy. Hoy hajxy jaduhñ jia jatcø'øy, jecyjiatiä Dios hajxy jia wi'i pia'ya'axy. Pero jaanč tehñ yho'yhajxy hajxy jaduhñ yajcumädowa'añii —nømä Jesús miänaañ.

⁴¹ Mänitá Jesús jim mädöyyä hoy yhöxta'agy maa ja'a jäya'ay xädö'öñ hajxy hänäjty naxxy quuyoxö'öyän. Ja'a mäyöøjäya'ayhajxy, majiatä xädö'öñ hajxy hänäjty piäda'agy. Jimä Jesús hänäjty miähee'pna'ay. ⁴² Mänitá yaamgto'oxy tu'ug miejch. Jaanč tehñ yhäyoob hänäjty je'e. Mejtsmägo'xä häyoobä je'e quigonöyy. ⁴³⁻⁴⁴ Mänitá Jesús ja'a jiamioødtöjc ñämaayy:

—Huug hix yö'ö yaamgto'oxy hajxy. Cöxiä yö'öduhñ tøø yecy mäduhñtiä hijty miøødä, ja'a hijty ñägayaambä. Pero yö'ö mäyöøhäna'c-hajxy, weeñtiä hajxy jaduhñ ñä'a puhyejcy.

13

¹ Coo ja'a Jesúshajxy jii by chajtöjpädsöømy, mänitá jiamioød tu'ug miänaañ:

—Wiindsön, huug hix yö'ö tsajtöjc, jaanč tehñ yajxón yö'öduhñ miuuchä.

² Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Hoy huuc tehñ yheeb. Hoy yö'ö töjc jaduhñ jia cruundä, cöxaamb yö'öduhñ jyida'añ. Haxit hatajö'öy yö'ö muuč jada'añ.

³ Mänitá Jesúshajxy jim ñöcxy maa ja'a tun hänäjty xiøhatiän Olivos, jim Jerusälén-woc-hawiimb. Coo hajxy jim miejch, mänitá Jesús haniduhmduum hoy yhöxta'agy. Mänitá Pedro ja'a Jesús hajxy ñänöcxy, møødä Santiago, møødä Juan, møødä Andrés. Mänitá Jesús hajxy miäyajtöyyy:

⁴ —Mánaads yö'ö tsajtöjc jaduhñ jyida'añ. Mädyii hijxtähndäts jaduhñ cähxö'ögaamb coo hänäjty jaduhñ yhabaada'añ.

⁵ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Mniyajcopcö'öwöøjäp hajxy. Cab hajxy myajwiinhöönät. ⁶ Mayyá jäya'ayhajxy min miäwiinhööna'añ. Jaduhñ hajxy hänäjty miäna'ana'añ: “Hööch je'e Cristo.” Mayyá jäya'ayhajxy hänäjty jiaanč tehñ miäböga'añ.

⁷ Coo hajxy mmädoyhädät coo tsip pleetä hänäjty xii yaa tøø piädö'ögy, cab hajxy jaduhñ mmäná'anät cooc tyjy ja'a naaxwiimbä hänäjty wyiimbida'añ. Homiänaajä tsip pleetä jiadyii. ⁸ Nimiädsibö'öwänañp hajxy hänäjty wiinghagajptjaty. Wiinduhmyhagajpt huix hänäjty ñaxa'añ. Jadaañäbä yuuxöø hänäjty wiinduhmyhagajpt. Coo jaduhñ jiada'añii, hijxtahnd jaduhñ cähxö'ötsöonaamb coo tsö'ty häyohn höchähgöøñäjaty hänäjty jiada'añii.

⁹ 'Mniyajcopcö'öwöøjäp hajxy mänit. Mäjahñdium hajxy hänäjty mhida'añ. Xmiad-saambä mmädsip hajxy hänäjty. Mänit hajxy jim xyajnöcxa'añ haguyc. Møød jim maa ja'a judios chajtöjc-haxjiän, xwiobho'ogaamb hajxy hänäjty jim. Xyajnöcxaamb hajxy hänäjty jim maa ja'a gobiernä wyiinduumhaxjiän, je'eguiöxpä cooch mijts xpiawädity. Jimhöch hajxy jaduhñ xmiädiä'agät gobiernäwiinduum. ¹⁰ Hix, cahnä naaxwiimbä hänäjty wyiimbityñä, cöxaambä jäya'ay ja'a Diosmädiä'agy hajxy miädowa'añ wiinduhmyhagajpt. ¹¹ Y coo hajxy jim xyajnöcxät haguyc, cab hajxy mänit mnädaj mnämáyät waambaty hajxy mhadswät. Hix, ja'a Dios ja'a mädiä'agy hajxy hänäjty xmiö'owaamb. Cab hajxy hänäjty hamdsoo mmädiä'aga'añ; ja'a Dioshespíritu hajxy hänäjty xyajmädiä'agaamb. ¹² Hamiñ haxöpiä jäya'ayhajxy hänäjty tu'que'ex ñiñähduga'añii coo hajxy yagho'ogöøjät. Jaanä jaduhñä yhuung hajxy hänäjty ñähdugaambä. Ja'a muutsc-häna'c-hajxy, jaanä jaduhñä tieedy hajxy hänäjty tiunaambä. ¹³ Nägöxiä mijtsä jäya'ay xmiähanhada'añ je'eguiöxpä cooch mijts xpiawädity. Pero pön hänäjty tøø miee'xtucy, hoy hänäjty tøø jia ho'ogy, nähwa'adsaamb hänäjty je'e.

¹⁴ 'Habaadaamb jaduhñ coo ja'a haxöøgpä ca'a hoybä miedsa'añ maa ja'a Diostöjcän —pön hädaa nocy capxp, ween jaduhñ wyiinjuö'öy—. Mänitá Diostöjc jaduhñ yajma'ada'añii. Coo ja'a haxöøgpä hajxy jaduhñ mhixät, mänit hajxy päyö'ögüiä mnöcxät tunjoot, pönjaty yaa tsänaaby Judeanaaxooty. ¹⁵ Pönjaty hänäjty häñaaby töjnähgöxp, ween ñä'ägä päyö'ögy, cap nöcxy tii jii by yajpädsömy tögooty. ¹⁶ Pönjaty hänäjty camjooty, cab jaduhñ jim ñöcxät maa ja'a töjçän. Cap nöcxy jii by yajpädsömy, ni wyit ni tii. ¹⁷ Jaanč tehñ chaächpögaambä to'oxiöjc-hajxy hänäjty, ja'a hajxy hänäjty co'na'awaambä, møød ja'a hajxy hänäjty huungyajtst'pä. ¹⁸ Mmänuu'xtä'agäbä Dios hajxy coo tsö'ty häyohn ween quia'a jadyii coo hänäjty jiaanč tehñ tiööchcä. ¹⁹ Jaanč tehñ yhoyhoyyä jäya'ayhajxy hänäjty chaächpöga'añ. Ni mädyii tsaächpä jaduhñ quia'a mäbaada'añ neby hänäjty jiada'añiiñän, ni ja'a jecy näjxäbä, ni ja'a jaac minaambä. ²⁰ Tøø ja'a Dios jaduhñ miäna'añ coo ja'a jäya'ayhajxy hänäjty jecy quia'a tsaächpöga'añ, je'eguiöxpä coo chocy pönjaty jaduhñ tøø wyiimbty. Coo ja'a Dios häxöpy jaduhñ tøø quia'a mäna'añ, jequiiä jäya'ayhajxy häxöpy chaächpöga'añ. Ni pön häxöpy quia'a nähwa'adsa'añ.

²¹ Coo mijts pön xñämä'awät coog tyjy ja'a Cristo hänäjty jii wiädity, cab hajxy mmäböğät.

²² Hix, mayyá jäya'ayhajxy hänäjty wiädita'añ mäwiinhöömbä, cooc tyjy hajxy hänäjty je'e Cristo, møød cooc tyjy hajxy hänäjty Dyiosquexiä. Piayajcähxö'ögaambä hijxtahnd hajxy hänäjty hoy-yaguüöñäbä. Jaduhñä jäya'ayhajxy hänäjty jia wi'i wyiinhööna'añii, møød

ja'a hajxy hánajty Dioswiimbíyyäbä. ²³ Mniyajcopcø'øwøøjäp hajxy. Jäguemiä hajxy cham nnäma'ay coo hajxy mniyajcopcø'øwøøjät.

²⁴ 'Mänitxøøbä, coo ja'a tsaachpä hánajty tøø ñajxnä, mänitä xøø wyiingoodø'øwahñ møødä po'lo. ²⁵ Mänitä mamiadsa'a hánajty quia'awa'añ. Tsäyuyyaamb hánajty jaduhñ, tijaty jim cuhdujtmøød tsajtcøxp. ²⁶ Mänitøch hánajty ngäda'aga'añ jocjooty, høøch ja'a Diosquexypä. Møcmäjaamøødhøch hánajty ngäda'aga'añ. Yajxøñhøch hánajty mänit ngäda'aga'añ. Mänitøchä jäya'ayhajxy hánajty may xpia'hee'ptägø'owa'añ. ²⁷ Mänitøchä nmoonä tsajpootypähajxy hánajty nguexa'añ coo hajxy jaduhñ quiøxy yajtu'ugmügät pønjätyhøch hánajty tøø nwiimbij. Wiinduhnyhagajpt hajxy hánajty wioomuga'añii.

²⁸ 'Høxtahmäsä higueraquepy, coo jaduhñ wiämät, hijxtahñ jaduhñ coo hánajty tøø pioddägøøñä. ²⁹ Jaanä jaduhñduhmbä, coo ja'a tsø'ty hajxy jaduhñ mhíxät nébiøch naamñä tøø nmädia'agy, hijxtahñ hánajty jaduhñ coøch hánajty mobädajpä ngädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, høøch ja'a Diosquexypä. ³⁰ Cøxaamb jaduhñ jiada'añii nébiøch naamñä tøø nmädia'agy, cahñä jäya'ayhajxy hánajty quiøxy ho'ogyñä, ja'a hajxy jäda'ahaty juyghajpä. Tøyhajt jaduhñ. ³¹ Cuhdägoyyaambä tsajt møødä naaxwiimbä. Pero tsipcøxp jaduhñ tiøjiada'añ nébiøch cham nmädia'aguüän.

³² 'Ni pøn jaduhñ quia'a najuø'øy mänaa jaduhñ jiada'añii. Jagooyyä Dios niduhñ ñajuø'øy, ja'a hajxy nDeedyhajtäm. Ni ja'a Diosmoonsähajxy jaduhñ quia'a najuø'øy, ja'a hajxy jim tsajpootypä. Ni høøch nga'a najuø'øy, høøch ja'a Diosquexypä.

³³ 'Paady, nähix hahixø'ø hajxy mhídät homiänaajä, je'eguiøxpä coo hajxy mga'a najuø'øy mänaa jaduhñ jiada'añii. ³⁴ Jii jäya'ay hánajty tu'ug, coo hánajty ñøcxa'añ jäguemnaax, mänitä mioonä ñämaay coo ja'a tiøj cwieendähjätxät. Nägøxiä hajxy jaduhñ yhaagä nä'ä tuungmooyyä. Jaduhñä tu'jäya'ay ñämáayyabä coo jim tiünät maa ja'a tøghaawän, weenä tøjc yaghawa'açh jopy; tsuu jadähooç yhagøøguiumbät. ³⁵⁻³⁶ Ja'a cudøjcä mioonähajxy, cab hajxy hánajty ñajuø'øy mänaa ja'a wyiindsøn'hajxy hánajty miejtstägatsa'añ, jøø coodsøøñäp hánajty jaduhñ, o pø tsumhdä hánajty, o pø tu'tseey-yaxø'øy hánajty, o pø jøøøñäp hánajty. Nähix hahixø'ø ja'a wyiindsøn hajxy jaduhñ yhahíxät. Pø caj, coo hajxy jaduhñ jaguiapxiä ñähmejtspedøøjät, wehñdä hajxy hánajty mia'ay. Jaduhñ mäwinäts mijtspä, cab hajxy jaduhñ mnajuø'øy mänáajøch yaa ngädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Paady hajxy nähix hahixø'ø homiänaajä mnä'ägä hidät. ³⁷ Jaduhñhøchä jäya'ayhajxy nägøxiä nnämaabiä coo hajxy nähix hahixø'ø ñä'ägä hidät homiänaajä.

14

¹ Mejtsxøø ja'a pascuaxøø hánajty quia'a habaady mänaa ja'a judíos tsajcaagy hajxy hánajty quiayyän, ja'a cajpä tsoomiøødpä. Ja'a teedywiindsøn'hajxy, møødä häna'c-hajxy, ja'a hajxy hánajty jiihy yajñähixøøbiä tsajtøgooty, cojyquiapxytiuumb hajxy hánajty jaduhñ nebiä Jesús hajxy yajtsumøøjät hønnda'agymiädia'agyhaam, jaduhñ hajxy jaduhñ hoy yajyagho'ogøøjät. ² Mänit hajxy näje'e ñiñämaayyä:

—Cab hajxy tsøc nej jatcøøyyäm coo ja'a cu'ug hajxy jaduhñ xñä'ä nähbädø'cämät.

³ Tøø ja'a Jesús hánajty yhäda'agy Betania. Jim hánajty miädsuugay maa ja'a Simón tiøjcän, ja'a hijty leprapa'ammøødpä. Mänitä to'oxiøjc tu'ug miejch. Jimä nardoperfume hánajty quiø'ogønhaty alabastro-vidrijooty. Jaançh tehñ chowä nardoperfume hánajty ñøcxy. Mänitä to'oxiøjcä perfume-vidrio piuhy. Mänitä Jesús ja'a perfume yajcuhtemøøyyä.

⁴ Mänitä jäya'ayhajxy näje'e jiootma'ty, ja'a hajxy hánajty jim pahäñaabiä. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Cap yø'ø perfume jaduhñ cu yaghäyooyy. ⁵ Coo jaduhñ cu ñä'ägä too'cy, tsoobaadaamb yø'ø hijty, tægøøgmägo'x-xøøguduñ. Jimä häyoobädøjcä chow hajxy jaduhñ cu miooyyä coo jaduhñ cu ñä'ägä too'cy.

Jaduhñä to'oxiøjc yhojjä.

⁶ Mänitä Jesús miänaa:

—Weends yhity. Ca'a hajxy mwil'i yhojy. Nébiøch yø'ø jaduhñ tøø xtiüñän, cab jaduhñ ñeipiä; hoy jaduhñ. ⁷ Homiänaajä mijtsä häyoobäjäya'ay mhixy. Homiänaajä hajxy jaduhñ mbuhbédät. Pero høøch, cabøch mijts jejcy yxhíxa'añ. ⁸ Xwyiingudsähgøøbiøch yø'øya'ay jaduhñ, päadyhøchä perfume jaduhñ xyajcuhtemøøyy. Jaduhñ miäbaady nej coøch häxøpy tøø nho'oguiän. Jaduhñhøch yø'ø hijty xyajñähdema'añ. ⁹ Majatiä Diosmädia'agy wiädita'añ wiinduhnyhagajpt ja'a høøchøxpä, jaduhñä jäya'ayhajxy miädia'aga'añ nébiøch yø'øya'ay naamñä tøø xtiüñ. Jaduhñ yø'ø homiänaajä jiahmiedsäanänä. Tøyhajt jaduhñ.

¹⁰ Jimä Jesús ja'a jiamioød hánajty tu'ug xiøhaty Judas Iscariote, ja'a hajxy hánajty nämajmetspä. Mänitä Judas ja'a teedywiindsøn hoy miøødcøjyquiapxytiüñ coo ja'a Judas ja'a Jesús hánajty tioga'añ. ¹¹ Coo ja'a teedywiindsøn'hajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jaduhñ jiaançh tehñ xioønðaacpøjcy. Mänitä Judas yajwiinwaanøøyyä coo xädø'øñ hánajty mio'owa'añii. Mänitä Judas tiägøøyy wiinmaabiä nebiä Jesús paquiä yajcø'ødägø'øwät.

¹² Mänitá pascuaxøø yhabaataná. Jaduhñá judíoshajxy hánajty quiuhdujthaty coo tsajcaagy hajxy naxy quiaiy, ja'a cajpá tsoomíøødábá. Jaduhñ hajxy hánajty quiuhdujthajpá coo meeghuung hajxy naxy yoxy ja'a pascuaxøøjooty. Mänitá Jesús ja'a jiamiøøð miáyajtøøwá:

—Maada'a yhooyá coo pascuaxøø hajxy háyaa nwiindsuugáayáamát.

¹³ Mänitá Jesús ja'a jiamiøøð námetsc ñämaayy:

—Nøcx hajxy jim Jerusalem. Jimá jáyá'ay hajxy tu'ug mbaada'añ nøøgón. ¹⁴ Je'eds hajxy mbadu'ubøgáp. Mänit hajxy mbadøjtägø'øwát. Mänitá cudøjc hajxy mnámá'awát: “Ja'a nWiindsón højts jaduhñ tøø xwyiinguexy coo højts nyajtøwát maa højtsá pascuaxøø háyaa tsuu nwiindsuugáyát.” ¹⁵ Mänit mijtsá cudøjc cuarto nøcxy xyajñähixø'øwa'añ nähbettøjcxp. Jaanç tehñ quiáruundá ja'a cuarto jaduhñ møøð yajxoná. Jimá cay hu'ugy hajxy mnähix mhähixø'øwát coo hajxy jim ndsuugayáañäm —nømä Jesús miánaañ.

¹⁶ Mänit hajxy námetsc jiaanç nøcxy jim cajptooty. Jiaanç paat hajxy jaduhñ neby hajxy hánajty tøø ñäma'ayijän. Mänitá tsuugay hajxy tiägøøyy nähix hähixøøbiá.

¹⁷ Coo quioodsøñá, mänitá Jesúshajxy jim ñøcxy maa ja'a pascuaxøø hajxy hánajty wyiindsuugaya'añän, møøðá jiamøøðhajxy ja'a jaac nämajcpá. Mänit hajxy tiägøøyy caabiá.

¹⁸ Mänitá Jesús miánaañ:

—Tú'ughøch mijts mjamiøøð xñäxø'øwø'øwa'añ. Quipxy hajxy je'e cham xmiøøðcaamiüjçäm. Tøyhajt jaduhñ —nømä Jesús miánaañ.

¹⁹ Mänit hajxy nägøxiá jiootmadiägøøyy. Mänit hajxy tiägøøyy niñámáayyábá:

—Nej, høøch je'eda'a tyijy xñänøømbá.

²⁰ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Mijts mjamiøøð jaduhñ tu'ug jatcø'øwaamb, näguipxiá tsajcaagy hajxy jaduhñ jiiiby xmiøøðpaguhmá'tsäm texyjooty. ²¹ Høøch, ja'a Diosquexypá, jadúhñhöch njada'añ nhabeta'añ nepy jim myiñän cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. Tøjiadaambá Diosmädia'agy jaduhñ. Pero ja'a crájøch jaduhñ xñähdugaambá, jaanç tehñ yhooyoy jaduhñ chaaçhpøga'añ. Maas hoy häxøpy coo quia'a nä'ägá naaxwiimbädsøømy —nømä Jesús miánaañ.

²² Caabyñá ja'a Jesúshajxy hánajty, mänitá Jesús ja'a tsajcaagy quionø'cy. Mänitá Dios ñämaayy: “Dioscujú'uyáp.” Mänitá jiamiøøðá tsajcaagy nägøxiá yajnäguidøøyy. Mänit miánaañ:

—Cay hádaa hajxy; høøch nni'x ngopc hádaa —nømä Jesús miánaañ.

²³ Mänitá Jesús ja'a vaso quionø'cy, ja'a hánajty vinomøøðpá. Mänitá Dios ñämáaguumbá: “Dioscujú'uyáp.” Mänitá Jesús ja'a vino yhuuctsohñ. Mänitá jiamiøøð mioooy. Nägøxiá hajxy jaduhñ yhuucy. ²⁴ Mänitá Jesús miánaangumbá:

—Høøch nnø'ty hádaa. Hijxtahñd hádaa jaduhñ coothä nnø'ty nyajxee'xa'añ coothä jáyá'ayhajxy hánajty nnähho'tu'uda'añ. Jadúhñhöchä cuhdujt nyajtødiägø'øwa'añ, ja'a Dios ja'a Abraham jecy miøødyajcuhdújçábá. ²⁵ Tøyhájthøch jaduhñ nnámá'awát, cábøchä vino nhuuctägatsa'añ høxtá cøonøch hánajty jim tøø nnøcxtägach maachá nDeediá wyiinduuman. Mänitøchä vino jemybiá nhuucmadsa'añ —nømä Jesús miánaañ.

²⁶ Mänitá Jesús ja'a Dioshöy hajxy yhøøyy, møøðá jiamiøøðtøjc. Mänit hajxy jim choññ. Mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a tuñ hánajty xiøhatiän Olivos. ²⁷ Mänitá Jesús ja'a jiamiøøðtøjc ñämaayy:

—Nägøxiøch mijts xñähgue'ega'añ, je'eguiøxpá cooth nmädia'agy hajxy xquia'a mábøgaañ. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Nyagho'ogáambiøchä meegcueendähajpá. Cøxaambá meeghajxy piäyø'øga'añ. Xii yaa hajxy ñøcxø'øwa'añ.” ²⁸ Cooch hánajty tøø nho'ogy, mänitøch jadähooç njuyjpiøjtägatsa'añ. Mänitøch jim nnøcxa'añ Galilea. Mänitøch mijts jim nøcxy xpiaada'añ —nømä Jesús miánaañ.

²⁹ Mänitá Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Høøch mábøcypíá, cábøch miich mänaa nbuhwa'adsa'añ, hoy miich hajxy nägøxiá xjia puhwá'adsät.

³⁰ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Tøyhájthøch miich nnámá'awát, háyaa coods miich tægøøghooç mniguiugapxa'añii cooch tyijy xquia'a hixiá.

³¹ Pero Pedro, tehngajná je'e jiaac miánaañ:

—Cábøch mänaa nniguiugapxa'añii cooch tyijy miich nga'a hixiá, hóyhøch miich quipxy nja møøðhö'ogät —nømä Pedro miánaañ.

Jaduhñ hajxy nägøxiá piahadsoobá.

³² Mänitá Jesúshajxy jim ñøcxy maa hánajty xiøhatiän Getsemaní. Mänitá Jesús ja'a jiamiøøðtøjc ñämaayy:

—Jiids hajxy huuc häña'aw, nøcxy nhuuc Diospa'ya'axy.

³³ Mänitá Jesús ja'a Pedro hawiung miøøðnøcxy, møøðá Santiago, møøðá Juan. Mänitá Jesús hoyhoy jiaanç tehñ jiootmabiøjcy. ³⁴ Mänitá Pedrohajxy ñämaayyá:

—Hoyhóyhøch jaduñ njaanč tehñ jiootmayhaty. Høxtä ho'ogáambøch nniijawø'yii. Huuc mähmø'ow hajxy yaa. Cab hajxy mmaahó'ogät. Jujcy hajxy mhídät —nømä Jesús miänaañ.

³⁵⁻³⁶ Mänitä Jesús weentiä jiaac nøcxy. Mänit jaduñ miägutsčäaacy. Mänitä Dios tiägøyy mänuu'xtaacpä: “Teedy, mee'x, coo miich jaduñ cu mga'a mänaañ, cábøch häxøpy ndsaachpøga'añ nébiøch cham nmänaaxa'añän. Pero cábøchä nguhdujt yhidät nébiøchä njoot jia tsoquiän. Miičhä mguhdujt jaduñ nä'ägädä hidaamb.”

³⁷ Mänitä Jesús jim ñøcxtägaich maa ja'a Pedrohajxy hänajty tøø miähmø'oyän. Coo jim miejch, mänit jaduñ yhiñxy coo hajxy hänajty tøø quiøxy maaho'ogy. Mänitä Pedro ñämaayä:

—Simón, nej, mmaabä. Nidu'hora miich tøø mga'a mee'xtucy. ³⁸ Jujcy hajxy hit. Tehngajnä ja'a Dios hajxy mba'yá'axät. Jaduhnä mõjcu'ugong hajxy xquia'a jøjcapxø'øwät. Jia tsojpiä mjoothajxy jaduñ coo hajxy jujcy mhídät, pero cabä mni'x ja'a mgopc-hajxy jaduñ miee'xtuga'añ.

³⁹ Mänitä Jesús ja'a Dios hoy pia'yáaxcumbä. Jaduhñ jadähooc ñämänaanoøguiumbä. ⁴⁰ Mänit jadähooc miéjtscumbä maa ja'a Pedrohajxy hänajty tøø miähmø'oyän. Tøø hajxy hänajty miaahó'cumbä. Hiñ, tøø hajxy hänajty jiaanč tehñ yhanuu'xø'øy. Coo hajxy jaduñ yujxä, cab hajxy hänajty ñä'ägä najuø'øy waamb hajxy yhadsowät. ⁴¹ Coo ja'a Jesús jaduñ miejch ja'a miädägøøghoocpä, mänit miänaañnä:

—Nej, je'enä hajxy mwli' mia'ayñä. Ween tiuhnä. Tøø yhabaatnä coochä cahwi-indøyhäna'c-hajxy xquiø'ødägø'øwaannä, høøch ja'a Diosquexypä. ⁴² Pädó'näts hajxy. Jam hajxy. Kimä craa myiñ ja'ačh jaduñ xyajcø'ødägø'øwaambä.

⁴³ Jimä Jesús hänajty miädia'agyñä, mänitä Judashajxy miejch, møødä majjäya'ay, Haagä espada-cap. Näje'e hajxy hänajty wiojptcappä. Ja'a teedywiindsøñhajxy jaduñ mäguejx, møødä häna'c-hajxy jilby yajnähixøøbiä tsajtøgooty, møødä majjäya'adiøjc-hajxy. ⁴⁴ Tøø ja'a Judashajxy hänajty quiojyquiapxytiun: “Ja'ačh hänajty ndsu'xaambiä, je'e hänajty je'e. Mänit hajxy mmádsät. Mänit hajxy nøcxy mdsuñy”, nømä Judas hänajty tøø miäna'añ.

⁴⁵ Mänitä Judas ja'a Jesús ñämejch. Mänit ñämaay:

—iWiindsøn!

Mänitä Judas ja'a Jesús jiaanč tsu'xy. ⁴⁶ Mänitä Jesús miajtsä.

⁴⁷ Ja'a Jesús ja'a jiamioød tu'ug, jimä espada hänajty miøjnädawhaty. Coo jaduñ yhiñxy coo ja'a Jesús hänajty tøø miächii, mänitä yhespada jiuu'pádsøømy. Mänitä teedywiindsønä mioonsä tu'ug tiaatspujxtuutä.

⁴⁸ Mänitä Jesús ja'a majjäya'ay ñämaay:

—Tiičh hajxy jaduñ coo tøø xñämiñ espada-cap wiojptcap. Tiičh hajxy xyhiñxy, mée'tspjä. ⁴⁹ Tiičh hajxy jim coo xquia'a majtspä tsajtøgooty. Nébyhøch hajxy jaduñ høxtä yaa tøø xñämiñ. Nej, ca'a, jabom-jabomhøch hijty jim nøcxy nyajnähixø'øyä. Pero päädyhøch cham njaty nhabety, jaduhñä Diosmädia'agy tiøjiädät ja'a høøčhøxpä.

⁵⁰ Nidiuhmä Jesús hänajty jiaac mädia'agy. Tøø ja'a jiamioødhajxy hänajty quiøxy päyø'øgy.

⁵¹ Jimä høxcujc-häna'c ja'a Jesús hänajty tu'ug piawädijpä, poobwit-nähcäjeenä. Mänit jaduñ jia madsaanä. ⁵² Mänitä poobwit yajniñhänajtuutä. Nähwa'ads høxwa'ads je'e piäyø'cy.

⁵³ Mänitä Jesús yajnøcxä maa ja'a teedywiindsøn wyiinduuman, ja'a jaac tehñ miøjpä. Mänitä teedywiindsøn hajxy jiaac tehñ miejch, møødä majjäya'adiøjc-hajxy, møødä häna'c-hajxy jilby yajnähixøøbiä maa ja'a tsajtøcän. ⁵⁴ Jimä Pedro hänajty jäguemjuøby piädäna'ay maa ja'a teedywiindsøn tiøjwiñgøn. Mänit jim piahøxtaacy maa ja'a hadänaabiähajxy hänajty jøømba'axamiän.

⁵⁵ Jimä teedywiindsøn hajxy hänajty jia wi'i wyiinmahñdyhaty nebiä Jesús hajxy yajyaghø'ogøøjät. Pero cab hajxy hänajty ñä'ägä wiinmahmybiaady. ⁵⁶ Hiñ, hoyyä Jesús hajxy hänajty nämay jia nähøønø'øy, wiingaty hajxy hänajty miädia'agy; cab hajxy hänajty tiu'ugmädia'aguä. ⁵⁷⁻⁵⁸ Mänitä wiinghäna'c-hajxy tiänaayyø'cy; nõm hajxy je'e miänaambä:

—Tøø højts jaduñ nmädoy coo jaduñ miänaañ: “Hädaa tsajtøjc, jäya'ayhajxy hädaa hädiuun. Pero høøch, nyajnajtsjidø'øwäbøch hädaa. Cudägøøgxøøyyøchä wiingpä nhädiuundägätsät. Ca'a jiiäya'ayhajxy je'e hädiünäp” —jaduhñ hajxy je'e yhøñndaacpä.

⁵⁹ Ni je'e hajxy hänajty quia'a tu'ugmädia'aguäbä.

⁶⁰ Mänitä teedywiindsøn tiänaayyø'cy majjäya'ayhagujc, ja'a tehñ miøjpä. Mänitä Jesús ñämaayä:

—Nej, cab jaduñ mnä'ä hadsowa'añä waambaty hajxy miäna'añä.

⁶¹ Pero cabä Jesús waamb ñä'ägä hadsooyy. Mänit ñämäayyägumbä:

—Nej, tøyhajt jaduñä coo miichä Dios tøø xquiexiä, Nej, miichä Dios xyHuunghajpä.

⁶² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduñ. Høøch je'e. Xyhixáambøch mijts jaduñ cooch jim nhäna'awa'añ Dioswiinduun, maa ja'a yhahooyhaampiän. Mänitøch hajxy jadähooc xyhixáangumbä

cooch hánajty yaa ngádaactáagsa'añ hádaa yaabá naaxwiin. Jociótyhøch hánajty nmánaca'añ.

⁶³ Mánitá teedywiindsón ja'a wuyt quiøø'ch. Paady jaduñ jiatcøøyy coo hánajty jiaanč tehñ jiootma'ady. Mánit miánaañ:

—Tii testigo hajxy jaduñ nná'á jaac wáanámät. ⁶⁴ Tøø hajxy jaduñ mhamdsoo mädoý coo ja'a Dios tøø miägaptägöy. Waamb hajxy jaduñ mmána'añ, neby hajxy ndúunámät.

Haagá jaduñ hajxy miánaañ cooc tyijy ja'a Jesús tøø quiádieey, møød cooc ween yagho'ogyii.

⁶⁵ Mánitá Jesús tiägøøyyá wiingutsujóøyyábá. Mánit wyiinguxødsøøyyá. Mánit wyingutexøøyyá. Mánit ñämaayyá:

—Najuø'ow pøn xquiojx.

Mánitá hadánaabiädøjc ja'a Jesús hajxy wyiingula'abøøyy.

⁶⁶⁻⁶⁷ Y ja'a Pedro, jii by hánajty je'e hanaaxyp jioømba'axamy maa ja'a tøjwiingän. Mánitá teedywiindsónä qyixymoosá tu'ug miejch maa ja'a Pedro hánajtiän. Coo ja'a Pedro jaduñ yhiñxá, mánit wyiinhee'ppejtá. Mánit ñämaayyá:

—Naxy miich yøø Jesús mmøødwädity, túhmäts. Haagá Nazaret hajxy mdsooñ námetsc, túhmäts.

⁶⁸ Mánitá Pedro ñijigapxá:

—Ni nga'a hixiøch yøø. Ni nga'a najuø'øyhøch jaduñ tiich jaduñ xjia wi'i yajmøødmädiaacp —nømä Pedro yhøhndaacy.

Mánitá Pedro quiuraabädsøømy. Mánitiá tseey tu'ug jiaanč yaaxø'cy. ⁶⁹ Mánitá quiixymoosá ja'a Pedro yhiñxcumbá. Mánitá jáya'ayhajxy ñämaayyá, ja'a hajxy hánajty jim jaac padánaabiá:

—Xii Jesús jiamøød tu'ug. Je'e yøø —nømä quiixymoosá miánaañ.

⁷⁰ Mánitá Pedro jadähooç ñiguiugápxägumbá. Cab jaduñ ñä'á jegøøyy, mánitá Pedro ñämaayyägumbá:

—Mbawädijpy miichá Jesúspá, túhmäts. Nyo'mädooby højts jaduñ coo miich jim mdsooñ Galilea.

⁷¹ Mánitá Pedro jadähooç miánaangumbá:

—Tøyhajt, cáboch jaduñ nná'ägá hixiá pøn hajxy jaduñ mja mädiaacypy.

Tähooçapxiá ja'a Pedro jaduñ miánaañ cooc tyijy ja'a Jesús hánajty quia'a ná'ägädá hixiá. ⁷² Mánitiá tseey miámetsc-hooçpá yáaxcumbá. Mánitá Pedro jiahmiejstaacy coo ja'a Jesús hánajty tøø miána'añ: “Cahná tseey hánajty miámetsc-hooçpá ya'axy, tøø miich hánajty tågøøghooç mniguiugapxyii cooch miich hánajty xquia'a hixiá.” Mánitá Pedro jioøguiioo'ty coo ja'a tseey miámetsc-hooçpá jiaanč yaaxy.

15

¹ Coo jioøøyy, mánitá teedywiindsøn hajxy nägøxiá yhamugøøguiumbá, møødä majjáya'adiøjc-hajxy, møødä hána'c-hajxy jii by yajnáhixøøbiá tsajtøogooty. Mánit hajxy quiojyquiapxytiuuñ nebiá Jesús hajxy hánajty tiuna'añ. Mánitá Jesús hajxy quiøø'xoçh. Mánitá Pilato hajxy hoy yajcø'ødägøøy maa je'e hánajty guiobiernahatiän. ² Mánitá Pilato ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Nej, tøyhajt jaduñ coo miichá judiøshajxy xguiobiernahatiä.

Mánitá Jesús yhadsoooyy:

—Tøyhajt jaduñ.

³ Madiu'u ja'a teedywiindsøn ja'a Jesús hajxy hánajty jia wi'i ñäxø'owø'øy. Pero cabá Jesús hánajty waamb ñä'ägá hadsoooyy. ⁴ Mánitá Pilato miánaangumbá:

—Nej, caj mhadsowa'añá. Madiu'u miich hajxy xjia wi'i ñäxø'owø'øy —nømä Jesús ñämaayyá.

⁵ Pero cabá Jesús waamb ñä'ägädá hadsoooyy. Jiaanč tehñ yagjuøøyy ja'a Pilato jaduñ coo ja'a Jesús jaduñ quia'a ná'ägädá hadsoooyy.

⁶ Jaduñá Pilato hánajty jomøjt-jomøjt quiuhdujthaty coo xøø hánajty jiadyii, mánitá tsumyjiáya'ay naxy tu'ug yajpádsømy, ja'a judiøshajxy hánajty yajnáhdijpiä. ⁷ Jiibiá jáya'ayhajxy hánajty náje'e chumyčhána'ay. Tsip hajxy hánajty tøø yagjadiii. Tøø hajxy hánajty miájáya'ay-yagho'ogy. Tu'ugá tsumyjiáya'ay hánajty xiøhaty Barrabás. ⁸ Coo ja'a cu'ughajxy jim miejch maa ja'a Pilato wyiinduumän, mánitá Pilato hajxy jaduñ ñämaayy coo ja'a tsumyjiáya'ay tu'ug yhøxmádsät. ⁹ Mánitá Pilato yhadsoooyy:

—Nej, jaduñ hajxy mmána'añá coochá Jesús nhøxmádsädá, ja'a tyijy hajxy mgobiernahajpiä.

¹⁰ Paadiá Pilato jaduñ miánaañ, ñajuøøby hánajty je'eduhñ tiiguiøxpá ja'a Jesús coo yajcø'ødägøøyyá ja'a teedywiindsøn. Paadiá Jesús jaduñ yajcø'ødägøøyyá je'eguiøxpá coo ja'a miädia'agy hánajty quia'a yajmádsøjcáxá. ¹¹ Mánitá teedywiindsøn ja'a cu'ug hajxy

jiöjcapxøöy coo ja'a cu'ughajxy jaduñ miäná'anät coo ja'a Jesús ween quia'a høxmächii, weenä Barrabás ñá'ägä høxmächii. Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ jiaančh mänaañ, ¹² mäniät Pilato ja'a cu'ug jadähoo miäyajtøöy:

—Y yø'ø Jesúsäts, ja'a tyijy hajxy mgobiernähajpiä, neby hajxy yø'ø myajnähdijy nébiöch yø'ø ndúnät.

¹³ Mäniät cu'ughajxy møc yaaxy:

—Møjpahbet hajxy cruzcøxp.

¹⁴ Mäniät Pilato miänáangumbä:

—¡Pero tisán! Tii tøø quiädiey.

Mäniät hajxy maas møc yáaxcumbä:

—Møjpahbet hajxy cruzcøxp.

¹⁵ Mäniät Pilato jiaančh mänaañ coo ja'a Barrabás hajxy ween nøcxy yajpädsømy pu-jxtøöoty. Hix, cabä Pilato ja'a cu'ug hänäjty yagjootma'ada'añ. Mäniät Pilato miänáañ coo ja'a Jesús wiobho'ogøjät. Mäniät miänáangumbä coo ja'a Jesús hajxy nøcxy cruzcøxp miøjpahbety.

¹⁶ Mäniät soldado ja'a Jesús hajxy yajnøcxy maa ja'a hagujcän. Mäniät soldado ja'a jiamiøod hajxy quiøxy møjyaaxy. ¹⁷ Mäniät Jesús hucywyit yajnähtämoogøöy. Mäniät haptycorona yajcuhjenøöy. ¹⁸ Mäniät Jesús tiägøöy wiñyáaxäbä:

—¡Viva ja'a Jesús, ja'a judiøshajxy jaduñ guobiernähajpiä! ¡Viva!

Jaduñä Jesús hänäjty wyiinwooñii. ¹⁹ Mäniät hoyhoy wiojpa quiuhduum paxyhaam. Møød wyiingutsujøöy. Mäniät wyiinjiädaacä. Jaduhnä soldadohajxy hänäjty jiatø'oy nebiä wyiingudsähgøöbiän. ²⁰ Pero wyiinwohñbiä Jesús hajxy hänäjty jaduñ. Mäniät hucywyit hajxy yajtsijy. Mäniät yhamdsoo wit yajpøgøöy. Mäniät hajxy yajnøcxy maa hajxy hänäjty miøjpahbeda'añän.

²¹ Mäniät jäya'ay hajxy tu'ug jiöjcubaadøöy. Camjooty hänäjty tøø yhoy. Simón hänäjty xiøhaty. Jim hänäjty choon Cirene. Jue'e yhuunghajxy hänäjty xiøhaty Alejandro møødä Rufo. Jimä Jesús cruz hänäjty chømä. Mäniät Simón hadsip ñämaayä coo ja'a Jesús ween piuhdsømo'oy. Mäniät Simón ja'a cruz jiaančh tsømo'cy.

²² Mäniät Jesús yajmejtsä maa ja'a nähgaphuung hänäjty xiøhatiän Gólgota. Jaduhnä nähgaphuung hänäjty quiähxø'ogy nebiä ho'ogyjiäya'aguiopcän, paady hajxy jaduñ yajxøbejty Gólgota. ²³ Mäniät Jesús vino jia mooyä. Mirra ja'a vino hajxy hänäjty tøø yajmädemø'oy. Pero cabä Jesús jaduñ ñá'ägä huucy. ²⁴⁻²⁵ Mäniät Jesús miøjpahbejtä cruzcøxp. Møjpetyxiø hänäjty jaduñ. Tøø ja'a Jesús ja'a wyit hänäjty jadähoo yajtsijjäxä. Mäniät soldado ja'a Jesús ja'a wyit hajxy tiägøöy yajniuguiahø'cäbä. ²⁶ Mäniät hajxy jim yuugjahy cruzcopuhduum tiiguixpä ja'a Jesús jaduñ coo miøjpahbejtä: “Hädaa ja'a judiøshajxy guobiernähajpy”, nom hajxy jim quiujahy. ²⁷ Mäniät mee'tspähajxy nämetsc miøjpahbéjtäbä. Tu'jäya'ay miøjpahbejtä maa ja'a Jesús yhaohøyaampiän. Jatu'ug miøjpahbéjtäbä maa ja'a Jesús yhanajtyhaampiän. Cujcä Jesús jaduñ hoy piäda'agyii. ²⁸ Coo ja'a Jesús ja'a mee'tspä jaduñ näguipxy miøødho'cy, jaduñä Diosmädia'agy tiøjajty maa jaduñ myiñän cujaay: “Haxøøghäna'c jaduñ pianänømä.”

²⁹ Ja'a jäya'ayhajxy hänäjty jaduñ jim naxøöbiä, høxtä yagjuøøby hajxy hänäjty coo ja'a Jesús hajxy jim yhjxy cruzcøxp. Møød hajxy hänäjty wyiinwooñ:

—Ja'a, miich mahñdy ja'a tsajtøjc mwi'i yagjidaamby, y cudägøøgxøöy mahñdy miich je'e mhädiuundägätsät. ³⁰ Pø tøy miich møcmäjaa mjaančh møødä, tiids miich jim coo mga'a mänacy cruzcøxp. Jaduhñäts mbäyø'ögät —nomä Jesús ñämaayä.

³¹ Jaanä jaduñä teedywiindsønhajxy hänäjty miäwiingapxpejpä, møødä häna'c-hajxy hänäjty jim yajñähixøöbiä maa ja'a tsajtøjcän. Jaduhñ hajxy hänäjty ñiñäma'ayii:

—Tøø yø'ø wiinghäna'c may yajñähwa'ach, pero caj yø'ø hamdsoo hoy yajniñähwa'adsa'añii. Jaduhñ hijty ñibiäda'agyii nebiä Dioshuungän. Jaduhñ hijty niñänømyii cooc tyijy ja'a judiøshajxy guobiernähaty. ³² Mäniät hajxy häya njaančh mähöjcämät, nägooyä jim miänáčat cruzcøxp.

Jaanä jaduñä mee'tspähajxy hänäjty miäwiingapxpejpä, ja'a Jesús hajxy hänäjty näguipxy tøø miøødmøjpahbedyijäbä.

³³ Nägooyä quiuyxiøjøöy, mäniät jaduñ cøjx wyiingoodsø'oy. Tägøøghora jaduñ yhjty wiingoods. ³⁴ Coo ja'a xøø jaduñ wyiinajtuutcumbä, mäniät Jesús møc yaaxy: “Eloi, Eloi, lema sabactani.” Jaduhñ miädia'agytiägø'oy: “Diosteedy, Diosteedy, tiich coo tøø xñähgue'egy.”

³⁵ Jimä jäya'ayhajxy hänäjty näje'e miähee'pna'ay. Coo hajxy jaduñ miädooy, mäniät hajxy miänáañ:

—Mädw, Eliasäda'a møjyáaxpä.

³⁶ Mänit tu'jája'ay esponja hoy quioñ päy'øguiä. Mänit jiiby piama'tsnajxy xun'vinojooty. Mänitä esponja yujxojch paxyjõbhaam. Mänitä Jesús yaghagaabøøyyä coo jaduñ wyi-inmúgät. Mänit jaaya'ay miänaañ:

—Tsøc huuc hijxäm pø minaambä Elías, pø yajmānacānābä Jesús cruzcøxp.

³⁷ Mänitä Jesús møc yáaxcumbä. Mänit yho'nä. ³⁸ Tuunä ja'a Jesús jaduñ ñä'ä ho'cy, mänitä tsajøjc-hadøødiujt cujjiä quioø'tswa'xy. Quiuhduum choñdaacy, høxtä yhøxhaam jaduñ yhagøødsøoyy. ³⁹ Jimä capitán ja'a Jesús hānajtj tu'ug wyiindāna'ay. Coo yhiyx coo ja'a Jesús hānajtj tøø yho'ogy, mänit miänaañ:

—Tøyhajt yø'øduñ hijty Dyioshuungä.

⁴⁰ Jimä tajjāya'ayhajxy hānajtj näje'e miähee'pna'ay jāguemjuøøby. Jimä María hānajtj pä, ja'a hānajtj jim tsohmä Magdala, møødä Salomé. Ja'a María, ja'a Santiago møødä José tiaj, jim hānajtj je'ebä. Ja'a muutspä Santiago jaduñ ñānøømby. ⁴¹ Hädaa tajjāya'ayhajxy, quipxiä Jesús hajxy hānajtj tøø piawädity jim Galilea. Tøø hajxy hānajtj piuhbety mānaa hānajtj jim tøø yhtiän. Y coo ja'a Jesús jaduñ piejnä Jerusalén, quipxy hajxy piabejty, näguipxy møødä wiingjāya'ayhajxy nāmay.

⁴²⁻⁴³ Ja'a viernes hānajtj tsuijøøby. Ja'a poo'xxiøø hānajtj tsohñda'agaamb, ja'a pas-cuaxøø. Nāhix yhahixøøbiä judioshajxy hānajtj ja'a pascuaxøøgøxpä. Jimä jāya'ay hānajtj tu'ug choon' Arimatea. José hānajtj xiøhaty. Jim hānajtj miøjtuungmøødä tsajtøgooty. Jaanč tehñ yhojiāya'ayä José hānajtj. Jiøbhijxy hānajtj jaduñ coo ja'a Dios ja'a møcmājaa hānajtj yajcāhxø'øga'añ. Mänitä José ja'a Pilato ja'a Jesús ñāaxni'x hoy miāyujwaanä. Hix, cabä José ja'a Pilato hānajtj chāhgø'øy. ⁴⁴ Cahnä Pilato hānajtj miädoyhatyñä coo ja'a Jesús hānajtj tøø yho'nä. Yagjuøøyy je'eduhñ coo ja'a Jesús paquiä yho'cy. Mänitä Pilato ja'a capitán miøjyaaxy. Mänit miāyajtøøyy mäduhnajtä ja'a Jesús yho'cy. ⁴⁵ Coo ja'a Pilato jaduñ yhawānāxä coo ja'a Jesús hānajtj tøø jiaanč ho'ogy, mänit miänaañ coo ja'a José ja'a ho'ogyjāya'ay ween yajmānacy cruzcøxp. ⁴⁶ Mänitä José sábara hoy jiuy. Mänitä Jesús hoy yajmānacy cruzcøxp. Mänit ñābhijty ñāhmojch sábaraanaam. Mänit hoy yajnaaxtägø'øy tsaajutjooty. Mänitä tsaajut ja'a tsaax hajxy yaghadāgøjtagooyy. ⁴⁷ Jimä Mariahajxy hānajtj miähee'pna'ay, møødä Magdala-tsohmä, møødä José tiaj.

16

¹ Coo ja'a poo'xxiøø hānajtj tøø ñajxnä, mänitä María perfume hajxy hoy jiuy, møødä Magdala-tsohmä, møødä Santiago tiaj, møødä Salomé. Ja'a Jesús ja'a perfume hajxy hānajtj yajnāhjaaxaamby. ² Cujaboom jopy ja'a Mariahajxy jim ñøcxy maa ja'a Jesús hānajtj tøø ñāaxtägø'øyän. Nāxøø hānajtj je'e. Tøø ja'a xøø hānajtj piädsøømnä. ³ Tu'haamnøcxpä hajxy tiägøøyy niñāmāyābä:

—Pønä tsaax hāyaa hadāgøjtu'udäp.

⁴ Tehñ miejstp hajxy hānajtj jim, mänitä tsaajut hajxy yhiyx coo hānajtj yhawa'adsän. Tøø hāna'cä tsaax hānajtj yagju'a'ach, hoyyä tsaax hānajtj jia cruundä. ⁵ Coo hajxy jiiby chaajuttägøøyy, mänitä muutsc-hāna'c hajxy tu'ug yhiyx. Jiiby hānajtj yhäñā'ay hahooy-haamby. Yomybioobwit hānajtj miøød. Coo ja'a Mariahajxy jaduñ yhiyx, mänit hajxy chāhgøøyy. ⁶ Mänit hajxy ñāmaayyā:

—Ca'a hajxy mdsāhgø'øy. Ja'a Jesús hajxy mhøxtaaby, ja'a jim tsohmä Nazaret, ja'a tøø miøjppahbedyjiābä cruzcøxp. Tøø jiuypjiøjtägach. Tøø yaa choññä. Huuc tehñ yhiyx hajxy, cab je'e yaajän maa je'e piädaacän. ⁷ Nøcx ja'a jiamioøød hajxy hawaanä. Møødä Pedro, mhawaanäp je'ebä. Jaduñ hajxy mhawaanät cooc jim ñøcxa'añ Galilea. Jimäc hajxy nøcxy piadä, neby hajxy hijty tøø yajmøødmädia'agyjiän —nømä muutsc-hāna'c miänaañ.

⁸ Päy'øguiä Mariahajxy jiutpädsøømy. Tsāhgøøyyäp tsäyúuyyāp hajxy piädsøømy. Cab hajxy jaduñ pøn ñä'ägädä hawaanä. Hix, jaanč tehñ chāhgøøby hajxy hānajtj.

⁹ Nāxøø jopy ja'a Jesús jiuypjiøjtägajch. Mänitä María jayøjp yhiyxtsohñä, ja'a hānajtj jim tsohmä Magdala, ja'a mõjcu'u juxtujuj-hooc yajnāhwaatsäbä. Ja'a Jesús jaduñ mäyajnāhwaats. ¹⁰ Mänitä María ja'a Jesús jiamioøød hoy jia hawaanä. Wi'i jiøøby wi'i xiuu'tsp ja'a Jesús jiamioøødhajxy hānajtj. ¹¹ Hoy hajxy jia nāmaayyä coogä Jesús hānajtj tøø jiuypjiøcy, møød coogä María hānajtj tøø yhiyx hajujcy, cab hajxy ñä'ägä mābøjcy.

¹² Cujecy, jimä Jesús ja'a jiamioøødhajxy hānajtj nāmetsc ñøcxy camjooty. Mänitä Jesús ñāgøhxtøø'xy maa wyiinduuhajxiän. ¹³ Mänitä jiamioøød hajxy hoy jia hawaanäbä. Ni je'e ja'a miädia'agyhajxy jaduñ quia'a mābøjcäxä.

¹⁴ Cujequiä Jesús jiamioøødhajxy hānajtj quiaay, ja'a hajxy hānajtj nāmajtu'ugpä. Mänitä Jesús jim ñāgøhxtøø'xcumbä maa hajxy hānajtj quiaayän. Mänit hajxy jaduñ ñāmaayyā:

—Tii mijtsä miädia'agy hajxy coo tøø mga'a mābøjcä, ja'a mijts tøø xjia hawaanäbä coogøch hajxy tøø xlyhix hajujcy, coogøch tøø njuyjpiøjtägach. ¹⁵ Nøcx hädaa miädia'agy hajxy yajwa'x wiinduuhmyhagajpt. Jaduñä jāya'ay hajxy nāgøxiä myajwiingapxø'øwät neby hajxy ñāhwä'adsät. ¹⁶ Pønajatj jaduñ mābøjp, pønajatj jaduñ nābejp, je'edshajxy jaduñ

nähwa'adsaamb. Pero pønjaty jaduñ ca'a mabøjp, haxøøgtuum hajxy je'e miähmø'øwa'añ.
¹⁷ Pønjaty jaduñ mabøjp, hijxtahnd hajxy yajcähxø'øgaamby hoy-yagjuøøñäbä. Ja'a høøchcøxpä, jaduñä pa'amjäya'ay hajxy yajnähwá'adsät, ja'a hajxy møjcu'umøødpä. Wi-
 inghayuuc hajxy miädia'agáañäp. ¹⁸ Hoyyá tsahñdy hajxy tiehñ wyidsø'ogät, cab hajxy
 nej tiunøøjät. Hoyyá veneno hajxy tiehñ yhú'ugät, ni jaduñ hajxy nej quia'a jádät. Y coo
 ja'a pa'amjäya'ay hajxy quiø'onähgábät, naxäbä pia'amhajxy.

¹⁹ Coo ja'a Jesús ja'a jiamiøødtøjc miøødmädiaacpädøøyy, ja'a hajxy nWiindsønhtëmbä,
 mänit ñøcxnä tsajpootyp. Mänit hoy yhøxta'agy maa ja'a Tieediä yhahooyhaampiän.
²⁰ Mänitä jiamiøødhajxy jiaançh tu'ubøjcy. Mänitä mädia'agy hajxy hoy yajwa'xy wiin-
 duhmyhagajpt. Piuhbejpä Jesús ja'a jiamiøødtøjc hänajty. Majaty hajxy hänajty wiädity,
 yajcähxø'piä hijxtahnd hajxy hänajty hoy-yagjuøøñäjaty. Jaduñ hänajty yajnajuø'øy coo
 hajxy hänajty tiømiädia'agy. Amén.

San Lucas

¹⁻⁴ Mägu'ughajpä Teófilo, miitchcǝpǝch hädaa nocy nhädiuñ nej miich ja'a tǝyhajt jaduñ nmǝǝdhädät ja'a Jesucristocǝxpä, nej jiajty nej yhabejty, nej ñibianǝxyii. Pedyijǝch jaduñ tǝǝ nhabǝcy. Jaduñ miich tǝǝ mmädoyhajpä. Nämay jäya'ay ja'a nocy capxy hajxy tǝǝ yajpädǝ'ǝgy ja'a Jesucristocǝxpä. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy, je'eds hajxy jaduñ tǝǝ xyajmädoyhäjtäm. Yhamdsoo wiinhaam hajxy tiehm yhiixy.

⁵ Coo ja'a Herodes hänajty jim guobiernähaty Judeanaaxooty, jimä jäya'ay hänajty tu'ug xiǝhaty Zacarías. Teedy ja'a Zacarías hänajty tiuumby maa ja'a judíos ja'a quiuhdujthajxy hänajty myiñän. Ja'a Abías ja'a quiuhdujt hänajty yajtuñäxäp neby hänajty jecy tǝǝ yhan'eemiän. Ja'a Zacarías ja'a tio'oxiǝjc, Elisabet hänajty xiǝhaty. Ja'a Aarón yhap yhoc ja'a Elisabet jaduñ. ⁶ Pedyii ja'a Zacarías hajxy hänajty quiudiñ ja'a Diosmädia'agy. Hoy hajxy hänajty yajtuñ nebiä Dios choquiän. ⁷ Pero cabä yhuunghajxy hänajty nitu'ugtä. Cahnä Elisabet hänajty ñä'ägädä huungpaadyñä. Tǝǝds hajxy hänajty miäjaanä.

⁸ Tu'ugxǝǝbä, jiihiä Zacarías hänajty tiuñ mǝjtsajtǝgooty. ⁹ Mänitä piaatä coo ja'a poom jiihy jioğät maa ja'a poomjojtaactän, jim Dioswiinduum. Jaduñhä teedyhajxy hänajty quiuhdujthaty. ¹⁰ Mänit yhabaaty coo ja'a Zacarías ja'a poom hänajty jiihy jioğa'añ. Mänitä cu'ughajxy yhamugǝǝy mǝjtsajtǝghaguuy. Mänit hajxy tiägǝǝy Diospa'yaaxpä. ¹¹ Jimä Zacarías hänajty ploomjocy, mänitä Dios mioonsä tu'ug ñägüehxtǝǝxy hahooyhaamby maa ja'a poom hänajty jioquiän. Jim hänajty tǝǝ chooñ Dioswiinduum. ¹² Coo ja'a Zacarías jaduñ yhiixy, mänit chähgǝǝy. Cabä wiinmahñdy piaaty nej jiatcǝ'ǝwät. ¹³ Mänit ñämaayä:

—Zacarías, ca'a mdsähgǝ'ǝy. Tǝǝ ja'a Dios miädoy nej tǝǝ mmägaxiän coo huung xmió'owät. Huungpaadaamb ja'a mdo'oxiǝjc jaduñ. Juan ja'a mhuung myajxǝhätät. ¹⁴ Mxoonä'agaamb miich jaduñ ja'a mhuungcǝxpä. Nämay ja'a jäya'ayhajxy jaduñ xioonda'agaambä coo mhuung myinät miédsät. ¹⁵ Cumay ja'a mhuung piädsǝma'añ ja'a Dioscǝxpä. Miǝǝdhadaambiä Dioshespitu; jaduñ miämim miäga'awa'añ. Cabä jocnǝǝ yhu'uga'añ ni ja'a vino. ¹⁶⁻¹⁷ Jaduñdsä cuhdujt miǝǝdhada'añ nebiä Elías jecy miǝǝdhajtiän. Ja'a Diosmädia'agy jaduñ yajwa'xaamby. Mänitä judíos ja'a Dios hajxy jiah-miejtstaactägatsa'añ jadähooc. Jaduñhä Juan yajwiingapxǝ'ǝwa'añ coo ja'a yhuung hajxy quia'a mǝǝdnimiädsiphäjtänät, y coods hajxy miäbǝjñät ja'a hoguiapxy ja'a homiädia'agy pǝñ yhamdsoo cuhdujt ja wi'i yajtunaamb. Coo hajxy jaduñ quiudiñänät, mänitä Dios jaduñ quiuhbǝga'añ.

¹⁸ Mänitä Zacarías miänaañ:

—Nébiǝch ja'a tǝyhajt jaduñ nmǝǝdhädät cooñ nhuung myina'añ. Tǝǝ hǝjts nmäjaanä mǝǝdhǝch ndo'oxiǝjc.

¹⁹ Mänitä Dios mioonsä yhadsooyy:

—Gabriélhǝch nxǝhaty. Jimhǝch ndsooñ Dioswiinduum. Je'eçh tǝǝ xquiexy cooñ miich min nhawaanä coo ja'a mhuung jaduñ myina'añ. ²⁰ Cooñ miich ja'a nmädia'agy tǝǝ xquia'a mäbǝjcä, huum miich mmähmǝ'ǝwa'añ. Hǝxtä coonä ja'a mhuung myinät, mänit mgapxǝ'ǝga'añ. Tǝjiadaamb jaduñ nébiǝch cham nmädia'aguian.

²¹ Jimä cu'ug ja'a Zacarías hajxy hänajty jia wi'i yahixy mǝjtsajtǝghaguuy. Yagjuǝǝby hajxy hänajty coo ja'a Zacarías jiihy wyi'i jecy tsajtǝgooty. ²² Coo ja'a Zacarías tiǝjpädsǝǝmnä, tǝǝ hänajty jiaanch huumy. Mänitä cu'ughajxy ñajuǝǝy coo ja'a Zacarías ja'a tsǝ'ty hänajty tǝǝ yhiixy. Hiix, cǝ'ǝhaam yajñahixǝǝñä.

²³ Hoorä, coo ja'a Zacarías yaghabejty mäduhñtiä hänajty tiuna'añ tsajtǝgooty, mänit ñǝcxnä maa ja'a quiajptän. ²⁴ Mänitä tio'oxiǝjc jiaanch mähmǝǝy maaxhuungmǝǝd. Jiihy ñä'ägä mähmǝǝy tǝgooty mägooxpǝ'o. Caj ñä'ägä tǝjpädsǝǝmnä. Jaduñ hänajty wyi'i miädiaacta'agy quioopcooty: ²⁵ “Päadyhǝch ja'a Dios jaduñ tǝǝ xñäxuuch nébiǝch ja'a cu'ughajxy jaduñ xquia'a péjxnät.”

²⁶ Tädujpo'o ja'a Elisabet hänajty tǝǝ yhity maaxhuungmǝǝd, mänitä Dios ja'a Gabriel quieǝcumbä. Jimä Gabriel quieǝxä maa ja'a cajpt xiǝhatiän Nazaret jim Galileanaaxooty. ²⁷ Ja'a María jaduñ yajñägejxä. Cäxyihajpnä hänajty je'enä. Tǝǝ hänajty tiǝdiägǝ'ǝy coo ja'a José hänajty piǝga'añ. Jue'e ja'a José, David yhap yhoc je'e, ja'a hijty jegyhajty gobiernätuumbä. ²⁸ Mänitä Gabriel tiǝjtägǝǝy maa ja'a María hänajtiän. Mänitä María ñämaayä:

—Dióshǝch tǝǝ xquiexy cooñ miich jaduñ nmägäpät. Miichcǝxpä ja'a Dios ja'a mayhajt tiuna'añ. Xmiǝdhijp miich ja'a Dios. Maas hoy miich ja'a Dios xyhiixy quejee ja'a mmädo'oxiǝjc-hajxy.

²⁹ Cabä María hánajty ñajuø'oy tii jaduñ coo tøø ñäma'ayii ja'a Dioscøxpä. Tsähgøøyy jaduñ siémpräm. ³⁰ Mänitä ñämäayyägumbä:

—María, ca'a mdsähgø'oy. Møj ja'a Dios ja'a mayhajt tiuna'añ ja'a miichcøxpä.

³¹ Mhuungpaadaamb miich jaduñ. Jesús ja'a mhuung myajxøhata'añ. ³² Møj jaanč jaduñ yhida'añ. Høxcabäänäp jaduñ coo Dyioshuungä. Dios jaduñ päda'agaamb gobiernä nebiä David jecy tiuññän, ja'a Jesús yhap tieedy. ³³ Paady jaduñ piäda'aga'añii gobiernä nebiä judíoshajxy yhané'emät cøjxta'axiøø. Nimänaa jaduñ quia'a hanehmbädø'owa'añ.

³⁴ Mänitä María yajtøøyy:

—Nébiøch jaduñ nnä'ä huungpaadat; cáhnøch ya'adiøjc nhixyhatyñä.

³⁵ Mänitä Gabriel yhadsooy:

—Minaambä Dioshespíritu xyhuungmo'owa'añ. Dioshuung jaduñ minaamb ca'awaamb. Cabä pojpä cádieey mänaa tiuna'añ. ³⁶ Y miich mhocmaam, ja'a Elisabet, jaduñ je'e miaaxhuungpaadaambä, hoy jaduñ jia majj jia petiä. Tädujpo'ohájñäp je'e. Cábäc tyijy hijty miaaxhuungpaada'añ; jaduñnä cu'ughajxy hijty miäna'añ. ³⁷ Pero cabä Dios tii tsip ñä'ägä juø'oy. Hotyjiiä jaduñ tiuna'añ.

³⁸ Mänitä María miänaañ:

—Wéenhøch ja'a Dios jaduñ xñä'ägä moonsähaty. Wéenhøch jaduñ njaty nébiøch tøø xñäma'ayän.

Mänitä Gabriel wyiimbijnä.

³⁹⁻⁴⁰ Mänitiä ja'a María ñøcxy maa ja'a Elisabethajxiän. Judeanaaxooty hajxy hánajty chána'ay tunjooty. Mänitä Maria tiøjtägøøyy. ⁴¹ Mänitä Elisabet yajpoo'xä. Mänitä maaxhuung jii by yu'xy Elisabet jioodooty. Mänitä Elisabet ja'a Dioshespíritu ñämejtsä. ⁴² Mänitä Elisabet moc yaaxy:

—Maas hoy miich ja'a Dios xyhixy quejee ja'a mmädo'oxiøjc-hajxy. Jaduñ miich mhuung xyhixáanabä. ⁴³ Ja'a miich mhuung, nwiindsønhadäambjøch je'e. Nyagjuøøbiøch jaduñ cooçh miich xwyiingudsähgø'oy. ⁴⁴ Túuñøch miich xñä'ä yajpoo'xy, mänitiøch nhuung yaaby jiaanč tehñ yu'xy njoodóotyhøch. Jootcujc jaduñ ñijjäwø'oyii, paady yu'xy. ⁴⁵ Tøjjadaamb jaduñ nej miich ja'a Dios tøø xñäma'ayän. Coø jaduñ mmäbøcy, jootcujc mhida'añ —nømä Elisabet ja'a María ñämaayy.

⁴⁶ Mänitä María miänaañ:

Tøyhajtä Dios miøjjä jiaančhä.

⁴⁷ Jootcujc-høch nniijäwø'oyii cooçh je'e xyhixy.

⁴⁸ Xjiahmiéjtspøch jaduñ, hóyhøch nja háyoy.

Jootcujc-høch ja'a jáya'ayhajxy xñä'ägä nänømaanä,

⁴⁹ je'eguiøxpä cooçh ja'a Dios tøø xyhuungmo'oy.

Møj jaanč ja'a Dios.

⁵⁰ Pønjaty ja'a Dios jaduñ wiingudsähgøøby,

Dios jaduñ näxuudsaamb cøjxta'axiøø.

⁵¹ Tøø ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'ogy;

tøø hajxy quia'a mäjäda'agy, ja'a hajxy hijty yajcumayaambä.

⁵² Tøø ja'a gobiernä quihuñdujthajxy piøjcäxä,

tøø ja'a háyoobäjäya'ayhajxy miøjtägø'oy.

⁵³ Tøø ja'a háyoobäjäya'ayhajxy cøxiä wiinä mio'oyii;

cabä mäyøøjäya'ayhajxy tii tøø piaady.

⁵⁴ Pihbejt ja'a Dios ja'a judíoshajxy.

Cøjxta'axiøø ñäxuuch pia'háyoy,

⁵⁵ nebiä Abrahamhajxy jecy ñämaayän,

ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtäm.

⁵⁶ Tägøøgpø'o ja'a María jim jiaac hijty maa ja'a Elisabetän. Mänit yhädaacnä maa ja'a quiajptän.

⁵⁷ Mänitä Elisabet miaaxhuungpaatnä; ya'ayhána'c jaduñ miingahw. ⁵⁸ Mänitä Elisabet hoy quihuñdujthajxy ja'a jiuju ja'a miägu'ughajxy møødä miädøjc-hajxy. Mänit hajxy nägøxiä xioønäacy coo Dios ja'a mayhajt jaduñ tøø tiuñ. ⁵⁹ Cuductujxøø ja'a pigäna'c hajxy hoy yajcuncidarhadyii nebiä judíoshajxy hánajty quihuñdujthatiän. Mänit hajxy jia yajxøhataañ Zacarias nebiä tieedy hánajty xiøhatiän. ⁶⁰ Mänitä tiaj miänaañ:

—Cábøch jaduñ nyajxøhata'añ. Juánhøch jaduñ nyajxøhata'añ.

⁶¹ Mänitä Elisabet ñämaayyä:

—Tii jaduñ coo myajxøhata'añ. Caj pøn jaduñ xiøhaty maa miich mjuju maa miich mmägu'ugän.

⁶² Mänitä Zacarias miäyajtøøwä cøøhaam nebiä yhuung xiøhátät. ⁶³ Mänitä pu'uyhuung ñädsiiwøøyy coo mio'owøøjät. Mänit yuugjahy pu'uguiøxp: "Juan xiøhata'añ." Mänit hajxy

nägøxiä yagjuøøyy. ⁶⁴ Mänitá Zacarías quiapxø'nä. Mänitá Dios Dioscujú'uyäp miooyy. ⁶⁵ Jaanč tehñ yagjuøøyy ja'a cu'ughajxy jaduhñ. Mänitá mädia'agy tiägøøyy wädjipä jim Judeanaaxooty jim tunjooty nebiaty ja'a Zacarías tøø jiaty. ⁶⁶ Coo ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä miädoyhajty, mänit hajxy tiägøøyy najuøødiaacpä. Mänit hajxy miänaañ:

—Pätiidä yø'ø pigäna'c tiunaamby coo hänäjty tøø yeegy.

Tøyhajtá Dios hänäjty piuhbeda'añ.

⁶⁷ Mänitá Zacarías ñámejtsä ja'a Dioshespíritu. Mänitá Zacarías jimädiaacnajxy neby hänäjty tøø miøødmädia'agyijän ja'a Diosäm:

⁶⁸ Møj jaanč ja'a Dios;

paady jaduhñ tøø quida'agy coo højts xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsaanäm, højts judíoshájtäm.

⁶⁹ Tøø højts ja'a yajnáhwaatspä yajcuhwaatspä xyajnáguéjxäm;

je'edsä mõjcuhdjyt jaduhñ møød; ja'a David yhap yhoc je'e.

⁷⁰⁻⁷³ Jaduhñá Dios jecy miänaañ coo højts xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsaanäm højts nmädsiphájtäm.

Jaaná jaduhñ miänaambä coo xñäxuuds xpia'häyowáañäm.

Yajtøjidaamby jaduhñ nebiä Abrahamhajxy jecy miøødyajcuhdujquiän,

ja'a nhap ja'a ndeedyhajtämhajxy.

Ja'a Diosquexyhajxy jaduhñ jømädiaacnajx.

⁷⁴ Coo ja'a Dios hajxy jaduhñ xñáwáañäm maa ja'a nmädsiphajtämhajxiän,

paady hajxy nga'a tsähgøøyyänä. Hoyyá Dios hajxy nbanøcxämät.

⁷⁵ Hawa'adstuum hajxy xyaghidáañäm cøjxta'axiøø.

⁷⁶ Huung, müich nnämaaby coo Diosmädia'agy-yajwa'xpä mwädita'añ.

⁷⁷ Myajwiingapxø'øwaamby ja'a Dios quiu'ughajxy neby hajxy jaduhñ ñähwa'ads quiuhwa'adsät.

Coo ja'a Dios ja'a piojpä quidiiey hajxy yajmøødmädiá'agät,

mänit hajxy yajnáhwa'ads yajcuhwa'adsøjät.

⁷⁸ Xñäxúu'tsäm ja'a Dios hajxy jaduhñ,

paadiä yajnáhwaatspä yajcuhwaatspä quiejxy.

⁷⁹ Xpiädaacäm hajxy hawa'adstuum,

xmiøoyyäm ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy,

nømä Zacarías miänaañ.

⁸⁰ Hoorä, yee'c mõjjoøyy ja'a Juan jaduhñ. Wiinmahñdymejts jaduhñ. Ñajuøøyy jaduhñ mädyii hoy mädyii mäbaad. Miøødhajt ja'a Dioshespíritu jaduhñ. Coo miøjjoøyy, mänit tiägøøyy wädjipä hanidiuhñduum. Jim yhijty høxtä coonä tiägøøyy Diosmädia'agy-yajwa'xpä.

2

¹ Coo ja'a xøø jomøjt yhabaaty, mänitá gobiernä Augusto yhanehñy coo ja'a jäya'ayhajxy ween nøxcy nägøxiä ñiguiujaayii maa ja'a yhamdsoo cajpthajxiän, ja'a hajxy wiinduhñyhaagajtpä. ² Ja'a Augusto jaduhñ hanehñdsohñ; cahnä pøn hänäjty jaduhñ yhan'eemyñä. Ja'a Cirenio, je'e hänäjty jim tuumb gobernador Sirianaaxooty. ³ Mänitá jäya'ayhajxy nägøxiä jiaanč cudiuuñ nebiä Augusto hänäjty tøø yhan'emiän. ⁴⁻⁵ Jue'e ja'a José hänäjty, ja'a David yhap yhoc hänäjty je'e. Belén ja'a cajpt hänäjty xiøhaty maa ja'a David hänäjty tøø myiñ tøø quia'ayän, jim Judeanaaxooty. Coo ja'a David hänäjty jim tøø myiñ tøø quia'ay, paadiä Joséhajxy hänäjty jim nøxcy ñiguiujaaya'añii møødä María. Tøø hänäjty tiødiägøøñä coo hajxy hänäjty piøgaannä. Maaxhuungmøød ja'a María hänäjty. Galileanaaxooty hajxy hänäjty tøø chohnda'agy maa ja'a cajpt xiøhatiän Nazaret. ⁶ Coo hajxy jim miejch Belén, mänitá María miaaxhuungpaaty. ⁷ Ja'a quioobhuung jaduhñ müingahw. Mänitá María ñähbjity ñähmojch. Mänit quiugo'ogøøyy wajjøø'xøhñdyjooty. Hix, cabä mejtstaact hajxy hänäjty maa tøø ñä'ägädä paady jim cajptooty. Paady hajxy jim ñä'a nøcxøøyy tøjpa'c maa häna'c ja'a waj hajxy hänäjty yajtána'ayän.

⁸ Jim häna'c-hajxy hänäjty näje'e mieegcueendähaty cajtpä'a. Coods hänäjty je'e.

⁹ Mänitá Dios ja'a cufajpä cudøø'xpä yajcähxø'cy maa hajxy hänäjty mieegcueendähatiän. Mänitá Diosmoonsä tu'ug ñäguehxtøø'xy maa wyiinduumhajxiän; jim hänäjty tøø chooñ tsajpootyp. Mänit hajxy chähgøøyy. ¹⁰⁻¹¹ Mänit hajxy ñämaayyä:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Naamnä ja'a Cristo tøø myiñ tøø quia'ay jim Belén. Mijts jaduhñ xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsaamb. MWiindsønphadaamby hajxy jaduhñ. Páadyhöch nhawáañäm nebiä jäya'ayhajxy nägøxiä xioondá'agät. ¹² Coo ja'a pigäna'c hajxy jaduhñ mbáadät nähbity nähmoch wajjøø'xøhñdyjooty, jaduhñ hajxy mnajuø'øwät coo hänäjty jie'ejä.

¹³ Mänitá Diosmoonsähajxy nämay jiaac ñäguehxtøø'xy; haagä jim hajxy hänäjty tøø chooñ tsajpootyp. Mänit hajxy miänaañ:

14 Møj jaanč ja'a Dios; tsajpootyp jaduhñ yhyty.

Jootcujc ja'a jäya'ayhajxy yaa yhida'añ hädaa yaabä naaxwiin pønjaty ja'a Dios quiumaaby.

15 Mänitä Diosmoonsä hajxy wyiimbijnä, ñöcxnä hajxy tsajpootyp. Mänitä meegcueendähajpähajxy ñiñämaayä:

—Jarñ hajxy hiñxäm Belén nebiä Diosmoonsä hajxy tøø xyhawäänäm.

16 Päyø'oguiä hajxy tiu'uhöjcy. Mänitä Jesucristo hajxy hoy jiaańch paady møødä María møødä Jose. Jiibiä Jesucristo hánajty quio'na'ay nähbity nähmoč wajjøø'xøhñdyjooty.

17 Mänitä mädia'agy hajxy hoy yajwa'xy nebiaty hajxy hánajty tøø yhixy tøø miädooy ja'a Jesucristocøxpä. 18 Ja'a jäya'ayhajxy jaac mädoyhájtäbä, yagjuøøyy hajxy jaduhñ. 19 Pero cabä María jaduhñ yagjuøøyy. Tøø hánajty miøødmädia'agyii coo jaduhñ jiada'añ yhabeta'añ. Jiiby quiopcooty miädiaactaacy. Caj pøn yajmøødmädiaacy. 20 Haa ja'a meegcueendähajpähajxy, mänit hajxy wyiimbijnä, ñöcxnä hajxy. Mänitä Dios ja'a Dioscujú'uyäp hajxy mioooy coo hajxy tøø yhixy tøø miädooy nebiaty hajxy hánajty tøø miøødmädia'agyii.

21 Cuductujxøø ja'a Jesús hajxy yajcircuncidarhajtä. Mänit hajxy yajxøbejty Jesús nebiä María hánajty tøø ñäma'ayii coo hánajty quia'a huungmo'oyiinä. Ja'a Diosmoonsä tsajpootypä hánajty hoy tøø ñäma'ay.

22 Coo ja'a xøø hánajty tøø yhabejnä, mänit hajxy hoy chi'iy nebiä ley myiñän, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. Mänitä Jesús hajxy jiiby chehñhädaacy Jerusalén jim møjtsajtøogooty.

23 Jaduhñ jiiby myiñ maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Ja'a coobhuung ya'ayhäna'cpähajxy, Diostuung hajxy tiunaamby.” 24 Mänitä paloma hajxy metsc yojxy nebiä jiiby myiñän cijaay maa ja'a Diosmädia'aguiän.

25 Jimä jäya'ay hánajty tu'ug chäna'ay Jerusalén; Simeón hánajty xiøhaty. Hojiäya'ay hánajty je'e. Hoyyä Dios hánajty wyiingudsähgø'oy. Miøød ja'a Dioshespíritu hánajty je'e. 26 Tøø hánajty miøødmädia'agylijäm ja'a Dioshespíritu coo hánajty quia'a tsoj ho'oga'añ høxtä coonä ja'a Cristo hánajty tøø yhamdsoo hixy, ja'a Dios hánajty quixaambiä. 27 Mänitä Simeón ñämaayyä ja'a Dioshespíritu coo jim ñöcxät tsajtøogooty. Mänitä Jesús hoy jiiby piaady møødä tiajhajxy. Cahnä hajxy hánajty wyiimbitynä. 28-29 Mänitä Simeón ja'a Jesús chehñdsooy. Mänitä Simeón miänaañ:

Diosteedy, Dioscujú'uyäp, jootcujc-høch nhó'ogät, je'eguiøxpä coo tøø myajtøjaty nébiøch hijty tøø xmiøødmädia'aguiän.

30 Hamdsóojoč tøø nhixy ja'a yajñähwaatspä, ja'a yajcuhwaatspä,

31 ja'a miitč tøø mguéxiäbä hädaa yaabä naaxwiin.

32 Ja'a hajxy ca'a judiøspä, yajwiingapxø'øwäänäp ja'a hoguiapxy ja'a homiädia'agy hajxy. Ja'a judiøhajxy, cumayäänäp hajxy je'e; møj jaanč hajxy piäda'aga'añii.

33 Mänitä Jesús tiajhajxy yagjuøøyy coo yhuunghajxy hánajty jaduhñ tøø ñänøømäxä.

34-35 Mänit hajxy ñämaayä:

—Weenä Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt xmiø'oy.

Mänitä María nidiuhñ ñämaayä:

—Näje'e ja'a judiøhajxy yhida'añ tu'ugmädia'agy møød miitč mhuung. Piaadaamby ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy je'e. Pero nämay hajxy jaduhñ quia'a møødhida'añ tu'ugmädia'agy. Nähwaambedaamby hajxy je'e. Tu'udägoyyaamb hajxy jaduhñ. Cähxø'øgaambä wyiinmahñdyhajxy jaduhñ neby hajxy tiajy miay.

36-37 Jiibiä yaamgtø'oxy hánajty tu'ug tsajtøogooty; Ana hánajty xiøhaty. Fanuel ja'a tieedy hánajty tøø xiøhaty. Aser ja'a yhap ja'a tieedy jegyhajty xiøhaty. Juxtujcjomøjt ja'a ñihyhap hánajty tøø miøødtsäna'ay. Mänitä ñihyhap yho'nä. Mänitäts hánajty tøø jiaac jugyhapy mädaaxc-hii'xcumädaaxcjomøjt nidiuhñ. Tøø hánajty miäjaanä. Ja'a Diosmädia'agy hánajty yajwa'xyp. Jiiby hánajty ñä'ägä tuñ tsajtøogooty. Xøømdsuhm ja'a Dios hánajty wyiingudsähgø'oy. Hayuu hánajty yhyty tähoocjaty nebiä Diosmädia'agy jaduhñ maas hoy wyiinjuø'owät. 38 Coo ja'a Ana jaduhñ miädooy nebiä Simeón ja'a Jesús ñänøømiän, mänitä Dios mioooy Dioscujú'uyäp. Mänitä mädia'agy tiägøøyy yajwa'xpä jim Jerusalén coo ja'a Cristo tøø quiäda'agy. Nägøxiä jäya'ayhajxy miädoyhajty, ja'a Cristo hajxy hánajty yhahixypä.

39 Coo ja'a Mariahajxy hánajty tøø quiudiuhñ nebiä Diosley myiñän, mänit hajxy wyiimbijnä, yhädaacnä hajxy Nazaret jiiby Galileanaaxooty, maa hajxy hánajty tøø choonän. 40 Yee'c møjjøøyy ja'a Jesús jaduhñ. Wiinmahñdymejts jaduhñ. Dios jaduhñ mooy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt.

41 Wiingujomøjt ja'a judiø ja'a xøø hajxy hánajty yagjadyii jim Jerusalén mänaabä ja'a meeghuung hajxy hánajty yoxiän. 42 Coo ja'a Jesús majmetscjomøjt yaghabejty, mänitä Mariahajxy ñöcy xøøhajpä Jerusalén møødä Jesús, nebiä cuhdut hajxy hánajty miøødän.

43 Coo ja'a xøø hánajty tøø miaañä, mänit hajxy wyiimbijnä. Pero ja'a Jesús, jim je'e miähmøøyy Jerusalén nidiuhñ. Cabä tiajhajxy hánajty ñajuø'oy pø tøø miähmø'oy. 44 Jaduhñ hajxy hánajty miäna'añ cooc tyijy hajxy hánajty jim piämänaaqyii møødä miägu'ughajpähajxy.

Tu'xøø ja'a Mariahajxy hānajtj tøø tiu'uyo'oy, mānitā Jesūs hajxy yhxpaaty coo hānajtj jim quia'a pamānacy hōxhaam. Mānit hajxy jia hōxtaayy maa ja'a jiuju ja'a miāgu'ughajxiān. ⁴⁵ Coo hajxy quia'a paaty, mānit hajxy wyiimbjčumbā. Mānit hajxy ñcxtāgajch Jerusalēn jadāhooc.

⁴⁶ Jimā Jesūs hajxy jiaanč paaty tsajtøgooty. Miādägøøgxøøbā hānajtj jim tøø yhyty. Jiiby hānajtj yhānā'ay maa ja'a ley-yajnāhixøøbiādøjc-hajxiān, ja'a hajxy jiiby tsajtøgootypā. Jiibiā capxy miādia'agy hānajtj miāmādoona'ay. Cøxiā wiinā hānajtj yajtøy. ⁴⁷ Jaduhñ hānajtj yhadsoy nebiā jajpān, nebiā tøøbā quiaipxtā'aguiābān. Yagjuøøby hajxy hānajtj, ja'a hajxy hānajtj jiiby hānāabiā tsajtøgooty. ⁴⁸ Coo ja'a Jesūs jaduhñ piaatā ja'a tiajhajxy, mānit hajxy yagjuøøyy. Mānitā tiaj miānaañ:

—Huung, tii hōjts jaduhñ coo tøø xyhāyoowhixy coo tøø mmāhmø'øy. Jiiby hōjts miičh nja wi'li yhōxta'ay.

⁴⁹ Mānitā Jesūs yhadsooyy:

—Tiičh mijts coo xyhōxta'ay. Nej, cab hajxy mnajuo'øyā coočh tsipcøxp nduna'añ maačh nDeedy tiøjčānā. Haa ca'a, Diøshøch jaduhñ nDeedyhajpiā.

⁵⁰ Pero cabā tiajhajxy wyiinjuøøyy tii jaduhñ coo tøø miāna'añ.

⁵¹ Mānitā Jesūs jiaanč padu'ubøjnā, piāhādaacy jiiby Nazaret. Hix, jiaac mābøjčāp ja'a tiaj miādia'agyhajxy hānajtj. Y ja'a Maria, jiiby hānajtj yajnøcxy yagjuø'øy quioopcooty nebiā yhuung hānajtj tøø xyi'igy tøø miādia'agy jiiby tsajtøgooty. ⁵² Yee'c-habejt ja'a Jesūs jaduhñ; jaac wiinmahñdymejts jaduhñ. Quiumaayy ja'a Dios jaduhñ møødā tsaan møødā cu'ug.

3

¹⁻² Coo ja'a Juan hānajtj tøø miøjjøøñā, ja'a Zacarias yhuung, mānit miāgapxā ja'a Diøšām. Mānit tiägøøyy wādijpā hanidiuhmduum. Majmøcxjomøjt ja'a Tiberio hānajtj tøø guiobiernāhaty. Ja'a Poncio Pilato hānajtj tuumb gobernador Judeanaaxooty. Ja'a Herodes hānajtj tuumb gobernador Galileanaaxooty. Ja'a piuhya'ay Felipe hānajtj tuumb gobernador Itureanaaxooty møødā Traconitenaaxooty. Ja'a Lisania hānajtj tuumb gobernador Abilianaaxooty. Ja'a Anās hānajtj tuumb teedywiindsøn møødā Caifās. ³ Mānitā Juan ñcøxøøyy maa ja'a Jordānmøjnøø māwiingonān. Jaduhñā tsaangu'ug hānajtj yajwiingapxø'øy coo hajxy ñābētāt, coo ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixø'øwāt, nebiā piojpa quiaīdeey hajxy jaduhñ ñāhwā'adsāt. ⁴⁻⁵ Tøjiajt jaduhñ nebiā Isaías ja'a Diosquexypā jecy jiahyyān:

Jimā jāya'ay tu'ug yaaxwādity hanidiuhmduum:

“Najtshixø'øw ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy.

Jaduhñ ja'a mWiindsøn hajxy hoy mhahixāt;

jaduhñ hajxy hoy mwiingudsāhgø'øwāt.

⁶ Nāgøxiā jāya'ayhajxy jaduhñ ñajuø'øwa'añ neby hajxy yajnāhwa'adsøjāt ja'a Diøšām.”

⁷ Coo ja'a tsaangu'ughajxy hānajtj yajnābeta'añijām ja'a Juāngām, jaduhñ hajxy hānajtj ñāma'ayii:

—Hāy møjcu'u, caj mijts hoguiuhdujt mnā'ägā møødā. Paady hajxy jaduhñ mhuuc nābetaambā nebiā Dios hajxy jaduhñ xquia'a yajcumādōwāt, túhmāts. ⁸ Hoy hajxy mwādītāt neby jaduhñ quiahxø'øgāt coo ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy hānajtj tøø mnajtshixøøñā. Y cab hajxy jaduhñ mmānā'anāt: “Abrahāmhøch nhaphajt ndeedyhajt, pāadyhøch ja'a Dios xquia'a yajcumādowa'añ.” Mānitā Dios hajxy xyajnāhwā'adsāt coo ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtshixø'øwāt; ca'a jie'eguiøxpā coo Abraham hajxy mhaphajty mdeedyhajty. ⁹ Hoy hajxy mwādītāt nebiā Dios hajxy jaduhñ xquia'a pādā'agāt haxøøgtuum. Pøn hoy ca'a wādijp, jaduhñ māwīnāts je'e nebiā qeupychaa ca'a tøømhajpān. Piuxaamby hajxy je'e; mānit hajxy ño'oga'añ.

¹⁰ Mānitā tsaangu'ughajxy miānaañ:

—Neby hōjts ndūnāt coo hōjts hoy nwādītāt.

¹¹ Mānitā Juan yhadsooyy:

—Pøn camiixy metsc møød, ween tu'ug ñā'ā mo'oy pøn quiamiixy ca'a hijp. Jaanā jaduhñduhmbā, pøn jøø'xypøcy møød, ween mio'oy pøn mähdiøjc ca'a møød —nømā Juan miānaañ.

¹² Nāje'e ja'a yajnāhjuudiutpāhajxy miejtspā nābejpā. Mānitā Juan hajxy ñāmaayy:

—Wiindsøn, hōjtsāts, neby hōjts jaduhñ ndūnāt.

¹³ Mānitā Juan yhadsooyy:

—Cab hajxy nā'ā tægø'øbā myagjuuñāxāt.

¹⁴ Jaanā jaduhñā policiāhajxy nāje'e yajtøøbā. Mānitā Juan yhadsooyy:

—Cabā xādø'øñ pøn mbøjčāt nā'ā nagoobā. Y caj pøn mnāhwaambēdāt nā'ā nagoobā. Mjootcādā'agāp ja'a mmājuhñdy hajxy.

¹⁵ Ja'a tsaangu'ughajxy, jaduħn hajxy hānajtɔ wɔy'i jajtɔy wɔy'i jajtɔ'xy pø Cristo je'e ja'a Juan. Paady hajxy hānajtɔ wɔy'i jajtɔy, coo ja'a Cristo hajxy hānajtɔ yhahixy. ¹⁶ Mānitā Juan yhadsooy:

—Nøøhāmħøch mijts chaa nyajnbety. Pero xiichā jāya'ay tu'ug xjiaac pamiñ. Je'eds mijts mǎbøcy xmiø'owaamb ja'a Dioshespíritu. Xyajñāhwa'ads xyajcuhwa'adsaamb hajxy jaduħn. Maas møc cuħdujt jaaya'ay miøødā quejeech høøch. Cábøchā cuħdujt nnā'ägā møødā ni weentī maa jaaya'aguixpān. ¹⁷ Pøñ ja'a haxøøgwiiñmahñdy jaduħn ca'a najtshixø'owaamb, haxøøgtuum piāda'aga'añii. Cøjxta'axiøø jūby chaačhpøga'añ. Pero pøñā homiādia'agy pawādijp, cøjxta'axiøø hajxy jīm yhida'añ tsajpootyp.

¹⁸ Madiu'u ja'a Juan ja'a cu'ug hānajtɔ yajwiinxiic yajwiingapxø'oy ja'a Diosmādia'agy. Møc hānajtɔ jiaańch tehñ miādia'agy. ¹⁹ Mānitā Juan ja'a Herodes hoy yhojy, ja'a hānajtɔ tuumbā gobernador. Paadiā Herodes yhojā coo yhamdsoo puhya'ay ja'a tio'oxiøjc hānajtɔ miøødtšānaayā. Felipe ja'a piuhya'ay hānajtɔ xiøhaty. Jiinā hānajtɔ jiuğyhatyñā. Herodías ja'a Felipe tio'oxiøjc hānajtɔ xiøhaty. Madiu'u ja'a Herodes hānajtɔ jiatcø'oy haxøøg. ²⁰ Coo ja'a Herodes jaduħn yhojā, mānitā Herodes ja'a Juan yajtsuumā. Hiç, haxøøgwiiñmahñdy ja'a Herodes hānajtɔ miøød.

²¹ Coo ja'a Juan hānajtɔ quia'a tsumyiinā, jimā cu'ug hānajtɔ yajnbety. Mānitā Jesús miejch nǎbejǎ. Juan hānajtɔ je'e yajnbetaamb. Jimā Jesús hānajtɔ Dyiospa'ya'axy, mānitā tsajpootyp yhawaach. ²² Mānitā Dioshespíritu ja'a Jesús nǎgādaacy nebiiǎ paloman. Mānit hoy yhānaaxiøpy ja'a Jesús ja'a quihuħdum. Mānitā Dios jīm quiapxy tsajpootyp:

—NHuunghǎjpiøch miich. Njaanč tehñ chøjpiøch miich. Jootcuçj-høch jaduħn nni-jǎwø'oyii maa miichøxpān.

²³ Hii'xmajcjomøjt ja'a Jesús hānajtɔ miøødā mānaabā tiägø'oyān yajñāhixøøbiā. Ja'a cu'ug jaduħn mānaañ cooc tyijy ja'a Jesús ja'a José hānajtɔ tieedyhaty. Ja'a José yhap tieedyhajxy, jaduħñā xiøøhajxy ñibianøcxā: Elí ja'a José tieedy xiøhajty. ²⁴ Ja'a Elí tieedy, Matat je'e xiøhajty. Ja'a Matat tieedy, Levi je'e xiøhajty. Ja'a Levi tieedy, Melqui je'e xiøhajty. Ja'a Melqui tieedy, Jana je'e xiøhajty. Ja'a Jana tieedy, José je'e xiøhajty. ²⁵ Ja'a José tieedy, Matatías je'e xiøhajty. Ja'a Matatías tieedy, Amós je'e xiøhajty. Ja'a Amós tieedy, Nahúm je'e xiøhajty. Ja'a Nahúm tieedy, Esli je'e xiøhajty. Ja'a Esli tieedy, Nagai je'e xiøhajty. ²⁶ Ja'a Nagai tieedy, Maat je'e xiøhajty. Ja'a Maat tieedy, Matatías je'e xiøhajty. Ja'a Matatías tieedy, Semei je'e xiøhajty. Ja'a Semei tieedy, Josec je'e xiøhajty. Ja'a Josec tieedy, Judá je'e xiøhajty. ²⁷ Ja'a Judá tieedy, Joanán je'e xiøhajty. Ja'a Joanán tieedy, Resa je'e xiøhajty. Ja'a Resa tieedy, Zorobabel je'e xiøhajty. Ja'a Zorobabel tieedy, Salatiel je'e xiøhajty. Ja'a Salatiel tieedy, Neri je'e xiøhajty. ²⁸ Ja'a Neri tieedy, Melqui je'e xiøhajty. Ja'a Melqui tieedy, Adi je'e xiøhajty. Ja'a Adi tieedy, Cosam je'e xiøhajty. Ja'a Cosam tieedy, Elmodam je'e xiøhajty. Ja'a Elmodam tieedy, Er je'e xiøhajty. ²⁹ Ja'a Er tieedy, Josué je'e xiøhajty. Ja'a Josué tieedy, Eliezer je'e xiøhajty. Ja'a Eliezer tieedy, Jorim je'e xiøhajty. Ja'a Jorim tieedy, Matat je'e xiøhajty. ³⁰ Ja'a Matat tieedy, Levi je'e xiøhajty. Ja'a Levi tieedy, Simeón je'e xiøhajty. Ja'a Simeón tieedy, Judá je'e xiøhajty. Ja'a Judá tieedy, José je'e xiøhajty. Ja'a José tieedy, Jonam je'e xiøhajty. Ja'a Jonam tieedy, Eliaquim je'e xiøhajty. ³¹ Ja'a Eliaquim tieedy, Melea je'e xiøhajty. Ja'a Melea tieedy, Mena je'e xiøhajty. Ja'a Mena tieedy, Matata je'e xiøhajty. Ja'a Matata tieedy, Natán je'e xiøhajty. ³² Ja'a Natán tieedy, David je'e xiøhajty. Ja'a David tieedy, Isaí je'e xiøhajty. Ja'a Isaí tieedy, Obed je'e xiøhajty. Ja'a Obed tieedy, Booz je'e xiøhajty. Ja'a Booz tieedy, Sala je'e xiøhajty. Ja'a Sala tieedy, Naasón je'e xiøhajty. ³³ Ja'a Naasón tieedy, Aminadab je'e xiøhajty. Ja'a Aminadab tieedy, Admin je'e xiøhajty. Ja'a Admin tieedy, Esrom je'e xiøhajty. Ja'a Esrom tieedy, Fares je'e xiøhajty. Ja'a Fares tieedy, Judá je'e xiøhajty. ³⁴ Ja'a Judá tieedy, Jacob je'e xiøhajty. Ja'a Jacob tieedy, Isaac je'e xiøhajty. Ja'a Isaac tieedy, Abraham je'e xiøhajty. Ja'a Abra'am tieedy, Taré je'e xiøhajty. Ja'a Taré tieedy, Nacor je'e xiøhajty. ³⁵ Ja'a Nacor tieedy, Serug je'e xiøhajty. Ja'a Serug tieedy, Ragau je'e xiøhajty. Ja'a Ragau tieedy, Peleg je'e xiøhajty. Ja'a Peleg tieedy, Heber je'e xiøhajty. Ja'a Heber tieedy, Sala je'e xiøhajty. ³⁶ Ja'a Sala tieedy, Cainán je'e xiøhajty. Ja'a Cainán tieedy, Arfaxad je'e xiøhajty. Ja'a Arfaxad tieedy, Sem je'e xiøhajty. Ja'a Sem tieedy, Noé je'e xiøhajty. Ja'a Noé tieedy, Lamec je'e xiøhajty. ³⁷ Ja'a Lamec tieedy, Matusalén je'e xiøhajty. Ja'a Matusalén tieedy, Enoc je'e xiøhajty. Ja'a Enoc tieedy, Jared je'e xiøhajty. Ja'a Jared tieedy, Mahalaleel je'e xiøhajty. Ja'a Mahalaleel tieedy, Cainán je'e xiøhajty. ³⁸ Ja'a Cainán tieedy, Enós je'e xiøhajty. Ja'a Enós tieedy, Set je'e xiøhajty. Ja'a Set tieedy, Adán je'e xiøhajty. Ja'a Adán, Dios jaduħn cunuu'x pādaac.

4

¹ Jimā Jesús hānajtɔ maa ja'a Jordánmøjnøøjān. Miøødā Jesús ja'a Dioshespíritu hānajtɔ. Mānitā Jesús wioonøcxā hanidiuhmħdum ja'a Dioshespíritu. ²⁻³ Jim jaduħn yhiyty juxy-chǎgui'xxøø. Hayuu hānajtɔ ñā'ägā hity. Jimā Jesús hānajtɔ jia jøjcapxø'owa'añii ja'a

møjcu'ugóngám coog tyijy cu tiu'udágooyy. Mänitá Jesús yuu piaatá. Mänitá Jesús ñämaayyá ja'a møjcu'ugóngám:

—Pø tøy miich ja'a Dios xyHuunghaty, yajwa'añguioj yø'ø tsaá nebiá tsajcaaguián —ja jøjcapxø'øwaanä ja'a Jesús jaduhñ, paady jaduhñ ñämaayyá.

⁴ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: “Ca'a quiaaguiä ja'a jäya'ayhajxy miäjuggyhädat hädaa yaabä naaxwiin; mõøä Diosmädia'agy hajxy miäjuggyhädat.”

⁵ Mänitá møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxy maa ja'a tuñ jaanč tehñ quiøxpän. Mänitá Jesús tu'habaquiä yajnähæbeøøyyä ja'a naax ja'a cajpt cøxiä hädaa yaabä naaxwiin.

⁶⁻⁷ Mänitá Jesús ñämaayyá:

—Høøch nje'e yø'øduhñ cøxiä mäduhñtiä jii quiahxø'øgy. Yajxon yø'ø cajpt jaduhñ. Møj jaanč ja'a jäya'ayhajxy, ja'a hajxy xiiby tsánaabiä. Høøch jaduhñ cøxiä tøø xquiøxy cø'ødagø'øy. Nmøødhøch ja'a cuhdujt jaduhñ cooç hopiøñä nyajcø'ødagø'øwät. Y cooç miich jaduhñ xwyiingudsähgø'øwät, mänitøch miich ngøxy mó'owät.

⁸ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: “Mwiingudsähgø'øwäp ja'a Dios; je'eduhñ mWiindsøñhädäp. Cab jaduhñ wiingpä mwiindsøñhädat.”

⁹ Mänitá møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxy jim Jerusalén-cajptooty. Mänit miøødwiimbejty mõjtsajtøjcuhduum. Mänitá møjcu'ugong miänaañ:

—Pø tøy miich ja'a Dios xyHuunghaty, cuhdøpxnax jii by naaxwiin. ¹⁰ Caj miich nej mjädät. Jaduhñ jii by myiñ maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Dios hane'emaamb ja'a mioonsähajxy tsajpootypä coo miich xcwieendähädät.

¹¹ Xchehñhidaamb miich hajxy jaduhñ nej miich tsaajooty jaduhñ mga'a cuhnébät.

¹² Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñä Diosmädia'agy miänaambä: “Cabä Dios mjøjcapxø'øwät, ja'a mWiindsøñhajpiä.”

¹³ Coo ja'a møjcu'ugong miädia'agy hánajty quia'a jøjtägø'øwáañäxä, mänit ñähgüecnä.

¹⁴ Mänitá Jesús yhádaactägajch Galileanaaxooty. Diosmäjaa hánajty miøød. Mänitá mädia'agy wiädijty ja'a Jesúscøxpä wiinduhmyhagajpt. ¹⁵ Cajpt-cajpt ja'a Jesús hánajty wiädity yajnähixøobiä tsajtøooty. Mänitá Jesús quiumaayyá ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä.

¹⁶ Mänitá Jesús miehch Nazaret maa hánajty tøø miuutsc-hatiän. Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänit tiägøøyy tsajtøooty. Jaduhñ hánajty ñä'ägä cuhdujthaty ja'a poo'xxiøøjooty. Mänit ñämaayyá coo ja'a Diosmädia'agy quiápxät. Coo tiänaayyø'cy majiäya'awyiinduum, ¹⁷ mänitá libro mioooyyá, ja'a Isaías hánajty jegyhajty tøø jiáyäbä, ja'a Diosquexypä. Mänitá libro quiejtøoyy. Mänit tiägøoyy capxpä:

¹⁸ Ja'a Dioshespiritøch nmøød.

Je'eçh tøø xpiäda'agy cooçhä häyoobäya'ayhajxy nhawáañät coo hajxy yaghoyø'øwa'añii. Jaduhñhøch tøø xwyiinguexy cooçhä jäya'ayhajxy nhawáañät nebiä piojpä quiädieey hajxy ñähwa'ads quiihwá'adsät,

nebiä Diosmädia'agy hajxy pedyii quiudiünät.

¹⁹ Tøø jaduhñ yhabaady coo ja'a Dios ja'a mayhajt jaduhñ tiuna'añ mõj may.

²⁰ Mänitá Jesús ja'a libro yhabädiñä. Mänitá tsajtøjyohbiä jaduhñ mioooyyá. Mänitá Jesús yháñaaguiädaacy. Wyi'i wyiinhee'ppejpy ja'a cu'ug ja'a Jesús hajxy hánajty. ²¹ Mänitá Jesús miänaañ:

—Tøø ja'a Diosmädia'agy tiøjtiaty nébiøch tøø ngapxiän.

²² Mänitá cu'ughajxy yagjuøøyy coo ja'a Jesús hánajty hoy tøø quiapxy. Hoy ja'a Jesús hajxy hánajty ñänømy:

—Maa yø'ø capxy yø'ø mädia'aguiäda'a tøø yhuug habøjppä. Haa ca'a, ja'a José yhuung yø'øduhñ, cabä —nøñ hajxy hánajty miäna'añ.

²³ Mänitá Jesús miänaañ:

—Jaduhñhøch mjiäda'a xñäma'awa'añ: “Huuc yajcähxø'øg ja'a hijxtahnd yaa maa ja'a mhamdsoo cajptän nej miich jim tøø mhuuc yajcähxø'øpän jim Capernaum.”

²⁴ Mänitá Jesús jiaac mänaañ:

—Pero høøch jaduhñ mänaamb, ja'a Diosquexypähajxy, cabä miädia'agyhajxy miäbøgäänäxä maa yhamdsoo cajpthajxiän. Tehñ tiøyhajt jaduhñ. ²⁵⁻²⁶ Coo ja'a Elías hánajty jegyhajty wiädity Diosmädia'agy-yajwa'xpä yaa Israelpä-naaxooty, tægøøgjomøjtä cupc caj ñä'ägädä tuuyy. Chaadsä yuuxøø jiaanč tehñ jiajtä. Mänitá Dios ja'a Elías quiejxy maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Sarepta, jim Sidón mäwiingön. Jimä Elías ja'a yaamgto'oxy hoy tu'ug piuhbeti. Pero ja'a yaamgto'oxyhajxy yaabä, cab hajxy yajnägüejxä, hoy hajxy hánajty jia nämayyá. ²⁷ Jaanä jaduhñduhmbä, jii haxøøgpä'ammøødpähajxy hánajty nämay yaa Israelpä-naaxooty mänaa ja'a Eliseo hánajty yaa wiäditiän Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Pero cabä pia'amhajxy jaduhñ yajnax yajmäayyäxä. Jagooyyá Naamán pia'am nidiuhm ñajxy miaayy, y jägüem hánajty çhänä'ay jim Sirianaaxooty, ca'a yaaajä.

²⁸ Coo ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ miädooyy nebiä Jesús miänaañän, ja'a hajxy hänajty jiiby tsajtøgootypä, cøjx hajxy jiootma'ady. ²⁹ Mänitä Jesús hajxy nädänaaayø'cy. Mänitä Jesús hajxy jim yajnøcxy tunguhduum jim cajtpa'a. Jimä Jesús hajxy hänajty quiuhjuipnaxa'añ. ³⁰ Pero cabä Jesús hajxy nej nã'ä tuuñ. Jaduhyyä je'e yajyohñajxy majiäya'ayhagujc. Mänit jim wyiimbijnä.

³¹ Mänitä Jesús ñøcxy Capernaum, jim Galileanaaxooty. Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänitä Jesús ja'a cu'ug tiägøøyy yajnähixøøbiä tsajtøgooty. ³² Jaduhñä Jesús hänajty yajnähixøøy nebiä capxta'agypiän, paadiä cu'ughajxy hänajty yagjuø'øy.

³³ Jiibiä jäya'ay hänajty tu'ug ja'a møjcu'uba'ammøødpä. Mänit møc yaaxy:

³⁴—Ween højts nhity. Tii jaduhñ mhøxtaaby maa højtsän. Nej, xyajcuhdägoyyaamb højtsä. Nhixyhøch miich. Jesús mxøhaty. Nazaret mdsooñ. Nnajuøøbiøch jaduhñ coo miichä Dios xyHuonghaty.

³⁵ Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhojy:

—Hamón, jua'ads jim maa yø'ø craajän.

Mänitä mähdiøjc quiädaayy naaxwiin maa ja'a jäya'ay wyiinduumhajxiän. Mänitä møjcu'u piädsøømy. Cabä mähdiøjc nej jiajnä. ³⁶ Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä chähgøøyy. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Høxtahmðs jaduhñ quiapxy miädia'agy. Cuhdujtmøødäda'a yø'øduhñ maa ja'a møjcu'uhajxiän. Jaanch piädsøømb hajxy jaduhñ coo hajxy ñäma'ayii coo hajxy piädsømat.

³⁷ Mänitä mädia'agy tiägøøyy wädijpä ja'a Jesuscøxpä jim wiinduhmyhagajpt.

³⁸ Mänitä Jesús piädsøømy tsajtøgooty. Mänit ñøcxy maa ja'a Simón tiøjc-hajxiän. Jiibiä Simón miø'dhoc hänajty pia'amgo'na'ay tomiøød. Mänitä Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a toy ween yajtøjtsäxä. ³⁹ Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay wyiinguwoodsøøyy. Mänit miänaañ coo ja'a toy ween ñähwa'açhi. Mänitiä ja'a toy jiaançh tøjtsnä. Mänitä pa'amjäya'ay piädo'cy. Mänit tiägøøyy mayhajt-tuumbä maa ja'a Jesúsuhajxiän.

⁴⁰ Coo chuujøøyy, mänitä pa'amjäya'ayhajxy may wiomejtsä maa ja'a Jesúsän. Madiu'u ja'a pa'am hajxy hänajty miøødä. Mänitä Jesús nägøxiä quiø'ønähagjy tu'ugjaty-tu'ugjaty. Jaduhñä pia'amhajxy ñähwaatsä quiuhwaatsä. ⁴¹ Nämäy hajxy hänajty miøjcu'uba'ammøødä. Coo ja'a møjcu'uhajxy piädsøømy, mänit hajxy yhayaaxy:

—Dios miich xyHuonghajp.

Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhojy. Cab hajxy ñä'ägä yajcapxä. Hix, ñajuøøby hajxy hänajty coo ja'a Jesús jie'ejä ja'a Cristo, ja'a Dios tøø quiéxiäbä.

⁴² Coo jiobøøyy, mänitä Jesús ñøcxy cajtpa'a hanidiuhmduum. Jimä cu'ug ja'a Jesús hajxy hänajty yhøxta'ay. Coo hajxy piaaty, mänit hajxy jia yajmähmø'owaañ. ⁴³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Päadyhøch ja'a Dios yaa tøø xquixy hädaa yaabä naaxwiin coo'ch wiinduhmyhagajpt nwidätät, coo'ch nyajwiingapxø'øwät coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øgaanä. Paady, cábøch yaa nmähmø'owaañ.

⁴⁴ Jaduhñä Jesús hänajty wiädity yajnähixøøbiä jim Galileanaaxooty. Wiinduhmyçhajtøjc hänajty wiädity.

5

¹ Mänitä Jesús hänajty jim tiäna'ay Genesaretmejypia'a. Mänitä jäya'ayhajxy may miejch Diosmädia'agymiädoobä. Nø'øçhpän ja'a jäya'ayhajxy hänajty tiäna'ay maa ja'a Jesúsän. Cabä hawa'adspä hänajty maa. ² Mänitä Jesús barco yhiyxy metsc jim mejypia'a. Yajw'a'adsä barco hänajty. Jimä cubarcohajxy hänajty quiuhjuipnaxaabiuy mäwiingön. ³ Mänitä Jesús ja'a barco tu'ug yajpejty ja'a Simón jie'e. Mänitä Jesús ja'a Simón ñämaayy coo barco weenä yajmäwiingönät wiinduum. Jimä Simón ja'a Zebedeo yhuunghajxy hänajty miøødä nämetscä. Jacobo hänajty tu'ug xiøhaty. Tu'ug hänajty xiøhajpä Juan. Mänitä Jesús yhänaagüädaacy barcojooty. Mänitä cu'ughajxy tiägøøyyä yajwiingapxøøyyäbä. ⁴ Coo ja'a Jesús jaduhñ quiapxpädoøyy, mänitä Simón ñämaayyä:

—Yajmøjyo'oy ja'a mbarco ja ween comduum. Jiibiä nguhjuipnaxaabiuy hajxy mbädä'agät.

⁵ Mänitä Simón yhadsooyy:

—Wiindsøn, tu'tsuhm højts nja cuhjuipy. Cab højts tii tøø nnä'ägädä mach. Pero coo'ch miich jaduhñ tøø xñäma'ay, nøcxyhøch nhuuc jaac juipy.

⁶ Coo hajxy jaduhñ jiaançh cudiuñ, mänitä hacx hajxy may miäjch, høxtä tsøømgøø'tsä ja'a cuhjuipnaxaabiuy jaduhñ. ⁷ Mänitä miägu'ughajpä hajxy miøjyeemy, ja'a hajxy hänajty wiingbarcojootypä, coo hajxy min piuhbedyii. Mänitä barco hajxy metsc yaghujch. Ja weenjaty hajxy quia'a mäguinä. ⁸⁻¹⁰ Mänit hajxy yagjuøøyy coo hacx hajxy may miäjch. Mänit hajxy ñajuøøyy coo ja'a Jesús ja'a hijxtahnd jaduhñ yajcähxø'cy hoy-yagjuøøñä. Mänitä Simón Pedro ja'a Jesús wyiinjiçcädaacy. Mänit miänaañ:

—Wiindsøn, cábøch miich hawiinmats xmiøødhidät. Cábøch hoguiuhdujt nmøødä.

Mäniä Jesús ja'a Simón ñämaayy:

—Ca'a mdsähgø'øy. Wiingtuuñg mbanøcxáañäp. Myajwiingapxø'øwaambiä cu'ug ja'a Diosmädia'agy.

¹¹ Mäniä barco hajxy yajmøjyohbiejty mejypia'a. Mäniä Jesús hajxy piadu'ubøjcy. Nähgueecy hajxy jaduñ çöxiä.

¹² Mäniä Jesús wiingcajpt miejch. Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug haxøøgpu'udsmøød. Coø ja'a Jesús yhiñxä, mäniä wiyiñjçädaacä. Mäniä ñämaayyä:

—Wiindsøn, miich nnämaaby, høøch nbu'uds yajtsóocäc.

¹³ Mäniä Jesús ja'a mähdjøc ñähdoñ. Mäniä Jesús miänaañ:

—Tøø jaduñ mdsø'ogy.

Tuunä ja'a Jesús jaduñ ñä'ä mänaañ, mäniä ja'a mähdjøc choocy. ¹⁴ Mäniä Jesús miänaañ:

—Caj pøn mhawáañät coø tøø mdsø'ogy. Nøcx tu'uda'acuiä maa ja'a teediän. Jimä xädø'øn mguyoxø'øwät nebiä Moisés jecy yhanemiän. Paadiä xädø'øn mguyoxø'øwät, jaduñhä hijxtahñd myajcähxø'øgät coø tøø mdsø'ogy.

¹⁵ Mäniä mädia'agy hajxy yajwädipty jäguembaady cooc ja'a Jesús ja'a hijxtahñd tøø yajcähxø'øgy. Mäniä jäya'ayhajxy maas may jiaac hamugøøyy maa ja'a Jesúsän. Ja'a Jesús miädia'agy hajxy hänäjty yhamädoowhidáañäp. Møødä pia'amhajxy hänäjty yajnañäxä. ¹⁶ Coø ja'a jäya'ayhajxy hänäjty wyi'l'i yhamugø'øy maa ja'a Jesúsän, paadiä Jesús hanidiuhmduum ñøcxy Diospa'yaaxpä.

¹⁷ Wiinghoocä Jesús ja'a cu'ug hänäjty yajwiingapxø'øy. Jaanč tehñ yhujts ja'a tøjç hänäjty. Jiibiä fariseoshajxy hänäjty yhäña'ay møødä ley-yajñähixøøbiähajxy. Wi-induhmyhagajpt hajxy hänäjty choon Galileanaaxooty møødä Judeanaaxooty møødä Jerusalén. Miøødä Jesús ja'a Diosmäjaa hänäjty nebiä pa'am jaduñ yajnañxät. ¹⁸ Mäniä cø'ømucypä tecymiucypä tu'ug quioømiejtsä tsaajiooty. Jiiby hajxy jia yajtøjtägø'øwaañ maa ja'a Jesús hänäjty miädia'aguiän. ¹⁹ Pero jaanč tehñ yhujts ja'a tägø'øwøødiaac hänäjty. Mäniä hajxy ñiñämaayyä coø hajxy jim yaghawa'adsa'añ tøjñähgøxp. Mäniä pa'amjäya'ay hajxy quiuhdøøñajxy tøjçuhduum maa ja'a Jesús hänäjty pia'täna'ayän. ²⁰ Coø ja'a Jesús ñajuøøyy coø ja'a miädia'agy hänäjty miäbögañäxä, mäniä cø'ømucypä tecymiucypä ñämaayyä:

—Mägu'ughajpä, miich nnämaaby coø ja'a mbojpa mgädieey tøø xñähwa'äch tøø xquiihwa'äch.

²¹ Mäniä fariseoshajxy quioopcooty tiägøøyy mädiaactaapä møødä ley-yajñähixøøbiä: “Tii yø'ø craa jaduñ coø miäna'añ. Capxtägøøby yø'øduñ. Jagooyä Dios ja'a cuhdujt jaduñ miøødä coø ja'a pojpa cädieey mié'e'xät.”

²² Mäniä Jesús ñajuøøyy nebiaty hajxy hänäjty miädiaacta'agy quioopcooty. Mäniä miänaañ: —Tii hajxy jaduñ coø mmädiaacta'agy mgopcooty. ²³ Nej, maas páquiøch yø'ø mähdjøc nnämä'awädä: “Tøøch miich mbojpa mgädieey nmäme'e'xy”, tøgä maas páquiøch jaduñ nnämä'awädä “Tänaayyø'øg, yo'oyø'øg.” ²⁴ Mhuug hixäp hajxy nébiøch hädaa mähdjøc nyajmøcpøga'añ. Jaduñ hajxy mnajuø'øwät coøchä cuhdujt jaduñ nmøødä hädaa yaabä naaxwiin coøchä pojpa cädieey jaduñ nmé'e'xät, høøch ja'a Diosquexypä.

Mäniä mähdjøc ñämaayyä:

—Tänaayyø'øg; widsø'øg yø'ø mdsaa; nøcxnä maa ja'a mdøjcän.

²⁵ Mäniä ja'a mähdjøc jaduñ tiänaayyø'ocy maa ja'a wyiinduumhajxiän. Mäniä tsaay wyidsø'ocy maa hänäjty tøø quio'na'ayän. Mäniä ñøcxnä maa ja'a tiøjcän. Mäniä Dios Dioscujü'uyäp miooyy. ²⁶ Mäniä hajxy nägøxiä jiaanč tehñ yagjuøøyy. Jaanč tehñ chähgøøyy hajxy jaduñ. Mäniä Dios Dioscujü'uyäp hajxy miooyy. Mäniä hajxy miänaañ:

—Tøødsä hoy-yagjuøøñäbä hajxy nhixäm jäda'a.

²⁷ Mäniä Jesús wyiimbijnä. Mäniä jäya'ay tu'ug yhiñxy, ja'a Levihajpä. Jimä Leví hänäjty yhäña'ay maa hajxy hänäjty yajñähjuudi'udiän. Je'e ja'a Leví hänäjty tiuunghajpy. Mäniä Jesús ja'a Leví ñämaayy:

—Høøch pamiñäc.

²⁸ Mäniä Leví tiänaayyø'ocy, pianøcxy ja'a Jesús. Cøjx jaduñ ñähgue'egy mäduñtiä hänäjty miøødä.

²⁹ Mäniä Leví ja'a xøø yagjajtä maa ja'a tiøjcän ja'a Jesúsçøxpä. Jiibiä yajñähjuudiutpähajxy hänäjty nämay miägaabiä møødä wiinghäna'c-hajxy. ³⁰ Jiibiä fariseoshajxy hänäjty miägaabiä møødä ley-yajñähixøøbiähajxy. Mäniä Jesús jiamiøødhajxy ñämaayyä ja'a fariseoshajxy:

—Tii yø'ø yajñähjuudiutpähajxy coø mmøødcay coø mmøødhu'ugy. Haa ca'a, jue'e yø'ø hajxy, pojpäya'ay cädieejäya'ayhajxy jaduñ.

³¹ Mäniä Jesús yhadsooyy:

—Pøn møc, cab hajxy yajtsøoyø'øy. Pøn pa'ammøød, je'eds hajxy yajtsøoyøøby. ³² Jaduñ mäwiñäts høøch ja'a pojpäya'ay cädieejäya'ay yajñähwa'äch nyajcuhwa'äch. Pero mijts

jaduhn mänaamb cooc tyijy pojpa cädieey hajxy mga'a mөөдä. Páadyhöch mijts waamb nga'a näma'ay.

³³ Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Ja'a Juan jiamioödhajxy, naxy hajxy yhity hayuu; naxiä Dios hajxy pia'ya'axy. Jaduhnä fariseos jiamioödhajxy naxy quiudiumbä. Pero miich mjamiödhajxy, nä'a caaby nä'a huucp hajxy je'e. Cab hajxy yhity hayuu. Cab jaduñ yhooyä.

³⁴ Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo ja'a pөc hu'ug maa jiadyii, cabä woybä wichpähajxy hayuu wyiimbity. Jaduhn mäwínäts hööch nebiä jamiö'ödän ja'a pөgaambä. Páadyhöch njamiödhajxy hayuu quia'a hity. ³⁵ Habaadaañp jaduñ cooch yaa ndsoonaannä. Mänitөch njamiödhajxy yhida'añ hayuu mäbөcypä.

³⁶ Mänitä Jesús jadähooc wyiingapxөöguiumbä:

—Cabä twcwit pөñ yhagө'өy jemywyithaam. Cөödsäp ja'a jemywyit jaduñ; cab jaduñ ñibiaada'añii mөөдä twcwit. ³⁷ Jaanä jaduñduhmbä, cabä jemyvyino pөñ quidemө'өy ja'a tucwajhacxujooty. Cөödsäp ja'a tucwajhacxuy jaduñ; höxyögäp ja'a vino jaduñ. Haagä tägöyyäp ja'a tucwajhacxuy jaduñ mөөдä vino. ³⁸ Pero jiibiä jemyvyino hajxy quidemө'өy ja'a jemywajhacxujooty. Cab jaduñ tii mia'ady, ni ja'a jemyvyino, ni ja'a jemywajhacxuy. ³⁹ Cabä jemyvyino pөñ hoyhuucnä jiäwө'өy coo ja'a vino hänäjty tөө yhu'ugy ja'a tehñ jicypä. “Maas hoyhuucnä ja'a jecyvyino” —nөmä jäya'ayhajxy miäna'añ.

6

¹ Mänitxөө ja'a Jesúshajxy hänäjty wiädity trigoni'ibyquijc. Poo'xxiөjooty hänäjty je'e. Mänitä jiamioödhajxy ja'a trigo hajxy töjy. Mänit hajxy ñähajtstuuty. Mänit hajxy jioө'xy. ² Mänitä fariseoshajxy näje'e miänaañ:

—Cabä cuhdujt jaduñ myiñ coo hajxy jaduñ mdúnät ja'a poo'xxiөjooty.

³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, cahnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxiä nebiä David tuuñ coo hänäjty yäho'ogyii mөөдä jiamioödhajxy. ⁴ Mänit hajxy jiiby tägө'өy tsajtögooty. Mänitä tsajcaagy hajxy quiaayy ja'a teedyhajxy hänäjty tөө quiuyoxө'өyabä. Cabä David ja'a cuhdujt hajxy hänäjty miöөдä coo hajxy jaduñ quiáyät. Jagooyyä teedy ja'a cuhdujt hajxy hänäjty miöөдä coo hajxy quiáyät. ⁵ Hööch ja'a Diosqueypä, jadúhnhөch hööchpä, nmöөdhөch ja'a cuhdujt jaduñbä höxtä maa ja'a poo'xxiөbadaian —nөmä Jesús miänaañ.

⁶ Jatu'ugpä poo'xxiөjootypä ja'a Jesús tägө'өy tsajtögooty. Mänit tägө'өy yajwiingapxөöbiä. Jiibiä mähdiojc hänäjty tu'ug hadu'ugcө'өdө'өds ja'a yhaooyhaampiä. ⁷ Jiibiä fariseoshajxy hänäjty täna'ay mөөдä ley-yajnáhixөöbiähajxy. Jiibiä Jesús hajxy hänäjty wyl'i yheey. Yhixmajchp ja'a Jesús hajxy hänäjty pө yajnaxaambiä pa'am ja'a poo'xxiөjooty. Yhöxtaabii fariseos ja'a wiinmahüdy hajxy hänäjty nebiä Jesús hajxy yajtsumööjät coo ja'a pa'amjäya'ay hänäjty yajmөcpөgyii ja'a poo'xxiөjooty. ⁸ Ja'a Jesús, ñajuöөby hänäjty je'e nebiä fariseoshajxy hänäjty tiajy miay. Mänitä Jesús ja'a mähdiojc ñämaayy ja'a hadu'ugcө'өdө'өdspä:

—Tánaayö'өг, miñ huuc täna'aw cujc.

Mänit jiaançh tänaayö'cy. ⁹ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a fariseoshajxy:

—Mijts nmäyajtөөby, nej, yejpiä Dios ja'a cuhdujt jaduñ coo hajxy hoy ndúunämät ja'a poo'xxiөjootiä, tөгä yejpiä cuhdujt coo hajxy haxөөг ndúunämät ja'a poo'xxiөjootiä. Jaanä jaduñduhmbä, nej, yejpiä Dios ja'a cuhdujt coo ja'a jäya'ay hajxy nyajnumööjät ja'a poo'xxiөjootiä, tөгä yejpiä cuhdujt coo jäya'ay hajxy nyajcuhdägöoyämät ja'a poo'xxiөjootiä.

¹⁰ Mänitä Jesús ja'a jäya'ay wyiinhee'ppejty nägөxiä. Mänitä Jesús ja'a mähdiojc ñämaayy:

—Xajtөw yө'ө mgө'ө.

Mänitä quiө'ө jiaançh xajtөöy. Mänitä quiө'ө hoy jiajnä. ¹¹ Mänitä fariseoshajxy jiootma'ty hoyhoy. Mänit hajxy quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy tiuna'añ.

¹² Cujaboongumaaxc ja'a Jesús ñөcxy tunguhduum. Tu'tsuhmä Tieedy pia'yaaxy. ¹³ Coo jiobööy, mänitä jiamioödhajxy miöjyaaxy. Mänitä nämajmetspähajxy wyiimbiiwä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwä'xät. ¹⁴ Jaduhñdsä nämajmetspähajxy hänäjty xiөhaty: Simón, ja'a Jesús hänäjty tөө yajxөbëtiäbä Pedro, mөөдä piuhya'ay Andrés, mөөдä Jacobo, mөөдä Juan, mөөдä Felipe, mөөдä Bartolomé, ¹⁵ mөөдä Mateo, mөөдä Tomás, mөөдä Jacobo, ja'a Alfeo yhuung, mөөдä Simón ja'a celote, ¹⁶ mөөдä Judas, ja'a Jacobo yhuung, mөөдä Judas Iscariote; je'e ja'a Jesús hänäjty yajcө'өdägө'өwaamb ho'cöөc maa ja'a fariseoshajxiän.

¹⁷ Mänitä Jesúshajxy miänajnä tunguhduum. Mänit hajxy hoy ñaaxogüidaacnä. Jimä Jesús jiamioödhajxy hänäjty nämay. Jimä jäya'ayhajxy hänäjty may tөө miech. Ja'a Jesús miädia'agy hajxy hänäjty yhamädoowhidäänäp. Yajnaxäänäxäp ja'a pia'amhajxy hänäjty. Jäguembaady

hajxy hánajty tøø choon Judeanaaxooty, møødá Jerusalén, møødá mejypia'a jim Tiro møød jim Sidón. ¹⁸ Ja'a jáya'ayhajxy hánajty møjcu'tuba'ammøødpá, yajnájxáá ja'a pia'amhajxy je'ebá. ¹⁹ Nägøxiá ja'a Jesús hajxy hánajty ñähdon'a'ñ. Mänitá pia'amhajxy yajnájxáá ja'a Jesús miájaaaham.

²⁰ Mänitá Jesús wyiinhee'ppejty ja'a jiamiøødhajxy. Mänit miánaañ:

—Jootucj mijts mhity, mijts háyoobädøjc. Paady hajxy jootucj mhity coo hajxy jim mnøcxa'añ maa ja'a Diosän.

²¹ Jootucj mijts mhity, mijts yajmaajiajppá. Paady hajxy jootucj mhity coo ja'a Dios hajxy cøxiá wiiná xmio'owa'añ.

Jootucj mijts mhity, mijts jøøbiá xuu'tspá. Paady hajxy jootucj mhity coo hajxy mxi'ig mxoonda'aga'añ.

²² Jootucj mijts mhity, hoy mijts jáya'ay xjia máhanhaty ja'a høøçhcøxpá, hoy mijts jáya'ay xquia'a ja tsocy xquia'a ja mee'xy, hoy mijts xjia nänømy, hoy mijts xjia pexy. ²³ Mxi'ig mxoondá'agáp hajxy jaduhñ. Mbaadaambiá hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jim tsajpootyp. Jaduhñ hajxy jiajppá yhabejppá, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy tøø yajwá'xiábá.

²⁴ Pero mijts mäyøøjáya'ayhajxy, ja'a tsaaçhpá hajxy mbaadaamby. Cab hajxy mxoonda'agaañ ná neby hajxy hijty mxoonda'aguian.

²⁵ Hoy mijts tii hamaay mga'a ja juø'øy, myajmaajiaamby hajxy jaduhñ.

Hoy mijts mja xi'igy mja xoon'da'agy, pero mnä'ägädá jø'øw mnä'ägädá xuudsaamb hajxy.

²⁶ Tspicøxpá tsaaçhpá hajxy mbaada'añ, hoyyá cu'ug hajxy xjia cumay. Jaduhñ jáya'ayhajxy hijty yajcumay ja'a hajxy hijty jegyhajty ná'á wädijpá høñndaacpá. Ná'á mänaamb hajxy hijty jaduhñ cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwá'xy.

²⁷ Huuc mäadow hajxy, mdsógáp hajxy pøn jaduhñ xmiädsiphajp hádaa yaabá naaxwiin; mmée'xáp hajxy pøn jaduhñ xmiähahhajp. ²⁸ Mmänuu'xtá'agáp ja'a Dios hajxy coo ja'a Dios ween mio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt pønjaty mijts jaduhñ xyhäyoowhijxp, pønjaty mijts jaduhñ haxøøg xñänøømb. ²⁹ Coo pøn xyhatejxø'ögät tu'nax, mmøjcøogumbáp jaduhñax; ween jaduhñ jadu'nax xjiaac tehñ yhatejxø'øgy. Coo pøn mjocxwit xpjøçcät, mänitá mgamiixy mjaac tehñ mió'owät. ³⁰ Coo pøn tii jaduhñ xmiäyujwá'anät, mmó'owáp jaduhñ. Y coo pøn tii xpjøçcät, cab je'e mmäyujwaañdägájtñät. ³¹ Jaduhñds mijts wiinghänä'c mnäxuudsät nej mijts hánajty myajnäxuudsa'añän.

³² Coo ja'a mmägu'ughajppähajtiá hajxy mmøødnijootpaadóøjät, cab hajxy tii mbáadät; jaduhñdsá pojppáya'ay cádieejáya'ayhajxy ñiçhöçcábá. ³³ Coo hajxy jagooyyá mmøødnäxuudsøøjät pønjaty jaduhñ xñäxuu'tsp, cab hajxy tii mbáadät; jaduhñdsá pojppáya'ay cádieejáya'ayhajxy ñiñäxuu'tsäbá. ³⁴ Coo jagooyyá xädøøñ hajxy myaghanú'xät pøn jaduhñ mnajuøøby xmioodiägatsaamb pedyii, cab hajxy tii mbáadät;

jaduhñdsá pojppáya'ay cádieejáya'ay xädøøñ hajxy yajnimähanú'xábá. Najuøøby hajxy jaduhñ coo hajxy pedyii mioodiägatsa'añii. ³⁵ Mdsógáp hajxy pøn jaduhñ xmiädsiphajp. Mnäxuudsáp hajxy jaduhñ. Coo pøn xädøøñ xmiäyujwá'anät, mnä'á mó'owáp jaduhñ. Mänitá hoyhajt ja'a weenhajt hajxy mbáadät may. Mänitá Dios hajxy xyhuunghädät jim tsajpootyp. Hix, Dios, ñäxuu'çhp ja'a jáya'ayhajxy høxtá ja'a jáya'ayhajxy ja'a Dioscuji'uyáp hajxy quia'a yejpiá, møød ja'a hojioot hajxy ca'a møødpá. ³⁶ Mmøødhädáp ja'a hojioot hajxy jaduhñ nebiá nDeedy hojioot miøødhájtám.

³⁷ Cabá wiinghänä'c hajxy mnähøjät coo ja'a Dios hajxy xyajcumädöwät. Pero mmámée'xáp hajxy jaduhñ; mänitá Dios hajxy jaduhñ xmiámée'xpät. ³⁸ Mäduhñtiá wiinghänä'c hajxy mmo'oy, ná'á tägø'øbá hajxy mbaattägatsa'añ. ³⁹ Jaduhñhøch mijts nya-jmábáadät nebiá wiindspän. Coo ja'a wiindspähajxy ñiwyiwtwädityii, tspicøxp hajxy jiatca'ay. Paady mijts jaduhñ mga'a wäditát nebiá wiindspän. ⁴⁰ Cabá capxtaacpána'c-hajxy jiaty jaty nebiá wyiindsønhajxy jiatian. Coo hajxy nägø'ø nädecypii quiapxtá'agät, mänit hajxy jaduhñ ñajtspaadó'owät.

⁴¹⁻⁴² Coo ja'a mmägu'ughajppá weeñtiá quiádiéeyät, y coo miich hánajty maas hanaxiá tøø mgädieey, cabá mmägu'ughajppá hawiinmats waamb mnä'ägädá nämá'awät. Coo miich hánajty tøø mnähwa'açh, mänitá mmägu'ughajppá hawiinmats mwiingapx mjøçcapxø'owät.

⁴³ Mädyii quepychaa pa'ag ná'ägädá tøømbejp, ni mänaa ja'a tiøøm quia'a xunä. Jaaná jaduhñduhmbá, mädyii quepychaa xun ná'ägädá tøømbejp, ni mänaa ja'a tiøøm quia'a pa'agø'øy. Tøyhajt jaduhñ. ⁴⁴ Mnajuøøby hajxy jaduhñ mädyii quepychaa hoy tøømhajp. Ja'a hapyt, cab jaduhñ tiøømhaty nebiá piidsän. Y ja'a wädsats, cab jaduhñ tiøømhaty nebiá tsaatypän. ⁴⁵ Jaduhñ mäwiinädsá hojiäya'ay ja'a howyiinmahñdy miøødá. Hoy jaduhñ wiädity. Pero ja'a ca'awiindøjiäya'ayhajxy, cabá howyiinmahñdy hajxy miøødá. Haxøøgwiinmahñdy hajxy miäwädijp. Haxøøg hajxy jaduhñ ná'ägädá capxy ñä'ägädá mädia'agy.

⁴⁶ Wiindsønhøch mijts xwyi'li nämä'ay; pero cab hajxy jaduhñ mgudiuna'añ nébiøch mijts nja hane'emian. ⁴⁷ Pønhøch nmädia'agy xmiädöwáp, pønhøch nmädia'agy xmiäböçjác,

jaduhñ mäwínáts je'e ⁴⁸ nebiä jáya'ay tiõjcojiän. Cõõc jaduñ tiaõõy. Tsaawiing jaduñ miuu'tsõ'cy. Coo ja'a nõõgomdägoy quíadaacy, coo ja'a tõjc jaduñ ñõõnähgoombejty, cab jaduñ piädõ'cy, je'eguiõxpä coo hánajty cõõc miuu'tsõ'õguiä. ⁴⁹ Pero põñhõch nmädia'agy jaduñ xquia'a mäbõjcäp, jaduñ mäwínáts je'e nebiä jáya'ay tiõjc cõõc quia'a muu'tsõ'quiän. Coo ja'a tõjc ñõõnähgoombejty, pädõ'c jaduñ; cõjx jaduñ quíaday.

7

¹ Coo ja'a Jesús miädiaacpädõõy, mäñit quiajptägõõy Capernaum. ² Jimä soldadowiindsõñ hánajty tu'ug. Roma hánajty chooñ. Tõõ ja'a mioonsä hánajty tu'ug pia'ambety. Jaduñ hánajty jiäwõ'õy nebiä yhamdsoo puhya'ayän. Nä'ägädä ho'ogáanpä hánajty je'e. ³ Coo ja'a soldadowiindsõñ miädoyhajty coo ja'a Jesús ja'a pa'amjäya'ay hánajty yajmõcpõcy, mäñitä majtõjc näje'e quiejxy maa ja'a Jesúsän. Judíos hajxy je'e. ⁴ Mäñitä Jesús hajxy hoy miänuu'xta'agy coo ja'a pa'amjäya'ay ween nõõcy yajmõcpõcy. Mäñitä Jesús ñämaayyá:

—Ja'a soldadowiindsõñ, hojiäya'ay je'e. Hahixõõby jaduñ coo mbuhbédät. ⁵ Xhõjçäm hajxy jaduñ. Tõõ hõjts ndsajtyc xyajcõjäm.

⁶⁻⁷ Mäñitä Jesús ja'a majtõjc miõõdtu'ubõjcy. Ja ween hajxy hánajty quia'a coody maa ja'a soldadowiindsõñ tiõjcän, mäñitä soldadowiindsõñ ja'a Jesús capxy yajnäguejxy:

—Wiindsõñ, jaduhyä mmänä'anät cooñ nmoonsä miõcpõgät. Cábõch cuhdujt nmõõdä nej miich cuhdujt nmõõdän; paady jaduñ caj yhawinnmatsä coo mdägõ'õwät maaçh ndõgootiän. Páadyhõch miich hamdsoo tõõ nga'a mägapxy. ⁸ Hix, hané'emyhõch nhity; y cooñ nsoldado howiaambä nhané'emät mõõdhõch nmoonsä, xquiudiunábõch nmädia'agy hajxy —nõmä soldadowiindsõñ ja'a Jesús quiapxyñäguejxy.

⁹ Jaanç tehñ yagjuõõy ja'a Jesús jaduñ coo jaduñ ñämaayyá. Mäñitä cu'ug wyiin-hee'ppejty. Mäñit miänaañ:

—Cábõch nmägunaaxhajxy jaduñ miäbõcy nej yõ'õ craa miäbõquiän, y jäguem chooñ.

¹⁰ Ja'a majtõjc hánajty tõõ quiexyñjábä maa ja'a Jesúsän, mäñit hajxy wyiimbijnä. Coo hajxy miejstägajch maa ja'a soldadowiindsõñ tiõjcän, tõõ ja'a soldadowiindsõñ mioonsä hánajty miõcpõjnä.

¹¹ Mäñitä Jesús hajxy nõõcy maa ja'a cajpt hánajty xiõhatiän Naín mõõdä miägu'ughajpähajxy. Nämäyá jáya'ayhajxy hánajty pianõõcy. ¹² Jim hajxy hánajty miäwingõñ cajptpa'a, mäñitä ho'ogyjiäya'ay hajxy hoy jiojcubaadõ'õy. Cabäsantä hánajty nõõcy ñaaxtägõ'õy. Tu'ughuung hánajty je'e. Yaamgto'oxy ja'a tiaj je'ebä. Majiäya'ay hánajty panõcxp. ¹³ Coo ja'a Jesús ja'a yaamgto'oxy yhiixy, mäñit ñäxuu'ch. Mäñit ñämaayy:

—Ca'a mjõ'õy ca'a mxuuth.

¹⁴ Mäñitä Jesús miänaañ coo hajxy yhuuc yaghahixät. Mäñitä cõõbiädõjc-hajxy tiänaaxiõjpy. Mäñitä Jesús ja'a ho'ogyjiäya'aguiajä hoy ñähdoñ. Mäñitä ho'ogyjiäya'ay ñämaayy:

—Jexy, pädõ'õg.

¹⁵ Mäñitä craa yhäñaayyõ'cy. Mäñit quiapxõ'cy. Mäñitä tiaj miõdhajnä. ¹⁶ Mäñitä jáya'ayhajxy nägõxiä jiaanç tehñ yagjuõõy. Mäñitä Dios hajxy ñämaayy:

—Dioscujú'uyäp.

Mäñit hajxy ñiñämaayyá:

—Diosquexy yõ'õ craa. Mõj jaanç yõ'õduñ. Paadiä Dios tõõ quiexy, piuhbedaamby ja'a quiu'ug jaduñ, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä.

¹⁷ Mäñitä mädia'agy tiägõõy wädijpä jim Judeanaaxooty coo ja'a Jesús ja'a ho'ogyjiäya'ay tõõ yagjujypioçy. Wiinduhmyhagajpt ja'a mädia'agy jaduñ wiädijty.

¹⁸ Ja'a Juan, tõõ je'e hánajty chumyí. Coo ja'a miägu'ughajpähajxy miädoyhajty nebiatiä Jesús hánajty tiuñ, mäñitä Juan hoy yhawáanäxä. ¹⁹⁻²⁰ Mäñitä Juan ja'a miägu'ughajpä metsc miõjyaaxy. Mäñit hajxy quiejxä maa ja'a Jesúsän. Coo hajxy jim miejch, mäñitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Juan mäyajnäbejpä hõjts tõõ xquiexy coo hõjts miich nmäyajtõwät põñ miich. Nej, miich ja'a Dios hijty jaduñ xquiexaambä, tõgä wiinghänä'c je'ejä.

²¹ Jimä Jesús ja'a pa'amjäya'ay hánajty yajmõcpõcy. Madu'u ja'a pa'am hajxy hánajty miõõdä mõõdä mõjcu'u. Mõõdä wiindspähajxy hánajty nämay yaghijxõ'õgyii. ²² Mäñitä Jesús yhadsooyy:

—Nõcxä Juan hajxy hawaanä nebiaty hajxy yaa mhixy mmädoy. Hijxõ'p ja wiindspähajxy, yo'oyõ'p ja'a tecymia'adpähajxy, nähwaatsp ja'a haxõõgpa'ammõõdpähajxy, mädoowõ'p ja'a cuhnatpähajxy, jujypiojpa ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy, yajwiingapxõõyyp ja'a häyoobäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy. ²³ Põñjatyhõch nmädia'agy xmiäbõjcäp tehngajnä, jootcuç hajxy jaduñ ñiäwõ'õyii —nõmä Jesús miänaañ.

²⁴ Coo ja'a Juan miägu'ughajpähajxy wyiimbijnä, mäñitä Jesús miänaañ:

—Coo hajxy tøø mhoy pactuum, Juan miädia'agy hajxy hänäjty mmädowaanäp, túhmäts. Cabä tsajcapy pojyu'xpä hajxy hoy mhixy. Caj pues, paady hajxy jim tøø mhoy coo ja'a Juan ja'a miädia'agy hajxy hänäjty mmädowaanä. ²⁵ Diosquexy je'e, paady hajxy hoy tøø mmädowaä, hoyyá howyit je'e quia'a ja mөөдä nebiä mäyөөjяя'ayhajxy miөөдän. ²⁶ Tøyhajt jaduñ coo ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy yajwa'xy. Maas may ja'a Dios ja'a Juan cuhdjyt tøø mio'oy quejee ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä. ²⁷ Ja jäya'ay ja'a Diosmädia'agy jecy nägäp'xäbä, Juan je'e. Jaduhnä Dios jecy miänaañ coo ja'a quiuguexy hänäjty jayöjp quixa'añ coo ja'a cu'ug ween yajwiinxiic yajwiingapxө'oy coo ja'a yhaxөөgcuhdjyt hajxy ñajtshixө'owät. Hөxhäamhөch hijty ngäda'aga'añ. Jayöjpä Juan quiejxä; hөxhäamhөch njaanч cädaacy. ²⁸ Ni pөñ jaduñ jäda'ahaty quia'a mäbaady hädaa yaabä naaxwiin nebiä Juan mäyajnäbejpä ja'a cuhdjyt miөөдän. Tøyhajt jaduñ. Pero cooч hänäjty tøø nho'nä, cooч hänäjty tøø nnөcxtägach maач nhuuc tsohmбän, pөnjaty ja'a Diosmädia'agy hänäjty mäbөgaamb ja'a hөөчhcөxpä, maas may ja'a cuhdjyt hajxy hänäjty miөөdhada'añ quejee ja'a Juan jäda'ahaty miөөдän, hoyyá möjcuhdjyt hajxy hänäjty quia'a ja mөөдä.

²⁹ Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ miädooy mөөдä yajnähjuudiutpädөjc-hajxy, mänitä Dios hajxy quiapxpaaty coo yhooyä, je'eguiөxpä coo hajxy hänäjty tøø yajnäbetyii ja'a Juängäm. ³⁰ Pero ja'a fariseoshajxy mөөдä ley-yajnähixөөbiähajxy, cab haxxy hänäjty tøø yajnäbetyii ja'a Juängäm. Paadiä Dios hajxy quia'a jөjpөгөöyy. Cabä jioot hajxy hänäjty chocy coo hajxy yajnähwa'adsөjät ja'a Diösäm. ³¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nhuuc yajmäbäadyhөch ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä. ³² Cab hajxy tii yhojiäwө'owa'añ. Jaduhñ mäwiinäts hajxy je'e nebiä pigäna'c-hajxy wiinhecpän. Coo hajxy naxy miech häyө'pä töjpa'c, mänitä miäbigäna'c hajxy ñäma'ay: “Tøø höjts nja xu'uxy, pero cab hajxy tøø mhech. Tøø höjts hojiөөñä nja hөy, pero cab hajxy tøø mjө'oy.” ³³ Hoorä, coo ja'a Juan mäyajnäbejpä miech, cabä tsajcaagy hänäjty quiaya'añ, ni ja'a vino hänäjty quia'a hu'uga'añ. Y mijts jaduñ mänaamb coo quiuhmäñө'oy. ³⁴ Y cooч hnäbjty pä, hөөч ja'a Diosquexyypä, mänitөch ndägөöyy caabiä huucpä. Jaduhñч mijts xñänөөmbä cooч nwi'i quiaya'añ, cooч nwi'i yhu'uga'añ, cooчhä pojpäya'ay cädieejäya'ay nmägu'ughaty mөөдä yajnähjuudiutpädөjc. ³⁵ Pөnjaty ja'a Dios jaanч jahmiejtsp, yajcähxө'py hajxy jaduñ coo ja'a Dioswiinmahñdy hajxy miөөдä.

³⁶ Mänitä fariseo ja'a Jesús tu'ug hoy wioy caabiä. Simón hänäjty xiөhaty. Mänit hajxy yhäñaaguädaacy caabiä maa ja'a Simón tiөjcän. ³⁷ Mänitä to'oxiөjc tu'ug miech cuhñinbä. Haxөөgcuhdjyt hänäjty miөөд. Tøø hänäjty miädoxyaty coo ja'a Jesús jii by tøø miech maa ja'a Simón tiөjcän. Perfume quioөmejts alabastrofrascooty. ³⁸ Mänit tiägөöyy jөөbiä. Mänitä Jesús tiecypiu ywiinnөөhaam. Mänit tiecymieexy quiuhwaayhaam. Mänit tiecychu'xy. Mänit tiecynähjahxy perfumehaam. ³⁹ Mänitä Simón tiägөöyy tajpä maabiä: “Coo ja'a Jesús häxөpy quiunajuөhñdiä, tøø häxөpy ñajuө'oy coo yө'ө to'oxiөjc quiuhñinä.” ⁴⁰ Mänitä Jesús ja'a Simón ñämaayy:

—Simón, tsөг mädiäcäm.

Mänitä Simón yhadsooyy:

—Wiindsөñ, tsөc.

⁴¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Jimä jäya'ay hijty tu'ug miänuu'xyhadyii jäya'ay metscä. Tu'jäya'ay hänäjty miänuu'xyhaty mägooxmägө'x denarios. Jatu'ug, juxychäguit'xmajc. ⁴² Cab hajxy hänäjty tii miөөдä nebiä ñuu'xy hajxy yajnähwa'adsät. Mänit hajxy ñämaayyä: “Weends yhyty.” Hoorä, pөñäda'a maas mädsөгäp.

⁴³ Mänitä Simón yhadsooyy:

—Jue'eda'a, ja'a craa ja'a ñuu'xy maas may hijty miөөdpä.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Je'e pues.

⁴⁴ Mänitä Jesús ja'a to'oxiөjc miөjhee'py. Mänitä Simón ñämaayy:

—Cooч yaa ndägөöyy maa miich mdөгootiän, cábөch miich nөө tøø xmio'oy cooч ndecypiujät. Jaduhñ hajxy naxy nguhdujthätäm. Pero yө'ө to'oxiөjc, wyiinnөөhäamhөch ndecy tøø xpiujjä, quiuhwaayhäamhөch ndecy tøø xmieexä. ⁴⁵ Cábөch miich tøø xchu'xy, pero yө'ө to'oxiөjc, tehngäjnөch ndecy xwyi'i chu'xä. ⁴⁶ Cábөch miich ja'a nguhwaay tøø xyhoonä. Jaduhñ hajxy naxy nguhdujthätäm. Pero yө'ө to'oxiөjc, perfumehäamhөch ndecy tøø xyhoonä. ⁴⁷ Xjiaanч tehñ chөjпөch yө'өduhñ; paadiä piojpä quidiiey yajnähwaätsäxä, hoy hijty may jia mөөдä. Pero pөñä pojpä cädieey hijty ca'a jaty mөөд, cábөch jaduñ xjiaty wiingudsähgө'oy.

⁴⁸ Mänitä Jesús ja'a to'oxiөjc ñämaayy:

—Tøөч miich ja'a mbojpä ngädieey nyajnähwaätsäm.

⁴⁹ Ja'a hajxy hänäjty jii by pahäñaabiä, mänit hajxy tiägөöyy niñämäayyäbä:

—Maa ja'a cuhdujtáda'a t̄oø yhuuc paatpá coo ja'a pojpa cádieey yajnähwa'ačh.

⁵⁰ Mänitá Jesús ja'a to'oxiøjc nãmaaguumbá:

—Coočh nmádia'agy t̄oø xmiábøjcá, páadyhøch ja'a mbojpa mgádieey t̄oø nyajnähwa'ačh. Nøcxnä jootcujc.

8

¹ Mänitá Jesús haxjy tiägøøyy wádijpá wiinduhmyhagajpt møødä jiamiøødhaxjy ja'a nãmajmetspá. Diosmádia'agy-yajwa'xpá haxjy hãnajtý wiáditý. Jaduhnä Jesús hãnajtý miána'añ cooc ja'a Dios ja'a miãjaa hãnajtý yajcãhxø'øgaanná. ² Quipxiá to'oxiøjc-haxjy hãnajtý nãmay piawádijpá, ja'a Jesús hãnajtý t̄oø yajpa'amnáxiábá, møød ja'a møjcu'u haxjy hãnajtý t̄oø yajnähwa'ačhúijábá. Paadiá Jesús haxjy hãnajtý piawáditý, mioobiá Jesús haxjy hãnajtý tijaty je'e hãnajtý miãjyghajpy. Maria ja'a to'oxiøjc hãnajtý tu'ug xiøhatý ja'a Magdalatsohmhá. Juxtujc ja'a møjcu'u hãnajtý t̄oø yajnähwa'ačhii. ³ Jatu'ug hãnajtý xiøhatý Juana, ja'a mujc Cuza to'oxiøjc. Ja yee'e, pero caj ñá'a t̄oømbejy. Hix, ja'a hapytý je'e xaa. ⁴ Nãje'e ja'a t̄oømd quiahy maa ja'a hoñaaxãn. May je'e t̄iøømhajty høxtá mägo'xhaam.

⁴ Mänitá Jesús jãya'ay may ñãnøcxá. Mayhagajpt haxjy hãnajtý chooñ. Coo haxjy hãnajtý may t̄oø yhamugø'øy, mänitá Jesús tiägøøyy yajwiingapxøøbiá yajmäbaadyhaam:

⁵ —Mänitá jãya'ay tu'ug tiu'ubøjcy niippá. Coo ja'a t̄oømd tiägøøyy wøjpá, nãje'e ja'a t̄oømd quiahy tu'haam. Mänitá muuxyhaxjy hoy yajpádø'øgy. Mãduhñtiá ja'a muuxyhaxjy quia'a yajpádø'cy, je'edsá jãya'ay jiaac yajtehñ. ⁶ Nãje'e ja'a t̄oømd quiahy tsaanhgøxp. Ja mujc je'eduhñ, pero t̄oøts. Hix, weeñtiá ja'a naax jim tsaanhgøxp. ⁷ Nãje'e ja'a t̄oømd quiahy haptiøty. Ja mujc je'eduhñ. Ja yee'e, pero caj ñá'a t̄oømbejy. Hix, ja'a hapytý je'e xaa. ⁸ Nãje'e ja'a t̄oømd quiahy maa ja'a hoñaaxãn. May je'e t̄iøømhajty høxtá mägo'xhaam.

Mänitá Jesús møc miánaañ:

—Pøñ hádaa wiinjuøby, wéenhøch hádaa nmádia'agy xmiábøjcá.

⁹ Mänitá Jesús miãyajt̄oøwá neby jaduhñ miádia'agytiägø'øy. Ja'a miãgu'ughajpähajty jaduhñ yajt̄oøw. ¹⁰ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Chøjpiá Dios jioot jaduhñ coo mijts mwiiinjuø'øwát nebiá miãjaa yajcãhxø'øga'añ. Pero ja'a hãna'c-haxjy jaac yaabá, cabá Diosmádia'agy haxjy tiu'jootsoocy. Hoyyá mädia'agy haxjy jia mädoý, pero cab haxjy wyiinjuø'øy tii jaduhñ jia mädiaacyy.

¹¹ Jaduhñds miádia'agytiägø'øy nébiøch haxjy t̄oø nyajwiingapxø'øyãn. Jaduhñdsá t̄oømd miãbaady nebiá Diosmádia'aguian. ¹² Ja'a t̄oømd cáhwábá tu'haam, jaduhñ miãbaady nebiá jãya'ay ja'a Diosmádia'agy haxjy jia mädoyyãn. Coo ja'a møjcu'u miech, mänit haxjy wyiinheøñii neby haxjy jaduhñ quia'a mábøgát, nebiá piojpa quidiëeyhaxjy jaduhñ quia'a nãhwá'adsát. ¹³ Y ja'a t̄oømd cáhwábá tsaanhgøxp, jaduhñds je'e miãbaatpá neby haxjy jia mädoyyãn. Tu'habaquia haxjy jaduhñ xioonnda'agy. Pero cab haxjy hamuumdu'joot pianøcxy. Coo haxjy cøxyypãnejpiá tiuñii, mänit haxjy ñajtshixøøñá. ¹⁴ Y ja'a t̄oømd cáhwábá haptiøty, jaduhñds je'e miãbaatpá neby haxjy jia mädoyyãn. Pero cabá yhamdsoo cuhdujt haxjy ñajtshixø'øwa'añ møødä miãyøøhajt. Cabá Diosmádia'agy haxjy hoy quiudi-una'añ. ¹⁵ Y ja'a t̄oømd cáhwábá hoñaaxooty, jaduhñ miãbaady nebiá Diosmádia'agy haxjy hamuumdu'joot mábøjpãn. Jaanch tehñ yhoý haxjy jaduhñ quiudiuñ.

¹⁶ Coo jãya'ay jøøñ haxjy quiuhno'ogø'øy, cøxp haxjy yujcoñ neby haxjy quiudøø'xøøjät, ja'a haxjy tøjtagøøbiá. Cabá pøñ jøøñ quiuhjupy, ni maabejtpa'c haxjy quia'a päda'agy.

¹⁷ Jaduhñ mäwlinãts mijts ja'a nmádia'agyhøch haxjy xwyiinjuø'øwaanã, ja'a tsipjãtypøch jaduhñ t̄oø nyajwiingapxø'øyábá.

¹⁸ Huuc wiinjuø'øw haxjy hoy. Pøñhøch nmádia'agy t̄oø xmiábøjcá, njaac yajnãhixø'øwãmbiøch je'e. Pøñhøch nmádia'agy t̄oø xquia'a mábøjcá, cábøch tii nyajnãhixø'øwaanã. Høxtá jiahdiağoyyaamby haxjy je'e mädyii tijjy ja'a t̄oø wyiinjuø'øy.

¹⁹ Mänitá Jesús ñãmejtsá ja'a tiaj møødä piuhya'ayhaxjy. Cab haxjy hoy tiehñ wyiingumedsoøyy, je'eguiøxpá coo ja'a jãya'ayhaxjy hãnajtý ñãmayyá jilby tøgooty maa ja'a Jesús hãnajtýän. ²⁰ Mänitá Jesús ñãmaayyá:

—Xinqã mdajhaxjy tøghaguuy møødä mbuhya'ayhaxjy. Miičh haxjy xjia wi'i miøødmádia'agaamb.

²¹ Mänitá Jesús miánaañ:

—Pøñá Diosmádia'agy jaduhñ mábøjp, pøñ jaduhñ cudiumb, je'ečh ndajhapy, je'ečh nbuhya'ayhapy.

²² Miãwiinghoocpá ja'a Jesús haxjy tiägøøyy barcojooty møødä miãgu'ughajpähajty. Mänitá Jesús miánaañ:

—Jam haxjy jim mejyhawiimb.

Mänit haxjy jiaančh tu'ubøjcy. ²³ Nøcxnä haxjy hãnajtý jaduhñ, mänitá Jesús miaaho'cy. Mänitá poj møc piädø'cy. Mänitá nøø quiubøjsoøyy barcojooty. Hújtsnãp ja'a barco hãnajtý. ²⁴ Mänitá Jesús haxjy hoy yuxy. Mänit haxjy ñãmaayy:

—Wiindsón, Wiindsón, päd'og, quinaambä barco cham.

Mänitá Jesús piäd'ocy. Mänitá poj yhojy mөөdä nөө. Mänitá poj yuungöoyy. Moñdiucy jaduñ jiajnä. ²⁵ Mänitá Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy ñämaayy:

—Tii hajxy coo mwli' chähgö'oy. Nej, cab hajxy mnajuö'öyá cooñh mijts homiänaajä ngüeendähada'añ.

Jaanch tehñ yagjuöoyy hajxy jaduñ. Mänit hajxy hamiñ haxöpy ñiñämaayyá:

—Pönäda'ay yö'oduhñ coo ja'a miädia'agy miäböjcxä ja'a poj mөөdä nөө.

²⁶ Mänit hajxy miejyhawiimpädsömmnä jim maa ja'a naax hänajty xiöhatiän Gadara, jim jaduñ mejhawiimpä maa ja'a Galileanaaxootiän. ²⁷ Coo ja'a Jesús biarcopädsömm, mänitá jäya'ay tu'ug miejch Jesús wyiinduom, ja'a jim cajptooty tsänaabiä. Tөө hänajty jieög'oy mänaa ja'a mähdiojç möjcu'u hänajty tөө ñämechiijän. Cabä wit hänajty miödhajnä, ni quia'a häña'ay hänajty tögooty. Jim hänajty yhity maa ja'a cabäsantän. ²⁸ Coo ja'a Jesús yhiixy, mänit wyiinjjcädaacy. Mänitá möjcu'uhajxy yaaxy:

—Jesús, tii höjts xwia'ana'añ. Dios miich xyHuunghajp ja'a tsajpootypä. Tunä mayhajt, ca'a höjts jiiy xquiexy maa jiaanč tehñ chaachpäñ.

²⁹ Paadiä mähdiojç jaduñ yaaxy, je'eguiöxpä coo ja'a Jesús ja'a möjcu'u hänajty tөө yhane'emy coo ñähwa'adsöjät. Mayhooc ja'a mähdiojç hänajty tөө ñämechiijä ja'a möjcu'ujäm. Paadiä jäya'ayhajxy hänajty jia wi'i yaghida'añ cö'oxoch tecyioch cadena-haam neby jaduñ hoy yhidät. Pero nimiäpodöoyyap hänajty je'e, y yajnöcxäp hänajty pactuum ja'a möjcu'ujäm. ³⁰ Mänitá Jesús ja'a mähdiojç miäyajtöoyy:

—Tii mxöhaty.

Mänit yhadsooyy:

—Legiónhöch nxöhaty.

Paady jaduñ miänaañ coo ja'a möjcu'u hänajty may miöödä. ³¹ Mänitá möjcu'u ja'a Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo hajxy jiiy quia'a quexöjät möjcu'uhaam maa jiaanč tehñ chaachpäñ. ³² Jimä mayhädsömm hänajty yuomy tuñmøjç. Mänitá möjcu'u ja'a Jesús hajxy miänuu'xtaaccumbä coo hajxy jim quiehöjät maa ja'a mayhädsömm hänajtiän. Mänitá Jesús cuhdujt miooyy. ³³ Mänitá mähdiojç ja'a möjcu'u ñähwaatsänä. Mänitá hädsömhajxy hoy ñämechiijä. Mänit hajxy wyiinmancäpöy'cy. Mänit hajxy quihgahnajxy naaxöjpcöxp mejjiooty. Jiiy hajxy cöjx ñööhö'ogö'oy.

³⁴ Coo ja'a hädsömgüeendähajpähajxy jaduñ yhiixy, mänit hajxy piäyö'cy. Mänitá cu'ug hajxy hoy yhawaanä cajptooty mөөdä cajtpa'a. ³⁵⁻³⁶ Mänitá cu'ughajxy hänajty nöcx yhiixä'añ neby hänajty tөө jiadyiijän. Mänit hajxy miejch maa ja'a Jesús hänajtiän. Jiibiä mähdiojç ja'a Jesús hänajty wyiinhäña'ay, ja'a möjcu'u hänajty tөө ñähwa'achijäbä. Tөө wit hänajty piägöönä. Tөө hänajty wyiinmahñdymejtsnä. Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ yhiixy, mänit hajxy chähgöböjç. Paady hajxy chähgöoyy, haxöögäya'ay tyijy ja'a Jesús. Mänitá cu'ughajxy yhawäñäxä nebiä mähdiojç ja'a möjcu'u hänajty tөө ñähwa'achijän. Ja'a hajxy hänajty tөө yhiixäbä, je'e hajxy jaduñ nägapx. ³⁷⁻³⁹ Mänitá Jesús hajxy tiägöoyy mänuu'xtaaccäp coo jim chöonät Gadara. Hix, jaanč tehñ chähgööby hajxy hänajty. Jim tyijy ja'a Jesús cöxypänejiä jiaac jatcö'owa'añ. Ja'a mähdiojç hänajty tөө ñähwa'achäbä, mänitá Jesús miänuu'xtaacy coo cu miödhajty. Mänitá Jesús yhadsooyy coo miähmö'owät maa quiajptän:

—Nöcx maa ja'a mdöjçän; mädia'ag nebiaty ja'a Dios tөө xpiuhbety.

Mänitá craa jiaanč nöcx, miädiaacy jiiy cajptooty nebiaty hänajty tөө piuhbedyijäm ja'a Jesús. Mänitá Jesús biarcotägöönä, wyiimbijnä.

⁴⁰ Coo ja'a Jesús jim miertstägjch mejhawiimb, jimä cu'ughajxy hänajty yhahixy. Mänit hajxy xioondaacy. ⁴¹ Mänitá jäya'ay tu'ug miejch ja'a xöhajpä Jairo. Tsajtöjwiindsón hänajty tiuumby. Mänitá Jesús wyiinjjcädaacy. Mänit miänuu'xtaacy coo ñöcxät maa ja'a tiöjçän. ⁴² Jimä Jairo yhuung hänajty yho'ogaannä. Tiu'ughuung hänajty je'e. Majmetscjomöjt ja'a to'oxyhänäc hänajty miöödä. Mänitá Jesús tiu'uböjçy. Mayyá jäya'ayhajxy piadu'uböjçy, höxtä yhanö'tsmujpy ja'a Jesús hajxy hänajty.

⁴³⁻⁴⁴ Mänitá Jesús ja'a tajiäya'ay tu'ug jioyuhdiägöoyyá. Pa'ammөөd hänajty je'e. Majmetscjomöjt ja'a pa'am hänajty tөө miähäyoy. Nö'ty hänajty wi'i xiee'xp, pero weenjaty weenjaty. Ni pön hänajty quia'a najuö'oy nebiä choomiäyät. Mänitá Jesús wyitpa'a ñähdoönäxä. Mänitiä ja'a tajiäya'ay nö'ty yhadujnä. ⁴⁵ Mänitá Jesús miänaañ:

—Pönhöch xñähdoon.

Ni pön quia'a mänaañ coo hajxy ñähdoon. Mänitá Pedrohajxy miänaañ:

—Wiindsón, xjiaanč tehñ yhanö'tsmujp miich ja'a cu'ug. Tii nyajnajuöoyyäm pön tөө xñähdoon.

⁴⁶ Mänitá Jesús miänäänqumbä:

—Najuöböböch coo pön tөө miäbaadö'oy hööch nmäjaahaam. Páadyhöch jaduñ tөө nnä'ä najuö'oy cooñh hajxy tөө xñähdoon.

⁴⁷ Mänitä tadjäya'ay jaduññ ñajuøøyy coo ja'a Jesús hänäjty ñajuøøyy coo je'e hänäjty tøø miänähdoñ. Mänitä Jesús wyiingumedsoøyy tsäyüüyyäp. Mänitä Jesús wyiinjjicädaacy. Mänit ñägapyx cu'ughagujc cooc ja'a Jesús wyit hänäjty tøø ñähdoonä, y cooc mänitiä pia'amnaxy.

⁴⁸ Mänitä Jesús ja'a tadjäya'ay ñämaayy:

—Huung, paady miich tøø mba'amnaxy coo tøø mmäbøcy. Nøcxnä jootcujc.

⁴⁹ Jimä Jesús hänäjty miädia'agyñä, mänitiä jäya'ay tu'ug miehch. Jim hänäjty tøø chohñda'agy maa ja'a Jairo tiøjcän. Mänitä Jairo ñämaayyä:

—Tøø ja'a mhuung yho'ogy. Cabä wiindsøn mhadsjpnät.

⁵⁰ Miädoow ja'a Jesús jaduññ. Mänitä Jairo ñämaayy:

—Ca'a mjootmayhaty. Mäbøc. Jujypiøgäp ja'a mhuung häyaa.

⁵¹ Mänit hajxy jim miejtsnä maa ja'a Jairo tiøjcän. Coo ja'a Jesús tiøjtägøøyy, caj pøn miøødtøjtägøøyy, jagooyyä Pedro møødä Juan møødä quixy tiaj tieedy. ⁵² Tøghaguuy ja'a cu'ughajxy miähmøøyy jøøbiä xuu'tspä. Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy mwil'i jøøy mwil'i xiuuch. Caj tøø yho'ogy, nä'ä maab jaduññ.

⁵³ Mänitä Jesús ñäxiicä. Ñajuøøby hajxy hänäjty coo ja'a quixy hänäjty tøø yho'ogy.

⁵⁴ Mänitä Jesús ja'a quixy quioøø miajtsä. Mänitä Jesús møc miänaañ:

—Huung, pädøøg.

⁵⁵ Mänitä quixy jiuypiojcy. Mänit piädøøcy. Mänitä Jesús miänaañ coo hajxy yajcáyät.

⁵⁶ Jaanch tehñ yagjuøøyy ja'a tiaj ja'a tieedy jaduññ. Mänitä Jesús miänaañ coo hajxy pøn quia'a yajmøødmädiä'agät neby hänäjty tøø jiatian.

9

¹ Mänitä Jesús ja'a jiamioød miøjyaaxy ja'a hajxy nämajmetspä. Mänitä cuhdujt hajxy miooyyä coo ja'a møjcu'uba'ammøødpä hajxy nägøxiä yajñähwá'adsät. Møødä mjäaa hajxy miooyyabä coo ja'a pa'amjäya'ay hajxy yajmøøcpøgät. ² Mänit hajxy wyiinguejxä coo ja'a Diosmädiä'agy hajxy yajwá'xät, coo ja'a pa'amjäya'ay hajxy yajmøøcpøgät. Jaduññ hajxy miädiä'agät coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxøøga'añ. ³ Mänit hajxy ñämaayyä:

—Cab hajxy tii mmänøcxät, ni cuhdajt, ni pijty, ni tsajcaagy, ni xädøøñ. Tu'xojxc-hajtiä ja'a mwit hajxy mmänøcxät, ca'a mietscä. ⁴ Homiädyii tøjcä hajxy mmejtstä'agät, jim hajxy mmähmøøwät miäna'añ coon hajxy jim jadähøoc mwiiimbídat. ⁵ Y coo hajxy maa xquia'a yajtøjtägøøwá'anät, mänit hajxy jim mdsóonät maa ja'a cajptän. Mänitä mdecy hajxy mwiiinwóbät nebiä hijxtahñ jaduññ miähmøøwät coo mijts tøø xquia'a yajtøjtägøøy —nømä Jesús miänaañ.

⁶ Mänit hajxy tiu'ubøjcy. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänäjty wiädity Diosmädiä'agy-yajwá'xpä, pa'amjäya'ay-yajmøøcpøjpä.

⁷ Ja'a Herodes hänäjty jim tuumß gobernador. Mänit miädoyhajty nebiatiä Jesús ja'a hijxtahñ hänäjty yajcähxøøguiän. Cab hänäjty ñajuøøy nebiä wyiinmahñdyhädät. Hix, näje'e hajxy hänäjty miäna'añ coon tyjy ja'a Juan hänäjty tøø jiuypiojcy. Hix, tøø ja'a Juan hänäjty yagho'ogyii. ⁸ Näje'e hajxy hänäjty miänaambä cooc tyjy je'e Elías, ja'a Diosmädiä'agy jecy yajwá'xäbä. Näje'e hajxy hänäjty jiaac mänaambä cooc tyjy ja'a jecyjiäya'ay tøø jiuypiojcy, ja'a Diosmädiä'agy jecy yajwá'xäbä. ⁹ Mänitä Herodes miänaañ:

—Høøchä Juan nyajyo'pujxä. Pønäda'a jaduññ wädiip. Madiú'ujøch jaduññ nmädoy yajcähxøøgy.

Jiaanç tehñ yhixaambiä Herodes ja'a Jesús hänäjty.

¹⁰ Coo ja'a Jesús jiamioødhajxy wyiimbijtgajch, mänitiä Jesús hajxy yajmøødmädiäacy nebiaty hajxy hänäjty tøø wiädity. Mänit hajxy miøødnøcxä pactuum, jim mäwiingon maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Betsaida. ¹¹ Coo ja'a cu'ughajxy jaduññ miädoyhajty, mänitiä Jesús hajxy jim piamejch. Mänit hajxy ñämaayyä coo hajxy jim miähmøøwät. Mänitiä Diosmädiä'agy hajxy yajmøødmädiäacä cooc ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxøøga'añ. Møødä pa'amjäya'ayhajxy may yajmøøcpøjcä.

¹² Tsuujøøñäp hänäjty, mänitiä Jesús wyiingumedsoøyyä ja'a jiamioødhajxy ja'a nämajmetspä. Mänitiä Jesús ñämaayyä:

—Näma'aw yøø jäya'ayhajxy coo hajxy nøcxy pioø'xnä, coo hajxy nøcxy quiaiyhøxta'ay wiingtuum maa ja'a cajpt miäwiingonän. Yaa maa hajxy nhjätäm, cabä tii yaa.

¹³ Mänitiä Jesús miänaañ:

—Huuc yajcay mijts.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Cab højts tii nmøødä; jagooyyä højts tsajcaagy mägoøxc nmøødä møødä hacx metscä. Tøgä nøcxäp højts njuuyyä ja'a hajxy quiayaambiä, hoy hajxy jia nämayyä.

¹⁴ Nämägoøxmil ja'a ya'adiøjc-hajxy hänäjty nägøxiä. Mänitiä Jesús ñämaayy ja'a jiamioødhajxy:

—Näma'aw hajxy ween hajxy yhäñaaguiäda'agy naaxwiin näjuxychägui'xmajcjayt.

¹⁵ Mänit hajxy n̄maayy coo hajxy jaduhñ yhäñaaguiädá'agät. Mänit hajxy yhäñaaguiädaacy nägøxiä. ¹⁶ Mänit Jesús ja'a mägooxpä tsajcaagy quioonndsooy møødä metspä hacx. Mänit chajhee'py. Mänit Dios pia'yaaxy, miänaañ:

—Dioscujú'uuyäp coo højts hädaa tøø xmiø'oy.

Mänit jaduhñ yhaguidøøyy. Mänitä jiamioød miooyy coo hajxy jaduhñ yajwá'xät maa ja'a cu'ugän. ¹⁷ Mänit hajxy nägøxiä quiaayy cu'uxiä. Majmejtscach ja'a caadiuc quiuinajxy.

¹⁸ Wiingxøø hänäjty je'ebä, jimä Jesús ja'a Tieedy hänäjty pia'ya'axy hanidiuhmduum. Jimä jiamioødhajxy hänäjty miøødä. Mänitä Jesús yajtøøyy:

—Nébyhöch ja'a cu'ughajxy xñänømy põnhöch høøch.

¹⁹ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Näje'e hajxy miäna'añ cooc tyijy miich mJuangä ja'a hijty mäyajnäbejpä. Näje'e hajxy miänaambä cooc tyijy miich mhElíasä. Näje'e hajxy jiaac mänaambä cooc tyijy ja'a jecyjiäya'ay tøø jiuypicy, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä, y cooc tyijy miich mje'ejä.

²⁰ Mänitä Jesús yajtøøgumbä:

—Mjtsäts, nej mjts nmänaambä põñ xtyijy høøch.

Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Diosquexy miich.

²¹ Mänitä Jesús møc miänaañ coo hajxy quia'a nägäpxät põñ hänäjty je'e. ²² Mänitä Jesús miänaangumbä:

—Høøch ja'a Diosquexypä, hoyhöyhöch njaanč tehñ chaachpøga'añ. Cábøch ja'a tsajtøjwiindsønñhajxy xñä'ägädä wiingudsähgø'owa'añ, ni ja'a teedywiindsønñhajxy, ni ja'a jäya'ayhajxy jim cuhdujtmøødpä tsajtøgooty. Xyagho'ogäambøch hajxy, pero cudägøgxøøjøch njuypiyoga'añ.

²³ Mänit jiaac mänaangumbä:

—Pønjätyhöch nmädia'agy xpiadu'ubøgaañäp, ween yhamdsoo cuhdujt hajxy ñajtshixø'oy, ween hajxy chaachpøjpä jabom-nébiøch ndsaachpøga'añ. Jadúhñhöch nmädia'agy hajxy hoy xpianøcxät. ²⁴ Pøñ juygyhajt ja wi'i yaghoyø'owaamb, nä'ägä cuhdägoyyaamb je'e. Pero põñ juygyhajt jaduhñ yajtägoyyaamb ja'a høøchcøxpä, nä'ägä hodiium je'e miähmø'owa'añ. ²⁵ Coo hajxy hodiium mga'a mmähmø'owät, cab hajxy jaduhñ mnyaghoyø'owøøjät, hoy hajxy mja mäyøøjä hädaa yaabä naaxwiin. ²⁶ Pønñhöch xmiädsähdiuumb møødhöch nmädia'agyquioxpä, mänitøch jaduhñ nmädsähdiunaambä cooç hänäjty ngädaactägatsa'añ. Hajajaamb hänäjty yaa neby jim yhajjiän tsajpootyp maach nDeedy yhtiän, maa ja'a mioonsähajxy yhtiän. ²⁷ Tøyhájthøch jaduhñ nmäna'añ, ja'a hajxy yaa tänaabiä, näje'e hajxy jaduhñ quia'a tsoj ho'oga'añ høxtä coonä ja'a Dios ja'a miäjaa hänäjty yajcähxø'oga'añ.

²⁸ Cuductujxøø ja'a Jesús ja'a Pedro miøodwiimbejty tunguhduum Diospa'yaaxpä, møødä Juan møødä Jacobo. ²⁹ Jimä Jesús ja'a Tieedy hänäjty pia'ya'axy, mänitä wyiin jioj p høxtä haamb høxtä tsämaamb quiahxø'cy. Jaanč tehñ pioob ja'a wyit jaduhñ jiajnä. ³⁰⁻³¹ Mänitä Moisés hajxy ñäguehxtøø'xy maa jiajy maa chämamiän møødä Elías. Mänitä Jesús hajxy miøødtägøoyy mädiaacpä. Je'e hajxy hänäjty miädiaacpyp coo ja'a Jesús hänäjty jim nøcxy yho'oga'añ Jerusalén. ³² Hoyyä Pedrohajxy hänäjty jia wi'i mia'awa'añ, cab hajxy ñä'ägädä maaho'cy. Mänit hajxy yhiixy coo ja'a Jesús hajxy hänäjty jiajy chämamy møødä Moisés møødä Elías. ³³ Coo ja'a Moisés hajxy hänäjty wyiimbidaañnä, coo ja'a Jesús hajxy hänäjty puihwa'adsaannä, mänitä Pedro ja'a Jesús n̄maayy:

—Wiindsøn, hoyøøyy jaduhñ coo hajxy yaa tøø nbéjtäm. Ween højts tøjquemy tågøøg cu nhädiuñ, tu'ug miich mje'e, tu'ug Moisés jie'e, tu'ug Elías jie'e.

Nä'ä nagoobä ja'a Pedro jaduhñ miänaañ. ³⁴ Mänitä näma'a tehñ miapxy quiaädaacy maa hajxy hänäjtän. Nädägooyy hajxy jaduhñ. Mänitä Pedrohajxy chähgøøbiøjcy. ³⁵ Mänit hajxy miädooyy ja'a Dios quiapxy näma'ajooty:

—Høøch nHuung hädaa. Høøch tøø nwiinguexy. Mhamädoowhjtäp ja'a miädia'agy hajxy.

³⁶ Mänitä Jesús hajxy yhiixy coo hänäjty nidiuhñ tiänaañ. Hamoñ hajxy jaduhñ miähmøøñä. Cab hajxy põñ yajmøødmädiaacy nebiaty hajxy hänäjty tøø yhiixy.

³⁷ Cujaboom hajxy jim wyiimbijnä tunguhduum. Mänitä Jesús jäya'ay may jioj cubaadøøyyä. ³⁸⁻³⁹ Mänit tu'jäya'ay møc quiapxy maa ja'a cu'ugän:

—Wiindsøn, tú'iquiøch nhuung. Naxyhöch nhuung møjcu'u xjiaanč tehñ ñämejtsä. Møc jaduhñ ya'axy, møc chäyuy. Høxtä hahoo'p jaduhñ. Hanaxiä jaduhñ chaächtiüii, y cab jaduhñ nä'ägädä nähwa'ač. Wiindsøn, tunä mayhajt, yajnähwäatsägøch nhuung. ⁴⁰ Tøøch ja'a mjamiøød nja wi'i miänuu'xta'agy cooç nhuung hajxy xyajnähwäatsät, pero cab hajxy jaduhñ nä'ä jajty.

⁴¹ Mänitä Jesús ja'a jiamioød n̄maayy:

—Nej, cajtäm mjts mänaa mmäbøga'añ. Pämädühñtiøch mjts jaduhñ njaac mäme'e'xtuga'añ.

Mänitá cuhuung ñämaayy:

—Woomixá mhuung.

⁴² Cahnä craa hänäjty miechñä maa ja'a Jesúsän, mänit yajcädaawä ja'a mójcú'ujäm. Mänit yajtsäyuyyá. Mänitá Jesús ja'a mójcu'u yhøxquejxy. Mänitá craa ñähwaach. Mänitá tieedy yajcø'ødägøoyá. ⁴³ Mänitá cu'ughajxy nägøxiá yagjuøøyy coo ja'a Dios miøjjá jiaančhá, nebiá Jesús ja'a hijxtahnd hänäjty yajcähxø'øguiän.

Mänitá Jesús ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

⁴⁴ —Hoy hajxy wiinjuø'ow; ca'a hajxy mjahdiägoy; høøch ja'a Diosquexypä, nmädsiphøch hajxy jim xyajcø'ødägø'owaamb maa ja'a cu'ughajxiän nägøxiá.

⁴⁵ Pero cabä jiamiøødhajxy ñä'ägädä wiinjuøøyy neby hajxy hänäjty tøø miøødmädia'agyiijän. Hix, Jesús jaduñ ca'a yajwiinjuøøyy. Cab hajxy jaduñ yajtøøyy. Tsähgøøby hajxy hänäjty.

⁴⁶ Mänit hajxy tiägøøyy yajtsiptaacpä pøn cuhdujt maas møj mo'owáanäp. ⁴⁷ Ñajuøøbiä Jesús hänäjty nebiaty hajxy hänäjty tiajy miay. Mänitá pigäna'c hoy tu'ug wioy, piädaacy miøjc-haamby. ⁴⁸ Mänit miänaañ:

—Pøn hädaa pigäna'c jaduñ tsögäp ja'a høøchcøxpä, jaduñ mäwínäts høøch xchojpä. Y pøñhøch jaduñ xchojp, je'ečh nDeedy jaduñ xjiahmiéjtsäp ja'ačh jaduñ tøø xquiéxiäbä. Pøn ja'a mójcuhdujt ca'a tsogaamb maa mijtsän, je'eds ja'a mójcuhdujt jaduñ nä'ägädä mo'owáanäp.

⁴⁹ Mänitá Juan miänaañ:

—Wiindsøn, tøø højts tu'jäya'ay nhixy. Miichcøxpä ja'a mójcu'u hijty yhøxquexy. Mänit højts jaduñ nnämaayy coo quia'a høxquéjxnät, je'eguiøxpä coo højts xquia'a møødwädjítäm.

⁵⁰ Mänitá Jesús miänaañ:

—Cab hajxy jaduñ cu mnämaayy. Pøn højts jaduñ xquia'a mädsiphájtäm, je'e højts jaduñ xmiägu'ughájtäm.

⁵¹ Tøø hänäjty miäwiingoönä coo ja'a Jesús hänäjty ñøcxäänä tsajpootyp, mänitá jioot yajmøødmädiaacy coo jim ñøcxnät Jerusalén. ⁵² Mänitá jiamiøød mejtstägøøg quiejxø'cy. Mänitá mejtstaact hajxy hoy jia høxta'ay maa ja'a cajpthuung tu'ugän jim Samarianaax-ooty. ⁵³ Pero cab hajxy jaduñ ñä'a tøjmooyä, je'eguiøxpä coo hajxy hänäjty jim jiaac nøcx'añ Jerusalén. Hix, cabä Samariabä-jäya'ayhajxy hänäjty miøødnijiootpaadyi ja'a jäya'ayhajxy hänäjty tsänaabiä Jerusalén. ⁵⁴ Coo ja'a Jacobo jaduñ miädooyy møødä Juan, mänitá Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøn, tähooc ja'a Elías jøøn jim miøjyaaxy tsajpootyp nebiä haxøøgjäya'ayhajxy jaduñ tióyät. Nej, mmäná'anäp miich jaduñ coo højts jøøn jim nmøjyáaxpät tsajpootyp neby hajxy jaduñ tióobiät ja'a højts jaduñ xquia'a tøjmo'owaambä.

⁵⁵ Mänitá Jesús wyiinhee'ppejty; mänit yhojy:

—Mijts, cab hajxy mnajuø'oy coo haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøødä. ⁵⁶ Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nébiøch ja'a jäya'ayhajxy jaduñ nyajñähwa'ads nyajcuhwá'adsät. Cábøch hajxy jaduñ nyajcuhdägoyya'añ.

Mänit hajxy jim tiu'ubøjnä, ñøcxy hajxy wiingcajpt.

⁵⁷ Jim hajxy hänäjty tiu'uyo'oyñä, mänitá jäya'ay hajxy tu'ug piaaty jim tu'haam. Mänitá Jesús ñämaayyá:

—Wiindsøn, nja wi'i pianøcxáambiøch miich majaty miich mnøcx'a'añän.

⁵⁸ Mänitá Jesús miänaañ:

—Ja'a xøøgaa, jimä juit je'e; ja'a muuxy, jimä pie'eñ je'e; pero høøch ja'a Diosquexypä, cábøch ndøjc jaduñ maačh nboo'x nhäñá'awät.

⁵⁹ Mänitá Jesús wiinghäna'c ñämáaguumbä:

—Høøch padu'ubøjcäc.

Mänitá Jesús ñämaayyá:

—Mänitøch miich nbadu'ubögät cooçh ndeedy hänäjty tøø yho'nä, cooçh hänäjty tøø nyajnaaxtägøøñä.

⁶⁰ Mänitá Jesús miänaañ:

—Ja'a jäya'ayhajxy ca'a mabøjpä, je'e miich ja'a mdeedy hajxy xyajnaaxtägø'owáanäp. Pero miich, nøcx ja'a Diosmädia'agy yajwa'x coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

⁶¹ Mänitá Jesús ñämaayyá wiingjäyá'ayägumbä:

—Wiindsøn, nja wi'i pianøcxáambiøch miich, pero nøcxyhøch ja'a njujy nmägu'ug nhuuc hawaanä jayøjp cooçh miich jaduñ nbadu'ubøgaanä.

⁶² Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Pøñhøch jaduñ xjia wi'i piawäditaamb, cooçh nmädia'agy hamuumdu'joot xquia'a mabøjcät, cábøch jaduñ hoy xpianøcxät.

10

¹ Mänitá Jesús jáya'ay jiaac wiimbiiyy nädägøøghii'xcumajc. Mänit hajxy metscaty metscaty quiejxø'cá majaty ja'a Jesús hánajty ñøcxa'añän. ² Mänit hajxy ñämaayyá:

—Nämaayyá jáya'ayhajxy jia mábøga'añ; je'eds ca'a hijp pøn ja'a Diosmädia'agy yajwá'xáp. Mänuu'xta'ag ja'a Dios hajxy coo ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpá jiaac quéxát. ³ Nøcx hajxy. Mniigwiendähadóøjáp hajxy. Ca'awiindøyhána'c-hagujc hajxy mwädita'añ. ⁴ Cabá xuumy hajxy mmänøcxát, ni xädø'øñ. Tu'tehngá cø'og hajxy mmänøcxát. Cab hajxy pøn mwiindánaaxiøbät tu'haam. ⁵ Coo hajxy muum maa mhamejstá'agät, myajpóo'xáp ja'a cudøjc hajxy. “Weenä Dios hajxy xmiø'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt.” Jaduhñ hajxy mnäma'awät. ⁶ Pø hojiäya'ay ja'a cudøjc-hajxy jaduhñ, mänitá Dios jiaanč mó'owät ja'a hoyhajt ja'a weenhajt; pø caj, cab hajxy jaduhñ mio'owøøjät. Y cab hajxy jim mnä'ägä mähmø'owät. ⁷ Cab hajxy tøjc-tøjc mwäditát. Jim hajxy mnä'ägädä hídät maa hajxy hánajty tøø mmejstá'aguian. Jim hajxy mmähu'ug mmägáyät. Je'e hajxy jaduhñ mhú'ugáp mgáyáp tijaty hajxy jaduhñ xmiøoby. Hawiinmats jaduhñ coo hajxy jaduhñ xmiø'owät, je'eguiøxpá coo hajxy mwiinguexiä. ⁸ Homiädyii cajptá hajxy jaduhñ xtiøjmø'owät, mgáyáp hajxy jaduhñ tijaty hajxy xmiøoby. ⁹ Myajmøcpøgáp ja'a pa'amjäya'ay hajxy maa ja'a cajptän. Jaduhñ hajxy mnäma'awät: “Tøø miäwiingooñnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ ja'a mijtscøxpá.” ¹⁰ Pero homiädyii cajptá hajxy jaduhñ xquia'a tøjmø'owät, callejtooty hajxy nøcxy mya'axy: ¹¹ “Hädaa cajty yaabä, cabä quiuhdujhajxy yhooyä. Paady højts ndecy nwiinwoba'añ. Jaduhñä hijxtahnd miähmø'owät coo ja'a mguhdujhajxy quia'a hoyyá. Mjahmiädsáp hajxy jaduhñ coo miäwiingooñnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ ja'a mijtscøxpá.” ¹² Tøyhájthøch jaduhñ nmäna'añ, coo ja'a naaxwiimbä hánajty wyiimbida'añ, maas hanaxiä ja'a cajpt jaduhñbä chaachpøga'añ quejee ja'a Sodomacajpt jecy chaachpøjquiän.

¹³⁻¹⁴ Mjaanč tehñ chaachpøgaamb hajxy pønjaty jim tsänaaby Corazincajptooty møødä Betsaidacajptooty. Maas hanaxiä hajxy mdsaačpøga'añ quejee ja'a jáya'ayhajxy jecy chaachpøjquiän, ja'a hajxy jecy tsänäayyábä Tirocajptooty møødä Sidoncajptooty. Coo je'e hajxy cu yhiixy ja'a hijxtahnd nej mijts mja hixiän, cu ñajtshixøøyy ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy; cu jioøyy cu xiuu'ch hajxy jaduhñ. ¹⁵ Y mijts jim tsänaabiä Capernaum, haagä jiiy mijts mhäda'aga'añ møjcu'uhaam. Cab hajxy jim mnøcxa'añ tsajpootyp neby hajxy mdiijjiän.

¹⁶ Mänitá Jesús ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy ja'a nädägøøghii'xcumajcpä:

—Pønjaty mijts mmädia'agy xyhamädoowhijtáp, jaanä jadühñhöch nmädia'agy hajxy xyhamädoowhijtábä. Pero pønjaty mijts mmädia'agy xquia'a hamädoowhijtáp, ni høøch nmädia'agy hajxy xquia'a hamädoowhijtábä; ni ja'a nDeedyhöch miädia'agy xquia'a hamädoowhijtábä, ja'ač tøø xquiexiäbä.

¹⁷ Mänitá nädägøøghii'xcumajcpähajxy tiu'ubøjcy Diosmädia'agy-yajwá'xpá. Cujecy hajxy wyiimbijtagajch. Jaanč tehñ jiootcujc hajxy hánajty. Mänit hajxy miänaañ:

—Wiindsøn, høxtá ja'a møjcu'u højts nmädia'agy hajxy tøø xmiäbøjcä ja'a miichcøxpä.

¹⁸ Mänitá Jesús miänaañ:

—Tøyhajt jaduhñ. Nhíjxhöch ja'a Satanás coo jim quiahy tsajpootyp. Nebiä wädsucän jaduhñ jiatcøøyy. ¹⁹ Huuc mäadow hajxy, tøøch mijts ja'a mäjaa nmo'oy coo mijts tsahñdy myajtéenät møødä caa'pty, y coo ja'a møjcu'u hajxy mga'a yajmäjääd'agät; y cab hajxy nej mjada'añ. ²⁰ Paady hajxy mxoondá'agät coo ja'a mxøøhajxy jim yhity cujaay tsajpootyp. Cab jaduhñ ñejpiä pø tøø ja'a møjcu'u ja'a mmädia'agyhajxy xmiäbøjcä.

²¹ Mänitá Jesús jiaanč tehñ yajxoondaacpøjcä ja'a Dioshespíritu. Mänitá Jesús miänaañ:

—Teedy, miichäts jim Wiindsøn hajp tsajpootyp møødä hädaa yaabä naaxwiin. Chøjy miich mjoot jaduhñ coo ja'a hajxy ca'a høxpøcypiiä wyiinjuø'owät tijaty ja'a hajxy høxpøcypiiä tøø mga'a yajwiinjuø'oy. Páadyhöch miich hoy nnänømy.

²² Mänitá Jesús ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

—Tøøch nDeedy ja'a cuhdujt xquioxxy mo'oy. Cábøch pøn xñajuø'oy pøñhöch høøch, jagøoyyoch nDeedy jaduhñ xñajuø'oy. Y jagøoyyoch nDeedy nnajuøøbiä. Najuøøby hajxy je'ebä pønjätyhöch tøø nyajnähdiy coo hajxy ñajuø'owät.

²³ Mänitá Jesús ja'a jiamiøød wyiinhee'ppejty ja'a hajxy nämajmetspä. Mänit hajxy hawiing ñämaayyá:

—Jootcujc hajxy jaduhñ mhídät je'eguiøxpá cooch mijts ja'a hijxtahnd may tøø nya-jnähixø'oy. ²⁴ Tøyhájthøch jaduhñ nmäna'añ. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy møødä gobiernähajxy, nämay hajxy jia hixaañ tijaty mijts mhixyp. Nämay hajxy jia mäadowaañ tijaty mijts mmädooby.

²⁵ Mänitá ley-yajnähixøøbiä tu'ug tiänaayyø'cy. Mänitá Jesús hoy miäyajtøy:

—Wiindsøn, tiich ngudiünáp nebiøch cøjxta'axiøø njugyhádät nebiä Dios jjugyhatiän.

Paadiä Jesús jaduhñ ñämaayä, nä'a mädia'agyhixáañäp hánajty je'e waamb hánajty yhadsowa'añ. ²⁶ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Neby jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a leyän. Neby jaduhñ mwiinjuo'øy.

²⁷ Mänitá ley-yajñähixøøbiä yhadsooyy:

—Jaduhñ jim myiñ maa ja'a leyän coo ja'a Dios mwiingudsähgø'øwät hamuumdu'joot. Jaanä jaduhñ jim myiimbä coo hopiønä mdsógät mba'häyøwät nebiä mni'x nebiä mgopc mdsocuiän.

²⁸ Mänitá Jesús miänaañ:

—Hoy jaduhñ tøø mhadsøy; coo jaduhñ mgudiünät, mänit jim mnøcxät tsajpootyp.

²⁹ Pero yajcumayaambä ley-yajñähixøøbiä hánajty. Mänit miänaangumbä:

—Pøn jaduhñ mnänøømby cooñ hopiønä ndsógät nba'häyøwät.

³⁰ Mänitá Jesús yhadsoogumbä:

—Nhuuc yajmøødmädiä'agyhöch mädia'agy tu'ug, nej miich jaduhñ hoy mwiinjuo'øwät. Jiibiä jäya'ay hánajty tu'ug yhäda'agy Jericó. Jerusalén hánajty tøø choñda'agy. Tu'haamhädaacpä ja'a mee'tspä piaaty. Cøjx jaduhñ miee'tsäxä møødä wyit. Mänit hoyhoy wiobho'cä. Nebiä ho'ogyipiän hajxy jaduhñ ñähgueecy. ³¹ Mänit teedywiindsøn tu'ug ñajxy. Coo ja'a mähdiojc jaduhñ yhiixy, cab jaduhñ tiänaaxiojpy. Jiuhyohy jaduhñ. ³² Jaduhñsä tsajtøjcueendähjäpä tu'ug ñajxpä; jaduhñ je'e jiuhyohbiä. ³³ Mänitá Samariabäya'ay tu'ug ñajxpä. Coo jaduhñ yhiixy, mänitá hojioot miøødhajty. ³⁴ Mänitá mähdiojc chooyøoy aceitehaam møødä vinohaam. Mänit yhamäguijty withaam maa hánajty tøø jiotiän. Mänitá yhamdsoo jäyujcøxp yujtsehñ. Mänitá mähdiojc hoy ñajtsømø'oyii maa ja'a mejtstaactän. Mänit jim yhiixä. ³⁵ Cujaboomä Samariabäya'ay ja'a cudøjc plataxädø'øñ metsc miooyy. Mänit ñämaayy: “Tuñä mayhajt, huuc cueendähät yø'ø mähdiojc. Mäduhñtiä xädø'øñ mjaac yajtuñ, mänitøch jaduhñ nmoodiägätsät cooñ nwiimbijtgätsät.”

³⁶ Mänitá Jesús ja'a ley-yajñähixøøbiä miäyajtøoyy:

—Pøn maas hoyhäna'c tøø piädsømy yø'ø nädägøøgpähajxy.

³⁷ Mänitá ley-yajñähixøøbiä yhadsooyy:

—Ja'a häna'c hojioot møødhajtäbä.

Mänitá Jesús miänaañ:

—Nøcx, y jaduhñ miich hojioot mmøødhjäpät.

³⁸ Mänitá Jesúshajxy tiu'ubøjcumä. Mänit hajxy miejch wiingcajttooty. Mänitá Jesús yajtojtägøoyä ja'a to'oxiojc tu'ug ja'a xøhjäpä Marta. ³⁹ Jimä Marta piuhdo'oxy hánajty tu'ug ja'a xøhjäpä María. Mänitá María ja'a Jesús wyiinhøxtaacy. Yhamädoowhidaamby hánajty je'e waambaty ja'a Jesús hánajty miädia'aga'añ. ⁴⁰ Pero wyl'i jioodhadøøtsäp ja'a Marta tiuung hánajty. Mänitá Jesús ñämaayy:

—Wiindsøn, nej miich jaduhñ mnijiäwø'oyii cooñ nbuhdo'oxy ja'a tuung tøø xyajmähgueegø'øy. Huuc näma'aw weenç xpiuhbety.

⁴¹ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Marta, Marta, madiu'u miich mwi'i tiajy mwi'i miay. ⁴² Tu'tu'uyyä jaduhñ yhawinmatsä. Hoyyä mbuhdo'oxy jaduhñ quiudiuñ. Cabä María ja'a cuhdujt jaduhñ pøn piögäänäxä cooñ nmädia'agy jaduhñ xyhamädoowhjtät.

11

¹ Wiingtuumä Jesús ja'a Dios hánajty pia'ya'axy. Coo pia'yaaxpäðøoyy, mänitá jiamiøød tu'ug miänaañ:

—Wiindsøn, højts Diospa'ya'ax yajñähixøøyyäc nebiä Juan ja'a jiamiøød yajñähixøøyyän.

² Mänitá Jesús miänaañ:

—Coo ja'a Dios hajxy hánajty mba'ya'axa'añ, jaduhñ hajxy mmäná'anät:

Dios, miich højts nDeedyhajpy. Jim mhity tsajpootyp.

Weenä jäya'ayhajxy nägøxiä xwyiingudsähgø'øy. Weenä mmäjaa myajcähxø'øgy.

Weenä mmädia'agy hajxy yaa xmiäböjcä hädaa yaabä naaxwiin neby hajxy jim xmiäböjcän tsajpootyp.

³ Móoyäc højts ja'a cay jäda'axøø neby højts cu'uxiä ngáyät.

⁴ Højts ja'a pojpä cädieey mämée'xäc neby højts jaduhñ nmämee'xiän pønjaty højts xñägädieeyøøby.

Cabä møjcu'ugong cuhdujt mmó'owät coo højts xjiøjcapxø'øwät, coo højts ja'a haxøøgpä xyajñähjtät.

⁵ Mänitá Jesús miänaangumbä:

—Tsøg hajxy jaduhñ mänäñäm coo mijts mmägu'ughjäpä mmøødä tu'ug. Coo miich cuptsuhmä nøcxy mnäma'ay: “Mägu'ughjäpä, høøchä tsajcaagy tægøøg yajyujwäañäc.

⁶ Ja'a nmägu'ughjäpøch tu'ug tøø miech. Jäguem chooñ. Cábøch tii nmøødä tiich jaduhñ

nnä'ä mó'owäp." ⁷ Wehndä mmägu'ughajpä jüby tøgooty xyhadsówät: "Ca'a xyhad-sipy. Hagö'oy ja'a tøjcan. Tøø højts ngöxy maaho'nä mőödhöch nhuunghajxy. Cáböch nbädö'ogaa'nä coo'ch miich jaduhñ tijaty nmó'owät." ⁸ Tøyhájthöch jaduhñ nmána'añ, hoy jaduhñ xjia mägu'ughaty, cab jaduhñ xñä'ä nábädö'ogáambät coo miich tijaty xmió'owät. Pero coo miich tehngajnä mwí'i ñé'emät, mänit jaduhñ piädö'ogät, mänit jaduhñ xmió'owät tijaty miich hánajty myajmaajajpy. ⁹ Tøyhájthöch jaduhñ nmána'añ, coo mijs ja'a Dios tijaty mmäyujwá'anät tehngajnä, tsipcöxp jaduhñ xñä'ägädä mó'owät. ¹⁰ Coo pönä Dios tijaty miäyujwá'anät tehngajnä, tsipcöxp jaduhñ ñä'ägädä mó'owa'añii.

¹¹ 'Pø jim mhuunghajxy, coo tsajcaagy xmiäyujwá'anät, cabä tsaa mmo'owa'añ; coo hacx xmiäyujwá'anät, cabä tsahñdy mmo'owa'añ. ¹² O coo tseidiu'udy xmiäyujwá'anät, cabä caa'pty mmo'owa'añ. ¹³ Hojiatypä ja'a mhuung hajxy jaduhñ mmooby, hoy hajxy mja ca'awiindöyyä. Mänaxiä ja'a mDeedyhajxy jim tsajpootypä xmió'owät ja'a yhEspiritu coo mijs jaduhñ mmäyujwá'anät.

¹⁴ Wiinghooä Jesús ja'a mójcu'u hánajty yhöxquexy. Tøø jäya'ay hánajty tu'ug yaghuumyii. Coo ja'a mähdiöjc ñähwaatsnä, mänit quiapxö'nä. Yagjuööyy ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ. ¹⁵ Pero näje'e hajxy jaduhñ miánaañ:

—Yøø craa, ja'a mójcu'ugongä miäjaa jaduhñ miöðdhájtpä, paadiä mójcu'u yhöxquexy. Ja'a mójcu'ugong, ja'a mójcu'u wyiindsøn'hajxy je'e.

¹⁶ Näje'e hána'c ja'a Jesús hajxy hánajty ñäma'ay coo hijxtahnd ween yajcähxö'ögy, ja'a jim tsajpootypä. Wyiinmahñdyhixaambiä Jesús hajxy hánajty. ¹⁷ Pero ñajuööbiä Jesús hánajty nebiaty hajxy hánajty wyi'i tijay wyi'i miay. Mänit miánaañ:

—Homiädyii cajptä, coo ja'a cu'ughajxy ñiyhawiingpäda'agöøjät, coo hajxy tu'töjc ñimiädsibö'öwöøjät, cuhdägöyyäp ja'a chána'ahajxy jaduhñ. ¹⁸ Jaanä jaduhnduhmbä, coo Satanášhajxy ñimiädsibö'öwöøjät, cuhdägöyyäp hajxy je'ebä. Mijs jaduhñ mänaamb coo'ch tyijy ja'a mójcu'uhajxy nhöxquexy ja'a mójcu'ugongä miäjaa'ogxpä. ¹⁹ Pero coo häxöpy jaduhñ tiöyyä, maa mijs mjamiöð ja'a mäjaa hajxy yhuuc paatpä coo ja'a mójcu'u hajxy yhöxquexy. Cähxö'p jaduhñ coo mijs ja'a tøyhajt hajxy mga'a mөөдä. ²⁰ Pero hөөч, ja'a Diosmäjaa'ogxpöch ja'a mójcu'uhajxy nhöxquexy. Y cähxö'p jaduhñ coo miäwiingoonnä coo Dios ja'a miäjaa yajcähxö'öga'añ ja'a mijscöxpä.

²¹ Tsög jaduhñ mänaañäm, coo ja'a jäya'ay jaan'ch möcpä cwieendähädät ja'a yhamdsoo töjc, coo pujxt coo wöjbt hánajty miöödä, cabä mee'tspä jaduhñ tiägö'owät. ²² Pero coo jäya'ay maas ca'awiindöybyä miédsät, cabä cudöjc jaduhñ miäjädä'agät. Pöjcäxäp ja'a piujxt ja'a wiojpt jaduhñ ja'a tyijy yajmäjäda'agaambiä. Mөөд jaduhñ piöjcäxäbät tijaty jüby miöð tögooty. Y hөөч, jaduhñ mäwíinäts hөөч ja'a mójcu'ugong nga'a yajmäjäda'agy.

²³ 'Pöñhöch jaduhñ xquia'a mөөдpädö'p, hөөч nmäds j'e'eduhñ. Y pöñhöch jaduhñ xquia'a mөөдtuumb, je'e jaduhñ yajma'p pönjátyhöch nmädia'agy xjia wi'i miäbögañäp.

²⁴ Mänitä Jesús miánaangumbä:

—Tsög jadähooc mädiäaccumbä. Coo ja'a mójcu'u piädsömät maa jäya'ay tu'ugän, mänit tiägö'oy poo'xtaacthöxtaabiä pactuum. Y coo jaduhñ quia'a päadät, mänit miána'añ cooc jim wyiimbida'añ maa tøø yhuuc pädsömbän. ²⁵ Coo jim miejstägätsät maa ja'a jäya'ayän, tøø ja'a jäya'ay hánajty wyiinmahñdymech nebiä töjc wa'adspän. ²⁶ Mänitä mójcu'u ja'a jiamööð nöcx ywioy juxtujc ja'a maas haxöögpä. Mänit hajxy nägöxiä tiägö'oy maa ja'a jäya'ayän tsánaabiä. Y maas haxöög ja'a jäya'ay ñä'ägä jaty quejee hánajty.

²⁷ Jimä Jesús hánajty miädia'agyñä, mänitä to'oxiöjc tu'ug yaamö cu'ughagujc:

—Jootcujc miich mdaj mdsi'tsc jaduhñ yhity je'eguiöxpä coo miich tøø xyajtso'ogy tøø xyajyeegy.

²⁸ Mänitä Jesús miánaañ:

—Je'eds maas jootcujc hijp, pönjatiä Diosmädia'agy cudiumb.

²⁹⁻³⁰ Tehngajnä ja'a Jesús ja'a cu'ug hánajty jiaan'ch tehñ ñämugö'öyvi may. Mänitä Jesús miánaañ:

—Cabä jäya'ay howyiinmahñdy hajxy miöödä, ja'a hajxy jäda'ahatypä. Ja'a hijxtahnd hajxy jia wi'i yhixaamb, ja'a hoy-yagjuööñäbä. Pero cab hajxy jaduhñ yaghixa'añii. Jagooyy hajxy jaduhñ yhixa'añ coo'ch hөөч jaduhñ njada'añ nebiä Jonás jecy jiajtijnän mänaa jim quixeyiijän Nínivecajptooty. Dios jaduhñ quejx. ³¹ Coo jaduhñ yhabaadät coo ja'a jäya'ayhajxy hánajty yajnähdija'añii, mänitä to'oxiöjc piädö'ogä'añ, ja'a jecy hanéhmäbä jim jäguemnaax ja'a jöømbojmänajpä. Je'e jaduhñ mäna'anaamb coo ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä piäda'agöøjät haxöög'tuum. Je'eds ja'a Salomón hoy tøø miämädoona'ay, je'eguiöxpä coo ja'a Salomón hánajty jiaan'ch tehñ quihwijiä. Y cabä Salomón cuhdujt hánajty jiaty mөөдä nébiöch hөөч jaduhñ nmөөдän. ³² Y ja'a jäya'ayhajxy jecy tsánaayyabä Nínivecajptooty, jaduhñ hajxy miána'anaambä coo ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä piäda'agöøjät haxöög'tuum. Coo ja'a Jonás ja'a Diosmädia'agy hoy yajwa'xy

jim Nínivecajptooty, mänitä jäya'ay ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixøøyy. Y cabä Jonas cuhdujt hánajty jiaty møødá nébiøch høøch nmøøðän.

³³ 'Coo ja'a jäya'ay jøøn hajxy quiuhno'ogø'øy, cøxp hajxy jaduhñ piäda'agy, nebiä jäya'ayhajxy jaduhñ quiudøø'xøøjat ja'a hajxy tøjtägøøbiä. Cabä jøøn hajxy yu'uèh, ni cab hajxy quiuhjupy cajønghaam. ³⁴⁻³⁶ Cooch mijts ja'a nmädia'agy hamuumdu'joot xmiäbøjcät, hoy hajxy jaduhñ mwädität homiänaajä. Pero cooch nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcät, hagogdstuum hajxy jaduhñ mhídat. Homiänájøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät neby hajxy hagogdstuum mga'a cá'awät.

³⁷ Coo ja'a Jesús miädiaacpäðøyy, mänitä Jesús wioonøcxä mägaabiä ja'a farisewäm. Coo jim miejch maa ja'a fariseo tiøjcän, mänit yhäñaaguiädaacy meexäwiinduum. ³⁸ Jaguiø'øbujy ja'a Jesús yhäñaaguiädaacy. Caj quiø'øbujy nebiä judioshajxy hánajty quiuhdujthatiän. Coo hajxy hánajty tiägø'øwa'añ caabiä, mänit hajxy hánajty quiø'øbujy. Coo ja'a Jesús quia'a cø'øbujy, yagjuøøyy ja'a fariseo jaduhñ. ³⁹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mijts fariseodøjc, jaduhñ hajxy mja wi'i quiähø'øga'añ nebiä hoyhäna'cän jim cu'ughagujc. Pero cabä mjoot cabä mjuøhñdyhajxy yhooyä, je'leguiøxpä coo hajxy mw'i'i mieeèh mw'i'i pioty. ⁴⁰ Caj mijts mwiinmahñdy yhooyä. Tøø ja'a Dios ja'a mni'x ja'a mgopc-hajxy xquiunuu'xä. Tøø ja'a mjoothajxy xjia cunúu'xäbä coo ja'a mjuøhñdyhajxy hoy cu mhijty. ⁴¹ Coo ja'a häyooäya'ay hajxy mbuhbédät hamuumdu'joot, mänit hajxy jaduhñ mnähwá'adsät.

⁴² 'Mijts fariseodøjc, haxøøg hajxy mjada'añ mhabet'añ. Xiøøbä hajxy mja nä'a wi'i quiuyoxø'øy yø'øbi'c jøø'xychooy jiiiby tsajtøgooty. Pero cabä Diosmädia'agy hajxy mgudiuna'añ maa jaduhñ myiñän coo hajxy hoy mwädität, coo ja'a Dios hajxy mwiin-gudsähgø'øwät. Pedyii ja'a Diosmädia'agy hajxy mgudiünät.

⁴³ 'Mijts fariseodøjc, haxøøg hajxy mjada'añ mhabet'añ. Mjaanèh tehñ yajcumayaamb hajxy jaduhñ. Jiiiby hajxy mja wi'i yhäña'awa'añ maa ja'a häñaabiejt hojiatypän jiiiby tsajtøgooty. Y chojpy ja'a mjoothajxy jaduhñ coo ja'a cu'ug hajxy xi'ig xon xwyiin-gudsähgø'øwät jiiiby halaplaaz.

⁴⁴ 'Mijts fariseodøjc, mijts ley-yajnähiøøbiädøjc, mhøhndaacp hajxy jaduhñ. Cab hajxy myajcähxø'øgy coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hoyyä. Y pønjaty ja'a mmädia'agyhajxy xpianøcxäp, tu'udägooby hajxy je'ebä, je'leguiøxpä coo hajxy quia'a najuø'øy coo mijts mguhdujt jaduhñ yhaxøøgä.

⁴⁵ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a ley-yajnähiøøbiä tu'ug:

—Wiindsøñ, coo jaduhñ mmäna'añ, haxøøg højts jaduhñ xñänøømbä.

⁴⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mijts ley-yajnähiøøbiädøjc, jaanä haxøøg mijts mjadaambä mhabet'aambä. Hanaxiä mijts ja'a tsipjatypä myajnähiøø'øy. Ni pøn jaduhñ quia'a jada'añ nej mijts myajnähiøø'øyän. Y cab hajxy hamdsoo mgudiuna'añ neby hajxy myajnähiøø'øyän ni weeñtiä.

⁴⁷⁻⁴⁸ 'Haxøøg hajxy mjada'añ mhabet'añ. Haxøøg mijts mguhdujt nebiä mhap ja'a mdeedyhajxy hijty chäna'ay yhäyoyyän jegyhajty. Je'eds hajxy jaduhñ yagho'c ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwä'xäbä. Y mijts ja'a tiøjc-huunghajxy myajcøjjäp maa hajxy jecy ñaaxtägøøyyän. Myajcähxø'py hajxy jaduhñ coo ja'a mhap ja'a mdeedy hajxy tu'ugwiinmahñdy nmøøðhity.

⁴⁹ 'Najuøøbiä Dios jaduhñ. Je'e jaduhñ mänaañ: "Nguexäämbiøch nguguexyhajxy maa yø'ø häna'c-haxjiän. Näje'ejøch nguguexyhajxy xyagho'ogaanä. Näje'e hajxy ñä'a tsaachtuuna'añii." ⁵⁰ Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, pojpätuum cädieeduum hajxy jaduhñ miähmø'øwa'añ ja'a Dios quiuguexyøxpähajxy, ja'a hajxy tøøbä yagho'ogylijäbä nägøxiä. Mänit hajxy tiägøøyyä yaghó'cäbä mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. ⁵¹ Møøðä Abel yaghó'cäbä møøðä Zacarías. Tsajtøghaguuy ja'a Zacarías yagho'cä jim mäðøyyä maa ja'a altarän. Tøyhajt jaduhñ coo ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä miähmø'øwa'añ pojpätuum cädieeduum.

⁵² 'Mijts ley-yajnähiøøbiädøjc, haxøøg hajxy mjada'añ mhabet'añ. Cabä cu'ug ja'a tøyhajt hajxy mnä'a mo'owa'añ. Cabä tøyhajt hajxy hamdsoo mnä'a tsocy. Mijts ja'a cu'ug mw'i'i quiapxhiimby nebiä tøyhajt hajxy jaduhñ quia'a päadat.

⁵³ Mänitä Jesús jiaanèh tehñ miäjootma'tä ja'a fariseodøjc møøðä ley-yajnähiøøbiädøjc. Mänit hajxy tiägøøyy mäyajtøøbä madiu'u. ⁵⁴ Jia wiinmahñdyhixaan ja'a Jesús hajxy jaduhñ neby hajxy jaduhñ cu yajnähdsoømy.

12

¹ Mänitä jäya'ayhajxy yhamugøøyy milhaam høxtä niñø'tsmujcä hajxy jaduhñ. Mänitä Jesús ja'a jiamüøð hawiing ñämaayy:

—Cabá fariseos miädia'agy hajxy mmäbõjcät. Nämay häna'c jaduñ tiu'udägooy coo ja'a fariseos miädia'agy hajxy miäbõjca. Hiç, hõhndaacp ja'a fariseoshajxy jaduñ. Yajna-juo'owaamb jaduñ tsipcõxp coo hajxy jaduñ yhõhnda'agy. Hoy hajxy hoy jia capxy jia miädia'agy, cab hajxy hamdsoo hoy quuidiun. ²Hiç, cab jaduñ tii ñä'ägädä mähmø'owa'añ jañägaxy. Haagä cähxø'ogaamb jaduñ cõxiä. ³Jaana jaduñduhmbä ja'a mijscõxpä, waambaty hajxy tøø mmäna'añ hamee'ch, yajmädowaamb jaduñ cu'ughajuc.

⁴Mägu'ughajpädõjc, cab hajxy mdsähgø'owät põñ ja'a mni'x ja'a mgopc xyaghø'cäp. Cab jaduñ nej xjiaac tünät. ⁵Pero ja'a Dios hajxy jaduñ mdsähgø'owäp. Je'edsä cuhdujt møød coo ja'a mjyghajthajxy xyajcuhdägøoyyät, y coo hajxy xpädä'agät haxøøgtuum.

⁶Hõxtahmdsä muuxyhuunghajxy, hoy hajxy yaa tii quia'a ja wa'añ, jiahmiejchpä Dios je'e. ⁷Mänaxiä mijs ja'a Dios xquia'a jahmiédsät. Paady hajxy jaduñ mnga'a tsähgø'owät. Xjiaanç tehñ chojp mijs ja'a Dios hõxtä xmioby hajxy tijaty hajxy myajmaajajpy.

⁸Tõyhäthõch jaduñ nmäna'añ, hõõch ja'a Diosquexypä, põñhõch xquiapxpaatp cu'ughajuc, je'eç jaduñ ngapxpaattägatsaamb y jim tsajpootyp ja'a Diosmoonsäwiinduum. ⁹Pero põñhõch jaduñ xquia'a capxpaatp cu'ughajuc, ni je'eç jaduñ nga'a capxpaadaambä ja'a Diosmoonsäwiinduum.

¹⁰Põñhõch haxøøg xñänøømb, mee'xäänäp je'e. Pero coo ja'a Dioshespõritu hajxy haxøøg ñänømät, cab hajxy jaduñ mié'e'xänät.

¹¹Coo mijs häna'c mädsibø'øbä xyajnoçxät tsajtøogooty o jim maa ja'a hagujoçcän, cab hajxy mdaj mmäyät waamb hajxy mmädiä'agät, ¹²je'eguiøxpä coo ja'a Dioshespõritu hajxy xñajtsapxøoyyät waambaty hajxy jaduñ mhadsowät.

¹³Mänitä Jesús ñämaayyät tu'jäya'ay maa ja'a cu'ugän:

—Wiindsõñ, nämäyayägõch nbuhy'a'y cooçhä nnädeedyñaax xpuihmø'owät.

¹⁴Mänitä Jesús miänaañ:

—Põñhõch tøø xquihdujtmø'oy cooçh mijs nhané'emät.

¹⁵Mänitä Jesús miänáangombä:

—Mnigwieendähadøõjap hajxy coo hajxy tii mnga'a hadsóçgät. Cab hajxy nõçxy mdajy mmay coo hajxy cõxiä mnga'a møødä.

¹⁶Mänit miänáangombä:

—Tsog hajxy mänáanam, jii jäya'ay hijty tu'ug jaanç tehñ miäyøø. Mänitä ñøø miooc may yajpädø'cy. ¹⁷Mänit tiägøoyyät tajpä maabiä: “Nébiõch nnøø nmoooc ndünät. Maach jaduñ nnä'ä pädä'agät.” ¹⁸Mänit miänáangombä: “Tøõch nnajuø'oy maaçh nbädä'agät. Nyajmä'adäbõch yø'ø ndsehç. Maas crúundõch nõçjät. Jíbyhõch nnøø nmoooc ngõxy pädä'agät, mäduhñtiõch nmøødä. ¹⁹Cábõch jaduñ tii ndáçñät nmáañät. Jootcujc-hõch jaduñ ndsänáañät nhäyõonät majiomõjt. Poo'xáambõch, cayáambõch hu'ugáambõch, xoonä'agáambõch.” ²⁰Mänitä Dios ja'a craa ñämaayy: “Miich, cab jaduñ nnä'ägä mäbõcy. Jäda'a coods mho'oga'añ. Yø'øduhñ tøø mwil'i piädä'aguüäbä, põñ jaduñ mämähmø'owaamb.” ²¹Jaduñdsä mäyøõjäya'ayhajxy jiaty yhabety põñjaty maxiädø'õñ jaduñ tehngajnä yajmuyp yhamdsoogõxpähajxy. Pero maa ja'a Dioswiinduumän, häyooob hajxy jaduñ.

²²Mänitä Jesús ja'a jiamioød ñämaayy:

—Ca'a hajxy mdajy mmay tii hajxy mnäjyghadaamby, tii hajxy mgayaamby, tii hajxy mwihadaamby. ²³Cab hajxy nõçxy mdajy mmay coo hajxy cõxiä wiinä mnga'a møødä. ²⁴Hõxtahmds yø'ø muuxyhajxy, cab hajxy tiuñ xiajy. Cab hajxy tii ñi'iby; cab hajxy tii yajpädø'ogy; cab ä tsehç hajxy miøødä. Ja'a Dios jaduñ yagjø'xp. Y mijs, mmaas tsoobaatp hajxy quejee ja'a muuxyhajxy. ²⁵Hoy hajxy mäduhñtiä mja taj mja máyät, cab hajxy hamdsoo mniyayjeegøõjät ni weeñtiä. ²⁶Pø cab hajxy hoy hamdsoo mniyayjeega'añii, cab hajxy tii mdaj mmäyät.

²⁷Hõxtahmds yø'ø põjy, yee'p yø'ø. Pero cab tiuñ xiajy; cab pyiidyhädiuñ. Tõyhajt jaduñ, ni ja'a rey Salomón jecy quia'a nä'ägä mäbaaty nej yø'ø põjjiän, hoy howyit hänajty jia møødä.

²⁸Hoyyä Dios yø'ø põjy yajxón jia cunuu'xy, cab jecy. Mänaxiä mijs ja'a Dios xquia'a witmø'owät, hoy mijs jaduñ mnga'a ja mäbõcy. ²⁹Ca'a hajxy mwil'i tiajy mwil'i miay tii hajxy mgayaamby mhu'ugaamby. ³⁰Ja'a hajxy jaduñ ca'a mäbõjpä, je'eds hajxy wyl'i tiajpy wyl'i miaaby. Pero mijs, ñajuøõbiä mDeedyhajxy tijaty hajxy myajmaajajpy. ³¹Taj may hajxy nebiä Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiünät, mänitä Dios cõxiä xmiø'owät.

³²Mägu'ughajpädõjc, ca'a hajxy mdsähgø'oy, hoy hajxy jaduñ mja nä'ä weeñtiä. Chojpiä mDeedy jioot jaduñ coo mijs xyhuunghädät. ³³Mdóogap hajxy mäduhñtiä hajxy mmøødä; mänitä häyoobäya'ay hajxy mnä'ä mó'owät cõxiä. Jaduñ mijs hoyhajt weenhajt jim mbädät tsajpootyp. Cab jaduñ põñ jim tii xploçcät. ³⁴Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiünät, mbädäp ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jaduñ. Coo ja'a yaabä naaxwiimbä hajxy mbõcjuø'owät, cab hajxy tii mbädät.

³⁵⁻³⁶ Mänitä Jesús tiägøøyy mädiaacpä nebiä jiamioødhajxy nähix hahixøø yhidät coo hänäjty quidaactägatsa'añ jadähooc. Mänit miänaañ:

—Nähix hahixøø hajxy mhidät nebiä homioonsähajxiän coo ja'a wyiindsøn37-38 Pø ju-jyñä ja'a mioonsähajxy hänäjty, hoy ja tsuhmdä, hoy ja moññä, cumayaambä wyiindsøn jaduhñ. Tøyhajt jaduhñ. Høxtä yajcayøøjöp hajxy ja'a yhamdsoo wiindsøn. ³⁹ Y jaanä jaduhñduhmbä, coo ja'a cudøjc jaduhñ ñajuø'owät mäduhñajtä ja'a mee'tspä miëdsät, cab jaduhñ ñä'ägä maahø'ogät nebiä mee'tspä jaduhñ quia'a tøjtagøø'owät. ⁴⁰ Jaduhñ mijs nähix hahixøø mhijpät. Cab hajxy mnä'ägä najuø'owät mänäajøch ngädaactägatsa'añ, høøch ja'a Diosquexyäpä.

⁴¹ Mänitä Pedro jaytøøyy:

—Wiindsøn, pøn miich hädaa myajmoødmädiaacypy, højtsyähajtiä tøgä nägøxiä.

⁴² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pøn jaduhñ cudiuumb nebiatiä wyiindsøn yhane'emiän, je'eds jaduhñ hoy copc-hajp maa ja'a wyiindsøn tiøjcän. Coo ja'a wyiindsøn maa ñøcxy, je'eduhñ mähmøøby coo jaduhñ yajcäyät pøn jüby hijp tøgooty. ⁴³ Pø cudiuumbä copc-hajp hänäjty hoy, coo ja'a wyiindsøn wyiimbijtagätsät, cumayaañp jaduhñ ja'a wyiindsøn. ⁴⁴ Mänitä wyiindsøn yajnähdiä'añii coo jaduhñ quiopc-hädät mäduhñtiä ja'a wyiindsøn miøødä cøxiä. ⁴⁵ Pero coo ja'a copc-hajp miäná'anät coo ja'a wyiindsøn quia'a tsoj medsa'añ, coo ja'a miämoonsä yhäyoowhixät, coo tiägøø'owät huucpä caabiä, coo miu'ugøøjät, ⁴⁶ mänitä wyiindsøn mjejtstägatsa'añ jaguiapxy, mänit jaduhñ jiaanç tehñ chaächtiuna'añii neby hajxy chaächtiunijän ja'a hajxy ca'a mäbøjpä.

⁴⁷ Mädyii moonsä jaduhñ ca'a mädia'agymiäbøjp, hoy jia najuø'oy nebiaty ja'a wyiindsøn yhane'emyii, jaanç tehñ chaächtiunaañp je'e. ⁴⁸ Pero mädyii moonsä ca'a mädia'agymiäbøjp je'eguiøxpä coo quia'a najuø'oy, cab jaduhñ jaty tsaächtiuna'añii. Pøn madiuung jaduhñ yajcø'ødägøøyyäp, tsipcøxp jaduhñ quiudiünät nebiaty yhane'emyii.

⁴⁹ Päädyhöch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nebiä tsip jaduhñ piädø'ogät. Weenä jäya'ayhajxy ñimiädsibø'yii. ⁵⁰ Mobadäjpøch nho'oga'añ. Jiaanç tehñ chøjpiøch njoot coo paquii yhabäädät. ⁵¹⁻⁵² Päädyhöch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nebiä jäya'ayhajxy ñimiädsibø'owøøjät. Cabä jäya'ayhajxy jootcujc ñä'ägä hidaannä. Nimiädsibø'owäänäp hajxy tu'ugtøgooty. Nädägøøgpäna'c-hajxy yajmuga'añ ja'a nämetspäya'ay. ⁵³ Miøødnimiädsibø'owäänäp ja'a tiaj ja'a tiedyhajxy. Miøødhoc jiaxie'ebhajxy ñimiädsibø'owa'añii.

⁵⁴ Mänitä Jesús ja'a cu'ug ñämaayy:

—Coo ja'a joc piädø'ogy maa ja'a xøø quiuhnaxiän, hijxtahñd je'e coo tiu'uwa'añ. ⁵⁵ Y coo jioømbojy, hijxtahñd jaduhñ coo hañ yhida'añ. Y mnajuøøby hajxy jaduhmbä. ⁵⁶ Tøyhajt jaduhñ, mnajuøøby hajxy jaduhñ nebiä xøø ñaxa'añ, pero cab hajxy mnajuøø'y tiijaty jadaañp häbätaañp. Hix, hamdsoo ja'a mjoothajxy quia'a tsoy coo hajxy jaduhñ mnajuø'owät.

⁵⁷ Tii hoguiuhdujt hajxy hamdsoo coo mga'a jada'añ. ⁵⁸ Coo pøn hänäjty tøø xñäxø'owøø'y, coo hänäjty xyajnøcxy haguic, tu'haamnøcpxä myajtødiägøø'owät. Pø caj, xchümöp hajxy jaduhñ. ⁵⁹ Y cab jaduhñ mdsoj pädsømät høxtä coonä mnuu'xy myajnähwä'adsät pedyii. Jaduhñ mäwlinäts Dios hajxy xyajcumädöwät.

13

¹ Mänitiä ja'a Jesús yhawäänäxä coo ja'a Pilato ja'a Galileabäya'ay hänäjty näje'e tøø yajyagho'ogyii tsajtøghaguuy. Animalyøjxpä Galileabäya'ayhajxy hänäjty. Jaduhñ hajxy hänäjty quihdujthaty. ² Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, mmänaamb hajxy jaduhñ, paady yøø'ø häna'c-hajxy yagho'cä je'eguiøxpä coo maas may ja'a pojpä cädieey hajxy hänäjty tøø tiuñ quejee ja'a miägunaaxhajxiä. ³ Høøch jaduhñ mänaamb, caj. Y coo mijs ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mga'a najtshixø'owät, jaduhñ hajxy mjäpät nägøxiä. ⁴ Y yøø'ø häna'c-hajxy nämajmoxctägøøgpä tøø yhö'oguiäbä jim Siloé mänaa ja'a mõj torre tøø ñähgahbetiän, nej, mmänaamb mijs jaduhñä coo maas may pojpä cädieey hajxy hänäjty tøø tiuñ quejee ja'a jiamioødhajxy jim tsänaabiä Jerusalén. ⁵ Høøch jaduhñ mänaamb, caj. Y coo mijs ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mga'a najtshixø'owät, jaduhñ hajxy mjäpät nägøxiä.

⁶ Mänitä Jesús miänäänqombä:

—Tsøc mädiäacäm, jii jäya'ay piids hijty tu'copc miøødä maa ja'a ñaaxän. Mänit hoy jia hixøø'y pø tøø tiøømbety. Cahnä hänäjty tiøømbetyñä. ⁷ Mänitä mioonsä ñämaayy: “Huug hix yøø'ø piids, tøø ndijy häxøpy tiøømbejnä cudägøøgmøjt, y cahnä ñä'ägädä tøømbetyñä. Púxäts, xiøøbä jim ñä'ä naaxñähäna'ay.” ⁸ Mänitä mioonsä miänaañ: “Wiindsøn, ween

jiaac täna'ay tu'jomøjt. Nhuuc nä'ä juhdajtú'udyhøch. Nhuuc tsooyó'øyhøch abonohaam.
⁹ Wehdä jaduhñ nä'ä tøømbédät. Pø caj, mänitøch nbúxät."

¹⁰ Wiinghoocä Jesús hänäjty jiiiby yajwiingapxø'øyt tsajtøgooty. Poo'xxiøøjooty hänäjty je'e.
¹¹ Jiibiä tajiäya'ay hänäjty tu'ug. Majmocxtägøøgomøjt ja'a pa'am hänäjty tøø miähäyoy.
 Jøney ja'a mähdiojç hänäjty tøø yagjadyii ja'a mõjçú'ujäm; ni cab hänäjty hoy ñä'ägä tøwa'añ.
¹² Coo ja'a Jesús ja'a tajiäya'ay yhiijxy, mänit miøjyaaxy. Mänit miänaañ:

—Pi'maam, tøø ja'a mba'am jaduhñ xñähwa'açh.

¹³ Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay ñähdoofñ. Mänitiä ja'a mähdiojç tiøøyy. Mänit miänaañ coo ja'a Dios miøjjä jiaançhä. ¹⁴ Mänitä tsajtøjwiindsøn jiootma'ty je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a pa'am yajnaxjy ja'a poo'xxiøøjooty. Mänitä cu'ug ñämaayy:

—Tädujxøø ja'a Dios tøø quiunu'u'xy coo hajxy nduunämät. Mänitä mba'am hajxy min myajniñähwa'açhii. Pero cab hajxy myajniñähwa'adsøøjät ja'a poo'xxiøøjooty.

¹⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mhøhndaacp mijts jaduhñ. Nej, caj mijts mweey mburro hajxy myajnoøhu'ugy ja'a poo'xxiøøjootiä. Hoy hajxy hoy mja capxy mja hane'emy, cab hajxy hamdsoo hoy mgudiufñ.

¹⁶ Y hädaa tajiäya'ay, Abraham yhap yhoc hädaaduhñ. Majmocxtägøøgomøjt hijty tøø yaghidyii pa'ammøød ja'a mõjçú'ujäm. Nej, cábøch ja'a cuhdujt hijty nmøødä cooçh poo'xxiøøjooty tøø nyajnähwa'açhä.

¹⁷ Mänitä Jesús miädsiphajxy chähdiuufñ. Pero ja'a cu'ug, jaançh tehñ xiooñdaac hajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänäjty tøø yajcähxø'øgy.

¹⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänäjty yajcähxø'øga'añ, jadúhñhøch nyajmäbaada'añ ¹⁹ nebiä habi'c mostazapajcän. Coo jäya'ay jaduhñ ñi'ibät maa ja'a ñaaxän, cøxp jaduhñ yéegät. Høxtä pe'eñhädiünäp ja'a muuxyhajxy yhaa'xcøxp.

²⁰ Mänitä Jesús miänaañgombä:

—Coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänäjty yajcähxø'øga'añ, jadúhñhøch nyajmäbaada'añ ²¹ nebiä to'oxiøç tsajcaagychooy hajxy yajtuñän coo tsajcaagy hajxy yhädiuñ. Tägøøqvipxøhñdy ja'a harina hajxy yajmäbädaagø'øgy ja'a tsajcaagychooy. Mänit jaduhñ hoy piäðø'øgy.

²² Mänitä Jesús tiu'ubøjcy. Jerusalén hänäjty ñøcxa'añ. Tu'haamnøcxpä ja'a Jesús hänäjty yajñähixø'øgy maa ja'a cajpthuungän. ²³ Mänitä Jesús miäyajtøwä:

—Nej, näweeñtiä hajxy ñähwa'adsa'añ ja'a piojpä cádieeyhajxiä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

²⁴ —Tsipcøxpä Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiünät nebiä cuhdujt hajxy hoy nmøødhädät neby hajxy jim mdägø'øwät tsajpootyp. Nämay hajxy jia wi'i tiägø'øwa'añ, pero cab hajxy hänäjty yajtägø'øwa'añii coo cuhdujt hajxy hänäjty quia'a møøðä.

²⁵ Coo ja'a Dios ja'a tøjç hänäjty tøø yhagøøñä, mänitä tøghagø'øw hajxy hänäjty jia wi'i quiojxnoga'añ, pønjaty tøba'am hänäjty tøø miähmø'øy. Mänit hajxy hänäjty jia wi'i miäna'ana'añ: "Dios, yaghawa'ads yø'ø tøjç." Mänitä Dios yhadsowa'añ: "Cábøch mijts nhixiä." ²⁶ Mänit hajxy hänäjty miäna'anäängombä: "Pero tøøds miich nmøødcay nmøødhu'ugy; tøøds miich mmädia'agy xyajñähixø'øgy mänaa jim mhiitiän maa højts ngajptän." ²⁷ Mänitä Dios hänäjty yhadsowäängombä: "Tøø hajxy nnäma'ay coo hajxy nga'a hixiä. Wiimbit hajxy. Caj mijts mguhdujt ñä'ägä hoyyä." ²⁸ Mänitä Abraham hajxy hänäjty jim mhixa'añ tsajpootyp jim Dioswiinduum møøðä Isaac møøðä Jacob møøðä Diosquexyhajxy nägøxiä. Mänit hajxy mjø'øwa'añ mxuudsaa'añ coo ja'a Dios hajxy tøø xquia'a yajtägø'øy. ²⁹ Nøcxaambä jäya'ayhajxy miägaya'añ Dioswiinduum ja'a hajxy wiinduhmyhagajpt-tsohmbä. ³⁰ Jaaya'ayhajxy jäda'ahaty péjxäbä, näje'e møjtung hajxy piaada'añ. Y jaaya'ayhajxy jäda'ahaty møjtungmøødpä, näje'e tiuunghajxy piøgäänäxä.

³¹ Mänitxøøbä ja'a fariseoshajxy näje'e miejch maa ja'a Jesúsän. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Mdsóonäp yaa coo ja'a Herodes xjia wi'i yajyagho'oga'añii.

³² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ca'awiindøyyä Herodes jaduhñ. Nøcx hajxy näma'aw cooçh mejtsxøø tägøøgxøø njaac tuna'añ. Njaac høxquexäämbiøch ja'a mõjcu'uhajxy. Njaac yajmøcpøgäämbiøch ja'a pa'amjäya'ayhajxy. Mänitøch nduumbäðø'øwa'añ. ³³ Jexiøo, mejtsxøø tägøøgxøøjøch njaac tu'uyo'oya'añ. Mänitøch jim nmedsa'añ Jerusalén. Cab jaduhñ yhawiiñmatsä coo ja'a Diosquexy wiingtuum yho'ogät.

³⁴ Mänitä Jesús miänaañgombä:

—Ja'a häna'c-hajxy jim tsänaabiä Jerusalén, tøø ja'a Diosquexy hajxy may quiuhga'açh. Tøøçh mayhooc nja wi'i näma'ay coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtsixø'øwät; pero cab hajxy ñä'ä najtsixø'øwa'añ. ³⁵ Cooçh jim ngóodät Jerusalén, páquiøch jim nhida'añ. Mänitøch mijts jim nnähgø'egäänängombä. Cábøch hajxy yxhixaanñä høxtä cøonøch hänäjty

ngádaactáagatsa'añ. Mánit hajxy hánajty mmána'ana'añ: “Jaanch tehñ miøj jaanch tehñ jiaanch ja'a Dios tøø quiéxiábä.”

14

¹ Wiinghoocá Jesús ñöcxy mägaabiä maa ja'a fariseowiindsønä tiøjcän. Poo'xxiøøjooty hánajty je'e. Jiibiä Jesús hánajty miähijxna'aylijäm tøgooty ja'a fariseoshajxy. ² Jiibiä mähdöjç hánajty tu'ug qui'ixypa'ammøød. Jesúswiinduum hánajty tiäna'ay. ³ Mánitá Jesús miáyajtøøyy ja'a ley-yajñähixøøbiähajxy møødä fariseoshajxy:

—Nej, jii cuhdujt jaduhñ coo ja'a pa'amjája'ay myajmøcpøgät poo'xxiøøjootiä.

⁴ Pero cab hajxy waamb ñä'ä hadsooyy. Mánitá Jesús ja'a pa'amjája'ay ñähdoonñ, yajmøcpøjcy. Mánit ñämaayy coo wyiimbidät. ⁵ Mánitá fariseoshajxy ñämáayyägombä:

—Coo mijts mburro mweey quiuga'awø'øwät nøøjutjooty, nej, cab hajxy mánitá mya-jpádsømäädä, hoy hánajty jia poo'xxiøøjootiä.

⁶ Cab hajxy waamb ñä'ägä hadsooyy.

⁷ Mánitá Jesús yhiijxy coo ja'a woybä wichpä hoyhänäbiejt hajxy jia wi'i yhøxta'ay. Mánit miänaañ:

⁸—Coo ja'a pøc ja'a hu'ug hánajty mänaa jiadyii, coo mijts myajwówät, cabä hoyhänäbiejt hajxy myaghänä'awø'øwät. Hiç, coo hána'c maas cuhdujtmøødpä jiaac médsät, ⁹ mánitá cudöjç xñámá'awät: “Pädø'øg, mo'ow yøø hänäbiejt yøø hána'c tøø jiaac méchäbä.” Xyajtsähdiünáp jaduhñ. Mánit nøcxy mhänä'ay maa ja'a hänäbiejt ca'a hojiatypän. ¹⁰ Pero jayøjp mhøxtá'awät ja'a hänäbiejt ca'a hojiatypä. Mánitá cudöjç xñámá'awät: “Mägu'ughajpä, yaa nax maa hádaa hänäbiejt hojiatypän.” Xquiumáyap ja'a jáya'ayhajxy ja'a hajxy jim hänäabiä. ¹¹ Pøn ja wi'i yajcumayaamb, yajpexaamb je'eduhñ. Pøn ca'a yajcumayaamb, je'eds jaduhñ møjtagø'øwaamb.

¹² Mánitá Jesús ja'a fariseowiindsøn ñämaayy, ja'a hánajty tøø miäwóyyäbä:

—Coo ja'a tsuunaç hánajty mänaa myagjada'añii, cabä mmägu'ughajpähajxy mwówät, ni ja'a mbuhya'ayhajxy, ni ja'a mjujy ja'a mmägu'ughajxy, ni ja'a mmäjøøn ja'a mmädöjç-hajxy ja'a mäyøøbä. Xwiødägátsáp hajxy je'e ja'a miüch hánajty tøø mwóyyäbä. ¹³ Pero je'eds mwówäp ja'a häyoobä, ja'a ca'a hoybä, ja'a tecymia'adpä, ja'a wiindspä. ¹⁴ Hoy miüch jaduhñ xquia'a ja woodägátsät, jootcuç mhídat jadähooc je'eguiøxpä coo ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mbaada'añ mänaa ja'a jáya'ayhajxy hánajty jiuypjøjtägatsa'añän, ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty tøø quiudiüñäbä.

¹⁵ Jimä jáya'ay hánajty tu'ug yhäña'ay meexäwiinduum. Mánitá Jesús ñämaayy:

—Jootcuç je'e, pøn mägayaamb Dioswiinduum.

¹⁶ Mánitá Jesús miänaañ:

—Tsøc mädiáacäm. Jaduhñä jáya'ay tsuunaç tu'ug yagjajtä. Mánitá jáya'ay may yawwoowä. ¹⁷ Coo hánajty tøø yhabaady, mánitá mioonsä ñämaayy: “Nøcx ja'a woybä wichpähajxy näma'aw coo hajxy yhadø'ødsät, coo ja'a cay tøø yhabaatnä.” ¹⁸ Pero mánit hajxy nägøxiä yhadsooyy cooc hajxy quia'a näbaadø'øwáañäxä. Tu'jáya'ay miänaañ: “Tøøchä naax njuj; nøcxäambøch chamñ nhixa'añ. Huuc mee'x, cabøch xñäbaadø'øwáañä.” ¹⁹ Mánit wiingpä miänáangombä: “Tøøchä waj njuj mägøoxmancuern. Je'eçh nøcxy nyajtuunghabøga'añ. Huuc mee'x, cabøch xñäbaadø'øwáañä.” ²⁰ Mánitá wiingpä jiaac mänaangombä: “Naambøcyhøch høøch; páadyhøch nga'a nøcxa'añ mägaabiä.” ²¹ Coo ja'a moonsä wyiimbijtagajch, mánit je'e cøx ñägapxy waambaty hajxy yhadsooyy. Mánitá wyiindsøn jiaanch tehñ jiootma'ty. Mánitá mioonsä ñämáaguombä: “Nøcx jim päyø'øguiä maa ja'a møjtu'ujän. Pønjaty jim mbaatyp, ja'a häyoobä, ja'a ca'a hoybä, ja'a tecymia'adpä, ja'a wiindspä, je'e jaduhñ mwoomináp.” ²² Coo ja'a moonsä jadähooc wyiimbijtagajch, mánit miänaañ: “Wiindsøn, Tøøch ngudiüñ nébiøch miüch tøø xyhane'emian. Pero xiinä hawa'adspä.” ²³ Mánitá wyiindsøn yhadsooyy: “Nøcx jim maa ja'a xu'udstu'ujän, maa ja'a padu'ujän; pønjaty jim najxp, mnámá'awäp hadsip coo hajxy myinät, nébiøch ndöjç jaduhñ yhúdsät. ²⁴ Pero pønjátyhøch tøø nja yajwoyii, cab hajxy min quiaya'añ maach ndsuunaç nyagjadiijän.”

²⁵ Nämäyä jáya'ay ja'a Jesús hánajty pianøcxy. Mánitá Jesús wia'wiimbijty. Mánit miänaañ:

²⁶⁻²⁷—Pønjátyhøch xpianøcxaamb, wéenhøch xmiaas tsocy quejee ja'a tiaj ja'a tieedyhajxy chocy, møødä yhuch ja'a piuhya'ay; quejee ja'a yhuungä tio'oxy chocy. Pø caj, cabøch hoy xpianøcxät. Pøn ja'a jiujyhajt ca'a nähdujp, cabøch jaduhñ hoy xpianøcxät. ²⁸ Coo pønä töjç hánajty quiøja'añ, jayøjpä xiädø'øñ miäçhoy pø pedáanáp jaduhñ. ²⁹ Pø caj, mánit jaduhñ ñäxi'igøøjät coo hánajty quia'a maya'añ. ³⁰ Jaduhñ hajxy miäná'anät: “Xiøøbä yøø craa ñä'ä yajtsøhndaacy; maa jaduhñ ñä'ä yajmaayy.” ³¹ Coo ja'a reyhajxy hánajty ñimiädsibø'øwa'añii, jayøjp hajxy yhadixø'øy pø mäjäda'agaamb coo nämajcmil soldado jia møødä, coo ja'a miädsip ja'a soldado nähii'xmil miøødä. ³² Pø caj, jäguemiä ja'a quiuguexy

quixät weenä miädsip jaduñ miece'xy. ³³ Jaanä jaduñ mijtspä, coo hajxy cøxiä wiinä mge'a najtshixó'owät ja'a høøhcøxpä, cábøch hajxy hoy xpianøcxät.

³⁴ Tuungpaatpä caan hit. Pero coo jio'owät, cab jaduñ mänaa yhoýøöñät. ³⁵ Cab jaduñ tiuungpaadaanä. Nä'tä tägooby jaduñ. Pø mwiinjuøby hajxy, wéenhøch hädaa nmädia'agy xmiäbøjá.

15

¹ Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a yajnáhuuduutpähajxy nämay møødä cubojpä cugädieeybähajxy. Miädoawaambiä miädia'agy hajxy hánajty. ² Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy tiägøøyy mädiaacpä møødä ley-yajnáhixøöbiähajxy:

—Cab jaduñ yhoýyä coo yøø craa ja'a cubojpä ja'a cugädieeybä miägu'ughádät, coo miøødcáyät.

³ Mänitä Jesús tiägøøyy mädiaacpä:

⁴ —Tsøc mänánaäm, pøn meeg hánajty møød mägo'x, coo tu'ug tiägøyyät, nej, cabäda'a nägøø'ø nädecypia mhøxtá'awädä. ⁵ Y coo mbáadät, mänit mxoondá'agät. Mänitä meeg mdsehñø'ogät. Mänit mdsehñøcxät maa ja'a mdøjcän. ⁶ Coo jim mmédsät, mänit mmájøøn mmädøjc mwoomúgät møødä mmägu'ughajpähajxy. Mänit mmáná'anät: “Tsøg hajxy xoondáacäm; tøøchä meeg nbaady ja'a hijty tøø tiägøyyäbä.” ⁷ Tøyhajt, jaanä jaduñ hajxy jim xioonda'agaambä tsajpootyp coo ja'a cubojpä cugädieeybä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixó'owät. Ja'a jaac námádaaxc-hil'x-cumajmøcxmädaaxc jáya'ayhajxy, ja'a hijty tøø quia'a tu'udägøyyäbä, cab hajxy jiaty näxoonda'aga'añii.

⁸ “Tsøg jaac mänánaäm, mädyii to'oxiøjc xädø'øñ majc møød, coo tu'ug tiägøyyät, mänitä jøøn quiudøø'xø'øy. Mänit tiägø'øy tøjpeetpä hodia'agyhaamby, cham jaduñ yhøxta'ay. ⁹ Coo ja'a xädø'øñ piaady, mänitä miájøøn miädøjc wioomucy møødä miägu'ughajpähajxy. Mänit miäna'añ: “Tsøg hajxy xoondáacäm; tøøchä xädø'øñ nbaady ja'a hijty tøø tiägøyyäbä.” ¹⁰ Tøyhajt jaduñ, jaanä jaduñ ja'a Diosmoonsähajxy jim xioonda'agaambä tsajpootyp coo ja'a cubojpä cugädieeybä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixó'owät.

¹¹ Mänitä Jesús jadähooç miänáangombä:

—Tsøc mädiáacäm, jaduñä jáya'ay hánajty tu'ug, metsc yhuung. ¹² Mänitä muutspä ñämaayy ja'a tieedy: “Teedy, høøchä xädø'øñ móoyyác mäduhñtiøch hijty tøø xyajnáhdijy.” Mänitä yhuunghajxy miooyy ja'a xädø'øñ. ¹³ Cujaboom cumaaxcä craa muutspä tiu'ubøjnä. Cøjxä xiädø'øñ miädu'ubøcy. Mänit ñøcxy jäguemnaax. Mänitä xiädø'øñ cøjx ñähaduñ ñähána'mawø'øy. Haxøøç hánajty wiädity. ¹⁴ Coo ja'a xiädø'øñ hánajty tøø quiøjxnä, mänitä yuu miejch maa ja'a craa hánajtiän. Mänitä yuu hoyhoý piaatänä. ¹⁵ Mänitä tuung hoy piaady mähädsømyagjøø'x. ¹⁶ Jia wi'i jioø'xaamby hánajty ja'a hädsøm hánajty jioø'xypä, pero cab hánajty tii ñä'ägä mo'oyii. ¹⁷ Mänit wyiinmahñdymejch: “Jim maaçh ndeedy tiøjcän, jaançh tehñ quiu'uxiä ja'a moonsähajxy jim quaiy yhu'ugy. Y høøch, cooçh yaa nmähmø'owät, yuuhø'ogäbøch háyaa. ¹⁸ Nnä'ägä nõcxyhøch jim maaçh ndeedy tiøjcän. Jadúhñhøch nnäma'awa'añ: Teedy, tøøch ngädieey ja'a Dioscøxpä møødä miichcøxpä. ¹⁹ Cáboch miich hawiinmats xyhuunghájnät. Hóyhøch miich xñä'a wá'anät moonsä.” ²⁰ Mänitä craa wyiimbijty, ñøcxtägajch maa ja'a tieedy tiøjcän.

Møjnä hánajty quia'a mech, mänitä tieedy jioøcuheebøyyä. Mänitä tieedy jioot xiuu'tspøjcy jadähooç. Mänit päyø'øguiä hoy jioøcubaadø'øy. Mänit ñähmáneeni quiuhmáneeni. Mänit chu'xy. ²¹ Mänitä yhuung miänaañ: “Teedy, tøøch ngädieey ja'a Dioscøxpä møødä miichcøxpä. Cáboch miich hawiinmats xyhuunghájnät.” ²² Mänitä tieedy ja'a moonsä tu'ug ñämaayy: “Tsögäm, nøcx ja'a howyt yajpádsøm. Yajniguiubøgøm. Pádaacä cø'jædsøhñdy tu'ug møødä xäguiø'øg. ²³ Nøcxä wajuung hajxy yagho'og ja'a ni'xpä. Tsögä xøø hajxy yagjätäm. Tsøg hajxy caayy tsøg hajxy húucäm. ²⁴ Jadúhñhøch hädaa nhuung hijty nebiä ho'ogypian nebiä tägoybän. Pero tøøch jadähooç xyhajuø'oyii. Y chaaçh tøø xñämehç.” Mänitä xøødsuu hajxy yagjätä.

²⁵ Ja'a craa mõjpä, jim hánajty je'e camjooty. Mänit wyiimbijty. Coo hánajty miedsaanä maa tøjcän, mänit miädooyy coo hajxy wyl'i xiu'uxy, coo hajxy wyl'i yhech wyl'i piuty. ²⁶ Mänitä moonsä tu'ug miøjyaaxy. Mänit miäyajtøøyy: “Tii jaduñ jätáp.” ²⁷ Mänit ñämaayy: “Tøø ja'a mhuch miech hoy ween. Paadiä mdeedy ja'a wajuung ni'xpä tøø yajyagho'ogyii.” ²⁸ Mänitä craa mõjpä jiootma'ty. Cab hánajty tiøjtägø'owa'añ. Mänitä tieedy tiøjpádsømyy. Mänit hoy miänuu'xta'agyii coo tiägø'owät. ²⁹ Mänitä craa ja'a tieedy ñämaayy: “Tøøch miich majiomøjt nja møødtuñ. Homiänájøch miich nmädia'agy tøø nmäbøjcäm. Pero cáboch miich mänaa tii tøø xñä'ägä mo'oy, nébiøchä xøø jaduñ nyagjadøøjät møødhøch nmägu'ughajpädøjc-hajxy. ³⁰ Pero xiidsä mhuing tøø miech. Tøø miich mxädø'øñ xñä'a yaghäyø'cä maa ja'a cuhñido'oxiøjcän. Y yøø craagøxpä miichä wajuung ni'xpä tøø myajyagho'ogyii.” ³¹ Mänitä tieedy miänaañ: “Huung, homiänájøch miich tøø xmiøødhity. Y haagä miich mje'e jaduñ mäduhñtiøch jii nmøødä. ³² Pero

hawiinmats jaduhñ coo ja'a xøø nyagjåttämät, coo nxoonðaacämät, je'eguiøxpä coo yøø mhuch tøø miech. Jaduhñ hijty nebiä ho'ogypiän nebiä tägoybän. Pero tøøds jadähoox xyhajuøoyyäm."

16

¹ Mänitå Jesús ja'a jiamioød ñåmaayy:

—Jaduhñdså mäyøøjäya'ay hånajty tu'ug. Mänit hoy yhawåñäxå coo ja'a xiädø'øñ hånajty yajtuñäxå ja'a mioonså. ² Mänitå mioonså miøjyaaxy: "Nej, tøyhajt jaduhñ cooçh miich ja'a nxädø'øñ xwyi'i yajtuñäjä. Hoorå, høøçh móoyäc mäduhñtiøch miich hijty tøø nyajcø'ødågø'oy. Cåbøch miich nmoonsåhådaannå." ³ Mänitå craa tiågøøyy tajpä maabiå: "Nébiøch jaduhñ nn'å jatcø'øwät. Xpiøgåñåbøch ja'a nduung jaduhñ. Cåbøch møcmåjaa nmøødå cooçh nyu'uw cooçh nbúxät. Tsåhdiünåbøch jaduhñ cooçh ndågø'øwät xädø'øñyjuwaambå. ⁴ Tøøçh nnajuø'oy nébiøch njatcø'øwät, nébiøçhå jäya'ayhajxy xtiøjmø'owät, cooçh nduung hånajty tøø xpiøjåc." ⁵ Mänit tu'ugjaty tu'ugjaty miøjyaaxy pønjayty ja'a wyiindsøn hånajty mänuu'xyhajp. Mänitå tu'jäya'ay jayøbajt miåyajtøoyy: "Mäduhñtiøch yøø nwiindsøn xmiänuu'xiå." ⁶ Mänit yhadsooyy: "Mågo'xlatå acéitøch nmänuu'xiå." Mänitå craa miånaañ: "Hådaa nocy jaduhñ mänaamb coo miich mågo'xlatå mmänuu'xyhaty. Caaðså nocy wiingpå. Huug hædiuundågats coo juxy-chågui'xmajc-latå mmänuu'xyhaty." ⁷ Mänitå tu'ug miåyajtøogombå: "Miichåts, mäduhñtiå mnuu'xy." Mänit yhadsooyy: "Mågo'xquixpø'hñdyhøçhå trigo nmänuu'xyhaty." Mänitå craa miånaañ: "Caaðså nocy wiingpå. Huug hædiuundågats coo mådaaxc-hii'x mmänuu'xyhaty." ⁸ Mänitå mäyøøjäya'ay ja'a mioonså quiumaayy coo quiahwijjiå. Maas cuhwijy ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mæbøjpå maa ja'a tiuunghajxiän quejee yøø Diosmädia'agy hajxy mæbøjpå.

⁹ Tsipecøxpå xädø'øñ quiøxa'añ hædaa yaabå naaxwiin. Myajtünåp hajxy jaduhñ nebiå jäya'ay hajxy jaduhñ xmiågu'ughådåt. Coo hånajty tøø mhø'nå, mänitå Dios jim xwyi-ingpøgät tsajpootyp.

¹⁰ Pønå xädø'øñ hoy yajtuumb, hoy jia weeñtiå, coo ja'a xädø'øñ hånajty miayyå, mänit hoy yajtuungombåt. Pero pønå xädø'øñ hoy ca'a yajtuumb coo hånajty weeñtiå, ni jaduhñ hoy quia'a yajtünåt coo hånajty miayyå. ¹¹ Jaduhñds je'e, coo mijts ja'a xädø'øñ hoy mga'a yajtünåt hædaa yaabå naaxwiin, caj mijts ja'a Dios xyajcø'ødågø'øwät mädyii jaançh tsoobaadaamb. ¹² Y coo wiingjäya'ay xiädø'øñ hajxy hoy mga'a yajtuñåt, cabå hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jim mbåadåt tsajpootyp.

¹³ Coo ja'a moonså ja'a wyiindsøn metsc miådünåt, ja'a tu'jäya'ayåbå, je'e miådia'agy hoy quiudiünåp; ja'a tu'jäya'ayåbå, cabå miådia'agy miåbøjçåt. Jaanå jaduhñduhmbå, coo ja'a xädø'øñ hajxy mw'i chøgåt, cabå Dios hajxy hoy mmådünåt.

¹⁴ Jimå fariseoshajxy hånajty näje'e miåmädoona'ay. Jiaançh tehñ piøcjuøobiå fariseos ja'a xädø'øñ hajxy hånajty. Mänitå Jesús hajxy ñåxiicy. ¹⁵ Mänitå Jesús miånaañ:

—Mijts, mjaançh tehñ yajcumayaamb hajxy jaduhñ maa ja'a cu'ughagujcån. Pero xñajuøøyyåp ja'a Dios ja'a mwiiinmahñdyhajxy. Mädyijjaty ja'a jäya'ayhajxy quiumaaby, je'edså Dios jaduhñ piejxpy.

¹⁶ Ja'a Moisés miådia'agy hijty cudiünåxåp møødå Diosquexy miådia'agyhajxy. Pero coo ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy tiågøøyy yajwa'xpå, någøxiå jäya'ayhajxy jia wi'i tiågø'øwa'añ maa ja'a Diosmädia'aguian.

¹⁷ Pero cabå Moisés miådia'agy tiågoyya'añ. Maas paquiå ja'a tsajpootyp tiågøyyåt møødå naaxwiin quejee ja'a Moisés miådia'agy.

¹⁸ Pønå tio'oxiøjc høxmajtsp, tu'udågooby jaduhñ coo wiingto'oxiøjc wyiingpøjnåt. Jaanå jaduhñ tiu'udågoobiå pønå to'oxiøjc wiingpøjp ja'a tøø yhøxmächijjåbå.

¹⁹ Jaduhñdså mäyøøjäya'ay hånajty tu'ug. Jaançh tehñ yajxøn ja'a wyit hånajty miøødhaty. Jabom-jabom ja'a xøø hånajty yagjadyii jaançh tehñ yajxøn. ²⁰ Jimå mähdjøc hånajty tu'ug xiøhaty Lázaro. Jaançh tehñ ñåhbu'uds jaançh tehñ quiuhbu'udså Lázaro hånajty. Jim naxy yhäña'ay naaxwiin maa ja'a mäyøøhåna'c tiøghaawån. ²¹ Je'e ja'a Lázaro hånajty jia wi'i quiayaamb y tijaty jiiy cahb naaxwiin maa ja'a mäyøøjäya'ay mieexån. Høxtå nähwehyyåxåbå Lázaro piu'uds hånajty ja'a húcåm. ²² Mänitå Lázaro yho'nå. Mänitå yhäñåmä yajnøcxåxå tsajpootyp maa ja'a Abraham wyiinduuman. Ja'a Diosmoonså yajnøcx. Mänitå mäyøøjäya'ay yho'pä. Mänit yajnaaxtågøøyyå. ²³ Mänitå yhäñåmä yhädaacy møjcu'uhaam. Mänit tiågøøyyå tsaächtiünåbå. Mänit chajhee'py. Jimå Abraham ñåheebøoyy møødå Lázaro. ²⁴ Mänit yaaxy: "Abraham, høøçh näxuu'tsåc. Høøçhå Lázaro yajnåguéjåc. Weenå quiø'øjøp yajxoogy wéenhøch ndoots min xyajtøjtså. Jaançh tehñ chaaçhpøjçøch yaa jønjooty." ²⁵ Mänitå Abraham yhadsooyy: "Huung, jahmiets jaduhñ nej tøø mdsåna'ay nej tøø mhåyoyyån yajxøn. Pero Lázaro, jaançh tehñ yhäyoob je'e hijty. Pero coo yaa tøø quioo'nå, jootcujc yhiijnå. Miichåts jiiy tsaächpøjnåp. ²⁶ Y chaaðs

je'ebä, cabä najxtaact maa, coo ja'a Lázaro jii by yhädá'agät, ni coo miich yaa mbédät." ²⁷ Mänitä mäyøøjäya'ay miänaañ: "Abraham, tunä mayhajt, huuc quex ja'a Lázaro jim maach ndeediän. ²⁸ Mägöøxc-hoch nbuhya'ay jim. Weenä Lázaro nøcxy ñäma'ay coo ja'a yhäxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'owät, neby hajxy yaa min quia'a tsaächpøjpät." ²⁹ Mänitä Abraham miänaañ: "Jim hajxy je'e miøødä ja'a Moisés miädia'agy møødä Diosquexy miädia'agyhajxy. Je'e hajxy quiudiünäp." ³⁰ Mänitä mäyøøjäya'ay miänangombä: "Abraham, tøyhajt jaduhñ, pero coo ja'a ho'ogyjiäya'ay jim miédsät maach needyhajxiän, mänit mäbøcypäi yhäxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'owät." ³¹ Mänitä Abraham yhadsoögombä: "Pø cab hajxy quiudiuna'añ nebiä Moisés jia hanehmiän, nebiä Diosquexyhajxy jia hanehmiän, nej, je'e hajxy nøcxy ñä'ä mäbøquiä coo ja'a ho'ogypäi jia médsädä."

17

¹ Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Tsipecøpä jäya'ay hajxy xjia wi'i yajtu'udägoyya'añ. Pero pøn jaduhñ jatcøøby, haxøøg jiada'añ. ²⁻³ Nägüeentä hajxy mwädität. Coo pøn yøø pigäna'c yajtu'udägöyyät, haxøøg jaduhñ jiädät. Mejor ñä'ägä mejjwyipø'owøøjät molinopaanyo'xodsoø'y.

'Coo ja'a mbuhya'ay xñägädieeyø'owät, mhøjäp jaduhñ. Y coo xñämá'awät coo mmée'xät, mmée'xäp jaduhñ. ⁴ Coo juxtujc-hooc xñägädieeyø'owät tu'xøøbä, y coo juxtujc-hooc xñämá'awät coo quia'a jatcø'owaanä jaduhñ, mmée'xäp jaduhñ.

⁵ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

—Højtsä mäjaa jaac mööyác neby højts maas hoy nmäbøgät.

⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo mijts häxøpy mmäbøcy hoy jia tu'lii'xiä, coo yøø quepychoa hajxy mnämá'awät coo nøcxy ñimejwyipø'oyii, xquiudiünäbä mmädia'agyhajxy jaduhñ.

⁷ Tsøg jaduhñ mänäänäm, coo ja'a mmoonsä tu'ug wyiimbidät camjooty, nej, jaduhñ mnämá'awädä: "Min cay." ⁸ Caj pues, cab jaduhñ mnämá'awät. Jaduhñ mnämá'awät: "Høøch njøø'xy hädiüünäc, høøch puhbéjtäc maach cham ngaya'añ nhu'uga'añän. Mänit miich häyaa høxhaam mgáyät mhú'ugät." ⁹ Ni mga'a Diosmó'owät coo ja'a mmädia'agy hänäjty tøø xquiudiünä. ¹⁰ Jaanä jaduhñ mijtspä, coo hajxy hänäjty tøø mgudiün nebiatiä Dios hänäjty tøø xyhane'emiän, jaduhñä Dios hajxy mnämá'awät: "Cab højts hawiinmats xmió'owät Dioscujú'uyäp. Jaduhyyä højts tøø ngudiün neby højts miich tøø xyhane'emiän" —nømä Jesús miänaañ.

¹¹ Tu'uyóhñäbä Jesushajxy hänäjty. Jerusalén hajxy hänäjty ñøcxy. Mänit hajxy jim miejch maa ja'a Samarianaax miøødnibiaadyijän ja'a Galileanaax. ¹² Mänit hajxy miejch maa ja'a cajpthuung tu'ugän. Mänitä Jesús jiojcubaadøoyy ja'a häna'c nämajcpä ja'a haxøøgpü'udsmøødpä. Pero cabä Jesús wiingøn tiehm ñämejtsä. ¹³ Mänit hajxy yaaxy:

—Jesús, Wiindsøn, højts näxü'tsác.

¹⁴ Coo ja'a Jesús jaduhñ yhiixy, mänit miänaañ:

—Nøcx hajxy niyajcähxø'ogøø maa ja'a teedyhajxiän.

Coo hajxy wyiimbijty, mänit hajxy cøx ñähwa'açh ja'a piu'uds. ¹⁵ Coo hajxy yhiixy coo hajxy hänäjty tøø ñähwa'açh, mänit tu'jäya'ay wyiimbjicumbä. Mänit mæc yaaxy coo ja'a Dios miojjä jiaançh. ¹⁶ Mänitä Jesús hoy wyiinjjicäda'agy. Høxtä mägujtscädaac naaxwiin. Mänitä Jesús Dyiosmooyy. Samaria ja'a craa hänäjty choon. ¹⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nämajc ndijy hajxy tøø ñähwa'açh. Maa ja'a jiamiøødhajxy ja'a nädaaxtujcpä. ¹⁸ Jagooyyä hädaa craa nidiuhñ tøø wyiimbity Diospa'yaaxpä, y Samaria choon.

¹⁹ Mänitä Jesús ja'a craa ñämaayy:

—Tänaayyø'og, nøcxnä. Coo tøø mmäbøcy, paadiä mbu'uds tøø cho'ogy.

²⁰ Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy miäyajtøoyy mänaa hänäjty yhabaada'añ coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänäjty yajcähxø'oga'añ. Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduhñ yaghixa'añ mänaa jaduhñ yhabaada'añ. ²¹ Cab hajxy jaduhñ miäna'ana'añ: "Xiids je'e", o "Chaads je'e." Tøø yhabaatnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añ.

²² Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Habaadaamñ jaduhñ cooch mijts xjia wi'i yhiixtägatsa'añ, høøch ja'a Diosquexypä; pero cáboch hajxy xyhixa'añ. ²³ Mänitä cu'ughajxy miäna'ana'añ cóogøch tyjy tøø ngäda'agy; pero cab hajxy mmäbøgät. ²⁴ Jaduhñhöch ngäda'aga'añ nebiä wädsucän coo xim yam tiägø'oy hajjapä. ²⁵ Pero jaançh tiehm chaächpøgämbøch jayøjp. Cáboch jäya'ayhajxy xmiee'xa'añ ja'a hajxy jäda'ahatypä. ²⁶ Cooch hänäjty ngädaactägatsa'añ, jaduhñä jäya'ayhajxy hänäjty jiatcø'owa'añ nebiä jecyjiäya'ayhajxy hänäjty jiatcø'oyän mänaa ja'a Noé hänäjty jyijän. ²⁷ Wi'i quiaaby wi'i yhuucp hajxy hänäjty, wi'i piøjp wi'i yhuucp hajxy hänäjty. Mänitä Noé tiägøoy barcojooty. Mänitä Dios ja'a nøøgomdägoy quiejxy. Cøx hajxy jaduhñ yho'ogy. ²⁸ Jaduhñ hajxy hänäjty jiatcøøbiä mänaa ja'a Lot hänäjty jyijän. Wi'i quiaaby wi'i yhuucp hajxy hänäjty, wi'i juuuby wi'i tioo'p hajxy hänäjty,

wi'li ñiip hajxy hänäjty, wi'li tiõjcojpp hajxy hänäjty. ²⁹ Coo ja'a Lot jim chohñ maa ja'a Sodomacajptootiän, mänitã jøon tiågøøyy cahbã møøðã azufre. Cøjxã jäya'ayhajxy yho'ogy. ³⁰ Jaduhñã jäya'ayhajxy hänäjty jiatcø'øwãngombã cooçh hänäjty ngãdaactãgatsa'añ, høøçh ja'a Diosquexypã.

³¹ Mänitxøø, pøn hänäjty hijp tøjwiing, caj tiøjtãgø'øwät coo cøxiã wiinä yajpãdsómät; jaduhyyã piäyø'ögät. Y pøn hänäjty hijp camjooty, caj wyiimbidät maa ja'a tiøjcän; jaduhyyã tiu'ubøjtøwät. ³² Høxtahmãdsã Lot tio'oxiøjc jiajty. ³³ Pønã jiugyhajt hädaa yaabã naaxwiin ja wi'li yaghoyø'øwaamb, haxøøgtuum piäda'aga'añii. Pero pønã jiugyhajt nähdugaamb, hodiium je'e ñã'ägã nõcxa'añ.

³⁴ Tøyhajt jaduhñ, mänitcøods, nämetsc hajxy hänäjty mia'awa'añ tu'ugmaabejt. Tu'ug yajnøcxa'añii, tu'ug yajmãhmø'øwa'añii. ³⁵ Jaduhñã to'oxiøjc-hajxy hänäjty jiojtspã nämetsc. Tu'ug yajnøcxa'añii, tu'ug yajmãhmø'øwa'añii. ³⁶ Jaduhñã ya'adiøjc-hajxy hänäjty nämetsc tiuumbã camjooty. Tu'ug yajnøcxa'añii, tu'ug yajmãhmø'øwa'añii.

³⁷ Mänitã Jesús miäyajtøøwã:

—Wiindsøñ, maa jaduhñ jiada'añii.

Mänitã Jesús yhadsooyy:

—Tspicøxp jaduhñ jiada'añii nébiøch chamñ nmãdia'aguiän.

18

¹ Mänitã Jesús tiågøøyy yajwiingapxøøbiã coo hajxy tehngajnã Dyiospa'ya'axät, coo hajxy mänaa quia'a jootmayhädat, hoyyã Dios quia'a ja tsoj hadsöwät. ² Mänit miänaañ:

—Tsøg hajxy mädiãacãm. Jaduhñã jäya'ay hijty tu'ug quiduungghaty. Cabã Dios hänäjty wyiingudsãhgø'øy ni ja'a miãgajptjäya'ay. ³ Jimã yaamgto'oxy hänäjty tu'ug maa ja'a cajptän. Ja'a miãdsp hänäjty jia wi'li ñãxø'øwø'øwaamby. Paady hänäjty jabom-jabom ñøcxy maa ja'a cuduungän neby jaduhñ piuhbedøøjat. ⁴ Cabã yaamgto'oxy miãdia'agy hänäjty ñã'ägã cudiunããxã. Mänitã cuduung tiågøøyy tajpã maabiã: “Cábøch pøn nwiingudsãhgø'øy ni ja'a Dios ni ja'a jäya'ay. ⁵ Pero cooçh yø'ø yaamgto'oxy xwyi'i yhadspy, ngudiunããñãbøçhã miãdia'agy jaduhñ, nébiøch min xquia'a wi'li yhadspjpnät. Pø caj, jootmä'adãbøch häyaa.”

⁶—Nømã cuduung miänaañ, ja'a Dios ca'a wiingudsãhgøøbiã. ⁷ Jaduhñã Dios ja'a yhuung piuhbedaambã, ja'a hajxy xøømdsuhm pa'yaaxpã. ⁸ Paquiã yhadsowa'añ. Pero høøçh ja'a Diosquexypã, cooçh yaa ngãdaactãgãtsãt hädaa yaabã naaxwiin, nej, je'enã ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty miãbøcyñãjã.

⁹ Jimã jäya'ayhajxy hänäjty näje'e, wi'li yajcumayaamb hajxy hänäjty. Wyi'i piejxyp wyi'i tiehmby ja'a miãgu'ughajpã hajxy hänäjty. Mänitã Jesús miänaañ:

¹⁰—Tsøg hajxy mädiãacãm. Jaduhñã jäya'ay metsc ñøcxy tsajtøgooty Diospa'yaaxpã. Tu'ug hänäjty tiuñ fariseo, tu'ug hänäjty tiuñ yajnáhjuudiutpã. ¹¹ Ja'a fariseo, täna'a hänäjty Dyiospa'ya'axy: “Haay Dios, Dioscuj'uyãp cooçh nguhdujt quia'a haxøøgã. Cábøch nmeech cábøch nboty, cábøçhã to'oxiøjc nmøøðã wiingpã. Cábøch jaduhñ njatcøø nej yø'ø yajnáhjuudiutpãn. ¹² Hayúujøch naxy nhity metsc-hooc tu'ugpã semana. Nyépiøçhã diezmo homiãnaajã.” ¹³ Jãuemjuøøbiã yajnáhjuudiutpã hänäjty tiãna'ay. Cab hänäjty ñã'ägã tsajheebý. Jaançh tehñ jootmayhajp hänäjty je'e. Jaduhñ hänäjty miãna'añ: “Haay Dios, høøçh näxúu'tsãc. Nnajyøøbiøch cooçh ngubojpã cooçh ngugãdieyã.” ¹⁴ Tøyhajt jaduhñ, coo ja'a yajnáhjuudiutpã wyiimbijnã, tøø ja'a piojpp quiãdieey hänäjty yajnáhwa'achijãm ja'a Diøãm. Pero ja'a fariseo, cab jaduhñ yajnáhwaatsã. Pøn ja wi'li yajcumayaamb, cabã Dios quiumay. Pero pøn ca'a yajcumayaamb, je'edsã Dios jaduhñ quiumaaby.

¹⁵ Mänitã pigãna'c-huunghajxy näje'e wioomejtsã maa ja'a Jesúsãn, nebiã Jesús jaduhñ quiunúu'xät. Coo ja'a jiamjøødhajxy jaduhñ yhiixy, mänit hajxy tiågøøyy hojppã ja'a pigãna'c-hajxy tøø wioomechijãbã. ¹⁶⁻¹⁷ Mänitã Jesús ñãmaayy ja'a jiamjøødhajxy:

—Weençh yø'ø pigãna'c-hajxy xñãmiñ. Ca'a hajxy mhaducy. Yø'ø pigãna'c-hajxy, chojpiã jioothajxy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miãbøgät. Cab hajxy yajcumaya'añ. Pønã jioot jaduhñ tsojpp coo ja'a Diosmädia'agy miãbøgät, pøn ca'a yajcumayaamb, je'eds jim nõcxaamb maa ja'a Dioswiinduumãn. Tøyhajt jaduhñ.

¹⁸ Mänitã Jesús miäyajtøøwã ja'a copc-hajppã tu'ug:

—Wiindsøñ, mhoyhãna'c miich. Tiich ngudiunãp nébiøch cøjxta'axiøø njugyhãdat nebiã Dios jiugyhatiän.

¹⁹ Mänitã Jesús yhadsooyy:

—Tiich coo xñãma'ay cooçh nhoyhãna'cã. Jagooyyã Dios tu'ug yhooyã. ²⁰ Mjajpy jaduhñ nebiã Dios tøø xyhanëhmãm, tuhmds: “Cabã to'oxiøjc wiingpã mmøødhãdät; ca'a mjãya'ay-yagho'ogy; ca'a mmeech; ca'a mhøhnda'agy; mwiingudsãhgø'øwãp ja'a mdaj ja'a mdeedy.”

²¹ Mänitã copc-hajppã miänaañ:

—Ngudiũmbiøch jaduhñ. Chũucnøch jaduhñ nmãdsohñdaacy ja'a wiinmahñdy hoybã.

²² Mänitä Jesús miänaaŋ:
—Jadu'tu'uyyā mga'a yajpedyii. Cøx toog mäduhñtiä mmøødä; mänitā häyooßäya'ay mnä'ä mó'owät. Coo jaduhñ mgudiünät, mänit jim mdägö'owät tsajpootyp. Hoorä, høøch padu'ubøjcäc.

²³ Mänitä craa jootmabiøjcy, je'eguiøxpä coo hänajty jiaanč tehñ miäyøßjä. ²⁴ Coo ja'a Jesús yhiñxy coo ja'a craa hänajty tøø jootmabiøcy, mänit miänaaŋ:

—Jaanč tehñ chip jaduhñ coo ja'a mäyøøßjäya'ayhajxy jim tiägö'owät Dioswiinduum.
²⁵ Maas paquiä ja'a camello ñaxö'owät ja'a xuhñdyjutjooty quejee ja'a mäyøøßjäya'ayhajxy jim tiägö'owät Dioswiinduum.

²⁶ Mänitä jäya'ayhajxy miänaaŋ, ja'a hajxy hänajty jim mämädoonaabiä:
—Pønäda'a jim nä'ä tägö'owäp Dioswiinduum.

²⁷ Mänitä Jesús miänäängombä:
—Mädyii ja'a jäya'ayhajxy quia'a jadaamby, Dios mäßøcypä jadaamb.

²⁸ Mänitä Pedro miänaaŋ:
—Tøøds højts ngøxy najtshixö'øy mäduhñtiä højts hijty nmøødä, neby højts miich hoy nbanöcxät.

²⁹ Mänitä Jesús yhadsooy:
—Tøyhajt jaduhñ, pønä tiøjc najtshixö'øwaamb, o ja'a tiaj ja'a tieedy, o ja'a piuhya'ay, o ja'a yhuung ja'a tio'oxy, ja'a Diosmädia'agyquioxpä, ³⁰ piaadaamby ja'a maas hoybä ja'a maas weenbä hädaa yaabä naaxwiin. Y coo hänajty tøø yho'nä, mänit hänajty cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän.

³¹ Mänitä Jesús ja'a jiamioød hawiing wioonøcxy ja'a nämajmetspä. Mänit miänaaŋ:
—Yañ hajxy nnöcxäm Jerusalén. Jímhøch njada'añ nhabeta'añ nébiöçhä Diosquexyhajxy jecy xmiädiaaquiän, høøch ja'a Diosquexypä. ³² Xquiø'ødägö'owäambøch ja'a teedywiindsønhaajxy ja'a jäguembäya'ayhajxy. Xñäxi'igäambøch hajxy. Xwyiinwoonäämbøch hajxy. Xwyiingutsujö'owäambøch hajxy. ³³ Xwiobho'ogäämbøch hajxy. Mänitøch hajxy xygho'ogaañnä. Y cudägøøgxöøjøch njujypigoga'añ.

³⁴ Cabä Jesús ja'a jiamioødhajxy hänajty ñä'ägä wiinjuö'øy nebiä Jesús hänajty miädia'agy. Tsip hänajty miädia'agy.

³⁵ Coo ja'a Jesús hajxy hänajty tøø miäwiingoonnä maa ja'a cajpt hänajty xiöhatiän Jericó, jimä wiindspä hänajty tu'ug yhäña'ay tu'haam. Xädö'øn hänajty yujwaamby. ³⁶ Coo miädooy coo jäya'ay hänajty may wyl'i ñaxy, mänit yajtøøyy tii jajtäp. ³⁷ Mänitä yhawäänäxä coo ja'a Jesús hänajty ñaxy, ja'a Nazaret-tsohmä. ³⁸ Mänitä wiindspä yaaxy:

—Jesús, miichä David xyhaphajp xyhoc-hajp. Høøch hii näxúu'tsäc.

³⁹ Ja'a hajxy hänajty wyhiin najxpä, mänit hajxy yhojy coo yhamónät. Pero maas møø jaduhñ jiaac yaaxy:

—Miichä David xyhaphajp xyhoc-hajp. Høøch hii näxúu'tsäc.

⁴⁰ Mänitä Jesús tiänaaxiøjpy. Mänit miänaaŋ:

—Yajmets yø'ø wiindspä yaa.

Coo ja'a mähdiojc yajmejtsä maa ja'a Jesúsän, mänitä Jesús ja'a wiindspä miäyajtøøyy:

⁴¹ —Nébiöch miich nbuhbédat.

Mänitä mähdiojc yhadsooy:

—Wiindsøñ, høøch hii yaghijxö'cäc.

⁴² Mänitä Jesús miänaaŋ:

—Tøø jaduhñ mhijxö'øgy coo tøø mmäßøcy.

⁴³ Mänitiä ja'a wiindspä jiaanč hijxö'cy. Mänitä Jesús piadu'ubøjcy. Mänit tiägøøyy mänaambä coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä. Ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ hijxäbä, jaduhñ hajxy miänaambä nägøxiä coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä.

19

¹ Mänitä Jesús quiajptägøøyy Jericó. Mänit ñajxy cajptooty. ² Jimä mäyøøßjäya'ay hänajty tu'ug ja'a xøhjäpä Zaqueo. Wiindsøn hänajty tiuumby maa ja'a yajnähjuudiutpähajiän. ³ Ja'a Zaqueo, jia wi'i yhixaambiä Jesús hänajty, pero cab hänajty hoy yhixa'añ je'eguiøxpä coo hänajty jiaanč tehñ ñaaxypä, møødä jäya'ayhajxy hänajty jiaanč tehñ miayä. ⁴ Mänit päyø'øguiä ñøcxy maa ja'a Jesús hänajty ñaxö'owa'añän. Mänit piejty quepyquioxp, nebiä Jesús jaduhñ hoy yhäxät. ⁵ Coo ja'a Jesús jim ñajxy, mänit yuughee'py maa ja'a Zaqueo hänajty yhäña'ayän. Mänitä Jesús miänaaŋ:

—Zaqueo, tsögämäts, mänäcäts, mejtsta'agäämbøch jim maa miich mdöjcän.

⁶ Mänitiä ja'a Zaqueo miänajcy. Mänitä Jesús hoy yajtøjtägö'øy jootcujc. ⁷ Coo ja'a cu'ug jaduhñ yhiñxy, mänit hajxy tiägøøyy mänaambä cooc jaduhñ quia'a hoyyä coo ja'a Jesús jim mejtstä'agät maa ja'a cubojpäya'ay cugädiejjäya'ay tiöjcän. ⁸ Mänitä Zaqueo tiänaayyø'cy. Mänitä Jesús ñämaayy:

—Wiindsón, huuc mäadow, mädúhñtiöch nmøødä, cúpc-høchä häyooäya'ay nnä'ä mo'owa'añ. Pønjiythöch tøø nmämeech høhnda'agy miädia'agyhaam, mädaaxcjaduhñtiöch nyajwiimbida'añ.

⁹ Mäniä Jesúš miänaañ:

—Jädá'ajøchä piojpä quiädieehajxy nyajnáhwa'adsaanä hädaa tøgootypä, je'eguiøxpä coo yhAbraham yhap yjocä hädaa craabä, hoy jia nä'ä yajnáhuudiu'udy. ¹⁰ Páadyhöch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, høøch ja'a Diosquexyypä, nébiøchä jäya'ay piojpä quiädieehajxy jaduhn nyajnáhwá'adsät. Jadúhnhöch njoot chocy.

¹¹ Mäwiingóonnäbä Jesúshajxy hánajty Jerusalén. Miädöowäbä cu'ugä Jesúš miädia'agy hánajty. Jaduhn hajxy hánajty miäna'añ cooc hánajty tøø yhaabaatnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa hánajty yajcähxø'øga'añ. ¹² Paadiä Jesúš tiägøøyy mädiaacpä:

—Jaduhnä mäyøøhänä'c hánajty tu'ug. Nøcxaamb hánajty jäguemnaax coo hánajty mio'owa'añii mjøtuung maa ja'a yhamdsoo cajptän. Mänit hánajty wyiimbida'añ. ¹³ Coo hánajty tiu'ubøga'añ, mäniä mioonä ja'a majcpä miøjyaaxy. Mänitä maxiädø'øñ hajxy nägøxiä yajcø'ødägøøyyä. Mänitä mäyøøjäya'ay miänaañ: “Mädúhñtiöch jäguem nhida'añ, myajmayø'øwäp hädaa xädø'øñ hajxy.” Mänitä craa tiu'ubøjcy. ¹⁴ Jaanč tehñ xiøøghajtäbä craa jim maa ja'a yhamdsoo cajptän. Mänitä cu'ugä capxy quiejxy coo hajxy hánajty quia'a tsoey coo ja'a craa jim quiopec-hädät maa ja'a quiajthajxiän. ¹⁵ Coo ja'a craa hánajty tøø tiuungwiingpøjnä, mäniä wyiimbijnä maa ja'a quiajptän. Mänitä mioonä miøjyaaxy ja'a xädø'øñ hajxy hánajty tøø yajcø'ødägø'øyljjäbä. Yajtøowaambiä craa hánajty mäduhñjaty hajxy hánajty tøø yajmayø'øy. ¹⁶ Mänit tu'ug miejch. Mänit miänaañ: “Wiindsón, majcjaduhñtiä ja'a mxädø'øñ tøø miayø'øy.” ¹⁷ Mänitä craa yhadsooy: “Jaanč tehñ yhoj miich tøø mgudiñ. Wéeñtiöch miich hijty tøø nyajcø'ødägø'øy. Coo hoy tøø mgudiñ, páadyhöch miich nyajnáhdijy coo mgopc-hädät maa yø'ø majcpä cajptän.” ¹⁸ Mänitä wiingpä mejtspä. Mänit miänaañ: “Wiindsón, mägoøxcjaduhñtiä ja'a mxädø'øñ tøø miayø'øy.” ¹⁹ Mänitä craa yhadsoogombä: “Jim miich mgopc-hada'añ maa ja'a mägoøxpä cajptän.” ²⁰ Mänitä wiingpä jiaac mejtspä. Mänit miänaañ: “Wiindsón, chaadsä mxädø'øñ. Paayyäjóotyhöch hijty nyaghity. ²¹ Míichhöch hijty ndsähgøøby je'eguiøxpä coo miich mjootmøjjä, coo miich nyajpädø'øgy maa hijty tøø mga'a päda'aguiän.” ²² Mänitä mäyøøhänä'c miänaañ: “Caj miich hoy tøø mgudiñ. Hamdsoo miich mmäna'añ cooch njootmøjjä, cooch nyajpädø'øgy maač hijty tøø nga'a päda'aguiän. ²³ Jimhöch nxädø'øñ häxøpy tøø xpiadaacä maa ja'a bancon, neby jaduhn cu miayøøyy, mädúhñtiöch hoy jäguem tøø nwädity.” ²⁴ Mänitä craa ja'a jäya'ay nãmaay ja'a hajxy hánajty jii by tãnaabiä: “Pøjcä yø'ø craa yø'ø xädø'øñ. Mo'ow yø'ø craa ja'a xädø'øñ majcjaduhñtiä tøø yajmayø'øyabä.” ²⁵ Mänit hajxy yhadsooy: “Wiindsón, tisän, ximä xädø'øñ may miøødäbä.” ²⁶ Mänitä mäyøøhänä'c yhadsooy: “Høøch jaduhn mänaamb; pøn may møød, maas may mio'owa'añii. Pero pøn weefñtiä møød, pøgäänäxäp cøxiä mäduhñtiä miøødä. ²⁷ Y ja'a nmädsiphøchhajxy, ja'a høøch hajxy xxiøøghajpä, yajmñ hajxy yaa; yagho'og hajxy yaa maač nwiinduuman” —nøm Jesúš miänaañ.

²⁸ Mänitä Jesúshajxy tiu'ubøjcombä. Jerusalén hajxy hánajty nøcxy. ²⁹ Mäwiingóomb hajxy hánajty maa ja'a cajpt hánajty metsc xiøhatiän Betfagē møødä Betania, mäwiingón maa ja'a tun hánajty xiøhatiän Olivos. Mänitä Jesúš ja'a jiamioød metsc ³⁰ nãmaayy:

—Nøcxøøg hajxy jim maa yø'ø cajptän. Jim cajtpä ja'a burrohuung hajxy tu'ug mbaada'añ cuxoch. Cahnä pøn nã'ägä yaghänaabietyñä.

Mmäguejø'øwäp hajxy; mäniä hajxy yaa mmämínät. ³¹ Coo pøn xmiäyajtøwät tii ja'a burro hajxy coo mmäguejø'øy, mäniä hajxy mhadsówät cooch høøch jaduhn nmäna'añ.

³² Mänitä burro hajxy hoy jiaanč paady nebiä Jesúš hánajty tøø miäna'añ. ³³ Jimä burro hajxy hánajty miäguejø'øy, mäniä hajxy nãmaayy ja'a cuburrohajxy:

—Tii yø'ø burro hajxy coo mmäguejø'øy.

³⁴ Mänit hajxy yhadsooy:

—Højts nwiindsón jaduhn mänaamb.

³⁵ Mänitä burro hajxy yajnøcxy maa ja'a Jesúsän. Mänitä wyit hajxy piädaacy burronähgøxp. Mänitä Jesúš hajxy yajpejty burronähgøxp.

³⁶ Mänitä cu'ugä wyit hajxy tiägøøyy najtswidsøøbiä tu'haam maa ja'a Jesúš hánajty ñaxø'øwa'añ. ³⁷ Olivostunmøjcä tu'u hánajty ñaxø'øy. Coo hajxy mejtsnä maa ja'a wiinmänacän, mäniä Jesúš jiamioødhajxy tiägøøyy yaaxpä jojpä je'eguiøxpä coo hajxy hánajty xioonda'agy. Nãmayyä Jesúš jiamioødhajxy hánajty. Jaduhn hajxy hánajty ya'axy coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä, coo hajxy hánajty tøø yhixy ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä ja'a Jesúš hánajty tøø yajcähxø'øguiäbä:

³⁸ —Møj jaanč hädaa gobiernä; Diosquexy hädaaduhñ. Møj jaančhä Dios jim tsajpootypä; ween hajxy jim xioonda'agy —nøm hajxy hánajty ya'axy.

³⁹ Jimä fariseoshajxy hánajty näje'e piädäna'ay. Mänitä Jesúš hajxy nãmaayy:

—Wiindsón, mhøjäp yø'ø mjamiøødhajxy.

⁴⁰ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Hóyhoch yø'ø hána'c cu nja hoj, cab hána'c häyaa ñä'ä hamóombät; maas møc hajxy ñä'ägä yá'axät.

⁴¹ Coo ja'a Jesús hánajty jim miedsaannä Jerusalén, coo jaduhñ ñäheebøoyy, mänit tiägøoyy jøøbiä. ⁴² Mänit miänaañ:

—Yø'ø Jerusalénpäya'ayhajxy, cooçh hajxy cu xchojcy, jootcujc hajxy häxøpy yhyty. Tøø yhabaady coo ja'a cu'ughajxy cu jiootcugøoyy. Pero cab hajxy wyiinjuø'owa'añ. Cábøch hajxy xchoga'añ xmiee'xa'añ. ⁴³ Haxøøg hajxy jiada'añ yhabeta'añ. Medsaambä miädsiphajxy. Mänit hajxy jiuhguraajø'owa'añii piquiä. ⁴⁴ Cab hajxy yajmäjäda'aga'añii. Yagho'ogáanäp hajxy jaduhñ. Mänitá quiajpthajxy quihdägoyya'añ. Paady hajxy jaduhñ jiada'añ yhabeta'añ cooçh hajxy jaduhñ xquia'a tsoga'añ.

⁴⁵ Coo ja'a Jesús miejch cajptooty, mänit tiägøoyy tsajtøgooty. Mänit tiägøoyy høxquejxpädsøombä pønjaty jiiby juuby too'p. ⁴⁶ Mänit miänaañ:

—Jim jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian: “Jue'eçh ndøjc hajxy xwiäänät cooçh hajxy jiiby xpia'yá'axät.” Ja'a Dios jaduhñ mänaañ. Pero mijts, jaduhñ hajxy mwa'añ meedsøhñdy.

⁴⁷ Najxpäxøø ja'a Jesús hánajty jiiby yajnähihø'oy tsajtøgooty. Pero ja'a teedywiindsøñhajxy møødä ley-yajnähihøøbiähajxy, quiojyquiapxytiuumby hajxy hánajty nebiä Jesús hajxy yagho'ogät, møødä cu'ugwiindsøñhajxy. ⁴⁸ Pero cab hajxy hánajty ñajuø'oy neby hajxy jiatcø'owät je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug ja'a Jesús miädia'agy hajxy hánajty jiaançh tehñ miämädoonaayä.

20

¹ Jiibiä Jesús ja'a cu'ug ja'a Diosmädia'agy hánajty yajnähihø'oy tsajtøgooty, mänitá Jesús ñämejts ja'a teedywiindsøñhajxy møødä ley-yajnähihøøbiähajxy møødä copc-hajpähajxy.

² Mänit hajxy miänaañ:

—Pøñä cuhdujt tøø xmio'oy coo ja'a cu'ug tøø mhøxquejxpädsømy tsajtøgooty, y coo tøø mdägø'oy yajnähihøøbiä.

³ Mänitá Jesús miänaañ:

—Chaad s mijts nmäyajtøwaambä. Mhadsówäp hajxy jaduhñ: ⁴ Coo ja'a Juan hijty wiädity mäyajnäbejpä, pøñ jaduhñ quejx, Dios tøgä jäya'ayä.

Cab hajxy ñä'ä hadsooyy. ⁵ Mänit hajxy tiägøoyy yajcäpxiøøbiä:

—Neby hajxy nnä'ä hadsówämät; coo hajxy nmänáañämät coo ja'a Dios quiejxy, mänit yhadsowa'añ: “Tii hajxy coo mga'a mabøjcä.” ⁶ Y coo hajxy nmänáañämät coo jäya'ay quiejxy, mänitá cu'ug hajxy xquihgä'tsamät. Hiç, haagä mänaamb hajxy jaduhñ coo ja'a Juan tøø quiexyjiäm ja'a Dios.

⁷ Mänit hajxy yhadsooyy coo hajxy quia'a najuø'oy pøñä Juan quejx mäyajnäbejpä.

⁸ Mänitá Jesús miänaañ:

—Ni høøch nga'a nägapxa'añ pøñhøch ja'a cuhdujt tøø xmio'oy.

⁹ Mänitá Jesús ja'a cu'ug tiägøoyy møødmädiaacpä:

—Jaduhñä jäya'ay tsaatypcam piädaacy maa ja'a ñaaxän. Mänit yhadoo'tujcy. Mänit tiu'ubøjcy. Jägøem ñøcxy. Jegaamb hánajty jim. ¹⁰ Coo ja'a tsaatypc yhabaaty, mänitá mioonsä tu'ug quiejxy coo ja'a tsaatypcam piuhmo'owøøjät. Mänitá mioonsä quioxhó'cäxä. Caj tii yajmäwiimbijtä. ¹¹ Mänitá mioonsä tu'ug quiejxcumbä. Jaduhñä mähdiøjc quioxhó'cägombä. Haxøøgjaty jaduhñ ñämaayä. Ni je'e tii quia'a mooyyä. ¹² Mänitá wiingpä jiaac quiejxcumbä. Nähdsäbit cuhdsäbit ja'a mähdiøjc piädaacänä.

¹³ Mänitá cudsatypcam miänaannä: “Nébiøch nnä'ä jiatcø'owät. Tøøçh cham nna-juø'oy. Hädaa nhúungñøch, njaançh tehñ chøjpiøch njaançh tehñ pia'häyóobiøch hädaa. Nhuuc quéxyhøch hädaa. Coo yhøxcabøøjät, wehñdä wyiingudsähgø'owøøjät.” Mänitá yhuung quiejxy. ¹⁴ Coo yhøxcapjä, mänit hajxy tiägøoyy ñiñämáayyabä, ja'a tsaatypcam hajxy hánajty hajoodiujpä: “Ja'a cudsatypcam yhuung yø'ø. Coo yø'ø teedy jaduhñ yhø'ogät, yø'ø mähmø'owaamb cudsatypcam. Tsøg hajxy yagho'cäm neby hajxy jaduhñ nmähmøøyyämät.” ¹⁵ Mänitá cudsatypcam yhuung yhøxwijspädsøømäxä. Mänit hajxy yagho'cy.

Mänitá Jesús yajtøoyy:

—Nebiä cudsatypcam jiatcø'owa'añ coo yhuung yagho'cäxä. ¹⁶ Nøcxaamb yagho'tägatsa'añ ja'a yhuung tøø yagho'cäxäbä. Mänitá wiinghänä'c ja'a tsaatypcam yaghajoodiuga'añ.

Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy miänaañ:

—Ni ja'a Dios jaduhñ quia'a mäná'anät.

¹⁷ Mänitá Jesús ja'a cu'ug wyiinhee'ppejty. Mänit miänaañ:

—Nej mijts ja'a Diosmädia'agy myajmädia'agytiägø'oy coo miäna'añ:

Ja'a tsaá mádyii ja'a tøjcojpa hajxy quia'a ná'ägä cumaayy,
je'e ná'ägä tuundsöh.

(Jesús hamdsoo niñänöömä nebiä tsaajän je'eguiöxpä coo hánajty quia'a tsoey quia'a mee'xylijäm ja'a cu'ug. Pero mo'owáanábä Jesús hánajty mõjtuung.)

¹⁸ Mänitá Jesús miánaangumbä:

—Põn jaduñ cá'awáp yø'ø tsaanähgøxp, tågöyyäp jaduñ. Y coo põn ñähghbedøøjat yø'ø tsaá, tågöyyäp je'ebä.

¹⁹ Mänitiä ja'a Jesús jia madsaanä ja'a teedywiindsønhajxy mõødä ley-yajnáhixøøbiähajxy. Ñajuøøby hajxy hánajty coo hajxy hánajty tøø miädia'agyii. Pero cabä Jesús ñä'ä majtsä je'eguiöxpä coo ja'a cu'ug hánajty chähgø'oylijäm ja'a teedywiindsønhajxy. ²⁰ Mänitá häna'c hajxy yajnáhdijy coo hajxy ñibiäda'agøøjat nebiä hoyhäna'cän. Nøcxäp hajxy miädoey nebiaty ja'a Jesús hánajty miädia'aga'añ. Coo ja'a Jesús quiapxtågöyyät, mänit hajxy ñäxø'øwø'owa'añ maa ja'a gobernadorän. ²¹ Mänitá Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Wiindsøn, nnajuøøby højts coo miichä tøyhajt myajnáhixø'øy ja'a Diosmädia'agy. Hopiønä miich mmøødmädia'agy; y caj miich põn mmøøpáda'agy, hoy põn mõjtuung jia mõødä. ²² Højtsä tøyhajt mõöyyäc. Coo højtsä gobiernä hánajty xyagjuy xyajmo'ona'añ, nej, hoyyáda'a jaduñ coo højts njúyädä.

²³ Pero ñajuøøbiä Jesús hánajty coo hánajty jia yajcapxtågöyya'añii. Mänit miánaañ:

—Tiich hajxy coo xjia wi'i jiojcapxø'owa'añ. ²⁴ Høøchä xädø'øñ tu'ug yaghjác. Põn yhajahñaxy yø'øduñ, põn xiøø yø'øduñ.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a gobiernä.

²⁵ Mänitá Jesús miánaangombä:

—Pues, mmó'owäp ja'a gobiernä hajxy tijaty yø'ø jie'ehajpy. Y mmó'owäbä Dios hajxy tijaty yø'ø jie'ehajpy.

²⁶ Cabä Jesús hajxy hánajty hoy yajcapxtågöyya'añ cu'ughagujc. Yagjuøøyy hajxy jaduñ coo hoy yhadsooyy. Y cab hajxy waamb miánaañä.

²⁷ Mänitá Jesús ñámejtsä ja'a saduceohajxy näje'e, ja'a hajxy jaduñ mänaambä cooc tyijy ni põn quia'a juypipiøga'añ. Mänitá Jesús hajxy ñämaayy:

²⁸ —Wiindsøn, jaduñdsä Moisés jecy quiujahy, cooc ja'a ya'adiøjc hánajty tu'ug tøø yho'ogy, y cooc ja'a yaamgtø'oxy ja'a huung quia'a mõødä, mänitägä quiapy wiingpøgät, nébiägä yhuung jaduñ miähmø'owät ja'a piuhya'aguioøxpä. ²⁹ Jaduñä häna'c-hajxy hánajty, näjuxtujc tu'que'ex. Ja'a craa mõjpa, mänit jia pøjcy. Mänit yho'cy. Nitu'ugtä yhuung quia'a mähmøøyy. ³⁰ Mänitá jioðsømy ja'a yaamgtø'oxy jia wiingpøjcombä. Mänit je'e yho'combä. Nitu'ugtä yhuung quia'a mähmøøbiä. ³¹ Mänitá yaamgtø'oxy ja'a quiapy jia wiingpøjcombä jat'u'ug. Jaanä jaduñ yho'combä. Nägøxiä ja'a yaamgtø'oxy ja'a quiapy jia mõødsánaayy ja'a näjuxtujpä; cøjx hajxy yho'ogy, y ni põn yhuung quia'a mähmøøyy. ³² Mänitá yaamgtø'oxy jiaag ho'pä. ³³ Hoorä, coo hajxy hánajty tøø juypipiøjinä, põñä to'oxiøjc tøyhajt mõødsána'awaamb ja'a näjuxtujpä, jim tsajpootyp.

³⁴ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Hädaa yaabä naaxwiin, pøjp huucp ja'a jáya'ayhajxy yaa. ³⁵ Pero põnjaty juypipiøgaamb, põnjaty nøcxaamb tsajpootyp, cab hajxy jim piøgaannä yhu'ugaannä. ³⁶ Cab hajxy mänaa yho'tägatsaannä. Coo hajxy hánajty tøø juypipiøjinä, jaduñ hajxy miähmø'owaannä nebiä Dioshuungän, nebiä Diosmoonsän. ³⁷ Hamdsoo ja'a Moisés hajxy xyajnáhixøøyyäm coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy juypipiøga'añ, jiiby maa jaduñ myiñän coo ja'a hujtshuung hánajty tiøy tu'ug. Jaduñ jiiby myiimbä coo ja'a Dios wyiingudsähgø'oylijäm ja'a Abraham mõødä Isaac mõødä Jacob. ³⁸ Cabä Dios wyiingudsähgø'oylijäm ja'a ho'ogypiähajxy. Ja'a juyjcyjiäya'ayhajxy, je'eds hajxy jaduñ wiingudsähgøøby ja'a Dios.

³⁹ Mänitá ley-yajnáhixøøbiähajxy näje'e miánaañ:

—Wiindsøn, yajxøn miich jaduñ mmädia'agy.

⁴⁰ Cabä Jesús hajxy waamb ñämaañä je'eguiöxpä coo hajxy hánajty chähgøøñä.

⁴¹ Mänitá Jesús miánaañ:

—Tii hajxy coo mmána'añ cooc ja'a David yhuunghaty ja'a Diosquexy. ⁴² Hamdsoo ja'a David miánaañ maa ja'a Salmos quiujahyyän:

Mänitøchä Dios ja'a nwiindsøn xñämaayyä:

“Yaads min häña'aw nhahooguiø'øháampiøch,

⁴³ høxtä cøonøchä mmädsip tøø nga'a yajmäjädäacäm.”

⁴⁴ Coo ja'a David ja'a Diosquexy hamdsoo ñämaayy “wiindsøn”, nébiäts jaduñ ñä'ä huunghädät.

⁴⁵ Jimä cu'ughajxy hánajty nägøxiä miämädoona'ay, mänitá Jesús ñämaayy ja'a ji-amioødhajxy:

⁴⁶ —Ca'a yø'ø ley-yajñähixøøbiä miädia'agy hajxy mmäbøjcä. Yoñwitmøød hajxy wyi'i wiädity je'eguiøxpä coo hajxy wyi'i yajcumaya'añ. Jaduhnä jioothajxy jia tsoxy coo hajxy jim wyiingudsähgø'øwøøjat halaplaaz. Jiiby hajxy yhäña'awa'añ maa ja'a häñaabiejt yajxonjatypän jiiby tsajtøgooty, chaads jim maa ja'a xøø jiadyiijän. ⁴⁷ Y piöjcäbä yaamgto'oxy ja'a tøjc hajxy. Wi'i yajcumayaamb hajxy, paady hajxy wyi'i Dyiospa'ya'axy jecyjiaty. Hanaxiä hajxy chaachtiuna'añii.

21

¹ Tsajtøgootiä Jesús hänajty, mänitä mäyøøjäya'ay yhiijxy coo xädø'øn hajxy hänajty quiuyoxø'øy. ² Mänitä yaamgto'oxy tu'ug yhiijxpä ja'a jaanč tehñ yhäyoobä. Jagooyyä xädø'ønhuung hänajty miøødä metsc. Je'eduhñ cøjx yecy. ³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøyhajt jaduñ, maas may hädaa yaamgto'oxy häyoobä ja'a xädø'øn tøø quiuyoxø'øy quejee yø'ø mäyøøjäya'ayhajxy. ⁴ Yø'ø mäyøøjäya'ayhajxy, je'e hajxy quiuyoxøøyy mäduhñtiä hajxy tøø yajcunaxy. Pero hädaa yaamgto'oxy, je'e cøjx quiuyoxø'øy mäduhñtiä hijty ñägaya'añ.

⁵ Jiibiä jäya'ayhajxy hänajty näje'e tsajtøgooty. Jaduhñ hajxy hänajty miädia'agy coo ja'a tsaajaañ tehñ yajxonjatiä, coo hajxy tøgooty yajxon jiaanč tehñ yhiixy nebiatiä jäya'ayhajxy hänajty tøø piäda'aguiän. Mänitä Jesús miänaañ:

⁶ —Habaadaamb jaduñ coo hädaa tsajtøjc jyida'añ cøxiä.

⁷ Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøn, mänaa jaduñ jiada'añii. Tii hijxtahñd jaduñ naxaamb coo hänajty tøø yhabaatnä.

⁸ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mniyajcopcø'øwøøjap hajxy, cab hajxy myajwiinhøønät. Nämäy hajxy wiädita'añ. Jaduhñ hajxy miäna'ana'añ: “Høøchä Dios tøø xquiexy”, y “Tøø yhabaatnä.” Pero cab hajxy mmäbøgät. ⁹ Coo hajxy jaduñ mmädoyhädat coo tsip piädø'oga'añ, cab hajxy mdsähgø'øwät. Jayøjpä tsip jiada'añii, cahnä hänajty yhabaadyñä.

¹⁰ Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Nimiädsibø'owäñäbä wiingcajtjaty. ¹¹ Møc hujx jiadita'añ. Jadaañäbä yuuxøø møødä pa'am wiinduhmyhagajpt. Y jimä hochähgøøñäjatypä quiähxø'øga'añ tsajtwiing.

¹² 'Pero cahnä hänajty yhabaadyñä, xmiadsaamb mijts ja'a jäya'ayhajxy. Xyajnøcxaamb hajxy maa ja'a tsajtøjcän. Jiiby hajxy xñäxø'øwø'owa'añ. Xchumaamb hajxy jaduñ. Xyajnøcxaamb hajxy maa ja'a gobiernäwiinduumhajxiän. Ja'a høøchcøxpä hajxy xchaachtiuna'añ. ¹³ Coo hajxy jaduñ mjädät mhabetät, mänitøch hajxy xmiädiä'agät.

¹⁴ Wiinjuø'ow hajxy jaduñ. Cab hajxy jäguemiä mwiinmahñdyhädat waambaty hajxy mhadsöwät. ¹⁵ Høøch mijts nbuhbedaamby. Nmo'owäambiøch mijts ja'a wiinmahñdy nebiä mmädsip hajxy mga'a yajmäjädä'agät. ¹⁶ Høxtä xñähdugaambä mdeedy hajxy møødä mbuhya'ayhajxy møødä mjuyi mmägu'ughajxy møødä mmägu'ughajpähajxy. Näje'eyyam mijts häna'c xyagho'oga'añ. ¹⁷ Nägøxiä hajxy xxiøøghada'añ maa ja'a høøchcøxpän. ¹⁸ Hoy hajxy cøxypänejiä cu mja jat cu mja habet, tsipcøxp hajxy hodiuum mnøcxa'añ. ¹⁹ Coo hajxy hamuumdu'joot mme'e'xtügät, mdägø'øwäp hajxy jim tsajpootyp.

²⁰ Coo hajxy mhixät coo ja'a Jerusalencajpt hänajty tøø jiuhbigo'øyijäm ja'a miädsip, mänit hajxy mnajuø'owät coo hänajty tøø yhabaatnä coo Jerusalén quiuhdägoyya'añ. ²¹ Pønjaty hänajty yaa hijp Judeanaaxooty, tsipcøxp hajxy piäyø'ogät, nõcxäp hajxy jim maa ja'a tunän. Pønjaty hänajty yaa hijp Jerusalencajptooty, tsipcøxp hajxy yaa chöonät. Pønjaty hänajty hijp camjooty, cab hijp ñocxtägätsät quiajptootyhajxy. ²² Jaanč tehñ chaachpøgaambä jäya'ayhajxy nägø'ø nädecypii. Jadaañap jaduñ nebiaty jiiby myiñän cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo jiada'añii. ²³ Jaanč tehñ chaachpøgaambä to'oxiøjc-hajxy hänajty, ja'a hajxy hänajty moxtsa'amhajpä, ja'a hajxy hänajty maaxhuungmøødpä. Hoyhoyyä jäya'ayhajxy yaa chaachpøga'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaanč tehñ yajcumädowäñap hajxy jaduñ. ²⁴ Näje'e hajxy yho'oga'añ coo ja'a tsip jiada'añii. Näje'e hajxy miadsa'añii. Mänit hajxy yajnøcxa'añii wiinduhmyhagajpt. Minaambä jäguemjäya'ay ja'a Jerusalencajpt hajxy yajma'ada'añ, høxtä coonä yhabétät coo ja'a cuhdujt hajxy piöjcäxät coo hajxy jaduñ quia'a jatcøñät.

²⁵ 'Cähxø'øgaambä hijxtahñd maa ja'a xøøjän, maa ja'a po'ojän, maa ja'a madsa'ajän. Pädo'øgaambä mejy; jäditaamb jaduñ. Paadiä cu'ughajxy chähgø'owa'añ wiinduhmyhagajpt. ²⁶ Wiinmahñtiägoyyaambä jäya'ayhajxy coo hochähgøøñä yaa jiada'añii hädaa yaabä naaxwiin. Tsäyuyyaambä xøø chaadsä po'o chaadsä madsa'a. ²⁷ Mänitøch ngädaactägatsa'añ joc-hagujc, høøch ja'a Diosquexypä. Hajäjjäbøch ngäda'aga'añ mäjaamøød. Xyhixäambøchä jäya'ayhajxy. ²⁸ Coo jaduñ jiadøøjat, mänit hajxy mjootcugø'owät. Mänit hajxy mbädsøma'añ hawa'adstuum.

²⁹ Mänitä Jesús miänaangombä:

—Høxtahm̄dsä quepychaa, ³⁰ coo hajxy mhixy coo wiamy, mnajuøøby hajxy coo pi-oodtägøøñä. ³¹ Jadhuh̄n mawinät̄s je'e coo ja'a hijxtahnd hajxy mhijxtsöönät, mnajuø'owäp hajxy jadhuh̄n coo yhabaatnä coo Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añ.

³² Coo jadhuh̄n yhabaadät nébiøch cham̄ nmädia'aguiän, cahñä jäya'ayhajxy hänäjty quioxy ho'ogyñä ja'a hajxy jäda'ahatypä. Tøyhajt jadhuh̄n. ³³ Tägooyaa mbä tsajtwiing møødä naaxwiin, pero tøjiaadaamb nébiøch cham̄ nmädia'aguiän.

³⁴⁻³⁵ Mniyajcopcø'owøøjäh hajxy. Cab hajxy mnajuø'oy mänääjøch ngadaactägatsa'añ. Paady hajxy hoy mhídät. Cab hajxy mhu'ug cab hajxy mjøø'xät. Cab hajxy tii mhadsögät hädaa yaabä naaxwiin. Pøjaty jadhuh̄n ca'a cudiumb, haxøog hajxy jiada'añ yhabeta'añ, høxtä hoy hajxy maa cu jia tsäna'aw. ³⁶ Nähix̄ hahixø'ø hajxy mhídät. Homiänaajä hajxy mDiospa'ya'axät neby hajxy haxøog mga'a jat mga'a habätät, nébiøch hajxy hoy xwyiingudsähgø'owät, høøch ja'a Diosquexypä.

³⁷ Xøømbaadäi Jesús hänäjty yajnähiø'oy tsajtøgooty. Coodspaady hänäjty wiädity maa ja'a tuñ xiøhatiän Olivos. ³⁸ Jopyñä ja'a jäya'ayhajxy hänäjty quioxy hamugø'oy tsajtøgooty coo ja'a Jesús miädia'agy hajxy hänäjty wyi'i yhamädoowhidaañ.

22

¹ Tøø ja'a pascuaxøø hänäjty miäwiingooñnä mänaa ja'a tsajcaagy hajxy hänäjty quiaayän ja'a cajpä tsooy miøødäbä. ² Jia wi'i xyiictaacyy jia wyi'i miädiaactaacyy ja'a teedywiindsøn̄hajxy hänäjty møødä ley-yajnähiø'øbiähajxy nebiä Jesús hajxy yaghø'ogät. Pero chähgøøbiä cu'ug hajxy hänäjty.

³ Mänitä Judas Iscariote ja'a Satanás jioottägøøyy quioptägøøyyä. Jesús jiamiøød hänäjty je'e tu'ug maa ja'a nämajmetspän. ⁴ Mänitä Judas ja'a teedywiindsøn̄ hoy miøødmädia'agy møødä mjøhjap̄ hajxy maa ja'a tsajtøjcän. Je'e yajmøødmädiaac nebiä Jesús yajcø'ødägø'owät. ⁵ Mänitä teedywiindsøn̄hajxy xioondaacy. Mänitä Judas hajxy ñämaayy coo xäðø'ñ hajxy mio'owa'añ. ⁶ Mänitä Judas ñähadsooy. Mänit tiägøøyy wiinmahñdyhajpä nebiä Jesús yajcø'ødägø'owa'añ, mänaa ja'a cu'ughajxy hänäjty quia'a jaty mayyän.

⁷ Mänitä pascuaxøø yhabaatnä mänaa ja'a tsajcaagy hajxy quiaayän, ja'a cajpä tsooy miøødäbä. Yoxyypä meeinguung hajxy hänäjty ja'a pascuaxøøjooty. ⁸ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a Pedro møødä Juan:

—Nøcx ja'a tsuugay hajxy yaghoyø'ow. Tøø yhabaady coo hajxy ndsuugayáañäm ja'a pascuaxøøgøxpä.

⁹ Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Maa højts nyaghoyø'owät.

¹⁰ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Coo hajxy mgajptägø'owät, mbaadaambiä jäya'ay hajxy tu'ug majtcón. Mbanøcxäp hajxy maa tiøjtägø'owa'añän. ¹¹ Mänitä cudøjc hajxy mnämá'awät: “Højts nWiindsøn̄ tøø xquiexy coo højts miich nmäyajtøwät maa hawa'adspä jii maa højts ndsuugáyät ja'a pascuaxøøgøxpä.” ¹² Mänitä hawa'adspä hajxy xmio'owa'añ cruundä jim̄ cøxp. Tøø hajxy hänäjty hoy yajxon̄ yaghoyø'oy. Jimä tsuugay hajxy myaghoyø'owät.

¹³ Mänit hajxy hoy piaady nebiatiä Jesús hänäjty tøø miäna'añän. Mänitä tsuugay hajxy yaghoyøøyy ja'a pascuaxøøgøxpä.

¹⁴ Coo yhabaatnä, mänitä Jesús hajxy yhäñaaguiädaacy meexäwiinduum møødä jiamiøødhajxy. ¹⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cooch̄ nho'ogaannä, jootcújc-høch nniijäwø'oyii cooch̄ mijts nmøødtsuugaya'añ ja'a pascuaxøøgøxpä. ¹⁶ Cábøch mijts nmøødtsugaadiägatsa'añ høxtä coonä yhabaadät mänaa ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añän. Tøyhajt jadhuh̄n.

¹⁷ Mänitä Jesús ja'a vaso tu'ug quionø'cy vinomøød. Mänitä Dioscujú'uyäp yejcy. Mänit miänaañ:

—Huucmuc hajxy hädaa nägøxiä. ¹⁸ Cábøchä vino nhuuctägatsa'añ høxtä coonä yhabaadät coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añ.

¹⁹ Mänitä Jesús tsajcaagy quionø'cy. Mänitä Dioscujú'uyäp yéjcombä. Mänitä tsajcaagy qyijwa'xy. Mänitä jiamiøød miooyy. Mänit miänaañ:

—Høøch̄ nni'x ngopc hädaa. Ja'a mijtsçøxpøch̄ nniñähduga'añii cooch̄ mijts nnähho'tu'uda'añ. Naaghøoc-høch̄ mijts xjahmiejtsta'agy, jadhuh̄nä tsajcaagy hajxy mgáyät.

Coo hajxy quiaabiädøøyy, mänitä Jesús ja'a vaso quionø'cy, ja'a hänäjty vinomøødpä. Mänit miänaañ:

²⁰ —Hädaa vino, hijxtahnd̄ jadhuh̄n miähmø'owa'añ nébiøch nnø'ty nyaghäyowa'añän cooch̄ mijts nnähho'tu'uda'añ.

²¹ Pero ja'a craa xyegaamböchä, yaačh jaduñ xmiöðdhäña'ay maa hädaa meexän. ²² Tsipcöxpöch nho'oga'añ nébiöchä Dios töö xyajnáhdjiiän, hööch ja'a Diosquexypä. Pero ja'a craa xyegaambä, maas haxöög jiada'añ yhabeta'añ.

²³ Mänitä Jesús jiamioðdhajxy tiägöoyy nimiäyajtöwäbä hamiñ haxöpy pönä Jesús yegaamb.

²⁴ Mänit hajxy tiägöoyy yajcapxiööbiä pön möjtuung mo'owáañäp. ²⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Hädaa hajxy yaa gobiernähajpä hädaa yaabä naaxwiin, nä'a hanehmb hajxy. Tsipcöxpä cu'ughajxy quidiuñ neby hajxy yhane'emyiijän. ²⁶ Pero mijts, cab hajxy mnibiäda'agöögät nebiä gobiernän. Pön möjtuung mööd maa mijtsän, ween ñibiäda'agyii nebiä tuung möj ca'a möödpan. Pön hanehmb maa mijtsän, ween ñibiäda'agyii nebiä moonsän. ²⁷ Pön möjtuung mööd, ja'a craa caabiä, tögä craa mäyajcaabiä. Ja'a craa caabiä, je'eds möjtuung mööd. Pero hööch mijts nyajcaaby, höyhöch möjtuung nja möödä.

²⁸ Tööch mijts xmiödyo'oy xmiöðdnaxy tsip xex. ²⁹ Páadyhöch mijts möjtuung nmo'owa'añ, nébiöch nDeedy töö xmiö'oyän, ³⁰ neby hajxy jim mgay mhü'ugät maach nmeexäwiinduumän maach ngobiernähada'añän, nebiä hoyhäñaabejt hajxy myaghäña'awó'owät mänaa ja'a judíos hajxy mhane'ema'añän, ja'a nämajmetsc-hagajtpä.

³¹ Mänitä Jesús ja'a Pedro ñämaayy:

—Simón, Simón, mniyajcopcö'öwöjöp. Tööchä Satanás cuhdujt xjia mäyujwa'añ coo mijts xyajtu'udägöyyät. ³² Pero tööchä Dios nmänuu'xta'agy ja'a miichcöxpä nébiöch miich nmädia'agy homiänaajä xmiäböjcat. Coo miich hänäjty töö mwiinmahñdymejtsnä, mjoodcapxmöcpögäp ja'a mjamiöðtöjc neby hajxy jaduñ quia'a tu'udägöyyät.

³³ Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Homiäajöch miich nbanöcxät, hoy jia pujxtögootiä. Höxtä näguipxy jaduñ nmöðdhö'ogät.

³⁴ Mänitä Jesús miänaañ:

—Pedro, chamñ nnäma'ay, cahnä tseey hänäjty ya'axyñä, töö miich hänäjty tögöghooc mnijögapxyii cooch tyijy xquia'a hixiä.

³⁵ Mänitä Jesús miäyajtöoyy ja'a jiamioðdhajxy:

—Coočh mijts nguejxy Diosmädia'agy-yajwa'xpä, mänitöch mijts nnämaayy coo hajxy tii mga'a wähatät, ni xuummy, ni xädö'öñhidöñdy, ni cö'ög. Y tii hajxy myajmaajiajt.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ni tii.

³⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Pero chaach nmänaañnä coo xuummy hajxy mwähätät möödä xädö'öñhidöñdy. Pön espada ca'a mööd, weenä wyit tiogy nebiä espada jüyät. ³⁷ Tsipcöxp tiöjiada'añ neby jim myiñän cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän ja'a hööchcöxpä: "Ca'awiindöyhäna'c jaduñ tyijjä." Cöxiä jaduñ tiöjiada'añ neby jim myiñän cujaay ja'a hööchcöxpä.

³⁸ Mänit hajxy miänaañ:

—Chaa höjts espada metsc nmöödä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mädöyyä jaduñ.

³⁹ Mänitä Jesús tiu'uböjcy. Mänit ñöcxxy maa ja'a Olivostunän neby hänäjty ñä'ägä cuhdujthatiän. Quipxiä jiamioðdhajxy pianöcxxy. ⁴⁰ Coo hajxy jim miejch, mänitä Jesús miänaañ:

—Tsögä Dios hajxy pa'yáaxäm; jaduñ hajxy mga'a tu'udägöyyät.

⁴¹ Mänitä Jesús ñöcxxy jäguemjuöby nidiuhm Diospa'yaaxpä. Mänit jyjicädaacy. ⁴² Mänit miänaañ:

—Teedy, coo miich jaduñ mmäná'anät, cáböch hädaa tsaachpä peenä nmänáxät. Pero ca'a yhööch nghudujtä nyaghidaamby; miich mguhdujt hidaamby.

⁴³ Mänitä Diosmoonsä tu'ug ñägüehxtö'xy. Tsajpootyp hänäjty choon. Ja'a Jesús ja'a mäjaa hoy mio'oy. ⁴⁴ Jaanch tehm chaachpöjpä Jesús hänäjty. Mänitä Dios miänuu'xtaacy nägö'ö nädecypä. Mänit xiäbitnöö tiägöoyy ta'xpä naaxwiin nebiä nö'tiän.

⁴⁵ Coo ja'a Jesús Dyiospa'yaaxpäðöoyy, mänit tiänaayyö'cy. Mänitä jiamioðdhajxy hoy yhixö'oy. Haagä maab hajxy je'eguiöxpä coo hajxy hänäjty jiaanč tehm jiootmayhaty. ⁴⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy coo mwi'i mia'ay. Pädö'ög hajxy. MDiospa'yá'axäp hajxy; jaduñ hajxy mga'a tu'udägöyyät.

⁴⁷ Jimnä ja'a Jesús hänäjty miädia'agyñä, mänitä cu'ug miejch. Ja'a Judas hänäjty copc-hajp maa ja'a cu'ughajxiän. Je'le ja'a Jesús hänäjty töö jiamioðdhaty maa ja'a nämajmetspähajxiän.

⁴⁸ Mänitä Jesús hoy chu'xy. Mänitä Jesús miänaañ:

—Judas, nej, tsu'xyháamhöch miich xyega'añä, hööch ja'a Diosquexypä.

⁴⁹ Mänitä Jesús jiamioðdhajxy miänaañ:

—Wiindsón, nej, pädó'ogáp hõjts espadahaama.

⁵⁰ Mänitá Jesús jiamiõd tu'ug tiaatspujxtuuty ja'a teedywiindsón mioonsä. Ja'a ha-hooybä taatsc ñäbujx. ⁵¹ Mänitá Jesús miänaaŋ:

—Ween hajxy yhity. Ween tiuhnä.

Mänitá Jesús ja'a craa tiaatsc piädaacä. Tsooc je'e. ⁵² Mänitá Jesús ñämaayy ja'a teedywiindsónhajxy, mөөdä tsajtõjwiindsónhajxy, mөөdä mõjtõjc-hajxy, ja'a Jesús hajxy hánajty yajpädó'ogaambä:

—Nej, méé'tspõch hajxy jaduñ xtyijjiä coo espada coo wojpt hajxy mmäbädó'oguiä.

⁵³ Cooch mijts hijty nmөөdhity tsajtõgooty najxpäxõõ, cábõch mijts hijty nej xtiuñ. Pero tөө yhabaantä cooch mijts xmiädsät ja'a haxõõgpä miäjaagõxpä.

⁵⁴ Mänitá Jesús hajxy miajch. Mänit hajxy yajnõcxy maa ja'a teedywiindsón tiõjcän. Jáguemjuõobiä Pedro hánajty piayo'oy. ⁵⁵ Mänitá soldado jөөn hajxy tiägõoyy yajmõjõobiä jim tõba'amhagujc. Mänit hajxy yhõxtaacy piquiä jөөmba'axaambä. Mänitá Pedro pi-hõxtaacpä. ⁵⁶ Mänitá to'oxymoonsä ja'a Pedro yhihxy coo jilby piahäñaabiä. Mänit miänaaŋ:

—Yõ'õ mixy, ja'a Jesús jiamiõd yõ'õ.

⁵⁷ Mänitá Pedro ñijiõgapxä:

—Pi'muuxy, cábõchä Jesús nhixiä.

⁵⁸ Mänitá Pedro yhõxcájpägombä wiinghänä'c. Mänit ñämaayyä:

—Miiçh mjamiõd je'e, tuhmds.

Mänitá Pedro yhadsooyy:

—Joom, caj tiõyyä.

⁵⁹ Tөө hánajty tu'horä yhity, mänitá Pedro ñänõmä:

—Tõyhajt jaduñ coo ja'a Jesús jiamiõd yõ'õ. Galilea yõ'õ craa choñmbä.

⁶⁰ Mänitá Pedro miänaaŋ:

—Joom, pätiidä miich jaduñ mnä'ä mädiaacyy.

Tuunä Pedro jaduñ ñä'ä mänaaŋ, mänitiä ja'a tseey jiaançh yaaxy. ⁶¹ Mänitá Jesús ja'a Pedro miõjhee'py. Mänitá Pedro cõjx jiahmiech waambaty hánajty tөө ñäma'ayñijäm ja'a Jesús: “Cahnä tseey hánajty ya'axyñä, tөө miich hánajty tägõõghooc mnijijõgapxyii coõgõch tyjy xquia'a hixiä.” ⁶² Mänitá Pedro wyiimbijnä. Mänit hoyhoy jioõyy.

⁶³ Mänitá Jesús tiägõoyyä näxlicäbä näyáaxäbä ja'a häna'c-hajxy hánajty hadänaabiä. Mänit tiägõoyyä wobhó'cäbä. ⁶⁴ Mänit hajxy wyiinguxodsõoyy. Mänit hajxy wyiinguwobõoyy. Mänitá Jesús ñämaayyä:

—Najuõ'õw põñ tөө xwiopy.

⁶⁵ Jaançh tehñ yhaxõõgatiä Jesús ñämaayyä.

⁶⁶ Coo jiobõõoyy, mänitá judiõshajxy yhamugõõoyy, mөөdä mõjtõjc-hajxy, mөөdä teedywiindsónhajxy, mөөdä ley-yajnähixõõbiähajxy. Mänitá Jesús hajxy yajnõcxy maa junta hajxy hánajty yagjadiijän. Mänit hajxy miäyajtõõoyy:

⁶⁷ —Hõjtsä tõyhajt móoyyác, nej, miich Dios tөө xquiexiä.

Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Hõyhõch jaduñ cu nja mäna'an, cábõch mijts häyaa xñä'ä mabõjçäbät. ⁶⁸ Y cooch mijts waambaty nmäyajtõwät, cábõch hajxy xyhadsõwät, ni cábõch hajxy xyhõxmädsät. ⁶⁹ Tөө yhabaantä cooch jim nñõcxaannä maa ja'a Diosän, ja'a mõjcuhdjtmөөdpä. Jimhõch nõcxy nhäña'awa'añ maa ja'a yhaõooyhaampiän, hõõch ja'a Diosquexypä.

⁷⁰ Mänit hajxy wyi'i miäyajtõõoyy:

—Nej, miichä Dios xyHuunghajpä.

Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Tõyhajt jaduñ nej mijts mmäna'añän.

⁷¹ Mänit hajxy miänaaŋ:

—Tii testigõ hajxy nnä'ä jaac wáanämät. Hamdsoo hajxy tөө nmädóowäm coo hamdsoo tөө ñimiädia'agyii.

23

¹ Mänit hajxy nägõxiä tiänaayyõ'cy. Mänitá Jesús hajxy yajnõcxy maa ja'a Pilato wyiindu-umän. ² Mänit hajxy tiägõõoyy nähwaambejpä:

—Jim hädaa craa ja'a cu'ug hijty wyi'i quiapxhiñ. Nõñ hijty miäna'añ coo hõjtsä gobiernä xädõ'õñ nga'a mó'owät ja'a jim tsánaabiä Roma. Jaduñ hijty miänaambä cooc tyjy ja'a Dios tөө quiexyii gobiernähajpä.

³ Mänitá Pilato ja'a Jesús miäyajtõõoyy:

—Nej, jaduñ miich mnibiäda'agyii nebiä gobiernän maa hädaa judiõscájpätänä.

Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Tõyhajt jaduñ nej miich mmäna'añän.

⁴ Mänitá Pilato ñämaayy ja'a teedywiindsónhajxy mөөdä cu'ug:

—Cábøch hádaa craa nhixy coo tii pojpa quia'a mөөдä.

⁵ Mänit hajxy tehngajná wyi'i ya'axy:

—Høhnda'agyimiädia'agyhaam yø'ø craa yajnáhixø'øy ja'a Judeabä-jäya'ayhajxy. Jim yajtsohndaacy Galilea. Yaa tøø mieh. Jaduhñ yaa jiatcøöbiä.

⁶ Coo ja'a Pilato jaduhñ miädooyy, mänit yajtøøyy pø jimä Jesús jiaančh tsooñ Galilea.

⁷ Coo ja'a Pilato yhawääñäxä cooc ja'a Jesús jim chooñ, mänitä Pilato ja'a Jesús quiejxy maa ja'a Herodes wyiinduumän. Hix, gobernador ja'a Herodes hänajty jim tiuumby Galilea. Tøø hänajty quioody Jerusalén xøøhajpä. ⁸ Coo ja'a Herodes ja'a Jesús yhiixy, mänit jiootcugøøyy je'leguiøxpä coo hänajty jia wi'i yhixa'añ. Tøø hänajty miädooyhy coo ja'a Jesús ja'a hoy-yaguøøñäjatypä hänajty tøø yajcähxø'øgy. Jaduhñä Herodes hänajty jia wi'i yhixa'añ coo ja'a Jesús ja'a hoy-yaguøøñäbä yajcähxø'øgät. ⁹ Mänitä Herodes ja'a Jesús madiu'u jia wi'i miäyajtøøyy, pero cabä Jesús ñä'ägä hadsooyy. ¹⁰ Tehngajná ja'a Jesús hänajty nähwaambedyijäm ja'a teedywiindsøñhajxy mөөдä ley-yajnáhixøöbiähajxy. ¹¹ Mänitä Herodes ja'a Jesús hajxy tiägøøyy näxiicpä näyaaxpä mөөдä soldadohajxy. Mänitä wit hajxy yajpägøøyy yajxonbä nebiä rey wyitän. Mänitä Herodes ja'a Jesús quiejxwiimbity maa ja'a Pilatän. ¹² Mänitxøø ja'a Pilato ja'a Herodes miøødnimiägu'ughajpøjcä. Nimiädsiphajtär hajxy hänajty.

¹³ Mänitä Pilato yaaxmujcy ja'a teedywiindsøñhajxy mөөдä copc-hajpähajxy mөөдä cu'ughajxy. ¹⁴ Mänit miänaañ:

—Mijtshøch hádaa craa tøø xyajnámech. Mmänaamb mijts jaduhñ coo ja'a cu'ug hijty quiapxhiñ. Tøøch nja yajmäyach maa mijts mwiinduumhajxiän, y tøø hajxy mhixy mmädooy coo ja'a pojpa quia'a mөөдä nej mijts tøø mja nähwaambetiän. ¹⁵ Ni ja'a Herodes quia'a mäna'añ coo ja'a pojpa mөөдä, paady tøø quiejxwiimbity. Tøø hajxy mhixy coo ja'a pojpa quia'a mөөдä. Paady, cábøch nyajyagho'oga'añii. ¹⁶ Jayøjphøch nyajcumädowa'añ, mänitøch nhøxmdasaanä.

¹⁷ Jaduhñ hajxy hänajty quiuhdujthaty coo ja'a tsumyjiäya'ay hajxy hänajty tu'ug yhøxmach ja'a pascuaxøøjooty. ¹⁸ Mänit hajxy nägøxiä yaaxy:

—Ca'a yø'ø craa mhøxmach. Jue'e mhøxmädsäp ja'a craa Barrabášhajpä.

¹⁹ Paadiä Barrabás hänajty tøø chumyji coo ja'a tsip hänajty tøø yajpädø'øgy cajptooty, mөөд coo hänajty tøø miäjäya'ay-yagho'ogy. ²⁰ Jia wi'i yhøxmdasaamby ja'a Pilato ja'a Jesús hänajty. Jaduhñä cu'ug jia nämäaguionbä. ²¹ Mänitä cu'ughajxy maas møc jiaac yaaxy:

—Møjpahbet hajxy cruzcøxp, møjpahbet hajxy cruzcøxp.

²² Miädägøøghoocpä ja'a Pilato jia mänäängombä:

—Pero nebiämäts jaduhñ tøø jiatcø'øy. Cabä pojpa tii miøöä. Nébiøch nyajyagho'ogøøjät. Nyajcumädowäämbiøch. Mänitøch nhøxmdasaanä.

²³ Pero tehngajná hajxy jiaančh tehñ ya'axy coo ja'a Jesús miøjpahbedøøjät cruzcøxp. Jaduhñsä teedywiindsøñhajxy yaaxpä. Mäjädaac hajxy jaduhñ neby hajxy hänajty miäna'añän. ²⁴ Mänitä Pilato miänaañnä coo ja'a Jesús miøjpahbedøøjät cruzcøxp. ²⁵ Mänit Barrabás yhøxmajch, ja'a cu'ughajxy hänajty tøø yajnáhdijjiäbä, ja'a hänajty tøø chumyjiäbä je'leguiøxpä coo tsip hänajty tøø yajpädø'øgy, mөөд coo hänajty tøø miäjäya'ay-yagho'ogy. Mänitä Pilato yhanemy coo ja'a Jesús miøjpahbedøøjät cruzcøxp.

²⁶ Jimä soldado ja'a Jesús hajxy hänajty yajnøcxy maa hajxy hänajty miøjpahbedä'añän. Mänitä jäya'ay hajxy tu'ug miajch, ja'a xøhajpä Simón, ja'a Cirenetsøhmä. Camjootiä Simón hänajty tøø yho. Mänitä cruz hadsip yajtsømdu'ubøjcä. Høxhaamä cruz miäyohy.

²⁷ Jaančh tehñ nämay hajxy hänajty pianøcxy mөөдä to'oxiøjc-hajxy. Jøøyyäp yäaxäbä to'oxiøjc-hajxy hänajty ñøcxy. Jootmayhajp hajxy hänajty ja'a Jesuscøxpä. ²⁸ Mänitä Jesús ja'a to'oxiøjc-hajxy miøjhee'pejty ja'a hajxy tsohmäbä Jerusalén. Mänit hajxy nämäaayä:

—Ca'ačh hajxy xñäjø'øy. Mijts hamdsoo mniñäjø'owøøjær mөөдä mhuinghajxy. ²⁹ Habaadaamb jaduhñ coo ja'a jäya'ayhajxy miäna'ana'añ: "Jootcujcä to'oxiøjc-hajxy yhity ja'a yhuung ca'a hijpä." ³⁰ Mänitä jäya'ay ja'a tuñ hajxy nämä'awa'añ: "Højts nähgabhéjtäc, højts yú'tsäc." ³¹ Xchaachtionäämbøch ja'a jäya'ayhajxy, høyhøchä pojpa cädieey nga'a ja mөөдä. Maas hanaxiä mijts mjada'añ mhabeta'añ.

³² Metscä mee'tspädøjc ja'a Jesús hänajty quipxy nøcxy miøødmøjpahbedä'añii. ³³ Coo hajxy jim miehch maa hänajty xiøhatiän "Maa ja'a Ho'ogyjiäya'aguioyc Nähgädä'aguiän", mänitä Jesús miøjpahbejtä cruzcøxp mөөдä mee'tspädøjc, tu'ug hanajtyhaamby, tu'ug ha-hooyhaamby. ³⁴ Jimnä ja'a Jesús hänajty miøjpahbedyiniä, mänit miänaañ:

—Teedy, mee'x yø'ø häna'c-hajxy; cab hajxy ñajuø'øy tii hajxy jaduhñ coo jiatcø'øy.

Mänitä soldado ja'a Jesús wyit hajxy tiägøøyy yajniGUIUHäyø'cäbä. ³⁵ Jimä cu'ughajxy hänajty miähee'pna'ay mөөдä tuungmøødpähajxy. Jimä Jesús hajxy hänajty wyi'i näxi'igy:

—Yajnáhwaachp yø'ø craa hijty wiinghäna'c. Ween hamdsoo yajniñhwa'achii pø tøy jaduhñ Dyioshuungä, pø tøy jaduhñ Dyiosquexiä.

³⁶ Jaanä jaduһnä soldadohajxy wyl'i ńäxiicpä. Mäniť Jesús vinagre yaghuucä. ³⁷ Mäniť ńämaayä:

—Pø tøy miichä judioshajxy xquiobiernähaty, hamdsoods yajnińähwa'adsøø.

³⁸ Mäniť soldado pu'uyhuung hajxy jim yujpahy cruzcuhduum. Tägøøgtu'lu hayuuc hänäjy miøøđä cujaay: “Hädaadsä judioshajxy guobiernähajpy.” Griegoһaam hänäjy quuijaayä, møøđä latínhaam, møøđä hebreohaam.

³⁹ Mäniť mee'tspä tu'ug miánaañ, ja'a hänäjy tøø miøpabhéjtäbä cruzcøxp:

—Pø tøyvä Dios tøø xquiexy, hamdsoods yajnińähwa'adsøø, y yajnahwäatsägäts højtspä —nømä Jesús ńämaayä.

⁴⁰⁻⁴¹ Mäniť craa yhojjä jiamiøøđ:

—Nej, cäjtämä Dios mwiingudsähgø'øvä. Paady højts ngumadowáanäm coo tøø ngädiheyyäm. Pero hädaa craa, caj nej tøø jiatcø'øy.

⁴² Mäniť Jesús ńämaayä:

—Jesús, høøch xjahmiédsäp coo miich hänäjy mdägø'øwa'añ gobiernähajpä.

⁴³ Mäniť Jesús yhadsooy:

—Tøyhajt jaduһn ńnäma'ay, jädä'ajoch miich jim xmiødhada'añ tsajpootyp.

⁴⁴ Cujxioø hänäjy je'e, mäniť wyiingoodsøøyy wiinduhmyhagajpt. Tägøøghorä yhiyty wiingoods. ⁴⁵ Cabä xøø hänäjy maa ńä'a hañ. Mäniť tsajtøjc-hadøødiuc quiøø'tswa'xy cujjiä. ⁴⁶ Mäniť Jesús yaaxy:

—Teedy, høøch miich njoot njuøhñdy nyajcø'ødägø'øwaamby.

Jagoø jaduһn jiaac mänaañnä, mäniťiä yho'nä.

⁴⁷ Mäniť soldadowiindsøn yhiyty nebiä Jesús jiajtiän. Mäniť jia mänaañ coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä, coo ja'a Jesús ja'a pojpä hijty quia'a møøđä.

⁴⁸ Coo ja'a cu'ughajxy yhiyty nebiä Jesús jiajtiän, mäniť hajxy wyiimbijnä jootmayhajtäp.

⁴⁹ Jimä Jesús miägu'ughajpähajxy hänäjy tiäna'ay jäguemjuøøby møøđä to'oxiøjc-hajxy, ja'a hajxy hänäjy jim tøø piadsóońäbä Galilea. Yhiyx hajxy je'ebä nebiä Jesús jiajtiän.

⁵⁰ Jimä hojiäya'ay hänäjy tu'ug ja'a xøhajpä José. Arimatea hänäjy choon jim Judeanaaxooty. Møjtuung hänäjy miøøđ maa ja'a judioscajptän. ⁵¹ Pero cab jaduһn piämänaañ coo ja'a Jesús cu yagho'cä. Jiøbhijxyp hänäjy je'e coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. ⁵² Mäniť José ja'a Pilato ja'a cuhdajt hoy miäyujwa'añ coo ja'a ho'ogyjiäya'ay yajmánácät cruzcøxp. ⁵³ Coo ja'a cuhdajt jaduһn miooyä, mäniť yajmánajcy. Mäniť poobwit yajnáhbijty. Mäniť hoy yajnaaxtägø'øy maa ja'a tsaajutän ja'a naamhädiuńäbä. ⁵⁴ Mänacyxioø hänäjy je'e mänaa ja'a Jesús ńäaxtägø'øyän. Viernes hänäjy je'e. Hadsuujøøńäp hänäjy; ja'a poo'xxiøø hänäjy habáatnäp.

⁵⁵ Ja'a to'oxiøjc-hajxy, ja'a Jesús hajxy hänäjy tøø piadsóońäbä Galilea, mäniť Jesús hajxy hoy yhiyty maa hänäjy tøø ńäaxtägø'øyän. ⁵⁶ Coo hajxy wyiimbijty, mäniť pa'agxuupähon hajxy hoy jiuuy. Mäniť hajxy pioo'xnä ja'a poo'xxiøøjooty neby hajxy hänäjy quihudjthatiän.

24

¹ Næxøøjopiä to'oxiøjc-hajxy ńøcxtägajch maa ja'a Jesús hänäjy tøø ńäaxtägø'øyän møøđä jiamiøødhajxy wiingpä. Pa'agxuupähongon hajxy ńøcxy ja'a hajxy hänäjy tøø jiuuyäbä.

² Coo hajxy jim miejch, mäniť hajxy yhiyty coo ja'a tsaajut hänäjy tøø yhawa'ačh. ³ Mäniť hajxy jiiby tiägøøyy. Cab hajxy jiiby pøn piaaty. ⁴ Mäniť hajxy chähgøøyy. Cab hajxy hänäjy ńajjuø'øy neby hajxy jiatcø'øwät. Mäniť hajxy yhiyty coo ja'a jäya'ay hajxy hänäjy metsc miøødtäna'ay. Yajxonjatiä wyithajxy hänäjy. Høxtä haambä wyithajxy hänäjy. ⁵ Mäniť to'oxiøjc-hajxy ńäaxcooyy je'eguiøxpä coo hajxy hänäjy chähgø'øy. Mäniť hajxy ńämaayä:

—Tii ja'a Jesús hajxy yaa coo mhøxta'ay maa ja'a ho'ogyjiäya'ayhagucän. ⁶ Cab je'e yaajän. Tøø jiuypjiönä. Nej, cab hajxy mjahmiechä neby hajxy jiiby tøø xya-jmøødmädia'aguiän Galilea. ⁷ Nømä Jesús ja'a Diosquexypä hajxy xyhawaanä cooc hijty quiø'ødägø'øwa'añii ja'a cubojpäya'ay ja'a cugädiejiäya'ay, cooc hijty miøpabheda'añii cruzcøxp, cooc cudägøøgxøø hijty jiuypjiøga'añ.

⁸ Mäniť hajxy jiaančh jahmiejtsnä neby hajxy hänäjy tøø ńäma'ayijän Jesúsäm. ⁹ Mäniť hajxy wyiimbijnä. Mäniť jiamiøøđ hajxy hoy yhawaanä ja'a nāmajtu'ugpä møøđä nāmaybä. ¹⁰ Ja'a to'oxiøjc ja'a mädia'agy hajxy mäméjtsäbä, jue'e hajxy hänäjy näje'e xiøhaty María Magdalatsoһmbä, møøđä Juana, møøđä María ja'a Jacobo tiaj. ¹¹ Pero cabä to'oxiøjc ja'a miädia'agyhajxy miäböjcäxä ja'a Jesús jiamiøødhajxy. Nebiä cuhhiimbä-mädia'aguiän hajxy jaduһn miädooyy.

¹² Pero ja'a Pedro, miäböjc je'e. Päyø'øguiä ńøcxy maa ja'a Jesús hänäjy tøø ńäaxtägø'øyän. Coo jiiby quiuwoodsøøyy, mäniť poobwit yhiyty coo wiingtuum yhijnä. Mäniť wyiimbijnä. Yagjuøøyy jaduһn neby hänäjy tøø jiadyijän.

¹³ Mänitxøøbä ja'a Jesús jiamioødhajxy hánajty metsc ñøcxy maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Emaús. Majtu'ugkilómetro hánajty jiägüemä maa ja'a Jerusaléncajptän. ¹⁴ Mädiäacáp hajxy hánajty tiu'uyo'oy tijaty tøø jiadyii. ¹⁵ Mänit hajxy wyiingumedsoøyyä ja'a Jesús. Mänit hajxy miøødtu'ubøjcy. ¹⁶ Hoy hajxy jia hijxy, cab hajxy yhøxcajpy. ¹⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy mmädiacapy. Tii hajxy coo mdajy coo mmay.

¹⁸ Tu'j'äya'ay hánajty xiøhaty Cleofas. Mänit yhadsooyy:

—Hopioñä ñajuø'øy tii jim tøø jiadyii Jerusalén jäda'a xøøbä. Nej, miich nidiuhm mga'a najuøøby tii jim tøø jiadyiijä, hoy miich jim tøø mja hijpä.

¹⁹⁻²⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tii jaduñ tøø jiadyii.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a Jesús tøø yagho'ogyii cruzcøxp. Ja'a teedywiindsøñhajxy yejc møød højts ngopc-hajpä. Diosquexy hijty wiädty. Hoy-yagjuøøñajatyä hijty yajcähxø'py. Hoy hijty miädia'agy ja'a Dioscøxpä cu'ughajuc. ²¹ Jaduñ højts njoot hijty chocy coo ja'a Jesús ja'a gobiernä Rómaba ja'a quiuhdujt cu piøjcä nebiä gobiernä yaa quia'a hanéhñnät maa højts ngajptän, højts judiosjäya'ayhajxy. Maaxtøjcy mädägøøy jaduñ yagho'cä. ²² Haamiän ja'a to'oxiøjc-hajxy näjele yhooyy maa ja'a Jesús hánajty tøø ñaaxtägø'øyän. ²³ Pero cábc hajxy piaaty. Mänitägä Diosmoonsä hajxy metsc yhiixy ja'a tsajpootypä-tsohmä. Mänitac hajxy yhawäänäxä cooc ja'a Jesús hánajty tøø jiuypiojñä. Hoy-yagjuøøñä højts hajxy xyajmøødmädiacy. ²⁴ Mänit højts njamiøødhajxy hoy yhiixpä. Jaduñac hajxy piaatpä nebiä to'oxiøjc-hajxy hánajty tøø ñägapxiän. Ni jé'egädsä Jesús hajxy quia'a hijxy.

²⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, cab hajxy mnä'ägä wiinjuø'øyä, cab hajxy mnä'ägä mabøquiä nebiä Diosquexyhajxy jecy miänaañän. ²⁶ Tsipecøxpä Diosquexy chaachpøga'añ coo hánajty jim ñøcxaañnä tsajpootyp.

²⁷ Mänit tiägøøyy yajwiingapxøøbiä ja'a Diosmädia'agy majaty miädia'agyiiän. Jim quiapxtsoñ maa ja'a Moisés hánajty tøø quiujaayän. Cøjx quiapxy mäduññtiä ja'a Diosquexyhajxy quiujahyyän.

²⁸ Coo hajxy jim miejch Emaús, mänitä Jesús miänaañ cooc jiaac yo'oya'añ. ²⁹ Mänit hajxy ñämaayho'cy:

—Huuc mähmø'ow yaa maa højtsän. Tøø chuujøøñä. Coodsøññap jaduñ.

Mänitä Jesús jiaančh mähmøøyy. Mänit hajxy tiøjtägøøyy. ³⁰ Mänit hajxy yhäñaaguiädaacy meexäwiinduum. Mänitä Jesús tsajcaagy quionø'cy. Mänitä Dioscujú'uyäp yejcy. Mänitä tsajcaagy qyijwa'xy. Mänitä jiamioød miooyy. ³¹ Mänitnätš hajxy yhøxcajpnä. Mänitä Jesús yhadägøoyøñä. ³² Mänit tu'j'äya'ay miänaañ:

—Wiinghøch hijty nniijäwø'øyii tu'haambejpä coo ja'a Diosmädia'agy xyajmøødmädiacäm.

³³ Mänitiä hajxy wyiimbijnä, ñøcxtägajch Jerusalén. Mänitä jiamioød hajxy hoy piaady maa hajxy hánajty tøø yhamugø'øyän, ja'a nämajtu'ugpä møød hajxy nämaybä. ³⁴ Mänit hajxy nämetspä ñämaayyä:

—Tøyhajt jaduñ coo ja'a nWiindsøñhajtäm tøø jiuypiojcy. Ja'a Simón jaduñ tøø yhiixy.

³⁵ Mänit hajxy je'e ñägäxpä cooc ja'a Jesús hajxy tøø piaady tu'haam. Mänitac hajxy yhøxcajpnä coogä Jesús ja'a tsajcaagy qyijwa'xy.

³⁶ Jiiby hajxy hánajty miädia'agyiñä, mänitä Jesús ñäguehxtøø'xy maa hajxy hánajty yhäña'ayän. Mänit yajpoo'xy ja'a jiamioødhajxy. ³⁷ Mänit hajxy jiaančh tehñ chähgøøyy. Háañämä tyijy hajxy nämejtsä. ³⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy coo mwi'li chähgø'øy. Tiič hajxy coo xquia'a høxcapy. ³⁹ Høxtáhmdsøch hädaa ngø'ø, høxtáhmdsøch hädaa ndecy. Høøch je'e Jesús. Høøch hajxy nähdøønäc. Cabä háañämä ni'x copc miøødä nébiøch høøch nmøødän.

⁴⁰ Mänitä Jesús ja'a quio'odicy yaghijxy ja'a jiamioødhajxy. ⁴¹ Pero cab hajxy hamuumdu'joot nä'ägä mabøjcy. Xoonäacp hajxy hánajty møød hajxy hánajty yagjuø'øy. Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy jii mmøød cooch ngáyät.

⁴² Mänitä hacxtsa'ay hajxy miooyy møødä mõjtsiinjøødy. ⁴³ Mänitä Jesús quioønsooyy. Mänit quiaayy maa ja'a wyiinduumhajxiän. ⁴⁴ Mänit miänaañ:

—Nébiøch tøø njatiän, tøøds hajxy hijty nhawäänäm mänaa hajxy quipxy tøø nhijtäm. Tøjiajt jaduñ ja'a høøchcøxpä neby jiiby myiñän cujaay maa ja'a Moisés miädia'aguiän, chaads jiiby maa ja'a Sálmosän, chaads jiiby maa ja'a librän ja'a Diosquexyhajxy jecy jiähyyäbä.

⁴⁵ Mänitä Diosmädia'agy quiapxtøøyy:

⁴⁶ —Jaduñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän cooc ja'a Diosquexy tsipecøxp yho'oga'añ, y cooc cudägøøgxøø jiuypiojtgatsa'añ, ⁴⁷ y cooc miädia'aga'añii

wiinduhmyhagajpt. Yaa Jerusalén miädiaactsoona'añii. Jadhunä cu'ughajxy yajwiingapxø'owa'añii coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'owät. Mänit hajxy yajnähwä'adsa'añii ja'a piojpä quiädieey hajxy. ⁴⁸ Hamdsoo hajxy tøø mhixy tøø mmädoy nébiøch cham nmädia'aguiän. ⁴⁹ Nyajnäguexáambiøch mijts ja'a Dioshespíritu ja'a nDéedyhøch tøø xyajwiinwaanø'øyäbä cooçh mijts nmó'owät. Jim choona'añ tsajpootyp. Yaa hajxy mmähmø'owät Jerusalén høxtä coonä ja'a Dioshespíritu hajxy hänäjty tøø xñägäda'agy.

⁵⁰ Mänitä Jesús miøødcajptpädsøømy ja'a jiamiøødhajxy. Mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt xiøhatiän Betania. Mänitä Jesús ja'a quiø'ø chajxajy. Mänitä Dioscuju'uyäp yejcy ja'a jiamiøødcøxpähajxy.

⁵¹ Mänit hajxy ñähguécänä. Mänitä Jesús jim ñøcxy tsajpootyp. ⁵² Mänitä Jesús hajxy wyiingudsähgøøyy. Mänit hajxy wyiimbijnä jaançh tehñ jiootcuyc. Mänit hajxy ñøcxy Jerusalén. ⁵³ Jabom-jabom hajxy hänäjty ñøcxy tsajtøgooty. Nøcxy hajxy hänäjty quiapxy miädia'agy coo ja'a Dios miøjjä jiaançhä. Amén.

San Juan

¹ Ja'a Dioshuung, je'e hajxy xyajnáhixóoyäm nebiä Dios jäya'ayhatiän. Jíyyäm hánajty je'e mänaa hádaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Jíyyäm hánajty je'e moøðä Dios; Diósäts je'e. ² Jim hánajty je'e moøðä Dios mänaa hádaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. ³ Jaaya'ay jaduñ hädiuun çøxiä. Nidiuhm yhädiuun. ⁴ Ja'a Dioshuung, yejpy ja'a jugyhajt je'e. Jaduñ mäwiin je'e nebiä cujajpä nebiä cudøø'xpän. Xyajpádsøømä m haxxy hagoonstuum. ⁵ Coø jøøn yhajajy hagoonstuum, hoy jaduñ nhíxäm. Ja'a Dioshuung, jaduñ mäwíináts je'e nebiä jøønän coø xyaghíxäm neby hajxy hoy nwardíjtämät.

⁶ Mänitä Dios jäya'ay tu'ug quiejxy, ja'a xøhappä Juan. ⁷ Paadiä Juan quiejxä, jaduñhä Dioshuung ñägápxät, jaduñhä jäya'ayhajxy nägøxiä miäbögat. ⁸ Ja'a Juan, ca'a je'e Dyioshuungä. Nä'a nägapxpä jaduñ quiejxä. ⁹ Tøø ja'a Dioshuung hánajty yaa miejtsnä hádaa yaabä naaxwiin. Je'e ja'a tøyhajt hajxy xmióoyäm nägøxiä maa hajxy yaa ndsánáyyäm hádaa yaabä naaxwiin. Çøxiä xyajnáhixóoyäm.

¹⁰ Coø yaa miejch hádaa yaabä naaxwiin, cabä miädia'agy miäböçcäxä, hoy hánajty çøxiä tøø jia hädiuñ. ¹¹ Jim je'e jia medsooyy maa ja'a yhamdsoo cajptän, pero cab jim chojçä. ¹² Pero näje'ejaty hajxy chojcy. Pøn jaduñ tsojç, pøn ja'a miädia'agy mäböççä, je'edsä cuhdujt hajxy mooyy coø hajxy yhidät nebiä Dioshuungän. ¹³ Cab hajxy xyhuunghájtäm nebiä yaabä teedy hajxy xyhuunghájtäm. Pero coø hajxy nmäböçcämät ja'a Dios ja'a miädia'agy, mänit hajxy jaduñ xyhuunghájtämät.

¹⁴ Ja'a Dioshuung, jäya'ayhajt je'e neby højts chaa njäya'ayhájjtäm. Hádaa yaabä naaxwiin je'e chánaayy maa højtshájtäm. Tøø højts nhixy coø je'e miøjjä jiaanchä. Paady miøjjä jiaanchä coø je'e Dyioshuungä. Tiuumby je'e ja'a mayhajt homiänaajä. Tømiädiaacp je'e homiänaajä. ¹⁵ Jaaya'ayädsä Juan jaduñ ñägäpç:

—Yø'øya'ayhøch hijty nnägäpçyp, yø'ø høxhaam tøø jiaac méchäbä. Høøch hijty jayøjp tøø nmech. Yø'ødsä møçcuhdujt nä'ägädä møøð. Høøch, cáböçhä cuhdujt jaduñ nmøøðä neby yø'øya'ay miøøðän. Jímiam yø'øya'ay hánajty coøch yaa nmiiñ ngahy.

¹⁶ Jaaya'ayäts ja'a mayhajt tuumb ja'a højtsøxphájtäm homiänaajä. ¹⁷ Dios ja'a Moisés ja'a cuhdujt jaduñ mooyy. Højts ja'a Moisés ja'a cuhdujt xmiøodiägájtäm. Pero xchøçäm ja'a Dios hajxy møøð xmiøoyäm ja'a tøyhajt. Paadiä Jesucristo yaa quiejxä. ¹⁸ Ni pøn ja'a Dios quia'a hixyñä. Ja'a yHuung, je'e hajxy xyhawaaná m nebiä Dios jäya'ayhatiän. Jiaanch tehñ chojpy ja'a Dios ja'a Jesucristo. Tu'ughuunghajp ja'a Jesucristo.

¹⁹ Mänitä teedyhajxy näje'e jim quiejxä møøðä levitashajxy maa Juangän. Ja'a levitashajxy, tsajtøçueendähajp hajxy hánajty tiuunghajpy. Jim hajxy choñdaacy maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Jerusalén. Ja'a judíos wyiindsønhajxy jaduñ mäguejx. Paadiä teedyhajxy jaduñ quiejxä coø ja'a Juan hajxy ween nøçxy tiøyhajtmädooy pøn je'e. ²⁰ Coø ja'a Juan jaduñ miäyajtøøwa, yejç je'e ja'a tøyhajt. Caj yhøhndaacy:

—Ca'a yhøøçhä je'e ja'a Cristo, ja'a hajxy nhahíxämbä, ja'a Dios tøø wyiinguéxiäbä coø hajxy xyhanéhämät.

²¹ Mänitä jadähooc miäyajtøøwägumbä:

—Pøn miich. Nej, miich Elíashajp ja'a mináambjä.

Mänitä Juan yhadsooyy:

—Caj.

Mänitä miäyajtøøwägumbä:

—Nej, tøgä miich ja'a Diosmädia'agy jecy tøø mhuuc mäwädiypä.

Mänitä Juan yhadsoögumbä:

—Cábämäts.

²² Mänitä miäyajtøøwägumbä:

—Pøn miich. Højts ja'a tøyhajt móoyyác neby højts ja'a nwiindsøn häyaa nhawaandägájtämät pøn miich.

²³ Mänitä Juan yhadsooyy:

—Høøch, nyajcapxøøbiøch ja'a Diosmädia'agy møç pactuum. Panøçx ja'a Diostu'u hajxy nebiä Isaias jecy miänaañän coø hajxy mbanøçxät. Diosmädia'agy ja'a Isaias jecy yajwa'x.

²⁴ Ja'a hajxy hánajty tøø quiexyñjibä maa ja'a Juangän, näje'e hajxy hánajty pianøçxä ja'a fariseos ja'a miädia'agy hajxy.

²⁵ Mänitä Juan miäyajtøøwa:

—Ti miich coø mnä'ä mäyajnäbejpä pø cá'adäm miich mGrístjä, pø cá'adäm miich ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy jecy tøø yajwá'xiäbä.

²⁶ Mänitä Juan yhadsooyy:

—Høøch, nøøháamhøch nmäyajnäbety. Pero xima jäya'ay tu'ug majiäya'ayhaguyc. Cahnä hajxy mhixyhatyñä. ²⁷ Jayøjphøch nmejch. Mänit yø'øya'ay høxhaam jiaac mejch. Møjcuhdajt yø'øya'ay miøød quejeech nmøødä.

²⁸ Jimä Juan hänäjty miäyajnäbety maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Betäbara, ja'a Jordängpä møjnøøhaawiimbä jaduñ maa ja'a xøø piädsømiän.

²⁹ Cujaboom ja'a Juan ja'a Jesús yhijsy. Jimä Jesús hänäjty miänacy maa ja'a Juan hänäjty tiäna'ayän. Mänitä Juan miänaañ:

—Huug hix hajxy, xii jäya'ay tu'ug miänacy. Yø'ø jaduñ xøhajt ja'a Meeghuung ja'a Dios tøø quiéxiäbä. Yø'øds hajxy je'e xñähho'tu'udäänäm. Yø'øds hajxy je'e xyajñähwa'ads xyajcuñwa'adsäänäm ja'a nbojpä ngädieyhájtäm. ³⁰ Yø'øch hijty nnänøømby ja'a høxhaam tøø jiaac méchäbä. Høøch hijty jayøjp tøø nmech. Yø'øds je'e ja'a møjcuhdajt møød quejeech nmøødä. Jimiäm yø'øya'ay hänäjty mänaach nmiñ nga'ayän. ³¹ Cábøch hijty nnajuø'øy pøn jaduñ tunaamb nébiøch tøø nmädia'aguian. Pero päadyhøch tøø nmech mäyajnäbejpä nøøhaam neby hajxy jaduñ mnajuø'øwät pøn je'e, mijs judíos.

³² Mänitä Juan miänängumbä:

—Tøøchä Dioshespíritu nhixy coo jim tøø chooñ tsajpootyp. Mänitøch nhixy coo hänäjty miänacy nebiä palomän. Mänitä ñaaxcädaacy. Mänitä jim yhøxtaacy yø'øya'ay quiuhduum. ³³ Cähnøch hänäjty nnajuø'øy pøn je'e. Pero jaaya'ayhøch tøø xquiéxiäbä mäyajnäbejpä nøøhaam, je'e'ech jaduñ xñämaayy: “Mhixaambiä Dioshespíritu maa je'e miänacø'øwa'añän. Jim jaduñ miähmø'øwa'añ maa tu'jäya'ay quiuhduumän. Jaaya'ayäts ja'a Dioshespíritu jaduñ yegáannäp.” ³⁴ Tøøch njaançh hixy. Tøøch nnägapy coo yø'øya'ay jiaançh Dioshuungä. Nyéjpiøch ja'a tøyhajt jaduñ.

³⁵ Cujaboom ja'a Juan hänäjty jim tiänäaguumbä møødä jiamiøød metscä. ³⁶ Jimä Jesús hänäjty wiädijp. Coo ja'a Juan ja'a Jesús miøjhee'py, mänitä Juan miänaañ:

—Yø'øds jaduñ xøhajt ja'a Meeghuung ja'a Dios tøø quiéxiäbä.

³⁷ Coo ja'a Juan ja'a jiamiøødhajxy jaduñ miädooy, mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy nämetscä. ³⁸ Coo Jesús jiävøøyy coo hänäjty pianøcxyii, mänitä wia'wiimbijty. Mänitä yhijsy coo hänäjty nämetscä pianøcxyii. Mänitä miänaañ:

—Tii hajxy mhøxtaaby.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Wiindsøn, maa miich tøø mmejtsta'agy.

³⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jam huug híxäm.

Mänit hajxy hoy jiaançh hixy maa Jesús hänäjty tøø miejtsta'aguian. Tøø hänäjty miänacyxiøøjøøñä. Jim hajxy miähmøøñä maa Jesúsän.

⁴⁰ Tu'ugä Juan ja'a jiamiøød hänäjty xiøhaty Andrés, ja'a Simón Pedro piuhya'ay. Je'eds ja'a Jesús hänäjty tøø piadu'ubøcy møødä jiamiøød tu'ug. ⁴¹ Mänitiä Andrés ja'a piuhya'ay hoy piaady, ja'a xøhajt Simón. Mänitä Simón ñämaayy:

—Tøø højts ja'a Mesías nbaady —je'e jaduñ ñänøømby ja'a Cristo, ja'a Dios tøø wyiin-guéxiäbä coo hajxy yaa xyhanéhämät.

⁴² Mänitä Andrés ja'a Simón jim wioonøcxy maa ja'a Jesús hänäjtiän. Coo ja'a Jesús ja'a Simón yhijsy, mänit miänaañ:

—Miich, Simón miich mxøhaty. Jonás miich mdeedyhajpy. Pero Pedro mxøhataanä —je'e jaduñ ñänøømby tsaa.

⁴³ Cujaboom ja'a Jesús hänäjty ñøcxa'añ Galilea. Mänitä Felipe hoy piaady. Mänitä Felipe ñämaayy:

—Jámhøch quipxy møødwädjytäc. Høøchä nmädia'agy habøjcäc.

⁴⁴ Jimä Felipe hänäjty chooñ maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Betsaida. Jim ja'a Andrés hänäjty choñbä møødä Pedro. ⁴⁵ Mänitä Felipe ja'a Natanael hoy piaady. Mänitä Natanael ñämaayy:

—Tøø højts jaaya'ay nbaady ja'a Moisés tøø ñägäpxiäbä maa ja'a nocy piädø'quiän, ja'a Diosmädia'agy miävädijpähajxy tøø ñägäpxiäbä. Jesús jaduñ xiøhaty. José yhuung je'eduhñ. Jim jaduñ chooñ Nazaret.

⁴⁶ Mänitä Natanael miänaañ:

—Nazaretä. Cabä ndijy hoybäda'a jim Nazaret.

Mänitä Felipe yhadsooyy:

—Jam huug híxäm.

⁴⁷ Jimä Natanael ja'a Jesús hänäjty ñämech. Coo Jesús ja'a Natanael yhijsy, mänitä Jesús miänaañ:

—Yø'ø judío xii miimbä, hamuumdu'joot ja'a Diosmädia'agy quiuiduñ. Ni mänaa quia'a hønnda'agy.

⁴⁸ Mänitä Natanael ja'a Jesús miäyajtøoyy:

—Maach miich tøø xyhixy coooh miich jaduuh tøø xyhøxcapy.
 Mänitá Jesús yhadsooyy:
 —Jiiby miich hánajty mdána'ay piidspa'c. Cahná Felipe hánajty xmiägapxy.
⁴⁹ Mänitá Natanael miánaañ:
 —Wiindsón, Dios miich xyhuunghajp. Mhanehmby miich ja'a judíoshajxy.
⁵⁰ Mänitá Jesús miánaañ:
 —Pádyhøch ja'a nmádia'agy xmiábøjcá coooh jaduuh nmánaañ coooh miich jiiby tøø nhixy piidspa'c. Pero mhixaamby coooh maas hoy-yagjuøøñajatypá nyajcáhxø'øga'añ.
⁵¹ Mänitá Jesús miánaangumbá:
 —Chaads mijts nnámá'awät, mhixaamby hajxy coo ja'a tsajpootyp yhawa'adsa'añ. Mhixaamby ja'a Diosmoonsá hajxy ja'a tsajpootypá coo hajxy chajpeda'añ coo hajxy ñaaxcáda'aga'añ maachá nwiinduumän, høøch ja'a Diosquexypá.

2

¹ Cumaaxc ja'a pøc hu'ug hánajty jiada'añii maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Caná de Galilea. Jimá Jesús ja'a tiaj wioowá ² møødä Jesús møødä jiamiøødhajxy. ³ Mänitá vino quiojxy. Mänitá Jesús ñämaayyá ja'a tiaj coog ja'a vino tøø quiojxy. ⁴ Mänitá Jesús yhadsooyy:
 —Maam, ca'a mhaaw mbáda'agy. Ca'a myiichá mgüeendá. Høøch nnajuøøby. Cahná yhabaadyñá coooh nmayhajtúnát.

⁵ Mänitá Jesús ja'a tiaj miánaañ, ñämaayyá ja'a moonsáhajxy:
 —Naxy hajxy mdehm miábøgát coo Jesús hajxy xmiägapx xyhané'emät.
⁶ Jimá hamøj tsaanøøgow hánajty quiärumna'ay tädujca. Tägø'øwaamb jiiby tu'nøøgow mádaaxc-hii'xlitro o mágo'xlitro. Jue'le ja'a judíos hajxy hánajty wia'a'añ, cø'øbujnøøhidøhñdy. Jaduuh hajxy hánajty quihdujthaty. ⁷ Mänitá Jesús miánaañ, ñämaayyá ja'a moonsáhajxy:
 —Cudemø'øw nøø hajxy nøøgowooty. Cøxy yaghuts hajxy.

Mänit hajxy jiaançh yaghujch. ⁸ Mänit Jesús miánaangumbá:
 —Jee'ppádsøm nøø hajxy weeñtiá. Nøcx ja'a mwiindsón hajxy mo'ow.
 Mänit hajxy jaduuh quiuidiuñ. ⁹ Tøø ja'a nøø hánajty wia'añguiojy vino. Jesús jaduuh yajwa'añguioj. Mänitá moonsáwiindsón ja'a vino quioøøchooyy. Mänit yhuucmajch. Cab hánajty ñajuø'øy maa ja'a vino tøø chooñ. Pero ñajuøøby ja'a moonsáhajxy hánajty; hix, je'le ja'a nøø hajxy hánajty tøø jiee'ppádsømny. Mänitá moonsáwiindsón ja'a jamiø'ød miøjyaaxy.
¹⁰ Mänit ñämaayyá:

—Jayøjp ja'a hovyino hajxy naxy ñä'ägädá temy. Coo ja'a woybá wicpáhajxy hánajty com tøø yhu'ugy, mänit hajxy hánajty jiaac tema'añ ja'a vino ca'a jaty hoybá. Pero miich, cahná hovyino mdemyñá.

¹¹ Coo Jesús ja'a vino yajwa'añguiojy jim Caná de Galilea, hijxtahnd jaduuh yajcáhxø'tsohn coo miøjjá coo jiaançhá. Coo Jesús ja'a jiamiøødhajxy jaduuh yihixy coo Jesús ja'a vino yajwa'añguiojy, paadiá Jesús miádia'agy miábøjcáxá.

¹² Mänitá Jesús hajxy jiiby yhádaacy maa ja'a cajpt jaduuh xiøhatiän Capernaum, møødä tiaj, møødä piuhya'ayhajxy, møødä jiamiøødhajxy. Coo hajxy jiiby quiádaacy, mejtsxøø tägøøgxøø hajxy jiiby yhiyty.

¹³ Jadáañap ja'a pascuaxøø hánajty jim maa ja'a cajpt jaduuh xiøhatiän Jerusalén. Ja'a judíoshajxy hánajty jim yagjadáañap. Mänit Jesús jim ñøcxy Jerusalén. ¹⁴ Coo jim quioo'ty, mänit jiiby tiøjtägøøyy maa ja'a tsajtøjc hamøjpän maa ja'a judíos ja'a Dios hajxy hánajty wyiingudsáhø'øyän. Jiiby ja'a wajtoo'páhajxy hánajty møødä meegtoo'pá møødä palomato'pá. Jaaná jiipiá xädø'øñguuiwjtspáhajxy hánajty yháñaabiá. ¹⁵ Coo Jesús jaduuh yihixy, mänitá xaach wyidsø'cy. Mänitá ju'xt yhädiuñ. Mänitá jáya'ayhajxy cøjx yhøxpábo'oyii jiiby tsajtøgooty møødä waj møødä meeg cøxiá. Mänitá Jesús yajtsitø'cy ja'a xädø'øñguuiwjtspá mieexáhajxy. Cøjx ja'a xiädø'øñhajxy yhøxxity. ¹⁶ Mänitá palomato'páhajxy ñämaayyá:

—¡Yajpádsøm yø'ø mbaloma hajxy! ¡Cábøch nDeedy ja'a tiøjc hajxy xwiáañät halaplaaz!
¹⁷ Mänitá jiamiøødhajxy jiahmiejtstaacy coo jaduuh yhity cujaay: “Mjaançh tehñ cwieendhádaañbøch hádaa miich mdøjc nägø'ø nädecypíá, hóyhøch hajxy cu xjia yajcuyagho'ogø'ow.”

¹⁸ Mänitá judíoshajxy miánaañ, ñämaayyá Jesús:
 —Tii hijxtahnd højts xyajcáhxø'øgáañap hoy-yagjuøøñajatypá pø mmøød miich cuhdujt jaduuh coo yø'øya'ayhajxy tøø mgøxy høxpábo'oy.

¹⁹ Mänitá Jesús yhadsooyy:
 —Coo hádaa tsajtøjc hajxy myagíidät, pues cudägøøgxøøyyøch nyaghoyøødiägátsät.
²⁰ Mänitá judíoshajxy miánaañ:
 —Cujuxychägui'xtädujcumøjt hádaa tsajtøjc jecy miaayy y tägøøgxøøyyá miich myaghoyøødiägatsa'añ. Cab højts jaduuh nmábøcy.

²¹ Pero jue'e Jesús hánajty nãnøømby "ja'a tsajtøjc", ja'a yhamdsoo ni'x ja'a yhamdsoo copc. ²² Coo Jesús hánajty cujecy tøø jiaanč juyjpiøcy, mänitã jiamioðdhajxy jiahmiejstaacy nebiaty hánajty tøø miãna'afãn. Mänitã Diosmãdia'agy hajxy miãbøjnã møødã Jesús ja'a miãdia'agy.

²³ Mãnaa ja'a Jesús jim yhiatiã Jerusalén ja'a pascuaxøøjooty, mänitã cu'ugã Jesús hajxy yhiixy coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñãjatypã hánajty yajcãhxøøgy. Mänitã Jesús ja'a miãdia'agy miãbøjcãxã nãmøj nãmãy. ²⁴ Pero cabã Jesús hánajty yajwiinhøøñ, je'eguiøxpã coo hánajty ñajuø'oy hamdsoohaamby coo ja'a cu'ughajxy hánajty hamuumdu'joot quia'a mãbøcy. ²⁵ Hix, hamdsoohaambiã Jesús hánajty ñajuø'oy coo hajxy haxøøg nwiinmahñdyhãjtãm nãgøxiã. Cabã Jesús hánajty pøn miãyajtøy neby hajxy nwiinmahñdyhãjtãm.

3

¹⁻² Coo maxiøø hánajty tøø yhiñã, mänitã copc-hajpã jim tu'ug miejch maa Jesúsãn. Nãmãy hajxy hánajty quiopc-haty maa judiøshajxiãn. Nicodemo ja'a copc-hajpã hánajty xiøhaty. Pianøcxãp ja'a fariseos miãdia'agyhajxy hánajty. Tøø hánajty quioodsø'oy coo jim miejch maa Jesúsãn. Mänit Jesús ñãmaayã:

—Wiindsøn, nnajuøøby højts coo miichã Dios tøø xquiexy yajnãhixøøbiã. Coo miichã Dios hãxøpy xquia'a puhbety, caj miich hoy-yagjuøøñãjatypã hãxøpy myajcãhxøøgy.

³ Mänit Jesús miãnaañ:

—Chaads miich tehñ tiøyhajt nnãmã'awãt, coo mga'a miindãgats mga'a cahdãgãtsãt, cabã Dios xyhané'emãt.

⁴ Mänit Nicodemo yajtøøyy:

—Pero neby jaduñ mmiindãgats mgahdãgãtsãt coo hánajty tøø mmãjaanã. Neby jiiby mdãgøødiãgãtsãt ja'a mdaj jioodooty coo jiiby jadãhooc mmaaxhuunghãdãt.

⁵ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Pues caj. Chaads miich tehñ tiøyhajt nnãmã'awãt, coo mga'a miindãgats mga'a cahdãgãtsãt nøøhaam møødã Dios yhEspirituhaam, cabã Dios xyhané'emãt. ⁶ Coo tøø mmiñ tøø mga'ay nebiã maaxhuungãn, Dios je'e xmiiooyy ja'a mni'x ja'a mgopc møødã mjuøhñdy. Y jaduñ mãwĩnãts je'e, coo Dioshespĩritu mbadu'ubøgãt, nebiã miindãgach cahdãgachpãn mmãhmø'owãt. ⁷ Ca'a myagjuø'oy cooçh jaduñ nnãmã'ay coo tsipcøxp mmiindãgats mgahdãgãtsãt. ⁸ Coo poj jaduñ xiãmemy, cab hajxy nnajuøøyyãm maa myinø'oy maa ñøcxø'oy. Homiaajã poj xiãmemy. Mmãdøwãp jaduñ pero caj mhixãt. Jaduñ mãwĩnãts ja'a Dios yhEspĩritu coo xjioottãgø'ow coo xquioptãgø'owãt. Coo jaduñ mmãbøgãt hamuumdu'joot, jaduñ mjãdãt nebiã miindãgach cahdãgachpãn —nømã Jesús miãnaañ.

⁹ Mänitã Nicodemo yajtøøgumbã:

—Neby je'eduhñ mnãnømy.

¹⁰ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Yajnãhixøøbiã miich mduunghajpy maa ja'a judiøshajxiãn pero cãhnøch nmãdia'agy xwyiijnjuøøyyãbã. ¹¹ Chaads miich tehñ tiøyhajt nnãmã'awãt. Nmãdiaacyy højts mãdyijjaty højts nnajuøøby y nnãgapxyp højts mãdyijjaty højts tøø nhixy. Pero mijts, cab højts mijts nmãdia'agy xñã'ãgãdã mãbøcy. ¹² Tøø hajxy nja yajmøødmãdia'agy tijaty yaa ja hijp hãdaa yaabã naaxwiin, pero cab hajxy mmãbøcy. Hoorã, cooçh ja'a tsajpootypã hajxy nyajmøødmãdia'agãt, ni je'e hajxy mga'a wiinjuø'owãt.

¹³ 'Ni pøn jim quia'a hoyñã tsajpootyp. Jagøoyyøch jim nidiuhñ ndsooñ, høøch ja'a Diosquexypã. Paadyhøch ja'a tøyhajt nmøødã neby jim. ¹⁴ Ja'a Moisés, jimã tsahñdyhãhãdiuunnaxy yujpahy quepyquioxp jim pactuum. Jaanã jadũhñhøch jãya'ay xyujpã'awaambã, høøch ja'a Diosquexypã. ¹⁵ Pønãtyhøch nmãdia'agy xmiãbøjcãp, cabã yhããñãmãhajxy mãnaa quihuðãgoyyã'afñ. Cøjxta'axiøø hajxy jiugyhada'afñ nebiã Dios jiugyhãtiãn —nømã Jesús miãnaañ.

¹⁶ Xjiaanč tehñ chojc xjiaanč tehñ pia'hãyoøwãm ja'a Dios hajxy nãgøxiã, mãduhñtiã hajxy yaa nhjãtãm hãdaa yaabã naaxwiin; paadiã tiu'ughuunngãhdujcy. Coo ja'a mãdia'agy hajxy hamuumdu'joot nmãbøjcãmãt ja'a Dioshuungcøxpã, cabã nhããñãmãhajxy mãnaa quihuðãgøoyãmãt. Jaduñ hajxy cøjxta'axiøø njugyhãjtãmãt nebiã Dios jiugyhãtiãn. ¹⁷ Paadiã Dios ja'a yHuunng yaa tøø quiexy hãdaa yaabã naaxwiin coo hajxy jaduñ ween xñãhho'ttũtãm. Cab hajxy jaduñ xyajcumãdowããããm.

¹⁸ Pønãtiã Dios yHuunng ja'a miãdia'agy mãbøjcãxãp, cab hajxy je'e yajcumãdowã'afñii. Pønãty ca'a mãbøjp, tøø Dios miãna'afñ cooc hajxy yajcumãdowã'afñii, coogã Dios ja'a yHuunng ja'a miãdia'agy quia'a mãbøjcãxã. ¹⁹ Coo Dios yHuunng yaa yhooyy hãdaa yaabã naaxwiin, hagoodstuum jãya'ayhajxy hánajty yhiity. Paady hajxy hánajty yhiity hagoodstuum coo haxøøgwiinmahñdy hajxy hánajty tiuñ. Cabã Dios yHuunng miãdia'agy hánajty miãbøjcãxã. Jaduñ mãwĩnãts je'e nebiã jøønãn. Paady jaduñ nebiã jøønãn, jaduñ

jäya'ayhajxy piädsómät hagoonstuum. Pønjaty hagoonstuum mähmø'øwaamb, je'eds Dios nänøømbý coo hajxy yajcumädowa'añii. ²⁰ Pønjaty haxøøgwiinmahñdyhajxy tuumb, cab hajxy choocy maa jiajjiän. Cähxø'øgaamb yhaxøøgwiinmahñdyhajxy je'e, paady hajxy quia'a pädsøma'añ jajtuum. ²¹ Pønjaty panøcxaamb ja'a tømüdia'agy, je'eds jaduhñ pädsømaamb jajtuum. Paady hajxy jaduhñ piädsøma'añ, jaduhñ quiähxø'øga'añ coo Dios hajxy tøyhajt jiaanç puhbedyii.

²² Mänitä Jesúsuhajxy jim ñøcxy Judeanaaxooty møødä jiamiøødhajxy. Coo hajxy jim miejch, mänit hajxy tiägøøyy mäyajnäbejpä. Maxiøø hajxy jim yhjty mäyajnäbejpä. ²³ Jaaná jimä Juanghajxy hñanjty miäyajnäbejpä maa ja'a cajpt hñanjty xiøhatiän Enón. Salim cajpt mäwiingón jaduhñ. Comä nøø hñanjty jim. Mejtsp jäya'ayhajxy hñanjty jim näbejpä. ²⁴ Cahnä Juan hñanjty chumyii.

²⁵ Mänitä Juan ja'a jiamiøødhajxy tiägøøyy mädiaacpä møødä judíoshajxy nämejtsc nädagøøg. Je'e hajxy hñanjty miädiaacpy neby hajxy ñäbetät. ²⁶ Mänit Juan hoy ñäma'ayii:

—Wiindsóni, xiiby yø'øya'ay miäyajnäbety, ja'a miich hijty jim xmiøødhijpä ja'a Jordángpá møjnøøhawimb, ja'a miich tøø mnägäpxiäbä coo Dios tøø quiexy. May jäya'ay tøø ñämech maa miäyajnäbetiän.

²⁷ Mänit Juan miänaañ:

—Coo ja'a Dios jaduhñ tøø miäna'añ, paadiä Jesús miädia'agy pianócxäxä nämay. ²⁸ Tøø hajxy mmädoy cooch nga'a Cristo. Jawyiinhøch Dios xquiejxy. Páadyhøch jawyiin xquiejxy cooch mädia'agy nyajwá'xät yø'ø Jesúsøxpä. ²⁹ Coo ja'a pøc hu'ug maa jiadyii, ja'a jamiø'ød, je'eds ja'a jaxie'eb møød. Ja'a jamiø'ød ja'a miägu'ughajpä jii hijpä, xoondaacp je'eduhñ coo jamiø'ød quiajxy. Jaaná xoondáacpøch høøçhpä je'eguiøxpä coo Jesús miädia'agy pianócxäxä nämay. ³⁰ Tehngahnä hajxy miayø'owa'añ, ja'a Jesús miädia'agy hajxy panócxäbä. Pero pønjätyhøchä nmädia'agy xpianócxäp, haweeno'øwaamb hajxy je'e.

³¹ Xyhanéhäm hajxy je'e nägøxiä, jaaya'ay jim toshmbä tsajpootyp. Yaayyá hajxy ndsänäyäm hädaa yaabä naaxwiin, y hädaa yaabä naaxwiimbä mädia'agy hajxy nmädiacäm. Pero jaaya'ay jim toshmbä tsajpootyp, ³² je'eduhñ miädiaacpy nebiaty jim tøø yhixy tøø miädoyyän tsajpootyp. Pero cabä miädia'agy miäbøjcäxä nämay. ³³ Pønjätiä Jesús miädia'agy mabøjcäp, je'eds tøyhajt yejp coo Dios tiømiädia'agy. ³⁴ Jaaya'ay Dios tøø quiéxiäbä, Diosmädia'agy je'eduhñ miädiaacpy. Hamuumdu'joot Dios ja'a Jesús ja'a Dioshespiritu miooyy nebiä Jesús jaduhñ miädiaactägätsät. ³⁵ Choippy ja'a Dios ja'a yHuung; paadiä cøxiä wiinä tøø yajcø'ødägø'øy. ³⁶ Pønä Dios yHuung ja'a miädia'agy mabøjcäp, je'eds cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jjugyhatiän. Ja'a hajxy ca'a mabøjpä, cab hajxy jaduhñ jjugyhada'añ nebiä Dios jjugyhatiän; yajcumädowañap hajxy je'e ja'a Diósäm.

4

¹⁻³ Coo Jesús miädoyhajty coogä fariseoshajxy hñanjty tøø miädoyhaty coogä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hñanjty maas may yajmabøcy y yajnäbety quejee Juan, mänit Jesúsuhajxy wyiimbijty Judea. Galilea hajxy ñøcxtägajch.

⁴ Jim hajxy ñaxøøyy Samarianaaxooty. ⁵ Mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hñanjty xiøhatiän Sicar jim Samarianaaxooty, mäwiingón maa José ñädeedyñaaxän. Ja'a tieedy jaduhñ jecy xøhajt Jacob. ⁶⁻⁸ Jimä nøøjut mädyii José yajmämähmøøyyä coo Jacob yho'cy. Coo Jesúsuhajxy jim miejch maa nøøjutän, tøø Jesús hñanjty yhanuu'xø'øy. Mänit Jesús yhøxtaacy nøøjutpa'a. Tøø hñanjty quiuyxiøøj'øy. Mänitä jiamiøødhajxy ñøcxy cajptooty juuguiaabiä. Mänitä to'oxiøjc tu'ug quiädaacy nøøgoombä; Samaria hñanjty chooñ. Mänit Jesús to'oxiøjc ñämaayy:

—Høøchä nøø móoyyác.

⁹ Mänit Jesús ñämaayyá:

—Tiich miich nøø coo xmiäyujwa'añ. Jue'e miich mdsooñ Judea. Høøch, yaach ndsooñ Samaria.

(Ix, cabä Judéabä jäya'ayhajxy hñanjty miøødnijootpaadyii ja'a Samáriabä jäya'ayhajxy.)

¹⁰ Mänit Jesús yhadsooyy:
—Coo häxøpy mnajuø'øy tii mayhajt Dios tiunaambý maa miichcøxpän y pønç høøch cooch ja'a nøø tøø nja yujwa'añ, mänitøch cu xmiäyujwaañ ja'a nøø ja'a ni mänaa ca'a tøøtspä.

¹¹ Mänitä to'oxiøjc yhadsooyy:

—Tsäguhñ, cøøc hädaa nøøjut. Caj miich tii mmøødä coo ja'a nøø myajwohmädsómät. Maa tyijy miich ja'a nøø mbädät, ja'a ni mänaa ca'a tøøtspä. ¹² Nejy, maas möctäm miich cuhdujt mmøødä quejee Jacob cuhdujt jegyhajt miøødä, ja'a hajxy hijty nhaphajt ndeedyhajtäm. Je'e hädaa nøøjut xyajmämähmøøyyäm. Yaa jecy ñøøhuucy møødä yhuung-hajxy møødä yhanimalhajxy.

¹³ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Coo hädaa nøø hajxy yhu'ugy, najxp tiødsø'øhajxy jaduhñ. Mänit hajxy tiødsø'øbäatägumbä cujaboom cumaaxc. ¹⁴ Høøch, nyéjpiøch ja'a nøø, ja'a ni mänaa ca'a tøøtspä. Coo hajxy yhu'ugät, ni mänaa ja'a tødsø'ø hajxy quia'a paattägátsänät. Cøjxta'axiøø hajxy jaduhñ jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän.

¹⁵ Cahnä to'oxiøjc ja'a mädia'agy hánajty wyiinjuø'øynä nebiä Jesús ja'a nøø ñägapxiän. Jue'e Jesús jaduhñ ñänøøm ja'a mayhajt ja'a Dios jaduhñ tiunaamby maa højtscøxpän. Mänit to'oxiøjc miänaañ:

—Høøchä nøø móoyyác nébiøch tødsø'ø xquia'a páatnät. Jadúhñhøch yaa miñ nga'a nøøwóhñnät.

¹⁶ Mänit Jesús miänaañ:

—Nøcx ja'a mnihyhap møyja'ax; mänit yaa mwoomínät.

¹⁷ Mänit to'oxiøjc yhadsooyy:

—Cábøch mnihyhap.

Mänit Jesús miänaañ:

—Tehñ tiøyhajt miitç jaduhñ nmäna'añ coo nihyhap mga'a møødä. ¹⁸ Mägoøxcä mnihyhap tøø mmøødtsäna'ay, y yø'ø ya'adiøjc xiñ mmøødpä, tøyhajt, ca'a myiitçä mhamdsoo nihyhap yø'ø.

¹⁹ Mänit to'oxiøjc miänaañ:

—Tsäguhm, nyo'mädöobiøch jaduhñ coo miitç ja'a Dioshespíritu mmøødä. ²⁰ Jim højts nhap ndeedy ja'a Dios hajxy hijty jecy wyiingudsähgø'ø y maa yø'ø tuñän. Pero mijts mänaamby coo hajxy jim nwiingudsähgø'øyyämät jim Jerusalén.

²¹ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Muuxy, mäbøjcägøch nmädia'agy. Habaadaañpä je'ejän coo mijts ja'a Diosteedy homiaajä mwiingudsähgø'øwaañnä. Ca'a ñä'ä jiiyyä hjitiä mwiingudsähgø'øwa'añ maa yø'ø tuñän ni jim Jerusalén. ²² Hoy Dios hajxy mja wiingudsähgø'ø y, cab hajxy mhixiä. Højts, nhixy højts ja'a Dios. Jaduhñ ja'a Diosmädia'agy miäna'añ coo ja'a judíos jäya'ay tu'ug yajñähwa'ads yajcuhwa'adsa'añ. ²³ Pøñ ja'a Dios tehñ tiøyhajt wiingudsähgø'øñpä, je'eds hamuumdu'joot wiingudsähgø'øby. Jadúhñäts ja'a Dios chocy coo wyiingudsähgø'øwøød hamuumdu'joot. ²⁴ Jaduhñä Dios nebiä poj nebiä täxa'ajän. Tsipecøp hit ja'a Dios hajxy nwiingudsähgø'øyyämät.

²⁵ Mänit to'oxiøjc miänaañ:

—Ja'a Cristo, ja'a Dios quixeaambyä, je'e højts nhahíxäm. Coo je'e quida'aga'añ, mänit højts je'e cøxiä xyhawaañäñäm.

²⁶ Mänit Jesús miänaañ:

—Høøchäts je'e ja'a Cristo.

²⁷ Mänit Jesús jiamioødhajxy miejch. Coo hajxy yhiixy coo Jesús ja'a to'oxiøjc hánajty miøødmädia'agy, yagjuøøyy hajxy jaduhñ. Pero cab hajxy yajtøøyy tiiguixpä Jesús ja'a to'oxiøjc hánajty coo miøødmädia'agy. ²⁸ Mänitä to'oxiøjc jiihy chohñ maa hajxy hánajty miädia'agiän. Jiibiä miajt ñähgueecy, ñøcxy je'e cajptooty, hoy ja'a cu'ughajxy ñäma'ayii:

²⁹ —Jam jäya'ay hajxy tu'ug huug híxäm. Tøøch je'e xñajuø'ø y nebiätühøch haxøøgpä tøø nduñ. Jadúhñhøch je'e tøø xyhawaañä. Je'e ndijjiäda'a je'e ja'a Cristo.

³⁰ Mänitä cu'ughajxy tiu'ubøjcy cajptooty, ñänøcxy ja'a Jesús hajxy. ³¹ Jimä Jesús hánajty ñäma'ayii ja'a jiamioødhajxy:

—Wiindsøñ, cay.

³² Mänit Jesús yhadsooyy:

—Xiitç jøø'xypøcy nmøødä. Cab hajxy mnajuø'øy tii je'eduhñ.

³³ Mänitä jiamioødhajxy ñiñämaayyä:

—Nejy, tøø jøø'xypøquiäda'a yajméjtsäxä.

³⁴ Mänit Jesús miänaañ:

—Cooch jaduhñ nmänaañ cooç jøø'xypøcy nmøødä, je'eçh hánajty jaduhñ nnänøømby cooç njootcujä, cooç ngudiünät nébiøch Dios tøø xyhane'emiän, cooç tiuung nyajmäayyät; je'eçh jaduhñ tøø xquiexy. ³⁵ Huug híx yø'øya'ay hajxy xii mänajpä. Xmiäbögåañbøch nmädia'agy hajxy yø'ø. Jaduhñ mäwíñäts høøchä nmädia'agy nebiä tøømd paquiä miayø'øyän. Tehñ quiahxø'p jaduhñ. Cab hajxy jaduhñ mdehm miäná'anät nebiä niippädøjc-hajxy miäna'añän cooc mädaaxpø'o yhabety, mänitac hajxy je'e yajpädø'øga'añ. ³⁶ Pøñhøch jäya'ay ja'a nmädia'agy xyajmäbögåañpä, xoonda'agaamb hajxy je'e coo hajxy je'e may miäböga'añ. Quipxy hajxy miøødxoonda'aga'añ ja'a Diosmädia'agy hajxy jayøbajt yaghawa'xøøchøhñäbä. Ja'a hajxy yajmäbögåañpä, je'edshajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamby nebiä Dios jiugyhatiän. ³⁷ Tøyhajt je'eduhñ nebiä jäya'ayhajxy miäna'añän: "Wiingpä je'e niip, y wiingpä je'e yajpädø'p." ³⁸ Tøøch mijts nwiinguexy coo mijts jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy myajmäbögåät, ja'a hajxy hijty tøø miädoyhátibä. Wiingpä hajxy jayøbajt yajmädoyhajt; mijts høxhaam myajmäbögåamby —nøøm Jesús miänaañ.

³⁹ Ja'a Sicarpä jäya'ayhajxy, nämay hajxy je'eduhñ miäbøjcä ja'a Jesús miädia'agy. Paady hajxy je'eduhñ miäbøjcy coo ja'a to'oxiøjc hänajty jaduhñ tøø ñägäpxy cooc yhäxøøgwiinmahñdy cøjx ñajuøøyyäxä, møød cooc cøjx yhäwaandøøwäxä. Jimä Sicarpä jäya'ayhajxy hänajty xiøonaxy Samarianaaxooty. ⁴⁰ Mänit Jesús hoy miänuu'xta'agyii coo jim miähmø'owät maa quiajpthajxiän. Mänit jiaančh mähmøøyy. Mejtsxøø je'eduhñ jim yhiyty. ⁴¹ Coo Jesús jiaac yajmøødmädiacy ja'a jäya'ayhajxy, nämay ja'a miädia'agy jiaac mäbøjcäxä. ⁴² Mänitä to'oxiøjc hajxy ñämaayy:

—Høxtahmñs miitčh jim hoy mnägäpxiän cajptooty, cab højts tu'joot nmäbøjcy. Pero coo højts jii by ngädaacy, mänit højts je'e xtiehmñ yhamdsoo møødmädiacy. Mänit højts nmäbøjcy. Mänit højts nnajuøøyy coo yø'øyä'adiäm Cristohaty. Yø'øds hajxy xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsäaŋäm nägøxiä mäduhñtiä hajxy yaa ndsänaäyyäm hädaa yaabä naaxwiin.

⁴³ Nägooyyä mejtsxøø yhabejty, mänit Jesúshajxy tiu'ubøjinä, ñøcxnä hajxy jim Galilea. ⁴⁴ Hamdsoo Jesús je'eduhñ miänaaŋ cooc hajxy quia'a wiingudsähgø'oyii maa yhamdsoo cajptän, ja'a Diosmädia'agy hajxy yaghawa'xøøbiä. ⁴⁵ Pero coo Jesús jim miejch Galilea maa yhamdsoo cajptän, mänit yajpoo'xä haxi'ig haxóñ. Paadiä Jesús yajpoo'xä, coo jäya'ayhajxy hänajty tøø yhiyty hoy-yagjuøøñäjatypä, nebiaty Jesús jim tøø tiuñ tøø yajcähxø'øgy Jerusalén ja'a pascuaxøøjooty.

⁴⁶ Mänit Jesús jim jadähooc miéjtscombä Canä de Galilea maa ja'a nøø hänajty tøø yajwa'añguiojjiän vino. Jimä gobiernä mioonsä hänajty tu'ug tøø miech. Tu'ugä yhuung hänajty tøø pia'ambety jim Capernaum. ⁴⁷ Coo ja'a gobiernä mioonsä miädoyhajty coo Jesús hänajty tøø miech jim Galilea, mänit Jesús hoy miänuu'xta'agyii coo yhuung nøcxy yajmøøjçäxä. Møjta'agy yhuung hänajty. ⁴⁸ Mänitä gobiernä mioonsä ñämaayyä:

—Mijts, cahnä hajxy mmäbøcyñä, hoy hajxy tøø mja mädoyhaty coočk hoy-yagjuøøñäjatypä tøø nduñ. Mänit hajxy mmäbøga'añ coo hajxy mhuuc tehñ yhixa'añ.

⁴⁹ Mänitä gobiernä mioonsä miänaaŋ:

—Tsögäm, jañ hadø'øčhä; chámhøch nhuung yho'ogaanä.

⁵⁰ Mänit Jesús miänaaŋ:

—Wiimbit jootcuyc. Cabä mhuung yho'oga'añ.

Mänit Jesús miädia'agy jiaančh mäbøjcäxä. Mänit gobiernä mioonsä jiaančh wiimbijty. ⁵¹ Tu'haamhädaacpä ja'a mioonsähajxy jiojcuabaadøøyyä. Mänit yhawäaŋäxä cooc yhuung hänajty tøø jiaančh møcøpøcy.

⁵² Mänit yajtøøyy mäduñäjtä hänajty tøø miøcøpøcy. Mänit ñämaayyä:

—Häxøøy ja'a tiøy tiøjch cujyxioøho'ogy.

⁵³ Mänit ja'a gobiernä mioonsä jiaančh jahmiejch coo Jesús hänajty häxøøyhajty cuyxioøho'ogy tøø miäna'añ cooc yhuung miøcøpøga'añ. Mänit Jesús ja'a miädia'agy cøjx miäbøjcäxä mäduhñtiä hajxy tiu'ugtøjçä.

⁵⁴ Miämetsc-hoocpä Jesús je'eduhñ yajcähxø'cy ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä jim Galilea. Mänit je'eduhñ yajcähxø'cy coo hänajty tøø yhoj Judea.

5

¹ Mänit Jesús ñøcxcombä jim Jerusalén xøøhajpä. Ja'a judíos xiøøhajxy hänajty jadäaŋäp. ² Jimä tsiidaact jaduhñ tu'ug xiøhaty Betzata, ja'a hebreohayuuc-haamby. Jimä tsiidaact mädoyyä maa ja'a meegtoot'actän. Mägoøxc-hit ja'a tøjwiing wäditii jim maa ja'a tsiidaactän. ³ Mayyä pa'amjäya'ay hänajty jim quio'na'ay møødä wiindspä møødä tecymia'adp møødä tecymiuycpiä. Jim hajxy hänajty yhähixy coo ja'a nøø jaduhñ jädseny'oyät. ⁴ Wiingumänaa ja'a Dios mioonsä tsajpootypä hänajty tu'ug quiaäda'agy nøøyagjädsenyohbiä maa ja'a tsiidaactän. Pero cab hänajty quiaähxø'øgy. Nägooyyä ja'a nøø hajxy hänajty jaduhñ yhiyty tiägø'øy jädsenyohbiä, mänitä pa'amjäya'ayhajxy tiägø'øy nøøjooty. Ja'a hänajty jayøbjät tehñ tiägø'øchomñbä, je'eds hänajty jaduhñ møcøpøjp nidiuhñ. Hoy tyii pa'amä hänajty jia møødä, yajñaxyp je'e. ⁵ Jim jäya'ay hänajty tu'ug pia'amgo'na'ay. Miähii'xmajmocxtägøøgjumøjtpä hänajty jim tøø yhiyty. ⁶ Coo Jesús ja'a pa'amjäya'ay jaduhñ yhiyty, mänit Jesús yajtøøyy:

—Nejy, mmøcøpøgaambä.

⁷ Mänitä pa'amjäya'ay yhadsooyy:

—Cábøch nbøn põñhøch xpiädä'agäp nøøjooty coo ja'a nøø tiägø'øy jädsenyohbiä. Coočk hänajty jii by nja tagø'øwa'añ, tøø wiingpä hänajty tiägøøñä.

⁸ Mänit Jesús miänaaŋ:

—Pädø'øg, yajpädø'øg mdo'ogy, yohñä.

⁹ Mänitiä pa'amjäya'ay jaduhñ jiaančh møcøpøjcy. Mänitä miaabejt jiaančh yajpädø'cy yo'oyø'cy. Poo'xxiøøjooty hänajty je'e. ¹⁰ Mänitä judíoshajxy miänaaŋ, ñämaayyä ja'a craa ja'a hänajty tøø yajmøcøpøgyijjää:

—Poo'xxiøø jäda'a. Cabä cuhdujt jaduhñ myiñ coo yø'ø mdo'ogy jäda'a mgapwädität.

11 Mänit jäya'ay yhadsooy ja'a hánajty tøø miøcpøquiäbä:

—Jaayá'ayhöch tøø xyajmøcpøquiäbä, je'ečh jadhñ xñämaayy cooçh ndo'ogy nya-
jpdø'ogät.

12 Mänit miäyajtøøwa:

—Pøn jadhñ tøø xñäma'ay coo mdo'ogy myajpdø'ogät, coo myo'oyø'ogät.

13 Cabä mähdiojc nää'a hadsooy. Hix, jaanč tehñ näämay jäya'ayhajty hánajty jim. Tøø
Jesús hánajty yhixtägöoyänä. Paadiä mähdiojc hánajty quia'a najuø'oy waamb yhadsowät.

14 Mänit cueeñtiä, mänit Jesús yhijcumbä maa ja'a tsajtøjc hamøjpän. Mänit Jesús miänaañ:

—Huuc mäadow, chaa miüch nnämä'awät, tøø miüch mmøcpøcy. Ca'a tii pojpä cädieey mduñ
coo maas haxøøg mjädät.

15 Mänitä mähdiojc hoy nãgapxy maa ja'a judíošhajxiän cöödam Jesús je'e, ja'a hánajty tøø
miäyajmøcpøquiäbä. 16 Coo Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä yajcähxø'cy ja'a poo'xxiøøjooty,
paadiä judíos Jesús hajxy miädsiphajty; paady hajxy wyiinmaayy nebiä Jesús hajxy
yaghó'ogät. 17 Mänit Jesús miänaañ, näämaayä ja'a judíošhajxy:

—Cábøch nDeedy mänaa tiuumbädø'oy. Jäda'anäbaadyñä tiuñ. Páadyhöch jadhñ
nbaduumbä, hoy jadhñ jia poo'xxiøøjootiä.

18 Paady hajxy jia wiinmaayy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät, coo Jesús ja'a
hoy-yagjuøøñäjatypä yajcähxø'cy ja'a poo'xxiøøjooty, møød coo jadhñ miänaañ cooc
Dios Tieedyhaty, møød coo yajnimiäbaatä nebiä Diosän.

19 Mänit Jesús miänaañ, näämaayä ja'a judíošhajxy:

—Chaads mijts tehñ tøyhajt nnämä'awät, cábøch nhamdsoo tuung nduñ; jadhñhöch
nduñ nébioch nDeedy jim tiuñän. Nebiätühöch nDeedy tiuñ, jadhñhöch nduumbä.

20 Xchøjpøch nDeedy. Xyajnähixøøbiøch nebiaty je'e tiuñ. Maas hoy-yagjuøøñätyhöch
nDeedy xyajnähixøø'owa'añ neby hajxy myagjuø'owät. 21 Yagjuypiojpiøch nDeedy
ja'a ho'ogyjiäya'ay. Jaanä jadhñhöch nyagjuypiojgaambä, pønjätyhöch nyajnähidjap.

22 NDéedyhöch, cab je'e pøn yajcumädowa'añ. Hööçh je'e tøø xquihdujtmø'oy cooçh
jäya'ay nyajcumädowät, ja'a hajxy ca'a mädia'agymiäbøjpa. 23 Páadyhöch jadhñ
tøø xquihdujtmø'oy cooçhä jäya'ayhajxy ween wyiingudsähgø'oy nébioch nDeedy
wyiingudsähgø'oyijän. Pønjätyhöch hajxy xquia'a wiingudsähgøøby, ni NDéedyhöch hajxy
xquia'a wiingudsähgøøyyäbä, ja'ačh tøø xquixiäbä.

24 Chaads mijts tehñ tøyhajt nnämä'awät, pønjaty højts nmädia'agy hajxy xmiäbøgäänäp
møødhöch nDeedy, tøø ja'a haxøøgpä hajxy quixøxy najtshixøøñä. Je'eds hajxy cøjxta'axiøø
jugyhadaamb nebiä Dios jiygyhatiän. Cab hajxy je'e mänaa quiumädowa'añ. 25 Ja'a
hajxy ca'a mabøjpa, tøø yhabaady cooçhä nmädia'agy hajxy xmiäbøgäänä. Cooçhä
nmädia'agy hajxy jadhñ xmiäbøjcät, jadhñ hajxy jiygyhada'añ cøjxta'axiøø nebiä Dios
jiygyhatiän. 26 Miøødhöch nDeedy cuhdujt coo jäya'ayhajxy näämä'awät coo hajxy jadhñ
jiygyhadat tsajpootyp cøjxta'axiøø. Je'ečh cuhdujt tøø xmiø'oy cooçhä jäya'ayhajxy jadhñ
nnämä'awät coo hajxy jim yhidät cøjxta'axiøø. 27 Cooçh je'eduhñ tøø xwyiinguexy,
páadyhöch jadhñ tøø xquihdujtmø'oy cooçh nyajnähidjät nebiaty jäya'ayhajxy jiadät.

28 Ca'a hajxy myagjuø'oy. Habaadaamb je'e cooçhä ho'ogyjiäya'ayhajxy nyaaxpadsøma'añ.
Mänitøch nmädia'agy hajxy xmiädowaanä. 29 Mänit hajxy nägøxiä quixøxy jutpadsøma'añ
mäduhñtiä hajxy hánajty tøø yho'ogy. Ja'ačh nmädia'agy hajxy hánajty tøø xmiäbøjcäbä,
je'eds hajxy nøxaamb tsajpootyp. Ja'ačh nmädia'agy hajxy hánajty tøø xquia'a mabøjcäbä,
je'eds hajxy ca'awaamb haxøøgtuum.

30 Nyajtødiägøøbiøch nébioch nDeedy xñäma'ayän. Ca'a yhöøçhä nhamdsoo wiinmahñdy
nyaghijpy. Ngudiümbiøch jadhñ nébioch nDeedy xmiägapxy xyhane'emiän. Cooçh
jadhñ ngudiüñ, páadyhöch ja'a tøyhajt nyecy cooçh nyajtødiägø'oy. 31 Cooçh häxøpy
hamdsoo nniñägapxyii, mänit hajxy cu mmänaañ cooçhä tøyhajt nga'a mädia'agy. 32 Jiichä
wiingpä xñägapxy; nñajuøøbiøch coo ja'a tøyhajt je'eduhñ yecy. Diøshöch je'e xñägapp.

33 Tøøch mijts hoy xyajtøy maa Juangän pø Diøshöch tøø xjiaanč quexy. Mänit Juan
ja'a tøyhajt hajxy xmiøoy. 34 Pero höøçh, ca'a jiyäya'ayhöch tøø xyhawaanä cooçh Dios
tøø xquixy. Nyagjahmiøjchpøch mijts nebiä Juan hajxy tøø xyhawaanän cooçh Dios
tøø xquixy, neby hajxy jadhñ mnähwa'ads mguhwá'adsät. 35 Yajwa'xyp ja'a Juan ja'a
Diosmädia'agy hijty. Xyajnähixøøby hajxy hijty neby hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät.
Hoy ja'a miädia'agy hajxy hijty mmädöowä. Pero cabä miädia'agy hajxy hijty mmäbøgäänä.

36 Ndümbiøch nébioch nDeedy tøø xyhane'emiän. Cooçh jadhñ nduñ, cähxø'p jadhñ
cooçh nDeedy tøyhajt tøø xquixy. Cooçh hajxy jadhñ xyhixy nébioch nduñän, páquioch
nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät, hoy ja'a Juan ja'a miädia'agy hajxy tøø mga'a ja mabøjcä
ja'a höøçhcøxpä cooçh xñägapxy. 37 Ja'a NDéedyhöch, ja'ačh tøø xquixiäbä, höøçhcøxpä
jiiby tøø xyajcujaayii maa Diosmädia'aguian. Pero cab hajxy mnajuø'oy cooçh nDeedy ja'a
miädia'agy jadhñ nmädiaacä. Cab hajxy mnajuø'oy cooçh jadhñ nduñ nébioch nDeedy
tiuñän. 38 Pero cábøch mijts nDeedy ja'a miädia'agy tøø xmiäbøjcä, ja'ačh tøø xquixiäbä.

Coo hajxy häxøpy tøø nmäböcy, cu xmiäböjcøch mijts ja'a nmädia'agy. ³⁹ Myajmädiaac-ho'py ja'a Diosmädia'agy hajxy, ja'a jecy mähmøøyyäbä cujaay. Paady hajxy jaduñ myajmädiaac-ho'ogy coo tyijy hajxy jaduñ mjugyhádat nebiä Dios jjugyhatiän. Chaads mijts hajxy nmämá'awät, cooch nmädia'agy hajxy xyajtúunät, mänit hajxy jaduñ mjugyhádat. Pero hóyhøch Diosmädia'agy xjia nágapxy, ⁴⁰ cábøch mijts ja'a nmädia'agy xmiäbögaanä. Cooch mijts nmädia'agy hamuumdu'joot xmiäböjcät, mänit hajxy mäböcy mjugyhádat nebiä Dios jjugyhatiän.

⁴¹ 'Cábøch nmøjpáda'agy, hóyhøch jäya'ayhajxy xquia'a ja wiingudsähgø'øy. ⁴² Nnajuoøbiøch coo mijts Dios mga'a tsoey. ⁴³ NDéedyhøch tøø xjia hamdsoo quexy. Pero cábøch mijts nmädia'agy xmiäbögaanä. Coo wiingpá miédsät, je'eds mijts ja'a miädia'agy paquiä nmäbögaanäp. ⁴⁴ Cábøch mijts nmädia'agy hoy xmiäbögaanä. Jia tsojpy ja'a mjoothajxy jaduñ coo jäya'ay hajxy xwyiingudsähgø'owät. Pero cabä mjoothajxy chocy coo Dios hajxy xchógát. ⁴⁵ Ca'a yhøøchä mijts jim nñäxø'owø'owaamby maa Dios wyiinduuman. Ja'a Moisésäts mijts jaduñ xñäxø'owø'owaamby. Mmánaamby hajxy jaduñ coo tyijy Diosmädia'agy hajxy nmäböcy, ja'a Moisés jecy quuijahyyäbä. ⁴⁶ Coo mijts cu mjaančh mäböcy, cu xmiäböjcøch nmädia'agy hajxypä. Høøchøxpä Moisés jaduñ jecy quuijahy. ⁴⁷ Pero pø cab hajxy nmäböga'añ nebiä Moisés jecy quuijahyyän, ni høøchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbögaanäbä.

6

¹ Cumejtspo'o cudägøøppo'o Jesús jim ñøcxy mejyhawiimb. Mejtstu'u ja'a mejy xiøhaty Galilea møød Tiberias. ² Nämaj Jesús hánajty pianøcxyii jäya'ayhajxy. Paady hánajty pianøcxyii coo hoy-yagjuøøñäjtjypä hánajty tøø yajcähxø'øgy, møød coo pa'amjäya'ay hánajty tøø yajmøcpøcy. ³ Mänit Jesús hajxy jim wyiimbejty maa ja'a tunguhduumän møødä jiamøødhajxy. Mänit hajxy jim yhøxtaacy tunguhduum. ⁴ Mäwiingoomb ja'a pascuaxøø hánajty, ja'a judiøshajxy yagjätäbä. ⁵ Mänit Jesús wyiinhee'ppejty coo jäya'ay hánajty may pianøcxyii. Mänit Jesús ja'a Felipe ñämaayy:

—Maa ja'a caayyøøc hajxy nbáatämät coo yø'øya'ay hajxy nyajcäayämät nämaj.

⁶ Paadia Jesús jaduñ miánaañ, yhuuc nä'a mädia'agyhixaamby hánajty waambä Felipe hánajty yhadsowa'añ. Tøø Jesús hánajty hamdsoo wyiinmay nebiä jäya'ayhajxy hánajty yajcaya'añii. ⁷ Mänitä Felipe yhadsooy:

—Ni mejtsmägo'x denariojuy ja'a tsajcaagy quia'a mäðøyhádät, hoy hajxy tu'lii'xyjaty cu nja móøyyäm.

⁸ Andrés ja'a Jesús ja'a jiamioød hánajty tu'ug xiøhaty, ja'a Simón Pedro piuhya'ay. Mänitä Andrés ja'a Jesús ñämaayy:

⁹ —Chaadsä pigäna'c ja'a cebadatsajcaagy miøødä mägoøxcä, møødä hacx metsä. Pero cab jaduñ miäðøyhádät. Hiç, majiäya'ay yø'øduñ.

¹⁰ Mänit Jesús miánaañ:

—Näma'aw hajxy ween hajxy yhøxta'agy.

Møj jim miøøjiootä. Jim hajxy yhøxtaacy ja'a mägoøxmilpá ya'adiøjc-hajxy møødä to'oxiøjc-hajxy hawiing. ¹¹ Mänit Jesús ja'a tsajcaagy quiooñdsooy. Mänit Jesús Dios jaduñ ñämaayy: "Dioscujú'uyäp." Mänit Jesús ja'a jiamioød ja'a tsajcaagy miooy. Mänitä jiamioød ja'a tsajcaagy hajxy tiägøøyy yajwa'xpä maa jäya'ayhajxy hánajty yhäña'ayän. Møødä hacx hajxy yajmäwa'xøøbiä. Jaduhñtiä jäya'ayhajxy miooyä mäduññtiä hajxy hánajty quiaaya'añ. ¹² Coo hajxy quiaabiäðøøyy, mänit Jesús ja'a jiamioød ñämaayy:

—Yajpäðø'øg tsajcaagyquiaadiuc hajxy møødä hacxtsu'tstuc, neby hajxy jaduñ nga'a nähguécämät.

¹³ Mänit ja'a tsajcaagyquiaadiuc hajxy cøjx yajpäðø'øgy møødä hacxtsu'tstuc. Mäjmetscach hajxy yaghujch ja'a tsajcaagyquiaadiuc. ¹⁴ Coo jäya'ayhajxy yhiixy nebiä Jesús ja'a tsajcaagy hánajty tøø yajwa'añguiojiän, mänit hajxy tiägøøyy mänaambä:

—Pues tehñ tiøyhajt, yø'øds je'e, ja'a hajxy hijty nhahijxämbä coo hajxy hijty xñämedsáañäm nebiä Diosmädia'agy miána'añän.

¹⁵ Coo Jesús ñajuøøcy coo hánajty nøcxy piäda'aga'añii gobiernä mädsibø'øbä, mänit jim choññä. Mänit jim ñøcxnä nidiuhñ tunjoot.

¹⁶ Coo chuujøøyy, mänitä Jesús jiamioødhajxy yhädaacy mejypia'a. ¹⁷ Mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy tiu'ubøjcy. Jim Capernaum hajxy hánajty ñøcxa'añ mejyhawiimb. Wiingoods hánajty. Cahnä Jesús ja'a jiamioød hánajty piaadyñä. ¹⁸ Mänitä poj piäðø'cy møc. Mänitä mejy chajcuju cøxp. ¹⁹ Mägoøxkilómetro tädujkilómetro hajxy hánajty tøø ñøcxy, mänitä Jesús hajxy yhiixy coo ja'a barco hánajty tøø ñajtspaadø'øy. Yohby Jesús hánajty mejywyiing. Mänitä jiamioødhajxy chähgøøbiøjcy. ²⁰ Mänit hajxy ñämaayyä:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy; Jesús høch høøch.

²¹ Mänit hajxy jiootcugøøyy. Mänitä Jesús yajtägøøyyä barcojooty. Mänitiä hajxy jim miejtsnä mejypia'a maa hajxy hänäjty ñøcxian.

²² Cujaboom, jimnä majiäya'ayhajxy hänäjty mejyhawiimbnä, maa hajxy hänäjty tøø yajcayiiän. Najuøøby hajxy hänäjty coo Jesús hänäjty tøø quia'a møødtu'ubøgyii ja'a jiamioødhajxy quipxy. Hijxä ja'a Jesús jiamioødhajxy coo hajxy tiu'ubøjcy barcojooty ja'a majiäya'ayhajxy. Jagoo barco hänäjty tu'ug; je'e hajxy hänäjty tøø yajtu'ubøcy. ²³ Mänitä barco hajxy yajmejch wiingpä, ja'a Tiberiastsøhmä. Jim hajxy miedsøøyy maa jäya'ayhajxy hänäjty tøø chajcaagyquiayyän, mänaa Jesús ja'a Dioscujü'uyäp yequiän. ²⁴ Coo ja'a majiäya'ayhajxy yhjxy coo Jesúshajxy quia'a jiiän, mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy tiu'ubøjcy Jesúshøxtaabiä. Jim hajxy ñøcxy mejyhawiimb jim Capernaum.

²⁵ Coo hajxy jim miejch mejyhawiimb, mänitä Jesús hajxy jim piaaty. Mänit Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøñ, mänaa mmejch.

²⁶ Mänit Jesús miänaañ:

—Chaadš mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, páadyhøch mijts hijty xyhøxta'ay cooçh mijts je'e cu'uxiä nyajcaayy. Cábøch mijts je'e xmiäyajtøwa'añ tiiguiøxpøch ja'a hoy-yagjuøñäbä coo nyajcähxø'cy.

²⁷ Paady hajxy mduñ, jaduñnä cay hu'ugy hajxy mbaady. Pero chaadš mijts nnämä'awät jadunajtä coo hajxy mhøxtä'awät neby hajxy mjugyhádat nebiä Dios jiugyhatiän. Høøch mijts cuhdujt nmo'owaamby coo hajxy jaduñ mjugyhádat. Páadyhøch mijts jaduñ nmo'owa'añ, cooçhä Dios tøø xquiuhdujtmø'oy, høøch ja'a Diosquexyäp.

²⁸ Mänit Jesús miäyajtøøwa:

—Neby højts ngudiünät nebiä Dios choquiän.

²⁹ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Chojpy ja'a Dios cooçh mijts ja'a nmädia'agy xmiäbøjcät, ja'açh tøø xquiëxiäbä.

³⁰ Mänitä Jesús miäyajtøøwägumbä:

—Tii hijxtahnd hoy-yagjuøñäbä myajcähxø'øgaamby neby højts miich ja'a nmädia'agy jaduñ nmäbøjcät coo miich ja'a Dios tøø xquiëxy. ³¹ Ja'a hajxy hijty nhaphájtäm ndeedyhájtäm ja'a jecypiiä, jimä manä hajxy quiaayy maa hänäjty pøñ quia'a tsäna'ayän. Moisés ja'a manä yajwa'añguioj. Ja'a manä, nebiä tsajcaaguiän je'e. Jiiby jaduñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Yajcaayyä jäya'ayhajxy ja'a tsajcaagyhajpä ja'a tsajpootyptsohmä. Dios jaduñ quejx.”

³² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Chaadš mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät: Caha Mioisésä mijts ja'a tsajcaagy xyajnäguejx ja'a tsajpootyptsohmä. Dios, je'eds hajxy je'e xyajnäguejx. Je'eds hajxy je'e xquiuhdujtmø'owaam coo hajxy jim mdägø'owät tsajpooty. ³³ Ja'a Dios tøø quiëxiäbä, jim tsajpooty je'e tøø chooñ. Paady je'e yaa tøø quiäda'agy neby mijts xquiuhdujtmø'owät coo hajxy mjugyhádat nebiä Dios jiugyhatiän.

³⁴ Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Højts yø'ø tsajcaagy móoyyæ cøjxta'axiøøbä, ja'a tsajpootyptsohmä.

Paady hajxy jaduñ miänaañ coo hajxy quia'a wiinjuøøyy coo Jesús jaduñ ñiänøøma hamdsoo coo je'e tøø quiëxyii ja'a Dios.

³⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Høøch je'e, ja'a Dios tøø quiëxiäbä. Cuhdujtyépøch coo hajxy jim tiägø'owät tsajpooty pøñjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Cøjxta'axiøø hajxy jim yhidät. ³⁶ Pero mijts, cábøch ja'a nmädia'agy hajxy tøø xmiäbøjcä, hoy hajxy tøø mja hixy cooçhä hoy-yagjuøñäbä tøø nja yajcähxø'øgy. ³⁷ Pøñjátyhøch ja'a nDeedy jaduñ xyajcø'øwaanøøby, je'eçhä nmädia'agy xmiäbøgäänäp. Nguhøgåambiøch hajxy je'e. ³⁸ Páadyhøch tøø ndsooñ tsajpooty cooçh ngudiünät nebiøch nDeedy xyhane'emiän, ja'açh tøø xquiëxiäbä. Cábøch ja'a nhamdsoo wiinmahñdy nyaghida'añ. ³⁹ Cábøchä nDeedy miäna'añ coo hajxy haxøøgtuum quiä'awät, ja'açh hajxy tøø xyajcø'øwaanø'øyäbä, coo ja'a xøø jumøjt jaduñ yhabéjnat. Pero jaduñ miäna'añ cooçh hajxy nyajnøcxät tsajpooty. ⁴⁰ Jaduhñhøch ja'a nDeedy miäna'añ coo hajxy cøjxta'axiøø jiugyhádat neby jaaya'ay jiugyhatiän, pøñjaty jaduñ najuøøby cooçhä Dios xyHuonghaty, pøñjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Je'eçh hajxy jim nyajnøcxaamby tsajpooty coo ja'a xøø jumøjt yhabéjnat.

⁴¹ Coo Jesús miädiaapädøøyy, mänit tiägøøyyä wiingapxpéjtäbä ja'a judiøshajxy. Paadiä wyiingapxpejtä coo hänäjty tøø miäna'añ coo jim chooñ tsajpooty. ⁴² Jaduñ hajxy ñiänämaayyä:

—Jesús yø'øya'ay xiøhaty; José yhuung yø'ø. Nhixyhájtäm ja'a tiaj tieedy yø'ø. Høhñdaacp yø'øduñ cooc tyijy jim tøø chooñ tsajpooty.

⁴³ Mänitä Jesús ja'a judiøš yhojy:

—Ca'a hajxy mgapxtägoonä. ⁴⁴ Põnhõch ja'a nDeedy yajnähdijpy, je'ethä nmädia'agy xmiäbögaanäp. Je'eč nyajnöcxaamby tsajpootyp coo ja'a xõõ jumõjt yhabéjnat. ⁴⁵ Jiiby jaduñ miyñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo Dios jäya'ay nägõxiä yajnähixõ'owa'añ. Põnjátyhõch ja'a nDeedy ja'a miädia'agy tõõ xwyiinjuõõyyä tõõ xyhabõjčä, je'edshõch ja'a nmädia'agy tõõ xmiäböjčä.

⁴⁶ Cábõch nDeedy mänaa yhixyii jäyá'ayäm; hõõčh nidiuhm tõõ nhixy. Jímhõch ndsoõñ Dioswiinduum. ⁴⁷ Chaads mijts tehñ tiõyhajt nnámá'awät, põnhõch nmädia'agy xmiäböjčäp, je'eds jugyhadaamby cõjxta'axiõõ nebiä Dios jüguyhatiän. ⁴⁸ Hõõčh hajxy jaduñ jim nyajtägõ'owaamby. ⁴⁹ Ja'a nhaphájtám ndeedyhájtámhajxy, ho'c hajxy je'e, hoy ja'a maná hajxy jia caayy pactuum. Ja'a maná, mäjaajec jaduñ. Pero paquiä ja'a miäjaahajxy quiojxy.

⁵⁰⁻⁵¹ Hõõčh, páadyhõch tõõ ndsoõñ jim tsajpooty nébiõch jäya'ayhajxy jim nyajtägõ'owät. Jim hajxy yhida'añ cõjxta'axiõõ põnjátyhõch nmädia'agy xmiäböjčäp. Nñáhdugäambõch ja'a nni'x ja'a ngopc. Nñáhho'tu'udäämbiõch jäya'ayhajxy nägõxiä.

⁵² Mänitä judiõshajxy yajcapxiõõy ja'a Jesús ja'a miädia'agy:

—Nejy, xmiõ'owáanäm yõ'õya'ay ñi'x quiopcäda'a coo ndsú'tsamädä.

⁵³ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a judiõshajxy:

—Chaads mijts tehñ tiõyhajt nnámá'awät, hõõčh ja'a Diosquexypä, coõch mijts ja'a nni'x ja'a ngopc xquia'a tsú'tsät, coõch mijts ja'a nnõ'ty ja'a njoot xquia'a hüücät, cab hajxy jim mdägõ'owät maa Dioswiinduumän. ⁵⁴ Põnjátyhõch ja'a nni'x ja'a ngopc xchú'tsáp, põnjátyhõch ja'a nnõ'ty ja'a njoot xyhüücäp, je'eds je'e hidaamby cõjxta'axiõõ jim tsajpootyp. ⁵⁵ Tsu'tsõc-hõch ja'a nni'x ja'a ngopc; huucõc-hõch ja'a nnõ'ty ja'a njoot. ⁵⁶ Põnjátyhõch ja'a nni'x ja'a ngopc xchú'tsáp, põnjátyhõch ja'a nnõ'ty ja'a njoot xyhüücäp, je'ečh jaduñ nnänõõmby ja'a nmädia'agyhõch hajxy xmiäböjčäp. Je'ečh hajxy nguhdujtmõ'owaamby coo hajxy yhidät cõjxta'axiõõ jim tsajpootyp. Tu'ugmädiä'agyhõch hajxy nmõõdhida'añ. ⁵⁷⁻⁵⁸ Ja'a nDeedyhõch, ja'ačh tõõ xquiéxiäbä, je'ečh jaduñ tõõ xquiuhdujtmõ'oy coõch jäya'ayhajxy jim nyajnöcxtät tsajpootyp, põnjátyhõch ja'a nmädia'agy xmiäböjčäp. Jim hajxy yhida'añ cõjxta'axiõõ. Ja'a nhaphájtám ja'a ndeedyhájtám, ho'c hajxy je'e jequüän, hoy ja'a maná hajxy jia caayy. Pero põnjátyhõch ja'a nmädia'agy xmiäböjčäp, cab hajxy quia'awa'añ haxõõgtuum mänaa.

⁵⁹ Jaduñ Jesús jim miädiaacy Capernaum coo hänäjty yajnähixõ'õy tsajtõgooty maa ja'a judiõs ja'a Dios hajxy hänäjty wyiingudsähgõ'õyän.

⁶⁰ Coõ Jesús ja'a jiamiõõdhajxy jaduñ jim miädooyy, mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Cab hajxy jaduñ nguhbõjčämät; tsip xex yõ'õ mädia'agy jaduñ.

⁶¹ Ñajuõõy Jesús jaduñ nebiaty hajxy hänäjty miädia'aguiän. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Nejy, cábõčhä nmädia'agy hajxy xjiõjõgõ'owáanäjä. ⁶² Coõch mijts xyhixät coõch hänäjty jim nnõcxy tsajpootyp, mänitõch mijts ja'a nmädia'agy xmiäbögaanä coõch jim ndsoõñ tsajpootyp, hõõčh ja'a Diosquexypä. ⁶³ Ja'a mjuõhñdyhajxy, je'eds hajxy yaa xyagjugyhajp. Ja'a nni'x ja'a mgopc-hajxy, cab hajxy je'e yaa xyagjugyhaty. Coõch mijts ja'a nmädia'agy xmiäböjčät, mänit hajxy mdägõ'owät jim tsajpootyp. ⁶⁴ Pero cahnä hajxy nägõxiä mmäböcyñä.

Paadiä Jesús jaduñ miänaañ, ñajuõõby hänäjty jaduñ põnjaty hänäjty je'e ca'a mädia'agy miäbögaamby. Ñajuõõby hänäjty je'ebä pøn hänäjty yegäänäp ho'cõõc. Jäguemiä Jesús jaduñ ñajuõõy mänaa ja'a miägu'ughajpähajxy tiägõ'õyän yajnähixõõbiä. ⁶⁵ Mänit Jesús miänäänumbä:

—Páadyhõch mijts jaduñ nnämaayy: “Põnhõch ja'a nDeedy yajnähdijpy, je'ethä nmädia'agy xmiäbögaanäp.”

⁶⁶ Coõ Jesús jaduñ miädiaacpádõõy, mänitä jiamiõõdhajxy nämay wyiimbijnä. Cabä Jesús hajxy hänäjty miõõdwäditaanä. ⁶⁷ Mänitä Jesús ja'a jiamiõõd miäyajtõõy ja'a nämajmetspähajxy:

—Nejy, xpiuhwa'adsámbyõch mijtspä.

⁶⁸ Mänitä Simón Pedro yhadsooyy:

—Wiindsõñ, caj. Tii hõjts miüch coo nnä'ä puhwá'adsät. Miüch hõjts je'e xyajnähixõõby neby hõjts jim ndägõ'owät tsajpootyp. ⁶⁹ Nmábõjčäp hõjts miüchä mmädia'agy. Nñajuõõby hõjts coo jim tõõ ndsoõñ maa Diosän, coo mGristähaty, ja'a hõjts hijty nhahixypä, ja'a Dios hijty quixeaambiä.

⁷⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Páadyhõch mijts tõõ nwiimbiy nébiõch hajxy jaduñ xmiõõdwädität, mijts ja'a nämajmetspä. Pero xii hajxy tu'jäya'ay mmõõdä, ja'a mõjcu'uwiinmahñdymõõdpä.

⁷¹ Ja'a Judas jaduñ nänõõma, ja'a Simón Iscariote yhuung. Ja'a Judas, je'edsä Jesús hänäjty yegaamby ho'cõõc, hoy ja'a Judas ja'a Jesús hänäjty jia mõõdwädity mõõdä nämajtu'ugpähajxy.

7

¹ Mänitä Jesús tiägøøyy cajpthayohbiä jim Galilea. Cab hänäjty jim wiäditaannä jim Judea, je'eguløxpä coo ja'a judioshajxy hänäjty yhöxta'ay nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. ² Jadaañp ja'a judíos xiøøhajxy hänäjty coo ja'a ramada hajxy yhädiuñ. Jim hänäjty jiada'añii Jerusalén.

³ Mänitä Jesús nāmaayy yhuchhajxy:

—Ca'a yaa mmähmø'øy. Nøcx jim Judea. Ween ja'a mmägu'ughajpähajxy jimä yhuug hijxpä nejy miich ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä myajcähxø'øguiän. ⁴ Myajcähxø'py miich hijty maa jäya'ay quia'a mayyän. Pero pø chojpy ja'a mjoot jaduñ coo ja'a mmädia'agy wiädität ja'a miichcøxpä, mänit hijxwiinduom myajcähxø'ogät majiäya'ayhagujc.

⁵ Cabä Jesús ja'a miädia'agy hänäjty miäböjcäxä ni ja'a yhamdsoo huchhajxy. Paady hajxy jaduñ miänaañ. ⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cahnä yhabaadyñä cooñ jäya'ayhajxy nhawáañät põnhøch høøch. Pero mi-jts, homiänaajä hajxy jim mnøcxät Jerusalén. ⁷ Caj mijts cu'ug xmiähañhaty. Pero høøch, xmiähañhájøch cu'ug. Páadyhøch hajxy xmiähañhaty cooñ nnägapy coo hajxy yhaxøøgwädity. ⁸ Nøcx mijts xøøhat. Cábøch nnøcxa'añ høøch. Cahnä yhabaadyñä cooñ jäya'ayhajxy nhawáañät põnhøch høøch.

⁹ Mänit Jesús miädiaacpádøøñä. Mänit jim jiaançh mähmøøñä jim Galilea.

¹⁰ Mänit Jesús yhuchhajxy jim ñøcxy xøøhajpä Jerusalén. Mänit Jesús jim pianøcxy hamee'ch. ¹¹ Jimä judíos ja'a Jesús hajxy hänäjty yhöxta'ay maa ja'a xøø hänäjty jiadyiijän. Jaduñ hajxy hänäjty miäna'añ:

—Maada'a tyijy je'e.

¹² Mädiäacp ja'a Jesús hänäjty ja'a majiäya'ayhajxy. Näje'e hajxy hänäjty miäna'añ cooc yhojiäya'ayä. Näje'e hajxy hänäjty miänaambä cooc tyijy yhaxøøgjäya'ayä, cooc tyijy hänäjty wiädity cu'ugwiinhømbä.

¹³ Pero hamee'ch hajxy hänäjty miädia'agy. Hix, chähgøøby hajxy hänäjty ja'a judíos wyiindsøñhajxy.

¹⁴ Mägujnä xøø hänäjty jiadyii, mänit Jesús tiägøøyy tsajtøgooty yajñähixøøbiä. ¹⁵ Mänitä judioshajxy yagjuøøyy, miänaañ hajxy:

—Tii yø'øya'ayäda'a coo jiaançh tehñ jiaty madiu'u y caj yhöxpøquiä.

¹⁶ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Ca'a yhöøchä nhamdsoo mädia'agy hädaa; nDeedyhøch miädia'agy hädaa jaduñ, ja'açh tøø xquiéxiäbä. ¹⁷ Pøñ jaduñ cudiunaamb nebiä Dios miäna'añän, je'e najuø'øwaamb coo quia'a yhöøchä nhamdsoo mädia'agy hädaa, coo Diosmädia'agy hädaa. ¹⁸ Pøñ jioot jaduñ tsojp coo yajcumáyät, je'edsä yhamdsoo mädia'agy mädiaacp. Pero chøjpiøch njoot coo Dios wyiingudsähgø'øwøójät, ja'açh tøø xquiéxiäbä. Nmøødhøch ja'a tøyhajt; cábøch nhøñda'agy.

¹⁹ Tøyhajt coo Moisés ja'a ñocy jecy yejcy, túhmäts. Jiiby jaduñ miäna'añ ñocyjioty coo hajxy hoy mjäya'ayhädat. Pero cab hajxy mgudiuñ. Mmänaamb hajxy jaduñ cooñ hajxy xyagho'oga'añ.

²⁰ Mänitä cu'ug yhadsooyy:

—Nej, mguhmäñøøbiä coo jaduñ mmäna'añ coo højts miich nyagho'oga'añ. Pøñdsän miich xyagho'ogaamb.

²¹ Mänitä Jesús miänaañgumbä:

—Tähóoc-høch ja'a hoybä tøø nduñ ja'a poo'xxiøøjooty; mänit hajxy myagjuøøyy nägøxiä. Mmänaamb hajxy jaduñ coo hajxy tii nga'a túñämät ja'a poo'xxiøøjooty; paady hajxy myagjuøøyy. ²² Moisés ja'a cuhdujt jecy yej coo hajxy mnicircuncidarhadøøjät. (Ca'a Mioisésä yajtsohndaac; yphahajpä tieedyhajpähajxy jecy yajtsohndaac.) Paadiä mhung hajxy mcircuncidarhaty hoy jia poo'xxiøøjootiä. ²³ Mgudiumby hajxy jaduñ nebiä Moisés ja'a cuhdujt jecy yejquiän; pero mjootma'p hajxy cooñä jäya'ay tøø nya-jmøcpøcy ja'a poo'xxiøøjooty. ²⁴ Cabä jäya'ay hajxy paquiä mwiinmahñdyhixät nebiä wyiinmahñdy je'e. Coojecy mmøødhidät, mänitäts ja'a wyiinmahñdy je'e mhjixät. Coothä pa'amjäya'ay tøø nyajmøcpøcy ja'a poo'xxiøøjooty, paady hajxy jaduñ mmäna'añ cøogøch tyijy ja'a haxøøgwiinmahñdy nmøødä. Mmänaamb hajxy jaduñ coo tii nga'a túñämät ja'a poo'xxiøøjooty. Pero Dios mänaamb coo yhähixø'øy coo hajxy nduñämät.

²⁵ Mänitä Jerusaléngpä jäya'ayhajxy näje'e tiägøøyy mänaambä:

—Yø'øds hajxy yhöxtaaby coo hajxy yagho'oga'añ. ²⁶ Xiidsä quiapxy majiäya'ayhagujc, y caj waamb nāma'ayii. Nej, mänaamb højts nwiindsøñhajtämhäxiäda'a coo yø'ø Miesiasä, ja'a hajxy nahíjxämbä. ²⁷ Nnajuøøyyäm hajxy maa yø'øya'ay chooñ. Pero ja'a Mesias, ja'a gobiernähadaambä, cab hänäjty yajnajuø'øwa'añ maa hänäjty chooñ.

²⁸ Jiibiä Jesús hänäjty yajñähixø'øy tsajtøgooty. Coo jaduñ miädooyy waambaty hajxy hänäjty miäna'añ, mänitä møc miänaañ:

—Xyhiŋyħájpøch hajxy. Mnajuøøby hajxy maach ndsooŋ. Pero ca'a yħøøchä hamdsoo tøø nwiinmay cooçh yaa ngädä'agät. Ja'a nDÉedyħøch tøø xquieŋy. Pero cab hajxy mnajuø'øy.
²⁹ Nħíxyħøch je'e. Jímħøch ndsooŋ. Je'ech jaduħn tøø xquieŋy.

³⁰ Coo Jesús jaduħn miänaaŋ, mäniä jia madsaanä. Pero caj ñä'ä yajmajch. Cajnä hänäjty yhabaadyñä coo Jesús yagħo'ogøøjät. ³¹ Hoy ja'a Jesús hänäjty jia madsa'añii, nämay ja'a Jesús ja'a miädia'agy hänäjty miäbøjcäxä. Mäniä hajxy miänaaŋ:

—Coo ja'a Mesías jaduħn miädsät, ja'a hajxy nhahíxämbä, nej, maas hoy-yagjuøøñäjaty ja'a Mesíasäda'a yajcähxø'øga'añ quejee nej yø'øya'ay jaduħn yajcähxø'øguiän.

³² Mäniä fariseoshajxy jaduħn miädoyhajty waambaty Jesús hänäjty miädia'agyii. Mäniä policiahajxy quiejxä coo Jesús hajxy miädsät. Ja'a fariseoshajxy jaduħn mäguejx møødä teedywiindsøñhajxy. ³³ Mäniä Jesús miänaaŋ:

—Cábøch mijts jecy nmøødhidaannä. Nøcxäannäbøch maachä ndsohñän. ³⁴ Xjia høxta'awäambøch hajxy, pero cábøch hajxy xpiaada'añ. Cab hajxy jim hoy mnøcxät maach nhida'añän.

³⁵ Mäniä judíoshajxy ñiñämaayyä:

—Maa yø'øya'ayäda'a ñøcxa'añ coo hajxy jaduħn nga'a páatämät. Nej, nøcxaambäda'a jim maa ja'a judíoshajxy wa'xyjaty chäna'ayän maa ja'a hajxy ca'a Israelpähajpän, coo Diosmädia'agy yajnähiçø'øwät ja'a hajxy ca'a judíoshajpä. ³⁶ Tiida'a tyjy coo miäna'añ cooc hajxy nja høxta'awäaänäm, pero cábäc hajxy nbaadäaänäm, y cooc hajxy hoy nga'a nõcxämät maa yhida'añän.

³⁷ Coo ja'a xøø hänäjty miayaannä, ja'a møjxøøjooty, mäniä Jesús tiänaayyø'cy. Mäniä møc miänaaŋ:

—Pøñ tødsøøyyäp, ween yaa myiñ maach høøchän, ween miñ yhu'ugy mädyfibøch nmo'owaamby.

Jaduħn Jesús yajnimiäbaatä nebiä møjnøøgopcän. Mäniä miänaaŋgumbä:

³⁸ —Pøñjátyħøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, je'echä nmädia'agy xyajwa'xtägäjtsäp, nebiä Diosmädia'agy miäna'añän.

³⁹ Jaduħn Jesús miänaaŋ, pønjaty ja'a miädia'agy mäbøgäänäp, mäniä Dioshespíritu mio'owa'añii. Cahnä Dioshespíritu hänäjty quiäda'agyñä. Cahnä Jesús hänäjty yagħo'ogyii; cahnä hänäjty yhoodiägachñä maa ja'a Tieediän.

⁴⁰ Coo ja'a cu'ughajxy jaduħn miädooyy nebiä Jesús hänäjty tøø miädia'aguiän, mäniä hajxy näje'e miänaaŋ:

—Tehm tiøyhajt ja'a Dios ja'a quiugapxy yø'ø, ja'a Dios hijty quiexaambiä.

⁴¹ Näje'e hajxy miänaambä:

—Ja'a Mesías yø'ø, ja'a gobiernähadaambä.

Pero näje'ehajxy miänaambä:

—Pero cabä Mesías jim choona'añ Galilea. ⁴² Jaduħn Diosmädia'agy miäna'añ cooc ja'a Mesías ja'a David yaphada'añ tieedyhada'añ, y cooc jim choona'añ Belén maa ja'a David jecy chänaayyän.

⁴³ Coo hajxy hänäjty jaduħn miädia'agy, cab hajxy hänäjty tu'ugmädia'agy ñibiaadyii ja'a Jesúscøxpä. ⁴⁴ Näje'e ja'a Jesús hajxy hänäjty jia madsa'añ, pero caj pøñ ñä'ä majch.

⁴⁵ Mäniä policiahajxy wyiimbijty maa ja'a teedywiindsøñhajxiän, maa ja'a fariseoshajxiän. Mäniä policiahajxy ñämaayyä:

—Tii hajxy coo mga'a yajmejch.

⁴⁶ Mäniä hajxy yhadsooyy:

—Cab jaduħn pøñ mänaa miädia'agy nej yø'øya'ay miädia'aguiän.

⁴⁷ Mäniä fariseoshajxy miänaaŋ:

—Cab jaduħn yhooyä coo mijts jaduħn tøø myajwiinhøhmbä. ⁴⁸ Caj yø'øya'ay ja'a miädia'agy miäbøjcäxä ja'a wiindsøñhajxy møødä fariseoshajxy. ⁴⁹ Pero yø'ø cu'ughajxy, cabä jecyquiihdujty hajxy jaty. Ween hajxy chaachpøcy.

⁵⁰ Jimä Nicodemo hänäjty, ja'a Jesús hänäjty tøø ñähøyyäbä. Fariseohajp hänäjty je'ebä. Mäniä Nicodemo miänaaŋ:

⁵¹ —Cab højts nguhdujthäjtäm jaduħn myiñäm coo jäya'ay nyajcumädóowämät coo hänäjty tøø nga'a mädia'agymiädóowäm jayøjp.

⁵² Mäniä Nicodemo wyiinwohñä ñämaayyä:

—Jaduħn miich mbamädiaacpä nebiä Galileabä jäya'ayhajxy miädia'aguiän. Huuc tehñ yajmädia'ag ja'a Diosmädia'agy. Cab jaduħn jiihy maa myiñ coo ja'a Dios ja'a quiugapxy jim choona'añ Galilea.

⁵³ Mäniä hajxy ñøcxnä maa ja'a tiøjc-hajxiän.

8

¹ Mänitá Jesús jim ñöcxy maa ja'a tuñ jaduñ xiohatiän Olivos. ² Cujaboom jopyjia-jjò'ogyñä, mänitá Jesús ñöcxy maa ja'a tsajtöcän. Mänitá Jesús ja'a cu'ug ñámejtsä. Mänitá Jesús yhäñaaguídaacy, tiägööy yajñähixöobiä. ³ Mänitá to'oxiöjc tu'ug yajmejtsä maa Jesúsän. Ja'a cuhdujyajnähixöobiähajxy mäyajmejts mөөдä fariseoshajxy. Paadiä to'oxiöjc hänajty tөө miächii coo hänajty tөө tiu'uma'ady tөө tiu'udägy. Mänitá to'oxiöjc jim yajnöcxä maa ja'a cu'ughagujcän. ⁴ Mänitá cu'ug ja'a Jesús hajxy ñämaay:

—Wiindsón, paady hádaa to'oxiöjc tөө miächii coo tөө piaadyii wiingya'adiöjmөөд. ⁵ Jiiby maa ja'a Diosmädia'aguian, jiibiä Moisés hajxy xyhanéhäm coo ja'a to'oxiöjc jaduhñbä hajxy nguhgá'tsämät. Miichäts, waamb miich mmänaambä.

⁶ Paady hajxy jaduñ yajtөөy, coo hajxy hänajty miädowa'añ pө tu'ugmädia'agy ja'a Jesús hänajty mөөдä Diosmädia'agy. Yhөxtaaby hajxy hänajty nebiä Jesús hajxy ñähwaambédät coo häxöpy quia'a tu'ugmädia'aguia. Pero cabä Jesús waamb yhadsooy. Mänitá Jesús ñaaxcooy. Mänitá tiägööy jahbiä cө'ohaam naaxwiin. ⁷ Mänitá Jesús jaduñ miäyajtөөwägumbä. Mänit yhäñaaguigööy. Mänit miänaañ:

—Pөñä pojpä cädieey ca'a mөөд, ween quia'tstsooñ.

⁸ Mänitá Jesús ñaaxcoögumbä. Mänit tiägöögüiumbä jahbiä naaxwiin. ⁹ Coo hajxy jaduñ miädooy nebiä Jesús hänajty tөө miäna'añän, mänit hajxy je'e tiu'uböjnä hanidiuhmjaty. Ja'a mөjpä, je'e jawyiin tehñ tiu'uböjtsöñ. Niñajuöyyä hajxy hamdsoo coo ja'a pojpä cädieey hajxy hänajty miөөдä, paady hajxy tiu'uböjcy. Mänämetscä Jesús ja'a to'oxiöjc miөөдmähmөөy. Jimä to'oxiöjc hänajty tiäna'ay Jesús ja'a wyiinduum. ¹⁰ Mänitá Jesús yhäñaaguigööy. Mänitá Jesús ja'a to'oxiöjc ñämaay:

—Maa jaaya'ayhajxy, ja'a hajxy hijty xquiuhga'adsaambä. Nej, caj pөñ tөө xñä'ä cuhga'a'chä.

¹¹ Mänitá to'oxiöjc yhadsooy:

—Wiindsón, caj.

Mänitá Jesús miänaañ:

—Ni hөөч jaduñ nga'a mänaambä coo miich myajcuhgá'adsät. Nөcx; cab jaduñ haxөөg mjatcөөñät.

¹² Mänitá Jesús miänáangumbä:

—Jaduñ mäwiinhöch nyajnimiaäbaadyii nebiä jөөñän coochä jäya'ayhajxy nyajñähixö'oy ja'a tu'u hoybä. Pөnjaty ja'a nmädia'agy xpianөcxáañäp, cab jaduñ wiädita'añ hagogd-stuum. Cөjxta'axiөө jim yhidä'añ tsajpootyp.

¹³ Mänitá fariseos ja'a Jesús hajxy ñämaay:

—Hamdsoo miich mniñänomyii. Pero caj miich mnä'ä tömiädia'agy.

¹⁴ Mänitá Jesús yhadsooy:

—Tөmiädiäacpөch, höyhöch hamdsoo nja niñänomyii. Nnajuöbiөch maaçh ndsooñ maaçh nnөcxy. Pero mijts, cab hajxy mnajuö'oy. ¹⁵ Nä'a nägöobөch mijts xñä'ä nähwaambety. Pero hөөчhä, cábөch jäya'ay nä'ä nägoobä nnähwaambety. ¹⁶ Tөyhájthөch nnä'ägädä mädia'agy. Ca'a yhöөchä nhamdsoo mädia'agy hádaa; ja'a nDéedyhöchä miädia'agy hádaa, ja'a'ch tөө xquiéxiäbä. ¹⁷ Miimb jaduñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian, coo jäya'ayhajxy tiu'ugmädia'aguia nämetscä, pues төyhajt hajxy jaduñ jeypy. ¹⁸ Pues höjts, tu'ugmädia'agy höjts möөdhөch nDeedy cooch je'e tөө xquiexy.

¹⁹ Mänitá fariseoshajxy miänaañ:

—Maa mDeedy.

Mänitá Jesús yhadsooy:

—Cábөch mijts xñajuö'oy; ni ja'a nDéedyhöch hajxy xquia'a najuöyyä. Cooch mijts häxöpy xñajuö'oy, xñajuöyyäbөch ja'a nDeedy hajxy häxöpy.

²⁰ Yajñähixöögüiyc ja'a Jesús jaduñ miänaañ jiiby tsajtөгooty, jiiby mädoyyä maa ja'a cajän maa ja'a xäö'öñ hajxy hänajty yajñähgäda'aguian. Pero cabä Jesús hänajty pөñ miadsa'añii, hoy hänajty jä mädia'agy cu'ughagujc. Cahnä hänajty yhabaady coo je'e miadsöjät.

²¹ Mänitá Jesús miänáangumbä:

—Nөcxáañnábөch hөөч. Xjia hөxta'awáambөch mijts, pero cábөch hajxy xpiaada'añ. Cab hajxy hoy mnөcxät maaçh nnөcxa'añän. Coo hajxy mho'oga'añ, jiiby hajxy mga'awa'añ haxөөgtuum.

²² Mänitá judiöshajxy ñiñämaayä:

—Nej, hamdsooda'a ñiyagho'oga'añii, coo hajxy jaduñ nga'a nөcxämät maa ñөcxä'añän.

²³ Mänitá Jesús miänaañ:

—Yaa mijts mdsooñ, hádaa yaabä naaxwiin. Pero hөөч, tsajpöotyөch ndsooñ, ca'a yaajä. ²⁴ Tөөч mijts jaduñ nnäma'ay, coo hajxy hänajty tөө mho'ogy, cahnä mbojpä

mgädieey hajxy hānajtj xñāhwa'ačhñā. Cabā mbojpä mgädieey hajxy xñāhwa'adsa'añ coočhā nmādia'agy hajxy xquia'a mǎbǒcǎt pǒnhǒch hǒǒch.

²⁵ Mānitā Jesús hajxy miāyajtǒyoy:

—Pǒnāsān miitč.

Mānitā Jesús yhadsooyy:

—Tǒǒčh mijts nja hawāānām pǒnhǒch hǒǒčh. ²⁶ Madiú'ujǒch nnāgǎpxǎt coo hajxy haxǒǒg mjāya'ayhaty. Cǎbǒch mijts ja'a nmādia'agy xmiǎbǒjǎ. Nhawāānām mijts jaduhñ nebiǎtyhǒch jaaya'ay tǒǒ xñajtsǎpxǒǒyyān, ja'ačh tǒǒ xquiéxiǎbā.

²⁷ Pero cab hajxy wyiinjuǒyoy coo Jesús ja'a Tieedy jaduhñ ñāgapxy. ²⁸ Mānitā Jesús miānaañ:

—Coočh mijts hānajtj tǒǒ xmiǒjǎhbetj, mānit hajxy mnajuǒ'ǒwa'añ pǒnhǒch hǒǒčh, y coočhā nhamdsoo cuhdujt nga'a yajtuñ. Pero jaduhñ nhawāānām nebiǎtyhǒch ja'a nDeedy tǒǒ xyajñāhixǒ'oy. ²⁹ Xmiǒǒdwǎdǎjǎpǒch je'e, ja'ačh tǒǒ xquiéxiǎbā. Cǎbǒch niduhñ tǒǒ xñāhgue'egy je'eguiǒxpǎ coočh homiānāajǎ ngudiūñ nébiǒch tǒǒ xyhane'emiān.

³⁰ Coo ja'a Jesús jaduhñ miādiaacy, mānitā miādia'agy miǎbǒjǎcǎxǎ nāmāy.

³¹ Mānitā Jesús ñāmaayy ja'a judiǒshajxy, ja'a Jesús ja'a miādia'agy hajxy hānajtj tǒǒ miǎbǒjǎcǎbā:

—Coočh mijts ja'a nmādia'agy xquiudiūñǎt homiānāajǎ, mānitǒch mijts hamuumdu'joot xmiǒǒdwǎdǎtǎt. ³² Jaduhñdsǎ tǒyhajt hajxy mmǒǒdhǎdǎt coočh ja'a Dios tǒǒ xquiéxy. Jaduhñdsǎ mhaxǒǒgwiinmahñdy hajxy mnajtsǎhixǒ'ǒwǎt, nebiǎ mǒjcu'ugong hajxy jaduhñ xquia'a hané'emǎt.

³³ Mānitā judiǒshajxy yhadsooyy:

—Abraham hǒjts hijty nhaphajpy ndeedyhajpy. Cab hǒjts pǒñ xyhane'emy. Tii jaduhñ coo mmāna'añ coo hǒjts ja'a mǒjcu'ugong xquia'a hané'emǎt.

³⁴ Mānitā Jesús yhadsooyy:

—Chaads mijts tehñ tǒyhajt nnāmá'awǎt, pǒnjaty ja'a pojǎ cǎdieey jaduhñ mǒǒd, mǒjcu'ugong jaduhñ hanehñb. ³⁵ Ja'a moonsǎhajxy, cab hajxy jim yhyty cǒjxta'axiǒǒ maa hajxy quiduññān. Pero ja'a cumoonsǎ yhuungǎ, je'eds jim nǎ'ǎgǎ hijp maa ja'a tiǒjǎn. ³⁶ Hǒǒčh, nbuhbédǎbǒch mijts jaduhñ nebiǎ mhaxǒǒgwiinmahñdy hajxy mnajtsǎhixǒ'ǒwǎt, nebiǎ mǒjcu'ugong hajxy jaduhñ xquia'a hané'emǎt. ³⁷ Nnajuǒǒbiǒch jaduhñ coo Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty. Pero xyagho'ogǎambǒch mijts, je'eguiǒxpǎ coo hajxy tu'joot mga'a tuna'añ nébiǒch mijts nja nāmā'ayān. ³⁸ Nmādiǎacypiǒch nébiǒch ja'a nDeedy tǒǒ xyajmǒǒdmādia'aguiān. Pero mijts, jaduhñ mijts mjāya'ayhaty nebiǎ mdeedy yaa jiāya'ayhatiān hǎdaa yaabǎ naaxwiin, nebiǎ cu'ug yhane'emiān.

³⁹ Mānit hajxy yhadsooyy:

—Abraham hǒjts hijty nhaphajpy ndeedyhajpy.

Mānitā Jesús miānaañ:

—Pǒ tǒyhajt ja'a Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty, jaduhñ hajxy mjāya'ayhǎjǎt nebiǎ Abraham jecy jiāya'ayhatiān. ⁴⁰ Pero xyagho'ogǎambǒch mijts, hǒyhǒch mijts ja'a tǒyhajt tǒǒ nja yajmǒǒdmādia'agy, mǎdyiǒbǒch ja'a Dios tǒǒ xyajmǒǒdmādia'agy. Cǎbǒčhā Abraham hǎxǒpy xyagho'oga'añ. Caj mijts mjāya'ayhaty nebiǎ Abraham jecy jiāya'ayhatiān. ⁴¹ Jaduhñ mijts mjāya'ayhaty nebiǎ mdeedyhajxy jiāya'ayhatiān.

Mānitā Jesús ñāmaayyǎ:

—Tǒyhajt hǒjts ja'a Abraham hijty nhaphaty ndeedyhaty. Jaduhñ hǒjts njāya'ayhaty nebiǎ Abraham jecy jiāya'ayhatiān. Tu'ug hǒjts nDeedy; Dios je'e.

⁴² Mānitā Jesús miānaañ:

—Coo Dios hajxy hǎxǒpy tǒyhajt mDeedyhaty, xchǒjǎpǒch mijts hǎxǒpy yaabǎ. Jimhǒch tǒǒ ndsooñ maa Diosān; pero yaačh nhijnǎ hǎdaa yaabǎ naaxwiin. Ca'a yhamdsoo jǒothǒch yaa tǒǒ ngǎda'agy. Diǒshǒch xquiéx. ⁴³ Xiǒǒbǒch yaa nja mādia'agy; cǎbǒch mijts ja'a nmādia'agy xñǎ'ǎ cudiunaañ. ⁴⁴ Ja'a mǒjcu'ugong hajxy mdeedyhajpy. Jaduhñ hajxy mjāya'ayhaty nebiǎ mdeedy jiāya'ayhatiān. Mānit je'e tiǎgǒyoy jāya'ay-yagho'pǎ mānaabǎ naaxwiin yhawijy tiǒǒxta'aguiān. Cabǎ tiǒmiādia'agy. Cabǎ hǎdaa yaabǎ naaxwiin hoy jiāya'ayhaty. Hǒhñdaacp je'e; jaduhñ ñǎ'ǎgǎ cuhdujthaty. Jaduhñ jāya'ayhajxy yaa yajñāhixǒ'oyii ja'a mǒjcu'uwiinmahñdy. ⁴⁵ Pero hǒǒčh, coočh mijts ja'a tǒyhajt nyajmǒǒdmādia'agy, cǎbǒch nmādia'agy hajxy xmiǎbǒjǎ. ⁴⁶ Hopiǒñǎ ñajuǒ'oy coočhā pojǎ cǎdieey nga'a mǒǒdǎ. Jaduhñ hajxy mnajuǒ'ǒwǎt coočhā tǒyhajt nmādia'agy. ⁴⁷ Ja'a Dios ja'a yhuungǎ, miǎdǒowǎp je'e ja'a Dios ja'a miādia'agy. Pero mijtsǎ, caj mijts Dios xyhuunghaty; paadiǎ Dios miādia'agy hajxy mga'a mǎdowaññ.

⁴⁸ Mānitā Jesús ñāmaayyǎ ja'a judiǒshajxy:

—Nej, cab jaduhñ tiǒyyǎ coo jim mdsōñ Samaria, coo mǒjcu'ugong tǒǒ xyajtǎgǒ'oyǎ.

⁴⁹ Mānitā Jesús yhadsooyy:

—Cábõchä mójcu'ugong tõø xyajtägõ'oy. Nwiinguhdsähgõøbiõch ja'a nDeedy. Pero cábõch mijts xwyiingudsähgõ'oy. ⁵⁰ Cábõch hamdsoo nmäna'añ coõch hajxy xwyiingudsähgõ'tõwät. Ja'a nDeedyhõch jaduhñ mänaamb. Yajcumädowaambby je'e põñhõch haxõøg xñänõømb. ⁵¹ Chaads mijts tehñ tiõyhajt nnämä'awät, coõchä nmädia'agy põñ xmiäbõjcät, ni mänaa quia'a hõ'ogät.

⁵² Mänitä judiõshajxy yhadsooy:

—Hoorä sí, tõø hõjts nnajuõ'oy coo mójcu'ugong tõø xyajtägõ'oy. Tõø ja'a Abraham yho'ogy mõõdä Dios ja'a quiugapxyhajxy. Pero miich mänaamb coo mmädia'agy põñ xmiäbõjcät, ni mänaa quia'a hõ'ogät. ⁵³ Nej, maas mõc miichä cuhdujt mmõõdä quejee ja'a Abraham jecy miõõdhajty, ja'a hajxy hijty nhaphájtäm ndeedyhájtämbä. Tõø je'e yho'ogy. Jaduhñ ja'a Dios ja'a quiugapxyhajxy tõø yho'pä. Põñ tyijy miich coo jaduhñ mniñänõmyii.

⁵⁴ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Cab jaduhñ yhahixõ'oy coõch hamdsoo nniuguiamayõøjät. Pero Diõshõch xquiiumaaby, ja'a tyijy mijts mDioshajpy. ⁵⁵ Cahnõch nDeedy hajxy xñajuõøyyä. Pero hõõch, nhixyhõch hõõch. Cooch nmäná'anät coõch nga'a hixiä, hõhndä'agäbõch jaduhñ nej mijts mhõhnda'aguian. Pero nhixyhõch hõõch. Nmäbõjcäbõch ja'a miädia'agy je'e. ⁵⁶ Ja'a Abraham, ja'a hajxy jecy nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtämbä, xoonäacp je'e hijty coõch hånajty xyhixa'añ mánájoch hånajty nhida'añän hädaa yaabä naaxwiin. Tõõch je'e xjiaanç hixy. Mänit jiaanç xoonäacy.

⁵⁷ Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a judiõshajxy:

—Je'enä jaduhñ mdsaanä. Nej, tõø ja'a Abraham mhixiä.

⁵⁸ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Chaads mijts tehñ tiõyhajt nnämä'awät, jíiyämõch hånajty; cahnä Abraham hånajty jiinä.

⁵⁹ Mänitä tsaä hajxy quionõ'cy; Jesús hajxy hånajty quiuhga'adsaambby. Pero tõø ja'a Jesús hånajty ñiguii'uçhi. Mänit piädsõmnä tsajtõgooty.

9

¹ Jimä Jesús hånajty ñaxy. Mänitä wiindspä tu'ug yhiijxy. Jaduhñä mähdiõjc ñä'ägä maaxhuunghajty wiinma'ad. ² Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a jiamõõdhajxy:

—Wiindsõñ, tii yõ'õya'ay wyiinäda'a coo mia'adä. Põñä pojpä cädieeyäda'a tõø tiuñ, yõ'õya'ayä, tõgä tiaj tieediä.

³ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Ni põñ. Paady yõ'õya'ay wyiin mia'adä nebiä Dios ja'a miäjaa jaduhñ quiähxõ'õgät maa yõ'õya'aguixpän. ⁴ Tsõc Diostuung hajxy tüünäm, ja'açh tõø xquiexiäbä, mäduhñtiä jugyhajt hajxy nmõõdhájtäm. Coo hajxy nhõ'cänät, cab hajxy jaduhñ mänaa ndüünänät. ⁵ Cooch yaa nhity hädaa yaabä naaxwiin, nyajcähxõ'piõch jäya'ay piojpa quiädieeyhajxy.

⁶ Mänitä Jesús ñajtsujõøyy naaxwiin. Mänitä chujy yajmo'ondsojy. Mänitä pyiinõ'cy. Mänitä wiindspä yajwiingupiinõøyy ja'a chujy, ja'a hånajty tõø mio'ondscõjjiäbä. ⁷ Mänitä Jesús ja'a wiindspä ñämaayy:

—Nõcx niwiyimbujõø maa ja'a tsiidaact jaduhñ xiõhatiän Siloé —je'e jaduhñ ñänõømbby, Quexy.

Mänitä wiindspä hoy jiaanç niwiyimbujyii. Coo wyiimbijnä, tõø hånajty wyiindõø'xõ'nä. ⁸ Mänitä mähdiõjc yhiixä ja'a miädõjc-hajxy mõõdä hajxy hijty yhiixypä coo hånajty xiädõ'õñyujwa'añ. Mänitä hajxy miänaañ:

—Nej, caj jie'e yõ'õjä, ja'a hijty naxy xädõ'õñyujwaambä häña'a.

⁹ Näje'e hajxy hånajty miäna'añ:

—Jaanç je'e yõ'õ.

Näje'e hajxy hånajty miäna'añ:

—Ca'a jie'ejä; pero tehñ jiaduhñ quiähxõ'õgy.

Pero ja'a mähdiõjc, hamdsoo hånajty ñiñänõmyii:

—Hõõch je'e hijty wiinds.

¹⁰ Mänitä miäyajtõøwa:

—Nejy mwiindõø'xõ'cy.

¹¹ Mänit yhadsooy:

—Jaaya'ay ja'a Jesúshajpä, jaaya'ay ja'a chujy yajmo'ondsojy. Mänitõch xyajwiingubiinõøyy. Mänitõch xñämaayy coõch nõcxy nniwiyimbujyii maa ja'a tsiidaact jaduhñ xiõhatiän Siloé. Mänitõch hoy njaanç niwiyimbujyii. Mänitõch nwiindõø'xõ'cy.

¹² Mänitä miäyajtõøwägumbä:

—Maa jaaya'ayäda'a.

Mänit yhadsooy:

—Pämäädädä.

¹³ Mänitä mähdiojc yajnøcxä maa ja'a fariseos wyiinduuhajxiän, ja'a hänajty tøø wyi-
indøø'xø'øguiäbä. ¹⁴ Poo'xxiøøjooty ja'a Jesús ja'a chujy yajmo'ondscøjy, yajwiindøø'xø'cy
ja'a wiindspä. ¹⁵ Mänitä mähdiojc miäyajtøøwägumbä ja'a fariseoshajxy:

—Nejy mwiindøø'xø'cy.

Mänit yhadsooyy:

—Chujy jaaya'ay yajmo'ondscøj; je'ečh je'e xyajwiingubiinøøyy. Mänitøch hoy nniwyiim-
bujyii. Mänitøch nwiindøø'xø'nä.

¹⁶ Mänitä fariseoshajxy näje'e miänaaŋ:

—Ca'a yø'øya'ay Dyosquexiä. Tuumb yø'øduhñ poo'xxiøøjooty. Cabä cuhdujt miøødä coo
jaduhñ tiünät poo'xxiøøjooty.

Pero näje'e hajxy hänajty miäna'añ:

—Pero nebiä cuboj cugädieejäya'ay ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä jaduhñ ñä'ä yajcäxø'ogät.
Cab hajxy hänajty tu'ugmädia'agy ñibiaadyii. ¹⁷ Mänitä mähdiojc ñämaayyä, ja'a hänajty tøø
wyiindøø'xø'øguiäbä:

—Miichäts, waamb miich mmäna'añ. Nejy yø'øya'ay mnänømy, ja'a tøø xyaghijxø'øguiäbä.

Mänit yhadsooyy:

—Dios je'e tøø quiexy.

¹⁸ Cabä judiøshajxy hänajty miäbøga'añ coo jaaya'ay hijty wyiindsä, coo jaaya'ay hijty tøø
wyiindøø'xø'øgy. Paady hajxy miøjyaaxy jaaya'ay tiaj tieedy. ¹⁹ Mänit hajxy miäyajtøøwa:

—Nej, mijts ja'a mhuung yø'ø, ja'a hajxy mnänøombiä coo hijty wiinds tøø miaaxhuung-
hatiä. Nebiäda'a tøø yhiyxø'øgy.

²⁰ Mänitä tiaj tieedyhajxy yhadsooyy:

—Højts nhuung jaančh yø'ø. Wiinds jiaančh maaxhuunghajty. ²¹ Pero cab højts
nnajuø'øy nejy tøø yhiyxø'øgy o pøn jaduhñ tøø yaghijxø'øgy. Yø'ø hajxy mäyajtøw. Møj
yø'øjan. Ween hamdsøo ñägapy.

²² Paady hajxy jaduhñ miänaaŋ, coo ja'a teedywiindsøn hajxy hänajty chähgø'øy. Tøø ja'a
teedywiindsøn hajxy hänajty quiojyquiapyhyaty coo hajxy hänajty yajpädsøma'añ tsajtøgooty
pøn jaduhñ mäna'anaamb cooc Jesús Miesiashaty. Nägooyyä hajxy hänajty yajtøjpädsøma'añ,
cab hajxy hänajty yajtøjtägø'øwaanä tsajtøgooty. ²³ Paady jaaya'ay tiaj tieedyhajxy miänaaŋ:
“Yø'ø hajxy mäyajtøw. Møj yø'øjan.”

²⁴ Mänitä mähdiojc miøjyáaxägumbä, ja'a hänajty tøø yhiyxø'øguiäbä. Mänitä ñämaayyä:

—Højts tøyhajt mōoyyāc. Nnajuøøby højts coo Jesús quiuboj quiugädieeyä.

²⁵ Mänit yhadsooyy:

—Cábøch nnajuø'øy pø cuboj pø cugädieey je'e. Pero nnajuøøbiøch coočh tøø nhijxø'øgy,
hóyhøch hijty nja wiindsä.

²⁶ Mänit ñämaayyä:

—Nej xyaghijxø'cy.

²⁷ Mänit yhadsooyy:

—Tøøds mijts nja hawáanām. Pero cab hajxy mmäbøjcy. Tii hajxy coo mmädowáangombä.
Nej, mbanøcxáanāp ja'a miädia'agy hajxypä.

²⁸ Mänit yhojjä ñämaayyä:

—Miich jaduhñ mbanøcxāp ja'a miädia'agy. Højtsä, Moisés ja'a miädia'agy nbanøcxāp.

²⁹ Nnajuøøby højts coo Dios ja'a Moisés miøødmädiaacy jequiän. Pero jaaya'ayä, cab højts
nnajuø'øy maa chooñ.

³⁰ Mänitä mähdiojc yhadsooyy:

—Hoy-yagjuøøñä jaduhñ. Cab hajxy nnajuø'øy maa jaaya'ay chooñ, hóyhøch tøø xjia
yaghijxø'øgy. ³¹ Hoy piønä jaduhñ ñajuø'øy coo Dios jaduhñ quia'a mädoowa ja'a miädia'agy
ja'a cuboj ja'a cugädieey. Pero pøn ja'a Dios jaduhñ wiingudsähgøøby, pøn jaduhñ cudiumb
nebiä Dios yhane'emian, je'e ja'a miädia'agy jaduhñ mädoowāxāp ja'a Diōsām. ³² Høxtahm̄ds
ja'a naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän, ni mänaa jaduhñ quia'a yajmädohyaty coo jāya'ay
yaghijxø'øgyii, ja'a wiinds tøø miaaxhuunghatiäbä, høxtä jäda'anābaady. ³³ Coo jaaya'ay
häxøpy quia'a Diosquexiä, cab jaaya'ay cu yajcähxø'cy hoy-yagjuøøñäbä.

³⁴ Mänitä mähdiojc yhojjä:

—Nej, xyajñähixø'øwaamb højts miichä. Pojpätuum cädieedium miich tøø mmaaxhuung-
haty.

Mänitä mähdiojc je'e yajpädsøma tsajtøgooty.

³⁵ Mänitä Jesús miädoyhajty coo ja'a mähdiojc hänajty tøø yajpädsømyii tsajtøgooty. Mänitä
Jesús ja'a mähdiojc yhøxtaayy. Mänit jiaančh paaty. Mänitä Jesús miänaaŋ:

—Nej, mmäbøjcāp ja'a miädia'agy, ja'a Dios tøø quiēxiäbä.

³⁶ Mänitä mähdiojc yhadsooyy:

—Wiindsøn, pøn jaduhñ mnänøømby. Høøch hawáanāc nébiøch ja'a miädia'agy
nmäbøjcāt.

³⁷ Mänitá Jesús miánaañ:

—Tøø je'e mhixy. Høøch je'e.

³⁸ Mänitá mähdiøjc miánaañ:

—Wiindsøn, mähøjpøch.

Mänitá Jesús wyiinjiçädaacä, wyiingudsähgøøyyä.

³⁹ Mänitá Jesús miánaañ:

—Päadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin neby hajxy jaduhñ yhiixø'øgät, ja'a hajxy hijpä nebiä wiindspän; møød neby hajxy jaduhñ wyiindsø'owät, ja'a hajxy hijpä nebiä hijxpän.

⁴⁰ Jimä fariseoshajxy hänajty näje'e tiäna'ay maa Jesús hänajty mäðøyyän. Coø hajxy jaduhñ miädooyy nebiä Jesús miánaañän, mänitá Jesús hajxy nãmaayy:

—Nej, mmánaamb miich jaduhñä coø højts jaduhñ nhijpä nebiä wiindspän.

⁴¹ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Coo hajxy häxøpy mhity nebiä wiindspän, cabä pojpä cädieey hajxy häxøpy mhixyhaty. Pero coø hajxy jaduhñ mmánaañ coø hajxy mhity nebiä hijxpän, paadiä mbojppä ja'a mgädieey hajxy xquia'a nähwa'achñä.

10

¹ Mänitá Jesús miánaangombä:

—Chaads mijts tehñ tøyhajt nnämä'awät: cabä mee'tspähajxy jii by tiägø'owø'øyy maa ja'a meegcuraahaawän. Wiingtuum hajxy je'e tiägø'owø'øyy maa ja'a curaahaaw quia'a hitiän. ² Pero ja'a cumeeg, je'eds jii by tiägø'owøøby maa ja'a curaahaawän. ³ Yajtägøøby ja'a curaagüeendähajpä ja'a cumeeg jii by curaajooty. Coø hänajty mieegmøjya'axa'añ, mänitá mieeg quiøxy xøøguya'axy. Yo'mädooby ja'a meeg ja'a wyiindsøn hajxy. Mänitá cumeeg yhxwoobädsømy. ⁴ Coø ja'a meeghajxy hänajty tøø piädsømy, mänitá wyiindsøn hajxy cøjx piadu'ubøcy. Paady hajxy jaduhñ piadu'ubøcy coø ja'a wyiindsøn hajxy yo'mädooy. ⁵ Cabä wiingjäya'ay hajxy pianøcxa'añ. Coø wiingjäya'ay hajxy yo'mädooy, cøjx hajxy chähgø'øbäyø'øgy.

⁶ Ja'a Jesús, yajmäbaadyhaam hänajty miädia'agy; pero cabä miädia'agy hänajty wyiinjuøøyyäxä.

⁷ Mänitá Jesús miánaangumbä:

—Chaads mijts tehñ tøyhajt nnämä'awät: Øøch, jaduhñ mäwínhøch nebiä curaahaawän maa ja'a meeghajxy tiägø'owø'øyyän. ⁸ Cahnøch hänajty nmech, tøø jäya'ayhajxy hänajty may miech høhndaacpä. Jaduhñ hajxy ñibiäda'agyii nebiä Diosquexyppän. Jaduhñ mäwínäts hajxy miäbaady nebiä meegmee'tspän. Pero cabä miädia'agyhajxy miäbøjcäxä. Jaaya'ayädshajxy jaduhñ ca'a mähøjc, pønjätyhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp. Jaduhñ mäwínäts hajxy je'e miäbaatpä nebiä meeg mädia'agymiäbøjpän. ⁹ Ja'a meeghajxy, jii hajxy je'e tiägø'owø'øyy maa ja'a curaahaawän. Høøch, jaduhñ mäwínhøch nebiä curaahaawän. Pønñhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, je'e'ech ngüeendähadaamby.

¹⁰ Ja'a hajxy jäya'awyiinhøhmbä, Diosmädiä'aguiäc tyijy hajxy je'e yajwa'xyp. Yhamdsoo copcooty ja'a mädia'agy hajxy hänajty yajpädsømy. Pero høøch, päadyhøch tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nebiä jäya'ayhajxy jaduhñ jim ñøcät tsajpootyp, neby hajxy jaduhñ jim yhidät cøjxta'axiøø. ¹¹ Ja'a cumeeg, cwieendähajpy ja'a mieeg je'e. Jaduhñ mäwínhøch je'e, ngüeendähadämbiøch ja'a'ach nmädia'agy hajxy xmiäbøjcäbä. Jaaya'ay ja'a meeg jaanç tehñ chojpa, høxtä ñähho'tú'udäp ja'a mieeg. ¹²⁻¹³ Ja'a moonsähajxy, cabä meeg hajxy tu'joot cwieendähaty. Paady hajxy je'e tu'joot quia'a cuendähaty, coø hajxy je'e quia'a yhamdsoo je'ejä. Mäjuy hajxy je'e jia cuduñ. Coø ja'a pahuc miech meegtsu'tspä, mänitá moonsähajxy piäyø'øgy. Mänitá meeg mähdiøjc-hajxy nã'ägä maçhii. Mänit hajxy chähgø'øbäyø'øgy.

¹⁴⁻¹⁵ Pero høøch, jaduhñ mäwínhøch nebiä jäya'ay meeg hajxy jaanç tehñ chojpan. Xyhiyxhájpøch ja'a nDeedy, y nhixyhájpjøch je'ebä. Jaanä jaduhñds je'e, jaanä nhixyhájpjøch pønjätyhøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcäp. Nñähho'tu'udämbiøch hajxy je'e. ¹⁶ Jaanä xmiäbøgäänäbøch ja'a nmädia'agy hajxy, ja'a jäya'ayhajxy tsänaabiä wiinghaga-jpt. Tu'ugmädia'agy hajxy yhida'añ møød hädaa jäya'ayhajxy yaabä. Tu'cuhdújtøch ja'a nmädia'agy hajxy xmiäbøgäänä nägøxiä.

¹⁷ Päadyhøch ja'a nDeedy xchocy cooçh jaduhñ nmána'añ cooçh häna'c ween xyagho'ogy nébiøch jaduhñ njujypiøgät jadähooc. ¹⁸ Høøch, hamdsooçh nmána'añ cooçh jäya'ay xyagho'ogät. Cooçh häxøpy nga'a mänaambä, cäbøçhä jäya'ay häxøpy xyagho'oga'añ. Nmøødhøch cuhdujt cooçh nhó'ogät; y nmøødhøch cuhdujt cooçh njujypiøgät jadähooc. Päadyhøch ja'a nDeedy tøø xwyiinguexy cooçh nhó'ogät, cooçh njujypiøgät.

¹⁹ Coø Jesús jaduhñ miädiaacy, paadiä judiøshajxy tu'ugmädia'agy quia'a nibiaatä. ²⁰ Mänit hajxy nämay miánaañ:

—Møjcu'uda'a miøød. Cuhmäñøøbiäda'a jaduñ. Tii yø'ø miädia'agy hajxy coo mmädoowaanä.

²¹ Mänit hajxy näje'e miänaaŋ:

—Cabä møjcu'umøødpä jaduñ miädiá'agät. Cabä møjcu'u ja'a wiindspä jaduñ yaghi-jxó'ögät.

²² Jájtäbä xøø hänäjty jim Jerusalem, ja'a xøhjäp ja'a Dedicación. Tøøchpojjooty hänäjty.

²³ Jiibiä Jesús hänäjty wiädity tsajtøogooty, jiiby maa ja'a tøjwiingän, ja'a xøhjäp Salomón.

²⁴ Mänitä judiøshajxy jim yhamugøøyy maa Jesús hänäjty wiäditiän. Mänitä Jesús ñamaaŋy:

—Mänaa højts xyhawaanäanä pø tøyhajt mMesiashaty.

²⁵ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøøds mijts nja hawäänäm, pero cab hajxy mmäbøjcy. Cooch jaduñ ngudiuñ nébiøch ja'a nDeedy tøø xyhane'emiän, cähxó'pøch jaduñ cooch nGristohaty. ²⁶ Pero, cooch mijts ja'a nmädia'agy hajxy xquia'a panøcxä, páadyhøch ja'a nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøgaanä. ²⁷ Nhixyhäjiøch pøñhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjçäp; je'eçh ja'a nmädia'agy xpianøcxäp. ²⁸ Nyajnøcxämbiøch hajxy jim tsajpootyp. Jim hajxy yhida'añ çøjxta'axiøø. Cábøch hajxy je'e pøn xpiøjçät. ²⁹ Miøødhøch ja'a nDeedy ja'a mäjaa. Cabä pøn ja'a mäjaa jaduñ miøødä nébiøch ja'a nDeedy miøødän. Ja'a nDéedyhøch jaduñ tøø miäna'añ cooch jaaya'ay ja'a nmädia'agy hajxy xmiäbøjçät. Cábøch ja'a nDeedy jaaya'ayhajxy mänaa piøgåanaxä. ³⁰ Høøch miøødhøch ja'a nDeedy, tu'ugmädia'agy højts nhity.

³¹ Mänitä judiøshajxy tiägøøguiombä tsaagonø'pä. Jesús hajxy hänäjty quia'adsaamby.

³² Mänitä Jesús ja'a judiø ñamaaŋy:

—Madiu'ujøch ja'a hoybä tøø ngudiuñ nébiøch ja'a nDeedy tøø xyhane'emiän. Tiguiøxpøch mijts coo xquia'adsa'añ.

³³ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Paady højts müich nga'adsa'añ coo Dios haxøøg mnänømy, coo mnibiäda'agyii nebiä Diosän; ca'a jie'eguiøxpä coo hodiung jaduñ tøø mduñ.

³⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jiiby jaduñ myiñ maa mijts mguhdujtän coo Dios jaduñ miänaaŋ: “Mdiøshajp hajxy.” ³⁵ Tøyhajt ja'a Diosmädia'agy jaduñ ñä'ägädä mädia'agy. Jaduñ miäna'añ cooc hajxy jaduñ dyiøshaty, ja'a jäya'ayhajxy tøø wyiingpøquiäbä ja'a Diosmädia'agy. ³⁶ Hoorä, Diøshøch tøø xquiunuu'xy tøø xpiäda'agy. Yaaçh tøø xquiexy hädaa yaabä naaxwiin. Cábøch Dios tøø nwiingapxety cooch nmänaaŋ coochä Dios xyHuonghaty. Tøyhäjthøch jaduñ xyHuonghaty. ³⁷ Cooch häxøpy nga'a tuñ nébiøch ja'a nDeedy tiuñän, cábøchä nmädia'agy hajxy häxøpy xmiäbøjçä. ³⁸ Pero jaançh túumbøch jaduñ. Mmäbøgäp hajxy jaduñ coochä Dios tøø xquiexy, høyhøchä nmädia'agy hajxy xquia'a ja mäbøjçä. Jaduñds hajxy mnajuøñät coo højts tu'ugjäya'ay nhity miøødhøchä nDeedy.

³⁹ Mänitä Jesús jia madsaanägumbä. Pero cabä ñä'a yajmäj.

⁴⁰ Mänitä miøjnøñäxcumbä ja'a Jordängpä møjnøøbä maa ja'a Juan miäyajnäbejtsøhñän.

⁴¹ Mänitä Jesús hajxy ñamejch nämay. Mänit hajxy miänaaŋ:

—Cabä Juan ja'a hoy-yagjuøñäbäjäty ñä'a yajcähxø'cy. Pero tøyhajt jaduñ çøxiä nebiä Juan yø'øya'ay tøø ñägäpxiän.

⁴² Mänitä Jesús ja'a miädia'agy hajxy jim miäbøjçä nämay.

11

¹ Tu'ug jäya'ay hänäjty xiøhaty Lázaro. Tøø hänäjty pia'ambety. Jim hänäjty chäna'ay Betania møødä piuhdo'oxyhajxy, ja'a María møødä Marta. ² Cahnä hänäjty yhabaady mänaa Maria ja'a Jesús ja'a parfume hänäjty yajtecytia'xø'owa'añ, mänaa Maria ja'a Jesús hänäjty tiecymie'exa'añ ja'a quiuhwaayhaam. ³ Coo Lázaro hänäjty tøø pia'ambety, mänitä piuhdo'oxy ja'a capxy hajxy quiejxy maa Jesúsän coogä Lázaro tøø pia'ambety. Jesús ja'a miägu'ughjäp hänäjty je'e. ⁴ Coo Jesús ja'a mädia'agy jaduñ miädooyy, mänit miänaaŋ:

—Cabä mähdjøc tiehm yho'oga'añ. Paady tøø pia'ambety neby jaduñ quiahxø'ögät coo Dios miøjjiä jiaançhä, neby jaduñ quiahxø'ögät cooch nmøjjiä njaançhä. Diøshøch xyHuonghajp.

⁵ Hoy ja'a Jesús hänäjty jia jaançh tehñ miøødnijiootpaadyii ja'a Lázarahajxy, ⁶ mejtsxøø jim jiaag hijty maa hänäjty ñä'ägä hitiän. ⁷ Mänitä Jesús ja'a jiamøød ñamaaŋy:

—Jamds hajxy jadähooc Judea.

⁸ Mänitä Jesús hajxy ñamaaŋy:

—Wiindsøñ, cahnä jieğø'oy mänaa ja'a judiøshajxy xjia cuhga'adsa'añän. Tii jim coo mnøçxtägatsa'añ.

⁹⁻¹⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ja'a Diostuung hajxy tuumbä, coo ja'a tiuunghajxy je'e quia'a mayñä, cahnä hajxy je'e yho'oga'añ. Jadhuhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä xõombä tiu'uyo'oyän. Cab hajxy je'e quiuhnepy. Hoy hajxy je'e yhixy.

¹¹ Mänitä miänáangombä:

—Tõõ hõjts nmägu'ughajpä Lázaro miaahó'cäm. Nõcxáambõch cham nyuxa'añ.

¹² Mänitä jiamiõõdhajxy miänaañ:

—Pero, wiindsõñ, pø nä'ä maaho'c jadhuhñ, mõcpõjtägatsaambäda'a jadhuhñ, cabä.

¹³ Coo Jesús jadhuhñ miänaañ cooc Lázaro miaaho'cy, jadhuhñ hánajty miäna'anaañ cooc tõõ yho'ogy. Pero cabä jiamiõõdhajxy jadhuhñ wyiinjuõõy coo Lázaro tõõ yho'ogy. Jadhuhñ hajxy wyiinjuõõy coo tõõ miaaho'ogy. ¹⁴ Mänitä Jesús howyiinjũõõñä tiehm ñägapxnä:

—Tõõ ja'a Lázaro yho'ogy. ¹⁵ Xoondáacpõch jadhuhñ cooñ hánajty nga'a jimä. Coo hajxy jadhuhñ mhixa'añ nébiõch nduna'añän, mänitõch mijts ja'a nmädia'agy xmiäas mäbõgaanä. Páadyhõch jadhuhñ nxoõnda'agy. Jamds hajxy jimä maa Lázarán.

¹⁶ Tu'ugä Jesús ja'a jiamiõõd hánajty xiõhaty Tomás, ja'a hajxy hánajty ñänõõmbiä hametsc-huung. Mänitä Tomás ñämaayy ja'a jiamiõõdhajxy:

—Jamxä Jesús hajxy mõõdhó'cäm.

¹⁷ Coo hajxy jimä miejch Betania, mänitä Jesús yhawáañäxä coo ja'a Lázaro hánajty jiiby tõõ yhyty mädaaxõõ jutjooty maa cabäsaantän. ¹⁸ Mäwiingõñ Betania hánajty jimä Jerusalén.

Jadhuhñda'a jiäguema, mejtskilõmetro ja cupcäda'a. ¹⁹ Nämäy ja'a judiõshajxy hánajty tõõ ñämech ja'a Marta mõõdä María. Capxmõcpõgáanäp hajxy hánajty coo ja'a piuhya'ayhajxy hánajty tõõ yho'ogy. ²⁰ Coo ja'a Marta jadhuhñ miädoyhajty coo Jesús hánajty miäwiingõñ, mänit hoy jiojubaadõ'oy. Pero María, jiiby miähmõõy maa ja'a tiõgootyhajxiän. ²¹ Mänitä Marta ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsõñ, coo häxõpy myaajä, cábõchä nbuhya'ay häxõpy tõõ yho'ogy. ²² Nnajuõõbiõch jadhuhñ, hoytyiijä Dios mmäyujwá'anät, xmió'owäp je'e.

²³ Mänitä Jesús ja'a Marta ñämaayy:

—Jujypioõgaambä mbuhya'ay.

²⁴ Mänitä Marta miänaañ:

—Nnajuõõbiõch coo jujypioõga'añ coo ja'a naaxwiimbä hánajty wyiimbida'añ, coo hajxy nägõxiä njujypioõgáanäm.

²⁵⁻²⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nyagujypioõgáambiõch hajxy je'e pønjätyhõch ja'a nmädia'agy xmiäbõjçäp. Nya-jnõcxáambiõch hajxy je'e jimä tsajpootyp, hoy hajxy hánajty jia jujcyñä, hoy hajxy hánajty tõõ jia ho'ogy. Nejy, mmäbõjpy jadhuhñä.

²⁷ Mänitä Marta miänaañ:

—Wiindsõñ, nmäbõjpiõch coo miich ja'a Dios xyHuunghaty, coo mMesíashaty, coo miich ja'a Dios tõõ xquiey hädaa yaabä naaxwiin.

²⁸ Mänitä Marta ja'a piuhdo'oxy hamee'ch hoy ñäma'ay:

—Tõõ ja'a nWiindsõñhãjtäm miéjtsäm. Miich xyajtõõb.

²⁹ Coo ja'a María miädooy, mänitä tiänaayy'cy. Mänitä María ja'a Jesús ñänõcxy. ³⁰ Jimä Jesús hánajty tõõ miähmõ'oy maa ja'a Marta hánajty hoy tõõ miõõdmädia'aguiän. Cahnä Jesús hánajty quiajptägõ'oy. ³¹ Ja'a judiõshajxy hánajty jiiby maa ja'a María tiõgootyhajxiän, coo hajxy yhiixy coo María tiänaayy'cy, coo tiõjpädsõõmy, mänitä María hajxy piadõjpdädsõõmy. Jimä tyijy María hánajty ñõcxy cabäsaantä jõõbiä xuu'tspä.

³² Coo ja'a María jimä miejch maa ja'a Jesús hánajty tõõ miähmõ'oyän, mänitä Jesús yhiixy. Mänitä María ja'a Jesús wyiinjjicädaacy. Mänitä María miänaañ:

—Wiindsõñ, coo miich häxõpy myaajä, cábõchä nbuhya'ay häxõpy tõõ yho'ogy.

³³ Coo Jesús jadhuhñ yhiixy coo María hánajty jiõ'oy mõõdä judiõshajxy, ja'a hánajty tõõ piamechijäbä, mänitä Jesús jiootmabiõjcy. ³⁴ Mänit miänaañ:

—Maa hajxy tõõ myajnaaxtägõ'oy.

Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsõñ, jam nyajnáhixõ'oy.

³⁵ Mänitä Jesús jiõõy. ³⁶ Mänitä judiõshajxy miänaañ:

—Hõxtahmõs jiõ'oy coo Lázaro hijty jiaançh tehñ miõõdnijiootpaadyii.

³⁷ Mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Tisän yõ'oya'ay ja'a Lázaro coo quia'a yajmõcpõjcy. Tõõ yõ'oya'ay ja'a wiindspä yaghi-jõõ'ogy, túhmäts.

³⁸ Mänitä Jesús jiootmabiõjcombä. Mänit jimä ñõcxy maa ja'a naaxjutän maa ja'a Lázaro hánajty tõõ ñaaxtägõ'oyän. Jimä tsaa ja'a jut hánajty yhadäguec-haty. ³⁹ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a hajxy hánajty jimä tänaabiä juthaguum:

—Hadäguejtu'ud yõ'õ jut hajxy.

Jimä cuhäyohnd hánajty tiänaabiä, ja'a Martahajpä. Mänitä Marta ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsón, pero mádaaxx00 jiiy t00 yhity jutjooty. Hax00gxuu'páda'a y0'0ján.

⁴⁰ Mänitá Jesús ja'a Marta ñámaayy:

—T00ch miich nhawáañäm, coo nmáb0gät, mänit mhíxät coo Dios mi0jjä jiaančhä.

⁴¹ Mänitá jut hajxy jiaanč yhadäguejtuuty. Mänitá Jesús chajhee'py. Mänit miánaañ:

—Teedy, Dioscujú'uyäp cooçh miich ja'a nmádia'agy t00 xmiádoowa. ⁴² Nnaju00bi0ch jaduhñ cooçh miich ja'a nmádia'agy hoymiánaajä xmiádoowa. Páadyhöçh miich t00 nnáma'ay “Dioscujú'uyäp” neby hajxy miáb0gät cooçh miich t00 xquiexy, y0'0ya'ayhajxy xii tánaabiä.

⁴³ Mänitá Jesús m0c yaaxy:

—¡Lázaro, páds0mäts!

⁴⁴ Mänitá Lázaro jiaanč páds0omy, ja'a hánajty t00 yh0'oguiábä. Nähbity nähmoçh piáds0omy. Mänitá Jesús ñámaayy ja'a hajxy hánajty jim tánaabiä:

—Nähbijtu'ud y0'0 hajxy. Ween ñ0cxy maa ja'a ti0jcän.

Mänitá Lázaro hajxy jiaanč nähbijtuuty. Mänit ñ0cxy maa ja'a ti0jcän.

⁴⁵ Mänitá Jesús ja'a miádia'agy miáb0jcäxä nämay ja'a judi0shajxy, ja'a María hajxy hánajty t00 mi00dhtiábä maa ja'a ti0jc-hajxiän, ja'a hajxy hánajty t00 yhíxiábä coo ja'a Jesús ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujyipi0jcy. ⁴⁶ Pero cab judi0s hajxy näje'e miáb0jcy. Paady ja'a fariseos hajxy hoy yhawaañä nebiä Jesús hánajty t00 tiuñ. ⁴⁷ Mänitá teedywiinds0nhajxy yhamug00yy m00dá fariseoshajxy m00dá tuungm00dpähajxy. Mänit hajxy ñiñámaayy:

—Neby hajxy nwiinmahñdyhájtmät. Madiu'u jaaya'ay ja'a hoy-yagu00ñábäjaty t00 yajcähx0'0gy. ⁴⁸ Coo hajxy nga'a májtsämät, mänitá miádia'agy miáb0gáañäxä näg0xiä. Mínaambä romano jäya'ayhajxy ja'a m0jcuhdujtm00dpä. Mänitá ndsajtojc hajxy xyajma'adáañäm. Mänitá nguhdujt hajxy xpi0gáañäm.

⁴⁹ Caifás ja'a teedywiinds0ñ hánajty xi0haty ja'a m0jcuhdujtm00dpä. Mänit miánaañ:

—Cab hajxy tii mjaty mnaju0'0y. ⁵⁰ Cab hajxy mwiinju0'0y coo maas hoy hit jaduhñ coo ja'a cu'ug tu'jäya'ay xñähho'tiütämät. Cab hajxy jaduhñ näg0xiä nguhd0g0oyyämät.

⁵¹ Ca'a Quiaifás ja'a yhamdsoo wiinmahñdy jaduhñ. Pero coo hánajty tiuñ teedywiinds0ñ m0jcuhdujtm00dpä, paadiä Dios ja'a Caifás jaduhñ yajnägapy coo ja'a Jesús ja'a judi0s hánajty ñähho'tu'uda'añ. ⁵² m00d hajxy näg0xiä, ja'a Dios hánajty t00 wyiimbíyyäbä, ja'a wiinghagajptjatypä. ⁵³ Mänitá m0jcuhdujtm00dpähajxy quiojyquiapxyhajty coo Jesús hajxy hánajty yagho'oga'añ.

⁵⁴ Paadiä Jesús hánajty jim quia'a wäditaannä mayjiäya'ayhagujc maa ja'a Israelpähajxiän. Mänitá Jesúshajxy jim chohñ jim Judea, ñ0cxy hajxy jim maa ja'a cajpt jaduhñ xi0hatiän Efrain. Jimä Jesúshajxy miähm00yy m00dá jiami00dhajxy. Mäwiing0ñ ja'a cajpt hánajty t0'0dsnähgäp.

⁵⁵ Habaadáañäp ja'a pascuax00 hánajty, ja'a judi0shajxy yagjájtbä. Nämay hajxy jim ñ0cxy x00hájpä jim Jerusalén, ja'a hajxy jim tsohmä maa ja'a cajpthuungän. Cahnä x00 hánajty jim chohñda'agy coo hajxy jim quioo'ty. Jay0jp hajxy hánajty yhuuc tsi'iwa'añ. Jaduhñäc tyijy hajxy hánajty ñähwa'adsa'añ ja'a piojpä quiaideey. ⁵⁶ Jiibiä Israelpäjäya'ay ja'a Jesús hajxy hánajty yajcopc0'0y tsajtoogooty. Jiily hajxy hánajty ñimiäyajt0yiyi:

—Nej, cabä Jesúsáda'a miedsa'añ x00hájpäjä.

⁵⁷ T00 ja'a teedywiinds0nhajxy hánajty yhane'emy m00dá fariseoshajxy, coo Jesús p0ñ yhíxät, mänit hajxy ñägápxät, nebiä Jesús hajxy jaduhñ miádsät.

12

¹ Ja tädujx00 ja'a pascuax00 hánajty quia'a habaady. Mänitá Jesús jim ñ0cxy Betania, maa Lázaro hánajty chána'ayän, ja'a Jesús hánajty t00 yagjujyipi0quiábä coo hánajty t00 yho'ogy.

² Námayyá jäya'ayhajxy jiily yhamug00yy tsugaabiä ja'a Jesúsc0xppä. Ja'a Marta hánajty txyxyhab0g00by. Jiibiä Lázaro ja'a Jesús hánajty mi00dtsuugay toogooty. ³ Mänitá María ja'a perfume quionmejch cuplitrö. Haagä nardop0jy ja'a perfume hánajty ja'a tsoyjatypä. Mänitá María ja'a Jesús yajtecytia'x00yy ja'a perfume. Mänitá María ja'a Jesús tiēcymieexy quihwaayaam. Mänitá perfume tiäg00yy pu'x0'pä toogooty. ⁴ Jiibiä Judas hánajty, ja'a Simón Iscariote yhuung. Jesús ja'a jiami00d hánajty je'eä. Je'edsä Jesús hánajty yegaamb coo hánajty yajc0'0däg0'owa'añii maa ja'a soldadohajxiän. Mänitá Judas miánaañ:

⁵ —Maas hoy hijty coo y0'0 perfume cu ndóo'cäm nebiä häyoobäd0jc ja'a xäd0'0ñ cu nnä'ä mó0yyäm.

⁶ Pero cabä Judas ja'a häyoobäd0jc hánajty ñä'ägädä näxuuch. Je'e ja'a xäd0'0ñ hánajty yajconwädjätäp. Pero hamdsoo hánajty wyi'i yajpáds0my. Paady jaduhñ miánaañ coo ja'a perfume hajxy cu tiio'cy nebiä xäd0'0ñ jaduhñ miéedsät. ⁷ Mänitá Jesús ja'a Judas ñámaayy:

—Ween y0'0 to'oxi0jc yhity. Ca'a waamb mnáma'ay. Ween y0'0 perfume yaghity höxtä cóonoch nhó'ogät. Mänit0ch y0'0 perfume xyajnähjáaxät. ⁸ Hoymiánaajä mijts ja'a häyoobäd0jc xmi00dhida'añ. Pero h00çh, cáb0ch mijts hajxy jeycy nm00dhida'añ.

⁹ Nämäyvä Israelpä jäya'ayhajxy miädoyhajty coogä Jesús hänajty jim tøø miech Betania. Mänitä Jesús hajxy hoy yhixy møødä Lázaro, ja'a Jesús hänajty tøø yagjujyipiøquiäbä. ¹⁰⁻¹¹ Coo Jesús ja'a Lázaro hänajty tøø yagjujyipiøcy, paadiä Israelpä jäya'ay ja'a Jesús hajxy hänajty tøø piadu'tuhøcy nämäy. Y paadiä Jesús ja'a miädia'agy hajxy hänajty tøø miäbøjcäxä nämäy. Coo ja'a teedywiindsøn ja'a miädia'agyhajxy hänajty quia'a jaty panøcxäxä, paady hajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a Lázaro hajxy ween yagho'ogy nebiä Jesús hajxy hänajty yagho'oga'añän.

¹² Nämäyvä jäya'ayhajxy hänajty jim tøø miech Jerusalén pascuaxøøhajpä. Cujaboom hajxy miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty miedsa'añ cajpooty. ¹³ Mänitä xi'iwahaay hajxy hoy piuxy. Mänitä Jesús hajxy hoy jiojucubaadø'oy xi'iwahaagiap. Yáaxäp ja'a Jesús hajxy hänajty ñänøcxy:

— ¡Viva Jesús! Tsøc yø'øya'ay hajxy wiingudsähgøøyyäm, yø'ø Dios tøø quiexiäbä. Paadiä Dios tøø quiexy coo hajxy ngobiernähajtämät, højts ja'a Israelpäjäya'ayhajtäm.

¹⁴ Mänitä Jesús ja'a burrohuung tu'ug piaaty. Mänit yajpejty. Jaduhñ jiiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

¹⁵ Ca'a hajxy mdsähgø'oy, mijts jim tsänaabiä Jerusalén.

Huug hix hajxy, xiidsä mgobiernähajxy piety burrohuungnähgøxp.

¹⁶ Cabä Jesús ja'a jiamioødhajxy hänajty ñajuø'oy pøn jaduhñ ñänøømbby coo miedsa'añ burrohuungnähgøxp, ja'a Dios quiexaambiä. Pero cujey, coo Jesús hänajty tøø jiuujyipiønä, coo hänajty tøø ñøcxnä tsajpootyp, mänitä jiamioødhajxy jiahmiejstaacnä coo jaduhñ jiaanñ miñ cujaay ja'a Jesuscøxpä y coo Jesús hajxy hänajty tøø piuhbety.

¹⁷ Mädiaacp hajxy hänajty neby hajxy hänajty jim tøø yhixy mänaa Jesús ja'a Lázaro jiiiby yhøxyaaxpädsømiän tsaajutjooty. Ja'a hajxy hänajty tøø quia'a yhiäxiäbä, je'eds hajxy hänajty miøødmädiaacpy. ¹⁸ Coo jaduhñ yajmädoyhajty nebiä Jesús ja'a Lázaro hänajty tøø yagjujyipiøquiän, paadiä Jesús hajxy hänajty nøcxy jiojucubaadø'oy mayjiäya'ay.

¹⁹ Mänitä fariseohajxy ñiñämaayä:

— Neby yø'øya'ay nduunämät coo jaduhñ piawädityii nägøxiä.

²⁰ Tøø ja'a ca'a Israelpähajpähajxy hänajty näje'e quioo'pä xøøhajpä. Dioswiingudsähgøøbiä hajxy hänajty tøø quioody. ²¹ Mänitä Felipe hajxy hoy nämech. Betsaida Felipe hänajty choon jim Galileanaaxooty. Mänitä Felipe ñämaayä:

— Tsäguhm, maa ja'a Jesús. Je'eds højts nja møødmädia'agaan.

²² Mänitä Felipe ja'a Andrés hoy yhawaanä coogä Jesús hajxy hänajty hoy tøø jia møødmädia'aga'añ. Mänitä Felipe ja'a Jesús hajxy hoy yhawaandägajts møødä Andrés.

²³ Mänitä Jesús miänaañ:

— Tøø yhabaady cooch nhø'ogät. Páadyhøch Dios tøø xquiexy. ²⁴ Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, coo jäya'ay ja'a trigo hajxy ñi'iby, mänitä tøømd tyictspädsømy yhaabiädsømy. Coo jaduhñ tyictspädsømat yhaabiädsømat, mänit hoy tiägøøñä yee'pä. Mayø'øb ja'a trigo jaduhñ. Pero coo quia'a tyictspädsømat quia'a haabiädsømat, jaduhyyä piü'udsät. Cabä miüxät. Cabä trigo miayø'owät. ²⁵ Pønjätyhøchä nmädia'agy xquia'a mäbøgäänäp, cab hajxy jim ñøcxät tsajpootyp. Páadyhøchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøgaanä coo hajxy chähgø'oy coo hajxy yagho'oga'añii. Pønjätyhøchä nmädia'agy xmiäbøjcäp, je'eds hajxy jim nøcxaamb tsajpootyp, hoy hajxy jia yagho'ogyii ja'a høøchcøxpä. ²⁶ Pø xWyiindsønhadäambøch hajxy je'e, wénehøchä nmädia'agy hajxy xpianøcxä. Nwowhidäbøch hajxy je'e. NDéedyhøch päda'agaamb coo hajxy wyiingudsähgø'owøød wiingjäya'aybä.

²⁷ Jootmayhájjøch chamä. Cab jaduhñ yahixø'oy coochä nDeedy nnämä'awät ween xyajtso'ogy cooch hänajty yaa nho'oga'añ hädaa yaabä naaxwiin. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy cooch yaa nhø'ogät. ²⁸ Teedy, yajcähxø'og ja'a mmäjaa.

Mänitä Dios jim yhadsooy tsajpootyp:

— Tøøch tähooc nyajcähxø'ogy. Nyajcähxø'ogäämbiøch jadähooc.

²⁹ Ja'a hajxy hänajty jim tänaabiä nämäy maa ja'a Jesús ja'a wyiinduumän, jia mädoow hajxy, pero cab hajxy wyiinjuøoy. Näje'e hajxy miänaañ cooc tyijy hänee yaaxy. Näje'e hajxy miänaañ cooc tyijy ja'a Dios ja'a mioonsä jim tsajpootyp tu'ug quiapxy. ³⁰ Mänitä Jesús miänaañ:

— Ca'a yhøøchcøxpä ja'a Dios jaduhñ miänaañ. Paady jaduhñ miänaañ nej mijts mnajuø'owät cooch jaduhñ xmiägapxy. ³¹ Cooch nhø'ogät, cábøch ja'a møjcu'ugong nyajmäda'aga'añ, jaaya'ay hanehmäbä hädaa yaabä naaxwiin. Dios jaduhñ mänaamb coo hajxy ween yajcumädoy, ja'a høøchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcäbä. ³² Høøch, cooch nyajmøjpahbedät cruzcøxp, mänithøchä nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä, ja'a hajxy tsänaabiä wiinduhmyhagajpt.

³³ Paadiä Jesús jaduhñ miänaañ, neby hajxy ñajuø'owät neby hänajty yagho'oga'añii.

³⁴ Mänitä Jesús ñämaayä:

—Jiiby jaduñ myiñ maa hõjts nguhdujtän coo jaaya'ay hãnajty yhane'ema'añ mayjioñõjt, ja'a Dios quixeaambiä, ja'a hõjts nhahijxypä. Pero miich jaduñ mãnaamb coo tsipcõxp ja'a Diosquexypä yajmõjphbeda'añ cruzcõxp. Põñ miich jaduñ mnãnõõmby ja'a Diosquexypä.

³⁵⁻³⁶ Mänitã Jesüs miãnaañ:

—Cábõch mijts hajxy jecy nmõõdhida'añ. Jaduñ mãwínhõch mijts ngudõõxy nebiã jõõnãn. Mãbõjcãgõch ja'a nmãdia'agy hajxy, mãdúhñtiõch hãdaa yaabã naaxwiin nhídãt, nebyhõch mijts jaduñ hoy xpianõcxãt, neby hajxy mga'a hídãt hãgoodstuum. Põñ hajxy jaduñ hijp hãgoodstuum, tãgodiuum hajxy ñã'ãgãdã hity. Hõõch, nõcxããnãbõch. Cãbõch ja'a nmãdia'agy hajxy xmiãdowaãñã.

Coo ja'a Jesüs jaduñ miãdiaacpãdõõyy, mãnitã tiu'ubõjnã. Mãnit ñiguii'tsã.

³⁷ Cabã Jesüs ja'a miãdia'agy hãnajty miãbõgããñãxã, hoy hãnajty madiu'lu hoy-yagiuõõñãjaty tõõ jia yajcãhxõ'õgy. ³⁸ Paady hajxy hãnajty quia'a mãbõgã'añ nebiã profeta Isaías ja'a miãdia'agy jaduñ tiõjiãdãt, nebiã jecy quuijahyyãn:

Dios, cab hõjts ja'a nmãdia'agy põñ tõõ xmiãbõjcã.

Tõõ ja'a mmãjaa mja yajcãhxõ'õgy, pero cab hajxy tõõ xmiõjpadã'agy. ³⁹ Cabã Jesüs ja'a miãdia'agy miãbõgããñãxã nebiã Isaías wiingtuum quuijahyyãn:

⁴⁰ Tõõ ja'a Dios miãna'añ:

Tõõchã quiopc-hajxy nyajjexjã nebyhõchã nmãdia'agy hajxy xquia'a wiinjuõõyyãt, nebiã yhaxõõgwiinmahñdy hajxy quia'a najtshixõ'õwãt.

Cãbõch ja'a piojpa quiaãdieey hajxy nyajñãhwãtsãt.

⁴¹ Jaduñã Isaías jecy quuijahy nebiã Isaías ja'a Jesüs hãnajty tõõ yhiãñ tsajpootyp. Cahnã Jesüs hãnajty yaa quiaã'agy hãdaa yaabã naaxwiin.

⁴² Siẽmprãm ja'a Israelpã jãya'ay ja'a Jesüs ja'a miãdia'agy hajxy miãbõjcã, mõõdã copc-hajpãhajxy nãmay. Pero hamee'ch hajxy miãbõjcy. Cabã Jesüs hajxy hãnajty quiaapx-paady mayjiãya'ayhãgucj. Tsãhgõõby hajxy hãnajty coo hajxy yajpãdsõmõõd maa ja'a chãjtõjc-hãjxiãn ja'a fariseõshajxy. ⁴³ Ja'a judiõshajxy, cab hajxy chocy coo hajxy quiumayõõd ja'a Dios. Je'e hajxy chojpy coo hajxy ween wyiingudsãhgõ'õyji ja'a cu'ug.

⁴⁴ Mänitã Jesüs mõc miãnaañ:

—Põñhõch ja'a nmãdia'agy xmiãbõjcãp, jaanã xmiãbõjcãbõchã nDeedy ja'a miãdia'agy hajxypã, ja'a'ch yaa tõõ xquiẽxiãbã hãdaa yaabã naaxwiin. ⁴⁵ Põñhõch jaduñ xyhijxp, jaanã xyhijxãbõchã nDeedy hajxypã. ⁴⁶ Pãadyhõch yaa tõõ ngãdã'agy hãdaa yaabã naaxwiin, neby hajxy quia'a mãhmõ'õwãt hãgoodstuum põnjãtyhõch nmãdia'agy hajxy xmiãbõjcãp. Jaduñ mãwínhõch ngudõõxy nebiã jõõnãn neby hajxy hoy yhiãt. ⁴⁷ Ca'a yhõõchã hajxy nyajcumãdowaãmby, ja'a nmãdia'agyhõch hajxy xquia'a mãbõjcãbã, hoy hajxy jaduñ tõõ jia mãdõyhãt. Pãadyhõch yaa tõõ ngãdã'agy hãdaa yaabã naaxwiin, nebyhõch ja'a jãya'ayhajxy jaduñ nnãhho'tú'udãt. Ca'a yhõõchã hajxy je'e nyajcumãdowaãmby. ⁴⁸ Põñhõchã nmãdia'agy hajxy xquia'a mãbõjcãp, mãnit hajxy quiumãdowa'añ coo ja'a naaxwiimbã hãnajty wyiimbida'añ. Paady hajxy quiumãdowa'añ, coõchã nmãdia'agy hajxy hãnajty tõõ xquia'a mãbõjcã. ⁴⁹ Ca'a yhõõchã nhamdsoo mãdia'agy jaduñ tõõ nyaghyty. Ja'a nDẽedyhõch, ja'a'ch tõõ xquiẽxiãbã, je'e'ch jaduñ tõõ xyhane'emy nebiãtyhõch nmãdia'ãgãt. ⁵⁰ Hõõchã, nmõõdhõch ja'a tõyhãjt jaduñ coo hajxy jim yhida'añ tsajpootyp cõjxtã'axiõõ, põnjãtyhõch ja'a nDeedy ja'a miãdia'agy mãbõjcãp. Nmãdiaacyiõch nebyhõchã nDeedy tõõ xyhane'emiãn.

13

¹ Mänitã pascuaxõõ hãnajty tiehm yhadõõsuujõõy. Tõõ ja'a Jesüs hãnajty ñajuõõy coo hãnajty tõõ yhabaady coo hãnajty yaa choonaãñã hãdaa yaabã naaxwiin, coo hãnajty jim ñõcxããñã maa ja'a Tieediãn. Chojpy ja'a Jesüs ja'a jiamiõõd hãnajty hamuumdu'joot hãdaa yaabã naaxwiin.

² Coo ja'a Jesushajxy hãnajty chuugaya'añ, tõõ Judas hãnajty wyiinmahñdyhãt, ja'a Simõn Iscariote yhuung, coo Jesüs hãnajty yajcõ'õwããñõ'õwã'añii maa ja'a soldadohajxiãn. Ja'a mõjcu'ugong ja'a Judas jaduñ yajwiinmahñdiãgooyy. ³ Ñajuõõbiã Jesüs hãnajty nebiaty ja'a cuhdujt hãnajty tõõ mio'õyji ja'a Tieedy. Ñajuõõby hãnajty coo hãnajty jim tõõ choõñ maa ja'a Tieediãn, coo hãnajty jim ñõcxããngombã jadãhooc. ⁴ Coo hajxy hãnajty tõõ chuugaabiãdõõñã, mãnitã Jesüs tiãnaayõ'õy. Mänitã wyit hijy. Mänitã cuhbe'en tu'ug yajnimioõxmãguitõõyyã. ⁵ Mänitã nõõ quidemõõyy palanganajooty. Mänitã Jesüs tiãgõõyy tecypiujpa ja'a jiamiõõd. Coo tiecypiujpadõõyy, mãnit tiecymiẽxcombã.

⁶ Coo ja'a Jesüs ja'a Simõn Pedro hãnajty tiecypiuja'añ, mãnitã Simõn Pedro miãnaañ:

—Nej, xtiẽcypiujaãmõch hõõchpãjã.

⁷ Mänitã Jesüs yhadsooyy:

—Miich, caj miich mnajuŕoy tiiguiŕxpŕoch miich coo ndecypiujy. Mänit jaduñ mna-juŕŕowa'añ cooñ jaduñ njádät nhabetät.

⁸ Mänitá Pedro miánaañ:

—Cab jaduñ yhahixŕŕoy cooñ miich jaduñ xtiectypiujät.

Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Pŕ cájtäm miich myactyepiujaja'añ, cájtämŕoch miich hoy xjamiŕŕodhadaañä.

⁹ Mänitá Simón Pedro miánaañ:

—Bueno, Wiindsŕn, cŕxiŕoch jaduñ xpiujät mŕŕodhŕchä ndecy, mŕŕodhŕchä ngŕŕŕ, mŕŕodhŕchä ngŕŕc.

¹⁰ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Pŕn tŕŕ chi'iy, wa'ads ja'a ñi'x ja'a quiŕpc je'e. Jagoo ja'a tiecty piujät. Mijts, mwa'ads mijts hajxy, pero cab hajxy nägŕxiä mwa'adsä.

¹¹ Ñajuŕŕbiä Jesús hänajty pŕn hänajty yajcŕŕowaanŕŕowaañäp. Paady jaduñ miánaañ coo tu'jaya'ay hänajty quia'a wa'adsä.

¹² Coo ja'a Jesús cŕjx tiectypiujäpŕŕŕoy ja'a jiamiŕŕodhajxy, mänitá Jesús wyitpägŕŕŕä. Mänit yhŕxtaactä. Mänit miánaañ:

—Chŕjpiŕchä njoot jaduñ coo hajxy mnajuŕŕŕwät tiiguiŕxpŕoch mijts coo tŕŕ ndecypiujy.

¹³ Hoy jaduñ cooñ mijts jaduñ xñäma'ay: “Wiindsŕn.” Tŕyhäjtŕoch mijts hajxy jaduñ xWyindsŕnhaty. ¹⁴ Tŕŕŕoch mijts hajxy ndecypiujy, hŕyhŕoch Wiindsŕn nja tuñ. Jaanä jaduñ mijtspä, mnidiectypiujŕŕoch hajxy hamiñ haxŕpy. ¹⁵ Mbahixäp hajxy jaduñ nebiätŕyhŕoch mijts tŕŕ nduñ. ¹⁶ Chaads mijts tehñ tiŕyhajt nnämä'awät, cabä moonsä cuhdujt mŕc miŕŕdä quejey ja'a wyiindsŕn. Jaanä jaduñ je'ebä ja'a tŕŕ quiexyijäbä, cabä cuhdujt je'e mŕc miŕŕdäbä quejey ja'a tŕŕ miägüxiäbä. ¹⁷ Coochä nmädia'agy hajxy xwyiinjuŕŕŕyät, coo hajxy jaduñ mgudiünät, jootcujc hajxy jaduñ mhídät.

¹⁸ 'Cábŕoch mijts nägŕxiä nnägäpy. Nnajuŕŕŕbiŕoch pŕnjätŕyhŕoch tŕŕ nwiimbiy. Pero tŕjiajpá Diosmädia'agy maa jaduñ miána'añän: “Ja'a craäch tu'ugmucy xmiŕŕdcaabiä, tŕŕŕch je'e xmiädsibŕŕoy.” ¹⁹ Jägüemŕoch mijts chaä nhawäañäm cooñ haxŕŕg njada'añ nhabetä'añ. Cooñ jaduñ njaançh jädät njaançh habétät, mänit hajxy mhuuc mäbŕgät coochä Dios tŕyhajt tŕŕ xjiaançh quexy. ²⁰ Chaads mijts tehñ tiŕyhajt nnämä'awät, pŕn hajxy mägu'ugpŕŕgaamb ja'a'ch nguexaambiä, mŕŕd hŕŕŕch jaduñ xmiägu'ugpŕŕgaambä. Jaanä jaduñds je'ebä, pŕnhŕoch je'e xmiägu'ugpŕŕgaamb, mŕŕdä Dios jaduñ miägu'ugpŕŕgaambä, ja'a'ch tŕŕ xquiéxiäbä.

²¹ Coo ja'a Jesús miädiaapädŕŕŕä, mänit jiootmädiägŕŕŕä. Mänit miánaañ:

—Chaads mijts tehñ tiŕyhajt nnämä'awät cooñ mijts ja'a mjamiŕŕd tu'ug xyega'añ ho'cŕŕc.

²² Mänitá jiamiŕŕodhajxy ñiwyiinhee'ppejtä. Cab hajxy hänajty ñajuŕŕoy pŕn ja'a Jesús hänajty jaduñ ñänŕŕmby. ²³ Jimä Jesús ja'a jiamiŕŕd hänajty yhäñä'ay tiehñ ñähmŕj. Jaançh tehñ yhoj ja'a Jesús hänajty miŕŕdnijootpaadyi. ²⁴ Mänitá Simón Pedro ja'a craa miäwŕ'xy. Mänit hamee'ch ñämaayy:

—Huuc mäyajtŕw pŕn jaduñ ñänŕŕmby.

²⁵ Mänitá craa ja'a Jesús tiaatsmägowŕŕoyy. Mänit miäyajtŕoyy:

—Pŕn jaduñ mnänŕŕmby.

²⁶ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Nbama'tsnaxämbiŕoch hädaa tsajcaagyhaguijt. Mänitŕoch ja'a craa nmo'owa'añ, ja'a'ch xyegaambä ho'cŕŕc.

Mänitá Jesús ja'a tsajcaagyhaguijt jiaançh pama'tsnajxy. Mänitá Judas yajcŕŕogonŕŕoyy, ja'a Simón Iscariote yhuung. ²⁷ Tuunä Judas ja'a tsajcaagy ñä'a coonŕsooyy, mänitá miŕŕcju'ujoottägŕŕŕy. Mänitá Jesús ja'a Judas ñämaayy:

—Tsŕgäm. Nŕcx jatcŕŕŕw nejy mjatcŕŕŕwa'añän.

²⁸ Ja'a hajxy hänajty jim caabiä, cab hajxy hänajty ñajuŕŕoy tiiguiŕxpä Jesús jaduñ coo miánaañ. ²⁹ Näje'e hajxy hänajty wyiinmahñdyhaty coo tyijy ja'a Jesús ja'a Judas hänajty quiexy juubiä mädyijaty tyijy hänajty yajtunaamby xŕŕjooty. Näje'e hajxy hänajty wyiinmahñdyhajp coo tyijy Jesús ja'a Judas ja'a häyoobäya'ay hänajty yajmo'owa'añ xädŕŕŕ. Paady hajxy hänajty wyiinmahñdyhaty, coo ja'a Judas ja'a xädŕŕŕ hänajty yajwiitŕwädityi. ³⁰ Tuunä Judas ja'a tsajcaagy ñä'a coonŕsooyy, mänitá tiŕjpädsŕŕmby. Tŕŕ hänajty quioodŕŕŕä.

³¹ Coo ja'a Judas tiŕjpädsŕŕmby, mänitá Jesús miánaañ:

—Tŕŕ yhabaady cooñ ngähxŕŕŕga'añ cooñ nmŕjjä njaançh. Hŕŕŕchcŕxpä Dios jaduñ quiähxŕŕŕga'añ coo miŕjjä jiaançh. Diŕshŕoch tŕŕ xwyiinguexy. ³² Nyajcähxŕŕŕgämbiŕoch ja'a Dios coo miŕjjä jiaançh. Mobädäjpŕoch ja'a Dios xyajcähxŕŕŕgaambä cooñ nmŕjjä njaançh. ³³ Mägu'ughajpädŕj, cábŕoch mijts jejcy nmŕŕdhida'añ. Xjia hŕxta'awaambŕoch mijts, pero cábŕoch hajxy xpiaada'añ. Chaads mijts hajxy nnämä'awät nebyhŕchä Israelpä

jäya'ayhajxy tøø nnäma'ayän: Cab hajxy jim̄ hoy mnøcxät maačh nhida'añän. ³⁴ Chaads mijts hajxy ja'a hawiinjemyguiuhdujt nmó'owät coo hajxy hamiñ haxøpy mničhogøød nébyhöch mijts ndsoquiän. ³⁵ Coo hajxy mničhogøød mnibia'häyowøød, cähxø'øgäp jaduñ cooçh mijts ja'a nmädia'agy xjiaančh panøcxä. Xyhíxäp ja'a jäya'ayhajxy jii nägøxiä.

³⁶ Mänitä Simón Pedro ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsón, maa mnøcxä'añ.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cábøch miich jadunajtä hoy xpianøcxät maačh nnøcxä'añän. Miich, høçhaam miich mnøcxät.

³⁷ Mänitä Pedro ja'a Jesús miäyajtøøgumbä:

—Tiich miichäda'a jadunajtä hoy coo nga'a panøcxät. Nnähho'tú'udäbøch miich häyaa.

³⁸ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaanchä; cabä ndijy miichäda'a xñähho'tú'udät. Chaads miich jadunajtä nnämä'awät, cahnä tseey hänäjty ya'axyñä, tøø miich hänäjty tägøøghooc mnijjögäpxyii cooçh tyijy miich hänäjty xquia'a hixiä.

14

¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay. Mäbøjcä ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy, y mäbøjcägøch ja'a nmädia'agy hajxypä. ² Jim̄ tsajpootyp maačhä nDeediän, mayyä tsäna'awøhñdy jim̄. Coo häxøpy quia'a tøyä, cab hajxy cu nhawäänäm. Nøcxäämbøch ja'a tsäna'awøhñdy nbäda'aga'añ nähix hahixø'ø maa mijts mhíät. ³ Cooçh jim̄ nnøcxä'añ, cädaactägatsäämbøch jadähøocägumbä. Mänitøch mijts jim̄ ngøxy woonøcxä'añ maačh nhida'añän. Näguipxy hajxy jim̄ nhidäänäm. ⁴ Mnajuøøby hajxy maačh nnøcxä'añ. Jaduhñ hajxy mnajuøøbiä neby hajxy jim̄ mnøcxät.

⁵ Mänitä Tomás ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsón, pero cab højts nnajuø'øy maa miich mnøcxä'añ. Neby højts jaduñ jim̄ nnä'ä nøcxät.

⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduñ mäwíinhøch høøch nebiä tu'ujän. Høøchcøxpä hajxy jim̄ mgooda'añ pønjätyhöch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Høøchcøxpä hajxy jim̄ mhida'añ cøjxta'axiøø. Paady hajxy jim̄ mhida'añ cooçhä tøyhajt nyajcähxø'øgy ja'a Dioscøxpä. ⁷ Pønjätyhöch je'e xyhixyhajp, jaanä xyhixyhajtäbøch ja'a nDeedy je'ebä. Tøø hajxy mhixy.

⁸ Pero cab hajxy wyiinjuøøyy waambä Jesús jaduñ jia mänaañ. Mänitä Felipe ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsón, ween højts ja'a mDeedy xyhuuc yaghíxät. Mänit højts jootcujc nmähmó'owät.

⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Felipe, tii jaduñ coo mnäna'añ. Tøøch miich jeycy xpiawädity. Xyhixyhájøpøch miich jaduñ. Pønčh xyhijxp, jaanä xyhíxäbøch ja'a nDeedy je'ebä. Tiich miich jaduñ coo xñäma'ay cooçh mijts ja'a nDeedy nyaghíxät. ¹⁰ Nej, cab jaduñ mmäbøquiä cooçhä nDeedy tu'ugmädia'agy nmøødhity. Ja'a nDeedyhöch miädia'agy, je'ečh jaduñ nmädiäacäp; ca'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy nmädiacopy. Ja'a nDeedyhöch ja'a mäjaa jaduñ xmiøoby; je'ečh ja'a tiuung jaduñ ndúunäp. ¹¹ Mäbøjcägøch ja'a nmädia'agy hajxy cooçhä nDeedy jaduñ tu'ugmädia'agy nmøødhity. Hoy hajxy mwiinjuø'øy mga'a ja wiinjuø'øy, mmäbøgäp hit hajxy jaduñ. Páadyhöch hit hajxy ja'a nmädia'agy xmiäbøjcät, cooçh hoy-yagjuøøñäjatypä nyajcähxø'øgy. ¹² Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämäaguimbä, pønçhöch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, jaanä yajcähxø'øgaamby je'ebä ja'a hoy-yagjuøøñäjaty. Maas hoy-yagjuøøñäjatypä je'e yajcähxø'øga'añ quejeech nyajcähxø'øgy. Paady jaduñ yajcähxø'øga'añ cooçh jim̄ nnøcxä'añ maačhä nDeediän. ¹³⁻¹⁴ Coo hajxy mmäbøgät cooçh ja'a cuhdajt tøyhajt nmøødä, coo hajxy hänäjty tii myujwa'ana'añ, ngudiünäbøch jaduñ neby jaduñ quiähxø'øgät cooçhä nDeedy je'eduhñ miøjjä jiaančhä.

¹⁵ Pø xchøjpøch mijts, mänitøch mijts ja'a nmädia'agy xquuidiünät nebiätyhöch mijts tøø nmägäpxy tøø nhane'emiän. ¹⁶ Nnämäabiøch ja'a nDeedy coo mijts ja'a jootcapxmøcøpjpä wiingpä xyajnäguéxät, ja'a tömiädiacäp. Ja'a Dioshespiritu je'e. Cøjxta'axiøø hajxy jaduñ xmiøødhida'añ. ¹⁷ Pønjaty ja'a Diosmädia'agy ca'a mäbøjp, cabä Dioshespiritu hajxy choga'añ. Cab hajxy mänaa yhixyhada'añ. Pero mijts, mobädajpä hajxy je'e mhixyhada'añ. Xmiøødhidäänäp hajxy je'e. Jiiby hajxy mmøødhada'añ mjoodootyha-jxy. ¹⁸ Cábøch mijts je'e nnähgüe'ega'añ nidiuhñ nämetsc. Cädaactägatsäämbøch yaa jadähoooc maa mijtsän. ¹⁹ Mejtsexøø tägøøgxøøch ja'a jäya'ayhajxy xjiaag hixa'añ. Cábøch hajxy hänäjty yaa xyhixaañnä cooçh yaa ndsoonaañnä. Cooçh cøjxta'axiøø nhida'añ, paady mijts cøjxta'axiøø mhidaambä. ²⁰ Mobädajpä hajxy jaduñ mnajuøøwa'añ cooçhä nDeedy tu'ugmädia'agy nmøødhity. Jaanä tu'ugmädia'agy hajxy jaduñ nhidäänämbä.

21 Põnjátyhõch ja'a nmädia'agy xquiudiünäp nébiõch tõõ nmägäpxy tõõ nhane'emiän, xchõjppõch je'e. Jaanä ndsojpy hõjts je'ebä möõdhõch ja'a nDeedy. Nyaghixáambõch ja'a nwiinmahñdy hajxy.

22 Jii Jesús ja'a jiamiõõd hänäjty tu'ug xiõhaty Judas. Pero ca'a je'e yHiscariote. Mänitá Judas ja'a Jesús miäyajtõõyy:

—Wiindsõn, tii hõjts ja'a mwiinmahñdy coo xyaghixa'añ, pero cabá cu'ughajxy myaghixa'añ.

23 Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Põnhõch xchojpp, xquiudiünäbõch ja'a nmädia'agy je'e. Y chõjpiõchä nDeedy je'ebä. Tu'ugmädia'agy hõjts nmõõdhida'añ möõdhõch ja'a nDeedy. 24 Põnhõch jaduhñ xquia'a tsojpp, cábõchä nmädia'agy xyajtuunä. Ca'a yhõõchä nhamdsoo mädia'agy hädaa, hädaa hajxy nyajmõõdmädiacypiä. Ja'a nDeedyhõch miädia'agy hädaa, ja'a ch tõõ xquiéxiäbä.

25 'Mijts, nyajmõõdmädiacypiõch mijts jaduhñ mäduhñtiä hajxy yaa nmõõdhitian. 26 Nägõoyõch nnõcxaanä ndu'ubõgaanä, mänitõch ja'a nDeedy yHEspiritu quixa'añ maa mijtsän. Je'e ch jaduhñ nguwitshadaamby. Mijts jaduhñ xjiootcapxmõõcõgaamb. Cõxaamb hajxy xyajnáhixõ'õwa'añ. Cõxaamb hajxy xyagjahmiejts'ta'aga'añ nebiátyhõch mijts yaa tõõ nyajmõõdxi'igy tõõ nyajmõõdmädia'agy.

27 Jootcujc-hõch mijts nyajmõõdmõ'õwa'añ. Cab mijtsá cu'ug xyagjootcugõ'õwät nébiõch mijts jootcujc tõõ nyaghitian. Ca'a hajxy tii mnädajy mnämay. Ca'a hajxy mdsähgõ'õy mdsähdiuñ. 28 Tõõch mijts nhawáanäm coõch nnõcxa'añ ndu'ubõga'añ. Pero cádaactägatsáambõch jadähooc. Põ xchõjppõch mijts tõyhajt, mxoõndá'agäp hajxy coo nhawáanäm coõch jim nnõcxa'añ maachä nDeediän. Miaas möõdä mäjaa je'e qaejeech nmõõdä. 29 Tõõch mijts jägumiä nhawáanäm nébiõch yaa njada'añ hädaa yaabä naaxwiin y coõch jim nnõcxaanä maachä nDeediän. Coõch jaduhñ njädät, coõch jim nnõcxiät, mänit hajxy mhuuc tehñ miäbõgät.

30 Tu'habáquiõch mijts nhuuc jaac mõõdmädia'agyñä. Medsaambä mõjcu'ugong, ja'a yaa cu'ughanehmä; pero cabá cuhdujty miõõdä maach hõõchcõxpän. 31 Ngudiünäpnäbõch nébiõch ja'a nDeedy tõõ xmiägäpxy tõõ xyhane'emiän. Páadyhõch jaduhñ ngudiuna'añ neby jaduhñ quiahxõ'õgät coõchä nDeedy tõyhajt njaan ch tsoy. Tänaayõ'õg hajxy. Jam hajxiän.

15

1 Hõõch, jaduhñ mäwíinhõch hõõch nebiä tsaatyptequiän ja'a tõyhajtpä. Ja'a nDeedyhõch, jaduhñ je'e nebiä cudsaatypcamän. 2 Ja'a nDeedyhõch, xyhõxpújxäbõch ja'a nhaads mädyii ca'a tõõmbejp; pero mädyiids jaduhñ tõõmbejp, je'eds jaduhñ weenjaty yhõxpujxyp, nebiä maas majiaty tiõõmbédät. 3 Coõ hajxy jaduhñ tõõ mmäbõcy nebiátyhõch mijts je'e tõõ nyajnáhixõ'õyän, jaduhñhõch ja'a nDeedy mijts tõõ xyajnáhwa'a ch ja'a mhaxõõgwiinmahñdyhajxy. Jaduhñ mäwíinät's je'e nebiä tsaatyphajxy jiojpuxiän. 4 Tehngájinhõch ja'a nmädia'agy hajxy xpianõcxät; tehngájinhõch mijts nbuhbeda'añ. Ja'a tsaatyphaads, cab je'e tiõõmbeda'añ coõ ja'a yhõjxä tiecy hänäjty quia'a hity. Jaduhñ mäwíinät's mijtspä, põ cábõch ja'a nmädia'agy hajxy tehngajná xpianõcxaanä, cab hajxy hoy mwädítät.

5 Hõõch, jaduhñ mäwíinhõch hõõch nebiä tsaatyptequiän. Hõõch mijts jaduhñ nhaadshajpy. Coõchä nmädia'agy hajxy tehngajná xpianõcxät, mänit hajxy hoy mwädítät. Nbuhbédäbõch mijts jaduhñ. Coõch mijts nga'a puhbédät, cab hajxy tii hoy mduna'añ. 6 Põnhõchä nmädia'agy xquia'a panõcxäp, jaduhñ mäwíinät's je'e nebiä tsaatyphaads hajxy yhõxpuxiän. Coõ jaduhñ tiõõch, mänit hajxy yajpádõ'õgy; mänit hajxy ñõ'õgy.

7 'Coõchä nmädia'agy hajxy tehngajná xpianõcxät, coõ hajxy mga'a jahdiägóyyät nebiátyhõch mijts tõõ nyajnáhixõ'õy, ngudiünäbõch jaduhñ mädyiibájaty mijts xmiäyujwa'anaamb. 8 Coõ hajxy hoy mwädítät, cáhxõ'õgäp jaduhñ coõchä nmädia'agy hajxy tõyhajt xpianõcxä. Jaanä cáhxõ'õgaamb jahduhmä coõchä nDeedy je'e miõjjä jiaan chä. 9-10 Nébiõchä nDeedy xchoquiän, jaduhñhõch mijts ndsojppä. Coõchä nmädia'agy hajxy xyajtjuunät, ngumáyäbõch mijts jaduhñ; hoy miänäajõch mijts ndsõgät. Jaduhñhõchä nDeedy xhocy coõchä miädia'agy nyajtjuunäbä.

11 Páadyhõch mijts jaduhñ nyajmõõdxi'igy nyajmõõdmädia'agy coõ hajxy tehngajná mxoõndá'agät nébiõch nxoõnda'aguiän. 12 Mijts hõch jaduhñ nmägäpxy nhanehmby coõ hajxy hamiñ haxõpy mniõhõgõõd mnibia'häyowõõd nébiõch mijts ndsoquiän. 13 Põn jaduhñ jaan ch tehñ chõjçäp, coõ hänäjty yaghõ'õga'añii, nähho'tu'udõõb je'e ja'a miägu'ughajpä. 14 Coõ hajxy mgudiünät nebiátyhõch mijts tõõ nmägäpxy tõõ nhane'emy, xmiägu'ughajpõch mijts hänäjty jaduhñ. 15 Cábõch mijts nnäma'awaanä "moonsä." Ja'a moonsä, cabä ñajuõ'õy tii ja'a wyiindsõn tiuumby. Pero mijts, tõõ mijts ngõxy hawáanäm nebiátyhõch ja'a nDeedy je'e tõõ xyhawaanä. Páadyhõch mijts nnäma'awaanä "mägu'ughajpä." 16 Ca'a yhõõch mijts je'e tõõ xwyiimbiy; hõõch mijts je'e tõõ nwiimbiy. Tõõch mijts jaduhñ nwiinguexy coõ

hajxy hoy mwädítát, coo Diosmädia'agy hajxy myajwá'xät, neby hajxy jaduñh mmayó'owät. Weená Diosmädia'agy hajxy tehngajná pianöcxpá; ween hajxy hoy wiädijpá. Jadúñhóch mijts nDeedy xmió'owät tijaty mijts hánajty mdsogaamby, coothä nmädia'agy hajxy hánajty xmiäböjcä. ¹⁷ Chámhóch mijts jadähooç nmägapxy nhane'emy coo hajxy mniçhogöod mnibia'häyowöod hamiñ haxöpy.

¹⁸ Mijts, xmiähänhadaamb ja'a tsaan ja'a cu'ug hajxy. Moorä hөөч hajxy tөө xmiähänhajpá. ¹⁹ Xmiähänhadaamb mijts je'e, ja'a hajxy haxөөgwädijpá. Paady mijts xmiähänhada'añ coo mijts ja'a haxөөgpá tөө mgöxy najtshixөөñä. Tөө mijts ja'a mbojpá mgädieey nyajnhwáatsám. Coe mijts haxöpy tөө mga'a najtshixөөy ja'a haxөөgpá, cu xmiägu'ughajty jäya'ay hajxy may. ²⁰ Huuc jahmiets hajxy ney mijts tөө nnäma'ayän, cabä moonsähajxy quiuhdujtmööd quejee wyiindsönhajxy. Coothä jäya'ayhajxy näje'e xmiädsiphaty, paady mijts hajxy xmiädsiphadaambä. Y coothä nmädia'agy hajxy näje'e xmiäböjcä, paady mijts ja'a nmädia'agy hajxy xmiäböggáanäbä. ²¹ Hөөчөcxpá mijts ja'a cu'ug xmiädsiphada'añ, je'eguiöxpá coothä nDeedy hajxy xquia'a hixyhajtä, ja'ach tөө xquiexiäbä.

²² Tөөч jäya'ay ja'a nmädia'agy hajxy hoy nyajmädoxyaty. Coothä nmädia'agy hajxy tөө xquia'a mäböjcä, paady hajxy quiumädowa'añ. Coothä nmädia'agy hajxy haxöpy tөө xquia'a mädoxyajtä, cab hajxy haxöpy quiumädowa'añ. ²³ Pönhóch xmiähänhajpá, jadúñhóchä nDeedy xmiähänhajtäbä. ²⁴ Tөөчä hoy-yagjuөөñäjatypä nyajcähxөө'ogy. Caj pön jaduhñ yajcähxөө'ogy hädaa yaabä naaxwiimbä. Hoy jäya'ayhajxy tөө jia hixy tөө jia mädoxy, xmiähänhajp hөjts möödhöchä nDeedy. Paady hajxy je'e quiumädowa'añ. Coothä hoy-yagjuөөñäjatypä haxöpy tөө nga'a yajcähxөө'ogy, cab hajxy haxöpy quiumädowa'añ. ²⁵ Coothä jäya'ayhajxy xmiähänhajaty, tøjajp jaduhñ nebiä Diosmädia'agy myiñän, neby hajxy jecy quiujahyyän: "Pues, nä'ä nägöböch hajxy xmiähänhajaty."

²⁶ Nguexáambiöch ja'a Dioshespíritu, ja'a mijts xjiootcapxmөcpgögaambä, ja'a tөmiädiaacpá. Jim jaduhñ choona'añ maachä nDeediän. Coe quüäda'aga'añ, mänitöch je'e xñägäpax'añ. ²⁷ Jadúñhóch mijts xñägäpaxaambä, nebiätöhöch mijts yaa tөө nmöödwädity. Hөxtáhmdsöchä jäya'ayhajxy nyajnhixөөчhooñän, quípxyhöch mijts nmöödtägöoyy wädijpá hөxtä jäda'anäbaadyñä.

16

¹ Páadyhöch mijts cham nyajmöödxi'igy nyajmöödmadia'agy, cooch mijts ja'a nmädia'agy ni mänaa xquia'a najtshixөөyyät, hoy mijts jäya'ay mäduhñtiä xjia mädsiphaty xjia mähanhajaty. ² Xyajpádsömaamby mijts je'e tsajtögooty. Hөxtä habaadaamb jaduhñ coo mijts xyagho'oga'añ je'eguiöxpá cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy quidiuñ. ³ Paady mijts je'e xmiädsiphada'añ coo höjts je'e xquia'a hixiä möödhöchä nDeedy. ⁴ Coe hajxy jaduhñ mjädät mhabétät, mänit hajxy jaduhñ mjahmiédsät coo hajxy nhawáanäm. Paady cham nhawáanäm.

'Cooch mijts hijty quipxy nmöödwädity, paady hajxy hijty nga'a hawáanäm. ⁵ Nөcxáannäböch jim maachä nDeediän, ja'ach tөө xquiexiäbä. Jimhöch nhidaannä. Pero cáböch mijts xmiäyajtöy maaçh nnөcxa'añ. ⁶ Mjootmayhajp mijts jaduhñ cooch mijts jaduhñ tөө nyajmöödmädia'agy. ⁷ Chaads mijts tehñ töyhajt nnämä'awät, hoyö'owaamb jaduhñ mijtsөcxpá cooch nnөcxa'añ. Nguexáambiöch pön mijts xjiootcapxmөcpgögaamb. Cooch nga'a nöcxät, cab jaduhñ quüädä'agät maa mijtsän. ⁸⁻⁹ Tspicөxp jaduhñ ñä'ägä cáda'aga'añ. Mänitä jäya'ayhajxy yajwiinjuö'owa'añii coo pojpa cádieey hajxy töyhajt jiaançh möödä. Paady hajxy miöödä, coothä nmädia'agy hajxy tөө xquia'a mäböjcä. Paady hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diósäm. ¹⁰ Jaduhñ hajxy yajwiinjuö'owáanäbä cooch ja'a pojpa cádieey nga'a möödä. Nөcxáamböch jim maachä nDeediän; cáböch mijts yaa xyhixaannä. ¹¹ Jaduhñ hajxy yajwiinjuö'owáanäbä coo hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diósäm, pönjaty ja'a möjcu'ugong ja'a miädia'agy panöcxäp, ja'a yaa hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin. Tөө ja'a Dios miäna'añ coo ja'a möjcu'ugong quiumädowa'añ.

¹² Madiu'u quitiä nja hawaanänäm, pero cab hajxy mwiiinjuö'owät. ¹³ Coe ja'a Dioshespíritu hánajty quüäda'aga'añ, mänit mijts ja'a töyhajt xquiöxy yajwiinjuö'owa'añ. Ca'a yhamdsoo mädia'agy je'e miädia'agaamby. Piamädia'agaamby jaduhñ nebiaty je'e tөө miädoy. Je'e mijts xyajmädoxyhadaamb tijaty jadaañ tunáanäp. ¹⁴ Xñägäpaxáamböch je'e cooch nmöjijä njaançhä. Mijts xyajmädoxyhadaamb nebiätöhöch je'e tөө nnäma'ayän. ¹⁵ Coe höjts nhity tu'ugmädia'agy möödhöchä nDeedy, páadyhöch mijts cham nnäma'ay coo mijts ja'a Dioshespíritu xyajmädoxyhada'añ nebiätöhöch je'e tөө nnäma'ay.

¹⁶ Möbädájpöch jim nnөcxaannä maachä nDeediän. Pero cáböch njega'añ; mänitöch mijts hánajty xyhijxtägatsa'añ.

¹⁷ Mänitä Jesús ja'a jiamöödhajxy näje'e ñiñämaayyá:

—Pätiidä yø'oya'ay jaduhñ coo ñä'ä mäna'añ cooc mobädajpä ñøcxaanñä; cábc jaduhñ jiega'añ. Mänitác nhixáanägombä. Pätiidä coo ñä'ä mäna'añ cooc ñøcxa'añ maa ja'a Tieddiän. ¹⁸ Pätiidä coo ñä'ä mäna'añ “mobädajpä.” Páwaambtä jaduhñ jia mäna'ana'añ.

¹⁹ Ñajuøøbiä Jesús hánajty coo hánajty miáyajtøwa'añii. Mänit miánaañ:

—Xmiáyajtøwáambøch mijts tijátyhøch jaduhñ tøø nja mädia'agy, túhñámäts. ²⁰ Chaads mijts tehñ tøyhajt nnám'awät, mjø'øwaamb mxuudsaaamb mijts ja'a høøçhcøxpä. Pero yø'ø cu'ughajxy, jaanç tehñ xioonð'agaamb hajxy. Pero cab hajxy jeycy mjootmayhada'añ. Paquiä hajxy mjootcugø'øwáanögombä. ²¹ Coø ja'a to'oxiøjc ja'a xiøøbio'ohajxy piedyii, mäniä jioothajxy piädø'øgø'øgy. Nägooyyá ja'a yhuunghajxy jey'e miejtsnä, hagádaacp ja'a jioothajxy jey'e. Cab hajxy jey'e jiahmiejtsnä coo ja'a jioothajxy hánajty tøø piädø'øgy. Xoonðaacnáp hajxy coo yhuunghajxy hoy ween tøø myiñ tøø quia'ay. ²² Jaduhñ mäwiinäts hajxy mjootmayhaty nebiä to'oxiøjc ja'a jioothajxy piädø'øguiän. Pero nägooyyá højts nniyhixägumbä, mäniit mijts mxoonða'aga'añ. Caj mijts pøn xyagjootmayhadaanñä.

²³ Cáboch mijts hánajty tii xmiáyujwa'anaañä. Chaads mijts tehñ tøyhajt nnám'awät, cooçh mijts nDeedy hánajty tijaty xmiáyujwa'anaañä, xmiø'owaamb mijts jey'e ja'a høøçhcøxpä. ²⁴ Cahnä hajxy tii mhuuc yujwa'añ ja'a høøçhcøxpä. Coø hajxy tijaty myujwá'anät, xñä'ägä mo'owaamb hajxy jey'e. Jaduhñ hajxy hoy jootcujc mhídat.

²⁵ 'Yajmäbaadyháamhøch mijts tøø nmøødmädia'agy. Habáatnáp jaduhñ cooçh nga'a mädia'agaanñä yajmäbaadyhaam. Howyiinjuøøñøch ja'a nDeedy nmädia'agaanñä. ²⁶⁻²⁷ Mänitøch mijts ja'a nDeedy hoy tyiijä xmiáyujwa'anaañä ja'a høøçhcøxpä. Mänit hajxy xmiø'owa'añ. NDéedyhøch mijts xyhamdsoo mäyujwa'anäänáp jey'eguiøxpä cooçh mijts nDeedy xjiaanç tehñ chocy. Paady mijts xchocy cooçh mijts xchojap, cooçh mijts ja'a nmädia'agy hajxy tøø xmiäböjçä cooçh jim tøø ndsooñ maachä nDeediän. Hamdsoo hajxy mmáyujwa'ana'añ; cáboch waamb nmäna'ana'añ. ²⁸ Høøçh, jimhøch tøø ndsooñ maachä nDeediän. Yaach tøø ngäda'agy hádaa yaabä naaxwiin. Pero tsoonäämbøch yaa jadähøocägumbä. Nøcxtägatsáambøch jimägumbä maachä nDeediän.

²⁹ Mänitä Jesús ja'a jiamioødhajxy miánaañ, ñämaayyá Jesús:

—Hoorä sí, howyiinjuøøñä miich mmädiaacnä. ³⁰ Tøø højts nnajuø'øy. Cab højts miich tii nmáyajtøwaañä. Nmäböjnáp højts jaduhñ cóodäm miich jim mjaanç tsooñ maa Diosän.

³¹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mjaançh mäböjpiäda'a tyijy hajxiä. ³² Habáatnáp jaduhñ coo mijts ja'a cu'ug xquiøxy päboowia'xa'añ. Mänit hajxy jim mnøcxaanñä maa mdøjc-hajxiän. Nidiuhmhøch hajxy yaa xñähgüe'egaanñä. Pero cáboch nidiuhm tøyhajt nhida'añ. Ja'a nDéedyhøch jaduhñ xmiøødhidaamb. ³³ Páadyhøch mijts jaduhñ chañ nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øy coo mijts ween jootcujc mhíñät cooçhä nmädia'agy hajxy xmiäböjçät. Mbaadaambiä tsaachpa peenä hajxy hádaa yaabä naaxwiin. Pero ca'a hajxy tii mdajy nmayy; cáboçhä møjcu'ugong nyajmäjäda'aga'añ.

17

¹ Nägooyyá Jesús miädiaacpæðøøy, mäniit yuughee'py tsajpooty. Mänit miánaañ:

—Teedy, tøø yhabaatnä. Huuc yajcähxø'øg cooçh nmøjgå cooçh njaançh. Jaduhñhøch nyajcähxø'øgaambä coo miich mmøjgå coo miich mjaançh. ² Tøøçh miich cuhdujt jaduhñ xmiø'oy cooçhä jäya'ayhajxy nägøxiä nguuhdujtmø'owät coo hajxy jim jaduhñ ween yhyty maa miichän cøjxta'axiøø, pønjätyhøch miich tøø xyajcø'øwaañø'øy. ³ Jaduhñ hajxy jim cøjxta'axiøø yhida'añ maa miichän, coo højts ja'a nmädia'agy jaduhñ xmiäböjçämät coo miich nidiuhm mDioshaty, coo miich mdømiädia'agy, cooçh miich yaa tøø xquiexy hádaa yaabä naaxwiin.

⁴ Høøçh, ngudiümbiøch hádaa yaabä naaxwiin nébiøch miich tøø xyhane'emiän. Nyajcähxø'piøch jaduhñ coo miich ja'a mäjaa tøyhajt mmøøðä. ⁵ Teedy, høøçh mäjaa yajcähxø'cäc jim maa miichä mwiinduuman nébiøçh mäjaa hijty jim nmøøðän mänaabä hádaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän.

⁶ Pønjayty miich yaa tøø mwiimbijy hádaa yaabä naaxwiin, jey'eçh hajxy jayøjp nyajmädoyhajt coo miich nidiuhm mDioshaty, coo miich mdømiädia'agy. Miichä mgø'øjooty hajxy jey'e hijty. Pero jadähøoc-høch miich jey'e tøø xyajcø'øwaañøøguiumbä. Tøø ja'a nmädia'agy hajxy jey'e xmiäböjçä xquiuduunä. ⁷ Ñajuøøñáp hajxy cooçh miich jaduhñ tøø xmiø'oy mäduhñtiøch nmøøðä. ⁸ Tøøçh hajxy ngøxy yajnähixø'øy nebiátyhøch miich tøø xyajnähixøøbiän. Ñajuøøñáp hajxy cooçh jim tøyhajt ndsooñ maa miichän. Tøøçhä nmädia'agy hajxy jaduhñ xmiäböjçä cooçh miich tøø xquiexy.

⁹ Teedy, tunä mayhajt. Cueendähat hádaa jäya'ayhajxy, hädäajøch miich tøø xyajcø'øwaañø'øyábä. Ca'a jie'emøøðøch jaduhñ nnänømy ja'a nmädia'agy hajxy tøø xquia'a mäböjçäbä. ¹⁰ Højts hádaa jäya'ay nje'ehajmújçäm; páadyhøch miich nnäma'ay coo

mgüeendähádát. Hädaa jáya'aguiøxpá jaduhñ quiähxø'øga'añ coo højts nmøjhájtäm coo højts njaančhájttäm.

¹¹ 'Cábøch yaa nhidaannä hädaa yaabä naaxwiin. Nøcxáannäbøch jim maa miichän. Pero yaačhä njamiødhajxy miähmø'øwa'añ. Cueendähat hajxy neby hajxy jaduhñ yhidät tu'ugmädia'agy neby højts nhjttäm tu'ugmädia'agy. Miichä mmäjaagøxpá mgüeendähádát. Miichhøch hajxy tøø xyajcø'øwaanø'øy. Jaanč tehñ wia'ads miichä mjoot miichä mwimahnidy. ¹² Høxtä jáda'anäbäadyñøch hajxy ngüeendähaty miichä mmäjaagøxpá. Caj miichä mmädia'agy hajxy nägøxiä tøø xñajtshixøøyyä. Jagooyä tu'jáya'ay ja'a mmädia'agy tøø xñajtshixøøyyä, ja'a hijty nä'ägä tu'udägooyaaambä. Paady jaduhñ tiu'udägooy nebiä mmädia'agy jaduhñ tiøjiädät nebiä cujaaybä miähmøyyän.

¹³ 'Høøch, nøcxáannäbøch jim maa miichän. Páadyhøch miich jaduhñ cham njamøødmädia'agy hädaa jáya'ay wyiinduuhajxy neby hajxy jaduhñ xioondáacpät nébiøch nxoonða'aguiän. ¹⁴ Tøøch miichä mmädia'agy hädaa jáya'ayhajxy nyajmøødmädia'agy. Paady hajxy yaa miähahadyii hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy haxøøgtuum quia'a wädijnä. Høøch hajxy xpiahijxp cooch haxøøgtuum nga'a wädity. ¹⁵ Chaads miich nnämä'awät coo miich hädaa jáya'ayhajxy mgüeendähádát maa ja'a møjcu'ugongän. Cábøch jaduhñ nmäna'añ coo hajxy yaa choonät hädaa yaabä naaxwiin. ¹⁶ Hoy hajxy jaduhñ wiädity nébiøch nwäditiän. ¹⁷ Cunuu'x hädaa jáya'ayhajxy ja'a miichä mhomiädia'agyhaam nebiä mmädia'agy hajxy tehngajnä xpianøcxät xquiudiüünät. Mäduhñtiä miichä mmädia'aguiä, tøyhajt je'e. ¹⁸ Høøch, hädaa yaabä naaxwiinhøch miich tøø xquiexy nébiøch miich ja'a jáya'ay ja'a mmädia'agy hajxy nyajmädoyhádát. Jaduhñhøch yø'øya'ayhajxy nwiinguexaambä nebiä mmädia'agy hajxy xyaghawa'xøøyyät. ¹⁹ Nnähho'tu'udäambihøch hädaa jáya'ayhajxy neby miichä mmädia'agy hajxy tehngajnä xpianøcxät xquiudiüünät.

²⁰⁻²¹ 'Jaduhñhøch nmänaambä coo jáya'ayhajxy ween yhity tu'ugmädia'agy nägøxiä mäduhñtiøch ja'a mmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä majatyhagájpthøchä njamiøød ja'a mmädia'agy hajxy xyajwa'xaanä. Ween hajxy xmiøødhjttäm tu'ugmädia'agy neby højts nhjttäm tu'ugmädia'agy. Jaduhñdsä jáya'ayhajxy miäbøga'añ cooch miich tøyhajt tøø xjiaanč quexy. ²² Tøøch hajxy nguhdujtmø'oy coo hajxy yhidät tu'ugmädia'agy, nébiøch miich tøø xquiuhdujtmø'oyän coo nhjttämät tu'ugmädia'agy. ²³ Tu'ugmädia'agyhøch hajxy xmiøødhity nébiøch miich nmøødhitiän tu'ugmädia'agy. Nägøxiä hajxy jaduhñ yhidät tu'ugmädia'agy, ja'a nmädia'agyhøch hajxy tøø xmiäbøjcäbä. Jaduhñdsä jáya'ayhajxy ñajuø'øwa'añ nägøxiä cooch miich tøø xquiexy, coo miich hajxy jaduhñ mdsocy nébiøch miich xchoquiän.

²⁴ 'Teedy, mänäambøch jaduhñ cooch hajxy jim ween xmiøødhity maačh nhida'añän, ja'ačh miich tøø xyajcø'øwaanø'øyäbä. Jaduhñhøch nmänaambä coo ja'a mäjaa hajxy ween yhixy, ja'ačh miich tøø xmiø'øyäbä. Xjiaanč tehñ chójpøch miich hänäjty mänäabä hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Høxtä jáda'anäbäadyñøch miich xchocyñä. ²⁵ Teedy, tøyhajt miich mnä'ägädä mädia'agy. Ja'a cu'ughajxy, cab hajxy wyiinjuø'øy coo miich mdømiädia'agy. Pero høøch, nhixyhøch miich. Hädaa njamiøødhøch hajxy chaa tänaabiä, ñajuøøby hajxy je'e cooch miich tøø xquiexy. ²⁶ Tøøch hajxy je'e njamøødmädia'agy coo miich nidiuhñ mDioshaty, coo miich mdømiädia'agy. Tehngajnøch jaduhñ nyajmøødmädia'aga'añ neby hajxy jaduhñ ñiichogøød ñibia'häyowøød nébiøch miich xchoquiän. Wéenhøch hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhity.

Mänitä Jesús miädiaacpäðøyy.

18

¹ Coo Jesús miädiaacpäðøyy, mänitä Jesúsahjxy chohñ cajptooty møødä jiamioødhajxy. Mänitä woc hajxy yajnajxy, ja'a hänäjty xøhajpä Cedron. Mänit hajxy tiägøøyy olivocamjooty. ² Ja'a Judas, yhixy hänäjty je'e jibby olivocamjooty. Mayhooc ja'a Jesúsahjxy hänäjty jibby tøø yhamugø'øy. Ja'a Judas ja'a Jesús hänäjty yegaamb. Ja'a Jesús ja'a miädsiphajxy hänäjty yajcø'ødägø'øwäanäp. ³ Mänitä Judas ja'a soldadohajxy hoy wioy. Møødä policiahajxy hoy wioy maa ja'a teedywiindsønhajxiän, maa ja'a fariseøshajxiän. Mänitä Jesús jibby ñägädaacä olivocamjooty, ja'a Judashajxy møødä soldado møødä policia. Tøø hänäjty quioodsøñä. Møødä jioøon møødä quiuuhñd hajxy quiädaacy. ⁴ Ja'a Jesús, ñajuøøby hänäjty je'e nebiaty hänäjty je'e tiuna'añii. Mänitä Jesús hoy jioøcuyo'oyø'øy ja'a Judashajxy. Mänit miäyajtøøyy:

—Pøn hajxy mhøxtaaby.

⁵ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Jesús Nazaretpä højts nhøxtaaby.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Høøch jaduhñ xøhajp.

⁶ Coo ja'a soldadohajxy jaduñ miädooy, mäniť hajxy jaduhyä yhöxtägö'owa'cy. Jaduhyä hajxy cöjx quíaday. ⁷ Mäniť Jesús miäyajtöögumbä:

—Pöñ hajxy mhöxtaaby.

Mäniť Judashajxy yhadsoögumbä:

—Ja'a Jesús Nazaretpä höjts nhöxtaaby.

⁸ Mäniť Jesús miänaañ:

—Tööds mijts nja hawaañäm. Hööchämäts je'e. Pö hööchtiäm mijts xyhöxtaaby, wéenhöchä njamiödhajxy wyiimbity.

⁹ Paadiä Jesús jaduñ miänaañ neby jaduñ tiöjiädät nebiä Tieedy hänäjty töö ñäma'ayän: "Pöñhöch miich töö xyajcö'owaanö'oy, cáböch pöñ xpíogaanä. Cab hajxy nej jiada'añ."

¹⁰ Mäniť Simón Pedro ja'a espada jiädujpädsöomy. Mäniť teedywiindsón ja'a mioonsä tiaatsc ñä'ä púxäxä, ja'a hahoodiaatsc. Malco hänäjty xiöhaty. ¹¹ Mäniť Jesús ja'a Pedro yhojy:

—Cuyuugö'ow yö'ö mhespada. Tsipecöpxöch nho'oga'añ nébiöchä nDeedy töö xñäma'ayän.

¹² Mäniť Jesús miäjtä quíö'oxojtsä. Ja'a soldadohajxy jaduñ jatcöoy mөөdä wyiindsöñhajxy mөөdä policiahajxy, ja'a judíoshajxy hänäjty töö quíexiäbä. ¹³ Mäniť Jesús yajnöcxä maa ja'a Anás ja'a tiöjcän. Ja'a Anás ja'a Caifás hänäjty miö'ödhajxy. Teedywiindsón ja'a Caifás hänäjty tuumby. ¹⁴ Ja'a Caifás, je'e ja'a judíoshajxy hänäjty töö ñäma'ay cooc yhahixö'oy jaduñ coo tu'jäya'ay ja'a cu'ug ñähho'tú'udät.

¹⁵ Höxhaam ja'a Simón Pedro ja'a Jesús hajxy hänäjty pianöcxy nämetscä. Ja'a Jesús ja'a jiamíödhajxy nämetscä. Ja'a Simón Pedro miägu'ughajpä, yhixy ja'a teedywiindsón hänäjty je'e. Mäniť Jesús piädägöoyä ja'a Simón Pedro miägu'ughajpä maa ja'a teedywiindsón tiöghawa'adsän. ¹⁶ Ja'a Pedro, jim je'e miähmööy toghawa'adshaguum. Mäniť Pedro miägu'ughajpä piädsöomy. Mäniť to'oxymoonsä miägapxy ja'a töjcueendähajpä. Mäniť Pedro quiuwowöoyyabä toghawa'ads ja'a yhamdsoo mägu'ughajpä. ¹⁷ Mäniť to'oxymoonsä ja'a Pedro miäyajtöoyy:

—Miich yö'öya'ay mmөөdwädijpy, túñämäts.

Mäniť Pedro yhadsooyy:

—Ca'a yhööchä.

¹⁸ Jimä policiahajxy hänäjty jiömba'axamy mөөdä moonsähajxy. Tööchc hänäjty. Paady hajxy hänäjty töö jiönyajmööjö'oy. Jimä Pedro hänäjty jiömba'axaambä.

¹⁹ Mäniť Jesús miäyajtöowa ja'a jiamíödcöxpä mөөdä miädia'agyquíöxpä. Ja'a teedywiindsón jaduñ yajtöow. ²⁰ Mäniť Jesús yhadsooyy:

—Jimhöch hijty töö nmädia'agy majiäya'ayhagujc. Jimhöch hijty nmäyänähixö'oy Diostöogooty mөөd tsajtöogooty maa ja'a judíoshajxy naxy yhamugö'öyän. Cáböch jim mänaa pactuum töö nmädia'agy. ²¹ Tiich miich coo xmiäyajtöy. Yö'öya'ayhajxy mmäyajtöwäp yö'ö nmädia'agyhöch hajxy töö xmiädóowäbä. Yö'öhajxy je'e najuöoby nebiátyhöch jim töö nmädia'aguiän.

²² Tuunä Jesús jaduñ ñä'ä hadsooy, mäniť yhala'abö'cä. Policía jaduñ tu'ug jatcöoyy. Mäniť policía Jesús ñämaayy:

—Cab jaduñ yhojyä coo ja'a teedywiindsón jaduñ mhadsówät.

²³ Mäniť Jesús miänaañ:

—Pö tööch ngapxtägoy, yec ja'a töyhajt yaa. Pö caj, cab jaduñ yhojyä cooch miich ñä'ä nägoobä xñä'ä hala'abö'ögät.

²⁴ Mäniť Anás ja'a Jesús quiejxy cö'öxoch maa ja'a Caifás ja'a wyiinduumän. Caifás hänäjty teedywiindsón tuumb.

²⁵ Ja'a Simón Pedro, jim hänäjty jiömba'axamy. Mäniť miäyajtöowa:

—Miich yö'öya'ay mmөөdwädijpy, túñämäts.

Mäniť Pedro ñiguiugapxä:

—Ca'a yhööchä.

²⁶ Mäniť Pedro miäyajtöowägumbä:

—Tööch miich jiiby nhixy olivocamjooty mөөd yö'öya'ay, túñämäts.

Ja'a teedywiindsón ja'a mioonsä jaduñ mäyajtöow, jaaya'ayä jiujy miägu'ug ja'a tiaatsc hänäjty töö ñä'ä púxäxä ja'a Pedro. ²⁷ Mäniť Pedro ñiguiugäpxägumbä. Tuunä jaduñ ñä'ä mänaañ, mäniť tsey yaaxy.

²⁸ Mäniť Jesús yajnöcxä maa ja'a gobernador tiöjcän. Pilato hänäjty tuumb gobernador. Jobö'owaamb hänäjty. Coo hajxy jim quíö'oty, cabä teedywiindsöñhajxy ñä'ä töjtägöoyy. Cabä Israelpä quiuhdujthajxy hänäjty jaduñ myiñ coo hajxy jiiby töjtägö'owät maa ja'a töjç-hajxiän, ja'a hajxy ca'a Israelpähajpä, ja'a pascuaxööjooty. Coo hajxy jiiby töjtägö'owät,

cádiéeyäp hajxy jaduñ. Coo hajxy jaduñ quiádiéeyät, cab hajxy miägáyät ja'a pas-cuaxoõjooty. Paady hajxy jiiby quia'a tãgøøyy Pilato tiõgooty. ²⁹ Coo Pilato miãdooyy coo hajxy hãnjaty tøø quioody, mãnit hajxy ñãdõjõpãdsøøma. Mãnitã Pilato miãnaaõ:

—Tii mijts yø'øya'ay myajcuxø'øwø'øwaamby.

³⁰ Mãnit hajxy yhadsooyy:

—Coo hädaa jäya'ay häxøpy tøø quia'a cãdieey, cab højts miich häxøpy tøø nyajnägoody.

³¹ Mãnitã Pilato miãnáangumbã:

—Yajwiimbit yø'øya'ay hajxy. Nøcx mijts mãdia'agymiãdow nej mijts ja'a mguhdujt myiõñã pø tøø quiãdieey.

Mãnitã judiøshajxy yhadsooyy:

—Ja mãná'anãp højts jaduñ coo yagho'ogøød; pero højts, cab højts ja'a cuhdujt jaduñ nmøødã coo højts jäya'ay nyaghó'ogät.

³² Paady hajxy jaduñ yhadsooyy, ween ja'a Pilato jaduñ ñãgapxy pø tøø Jesús tøyhajt jiaançh cãdieey. Tõjijajt jaduñ nebiã Jesús hãnjaty tøø miãna'añãn coo hãnjaty yega'añii maa ja'a ca'a Israelpãhãxiã, coo hãnjaty yagho'oga'añii cruzcøxp. ³³ Mãnitã Pilato tiõjtãgøøyy. Mãnitã Jesús quiuyaaaxøøyyã tøgooty. Mãnit miãyajtøøwa:

—Nej, miichã judiøshajxy xguobiernãhajpä.

³⁴ Mãnitã Jesús yhadsooyy:

—Pøñ jaduñ xñãmaayy. Tøgã miichã mhamdsoo copcooty mnã'ã yajcojjiã.

³⁵ Mãnitã Pilato jadãhooc yhadsoogumbã:

—Tiich nyajnajũø'øb. Ca'a yhøøchã Israelpãjäya'ay. Miichã mhamdsoo mãgunãaxhøch miich tøø xyajnägoody møødã teedywiindsøñhajxy. Tii jaduñ tøø mgãdieey.

³⁶ Mãnitã Jesús yhadsooyy:

—Høøch, cãbøch yaa nduñ gobiernã hädaa yaabã naaxwiin. Cooch häxøpy nduñ, tøøchã nmoonsãhajxy häxøpy xñãwa'añ. Cãbøchã judiøshajxy häxøpy tøø xñã'ã mach. Cãbøch yaa nduñ gobiernã.

³⁷ Mãnitã Pilato miãnaaõ:

—Mduumbãda'a gobiernã.

Mãnitã Jesús miãnaaõ:

—Jexioo, túumbøch jaduñ. Høøch, nmãdiãacypiøch ja'a tøyhajt hädaa yaabã naaxwiin. Pãadyhøch yaa tøø nmiñ tøø nga'ay. Pøñjaty ja'a tømiaadia'agy mãbøjp, je'eçhã nmãdia'agy xmiãbøjcãp.

³⁸ Mãnitã Pilato miãnaaõ:

—Pãtiidã miich jaduñ mnãnøømby ja'a tøyhajt.

Mãnitã Pilato tiõjõpãdsøømgumbã. Mãnitã judiøshajxy ñãmaayyã:

—Høøch, cãbøch yø'øya'ay tøø nhamdsoo hixy tøø nhamdsoo paady pø tøø quiãdieey. ³⁹ Jii mijtsã mguhdujt jaduñ cooçh mijts ja'a jäya'ay tu'ug nhøxmãjtsãmät ja'a pascuaxøõjooty. Nej, mmãnaamb hajxy jaduñã coo ja'a mgobiernãhajxy nhøxmãjtsãmät.

⁴⁰ Mãnit hajxy møc yhadsooyy:

—¡Ca'a yø'øya'ay mhøxmach! ¡Høxmats ja'a craa Barrabãshajpä!

Paadiã Barrabãs hãnjaty chumyçhãna'ay coo hãnjaty tøø mieeçh tøø pioty. Mãnitã Pilato tiõjtãgøøñã.

19

¹ Mãnitã Pilato ja'a Jesús yajwojpä. ² Mãnitã soldado ja'a wãdsatscorona hajxy yhädiuñ. Mãnitã Jesús ja'a quiuhduum piãdãacãkã. Mãnitã Jesús ja'a hucywyit yajnähgãjenøøyyã nebiã gobiernãhajxy hãnjaty wyithatiã. Paadiã Jesús jaduñ tiuunã, neby hajxy hãnjaty ñã'ã wi'i ñãxi'iga'añ ñã'ã wi'i ñãya'axa'añ. Paady hajxy hãnjaty ñã'ã wi'i ñãxi'iga'añ coo ja'a Pilato hãnjaty tøø miãna'añ coogã Jesús hãnjaty guobiernãhaty. ³ Mãnitã Jesús miãwiingoonã. Mãnit ñãxiicã:

—¡A poco miich tuumb gobiernãjã!

Mãnitã Jesús tiãgøøyyã coxhó'cãbã.

⁴ Mãnitã Pilato tiõjõpãdsøømgumbã. Mãnitã judiøshajxy ñãmaayyã:

—Nyajtõjõpãdsøømãmbiøch yø'øya'ay nebiã tøyhajt hajxy jaduñ mmøødhãdãt cooçh tøø nhixy tøø nbaady coo tøø quia'a cãdieey.

⁵ Mãnitã Jesús piadõjõpãdsøømy hucywyitmøød, coronamøød. Mãnitã Pilato ñãmaayy ja'a Israelpãjäya'ayhajxy:

—Xiids yø'øya'ay tøø tiõjõpãdsøømy.

⁶ Coo Jesús jaduñ yhiãxã ja'a teedywiindsøñhajxy møødã policiahajxy, mãnit hajxy ñãyaaxøøyy:

—¡Møjpahbãtãts hajxy cruzcøxp! ¡Møjpahbãtãts hajxy!

Mãnitã Pilato miãnaaõ:

—Hamdsoo hajxy mmøjpahbedät. Høøch, cáboch jaduhñ nmána'añ coo tøø quiädieey.

⁷ Mäniä Israelpäya'ayhajxy yhadsooyy:

—Jaduhñ højts nguhdujt myiñ coo yø'øya'ay ween yagho'ogyii je'leguiøxpä coo tøø miána'añ coogä Dios Tieedyhaty.

⁸ Coo Pilato jaduhñ miädooyy, mäniä chähgøøbiøjcy. ⁹ Mäniä Pilato ja'a Jesús miøødtøjtägøøñä. Mäniä miäyajtøøyy:

—Maa miich mjaanč tsooñ.

Pero cabä Jesús waamb miánaañ.

¹⁰ Mäniä Pilato miánaangumbä:

—Nej, cáboch xñä'ägä hadsowa'añä. Nej, caj miich mnajuø'øya coochä cuhdujt nmøødä cooch miich nhøxmádsät, ó cooch miich nyajmøjpahbedøøð.

¹¹ Mäniä Jesús yhadsooyy:

—Coo Dios miich cuhdujt häxøpy tøø xquia'a mo'oy, caj miich ja'a cuhdujt häxøpy mmøødä maach høøchcøxpän. Paady miich ja'a pojpä caj mjaty møødä quejee ja'a teedywiindsøn, ja'a høøch yaa tøø xyajméchäbä maa miichä mwiinduumän.

¹² Mäniä Pilato jia wiinmahfidyhajty nebiä Jesús yhøxmádsät. Pero mäniä Israelpäya'ayhajxy ñäyaaxøøguiumbä:

—iPø mmägu'ughajpy miich ja'a gobiernä César, caj miich yø'ø craa mhøxmádsät! Pøn jaduhñ wi'i ñibiädaacöp nebiä gobiernän, je'edsä gobiernä César møøtnimiädsiphájtäp.

¹³ Coo Pilato jaduhñ miädooyy, mäniä Jesús miøødtøjpdäsoømagumbä. Mäniä Pilato yhøxtaacy häñaabiejtøxp maa hajxy hánajty xiøhdaachatiän. Jue'e hánajty jim xiøhata Gabata, hebreohayuuc-haamby. Je'eduhñ ñänøømby “maa ja'a tsaä quiøøña'ayän.” ¹⁴ Tøø hánajty quiujyxiøjø'øy. Hadsuujø'øwaambä pascuaxøø hánajty. Mäniä Pilato ñämaayy ja'a Israelpäya'ayhajxy:

—iXiidsä mgobiernähajxy!

¹⁵ Mäniä hajxy ñäyaaxøøguiumbä:

—iWeen yho'ogy! iWeen yho'ogy! iNøcx hajxy møjpahbet!

Mäniä Pilato miánaañ:

—Nej, mmánä'anöp mijts jaduhñä coo mijts ja'a mgobiernä nmøjpahbéjtämät.

Mäniä teedywiindsøn hajxy yhadsooyy:

—César højts ngobiernähajpy. Ca'a wyiinghána'cä.

¹⁶ Mäniä Pilato Jesús yajcø'ødägøøyy maa ja'a Israelpähajxiän, coo Jesús miøjpahbedøøð.

¹⁷ Mäniä Jesús jim yajnøcxä maa jaduhñ xiøhatiän “Maa ja'a Ho'ogyjiäya'aguiopcän.” Gólgota jim xiøhata hebreohayuuc-haamby. Yhamdsoo cruz je'e yajquejyquiaphajtä.

¹⁸ Jimä Jesús hoy miøjpahbedyii. Metscä jäya'ay jim miøjpahbéjtäbä Jesús ja'a ñähmøjc. Cujc ja'a Jesús quiuba'awøøyyä. ¹⁹ Mäniä Pilato yagjahyyä pu'uyhuungcøxp: “Jesús Nazaretpä, ja'a Israelpäjäya'ay ja'a guiobiernähajxy.” Mäniä pu'uyhuung yajyujpahwa cruzcduum.

²⁰ Tägøøghayuuc-haamby jaduhñ yagjahyyä, møødä hebreo, møødä griego, møødä latin. Cajptmäwiingón Jesús miøjpahbejtä. Paadiä judiøshajxy nämay yajmädiaacy nebiä Pilato hánajty tøø yajyuugjaayiyän cruzcøxp. Mäniä teedywiindsøn ja'a Pilato hajxy ñämaayy:

²¹ —Cab hijty jaduhñ yhahixø'øy coo jaduhñ cu mjahy: “Ja'a Israelpäjäya'ay ja'a guiobiernähajxy.” Jaduhñ cu mjahy: “Nä'ä nibiädaacöp jaduhñ nebiä Israelpäjäya'ay ja'a guiobiernähajxiän.”

²² Mäniä Pilato yhadsooyy:

—Tøøch jaduhñ njaay; cáboch nyajtägatsa'añ.

²³ Coo Jesús hánajty tøø miøjpahbedyii, mäniä soldado ja'a Jesús ja'a wyit hajxy yajpæð'cä. Nämädaaxc ja'a soldadohajxy hánajty. Mäniä wit hajxy yajwa'xy cødu'ug. Jii Jesús ja'a yoñwit hánajty tu'ug. Tu'ugwit hánajty tøø quiojy; cab hánajty maa xiuyyä.

²⁴ Mäniä soldadohajxy ñiñämaayyä:

—Cab jaduhñ yhooyä coo hädaa wit hajxy nhagøødsøøyyämät. Tsøg hajxy häyø'cäm. Pøn hädaa wit jaduhñ cuhäyø'øgäp, je'e jaduhñ je'ehädäp.

Mäniä soldadohajxy jaduhñ jiaanč häyø'cy. Jaduhñsä Diosmädia'agy tiøjajty maa jaduhñ cujaay myiñän: “Xyajwä'xøch ja'a nwit hajxy; xquiuhäyø'cøch ja'a nwit hajxy jaduhñ.”

²⁵ Jimä Jesús ja'a tiaj hánajty tiäna'ay maa hánajty mäðøyyä tøø miøjpahbedyijän, chaadsä tiaj ja'a piuhdo'oxy, chaadsä María ja'a Cleofas ja'a tio'oxiøjc, chaadsä María Magdalena. Jimä Jesús ja'a miägu'ughajpä hánajty tu'ug tiäna'ay maa ja'a Jesús tiaj mäðøyyän, ja'a Jesús hánajty jiaanč tehñ chojpiä. ²⁶ Coo hajxy yhiixä ja'a Jesús, mäniä Jesús ja'a tiaj ñämaayy:

—Maam, hädaads mhuunghädäp.

²⁷ Mäniä Jesús ja'a miägu'ughajpä ñämaayy:

—Hädaads mdajhädäp, ja'a høøchä ndaj.

Mäniä jiaanč tajnäbøjcy.

²⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tødsøyyäbøch.

Tøjjajt ja'a Diosmädia'agy jaduñ. Najuøøbiä Jesús hänajty coo hänajty tøø yhabejnä. ²⁹ Jimä texy hänajty tu'ug quiøøña'ay vinoxunmøød. Mänitä xo'od hajxy quiugonøøyy vinojooty. Cøjx je'e chom'øy. Mänitä paxy hajxy yagjøjwøønøøyy ja'a xo'od. Mänitä Jesús ja'a xo'od hajxy yaghayuøøyy. ³⁰ Coo Jesús ja'a vino miuu'cy, mänitä miänaañ:

—Tøøds jaduñ miaañ.

Mänitä quiopc yagjänaañnä. Mänit yho'nä.

³¹ Mänaa ja'a Jesús yho'oguiän, ja'a pascuaxøø hänajty tehm yhadsuujøøby. Cujaboom ja'a mõjpasuaxøø hänajty jiada'añii, poo'xxiøøjooty. Jaduhnsä judiøshajxy hänajty quiuhdujthaty, cabä ho'ogyjiäya'ay hajxy hänajty jim yajmähmø'oy cruzcøxp ja'a poo'xxiøøjooty. Mänitä Israelpä ja'a Pilato hajxy hoy ñäma'ay coo soldado quiéxät weenä Jesús ja'a tiecyhajxy nøcxy tiøjjäxä neby hajxy paquiä yho'ogät. Nägooyyä hajxy jaduñ yho'ogät, mänit hajxy yajmänacøød cruzcøxp. ³²⁻³³ Mänitä Pilato ja'a soldado jiaančh quejxy. Coo ja'a soldadohajxy jim miejch, mänit hajxy yhiixy coo ja'a Jesús hänajty tøø yho'ogy. Cabä tiecy hajxy je'e ñä'a tøjjä. Mänitä ñähmøjcpähajxy tiecytiøjjä nämetscä. Cahnä hajxy hänajty yho'ogy.

³⁴ Mänitä Jesús quiaačhmägumøøyyä cuhmðhaam. Soldado jaduñ tu'ug jatcøøyy. Mänitä nø'ty piädsøømy chaadsä nøø. ³⁵ Høøch, tøyhájthøch jaduñ tøø nhixy. Päädyhøch mijts jaduñ nyajmädojhaty neby hajxy jaduñ mmäbøgät. ³⁶⁻³⁷ Jecy hajxy jaduñ quiujahy Diosmädia'agyjooty ja'a Jesúsøxpä: "Cabä piajx tiøjäänäxä." Jaduhñ hajxy quiujahbiä ja'a Jesúsøxpä: "Wyiinhee'ppedaamby hajxy, ja'a hajxy hänajty tøø quiümiäbä." Coo ja'a Jesús ja'a tiecy jaduñ quia'a jaančh tøjjäxä, coo jaduñ jiaančh cuuma, tøjjajt ja'a Diosmädia'agy jaduñ.

³⁸ Tu'ugä jäya'ay hänajty jim chooñ Arimatea. José hänajty xiøhaty. Hamee'ch ja'a Jesús hänajty miøødnimiägu'ughadyii. Čähgøøbiä José ja'a judiø hänajty. Paadiä Jesús hänajty hijxwiinduum quia'a møødwädityii. Mänitä José ja'a cuhdujht hoy yajpädsømy maa ja'a Pilatän coo ja'a Jesús yajmänaca'añ cruzcøxp. Mänitä Pilato ja'a cuhdujht jiaančh yejcy. Mänitä José ja'a Jesús yajmänajcy cruzcøxp. ³⁹ Mänitä Nicodemo ja'a perfume miämejch hii'xmajc kilo. Mäyäbicø'oy miämejch møødä mirra møødä äloes. Tøø hänajty jiegø'oy coo ja'a Nicodemo hänajty tøø yhuug hoobiä coods maa ja'a Jesúsän. ⁴⁰ Mänitä José ja'a Jesús hajxy ñähbijty møødä Nicodemo. Jiibiä perfume hajxy yajmänähbidøøyy. Jaduhnsä judiøshajxy hänajty quiuhdujthaty. Perfumemänähbidø'oy ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy hänajty yajnaaxtägø'oy. ⁴¹ Jimä olivocam hänajty tu'ug mäwiingøn maa ja'a Jesús hänajty tøø miøjphbedyijän. Jiibiä tsaajut hänajty tu'ug olivocamjooty wiinmøjtuum. Naamba'ay ja'a tsaajut hänajty. Cahnä ho'ogyjiäya'ay hänajty jiiy piädaactsooñiinä. ⁴² Ja'a judiøshajxy, tsuu ja'a pioo'xxiøø hajxy hänajty yajtsøhnda'agy. Cab hajxy hänajty quiuhdujthaty coo hajxy tii tüänät ja'a poo'xxiøøjooty. Ja ween ja'a poo'xxiøø hänajty quia'a habaady, paadiä Josehäjxy quia'a näbaadøøyyä coo hajxy hoy jäguem cu yajnaaxtägøøyy. Paady hajxy jimä ñä'a pädaacy tsaajutjooty ja'a olivocamjootypä.

20

¹ Cumaaxc, näxøø hänajty je'e. Mänitä María Magdalenahajxy jim ñøcxy maa ja'a tsaajutän, maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'oyän. Cahnä hänajty hoy jiajjo'ogyñä. Cood-sjuøøbyñä hänajty. Mänit hajxy yhiixy coo ja'a tsaajutän tøø jiwowa'ačh juthaguuy. ² Coo ja'a María yhiixy coo ja'a tsaajutän quia'a jiajjo'ogyñä juthaguuy, mänit wyiimbijty päyø'ogyä. Mänitä Simón Pedrohajxy piaatä chaadsä Jesús ja'a miägu'ughajpä, ja'a Jesús hänajty jiaančh tehm chojpiä. Mänitä María miänaañ:

—Tøø ja'a nWiindsønñajtäm hajxy xyajpädsøømäm tsaajutjooty. Cab højts nnajuø'oy pämaadä hajxy tøø piäda'agy.

³ Coo ja'a Pedrohajxy jaduñ miädooyy, mänit hajxy jim ñøcxy päyø'ogyä maa ja'a tsaajutän. Mänitä María jadähooc pianøxcumbä. ⁴ Mänitä Pedro yho'oxpäyø'cä. Jayøjp ja'a Pedro jiamioød jim miejch maa ja'a tsaajutän. ⁵ Mänit jiiy quiuwoodsøøyy tsaajutjooty. Mänitä wit yhiixy coo jiiy yho'oxna'ay jutjooty. Pero cab jiiy tiehm tiägøøyy. Nä'a cuhixøøyy jaduñ. ⁶ Mänitä Simón Pedro høxhaam jiaac mejch. Tu'uda'aquiä jiiy tiägøøyy tsaajutjooty. Jaduhñä wit yhiixpä coo jiiy yho'oxna'ay. ⁷ Mänitä paayy yhiixy, ja'a Jesús hajxy hänajty tøø yajcuhmäguitiäbä. Hawiing hänajty jim ñe'na'ay. ⁸ Mänitä Pedro jiamioød piädägøøbiä, ja'a hänajty jayøjp tøø miéchabä. Mänitä paayy yhiixpä coo hawiing ñe'na'ay. Paady jaduñ miäbøjcy coo ja'a Jesús hänajty tøø jiiyypio'cy. ⁹ Cahnä Diosmädia'agy hajxy hänajty hoy wyiinjuo'oyñä ja'a jecypiä maa jaduñ myiñän coo ja'a Jesús hänajty jiiyypio'ga'añ coo hänajty tøø yho'ogy. ¹⁰ Mänitä Pedrohajxy wyiimbijnä, ñøcxnä hajxy maa ja'a tiøj-ħajxiän.

¹¹ Tøø ja'a María hánajty piáméjtscombä hoxhaam maa ja'a tsaajutän. Coø ja'a Pedrohajxy wyiimbijnä, mähmøøyy ja'a María jim nidiuhm. Wi'i jiøøby hánajty. Mänit jiiiby quiu-woodsøøguiumbä tsaajutjooty. ¹² Mänitä Diosmoonsä metsc yhiixy, ja'a tsajpootyptsohmä. Haagä nähboobwit hajxy hánajty. Jiiby hajxy hánajty yhäña'ay maa ja'a Jesús hánajty tøø wyi-jtsna'ayän. Tu'jäya'ay hánajty yhäña'ay maa ja'a Jesús ja'a quiopc hánajty tøø quioonna'ayän. Y tu'jäya'ay hánajty yhäña'ay maa ja'a Jesús ja'a tiecy hánajty tøø quiajpna'ayän. ¹³ Mänitä María miäyajtøøwa:

—Muuxy, tii coo mwi'i jiøøy.

Mänitä María yhadsoooy:

—Tøøchä nWiindsøn hajxy xyajpadsøømä. Pämaadä hajxy tøø piädä'agy.

¹⁴⁻¹⁵ Tuunä María jaduhñ ñä'ä hadsoooy, mänitä wia'wiimbijty. Mänitä Jesús yhiixy. Jim hánajty tiäna'ay; pero cab jaduhñ yhøxcajpy. Olivocamgüendähajpä je'e yhajoodhajt. Mänitä Jesús miänaañ:

—Muuxy, tii coo mwi'i jiøøy. Pøn mhøxtaaby.

Mänitä María yhadsoooy:

—Tsäguhñ, pø miich tøø myajpadsøømy, høøch hawáañac maa tøø mbäda'agy nébiøch háyaa nøcxy nyajpadsøøgy.

¹⁶ Mänitä Jesús yhadsoooy:

—¡María!

Tuunä María jaduhñ ñä'ä nämaayä, mänitä wyiinhee'ppejty. Mänitä yhøxcajpy coo je'e Jiesúsä. Mänitä jaduhñ miänaañ hebrehoyuuc-haamby:

—¡Raboni! —je'e jaduhñ ñänøømby "Wiindsøn."

¹⁷ Mänitä María ja'a Jesús jia mats jia mäneñaañ. Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'aäch xmiach. Cáhnoch jim nhoyñä maachä nDeediän. Nøcxhøchä njamiøødhajxy hawáañac cooch jim nnøcxa'añ maachä nDeediän, maachä nDiosän. Jaanä je'e mijts mDeedyhajpä mDioshajpä.

¹⁸ Mänitä María ja'a Jesús ja'a jiamiøødhajxy hoy jiaançh näma'ay:

—Tøøch je'e nhixy, ja'a hajxy nWiindsønhtëmbä.

Mänit hajxy cøjx yhawáañaxä nebiaty ja'a María hánajty tøø ñäma'ayii.

¹⁹ Coø quioodsøøñä, mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy ñiyhagøøyyänä. Hiç, chähgøøby ja'a judíos hajxy je'e hánajty; paady hajxy ñiyhagøøyyä. Mänitä Jesús jiiby ñäguehxtøøxy haguyc hawa'ads. Mänitä Jesús miänaañ:

—Mäguieppe hajxy. Ca'a hajxy tii mdajy mmay.

²⁰ Mänitä Jesús yajcähxø'cy ja'a quiøøjoot møødä quiaächhac maa hánajty tøø jiotiän. Coø hajxy yhiixy, mänit hajxy ñajuøøyy coo je'e Jiesúsä. Mänit hajxy xioondaacy. ²¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy tii mdajy mmay. Nébiøchä nDeedy tøø xwyiinguexiän, jaanä jadúhñhøch mijts nwiinguexaambä.

²² Mänitä Jesús ñäbäxuy ja'a jiamiøødhajxy. Mänitä miänaañ:

—Wiingpøc ja'a Dioshespiritu hajxy. ²³ Høøch mijts ja'a mäjaa nmo'owaamby. Pønjaty mijts mhawáañap coo Dios ja'a piojpä quiaädieeyhajxy tøø yajnähwa'açh, pues tøyhajt jaduhñ coo Dios tøø yajnähwa'açh. Pønjaty mijts mhawáañap coo Dios tøø quia'a yajnähwa'açh, pues tøyhajt jaduhñ coo Dios tøø quia'a yajnähwa'açh.

²⁴ Majmetscjäya'ay ja'a Jesús hánajty tøø miøødwädity. Tu'ug hánajty xiøhaty Tomás, ja'a hajxy hánajty ñänøømbiä "Hametsc-huang." Mänaa ja'a Jesús ñäguehxtøøxtsooñän jayøbajt, cabä Tomás hánajty jim. ²⁵ Mänitä Tomás ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

—Tøø højts nhixy, ja'a hajxy nWiindsønhtëmbä.

Mänitä Tomás miänaañ:

—Mänitøch nmäbögat cooch ndehm yhíxät pø jaançh jot ja'a quiøø, coochä ngøø jiiby nhuuc tehñ piädä'agät maa ja'a quiaächmøjc jütän. Pø cabä, cábøch jaduhñ nnä'ägä mäbögat.

²⁶ Cuductuxøø, jiibiä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hánajty tøgóotiägumbä. Jiibiä Tomás hánajtypä. Tøø ja'a tøjc hajxy hánajty yhagøøguiumbä. Mänitä Jesús jiiby ñäguehxtøøxcumbä haguyc hawa'ads. Mänitä miänaañ:

—Mäguieppe hajxy. Ca'a hajxy tii mdajy mmay.

²⁷ Mänitä Tomás ñämaayy:

—Tehñ quidusiwøøw yøø mgøø yaaby ngøøjootyhoçh maa ja'a clavohaawän. Híjxägøch hádaa ngøø. Päda'ag yøø mgøø yaaby ngaaçhmøjc-høch. Miich, caj miich hijty mmäböcy. Chaaçh miich nnämä'awät coo mmäbögat.

²⁸ Mänitä Tomás yhadsoooy:

—Míichhøch nWiindsønhajpy, nDioshajpy.

²⁹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Coočh miich tøø xyhixy, paady jaduhñ mmäbøcy. Jootcujc hajxy je'e, ja'a hajxy tøø miäbøquiäbä, höyhøch hajxy je'e tøø xquia'a ja hixy.

³⁰ Madiu'u ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñjätytä yajcähxø'cy ja'a jiamiøødä wyiinduuhajxy. Cab yam cøxiä quiujuayä hädaa librocøxp. Cujwa'xy je'e yam quiujuayä. ³¹ Paady yam quiujuayä neby hajxy jaduhñ mmäbøgät coo Jesús ja'a Dios Tiededyhaty, coo Jesús je'e Miesiashaty, coo ja'a Dios jaduhñ tøø quiexy. Coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjcät, mhídäp hajxy jim tsajpootyp cøjxta'axiøø.

21

¹ Jadähooc ja'a Jesús yhiäxägumbä ja'a jiamiøødhajxy jim mejypia'a ja'a xøhjäpä Tiberias. ² Jimä Simón Pedrohajxy hänäjty møødä Tomás, ja'a hajxy hänäjty ñänøømbiä "Hametsc-huung", møødä Natanael ja'a Canä de Galilea tsohmä, møødä Zebedeo yhuunghajxy, møød hajxy jaac nämetspä. Haagä Jesús ja'a jiamiøødhajxy jaduhñ. ³ Mänitä Simón Pedro miänaañ:

—Nøcxy nhuuc jaac hacxmach.

Mänitä jiamiøødhajxy miänaañ:

—Ween hajxy nnøcxäm.

Mänit hajxy jiaančh nøcxy mejypia'a. Mänit hajxy biarcotägøøyy. Mänit hajxy hoy jia hacxmadsa'añ. Tu'tsumñ hajxy jaduhñ jia wädijty. Pero cab hajxy tii ñä'ägä paaty. ⁴ Coo jiohöøyy, jimä Jesús hänäjty tiäna'ay pu'uwiing. Pero cabä Jesús yhöxcäjpä ja'a jiamiøødhajxy.

⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mägu'ughajpädøjc, nej, cab hajxy tii tøø nnä'ägä paadiä.

Mänit hajxy yhadsoooy:

—Joom mägu'ughajpä, cab højts tii tøø nnä'ägä paady.

⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Päda'ag yø'ø mdsaa y hajxy jimhaamby ja'a barcohahooyhaampiä pa'ahaam. Mänit hajxy jaduhñ mbäädät.

Mänitä chaay hajxy jim jiaančh pädaacy. May ja'a hacx hajxy jiaančh tehñ yaghadujoy. Cab hajxy hänäjty miaya'añii coo ja'a tsaay hajxy hänäjty jia wijtspädsøma'añ nøøjooty.

⁷ Mänitä Pedro ñämaayä ja'a Jesús ja'a jiamiøød, ja'a Jesús hänäjty jiaančh tehñ chojpiä:

—Ja'a nWiindsønhäjtämhajxy yø'ø!

Tuunä Pedro jaduhñ ñä'ä mädooy coo je'e Jiesüsä, mänitä wyitpägøøyy. Höxyø'øhuungmøød hajxy hänäjty yhacxmach. Mänitä quiuhtøpxnajxy nøøjooty. Nøcxaamb hänäjty pu'uwiing maa ja'a Jiesüsän. ⁸ Ja'a jiamiøødhajxy, jiiy hajxy miähmøøyy barcojooty. Mejypia'a mäwiingón hajxy hänäjty yhacxjoomy. Jaduhñäda'a ja'a mejypia'a hajxy hänäjty tøø ñähgüe'egy mägo'xmetro. Hujts ja'a tsaay ja'a hacx hänäjty miøødä. Mänitä tsaay hajxy pawich yajnøcxy mejypia'a barcojooty. ⁹ Mänit hajxy biarcopädsøømy. Mänitä juhñdy hajxy yhiixy coo jim wyl'i tiøy pu'uwiing. Jimä Jesús hänäjty yhacxtsa'ay. Jimä tsajcaagy hänäjty yajcoonna'ay. ¹⁰ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mämín ja'a hacx hajxy mejstägøøg, ja'a hajxy tøø mmächäbä.

¹¹ Mänitä Pedro tiägøøguiumbä barcojooty. Mänitä tsaay pawich yajmech mejypia'a. Mägo'x cu juxychägui'xmajtägøøg ja'a hacx hänäjty jiiy tsaajiooty, haagä majatypä. Hujts ja'a tsaay hänäjty, pero cabä hacx yajcøø'ch. ¹² Mänitä Jesús miänaañ:

—Minds hajxy cay.

Cab hajxy miäyajtøøyy pøn je'e. Tøø hajxy hänäjty yhöxcapy coo je'e Jiesüsä. ¹³ Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ja'a tsajcaagy hajxy miooy møødä hacxtsa'ay.

¹⁴ Miädägøøghoocpä ja'a Jesús hajxy hänäjty tøø yhiixy mänaa hänäjty tøø jiuypiiøquiän.

¹⁵ Coo hajxy quiaabiidøøyy, mänitä Jesús ja'a Simón Pedro ñämaay:

—Simón, Juan miich mdeedyhajpy. Pøñhöchäda'a xmiaas tsojp, yø'ø njamiøødhäjtäm o miich.

Mänitä Pedro yhadsoooy:

—Mnajuøøby miich cooçh miich njuo'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Yaghöcägøøchä nmeeghuunghajxy.

Ca'a mieeghuungä ja'a Jesús jaduhñ tiehñ ñänøøm. Je'eduhñ ñänøøm coo ja'a Simón Pedro ja'a jäya'ayhajxy yajnähixø'øwät, ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy panøcxäbä. ¹⁶ Mänitä Jesús miänäänangumbä:

—Simón, nej, xchöjpøch miichä.

Mänitä Pedro yhadsoooy:

—Mnajuøøby miich cooçh miich njuo'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Cueendähäjtägøøchä nmeeghajxy.

¹⁷ Ja'a miädägøøghoocpä ja'a Simón Pedro ñämäayyägumbä:

—Simón, nej, jaduñčh xjwiø'øya nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mäniä Pedro jiootmadiägøøyy coo miäyajtøøwa ja'a miädägøøghoocpä.

Mäniä Pedro yhadsooyy:

—Cøxiä miich mnajuø'øy. Mnajuøøby jaduñ cooch miich njuø'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mäniä Jesús miänaangumbä:

—Pues, yaghóçägøch ja'a nmeeghajxy. ¹⁸ Tehñ tiøyhájthøch miich chaa nnámá'awät, coo hijty mdsucywiäjyhatyñä, hamdsoo ja'a mwit hijty mbägø'øy. Mwädiç hijty maa ja'a mjoot hijty choquiän. Pero coo hánajty tøø mmäjaaná, mäniä mgø'ø mxajtøwa'añ. Mäniä wiinghána'c ja'a mwit xyajpägø'øwa'añ. Mäniä xyajnøcxa'añ maa ja'a mjoot hánajty quia'a tsoquiän.

¹⁹ Paadiä Jesús jaduñ miänaañ nebiä Pedro jaduñ ñajuø'øwät neby hánajty yagho'oga'añii, nebiä Dios ja'a miäjaa jaduñ yajcähxø'øgät ja'a Pedrocxpä. Mäniä Jesús ja'a Pedro ñämaayy:

—Jañ hajxy wädijtäm.

²⁰ Mäniä Pedro quioowiimbijty. Mäniøch xyhijxy coochä Jesús hánajty nbanøcxpä. Høøch, Juárezhøch høøch. Høøchä Jesús hijty xjiaančh tehñ chojp. Høøch je'e häñaayy ja'a Jesús ja'a ñähmøç mänaa højts ndsuugayyän. Høøch jaduñ nyajtøow: “Wiindsøn, pøn miich jaduñ xyegaamb.” ²¹ Coochä Pedro xyhijxy, mäniä Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsøn, yø'øya'ayäts, nej yø'øya'ay jiada'añ.

²² Mäniä Jesús yhadsooyy:

—Ca'a myiichä mgüentä yø'ø pø chóçpiøchä njoot jaduñ coo yø'øya'ay hánajty jiinä coochä ngädaactägätsät. Pero miich, panøcxägøch ja'a nmädia'agy.

²³ Mäniä mädia'agy jii wiädiçty maa ja'a jäya'ayhajxiän ja'a Diosmädia'agy hajxy panøcxpä cóogøch tyijy nga'a ho'oga'añ. Pero cabä Jesús jaduñ miänaañ cóogøch nga'a ho'oga'añ. Nøñ jaduñ miänaañ: “Ca'a myiichä mgüentä yø'ø pø chóçpiøch ja'a njoot jaduñ coo yø'øya'ay hánajty jiinä cooch ngädaactägätsät.”

²⁴ Høøch, Juárezhøch høøch. Tehñ tiøyhájthøch jaduñ tøø nhixy nébiøch chaa ngujaayän. Ñajuøøbiøchä njamiøødhajxy coochä tøyhajt nmøødä.

²⁵ Madiu'u ja'a Jesús jaduñ jiaančh tuuñ. Cábøch yam cøxiä tøø ngujaay. Cooch häxøpy cøxiä tøø ngujaay, cabä ndijy hädaa naaxwiimbä miädøyhädät. Amén.

Hechos

¹ Mägu'ughajpä Teófilo, mänáajoch miich jayøbajjt nnäjaayø'øyän, mänítøch ngøxy cujahy nebiatiä Jesús yaa wiädijty hädaa yaabä naaxwiin, møød nebiaty yajnáhixøøyy, ²⁻⁴ mänaa jaduhñ tiägø'øyän wädijpä høxtä coonä hánajty ñøcxtägätsa'añ tsajpootyp. Cahnä Jesús hánajty yho'ogyñä, tøøyyämä jiamiøød hánajty wyiinguexy coo miädi'agy yajwá'xaxät wiinduhmyhagajpt. Coo Jesús yho'cy, mänit jiuypjøjtägajch. Coo Jesús jaduhñ yhiyxä ja'a jiamiøødhajxy, jaduhñä tøyhajt hajxy miøødhajty coo Jesús hánajty tøø jiaančh juiypjøjtägach. Coo Jesús jaduhñ jiuypjøjtägajch, mänitä jiamiøød jiaac møødwädijty juxychägüi'xxøø. Jaduhñä Jesús hánajty yajnáhixø'øy coo Dios hajxy xyhanéhñäm ja'a miøcmäjaahaam. Coo juxychägüi'xxøø yhabejty, mänitä Jesús ja'a jiamiøød miøødhamugøøyy maa tun hánajty xiøhatiän Olivostun. Mänitä Jesús tiägøøyy hanehñbä ja'a Dioshespiritu miäjaahaam. Mänit miänaañ:

—Coo hajxy jim mnøcxtägätsät Jerusalén, cab hajxy jim mdsøhñdägätsät. Jim hajxy jaduhñ mjøbhixøt cooçh mijtsä nDeedy ja'a yhEspiritu xyajnáguéxät nej mijts tøø nnäma'ayän. Tøøçh mijtsä nDeedy xyhuuc yajwiinwaanøøbiä coo hajxy jaduhñ xyajnáguexa'añ. ⁵ Ja'a Juan, nøøhaam hijty miäyajnábety. Tøyhajt jaduhñ. Pero jaboom juxtoçp mijtsä Dios ja'a yhEspiritu xjiaančh yajnáguexa'añ. Ja'a yhEspirituhaam hajxy jaduhñ xyajnábeta'añ —nømä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy, ja'a hajxy hánajty tøø yhamugø'øyäbä.

⁶ Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Wiindsøn, nej, jaduhñ miich tøø mwiinmahñdyhatiä coo højtsä nmädsip mga'a yajmädäacnädä, højtsä judíos, møød coo højtsä nhamdsoo mägunaax ngobiernähajñät.

⁷ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ja'a nDeedyhøchä tøyhajt møød mänaa jaduhñ yajtøjiada'añ nej mijts myajtøyyän. Je'e cuhdujt nidiumh møød coo jaduhñ yajtøjiadät. Pero mijts, caj yhahixø'øy coo mijtsä tøyhajt mmøødhädät. ⁸ Coo mijtsä Dioshespiritu xñägädä'agät, mänitä mäjaa hajxy xmiø'owa'añ. Mänitøch hajxy jim xmiädiä'agät Jerusalén cooçh tøø njuiypjøjtägach, høyhøch hánajty tøø nja ho'ogy. Møød jim hajxy xmiädiäcäpät Judea-naaxooty, møød jim Samaria-naaxooty, møød jim wiinduhmyhagajpt høxtä mäduhñtiä cajpt quiugøxø'øyän.

⁹ Mänitä Jesús miädiäcäpädøøyy. Jimä Jesús hánajty wyiinhee'ppedyii ja'a jiamiøødhajxy, mänitä Jesús nä'a nägoobä chajpejty. Mänit hoy tiägø'øy jocjooty. Mänitä Jesús yhi-jxtägooyy ja'a jiamiøødhajxy. ¹⁰ Jim hajxy hánajty chajheeyñä, mänitä jäya'ayhajxy metsc ñäguehxtøø'xy jim maa Jesús ja'a jiamiøødä wyiinduuhmajxiän. Nähboobwit hajxy hánajty nämetsc. ¹¹ Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy ñämaayyä:

—Mägu'ughajpädøjc, jim hajxy mdsøñ Galilea maa Jesús chooñän. Mijtsä mmägunaax yø'ø. Quipxy hajxy hijty mmøødwädity. Ca'a hajxy mwi'i yuugheebey. Ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay. Tøø Jesús jaduhñ ñøcñä tsajpootyp. Pero coo yhabädät, mänit jaduhñ wyiimbijttägatsa'añ neby hajxy tøø mhixñøcxiän.

¹² Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy jim choññ maa tun hánajty xiøhatiän Olivos. Mänit hajxy ñøcxy Jerusalén. Tu'kilómetro hánajty jiäguemä. ¹³ Jue'e Jesús ja'a jiamiøødhajxy hánajty xiøhaty: Pedro, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Simón ja'a Celote, møødä Judas. Nämetsc hajxy hánajty xiøhaty Santiago. Judas ja'a piuhya'ay je'e ja'a tu'jäya'aybä. Alfeo ja'a Judas ja'a tieedyhajxy hánajty xiøhaty. ¹⁴ Naxy hajxy hánajty yhamugø'øy Diospa'yaaxpä nägøxiä, näguipxy møødä Jesús ja'a tiaj María, møødä Jesús ja'a piuhya'ayhajxy, møødä to'oxiøjc-hajxy, ja'a Jesús hánajty quipxy tøø piawädityijjübä.

¹⁵ Cujaboom cumaaxc, mänitä mäbøjpädøjc-hajxy yhamugøøyy. Nämägø'x-cu-ii'x hajxy hánajty. Mänitä Pedro tiänaayyø'cy. Mänit miänaañ:

¹⁶⁻²⁰ —Mägu'ughajpädøjc, jéquiänä David quiujahy salmosjooty ja'a Judascøxpä, nebiatiä Dioshespiritu ñajtsapxøøyyä: Pactsacä tiøjc jiada'añ; caj pøn jim chäna'awaannä. Ja'a Judas ja'a tiøjc jaduhñ nänøømäxä. Jaduhñ jim miänaambä coogä Judas wiingjeya'ay hánajty ñähduuñdu'uda'añii. Jaančh tøjajjt jaduhñ ja'a Judascøxpä nebiatiä David jey quiujahyyän. Näguipxy højtsä Judas hijty xmiøødwädijtäm. Näguipxy højts hijty xmiøødtuunmjúcäm. Mänitä Judas wyiinmahñdyhajty coo Jesús ñähdügät. Mänitä Judas ja'a jäya'ay wiomeejch maa Jesús hánajtiän, ja'a Jesús hajxy hánajty madsaambä. Coo Judas jaduhñ haxøøg jiatøøyy, mänit miäjuuyyä. Mänitä naax hoy jiuuy. Mänit hoy quiuhgahnaxy cuhmänac. Coo mioxtsäbijty, mänitä tyiinčh yhøxhänøømbädsøømy. Coo jäya'ayhajxy jaduhñ miädoyhajty, ja'a hajxy hánajty jim tsänaabiä Jerusalén, coo ja'a Judas hánajty tøø yho'ogy, mänitä naax hajxy yajxøbejty Acéldama, ja'a Judas hánajty tøø jiuuyäbä; jaduhñ miädiä'agytiägø'øy yhamdsoo hayuuc-haamyhajxy, Nø'ñaax.

21-22 'Jii hõjtsä nmägu'ughajpähätäm, näguipxy hajxy tõõ xmiõõdwädjätäm mänaa Jesús hijty jiiän, mänaa Juan ja'a Jesús yajnäbetiän, hõxtä coo Jesús chajpejty cõxp. Hahixõõby jaduhñ coo hajxy tu'jäya'ay nwiinguejxämät, ja'a Judas nähduundu'udaambä. Näguipxiä mädia'agy hajxy xmiõõdyajwá'xämät coo Jesús tõõ jiuujypiõcy —nõmä Pedro miänaañ.

²³ Mäniä jäya'ay metsc ñänõõmä. Tu'ug hänajty xiõhaty Matías. Jatu'ugpä, tägõõgtu'uhänajty xiõhaty: José, Barsabás, Justo. ²⁴ Mäniä Pedrohajxy tiägõõgy Diospa'yaaxpä:

—Teedy, miich mnajuõõby neby hõjts nägõxiä nwiinmahñdyhatiän. Hõjts hawáañac mädyii miich tõõ mwiimbxy hädaahajxy nämetpä, ²⁵ mädyiibä Judas jaduhñ nähduundu'udäp. Coo Judas jaduhñ quädiehy, paadiä tiung yajtägooyy. Paady jiihy yhädaacy haxõõgtuum —jaduhñä Dios hajxy pia'yaaxy.

²⁶ Mäniä hajxy yhäyõ'cy suertehaam mädyii hänajty tuungtägõ'õwaamb. Mäniä Matías piaatä. Mäniä Matías hajxy quiumaayy, ja'a hajxy hänajty nämajtu'ugpä.

2

¹ Coo Pentecostés-xõõ yhabaaty, mäniä mäbõpädõjc-hajxy nägõxiä yhamugõõgy. ² Jiihy hajxy hänajty tõgooty yhäña'ay. Mäniä hajxy miädooyy nebiä poj yhamuuyän coo mõc piojy. Cõxp jaduhñ choñdaacy. Mõc jiihy yhawaañdsõõgy tõgooty. ³ Mäniä hajxy nägõxiä ñägädaacä hanidiuhmjaty ja'a Dioshespíritäm. Jaduhñ hänajty quihxõ'õgy nebiä tootsän, nebiä jõõnhaayän. ⁴ Mäniä hajxy nägõxiä yhadägõõgyä jioottägõõgyä ja'a Dioshespíritäm. Mäniä hajxy tiägõõgy mädiaacpä wiinghayuucjaty. Ja'a Dioshespíritu hänajty jaduhñ yajmädiaacp.

⁵ Tõõ judiõshajxy hänajty nämay miech Jerusalén xõõhajpä. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänajty choõñ. Paady hajxy miech Jerusalén xõõjooty, quuidiunaambiä quuihdujpt hajxy hänajty jaduhñ neby hajxy hänajty quuihdujthatiän. ⁶⁻⁷ Coo judiõshajxy miädooyy coo poj hänajty mõc yhamuuy jiihy tõgooty maa mäbõpädõjc-hajxy hänajty tõõ yhamugõ'õyän, mäniä judiõshajxy jiihy tiõjtägõõgy. Coo judiõshajxy jaduhñ miädooyy coo mäbõpädõjc-hajxy hänajty quiapxy miädia'agy wiinghayuucjaty, mäniä judiõshajxy wyiinjuõõgy yhamdsoo hayuuc-haamby neby hajxy hänajty miädia'aguiän majty hajxy hänajty choõñ wiinduhmyhagajpt. Coo hajxy jaduhñ miädooyy, mäniä hajxy jiaanç tehñ yagjuõõgy nägõ'õ nädecypiä. Mäniä hajxy ñiämaayyä:

—Yõ'õ jäya'ayhajxy xiiby capxpä mädiaacpä, haagä Galilea yõ'õ hajxy choõñ.

⁸ Tii hajxiäda'a coo tõõ nmäddõwäm nebiaty hajxy cõjwiinghayuuc tõõ nmämin tõõ nmäga'awõõyyäm. ⁹ Hix, wiinduhmyhagajpt hajxy ndsõhñäm, Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, Asia, ¹⁰ Frigia, Panfilia, Egipto, mõõd jim Libia, Cirene mäwiingõñ. Hõxtä Roma hajxy näje'e ndsõhñäm, ¹¹ mõõd Creta, mõõd Arabia. Näje'e hajxy judios nmämin ngäga'awõõyyäm. Näje'e ja'a judios quuihdujpt wyiinmahñdy hajxy tõõ nõõpõgõõgyäm neby hajxy quuihdujthatiän. Coo yõ'õ Galileabä-jäya'ayhajxy jaduhñ tõõ quiapxy tõõ miädia'agy wiinghayuucjaty nebiatiä Dios ja'a hoy-yagjuõõñäbä tõõ yajcähxõ'õgy, jaduhñ hajxy tõõ nwiinjuõõgyäm ja'a nhamdsoo hayuuc-haamby cõjwiinduum —nõmä judiõshajxy ñiämaayyä.

¹² Coo judiõshajxy jaduhñ wyiinjuõõgy ja'a yhamdsoo hayuuc-haamby, paady hajxy jiaanç tehñ yagjuõõgy nägõ'õ nädecypiä. Mäniä hajxy ñimiäyajtõwä:

—Tii yõ'õ jäya'ayhajxy coo quiapxy coo miädia'agy wiinghayuucjaty, yõ'õ hajxy tsohmä Galilea.

¹³ Mäniä hajxy näje'e yhadsooyy xi'igy hanähaty:

—Múucäp hajxiäda'a.

¹⁴⁻¹⁵ Mäniä Pedrohajxy tiänaayõ'cy mõõdä jiamiõõdhajxy ja'a nämajtu'ugpä, ja'a hajxy hänajty jaduhñ Dioswiinguexyä. Mäniä Pedro mõc tiägõõgy mädiaacpä:

—Mägu'ughajpädõjc, nägõxiä hajxy njudiõshätäm mäduhñtiä hajxy yaa nyajpäätam, mäduhñtiä hajxy jäguem mdsooñ, mõõd mijts yaa tsohmä Jerusalén. Näje'e mijts mmänaañ cooc tyijy hõjts nmu'ugyii. Pero cab jaduhñ tiõyyä. Cab jaduhñ põñ yhu'ugy jopyñä. ¹⁶ Coo hajxy tõõ mhixy tõõ nmädooy coo hõjts tõõ ngapxy tõõ nmädia'agy wiinghayuucjaty, jiaanç tõjajt jaduhñ nebiä Joel jecy quuijahyän ja'a Dioscõxpä. Diosquexiä Joel hänajty. Jaduhñä Joel jecy quuijahy:

¹⁷ Jaduhñä Dios miänaañ: Coo hänajty yhabaadaannä coo naaxwiimbä hänajty wyiimbidaannä,

mänithõchä nhEspíritu nguexa'añ maa jäya'ayhajxy nägõxiän, mäduhñtiä hajxy yaa yhyt hädaa yaabä naaxwiin.

Y mijtsä mnõõx mmajc-hajxy, mänithõchä nmädia'agy hajxy xyajwa'xaanä.

Ja'a hõxcujc-häna'c-hajxy, hoy-yagjuõõñjätyhõch hänajty nyajwiinhixa'añ.

Jaana jaduhñä majjäya'adiõjc-hajxypä, nyajcumä'awäämbiõch hajxy hänajty hoy-yagjuõõñjäty.

18 Coo hánajty yhabaada'añ, mänithöchä nhEspíritu nyajnáguexaambä ja'a nmoonsähajxy, ja'a ya'aybä, ja'a to'oxypä.

Mänithöchä nmädia'agy hajxy xyajwa'xáanäbä.

19 Nyajcähxö'ogáamböchä hijxtahnd hoy-yagjuöññäjatypä jim tsajtcöxp mөөd hädaa yaabä naaxwiin.

Hochähgöññäjätyhöch jaduhñ nyajcähxö'oga'añ nebiä nө'tiän, nebiä jөөnän, nebiä jөөnjocän.

20 Wiingoodsö'owaambä xөө hánajty.

Ja'a po'o, tsapts hánajty yhana'añ nebiä nө'tiän.

Ja ween hánajty quia'a habaadyñä coochä naaxwiimbä nyajwiimbidaannä, coochä nHuung Jesucristo yaa quiaadaactägats'añ hädaa yaabä naaxwiin.

Mänitä jäya'ayhajxy nägöxiä jajtöyhajtyega'añii.

Jaduhñhöchä nmөcmäjaa hánajty nyajcähxö'oga'añ.

21 Pөnjatiä Jesucristo hánajty capxpaadaamb, je'e hánajty hodium mähmө'owaamb,

nөmä Dios miänaañ. Jim jaduhñ myiñ maa Joel jecy quijahyyän.

22 Mijts israelitas, huuc hamädoowhit hajxy hoy. Mnajuөөby hajxy jaduhñ coo Dios ja'a Jesús ja'a Nazarettshömbä wyiinguejxy coo jii tiünät maa mijtsän. Madiu'u ja'a Jesús hijxtahnd yajcähxö'cy hoy-yagjuöññäjatypä maa mijtsä mwiinduumhajxiän. 23 Tөө Dios hánajty yajnáhdijy coo mijtsä Jesús mmädsät. Mänitä cahwiindöyhána'c hajxy hoy myajcө'ödägө'өy. Mänitä Jesús hoy miөjpahbedyii cruzcөxp. Mänit yho'cy. 24 Pero mänitä Dios ja'a Jesús yagjujypiөjtägajch. Jaduhñä Dios hánajty tөө miäna'añ coogä Jesús tsipcөxp jiuypjiөгät. 25 Hix, jaduhñä David jecy miädiaacy ja'a Jesüscөxpä:

Nnajuөөböch jaduhñ cooch homiänaajä xpiuhbety.

Homiänáajöch jaduhñ xcwieendähaty, jaduhñhöch pөñ xquia'a hadsähgө'өwөt.

26 Páadyhöch jootcujc njaanч tehñ ñijjäuwө'өyii.

Páadyhöchä Dios jootcujc nba'ya'axy.

Cáböchä nho'og ndsähgө'өy je'eguiөxpä coochä njuöhñdy nbäda'agy maa Diosän.

27 Xyagjujypiөгáamböch miich jaduhñ.

Cáböch miich jii by jutjooty xyajmähmө'owa'añ cooch jii by nbu'udsät,

je'eguiөxpä cooch miich xyHuunghaty.

28 Xyagjyghadäamböch miich cөjxta'axiөө nej miich homiänaajä mjogyhatiän.

Cooch miich jaduhñ xmiөөdhida'añ tehñgajnä, páadyhöch jootcujc nñijäuwө'owa'añii.

29 Mänitä Pedro miänáangumbä:

—Mägu'ughajpädöjc, nmөөdhájtämä töyhajt hajxy jaduhñ coo David jaduhñ jecy quia'a nimiädiaacä hamdsoo. Hix, coo David jecy yho'cy, mänit hoy ñaaxtägө'өy. Jii by jaduhñ yhityñä jutjooty coo yhäpä yhadä'anäbaadyñä. 30 Coo David jaduhñ jecy miädiaacy, ñajuөөby hánajty jaduhñ coo yhäpä yhoc hánajty tu'ug wyiinguexáanäxä ja'a Diösäm, mөөd coo hánajty yhane'emaambä nebiä David jecy yhanehmiän. Tөөyyämä Dios hánajty miäna'añ coo hánajty jajtöjiada'añ coo David ja'a yhäpä yhoc hánajty tu'ug wiindsön tiuna'añ.

31 Jaduhñä David töyhajt jecy miөөdhajty coo Dios ja'a wyiinguexyppä yagjujypiөгa'añ coo hánajty tөө yho'ogy, mөөd coo hánajty quia'a mähmө'owa'añ jutjooty, mөөd coo ñi'xä quiopc hánajty jii by quia'a pu'uda'añ. 32 Ja'a Jesüscөxpä David jecy miädiaacy coo Jesús hánajty jiuypjiөгätägats'añ. Tөө höjts nhamdsoo hixy coo jiaanч jiuypjiөjcy. 33 Mänitä Jesús jim miөjyaaxä maa Tieediä wyiinduumän. Mänit ñämaayä coo jim yhöxt'agät maa Tieediä yhaöoohaampiän. Mänitä Jesús jaa Tieediä yhEspíritu miooyä nebiä Tieedy hánajty tөө yajwiinwaanö'өyijjän. Mänitä Jesús ja'a Tieediä yhEspíritu yaghawa'xөөyyä. Je'e hajxy jaduhñ tөө mhixy tөө mmädoy. 34 Ja'a Jesütsäts jim möjyaaxä tsajpootyp, ca'a Diavitä. Hix, jaduhñä David jecy miänaambä:

Ja'a hөөchä nWiindsön, je'e jaduhñ nämaayä ja'a Tiéediäm:

“Min yaa häña'aw maač nhahoohaampiän.

35 Nmo'owáamböch miich cuhdutj jaduhñ coo mmädsip mga'a yajmäjädá'agät.” Jaduhñä Dios ja'a yHuung ñämaayt.

36 Mänitä Pedro miänáangumbä:

—Jaduhñds je'e, ja'a Jesús, ja'a mijts mmөjpahbéjtäbä cruzcөxp, je'e ja'a Dios jaduhñ wyiinguejxy coo hajxy nWiindsönhájtämät, coo hajxy xyajnáhwäatsämät. Tөyhajt jaduhñ. Hahixөөby jaduhñ coo hajxy nägöxiä mmäbögät ja'a Jesüscөxpä, mijts israelitas. Ca'a hajxy mga'a maböcy —nөmä Pedro miänaañ.

37 Ja'a jäya'ayhajxy hánajty jii by hamädoowhipä, coo hajxy jaduhñ miädooy, mänit hajxy tiägөөyy tajpä maabiä hoyhoy. Mänitä Pedrohajxy ñämaayä mөөdä jiamiөөdtöjc:

—Mägu'ughajpädöjc, neby jaduhñ yhahixө'өy höjts ngudiünät.

38 Mänitä Pedro yhadsooyt.

—Najtshixø'ow ja'a mxahøøgcuhdujt hajxy. Jøjpøgøøyyä ja'a Dios ja'a quihdujt hajxy. Nābet hajxy ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhnä Dios ja'a mbojpä mgädieeybä hajxy xyajnäwhäatsät. Jaduhnä yHEspiritu hajxy xmiöobiät. ³⁹ Pønjatai Dios ja'a nWindsønhjätämbä miøjyaaxyp, jé'egädsä piojpä quiädieeybä yajnäwhäatsäxäp, jé'egädsä Dios yHEspiritu mio'owaamby, møød mijs, møødä mhap møødä mhoc-hajxy, møød pønjatai jäguem tsänaaby. Jaduhn hajxy xyajwiinwaanøøyyäm —nømä Pedro miänaañ.

⁴⁰ Madiu'ujä Pedro jiaac mädiaacy. Mānit jiaac tehñ miänaañ:

—Yø'ø cahwiindøjia'ayhajxy, ca'a hajxy tehngajnä mbahixy neby hajxy quihdujthatiän, coo hajxy jaduhn mnä'a padägöyyät —nømä Pedro miägapxy yhanehñy.

⁴¹ Mānitä Pedro miädia'agy miäböcäxä nädägøøgmil-jäya'ay. Mānit hajxy hoy nägøxiä ñābety. ⁴² Hamuumdu'joot hajxy hānajt miäböcy nägøxiä neby hajxy hānajt yajnähixø'oyiijän ja'a apøstoldöjčäm. Naxy hajxy hānajt yhamugø'oy tsajcaagyquiaamiujpä, møød hajxy hānajt Dyiospa'ya'axy. Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy hajxy hānajt yhyty. Hamiñ haxøpy hajxy hānajt ñibihbedyii.

⁴³ Madiu'ujä apøstoldøjčø hijxtahñd hajxy hānajt yajcāhxø'ogy hoy-yagjuøøñajaty. Jiaanč tehñ yagjuøøbiä mābøjpädøjč-hajxy hānajt neby hajxy hānajt yhixiän.

⁴⁴ Tu'ugmädia'agy hajxy hānajt yhyty mäduhñtiä hajxy hānajt miäböcy. Yajtuunmujpy hajxy hānajt tijaty hajxy hānajt miøød. ⁴⁵ Mānit hajxy nägøxiä tiägøøyy maa tsajtøjčän hajxy hānajt miøød. Pønjatai xädø'øn hānajt yajmaajiajp, mānitä xädø'øn hajxy hānajt mio'oyii mäduhñjaty hajxy hānajt yajmaajiaty. ⁴⁶ Jabom-jabom hajxy hānajt yhamugø'oy maa møjtsajtøjčän Diospa'yaaxpä. Jootcujc hajxy hānajt quiaamiucy yhuucmucy maa yhamdsoo tøjc-hajxiän. Hojioot hajxy hānajt miøød. ⁴⁷ Wyiingudsähgøøbiä Dios hajxy hānajt. Møødä cu'ug hajxy hānajt wyiingudsähgøøbiä. Jabom-jabomä mābøjpädøjč-hajxy hānajt yajmayø'oyii ja'a Diösäm. Jaduhn hajxy hānajt yajnäwha'athii.

3

¹ Tu'ugxøøbä Pedrohajxy hānajt ñøcxy tsajtøgooty møødä Juan. Mānacyxiøø hānajt jé'e. Jaduhn hajxy hānajt quihdujthaty jabom-jabom coo hajxy mānacyxiøø Dyiospa'ya'axy.

² Jimä pa'amjäya'ay hānajt tu'ug yhäña'ay maa tsajtøghaawän. Tecymia'adä mähdiøj hānajt tøø myiñ tøø quia'ay. Jabom-jabom hānajt jim yajmečhii maa tsajtøjčän xädø'øn yujwaambä. Jim hānajt jabom-jabom ñajtshāña'awø'oyii maa tsajtøghaawän, ja'a hānajt xøhajpä ja'a yajxonbä. Pønjatai hānajt jii by tægøøby, mānitä xädø'øn hajxy hānajt miäyujwa'añii ja'a pa'amjäya'ay. ³ Coo Pedrohajxy hānajt jii by tiøjtägø'owa'añ tsajtøgooty, mānit hajxy yhiixy coo jäya'ayhajxy. Mānitä xädø'øn hajxy miäyujwa'añ. ⁴ Mānitä Pedro ja'a mähdiøjč ñaaxcuheebøøyy maa hānajt yhäña'ayän. Mānitä Pedro miänaañ:

—Højts wiinhee'ppējtäc.

⁵ Mānitä Pedrohajxy jiaanč wiinhee'ppejtä. Jaduhnä mähdiøjčä yhaa jioot hānajt yagjaty coo xädø'øn hānajt mio'owa'añii. ⁶ Mānitä Pedro miänāngumbä:

—Cab højtsä xädø'øn nnä'a møødä tii højts miich nnä'a mó'owäp. Pero ndunaamby højtsä mayhajt maa miichcøxpän. Jaduhn højts miich nnäma'ay coo mbäddø'ögät, coo myo'oyø'ögät. Ja'a Jesucristocøxpä højts miich jaduhn nnäma'ay, ja'a hijty jim tsohmä Nazaret.

⁷⁻⁸ Mānitä Pedro ja'a mähdiøjčä yhaoguiø'ø miajtsä. Mānitä ja'a mähdiøjčä tiicy miøgøøyy møødä tiicy-yo't. Coo Pedro wyidsø'cy, mānitä pa'amjäya'ay tiøpxø'cy. Mānit yo'oyø'cy. Mānitä Pedrohajxy jii by miøødtøjtägøøyyä tsajtøgooty. Tøpxäp jiihyäp ja'a craa tiøjtägøøyy, ja'a hānajt tøø miøcpøquiäbä. Mānit tiägøøyy Dioscapxpaatpä. ⁹ Jii biä jäya'ayhajxy hānajt nāmāy tsajtøgooty. Mānit hajxy yhiixy coo craa hānajt yo'oy, møød coo Dios hānajt quiapxpaady. ¹⁰ Mānitä craa yhøxcäjpä coo hānajt jé'e jie'ejä, ja'a hānajt jim tøø xiäcø'øn yujwa'añäbä maa tsajtøghaawän, ja'a hajxy hānajt tyijpiä ja'a jaanč tehñ yajxonbä. Mānitä jäya'ayhajxy jiaanč tehñ yagjuøøyy nägø'ø nädecypä coo craa hānajt tøø miøcpøcy.

¹¹ Jimä Pedrohajxy hānajt tiäna'ay maa hajxy hānajt tyijjiän Pórtico de Salomón, møødä Juan, møødä craa ja'a hānajt tøø miøcpøquiäbä. Cabä Pedrohajxy hānajt piuhwa'adsa'añii. Mānitä jäya'ayhajxy jim ñøcxøøyy yagjuøøyyäp maa Pedrohajxy hānajt tiäna'ayän. ¹² Coo Pedro jaduhn yhiixy coo jäya'ayhajxy hānajt yagjuø'øy, mānitä jäya'ay ñāmaayy:

—Mägu'ughajpädøjč, israelitadøjč, tii hajxy jaduhn coo mwi'i yagjuø'øy. Tii højts jaduhn coo xwyi'i yheeb. Coo hädaa craa tøø miäböcy ja'a Jesúsøxpä, paady jaduhn tøø yo'oyø'øgy, ca'a jie'eguiøxpä coo højts mäjaa nmøødä, ni quia'a jie'eguiøxpä coo højtsä Dios hoy nwiingudsähgø'øy. ¹³⁻¹⁵ Jue'e hajxy jecy nhaphjätäm ndeedyhjätm, ja'a Abrahamhajpä, møødä Isaac-hajpä, møødä Jacobhajpä. Wyiingudsähgøøbiä Abraham ja'a Dios hajxy hānajt jegyhajty. Pero coo Dios ja'a yHuung Jesús yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, cab hajxy mwiingudsähgøøyy. Mānit hajxy hoy mmach. Mānitä tuungmøødpä hajxy hoy myajcø'ødägø'øy. Mānitä Pilato ja'a Jesús jia yaghøxmadsaanä. Pero mijs, caj mijs jaduhn

mmänaañ coo Jesús yhoxmadsóójät, hoyyá Jesús tii pojpä tii cádieey hánajty quia'a jagá mōōdä. Mänit mijtsä haxoøghána'c mnä'ägä nähdujcy coo yhoxmadsóójät, ja'a hánajty tōō jiäya'ay-yaghó'oguiábä. Mänit hajxy mmänaañ coo Jesús yaghó'ogóójät. Coo Jesús jaduhñ yho'cy, xyajñähwáatsäm hajxy jaduhñ; jaaná jaduhñ hajxy xyagjujyhadáanäm cōjxta'axiōō neby je'e jiugyhatian. Mänitá Dios ja'a Jesús yagjujypiōjtägajch. Jaduhñá Dios ja'a Jesús yajmōjtägōōy. Coo Jesús hánajty tōō jiuujypiōcy, mänit hōjts nhijxy, paady hōjts tōyhajt jaduhñ nmōōdä. ¹⁶ Hoorä, hádaa craa, mnajuōōby hajxy hijty coo hijty teciymia'adä. Mhijxnäp hajxy jaduhñ coo tōō choocnä. Paady tōō cho'ogy coo tōō miäböcy ja'a Jesúscōxpä, coo Jesús mōcmäjaa miōōdä, mōōdä mōccuhdujt.

¹⁷ Mägu'ughajpādōjc, huuc mädw hajxy. Nnajuōōbiōch jaduhñ coo mijts hánajty mga'a najuo'ōy coo Jesús Dyioswiinguexiä, paady hajxy myajyaghó'cä. Ni ja'a mwiindsōnhajxy hánajty quia'a najuo'ōy coo je'e Dyiosquexiä. ¹⁸ Jéquiänä Dios ja'a profetadōjc ñajtsapxōōy coo Mesías hánajty tsipōxp yho'oga'añ, ja'a Dios hánajty tōō wyiinguéxiábä. Jaduhñá profetadōjc-hajxy jiaañch cujahy. Y coo Jesús jaduhñ jiaañch ho'cy, jaduhñá Dios yajtōjiajty neby hánajty jecy tōō miäna'añän. ¹⁹ Paadiä mhaxoøgcuhdujt hajxy mnajtshixó'ōwät. Jōjtägōōy ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy. Jaduhñá Dios ja'a mbojpa mgädieeybä hajxy xyajñähwáatsät. Y jaduhñá hoybä weenbä hajxy xmió'owät. ²⁰ Coo yhabáadät, mänitá Dios ja'a Jesús yaa cuejxtägatsa'añ hádaa yaabä naaxwiin, ja'a tōō wyiinguéxiábä coo mijts xyajñähwá'adsät. ²¹ Cahnä yhabaady coo Jesús jim chohndägátsät tsajpootyp, coo yaa miänajtägátsät hádaa yaabä naaxwiin. Jim jaduhñ yhida'aññä hōxtä coonä yhabáadät coo Dios yaghoyōōdiägátsät tijaty yaa hijp hádaa yaabä naaxwiin. Jaduhñá Dios ja'a profetadōjc jecy ñämaayy coo hajxy quiujáayät, ja'a Dios hánajty tōō wyiinguéxiábä. ²² Hix, jéquiänä Moisés jaduhñ ñämaayy ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtäm: “Tōōchá Dios xwyiinguexy coochä profeta ndúnät. Coo yhabáadät, mänitá Dios tu'jaya'ay wyiinguexa'añ, ja'a hōjts nmägunáaxäm. Jaduhñ je'e tiunaambä profeta nébiōch nduñän. Nebiaty mijts xyhane'ema'añ, mguidiunábä miädia'agy hajxy. ²³ Pōnjaty hánajty ca'a mábōgaamb, yajcuhdägōōyaañ hajxy hánajty ja'a cú'ugäm”, nōmā Moisés jecy miänaañ.

²⁴ Jaduhñá profetadōjc-hajxy jecy miädiaacy nägōxiä nebiaty jäda'ahaty jiadyii tiuñii, mōōdä Samuel, mōōd hajxy jaac tūunábä profeta. ²⁵ Ja'a hajxy jecy tūunábä profeta, mänitá Dios hajxy ñajtsapxōōy coo mijtsä Dios xñämaayy coogä Dios ja'a Mesías hánajty wyiinguexa'añ mijtsōxpä. Jaaná jaduhñduhmbä, jéquiänä Dios yajcuhdujcy mōōd hōjtsä nhaphájtäm mōōd hōjtsä ndeedyhájtäm coo Mesías hánajty wyiinguexa'añ mijtsōxpä. Hix, jaduhñá Dios ja'a Abraham jecy ñämaayy: “Ja'a miichä mhapä mhocōxpä tu'ug, jaduhñhōchá jäya'ay nägōxiä ngunu'u'xa'añ wiinduhmyhagajpt”, nōmā Dios jecy miänaañ. ²⁶ Y coo Dios ja'a yHuung yagjujypiōjtägajch mänaa hánajty tōō yho'oguiän, mijts jayōjip xyajñäguejx. Paady mijts jaduhñ xyajñäguejxy coo mijts jaduhñ xquiunú'xät, coo weenä mhaxoøgcuhdujt hajxy jaduhñ nägōxiä mnajtshixó'ōwät, —nōmā Pedro miänaañ.

4

¹⁻² Jimä Pedro ja'a cu'ug hánajty miōōdmädia'agyñä tsajtōgooty, mänitá teedyhajxy miädoyhajty mōōdä saduceodōjc coogä Pedro ja'a cu'ug hajxy hánajty yajñähixó'ōy coogä Jesús hánajty tōō jiuujypiōjtägach mänaa hánajty tōō yho'oguiän. Coogä Jesús jaduhñ jiuujypiōjcy, jaduhñägä Pedro tōyhajt hajxy hánajty miōōdä coogä ho'ogyjiäya'ayhajxy hánajty jiuujypiōgaambä. Coo teedyhajxy jaduhñ miädoyhajty coogä Pedrohajxy hánajty jaduhñ yajñähixó'ōy, mänitá teedyhajxy jiaañch tehñ jiootma'ty mōōdä saduceodōjc-hajxy, mōōdä tsajtōjcueendähajpä wyiindsōnhajxy. Mänitá Pedrohajxy ñämejtsä mōōdä Juan. ³ Mänitá Pedrohajxy hoy chumyii. Tōō hánajty chuujō'ōy. Mänit hajxy jiiby yhjity pujxtōgooty tu'tsuhñ. ⁴ Mänitá jäya'ayhajxy nämay miäböcy ja'a Jesúscōxpä, ja'a hajxy hánajty tōō miädōyábä nebiä Pedrohajxy yajñähixōōyän tsajtōgooty. Nämägōoxmil ja'a mábōjpādōjc-hajxy jaduhñ jiajty, haagä ya'adiōjc.

⁵ Cujaboom, mänitá judíos wyiindsōnhajxy jim yhamugōōy Jerusalén, mōōdä majjäya'adiōjc-hajxy, mōōdä cuhdujtyajñähixōōbiädōjc-hajxy, ⁶ mōōdä Anás, ja'a hánajty tuumbä teedywiindsōñ, mōōdä Caifás, mōōdä Juan, mōōdä Alejandro, mōōdä teedywiindsōñ jiuujy miägu'ughajxy. ⁷ Mänitá Pedrohajxy yajñōcxä mōōdä Juan jim maa judíos wyiindsōnhajxy hánajty tōō yhamugō'ōyän. Mänitá Pedrohajxy piädaacä cujc. Mänit hajxy miäyajtōōwä:

—Coo mijts hádaa craa tecymia'adpä tōō myajtso'ogy, pōñä quiuhdujthaam, pōñä miäjaahaam hajxy jaduhñ myajtsoocy.

⁸ Haa ja'a Pedro, miōōdä Dioshespiritu hánajty je'e. Mänitá Pedro miänaañ:

—Mijts cu'ugwiindsōndōjc, mijts majjäya'adiōjc, ⁹ mijts hōjts jaduhñ xmiäyajtōōb neby hōjts hádaa mähdiōjc tōō nyajtso'ogy, hádaa hijty tecymia'adpä. ¹⁰ Huuc tunä mayhajt hajxy,

huuc hamädoowhit hajxy weeñtiä neby hõjts cham nmädia'aga'añän maa mijtsä mwiinduumhajxiän. Jaduhn tõyhajt hajxy nägõxiä mmõõdhádát mõõdá israelitadõjc-hajxy nägõxiä neby hädaa mähdiõjc miõcpõjcy, hädaa hijty tecymia'adpä, hädaa yaa tänaabiä mijtsä mwiinduum. Ja'a Jesucristo jaduhn yajmõcpõjcy, ca'a yhõjtsä. Nazaret ja'a Jesucristo hijty chooñ. Mänit mijts myajmõpabhejtä cruzcõp. Mänitä Dios yagjujyipiõjtägajch. ¹¹ Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Jaa tsaa mädyiibä tõjcojpadõjc-hajxy quia'a cumaaay, je'eds jaduhn jayõjp pädaactsohnä jim tõjteec." Haa jaa Jesucristo, jaduhn je'e miäbaady nebiä tsaajän, ja'a jayõjp jim pädaactsohnäbä teectuum. Pero mijts, cab hajxy mgumaayy, paady hajxy myajyagho'cä. ¹² Jaaya'ay hajxy jaduhn xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm. Ja'a Dios jaduhn mänaañ coo Jesús hajxy jaduhn xyajñähwaats xyajcuhwáatsämät —nõmä Pedro miänaañ.

¹³ Coo Pedrohajxy hánajty quiapxy hamõj jootmõj, paadiä mõjtõjc-hajxy hánajty yagjuõ'õy. Hiç, ñajuõõbiä mõjtõjc-hajxy hánajty coo Pedrohajxy hánajty quia'a hõxpõquiä. Mänitä mõjtõjc-hajxy ñajuõõy coo Pedro ja'a Jesús hánajty tõõ piawädity, paady hajxy hánajty quiapxy hamõj jootmõj. ¹⁴ Cabä Pedrohajxy hánajty hoy quiapxhaduga'añii, je'eguiõxpä coo hajxy hánajty puihdäna'awõ'õyii ja'a craa ja'a hánajty tõõ chõ'oguiäbä. ¹⁵ Mänitä Pedrohajxy jii by yhõxquejxpädsõõmä. Mänitä teedyhajxy tiägõõy yajcapxiõõbiä:

¹⁶ —Neby hajxiäda'a nnä'a jatcõõyämät maa yõ'õ häna'cõõxpän. Mäduhñtiä cu'ughajxy yaa chána'ay Jerusalén, quiõxy hiçy quiõxy mädooy hajxy jaduhn coo yõ'õ häna'c yõ'õ tecymia'adpä hajxy tõõ yajtsõ'õgy. Neby hajxy jaduhn nnä'a mänaañämät coo jaduhn quia'a tõyyä neby yõ'õ häna'c yõ'õ tecymia'adpä hajxy tõõ yajtsõ'õguiän. Pero cab jaduhn yhahixõ'õy coo yõ'õ capxy coo yõ'õ mädia'agy jaduhn tehngahnä yhawa'xõ'õwät. ¹⁷ Hahixõõby jaduhn coo hajxy nhadsähgõõyämät, jaduhnä dijuuntä Jesús hajxy tehngahnä quia'a ja wi'i quiapxpäädät —nõmä teedyhajxy ñiñämaayyä.

¹⁸ Mänitä Pedrohajxy yajmõjyaaxä mõõdá Juan. Mänit hajxy yhanemä coo Jesús hajxy quia'a capxpäatnä, coo cu'ug hajxy quia'a yajñähixõõñät ja'a Jesúsõõxpä. ¹⁹ Mänitä Pedrohajxy yhadsooyy:

—Huuc wiinmahñdyhat hajxy waambä Diosäda'a miäna'añ, põ hahixõõby jaduhn coo hõjts mijtsä mmädia'agy ngudiunämät, cahnä hõjtsä Dios ja'a miädia'agy hánajty ngudiunä. ²⁰ Caj pues, cab jaduhn yhahixõ'õy coo hõjts mijtsä mmädia'agy ngudiunämät, cahnä hõjtsä Dios ja'a miädia'agy hánajty ngudiunä. Hoorä, jaduhn hõjtsä Dios tõõ xyhane'emy coo hõjtsä miädia'agy tehngahnä ngapxwä'xät coo hõjtsä Jesús tõõ nhixjujyipiõcy, coo hõjts tõõ nmädooy nebiatiä Jesús tõõ yajñähixõ'õyän. Paady hõjts jaduhn nga'a hamona'añ —nõmä Pedrohajxy miänaañ.

²¹⁻²² Mänitä Pedrohajxy jadähooc yhadsähgõõy. Mänit hajxy yhõxmajtsä. Paady hajxy jaduhn yhõxmajtsä coo teedywiindsõnhajxy hánajty quia'a najuõ'õy nebiä Pedrohajxy ñä'a tsaachtuunõjät. Hiç, chähgõõbiä teedywiindsõnä cu'ug hajxy hánajty je'eguiõxpä coo cu'ugä Dios hajxy hánajty tehngahnä wyl'i quiapxpaady coo mähdiõjc tõõ cho'õgy, ja'a hánajty tõõ myiñ tõõ quia'ayäbä tecymia'ad. Jiaanç tehñ yagjuõõbiä cu'ughajxy hánajty jaduhn, je'eguiõxpä coo mähdiõjc juxychägui'x naxy jomõjt hánajty miõõdá, ja'a tõõ chõ'oguiäbä.

²³ Coo Pedrohajxy yhõxmajtsänä mõõdá Juan, mänit hajxy jim ñõxcy maa jiamiõõdhajxiän. Mänit hajxy quiõxy mädiaacy waambatiä teedywiindsõnhajxy hánajty tõõ miäna'añ, mõõdá majtõjc-hajxy. ²⁴ Coo jiamiõõdhajxy jaduhn miädooy, mänit hajxy nägõxiä tiägõõy Diospa'yaaxpä:

—Diosteedy, miich hõjts nWiindsõnhajxy. Miichä tsajt jaduhn mhädiuun mõõd hädaa yaabä naaxwiin, mõõdá mejy, mõõd tijaty jim hijp tsajtcõp, mõõd hädaa yaabä naaxwiin, mõõd jii by mejjiooty. ²⁵⁻²⁶ Jaduhn miichä David jecy mnajtsapxõõy yä ja'a mñEspirituhaam: Nä'a nägoobä jäya'ayhajxy yhawa'anda'agy, ja'a Dios hajxy ca'a wiingudsähgõõbiä. Xiõõbä hajxy ñä'a wiinmahñdyhaty, cab hajxy tii yhooyõyyäxä.

Mänitä gobiernähajxy yhamugõõy, ja'a hajxy yaa hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin. Mänitä Dios hajxy jia näbädõ'cy.

Jaaná Mesias jaduhn ja näbädõ'cäbä, ja'a Dios hánajty wyiinguexaambiä, nõmä David jecy miänaañ, ja'a miich jecy mmoonsähjätbä, ja'a hõjts jecy nhaphajt ndeedyhajtäbä.

²⁷ Coo Jesús jaduhn miajtsä, mänitä Herodeshajxy yaa yhamugõõy juntahajpä yaa Jerusalén, mõõdá Poncio Pilato, mõõdá israelitahajxy, mõõdá jäya'ayhajxy ca'a israelitabä. Jaduhn jiaanç tõjiajty nebiä David jecy jiaanç mänaañän. Mänitä Herodes ja'a Jesús hajxy ñähwaambejty, hoyyä Jesús hánajty tii cádieey quia'a jagä mõõdá. Miichä mHuung je'e. Miich je'e mwiinguejx coo Mesias tiünät. ²⁸ Tõõyäm miich hánajty jaduhn mmäna'añ coo Jesús hánajty jaduhn tispõxp jiaada'añ yhabeta'añ, paady miich jaduhn waamb mga'a mänaañ coo Jesús jaduhn jiaanç jajty jiaanç habejty. ²⁹ Hoorä, Diosteedy, mnajuõõby

miich jaduñ coo hõjtsä teedywiindsõndõjc tõõ xjia hadsähgõ'oy. Hõjts miich jaduñ xmiõnsähajp. Hõjtsä mäjaa jaac móoyäc, jaduñ hõjts miichä mmädia'agy jaduñ hoy njaac yaghawa'xõõyyät hamõj jootmõj. ³⁰ Hõjts jaac puhbéjtäc, jaduñ hõjtsä pa'amjãya'ay nyajmõcpõgät ja'a miichä mHuungä miãjaagõxpä, ja'a Jesúshajpä, weenä cu'ughajxy jaduñ jiaanč tehñ yagjuõ'oy nej mijsä mõcmãjaa hajxy mjaanč tehñ miõõdä —nõmä Pedro ja'a Dios hajxy pia'yaaxy.

³¹ Coo Pedrohajxy jaduñ Dyiospa'yaaxpädõõyy, mänit jim chäyuuuy maa hajxy hãnjaty tõõ yhamugõ'oyõn. Mänitã Dioshespõritu hajxy nãgõxiã yhadãgõõyyã jioottãgõõyyã. Mänitã Diosmädia'agy hajxy tiãgõõyy yajwa'xpä hamõj jootmõj.

³² Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiã mãbõjpãdõjc-hajxy hãnjaty nãgõxiã. Mãduñjaty hajxy hãnjaty miõõdä cõxiã wiinã, tu'ugmucy hajxy hãnjaty yajtuunmucy. Cab hãnjaty põñ miãna'añ coo hãnjaty nidiuhm jie'ehaty. ³³ Haa ja'a apõstoldõjc-hajxy, Diosmäjaamõõd hajxy hãnjaty quiapxy miãdia'agy coogã Jesús hãnjaty tõõ juuypiõcy, ja'a hajxy nWiindsõnhãjtãmbã. Jaanč tehñ puihbéjtãp hajxy hãnjaty nãgõxiã ja'a Diõsãm. ³⁴ Cab hãnjaty põñ tii yajmaajiaty. Hix, põñjatiã naax hãnjaty mõõd, mõõdã tõjc, tioo'py hajxy hãnjaty. Põñjaty hãnjaty tõõ ñaaxtoogy tõõ tiõjtoogy, ³⁵ mänitã xãdõ'õñ hajxy hãnjaty yecy maa apõstoldõjc-hajxiã. Mänitã mãbõjpãdõjcã xãdõ'õñ hajxy hãnjaty yajniñãwa'xõ'oyii põñjaty hãnjaty yajmaajiajp. ³⁶ Jimã mãbõjãpã hãnjaty tu'ug xiõhaty Josã. Chiprenaaxooty hãnjaty choon. Ja'a Leví ja'a Josã hãnjaty jegyhajty tõõ yhaphaty tõõ tieedyhaty. Bernabã ja'a Josã yajxõbejtã ja'a apõstoldõjcãm. (Jue'e Bernabã miãdia'agytiãgõ'oy hahebreohaam, "mãjootcapxmõcpõj.") ³⁷ Jimã Josã naaxcãm hãnjaty miõõdã. Mänit tioo'cy. Mänitã xãdõ'õñ hoy yecy maa apõstoldõjc-hajxiã.

5

¹ Jimã jäya'ay hãnjaty tu'ug xiõhaty Ananias. Safira ja'a tio'oxiõjc hãnjaty xiõhaty. Mänitã ñaax hajxy je'e piadoo'pä. ² Tõõ hajxy hãnjaty quiojyquiapxytiuñ mõõdã tio'oxiõjc coogã xãdõ'õñ hajxy hãnjaty cujjiã yega'añ maa apõstoldõjc-hajxiã. Cújjiãc hajxy hãnjaty miãmãhmõ'owa'añ. Coo Ananias ja'a Pedro ja'a xãdõ'õñ yajnãmejch, mänitã Ananias miãnaañ cooc tyijy ja'a xãdõ'õñ hãnjaty tõõ quioxy yecy mãduñtiã hãnjaty tõõ tiogy. ³⁻⁴ Mänitã Pedro miãnaañ:

—Ananias, coo miichã mnaax tõõ mdoogy, cujjiã xãdõ'õñ tõõ mmãmãhmõ'oy mãduñtiã tõõ xquijuuyyã. Cooch miichã xãdõ'õñ cujjiã tõõ xmiõ'oy, jaduñ miich tõõ mmãna'añ cooch tyijy cõxiã tõõ xmiõ'oy. Coo naax hãnjaty mga'a toogyñã, mje'ehajpyñã hãnjatyñã. Coo tõõ mdoõ'nã, miich mje'e hijty je'e ja'a naaxtsow. Coo jaduñ tõõ mhõhnda'agy, mgãdiehy jaduñ. Ja'a Dios miich mja wiinhõõnaañ, ca'a yhõjtsã. Ja'a mõjcu'ugong miich jaduñ xyajcapxtãgooyy, paadiã Dioshespõritu jaduñ mja wiinhõõnaañ —nõmä Ananias ñãmaayyã.

⁵ Coo Ananias jaduñ miãdooyy, mänitiã ho'ogy quiãdaayy. Põñjaty jaduñ mãdoyhajt coo Ananias jaduñ yho'cy, mänit hajxy chãhgõõbiõjcy. ⁶ Mänitã hõxcujc-hãna'c-hajxy nãje'e miejch. Mänitã ho'ogyjiãya'ay hajxy ñãhbijty. Mänit hajxy hoy yajnaaxtãgõ'oy.

⁷ Cudãgõõghorã, mänitã Ananias tio'oxiõjc piamejtspã, ja'a hãnjaty xõhajpä Safira. Cahnã Safira hãnjaty miãdoyhatyñã coo ñihyhap hãnjaty tõõ yho'ogy. Mänitã Safira tiõjtãgõõyy maa Pedro hãnjatiã. ⁸ Mänitã Pedro ja'a Safira miãyajtõõyy:

—Nej, jaduñã mnaax hajxy mjaanč yejquiã, neby hajxy tõõ mnãgapxiã.

—Jaduñ —nõmä Safira yhadsooy.

⁹ Mänitã Pedro miãnaãngumbã:

—Tii hajxy coo mja cojyquiapxytiuñ coo hajxy hãnjaty mhõhnda'aga'añ. Nej, cab hajxy mnãjuõ'oyã coo Dioshespõritu hotyijjã yajcopcõ'oy. Cab hajxy jaduñ hoy mwiihõõnãt. Coo mnihyhap yhõhndaacy, paady tõõ yho'ogy. Xii hãna'c-hajxy je'e tiõjtãgõ'oy, ja'a hajxy hoy tõõ miãyajnaaxtãgõ'oyãbã. Nõcxaamb miich yõ'õ hãna'c xyajnaaxtãgõ'õwaambã —nõmä Safira ñãmaayyã.

¹⁰ Tuunã Safira jaduñ ñã'ã mãdooyy, mänitiã Pedro tiecyquiãdawõõyyã ho'ogy. Coo hõxcujc-hãna'c-hajxy tiõjtãgõõyy, mänitã Safira hajxy yhiyxy coo hãnjaty tõõ yho'ogy. Mänit hajxy hõxcõõbiãdõõõmy. Mänit hajxy hoy yajnaaxtãgõ'oy maa ñihyhapã ñãhmõjãcãn. ¹¹ Põñjaty jaduñ mãdoyhajt nebã Ananishajxy hãnjaty tõõ jiaty tõõ yhabetiã, mänit hajxy nãgõxiã chãhgõõbiõjcy, mõõdã mãbõjpãdõjc-hajxy nãgõxiã.

¹² Mänitã apõstoldõjc-hajxy jim tiãgõõyy mãba'amyajnaaxpã cajpooty. Jaanč tehñ yho'y-yagjuõõñã hajxy hãnjaty tiuñ. Jaduñ hajxy hãnjaty yajcãhxõ'ogy coo Dios mäjaa jiaanč tehñ miõõdã. Jimã mãbõjpãdõjc-hajxy hãnjaty yhamugõ'oyhaty tsajtõogooty maa hãnjaty xiõhatiã ja'a Põrtico de Salomõn. ¹³⁻¹⁴ Tehngahnã mãbõjpãdõjc-hajxy hãnjaty miãyõ'oy nãya'ay-nãdo'oxy, ja'a hajxy hãnjaty mãbõjãpã ja'a Jesucristocõxpã. Haa ja'a jäya'ayhajxy hãnjaty ca'a mãbõjãpã, cab hajxy hãnjaty jim ñã'ãgãdã nõcxy maa

mábøjpädøjc-hajxy hånajty naxy yhamugø'øyän, hoyyå mábøjpädøjc-hajxy hånajty jiaanč tehñ quimayii ja'a cú'ugám. Paady hajxy hånajty jim quia'a nõxcxa'añ, ja'a hajxy hånajty ca'a mábøjpä, coo hajxy hånajty chähgø'øy. ¹⁵ Coo apøstoldøjcä pa'amjåya'ay hajxy hånajty may yajmøcpøcy, paadii pa'amjåya'ayhajxy hånajty jim quio'na'ayän cøjxcøxp, møød to'ogyquioxp. ¹⁶ Mayyå pa'amjåya'ayhajxy hånajty jim yajmečhii Jerusalén, møød ja'a hajxy haxxøgpä ca'a hoybå møødpä, ja'a hajxy hånajty tsohmå Jerusaléncajtpa'a mäwiingøn. Näøxiå hajxy hånajty yajmøcpøgyii.

¹⁷ Coo teedywiindsønhaixy jaduhñ miädoxyhajty coo pa'amjåya'ayhajxy hånajty may tøø wyl'i miøcpøcy, mänit hajxy nägø'ø nädecypii jiootma'ty, møødä saduceodøjc-hajxy. Hix, cabå apøstoldøjc-hajxy hånajty yajmädsogyii coo hajxy hånajty tehngahn wyl'i yajnähiø'øy ja'a Jesúscøxpä. ¹⁸ Mänitå apøstoldøjc-hajxy hoy chumyii. ¹⁹ Mänitcoodså Diosmoonså ja'a pujxtøghaaw hoy yaghaw'a'ach. Mänitå apøstoldøjc-hajxy yhøxwoobädsømmä ja'a Diosmoonsäm. ²⁰ Mänit hajxy nãmaayyå:

—Coo jobø'øwät, mänit hajxy jim mnøcxät maa tsajtøjcän. Jimå cu'ug hajxy my-jnähiø'øwät neby hajxy nãhwä'adsät, neby hajxy jaduhñ jiuğyhädät cøjxta'axiøø nebiå Dios jiuğyhätiiän —nømä Diosmoonså miãnaañ.

²¹ Coo jobøøyy, mänitå apøstoldøjc-hajxy jim jiaanč nõcxy tsajtøgooty neby hajxy hånajty tøø nãma'ayiiän ja'a Diosmoonsäm. Mänitå cu'ug hajxy tiägøøyy yajnähiøøbiå.

Mänitå teedywiindsønhaixy miãnaañ coo hajxy nägøxiå yhamugø'øwät juntahajpä, møødä majtøjc-hajxy israelitåp. Mänit hajxy miãnaañ coo tsumyhåna'c-hajxy jim yajmedsøøjt maa junta hajxy hånajty yagjadyiiän. ²² Coo policiašhajxy jim miejch maa pujxtøjcän, cab pøn hånajty jiiäiän. Mänitå policiašhajxy wyiimbijty. ²³ Mänit hajxy miãnaañ:

—Coo højts jim nmejch maa pujxtøjcän, je'enå hånajty hoy yhaawguiičå. Jimå soldado-hajxy hånajty yhadnä'aynä maa pujxtøghaawän. Pero coo højts jiiiby nja tøjtägøøyy, cab pøn hånajty jiiäiän —nømä policiašhajxy miãnaañ.

²⁴ Coo teedywiindsønhaixy jaduhñ miädooyy, møødä tsajtøjcueendåhajpä wyiindsønhaixy, møødä møjteedywiindsøn, mänit hajxy jiaanč tehñ yaguøøyy. Cab hajxy hånajty nãjuø'øy tii hånajty jåjtåp tiiunåp. ²⁵ Mänitå jåya'ay tu'ug miejch maa teedywiindsønhaixy hånajty jiuuntahatiän. Mänitå craa miãnaañ:

—Ximå cu'ug wyl'i yajnähiøøyyågumbå tsajtøgooty —nømä teedywiindsønhaixy nãmaayyå.

²⁶ Mänitå apøstoldøjc-hajxy hoy wioyii. Ja'a tsajtøjcueendåhajpähajxy hoy miäwoy møødä policiašhajxy. Hahoy haweenå apøstoldøjc-hajxy jaduhñ jim yajmejtså maa junta hånajty jadyiiän. Hix, tsähgøøbiø policiašhajxy hånajty coo hajxy nã'å paga'ads nã'å pawobøøjt ja'a cú'ugám. ²⁷ Coo apøstoldøjc-hajxy jim wiomejtså maa junta hånajty jadyiiän, mänit hajxy jim yajnøcxå maa møjteedywiindsønå wyiinduümän. Mänitå apøstoldøjc-hajxy nãmaayyå:

²⁸ —Tøø højts mijts nja nãma'ay coo hajxy mga'a nã'ägädå yajnähiøøñät ja'a dijuuntå Jesúscøxpä. Pero cab højts mijtså nmädia'agy tøø xquiuduunå. Tøø cu'ug hajxy jaduhñ mgøyy yajnähiø'øy, mäduhñtiå hajxy yaa chåna'ay Jerusalén. Y højts mijts jaduhñ xjia wil'i yajnähdsumamb cooc tyijy højtså dijunto Jesús nyajyagho'cå.

²⁹ Mänitå Pedrohajxy yhadsooyy møødä jiamiødhajxy:

—Cab yhähiø'øy coo højtså jåya'ay miädia'agy ngudiüunät, cahnå højtså Dios miädia'agy hånajty ngudiüunå. ³⁰ Coo mijtså Jesús myajyujmänoonå cruzcøxp, mänitå Dios ja'a Jesús yagjuypiojtägajch, ja'a højtså nhapå ndeedyhåjtäm jecy wyiingudsähgøøyyåbå. ³¹ Mänitå Dios ja'a Jesús cuhdujt miooyy coo Jesús jim miåhané'emät tsajpooty maa Dios yhahooy-haampiän. Coo judios ja'a yhäxøøgcuhdujt hajxy nãjsthiø'øwät, jaduhñå piojppä quidiieyby hajxy jaduhñ yajnäwaaits yajcuhwäätsäxät Jesúsäm. ³² Højtså tøyhajt nyeyjy coo Jesús jiuypiojtägajch coo hånajty tøø yho'ogy. Jaanå jaduhñå Dioshepiritu tøyhajt yejpå coo Jesús jiuypiojcy. Pønatiå Dios ja'a miädia'agy jaduhñ cuđiüünåp, je'e ja'a Dios ja'a yHEspiritu miooby —jaduhñå Pedrohajxy miãnaañ.

³³ Coo teedywiindsønhaixy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jiaanč tehñ jiootma'ty. Mänit hajxy jaduhñ jia miãnaañ coo Pedrohajxy yagho'ogøøjt. ³⁴ Jimå fariseo hånajty tu'ug teedywiindsønhaixy. Jue'e hånajty xiøhaty Gamaliel. Ley-yajnähiøøbiå hånajty tiuunghajpy. Jaanč tehñ wyiingudsähgøøyyåp hånajty je'e ja'a cú'ugám. Mänit tiånaayyø'cy. Mänit yhanehmy coo apøstoldøjc-hajxy nõcxy yajpäsømyii tu'habaquiå. ³⁵ Mänitå Gamaliel ja'a jiamiødtøjc nãmaayyå:

—Mågu'ughajpädøjc, huuc wiinmahñdyhat hajxy hodiägamy neby yøø häna'c hajxy mduna'añ. ³⁶ Huuc jahmiets hajxy nebiå Teudas jecy jiajtiiän. Mänit jootmøj nãbiådaacå. Mänit nãñånøømå cooc tyijy miojåya'ay jiaančjåya'ayå. Mänit piadu'ubøjcå nãmädaaxmägo'x jåya'ay. Mänitå Teudashajxy tiägøøyy tsiptuumbå. Mänitå Teudas

yagho'cä. Ja'a soldadohajxy jaduhñ mäyagho'c. Mäniä Teudas jiamioðdhajxy xii yaa ñöcxøøyy. Mäniä tsip jaduhñ yhamaadiujnä. ³⁷ Mäniä tsip wiingpä jadähooc choñdäaccumbä mänaa censo hajxy hänäjty yajpäðø'øguiän. Ja'a craa Judas ja'a tsip jaduhñ yajtsöhdäac, ja'a hänäjty jim tsohmä Galilea. Mäniä cu'ug may piadu'uböjçäbä. Mäniä Judas yagho'cäbä ja'a soldadohajxy. Jaduhñä Judas jiamioðdhajxy xii yaa ñöcxøøbiä. ³⁸ Paady, hoxmats yø'ø häna'c hajxy. Cab jaduhñ yhahixø'øy coo hajxy nej mdünät. Hix, pø yhamdsoo wiinmahñdy hajxy jaduhñ yajtuumby, cab jaduhñ yhojyø'owät; tu'umä'adäp jaduhñ. ³⁹ Pero pø yø'ø häna'cä Dios wyiinmahñdy hajxy yajtuunäp, cab hajxy jaduhñ hoy ngapxhadügät. Hix, jaduhñ quiahixø'øgät nejpiä Dios hajxy hänäjty mmädsiphajpiän —jaduhñä teedywiindsønñhajxy ñämaayä.

Jiaančh mäbøjc hajxy jaduhñ nebiä Gamaliel miänaañän.

⁴⁰ Mäniä apöstoldøjc-hajxy jadähooc quiyuaaxøøyyä tøgooty. Mäniä hajxy wiobho'cä. Mäniä hajxy yhanehmä coo Jesús hajxy quia'a capxpäatnä. Mäniä hajxy ñajtsmadsøøyyä. ⁴¹ Xoonäaccäp hajxy tiøjppädsøømy maa junta hänäjty jiajdyiijän. Paady hajxy hahäbeero. Xioonda'agy, hix, hahixøøby hänäjty jaduhñ coo hajxy hočhähdiiuunnä chaačhpøgät ja'a Jesüscøxpä. ⁴² Mäniä hajxy tiägøøguiumbä yajnähixøøbiä ja'a Jesüscøxpä, tsajtøgooty møøð tøgootypaady. Tehngahnä hajxy hänäjty yajnähixø'øy jøjwidsø'ø.

6

¹ Tehngahnä mäbøjpäðøjc-hajxy hänäjty jiaančh tehñ miayø'øy. Jaduhñ hajxy hänäjty quihdujthaty coo yaamgto'oxy cay hu'ugy hajxy jabom-jabom mio'owøøjät. Cujwa'xiä mäbøjpäðøjc-hajxy hänäjty quiajpy hagriego. Cujwa'xiä haxjty hänäjty quiajpy hahäbeero. Ja'a hajxy hänäjty capxpä hagriego, mäniä hajxy tiägøøyy mänaambä coo yaamgto'oxy cay hu'ugy hajxy hänäjty pedyii quia'a móoyänä, ja'a hajxy hänäjty capxpä hagriego. Høxtä yajtsip yajma'adøøby hajxy hänäjty ja'a yaamgto'oxycøxpä. ² Mäniä apöstoldøjc ja'a nämajmetspähajxy miänaañ coo mäbøjpäðøjc hajxy nägøxiä yhamugø'owät. Mäniä apöstoldøjc-hajxy miänaañ:

—Mägu'ughajpäðøjc, cab jaduhñ yhahixø'øy coo højtsä cay hu'ugy njaac yajwä'xät tehngahnä. Hix, cab højtsä Diosmädia'agy jaduhñ hoy ngapxwa'xaannä. ³ Paadiä, hahixøøby jaduhñ coo hajxy mniwiyiimbivøøjät näjuxtujc coo cay hu'ugy hajxy yajwä'xät. Jue'e hajxy mwiimbiväp mädyii hoyhäna'c, mädyii Dioshespiritumøøð, mädyii jajp najuøøby. ⁴ Y højtsä ja'a nämajmetspä, tehngahnä højtsä Dios nba'ya'axa'añ. Tehngahnä højtsä miädia'agy nyajnähixø'øwaañä —nømä apöstoldøjc-hajxy miänaañ.

⁵ Mäniä mäbøjpäðøjc-hajxy nägøxiä cojyquiapxy miähmøøyy pønjaty hajxy hänäjty wyiimbivaañby. Jue'e hajxy jaduhñ wiimbivä, ja'a Esteban, møøðä Felipe, møøðä Prócoro, møøðä Nicanor, møøðä Timón, møøðä Parmenas, møøðä Nicolás. Haa ja'a Esteban, hoyyä Diosmädia'agy hänäjty jiaančh tehñ miäböcy. Miøøðä Dioshespiritu hänäjty je'e. Haa ja'a Nicolás, Antioquia hänäjty choon. Coo hänäjty tøø miøjø'øy, mäniä jaduhñ tiägøøyy maa judíos quihdujthaxiän. ⁶ Mäniä näjuxtujpähajxy jim wioonøcxä apöstolwiinduuhajxy. Coo näjuxtujpähajxy jim miejch, mäniä hajxy quio'ønähgajpä ja'a apöstoldøjc. Mäniä apöstoldøjcä Dios hajxy pia'yaaxy coo näjuxtujpä quihduj hajxy mio'owøøjät coo hajxy jaduhñ tiünät nebiä apöstoldøjc-hajxy hänäjty tiuñän.

⁷ Tehngahnä Diosmädia'agy hänäjty yhawa'xø'øy. Mayøøbyñä ja'a mäbøjpäðøjc-hajxy hänäjty tehngahnä jim Jerusalén. Mayyä teedywiindsønñhajxy hänäjty miäbøjpä.

⁸ Haa ja'a Esteban, miøøðä Diosmäjää hänäjty je'e. Dioswiinguexy hänäjty jaduhñ. Mäniä tiägøøyy pa'amyajnapxä maa cu'ugän. Hoy-yagiuøøñä hänäjty jaduhñ wyl'i tiuñ. ⁹ Mäniä judíos ja'a Esteban hajxy näje'e tiägøøyy yajcapxiøøbiä nebiatiä Esteban hänäjty yajnähixø'øy. Tøø hajxy hänäjty yhity nebiä cudoogø'oybän. Pero tøø hajxy hänäjty yhøxmäjtsänä. Jimä yhamdsoo tsajtøjc hajxy hänäjty miøøðä. Jäguembaady hajxy hänäjty choon wiinghagajptjaty, møøð jim Cirene, møøð jim Cilicia-naaxooty, møøð jim Asia-naaxooty. ¹⁰ Pero cab hajxy hänäjty miäjäda'aga'añ je'eguiøxpä coo Esteban hänäjty jiaančh tehñ jiaty mädia'ag. Hix, miøøðä Esteban ja'a Dioswiinmahñdy hänäjty nebiaty hänäjty mio'oyii ja'a Dioshespiritäm. ¹¹ Mäniä judiøshajxy cojyquiapxytiuuñ coo wiinghäna'c hajxy miäjüyät coo weenä Esteban ñähwaambedyii cooc tyijy ja'a Moisés hänäjty haxøøg tøø ñänømyii møøðä Dios. ¹² Coo Esteban jaduhñ ñähwaambejtä, mäniä cu'ughajxy hoyhoy jiootma'ty, møøðä majtøjc-hajxy, møøðä ley-yajnähixøøbiäðøjc-hajxy. Mäniä Esteban yajmujcä. Mäniä majtsä. Mäniä yajnöcxä maa teedywiindsønwiinduuhajxiän, maa junta hajxy hänäjty yagjadyiijän. ¹³ Mäniä wiinghäna'c-hajxy yajmejtsä maa junta hänäjty jiajdyiijän. Mäniä Esteban tiägøøyyä ñähwaambejtäbä:

—Tehngahnä yø'ø craa hädaa tsajtøjc haxøøg ñänømy maa Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämän. Jaduhñä ley haxøøg ñänøømbä, ja'a Moisés jecy quijähyyäbä. ¹⁴ Jaduhñ højtsä nmädooy coo jäya'ayhajxy miänaambä cooc tyijy ja'a Jesús Nazaretpä

hádaa tsajtøjc yajma'ada'añ, cooc tyijy ja'a cuhdujt yajtägatsa'añ, ja'a Moisés hajxy jecy xyajmánähgueegøyyämbä —nømä Esteban ñähwaambejtä.

¹⁵ Mänitä tuungmøødpä Esteban hajxy wyiinhee'ppejty, mäduhñtiä hajxy hänäjty jim yhäña'ay maa junta hänäjty jiadyijän. Haamb tsämaambä Esteban wyiin jiojy hänäjty quiahxø'ogy nebiä Diosmoonsä wyiin jiojphajxy quiahxø'oguiän, ja'a hajxy jim hijpä tsajpootyp.

7

¹ Mänitä teedywiindsønä Esteban miäyajtøøyy:

—Nej, jaančh tøyhajt jaduñä nej miich yø'ø häna'c xñänømiän.

² Mänitä Esteban yhadsooyt:

—Majtøjc, puhya'adiøjc, høøčhä nmädia'agy hajxy huuc hamädoowhñtác. Ja'a Abraham hajxy jecy nhaphajt ndeedyhñtäm. Jim hänäjty chäna'ayñä Mesopotamia-naaxooty maa Caldeabä-jäya'ayhajxy hänäjty chäna'ayän. Cahnä Abraham hänäjty jim jiojbajnaxyñä maa naax hänäjty xiøhatiän Harän. Mänitä Dios tsajpootypä jim ñäguehxtøø'xy maa Abraham wyiinduumän. ³ Mänitä Dios ja'a Abraham ñämaay: “Mdsóonäp yaa maa mnaax maa mgajptän. Mnähgué'egäbä mjujy nmägu'ug. Jim mnøcxät maačh miich nwoonøcxa'añän. Mänitøch miich jim nyajñähixø'øwät maa mdsänaadiaacpøgät”, nømä Abraham jecy nämaayä. ⁴ Mänitä Abraham jim jiaančh tsohñä Mesopotamia. Mänit jim ñøcxy tsänaadiaacpøjpä Harän-naaxooty. Pero cab jim jecy yhiyty Harän-naaxooty. Coo Abraham teedy yho'cy, mänit jim chóhngumbä. Mänitä Dios ja'a Abraham yaa wioomejch hádaa yaabä naax hádaa yaabä cajpt maa hajxy jäda'ahaty nhñtäm. ⁵ Pero cabä Dios ja'a Abraham cuhdujt ñä'ägä mooyy ni weeñtiä coo yaa chänaadiaacpøgät. Jaduñä Abraham cuhdujt ñä'ä mooyy coo yaa ñä'ä hahidät. Mänitä Dios ja'a Abraham yajwiinwaañøøyy coogä cuhdujt hänäjty mio'owa'añ coo yhaç yhoc-hajxy yaa chänaañät coo Abraham hänäjty tøø yho'ogy, hoyyä Abraham yhuung hänäjty quia'a jagä jiijä mänaa jaduñ yajwiinwaañøøyyän. ⁶ Jaduñä Dios jiaac mänaañ coogä Abraham yhap yhoc-hajxy hänäjty wiingnaaxooty nøcxy yhadsäna'awa'añ, møød coog hajxy hänäjty yhida'añ nebiä cudoogø'øybän mädaaxmägo'xjumøjt, møød coog hajxy tsaačhtiuñ yhida'añ. ⁷ Mänitä Dios miänängumbä: “Coo miichä mhapä mhoc-hajxy hänäjty tøø yagjaamduñ tøø yajtsaačhtiuñ, mänithøčhä jäya'ay nyajcumädowa'añ, ja'a miichä mhapä mhoc hänäjty tøø xjiaamduñ tøø xhaačhtiuñänä. Mänitä mhapä mhoc-hajxy jim choona'añ. Mänit hajxy yaa myina'añ. Yaačh hajxy jaduñ xwyiingudsähgø'owa'añ.” ⁸ Coo Dios ja'a Abraham jaduñ yajmøødmädiaacy, yajcuhdujč hajxy jaduñ neby hajxy jaduñ miädiaaquiän. Mänitä Dios ja'a Abraham yhanehjy coo Abrahamhajxy yajcircuncidarhädät, møødä yhuunghajxy, møødä yhap yhoc-hajxy. Jaduñä hijxtahnd miähmøøyy coo Dios ja'a Abraham jaduñ miøodyajcuhdujcy. Paadiä, coo Abraham yhuung Isaac jiaančh miiñ jiaančh cahy, cuductu-jxøø ja'a Abraham ja'a yhuung jiaančh circuncidarhajty. Y coo Isaac hänäjty tøø miøjjo'øy, jaduñä yhuung Jacob tiuumbä. Y ja'a Jacob, jaanä jaduñä ñøøx miajč yajpanøcxpä, ja'a nämajmetspä, ja'a højts jecy nhaphajt ndeedyhñtäm.

⁹ Jue'e Jacob yhuung hänäjty tu'ug xiøhaty José. Coo José hänäjty jiaančh tehñ chogyii ja'a tiédiäm, paadiä José yhajchhajxy jiootma'ty. Mänitä José jim quiudoogøøyyä Egipto-naaxooty. José yhajchhajxy jaduñ jatcøøyy. Pero tehngahnä Dios ja'a José hänäjty cwiendähaty. ¹⁰ Coo José hänäjty hoyhoy tøø chačhtiuñii, mänit yajñähwaatsä ja'a Diósäm. Mänitä José wiinmahñdy miooyyä. Mänitä Dios miänaañ coo José quiuamyojät ja'a Faraóngäm, ja'a hänäjty jim tuumbä gobiernä Egipto-naaxooty. Mänitä Faraón ja'a José wyiinguejxy coo José jim yhané'emät mäduhñtiä Egipto-naax, møød jimbaady maa Faraón tiöcän.

¹¹ Mänitä yuuxøø hoyhoy jiajtä jim Egipto møød jim Canaán-naaxooty. Mänit højtsä nhapä ndeedyhajxy jiaančh tehñ chaachpøjcy ja'a yuugøxpä, coo cay hu'ugy hänäjty jim quia'a hijnä. ¹² Pero coo Jacob jaduñ miädoyhajty coo trigo hänäjty jim yajpaady Egipto, mänitä ñøøx miajč jim quiejxy trigojuubiä. Coo Jacob yhuunghajxy yhoöchohñ jayøbajč, cabä José choj høxcajpä ja'a yhäjčäm. ¹³ Coo hajxy miämetsc-hoocpä yhoodiägajch, mänitä José ñiñägäpxä. Mänit yhöxcäjpänä. Mänitä Faraón ñajuøøñä coo José yhajchhajxy hänäjty je'e. ¹⁴ Mänitä José quiaapxyñäguejxy coo teedyhajxy jiiy ween miänacy Egipto, møødä jiiy miägu'ughajxy nägøxiä. Jue'e hajxy hänäjty nägøxiä, nädägøøghii'xcumajmox. ¹⁵ Mänitä Jacobhajxy jiiy jiaančh hädaacnä Egipto møødä yhuunghajxy. Jiiy hajxy nägøxiä yho'taacy, ja'a hajxy jecy nhaphajt ndeedyhñtäm. ¹⁶ Cujequiä Jacob piäjc-hajxy yagjødsohñnäjxäxä møødä José piäjc. Jimä piäjc-hajxy yajñøcxäxä maa cajpt hänäjty xiøhatiän Siquem. Jim hajxy hoy ñaaxtägøødiägach maa Abraham ja'a naax hänäjty tøø jiiyyän. Ja'a Hamor yhuungä naax hajxy too'c.

¹⁷ 'Coo hánajty yhabaadaañná coo Dios hánajty yajtøjiada'añ nebiä Abraham hánajty tøø yajwiinwaanø'oyijän, tøø højtsä nhaphájtämä ndeedyhájtámhájy hánajty miayøøñä jim Egipto. ¹⁸ Mänitä wiinggobiernä jim tiägøøyy tuumbä Egipto-naaxooty. Cabä gobiernä miøjpádaacy nebiä José hánajty tøø tiuñän. ¹⁹ Mänit højtsä nhaphájtämä ndeedyhájtámhájy wyiinhøñä. Ja'a gobiernä jaduhñ mäwiinhøñ. Mänit hájxy jiaamduunä chaachtuunä. Mänit hájxy yhanemä hadsip coo yhuung hájxy yhøxtseenät yhøxcønät, ja'a naammiñ ja'a naammechpä, coo hájxy jaduhñ ween yho'ogy. ²⁰ Mänitä Moisés myiiñguiahy. Yajxøn jiaančh tehñ miaaxhuunghajty. Cabä Moisés yhøxtsehnä nebiä gobiernä hánajty tøø jia hane'emiän. Yu'uchä Moisés yaghijtä tägøøgp'o tøgooty. ²¹ Coo Moisés hánajty hoy yu'uch quia'a hidaannä, mänitä gobiernä tio'oxyhuungä Moisés yohbiaay. Mänit yajtsøocy nebiä hamdsoo huungän. ²² Coo Moisés miøjpøøyy, mänitä cuhdujt cøxiä yajwiinhixøøyyä nebiä egipciøshájy hánajty quiuhdujthatiän. Jaančh tehñ jiajp jaduhñ piädsøomy. Jaančh tehñ yajxøn hánajty quiapxy miädia'agy nebiä jajp nebiä najuøøbiän. Jaančh tehñ yhooy hánajty miähane'emy.

²³ 'Coo Moisés jiumøjt juxychägüi'x yhabejty, mänit wyiinmaadiaacy coo ja'a miägunaax nøcxy quiuhixa'añ. ²⁴ Jimä Moisés ja'a miägunaax hánajty tu'ug chaachtuunä ja'a egipcio-jäy'a'yäm. Coo Moisés jaduhñ yhihxy, mänitä miägunaax ñäwaañ. Mänitä egipcio-jäy'a'y yagho'cy, ja'a hánajty mädsaahtiuumbä. ²⁵ Paadiä Moisés jaduhñ jiatcøøyy, jaduhñ hánajty tiajy miay coo miägunaaxhájxy hánajty tøø miäböcy coo Moisés hánajty tøø wyiinguexyii ja'a Diósäm coo miägunaax jaduhñ yajñähwá'adsät. Pero cab hájxy jaduhñ ñä'a mabøjcy. ²⁶ Cujaboom, jimä israelitahájy hánajty nämetsc ñigüioxyii. Coo Moisés jaduhñ yhihxy, mänit jia mänaañ coo hájxy ñiyhøxmdsøøjät. Mänit miänaañ: "Mägu'ughajpädøjc, jue'e mijs jaduhñ, mdu'ugcunaax mijs jaduhñ. Cab jaduhñ yahahixø'oy coo hájxy jaduhñ mnigüioxøøjät." ²⁷ Mänitä Moisés yhøxjahmä tu'jäy'a'y, ja'a hánajty mäjäda'agaambä. Mänitä Moisés ñämaayä: "Pøñ miich tøø xpäida'agy coo højts miich xyhané'emät. ²⁸ Nej, jaduhñ miich mdaj mmaabiä cooçh miich xyagho'ogaambä nej miichä egipcio-jäy'a'y häxøøyy myagho'quiän." ²⁹ Coo Moisés jaduhñ miädooy, mänit piäyø'cy. Mänit jim ñøcxy jäguem maa naax hánajty xiøhatiän Madiän. Mänit jim tiägøøyy hadsänaabiä. Mänitä jäy'a'y wyiingpøjcy. Mänitä huung hájxy metsc piaaty.

³⁰ 'Coo Moisés hánajty jim tøø yhiñä Madiän juxychägüi'xjumøjt, mänit jim tiägøøyy wädijpä pactuum, jim mädooyä maa ja'a tun hánajty xiøhatiän Sinaí. Mänitä Moisés yhihxy coo ja'a wädsats hánajty tioy. Mänitä Diosmoonsä tu'ug ñäguexhtøø'xy jøønhajjiooty. Tsajpootyp hánajty tøø choon. ³¹ Coo ja'a Moisés jaduhñ yhihxy, mänit jaduhñ jiaančh tehñ yagjuøøyy. Mänitä Dios ja'a Moisés ñämaay: ³² "Høøčh Dioshajp. Høøčhä Abrahamhájxy jecy xwyiingudsähgøøyy, møødä Isaac, møødä Jacob, ja'a miich jecy mhaphajt mdeedyhájtäbä." Mänitä Moisés tiägøøyy tsäyuuabiä. Jaančh tehñ chähgøoby hánajty jaduhñ. Cab hánajty jim ñä'ägä møjheeba'añ maa hánajty miägapxyijän. ³³ Mänitä Moisés ñämaayyagumbä: "Jen yøø' mgo'og. Høøčh nwiinduum miich yaa mdäna'ay. ³⁴ Tøøčh nhixy cooçhä ngu'ughájxy jim jiaančh tehñ chaachpøcy Egipto-naaxooty. Tøøčh nmädooy coo hájxy wyl'i jiwø'oy wyl'i xiuuuch. Päadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, ja'a ngü'ughøch nyajñähwá'ads nyajcuhwá'adsaamby. Miich jim nguexaamby Egipto yajñähwaatpä", nømä Dios miänaañ.

³⁵ Mänitä Esteban jiaac mädiaacy:

—Tøø ja'a Moisés ja'a miädia'agy hánajty quia'a mabøjcäxä. Ja'a yhamdsoo miägunaaxhájxy hánajty tøø quia'a mabøcy. Mänit hájxy miänaañ: "Pøñ miich tøø xwyiinguexy coo mmøjhädät, coo mmähané'emät." Hoyyä Moisés hánajty jaduhñ tøø jia näma'ayii, mänitä Dios ja'a Moisés wyiinguejxy wiindsønhajpä maa ja'a quiu'ugän, coo hájxy jaduhñ ñähwá'ads quiuhwá'adsät. Ja'a Diosmoonsä ja'a Moisés jaduhñ najtscapxøøyyä, ja'a hánajty tøø ñäguexhtøø'xiäbä maa ja'a wädsats hánajty tioyyän. ³⁶ Mänitä Moisés ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä may yajcähxø'cy jim Egipto-naaxooty. Mänitä miägunaax jim hoy wioobädsømy. Majatiä Moisés hájxy hánajty wiädity, yajcähxø'piä Moisés ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hánajty, møød jim maa ja'a Tsaptsmejjiän, møød jim pactuum. Juxychägüi'xjumøjt hájxy jim wiädijty pactuum. ³⁷ Mänitä Moisés ja'a miägunaax ñämaay: "Nébiøčhä Dios tøø xwyiinguexiän coo mijs nyajñähwá'adsät, jaanä jaduhñä Dios wiinghäna'c wyiinguexaambä, ja'a jaac miimbä ja'a jaac cahbä. Mijsä mmägunaax jaduhñ pädsømaamb. Naxiä miädia'agy hájxy mdehñ quiudiunät waambaty hánajty miäna'ana'añ", nømä Moisés jecy miänaañ. ³⁸ Hanäguipxiä Moisés ja'a miägunaax jim miøøwädijty pactuum, ja'a højts nhaphajt ndeedyhájtäm. Coo hájxy jim miejch maa ja'a tun hánajty xiøhatiän Sinaí, mänitä Diosmoonsä ja'a Moisés jim tu'ug miägapxy, ja'a hánajty jim tsohnbä tsajpootyp. Mänitä Moisés ja'a Diosmädia'agy ñajtscapxøøyyä. Paady jaduhñ ñajtscapxøøyyä, coo højts jaduhñ xyajmähägueregøøyyämät. Ja'a Diosmädia'agy, cab jaduhñ mänaaxøø quiuhdägoyy'añ.

³⁹ 'Pero cabá Moisés ja'a miädia'agy hänajty yajtunáanäxä. Ja'a hõjts nhaphajt ndeedyhájtámhaxjy hänajty ca'a cuädiunaamb. Jaduhnä jioot haxjy hänajty tõõ piäda'agy coo haxjy hänajty wyiimbida'añ, coo haxjy hänajty jim ñõcxtägatsa'añ Egipto. ⁴⁰ Jimä Moisés ja'a piuhya'ay hänajty tu'ug xiõhatty Aarón. Coo ja'a Moisés hänajty tõõ ñõcxy tunmõjc, mänitä cu'uhgä Aarón haxjy ñämaayy: "Huuc tunä mayhajt, hõjtsä saandä mejtstägõõg hädiuunäc, jaduñ hõjts nwiingudsähgõ'õwät. Je'e hõjts jaduñ xwyiinwõwäp. Ja'a Moisés, ja'a hõjts tõõ xwiõobädsõõmambä jim Egipto-naaxooty, cab jaduñ yajnajuõ'õy neby jaduñ tõõ jiaty tõõ yhabety", nõmä Aarón ñämaayy. ⁴¹ Mänitä saandä haxjy yhädiuun wajuung-hahädiuunnaxy. Mänitä saandä haxjy tiägõõy wiingudsähgõõbiä. Mänitä animal haxjy tiägõõy yojxpä ja'a saandäcõxpä. Mänitä saandä haxjy wyiinxoondaacy, ja'a haxjy hänajty hamdsoo tõõ yhädiuunäbä. ⁴² Mänitä Dios ja'a tsaangu'ug piuhwaatsnä. Mänit ñähgüecnä, je'eguiõxpä coo ja'a xõõ haxjy hänajty tõõ tiägõ'õy wiingudsähgõõbiä mõõdä po'o mõõdä madsa'a. Hix, jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a profeta jecy quiujahyän:

Mijts Israelpäjäya'ay,

mänaa haxjy jecy mwäditian pactuum juxychägui'xjumõjt,

ca'a yhõõchcõxpä ja'a animal haxjy mw'i'ijoyjy,

ca'a yhõõchä mijts xwyiinudsähgõõy.

⁴³ Caj pues, ca'a yhõõchä.

Je'e haxjy mwiingudsähgõõy ja'a saandä hänajty xõhjäpä Moloc.

Je'e chajtõjc-hahädiuunnaxy haxjy mmädajnaxä, mõõdä saandä Renfán ja'a miadsa'ahahädiuunnaxy.

Hamdsoohaambiä saandä haxjy mhädiuun neby haxjy jaduñ mwiingudsähgõ'õwät.

Coo haxjy jaduñ mjatcõ'õy, paady mijts nhõxquejxpädsõõma'añ maa ja'a mhamdsoo naaxhajiän.

Jäguem mijts nguexa'añ Babilonia-nänaxy.

Jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän.

⁴⁴ 'Hoorä, mänaa hõjts nhaphajt ndeedyhájtámhaxjy jecy wiäditiän pactuum, carpa-tõbia'cä Dios haxjy hänajty wyiingudsähgõ'õy. Tsajtõjcä carpa-tõy haxjy hänajty wia'añ. Hoy ñä'ä majatiä carpa haxjy hänajty ñä'ä tõy. Jaduhnä carpa-tõy haxjy yhädiuun nebiä Dios ja'a Moisés ja'a hijxtahnd jecy yaghijxiän coo jaduñ piahädiünät. ⁴⁵ Ja'a nhaphajt ja'a ndeedyhájtámhaxjy, ja'a haxjy jaac pühwäbä jaac hí'cäbä, tehngahnä cuhdujt haxjy hänajty jiaac panõcxy coo ja'a Dios haxjy hänajty wyiingudsähgõ'õy carpa-tõbia'c. Jaduhñ haxjy hänajty jiaac paduññä mänaa ja'a Josué haxjy jim wioonõcxyijjän wiinghagajpt maa ja'a jiiwñjäya'ayhaxjy hänajty chäna'ayän. Coo ja'a nhaphajt ja'a ndeedyhájtämä naax haxjy ñädägõõy tsiptuumbä, ja'a Dioscõxpä haxjy miäjädaacy. Ja'a miädsiphaxjy, cõjxä ñaax haxjy yhõxpäyõ'õgy. Y coo ja'a David cujey tiägõõy gobiernähäjäpä, je'enä ja'a nhaphajt ja'a ndeedyhájtämä cuhdujt haxjy hänajty jiaac paduñ coo ja'a Dios haxjy hänajty wyiingudsähgõ'õy carpa-tõbia'c, ja'a haxjy hänajty tõõ jiaac tehñ piü'uyäbä, ja'a haxjy hänajty tõõ jiaac tehñ yhi'iguiäbä. ⁴⁶ Ja'a David, jaanç tehñ quiumaabiädsõõm jaaya'ay maa ja'a Diosän. Mänitä David ja'a Dios cuhdujt miäyuuwaañ coo ja'a tsajtõjc yhädiünät maa ja'a Jacob yhap yhoc ja'a Dios haxjy jaduñ pal'ya'axät. ⁴⁷ Ca'a Diavitä ja'a tsajtõjc hädiuun ja'a Dioscõxpä. Ja'a David ja'a yhuung Salomón, je'edsä tsajtõjc jaanç hädiuun. ⁴⁸ Pero ja'a Dios tsajpootypä, cab jaduñ tiehm yhyty tsajtõgooty, ja'a jäya'ayhaxjy yhädiuumbiä. Jaduhnä profeta tu'ug jecy quiujahy coogä Dios miänaañ:

⁴⁹ Hõõch Dioshajp. Yaaç nhäna'ay tsajpootyp.

Yaaç nmähane'emy. Jiily naaxwiin, jiiybhõchä ndecy nyaghity.

Cábõchä tõjc nyajmaajiaty maaç nbõo'xät. Cab jaduñ yahixõ'õy coo mijtsä tõjc xquiõjjät.

Tiiçhä tõjc jaduñ nnä'ä wä'anät.

⁵⁰ Haa ca'a, hõõch cõxiä tõõ nhuuc hädiuumbä mäduhñtiä yaa tsajpootypä mõõd jiiily naaxwiin,

nõmä Dios miänaañ.

⁵¹ Mänitä Esteban jiaac miänaañ:

—Ja'a mijtsä mhapä mdeedyhaxjy ja'a jecypiiä haampiä, jaanç tehñ quiuhxex haxjy hijty, nebiä Diosmädia'agy haxjy ca'a mäbõjpan. Jaanä jaduñ mijtspä, caj mijtsä Diosmädia'agy mmäbõgaambä. Hõxtä Dioshespíritupaady haxjy jaduñ homiänaajä mmädsiphaty. ⁵² Ja'a mijtsä mhapä mdeedyhaxjy ja'a jecypiiä haampiä, quiõxy jaamduun quiõxy tsaachtiiun ja'a profetadõjc haxjy jecy, ja'a Dios hänajty tõõ wyiinguéxiäbä coo ja'a mädia'agy haxjy yajwä'xät coogä Dios ja'a yHuung hänajty yaa quiexa'añ hädaa yaabä naaxwiin, ja'a pojpä cädieey ca'a mõõdpä. Hõxtä yagho'cä ja'a profetadõjc-haxjy jaduñ. Y coo ja'a Dios yHuung yaa jiaanç cädaacy, mänit mijts mgõ'õyeyjy coo yagho'ogõõjät. ⁵³ Coo ja'a Dios ja'a Moisés cuhdujt jecy miooyy, ja'a Diosmoonsä ja'a Moisés najtscapxõõy, ja'a jim tsohmä tsajpootyp, mänit mijtsä mhapä mdeedy ja'a cuhdujt haxjy jaduñ

mioodiägaitsä. Hoyyá Diosmoonsä ja'a cuhdujt hajxy jia yejcy, cab hajxy jaduhñ mgudiunñ —nõmä Esteban miädiaacpádøøyy.

⁵⁴ Coo ja'a teedywiindsøñhajxy jaduhñ miädooyy nebiä Esteban hänäjty miädia'aguiän, mänitä Esteban hajxy jaduhñ jiaančh tehñ miäjootma'ty. Høxtä tøøtsçädajp hajxy hänäjty. ⁵⁵ Pero cabä Esteban jaduhñ ñä'a mõjpdäaacy. Hiñ, miøødhajpiä Esteban ja'a Dioshespíritu hänäjty. Mänitä Esteban yuughee'py tsajpootyp. Mänit jaduhñ yhiñxy coo jim jiaančh tehñ yajxonä maa ja'a Dios yhäñ'a'ayän. Mänitä Jesús jaduhñ yhiñxäbä coo jim yhäñ'aabiä maa ja'a Dios ñähmøjcän yahhooyhaamby. ⁵⁶ Mänitä Esteban miänaañ:

—Huug hiñ hajxy. Jaduhñhøčhä tsajt nhixy nebiä hawa'adspän. Xiñä Jesucristo yhäñ'a'ay Diosñähmøjc maa yahhooyhaampiän.

⁵⁷ Mäduhñtiä jäya'ayhajxy hänäjty yhamädoowhity, mänit hajxy ñidiaatsmo'xä; haa ca'a, cab hajxy hänäjty tehngahnä miädowaanä nebiatiä Esteban hänäjty miädia'agy. Mänit hajxy tiägøøyy yaaxpä jojpä mõcjaty. Mänitä Esteban yajmujcä. ⁵⁸ Mänit yajnøcxä cajtpa'a hadsip. Ja'a häna'cä Esteban hajxy hänäjty tøø ñähwaambétiäbä, mänitä jiocxwít hajxy nägøxiä yhøxchijy. Jimä høxcujc-häna'c hänäjty tu'ug piadäna'ay, ja'a hänäjty xøhajpä Saulo. Mänitä Saulo ñämaayy coo ja'a jiocxwít hajxy cwieendähájtäxät. Mänitä Esteban tiägøøyyä ca'adshó'cäbä. ⁵⁹ Jimä Esteban hänäjty quia'adsho'ogyii, mänit tiägøøyy Diospa'yaaxpä. Mänit miänaañ:

—Wiindsøn Jesús, tunä mayhajt, høøčh njuøhñdy jim wiingpøjcäc tsajpootyp.

⁶⁰ Mänitä Esteban jyijcädaacy. Mänit mõc yaaxy:

—Dios, ca'a jaduhñ mmøjpdä'agy nébiøch yø'ø häna'c xchaächtiunñän, hoy jia mõjpoj jia mõjcädieeyä.

Coo ja'a Esteban jaduhñ jiaac tehñ quiapxy, mänit yho'nä.

8

¹ Y ja'a Saulo, quiumaayy je'eduhñ coo ja'a Esteban yagho'cä.

Ja'a mänitxøbä ja'a mäbøjpädøjc-hajxy tiägøøyyä jaamduun tsaächtiunñäbä jim Jerusalem. Mänit hajxy xii yaa ñøcxøøyy. Näje'e hajxy miähmøøyy Judea-naaxooty wiinduhmyhagajpt. Näje'e hajxy ñøcxøøbiä Samaria-naaxooty. Jagooyyä ja'a apóstoldøjc-hajxy jim jiaac mähmøøyy Jerusalem. ² Mänitä dijuuntä Esteban hoy yajnaaxtägøøyyii. Näje'e jäya'ayhajxy hoy miäyajnaaxtägøøy, pønjetiä hojioot hänäjty mõød. Hoyhoyyä Esteban ñäjøøyy ñäxuu'tsä. ³ Y ja'a Saulo, tehngahnä ja'a mäbøjpädøjc hänäjty jiaamduñ chaächtiunñ wiinduhmyhagajpt. Høxtä jäya'adiøgooty paadiä Saulo hänäjty tiägøøy. Pønjaty hänäjty yajpaapt tiøgooty, mänit hajxy hänäjty yhøxwich yhøxwoofii, ja'a ya'adiøjc ja'a to'oxiøjc.

⁴ Y ja'a mäbøjpädøjc-hajxy, ja'a hajxy hänäjty tøø chøoñäbä Jerusalem, je'enä ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty tehngahnä yajwa'xy ja'a Jesúsçøxpä, majaty hajxy hänäjty wiädity. ⁵ Høxtähmðsä craa Felipehajpä, coo jim chøhñ Jerusalem, mänit jim ñøcxy Samaria-cajptooty. Coo jim miehch, mänit jaduhñ tiägøøyy mädiaacpä ja'a Jesúsçøxpä, coo hänäjty je'e Dyiosquexiä. ⁶ Mayyä jäya'ayhajxy hänäjty yhamugøøy mädia'agyhamädoowhiñpä waambatiä Felipe hänäjty miäna'añ. Madiu'u ja'a Felipe hoy-yagjuøñäjatypä hänäjty yajcähxøøgy, paadiä miädia'agy hänäjty jiaančh tehñ yhamädoowhiñtäxä. ⁷ Pønjetiä haxøøgpä ca'a hoybä hänäjty mõød, mänit hajxy nämay pia'amnajxy. Yáaxäp jójcäbä haxøøgpä ca'a hoybähajxy hänäjty piädsømy. Jaduhñä cøømucyipiä tecymiucyipiähajxy hänäjty miøcøjppä mõødä tecymia'adpähajxy. ⁸ Paadiä cu'ughajxy hänäjty jiaančh tehñ xioonda'agy jim Samaria.

⁹⁻¹¹ Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug xiøhaty Simón. Tøø ja'a magia-wiinmahñdy hänäjty jejcy tiunñ jim Samaria. Tøø ja'a Simón ja'a jäya'ay hänäjty jim may jiaančh tehñ wyiinhøøñ. Jaduhñä Simón hänäjty ñiñänømyii cooc tyijy jiaančh tehñ miøj jiaančh tehñ jiaančhä, je'eguiøxpä cooc tyijy ja'a magia hänäjty jiaančh tehñ jiaty. Madiu'u ja'a Simón ja'a hoy-yagjuøñäjatypä hänäjty jiaančh tehñ yajcähxøøgy, paadiä miädia'agy hänäjty jiaančh tehñ miäbøjcäxä nägøxiä høxtä ja'a mõjtøjcpaady:

—Yø'ø Simón, jue'eda'a yø'ø, Dioswiinguexiäda'a yø'ø, paadiä mõcmäjaa jaduhñ jiaančh tehñ mõødä.

Jaduhñä Simón hänäjty ñänømyii ja'a cú'ugäm. ¹² Jaduhñä Felipe hänäjty yajnähixøøy coogä Dios yhane'emy ja'a miøcmäjaahaam, mõød coogä Jesús Dyioswiinguexiä. Mänitä jäya'ayhajxy may miäbøjcy näya'ay nädo'oxy. Mänit hajxy nägøxiä hoy ñäbety. ¹³ Y ja'a Simón, miäbøjc je'eduhmbä. Mänit hoy pianäbejpä. Mänitä Simón ja'a Felipe tiägøøyy mõødwädiñpä. Yagjuøøbiä Simón hänäjty nebiä Felipe ja'a hoy-yagjuøøñäbä hänäjty yajcähxøøguiän.

¹⁴ Y ja'a apóstoldøjc-hajxy, ja'a hajxy hänäjty tøø miähmøøyäbä Jerusalem. Mänit hajxy miädoyhajxy coogä cu'ug ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty tøø jiojpoøøgy jim Samaria.

Mänitä Pedrohajxy jim quiejxä mөөдä Juan. ¹⁵ Coo hajxy jim miejch Samaria, mänit hajxy tiägөөyy Diospa'yaaxpä ja'a määbөpдäдөjcөxpähajxy, weenä Dioshespiritu hajxy nägөxiä yhadägө'өy jioottägө'өyii. ¹⁶ Hix, cahnä Dioshespiritu hänajty pөң yhadägө'өy jioottägө'өyii. Tөө hajxy hänajty jia näbety ja'a Jesüscөxpä. Cahnä hajxy hänajty miädohyatyñä ja'a Dioshespiritucөxpä. ¹⁷ Coo ja'a Pedrohajxy Dyiospa'yaaxpäдөөyy mөөдä Juan, mänitä määbөpдäдөjc-hajxy quiö'өнähxajjä. Mänit hajxy yhadägөөyy jioottägөөyyä ja'a Dioshespiritäm.

¹⁸ Y ja'a Simón, coo jaduhñ yhjy, mänitä Pedro xädө'өн hajxy jia yajmähawaanөөyyä.

¹⁹ Mänitä Simón miänaañ:

—Hөөч yө'ө mäjaa jaduhmbä yaghabөjcäc. Hix, cooçh pөң jaduhñ ngө'өнähxäjät, tehñ jaduhñ je'e yhadägөөyy jioottägөөyyäbät ja'a Dioshespiritäm.

²⁰ Mänitä Pedro yhadsooy:

—Coo miich jaduhñ mwli' tiajy mwli' miay coo höjts miich ja'a Diosmäjaa nyaghabөгät juyhaam, paady miichä Dios xyajcuhdägөyya'añ mөөдä mxädө'өн. Hix, ñä'ä yejpia Dios jaa miäjaa jaduhñ, caj pөң yajmädoogy. ²¹ Caj miich cuhdujt mnä'ägädä mөөдä coo höjts miich ja'a Diostuung xmiөөдtүнät, je'eguiөxpä coo miichä mwiiinmahñdy quia'a nä'ägädä hoyyä ja'a Dioscөxpä. ²² Najtshixө'өw ja'a mhaxөгөwiiinmahñdy jaduhñ. Jimbädä Dios xñä'ä mämée'xät coo mmänuu'xtä'agät. ²³ Tөөч miich nhөxcapy coo miichä mhaa mjoot jiaançh tehñ yhaxөгөy, mөөд coo miich haxөгө mjaançh tehñ tiajy mjaançh tehñ miay mjoodooty mgopcooty.

²⁴ Mänitä Simón yhadsooy:

—Huuc tunä mayhajt hajxy, huuc Diospa'ya'ax hajxy ja'a hөөчcөxpä, jadúhnhөчhä Dios xquia'a yajcumädöwät nébiөch hajxy tөө xyajmөөдmädia'aguian —nөmä Simón miänaañ.

²⁵ Jimä Pedrohajxy hänajty jiaac capxy jiaac mädia'agy ja'a Jesüscөxpä mөөдä Juan, nebiaty hajxy hänajty tөө yhamdsoo yajnähixө'өyii ja'a Jesúsäm. Mänit hajxy wyiimbijnä, mänit hajxy jim ñөcxtägajch Jerusalén näguipxy mөөдä Felipe. Tu'haamnөcөxpä, nõдänäayyap tu'udänäayyap hajxy hänajty ñөcxy. Majatiä cajpthuung jim Samaria-naaxooty, jaduhñä Diosmädia'agy hajxy hänajty yajwa'xy nebiä cu'ugä piojpä quidiieeybä ñähwa'ads quihwä'adsät.

²⁶ Coo hajxy jim quioo'ty Jerusalén, mänitä Felipe ja'a Diosmöönsäm tu'ug ñämaayyä, ja'a jim tsohmbä tsajpooty:

—Nөcxө'өw jim jөmboj mänajpä. Ja'a mөjtu'u mbanөcөxpä, ja'a jim nөcөxpä maa ja'a cajpt jaduhñ xihatiän Gaza.

Ja'a mөjtu'u jaduhmbä, pactuum jaduhñ ñөcө'өy. ²⁷⁻²⁸ Mänitä Felipe jiaançh tu'ubөjcy. Ja'a tu'haamnөcөxpä, mänitä Felipe ja'a jäya'ay tu'ug piaaty, ja'a hänajty tsohmbä Etiopia. Tөө jaaya'ay hänajty yhoj Jerusalén Dioswiingudsähgөöbiä. Quiajptooty hänajty ñөcxnä. Eunuco je'e. Mөjtuung hänajty jim miөөд maa ja'a ñaax maa ja'a quiajptän. Xädө'өнgieendähajpä hänajty jim tiuumby. Ja'a reina mioonsä hänajty je'eduhñ, ja'a hänajty jim mähanehmbä Etiopia. Carretajooty jaaya'ay hänajty ñөcxy nocyhée'päp. Jue'e hänajty quiapxy, ja'a nocy ja'a Isaías jecy quuijáhyäbä, ja'a jecy tuünäbä profeta.

²⁹ Mänitä Felipe ñämaayyä ja'a Dioshespiritäm coo jim miөjwä'agät carretawiinduum.

³⁰ Coo ja'a Felipe jim jiaançh mөjwa'cy carretawiinduum, mänitä Felipe miädooy coo ja'a Etiopiabä jäya'ay ja'a nocy hänajty quiapxy, ja'a Isaías jecy quuijáhyäbä. Mänitä Felipe jaaya'ay miäajtөөyy:

—Nej, mwiiinjuөby miich jaduhñä nebiaty mgapxiän.

³¹ Mänitä jaaya'ay yhadsooy:

—Cábөch nwiinjuө'өy. Cábөch pөң nmөөдä pөңhөch jaduhñ xquiapxtөwäp.

Mänitä Felipe ñämaayyä coo jim piédät carretajooty, coo jim yhөxtä'agät maa ja'a Etiopiabä jäya'ay ñähmөjcän. ³² Jaduhñä jaaya'ay hänajty quiapxy:

Hadsipä mähdiөc yajnөcä maa ja'a yagho'taactän, jaduhñ nebiä meeg yajnөcxyiijän maa ja'a yagho'taactän.

Cabä mähdiөc waamb ñä'ägädä capxy;

jaduhñ hamoñ yhjy nebiä meeg hamoñ yhtiän coo ñähme'xyii.

³³ Hoçhähdiiuunä ja'a mähdiөc yagho'cä.

Cab jaduhñ pөң ñähgapxtuuty.

Cabä ñөөxä miäjc miөөдhajty; hix, tөө ja'a jiygyhajt hänajty yaa quiojxnä hädaa yaabä naaxwiin.

³⁴ Mänitä Felipe ñämaayyä:

—Tunä mayhajt, hөөч huuc hawáanäc, coo ja'a Isaías jaduhñ jecy quuijáhy, pөң jaduhñ miädiaac, wiingjäya'ay төgä je'eguiөxpä —nөmä Etiopiabä jäya'ay yajtөөyy.

³⁵ Mänitä Felipe tiägøøyy capxtøøbä waambaty hänäjty jaduñ miädia'agytägø'oy. Mänit miädiacy ja'a Jesuscøxpä, coo hajxy hoy xñähho'túutäm. ³⁶ Weeñtiä hajxy jaduñ jiaac yohy carretajooty, mänitä nøø hajxy piaaty. Mänitä Etiopiabä jäya'ay miänaañ:

—Xii nøø. Nej, cab jaduñ yhahixø'oyä cooçh nnäbétädä.

³⁷ Mänitä Felipe yhadsooyy:

—Hahixøøby jaduñ pø tøyhajt jaduñ mmäbøcy hamuumdu'joot.

Mänitä Felipe yhadsoowä:

—Nmäbøjpiøch jaduñ coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä.

³⁸ Mänitä Etiopiabä jäya'ay ja'a carreta yajyajtänaaxiøjpä. Mänitä Felipehajxy nämetsc quiarretamänajcy, møødä Etiopiabä jäya'ay. Mänit hajxy nämetsc ñøødägøøyy. Mänitä Etiopiabä jäya'ay näbejty. ³⁹ Coo hajxy ñøøbädsøømgumbä, mänitä Felipe wiingtuum yajnøcxä ja'a Dioshespíritäm. Cabä Felipe yhijtägäjtänä ja'a Etiopiabä jäya'ayäm. Xoonäacäp ja'a Etiopiabä jäya'ay ñøcxnä. ⁴⁰ Y ja'a Felipe, mänit jim miejch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Azoto. Mänit tiägøøyy wädijpä cajpt-cajpt. Yajwa'xypä Felipe ja'a Diosmädia'agy hänäjty nebiä cu'ugä piojpä quiädieeybä ñähwa'ads quihwä'adsät. Mänit jim miejch Cesarea.

9

¹ Y ja'a Saulo, tehngahnä ja'a mäbøjpadøjc hänäjty yhadsähgø'oy yhajuø'oy coo hajxy hänäjty yagho'oga'añii, pønjaty hänäjty mäbøjp ja'a Jesuscøxpä. Coo ja'a Saulo hänäjty jaduñ tehngahnä jia wi'i miähadsähgø'owa'añ, paady jim ñøcxny maa ja'a teedywiindsønän. ² Mänitä Saulo cuhdujt miooyyä nocyhaam coo jim ñøcxät Damasco, coo ja'a mäbøjpadøjc-hajxy jim yhøxta'awøøjät wiinduhmçhajtøjc, majatiä judioshajxy hänäjty yhamugø'oyän. Jaduñnä Saulo hänäjty tiajy miay coo ja'a mäbøjpadøjc-hajxy hänäjty jim nøcxny chuma'añii Jerusalén, ya'adijøcä tio'oxiøjcä. ³ Mänitä Saulohajxy tiu'ubøjcy møødä jiamioød nämetsc nädägøøg. Ja ween hajxy hänäjty jim quia'a mech Damasco, mänitä Saulo jøøn møc quihwä'adsäcä wäditiä. Tsajpootypä jøøn choñdaacy. ⁴ Mänitä Saulo quiädaayy. Mänit miädooyy coo jäya'ay hänäjty tu'ug quiapxy:

—Saulo, Saulo, tiich miich jaduñ coo xwyi'i miädsibø'oy.

⁵ Mänitä Saulo yajtøoyy:

—Wiindsøn, pøñ miich jaduñ.

Mänit yhadsoowä:

—Jesushøch høøch. Høøch miich jaduñ xwyi'i miädsibøøby. Cooçh miich jaduñ xwyi'i miädsibø'oy, hamdsoo miich jaduñ mniçhaaçhtiufii.

⁶ Tsähgøøyy tsäyúuyyabä Saulo yajtøøgumbä:

—Wiindsøn, neby yhahixø'oy njatcø'owädøch.

Mänit yhadsoowägumbä:

—Pädø'og, nøcx cajpooty. Jim häna'c xyhawäänät nej mjatcø'owät.

⁷ Y ja'a Saulo jiamioødhajxy, coo hajxy jaduñ miädooyy nebiatiä Saulo hänäjty tøø miägapyiijän, jaançh tehñ chähgøøyy hajxy jaduñ. Hiç, cab hajxy pøn yhihxy. Høxtä hahuum høxtä hawiinds hajxy miähmøøyy. ⁸ Mänitä Saulo jiaançh tänaayyø'cy. Coo jaduñ jia wiindø'xy, cab jaduñ tii yhihxy. Hiç, tøø hänäjty wyiinxooçh. Coo hajxy jaduñ tiu'ubøjtägajch, wichhaamä Saulo jim yajmejtsä Damasco. ⁹ Tägøøgxøø ja'a Saulo jim yhihxy wiinxoods Damasco. Ni quia'a cay ni quia'a hu'ugy hänäjty tii.

¹⁰ Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug çhänä'ay Damasco, ja'a hänäjty xøhajpä Ananías. Tøø ja'a Diosmädia'agy hänäjty miäbøcy. Mänitä Ananías ja'a Jesús wyiinhijxy haguma'ayhaam. Mänitä Ananías miägapxy:

—Ananías.

Mänit yhadsooyy:

—Wiindsøn, chaaçh høøch, tisän.

¹¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Pädø'og. Nøcx jim maa ja'a møjtu'u jaduñ xiøhatiän Tødiu'u. Jimä jäya'ay tu'ug çhänä'ay, ja'a xøhajpä Judas. Jimä craa tu'ug yhahity, ja'a xøhajpä Saulo. Jim je'e chooñ maa ja'a cajpt xiøhatiän Tarso. Diospa'yaaxp jim jadunajtä maa ja'a Judas tiøjcän. Coo jim mmédsät, mänitä Saulo myajtøwät. ¹² Tøø miichä Saulo xwyiinhixy haguma'ayhaam coo miich hoy mnähdoñ, jaduñ yhijtägätsät.

¹³ Coo ja'a Ananías jaduñ miädooyy, mänit miänaañ:

—Wiindsøn, tøøch jaduñ mayhooc nmädoyhaty nebiä craa Saulo naxy jiatcø'oy jim Jerusalén. Näxiägä mäbøjpadøjc-hajxy jim jiaamduñ chaaçhtiufii, ja'a miichä mmädia'agy hajxy xmiäbøjcäbä. ¹⁴ Jadhñhøch tøø nmädoyhajpä coogä cuhdujt jim miooyyä coo ja'a mäbøjpadøjc-hajxy yaabä yajnøcxøøjät jim Jerusalén, coo hajxy jim çhúumäbät, pønjaty

miich jaduhñ yaa xquiapxpaatp. Ja'a teedywiindsønã cuhdujt hajxy jaduhñ yejc. Hoorã, tøø ja'a Saulo yaa miejtnã Damasco —nømä Ananías miãnaañ.

¹⁵ Mänitã Jesús ja'a Ananías ñãmãaguiumbã.

—Tsógãm, nøcx cuðiũñ nebjøch miich tøø nhane'emiãñ. Tøøchã Saulo nyajnáhdijy coo miãdiã'agãt ja'a høøchcøxpã jim̃ maa ja'a israelitahajxiãñ, møød jim̃ maa ja'a ca'a israelitahajxypãñ, møød jim̃ maa ja'a guobiernãhajxiãñ. ¹⁶ Høøchã Saulo nyajnáhdijaamby mãduhñtiã jaduhñ yhahixø'yøy chaachpøgãt ja'a høøchcøxpã.

¹⁷ Mänitã Ananías jiaançh nøcxy maa ja'a Saulo hãñajty tøø miejtsta'aguiãñ. Coo ja'a Ananías tiøjtãgøøyy, mänitã Saulo quiø'ønãhgajpã. Mänit ñãmaayyã:

—Mägu'ughajpã Saulo, ja'a Jesús miich jaduhñ mhijxø'tãgãtsãt hoy. Y jaduhñ miichã Dios-espíritu xyhãdãgø'øw xjiøottãgø'øwãt.

¹⁸ Tuunã ja'a Ananías jaduhñ ñã'ã mãnaañ, mänitiã Saulo wyiingahduutã nebiã tsaamghacãñ. Mänitã yhihxø'tãgãjch. Mänit tiãnaayyø'cy. Mänit hoy ñãbety. ¹⁹ Mänit quiaayy yhuucy. Møcpøjc je'e jaduhñ. Mänit jim̃ jiaac mãhmøøyy mejtssxøø tãgøøgxøø Damasco maa ja'a mãbøjpãdøjc-hajxiãñ.

²⁰ Mänitã Saulo tiãgøøyy mãdia'agy-yajwa'xpã wiinduhmçhajtøjc jim̃ Damasco maa ja'a judios çhajtøjc-hajxiãñ. Jaduhñ hãñajty miãdia'agy coogã Jesús Dyioshuungã. ²¹ Pøñjaty ja'a Saulo miãdia'agy hãñajty hamãdoowhijãtãp, jiaançh tehñ yagjuøøby hajxy hãñajty jaduhñ nebiã Saulo hãñajty miãdia'aguiãñ ja'a Jesúscøxpã. Mänit hajxy tiãgøøyy niñãmãayyãbã:

—Yø'ø craa Saulo, jue'e yø'ø, yø'ø ja'a mãbøjpãdøjc jim̃ wi'ã miãdsibøøby Jerusalén, pøñjatiã Jesús capxpaatp. Paady yø'ø yaa tøø piejpã Damasco coo ja'a mãbøjpãdøjc-hajxy yaa miãjtsãbãt, møød coo hajxy jim̃ yajnøcxøød Jerusalén hadsip, jaduhñ hajxy jim̃ nøcxy quiø'yøgyii maa ja'a teedywiindsønãhajxiãñ —nømä Saulo ñãnøømä.

²² Y ja'a Saulo, tehngahnã hãñajty hamøj jootmøj jiaty coo ja'a tsaanã cu'ug hãñajty yajwiixiic yajwiingapxø'y coogã Jesús Dyioswiinguexiã. Jiaançh tehñ homiãbøjnã hãñajty miãdia'agy. Y ja'a judioshajxy, ja'a hajxy hãñajty jim̃ tsãnaabiã Damasco, cabã Saulo hajxy hãñajty hoy quiapxhaduga'añ, je'eguiøxpã coo Saulo hãñajty miãdia'agy hamøj jootmøj.

²³ Cujecy, mänitã judioshajxy jim̃ yhamugøøyy. Mänit hajxy quiojyquiapxytiũñ coogã Saulo hajxy hãñajty yagho'oga'añ. ²⁴ Xøømdsuhmã Saulo hãñajty miãxojna'ayii mãduhñjatiã tãgø'øwøødiaactãñ maa ja'a Damasco-cajpt jiuhmũ'tswãditiãñ. Mänitã Saulo jaduhñ miãdoyhajty cooc hãñajty yagho'oga'añii. ²⁵ Mänitã mãbøjpãdøjcã Saulo hajxy coods piãdaacy miøcjachjooty. Mänit hajxy quihdøøñajxy maa ja'a cajpt hãñajty piquiã yhamuudsø'øguiãñ. Jaduhñsã Saulo piãyø'cy.

²⁶ Coo Saulo jim̃ chohñ Damasco, mänit jim̃ ñøcxtãgãjch Jerusalén. Coo jim̃ quioo'ty, mänit jim̃ ñøcxøøyy maa ja'a mãbøjpãdøjc-hajxiãñ. Pero je'enã ja'a Saulo hajxy hãñajty nãgøxiã jiaançh tehñ chãhgø'yø. Hiç, cab hajxy hãñajty ñajuø'yø pø mãbøjp hãñajty je'ebã. ²⁷ Jim̃ mãbøjpã hãñajty tu'ug xiøhaty Bernabé. Je'e mãbøcypã. Cab hãñajty chãhgø'yø. Mänitã Bernabé ja'a Saulo wioonøcxy maa ja'a apøstoldøjc-hajxiãñ. Mänitã Bernabé ja'a apøstoldøjc yajmøødmãdiaacy coogã Saulo ja'a Jesús hãñajty tøø wyiinhixy tu'haamnøcxpã jim̃ Damasco-mãwiingõñ, møød coogã Jesús ja'a Saulo jim̃ miãgapxy, møød coogã Saulo tiãgøøyy mãdiaacpã hamøj jootmøj jim̃ Damasco ja'a Jesúscøxpã. Jaduhñã Bernabé ja'a apøstoldøjc yajmøødmãdiaacy ja'a Saulocøxpã. ²⁸ Mãhmøøyy ja'a Saulo jim̃ Jerusalén. Mänitã Saulo ja'a apøstoldøjc tiãgøøyy møødwãdijpã. Mänitã mãdia'agy tiãgøøyy yajwa'xpã ja'a Jesúscøxpã hamøj jootmøj. ²⁹ Jim̃ã judioshajxy hãñajty nãje'e, hagriego hajxy hãñajty yhayuuc-hajpy. Mänitã Saulo tiãgøøyy møødyajcapxiøøbiã ja'a Jesúscøxpã. Pero cabã judioshajxy jaduhñ yhojiãwøøyy. Mänit hajxy wyiinmaayy coo ja'a Saulo hajxy yagho'ogãt. ³⁰ Coo ja'a mãbøjpãdøjc-hajxy jaduhñ miãdoyhajty coogã Saulo hãñajty yagho'oga'añii, mänitã Saulo hajxy miøødnøcxy jim̃ Cesarea. Coo hajxy jim̃ miejch, mänitã Saulo hajxy quiejxtãgãjch Tarso.

³¹ Mänitã tsip jaduhñ yhamaadiujnã ja'a mãbøjpãdøjcøxpãhajxy, mãduhñjaty hajxy hãñajty xii yaa chãna'ay, møød jim̃ Judea, jim̃ Galilea, jim̃ Samaria. Tehngahnã møcmãjaa hajxy hãñajty mio'oyii jøjwidsø'ø ja'a Dioshespiritãñ, paady hajxy hãñajty jabom-jabom miayø'yø.

³² Y ja'a Pedro, wiinduhmçhajtøjc hãñajty wiãdity mãduhñjatiã mãbøjpãdøjc-hajxy hãñajty chãna'ay. Mänit jim̃ ñøcxøøbiã maa ja'a cajpt hãñajty xiøhatiãñ Lida. Jim̃ã mãbøjpãdøjc-hajxy hãñajty chãnaabiã. ³³ Jim̃ã jãya'ay hãñajty tu'ug pia'amgo'na'ay, ja'a hãñajty xøhajpã Eneas. Tuctujcjumøjt hãñajty tøø piøgyii. Jue'e hãñajty je'e, cø'ømucy tecymiucy. Coo ja'a Pedro jim̃ miejch Lida, mänit jim̃ ñøcxy maa Eneas tiøjcãñ. ³⁴ Mänitã Pedro miãnaañ:

—Eneas, ja'a Jesucristo miich xyajmøcpøgaamb. Pãdø'øg. Pãdit yø'ø mgøjxt.

Tuunã ja'a Eneas jaduhñ ñã'ã mãnaayyã, mänitiã jiaançh pãdø'cy. ³⁵ Mãduhñtiã jãya'ayhajxy hãñajty chãna'ay jim̃ Lida møød jim̃ maa ja'a joy hãñajty xiøhatiãñ Sarõn, coo hajxy jaduhñ miãdoyhajty coogã Eneas hãñajty tøø pia'amnaxy, mänitã Eneas hajxy nãgøxiã

hoy hixy coo tøø jiaanč mœcpocy. Mänitå Diosmädia'agy hajxy tiågøøyy mäbøjpå ja'a Jesúscøxpå. Mänitå yhamdsoo cuhdujt hajxy űajtsnixøøñå.

³⁶ Jimå tajiäya'ay hånajty tu'ug chåna'ay maa ja'a cajpt hånajty xiøhatiån Jøpe. Tabita ja'a tajiäya'ay hånajty xiøhaty arameo-ayuuc-haamby. Hagriegohaamby, jue'e hajxy hånajty tiyjy Dorcas. Jaduhñ miådia'agytiågøøyy "Gacela." Hoorå, ja'a Dorcas, miåbøjpiå Diosmädia'agy hånajty je'e, paadiå häyøøbådøjc hånajty naxy piuhbety, pønjaty hånajty tii yajmaajajp. Jaanč tehñ yhooyå Dorcas hånajty jiäya'ayhaty. ³⁷ Mänitå Dorcas pia'ambejty. Mänit yho'cy. Mänitå ho'ogyjiäya'ay hajxy yajtsiiyy. Mänit hajxy hoy piåda'agy cøxp nähbettøgooty. ³⁸ Jim Jøpe, wiingøñ hånajty jim Lida maa ja'a Pedro hånajty yhiitiån. Hoorå, ja'a mäbøjpådøjc-hajxy hånajty jim tsånaabiå Jøpe, coo hajxy jaduhñ miådøyhajty coogå Pedro hånajty jim wiådityñå Lida, mänitå cugapxy hajxy metsc quiejxy coo Pedro paquiå yhuuc nõcxåt jim Jøpe maa ja'a Dorcas hånajty tøø yho'oguiån.

³⁹ Mänitå Pedro jiaanč panøcxy. Coo hajxy jim miejch Jøpe, mänitå Pedro wioonøcxå nähbettøgooty maa ja'a ho'ogyjiäya'ay hånajty wyjitsna'ayñ. Piquiå ja'a yaamgto'oxy ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy hånajty tøø piåda'agy. Wi'i jiøøby wi'i xiuu'tsp hajxy hånajty. Mänitå Pedro ja'a wit tucxy yaghijå mädyijiatå Dorcas hånajty tøø yhädiuñ. ⁴⁰ Mänitå Pedro ja'a jäya'ay nägøxiå yhøxquejxpådsøømy. Mänitå Pedro jyjicdaacy. Mänit Dyiospa'yaaxy. Mänitå ho'ogyjiäya'ay wyiinhee'ppejty. Mänit miånaañ:

—Tabita, pädø'øg.

Mänitå Dorcas wyiindøø'xø'cy. Coo ja'a Dorcas ja'a Pedro yhiyx, mänitå Dorcas yhäñaayyø'cy. ⁴¹ Mänitå Pedro ja'a Dorcas wyidsø'cy. Mänitå Pedro ja'a mäbøjpådøjc quiuayaaxøøyy tøgooty møødå yaamgto'oxy. Coo hajxy tiøjtågøøyy, mänit hajxy yhiyx coo ja'a Dorcas hånajty tøø jiuypjijnå. ⁴² Mänitå mädia'agy paquiå wia'xy jim Jøpe cooc jaduhñ tøø jiuypjioey. Mänitå jäya'ayhajxy may jiaanč mäbøjcy ja'a Jesúscøxpå. ⁴³ Mänitå Pedro jim jiaac mähmøøyy Jøpe maxiøø. Jim hånajty miejsta'agy maa ja'a Simøn tiøjcån, ja'a wajhacyajtøøtspå.

10

¹ Jimå jäya'ay hånajty tu'ug chåna'ay Cesarea, ja'a hånajty xøhajpå Cornelio. Soldado-wiindsøñ hånajty tiuumby. Italia ja'a soldadohajxy hånajty choon. Nämäyyå soldadohajxy hånajty jim yhiy Cesarea. ² Hoyyå Cornelio ja'a Dios hajxy hånajty wyiingudsåhgøøyy møødå yhuung møødå tio'oxy. Hojiootå Cornelio hånajty jiaanč tehñ miøød. Naxiå judiøshajxy hånajty piuhbedyii xädøøñhaam, ja'a hajxy hånajty häyøøbå. Jabom-jabomå Cornelio hånajty Dyiospa'ya'axy. ³ Månacyxiøø hånajty jaduhñ, jimå Cornelio hånajty tiuñ xiajy tøgooty, mänitå Diosmoonså tu'ug nägøxhtøø'xy maa Cornelio hånajtiån. Tsajpootyp ja'a Diosmoonså hånajty tøø choñda'agy. Mänitå Diosmoonså ja'a Cornelio ñåmaayy:

—Cornelio.

⁴ Coo ja'a Cornelio ja'a Diosmoonså jaduhñ yhiyx, chåhgøøyy jaduhñ. Jejcy-juøøby miåhee'pnaayy. Mänit miäyajtøøyy:

—Wiindsøñ, tii mdsojpy.

Mänitå Diosmoonså yhadsooyy:

—Xquiumaaby miitchå Dios jaduhñ coo miich tehngahnå mba'ya'axy, møød coo miichå häyøøbåjäya'ay naxy mbuhbety. ⁵⁻⁶ Jim Jøpe, jimå jäya'ay tu'ug chåna'ay mejypia'a, ja'a xøhajpå Simøn. Jue'e Simøn tiuunghajpy, wajhacyajtøøtsp. Jimå craa tu'ug yhäñå'ay maa ja'a Simøn tiøjcån. Mejtstu'u ja'a craa xiøø, Simøn møød Pedro. Jimå cugapxy mejtstågøøng mguéxåt Jøpe, weenå Pedro jaduhñ nõcxy ñåma'ayii cooc miich yaa miñ xquihixy. Jaaya'ay jaduhñ xyhawåañp tii miichå Dios xyajmådsojpy coo mgudiünåt —nømä Diosmoonså miånaañ.

⁷ Coo ja'a Diosmoonså wyiimbijnå, mänitå Cornelio ja'a mioonså metsc quiuayaaxøøyy møødå soldado tu'ug. Dioswiingudsåhgøøbiå soldado hånajty. Miøødnijiootpåatåbå Cornelio ja'a soldado hånajty. ⁸ Mänitå Cornelio quiøxy yajmøødmådiaacy waambaty hånajty tøø ñåma'ayii ja'a Diosmøonsåm. Mänitå Cornelio ja'a mioonså jim quiejxy Jøpe nådågøøng møødå soldado.

⁹ Cujaboom cujyxioø, jim hajxy hånajty tiu'uyo'oyñå. Ja ween hajxy hånajty jim quia'a mech Jøpe. Y ja'a Pedro, mänit jim wyiimbejty tøjnåhgøxp Diospa'yaaxpå. ¹⁰ Jaanč tehñ yähó'cåbå Pedro hånajty. Jaguiay hånajty je'eduhñ. Jimå quiaiy hånajty yaghoyøøyyåxå. Mänit jaduhñ wyiinhiyx ¹¹ coo ja'a tsajt hånajty tøø yhawa'ačh. Mänit jaduhñ yhiyx coo tii jaduhñ quihðøøñaxyii nebiå poobwit crutypån. Mådaaxc-hitå poobwit hånajty xiojtsø'øguiå. Jaduhñ hånajty miånøonna'ay. ¹² Madiu'u animalhajxy hånajty jim quihxøøgy poobwittøguiøxp, møødå hamådaaxtecypiåhajxy, møødå tsahñdy, møødå muuxy. ¹³ Mänitå Dios ja'a Pedro ñåmaayy:

—Pedro, pädø'øg. Yagho'og yøø animal maybå. Mänit mdsú'udsåt.

¹⁴ Mänitá Pedro yhadsooyy:

—Wiindsón, caj; cábøch yø'ø animal jadhumbä mänaa ndsu'u'ch. Hix, cab højts nguhtujt jadhun myiñ coo højts animal hoñä'ä mädyiibä ndsu'udsät.

¹⁵ Mänitá Pedro ñamáayyägumbä:

—Tijátyhøch nyajnáhdijpy coo hajxy mdsú'udsät, cab jadhun yhahixø'oy coo hajxy mwingápaxät —nømä Dios miänaañ.

¹⁶ Tägøøghooä Pedro jadhun miägapxä, mänit yhihxy coo ja'a poobwit chajpécumbä tsajpootyp. ¹⁷ Wyi'i tiajpy wyi'i miaabiä Pedro hánajty tiiguiøxpä hánajty jadhun coo tøø wyiinhixy. Y ja'a Cornelio quiugapxyhajxy, tøø ja'a Simón ja'a tiøjc hajxy hánajty piáatänä. ¹⁸ Mänit hajxy møc quiugapxøøyy pø jiiibiä Simón Pedro jiaanč hity.

¹⁹ Y ja'a Pedro, je'enä hánajty wyi'i tiajpy wyi'i miay tiiguiøxpä hánajty jadhun coo tøø wyiinhixy. Mänitá Dioshèspiritu ja'a Pedro ñámaayy:

—Mäow, xiiby miich häna'c nädägøøg xyhøxta'ay. ²⁰ Mänac, nøcx yø'ø häna'c ya-tjøjtägø'ow. Hoy jadhun coo mbanøcxät coo hajxy hánajty wyiimbida'añ. Hix, høøch yø'ø häna'c jadhun tøø nguexy coo miich jadhun xwioonøcxät maa ja'a quaijpthaxiän.

²¹ Mänitá Pedro jiaanč mänajcy. Mänitá Pedro ja'a häna'c nädägøøgpä ñámaayy:

—Høøch Pedrohajp. Høøch mijts xyhøxtaaby. Tiich mijts xwia'ana'añ.

²² Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a Cornelio højts tøø xquiexy, ja'a soldado-wiindsón. Jaañch tehñ yhojjiäya'ay je'e. Dioswiingudsähgøøby je'e. Jiaanč tehñ chojpiä judíos ja'a Cornelio hajxy. Jiaanč tehñ quiuumaaby hajxy jadhun —nømä Pedro ñámaayyä.

²³ Mänitá Pedro ja'a häna'c nädägøøgpä ñámaayy coo hajxy tiøjtägø'owät, møød coo hajxy jim miejstá'agät. Cujaboom hajxy wyiimbijnä näguipxy møødä Pedro. Näje'e ja'a mäbøjpädøjc-hajxy pianøcxpä, ja'a hajxy hánajty jim tsänaabiä Jope.

²⁴ Cumaaxc hajxy jim miejch Cesarea. Jimä Cornelio hánajty yhahixy, møødä jiuju møødä miägu'ug, møødä miägu'ughajpähajxy. ²⁵ Coo ja'a Pedro jim miejch maa ja'a Cornelio tiøjcän, mänitá Cornelio ja'a Pedro yajpoo'xy. Mänitá Cornelio ja'a Pedro wyiinjiçädaacy. Wyiingudsähgø'owaambiä Cornelio ja'a Pedro hánajty jadhun. ²⁶ Mänitá Pedro ja'a Cornelio ñámaayy:

—Tánaayyø'og, ca'a'ch nDiosä. Nä'ä pajäya'ayhájpøch høøch nej miichän. Cab jadhun yhahixø'oy coo'ch miich xwyiingudsähgø'owät.

²⁷ Mänitá Cornelio jiaanč tänáayyø'cy. Mänit hajxy paquiä miädiaacy. Mänit hajxy tiøjtägøøyy maa ja'a Cornelio miägu'ughajpähajxy hánajty nämay tøø yhamugø'oyän.

²⁸ Mänitá Pedro miänaañ:

—Højts judíos-jäya'ay, jadhun højts nguhtujt myiñ coo højts jiiiby nga'a tøjtägø'owät maa jäya'ay tiøjc-hajxiän, ja'a hajxy ca'a judiøspä, nébiøch chaa tøø ndøjtägø'oyän. Coochä Dios jadhun xyajwiinhijxy, jadúhnhøch tøø xyajwiinjuø'oy coo jadhun quia'a hahixø'oy coo'ch pøn nbéxät. ²⁹ Paady højts yaa tøø nhamugø'oy coo højts jadhun xyajmøødmädiaactägätsät. Xyhi-jpx højtsä Dios jadhun coo højts hamuumdu'joot nmäbøga'añ —nømä Pedro ñámaayyä.

³⁰ Mänitá Cornelio yhadsooyy:

—Maaxtøjcy mädägøøyy, yáabiøch hánajty nDiospa'ya'axy tøgooty. Mänacyiøø hánajty je'e. Mänitá jäya'ay tu'ug ñäguehtøø'xy høøch nwiinduum. Jaañch tehñ yhaambä wyit hánajty. ³¹ Mänitøch xñámaayy: “Cornelio, tøø miichä Dios xmiädoy coo jadhun jabom-jabom mba'ya'axy. Xquiumaaby miichä Dios jadhun coo miichä häyoobädøjc mnäxu'uch. ³² Capxyñäguex ja'a Simón Pedro jim Jope coo ween yaa myiñ. Jim jadhun yhahäña'ay maa ja'a craa Simónhajpä tiøjcän, ja'a wajhacyajtøtspä. Mejypia'a mäðøyyä chäna'ay. Coo ja'a Simón Pedro yaa miédsät, mänit miich jadhun xmiøødmädia'aga'añ.”

³³ Mänitøch häna'c jim njaanč quejxy coo miich nøcxy xwioy. Hoy jadhun coo tøø mmiñ. Paady højts yaa tøø nhamugø'oy coo højts miich mgapxy mmädia'agy nhamädoowhidäpänäm nebiaty miichä Dios tøø xñajtscapxøøyyän coo højts jadhun xyajmøødmädiaactägätsät. Xyhi-jpx højtsä Dios jadhun coo højts hamuumdu'joot nmäbøga'añ —nømä Pedro ñámaayyä.

³⁴ Mänitá Pedro tiägøøyy mädiaacpä:

—Tøøch nwiinjuøøñä coo højtsä Dios tu'cuhtujt xchójcäm. Cabä Dios pøn hixy heeby piäda'agy. Tøyhajt jadhun. ³⁵ Pønjiatiä Dios jadhun wiingudsähgøøby hamuumdu'joot, pønjaty hojiøot møød, je'edsä Dios quiuumaaby, homiädyii cajptä hajxy jia tsoof. ³⁶⁻³⁷ Mänaa ja'a Juan tiägø'oyän mäyajnäbejpä, mänitá mädia'agy jim tiägøøyy yajwa'xpä Galilea-naaxooty cooc ja'a Dios ja'a Jesucristo hánajty quiexa'añ maa ja'a israelita-jäya'ayhaxiän, majaty hajxy hánajty chäna'ay, jadhunä piojpä quiädieeybä hajxy ñähwa'ads quiuhwá'adsät. Jaaya'ay hajxy nägøxiä nWiindsønhajtäm. ³⁸ Nazaret ja'a Jesús hánajty chooñ. Mänitá Dios ja'a Jesús ja'a yHèspiritu miooyy møødä mäjaa. Jadhunä Jesús wyiinguejxä coo wiädität mayhajuumbä. Pønjaty hánajty pøjcäp, yajpa'amnäxjap

hajxy hánajty. Pønjataiä haxøøgpä ca'a hoybä hánajty møød, yajnáhwáatsáp hajxy hánajty. Puhbéjtäbä Jesús hánajty ja'a Diósäm. ³⁹ Højts, hamdsoo højts nhijxy tijatiä Jesús jim tiuun Judea-naaxooty møød jim Jerusalén. Paady højtsä tøyhajt nmøødä coo tiøyyä. Mänitä Jesús miøjpahbejtä cruzcøxp. Jaduhñ yho'cy. ⁴⁰⁻⁴¹ Pero cumaaxcä Dios ja'a Jesús yagjuypijøjcy. Mänit højtsä Dios ja'a Jesús xyaghijxy coo hánajty tøø jiaančh xyypijøjcy. Cabä jäya'ayhajxy nägøxiä yhiijxy. Jagooyyä højts nhijxy. Paady højtsä Dios xyaghijxy coo højts hánajty jaduhñ tøø xyajnáhdijy. Mänit højtsä Jesús nmøødcaayy nmøødhuucy. ⁴² Mänit højtsä Jesús xwyiinguejxy coo højtsä Diosmädia'agy nøcxy nyajwa'xy wiinduhmyhagajpt ja'a Jesúsøxpä, coo ja'a Dios ja'a Jesús tøø piäda'agy coo jäya'ayhajxy nägøxiä yajtøyhajtyegøøjtät, yho'oguiä, jiujujquiä. ⁴³ Jaduhñä profetadøjc-hajxy jecy quuijahy coogä jäya'ayä piøjpä quüädieey hajxy yajnáhwa'ach yajcuhwa'achii, pønjataiä Jesús ja'a miädia'agy mabøjcäp.

⁴⁴ Cahnä ja'a Pedro hánajty miädiaacpädø'oyñä, mänit hajxy nägøxiä yhadägøøyy jioottägøøyyä ja'a Dioshespíritäm, pønjataiä Pedro ja'a miädia'agy hánajty hamädoowhijtäp. ⁴⁵ Y ja'a judiøshajxy, ja'a Pedro hajxy hánajty tøø piamechijäbä, ja'a hajxy hánajty mabøjpä, coo hajxy jaduhñ yhiijxy coo ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiøshajpä yhadägøøyy jioottägøøyyä, mänit hajxy jiaančh tehñ yagjuøøyy. ⁴⁶ Hiñ, miädoow ja'a judiøshajxy jaduhñ coo ja'a ca'a judiøspähajxy hánajty wiinghayuuc miädia'agy. Jaduhñä Dios hajxy hánajty quiapxpaady coo miøjät coo jiaančhä. ⁴⁷ Mänitä Pedro ja'a judiøsnämaayy:

—Neby højtsä Dioshespíritu xyhadägøøyy xjioottägøøyyäm, jaanä jaduhñ hädaa jäya'ayhajxy yaabä tøø yhadägøøyy tøø jioottägøøyyäbä, hädaa ca'a judiøshajxypä. Hahixøøby jaduhñ coo hajxy näbèjpät.

⁴⁸ Mänitä Pedro ja'a jäya'ay hoy coo tøø jiaančh nämaayy coo hajxy näbétät ja'a Jesucristocøxpä. Mänit hajxy hoy jiaančh näbety. Mänitä Cornelio ja'a Pedro nämaayy coo Pedro jim jiaac hidät mejtsxøø tægøøgxøø maa ja'a Cornelio tiøjcän.

11

¹ Mänitä mädia'agy jim wia'xy Judea-naaxooty wiinduhmyhagajpt coogä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hánajty tøø jioøpøgø'oy, ja'a hajxy ca'a judiøspä. Jaduhñä apøstoldøjc-hajxy miädoyhajty møødä mabøjpädøjc-hajxy. ²⁻³ Pero coo ja'a Pedro jim ñøcxtägajch Jerusalén, mänit nähojjä:

—Tii miichä jäya'ay hoy coo tøø mguhixy, ja'a hajxy ca'a judiøspä. Tii hoy coo tøø nmøødcaay coo tøø nmøødhu'ugy.

Ja'a mabøjpädøjc-hajxy jaduhñ mänaañ, ja'a hajxy hánajty mänaambä coo ja'a ca'a judiøshajxy tsipcøxp yajcircuncidarhájpät nebiä judiøshajxy quuihdujthatiän. ⁴ Mänitä Pedro quioxy mädiaacy tiiguioøxpä hánajty coo tøø yhoy Cesarea:

⁵ —Jimhøch hánajty nDiospa'ya'axy maa ja'a cajpt xiøhatiän Jope, mänitøch nwiinhijxy coo tii hánajty quuihdøøñaxyii tsajpootyp nebiä poobwit crutypän. Mädaaxc-hit hánajty xiojtsø'oguiä. Jaduhñ hánajty miänooñna'ay. Coo jaduhñ ñaaxcädaacy maačh hánajtiän, ⁶ mänitøch jiiy nguheebøøyy poobwittøjiooty. Mänithøchä animal madu'u nhijxy møødä hamädaaxtecpiaihajxy, møødä hawa'anjatypä, møødä tsahñdy, møødä muuxy. ⁷ Mänithøchä Dios xñämaayy: “Pedro, pädø'og. Yagho'og yøø animal. Mänit mdsú'udsät.” ⁸ Mänitøch nhadsooyy: “Wiindsøñ, caj, cábøch yøø animal-duhmbä mänaa ndsu'uch. Hiñ, cab højts nguhdujt jaduhñ myiñ coo højtsä animal hoñä'ä mädyiibä ndsu'udsät.” ⁹ Mänithøchä Dios jadähooc xñämäaguumbä: “Tijátyhøch nyajnáhdijpy coo hajxy mdsú'udsät, cab jaduhñ yhahixø'oy coo hajxy mwiiingäpät.” ¹⁰ Tägøøghooc-høchä Dios jaduhñ xñämaayy, mänithøchä poobwit nhijxy coo chajpèjcumbä tsajpootyp. ¹¹ Mänithøchä häna'c nädägøøg xñämejch maačh hánajty nmejtsta'aguiän. Jim hajxy hánajty tøø choñda'agy Cesarea. ¹² Mänithøchä Dioshespíritu xñämaayy coočh tähoocapxiä nbadu'ubøgät. Mänitøch njaančh møødnøcxy. Mänit hädaa mabøjpädøjc-hajxy nädädujc piadu'ubøjpä. Jope hajxy chooñ. Coo højts jim nmejch Cesarea, mänit højts jim ndøjtägøøyy maa ja'a craa Corneliohajpät tiøjcän. ¹³ Mänit højtsä Cornelio xyajmøødmädiaacy nebiägä Diosmoonsä tsajpootypät ñäguehxtøø'xiän ja'a Cornelio wyiinduum. Mänitägä Diosmoonsä ja'a Cornelio nämaayy: “Jimä craa tu'ug yhiy Jope, ja'a xøhajpät Simón Pedro. Capxyñäguex ja'a craa jaduhñ coo yaa myíñät. ¹⁴ Coo yaa miédsät, mänit miich xyhawaanaanä nebiä mbojpä mgädieeybä hajxy mnähwa'ads mguhwä'adsät, møødä mhuung møødä mdo'oxy.” ¹⁵ Coočh ndägøøyy mädiaacpä, mänitä Corneliohajxy yhadägøøyy jioottägøøyyä ja'a Dioshespíritäm, neby højts jayøbajt xyhuuc nägädaacämbän. ¹⁶ Mänitøch njahmiejstaacy nebiä Jesús tähooc miänaañän: “Ja'a Juan, nøøhaam hijty miäyajnäbety. Tøyhajt jaduhñ. Pero mijts jaduhñ xyajnábetaamb ja'a Dios yhEspirituhaam”, nom højtsä Jesús xñämaayy. ¹⁷ Y coo hajxy tøø nmabøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Dios ja'a yhEspiritu hajxy tøø xmiøoyyäm. Hoorä, ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiøspä, tøø ja'a Dios ja'a

yhEspíritu mioobiä, neby hajxy tøø xmiöoyyämän. Põnhöch høøch coohtë Dios jaduhñ nnä'ä capxhadügät —nõmä Pedro miädiaacy.

¹⁸ Coo ja'a mabõjpadõjc-hajxy jaduhñ miädoyhajty jim Jerusalem, mänit hajxy hamoñ haducy miähmøoyy. Mänitä Dios hajxy pia'yaaxy coo miøj coo jiaančhä. Mänit hajxy miänaañ:

—Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiöspä, tøø ja'a cuhdugt hajxy miöoyyäbä coo ja'a Dios hajxy jiojõgõ'owät, møøð coo ja'a yxaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixõ'owät, jaduhñ hajxy cõjxta'axiøø jiuqyhädät nebiä Dios jiuqyhatiän.

¹⁹ Tøoyyämä Esteban hänajty jim yagho'ogyii Jerusalem, mänitä mabõjpadõjc-hajxy jim tiägøoyyä jaamdúunäbä tsaachtíuunäbä. Coo hajxy jim choññ, näje'e hajxy jäguembaady ñøcxøoyy, Fenicia, Chipre, Antioquía. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty yajwa'xy ja'a Jesucristocõxpä homiaajä, jagooyyä judiös ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty yajnahixõ'oyii. Põnjaty hänajty ca'a judiös, cab hajxy hänajty yajnahixõ'oyii. ²⁰ Ja'a mabõjpadõjc-hajxy hänajty jim toshmbä Chipre møøð Cirene, coo hajxy näje'e miejch maa ja'a cajpt hänajty xiõhatiän Antioquía, hopionä Diosmädia'agy yajnahixõoyyä ja'a Jesuscõxpä, møøðä judiöshajxy, møøðä ca'a judiöshajxypä. Jaduhñ hajxy yajnahixõoyyä coo ja'a Jesús hajxy nWiindsõnhajtäm. ²¹ Ja'a mabõjpadõjc-hajxy, miøødhajtäbä Dios ja'a miøcmäjaa hajxy hänajty. Mänitä jäya'ay ja'a jiejyquihdujt hajxy nämay ñajtshixøoyy. Mänitä Dios hajxy jiojõgõøoyy.

²² Ja'a mabõjpadõjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty hijpä Jerusalem, coo hajxy jaduhñ miädoyhajty coo ja'a mabõjpadõjc-hajxy hänajty jim miayø'oy Antioquía, mänitä Bernabé hajxy jim quiejxy. ²³ Coo ja'a Bernabé jim miejch Antioquía, mänit yhiyx coo ja'a Dios ja'a mayhajt hänajty mõj tøø tiuñ, coo ja'a mabõjpadõjc-hajxy hänajty tøø jiaančh mayø'oy. Mänitä Bernabé jiaančh tehñ xioõndaacpõjcy. Mänitä Bernabé ja'a mabõjpadõjc ñämaay coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngahnä miäbõgät hamuumdu'joot ja'a Jesucristocõxpä. ²⁴ Hojiootä Bernabé hänajty jiaančh tehñ miøð. Jiaančh tehñ miøðä Dioshespíritu hänajty je'eduhñ. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hänajty miäböcy. Paadiä mabõjpadõjc-hajxy hänajty jaduhñ tehngahnä miayø'oy, ja'a hajxy hänajty mabõjpä ja'a Jesuscõxpä.

²⁵ Coo ja'a Bernabé jim choññ Antioquía, mänitä Saulo hoy piaady. Mänit hajxy jim nämetcs ñøcxtägajch Antioquía. ²⁶ Tu'jumõjtä Bernabéhajxy jim yhiyty møøðä Saulo maa ja'a mabõjpadõjc-hajxiän. Jimä cu'ugä Diosmädia'agy hajxy nämay yajwlingapxøoyyä. Jim Antioquía, jimä mabõjpadõjc-hajxy yajxøbejtsõhnä cristianos, je'eguiõxpä coo ja'a Jesucristo hajxy hänajty tøø jiojõgõ'oy.

²⁷ Mänitä jäya'ayhajxy näje'e jiihy quiaädaacy Antioquía. Jerusalem hajxy hänajty tøø choñnda'agy. Tøø hajxy hänajty ñajtsapxøoyyä ja'a Diösam. ²⁸ Tu'jäya'ay hänajty xiõhaty Agabo. Tøø ja'a mabõjpadõjc-hajxy hänajty yhamugõ'oy. Mänitä Agabo tiänaayø'cy jäya'ayhagujc. Mänit miänaañ coogä yuuxøø hänajty jeycy jiada'añii wiinduhmyhagajpt. Mänit jaduhñ jiaančh tõjajty cujeyc mänaa ja'a Claudio hänajty jim tiuungmøøðän Roma. ²⁹ Mänitä mabõjpadõjc-hajxy quiojyquiapxytiuuñ jim Antioquia coo ja'a xädø'õñ hajxy hänajty jim quiexa'añ Judea maa ja'a mabõjpadõjc-hajxy jimän. Jaduhñ hajxy hanidiuhmjaty jeycy, mäduñtiä xädø'õñ hajxy hänajty miøøðä. ³⁰ Mänitä xädø'õñ hajxy jaduhñ jiaančh quejxy. Ja'a Bernabéhajxy jim mänøcx Judea møøðä Saulo. Mänitä majjäya'adiõjc ja'a xädø'õñ hajxy hoy miø'oyii, ja'a hajxy hänajty tsänaabiä jim Judea.

12

¹ Mänitä mabõjpadõjc-hajxy näje'e tiägøoyyä jaamdúunäbä tsaachtíuunäbä. Ja'a Herodes jaduhñ jatcøoyy, ja'a hänajty tuumbä gobiernä jim Judea. ² Mänitä Herodes ja'a Santiago yajyagho'cä espadahaam, ja'a Juan yhajch. ³ Coo ja'a Herodes jaduhñ yhiyx coo ja'a judiöshajxy hänajty xioõnda'agy je'eguiõxpä coo ja'a Santiago hänajty tøø yagho'ogyii, mänitä Herodes ja'a Pedro yajmajtsä. Ja'a xøø hänajty jajtät mänaa ja'a judiös ja'a tsajcaagy hajxy hänajty quiaayän, ja'a ca'a tsoomiøðpä. ⁴ Coo ja'a Pedro jaduhñ yajmajch, mänit chuumä. Xøømdsuhñ ja'a Pedro hänajty cwieendähadyii ja'a soldädäm. Tädujc-horajatiä soldadohajxy hänajty nämädaacxjaty yhadäna'ay. Niguiuwjitsp hajxy hänajty. Tøø ja'a Herodes hänajty ywiinmay coo ja'a Pedro hänajty xøønaxy yajtøyhajtyega'añii cu'ughagujc. ⁵ Hoyyä Pedro hänajty jia tsumiä, tehngahnä mabõjpadõjc ja'a Dios hajxy hänajty pia'ya'axy ja'a Pedrocõxpä, coo yhøxmdsøõjät.

⁶ Cujaboomä Herodes ja'a Pedro hänajty yajnöcx'a'añ cu'ughagujc, jimä Pedro hänajty mia'ay puuxtøogooty. Coods hänajty jaduhñ. Soldadohajuc hänajty mia'ay. Cø'õxoch hänajty jaduhñ mejtsnax. Jimä soldadohajxy hänajty yhadäna'ay puuxtøghaawjooty. ⁷ Mänitä Diosmoonsä tu'ug näguehxtø'xy ja'a Pedro ywiinduum. Mänitä jøøn jiihy yagjajøoyy puuxtøogooty. Mänitä Diosmoonsä ja'a Pedro jiahmyu'xy. Mänitä Pedro ñämaayyä:

—Tsögäm, päðøg.

Mänitá Pedro ja'a cadena quio'øghaduatá. ⁸ Mänitá Diosmoonsá miänáangumbá, ja'a hánajty jim tsohmbá tsajpoooty:

—Niwiøhnda'adsøø. Pägø'øw yø'ø mgø'øg.

Coo ja'a Pedro jaduhñ quiudiuuñ, mänit nāmáayyägumba:

—Pägø'øw yø'ø mjocxwit. Høøch pajáamác.

⁹ Mänitá Pedro ja'a Diosmoonsá jiaančh padu'ubøjcy. Cabá Pedro hánajty ñajuø'oy pø tøyyá ja'a Diosmoonsá jiaančh hijxy, tøgá ñä'á wiinhijx jaduhñ. ¹⁰ Mänitá Pedrohajxy jim ñajxy maa ja'a soldado jayøjpa hánajty yhadána'ayán. Mänit hajxy ñajxy maa ja'a miámetspán. Coo hajxy jim miejch maa tehñ piujxtøghaawán, mänit yhawaach hamdsoo. Coo hajxy piädsøømy, mänit hajxy weeñtiá jiaac nøcxy. Mänitá Diosmoonsá yhadägoyyøøñá. Nidiuhmä Pedro jaduhñ miähmøøyy.

¹¹ Mänitá Pedro wyiinmahñmejtsná. Mänit miänaañ quiopcooty:

—Tøyhajt jaduhñ cootchá Dios ja'a mioonsá tøø xyajnägüexy. Tøøch jaduhñ xyajnáhwa'ačh ja'a Herodesøxpá møødá judiøshajxy.

¹² Mänitá Pedro jim ñøcxy maa ja'a María tiøjcän, ja'a Juan ja'a tiaj. Jaduhñá Juan hajxy hánajty tyijpá Marcos. Tøø jäya'ayhajxy hánajty may yhamugø'oy tøgooty Diospa'yaaxpá.

¹³ Coo ja'a Pedro jim miejch, mänitá tøghaaw quiojxnojcy. Mänitá quixy tu'ug jim miejch maa ja'a tøghaawán, ja'a hánajty xøhajpá Rode. Miädowaambiä Rode hánajty jaduhñ pøñá tøjc cojxnojpa. ¹⁴ Coo ja'a Rode ja'a Pedro yo'mädooyy, mänitá Rode päyø'øguiä wyiimbijty xoonäacáp. Cabá Rode ja'a tøjc ñä'á yaghawaach. Mänit hoy ñägapy coogá Pedro hánajty jim tiäna'ay tøguuy. ¹⁵ Mänitá Rode ñämaayyá:

—Tøø miicháda'a mguhhiñ.

Pero tehngahná Rode hánajty miäna'añ cooc hánajty jie'ejä ja'a Pedro. Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ca'ada'a yø'ø jie'ejä. Ja'a yhaañämadah yø'ø.

¹⁶ Jimá Pedro ja'a tøghaaw hánajty tehngahná jia wi'i quiojxnocy. Coo hajxy hoy yaghawa'ačh, mänit hajxy yhiyjy coo hánajty jiaančh jie'ejä. ¹⁷ Mänitá Pedro seña tiuun quio'øhaam coo hajxy yhamønát. Mänit jaduhñ miädiaacy neby hánajty tøø yajpádsømyii puixtøgooty ja'a Diósám. Mänit jim jiaac mänaañ:

—Nøcxá Santiago hajxy hawaanä møødá mabøjpädøjc cootch tøø nnähwa'ačh.

Coo ja'a Pedro jaduhñ miädiaacpádøøyy, mänit wiingtuum ñøcxná.

¹⁸ Coo jobøøñá, mänitá soldadohajxy jiaančh tehñ yagjuøøyy coo ja'a Pedro hánajty quia'a jiiñiän puixtøgooty. ¹⁹ Mänitá Herodes yhanehmy coo ja'a Pedro yhøxta'awøøjät. Coo ja'a Pedro maa quia'a yajpaaty, mänitá soldadohajxy yajnähdsøømä, ja'a hajxy hánajty tøø yhadána'ayäbá maa ja'a puixtøjcän. Mänitá Herodes yhanehmy coo ja'a soldadohajxy yagho'ogøøjät. Mänitá Herodes jim choññ Judea. Mänit jim ñøcxy tsánaabiä Cesarea.

²⁰ Mänitá Herodes ja'a cu'ug jiaančh tehñ miäjootma'ty, ja'a hajxy hánajty tsánaabiä jim Tiro møødjim Sidón. Mänitá cu'ughajxy nägøxiä quiojyquiapxytiuuñ coo hajxy nägøxiä jim ñøcxät ja'a Herodes wyiinduum. Jimá Herodes ja'a mioonsá hánajty tu'ug xiøhaty Blasto. Møjtuuñgá Blasto hánajty jim miøød maa ja'a Herodes wyiinduumän. Mänitá cu'ugá Blasto hajxy miäjuuy coo ja'a Blasto ja'a cu'ug piuhbédät, weená tsip jaduhñ ñäxy miay. Hix, jimá cu'ughajxy hánajty tiuunäacthaty maa ja'a Herodes ñaaxootiän. ²¹ Coo hajxy hánajty tøø yajcuhudycy mänaa hajxy hánajty jim yhamugø'owa'añän maa ja'a Herodes wyiinduumän, mänitá Herodes ja'a reewyit piägøøyy. Mänit jim yhøxtaacy maa ja'a yhäñaabejtän, maa ja'a cu'ughajxy hánajty tøø yhamugø'oyän. Mänitá Herodes ja'a cu'ug tiägøøyy møødmädiaacpá.

²² Mänitá cu'ughajxy tiägøøyy yaaxpá:
—Yø'ø craa xim capxpá, jue'e yø'ø, Diosäda'a yø'ø; ca'ada'a yø'ø jiäya'ayä neby højtshájtäm.

²³ Tuuná hajxy jaduhñ ñä'á mänaañ, mänitá ja'a Diosmoonsá ja'a Herodes yajpa'ambejty. Paady jaduhñ yajpa'ambejtä je'leguiøxpá coo ja'a Dios hánajty tøø quia'a wiingudsähgø'øy. Mänitá Herodes tiøngcuhdusu'tsä. Mänit yho'nä.

²⁴ Pero ja'a Diosmädia'agy, tehngahná hánajty jaduhñ wia'xy wiinduhmyñaax wiinduhmyguiajpt.

²⁵ Hoorä, coo ja'a Bernabé møødá Saulo ja'a majjäya'adiøjc ja'a xädø'øñ hajxy hánajty tøø mio'oy jim Jerusalén, mänit hajxy wyiimbijnä. Mänit hajxy ñøcxtägajch jim Antioquia. Quipxiä Juan Marcos pianøcxy.

13

¹ Jim Antioquia, jimá jäya'ayhajxy hánajty may tøø yhamugø'oy Jesúswiingudsähgøøbiä. Näje'e hajxy hánajty tiuñ Diosmädia'agy-yajwiingapxøøbiä. Näje'e hajxy hánajty tiuumbä yajnähixøøbiä. Ja'a hajxy hánajty jaduhñ tuumbä, jue'e hajxy hánajty xiøhaty: Bernabé, Simón ja'a humybiä, Lucio ja'a Cirene-tsohmbä, Saulo, møød Manaén. Quipxiä Manaén

ja'a Herodes hänajty tøø miøødmuutsc-haty, ja'a hänajty jim tøø guibiernähätiiäbä Galilea. ² Jiibiä Dios hajty hänajty wyingudsähgø'øy jaguiay jayhu'ugy maa ja'a chajtøjc-hajxiän. Mänit hajxy ñämaayyá ja'a Dioshespíritäm:

—Tøøchä Bernabé møødä Saulo nyajnáhdijy coochä nduung hajxy xtiüünät. Mwiinguexáp hajxy jaduhñ.

³ Coo ja'a mäbøpádøjc-hajxy jaduhñ Dyiospa'yaaxpádøøyy, mänitä Bernabéhajxy quiø'ønähgajpá møødä Saulo. Mänitä Bernabéhajxy tiu'ubøjnä møødä Saulo.

⁴ Mänitä Bernabéhajxy wyinguejxä ja'a Dioshespíritäm coo hajxy wiädität Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Mänit hajxy jiiy yhädaacy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Seleucia. Mänit hajxy coo hoy biarcotägø'øy. Mänit hajxy ñøcxy Barjeshu'wiimb maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Chipre, ja'a mejyhagujpá. ⁵ Coo hajxy jim miejch, mänit hajxy jim biarcomanajcy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Salamina. Mänit hajxy tiägøøyy Diosmädia'agy-yajwiingapxøøbiä maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Jimä Juan Marcos hänajty piawädijpá nä'ä jamiøød.

⁶ Coo ja'a Bernabé ja'a cajpthuung hajxy hänajty tøø quiøxy hawädity jim Chipre, mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Pafos. Jimä jäya'ay hänajty tu'ug wiädijpá, ja'a hänajty xøhjäp Barjesús. Judío hänajty je'e. Wiinmahñmøød hänajty je'e. Jaduhñ hänajty yhöñda'agy cooc tyijy hänajty je'e Dyiosquexiä. ⁷ Hoyy Barjesús ja'a Sergio Paulo hänajty miøødnimiägu'ughadyii, ja'a hänajty tuumbä gobernador. Coo ja'a Sergio Saulo jaduhñ miädoyhajty coo ja'a Bernabé ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty miäwädity, mänitä Bernabéhajxy miøjyaaxä møødä Saulo. Miädowáambiägä Sergio Paulo ja'a Diosmädia'agy hänajty. ⁸ Haa ja'a Barjesús, Elimas hänajty xiøhaty hagriegoaam. Hoorä, coo ja'a Elimas jaduhñ miädoyhajty coogä Sergio Paulo ja'a Diosmädia'agy hänajty miädowa'añ, cabä Elimas jaduhñ yhojiäwøøyy. Mänitä Elimas ja'a Sergio Paulo jia jøjcaxpøøyy coo quia'a mäbøgät. ⁹ Haa ja'a Saulo, mejtstu'u hänajty je'e xiøhjäp møødä Pablo. Hoorä, miøødä Pablo ja'a Dioshespíritu hänajty. Mänitä Pablo ja'a Elimas wyiinhee'ppejty. ¹⁰ Mänit yhojy:

—Møjcu'uhuung, mjaanç tehñ yhöñdaacp miich. Jaanç tehñ yhaxøøg miichä mwiinmahñdy. Caj miich myajmädsocy coo jäya'ayhajxy hoy quiuhdujthädät. Ti miich jaduhñ coo mwil'i miäna'añ cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy quia'a tøyyä. ¹¹ Xyajcumädowaamb miichä Dios. Xyajwiinxoodsaamb miich jaduhñ. Jecy miich wiinds mmähmø'owa'añ. Caj miichä jajpá mdsoj hixa'añ, —nømä Elimas ñämaayyá.

Mänitä Elimas jiaanç wiinxoo'ch. Hobiänejpä hänajty tioonda'ay maa ñøcxø'øwät. Yhöxtaaby hänajty jaduhñ pøn jaduhñ wiinwidsäp. ¹² Coo ja'a Sergio Paulo jaduhñ yhiijy nebiä Elimas hänajty tøø jiaty tøø yhabetiän, mänit yagjuøøyy. Mänitä Diosmädia'agy jiaanç mäbøjcy coo tøyyä.

¹³ Mänitä Pablohajxy jim biarcotägøøguiumbä, møødä Bernabé, møødä Juan Marcos. Mänit hajxy miejyñäxjumbä. Mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Perga, jim maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Panfilia. Jimä Juan Marcos wiyimbijnä nidiuhm. Mänit yhädaacnä Jerusalén. ¹⁴ Coo ja'a Pablohajxy jim chohñ Perga, møødä Bernabé, mänit hajxy jiaac nøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Antioquia, jim maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Pisidia. Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänitä Pablohajxy chajtøjtägøøyy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Mänit hajxy jiiy yhäñaaguiädaacy. ¹⁵ Ja'a häna'c-hajxy hänajty jiiy tuumbä tsajtøgooty, mänitä Diosmädia'agy hajxy quiapxy maa ja'a Moisés jecy quiujahyyän, møødä maa ja'a profetahajxy jecy quiujahyyän. Mänitä Pablohajxy ñämaayyá:

—Mägu'ughajpádøjc, pø jii mijts mädia'agy hajxy mmädia'aga'añ, huuc capx hajxy, weenä cu'ughajxy miädoy.

¹⁶ Mänitä Pablo tiänaayyø'cy. Mänitä quiø'ø chajtsihy, weenä cu'ughajxy jaduhñ yhamädoowhit. Mänit miänaañ:

—Huuc hamädoowhit hajxy nägøxiä, mijts israelitashajxy, møødä mijts ca'a israelitabä. Mhaagä wiingudsähgøøbiä Dios hajxy. ¹⁷ Højts israelitabä, Dios højts nDioshajpy. Jegyhajty højtsä nhapä ndeedyhajxy hijty jim yhadsäna'ay maa ja'a naax xiøhatiän Egipto. Mänit hajxy jaduhñ yajnáhdijj ja'a Diösäm coo hajxy hänajty quiu'ughada'añii ja'a Diösäm. Mänit hajxy jim Egipto yhöxwoobädsøømä ja'a Diösäm. Jaduhñä Dios ja'a miäjaa yajcähxø'cy. ¹⁸ Coo hajxy jim wiomejtsä pactuum maa hänajty pøn quia'a tsäna'ayän, jim hajxy miähmøøyy juxychägui'xjomøjt. Miece'xtujpää Dios hänajty jaduhñ, hoyyä miädia'agy hänajty quia'a jagä yajtuunäxä. ¹⁹ Mänitä israelitashajxy jim ñøcxy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Canaán. Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jim tsänaabiä, ja'a näjxutujc-hagajptpá, cøjx hajxy yajcuhdägoyyii ja'a Diösäm. Mänit højtsä nhapä ndeedyhajxy ñaaxpaatnä. ²⁰ Mädaaxmägo'xjomøjt ja cupc hänajty tøø yhyty coo hajxy hänajty tøø choon Egipto.

Mänitä Dios miänaañ coo cuduung hajxy miøødhädät. Jaduhñ hajxy jecy miøødhajty. Ja'a Samuel, je'eds jaac tehñ tiuun cuduung. ²¹ Mänitä cu'ughajxy miänaañ coo gobiernä hajxy mio'owøøjät, coo hajxy jaduhñ yhane'emøøjät. Mänitä Dios ja'a Saul yajnáhdijy coo

je'e tiúnat gobierná, ja'a Cis yhuung. Benjamín ja'a Cis hánajty jegyhajty tøø yphaphaty tøø tieedyhaty. Juxychágui'xjomøjtá Saúl jaduhñ tiuunñ gobierná. ²² Mänitá Dios miánaanná coo Saúl jaduhñ quia'a tiúnat gobierná. Jaduhñ miánaanná coo David jaduhñ ween tiuunná gobierná: "Njaanč tehñ quiumáabiøčhá David jaduhñ, ja'a Isai yhuung. Cøxaamb jaduhñ quidiuna'añ waambátyhøch nnáma'awa'añ", nømá Dios ja'a David jecy ñänøømy. ²³ Mänitá Jecy cujey jiaac mejch. Ja'a Jesús ja'a David jecy yphajht tieedyhajty. Paadiá Dios ja'a Jesús quiejxy coo ja'a israelitashajxy jaduhñ ween miñ yajñahwa'ačhii. Jéquiáná Dios hajxy jaduhñ yajwiinwaanøøyyá coogá yajñahwaatspá hánajty quiexa'añ. ²⁴ Cahná Jesús hánajty tiägø'øyná wädijpá, jimá Juan ja'a israelitas ja'a Diosmádia'agy hánajty yajwiingapxø'øy coo ja'a yhaxøøgcduhjyt hajxy nägøxiá ñajtshixø'øwät, møøel coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot wyiingudsähgø'øwät, møød coo hajxy ñábétät. ²⁵ Coo ja'a Juan hánajty tiuumbädø'øwaanná, mänit miánaañ: "Jaduhñhöch mijtsáda'a xñänøømy cooc tyijy høøch nGristo. Ca'ačh nje'eja. Jimhøčhá njamiøød tu'ug jiaac medsa'añ. Maas møcmájaamøød je'e miedsa'añ queech høøčh. Cábøch cuhdujyt jaduhñ njaty møødá nebiá cuhdujyt je'e miøødän ja'a jaac medsaambá."

²⁶ Mägu'ughajpádøjc, højtsá Abraham jecy nhaphajht ndeedyhátäm; møød mijts ca'a judiøspá, mwiingudsähgøøbiá Dios hajxypá. Nägøxiá ja'a Dios hajxy tøø xyajñähdiñäm coo hajxy nägøxiá xyajñähwa'adsáañäm. ²⁷ Coo ja'a Jesús quioot' Jerusalén, cabá cu'ughajxy hánajty ñajuø'øy coo hánajty je'e Dyiosquexiá. Ni ja'a teedywiindsønhajxy hánajty quia'a najuøøbiá. Coo ja'a Jesús hajxy yajyagho'cá, jaduhñá Diosmádia'agy hajxy yajtøjijaty nej myiñän cujaay coo ja'a Diosquexy hánajty yagho'oga'añii. Ja'a profetadøjc-hajxy jaduhñ jecy cujahy, ja'a Diosmádia'agy hajxy hánajty jegyhajty mawädijpá. Høyyá cu'ugá Diosmádia'agy hánajty jia mädøy wiingusábadohaam nebiá profetadøjc ja'a Diosquexy hajxy hánajty jia mádia'aguiän, cabá cu'ughajxy hánajty ñajuø'øy coo ja'a Jesús hánajty Dyiosquexiá. ²⁸ Jaduhñá cu'ughajxy hánajty tehngajná ñä'ägá mánaañ cooc tyijy ja'a Jesús hánajty hanaxiá tøø quidiäeey. Pero cab hánajty jaduhñ ñä'ä tøyýäbá. Høy hánajty quia'a jagá tøyýä, tehngajná cu'ug ja'a Pilato hajxy jaduhñ ñämaay coo ja'a Pilato ja'a Jesús yajyagho'ogøøjät. ²⁹ Coo ja'a Jesús jaduhñ jiaanč ho'cy, cøjx jaduhñ tiøjaty nebiaty jim miádia'agyjiän maa ja'a Diosmádia'agy myiñän. Mänit yajmáñajcá cruzcøxp. Mänit hoy yajnaaxtägø'øy. ³⁰ Mänitá Dios ja'a Jesús yagjujypiøjtägajch. ³¹ Mayhoocá Jesús jaduhñ jiaac hijxá ja'a jiamiøødhajxy, ja'a hajxy hánajty quipxy tøø piadsohndá'aguiábá jim Galilea. Quipxiá Jesús hajxy piagoo'ty Jerusalén. Hoorá, jáda'ahatiá Jesús hajxy miádiaacpá maa ja'a judiøshajxiän coogá Jesús Quiáristo.

³² Paady højts mijts jaduhñ nyajwiingapxø'øy ja'a Jesúsøxpá. Jequiän højts nhap ndeedyhajxy yhawáañäxá ja'a Diósám coogá Dios ja'a yajñahwaatspá hánajty quiexa'añ. ³³ Coo ja'a Jesús hajxy tøø xñähho'túütäm, møød coo jiujypiøjtägajch, jaduhñá Jesús hajxy tøø xjiaanč yajñahwaatpám. Jaduhñá Dios ja'a miádia'agy yajtøjijaty neby højts nhap ndeedyhajxy jecy yhawáañäxám coogá Dios ja'a yajñahwaatpá hánajty quiexa'añ. Jaduhñ jim myiñän cujaay maa ja'a salmo miámetspän: "Høøch miich nHuunghajpy. Jáda'ačh miich tøø nyagjujypiøjtägach." ³⁴ Jéquiáná Dios jaduhñ miánaañ coogá yHuung hánajty yagjujypiøjtägatsa'añ, jaduhñäc je'e quia'a pú'udsät. Jaduhñ jim myiimbá cujaay maa ja'a Diosmádia'aguiän: "Mjítshøch ngunuu'xaamby nebiøčhá David tøø nyajñána'ayän. Nyajtøjiadámbiøch jaduhñ." ³⁵ Jaduhñ jim myiimbá cujaay wiingsalmojooty: "Caj miich mmána'ana'añ coo ja'a mHuungá ñi'xá quiopc piú'udsät, coo hánajty tøø yho'ogy. Myagjujypiøjtägatsaamby miich jaduhñ", nømá Dios ñämaayyá. ³⁶ Hoorá, coo ja'a David jecy miähanehmbädøøyy nebiá Dios hánajty tøø yajñähdiñjiän, mänitá David yho'ná tiägøøfiá. Mänit hoy ñäaxtägø'øy. Mänit piuutsná. Tøyhajyt jaduhñ. ³⁷ Pero ja'a Jesús, coo je'e yho'cy, cab je'e piuuch, je'eguiøxpá coo yagjujypiøjtägajtsá. ³⁸⁻³⁹ Mägu'ughajpádøjc, huuc hamádoowhit hajxy, jaduhñ højts mijts nyajwiingapxø'øy coo ja'a Jesús hajxy nägøxiá tøø xñähho'túütäm, møød coo jádähøoc jiujypiøjtägajch. Pønjaty jaduhñ mábøjp, nähwa'adsaamb hajxy je'e; hawa'adstuum hajxy miähmø'øwa'añ. Høyyá jecyquihdujyt hajxy hijty nja wi'i quidiunaañäm, ja'a Moisés jecy quijuhhyäbá, cab hajxy hoy pedyii ngudiunaañäm, paady hajxy hijty nga'a nähwa'adsaañäm. ⁴⁰ Naxy hádaa mádia'agy hajxy mdehñ miábøgät neby højts mijts chamñ nyajwiingapxø'øyän. Pø caj, wehndá hajxy mjat mhabétät nebiá profetadøjc-hajxy jecy quijuhhyän:

⁴¹ Huuc mädow hajxy, pønjaty jaduhñ mäwiingapxpejp,

myagjuø'øwáp hajxy jaduhñ;

mniguii'uds mniguiuhhämeedø'øwøøjáp hajxy.

Hix, hoy-yagjuø'øñøch jaduhñ njaanč tehñ yajcähxø'øga'añ maa mijts mwiinduumha-

xiän.

Pero cab hajxy jaduhñ miábøga'añ, ja'a hajxy hamdsoo ca'a hixaambá,

nømá Dios jecy miánaañ.

⁴²⁻⁴³ Mänitá Pablo miädiaacpádooñä. Coo ja'a Pablohajxy chajtøjpádsøømy møødä Bernabé, mänit hajxy ñämaayyá coo hajxy jadähooc ween min miädia'agy ja'a sábadó hánajty jaac miimbä, neby hajxy hánajty tøø yhuuc mädiaacpän. Mänitá Pablo jáya'ay hajxy may piadu'ubøjcä, møødä judiøshajxy, møødä ca'a judiøspähajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty mábøjpä. Mänitá Pablohajxy miänaañ coo ja'a jáya'ayä Dios hajxy homiänaajä yhajodhadät.

⁴⁴ Coo ja'a sábadó hánajty jadähooc yhabáatcumbä, mänitä cu'ughajxy jim miejch maa ja'a judiøš chajtøjc-hajxiän. Tøø ja'a cu'ughajxy hánajty miädoyhaty coo ja'a Pablo ja'a Diosmädia'agy hánajty jadähooc miädia'agáangumbä. ⁴⁵ Coo ja'a judiøš wyiindsøghajxy jaduhñ yhiyx coo ja'a cu'ughajxy hánajty jaanč tehñ miay tøø miech Diosmädia'agyhamädoowhijpä, mänit hajxy jiootma'ty. Mänit hajxy tiägøøyy mänaambä cooc tyijy ja'a Pablohajxy hánajty yhöñda'agy. Wiingapxpéjtábä Pablohajxy hánajty jaduhñ. ⁴⁶⁻⁴⁷ Pero cabä Pablohajxy ñä'ägä møjpädaacy. Mänit hajxy yhadsooyy:

—Jaduhñ höjtsä Dios tøø xwyiinguexy coo höjts mijs judiøspä jayøjp nyajwiingapxø'owät ja'a mädia'agy ja'a Jesúscøxpä. Pero caj mijs hádaa mädia'agy mnä'ägä mädowna'än. Coo hajxy jaduhñ mga'a mábøga'än, paady jaduhñ quia'a hawiinmatsä coo hajxy homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios homiänaajä jjugyhatiän. Cab höjts mijs hádaa mädia'agy nyajmøødmädia'agaannä. Jim höjtsä jáya'ay nøcxy nnä'ägä yajwiingapxø'owaannä, ja'a hajxy ca'a judiøspä. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian.

⁴⁸ Coo hajxy jaduhñ miädooyy, ja'a hajxy ca'a judiøspä, mänit hajxy xioondaacpøjcy. Mänit hajxy tiägøøyy mänaambä coogä Diosmädia'agy ja'a Jesúscøxpä jiaanč tehñ yhooyä. Mänit hajxy nägøxiä miäbøjcy, pøjatiä Dios hánajty tøø yajnähdiy coo hajxy jjugyhada'än homiänaajä neby je'e jjugyhatiän. ⁴⁹ Mänitá Diosmädia'agy ja'a Jesúscøxpä tiägøøyy wa'xpä wiinduhmyhagajpt. ⁵⁰ Mänitá mäyøøjaya'ayhajxy jiojcapxøøyyä møødä to'oxiøjc-hajxy, ja'a hajxy hánajty Dioswiingudsähgøøbiä. Jaduhñ hajxy ñämaayyá coo ja'a Pablo miädia'agyhajxy quia'a mábøjcäxät. Ja'a judiøšwiindsøghajxy jaduhñ mänaän. Jaduhñ hajxy hánajty miänaambä coo ja'a Pablohajxy yhöxpäbo'owøøjät. ⁵¹⁻⁵² Mänitá Pablo ja'a tiecy hajxy wyiinxijty wyiinwojpy, weenä naaxoc jaduhñ quioyqy ca'ay. Hijxtahnd hajxy jaduhñ yajcähxø'c coo ja'a jáya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty nämay quia'a mábøga'än. Pero ja'a jáya'ayhajxy hánajty mábøjpä, jaanč tehñ xioondaacp hajxy hánajty. Höxtä piaatypä Dioshespíritu hajxy hánajty. Mänitá Pablohajxy jim choññä møødä Bernabé. Mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Iconio.

14

¹ Mänitá Pablohajxy jim miejch Iconio. Coo sábadó yhabaaty, mänit hajxy ñøcxy maa ja'a judiøš ja'a chajtøjc-hajxiän. Mänitá Pablo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxøøyy. Mänitá jáya'ayhajxy may miäbøjcy, møødä judiøshajxy, møød hajxy ca'a judiøspä. ² Pero cabä judiøshajxy nägøxiä miäbøjcy. Mänitá jáya'ayhajxy jiojcapxøøyyä, ja'a hajxy hánajty ca'a judiøspä, ja'a hajxy hánajty mábøjpä. Jaduhñ hajxy jiojcapxøøyyä coo ja'a Pablo miädia'agy hajxy quia'a mábøjcäxät. Ja'a judiøshajxy jaduhñ mänaän, ja'a hajxy hánajty ca'a mábøjpä. Jaduhñ hajxy hánajty miänaambä coo ja'a Pablohajxy wyiingapxpedøøjät. ³ Jejquiiä Pablohajxy jim jiaac hijty Iconio. Cabä Diosmädia'agy hajxy hánajty tsähgø'ø-tsähgø'ø ñä'ä mädia'agy. Jaduhñ hajxy hánajty miädia'agy coogä Dios hajxy xjiaanč tehñ chójcäm. Madiu'u ja'a Pablo pa'am hajxy hánajty yajnaxy. Hijxtahnd hajxy hánajty yajcähxø'py jaduhñ coo ja'a Pablo ja'a Jesús ja'a miäjaa hajxy hánajty tøø mio'oyii. Hiç, ja'a Jesús ja'a miäjaahaamä pa'am hajxy hánajty yajnaxy. Jaduhñä cu'ughajxy hánajty tiu'ugmädia'aguia. ⁴ Pero cabä cu'ughajxy hánajty tiu'ugmädia'aguia. Näje'e ja'a judiøš miädia'agy hajxy hánajty miäbøjcä. Näje'e ja'a Pablo miädia'agy hajxy hánajty miäbøjcä. Dioswiinguexiä Pablohajxy hánajty tiuumby møødä Bernabé. ⁵ Mänitá møjtuungmøødpähajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a Pablohajxy quihuga'adsøøjät. Jaduhñä judiøshajxy piämänaambä møød hajxy ca'a judiøspä. ⁶ Coo ja'a Pablohajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jim piäyø'cy. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Licaonia, møød maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Lистра møød Derbe. ⁷ Mänitá Diosmädia'agy hajxy jim tiägøøyy yajwiingapxøøbiä Licaonia-naaxooty wiinduhmyhagajpt.

⁸ Jimä pa'amjaya'ay hánajty tu'ug čhänä'ay Lистра. Tecymiuquiiä mähdiøjc hánajty tøø myiñ tøø quia'ay. Cahnä hánajty mänaa yo'oyø'ogv. ⁹ Jiaanč tehñ yhamädoowhijpiä mähdiøjc hánajty waambatiä Pablohajxy hánajty miädia'agy. Coo ja'a Pablo ja'a mähdiøjc jaduhñ yhiyx coo ja'a mähdiøjcä jioot hánajty tøø piäda'agy coo miøcpøgät, møød coo hánajty miäbøcy coo ja'a Pablo ja'a Jesús miäjaa hánajty miøødhajtä, ¹⁰ mänitá Pablo ja'a mähdiøjc ñämaayy:

—Pädø'og, tänaayyø'og.

Mõcä Pablo jaduñ miänaañ. Mänitä craa jiaančh tänaayyø'cy. Mänit hoy tiägøõñä yohbiä. 11-12 Coo ja'a cu'ugä craa hajxy jaduñ yhiijy coo hänäjty tøø miøcpøcy, mänit hajxy tiägøøyy yaaxpä yhamdsoo hayuuc-haambyhajxy:

—Tøø ja'a Zeus hajxy xñägädäacäm møødä Hermes, ja'a hajxy nwiingudsähgøøyyämbä. Tøø hajxy jaduñ ñibiäda'agyii neby jäya'ayän —nømä Pablohajxy ñänøømä.

Jaduñnä Bernabé hänäjty yhajodhadyyi nebiä Zeusän. Haa ja'a Pablo, jaduñ hänäjty je'e yhajodhajtäbä nebiä Hérmesän, je'eguiøxpä coo ja'a Pablo hänäjty jiaančh tehñ miädia'agy. 13-14 Pero cabä Pablohajxy hänäjty wyiinjuø'oy waambaty hajxy hänäjty ñänøyyii. Hoorä, jimä tsajtøjc hänäjty tu'ug cajtpa'a maa ja'a cu'ugä Zeus hajxy hänäjty wyiingudsähgøøyän. Ja'a jäya'ay hänäjty jim tuumbä teedy, mänitä waj may yajmeich maa ja'a Pablohajxy hänäjty cajtpa'a tøø miähmø'oyän. Mayyä pøjy jaduñ yajmejspä. Mänitä Pablohajxy tiägøøyyä wiingudsähgøøyyäbä. Ja'a cu'ughajxy møødä teedy, je'e hajxy hänäjty mäwiingudsähgøøby. Mänitä teedyhajxy tiägøøyy mänaambä coogä waj hajxy hänäjty yoxa'añ ja'a Pablocøxpähajxy. Hagriegohaam hajxy jaduñ miänaañ. Coo ja'a Pablohajxy jaduñ wyiinjuøõñä nebiä cu'ughajxy hänäjty jiatcø'owa'añ, mänitä Pablohajxy tiägøøyy tajpä maabiä. Mänitä wyit hajxy quiøø'ch. Mänit hajxy jim tiägøøyy cu'ughagujc. Mänit hajxy yaaxy:

15 —Mägu'ughajpädøjc, ca'a højts xwyiingudsähgøø'oy. Jäya'ay højts nej mijtsän. Paady højts yaa tøø nmech maa mijts mgajptän, coo højts mijtsä Diosmädia'agy nyajwiin-gapxø'owät, jaduñnä Dios jujiä ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjçät. Jéquiänä Dios ja'a tsajt yhädiuñ, møødä naaxwiin, møødä mejy, møødä tijaty jaac jii, cøxiä. Jaduñnä Dios miäna'añ coo hajxy je'e mwiingudsähgøøñät, coo ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy mnajtshixøõñät, ja'a ca'a tsoobaatpä. 16 Hijty, jaduñnä Dios hijty miäna'añ coo ja'a jäya'ayä yhamdsoo cuhdujt hajxy ween yajtuñ. 17 Homiänaajä ja'a Dios yajcähxø'øgy coo hojioot jiaančh tehñ møødä maa mijtsøxpän, møød coo yajtu'uy coo yajta'xy, møød coo ja'a camä tu'u yaghoyø'oy, jaduñ hajxy ngaayy nhúccäm jootucj —nømä Pablohajxy miänaañ.

18 Hobiänejiä ja'a Pablo ja'a cu'ug hajxy jaduñ yajmäbøjcy coo ja'a waj hajxy quia'a yoxät, coo ja'a Pablohajxy jaduñ quia'a wiingudsähgø'owøød møødä Bernabé.

19 Mänitä judiøshajxy näje'e miejch. Antioquia hajxy hänäjty choon møød Iconio. Mänitä cu'ug hajxy yajmäbøjtägajch cooc tyijy ja'a Pablohajxy hänäjty yhøhnda'agy møødä Bernabé. Mänitä cu'ugä Pablo hajxy jaduñ jia ca'ch. Jaduñ hajxy hänäjty yhajodhaty coo ja'a Pablo hänäjty tøø yho'ogy, pero cab hänäjty tøø ñä'a ho'pä. Mänitä Pablo hajxy hoy yhøxwich cajtpa'a. 20 Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänäjty jaduñ tøø miäbøjçäbä, mänitä Pablo hajxy hoy jiuhmugø'oy. Mänitä Pablo jadähooc wyiimahñmeich. Mänitä Pablohajxy jaduñ jüby tiägøøguiumbä cajptooty møødä mäbøjçädøjc. Cujaboomä Pablohajxy jim choñh møødä Bernabé. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a cajpt hänäjty jaduñ xiøhatiän Derbe.

21 Coo ja'a Pablohajxy jim miejch Derbe, mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy hawaan hayaaxøbiä. Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ miädooyy, mänit hajxy may miäbøjcy. Mänitä Pablohajxy jim wyiimbøjçumbä. Mänit hajxy jim ñøcxtägajch Listra, møød jim Iconio, møød jim Antioquia, majaty hajxy hänäjty tøø yhuuc hoobiän. 22 Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänäjty tøø miäbøjçäbä, mänit hajxy wyiingapxøøyyä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuundujoot pianøcxät tehngahnä, hoy hajxy jaduñ cu jia mänax cu jia yajnaç ja'a tsaachpä ja'a peenä. Mänit hajxy jaduñ jim ñøcxät Dioswiinduum. 23 Majatiä Pablohajxy hänäjty wiädity, wyiinguejyyp hajxy hänäjty pøn jaduñ jim túnäp wiindsøn maa ja'a tsajtøjcän. Mänitä Pablo ja'a Dios hajxy pia'yaaxy coo hajxy jaduñ quiuweendähadøøjät ja'a Diosäm, ja'a hajxy hänäjty tøø miäbøjçäbä. Jaguiay jayhu'uguiä Dios hajxy hänäjty miänuu'xta'agy.

24 Mänitä Pablohajxy jim ñaxøøyy møødä Bernabé maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Pisidia. Møød hajxy jim yhoobiä maa ja'a naax hänäjty xiøhajpän Panfilia. 25 Mänitä Pablohajxy jim jadähooc miäjtscumbä Perge. Jimä Diosmädia'agy hajxy jadähooc yajwä'xcumbä. Mänit hajxy ñøcxy jadähooc Atalia. 26 Jim hajxy jadähooc hoy biarcotägø'oy. Mänit hajxy jim ñøcxcumbä Antioquia maa hajxy hänäjty jaduñ tøø yhuuc tsoñndaacpä, maa hajxy hänäjty jaduñ tøø wyiinguexyijän coo ja'a Dios ja'a tiuung hajxy tiünät. Coo hajxy jaduñ jim miejtstägajch Antioquia, yaghabejt hajxy jaduñ nebiä Dios hänäjty tøø yhane'emiän coo hajxy jaduñ tiünät. 27 Coo hajxy jim miejch Antioquia, mänitä Pablo ja'a mäbøjçädøjc hajxy wioomujcy. Mänit hajxy miädiaacy nebiatiä Dios hajxy hänäjty tøø piuhbedyijän, møød coo ja'a Dios cuhdujt jaduñ tøø yecy coo ja'a jäya'ayhajxy jaduñ miäbøjçät, ja'a hajxy hänäjty jaduñ ca'a judiøspä. 28 Jequiä Pablohajxy jim yhiijty Antioquia. Xyiicy xioñdaacy hajxy jaduñ møødä mäbøjçädøjc-hajxy.

15

¹ Mänitá jáya'ayhajxy jaduhñ jim näje'e miejch Antioquía. Judea hajxy hánajty tøø chohñda'agy. Mänitá mábøjpädøjc-hajxy yajñähixøøyyá coo hajxy jaduhñ quiudiünát nebiá Moisés hánajty jegyhajty tøø yhane'emián, coo hajxy yajcuncuncidarhádát. Cooc hajxy jaduhñ quia'a cudiünát, cábc hajxy jaduhñ ñähwá'adsát. Ja'a jáya'ayhajxy hánajty jim tsohmáb Judea, je'edsá mábøjpädøjc hajxy jaduhñ yajñähixøøyy. ²⁻³ Pero cabá Pablo-hajxy jaduhñ quiumaayy coo ja'a mábøjpädøjc-hajxy jaduhñ yajñähixø'owøøjät. Mänitá Pablo ja'a mádia'agy hajxy jaduhñ yajcapxiøøyy coo ja'a mábøjpädøjc-hajxy jaduhñ quia'a mábøgät neby hajxy hánajty tøø yajñähixø'oyiijän coo hajxy tsipcøxp yajcuncuncidarhádát. Mänitá Pablohajxy jim quiejxá Jerusalén møødä Bernabé, møødä wiinghána'c-hajxy. Ja'a mábøjpädøjc-hajxy jaduhñ mäguexy coo ja'a tsip ja'a pleetá jaduhñ ween nøcxy yajcøxy yajmay. Ja'a jáya'ayhajxy hánajty jim tuumbá Jerusalén maa ja'a tsajtøjcän, je'edsá tsip ja'a pleetá hajxy hánajty miøødyajcøxaamby miøødyajmayaamby, jaduhñ hajxy quia'a tsipyajpádø'nát. Coo ja'a Pablohajxy jim tiu'ubøjcy Antioquía, mänit hajxy jim ñaxøøyy maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Fenicia, møød jim maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Samaria. Jimá Pablo ja'a mábøjpädøjc hajxy miøødmádiaacy, ja'a hajxy hánajty tsánaabiá jim Fenicia møød jim Samaria. Jaduhñá Pablohajxy miádiaacy coogá jáya'ayá Diosmádia'agy hajxy hánajty tøø piadu'ubøcy, ja'a hajxy hánajty ca'a judiøspá, møød coogá yhamdsøo cuhdujt hajxy hánajty tøø ñajtshixøøñá. Coo ja'a mábøjpädøjc-hajxy jaduhñ miádooyy, mänit hajxy jaduhñ jiaančh tehñ xioondaacy.

⁴ Coo ja'a Pablohajxy jim miejch Jerusalén møødä Bernabé, mänitá mábøjpädøjc-hajxy jim yhamugøøyy maa ja'a tsajtøjcän, møødä Dioswiinguexyppähajxy, møødä tsajtøjc-wiindsøñhajxy. Mänitá Pablohajxy miádiaacy nebiatiá Dios hajxy hánajty tøø piuhbedyijän. ⁵ Jimá fariseøshajxy näje'ebá. Tøø ja'a Diosmádia'agy hajxy hánajty miábøjpá ja'a Jesucristocøxpá. Mänit hajxy tiánaayyø'cy. Mänit hajxy miánaañ:

—Tsiøpcøxpá mábøjpädøjc-hajxy yajcuncuncidarhájptá, hoy hajxy jaduhñ quia'a jagá judiøspá; weená mádia'agy hajxy jaduhñ quiudiüñ nebiá Moisés jecy yhanehmián —nøñmä fariseøshajxy miánaañ.

⁶ Mänitá Dioswiinguexyppähajxy yhamugøøyy møødä tsajtøjc-wiindsøñhajxy. Mänit hajxy tiägøøyy mádiaacpá waambatiá fariseøshajxy tøø miána'añ. ⁷ Mänitá Pedro tiánaayyø'cy mádiaaccujc. Mänit yajcapxøøyy:

—Puhyá'adiøjc, mnajuøøby hajxy jaduhñ coochá Dios jecy xwyiinguejxy coochá jáya'ayá Diosmádia'agy nyajwiingapxø'owát, ja'a hajxy ca'a judiøspá, coo hajxy miábøgät, jaduhñ hajxy ñähwa'ads quuihwá'adsát. ⁸ Haa ja'a Dios, xyhixyhájtämä njootá njuoññdyhajxy. Coo ja'a Diosmádia'agy hajxy jaduhñ miábøjcy, ja'a ca'a judiøspá, mänitá Dioshespíritu hajxy miøøyyábá, nebiá Dios ja'a yHespíritu hajxy tøø xmiøøyyám højtshájtám. Jaduhñá tøyhajt hajxy nmøødhájtám coo ja'a nähwaatstaact hajxy jaduhñ piaatpá, neby højts tøø nbáatám. ⁹ Tu'cuhdujtá Dios hajxy tøø xyajñähwaats tøø xyajcuhwaatsám møødä cäjpá judiøspähajxy. Coo hajxy jaduhñ tøø miábøjpá, paadiá piojppá quiádieeyhajxy tøø ñähwaatspá. ¹⁰ Pero jaduhñ mijts mja mána'añ coo ja'a cäjpá judiøspá ja'a mádia'agy hajxy jaduhñ quiudiüumbát nebiá Moisés jecy yhanehmián. Ni højts pedyii nga'a cudiüunám, højts judiøshájtám. Ni højtsá nhapá ndeedyhajxy hjty jegyhajty hoy quia'a cudiüunám. Coo mijts jaduhñ mja mána'añ coo ja'a cäjpá judiøshajxy jaduhñ quiudiüumbát, jaduhñ hajxy myajcähxø'øgy nebiá Dios ja'a miádia'agy hajxy mga'a mábøjcäbän. ¹¹ Pero jaduhñ hajxy nnajuøøyyám coo ja'a Jesús hajxy tøø xñá'a yajñähwaatsám tu'cuhdujt, møød højts judiøspähájtám, møødä cäjpá judiøshajxy. Hojiotá Jesús jaduhñ miøødhajpy maa højtsøcøphájtám —nøñmä Pedro miánaañ.

¹² Mänitá mábøjpädøjc-hajxy miádiaacpádøøyy, ja'a hajxy hánajty jim tsánaabiá Jerusalén. Mänitá Pablohajxy tiägøøyy mádiaacpá møødä Bernabé nebiatiá Dios ja'a miájaa hánajty tøø yajcähxø'øgy maa ja'a jáya'aguioøxpähajxiän, ja'a cäjpá judiøspähajxy, møød nebiatiá Pablo ja'a hoy-yagjuøøñájatypá hajxy hánajty tøø tiuñ. ¹³ Coo ja'a Pablohajxy jaduhñ miádiaacpádøøyy, mänitá Santiago miánaañ:

—Puhyá'adiøjc, huuc tuñá mayhajt hajxy, huuc hamádoowhit hádaa mádia'agy hajxy. ¹⁴ Jaduhñá Simón tøø miádia'agy coo ja'a Dios ja'a hojiot miøødhajñá maa ja'a jáya'aguioøxpähajxiän, ja'a hajxy cäjpá judiøspá, møød coo ja'a Dios wyyimbyi pønajat jaduhñ quiu'ughádäp. ¹⁵ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmádia'aguiän nebiá profetadøjc-hajxy jecy quiapxy miádiaaquian coo ja'a Dios hojiot hánajty miøødhada'añ maa ja'a jáya'aguioøxpähajxiän, ja'a hajxy cäjpá judiøspá. Jaduhñá profeta Amós jecy quiujahy quiuguee'ch ¹⁶ coo ja'a Dios jaduhñ miánaañ:

Nguexáambiø'chä nguuexy coo ween jaduhñ yhanehmbá nebiá David jecy yhanehmián,

¹⁷ jadúññhø'chä jáya'ayhajxy xwyiingudsähgø'owát,

ja'a hajxy cäjpá judiøspá, pønjátyhøch tøø nwiimbyi cooch je'e ngu'ughádát.

¹⁸ Jéquiäná Dios jaduhñ miánaañ coo jaduhñ yajtøjiada'añ.

¹⁹ Mänitá Santiago jiaac mänaañ:

—Tøyhajt jaduñh nebiá Diosmädia'agy miána'añän. Cab jaduñh yhahixø'øy coo ja'a mäbøjpädøjc hajxy nghanéhmämät, ja'a hajxy ca'a judiospä. Cab hajxy nmamáayänät coo højtsä nguhdujt hajxy xpiahíxämät, højts judiøshájtäm. ²⁰ Jaduñh mäböcypiá, tsøc hajxy yajnajaayøøyyäm coo hajxy jaduñh quia'a tsú'udsät tjatiá jáya'ayhajxy tøø yoxy quepychechwínduum, møød coo wiingto'oxiøjc hajxy quia'a møødmá'awät, møød coo animal hajxy quia'a tsú'udsät ja'a jañø'xiee'xypä, møød coo animalnøty hajxy quia'a hu'ug quia'a jøø'xät. ²¹ Jaduñh Moisés jecy quiujahy coo højts jaduñh nguhdujthájtämät, højts judiøshájtäm. Jaduñh højts wiindu'ugpoo'xxiøø nyajnähixøøyyäm maa ja'a tsajtøjcän wiinduhmyhagajpt.

²² Mänitá mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiá quiojyquiapxyhajty møødä Dioswiinguexypähajxy, møødä tsajtøjc-wiindsøn'hajxy, coo ja'a cunocy hajxy jim quiéxät Antioquia, coo ja'a Pablo-hajxy miødhadøøjat møødä Bernabé. Mänitá Judashajxy jaduñh wyiinguejxä møødä Silas coo hajxy jaduñh quiunocyhádt. Jimä Judashajxy hánajty quiopc-haty møødä Silas maa ja'a tsajtøjcän. Mejtsu'u ja'a Judas hánajty xiøhaty møødä Barsabás. ²³ Mänitá mäbøjpädøjcä nocy hajxy yhädiuñ. Mänitá Pablo ja'a nocy hajxy yajcø'ødägøøyyä coo hajxy miänøcxät Antioquia. Jaduñh nocy hajxy quiujahy:

“Puhya'adiøjc, mijts hädaa nocy nyajnäguejxyp, mijts ca'a judiospä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø mmäböcy, pønajty jim tsánaaby Antioquia, møød jim Siria, møød jim Cilicia. Højts hädaa nocy tøø nhädiuñ, højts mäbøjpädøjc yaa hijpä Jerusalén, møødä Dioswiinguexypähajxy, møødä tsajtøjc-wiindsøn'hajxy. ²⁴ Tøø højts jaduñh nmädoyhaty coo højtsä nmägu'ughajpähajxy näje'e jim tøy yhooy maa mijtsän. Ca'a yhojts jaduñh nguejx; hamdsoo jøøt hajxy jim tøy ñøcxät. Jaduñh højts tøy nmädoyhaty coo mijtsä häna'c xjia wi'i wyiinhøøna'añ, ja'a hajxy jim tøy yhooyäbä maa mijtsän, møød coo mijts näje'e tøy myajwiinhøøñ. ²⁵ Coo mijtsä häna'c jaduñh xjia wi'i wyiinhøøna'añ, paady højts tøy ngojyquiapxyhaty coo højtsä nmägu'ughajpää nämetsc jim nguéxät maa mijtsän näguipxy møødä Pablo møødä Bernabé. Højtsä Pablo njaanč tehñ chojpy njaanč tehñ pia'häyooby møødä Bernabé. ²⁶ Jaanč tehñ yhooyä Pablo ja'a Jesucristo hajxy miäduñ. Coo hajxy jaduñh hoy miäduñ, paady hajxy mayhooc tøy jia wi'i yagho'oga'añii. ²⁷ Ja'a Judas højts nwiinguejxyp møødä Silas coo hajxy jim ñøcxät maa mijtsän. Hajjäya'ayhaam mijts jaduñh xmiøødmädia'aga'añ waambaty højts cham njaay ngueehän nocyquiøxp. ²⁸⁻²⁹ Jaduñh højtsä Dioshespíritu tøy xmiøødcøjyquiapxyhaty coo mijts nghané'emät coo hajxy mga'a tsú'udsät mädyijjaty animal ja'a häna'c tøy yoxy quepychechwínduum, møød coo animal hajxy mga'a tsú'udsät ja'a jañø'xiee'xypä, møød coo wiingto'oxiøjc hajxy mga'a møødmá'awät. Coo hajxy jaduñh mgudiünät, jaduñh hajxy mniyaghooy'øwøøjat. Cabä wiingcuhtjyt yaghane'ema'añ. Ja'a Dios hajxy jaduñh xcwieendähädäp.” Jaduñh mäbøjpädøjcä nocy hajxy yhädiuñ, ja'a hajxy hánajty jim hijpä Jerusalén.

³⁰ Mänitá Pablohajxy jim tiu'ubøjcy møødä Bernabé, møødä Judas, møødä Silas. Mänit hajxy jim ñøcxy Antioquia. Coo hajxy jim miejch, mänitá mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiá jim yhamugøøyy maa ja'a tsajtøjcän. Mänitá Pablo ja'a mäbøjpädøjcä nocy hajxy yajcø'ødägøøyy. ³¹ Mänitá mäbøjpädøjcä nocy hajxy quiapxy. Mänit hajxy jiaanč tehñ jiootcugøøyy je'eguiøxpä coo hajxy jaduñh quiapxmøøcpøjcä nocyhaam. ³² Mänitá Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxøøyyä. Ja'a Judashajxy jaduñh capx møødä Silas. Yoñ hajxy jaduñh quiapxy miädiaacy. Diosquexiá Judashajxy hánajty møødä Silas nämetsc. ³³ Maxiøø ja'a Judashajxy jim yhiyty Antioquia møødä Silas. Coo hajxy hánajty wyiimbidaannä, mänit hajxy ñämaayyä coo ja'a Dioscuju'uyäp hajxy jim nøcxy yecy Jerusalén. Mänitá Judashajxy ñøcxnä Jerusalén maa hajxy hánajty tøy yhuuc tsohndaacpä. ³⁴ Pero cabä Silas ja'a Judas pianøcxy. Jim miähmøøyy Antioquia ³⁵ näguipxy møødä Pablo møødä Bernabé. Mänitá Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajwiingapxøøbiä näguipxy møødä mäbøjpädøjc-hajxy nämaybiä.

³⁶ Mänitá Pablo ja'a Bernabé cujecy ñämaayy:

—Jam jadähooc wädjätäm majatiá Diosmädia'agy hoy nyajwá'xäm. Jamä mäbøjpädøjc cuhíxäm pø tehngahnä ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy pianøcxy.

³⁷ Jia nähadsøow ja'a Bernabé jaduñh. Mänit jaduñh jia mänaañ coo ja'a Juan Marcos hajxy cu miødhajty. ³⁸ Pero cabä Pablo jaduñh miänaañ coo ja'a Juan Marcos hajxy jaduñh miødhädät je'eguiøxpä coo ja'a Juan Marcos hajxy hánajty tøy piuhwa'ačhii mänaa hajxy hánajty jim wiäditiän Panfilia maa ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty yajwa'xiän. ³⁹ Coo ja'a Pablo hánajty quia'a tu'ugmädia'aguiä møødä Bernabé, paady hajxy mänit ñiwiä'xä. Mänitá Bernabé ja'a Marcos wiowø'cy. Mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy jim ñøcxy mejyhawiimb maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Chipre. ⁴⁰ Haa ja'a Pablo, mänit je'eduñh miänaañ cooc ja'a Silas hánajty miøødwädita'añ. Mänitá mäbøjpädøjcä Dios hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a Pablohajxy piuhbedøøjat. Mänitá Pablohajxy tiu'ubøjnä møødä

Silas. ⁴¹ Mänit hajxy jim ñaxooyy Siria mөөд jim Cilicia. Majatiä Pablohajxy hänäjty wiädity, jimä mäbөpädөjc hajxy hänäjty quiaipxmөcpөcy.

16

¹ Mänitä Pablohajxy jim ñöcxy Derbe. Coö hajxy jim tiu'uböjcumbä, mänit hajxy jim ñöcxcumbä Lистра. Jimä craa hajxy tu'ug hoy piaady. Timoteo ja'a craa hänäjty xiöhaty. Miäbөjpiä Timoteo ja'a Diosmädia'agy hänäjty. Ja'a Timoteo ja'a tiajjä, judia hänäjty je'e. Jaanä miäbөjpiä Diosmädia'agy hänäjty je'ebä. Ja'a Timoteo ja'a tieediä, ca'a hänäjty je'e judiosä. ² Quiumaabiä mäbөpädөjcä Timoteo hajxy hänäjty, ja'a hajxy hänäjty jim tsänaabiä Lистра mөөд jim Iconio. ³ Mänitä Pablo ja'a Timoteo ñämaayy coö hänäjty mioöwädi'ta'añ. Pero cahnä Timoteo hänäjty yajcircuncidarhaty. Mänitä Pablo ja'a Timoteo yajcircuncidarhajtä, jaduhnä judioshajxy jaduhnä quia'a jootmä'adät. Hiç, ñajuöobiä judioshajxy hänäjty nägöxiä coö ja'a Timoteo hänäjty quia'a yajcircuncidarhatyña. Coö ja'a Timoteo ja'a tieedy hänäjty quia'a judiosä, paadiä Timoteo hänäjty quia'a yajcircuncidarhatyña. ⁴ Mänitä Pablohajxy tiägöoyy wädiypä cajpt-cajpt mөөдä Silas mөөдä Timoteo. Majaty hajxy hänäjty wiädity, jimä mäbөpädөjc hajxy hänäjty yajmädojhaty waambatiä Dioswiinguexypähajxy hänäjty tөө yhane'emiän, mөөдä tsajtөc-wiindsönhajxy, ja'a hajxy hänäjty jim hijpä Jerusalem. ⁵ Jaanä jaduhnä Pablo ja'a mäbөpädөjc hajxy hänäjty quiaipxmөcpөjpä wiinduhmyhagajpt, paadiä mäbөpädөjcä Diosmädia'agy hajxy hänäjty hoy jiaac tehm miäbөcy. Mөөд hajxy hänäjty jiaac tehm miayö'öy jabom-jabom.

⁶ Pero cabä Pablo cuhdjty hajxy choj mooyä ja'a Dioshëpiritäm coö ja'a Diosmädia'agy hajxy jim nöcxy yajwa'xy Asia. Paady hajxy jim jiaac wädipty Frigia mөөд jim Galacia. ⁷ Mänit hajxy jim miejch maa ja'a naax hänäjty xiöhatiän Misia. Mänit hajxy jia mänaañ coö hajxy jim ñöcxät maa ja'a naax hänäjty xiöhatiän Bitinia. Pero cabä Jesús yHëpiritu jaduhnä miänaañ coö hajxy jim ñöcxät. ⁸ Coö hajxy jim ñaxöoyy Misia, mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänäjty xiöhatiän Troas. ⁹ Mänitcoodsä Pablo jäya'ay tu'ug wyiinhjxy. Jim hänäjty choon maa ja'a naax hänäjty xiöhatiän Macedonia. Tänaaby hänäjty jaduhnä. Mänitä Pablo ñämaayy: "Huuc tunä mayhajt, jam höjtsä Diosmädia'agy yajwiingapxöoyyac jim Macedonia." Jaduhnä Pablo miänuu'xtaacä. ¹⁰ Coö ja'a Pablo jaduhnä wyiinhjxy, mänit höjts jaduhnä nwiinmaayy coö höjts jim njaançhöcxät Macedonia. Jaduhnä höjts hänäjty nwiinjü'öy coö höjtsä Dios hänäjty tөө xwyiinguexy coö höjtsä Diosmädia'agy jim nöcxy nyajwa'xy.

¹¹ Mänit höjts hoy nbarcotägö'öy. Mänit höjts jim ndsohñ Troas. Mänit höjts nnöcxy mejyhawiimb maa ja'a naax hänäjty xiöhatiän Samotracia. Mejyhagujcä naax jaduhnä. Cujaboom höjts jadähooc nbarcotägööguiumbä. Mänit höjts njaac nöcxy mejyhawiimb maa ja'a cajpt hänäjty jaduhnä xiöhatiän Neápolis. Coö höjts jim nmejch mejyhawiimb, mänit höjts nbarcopädsömnä. ¹² Mänit höjts nnöcxcumbä maa ja'a cajpt hänäjty jaduhnä xiöhatiän Filipos, jim Macedonia-naaxpa'a. Jimä Rómabä jäya'ayhajxy hänäjty nämay çhänä'ay. Jim höjts jaduhnä maxioö nhijnä. ¹³ Coö ja'a poo'xxioö yhabaaty, mänit höjts jim nnöcxy möjnöbä'a, jim cajtpa'a. Jimä judios ja'a Dios hajxy hänäjty naxy pia'ya'axy. Jimä to'oxiojc-hajxy hänäjty näje'e tөө yhamugö'öy. Mänit höjts jim nhöxtaacy. Mänit höjtsä jäya'ay ndägöoyy yajmөөdmädiaacpä ja'a Diosmädia'agy, ja'a hajxy hänäjty tөө yhamugö'öyäbä. Haagä to'oxiojc hajxy hänäjty je'e. ¹⁴ Tu'jäya'ay hänäjty xiöhaty Lidia. Jim hänäjty choon maa ja'a cajpt hänäjty xiöhatiän Tiatira. Hucywyit hänäjty tioo'py, ja'a hojtiatypä. Wyiingudsähgöobiä Lidia ja'a Dios hänäjty. Mänitä Dios ja'a Lidia yajmäbөjcy waambatiä Pablo hänäjty yajnähihö'öy. ¹⁵ Mänitä Lidiahajxy hoy näbety nägöxiä mäduhñtiä hajxy hänäjty jim yhity maa ja'a tiöjcän. Mänit höjtsä Lidia xñämaayy:

—Pө mnänaamb hajxy jaduhnä coöçhä Dios ja'a miädia'agy hamuumdu'joot nmäbөjcä, jam hajxy jim mejtsta'ag maachä ndöjcän —nөm höjts jaduhnä xñämaayyho'cy.

Mänit höjts jim hoy nmejtsta'agy.

¹⁶ Wiinghooc höjts hänäjty jim nnöcxy maa ja'a Dios hajxy hänäjty pia'ya'axiän. Tu'haamnөcpxä, jim höjtsä cäxyiihäna'c tu'ug hoy nbaady. Cudoogö'öy hänäjty je'eduhñ. Ja'a haxöögpä hänäjty mөөд. Cuwiinmahñdy hänäjty je'eduhñ. Cöxiä hänäjty jaduhnä ñajuö'öy tijaty hänäjty jadäanäp tunäanäp. Majiatiä xädö'өн hänäjty ñämeçhi coö hänäjty jaduhnä cöxiä ñajuö'öy. Coö xädö'өн hänäjty mio'oyii, cöxiä wyiindsön hänäjty miöödiägach, mäduhñtiä hänäjty quianarhaty. ¹⁷ Mänit höjtsä cäxyiihäna'c xpiadu'uböjcy höçhaam. Mänit tiägöoyy yaaxpä jojpä:

—Yө'ө jäya'ayhajxy, ja'a Dios hajxy miäduumby, ja'a maas möc cuhdjty mөөdpä. Mijts hajxy xyajwiingapxö'öwaamb neby hajxy mnähwa'ads mguhwä'adsät.

¹⁸ Maxioö höjtsä quixy jaduhnä xpiawädipty yaaxäp wäanäp. Coö ja'a Pablo jaduhnä çhijpänä coö ja'a quixy jaduhnä wyi'i ya'axy, mänitä Pablo ñäwa'wiimbijty. Mänitä Pablo ja'a haxöögpä yhöxquejxy:

—Ja'a Jesucristoc'oxp'och miit'ch nh'oxquexy; p'ads'om jii'by maa y'ø'ø cäxyii'häna'cän —n'omä Pablo miänaañ.

Mänit'ä hax'ø'øgpä jaduh'n jiaanch' p'ads'ø'ømy.

¹⁹ Coo ja'a quixiä wyiinds'øn'hajxy jaduh'n yhi'jxy coo ja'a quixy hänäjty jaduh'n t'øø ñähwa'a'chii, mänit' hajxy jaduh'n ñaju'ø'øyy coo ja'a quixy hänäjty jaduh'n quia'a canarhadaañä, m'øød coo xäd'ø'øñ hajxy hänäjty quia'a mo'owäañänä. Mänit'ä Pablohajxy miajts'ä m'øødä Silas. Mänit' hajxy yaj'n'ø'cxä hagu'jc. ²⁰ Mänit' hajxy jaduh'n ñäx'ø'ow'ø'øyyä:

—Hädaa judi'oshajxy, cajptyajma'p hajxy jaduh'n. ²¹ Wiingcu'hu'j h'øjts x'jia wi'i ya-ñähix'ø'owäañäm. Cab hajxy hawiinmats nmäb'ø'jcämät, je'egui'ø'xpä coo hajxy jim nds'ø'hñäm Roma —n'omä Pablohajxy ñän'ø'ømä.

Ja'a quixiä wyiinds'øn'hajxy jaduh'n mänaañ.

²² Mänit'ä Pablohajxy ñähäd'ø'cä ja'a cü'ugäm. Mänit'ä cuduu'ng'hajxy miänaañ coo ja'a Pablo ja'a wyithajxy yajts'ijj'äxät, m'øød coo hajxy wiobho'og'ø'øjät paxyhaam.

²³ Coo ja'a Pablohajxy hänäjty t'øø wiobho'ogyii, mänit' hajxy hoy chumyii. Mänit'ä tsumyjiäya'agwieendähajp'ä yhan'ehñä coo ja'a Pablohajxy hoy cwieendähäd'ø'øjät. ²⁴ Mänit' hajxy hoy piäda'agyii hadsih'xtuum jii'by pujxt'ø'gooty. Pu'uyhawa'ads'ootiä tiecy'hajxy jaduh'n yhame'mú'jcäxä.

²⁵ Cu'p'tuh'mdä hänäjty jaduh'n, jii'biä Pablo ja'a Dios hajxy hänäjty pia'h'øyy pia'ya'axy. Jii'biä miädsu'myjiäya'ayhajxy hänäjty jaduh'n yhamädoow'hyty. ²⁶ Mänit'ä hujx moc' ñajxy. H'øxtä tsäyuu'yy ja'a pujxt'ø'jc jaduh'n. C'ø'jxä t'øghaaw jaduh'n yhawa'a'ch. M'øødä cadena jaduh'n c'ø'jx pioty maa ja'a tsumyjiäya'ayhajxy hänäjty jaduh'n quiuxochän. ²⁷ Coo ja'a tsumyjiäya'agwieendähajp'ä mia'abiäd'ø'cy, mänit' jaduh'n yhi'jxy coo ja'a t'øghag'ø'ow hänäjty jaduh'n t'øø qui'øxy hawa'a'ach. Mänit' jaduh'n miänaañ cooc tyijy ja'a tsumyjiäya'ayhajxy t'øø qui'øxy päy'ø'øgy. Mänit'ä espada jiuu'ty. Niyagho'og'äañäp hänäjty jaduh'n hamdsoo je'egui'ø'xpä coo hajxy cu piäy'ø'cy. ²⁸ Mänit'ä Pablo yaax'y:

—Ca'a jaduh'n mniyagho'ogyii. Chaa h'øjts jaduh'n näg'ø'xiä. Caj p'øn t'øø piäy'ø'ogy —n'omä tsumyjiäya'agwieendähajp'ä ñämaayyä.

²⁹ Jaanch' teh'm chähg'ø'øby hänäjty je'eduh'n. H'øxtä tsäyuu'by hänäjty je'eduh'n. Mänit'ä j'ø'øon hoy quioñ. Päy'ø'øguiä ti'øjtäg'ø'øguiumbä. Mänit'ä Pablohajxy hoy wyiin'jicäda'agyii m'øødä Silas. ³⁰ Mänit' hajxy yh'øxwoobäds'ø'ømä pujxt'ø'gooty. Mänit' hajxy miäyajt'ø'owä:

—Wiinds'øn'ø'jc, ja wi'i ñähwa'adsämb'ø'ch h'ø'øch. Nébyh'øch jaduh'n njat'ø'øwat.

Ja'a tsumyjiäya'agwieendähajp'ä jaduh'n mänaañ. ³¹ Mänit'ä Pablohajxy yhadsooyt:

—Coo hajxy jaduh'n mmäb'ø'gät ja'a Wiinds'øn' Jesusc'oxp'ä, jaduh'n hajxy mnähwä'adsät mäduh'ñtiä hajxy jim mhity maa ja'a md'ø'jcän.

³² Mänit'ä tsumyjiäya'agwieendähajp'ä ja'a Dioscapxy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy yajwiingapx'ø'oyii mäduh'ñtiä hajxy hänäjty jim yhyty maa ja'a j'ø'øon maa ja'a ti'ø'jcän. Ja'a Pablohajxy jaduh'n mäyajwiingapx'ø'øyy. ³³ Moññä hänäjty jaduh'n. Mänit'ä Pablohajxy hoy yajts'i'yii m'øødä Silas majaty hajxy hänäjty jaduh'n t'øø chaa'ch'ø'oyän. Ja'a tsumyjiäya'agwieendähajp'ä jaduh'n mäyajts'i'w. Mänit' hajxy näg'ø'xiä hoy ñäbety mäduh'ñtiä hajxy hänäjty jii'by yhyty maa ja'a j'ø'øon maa ja'a ti'ø'jcän. ³⁴ Mänit'ä Pablohajxy jim wioon'ø'cxä maa ja'a craa ti'ø'jcän. Mänit' hajxy yajcaayy yaghuucä. Jaanch' teh'm xioon'daac ja'a craahajxy jaduh'n je'egui'ø'xpä coo ja'a Dioscapxy ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty t'øø miäb'ø'cy.

³⁵ Coo j'io'ø'øyy, mänit'ä cuduu'ngä policia hajxy quiejxy maa ja'a pujxt'ø'jcän. Mänit'ä policia ja'a tsumyjiäya'agwieendähajp'ä hajxy hoy ñäma'ay coo ja'a Pablohajxy ween yh'øxmachii m'øødä Silas. ³⁶ Mänit'ä Pablo hoy ñämaadi'ägachii:

—T'ø'øchä cuduu'ng'hajxy jaduh'n xyhane'emy coo'ch mijts nh'øxmädsät. N'ø'cx hajxy jaduh'n jootcu'jc.

³⁷ Mänit'ä Pablo ja'a policia ñämaayy:

—H'øjts, Roma h'øjts nx'ønaxy. Jaduh'n h'øjts cu'hu'j nm'øødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy mi'øødän. Hoy h'øjts jim nja x'ønaxy Roma, t'øø h'øjtsä cuduu'ng xyajwobho'ogyii hijxwi-induum. Hoy h'øjts tü pojpä tü cädieey nga'a jagä m'øødä, t'øø h'øjts xyajtsu'myii. Hoorä, tsähdiuumbä cuduu'ng'hajxy jaduh'n coo h'øjts jaduh'n t'øø xchaach'tiuñ. Paady h'øjts hamee'ch x'jia wi'i yagh'øxmdsa'añii. Ween h'øjts miñ xyhamdsoo h'øxmach —n'omä policiahajxy ñämaayyä.

³⁸ Mänit'ä cuduu'ng'hajxy hoy yhawäañäxä waambatiä Pablo hänäjty t'øø miäna'añ. Coo ja'a cuduu'ng'hajxy jaduh'n miädooyy coogä Pablohajxy hänäjty jim xi'ønaxy Roma, mänit' hajxy chähg'ø'øbi'ø'jc. ³⁹ Mänit'ä Pablohajxy hoy ñäma'ayii m'øødä Silas:

—Huuc tunä mayhajt' hajxy, h'øjts huuc mämée'xäc —n'omä cuduu'ng'hajxy hoy miäna'añ.

Mänit'ä Pablohajxy yh'øxmäjtsänä. Mänit' hajxy miänuu'xtaacä coo hajxy jim ch'oonät Filipos. ⁴⁰ Coo ja'a Pablohajxy piujxt'ø'jpäds'ø'ømy, mänit' hajxy jim ñ'ø'cy maa ja'a Lidia

tiöjcän. Mänitä mäböpädöjc-hajxy jim yhamugöøyy. Mänit hajxy quiapxmöcpöjcä ja'a Pablo. Mänitä Pablohajxy jim chohnä mөөдä Silas.

17

¹ Mayhagajptä Pablohajxy ñaxöøyy, mөөд jim Anfipolis, mөөд jim Apolonia. Mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xiöhatiän Tesalónica. Jimä judíos ja'a chajtöjc-hajxy hänajty tu'ug. ² Jadhunä Pablo hänajty quiuhdujthaty coo jadhun chajtöjyo'oy. Wiindu'ugpoo'xxiöө hänajty jadhun jim ñöcxxy maa ja'a tsajtöjcän. Tägөөghöocä Pablo jim yhooyy maa ja'a tsajtöjcän jim Tesalónica. Jimä Pablo ja'a jäya'ay hänajty miöөdcapxy miöөdmädia'agy. Ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty yajcapxiöøby. ³ Jadhunä Pablo hänajty quiapxtöy coo jadhun jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coogä Dios ja'a Mesías hänajty yaa quixea'añ hädaa yaabä naaxwiin, mөөд cooc hänajty yho'oga'añ, mөөд cooc hänajty jiuypiojtägatsa'añ: —Ja'a Jesushöch mijs nyajmөөdmädiacapy. Jue'e je'e, ja'a Mesías je'e, ja'a Dios jecy ñänöömäbä cooc hänajty yaa quixea'añ ho'pä —nomä Pablo miänaañ.

⁴ Näje'e ja'a judíoshajxy miäböjcy. Nämäyyä jäya'ayhajxy miäböjpä, ja'a hajxy hänajty ca'a judiöspä, ja'a Dios hajxy hänajty wiingudsähgөөbiä. Nämäyyä to'oxiöjc-hajxy miäböjpä, pönjatäiñ ñihyhaphajxy hänajty jim tuungmөөд hagujc. Mänitä Pablohajxy miägu'ugpöjca mөөдä Silas, ja'a jäya'ayhajxy hänajty tөө miäböjquäbä. ⁵ Coo ja'a Pablohajxy jim miägu'ugpöjca, mänitä judíoshajxy jiootma'ty, ja'a hajxy hänajty ca'a mäböjpä. Mänitä haxөөghäna'c-hajxy hoy wioomugyii. Mänit hajxy ñämaayyä coo hajxy ween quiajptya-jma'ady. Mänitä haxөөgjäya'ayhajxy miädoyhajty cooc tyijy ja'a Pablohajxy hänajty jim tөө miech maa ja'a Jason ja'a tiöjcän. Jue'e ja'a haxөөgjäya'ayhajxy hänajty jiatcö'owa'añ mөөдä judiöshajxy, jimä Pablohajxy hänajty yajnöcxa'añii hagujc. Mänitä Jason ja'a tiöjc hadsip yhajahmduütäxä. ⁶ Coo ja'a Pablohajxy jim quia'a paatä, mänitä Jasonhajxy jim wyitsnöcxä hagujc hadsip, mөөдä mäböjpädöjc-hajxy näje'e. Mänitä judíoshajxy tiägööyy yaaxpä jojpä, ja'a hajxy hänajty ca'a mäböjpä:

—Ja'a Pablohajxy, cajptyajma'pä hajxy jadhun wiädity homiaajä. Tөө hajxy yaa miejtpä.

⁷ Jim hajxy miejtsta'agy maa ja'a Jason ja'a tiöjcän, paadiä Jason ja'a pojpä miöөdäbä. Homiaajä Pablohajxy jadhun wiädity, jadhunä cu'ug hajxy jiojcapxö'oy coo ja'a gobiernä miädia'agy hajxy quia'a mäböjcänät, ja'a jim möjhajpä Roma. Jadhunä Pablohajxy yhöñndaacpä cooc tyijy ja'a Jesús jadhun miöjhajpä nebiä gobiernän —nomä judiöshajxy miänaañ, ja'a hajxy hänajty ca'a mäböjpä.

⁸ Coo ja'a cu'ughajxy jadhun miädooyy mөөдä möjhajpähajxy, mänit hajxy tiägööyy yaaxpä waambä. ⁹ Mänitä Jasonhajxy ñiñhjuudiutä mөөдä mäböjpädöjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty tөө miächüjjäbä. Mänit hajxy yhöxmäjtsänä.

¹⁰ Coo quioodsöøyy, mänitä Pablohajxy ñämaayyä mөөдä Silas coo hajxy jim chöönät, coo hajxy ñöcxät jim maa ja'a cajpt hänajty xiöhatiän Berea. Ja'a mäböjpädöjc-hajxy jadhun mänaañ. Mänitä Pablohajxy jim jiaančt nöcxxy Berea. Coo hajxy jim miejch, mänit hajxy ñöcxxy maa ja'a judíos chajtöjc-hajxiän. ¹¹ Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägööyy yajñähixөөbiä. Coo ja'a judiöshajxy jadhun miädooyy, mänit hajxy jadhun jiootcugööyy. Cab hajxy jadhun jiootma'ty nebiä miäjudiöshajxy hänajty tөө jiootma'adiän jim Tesalónica. Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägööyy capxtaacpä jabom-jabom pö jaančt töyhajt hänajty jadhun nebiä Pablo hajxy hänajty miädia'aguiän. ¹² Paady hajxy jadhun may miäböjcy. Mөөдä jäya'ayhajxy may miäböjpä, ja'a hajxy hänajty ca'a judiöspä, mөөдä möjhajpädöjc-hajxy, ya'adiöjc-hajxy mөөдä to'oxiöjc-hajxy. ¹³ Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jim tsänaabiä Tesalónica, ja'a hajxy judiöspä, coo hajxy jadhun miädoyhajty coo ja'a Pablo ja'a Diosmädia'agy hänajty jim yajwa'xy Berea, mänit hajxy jiootma'ty. Mänitä jäya'ayhajxy Beréabä hoy jiojcapxö'oyii coo ja'a Pablo ja'a miädia'agy quia'a mäböjcäxät. ¹⁴ Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänajty mäböjpä jim Berea, mänit hajxy miänaañ coo ja'a Pablo jim chöönät, coo wiingtuum ñöcxät mejypia'a. Paady hajxy jadhun miänaañ je'eguiöxpä coo hajxy hänajty chähgөө'oy coo ja'a Pablo cöxypänejpäiä tiunöjät. Coo ja'a Pablo jim jiaančt tsohñ Berea, jimä Silashajxy miähmööyy mөөдä Timoteo. ¹⁵ Yajmөөdquejxä ja'a Pablo ja'a mäböjpädöjc nämetsc nädägөөg. Coo ja'a Pablohajxy jim miejch mejypia'a, mänit hajxy biarcotägööyy. Mänit hajxy ñöcxxy barcojooty maa ja'a cajpt hänajty xiöhatiän Atenas. Coo hajxy jim miejch, mänitä Pablo jiamióөdhajxy wyiimbijnä. Mänitä Pablo capxy jim quiejxy Berea coo ja'a Silashajxy jim paquiä ñöcxpät Atenas mөөдä Timoteo, coo ja'a Pablo hajxy jim piädat.

¹⁶ Jimä Pablo ja'a Silas hänajty yhähixy Atenas mөөдä Timoteo, mänitä Pablo yhiixy coo tsaasaandä hänajty jim jiaančt tehñ miayyä cajptooty. Je'e ja'a cu'ughajxy hänajty wyiingudsähgөөby. Coo ja'a Pablo jadhun yhiixy, mänit jiaančt tehñ jiootmayhajty. ¹⁷ Näxiä Pablo hänajty jim nöcxxy maa ja'a judíos chajtöjc-hajxiän. Ja'a Jesucristocöxpä ja'a Pablo hänajty jim yajcapxy yajmädia'aguiö'oy mөөдä judiöshajxy, mөөдä jäya'ayhajxy ca'a judiöspä, ja'a Dios hajxy hänajty wiingudsähgөөbiä. Jabom-jabomä Pablo hänajty jim

ñõcxy cajptcujc. Mõød jimä Pablo ja'a Jesucristocõxpä hänäjty yajcapxy yajmädia'aguiõõbiä mõødä cu'ug, ja'a hajxy hänäjty jim yohby najxpä. ¹⁸ Mänitä jäya'ayä Pablo hajxy näje'e wyiingumedsoõyy. Cujwa'xy hajxy hänäjty yhabõcy ja'a epicureodõjçä miädia'agy. Mõød kujwa'xy hajxy hänäjty yhabõjpä ja'a estoicodõjçä miädia'agy. Mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Yõõ craa, jaanč tehñ yajcumayaamby yõõduhñ cooc tyjy jiaanč tehñ yhõxpõquiä. Pero cap yõõduhñ tii ñä'ägädä jaty —nõmä Pablo jaduhñ ñänõõmä.

Mänitä wiinghänä'c-hajxy miänaañ:

—Jäguem yõõ craa chooñ. Wiingdiosäda'a miädiaacyy.

Paady hajxy jaduhñ miänaañ, je'eguiõõxpä coo ja'a Pablo ja'a Jesucristo hänäjty miädia'agy, cooc hajxy hoy xñähho'tüütäm, mõød cooc jadähooç jiuypjõjtägajch. ¹⁹ Mänitä Pablo jim wioonõcxä maa ja'a tunhuung hänäjty xiõhatiän Areópago. Jimä jäya'ayhajxy hänäjty may tõõ yhamugõõy. Mänitä Pablo ñämaayyä:

—Hõjts hawaanäç tii miich jaduhñ mmädiaacyy hawiinjemybiä. ²⁰ Jaanč tehñ wyiing miich jaduhñ mmädia'agy. Hõjts capxwíjçä neby jaduhñ miädia'agytiägõ'yän —nõmä Pablo miäyajtõõwä.

²¹ Hix, ja'a jäya'ayhajxy hänäjty jim tsänaabiä Atenas, mõødä jäya'ayhajxy hänäjty jim hadsänaabiä, jaduhñ hajxy hänäjty quihdujthaty coo hajxy hänäjty cõxiä wiinä miädowa'añ, ja'a hänäjty hawiinjemybiä.

²² Mänitä Pablo tiänaayyõ'cy cu'ughagujc. Mänit miänaañ:

—Mägu'ughajpädõjç, mijs yaa tsänaabiä Atenas, tõõch jaduhñ nhixy coo mijsä tsaasaandä madiu'u mwiingudsähgõõy. ²³ Mayhitä wiingudsähgõõdiaac hajxy mmõødä. Tõõchä altar tu'ug nhixy coo letra jaduhñ yuugjaay miõõdä: “Jii ja'a Diosäda'a tu'ug, cahnä põñ yhixyñä. Je'e yhaltar hädaa.” Hoorä, mwiingudsähgõõby yõõ Dios hajxy jaduhñ, hoy hajxy mga'a jagä hixyhatyñä. Pues je'ečh mijs jaduhñ nyajmõõdmädiaacyy.

²⁴ Ja'a Diõõshõch jaduhñ nmädiaacypiä, cõxiä je'e yhädiuñ mõødä hädaa yaabä naaxwiimbä, mõødä tijaty yaa hijp. Wiindsõñhaja je'e jim tsajpootyp mõødä hädaa yaabä naaxwiin. Cõxiä wiinä jaduhñ yhane'emy homiaajä. Cab jaduhñ jiiby chäna'ay tsajtõõgooty, ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ yhädiuumbiä. ²⁵ Cabä Dios tii yajmaajiaty. Cab jaduhñ miäna'añ coo hõjts nbuhbëjtämät. Pero jaaya'ay hajxy cõxiä xmiõõyäm tijaty hajxy nyajmaajijätäm, mõødä jugyhajt, mõødä poj, cõxiä.

²⁶ Tu'ug jäya'ay ja'a Dios jecy yhädiuñdsohñ. Je'e hajxy nägõxiä nhõjxhätäm ndecyhätäm mäduhñtiä hajxy yaa ndsänaayyäm hädaa yaabä naaxwiin wiinduhmyhagajpt. Cahnä Dios hajxy hänäjty xyhädiuñäm, tõõyäm hajxy hänäjty xyajñähdiijäm mänaa hajxy nmiin nõghwämät, maa hajxy ndsänaayy nhäyõõwämät. ²⁷ Chojiä Dios ja'a jioot jaduhñ coo hajxy nwiingudsähgõõyämät, paady hajxy tõõ xyhädiuñäm. Coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'jioot nba'yäaxämät, xyhadsõõwäm hajxy jaduhñ. ²⁸ Hix, jaaya'ay hajxy xyajjugyhätäm. Jaduhñ hajxy tõõ xquiunuu'xäm coo hajxy ndsänaayy nhäyõõwämät, mõødä coo hajxy nyohy nräxämät. Jaduhñä yaabä jäya'ayhajxy näje'e tõõ quiuuyaay coogä Dios hajxy xyhuunghätäm. ²⁹ Tõyhajt jaduhñ coo ja'a Dios hajxy xyhuunghätäm. Pero coo jäya'ayä jäya'ayhahädiuunnaxy hajxy yhädiuñ, jue'e hajxy yajtuumby, oro, mõødä poobhoro, mõødä tsa. Cab jaduhñ yhahixõõy coo jaduhmbä jäya'ayhahädiuunnaxy hajxy nwiingudsähgõõyämät. Hix, ca'a Dyiosä je'e jaduhñ. ³⁰ Jegyhajt, cabä jäya'ayhajxy hijty ñajuõõy põ jii Dios. Y cabä Dios hijty miõõpäda'agy coo hijty quia'a wiingudsähgõõy. Pero jäda'ahaty, tõõ ja'a Dios hajxy xyhanéhäm coo ja'a nhaxõõgcuhdujt hajxy nägõxiä nnajtshixõõyämät, mäduhñtiä hajxy yaa ndsänaayyäm hädaa yaabä naaxwiin. ³¹ Hix, tõõ ja'a Dios wyiinmay coo hajxy nägõxiä xyajtõyhajtyegäänäm. Jaanä jaduhñ tõõ wyiinmaabiä mänaa hajxy jaduhñ xyajtõyhajtyegäänäm. Tõõ ja'a Dios tu'jäya'ay yajñähdiij coo hajxy mänitxõõbä xyajcueendäyegäänäm. Coo tu'jäya'ay jaduhñ yho'cy, mänitä Dios jaaya'ay yajjuypjõjtägajch jadähooç. Coo jaaya'ay jaduhñ jiaanč juiypjõjtägajch, jaduhñä tõyhajt hajxy nmõõdhätäm coo jaaya'ay hajxy tõyhajt xyajcueendäyegäänäm mänitxõõbä —nõmä Pablo miänaañ.

³² Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooy coo ja'a Pablo jaduhñ miänaañ cooc tu'jäya'ay hänäjty tõõ jiuypjõjtägajch, ja'a hänäjty tõõ yho'oguiäbä, mänitä Pablo hajxy näje'e ñäxiicy. Mänit wiinghänä'c-hajxy näje'e miänaañ:

—Mmínäp yaa jadähooç. Njaac mädoawaamby hõjts jaduhñ nej miich mmädia'aguiän —nõmä Pablo ñämaayyä.

³³ Mänitä Pablo wyiimbijnä. ³⁴ Näje'e jäya'ayä Pablo hajxy pianõcxy. Miäbõjç hajxy jaduhñ. Tu'jäya'ay hänäjty xiõhaty Dionisio. Mõjhajp hänäjty je'e jim maa ja'a Areópagon. Jaanä jaduhñä to'oxiõjç tu'ug miäbõjçä. Dámaris hänäjty xiõhaty. Nämäy hajxy jaduhñ miäbõjçy.

18

¹ Mänitá Pablo jim chohñ Atenas. Mänit wiingtuum ñöcxy maa ja'a cajpt hánajty xiöhatiän Corinto. ² Jimá Pablo ja'a judío tu'ug miöðdnibiaatá. Jue'e ja'a judío hánajty xiöhaty Aquila. Jim hánajty choon maa ja'a naax hánajty xiöhatiän Ponto. Jue'e tio'oxiöjc hánajty xiöhaty Priscila. Naam mech hajxy hánajty jim Corinto. Jim hajxy hánajty tөө chohñda'agy maa ja'a naax hánajty xiöhatiän Italia. Paady hajxy jim chohñ Italia, je'leguiöxpá coo ja'a gobierná Claudio hánajty tөө yhane'emy coo ja'a judíoshajxy jim quiöxy tsóonát Roma. Mänitá Pablo jim ñöcxy cuhijxpá maa ja'a Aquilahajxy hánajty yhahäña'ayän. ³ Jue'e Aquilahajxy hánajty tiuunghajpy, loondöy hajxy hánajty yhädiuumby. Y ja'a Pablo, jaanä jaduhñ hánajty tiuunghajpy. Paadiá Aquila ja'a Pablo hánajty jecy tөө ja'a Pablo jim miöðdtúnát. Mänitá Pablo jim miähmööñä. ⁴ Wiindu'ugäsábadó ja'a Pablo hánajty jim ñöcxy maa ja'a judíos chajtöjc-hajxiän. Jibiá Pablo ja'a Diosmädia'agy hánajty yajwiingapxö'öy ja'a Jesucristocöxpá, weená jáya'ayhajxy jaduhñ miäböcy, mөөdä judíoshajxy, mөөdä ca'a judíoshajxypá.

⁵ Mänitá Silashajxy jim miejch Corinto mөөdä Timoteo. Macedonia hajxy hánajty tөө chohñda'agy. Mänitá Pablo jaduhñ wyiinmaayy coo tu'tu'uuyyá hánajty tiunaapná, coo ja'a Diosmädia'agyhajtíá hánajty miäwäditaapná. Mänitá Pablo ja'a judíos tiägööy yajmöödmädiaacpá coogá Jesús hánajty ja'a Mesías, ja'a Dios hánajty jecy tөө yajnähjjiábá coo hánajty quixexa'añ yajnähwaatspá. ⁶ Mänitá judíoshajxy jiootma'ty. Mänit hajxy miänaañ cooc tyjty ja'a Pablo hánajty yhöhnda'agy. Mänitá Pablo ja'a wyit wyiinxiyty. Jaduhñá hijxtahñd jejcy coo ja'a judíos wyiinmahñdyhajxy hánajty quia'a hoyyá. Mänitá Pablo miänaañ:

—Hamdsöoyyá pojpy hajxy jaduhñ mmөөdä coo hajxy jaduhñ mga'a nähwa'adsa'añ. Paady hajxy jaduhñ mga'a nähwa'adsa'añ coo haxöögwiinmahñdy hajxy mmөөdä. Ca'a yhööchá pojpy jaduhñ nmөөd coo hajxy mga'a nähwa'adsa'añ. Cáböch mijsá Diosmädia'agy nyajwiingapxö'öwaanná. Ja'a jáya'ayhajxy ca'a judiöspá, je'ech hajxy jaduhñ nyajwiingapxö'öwáapná —nömá Pablo ja'a judíos ñämaayy.

⁷ Mänitá Pablo chajtöjpadstöomy. Mänit jim ñöcxy maa ja'a craa Ticio Justo tiöjcan, jim tsajtöjnähmöjc. Wyiingudsähgööbiá Ticio Justo ja'a Dios hánajty, hoy hánajty je'e quia'a jagá judiösa. ⁸ Jimá jáya'ay hánajty tu'ug xiöhaty Crispo. Jue'e hánajty tiuumby tsajtöjwiindsön. Mänitá Crispo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäböjcy nägöxiá, mөөdä yhuung mөөdä tio'öxy. Nämayyá jáya'ayá Diosmädia'agy hajxy miäböjpy, ja'a hajxy hánajty jim tsánaabiá Corinto. Mänit hajxy hoy ñäbety. ⁹ Mänitá Pablo ja'a Jesucristo wyiinhiyty coods. Mänitá Jesucristo miänaañ:

—Ca'a pön mdsähgö'öy. Hööch nmädia'agy tehngajná yajwá'xác. Caj mhamónát. ¹⁰ Hööch miich ngüeendähajpy. Caj miich pön nej xtiuna'añ. Hiç, nämáyhööchá jáya'ay ja'a ngapxy ja'a nmädia'agy hajxy yaa xmiäböjca maa hádaa cajptän —nömá Pablo ñämaayyá.

¹¹ Tu'jomöjtá cupcá Pablo jim yhiyty Corinto. Jue'e ja'a Pablo hánajty jaduhñ ñä'ägädá tuunghajpy, ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xyiibá.

¹² Pero coo ja'a craa Galión jim tiägööy tuumbá gobernador maa ja'a naax hánajty xiöhatiän Acaya, mänitá judíos ja'a Pablo hajxy tiägööy mädsibööbiá. Mänit hajxy jim yajnöcxy hagujc maa ja'a Galión hánajty tiuñän. ¹³ Mänitá judíos ja'a Galión hajxy ñämaayy:

—Jue'e hádaa craa jiatcö'öy, jiojcapxööby hádaa craa ja'a cu'ug coo höjts nguhdujt hajxy xquia'a yajtünát neby höjtsá Dios nwiingudsähgö'öyän. Wiingwiinmahñdy jaduhñ yajnähixööby coo höjtsá Dios wiing nwiingudsähgö'öwät —nömá Pablo ñähwaambejtá.

¹⁴ Coo ja'a Pablo hánajty yhadsowa'añ, mänitá Galión yaghadsowööy:

—Coo hádaa craa häxöpy tөө quädieey, mänitöch mijsá nmädia'agy häxöpy nmädowaanä.

¹⁵ Pero ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy jaduhñ myajtsibööby. Ja'a mhamdsoo mädia'agy hajxy jaduhñ myajcapxiööby pön jaduhñ xöhajp ja'a Mesías. Hamdsoo mijs myajtödiägö'öwät. Cáböch jaduhmbá nmädowa'añ —nömá judiöshajxy yhojjä.

¹⁶ Mänitá Galión ja'a judíos yhöxquejxy maa ja'a hagujtöjcan. ¹⁷ Jimá jáya'ay hánajty tu'ug xiöhaty Sóstenes. Copc-hajp hánajty je'e maa ja'a judíos chajtöjc-hajxiän. Mänitá cu'ugá Sóstenes hajxy miäjch. Mänit hajxy jim yajnöcxy hagujc. Mänit hajxy jim quioxho'cy. Pero cabá Galión jaduhñ miöjpädaacy.

¹⁸ Y ja'a Pablo, maxiöö je'e jim jiaag hijty Corinto. Mänitá Pablo ja'a mäböjpädöjc ñämaayy coo hánajty jim choonaanä. Jim hánajty ñöcxa'añ Siria barcojooty näguipxy mөөdä Priscila mөөdä Aquila. Cahnä hajxy hánajty jim biarcotägö'öy Cencrea, mänitá Pablo cuhdöö'x yajcuhme'xy. Paady jaduhñ yajcuhme'xy coo ja'a Dios hánajty cöxiá wiinä tөө miäyujwa'añ. Mänitá Pablohajxy tiu'uböjná barcojooty. ¹⁹ Mänit hajxy mejyhawiimb ñajxy. Mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hánajty xiöhatiän Efeso. Jimá Pablohajxy ñibihyohdiütäná mөөdä Priscila mөөdä Aquila. Mänitá Pablo jim ñöcxy nidium maa ja'a judíos chajtöjc-hajxiän. Mänitá Pablo ja'a judíos tiägööy mөөdmädiaacpá. ²⁰ Mänitá

judioshajxy jia mänaañ coo ja'a Pablo jim jejcy yhidät. Pero cabä Pablo jaduñ miänaañ.
²¹ Mänit miänaañ: "Nöcxáambøch cham Jerusalem xøøhajpä. Pero coo ja'a Dios jaduñ miäná'anät, mänitøch yaa nmiändägátsät maa mijtsän."

Coo ja'a Pablo jaduñ quiapxpädøøyy, mänit jadähooc biarcotägøøguiumbä. Mänit jim chohñ Efeso. ²² Mänit jim ñöcxy barcojooty maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Cesarea. Coo jim miejch, mänit biarcopädsøømy. Mänit ñöcxy Jerusalem. Coo jim quioo'ty, mänit mäbøjpädøjc-hajxy hoy quiuhixy. Mänitä Pablo jim ñöcxy Antioquia. ²³ Maxiøø jim yhjity. Mänit jim tiu'ubøjcumbä. Mänit jim ñöcxy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Galacia møød jim Frigia. Majatiä Pablo hänajty wiädity, jimä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty quiapxmøcpøgyii nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduñ hoy yajnøcxät.

²⁴ Mänitä judios jim tu'ug miejch Efeso. Apolos hänajty xiøhaty. Jue'e hänajty choon Alejandria maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Egipto. Jøjwidsøøø hänajty quiapxy miädia'agy. Ca'xiä Diosmädia'agy hänajty jiaanç tehñ jiaty. ²⁵ Tøø ja'a Diostu'u hänajty jaduñ hoy yhabøcy. Hamuumdu'joot hänajty yajnahixøø'y ja'a Jesúsøxpä, neby hänajty tøø jiaty tøø yhabetiän. Näjuøøbiä Apolos hänajty jaduñ coo ja'a Juan hänajty tøø miäyajnäbety. Pero cahnä Apolos hänajty miädoyhatyñä coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty ñäbejnä ja'a Jesucristocøxpä. ²⁶ Mänitä Apolos jim ñöcxy maa ja'a judios chajtøjc-hajxiän. Mänitä Apolos ja'a Diosmädia'agy tiägøøyy yajwiingapx yajwiinmädiaagøøbiä. Møcjoot hänajty miøød. Jimä Priscilahajxy hänajty yhamädoøwhity tsajtøgooty møødä Aquila. Coo ja'a Apolos jaduñ miädiaacpädøøyy, mänitä Priscila ja'a Apolos hajxy hawiing wioonøcxy. Mänitä Apolos hajxy ca'xy yajmøødmädiaacy nebiä Apolos ja'a Diosmädia'agy jaduñ maas hoy yajnøcxät. ²⁷ Mänitä Apolos miänaañ coo hänajty jim ñöcxa'añ Acaya. Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy jaduñ piämänaañ coo ja'a Apolos jim ñöcxät. Mänitä mäbøjpädøjc nocy hajxy yhädiuñ coo ja'a Apolos jim piuhbedøøjat Acaya. Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jim hijpä Acaya, je'edsä Apolos hajxy puhbedäp. Mänitä Apolos jim chohñ Efeso. Mänit jim ñöcxy Acaya. Coo jim miejch, mänitä mäbøjpädøjcä Apolos hajxy piuhbeyty nägøø nädecyic. Paady hajxy hänajty tøø miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hojioot jiaanç tehñ miøødä. ²⁸ Majatiä Apolos ja'a judios ja'a Diosmädia'agy hänajty miøødyajcapxiøø'y cu'ughagujc, cabä judioshajxy hänajty yajmäjäda'agyii. Jaduñnä Apolos yajnahixøø'y coogä Jesús hänajty je'e Miesíasä, ja'a Dios hänajty jecy tøø yajnähdijjiäbä coo hänajty yaa quiexa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaduñnä Apolos hänajty yajnahixøøbiä coo jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian coo ja'a Dios jaduñ jecy tøø miäna'añ coogä Mesías hänajty yaa quiexa'añ.

19

¹ Jimä Apolos hänajty yhytyñä Corinto, mänitä Pablo jim chohñ Antioquia. Mänit jim ñaxøøyy tunjoot. Mänit jim miejch Efeso. Jimä Pablo ja'a mäbøjpädøjc may piaaty. ² Mänitä Pablo miänaañ:

—Mänaa mijtsä Diosmädia'agy mmäbøquiän, nej, mänitiä ja'a Dioshespíritu hajxy xquiorazóngtägøøyyä —nømä mäbøjpädøjc-hajxy miäyajtøwä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Tii jaduñ mnänøømbä ja'a Dioshespíritu. Cahnä højts jaduñ nmädoyhatyñä.

³ Mänitä Pablo miänaangumbä:

—Mänaa mijts mnäbetiän, pønä quiuhdujt hajxy myajtuunä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a Juan quiuhdujt højts nyajtuunä.

⁴ Mänitä Pablo jiaac mänäangumbä:

—Jue'e ja'a Juan hänajty yajnäbejpy, pønatiä yhäxøøgwiinmahñdy hänajty tøø ñajtshixøø'y. Jaduñnä Juan hänajty yajnahixøøbiä coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy miäbøjcäxät, ja'a hänajty jaac medsaambä —nømä Pablo ja'a mäbøjpädøjc ñämaayy.

⁵ Coo hajxy jaduñ miädooyy, mänit hajxy hoy ñäbety ja'a Jesucristocøxpä. ⁶ Mänitä Pablo ja'a mäbøjpädøjc tiägøøyy cø'øguhaxjäpä haniduhmjaty. Mänitä Dioshespíritu hajxy ñähgädaacä. Mänit hajxy tiägøøyy capxpä wiinghayuuc-haamy. Mänitä Dios ja'a miädia'agy hajxy tiägøøyyä najtsæpxøøyyäbä. ⁷ Nämajmetscä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty.

⁸⁻⁹ Mänitä Pablo tiägøøyy nøcxpä maa ja'a judios chajtøjc-hajxiän jim Efeso. Sábadohaam hänajty ñöcxy. Mänitä Pablo ja'a judios ja'a Diosmädia'agy tiägøøyy yajwiingapx yajwiinmädiaagøøbiä nebiatiä Dios yhan'eemiän. Møcjootä Pablo miøødhajt. Jia wi'i yajmäbøgaambiä Pablo ja'a judios hänajty. Jia mäbøjc hajxy jaduñ näje'e. Pero cab hajxy nägøøxiä miäbøjcy. Ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä, mänit hajxy häxøøgjaty ñä'ägä mänaañnä jäya'ayhagujc. Häxøøgä Diostu'u hajxy piädaacnä. Mänitä Pablo wyiinmaayy coo hänajty jim quia'a nøcxaanä maa ja'a judios chajtøjc-hajxiän. Tägøøgpø'o hänajty tøø yhabety coo ja'a Pablo jim tiägøøyy nøcxpä. Coo ja'a Pablo jim chohñ, mänitä Pablo ja'a mäbøjpädøjc

jiaac mōōdnōcxy. Mānit hajxy tiägōōyy hamugōōbiä maa ja'a Tirano tiōjcän. Hamōj ja'a Tirano tiōjc hānajtj. Jabom-jabomä Pablohajxy hānajtj jim nōcxy capxpä mädiaacpä. ¹⁰ Mejtsjomōjtä Pablo jim jiaac yajnähiçōōyy. Nāmāyā jāya'ayä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ jim miädooyy maa ja'a naax hānajtj xiōhatiän Asia, wiinduhmyhagajpt, mōōdä judiōshajxy, mōōd hajxy hānajtj ca'a judiōspä. ¹¹ Madiu'ujä Pablo pa'am jim yajnajxy ja'a Dios miäjaahaam. Hoy-yagjuōōñätiä Pablo jaduhñ tiuufñ. ¹² Coo ja'a Pablo wyit hānajtj nāhdōōñäxä, hōxtä najxpä pia'amhajxy hānajtj, hōxtä nāhwäatsäp ja'a haxōōgpōj hajxy hānajtj.

¹³ Jimä judiōshajxy hānajtj näje'e wiädity. Jāya'ay hajxy hānajtj yajnähwaachp, ja'a hajxy hānajtj haxōōgpōjmōōdpä. Coo ja'a judiōshajxy jaduhñ miädooyy cooc ja'a Pablo jāya'ay haxōōgpōj hānajtj yajnähwa'açh ja'a Jesús miäjaagōōxpä, mānit hajxy wyiinmaadiaacy coo ja'a Pablo hajxy hānajtj jaduhñ piahixaambä. Mānitä haxōōgpōj hajxy tiägōōyy nāmaabiä:

—Ja'a Jesús miäjaagōōxpä, ja'a Pablo naçxy miädiaacypiä, jaduhñ miich nhane'emy coo miich jii by mjōwä'adsät.

¹⁴⁻¹⁵ Jaduhñä Esceva yhuunghajxy hānajtj jiatcōōbiä, ja'a hajxy hānajtj näjuxtjppä. Teedy-wiindsōnä Esceva hānajtj tiuumby maa ja'a judiōs çajtōjc-hajxiän. Mānitä jāya'ay hajxy tu'ug piaaty. Haxōōgpōj hānajtj miōōd. Mānitä haxōōgpōj hajxy nāmaayy:

—Ja'a Jesús miäjaagōōxpä miich nhane'emy coo miich jii by mjōwä'adsät.

Mānitä haxōōgpōj yhadsooyy:

—Nhixyhōçhä Jesús. Nnajuōōbiōch pōñ je'e ja'a Pablo. Pero mijts, çaj mijts nhixiä —jaduhñä Esceva yhuunghajxy yhadsoowä.

¹⁶ Mānit hajxy hoyhoy quioxhōçä. Ja'a craa jaduhñ jatcōōyy, ja'a haxōōgpōj hānajtj mōōdpä. Hoyhoy hajxy jaduhñ çaaçhōōyy. Nāhwa'ads hōxwa'ads hajxy jaduhñ piädaacä. Mānit hajxy jii by yhōxpäbooyy maa craa tiōjcän. ¹⁷ Mānitä mädia'agy jim wiädijty Efeso nebiä Esceva yhuunghajxy jiajty yhabejty. Nāgōxiä jāya'ayhajxy jaduhñ miädoyhajty, mōōdä judiōshajxy, mōōdä ca'a judiōshajxyppä. Jaançh tehñ çähgōōyy ja'a cu'ughajxy jaduhñ. Mānitä Jesús hajxy tiägōōyy wiingudsähgōōbiä nägō'ō nädecypiä, ja'a hajxy nWiindsōnhajtämbä.

¹⁸ Mānitä mäbōjpädōjc-hajxy nāmāy hoy nāgapxy cu'ughagujc nebiaty hajxy hānajtj haxōōg tōō jiäya'ayhaty. ¹⁹ Ja'a jāya'ayhajxy hānajtj tōō tiüñäbä magiahaam, mānitä magianocy hajxy quioçxy yajmejch. Mānit hajxy quioçxy no'cy hijxwiinduum. Jue'egä noquiäda'a hānajtj tōō choobaady juxychägui'xmajcmil. ²⁰ Coo ja'a nocy hajxy jaduhñ no'cy, jaduhñä hijxtahnd hajxy jejcy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hānajtj hoy tōō miäböcy. Tehngjñä ja'a Diosmädia'agy hajxy jim jiaac yajwa'ya wiinduhmyhagajpt.

²¹ Mānitä Pablo wyiinmaadiaacy coo hānajtj jim nōcxy wiädita'añ Macedonia mōōd jim Acaya. Coo hānajtj jim tōō quioçxy wädity, mānit hānajtj jim nōcxa'añ Jerusalén. Mānit miānaañ:

—Cooçh hānajtj tōō nhyer Jerusalén, mānitōch jim nnōcxa'añ Roma.

²² Jimä Pablo jiamioōd hānajtj miōōdä nämetsc, ja'a Timoteo mōōdä Erasto. Mānit ja'a Pablo ja'a jiamioōd jim quiejxō'cy Macedonia. Haa ja'a Pablo, maxiōō jim jiaag hijty Asia.

²³ Mānitä jāya'ayä tsip hajxy näje'e jim yajpādō'cy Efeso. Paady hajxy jaduhñ yajpādō'cy je'eguioçpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hānajtj quia'a tsoçy. ²⁴ Jimä jāya'ay hānajtj tu'ug xiōhaty Demetrio. Saandätōjc-hahädiuunnaxiä Demetrio hānajtj yhädiuumby poobhoroaam maa ja'a saandä hānajtj yhitiän, ja'a xōhajpā Artemisa. Mayyā Demetrio moonsä hānajtj miōōdä. Jaançh tehñ quianarhajp hajxy hānajtj jaduhñ coo ja'a saandätōjc-hahädiuunnaxy hajxy hānajtj tiogy. ²⁵ Mānitä Demetrio ja'a mioonsä miōōdhamugōōyy nägōxiä mōōd pōnjaty hānajtj hawiing saandähädiuumbä. Mānitä Demetrio miānaañ:

—Mägu'ughajpādōjc, coo hädaaduhmbä tuung hajxy nduünäm, paady hajxy njaançh tehñ quianarhajtäm. Toyhajt jaduhñ. ²⁶ Tōō hajxy mhixy, tōō hajxy mmädoy coo ja'a Pablo jii wiädity, coo jii quiapxy coo jii miädia'agy cooc tyijy hōjtsä nsaandä quia'a jüjquiam. Tōō jāya'ayhajxy may miäböcy; ca'a yaayyā Efeso, pero çōxiä wiinduhmyhagajpt yaa Asianaaxooty. ²⁷ Coo jāya'ayhajxy maas may jiaac mäbōgät, cab hajxy majiaty nganarhajtänät. Y cabä jāya'ayä nsaandähajxy xwyiingudsähgōōwäñänä, ni ja'a saandätōjc maa yhitiän. Jiahdägoyyaamby hajxy jaduhñän. Wiinduhmyhagajptä saandä Artemisa wyiingudsähgōōyii yaa Asianaaxooty mōōd jäguembaady.

²⁸ Coo ja'a jāya'ayhajxy jaduhñ miädooyy, mānit hajxy jiootma'ty. Mānit hajxy tiägōōyy yaaxpä jōjpä.

—¡Viva Artemisa, viva! Hōjtsä Artemisa yaa nsaandähajtäm yaa Efeso.

²⁹ Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy coo ja'a Demetrio mioonsähajxy hānajtj jaduhñ wyl'i ya'axy wyl'i jioçy çajptooty, mānitä cu'ughajxy tiägōōyy haamhajpā. Jimä Pablo-hajxy hānajtj wiädity çajptooty. Jue'e ja'a jiamioōdhajxy hānajtj xiōhaty, Gayo mōōd

Aristarco. Macedonia hajxy hánajty námetsc chooñ. Mánitá Gayohajxy miajtsá mөөдá Aristarco. Ja'a cu'ughajxy jaduhñ mámajts. Mánitá Gayohajxy piawijtsá piájágujčá maa ja'a hamugөөdiaactán. Mánit hajxy jim ñáxө'өwөөyyá. ³⁰ Haa ja'a Pablo, coo jaduhñ miádoyhajty coo ja'a jiamioөd jaduhñ miájtsáxá, mánit jiiy jia wi'i tiägө'өwaañ jáya'ayhagujč. Ja'a jiamioөd hánajty jia wi'i ñáhgapxtu'udaamby. Pero cabá mábөjpadөjčá Pablo hajxy jaduhñ quiejxy. ³¹ Jimá Pablo ja'a miäg'ughajpáhajxy náje'e miөjhaty Asia. Mánitá Pablo nocy yajnäguejčá coo jiiy quia'a tägө'өwát jáya'ayhagujč. ³² Jaanč tehñ yaaxp jaanč tehñ jiojpa cu'ughajxy hánajty jim maa hajxy hánajty төө yhamugө'өyán. Wiingjaty hajxy hánajty ya'axy. Cab hajxy hánajty tu'cuhdujt ya'axy. Ni quia'a najuө'өy hajxy hánajty tii hajxy hánajty jaduhñ төө ñáhamugө'өy. ³³ Jimá judíos hánajty tu'ug xiөthay Alejandro. Mánitá Alejandro jaduhñ piajahmá jáya'ayhagujč. Ja'a miägunaaxhajxy jaduhñ náje'e jatcөөyy. Mánitá Alejandro yhawáanáxá tiiguiөxpá yө'ө jáya'ayhajxy hánajty jaduhñ coo wyl'i yhaamhaty. Mánitá Alejandro ja'a judíos jia náhgapxtu'udaanñ jáya'ayhagujč. ³⁴ Coo ja'a cu'ugá Alejandro hajxy jaduhñ yhöxcayjy coo hánajty je'e judiöspá, mánit hajxy tiägө'өguiumbá yaaxpá jöjpá.

—¡Viva Artemisa, viva! Höjtsá Artemisa yaa nsaandähájtám yaa Efeso.

Mejtschora hajxy jaduhñ jiaac yaaxp jiaac jöjcy.

³⁵ Hobiá nejpiá ja'a secretario ja'a cu'ug yaghamooñ. Mánit miánaañ:

—Mägu'ughajpadөjč, mijts yaa tsánaabiá Efeso, jéquiáná tsa tu'ug quiahay tsajtwiing. Artemisa hajxy nyajxöhájtám. Je'e hajxy yaa nwiingudsáhgөөyyám yaa Efeso. Tөө ja'a tiөjč hajxy jaduhñ nhádiuñám coo jaduhñ jiiy yhidát jiiy tiөгooty. Höjtsá cuhdujt jaduhñ nmөөd'ájtám coo höjtsá Artemisa ngüeendähájtám. ³⁶ Tөyhayt jaduhñ. Hopiöná jaduhñ miánaañ. Hoorá, huuc tuñá mayhajt hajxy. Huuc hamón hajxy. Hoy hajxy jaduhñ mhuuc tehñ tiaj mhuuc tehñ miáyát jayөjп tii hajxy mdunaamby. ³⁷ Hädaa mähdiөjč hajxy төө mmáchábá, cabá tii pojpa tii cádieey hajxy hádaa төө tiuñ. Cabá Artemisa hajxy төө miägapxtägөy, ni cab hajxy tii төө mieečh maa ja'a Artemisa tiөгootián. ³⁸ Pө төө hádaa mähdiөjč-hajxy jaduhñ jiaanč cádieey nebiá Demetrio hajxy ñáxө'өwө'өyán, weená Demetrio hajxy jim nöcxý ñáxө'өwө'өy maa ja'a hagujtөjčán. Jaduhñá cuhdujt ñá'ägá miñ. Paadiá cuduung yhuuc jimábá. ³⁹ Pө jimá tsip wiingpá hajxy jaduhñ mjaac mөөдá, mánit hajxy mnägápxát coo junta hánajty jiaac jada'añii. ⁴⁰ Cab jaduhñ yhahixө'өy coo hajxy jaduhñ nwl'i yhaamhájtám ná'á nägöobá, coo tsip hajxy jaduhñ ná'á nägöobá nyajpadө'cám. Coo ja'a gobierná Rómabá jaduhñ miádoyhádát neby hajxy jáda'a төө njatcөөyyám, wehñdá háyaa xñáxө'өwө'өyyámát. Neby hajxy háyaa nná'á hadsöwámát.

⁴¹ Mánitá secretario quiapxpádөöñá. Mánit miánaañ coo ja'a jáya'ayhajxy wyiimbjñát.

20

¹ Coo ja'a jáya'ayhajxy hánajty төө mioon төө tiujná, mánitá Pablo ja'a mábөjpadөjč miөjyaaxy. Mánitá Pablo miägapxy yhanehmý. Mánit miánaañ coo hánajty jim wyiimbidaanná, möөd coo hánajty jim ñөcxaanná Macedonia. ² Coo jim miejch, mánit jim tiägөөyy wädijpá cajpt-cajpt. Majaty hánajty wiädity, jimá mábөjpadөjč hánajty miägapxy yhanehmý. Mánitá Pablo jim chónhgumbá Macedonia. Mánit jim ñөcxý Grecia. ³ Coo jim miejch, mánit jim yijty tägөөgpö'ö. Coo hánajty jim choonángumbá, mánit hánajty jim ñөcxa'añ Siria barcojooty. Cahná Pablo hánajty biarcötägө'өyñá, mánit miádoyhajty coögá jüdiöshajxy hánajty төө quiojyquiapxytiuñ coögá Pablo hajxy hánajty miadsa'añ, nägöoyádsá Pablo jiiy tiägө'өwát barcojooty. Mánitá Pablo wyiinmahñdyhajty coo hánajty quia'a tu'ubögaañná barcojooty. Jaduhñ wyiinmahñdyhajná coo jim ñөcxө'өwát Macedonia teci-yö'oyhaam. ⁴ Námayyá Pablo miäg'ughajpáhajxy jim miөөdnөcxý Asia, möөdá Timoteo, möөdá Sópatar, ja'a hánajty jim tsohmáb Berea, ja'a Pirro yhuung, möөdá Gayo, ja'a hánajty jim tsohmáb Derbe, möөdá Aristarco, möөdá Segundo, möөdá Tíquico, möөdá Trófimo. Tesalónica ja'a Aristarco hajxy hánajty chooñ möөdá Segundo. Asia ja'a Tíquico hajxy hánajty chooñ möөdá Trófimo. ⁵ Coo ja'a Pablohajxy jim miejch Filipos möөdá jiamioөdhajxy, mánithөčhá Pablo jim nbaattägajch, höөčh Lucas. Höөčh hádaa nocy jaduhñ nhádiuumbý. Mánitá Pablo jiamioөdhajxy jim ñөcxө'өy Troas. Jim höjts hánajty xyhahixa'añ, höөčh möөdá Pablo. ⁶ Paady höjts jim nmähmөөyy Filipos, coo ja'a judíos ja'a xiөthajxy hánajty jiada'añii mánaa ja'a miádoy ja'a tsajcaagy hajxy quiaayyán, ja'a ca'a lewadura möөdpá. Coo ja'a xөө jaduhñ judiöy, mánit höjts jim nbarcotägөөyy. Mánit höjts jim ndsohñná Filipos barcojooty. Mägöөxxөө höjts mejjiooty nyohy. Mánit höjts jim nmejch Troas. Mánit höjtsá Pablo ja'a jiamioөd jim nbaattägajch, ja'a höjts hánajty jim xyhahijxpá. Jim höjts njaac hijty juxtuxxөө nägөxiá. ⁷ Coo náxөө jaduhñ yhabaaty, mánit höjts nhamugөөyy, höjts mábөjpadөjč. Mánit höjtsá Santa Cena nyagajtá. Mánit höjtsá Pablo xtiägөөyy yajnähixөөbiá. Jeycy jaduhñ miádiaacy je'eguiөxpá coo hánajty cujaboom tiu'ubögaañná. Cuptsuhmdá hánajty төө jiaty, jimná ja'a Pablo hánajty miádia'agyñá. ⁸ Maa höjts hánajty төө nhamugө'өyán, náhbettөjtөgooty hánajty jaduhñ jim. Jiibiá jөөн hánajty may tiöy. ⁹ Jimá höxcujč-hána'c hánajty tu'ug yháña'ay

ventanahaguuy nähbettöjnähgøxp ja'a miädägøøgpisobä. Eutico ja'a craa hänajty xiøhaty. Jim Eutico ja'a Pablo hänajty yhamädoowhity. Tøø ja'a Pablo hänajty jejcy miädiaacnä. Mänitä Eutico jim miaaho'cy maa hänajty yhäña'ayän ventanahaguuy. Mänit jim quiuhgahnajxy. Ho'ogy hoy wyidsø'cänä. ¹⁰ Coo ja'a Pablo jaduhñ yhiñxy, mänit jiihy yhädaacy naaxyp maa ja'a Eutico hänajty tøø quia'ayän. Mänitä Pablo ja'a Eutico miäneenø'cy. Mänit højtsä Pablo xñämaayy:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Jujcyñä hädaa craa jaduhñ.

¹¹⁻¹² Jujcy ja'a craa jiaančh yajnøcxä maa ja'a tiøjcän. Mänitä mabøjpädøjc-hajxy jiaančh tehñ xioondaacy. Mänitä Pablo jim ñøxtägajch øøxp maa hänajty yajnähixø'øyän. Mänitä Pablo ja'a tsajcaagy yajwa'xy. Mänit højts ngaayy nhuucy nägøxiä. Mänitä Pablo jiaac tægøyy yajnähixøöbiä. Jim højts jaduhñ ngujobøøyy. Mänitä Pablo miädiaacpädøöñä. Mänit jim choññä Troas.

¹³⁻¹⁴ Tøø højtsä Pablo hänajty xñäma'ay cooc hänajty tecy-yo'oyhaam ñøcxa'añ jim maa ja'a cajpt hänajty xiøhatian Aso. Pero højts, barcojooty højts jim nñøcxy, høøch Lucas møødä Pablo jiamioødhajxy. Coo højts jim nmejch Aso, mänitä Pablo jim tiägøöbiä barcojooty. Mänit højts jim ndu'ubøjcumbä maa ja'a cajpt näguipxy møødä Pablo. Mänit højts jim nägøxiä nñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatian Mitilene. ¹⁵ Coo højts jim ndsøhngumbä, mänit højts cujaboom nnaaxøyy jim mädøyyä maa ja'a naax hänajty xiøhatian Quoio. Mänit højts jim cujaboom nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatian Samos. Coo højts jim ndsøhngumbä, cujaboom højts jim nmejtscumbä maa ja'a cajpt hänajty xiøhatian Mileto. ¹⁶ Tøø ja'a Pablo hänajty wyiinmay coo hänajty jim quia'a näxø'øwängumbä Efeso. Hix, cabä Pablo hänajty jim jejcy wiädita'añ Asianaaxooty. Paady hänajty jim quia'a wädita'añ Asia coo hänajty jim ñøcxa'añ Jerusälén. Mobädajpä ja'a Pentecostésxøø hänajty jim jiada'añii. Paadiä Pablo hänajty yhadø'öch, jaduhñä Pentecostés-xøø mädøyyä piäadät.

¹⁷ Jimñä højts hänajty nhityñä Mileto, mänitä Pablo capxy jim quiejxy Efeso coo ja'a tsajtøwiindsøñhajxy jim ñøcxät Mileto, ja'a hajxy hänajty jim tuumbä Efeso. ¹⁸ Coo hajxy jim miejch Mileto, mänit hajxy ñämaayyä:

—Mänäajøch jim nhitiän maa mijtsän jim Asianaaxooty, jaančh tehñ yhöyhøch jim nduun mädühñtiøch jim nhijty. Mnajuøøby hajxy jaduhñ cooçh jaduhñ nga'a hønnda'agy. ¹⁹ Jaančh tehñ yhöyhøchä Jesús ja'a tiuung hänajty nduunä, ja'a hajxy nWiindsønähajtambä. Mee'xixieemyhøch hänajty nduñ. Näxyhøch hänajty njootmayhaty cooçh nmägunaaxä Jesús ja'a miädia'agy hajxy hänajty quia'a mabøgaanä. Mayhooc hajxy jaduhñ quiojyquiapxytiuun cooçh hajxy hänajty xjia wi'i yagho'oga'añ. ²⁰ Cøxyhøch mijts hänajty nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øy neby hajxy hoy mhidät. Homiänäajøch mijts hänajty yajnähixø'øy, møød jim jäya'ayhagujc, møød jim maa ja'a mdøjc-hajxiän. ²¹ Jaduhñhøch mijts hänajty nmägapxy nhane'emy coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy jaduhñ mnajtshixø'öwät, møød coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmabögät ja'a Jesuscøxpä, ja'a hajxy nWiindsønähajtambä. Nägøxiøch mijts hänajty jaduhñ nmøødmädia'agy, møød mi-jts judioshajxy, møød mijts cajpä judiospä. ²² Hoorä, tøøchä Diosheshpirtu xñäma'ay cooçh jim nñøcxät Jerusälén. Pero cábøch nnajuø'øy nébyhøch jim njada'añ nhabet'a'añ. ²³ Jagøyyøch jaduhñ nnajuø'øy cooçh jim nyajtsuma'añ, cooçhä tsaachpä peenä jim nbaada'añ. Majátyhøch jaduhñ tøø nwädity, jaduhñhøchä Diosheshpirtu tøø xyhawaanä cooçh jaduhñ njada'añ nhabet'a'añ. ²⁴ Pero cábøch tii ndajy nmay. Cabä cuentä jaduhñ cooçh nnä'ä hö'ogät. Je'eyyähajtioch nbøcjuøøby cooçh nduuy nyajmayaannä, ja'a Jesushøch xmiöoyäbä, ja'a hajxy nWiindsønähajtambä. Jaduhñhøch xtiuungmooyy cooçhä mädia'agy jaduhñ nyajwä'xät coo ja'a Dios hojioot jiaančh tehñ miøødä.

²⁵ Tøøch mijts nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øy coo ja'a Dios yhane'ema'añ ja'a miøcmäjaahaam. Hoorä, cábøch mijts mänaa xyhijxtägatsaannä. Tøyhajt jaduhñ. ²⁶ Coo mijtsä Diosmädia'agy mga'a mabögät nébyhøch tøø nja mädia'aguian, ca'a yhöøchä pojpä jaduhñ nmøød. ²⁷ Hix, pedyijøch mijts tøø nyajmøødmädia'agy nebiatiä Dios tøø yhane'emiän. ²⁸ Mniyajcopcø'øwøøjap hajxy. Mgüeendähädäbä mabøjpädøjc hajxy nägøxiä. Ja'a Diosheshpirtu hajxy jaduhñ xpiädaac coo hajxy jaduhñ mgüeendähädät. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'tuutäm, paadiä Dios hajxy jaduhñ xyhuungähjätäm, coo ja'a miädia'agy hajxy nmabøjcam. ²⁹ Cooçh mijts jaduhñ nbuhwa'adsaannä, mänitä wiinghäna'c-hajxy yaa miedsa'añ maa mijtsän. Mäwiinhøhmbä hajxy jaduhñ miedsa'añ. Xjia wi'i jiojcapxø'øwaaamb mijts jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mnajtshixø'öwät. Jaduhñ mäwiinätš hajxy jiatcø'øwa'añ nebiä pahucä meeg hajxy chu'uchän. Tøyhajt jaduhñ. ³⁰ Høxtä mijtsä mjamiøød näje'e tiägø'øwaaambä hønndaacpä. Näje'e ja'a mabøjpädøjc-hajxy jaduhñ yajtagoyyäänäbä nebiä hønndaacpähajxy tiägoyya'añän. ³¹ Naxy hajxy jaduhñ mdehñ ñiyajcopcø'øwøøjät. Tägøøgjomøjthøch mijts jaduhñ nmägapxy nhanehny xøømdsuhñ. Jaančh tehñ chaachpøjpcøch hänajty. Naxy hajxy jaduhñ mdehñ jiahmiätsät.

³² Hoorä, mäbøjpädøjc, mijtsä Dios nyajcø'øwaanøøby ween hajxy jaduhñ xcwieendähaty. Jaduhñ Diosmädia'agy miäna'añ cooc ja'a Dios hojiot jiaanéh tehñ miøødä. Cooc ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbøgät, jaduhñä Dios hajxy xjiaac tehñ piuhbédät ja'a miäjaahaam. Møød hodiuum hajxy jaduhñ xpiädä'agät näguipxy møød pønjatya ja'a Dios yhuunghajpy. ³³ Cäbøch pønä wyitä xiädø'øñ tøø nhadsojca. ³⁴ Ja'a nhamdsoo co'øháamhøch jaduhñ tøø nnyihxyii. Jadúhnhøchä nmägu'ughajpät tøø nbuhbejpä. Tøyhajit jaduhñ. ³⁵ Horniänäajøch mijts tøø nmägäpxy tøø nhane'emy cooc hajxy mniguuiduünäxät, møød cooc ja'a pa'amjäya'ay hajxy jaduhñ mbuhbédät møødä häyoobäjäya'ay. Mjahmiédäp hajxy jaduhñ cooc ja'a Jesús jaduhñ jecy miänaañ: “Coo wiinghäna'c mbuhbédät, jaduhñds jootcujc mhíädät. Pø mnä'ä yajpuhbedaamb jaduhñ, cab jaduhñ jootcujc mhíädät.”

³⁶ Coo ja'a Pablo jaduhñ quiapxpädøøyy miädiaacpädøøyy, mänit hajxy nägøxiä jyjicädaacy näguipxy møødä Pablo. Mänit hajxy tiägøøyy Diospa'yaaxpä. ³⁷ Mänit hajxy tiägøøyy jøøbiä xuu'tspä cooc ja'a Pablo hajxy hänäjty piuhwa'adsaänänä. Mänitä Pablo hajxy miajch miäneñ. Mänitä Pablo hajxy chu'xy. ³⁸ Jiaanéh tehñ jiootmayhajp hajxy hänäjty j'eguiøxpä cooc ja'a Pablo hänäjty tøø miäna'añ cooc ja'a Pablo hajxy hänäjty quia'a hijxtägatsaänä. Mänitä Pablo hajxy hoy ñajtshixøøñä maa ja'a Pablo hänäjty biarcotägø'øwa'añän.

21

¹ Mänit højtsä mäbøjpädøjc nbuhwaatsnä. Mänit højts nbarcotägøøyy. Mänit højts jim ndsohñnä Mileto. Mänit højts jim tu'uda'acquiä nnøcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Cos. Cujaboom højts njaac nøcxy maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Rodas. Cooc højts jim ndsøhngumbä, mänit højts jim njaac nøcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Pátara. ² Jim højtsä barco wiingpä hoy nbaady. Jim hänäjty ñøcxa'añ maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Fenicia. Mänit højts ndu'ubøjcumbä wiingbarcojooty. ³ Mänit højtsä naax nnäheebeøøyy, ja'a hänäjty xøhajpä Chipre. Hahooyhaamby højts jim nwiinnajxy jäguemjuøøby. Jim højts hänäjty nnøcxø'øyy maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Siria. Cooc højts jim nmejch, mänit højts jim nbarcopädsøømy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Tiro. Paadiä barco jim miedsøøyy Tiro cooc tsøny hajxy hänäjty jim ñähdsøømdu'uda'añ. ⁴ Jim højtsä mäbøjpädøjc näje'e nbaaty. Mänit højts jim nhijty Tiro juxtujxøø maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän. Mänitä Pablo hajxy jia nmaayy cooc jim quia'a jaac nøcxät Jerusalén. Jadúhñäc hajxy hänäjty tøø ñajtsapxø'øyyii ja'a Dioshespíritäm. Pero cabä Pablo jaduhñ ñä'ä møjpdädaacy. ⁵ Coo juxtujxøø yhabejty, mänit højts jim ndu'ubøjcumbä. Mänit højtsä mäbøjpädøjc nägøxiä hoy xñajtshixø'øyy cajptpa'a møødä yhuung møødä tio'oxy. Mänit højts jim njjicädaacy pu'uwiing. Mänit højts ndiospa'yaaxy. ⁶ Mänit højtsä mäbøjpädøjc xpiuhwaatsnä. Mänit hajxy wyiimbjñä maa ja'a tiøjc-hajxiän. Mänit højts ndägøødiägajch barcojooty.

⁷ Mänit højts jim ndsøhngumbä Tiro. Mänit højts jim njaac nøcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Tolemaida. Cooc højts jim nmejch, mänit højtsä mäbøjpädøjc hoy nguixy. Tu'tsuhñ højts jim nhijty maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän. ⁸ Cujaboom højts jim ndu'ubøjcumbä. Mänit højts jim nnøcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Cesarea. Cooc højts jim nmejch, mänit højts jim nnøcxøøyy maa ja'a Felipe tiøjcän. Mänit højtsä Felipe xñämaayy cooc højts jim nmejststä'agät maa ja'a tiøjcän. Jue'e ja'a Felipe hänäjty tiuunghajpy, ja'a Diosmädia'agy hänäjty yajwa'xyp. Tøø hänäjty jaduhñ wyiinguexyii cooc ja'a mäbøjpädøjc piuhbédät. Näjuxtujc hajxy hänäjty jaduhñ wyiinguejxä cooc hajxy jaduhñ miäbuhbédät. ⁹ Mädaaxcä Felipe yhuung hänäjty haagä cäxyii. Nämädaaxcä Diosmädia'agy hajxy hänäjty ñajtsapxø'øyy. ¹⁰ Maxiøø højts hänäjty jim tøø nhity maa ja'a Felipe tiøjcän, mänitä jäya'ay tu'ug miejch. Agabo hänäjty xiøhaty. Jim hänäjty choon Judea. Näjtsapxøøbiä Diosmädia'agy hänäjty je'ebä. ¹¹ Coo ja'a Agabo jim miejch maa højts hänäjty nmejststä'aguiän, mänitä Pablo ja'a wiøøon wiähjätäxä. Mänitä Agabo hamdsoo ñiguio'øxojs ñidiecyxiøjtsä ja'a Pablo ja'a wiøønhaam. Mänitä Agabo ja'a Pablo ñämaayy:

—Jadúhnhøchä Dioshespíritu tøø xñäma'ay cooch miich mnajtsapxøøyyät. Jadúhñäc miichä judíos xquiø'øxots xtiecyxiødsaaambä jim Jerusalén nébyhøch cham tøø nhamayyän. Mänitäc miich xyajcø'ødägø'øwa'añ ja'a soldadohajxy Rómabä.

¹² Coo højts jaduhñ nmädooyy, møødä mäbøjpädøjc-hajxy, mänit højtsä Pablo nja nmaayy cooc jim quia'a nøcxät Jerusalén. ¹³ Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Tii hajxy cooc mjø'øyy cooc mxuuch. Tiiich hajxy cooc xyagjootmayhaty. Cabä cuentä jaduhñ coochä häna'c jaduhñ jim xquiø'øxots xtiecyxiødsät Jerusalén. Cabä cuentä jaduhñ cooch häna'c jim xyaghó'ogät ja'a Jesúcøxpä, ja'a hajxy nWiindsønhjätämbä —nømä Pablo miänaañ.

¹⁴ Coo højts jaduhñ nhijxy cooc ja'a Pablo hänäjty quia'a mäbøga'añ, mänit højts nmänaañnä:

—Ween jaduhñ jiadyii nebiä Dios tøø miäna'añän.

Mänit højts nhamooynä.

¹⁵ Mänit hõjts nhadsõmbõjcy, hõõch mõõdä Pablo. Mänit hõjts jim nnõcxy Jerusalén. ¹⁶ Näje'e hõjtsä määõjpadõjc jim xpianõcxy, ja'a hajxy hänäjty jim tsohmäbä Cesarea. Coo hõjts jim nmejch Jerusalén, mänit hõjts hoy xñajtswowõ'õy maa ja'a Mnasón ja'a tiõjcän. Jimä Mnasón hänäjty jecy tõõ chohnda'agy Chipre. Tõõ hänäjty jiegõ'õy coo ja'a Mnasón ja'a Diosmädia'agy hänäjty tõõ miäbõcy. Jim hõjts nmejstaacy maa ja'a Mnasón ja'a tiõjcän.

¹⁷ Coo hõjts jim nmejch maa ja'a määõjpadõjc-hajxiän, mänit hõjts xqiuõñyõõy xoonädaacäp. ¹⁸ Cujaboom hõjtsä Pablo jim xmiõdhajty maa ja'a tsajtõjcän. Jimä Santiago hänäjty mõõdä tsajtõjwiindsõnhajxy nägõxiä. ¹⁹ Mänitä Santiagohajxy miõõdnyajpoo'xä ja'a Pablo. Mänitä Pablo tiägõõy mädiaacpä nebiatiä Diosmädia'agy hänäjty tõõ yajwa'xiän maa ja'a cajpa judioshajxiän, coo jaduhñ quiapxy miädiaacy ja'a Dios miäjaahaam. ²⁰ Coo ja'a Santiagohajxy jaduhñ miädoõy, mänitä Dios hajxy wyiingudsähgõõy. Mänitä Pablo hajxy ñämaayy:

—Mägu'ughajpä Pablo, mnajuõõby miich jaduhñ coo ja'a judíos ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy nämay tõõ miäbõjcä. Jaduhñ hajxy nägõxiä miäna'añ coo ja'a cuhdujty hajxy tsipcõpx ngudiüünämät, ja'a Moisés jecy yhanéhmäbä. ²¹ Tõõ hajxy jaduhñ miädoyhaty cooc tyijy miichä judíos wiingcuhdujty tõõ myajnähiõ'õy, ja'a hajxy jäguembaady hadsänaabiä. Jaduhñäc tyijy tõõ myajnähiõ'õy coo cuhdujty hajxy ñajtshixõ'õwät, ja'a Moisés jecy yhanéhmäbä. Jaduhñäc tyijy tõõ myajnähiõ'õbiä coo hõjts ja'a nguhdujty nga'a cudiüünämät, hõjts judíos, mõõd coo hõjts nhuung nga'a circuncidarhätänät. ²² Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädoyhädät coo miich yaa tõõ mgoody Jerusalén, mänitä tõyhajty hajxy choga'añ põ tõyhajty jaduhñ coo miichä judíos jaduhñ tõõ mjaaneth yajnähiõ'õy, ja'a hajxy jäguembaady hadsänaabiä. ²³ Tõõ hõjts ja'a wiimähdy tu'ug nbaady nej miich myajniyhoyõ'õwõõjät. Jii hõjtsä nmägu'ughajpä nämädaaxcä. Tõõ xõõ hajxy yhagapxtucy coo meeg hajxy hänäjty yoxa'añ nebiä Moisés jecy yhanéhmiän coo hajxy jaduhñ nguhdujthätämät. ²⁴ Mmõdhädäp miich yõ'õ häna'c yõ'õ nämädaaxpä. Jaduhñ miich mnämäjuyõ'õwät coo meeg hajxy hänäjty yoxa'añ. Jaanä jaduhñ miichä meeg tu'ug myõjxpät. Coo miich jaduhñ mnämäjuyõ'õwät, jaduhñ hajxy hoy yajcuhmé'xät. Coo miich jaduhñ mguhdujthädät, jaduhñ miichä cu'ug xyhixät coo miichä cuhdujty jaduhñ mgudiüumbä, ja'a Moisés jecy yhanéhmäbä. Jaduhñä cu'ugä tõyhajty hajxy miõõdhada'añ coo miich wiingcuhdujty tõyhajty mga'a yajnähiõ'õy. ²⁵ Pero ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiõspä, ja'a hajxy mäbõjpä, tõõ hõjtsä nocy nyajnäjaayõ'õy. Jaduhñ hõjts tõõ nmägapy tõõ nhane'emy coo hajxy quia'a tsü'udsät mädyiibä häna'c tõõ yoxy quepychechwiinduum, mõõd coo hajxy quia'a tsü'tspät ja'a tõõ quia'a nõ'xié'xiäbä, mõõd coo wiingto'oxiõjc hajxy quia'a mõõdmä'awät —nõmä Pablo ñämaayy.

²⁶ Mänitä Pablo ja'a häna'c miõdhajty ja'a nämädaaxpä. Mänit hajxy kujaboom hoy quiüdiüñ nebiä judíos quiuhdujthajxy hänäjty myiñän. Mänit hajxy tiõtägõõy tsajtõgooty. Mänit hajxy ñägapy cooc juxtujxõõ hänäjty quia'a habetyñä neby hajxy hänäjty tõõ yhagapxtuquian coo meeg hajxy hänäjty yoxa'añ.

²⁷⁻³⁰ Ja weenjaty hänäjty quia'a habety ja'a juxtujxõõbä. Mänitä jäya'ayhajxy näje'e tiägõõy tsajtõgooty. Jim hajxy hänäjty choon Asia. Coo ja'a Pablo hajxy jii by yhiijxy tsajtõgooty, mänit hajxy tiägõõy yaaxpä cooc ja'a Pablo hänäjty jii by wiädity:

—Judiõstõjc, hõjts puhbéjtäc. Xiids yõ'õ craa Pablo wiädity. Yõ'õdsä wiingcuhdujty homiajaty nõcxy yajwiinhixõ'õy. Jaduhñ yõ'õ craa ja'a cu'ug jiojcapxõ'õy coo hõjtsä nguhdujty hajxy xquia'a cudiüünämät, nebiä Moisés jecy jia hanéhmiän. Jaduhñ yõ'õ craa yajwiinhixõ'õbiä cooc tyijy hädaa tsajtõjc jaduhñ quia'a tsoobaady. Maas hanaxiä haxõõg tõõ jiatcõ'õy coo jäya'ay yaa tõõ miõõdtägõ'õy tsajtõgooty, ja'a hajxy ca'a judiõspä. Hix, cabä cuhdujty jaduhñ ñä'ägä miñ coo hajxy yaa tiägõ'õwät tsajtõgooty, pönjaty ca'a judíos.

Paady hajxy jaduhñ miänaañ, je'eguiõxpä coo ja'a Pablo hänäjty tõõ yhiixyij cajptooty coo ja'a Tróximo hänäjty miõõdä. Jaduhñä Asiabäjäya'ayhajxy hänäjty miäna'añ cooc tyijy ja'a Pablo ja'a Tróximo hänäjty tõõ miõõdtägõõy tsajtõgooty. Efeso ja'a Tróximo hänäjty choon. Ca'a judiõs hänäjty je'e. Hoorä, coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädoõy cooc ja'a Pablo hänäjty jii by wiädity tsajtõgooty, mänit hajxy tiägõõy haamhajpä. Mänitä Pablo hajxy miajch. Mänit hajxy piawijch piäjädjuty jim tsajtõghaguuy. Mänitiä tsajtõjc hajxy yhagõõy.

³¹ Jimä cu'ugä Pablo hajxy hänäjty ñä'ägä yagho'ogaannä, mänitä soldado-wiindsõnä mädia'agy ñämejtsä coogä cu'ughajxy hänäjty jim wyi'i yhaamhaty Jerusalén. Roma ja'a soldadohajxy hänäjty choon. ³² Tuunä ja'a soldado-wiindsõñ jaduhñ ñä'ä mädoõy, mänitä soldadohajxy yhamugõõy. Mänit hajxy päyõ'õguiä yhädaacy maa ja'a cu'ughajxy hänäjty yhaamhatiän. Coo ja'a cu'ugä soldado hajxy jaduhñ jiojcuhebeõõy coo ja'a soldadohajxy hänäjty miänacy maa ja'a Pablo hänäjty wiobho'ogyijän, mänitä Pablo yhõxmajtsä. ³³ Coo ja'a soldado-wiindsõñ jii by quiädaacy, mänitä Pablo chuumä. Hamejtscadena quio'õxojts tiecyiojtsä. Mänitä soldado-wiindsõnä cu'ug miäyajtõõy pönä Pablo, mõõd tii hänäjty coo tõõ wiobho'ogyii. ³⁴ Mänitä cu'ugä jäya'ayhajxy may yhadsooyy haagä wiingjaty. Cab hajxy hänäjty tiu'ugmädia'aguiä. Coo ja'a cu'ughajxy hänäjty jaduhñ wyi'i ya'axy, cabä

soldado-wiindsõnâ tøyhajt hånajty hoy piaada'añ. Mänit miänaañ coo ja'a Pablo jim̄ ya-jnõcxõõjät maa ja'a cuartelän. ³⁵ Coo ja'a soldado ja'a Pablo hajxy jim̄ miõõdcoo'ty maa ja'a escalera jaduhñ chohnâ'aguiän, mänitâ Pablo hajxy quiõyõ'cy. Paady hajxy jaduhñ quiõyõ'cy coo ja'a cu'ugâ Pablo hajxy hånajty jia wi'i yagho'oga'añ. ³⁶ Hõõxhaamâ cu'ugâ soldado hajxy hånajty pianõcxy yáaxãp coo ja'a Pablo yagho'ogõõjät.

³⁷ Jim̄ soldado ja'a Pablo hajxy hånajty miõõdtägõ'owa'añ cuarteltõgooty, mänitâ Pablo ja'a soldado-wiindsõnâ nãmaayy:

—Huuc miñ, nhuuc mõõdmädiá'agyhõch miich paquiä.

Hagriegoaamâ Pablo jaduhñ miänaañ. Mänitâ soldado-wiindsõnâ yhadsooyy:

—Mjájpytiämâ hagriego jaduhñ. ³⁸ Cäjtam miich jim̄ ndsooñ Egipto-naaxootiä. Tõõ jegõ'õy coo hãna'c tsip jim̄ tõõ yajpãdõ'õgy Egipto. Nãmãdaaxmilä jiamioõd hånajty, haagã cahwiindõyhãna'c. Mänit hajxy piäyõ'cy. Mänit hajxy jim̄ ñõcxõõy pactuum maa põñ quia'a tsãna'ayän.

³⁹ Mänitâ Pablo miänãngumbä:

—Cãbõch jim̄ ndsooñ Egipto. Judiojãyã'ayhõch hõõch. Jim̄hõch ndsooñ maa ja'a cajpt jaduhñ xiõhatiän Tarso jim̄ Cilicianaaxooty. Mõjjuõõbyhõch ngajpt. Huuc tuñã mayhajt, nhuuc cõxy mõõdmädiá'agyhõch yõ'õ cu'ug.

⁴⁰ Mänitâ soldado-wiindsõnâ Pablo cuhdujt miooyy coo quiápãt. Mänitâ Pablo piejty escaleracõp. Mänitâ quiõ'õ chajxajy. Mänitâ cu'ughajxy cõjx yhamõñ. Mänit tiägõõy xiicpä mädiaacpä hebreohayuuc-haamby:

22

¹ —Mägu'ughajpãdõjç, huuc hamãdoowhit hajxy hoy; mijts nmõõdmädiã'agaamby.

² Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miãdooyy coo ja'a Pablo hånajty quiapxy miãdiã'agy hebreohayuuc-haamby, tehngajñã hajxy hånajty hoy yhamãdoowhity. Mänitâ Pablo jiaac mädiaacy:

³ —Judiojãyã'ayhõch hõõch. Jim̄hõch nnaaxque'exã Tarso, jim̄ Cilicianaaxooty. Múutsnõch yaa ngoo'ty Jerusalén. Ja'a teedyhap Gamaliélhõch yaa xyajcapxtaac. Jaanç tehñ yhõyhõch xyajñãhixõõy ja'a jecyquihdujt. Jaanç tehñ yhõyhõchã Dioscuhdujt hijty nbaduñ hamuumdu'joot nej mijts jäda'ahaty mbaduñän. ⁴ Nyajtsaachpõjpiõchã jäyã'ay hijty, ja'a Diosmädiã'agy hajxy mãbõjpã ja'a Jesuscõxpã, to'oxiõjã, ya'adiõjã. Hõxtã nyaghõ'piõch hijty tähoocjaty. Pawichhõch hijty pujxtõgooty nyajñõcxy cõ'õxoch tecyxioch. ⁵ Ja'a teedywiindsõnâ yaa tuumbã Jerusalén, coo hajxy jaduhñ mmãyajtõwãt põ tøyhãjthõch jaduhñ tõõ njatcõ'õy, xmiõ'owãbã tøyhajt hajxy jaduhñ. Jaanã jaduhñã majtõjã tøyhajt hajxy yéjãt coo hajxy jaduhñ mmãyajtõwãt. Yõ'õchã nocy hajxy tõõ xyajmãguexy coo hõjts nmãgunaax jim̄ nmõ'owãt maa ja'a cajpt jaduhñ xiõhatiän Damasco. Jim̄hõchã jäyã'ay hånajty nõcxy nhõxtã'awa'añ Damasco põnjatiã Diosmädiã'agy mãbõjpã ja'a Jesuscõxpã. Je'eçh hånajty nõcxy nmadsa'añ. Yaaç hånajty nyajmãnaca'añ Jerusalén. Yaaç hånajty min dsaaçhtiuna'añ.

⁶ Jim̄ tu'haamnõcxpã, ja weenjãtyhõch hånajty jim̄ nga'a coody Damasco, mänitâ jõõn quihajcãdaacy jaanç tehñ miõc, mãdühñtiõch hånajty nyo'oy. Cuyxiõõho'ogy hånajty jaduhñ. ⁷ Tuunõchã jõõn jaduhñ nnã'ã hijxy, mänitiõch jaduhñ ngãdaay. Mänitõch nmãdooyy coõch hãna'c hånajty xxiõõguya'axy: “Saulo, Saulo, tiich jaduhñ coo xwyi'i miãdsibõ'õy.” ⁸ Mänitõch nmãyajtõoyy: “Wiindsõn, põñ miich.” Mänitõch xyhadsooyy: “Jesushõch hõõch. Nazaréthõch hijty ndsooñ. Hõõch miich jaduhñ xmiãdsibõõy.” ⁹ Põnjãtyhõch hånajty nmõõdnõcxp, hixjx ja'a jõõn hajxy. Pero cab hajxy miãdooyy coõchã Jesús jaduhñ xmiãgapxy. ¹⁰ Mänitõchã Jesús nmãyajtõõgumbã: “Wiindsõn, tiich jaduhñ ndunãp.” Mänitõch xyhadsõogumbã: “Tãnaayõ'õg, Jaac nõcx jim̄ Damasco. Coo miich jim̄ mgõodãt, mänit miich hãna'c jim̄ xyhawaanaanã tijaty miichã Dios jaduhñ xyajtunaamb.” ¹¹ Hoorã, coõchã jõõn nhijxy, wiinxõ'tshõch jaduhñ. Cãbõch hånajty hoy nhijxnã. Ja'a njamiõõdhõch hajxy jim̄ xjiaac witscoo't Damasco.

¹² Jim̄ã jäyã'ay hånajty tu'ug chãna'ay. Ananias hånajty xiõhaty. Jaanç tehñ yhooyã Ananias ja'a cuhdujt hånajty piaduñ nebiã Moisés jecy yhanehmiän. Jimã judioshajxy hånajty näje'e chãnaabiã Damasco. Jiaanç tehñ quumaabiã judios ja'a Ananias hajxy hånajty jaduhñ. ¹³ Hoorã, coõch jim̄ ngoo'ty Damasco, mänitõchã Ananias hoy xquihixy. Mänitõch xñãmaayy: “Puhya'ay Saulo, hijxõ'õg jadãhooc cham jaduhñajtã.” Tuunã ja'a Ananias jaduhñ ñã'ã mãnaañ, mänitiõch jaduhñ njaanç hijxõ'cy. ¹⁴ Mänitõchã Ananias xñãmãguuumbã: “Ja'a nhaphãjtãmhajxy ja'a ndeedyhãjtãmhajxy ja'a jecypã haampiã, ja'a Dios hajxy hijty wyiingudsãhgõõby jegyhajty. Jaaya'ay miich jaduhñ tõõ xyajñãhdijy coo jaduhñ mdunãt neby je'e jioot choquiän, mõõd coo ja'a Jesús mhamdsoo hixãt coo mhamdsoo mãdõwãt nebiaty je'e miãdiã'agy. ¹⁵ Nõcxaamb miich mmãdiã'aga'añ wiinduhmyhagajpt ja'a Jesuscõxpã, nebiaty tõõ mhixy nebiaty tõõ mmãdooy. ¹⁶ Hoorã, tsõgãnmãts, nõcx

näbejnä. Jaduhñä Jesús mmänuu'xtá'agät coo weenä mbojpa mgädieey xyajñähwaats xya-cuhwáatsät", nõmhõchä Ananías xñämaayy.

¹⁷⁻¹⁸ Mänitõch yaa nwiimbijtagajch Jerusalén. Mänitõch nnõcxy tsajtõgooty Diospa'yaaxpä. Mänitõchä Jesús nwiinhijxy, ja'a hajxy nWiindsõnhajtambä. Mänitõchä Jesús xñämaayy: "Tsõgänämäts, mdsõonäp yaa. Caj miichä cu'ugä mmädia'agy yaa xmiäbõgañä cooç miich yaa xjia wi'i miädia'aga'añ." ¹⁹ Mänitõch nhadsooyy: "Wiindsõñ, ñajuõõbiä cu'ughajxy cooç hijty nwäðity wiinduhmyhagajpt maa ja'a judíos chajtõjc-hajxiän, cooçhä jäya'ay hijty nyajncõxy pujxtõgooty põnjatiä mmädia'agy xmiäbõjçäp. Näxyhõch hijty nyajwobyi. ²⁰ Y coo ja'a Esteban yagho'cä, jimhõch hänajty nbadsõonäbä. Mõðdhõch hänajty nbamänaambä coo yagho'ogõõjät. Ja'a häna'cä Esteban hajxy yagho'cäbä, hõõchä wyit ngüeendähajtä. Paadiä Esteban jaduhñ yagho'cä je'eguiõxpä coo miichä mmädia'agy hänajty xyajwa'xä." ²¹ Mänitõchä Jesús xñämäguiumbä: "Cabä cueentä jaduhñ. Nõcxnä. Jäguemhõch miich nguexa'añ maa ja'a jäya'ayhajxy chäna'ayän, ja'a hajxy ca'a judiõspä."

²² Mäduhñjatiä Pablo hänajty miädia'agy, hamädoowhñjtäxäbä miädia'agy hänajty jaduhñ. Pero coo jaduhñ miänaañ cooc hänajty jäguem quixea'añii maa ja'a jäya'ayhajxy chäna'ayän, ja'a hajxy ca'a judiõspä, cabä cu'ugä Pablo ja'a miädia'agy hajxy hänajty yhamädoowhñdäänänä. Mänitä cu'ughajxy tiägõõy yaa xpä jõjpä:

—Ween yõ'õ craa yho'ogy. Yagho'og yõ'õ craa hajxy.

²³ Tehñgajñä hajxy hänajty jaduhñ wyi'i ya'axy wyi'i jiocy. Yamä wyit hajxy hänajty wyi'i chajyemy. Yamä naaxoc hajxy hänajty wyi'i chajwõjy. Paady hajxy hänajty jaduhñ wyi'i jiatcõ'õy coo ja'a Pablo hajxy hänajty jiaañch tehñ miädsiphaty. ²⁴ Mänitä soldado-wiindsõñ miänaañ coo ja'a Pablo jii by yajtõjtägõ'õwõõjät cuarteltõgooty. Mänit jiaac miänaañ coo ja'a Pablo wiobho'ogõõjät, ween jaduhñ quiõxy nägapxy tiiguiõxpä cu'ugä Pablo hajxy hänajty coo tõõ wyi'i ñäya'axy. ²⁵ Mänitä soldado ja'a Pablo hajxy quiõ'õxõjch. Wiobho'ogaambiä Pablo hajxy hänajty. Mänitä Pablo ja'a capitán miägapy, ja'a hänajty jim tänaabiä wiinduum: —Caj mijts cuhdujt mmõõdä cooç mijts xwiõbät nä'a nägoobä. Cab hajxy mnajuõ'õy põ tõõch ngädieey. Hõõch, jaduhñhõchä cuhdujt nmõõdä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miõõdän —nõmä Pablo ja'a capitán ñämaayy.

²⁶ Coo ja'a capitán jaduhñ miädooyy, mänitä wyiindsõñ ñämaayy:

—Ca'a hajxy jaduhñ mwopy. Jaduhñcä yõ'õ craa cuhdujt miõõdä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miõõdän.

²⁷ Mänitä soldado-wiindsõñä Pablo hoy miäyajtõy:

—Nej, tõyhajt jaduhñ coo miichä cuhdujt jaduhñ nmõõdä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miõõdänä.

Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Tõyhajt jaduhñ.

²⁸ Mänitä soldado-wiindsõñ miänaañ:

—Jaduhñhõchä cuhdujt nmõõdäbä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miõõdän. Pero jaanç tehñ chõwhõch jaduhñ tõõ xyhabädsõõmä cooçhä cuhdujt jaduhñ tõõ njuy.

Mänitä Pablo miänaañ:

—Cooç jim nnaaxque'exä Tarso, päadyhõchä cuhdujt jaduhñ nmõõdä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miõõdän.

²⁹ Ja'a soldadohajxy hänajty mäwobaambä, coo hajxy jaduhñ miädooyy coogä Pablo cuhdujt hänajty jaduhñ miõõdä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy hänajty miõõdän, mänitä Pablo hajxy piuhwaach. Y ja'a soldado-wiindsõñ, coo je'le jaduhñ miädooyy, tsähgõõy je'eduhñ je'eguiõxpä coo ja'a Pablo hänajty tõõ quiõ'õxõchii tõõ tiencyiochii.

³⁰ Cujaboomä soldado-wiindsõñ jaduhñ miänaañ coo ja'a Pablo quiõ'õgüeõjõjät. Mänit miänaañ coo ja'a teedywiindsõñhajxy yhamugõ'õwät mõõdä majtõjc-hajxy. Mänitä Pablo jim yajncõxä maa ja'a teedywiindsõñhajxy hänajty tõõ yhamugõ'õyän. Mänitä Pablo jim yajtänäaguiaädaacä cu'ugwiinduum. Miädoowaambiä soldado-wiindsõñ hänajty jaduhñ tiiguiõxpä judios ja'a Pablo hajxy hänajty coo tõõ ñäxõ'õwõ'õy.

23

¹ Mänitä teedywiindsõñhajxy wyiinhõe'ppejtä ja'a Pábläm. Mänitä Pablo miänaañ:

—Mägu'ughajpãdõjc, Diõshõch jaduhñ xyhijxp cooç homiänaajä nõhojääya'ayhaty.

² Coo ja'a Pablo jaduhñ miänaañ, mänitä häna'c-hajxy ñämaayy coo ja'a Pablo hajxy yhapo'xõ'õgät, ja'a häna'c-hajxy hänajty jim tänaabiä Pablo wyiinduum. Ja'a Ananías jaduhñ mänaañ coo hajxy jaduhñ jiatcõ'õwät. Mõjhajpã Ananías hänajty jim maa ja'a teedywiindsõñhajxiän. ³ Mänitä Pablo ja'a Ananías ñämaayy:

—Dios miich jaduhñ xyajcumädoowaamb. Caj miich hoy mduñ. Jaduhñ miich mduungmõõdä cooç miich xyajtõyhajtyégät hoy yajxõñ nebiä cuhdujt miyñän. Pero coo

miich jaduñ tøø mmäna'añ cooñ häna'c xquioxät, myajcähxø'py miich jaduñ coo miichä cuhdujt hoy mga'a yajtuñ.

⁴ Ja'a häna'c-hajxy hänajty jim tänaabiä, mänitä Pablo hajxy ñämaayy:

—Tøø miich jaduñ ngapxtägoy coo yø'ø møjteedywiindsøn jaduñ tøø mwiingapxpety. Haa ca'a, Dios yø'øduñ tøø yhuuc pädaacpä.

⁵ Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Mägu'ughajpädøjc, huuc mee'x hajxy, cábøch hijty nnajuø'øy coo yø'ø jaduñ tiuñ møjteedywiindsøn. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo hajxy nga'a nänømat haxøøg, pønjatia tuung møød maa ja'a tsaan maa ja'a cu'ugän.

⁶ Mänitä Pablo jaduñ yhjy coo häna'c-hajxy hänajty mejtstu'u tøø yhamugø'øy, møødä saduceoshajxy, møødä fariseoshajxy. Mänitä Pablo møc quiapxy:

—Mägu'ughajpädøjc, høøch, jue'eçh høøch, fariseøshøch høøch. Haagä fariseos højts jaduñ. Cooch jaduñ nmäbøcy coo ja'a ho'oguiäya'ayhajxy jaduñ jiuypiojtägatsa'añ, päadyhøchä häna'c jaduñ tøø xñäxø'øwø'øy.

⁷ Coo ja'a Pablo jaduñ miänaañ, mänitä fariseoshajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä møødä saduceoshajxy. Cabä miädia'agyhajxy hänajty ñibiaadyii. ⁸ Hix, jaduñä fariseoshajxy hänajty miäbøcy cooc ja'a ho'oguiäya'ayhajxy jiuypiojtägatsa'añ. Jaduhñ hajxy hänajty miäbøjpä cooc ja'a Dios ja'a mioonsä jim miøødä tsajpootyp, møød cooc ja'a nhaañämähjätmhajxy quia'a hó'cäm. Pero cabä saduceoshajxy hänajty miäbøcy nebiä fariseoshajxy hänajty miäbøquiän. ⁹ Tehnganjä hajxy hänajty miaas nämayø'øy haamhjäp. Tehnganjä hajxy hänajty yhambøcy. Mänitä fariseoshajxy näje'e tiänaayø'cy, ja'a hajxy hänajty yajnähixøøbiä maa ja'a tsajtøcän. Mänit hajxy miänaañ:

—Yø'ø craa, cap tii pojpa cädieey miøødä. Jimbädä Diosmoonsä tøø miägapyii, o hääñämä.

¹⁰ Maas hanaxiä hajxy hänajty yhambøcy. Tsähgøøbiä soldado-wiindsøn hänajty coo ja'a Pablo hänajty yagho'oga'añii. Mänitä soldado-wiindsønä soldado miøjyaaxy coo ja'a soldado ja'a Pablo hajxy jiiy wyitstøonät, møød coo hajxy jim yajnøcxät maa ja'a cuartelän.

¹¹ Mänitcoodsä Jesús jiiy ñäguehxtøø'xy maa ja'a Pablo wyiinduuman. Mänitä Jesús ja'a Pablo ñämaayy: "Ca'a mdsähgø'øy. Nébyhøch miich yaa tøø xmiädia'aguiän Jerusalén, jaanä jaduhñhøch miich jim nøcxy xmiädia'agängumbä Roma."

¹² Cujaboomä judiøshajxy näje'e hoy quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy yaghó'ogät. Mänit hajxy ñiñämaayy:

—Mäduhñtiä Pablo jiaac jugyhaty, cab hajxy nnä'ägä caayy nnä'ägä hüucämät.

¹³ Näjuxychägü'xnaxy hajxy hänajty je'eduhñ, ja'a hajxy hänajty jaduñ tøø quiojyquiapxyhätibä. ¹⁴ Mänit hajxy hoy ñägapy maa ja'a majtøjc-hajxiän:

—Tøø højts jaduñ ngojyquiapxyhaty coo højtsä Pablo nyaghó'ogät. Høxtä mänit højts ngaya'añ nhu'uga'aññä. ¹⁵ Hoorä, mijts, nøcxä soldado-wiindsøn hajxy jaduñ nämä'aw coo weenä Pablo yaa yajmehii mijts mwiinduuman. Jaduhñ hajxy mwiinhøønät coo tyijy ja'a Pablo hajxy mjaac tehñ miäyajtøwa'añ. Cahnä Pablo hänajty yaa quioody maa mijts mwiinduuman, jim højts nyaghó'ogät tu'haam —nømä teedywiindsøn'hajxy ñämaayyä.

¹⁶ Mänitä Pablo chojmajc jaduñ miädyhajty coogä Pablo hänajty yagho'oga'añii. Mänitä Pablo hoy yhawáañäxä maa hänajty chumiän. ¹⁷ Mänitä Pablo ja'a capitán tu'ug miøjyaaxy. Mänit ñämaayy:

—Huuc tuñä mayhajt, huuc woonøcx hädaa craa jim maa ja'a mwiindsønän. Jim jaduñ miøødmädia'aga'añ.

¹⁸ Mänitä Pablo chojmajc wioonøcxäxä maa ja'a soldado-wiindsønän. Mänitä capitán ja'a soldado-wiindsøn ñämaayy:

—Ja'a Pábløch jaduñ tøø xñäma'ay cooñ hädaa craa yaa nwoomínät maa miichän. Míichäc jaduñ xmiøødmädia'agaamb.

¹⁹ Mänitä Pablo chojmajc wiingtuum wyitsnøcxäxä. Mänitä soldado-wiindsøn miänaañ:

—Tiich jaduñ xyhawaanänap —nømä Pablo chojmajc miäyajtøwäxä.

²⁰ Mänitä Pablo chojmajc yhadsooyy:

—Tøø ja'a judiøshajxy näje'e quiojyquiapxytiuñ cooc miich xñäma'awa'añ coo miichä Pablo jaboom ween mguexy maa ja'a teedywiindsønä wyiinduumahxiän. Jaduhñäc miich xwyinhøøna'añ cooc tyijy ja'a Pablo hajxy cøxiä wiinä jiaac tehñ miäyajtøwa'añ. ²¹ Caj miich jaduñ mmäbøgät. Näjuxychägü'xnaxiä jäya'ayhajxy jaduñ tøø quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy yaghó'ogät tu'haamnøcxpä. Cábac hajxy jaduñ ñä'ägä caya'añ ñä'ägä hu'uga'añ. Høxtä coogä Pablo hajxy yaghó'ogät, mänitac hajxy quiaya'añ yhu'uga'aññä. Míichäc hajxy xyluuc jaac hahijxp cooc miich jaduñ mmänä'anät pø mgudiunaampby jaduñ —nømä soldado-wiindsøn ñämaayyä.

²² Mänitä Pablo chojmajc ñämaayyäxä coo quia'a nägäpxät wiingtuum waambaty hänajty jaduñ tøø miädia'agy. Mänitä soldado-wiindsøn jaduñ miänaañ coo ja'a Pablo chojmajc wyiimbijnät.

²³⁻²⁴ Mänitá soldado-wiindsønä capitán metsec miøjyaaxy. Mänit hajxy wyiinguejxä coo ja'a Pablo hajxy coods jim yajnøcxät Cesarea. Nämayyá soldadohajxy hánajty pianøcxa'añ. Námejtsmägo'x hajxy hánajty ñøcxa'añ teci-yo'oyhaam; møød nädägøøghii'xcumajc hajxy hánajty ñøcxa'añ cuaañähgøxp; møød námejtsmägo'x hajxy hánajty ñøcxaambä cuhmðcap. Jaduhñä capitánhajxy ñämäyaybä coo ja'a Pablo cuaañähgøxp ñøcxät, møød coo hoy cwieendähadøøjät, jaduñ ney quia'a jat quia'a habätät. Jaduhñä soldado-wiindsøn yhanehmä coo ja'a Pablo ja'a gobernador Félix yajcø'ødägø'øwøøjät. ²⁵ Mänitá soldado-wiindsønä nocy yhädiuñ. Ja'a gobernador Félix hánajty yajnäguexaamy. Jaduhñ soldado-wiindsøn quiujuhay:

²⁶ “Høøch hädaa nocy nhädiuumby, høøch Claudio Lisias. Wiindsøn Félix, miich jaduñ cham nyajpoo'xyp. ²⁷ Hädaa jäyá'ayhøch miich nyajnäguejxyp. Pablo jaduñ xiøhaty. Häxøoyy maaxtøjquiiä Pablo yaa miajtsä Jerusalén. Ja'a judiøshajxy jaduñ mämajts. Yagho'ogaañäbä Pablo hánajty. Pero cooch jaduñ nmädoyhajty coo ja'a Pablo cuhdujt jaduñ miøødä nebiä Rómabä jäyá'ayhajxy miøødän, mänitøchä soldado ja'a Pablo hoy nmøødyajñahwa'açh. ²⁸ Je'eçh hánajty nmädowaamby tiiguiøxpä Pablo hánajty coo tøø miächii, päadyhøch jiiyby nmøødhädaacy maa ja'a judios ja'a junta hajxy hánajty yagjadyiijän. ²⁹ Mänitøch nmädooyy coogä Pablo tii pojpä tii cádieey quia'a møødä. Je'eduhñ yajcumadsøyyä coo ja'a judios ja'a quihdujthajxy wyiingjatiä. Päadyhøch jaduñ nga'a mänaañ coo ja'a Pablo yagho'ogøøjät, ni coo chumøøjät. ³⁰ Cooch jaduñ nmädoyhajty coo ja'a judiøshajxy hánajty näje'le tøø quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy hánajty yagho'oga'añ, mänitøch jaduñ nwiinmaayy cooch miich jaduñ nyajnägüexät. Ja'a häna'cä Pablo hajxy ja wi'i yagho'ogaambä, tøøch nnäma'ay coo ja'a Pablo jim nøcxy ñäxø'øwø'øyii miich mwiinduum.”

³¹ Mänitá soldadohajxy jiaançh cudiuñ nebiä wyiindsøn hajxy hánajty tøø ñäma'yaiijän. Mänitá Pablo hajxy jim coods yajnøcxy maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Antipatris. ³² Cujaboomä soldadohajxy wyiimbijty, ja'a hajxy hánajty tøø ñøcxy teci-yo'oyhaam. Ja'a hajxy hánajty cuaañähgøxpä, je'edsä Pablo hajxy jaac møødnøcxnä. ³³ Mänit hajxy jim quioo'ty Cesarea. Mänitá Pablo ja'a Félix hoy yajcø'ødägø'øyii møødä nocy, ja'a soldado-wiindsøn hánajty tøø quiéxiäbä. ³⁴ Mänitá Félix ja'a nocy quiapxy. Mänitá Félix ja'a Pablo miäyajtøoyy maa je'le chooñ. Mänitá Pablo yhadsooyy coo hánajty jim chooñ Cilicianaxooty. ³⁵ Coo ja'a Félix jaduñ miädooyy, mänitá Pablo ñämaayy:

—Weenä jäyá'ayhajxy yhuuc mech, ja'a miich hajxy jaduñ xñäxø'øwø'øwaambä, mänitøchä tøyhajt nmädowa'añ ja'a miichøxpä.

Mänitá Félix ja'a soldado ñämaayy coo ja'a Pablo piäda'agøøjät mõjtøgooty, ja'a hánajty xøhjäpä Palacio de Herodes. Jaanä jaduñä Félix miänaambä coo ja'a Pablo hoy cwieendähadøøjät.

24

¹ Cumägooxøø ja'a Ananías hajxy jim quioo'ty Cesarea. Møjtøedywiindsønä Ananías hánajty tiuumby jim Jerusalén. Näguipxiä majtøjc-hajxy näje'le piagoo'pä møødä licenciädä tu'ug, ja'a hánajty xøhjäpä Tértulo. Mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a gobernador Félix hánajty tiuñän. Mänitá Félix hajxy ñämaayy coo ja'a Pablo hajxy hánajty ñäxø'øwø'øwa'añ. ²⁻³ Mänitá Félix miänaañ coo ja'a Pablo yajmedsøøjät maa ja'a Félix wyiinduumän. Coo Pablo jaduñ yajmejtsä, mänitá Tértulo ja'a Pablo tiägøøyy näxø'øwøøbiä:

—Wiindsøn Félix, hoy højts njaançh tehñ ñiijäwø'oyii maa miichøxpän, coo miich hoy mjaançh tehñ tiuñ. Tøø højts miichä nnaaxä ngajpt xjiaançh tehñ yaghooyøyyä. Cabä tsip cabä pleetä jaduñ maa yajpaady. Coo miich jaduñ hoy mjaançh tehñ tiuñ, paady højts Dioscujü'yüybä njaançh tehñ yecy maa miichøxpän. ⁴ Cábøch miich jejcy nhadsiba'añ. Huuc tunä mayhajt, højtsä nmädia'agy hamädoowhijtác. Paquiiä højts jaduñ nmädia'aga'añ. ⁵ Yø'ø craa Pablohjäpä, nmøødhajpy højtsä tøyhajt jaduñ coo yø'ø højts xjiaançh tehñ miädsibø'oy majaty højts nhity, højts judiøshjäpä. Jaduhñ højts xjia wi'i jiojcapxø'øy coo højtsä nguhdujt nnajtsixø'øwät. Jaduhñä tsip homiaajä yajpädø'øgy. Ja'a jäyá'ayä Jesús Nazaretpä miädia'agy hajxy panøcxäbä, je'le ja'a Pablo hajxy wiindsønähjäp. ⁶ Mänitá Pablo jäyá'ay nämädaaxc miøødtøjtägøøyy maa højtsä nmøjtsajøgootiän. Ja'a hajxy nämädaaxpä, ca'a hajxy je'le jiidiosä. Cab højtsä nguhdujt jaduñ myiñ coo wiingjäyá'ay jiiyby tiägø'øwät. Mänit højtsä Pablo nyajmajtsä. Nyajcumädowaamby højts hánajty, tii hánajty jiiyby tiuumby tsajtøgooty. Jaduhñ højtsä nguhdujt myiñ coo jaduñ quiumädowät. ⁷ Mänitá soldado-wiindsøn piayajcahw piayajpøøoyy, ja'a xøhjäpä Lisias. Mänit højtsä Pablo mädsibø'øbä xpiojçä. ⁸ Mänit højtsä Lisias xñämaayy coo højts yaa nmínät maa miichä mwiinduumän, coo højtsä Pablo yaa nnäxø'øwø'øwät. Hoorä, hamdsoo miichä Pablo mmäyajtøwät pø tøyhajt jaduñ neby højts cham nnäxø'øwø'øyän —nømä Tértulo ja'a Félix ñämaayy.

⁹ Jaduhñä judiöshajxy piamaanaambä. ¹⁰ Mänitä gubernador Félix ja'a Pablo miäw'oxy coo ja'a Pablo miädiá'agät. Mänitä Pablo miänaañ:

—Wiindsón Félix, jaanth tehm jiootcújc-höch cham nniijäw'oyii cooch yaa nnguiugapxa'añii miichä mwiinduum. Hiḡ, nnajuöbiöch jaduhñ coo miich möjtuung jecy yaa töø nmöødhaty maa höjtsä nnaax maa höjtsä ngajptän. ¹¹ Chaanä miajmetsxöohaty cooch jim ngoo'ty Jerusalén. Jímhóchä Dios hánajty nwiingudsähg'owa'añ tsajtögooty. Tøyhajt jaduhñ. Hoy piönä jaduhñ miäna'añ. ¹² Pero cáböchä tsip jim nhöxtaayy. Cáböchä tsip ni maa nhöxtaayy, majátyhöch töø nwädity, ni jiiiby möjtsajtgooty, ni jiiiby muutstsajtgooty, ni jim cajptooty. Cáböch pön jim nmöødyajcapxiöoyy. ¹³ Hoorä, yöø häna'c-hajxy xim xwyiingapxpéjöpöchä, höhndaacp hajxy yöø. Cab hajxy töyyä ñä'ä mädia'agy. ¹⁴ Pero jaduhñ mäböcypiä, nwiingudsähg'öbiöchä Dios. Nebiä jecyjiäya'ayä Dios hajxy wyiingudsähgöoyyän, jaduhñhöch nwiingudsähgöbiä. Coochä Dios jaduhñ nwiingudsähg'öy, páadyhöchä yHuung Jesús ja'a miädia'agy jaduhñ nbanöcxä. Yöø häna'c-hajxy ximbä, cabä Jesús ja'a miädia'agy hajxy wyiinjuöoyyä. Cábcä tyijy jaduhñ tiöyyä. Pero nmäböjpöchä jecymiädia'agy, ja'a Moisésajxy jecy quiujähyyäbä möödä profetadöj-c-hajxy. ¹⁵ Yöø häna'c-hajxy, jaduhñ hajxy mäböcy cooc ja'a ho'oguiäya'ayhajxy nägöxiä jiuypjöjtägatsa'añ, hoyhäna'cä, haxöøghäna'cä. Jaanä jaduhñhöch nmäböjpä. Coo ja'a Dios jaduhñ miänaañ cooc hajxy nägöxiä xyagjujyipiöjtägatsa'änäm, töy jaduhñ. ¹⁶ Cooch jaduhñ nmäböcy, páadyhöchä njoot homiänaañ nbäda'agy coochä Diosmädia'agy hoy tehngajnä nbadünät. Jaduhñhöchä Dios xquiumáyät. Jaanä jaduhñhöchä cu'ug xquiumäbiät.

¹⁷ Mänäajöch hoy nwäditiän jäguembaady mejtsjomöjt tägöøjomöjt, mänitöch jim nmejstägajch Jerusalén. Xädö'öñhöch jaduhñ nmämejts. Ja'a nmägünäxhöch hánajty nmo'owaamby. Möödhöchä meeg hánajty nyoxa'añ ja'a Diosöcxpä. ¹⁸ Jaduhñhöch hánajty jiiyb nguhdujthaty möjtsajtgooty, mänithöchä judiöshajxy näje'e xyhiixy, ja'a hajxy jim tsohmä Asia. Tööch hánajty ngudiuñ neby höjtsä nguhdujt myiñän. Cáböchä häna'c hánajty nämay nmöödä. Cab höjts hánajty nhaamhaty. ¹⁹ Ja'a jäya'ay höjts jaduhñ xyhiixäbä möjtsajtgooty, je'eds jaduhñ hahixöby xñäxö'owö'owäböch yaa miichä mwiinduum, pö tööch hajxy jaduhñ xyhiixy cooch ngädiehy. ²⁰ Yöø häna'c-hajxy xim tänaabiä, ween yöøhajxy jaduhñ ñägäpxy pö tööch hánajty ngädiey mänaachä häna'c jim xyajmechän maa ja'a teedywiindsönä wyiinduumhajxiän jim Jerusalén. ²¹ Wéhndöch mänit ngapxtägöoyy cooch nmänaañ cooch nmäböcy coo ja'a ho'oguiäya'ayhajxy jiuypjöga'añ. Möc-höch jaduhñ nmänaañ.

Mänitä Pablo quiapxpädöönä.

²² Coo ja'a Félix jaduhñ miädooyy, mänit jaduhñ wyiinmahñdyhajty coo ja'a tsip hánajty quia'a tsoj yajtödiägö'owa'añ ja'a Pablocöxpä. Hiḡ, ñajuöbiä Félix hánajty jaduhñ coo ja'a jäya'ayhajxy hánajty hoy quiuhdujthaty, ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy hánajty panöcxäbä. Mänitä Félix ja'a judiös ñämaayy:

—Mhahixäbä Lisias hajxy. Coo je'e yaa quiädä'agät, mänitöchä mdsiphajxy nyajtödiägöoyyät —nömä Félix miänaañ.

²³ Mänitä Félix ja'a capitän ñämaayy coo ja'a Pablo jiaac yaghidöjät tsumy, mööd coo quia'a tsaachtionöjät ni weentiä. Jaduhñä Félix miänaambä coo ja'a Pablo quiuhixöjät ja'a miägu'ughajpädöj, mööd coo hoy tyijjä ween yajnämechi.

²⁴ Cumejtsxöø cudägöøgxöø ja'a Félix ja'a tio'oxiöj-c miöødmejch maa haguycän. Drusila hánajty xiöhaty. Judia hánajty je'e. Mänitä Félix miänaañ coo ja'a Pablo yajmedsöjät maa ja'a Félix wyiinduumhajxiän. Miädowaambiä Félixhajxy hánajty tiiguiöxpä Pablo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hánajty coo pianöcxä. ²⁵ Mänitä Pablo tiägöoyy mädiaacp coo hajxy hoy njäya'ayhajtämät, mööd coo hajxy hoy nguhdujthajtämät, mööd coo ja'a Dios hajxy cöxiä xyajnägapxäanäm nebiaty hajxy hánajty töø njäya'ayhajtäm. Coo ja'a Félix jaduhñ miädooyy, mänit chähgöbiöjcy. Mänitä Félix ja'a Pablo ñämaayy:

—Ween tiuhñä. Töø ja'a mmädia'agy nmädöowäm. Nöcxnä. Coo jadähöoc ñäbaadö'owät, mänit miich jadähöoc nyajmöjya'axöjät —nömä Félix ja'a Pablo ñämaayy.

²⁶ Jaduhñä Félix hánajty miäna'añ cooc tyijy xädö'öñ mio'owa'añii Pábläm, cooc tyijy ja'a Pablo jaduhñ yajpädsömöjät pujxtögooty. Paadia Félix ja'a Pablo hánajty ja naañoöc yajmöjya'axyii coo hánajty miöödmädia'aga'añii. ²⁷ Mejtsjomöjtä Pablo hánajty jim töø chumyčhänä'ay Cesarea, mänitä gubernadorhajxy ñiguiuwjtsä. Coo ja'a Félix piädsöomy, mänit wiinghäna'c tiägöguiumbä. Porcio Festo hánajty xiöhaty. Cabä Félix ja'a judiös hánajty yagjootma'ada'añ, paadia Félix miänaañ coo ja'a Pablo jaduhñ jiaac hidät tsumy.

25

¹ Mänitä Festo tiägöoyy tuumbä gubernador jim Cesarea. Cudägöøgxöø jim ñöcxy Jerusalén. ² Coo jim quioo'ty, mänitä teedywiindsöñhajxy jim miejch maa ja'a Festo wyiinduumän, möödä möjhajpä judiöshajxy. Mänitä Pablo hajxy tiägöoyy näxö'owöbiä.

³ Mänitá Festo hajxy miánuu'xtaacy coo mayhajt cu tiuuñ, coo cu yhanehny coo ja'a Pablo jim cu quiejxá Jerusalén. Hix, tøø ja'a judiøshajxy hánajty quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy yaghó'ogät tu'haamnøcxpá. ⁴ Pero cabá Festo jaduhñ ñähadsøoy. Mänit miánaañ coo ja'a Pablo hánajty jiiby chumyčhána'ay Cesarea. Jaduhñá Festo miánaambá coo hánajty paquiá jim yhida'añ Jerusalén, møød coo hánajty jiiby yháda'agáangumbá Cesarea.

⁵ —Pøn cuhdujt møød maa mijsán, wéenhøch hajxy jiiby xpiaháda'agy Cesarea. Y pø tøødsá Pablo jaduhñ jiaanč cädieey, jiiby jaduhñ ñäxø'øwø'øwøøjät —nømä Festo ja'a judiø ñämaayy.

⁶ Tuctujxøø ja'a Festo jim jiaac hijty Jerusalén. Mänit jiiby yhádaactágajch Cesarea. Coo jiiby quiádaacy, mänit jim tiägøoyy tuumbá haguyc. Mänit miánaañ coo ja'a Pablo jim yajmedsøøjät. ⁷ Coo ja'a Pablo jim miejch haguyc, mänitá judiø ja'a Pablo hajxy piquiá piádaacy, ja'a hajxy hánajty tøø chohndá'aguiábá Jerusalén. Mänitá Pablo hajxy cøxypanejpy ñähwaambeyty. ⁸ Mänitá Pablo ñijjøgapxá:

—Cábøchä cädieey jaduhñ maa nmøødä, ni jim maa ja'a judiø quiuhdujthajxiän, ni jim maa ja'a chajtøjc-hajxiän, ni jim Roma maa ja'a gobierná yhane'emiän.

⁹ Mänitá Festo ja'a Pablo ñämaayy:

—Nej, mmánaamb miich jaduhñä coo højts jim nñøcxämät Jerusalén, coo miich jim mdøyhajtyégät maachä nwiinduumän.

Paadiá Pablo jaduhñ ñämaayyá, je'eguiøxpá coo ja'a Festo ja'a judiø hánajty quia'a yagjootma'ada'añ. ¹⁰ Mänitá Pablo yhadsooyy:

—Cab jaduhñ yhawiinmatsä cooçh jim ndøyhajtyégät Jerusalén. Hix, cábøch tii cädieey nmøødä maa yøø judiøshajxiän. Mnajuøøby miich jaduhñ. Jaduhñ mábøcypii yhawiinmatsä cooçh yaa ndøyhajtyégät maa ja'a gobierná yhane'emiän, ja'a jim tuumbá Roma. ¹¹ Cooçh häxøpy tøø ngädieey, hahixøøby hijty jaduhñ cooçh nhó'ogät. Pero cábøch tøø ngädieey, hoy yøø judiøshajxy jaduhñ tøø xjia nähwaambety. Cab jaduhñ yhahixø'øy cooçh pøn xyégät maa yøø judiøshajxiän. Jadühñøch nja hánajty cooçh jim ndøyhajtyégät maa ja'a gobierná wyiinduumän jim Roma —nømä Pablo miánaañ.

¹² Mänitá Festo ja'a jiamøød miäyajtøoyy neby jaduhñ wyiinmahñdyhádät ja'a Pablocøxpá. Mänitá Festo ja'a Pablo ñämaayy:

—Miich jaduhñ tøø mmána'añ coo miich jim nøcxy mdøyhajtyega'añ jim Roma maa ja'a gobierná wyiinduumän. Pues jimhøch miich njaanč quexa'añ Roma tøyhajtyejpá.

¹³ Cumejtspo'o cudägøøgp'o, mänitá Agripahajxy jim miejch Cesarea møødä tio'oxiøjc Berenice. Gobierná ja'a Agripa hánajty tiuumby wiingtuum. Mänitá Agripa ja'a Festo hajxy yajpoo'xy. ¹⁴ Maxioø ja'a Agripahajxy hánajty jim yhida'añ maa ja'a Festo tiøjçän. Mänitá Festo ja'a Agripa ñämaayy:

—Jimä jäya'ay tu'ug chumyčhána'ay. Pablo jaduhñ xiøhaty. Coo ja'a Félix yaa piädsøømy tuumbá, jimä Pablo jaduhñ jiaac mähmøoyy tsumy. ¹⁵ Mánáajøch jim nhoyyän Jerusalén, mánitøchä judiøshajxy xñähøoyy, ja'a hajxy hánajty møjhajpá, møødä teedywiindsønhajxy. Mänitá judiø ja'a Pablo hajxy ñäxø'øwøøyy maach nwiinduumän. Mänitá judiøshajxy miánaañ coo ja'a Pablo cu yagho'cä. ¹⁶ Mänitøch nhadsøoyy: “Jaduhñ hajxy jim quiuhdujthaty Roma, cab jaduhñ pøn yagho'ogyii, pø cahnä hánajty ñijjøgapxyii maa ja'a jäya'ayä wyiinduumhajxiän, ja'a hajxy hánajty mänäxø'øwøøbiä”, nømhøchä judiø nnämaayy. ¹⁷ Hoorä, cooçh yaa ngädaactágajch Cesarea, mánitøchä judiø xpiamánajcy. Cujabøomhøch ndägøøyy tuumbá. Mänitøchä Pablo nyajmøjyaaxä. ¹⁸ Coo ja'a judiøshajxy jim miejch maach nwiinduumän, mänitá Pablo hajxy tiägøoyy näxø'øwøøbiä. Haxøøgaty ndijy ja'a Pablo hánajty ñäxø'øwø'øwa'añii. Pero cabá Pablo jaduhñ haxøøgaty ñä'a nänøømä. ¹⁹ Jue'e ja'a judiøshajxy hánajty yajcapxiøøby, nebiatiä quiuhdujt hajxy yaghity, møød coogä Pablo hoy quia'a cudiuñ. Møød hajxy hánajty yajtsibøøbiä pø tøø ja'a Jesús jiaanč jujypiojtägach, ja'a hánajty tøø yhö'oguiábá. Jaduhñá Pablo yhajodhaty coogä Jesús tøyhajt tøø jujypioçy. ²⁰ Høøch, cábøch hánajty mnajuø'øy nebiøchä capxy mädia'agy jaduhñ nyajtødiägø'øwät. Mänitøchä Pablo nmäyajtøoyy pø nøcxaamb hánajty jim Jerusalén coo jim cu tiøyhajtyejcy. ²¹ Mänitá Pablo yhadsooyy cooc hánajty jim quia'a nøcxa'añ Jerusalén. Mänit miánaañ cooc hánajty jim nøcxy yajtøyhajtyega'añii Roma maa ja'a gobierná tiuñän. Coo jaduhñ yhadsooyy, päadyhøch jaduhñ nmánaañ coo yaa jiaac hidät tsumy. Coo jaduhñ ñäbaadø'øwät, mánitøch jim nguexa'añ Roma, ween jim nøcxy tiøyhajtyejcy maa ja'a gobierná wyiinduumän —nømä Festo quiapxy miädiaacy.

²² Mänitá Agripa ja'a Festo ñämaayy:

—Nmädowámbiøch høøçhpá waambá craa jaduhñ miädia'aga'añ.

Mänitá Festo yhadsooyy:

—Jaboom mmädowät —nømä Agripa ñämaayyá.

²³ Cujaboomä Agripahajxy jim miejch haguyc møødä Berenice. Wiinxu'uxy wiinwopy hajxy jim miejch. Mänit hajxy jiiby tiøjtägøoyy maa ja'a Festo hánajty tiuñän, näguipxy

møødä soldado-wiindsønajxy, møødä møjtcj-c-hajxy. Mänitä Festo ja'a Pablo yajmøjyaaxä. 24

Coo ja'a Pablo jilby tiägøøyy, mänitä Festo miänaañ: —Wiindsón Agripa, møød pønjaty yaa tøø miech maa højts nwiinduumän, mijtsäts jaduhñ nmägäpaxp. Yø'ø craa xii tänaabiä, yø'øds jaduhñ xøhajt Pablo. Yø'ødsä judiøshajxy tøø wyi'i ñäxø'øwø'øyy yaa Cesarea møød jim Jerusalem. Jaduhñ hajxy tøø wyi'i ya'axy tøø wyi'i jioocy coo yø'ø Pablo ween yho'ogy. 25 Pero høøçh, cábøch jaduhñ nmäna'añ coo tøø quidiieey. Páadyhøch jaduhñ nmäna'añ coo quia'a hó'ogät. Pero hamdsoo yø'øduhñ tøø miäna'añ coo jim ñöcxät Roma, coo jim nõcxy yajtøyhajtyega'añii maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Páadyhøch jaduhñ jim nguexa'añ. 26-27 Cábøch nnajuø'øyy waambátyhøçhä gobiernä Rómabä nnocynñäjaayø'øwät ja'a Pablocøxpä. Cab jaduhñ yhawiinmatsä cooçhä Pablo jim nguexät Roma tsumy, pø cábøch tøyhajt nmøødä pø tøø jiaançh cádieey. Hoorä, páadyhøçhä Pablo yaa tøø nyajmech coo mijts jaduhñ ween myajtøyhajtyecy. Miiçh, Wiindsón Agripa, miich mjaançh tehñ jiajpy mjaançh tehñ ñajuøøby. Coo mijts hánajty tøø myajtøyhajtyecy nebiaty jaduhñ tøø jiaançh cádieey, mänitøch mábøcy nnajuø'øwät nébiøch njáayät —nømä Festo miänaañ.

26

¹ Mänitä Agripa ja'a Pablo ñämaayy:

—Hahixøøby jaduhñ coo miich hamdsoo mnijjögäpaxøøjät.

Mänitä Pablo ja'a quio'ø chajxajy. Mänit tiägøøyy mädiaaçpä:

² —Wiindsón Agripa, chámhøch nnijjögäpaxa'añii nebiatyhøçhä judiøshajxy tøø xñähwaambety. Jootcujc-høch jaduhñ nnijjögäpaxa'añii cooçhä yaa nmädia'aga'añ miich mwiinduum. ³ Páadyhøch jootcujc nnijjögäpaxa'añii je'eguiøxpä coo miich mjaançh tehñ jiaty mjaançh tehñ ñajuø'øyy nebiatiä judiøshajxy quihdujthaty, møød tijaty hajxy naxy yajtsibøøby. Høøçh huuc méel'xäc. Høøçhä nmädia'agy huuc hamädoowhjtäc.

⁴ Ñajuøøbiä judiøshajxy jaduhñ nägøxiä cooçhä quihdujthajxy hoy ngudiuumä homiänaajä, møød jim maaçhä nhamdsoo cajptän, møød jim Jerusalem. Mütsnøch hánajty jaduhñ cooçhä quihdujthajxy jaduhñ nbadu'ubøjçä. ⁵ Jaanä jaduhñä judiøshajxy ñajuøøbiä cooçhä fariseos quihdujthajxy hoy nyajtuumäbä. Mütsnøch hánajty jaduhñmä cooçh ndägøøyy habøjpä. Miøødä judiø ja'a tøyhajt hajxy jaduhñ. Hahixøøby jaduhñ coo hajxy jaduhñ ñägäpät. Ja'a fariseoshajxy, ca'xiä cuhdujt hajxy yajnøcxy nebiä judiøshajxy yajñähixø'øyan. ⁶⁻⁷ Jéquiänä Dios jaduhñ miänaañ coogä ho'ogyjiäya'ay yagjujpiøga'añ. Højts judiø, jaduhñ højtsä nhapä ndeedyhajxy jecy xyajwiinwaanøøyyä ja'a Diosäm. Nägøxiä højts jaduhñ njøbhixy coo ja'a Dios jaduhñ yajtøjiada'añ neby jecy miänaañän, højts ja'a majmetsc-hagajtpä. Paady højtsä Dios xøømdsuhñ nwiingudsähgø'øyy. Hoorä, Wiindsón Agripa, cooçh jaduhñ nmábøcy coo ja'a Dios ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujpiøga'añ, páadyhøch yø'ø judiøshajxy cham xñäxø'øwø'øyy miich mwiinduum —nømä Pablo ja'a Agripa ñämaayy.

⁸ Mänitä Pablo ja'a judiø ñämaayy:

—Tii hajxy jaduhñ coo mga'a mábøga'añ coo ja'a Dios ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujpiøga'añ.

⁹ Mänitä Pablo jiaac mänaañ:

—Bueno, jaduhñhøch hijty nmäna'añ coo hijty yhahixø'øyy cooçhä jäya'ayhajxy ndsaaçhtiünät, ja'a Jesús Nazaretpä ja'a miädia'agy hajxy hánajty panøcxäbä. ¹⁰ Jaduhñhøch jim jnaançh jatcøøyy Jerusalem. Ja'a teedywiindsøn11 Ja naañhöc-høch hajxy tøø nyajtsaaçhtiünii coo hajxy ñijjögäpaxøøjät ja'a Jesúsøxpä. Wiinduhmyçhajtøj-c-høch hijty ndsaaçhtiün. Hanäxiøch hajxy hijty nmäjootma'ady, páadyhøch hajxy hijty jäguembaady ndsaaçhtiün.

¹² Mänithøçhä teedywiindsøn13 Tu'haamnøcxpä, mänit højtsä jøøn xquihujajcädaacy jaançh tehñ miøc. Cujyxio'øho'ogy hánajty je'e. Cabä xøø hánajty miäbaady nebiä jøøn hánajty jia-jjiän. Høxtä xquihujajwäðijt højts jaduhñ. ¹⁴ Coo højtsä jøøn jaduhñ nhijxy, mänit højts xmiädsibøøyy. ¹⁵ Mänithøçhä ngädaayy. Mänitøch niduhñ nmädooyy cooçhä hana'c xmiägäpax hahebreohaam. Mänitøch xñämaayy: “Saulo, Saulo, tiich miich jaduhñ coo xwyi'i miädsibø'øyy. Cooçh miich jaduhñ xwyi'i miädsibø'øyy, hamdsoo miich jaduhñ mnichaachtiünii.” ¹⁵ Mänitøch nmänaañ: “Wiindsón, pøn miich.” Mänitøch xyhadsooyy: “Jesúshøch høøçh. Høøçh miich jaduhñ xmiädsibøøyy. ¹⁶ Tänaayyø'øg. Páadyhøch jaduhñ tøø nnäguehxtø'øxy ja'a miichøxpä, miichhøch nwiinguxaamby coo ja'a mädia'agy jaduhñ myajwä'xät nebiatyhøch tøø xyhixy, møød nebiatyhøch miich njaac yajñähixø'øwa'añ. ¹⁷ Nnäwa'anämbiøch miich majaty miich mwädita'añ, jim maa ja'a judiøshajxiän, jim møød maa ja'a wiingjäya'ayhajxiän, ja'a hajxy ca'a judiøspä. Jimhøch miich jaduhñ nguexa'añ maa ja'a wiingjäya'ayhajxiän.

18 Páadyhøch miich jim nguexa'añ, jaduñ miichä Diosmädia'agy myajwiingapxó'owät, jaduñä yhaxøøgcuuhjyt hajxy ñajtshixó'owät. Cabä møjcu'ugong ja'a miädia'agy jaduñ miäbøjcäxät. Ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduñ miäbøgäp. Y coothä nmädia'agy hajxy jaduñ xmiäbøjcäbät, jaduhñhøch nyajñähwá'adsät ja'a piojpä quiädieeyhajxy, jaduñ hajxy miähmø'owät hawa'adstum", nõmhøchä Jesús xñämaayy.

19 'Wiindsøn Agripa, coothä Jesús jaduñ jim xmiägapxy tsajpootyp, páadyhøchä miädia'agy jaduñ ngudiuunä. 20 Mänitøchä Diosmädia'agy ndägøøyy yajwa'xpä coo jäya'ayä yhaxøøgcuuhjyt hajxy ñajtshixó'owät, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy piadu'ubøgät. Coö hajxy jaduñ yhojiäya'ayhädat, jaduñ hajxy yajcähxó'ogät coo yhaxøøgcuuhjyt hajxy tøø jiaanč najtshixó'øy. Jimhøchä Diosmädia'agy nyajwa'xtsohñ Damasco. Mänitøch jim njaac yajwa'xy Jerusalén, møød jim Judeanaaxooty wiinduhmyhagajpt. Mänitøchä jäya'ayhajxy njaac yajñähixøøyy, ja'a hajxy ca'a judiöspä. 21 Coothä jäya'ayhajxy jaduñ nyajñähixøøyy, ja'a hajxy ca'a judiöspä, páadyhøchä judiöshajxy näje'e jim xjia majch mõtsajtøgooty, jim Jerusalén. Cooth hajxy jaduñ xmaib, mänitøch hajxy xjia yagho'ogaañ. 22-23 Pero Diöshøch xpiuhbejp. Tehngäjnøchä Diosmädia'agy nyajwa'xy høxtä jäda'anäbaady, ja'a Jesúscøxpä. Nägøxiøchä jäya'ayhajxy jaduñ nyajñähixø'øy, mõjtøjc, häyoobädøjc. Jaduhñhøch nnä'ägä mädia'agyhaty neby jim cujaay myiñän nocyjiooty, ja'a profetadøjc-hajxy jecy yhädiuunäbä, ja'a Moisés jecy yhädiuunäbä. Jaduhñ hajxy jecy quiujahy coogä Dios ja'a wyiinguexypä hänäjty quiexa'añ, ja'a xøhajpä Cristo. Jaduhñ hajxy jecy quiujahbiä coogä Cristo hänäjty yho'oga'añ. Jaayá'ayäc hänäjty jayøjp juyjyøgaamb. Jaduhñägä jäya'ayhajxy hänäjty yajñähwa'adsa'añii, møødä judiöshajxy, møødä wiingjäya'ayhajxy. Hoorä, coo ja'a Jesús yaa yhooyy hädaa yabä naaxwiin, Dios jaduñ wiinguejx. Jaduhñ tiøjiajty nebiä profetadøjc-hajxy jecy quiujahyyän, nebiä Moisés jecy quiujahyyän —nømä Pablo ñijøgapxä.

24 Mänitä Festo yaaxy:

—Pablo, tøø miich jaduñ mguhhiñ. Coö hanaxiä tøø mgapxta'agy, je'e tøø xyajcuhiñ.

25 Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Wiindsøn Festo, cábøch nguhhiñ. Ja'a tøyhajt, je'ečh nmädiaacy. Homiäbøjnøch jaduñ nmädia'agy.

26 Mänitä Pablo ja'a Agripa ñämaayy:

—Wiindsøn Agripa, øxiøch cham nmädia'agy maa miich mwiinduumän. Nmøødhøchä tøyhajt jaduñ coo miich jaduñ mgøxy najuøøbiä nebiätühøch cham nmädia'agy. Hixwiinduum jaduñ tøø jiadyii tøø tiuñii, ca'a yhayu'uch ca'a yhamee'chä. 27 Wiindsøn Agripa, nnajuøøbiøch jaduñ coo miichä mädia'agy mmäbøcy, ja'a profetadøjc-hajxy jecy yhädiuunäbä.

28 Mänitä Agripa yhadsooyy:

—Ja weenjatyhøch miich xquia'a yajñähdujčä cooth jaduñ nmäbøgät ja'a Jesúscøxpä.

29 Mänitä Pablo miänaañ:

—Hoy jia weenjaty hoy jia mõjjaty hajxy mga'a mäbøcyñä, chojpiä Dios ja'a jioot jaduñ coo ja'a miädia'agy hajxy nägøxiä mmäbøjcät ja'a Jesúscøxpä nebiøch nmäbøquiän, mäduñtiä hajxy yaa mhamädoowhity, møød miich Wiindsøn Agripa. Pero cábøch jaduñ nmäna'añ coo hajxy tsumy mhidät nébiøch høøchän.

30 Mänitä Agripahajxy tiänaayyø'cy, møødä Festo, møødä Berenice, møødä jäya'ayhajxy nägøxiä. 31 Mänitä hajxy tiøjpädsøømy. Mänitä Agripahajxy hawiing ñiñämaayyä møødä Festohajxy:

—Caj yø'ø craa tii cádieey miøødä. Cab jaduñ yhahixø'øy coo tsumy jiaac hidät ni coo yagho'ogøøjät.

32 Mänitä Agripa ja'a Festo ñämaayy:

—Coo yø'ø craa häxøpy tøø quia'a mäna'añ coo jim nøcxy yajtøyhajtýega'añii Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän, tøø häxøpy yhøxmächii.

27

1 Mänitä Festo wyiinnmahñdyhajty coo ja'a Pablohajxy jim quiexøjät Italia barcojooty møød jiamioødhajxy, ja'a hajxy hänäjty tsumybiä. Mänitä Julio ja'a tsumyhäna'c yajcø'ødägøøyyä. Capitán ja'a Julio hänäjty tiuumby maa ja'a Augusto biatallongän. Høøch Lucas, høøchä Pablo hänäjty nbanøcxaamby. 2 Mänit højts hoy nbarcotägø'øy. Jimä barco hänäjty tøø chohnda'agy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Adramitio. Tänaayhaambiä barco hänäjty ñocxa'añ majatiä cajpt hänäjty miejypia'ajan jim Asianaaxooty. Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug piadsoonä. Aristarco hänäjty xiøhaty. Jim hänäjty quiunaaxä Tesalónica, jim Macedonia-naaxooty. Mänit højts ndu'ubøjnä barcojooty. 3 Cujaboom højts nmejch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Sidón. Jaanč tehñ yhojiootä Julio hänäjty miøød ja'a Pablocøxpä. Paadiä Julio ja'a Pablo cuhdjyt miooyy coo ja'a Pablo ja'a miägu'ughajpä nøcxy quiuhixy

cajptooty, weenä Pablo jaduhñ piuhbedyii. ⁴ Mänit hõjts jim̄ jadähooc ndu'ubõjcbumbä Sidõn barcojooty. Mõc hõjts hänajty xjõjcbujoj'õy. Paady hõjts Chiprenaaxooty hahooyhaamby nwiinnajxy maa hänajty mõc quia'a jaty pojjiän. ⁵ Mänit hõjts jim̄ nnaxõõyy Cilicia-naaxooty mõõd Panfilia-naaxooty. Mänit hõjts jim̄ nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiõhatiän Mira, jim̄ Licea-naaxooty.

⁶ Jim̄ä Julio wiingbarco hoy piaady, ja'a hänajty nõcxaambä Italia. Alejandría ja'a barco hänajty tõõ chohnda'agy. Mänit hõjts barcojooty hoy ndägõõdiägach. Mänit hõjts ndägõõyy tu'uyohbiä jadähooc. ⁷ Je'enä hõjts hänajty mõc xjõjcbujoj'õy, paady hõjts hänajty hodiägaamby ndu'uyo'oy. Mädaaxxõõ mägoõxxõõ hõjts hänajty tõõ njaac nõcxy coo hõjts jim̄ nmejch mäwiingõñ maa ja'a cajpt hänajty xiõhatiän Gnido. Hobiänejpäi hõjts jim̄ nmejch. Cab hõjts hänajty hoy ndu'uyo'oyaannä. Je'enä hõjts hänajty mõc xjõjcbujoj'õy. Mänit hõjts wiingtuum nnõcxõõyy maa ja'a naax hänajty xiõhatiän Creta. Coõ hõjts jim̄ nnaxõõyy mäwiingõñ maa hänajty xiõhatiän Cabo Salmõn, mänit hõjts Creta hanajtyhaamby nnõcxõõyy maa hänajty mõc quia'a jaty pojjiän. ⁸ Hamäjaa hõjts jim̄ nmejypia'ayohy. Mänit hõjts jim̄ nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiõhatiän Buenos Puertos, jim̄ mäwiingõñ maa ja'a cajpt hänajty xiõhatiän Lasea.

⁹ Maxiõõ hõjts jim̄ nhijty. Tõõ hõjts hänajty hanaxiä nhõõxaamõ'õy. Mäjähñ ja'a tu'uyo'oyiibä hänajty tõõ jiajnä je'eguiõxpä coo tõõchpoj hänajty tõõ piädsõõmnä. Mänitä Pablo miänaañ:

¹⁰ —Wiindsõndõjc, mähähñdiägõõbiõchä tu'uyo'oyiibä jaduhñ nhijxnä coo tõõchpoj tõõ piädsõõmnä. Wehndä barco jaduhñ miä'adät mõõdä tsõmydiajy cõxiä. Wehndä hõjts jaduhñ nhõ'cämät.

¹¹ Pero cabä Julio ja'a Pablo ja'a miädia'agy ñä'ä jaytuunä. Jue'je ja'a miädia'agyhajxy jaytuunäxä, ja'a barcoyajyohbiä mõõdä cubarco. Jaduhñ hajxy hänajty tõõ miäna'añ cooc tyijy hänajty quia'a mähähñ. ¹² Cab hänajty yhahixõ'õy coo hõjts tõõchpoj jim̄ nyajnaxät Buenos Puertos. Mänit hajxy nämay miänaañ coo hõjts jadähooc ndu'ubõjcbumbät barcojooty. Jim̄ hajxy hänajty ñaxa'añ maa ja'a cajpt hänajty xiõhatiän Fenice. Creta-naaxooty hänajty je'e mejypia'a. Cab hänajty jim̄ jiaty mähähñ je'eguiõxpä coo jim̄ mõc quia'a pojy. Paadiä tõõchpoj hajxy hänajty jim̄ yajnaxa'añ.

¹³ Mänitä jõõmboj yuung piädsõõmy. Mänit hajxy miänaañ cooc hajxy hoy jiaac tu'uyo'oya'añ barcojooty. Mänit hõjts njaančh tu'ubõjcbumbä. Jim̄ hõjts njaac mejypia'ayohy Creta. ¹⁴ Weeñtiä hõjts hänajty tõõ njaac tu'uyo'oy, mänitä tsuxpoj mõc piädsõõmy. ¹⁵ Mõc hõjts hänajty xjõjcbujoj'õy. Coõ ja'a barcoyajyohbiä jaduhñ yhiyxy coo hänajty quia'a mähäda'aga'añ, mänit hajxy ñiñämaayy coo ja'a barco ween piabojoy. ¹⁶ Mänit hõjts jim̄ nmejch maa ja'a naax meyquuijyc chuucpän, ja'a hänajty xõhajpä Cauda. Mänit hõjts jim̄ nnaxõõyy hanajtyhaamby maa hänajty mõc quia'a pojjiän. Jim̄ hõjtsä barcohuung hänajty nbawich. Hobiänejpäi hõjtsä barcohuung jiiy nyuugjädujty mõjbarcojooty. ¹⁷ Coõ hajxy yajwiimbejty, mänitä barco hajxy yagjuhmaguijwädijty laansähaam, jaduhñä barco quia'a mä'adät. Coõ ja'a mejy hänajty jim̄ quia'a jaty hagonä, paadiä barcoyajyohbiähajxy hänajty chähgõ'õy coo ja'a barco jiiy jie'xät tsäbiu'ujooty nõõba'c. Mänitä wit pojyohbiä hajxy yajmänajcy, ja'a barco hänajty quihdõyhajpiä. Mänit hajxy miänaañ coo ja'a barco ween jaduhyyä piabojoy. ¹⁸ Cujaboom, je'enä hänajty mõc piojy. Mõcä barco hänajty miõjpojpedyii. Ja'a tsõmydiajy ja'a barco hänajty yajnõcxypä, mänit hajxy ñõõjuip ñõõpõgõõyy mejjiooty. ¹⁹ Cujaboom hõjtsä tuumbejt njaac nõõjuip njaac nõõpõgõõyy, mõõdä wit pojyohbiä, ja'a barco hänajty quihdõyhajpiä, mõõdä wittõõbiejt. ²⁰ Maxiõõ hõjts jaduhñ nmänajxy nyajnajxy. Tehngajnä hänajty mõc piojy. Jaančh tehñ wyiimbõcy hänajty. Cabä xõõ cabä madsa'a hänajty quihxõ'õgy ni weeñtiä. Cab hõjts hänajty nnajuõ'õy maa hõjtsä poj hänajty xchõmnõcxy. Jaančh tehñ chähgõõby hõjts hänajty coo hõjts nhõ'õgät.

²¹ Tõõ hõjts hänajty mahõõ nhijty jaguiy. Mänitä Pablo tiänaayõ'cy jäya'ayhaguyc. Mänit miänaañ:

—Wiindsõndõjc, coothä nmädia'agy hajxy häxõpy tõõ xyajtuunä, cab hajxy häxõpy jim̄ tõõ mdsõõñ Creta, y cabä tsõ'aty cabä häyohn hajxy häxõpy tõõ nbäatäm. ²² Pero, ca'a hajxy mdsähgõ'õy. Caj põñ yho'õga'añ, hoyyä barco cu jia ma'ad. ²³ Hix, haamyquiiõdshõchä Diosmoonsä tu'ug nwiinhijxy. Jim̄ choõñ Dioswiinduum. Nwiingudsähgõõbiõchä Dios. Je'ečh jaduhñ xwyiinguejx. ²⁴ Mänithõchä Diosmoonsä xñämaayy: “Pablo, ca'a mdsähgõ'õy. Tsipcõxp yhahixõ'õy coo miich jim̄ mmédsät Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Miichõõxpä ja'a Dios tõõ miäna'añ cooc põñ quia'a ho'õga'añ mõõdä mäduhñtiä hajxy jiiy mnõcxy barcojooty”, nõmhõchä Diosmoonsä xñämaayy. ²⁵ Paady, ca'a hajxy mdsähgõ'õy. Nmähõjcbõchä Dios ja'a miädia'agy jaduhñ cooc hajxy xyajnähwä'adsäaõäm, nebiätyhõchä Diosmoonsä tõõ xyajmõõdmädia'agy. ²⁶ Jim̄ meyquuijyc, jim̄ä naaxhuung tu'ug. Jim̄ hõjts nõcxy nmõjpojpedäaõäm. Tõyhajt jaduhñ —nõmä Pablo miänaañ.

²⁷ Majmactsxøø højts hånajty tøø nbabojoy barcojooty jim maa ja'a mejy hånajty xiøhatiän Adriática. Cuptsuhm hånajty jaduhñ, mänitå barcojajyohbiåhajxy ñajuøøyy coo højts hånajty naaxpa'a tøø nmåwiingõñ. ²⁸ Månitå nøø hajxy qytpxy mådühñtiå quiøøcå. Jue'e hånajty quiøøcå, hii'xmajmoxmetro. Coo hajxy weeñtiå jiaac nøcxy, mänit hajxy qyipxcumbå. Jue'e hånajty quiøøcå, hii'xjuxtujmetro. ²⁹ Tsåhgøøby hajxy hånajty coo ja'a barco tsa nøøba'c miøjpohmbédåt, paadiå pujxthajo'c hajxy mãdaaxc ñøøjuipøøyy barcohøøhaam. Cuxodsøøyå pujxthajo'c hånajty. Paady hajxy jaduhñ ñøøjuipøøyy coo ja'a barco jaduhñ jii by wiohñmåhmø'øwøøjåt. Jaançh tehñ jiootmayhajp hajxy hånajty. Jaduhñ hajxy hånajty miåna'añ coo paquiå cu jiobøøyy. ³⁰ Månitå barcojajyohbiå ja'a barcohuung hajxy quiuhdøøñajxy nøøjooty. Jaduhñ hajxy hånajty yajnånøma'añ cooc tyijy ja'a pujxthajo'c hånajty ñøøjuipøø'owa'añ barcojøbhaam. Ja wi'i piåyø'øgaambå barcojajyohbiåhajxy hånajty jaduhñ ja'a barcohuungooty. ³¹ Pero cabå Pablo yajwiinhøññ. Månitå Juliohajxy ñåmaayyå møødå soldadohajxy:

—Coo yø'ø yajyohbiådøjc-hajxy häyaa piåyø'øgät, mhø'ogäp hajxy jaduhñ —nømä Pablo miånaañ.

³² Månitå soldado ja'a barcohuung hajxy miåbuxøøyy. Månitå barcohuung chømnøcxå nähgapjooty. ³³⁻³⁴ Jobø'øwaamb hånajty jaduhñ, mänitå Pablo jäya'ay ñåmaayy:

—Joom, huuc wiingaañåxåts hajxy hii. Majmactsxøø hajxy tøø mhity jaguiay jamia'ay. Cab jaduhñ yhooyå coo hajxy jaguiay mjaac hídåt, coo hajxy jaduhñ mnå'å päma'ayø'øwåt. Hix, cab hajxy nej mjada'añ.

³⁵ Coo ja'a Pablo jaduhñ quiapxpådøøyy, mänitå tsajcaagy quionø'cy. Månitå Dios ñåmaayy “Dioscujü'yüp” jiamioødwiinduum. Månitå tsajcaagy yhaguidøøyy. Månit tiågøøyy caabiå. ³⁶ Coo ja'a Pablo jaduhñ yhiixå coo hånajty quiaay, mänitå jiamioødhajxy jiootcugøøyy. Månit hajxy piadågøøbiå caabiå. ³⁷ Jue'e højts hånajty nhity barcojooty nåmejtsmågo'xcudågøøghii'x cu majmoxxtu'ug. ³⁸ Coo hajxy jaduhñ quiaabiådøøyy, mänitå triço hajxy miejjwyipøøyy, jaduhñå barco ween pie'tiø'øy.

³⁹ Coo jiobøøyy, cabå barcojajyohbiådøjc-hajxy hånajty yhajuoø'oyii. Månitå laguun hajxy yhiixy mejypia'a. Pa'adsåbiu'u hånajty je'e. Månit hajxy miånaañ coo ja'a barco hajxy jim yajnøcxåt pu'uwiing, coo hajxy jim yajmøjyådsujtspédåt. ⁴⁰ Månitå pujxthajo'c hajxy miåbuxøøyy. Jii by jaduhñ miåhmøøyy mejjiooty. Månitå tsajcaapa'pt hajxy yajyuungøøyy, jaduhñå barco hoy yø'oyåt. Månitå wit hajxy yujxojch barcojøbhaam, ja'a barco hånajty quiuhdøyhajpiå. Månitå barco tiågøøyy yohbiå. Jim ñøcxøøyy pu'uwiing. ⁴¹ Månitå barco jie'xy nøøba'c tsåbiu'ujooty maa nøø hånajty quia'a comån. Ja'a barcojøbhaam jaduhñ je'x. Månitå barcohøøhaam tiågøøyyå møjcuipéjtåbå. Månit tiågøøyy ma'på tsaybiig.

⁴² Coo ja'a soldadohajxy jaduhñ yhiixy coo ja'a barco hånajty mia'ada'añ, mänitå tsumyhåna'c-hajxy jia yagho'ogaañå, jaduhñ hajxy cu quia'a päyø'cy yåhwåp. ⁴³ Pero cabå Julio jaduhñ miånaañ coo ja'a tsumyhåna'c-hajxy yagho'ogøøjåt. Paady jaduhñ miånaañ je'eguiøxpå coo ja'a Julio ja'a Pablo hånajty yajnåhwa'adsa'añ. Månitå Julio miånaañ coo hajxy ñøøga'awø'øwåt, pønjaty yaaw hånajty jajp, jaduhñ hajxy ñøcxåt tø'ødstuum yåhwåp.

⁴⁴ Pønjaty hånajty ca'a yaawjajp, wéenac hajxy ñøcxy pu'uñåhgøxp, møødå barcohådøjcøxp. Jaduhñ højts någøxiå ndsoocy tø'ødstuum.

28

¹ Coo højts jaduhñ någøxiå ndø'ødspådsøømy, mänit højts nmådooyy coo ja'a naax hånajty xiøhaty Malta. ² Månit højtså jäya'ay xñåxuu'ch, ja'a hajxy hånajty jim nå'ägå tsånaabiå. Tuub hånajty; tøøch hånajty jaduhñ. Månitå jøøn hajxy yajmøjyøøyy. Månit højts xñåmaayy coo højts njøømba'axåmåt. ³ Månitå Pablo ja'axy tø'ødspå miåmejch tu'tso'oy. Jii biå Pablo ja'axy hånajty piåda'agy jøønhaajiooty. Månitå hawa'andsahñdy tu'ug piådsøømy jøønhaajiooty. Månitå Pablo quiø'ømåwødsøøyyå. ⁴ Coo ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ yhiixy coo ja'a Pablo tsahñdy hånajty miøødå quiø'øgøxp, mänit hajxy ñiñåmaayyå:

—Tøø yø'ø craada'a miåjäya'ay-yagho'ogy. Coo jaduhñ tøø quiådieey, paady jaduhñ tsipøøxp yho'oga'añ, hoy jaduhñ tøø jia tso'ogy mejjiooty.

⁵ Månitå Pablo ja'a quiø'ø xiådipty. Månitå tsahñdy hoy quia'ay jøønhaajiooty. Cabå Pablo nej jiajty. ⁶ Nømä jäya'ayhajxy hånajty miåna'añ coog ja'a Pablo quiø'ø cu qyixta'ch, o cooc cu yho'cy. Pero coo hajxy yhiixy coo ja'a Pablo nej quia'a jajty, mänit hajxy miånaañ cooc tyijy ja'a Pablo Dyoså.

⁷ Jimå jäya'ay hånajty tu'ug chåna'ay mäwiingón maa højts hånajty njøømba'axamiån. Publio hånajty xiøhaty. Gobernador ja'a Publio hånajty jim tiuumby Malta. Coo højts jim nmejch maa ja'a tiøjcån, mänit højts jim xyajmejtstaacy tägøøgxøø. ⁸ Jimå Publio tieedy hånajty pia'amgo'na'ay. Tøøyyåp hånajty jaduhñ møødå nø'tiø'ønøø hånajty miøødå. Månitå Pablo jii by tiøjtågøøyy maa ja'a Publio tieedy hånajty pia'amgo'na'ayån. Månitå Pablo ja'a Dios pia'yaaxy. Månitå Pablo ja'a pa'amjäya'ay ñåhdoõñ. Månit pia'amyajnajxå. ⁹ Coo ja'a

pa'amjāya'ayhajxy jaduhñ jim̄ miādoyhaty Malta, mänit hajxy hoy yajm̄cp̄j̄cäbä näḡoxiä. ¹⁰⁻¹¹ Mänit h̄ojts madiu'u xñä'ä mooy c̄oxiä wiinä. Jim̄ä barco h̄änajty tu'ug tiȫchpojnaxy. Jue'e ja'a barco h̄änajty xīohaty: "Ja'a Hametsc-huung." Alejandria ja'a barco h̄änajty t̄ō chohnda'agy. Coo h̄ojts h̄änajty jim̄ t̄ō nhity Malta täḡōgp̄'o, mänit h̄ojts nbejty barcojooty, ja'a h̄änajty x̄ohajpä: "Ja'a Ametsc-huung." Mänit h̄ojtsä jäya'ay xjiaac mooyy tijaty h̄ojts h̄änajty nm̄änöcxamby barcojooty. Ja'a jäya'ayhajxy h̄änajty t̄ō miȫcp̄quiäbä, je'e hajxy jaduhñ xmiöoyy. Mänit h̄ojts jim̄ ndu'uböjnä Malta.

¹² Mänit h̄ojts nmejch maa ja'a cajpt h̄änajty xīohatiän Siracusa. Jim̄ h̄ojts njaac hijty täḡōgx̄ō. ¹³ Coo h̄ojts jim̄ ndu'uböjcumbä, mänit h̄ojts njaac mejypia'ayohy. Mänit h̄ojts jim̄ nmejch maa ja'a cajpt h̄änajty xīohatiän Regio. Cujaboomä j̄ōs̄mboj piäds̄ōmy. Mänit h̄ojts jadähooc ndu'uböjcumbä. Cumaaxc h̄ojts jim̄ nmejch maa ja'a cajpt h̄änajty xīohatiän Puteoli. Jim̄ h̄ojtsä barco nm̄ähmänajtuutnä. ¹⁴ Mänit h̄ojtsä jäya'ay näje'e nbaaty. Ja'a Diosmädia'agy hajxy h̄änajty miäböjpy. Mänit h̄ojts xñämaayy coo h̄ojts jim̄ nmejtstä'agät maa ja'a tiöj-c-hajxiän. Juxtux̄ō h̄ojts jim̄ nhijty. Mänit h̄ojts jim̄ ndu'uböjcy tacy-yo'oyhaam. Jaduhñ h̄ojts h̄änajty jim̄ njaac n̄öcxä'añ Roma. ¹⁵ Mänitä mäböjpdöj-c-hajxy Rómabä miādoyhajty coo h̄ojts h̄änajty jim̄ n̄öcx̄y Roma. Mänit h̄ojts näje'e hoy xjij̄cubadȫöy jim̄ maa h̄änajty xīohatiän Foro de Apio. Näje'e h̄ojts hoy xjij̄cubadȫöbiä maa h̄änajty xīohatiän Tres Tabernas. Coo ja'a Pablo jaduhñ yhihxy, mänitä Dioscujú'uyäy jecy. Mänit j̄ōotcuḡōoyy. ¹⁶ Coo h̄ojts jim̄ ngoo'nä Roma, mänitä Pablo cuhdujt miooyy coo ja'a yhamd-soo töj̄c yh̄ox̄tā'awät maa jaduhñ yhidät. Mänitä soldado tu'ug yajc̄ōswaan̄öoyy coo ja'a Pablo cwiendähadȫjät, coo ja'a Pablo jaduhñ n̄ä'ä päyö'ögät. Mänitä tsumyhāna'c-hajxy jiaac yajc̄ōsd̄öḡoyäbä ja'a soldado-wiinds̄ön, ja'a copc-hajpä.

¹⁷ Cudäḡōgx̄ō ja'a Pablo ja'a judíos yajm̄öjyaaxä, ja'a hajxy h̄änajty m̄ojh̄ajpä maa ja'a chajtöj-c-hajxiän. Coo hajxy h̄änajty t̄ō yhamugö'öy, mänit hajxy n̄ämaayyä:

—Mägu'ughajpädöj̄c, mänäajöch jim̄ nhitiän Jerusälén, jim̄höch h̄änä'c näje'e xmiäjch, höyhöch h̄änajty t̄ō nga'a jagä cädieey, höyhöchä cuhdujt h̄änajty pedyii t̄ō nja cudiuiñ nebiä nhaphäjtämä ndeedyhajtämhajxy jecy yajtsohn̄daaquiän. Ja'a nm̄ägunaaxhajtämhajxy jaduhñ xmiäjts. Mänitöch hajxy xquiö'öj̄ecy maa ja'a soldadohajxiän, ja'a hajxy yaa tsohm̄bä Roma. ¹⁸ Coochä soldadohajxy h̄änajty t̄ō xyajtöyhajtyecy, mänit hajxy jaduhñ n̄aj̄uöoyy cooch h̄änajty t̄ō nga'a cädieey. Mänit hajxy jia mänaañ cooch hajxy jaduhñ xyh̄ox̄mädsät. ¹⁹ Pero cabä judiohajxy jaduhñ miänaambä cooch nyagh̄ox̄mädsät. Mänitöch nwiinmahñdyhajxy coo jaduhñ yhahix̄ö'öy cooch yaa ndöyhajtyégät Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Pero cáböch h̄änajty nm̄äna'añ coochä nm̄ägunaaxhajxy nnäx̄ö'öwö'öwät. ²⁰ Hoorä, cooch jaduhñ t̄ō njaty t̄ō nhabety, päadyhöch mijs̄t jaduhñ nm̄ȫödmädia'aga'añ. Päadyhöch cham̄ ndsumyhāna'ay coo h̄ojts judíos nm̄äböjcam̄ coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiujiyp̄iöga'añ —n̄ömä Pablo miänaañ.

²¹ Mänitä judíos ja'a Pablo hajxy n̄ämaayy:

—Cab h̄ojts tii capxy tii mädia'agy t̄ō nm̄ädyhaty maa miichc̄öxpän. Caj miich p̄on waamb̄ t̄ō xñänömy, ja'a hajxy jim̄ tsohm̄bä Judea. ²² Jaduhñ h̄ojts t̄ō nm̄ädyhaty coo jäya'ayhajxy wiinduhnyhagajpt miädsiphadyii, ja'a hajxy jaduhñ mäböjpä coo ja'a Jesús Dyiosquesxiä. Paady h̄ojts nhamädoowhida'añ nej miich mwiinmayyän —n̄ömä judiohajxy miänaañ.

²³ Mänitä judíos ja'a Pablo hajxy miȫdcojyquiapxyt̄iuuñ mänaa hajxy jadähooc n̄öcxät maa ja'a Pablo h̄änajty yhiitiän. Coo yhabaaty, mänitä jäya'ayä Pablo hajxy nämay jia-aan̄ch nämejch. Tu'x̄ō ja'a Pablo jäya'ayä Diosmädia'agy yajwiinapx̄ōoyy ja'a Jesúsöxpä, coo ja'a Dios ja'a Jesús h̄änajty t̄ō quiey, nebiä Moisés jecy quiujahyyän, nebiä profetadöj-c-hajxy jecy quiujahyyän. Jia wi'i yajniñähdugāanābä Pablo ja'a jäya'ay h̄änajty coo h̄änajty töyhajt miädia'agy ja'a Jesúsöxpä. ²⁴ Näje'e hajxy miäböjcy nebiatiä Pablo h̄änajty t̄ō miädia'aguian. Näje'e hajxy quia'a mäböjcy. ²⁵ Mänitä mädia'agy hajxy tiäḡōoyy yajcapxiöbiä nebiä Pablo h̄änajty t̄ō miädia'aguian. Coo ja'a miädia'agy hajxy quia'a yajnibiaatä, mänit hajxy tiäḡōoyy wiimbijpä. Mänitä Pablo miänaañ:

—Jéquiänä Dioshesp̄iritu ja'a profeta Isaías miägapxy. Mänit h̄ojtsä nhaphäjtämä ndeedyhajtämhajxy miägapxtägajtsä:

²⁶ N̄öcx̄ yö'ö jäya'ay nāma'aw:

Hoy hajxy mja mädoṽa'añ, cab hajxy mwiinjuö'öwa'añ.

Hoy hajxy mja hixa'añ, cab hajxy mmäböga'añ.

²⁷ T̄ō hajxy mguhxexy. Jaduhñ hajxy mn̄ibiäda'agyii nebiä wiinds̄pän nebiä cuhnatpän.

Coo hajxy häxöpy t̄ō m̄ga'a cuhxexy, cu mwiinjuöoyy hajxy.

Jaduhñä mhaxööḡwiinmahñdy hajxy cu mnajtshix̄ōoyy.

Jaduhñ hajxy cu nyajñahwaach,

n̄ömä Dioshesp̄iritu jecy miänaañ. Töyhajt jaduhñ miänaañ.

²⁸ Mänitä Pablo jaduhñ jiaac mänaañ:

—Huuc mäadow hajxy, ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, yajwiingapxø'øwáanäbä Diosmädia'agy hajxy je'e coo hajxy yajnähwa'adsáanäbä. Je'e hajxy mäbøcypiä mäbøgaamb.

²⁹ Coo ja'a Pablo jaduñ quiapxpädøøyy, mänitä judíoshajxy quiøxy wiimbijnä.

³⁰ Mejtsjomøjtä Pablo jim jiaag hijty maa ja'a tøjc hánajty yhajoodiuquiän. Pønajaty hánajty jim mejtsp tøghayohbiä, mioobiä Pablo hánaabiejt hánajty. ³¹ Haguyc jootcujcä Pablo ja'a Diosmädia'agy hánajty yajwiingapxø'øy ja'a Jesúsøxpä coo ja'a Dios ja'a Jesús hánajty yaa tøø quiexy hädaa yaabä naaxwiin. Cabä Pablo hánajty yhagapxtugyii ni pøn.

Romanos

¹ Høøch hädaa nocy njahby, høøch Pablohajpä. Høøchä Jesucristo xyajtuumb nebiä moonsän. Hamuumdu'jóothöchä miädia'agy jaduñ nyajtuunä. Dióshöch jaduhñ xpiädaac cooch ndúnät apóstol. Cooch jaduhñ nduñ apóstol, je'eduhñ ñänøømby coochä Dios xwyiinguejxy coochä miädia'agy nmäwädjätät ja'a yHuungcøxpä, coo hajxy yaa hoy xñähho'túutäm.

² Jéquiänä Dios jaduhñ miänaañ cooc ja'a yHuung hänäjty yaa quixa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jim jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä, jaaya'ayhajxy jaduhñ jecy cujahy. ³ Ja'a Jesucristo ja'a Dios jaduhñ yHuunghajpy, ja'a hajxy nWiindsøñhájätämbä. Jäya'ayhajt je'e hädaa yaabä naaxwiin neby højtshájätäm. Ja'a rey David yhap yhoc hänäjty je'e. ⁴ Y coo ja'a Jesucristo yho'cy, mäñit jiuypjijätägajch ja'a yHEspirituhaam. Coo jaduhñ jiuypjijätägajch, jaduhñ yajnajuø'øy coo je'e ja'a Dios yHuunghadyii, coo møcmäjaa jiaančh tehñ miøødä, coo ja'a Dioshespíritu jiaančh tehñ miøødä.

⁵ Coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, coo jiuypjijätägajch, páadyhøchä Dios tøø xquiexy wiinduhmyhagajpt mädia'agy-yajwa'xpä ja'a Jesucristocøxpä, weenä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy miäbøcy, ween hajxy hoy yajtuñ, weenä Jesucristo hajxy jaduhñ wyiingudsähgø'øy. Coochä Dios jaduhñ tøø xquiexy, yajcähø'py je'eduhñ cooch jaduhñ xquiu-may. ⁶ Møød mijsä Dios xyajnähdijpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy mbanøcxäbät, mijs jím hijpä maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Roma. ⁷ Mijs hädaa nocy nyajnäjaayøøby, pønatiä Dios yaghijpy quio'øjooty jím Roma. Jaaya'ay mijs jaduhñ xyajnähdij coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcät. Xjiaančh tehñ chojp mijs jaaya'ay jaduhñ. Ween mijsä hoyhajt weenhajt xmiø'oy møødä yHuung Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsøñhájätämbä. Ja'a Dios hajxy nDeedyhájätäm.

⁸ Jayøjphøchä Dios Dioscujü'uyäp nmo'oy. Coo ja'a Dioscujü'uyäp hajxy jaduhñ nyécäm, mäñitä Jesucristo hajxy jaduhñ xñähgaxtúutäm. Wiinduhmyhagajptä mädia'agy wiädity cooc mijsä Diosmädia'agy hoy mjaančh tehñ miäbøcy nägøxiä. Páadyhøchä Dioscujü'uyäp nyecy. ⁹ Najuøøbiä Dios cooch tøy nmädia'agy cooch nmäna'añ coo mijs homiänaajä njahmiech coochä Dios naxy nba'ya'axy. Hamuumdu'jóothöchä Dios nmøøduñ coochä miädia'agy nyajwa'xä ja'a yHuungcøxpä. ¹⁰ Mayhöoc-høch jím tøø nja nøcxa'añ maa mijsän. Jadúñhøchä Dios nja wi'i ñäma'ay cooch jím xyajnäcxät. Weñdä jaduhñ miänägnät. ¹¹ Páadyhøch jím nja wi'i ñøcxa'añ maa mijsän, jaduhñ mijs hoy nbuhbédät ja'a Diosh-espíritucøxpä, jaduhñä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nmäbøgcät. ¹² Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmäbøjcäm, páadyhøch jím nja wi'i ñøcxa'añ maa mijsän, jaduhñ hajxy hoy hamüñ haxøpy nnijiootcapxmøøjcämät.

¹³ Mägu'ughajpädøjc, jadúñhøch nja wi'i miäna'añ cooch jím nja wi'i ñøcxa'añ maa mijsän, cábøch jaduhñ nnä'a yajnäbaadø'øy. Páadyhøch jím nja wi'i ñøcxa'añ, chøjpiøchä njoot jaduhñ coo hajxy mjaac mayø'øwät maa ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøquiän, nebiä mäbøjpädøjc-hajxy tøø miayø'øyän wiingtuumjaty, majätyhøchä Diosmädia'agy tøø nyajwa'xiän. ¹⁴ Jadúñhøchä Dios xwyiinguejxy coochä miädia'agy nyajwá'xät ja'a yHuungcøxpä wiinduhmyhagajpt majatiä jäya'ayhajxy griegohaam miädia'aguiän, møød majatiä jäya'ayhajxy griegohaam quia'a mädia'aguiän. Jadúñhøch tøø xwyiinguejxpä coochä jäya'ay jaduhñ nägøxiä nyajwiingapxø'øwät, hoy hajxy jia høxpøquiä, hoy hajxy quia'a jagä høxpøquiä. ¹⁵ Páadyhøch jím nja wi'i ñøcxaambä Roma maa mijsän, jímhøchä jäya'ayä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'øwaambä.

¹⁶ Hix, cábøchä Diosmädia'agy nmädsähdiuñ ja'a Jesucristocøxpä, je'eguiøxpä coo jäya'ayhajxy nägøxiä piäda'aga'añii hawa'adstuum ja'a Dios miäjaahaam, pønatiä Diosmädia'agy mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä. Højts judíos, højts ja'a Diosmädia'agy jayøjp nmädoosøñ. Høxhaamä jäya'ayhajxy jiaac mädooy, ja'a hajxy ca'a judiøspä. ¹⁷ Ja'a miädia'agyhaamä Dios hajxy xyajwiinjuøøyyäm coo piäda'aga'añ hawa'adstuum pønjaty jaduhñ mäbøgaamb coo ja'a Dios yajtøjiada'añ waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Pøn jaduhñ ca'a mäbøgaamb, cab je'e piäda'aga'añii hawa'adstuum. Jaduhñ jím myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Pønjaty jaduhñ mäbøgaamb coo ja'a Dios yajtøjiada'añ waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, je'e ja'a Dios jaduhñ piäda'agaamby hawa'adstuum. Je'e jaduhñ nøcxaamb Dioswiinduum."

¹⁸ Hoy piønä jaduhñ ñajuø'øy coo ja'a Dios tsajpootypä yajcumädowa'añ pønatiä Dios ca'a wiingudsähgøøby, møød pønatiä jioot ca'a tsojp coo ja'a Dios wyiingudsähgøøwøjät wiinghäna'c. Paadiä jioothajxy jaduhñ quia'a tsocy je'eguiøxpä coo hajxy haxøøg jiaac jatcø'øwa'añ. ¹⁹ Cabä tøyhajtpä hajxy chocy, hoyyä Dios hajxy tøø jia yajwiinjuøøyii nebiatiä

Dios jaduhñ wyiinmahñdyhaty. ²⁰Jéquiänä Dios cõxiä yhädiuññ, mөөд yө'ө tsajt, mөөд hädaa yaabä naaxwiin, cõxiä. Coo hajxy jaduhñ nhjxäm tijaty ja'a Dios jaduhñ tөө yhädiuññ, paadiä tøyhajtpä hajxy nmөөdhajtäm coo ja'a Dios mөөcmäjaa miөөdä homiänaajä, mөөд coo cõxiä wiinä yhane'emy, hoyyä Dios hajxy nga'a jagä hjxäm. Jaduhñä tøyhajtpä hajxy nmөөdhajtäm coo ja'a Dios hajxy nwiingudsähgöoyämät. Cab jaduhñ pөñ hawiinmats miäná'anät cooc tyijy hajxy quia'a najuө'өy coo ja'a Dios jyijjä. ²¹Ja'a häna'c-hajxy jaduhñ haxөөг jatcөөbiä, cabä Dios hajxy wyiingudsähgө'өy, hoy hajxy jaduhñ jia najuө'өy coo ja'a Dios jyijjä. Ni cabä Dios Dioscujú'uyäp hajxy mio'oy. Paadiä wyiinmahñdyhajxy quia'a tsoobaada'añ. Y paady hajxy tehngajnä wyiinmahñdyhada'añ haxөөг. Cabä howyi-inmahñdy hajxy hoy miөөdhadaannä. ²²Hoy hajxy jia nibiäda'agyii nebiä jaanč tehñ jiajpän, cab hajxy tii ñä'ägädä jaty. ²³Ja'a Dios, mөj jaanč je'e. Hoy miänaajä yhity. Cab jaduhñ mänaa yho'ogy. Pero cabä haxөөghäna'cä Dios hajxy wyiingudsähgө'өwa'añ. Jáya'ayhädiuñnaxy hajxy wyiingudsähgөby, hoyyä jáya'ayhajxy jia ho'ogy; mөөдä muuxyhädiuñnaxy hajxy wyiingudsähgөbiä, mөөдä tshñdyhahädiuñnaxy, mөөдä animalhädiuñnaxy ja'a hamädaaxtecypiä.

²⁴Paady, cabä Dios waamb miäna'anaannä, weenä jáya'ayhajxy haxөөг wyiinmahñdyhaty nebiä jioot hajxy choquiän, coo hajxy cөxypänejpiä ween ñidiuññi hočhädiuñnä, ²⁵je'eguiөxpä coo ja'a tøyhajtpä hajxy tөө quia'a mäböcy ja'a Dioscөxpä. Ja'a hөñda'agymiädia'agy hajxy jaduhñ miäböjpy. Cabä Dios hajxy wyiingudsähgө'өy. Jue'e hajxy wyiingudsähgөby, tijatiä Dios yaa tөө quiunuuxy hädaa yaabä naaxwiin. Pero, hahixөby coo ja'a Dios hajxy nwiingudsähgөoyämät homiänaajä. Tøyhajt jaduhñ.

²⁶Coo häna'cä Dios hajxy quia'a wiingudsähgө'өwa'añ, paadiä Dios waamb quia'a mäna'ana'añ, ween hajxy hočhädiuñnä ñidiuñnänä. Hөxtä to'oxiөjpaadyhajxy jaduhñ jiatcө'өy. Cabä ñihyhap hajxy näje'e miөөdtsäna'awaannä; quipxyjatiä to'oxiөjc-hajxy cөxypänejpiä ñidiuññi hočhädiuñnä. ²⁷Jaana jaduhñä ya'adiөjc-hajxy näje'ebä, cabä tii to'oxiөj hajxy miөөdtsäna'awaannä. Quipxyjatiä ya'adiөjc-hajxy ñimiөdtsäna'awa'añii. Hočhädiuñnä hajxy jaduhñ ñidiuññi cөxypänejpiä. Coo hajxy jaduhñ jiatcө'өy, paady hajxy quia'a niyaghoyө'yii maa ja'a ñi'xcөxp maa ja'a quiopcөxphajxiän, mөөд maa ja'a wiinmahñdycөxphajxiän.

²⁸Coo ja'a haxөөghäna'cä Dios hajxy jaduhñ quia'a wiingudsähgө'өwa'añ, paady hajxy ñajtshixө'yii ja'a Diösäm. Ja'a Dios, cab jaduhñ waamb miäna'anaannä, weenä yhaxөөgwiinmahñdy hajxy tiuñ, ween hajxy jaduhñ jiaac jatcө'өy haxөөг. ²⁹Madiu'u hajxy haxөөг jiatcө'өy cөxypänejpiä. Miөөdtsänaabiä cuhñindo'oxiөjc hajxy. Mөөдä jáya'ajie'e hajxy yhadsoy. Cab hajxy hojiäwө'өy pө jimä miägu'ughajpähajxy cõxiä wiinä miөөdä. Hөxtä niyaghö'cäp hajxy. Nimiädsiphajtäp hajxy. Hөñdaacp hajxy. Niñähөөнөoyyap hajxy. ³⁰Niwyiingapxpejtäp hajxy. Mөөдä Dios hajxy miähanhaty. Nibiéjxäp hajxy. Yajcumayaamb hajxy. Hawiinjemybiä haxөөgwiinmahñdy hajxy yajcojpy. Cabä tiaj, cabä tieediä miädia'agy hajxy miäböjca. ³¹Jaanč tehñ quiuhxex hajxy. Ni ja'a yhamdsoo mädia'agy hajxy quia'a cudiuna'añ. Cab hajxy pөñ chocy miee'xy. Ni cab hajxy pөñ miee'xa'añ. Cabä hojiioot hajxy ñä'ägädä mөөдä. ³²Najuөby hajxy jaduhñ coo ja'a Dios tөө yhane'emy coo hajxy haxөөgiaty quia'a jatcө'өwät nebiөch naamnä tөө nmädia'aguian. Jaanä jaduhñ hajxy ñajuөbiä, pөñ jaduhñ haxөөг jatcө'өy, quiumädowaamb hajxy je'e tehngajnä. Pero näjyө'ө nädecypiä hajxy jaduhñ jatcө'өy, hoy hajxy jaduhñ jia najuө'өy. Hөxtä xoonäacp hajxy jaduhñ coo wiinghäna'c-hajxy jaduhñ haxөөг piajatcөbiä.

2

¹⁻³Nnajuөoyyäm hajxy jaduhñ coo jaduhñ yhahixө'өy coo ja'a Dios hajxy nägөxiä xyajcumädoowämät je'eguiөxpä coo hajxy nägөxiä haxөөг njatcөoyyäm. Cab jaduhñ yhahixө'өy coo höjtsä jáya'ay nnänөmämät coo hajxy hoy quia'a hity, coo hajxy ween quiumädoy. Caj pues, haa ca'a, jaduhñ höjts haxөөг nbajatcөoyyäm. Hix, ni pөñ jaduhñ hahixөby quia'a mäná'anät cooc tyijy hoy tiehñ yhity. Paady jaduhñ yhahixө'өy coo ja'a Dios hajxy nägөxiä xyajcumädoowämät, je'eguiөxpä coo hajxy hoy nga'a hoyhidaanam. ⁴Pero hojiiootä Dios jiaanč tehñ miөөд, paady hajxy xquia'a tsoj tsaachtiiuñäm. Chojpä jioot jaduhñ coo howyiinmahñdy hajxy nbadu'uböjcanät, coo ja'a nhaxөөgwiinmahñdy hajxy nnajtshixөoyyänät. ⁵Pero jii jáya'ayhajxy näje'e, jaanč tehñ xiexä quiopcä tiaatsc-hajxy. Cabä yhaxөөgwiinmahñdy hajxy ñajtshixө'өwa'añ. Y coo hajxy jaduhñ tehngajnä quia'a mäbögät, mänit hajxy hänäjty hanaxiä chaachpöga'añ coo yhabaadät coo ja'a Dios ja'a cahwiindöyhäna'c hänäjty chaachtiiuna'añ. ⁶⁻¹⁰Pөñä jioot nägө'ө nädecypiä tsoj coo hoy yhidät, pөñä jioot pädaacp coo jim ñöcxät Dioswiinduum, coo ja'a hoy-hajtä weenhajt jim piaadät, coo jim quiumayöjät ja'a Diösäm, pues je'edsä Dios jim yajnөcxaamby. Mio'owaambiä Dios je'e ja'a hoyhajtä weenhajt. Quiumayaambiä Dios jaduhñ. Yaghidaambiä Dios je'e jootcujc homiänaajä, hopiөñä, hoy jia judfösa, hoy quia'a

jaġ judiosá. Pero hoyhoyyá Dios chaachtiuna'añ pøn haxøøġ jatcøøby, pønä Diosmädia'agy ca'a cudiunaamb, pøn ca'a yajmäġapx ca'a yaghane'emaamb waambatiä Dios hajxy jaduhñ xjia hanéhäm. Høpiønä jaduhñ chaachpøġa'añ, pøñjaty jaduhñ haxøøġ jatcøøby, hoy hajxy jia judiospá, hoy hajxy quia'a jaġä judiospá.

¹¹ Hiġ, cabä Dios miøġpäda'agy pø mjudio miiċh, pø caj. Je'e yajcøpcøøby pø mhoyhána'c, pø caj. ¹²⁻¹⁵ Højts judioshajpá, jequian højtsä Dios yhanehmy neby højts hoy nguhdujthádät. Mänitá Moisés ja'a mädia'agy jaduhñ quiujahy nebiaty højts hoy nguhdujthádät. Hoorä, ja'a häna'c-hajxy ca'a judiospá, cabä mädia'agy hajxy miädoyyá nebiä Moisés jecy quiujahyyän. Pero hoy hajxy quia'a jaġä mädoyyä, coo hajxy hamdsoojoot hoy quidiünät nebiä Dios jioot jia tsoquiän, cähxø'øġap jaduhñ coo hajxy yhawáanäxä ja'a Diósäm ja'a wyiinmahñdyhaamhajxy. Jaduhñ hajxy hamdsoo ñajuø'øby pø hoy hajxy quiuidiuñ, pø caj. Jaduhñ hajxy jajtuungpaady nejiäm hajxy häxøpy tøø miädoy ja'a mädia'agy ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä. Y coo hajxy hoy quia'a cudiünät neby hajxy ñajuø'øby ja'a wyiinmahñdyhaamhajxy, mänit hajxy quiuimädowa'añ. Jaanä jaduhñ højtspá, højts mädia'agy, coo højts nga'a cudiünät neby højtsä Dios jecy xyhanehmiän, nebiä Moisés ja'a mädia'agy jecy quiujahyyän, jaduhñ højts ngumädowaambä. Hiġ, pøn jaduhñ cudiuumb nebiä Dios yhane'emiän, je'e ja'a Dios piäda'agaamby hawa'adstuum, hoyyá mädia'agy tøø quia'a jaġä mädoyy nebiä Moisés jecy quiujahyyän. Pero pøn jaduhñ ca'a cudiuumb, hoyyá mädia'agy tøø jia mädoyy nebiä Moisés jecy quiujahyyän, cab je'eduhñ hawa'adstuum piäda'aga'añii ja'a Diósäm. Jaduhñds je'e, näġøxiä ja'a cahwiindøyhána'c-hajxy quiuimädowa'añ, hoy hajxy jia judiospá, hoy hajxy quia'a jaġä judiospá. ¹⁶ Mänit hajxy jaduhñ quiuimädowa'añ coo ja'a Dios ja'a Jesucristo hánajty yaa quiejxtäġatsa'añ hádaa yaabä naaxwiin. Mänitá jáya'ayhajxy yhixa'añii ja'a Jesucristäm nebiaty hajxy hánajty yaa tøø jiatcø'øby. Mänit hajxy yajġahmiejtsa'aga'añii nebiaty hajxy hánajty tøø wyiinmahñdyhaty hamee'ch. Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ ja'a Jesucristocøxpä, ja'aċh nyajwa'xypä.

¹⁷ Højts judioshajpá, naxy højts nnguiumayii coo højts njudiošaty, coo højtsä mädia'agy nmäböcy ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä. Jaduhñ højts nnguiumáyyäbä coo højtsä Dios tøyhajt xquiu'ughaty, højtsyähajtiä, højts judioshajpá. ¹⁸ Nnajuøøby højts jaduhñ nebiatiä Dios jioot chocy coo højts nhoyhána'c-hádät. Y ja'a mädia'agy ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä, je'e højts jaduhñ xyhawáanap neby højts nwiimbíwät tii hoy tii mäbaad. ¹⁹⁻²⁰ Niyhajuøøyyap højts coo højts häna'c hoy nyajnáhixø'øwa'añ, ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a jajpá ca'a najuøöbiä. Jim højtsä tøyhajt nbaady maa ja'a mädia'aguiän, ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä. ²¹ Hoorä, coo højts häna'c jaduhñ nyajnáhixø'øby ja'a Diosmädia'agy, hahixøøby jaduhñ coo højtsä Diosmädia'agy hoy ngudiünät. Cábøċhä nmägunaaxhajxy näje'e hoy quiuidiuñ. Y coo højts häna'c nmägapxy nhane'emy coo hajxy quia'a méedsät, hahixøøby jaduhñ coo højts nga'a mée'tspät. Jaduhñhøċhä nmägunaaxhajxy näje'e jiatcø'øby. ²² Y coo højts häna'c nmägapxy nhane'emy coo wiinghána'cä tio'oxiøjc hajxy quia'a møødtsänáyyät, cab jaduhñ yhahixø'øby coo højts jaduhñ njatcøöbiät. Jaduhñhøċhä nmägunaaxhajxy näje'e jiatcø'øby. Cab højts quepychech naaxpoch nwiingudsähgø'øby. Pero cab jaduhñ yhahixø'øby coo højts xäðø'øñ nméedsät tsajtøogooty maa ja'a quepychech naaxpoch yhitiän. Jaduhñhøċhä nmägunaaxhajxy näje'e jiatcø'øby. ²³ Niguiumáyyap højts jaduhñ coo højtsä mädia'agy nmäböcy ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä. Pero näje'eċhä nmägunaaxhajxy, cab hajxy hoy quiuidiuñ. Jaduhñ hajxy yajcähxø'øgy coo ja'a Dios hajxy tøyhajt quia'a wiingudsähgø'øby. ²⁴ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "miġts judioshajpá, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mga'a cudiuñ, paadiä Dios haxøøġjaty ñahojyii ja'a häna'c-hajxy ca'a judiospá." Tøyhajt jaduhñ.

²⁵ Højts, judios højts nmäminø'øby nmäġa'awø'øby. Mänit højtsä Dios xquiumáyät coo højtsä mädia'agy hoy ngudiünät, ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä. Pero coo højts jaduhñ hoy nga'a cudiünät, cab højtsä Dios jaduhñ xquiumaya'añ. ²⁶ Hoorä, ja'a häna'c-hajxy ca'a judiospá, coo hajxy hoy quiuidiuñ nebiä Dios yhane'emiän, mänit hajxy quiuimaya'añii ja'a Diósäm. ²⁷ Näje'eċhä nmägunaaxhajxy, cab hajxy hoy quiuidiuñ nebiä Dios yhane'emiän, hoy hajxy judios jia mäminø'øby jia mäminø'øby jia mäġa'awø'øby, hoyyá mädia'agy hajxy jia mädoyyä, ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä. Je'ehajxy mäböcypiä ca'a cumayáanap ja'a Diósäm. ²⁸ Pønjaty hoy cudiuumb nebiä Dios yhane'emiän, je'edsä Dios quiu'ughajpy, hoy hajxy judios quia'a jaġä mäminø'øby quia'a jaġä mäġa'awø'øby, hoyyá hijxtahnd hajxy quia'a jaġä møødá maa ja'a ñi'xcøphajxiän neby højts judios nmøøðän. ²⁹ Hiġ, coo pøn hoy quidiünät hamuumdu'joot nebiä Dios choquiän, mänit hajxy quiu'ughada'añii ja'a Diósäm, hoyyá judioshajxy näje'e quia'a ja mäna'añ cooc tyijy hajxy jaduhñ quia'a cu'ughadyii ja'a Diósäm. Hiġ, quiuumaabiä Dios jaduhñ pøn jaduhñ cudiuumb hamuumdu'joot.

3

1-2 Xchoobáatap højts jaduhñ madiu'u coo højts judios nmäminø'øby nmäġa'awø'øby, coo

højtsä hijxtahnd nyajpáda'agy maa højts nni'xcøxpän, ja'a jaduñ yajcähxø'pä coo højtsä Dios xquiu'ughaty. Tøyhajt jaduñ. Haa ca'a, Dios højts nhap ndeedy jecy xyajcø'ødägøøyyä ja'a mädia'agy ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. Mänit hajxy ñämaayä ja'a Diósäm coog hajxy hänäjty quiu'ughada'añii. ³⁻⁴ Y je'enä højtsä Dios xquiu'ughatyñä neby højts jecy xyajwiinwaanøøyyän, hoy højts nhap ndeedy nämay hoy quia'a jagä cudiuuñ neby hajxy hänäjty tøø yhan'e'myijän ja'a Diósäm. Tøyhajt jaduñ coo ja'a Dios tiomädia'agy. Cabä Dios mäna yhøhnda'agy, hoy hajxy nägøxiä cu nja mänáañäm cooc tyijy ja'a Dios quia'a yajtøjaty waambaty hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm. Jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Diosteedy, hopiønä jaduñ ñajuø'øy coo miich myajtøjaty waambaty højts miich tøø xyajwiinwaanø'øy.

Coo miich pøn xñäxø'øwø'øwät cooc tyijy miich jaduñ mga'a yajtøjaty waambaty miich tøø mmädia'agy,

cähxø'øgaamb jaduñ coo je'e yhøhnda'agy, ja'a miich jaduñ xñäxø'øwøøbiä.

⁵ Jaanč tehñ yhooyä Dios yhity. Pero højts, cab højts hoy nnä'ägä hjítäm. Tøyhajt jaduñ. Paadiä, cähxø'p jaduñ coo ja'a Dios jiaanč tehñ hoyyä. Hix, coo højts häxøpy nhjítäm hoy, cab jaduñ häxøpy quiahxø'øgy coo ja'a Dios jaduñ hoy jiaanč tehñ yhity. Pero jaduñä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyijy ja'a Dios howyinnmahdy quia'a møødä, je'eguiøxpä coo hajxy xyajcumädoowáañäm. ⁶ Pero hahixøøby jaduñ coo ja'a Dios hajxy xyajcumädoowämät. Haa ca'a, coo ja'a Dios häxøpy hoy quia'a hity, cabä cuhdujt häxøpy miøødä coo hajxy jaduñ xyajcumädoowämät.

⁷ Hooyä jäya'ayhajxy näje'e jia mäna'añ cooc tyijy ja'a Dios quia'a yajtøjaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, yajnajuøøby jaduñ coo ja'a Dios tøyhajt mänaa quia'a høhnda'agy. Jaduñä jäya'ayhajxy nägøxiä ñajuø'owa'añ coo jaduñ yhahixø'øy coo ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämät. Pero coo pønä Dios jaduñ ñänömjet cooc tyijy quia'a yajtøjaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, hahixøøby jaduñ coo je'e quiumädoowät. ⁸ Näje'echä jäya'ayhajxy xñähøønø'øy cóogøch tyijy nmäna'añ cooc tyijy jaduñ yhahixø'øy coo hajxy haxøøg njatcøøyyämät, jaduñäc tyijy maas hoy quiahxø'øga'añ coo ja'a Dios jiaanč tehñ yhooyä. Ja'a hänä'c-høch hajxy jaduñ xñähøønøøbiä, høhndaacp hajxy jaduñ. Hahixøøby jaduñ coo hajxy quiumädoowät.

⁹ Jaanä jaduñ højts judiøspä, cab højtsä Diosmädia'agy maas hoy ngudiun quejee ja'a häna'c-hajxy ca'a judiøspä. Haa ca'a, tøøch nhuuc mänaambä coo hajxy jaduñ hoy nga'a nä'ägä hojiäya'ayhajtäm, coo ni pønä Diosmädia'agy hoy quia'a nä'ägä cudiun, ni højts judios, ni ja'a häna'c-hajxy ca'a judiøspä. Hamdsøoojt hajxy jaduñ hoy nga'a jäya'ayhajtäm. ¹⁰ Jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Ni pøn hoy quia'a wädity.

¹¹ Ni pøn jaduñ quia'a wiinjuø'owa'añ nebiä Dios wyiinnmahñdyhatiän.

Ni pønä jioot quia'a páda'agy maa ja'a Diosän.

¹² Tøø ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy nägøxiä ñajtshixøøñä.

Cøjnøø cøjtu'u hajxy tøø piadu'ubøjnä.

Haxøøg hajxy jäya'ayhajnä nägøxiä.

¹³ Jaanč tehñ yhaxøøg hajxy quiapxy miädia'agy.

Jaduñä yhaawhajxy tiocxuugy nebiä ho'oguiäya'ajiut tiocxuuguiän, ja'a tøø yhawá'achäbä.

Jaanč tehñ yhøhndaacp hajxy. Jaduñä haxøøgpä hajxy yaghyt yhaawjooty nebiä haxøøgtsahñdyhaawän.

Jaanč tehñ miägäpøjp hajxy.

¹⁴ Jaanč tehñ quiapxtägøoby hajxy hoñeppiä nebiä jioot hajxy yajmädsøquiän. Jaanč tehñ yhaxøøg hajxy ñiñänømyii.

¹⁵ Jaanč tehñ piaquiä jootma'ad hajxy piaadyii, mänitä miäya'adiøjc hajxy nøcxy yagho'oga'añ.

¹⁶ Jaanč tehñ chipyapädø'p hajxy majaty hajxy wiädity. Chaachtiumbiä cu'ug hajxy jaduñ.

¹⁷ Jaanč tehñ chiptsojp hajxy.

¹⁸ Cab hajxy tiajy miay pø yajcumädoowáañäbä Dios hajxy.

¹⁹ Jaduhnds je'e, yajcumädoowambiä Dios ja'a jäya'ay nägøxiä, pønä miädia'agy hoy ca'a cudiunäp, møød højts judios, møødä häna'c-hajxy ca'a judiøspä. Højts judios, højtsä pøjp mänaas møød, je'eguiøxpä coo højtsä Dios ja'a nhapä ndeedy jecy xjia hanehmä coo hajxy haxøøgjaty quia'a jatcø'owät nébiøch naamnä tøø ngujaayän. Pero cab højts jaduñ nnä'ägädä cudiuna'añ. ²⁰ Jéquiänä Dios ja'a Moisés yhanehmy coo ja'a miädia'agy quiujähyyäxät. Jaduñ hajxy nnajuøøyyäm coo hajxy nägøxiä hoy nga'a jäya'ayhajtäm. Ni pøn jaduñ hoy quia'a cudiuna'añ ja'a Diosmädia'agy. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø

xñähhö'túutäm, paadiä Dios hajxy xpiäda'agáanäm hawa'adstuum, caj jie'eguiõxpä cooc tyijy ja'a mädia'agy hajxy hoy ngudiünäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä.

²¹⁻²⁶ Hoorä, nnajuõöyyäm hajxy jaduhñ coo hajxy nägõxiä haxõõg njatcõöyyäm, mäduhñtiä hajxy yaa ndsánáyyäm hádaa yaabä naaxwiin, mõõd hõjts judíos, mõõdä häna'c-hajxy ca'a judiõspä. Cabä Dios põñ ñä'ägädä cumay. Jaduhñä jäya'ayhajxy näje'e miána'añ cooc tyijy hajxy piäda'aga'añii hawa'adstuum coogä jecymiädia'agy hajxy hoy quiudiünät, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero tõõ hajxy nhíxäm coo ni põñ jaduhñ quia'a päda'aga'añii hawa'adstuum. Hoorä, jéquiänä Dios wyiinmaayy coo ja'a yHuung hänajty yaa quixa'añ maa hõjtshájtäm. Mayhajtä Dios hänajty tiunaamby maa hõjtshájtäm. Jaduhñ hajxy hänajty xpiäda'agáanäm hawa'adstuum. Jim jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a jecymiädia'aguiän, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero cabä jecyjiäya'ayhajxy hänajty wyiinjuõ'õy. Hojiootä Dios mõõd coo ja'a jecyjiäya'ayhajxy quia'a pädaacä haxõõgtuum, hoy hänajty jia hawiinmatsä coo hajxy jim cu piädaacä, je'eguiõxpä coo hajxy hänajty haxõõg jatcõ'õy. Paadiä Dios ja'a yHuung ñähdujcy, jaduhñä jäya'ayä piojpä quidiieey hajxy ñähwá'adsät. Jaduhñ quiahxõ'õgy coo ja'a Jesucristo ja'a jecyjiäya'ay yajnáhwaach ja'a piojpä quidiieeyhajxy. Hõxtä jäda'anäbaadyñä ja'a Dios hajxy xyajwiinjuõöyyäm neby hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum. Jaanä jaduhñ hajxy xyajwiinjuõöyyämbä coo hajxy piäda'aga'añii haxõõgtuum põnjaty haxõõg jatcõ'õy jäda'ahaty. Paadiä Dios ja'a yHuung ñähdujcy, ja'a Jesucristo, neby hajxy jaduhñ xñähhö'túutämät. Y coo hajxy jaduhñ nmäbõjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xjiaanñ nähho'túutäm, jaduhñä Dios ja'a nbojpä ngädieey hajxy xyajnáhwáatsäm, jaduhñ hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum, hopiõñä, mõõd hõjts judíos, näguipxy mõõdä häna'c-hajxy ca'a judiõspä. Mayhajtä Dios jaduhñ tiuun maa hõjtshájtäm coo hajxy jaduhñ xpiädäacäm hawa'adstuum.

²⁷⁻²⁸ Cab jaduhñ yhawiinmatsä coo hajxy hamdsoo nnguimáyyämät. Hix, coo hajxy nmäbõjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xñähhö'túutäm, paadiä Dios hajxy xpiäda'agáanäm hawa'adstuum, hoy hajxy nga'a jagä panõcxäm nebiä Moisés jecy quiujáhyyän. Coo ja'a Dios hajxy häxõpy xpiädäacäm hawa'adstuum je'eguiõxpä coo ja'a jecymiädia'agy hajxy ngudiünäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, mänit hajxy mäbõcy cu nnguimáyyäm hamdsoo. Pero caj põñ jaduhñ piäda'aga'añii hawa'adstuum hamdsoo haam.

²⁹⁻³⁰ Tu'uquiä Dios jaduhñ. Tu'cuhdujtä Dios hajxy xyhíxäm nägõxiä, mõõd hõjts judíos, mõõdä häna'c-hajxy ca'a judiõspä. Tõyhajt jaduhñ. Coo hajxy nägõxiä nmäbõjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xñähhö'túutäm, paadiä Dios hajxy jim xpiädäacämät hawa'adstuum nägõxiä. ³¹ Pero cábõch nmána'ana'añ coo ja'a jecymiädia'agy quia'a tõyyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, hoy hajxy nja wiinjuõöyyänä coo ja'a Jesucristo hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum mänaa hajxy tõõ xñähhö'túutäm. Hix, maas hoy hajxy jaduhñ nwiinjuõöyyänä coo ja'a jecymiädia'agy jaduhñ jiaanñ tõyyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Coo hajxy nmäbõjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xñähhö'túutäm, paady hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum, caj jie'eguiõxpä cooc tyijy ja'a jecymiädia'agy hajxy jaduhñ hoy ngudiünäm. Tõõ hajxy jaduhñ nwiinjuõöyyänä coo jaduhñ tiõyhajtä.

4

¹ Hõjts judíos, hõjtsä Abraham jecy nhaphajt ndeedyhajt. ² Hoyyä Abraham hity jiäya'ayhaty jeyyhajty. Hoorä, coo ja'a Dios ja'a Abraham häxõpy tõõ piäda'agy hawa'adstuum je'eguiõxpä coo ja'a Abraham hoy jia jäya'ayhajty, mänitä Abraham cu ñguimáyyä. ³ Hix, paadiä Dios ja'a Abraham piädaacy hawa'adstuum, coo ja'a Abraham ja'a Dios miädia'agy miäbõjcä cooc ja'a Dios yajtõjiaty waambaty tõõ quiapxy tõõ miädia'agy, ca'a jie'eguiõxpä coo ja'a Abraham hoy jiäya'ayhajty. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. ⁴ Hoorä, ja'a cudumbädõjc, paady hajxy miäjuyii coo hajxy quiuduñ, cab jaduhñ ñä'a mayhajtä. Jaduhñ miäbaady nebiä jäya'ayhajxy näje'e wyiinmahñdyhatiän. Yajcumayaamb hajxy ja'a Diõsäm, paady hajxy jia wi'i yhojjiäya'ayhada'añ. ⁵ Pero põnjaty tõõ miäbõcy coo ja'a Dios yajtõjiaty waambaty tõõ quiapxy tõõ miädia'agy, je'edshajxy jaduhñ hawa'adstuum päda'agáanäp. Paady hajxy jim piäda'aga'añii coo hajxy jaduhñ miäbõcy, ca'a jie'eguiõxpä coo hajxy hoy jia jäya'ayhaty. Jim hajxy jaduhñ piäda'aga'añii, hoy hajxy haxõõg tõõ jia jatcõ'õy. Tiuumbiä Dios mayhajt jaduhñ. Coo ja'a Dios hajxy häxõpy xpiädäacäm hawa'adstuum je'eguiõxpä cooc tyijy hajxy hoy njäya'ayhájätäm, cab hajxy häxõpy nmánaanäm cooc ja'a Dios mayhajt tiuñ. ⁶ Jaduhñä David jecy miánaañ cooc hajxy jootucj yhida'añ, põnjaty jaduhñ najuõõby coo ja'a Dios hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum ja'a miyahajthaam, hoy hajxy hänajty haxõõg tõõ jia jatcõ'õy. Hix, cabä Dios miõjpäda'agy põ cabä häna'c hänajty hoy tõõ jiäya'ayhaty.

⁷⁻⁸ Coo jaduhñ yhabáatnät coo Dios ja'a jäya'ay yajtõyhajtyega'añ nebiaty hajxy hänajty tõõ quidiieeyän,

mänit hajxy jootcujc yhida'añ pønjatia Dios piädaacyy hawa'adstuum, pønjatia Dios miee'xyp,

pønjatia piojhajpia ja'a quiaäieeyhajpia hajxy yajnahwáatsäxä, nõmä David jecy miänaañ.

⁹ Jue'e ja'a David jecy ñänøøm cooc hajxy jootcujc yhida'añ, pønjatia Dios piädaacyy hawa'adstuum, hopionä, møødä judioshajxy, ja'a Dios quiu'ughajpia, møødä cajnä judioshajxy. Je'edshajxy ca'a cu'ughájtäp ja'a Dios. Hix, jaduñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Coo ja'a Abraham ja'a Dios miädia'agy miäböjcä cooc ja'a Dios mänaa quia'a høhnda'agy, paady piädaacä hawa'adstuum."

¹⁰ Hoorä, jaduñä judioshajxy quiuhdujthaty, yajcuncindarhajpä ya'adiøjc-hajxy. Jaduñ miädia'agytiägø'øy coo hijxtahnd hajxy piädaacäxä maa ja'a ñi'xcøxpahajxiän. Hoorä ja'a Abraham, tøøyäm hänajty je'e piädaacänä hawa'adstuum, cajnä hijxtahnd hänajty jaduñ piädaacäxä maa ja'a ñi'xcøxpän. Jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo häna'c-hajxy piäda'agyii hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Dios miädia'agy hajxy miäböjcä cooc ja'a Dios yajtøjaty waambaty je'e tøø quiapxy tøø miädia'agy, hoyy hijxtahnd hajxy quia'a jagä møødä maa ja'a ñi'xcøxpahajxiän. ¹¹ Paadia Abraham hijxtahnd jaduñ piädaacäxä maa ja'a ñi'xcøxpän, jaduñ yajnajuø'øy coo ja'a Abraham hänajty tøø piäda'agyii hawa'adstuum. Paady jim piädaacä coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hänajty tøø miäböjcäxä. Jaduñä Abraham piädaactsohñä hawa'adstuum, hoyy hijxtahnd hänajty jaduñ quia'a jagä pädaacäxänä maa ja'a ñi'xcøxpän. Pønjaty jaduñ mäböjp nebiä Abraham jecy miäböjqüiän, jaanä jaduñ hajxy yhixäänäbä ja'a Dios nebiä Dios ja'a Abraham jecy yhjixiän, hoy hajxy quia'a jagä judiosp. Coo hajxy jaduñ nmäböjcäm nebiä Abraham jecy miäböjqüiän, jaduñ quia'hxø'øgy coo ja'a Abraham hajxy nhøjxhájtäm ndecyhájtäm. ¹² Højts judioshajxy, højtsä Abraham jecy nhaphajt ndeedyhajt. Jaaya'ay jaduñ pädaactsohñä hawa'adstuum je'eguiøxpä coo jaduñ miäböjcy coo ja'a Dios yajtøjaty waambaty hänajty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Tøyhajt jaduñ. Højts judios, jaduñ højts nyajcuncindarhaty nebiä Abraham jecy yajcuncindarhajtäm. Pero tøøyämä Abraham ja'a Dios ja'a miädia'agy hänajty miäböjcä, cahnä hänajty yajcuncindarhaty. Højts judios, højts jaduñ mäböjpa, jaanä jaduñ højts nmäböjpa nebiä Abraham jecy miäböjqüiän. Jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo højtsä Abraham jecy nhøjxhajty ndecyhajty, coo højts jaduñ nmäböjcy, højts judios.

¹³ Jéquiänä Dios ja'a Abraham ñämaayy cooc hänajty yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naaxwiin näguipxy møødä yhap møødä yhoc. Ja'a Dios jaduñ mänaañ. Paadia Abraham jaduñ ñämaayyä je'eguiøxpä coo ja'a Abraham ja'a Dios miädia'agy hajxy miäböjcä, ca'a jie'eguiøxpä cooc tyiyi ja'a Abraham jia cudiuun nebiaty hänajty tøø yhane'emyii. Pero coo ja'a Abraham jaduñ miäböjcy coo ja'a Dios yajtøjaty waambaty hänajty tøø quiapxy tøø miädia'agy, paadia Abraham jaduñ ñämaayyä coo ja'a Abrahamhajxy hänajty yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naaxwiin, møødä yphaphajt, møødä yhoc-hajxy. ¹⁴ Hix, cabä jaduñä Dios miänaañ cooc hajxy yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naaxwiin pønjaty jaduñ mäböjp coo ja'a Dios yajtøjaty waambaty hänajty tøø miäna'añ. Jaduñ miädia'agytiägø'øy coo ja'a Dios ja'a hoybä weenbä hajxy xmio'owäänäm je'eguiøxpä coo hajxy jaduñ nmäböjcäm. Pero coo ja'a hoybä weenbä hajxy häxøpy nbäätäm je'eguiøxpä coo ja'a jecymiädia'agy hajxy hoy ngudiüünäm, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä, cab jaduñ cu choobaaty coo ja'a Dios hajxy jaduñ tøø xñämäayyäm coogä mayhajt hänajty tiuna'añ coo ja'a hoybä weenbä hajxy xmio'owäänäm. Ni jaduñ cu quia'a tsoobaaty coo højts cu nmäböjcäm coo ja'a Dios jaduñ yajtøjaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy. ¹⁵ Hix, cabä jecymiädia'agy hajxy hoy ngudiüünäm, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. Coo hajxy jaduñ nga'a cudiüünäm, paady hajxy ngädiéhyäm. Y paady jaduñ yhaxio'øgy coo hajxy ngumädóowämät. Pero pønjaty ja'a jecymiädia'agy tøø quia'a mäday, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä, cab hajxy jaduñ quiumäowa'añ, hoy hajxy tøø quia'a jagä tuñ nebiä Moisés jecy yhanehmiän.

¹⁶ Coo ja'a Abraham jaduñ jecy miäböjcä ja'a Dios miädia'agy coo ñämaayyä coogä Abrahamhajxy hänajty yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naaxwiin, møødä yhap møødä yhoc-hajxy, paadia tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios ja'a hoybä weenbä hajxy nägøxiä xmio'owäänäm nä'a mayhajt, coo ja'a Abraham hajxy nbamäböjcämät coo ja'a Dios yajtøjaty waambaty tøø miäna'añ, møød højts judios, møød mijts ca'a judiosp. Coo ja'a Abraham hajxy jaduñ nbamäböjcämät, jaduñ mäwiin hajxy nägøxiä xyajmäbäatäm nebiä Abraham hajxy yxhaphájtäm yxhoc-hájtäm. Jaduñ quia'hxø'øgy coo ja'a Abraham hajxy nhøjxhájtäm ndecyhájtäm. ¹⁷ Hix, jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän cooc ja'a Dios ja'a Abraham piädaacy coo ja'a jäya'ayhajxy mayhagajptpä yphaphat yhoc-hadøøjät ja'a Abraham. Y miäböjcä ja'a Abraham jaduñ coo jaduñ ñämaayyä coogä tio'oxiøjc hänajty quio'na'awa'añ, hoy hajxy hänajty tøø jia miäjaanä. Paadia Abraham jaduñ

miäbøjcy, ñajuøøby hänäjty jaduñ coo ja'a Dios mäjaa miøødä coo ja'a ho'oguiäya'ay yagjujypiøjtägätsät, y coo mäjaa miøødäbä coo ja'a jäya'ay quiuunü'xät ja'a hajxy hänäjty ca'a miimb ca'a cahbnä. Y coo ja'a Abraham hajxy jaduñ nbamäbøjcäm, jaduñ mäwiin hajxy nmäbaatäm nebiä Abraham hajxy xyhaphäjtäm xyhoc-häjtäm. Jaduñ quiähxø'øgy coo ja'a Abraham hajxy nhøjxhäjtäm ndecyhäjtäm.

¹⁸⁻²¹ Coo ja'a Dios ja'a Abraham jaduñ jecy ñämaayy coogä mayhagajtpä-jäya'ayhajxy hänäjty yhaphada'añ tieedyhada'añ ja'a Abraham, tøø ja'a Abrahamhajxy hänäjty miäjaanä møødä tio'oxiøjc. Mägo'x-jomøjtä Abraham hänäjty miøødä. Y ja'a tio'oxiøjc, ja'a Sarahjäp, cahnä hänäjty ñä'ägädä huungpaadyñä, hoyyä jomøjt hänäjty tøø jia nøcxnä coo yhuungpaadät. Pero cabä Abraham jaduñ ñä'ägädä möjpädaacy coo hajxy hänäjty tøø miäjaanä. Hamuumdu'jootä Abraham jaduñ miäbøjcy nägø'ø nädecypiä neby hänäjty tøø ñäma'ayijän ja'a Diösäm coog hänäjty jäya'ay may yhaphat yhoc-hada'añii. Paady jaduñ tiøjiajty. Jaduñ jim myiimbä cuajaay maa ja'a Diosmädia'aguiän cooc ja'a Abraham yhap yhoc-hajxy hänäjty jiaanč tehñ miayø'owa'añ. Paadiä Abraham jaduñ miäbøjcy, ñajuøøby hänäjty jaduñ coo ja'a Dios mäjaa miøødä coo jaduñ yajtøjiädät waambaty hänäjty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Mänitä Abraham ja'a Dios jaduñ miøjpädaacy jiaančpädaacy.

²² Coo ja'a Abraham jaduñ miäbøjcy, paady hawa'adstuum piädaacä.

²³ Jaduñ jim myiñ cuajaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo ja'a Abraham piädaacä hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Dios miädia'agy miäbøjcäxä coogä Dios yajtøjiaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy. ²⁴ Jaanä jaduñ højtsä Diosmädia'agy xñänøømämbä. Coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy jaduñ nmäbøjcämbät, jaduñnä Dios hajxy xpiädäacämbät hawa'adstuum, je'eguiøxpä coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yagjujypiøjtägajch. Ja'a Jesucristo, je'e hajxy nWiindsøñhäjtäm. ²⁵ Jaaya'ay jaduñ nähdujčä coo hajxy xñähho'túütäm. Jaduñnä nbojphäjtäm ja'a ngädieehäjtäm hajxy xyajñähwäatsäm. Y coo ja'a Jesucristo jaduñ yagjujypiøjtägajtsä, jaduñ hajxy nmähmøøyyänä hawa'adstuum.

5

¹ Hoorä, coo hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, paadiä Dios hajxy tøø xyajñähwäatsäm ja'a nbojphäjtäm ja'a ngädieehäjtäm. Paady hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum. Jootcujä Dios hajxy jaduñ xmiøødhäjtäm. ² Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduñ tøø xñähho'túütäm, coo je'e jiujypiøjtägajch, paadiä Dios hajxy xquiumäyyänä. Paady hajxy nxoondäacäm. Y coo jaa tøyhajt hajxy jaduñ nmøødhäjtäm coo ja'a Dios hajxy jim xyajñøcxäänäm maa ja'a wyiinduumän, paady hajxy jootcuç nhütäm. ³⁻⁴ Jaanä jaduñduhmä, xoonäacäm hajxy hädaa yaabä naaxwiin, hoy hajxy yaa nja tsaächpøjcäm. Coo hajxy nmeex'tuujčämät, jaduñnä Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiünämät. Y coo hajxy jaduñ hoy ngudiünämät, jaduñnä tøyhajt hajxy nmøødhadäänäm coo ja'a Dios hajxy jim xyajñøcxäänäm maa ja'a wyiinduumän. Coo hajxy jaduñ nñajuøøyyäm coo hajxy jim xyajñøcxäänäm, paady hajxy yaa nxoondäacäm, hoy hajxy yaa nja tsaächpøjcäm. ⁵ Coo ja'a Dios jaduñ miäna'añ coog hajxy jim xyajñøcxäänäm maa ja'a wyiinduumän, yejpiä Dios ja'a tøyhajt jaduñ. Cab hajxy jaduñ xwyiinhøñäm. Hiç, tøø ja'a Dioshøpöritu hajxy xyhadägøøyy xjioottägøøyyäm. Jaduñ hajxy xyajñajuøøyyäm coo hajxy xjiaanč tehñ chøjcäm hamuumdu'joot.

⁶ Coo ja'a Dios yajñähdiy coo hänäjty tøø yhaabaatnä, mänitä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túütäm. Jaduñnä nbojphäjtäm ngädieehäjtäm hajxy xyajñähwäatsäm. Cab hajxy hänäjty hoy nnähwa'adsäänäm hamdsøø je'eguiøxpä coo hajxy hänäjty ngahwiindøñhäjtäm.

⁷ Hiç, caj miich pøñ xchoj nähho'tú'udät, hoy miich hänäjty mja hojiäya'ayhaty. ⁸ Pero ja'a Dios hajxy xjiaanč tehñ chøjcäm, paadiä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túütäm, hoy hajxy hänäjty nja cuboj nja cugädieehäjtäm. ⁹ Hoorä, coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, coo ja'a Dios hajxy tøø xpiädäacäm hawa'adstuum, jaduñnä tøyhajt hajxy nmøødhäjtäm coo ja'a Dios hajxy xquia'a yajcumädowäänäm. ¹⁰ Coo hajxy hijty cøxypanejpiä njäya'ayhäjtäm, jaduñ mäwiin hijty piaady néjiäm coo ja'a Dios hajxy hijty nmädsiphäjtäm. Pero coo ja'a yHuung Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túütäm, ja'a hajxy nWiindsøñhäjtämbä, paady cabä Dios hajxy nmädsiphäjtänä. Hoyyä Dios hajxy xyhuunghäjtänä. Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä Dios hajxy nmøødhäjtänä. Y coo ja'a Jesucristo jiujypiøjtägajch, coo jim nøcxtagajch maa ja'a Tieediän, jaduñnä tøyhajt hajxy nmøødhäjtäm coo hajxy jim xyajñøcxäänämbä. ¹¹ Jaduñnä tøyhajt hajxy nmøødhäjtämbä coo ja'a Dios hajxy xquiumäyyänä. Paady hajxy jaduñ xquiumäyyänä coo ja'a Jesucristo ja'a nbojphäjtäm ngädieey hajxy tøø xyajñähwäatsäm. Tsøcxä hajxy jaduñ xoonäacäm.

¹² Hoorä, tu'jäya'ay jecy quia'a cudiuundsøñ neby hänäjty tøø yhane'emyijän ja'a Diösäm. Ja'a Adänhöch jaduñ nnänøømby, ja'a hajxy jecy nhaphäjtäm ndeedyhäjtäm. Jaduñnä pojpä cädieey yaa chohñdaacy hädaa yaabä naaxwiin. Y coo ja'a Adän jaduñ

jecy quiädiehy, paady jaduñ yhuuc ho'tsohmä. Y coo ja'a Adán hajy jaduñ jecy nhaphájtäm ndeedyhájtäm nägøxiä, paady hajxy nbagädiéhyäm, paady hajxy nbahó'cäm. ¹³⁻¹⁴Høxtä jecyjiäya'abiaady hajxy haxøøg jiäya'ayhajty, paady hajxy nägøxiä yho'cy, hoyyá Moisés hánajty quia'a jagä miññä, quia'a jagä ca'ayñä, hoyyá Dios hánajty quia'a jagä hane'emyñä coo ja'a jäya'ayhajxy hoy jiäya'ayhádät nebiä Moisés jecy quiujahyyän, hoy hajxy hánajty quia'a jagä pagädiehbiä nebiä Adán hánajty tøø quiädieeyän. Hoyyá Dios hánajty quia'a jagä hane'emyñä coo ja'a jäya'ayhajxy hoy jiäya'ayhádät, nägøxiä jäya'ayä pojpä cädieey hajxy hánajty miøødä. Y ja'a Adán, jaduñ je'e jecy ñämaayyá cooc hánajty yho'oga'añ, pø cab hánajty jaduñ quiudiuna'añ nebiä Dios hánajty tøø yhane'emiän. Y coo ja'a Moisés jaduñ cujegy quiujahy nebiatiä Dios hánajty tøø yhane'emiän, jaduñjä jäya'ayhajxy nägøxiä ñämáayyábä coogä Adán hajxy hánajty nägøxiä piaho'ogaambä, pø cab hajxy hánajty quiudiuna'añ nebiä Dios hánajty tøø yhane'emiän. Ja'a jecyjiäya'ayhajxy hánajty jübä, cahñä Moisés hánajty quiujaayñä nebiatiä Dios hánajty tøø yhane'emy, cab hajxy hánajty jaduñ nämay ñajuøøy coo hajxy hánajty yho'oga'añ, pø haxøøg hajxy hánajty jiäya'ayhaty.

¹⁵ Coo ja'a Adán ja'a Dios miädia'agy jaduñ jecy quia'a cudiuunä, paady hajxy nägøxiä nhó'cäm. Pero coo ja'a Jesucristo ja'a Tiedeä miädia'agy jaduñ quiudiunä, paady hajxy nnähwaatsäm. Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduñ hoy xñäho'túutäm, paadiä Dios hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum. Møjmayhajtä Dios jaduñ tiuun maa højtshájtäm, pønjetiä miädia'agy tøø miäböjcä ja'a Jesucristocøxpä. Paady hajxy jim xyajñøcxäänäm maa ja'a wyiinduuman. ¹⁶ Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñäho'túutäm, jaduñjä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a nbojpä ngädieey hajxy jaduñ xyajñähwaatsäm nägøxiä, pønjetiä tøø miäböcy ja'a Jesucristocøxpä. Paadiä Dios hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum. Paady hajxy jim xyajñøcxäänäm maa ja'a wyiinduuman. ¹⁷ Jaduñds je'e, coo ja'a Adán ja'a Dios miädia'agy jecy quia'a cudiuunä, paady hijty yhawiinmatsä coo ja'a Dios hajxy xpiädäacämät haxøøgtuum. Pero tøø ja'a Jesucristo hajxy xyajñähwaatsäm xyajcuñhwaatsäm. Møjmayhajtä Dios jaduñ tiuun. Paadiä Dios hajxy xquia'a päda'agäänäm haxøøgtuum, pønjetiä hawa'adstuum. Y paady højtsä hoyhajtä weenhajt yaa nbaadäänäm hädaa yaabä naaxwiin je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajñähwaats tøø xyajcuñhwaatsäm.

¹⁸⁻¹⁹ Mänaa ja'a Jesucristo yaa yhtiän hädaa yaabä naaxwiin, ca'xiä Tiedeä miädia'agy quiudiunä mäduññtiä yaa yhiyty. Y coo hajxy jaduñ xñäho'túutäm, ja'a Tiedeä miädia'agy jaduñ quiudiunä. Jaduñ hajxy xyajñähwaatsäm. Coo hajxy jaduñ nmäböjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xjiaanč nähho'túutäm, mänitä Dios hajxy xpiädäacämät hawa'adstuum. Hoorä, ja'a Adán, haxøøg je'e jecy jiäya'ayhajty. Cabä Adán ja'a Dios miädia'agy jecy ñä'ägädä cudiuunä. Y coo ja'a Adán hajxy jecy nhaphájtäm ndeedyhájtäm, paadiä Dios miädia'agy hajxy nga'a nä'ägädä cudiuunäänämbä. Coo hajxy jaduñ nga'a cudiuunäänäm, paady hijty yhawiinmatsä coo ja'a Dios hajxy jübä cu xpiädäacäm haxøøgtuum. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñäho'túutäm, paady hajxy jim xyajñøcxäänäm Dioswiinduum. Jaduñjä Dios mayhajt møj jiaanč tehñ tiuun maa højtshájtäm.

²⁰⁻²¹ Coo ja'a Dios jecy yhanehmy coo ja'a jäya'ayhajxy hoy jiäya'ayhádät, mänitä Moisés jaduñ quiujahy. Y coo ja'a nocy hajxy ngäpxämät, ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä, jaduñ hajxy nnajuøøyyämät coo hajxy njaanč cädiehyäm. Hoy hajxy jaduñ nja najuøøyyäm, cab hajxy nmäböjcäm. Pero xjiaanč tehñ ñäxúu'tsämä Dios. Paadiä møjmayhajt jiaanč tehñ tiuun maa højtshájtäm. Jaduñds je'e, coo hajxy ngädiehyäm, paady hajxy nhó'cäm. Pero coo ja'a Dios hajxy xñäxúu'tsäm, paadiä Jesucristo hajxy hoy xñäho'túutäm, ja'a hajxy nWiindsøñhájtämbä. Jaduñjä Dios hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum. Mänit hajxy xyagjughadäänäm cøjxta'axiøø nebiä Dios jjugyhatiän.

6

¹ Cab jaduñ ñä'ägädä hahixøøy coo hajxy nmäänäänämät: "Tsøg hajxy cädiehyäm tehngajnä. Haa ca'a, tehngajnä Dios hajxy xñäxuudsäänäm." ² Caj pues, cab jaduñ yhahixøøy coo hajxy tehngajnä ngädiehyämät. Haa ca'a, tøø ja'a pojpä cädieey hajxy nnajtshixøøyyänä coo ja'a Diosmiädia'agy hajxy tøø nmäböjcäm ja'a Jesucristocøxpä. ³⁻⁵ Tøgä cab hajxy nnajuøøy coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhájtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy coo hajxy tøø nnäbëjtäm ja'a Jesucristocøxpä. Y coo hajxy jaduñ tøø nnäbëjtäm ja'a Jesucristocøxpä, jaduñ mäwiin piaady néjjiämä Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødhó'cäm. Jaanä jaduñ mäwiin piaatpä néjjiämä Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødnaaxtägøøyyäm. Coo ja'a pojpä cädieey hajxy tøø nnajtshixøøyyänä, jaduñ miädia'agytiägøøy coo hajxy jaduñ ween nga'a jatcøøyyänä haxøøg. Y coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yagjuypiøjtägajch ja'a miäjaahaam, mänitä Jesucristo jugyhajt hawiinjemybiä miøødhajty. Jaanä jaduñ højtshájtämbä, coo hajxy nnäbëjtäm, jaduñ mäwiin piaady

nejjiämä Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødjujypiøjtägätsäm. Paadiä jugyhajt hajxy hawiinjemybiä nmøødhjätäm. Tøyhajt jaduñ. Jaduhñä hojiootä howyiinmahñdy hajxy nmøødhjätämät. Jaduhñ miädia'agytiägø'øy coo ja'a Dios hajxy xyagjugyhadañäm cøjxta'axiøø neby je'e jjugyhatiän. ⁶ Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzøøxp, mäniät nhaxøøgwiinmahñdyhajxy quiuhdägøoyänä nebiä haxøøgwiinmahñdy hajxy nägøxiä hijty nmøødhjätäm. Coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhajxy jaduñ quiuhdägøoyänä, paadiä Jesucristo hajxy nmøødhjätänä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Paady hajxy jaduñ tøø xñähho'túutäm, jaduñä nhaxøøgwiinmahñdyhajxy jaduñ quiuhdägøoyänä. Jaduhñä njoot hajxy nga'a pädaacänät maa ja'a haxøøgpän. ⁷ Pøñä Jesucristo hänäjty møødhijp tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mänaa ja'a Jesucristo yho'oguiän, cabä jioot piädaacnä maa ja'a haxøøgpän. ⁸ Coo hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy jaduñ tøø xñähho'túutäm møød coo jadähooç jiuypiojcy, jaduñ mäwiin miäbaady nejjiäm coo ja'a Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødjujypiøjcäm. Paady hajxy jaduñ njugyhadañäm cøjxta'axiøø neby je'e jjugyhatiän. ⁹ Coo ja'a Jesucristo jiuypiojtgäajch, cab jaduñ mänaa yho'tägatsaannä. Homiänaaxøøjä homiänaadsuujä jjugyhada'añ. Tøyhajt jaduñ. ¹⁰ Hix, tähoocnäähho'tu'utiä ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy tøø xyajnähwäatsäm. Y coo ja'a Jesucristo tøø jiuypiojtgäajtsnä, paady homiänaaxøøjä homiänaadsuujä ja'a Dios miøødhidaannä. ¹¹ Jaanä jaduñ højtshjätäm, coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhjätänä tu'ugmädia'agy, tsøg hajxy jahmiejtstäacäm coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhajxy tøø quiuhdägøoyänä. Jaduhñ hajxy tsøc jahmiejtstäacämbä coo hawiinjemybiä jugyhajt hajxy nmøødhjätänä nebiä Jesucristo hänäjty miøødhatiän mänaa jiuypiojtgächän. Paadiä Dios hajxy nmøødhjätäm tu'ugmädia'agy.

¹² Cab hajxy cøxypänejiä tsøc jatcøoyänä. Cabä njootä ngøpc hajxy nbädaacänät maa ja'a haxøøgpän. ¹³ Cabä ngøøø ndecy hajxy nyaghanájxänät, ni ja'a nhaawhjäjtäm. Tsøgä Diosmädia'agy hajxy hamuundu'joot cudiuunäm. Coo ja'a Jesucristo hajxy hänäjty nmøødhjätäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mänaa yho'oguiän, møød mänaa jiuypiojtgächän, paadiä Dios hajxy nmøødhjätänä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. ¹⁴⁻¹⁵ Paadiä Dios hajxy xquiumáayyäm coo mayhajt tøø tiuñ maa højtshjätäm, ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a mädia'agy hajxy nja wi'i quiudiuñänäm, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. Coo ja'a Dios mayhajt jaduñ tiuñ maa højtshjätäm, je'ech jaduñ nnänøømby coo hajxy xyajnähwäats, coo hajxy xyajcuhwäatsäm. Høyyä Dios mayhajt jaduñ tiuñ maa højtshjätäm, cab jaduñ ñä'ägä hahixø'øy coo hajxy haxøøg njatcøoyyämät tehngajnä. ¹⁶ Tsøg hajxy paquii mädiäacäm neby hajxy yaa nguhdujthjäjtäm hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhñä cuhdujt hajxy nmøødhjätäm coo hajxy nwiimbüwämät pøñ jaduñ nmäduñänäm. Y jaduñ hajxy ngudiunäm nebiatiä nwiindsøñhjäjtäm hajxy xyhanéhäm. Jaanä jaduñä cuhdujt hajxy nmøødhjätäm coo hajxy nwiimbüwämät mädyii hajxy nyajtunäñäm, ja'a Diosmädia'agy, o ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhäjtäm. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nyajtunämät, mäniät Dios hajxy jaduñ xquiumáayyämät. Pero coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy nyajtunämät, cabä Dios hajxy jaduñ nmøødhjätämät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Mäniät Dios hajxy xpädaacämät haxøøgtuum. Tøyhajt jaduñ. ¹⁷ Dioscuju'uyäp ja'a Dios coo mijtsä Diosmädia'agy hamuundu'joot myajtuunnä neby hajxy tøø nmäbøquiän. Cahnä Diosmädia'agy hajxy mmädoynä, haxøøg hajxy hijty mjäya'ayhaty. ¹⁸ Coo mijts tøø mmäbøcy coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paadiä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø mnajtshixøøñä. Tøø ja'a mjoot hajxy mbäda'agy coo hajxy hamuundu'joot mhojiäya'ayhänät. ¹⁹ (Päadyhøch jaduñ nmädia'agy neby hajxy yaa nguhdujthjäjtäm hädaa yaabä naaxwiin, jaduñ hajxy hoy mwiinjuø'owät. Cab hajxy jaduhyä hoy mwiinjuø'owa'añ.) Hijty, jaanç tehñ yhaxøøgaty hajxy hijty mjäya'ayhaty. Cøxypänejiä hajxy hijty mjaanç tehñ jatcø'øy. Maas hanaxiä hajxy hänäjty mjatcø'owa'añ tehngajnä. Pero tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøjnä ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Diosmädia'agy hajxy myajtuunnät nägø'ø nädecyia.

²⁰ Coo ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy hijty myajtuñ, cabä mjoothajxy hijty chocy coo hajxy hoy mjäya'ayhädät. Coo hajxy häxøpy tøø mhojiäya'ayhaty, tøø ja'a Dios hajxy häxøpy xquiumay. ²¹ Høchähdiunñä hajxy hijty mjatcø'øy. Cabä tii hoybä hajxy hijty mbaady. Haxøøgtuum hajxy hijty mnä'ägädä häda'aga'añ. ²² Paadiä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, coo ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduñ mnajtshixøø'owät. Tøyhajt jaduñ. Paadiä Jesucristo hajxy mmøødhijnä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Coo ja'a mjoot hajxy hamuundu'joot tøø mbäda'agy coo ja'a Dios hajxy mmøødtuna'añ, paadiä hoyhajt weenhajt hajxy mbaada'añ. Jaduhñ miädia'agytiägø'øy, coo mijtsä Dios hoyhänäc xyagjada'añ nebiä Jesucristo yhoyhänäc-hatiän, paadiä Dios hajxy xyagjugyhada'añ cøjxta'axiøø neby je'e jjugyhatiän. ²³ Coo hajxy cøxypänejiä njatcøoyyämät, cabä Dios hajxy jaduñ nmøødhjätämät tu'ugmädia'agy, møød haxøøgtuum hajxy nhädaacämät. Pero tøø ja'a Dios mayhajt tiuñ coo ja'a yHuung hajxy yaa tøø xyajnägüéjäm, ja'a Jesucristo,

ja'a hajxy nWiindsõhãjtãmbã. Hoyyã Jesucristo hajxy tõõ xñãhho'túutãm. Jaduhñã Dios hajxy xpiãdãcãm hawa'adstuum. Coo hajxy jaduhñ nmãbõjçãmãt, mãnitã Dios hajxy xyagjyghãjtãmãt cõjxta'axiõõ neby je'e juyghatiãn.

7

¹ Mãgu'ughajpãdõjç, mnajuõõby hajxy jaduhñ nebiã cuhdujt yaa myiñ hãdaa yaabã naaxwiin. Ja'a hãna'c-hajxy mõjcuuhdujtmõõdpã, ja'a hãna'c hajxy jaduhñ xyhanẽhmãm mãduhñtiã hajxy yaa njuyghãjtãm, túhmãts. Pero coo hajxy nhõ'cãnã, cab hajxy jaduhñ xyhanẽhmãnã. ²⁻³ Hõxtahmãdsã to'oxiõjç ja'a ya'adiõjçmõõdpã, jaduhñã cuhdujt myiñ coo hajxy ñimiõõdtsãnã'awõõjãt mãduhñtiã hajxy nãmetsc juyghaty. Hoorã, coo ja'a to'oxiõjç wiingya'adiõjç miõõdtsãnã'awãt, y je'enã ñihyhap juyghatyñã, haxõõgã to'oxiõjç jaduhñ jiatcõ'õwãt. Hix, cabã cuhdujt jaduhñ myiñ coo jaduhñ jiatcõ'õwãt. Pero coodsã ñihyhap yho'ogãt, mãnitã quixy cuhdujt miõõdãnã coo piõjtãgãtsãt, y cab jaduhñ ñejpiã.

⁴ Hoorã, mãgu'ughajpãdõjç, coo mijsã Jesucristo hãnjaty nmõõdthy tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mãnaa yho'oguiãn, paadiã jecymiãdia'agy hajxy xquia'a hanẽhmãnã, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã. Jaanã jaduhñduhmbã, tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiã Jesucristo hajxy hãnjaty nmõõdhãjtãbã mãnaa juijypiõjtãgachãn. Tõõ ja'a njoot hajxy mbãda'agy coo jaaya'ay hajxy nmõõdttúnãt. Jaduhñã Dios hajxy nmõõdttũmbãt. ⁵ Cahnã hajxy hãnjaty nmãbõjçãm coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñãhho'túutãm, jaduhñã njoot hajxy hãnjaty nnã'ãgãdã pãdãcãm coo hajxy hãnjaty jaduhñ njatcõ'õwãñãm hoñejpiã. Paady hajxy hijty nhãda'agãñãm jiiy mõjcu'uhaam. Jaanç tehñ yhaxõõg hajxy hãnjaty nwiinmahñdyhãjtãm. Hoyyã mãdia'agy hajxy hãnjaty nja mãdõwãm, ja'a Dios ja'a Moisés jecy ñajtsapxõõyyãbã, cab hajxy hãnjaty nyajtunãñãm. ⁶ Cahnã Diosmãdia'agy hajxy hãnjaty nmãbõjçãm ja'a Jesucristocõxpã, tehngajnã ja'a jecymiãdia'agy hajxy hãnjaty nja wi'i quidiunãñãm, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã. Jaduhñãc tyijy hajxy hãnjaty nnãhwa'adsãñãm. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xñãhho'túutãm, paadiã jecymiãdia'agy jaduhñbã xquia'a hanẽhmãnã. Coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xyajñãhwaãtsãm, jaduhñ hajxy xyagjyghãdãñãm cõjxta'axiõõ neby jaaya'ay juyghatiãn. Y xpiuhbẽjtãmã Dioshẽspiritu hajxy nebiã Dios hajxy hoy nmõõdttũñãmãt.

⁷⁻⁹ Cãhnõchã jecymiãdia'agy hãnjaty nmãdoyñã, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã, cãbõch hãnjaty nnajuõ'õy cooçh hãnjaty hoy nga'a jãya'ayhaty. Pero cooçh jecymiãdia'agy jaduhñ nwiinjuõõñã, pãadyhõch nnajuõõñã cooçh cõxypãnejpiã njatcõ'õy hoñejpiã. Coochã haxõõgwiinmahñdy jaduhñ njaanç tehñ miõõdã, pãadyhõchã njoot hijty chocy cooçh cõxypãnejpiã njatcõ'õwãt hoñejpiã nebiatiã jecymiãdia'agy hajxy xjia hanẽhmãm coo hajxy nga'a jatcõõyyãmãt, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã. Y cooçhã jecymiãdia'agy jaduhñ nmãdoy, maas hanãxiõch cõxypãnejpiã njaac jatcõ'õy tehngajnã. Pãadyhõchã tõyhajt nmõõdã cooçh hijty nga'awa'añ haxõõgtuum. ¹⁰ Hõyhõch ndijy jaduhñ ngudiuna'añ ja'a jecymiãdia'agy, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã. Y cooçh hãxõpy hoy ngudiunã, hawa'adstuumhõchã Dios cu xpiãdaacy. Pero cãbõchã jecymiãdia'agy jaduhñ hoy nnã'ãgãdã cudiuna'añ, pãadyhõch hawiinmats nhãdã'agãt haxõõgtuum. ¹¹ Hoy ndijyhõchã jecymiãdia'agy hãnjaty nyajtuna'añ, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã. Jaduhñ ndijyhõchã Dios ja'a hoyhajt weenhajt xmio'owa'añ. Pero cãbõchã tõyhajt hãnjaty nnã'ãgã mõõdã. Coochã haxõõgwiinmahñdy hãnjaty nmõõdã, pãadyhõchã jecymiãdia'agy hãnjaty hoy nga'a yajtuñ, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã. Pãadyhõch hãnjaty nga'awa'añ haxõõgtuum.

¹² Ja'a jecymiãdia'agy ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã, je'e hajxy xyhanẽhmãm coo hajxy hoy njãya'ayhãjtãmãt. Jaduhñ mãdia'agy neby hajxy hoy njãya'ayhãjtãmãt. Xyajna-juõõyyãm hajxy jaduhñ coo ja'a Dios howyiinmahñdy jiaanç tehñ miõõdã. ¹³ Paadiã jecymiãdia'agy jaduhñ yhooyã, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã. Pero hõyhõch hãnjaty tõõ nja mãdoy, tehngãjnõch hãnjaty haxõõg nwi'i jãya'ayhatyñã. Pãadyhõch hijty jiiy nga'awa'añ haxõõgtuum. Hix, cãbõchã nwiinmahñdy hãnjaty yhooyã. Y cooçhã jecymiãdia'agy jaduhñ nmãdoyyã, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã, maas hanãxiõch hãnjaty haxõõg njatcõ'õwã'añ.

¹⁴ Jaduhñã tõyhajt hajxy nmõõdhãjtãm coo ja'a jecymiãdia'agy hajxy xyhawãñãm coo ja'a Dios howyiinmahñdy jiaanç tehñ miõõdã. Jaanã jaduhñ hajxy xyhawãñãmã coo Dios ja'a jioot chocy coo hajxy hoy njãya'ayhãjtãmãt. Pero hõjts, cab hõjts hoy nnã'ãgãdã jãya'ayhãjtãm, je'eguiõxpã coo hõjts hãdaa yaabã naaxwiimbã wiinmahñdy nmõõdhãjtãm. Hamdsoojoot hajxy jaduhñ haxõõg njatcõõyyãm. ¹⁵ Jaduhñã njoothajxy jia wi'i hõjçãm coo hajxy hoy njãya'ayhãjtãmãt, pero cab hajxy nnã'ãgãdã jadãñãm hojiãya'ayhat. Pãtiidã hajxy jaduhñ coo nga'a jadãñãm. Cõxypãnejpiã hajxy nwi'i jiatcõõyyãm, hoy hajxy nja najuõõyyãm coo jaduhñ yhaxõõgã. ¹⁶ Nnajuõõyyãm hajxy jaduhñ coo ja'a jecymiãdia'agy yhooyã, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã. Jaduhñã njoothajxy jia tsõjçãm coo hajxy ngudiunãñãm nebiatiã jecymiãdia'agy hajxy xyhanẽhmãm. Pero cab hajxy hoy nnã'ãgãdã cudiunãñãm. ¹⁷ Pero, ca'a yhamdsoojoot hajxy jaduhñ haxõõg

njatc'ooyyäm. Ja'a nhaxoogwiinmahñdy hajxy jaduhñ xyagjatc'ooyyäm haxoog. ¹⁸⁻¹⁹ Cabä Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiunäänäm hamdsoojoot, hoyyá njoothajxy jia tsójcäm coo hajxy ngudiunäänämät. Haxoog hajxy njatc'ooyyäm, hoyyá njoothajxy jaduhñ quia'a jagä tsójcäm coo hajxy jaduhñ njatc'ooyyämät.

²⁰⁻²¹ Hix, ja'a nhaxoogwiinmahñdy hajxy haxoog xyagjatc'ooyyäm, ca'a yhamdsoojootä. ²² Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy xyhanéhäm nebiaty hajxy hoy njäya'ayhajtämät. Njoodoohyöch ngopcootyhöch jaduhñ njuo'oy coo ja'a Diosmädia'agy jiaanč tehñ yhooyä. ²³ Nnajuöbïoch jaduhñ coochä haxoogwiinmahñdy njaanč tehñ miöodä. Páadyhöchä howyiinmahñdy hoy nga'a nä'ägädä yajtuna'añ. Hix, ja'a nhaxoogwiinmahñdyhöch haxoog xyagjäya'ayhajp. Y cáböch hoy nnä'ägädä najtshix'owa'añ.

²⁴ Cooth häxöpy pøn hoy xquia'a yajnähwa'adsa'añ ja'a nhaxoogwiinmahñdyhöch, cáböchä Dios häxöpy hoy nmöodhida'añ tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jiibyhöch häxöpy nhäda'aga'añ möjcu'uhaam. Jaanč tehñ yhoñaxú'utsnöch häxöpy nhity. ²⁵ Pero nmöobïöchä Dios Dioscujú'uyäp coochä Jesucristo tøø xyajnähwa'añ, ja'a hajxy nWiindsøn'hajtämbä. Páadyhöchä Diosmädia'agy hoy nyajtuna'añ ja'a nhowyiinmahñdyháamhöch, höyhöchä haxoogwiinmahñdy nja möödnä. Je'ečh tähoocjaty haxoog xyagjatc'ooöby.

8

¹ Hoorä, hawa'adstuum hajxy nmähmööyyänä coo ja'a Jesucristo hajxy nmöodhjtäm tu'ugmädia'agy. Jaduhñ hajxy ngudiunäänäm nebiä Diosmädia'agy hajxy xyhanéhäm. Cab hajxy coöxypänejiä njatc'ooyyänä. ² Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutam, paady hajxy xmiöodhjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Paadiä Dioshëpïritu hajxy xyagjugyhadaanäm cöjxta'axiöø nebiä Dios jigyhatiän. Paadiä Dios hajxy tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy xmiöodhidäänäm homiänaajä. Coo ja'a Jesucristo ja'a nhaxoogwiinmahñdy hajxy tøø xyaj-nähwaatsäm, paady hajxy jiiby nga'a häda'agäänänä haxoogtuum. ³⁻⁴ Coo ja'a Dios ja'a yHuung yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, jaduhñ yaa jäya'ayhajty neby höjtshajtäm. Jesucristo je'e. Pero cabä Jesucristo haxoog jäya'ayhajty neby höjtshajtäm. Mänitä Jesucristo hajxy xñähho'túutam. Hoyyá Jesucristo ja'a jecy miädia'agy quidiuunñ, ja'a Moisés jecy quijähyyäbä. Pero höjtshajtäm, cab hajxy jaduhñ ngudiunäänäm. Paady jaduhñ yhahix'öy coo hajxy ngumädoowämät. Coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutam, quiumädoow je'e ja'a höjtscöxp'hajtäm jaduhñ. Paadiä jecy miädia'agy hajxy xquia'a hanéhmänä, ja'a Moisés jecy quijähyyäbä. Ja'a Dioshëpïritu hajxy xpiuhbéjtänä coo ja'a Dios hajxy xmiöodhjtämät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jaduhñ hajxy xpiuhbéjtämbä coo hajxy haxoog nga'a jäya'ayhajtänät.

⁵ Y coo ja'a Dioshëpïritu hajxy jaduhñ xpiuhbéjtäm, paady hajxy nxiictaac nmädiaactäcäm nebiä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nyajtuunäänämät. Pero ja'a jäya'ay ja'a Dioshëpïritu ja'a miädia'agy hajxy ca'a cudiunäänäbä, jaduhñ hajxy xyiicta'agy miädiaacta'agy nebiä yhamdsoo wiinmahñdy hajxy yajtuñ. ⁶ Pøn jaduhñ xiictaacp nmädiaactaacp nebiä Dioshëpïritu ja'a miädia'agy maas hoy miäböjcat, je'e ja'a Dios jaduhñ miöodhijpy tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Je'eduhñ nöcxaamb Dioswiinduum. Jootucj je'e jim yhida'añ möödä Dios. Pero pønä yhamdsoo wiinmahñdy wi'i yajtunaamb, ja'a Dios ja'a miädsip je'eduhñ. Haxoogtuum je'eduhñ ñä'ägä häda'aga'añ, ⁷⁻⁸ je'eguiöxpä coo ja'a Dios miädsiphaty. Cabä Diosmädia'agy hoy yajtuna'añ, ni ja'a jioot jaduhñ quia'a tsooy coo yajtünät. Y cab jaduhñ quiumayii ja'a Diösäm.

⁹ Pønä Dioshëpïritu ca'a möödhijp tu'ugmädia'agy, cabä Diosmädia'agy miäböcy ja'a Jesucristocöxpä. Coo mijts jaduhñ mjaanč mäböcy, paady mijtsä Dioshëpïritu nmöödhity tu'ugmädia'agy. Y coo ja'a Dioshëpïritu hajxy jaduhñ mmöödhity, paadiä mhaxoogwiinmahñdy hajxy tøø mhööhijxnä. ¹⁰ Tøyhajt jaduhñ coo hajxy nhö'ogäänäm, je'eguiöxpä coo ja'a Adán jecy quiadieh, ja'a hajxy jecy naphajtäm ndeedyhajtäm. Pero coo mijtsä Dios tøø xpiäda'agy hawa'adstuum, y coo ja'a Jesucristo hajxy nmöödhity tu'ugmädia'agy, paady mijtsä Dioshëpïritu xyagjugyhada'añ homiänaajä nebiä Dios jigyhatiän. Jim hajxy xyajnöcxa'añ Dioswiinduum. ¹¹ Coo ja'a Dioshëpïritu hajxy xmiöodhjtäm tu'ugmädia'agy, paadiä Dios hajxy xyagjujpyiöjtägatsäänäm ja'a yhEspirituhaam coo hajxy hänäjty tøø nhó'cäm. Jaduhñ hajxy xyagjujpyiöjtägatsäänäm nebiä Jesucristo yagjujpyiöjtägajtsän.

¹² Mägu'ughajpädöc, jaduhñds je'e, hahixööby jaduhñ coo ja'a Dioshëpïritu miädia'agy hajxy nyajtuunäänämät. Cab jaduhñ yhahix'öy coo ja'a nhamdsoo wiinmahñdy hajxy nyajtuunäänät tehngahnä. ¹³ Hix, coo hajxy tehngahnä haxoog njatc'ooyyänät, cabä Dios hajxy hoy nmöödhjtämät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Mänit hajxy jiiby nhädäcämät haxoogtuum. Pero coo ja'a nhaxoogwiinmahñdy hajxy nnajtshix'öoyämät ja'a Dioshëpïrituhaam, jaduhñä Dios hajxy hoy nmöödhjtänät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy.

¹⁴ Hix, pønjaty jaduħn puhbétjap ja'a Dioshespíritu nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduħn hoy yajtúnät, Dios yhuung hajxy je'e. ¹⁵ Haa ca'a, ja'a yhEspírituhaamä Dios hajxy xyhuunghájtäm, paady hajxy nnämäayyäm: "Diosteedy." Y coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm, paadiä Dios hajxy nga'a tsähgóoyänä neby hajxy hijty ndsähgóoyäm coo hajxy hijty xquia'a pädáacämnä hawa'adstum. ¹⁶ Y coo ja'a Dioshespíritu hajxy jaduħn xmióðhjájtäm, jaduħnä tøyhajt hajxy xmióoyäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. ¹⁷ Coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm näguipxy møðä Jesucristo, paadiä Jesucristo hajxy jim xyajncxáanäm Dioswiinduum. Paadiä Dios hajxy madiu'u xquiunuu'xáanäm näguipxy møðä Jesucristo, nebiä Dios jecy miánaañän cooc hajxy xquiunuu'xáanäm. Y coo hajxy ndsaachpøjcämät ja'a Dioscøxpä nebiä Jesucristo chaachpøjquiän, mänitä Dios hajxy møj jaanč xpiaðacämät näguipxy møðä Jesucristo.

¹⁸ Høøch jaduħn mänaamb coo hajxy yaa weeñtiä ndsaachpøjcäm hädaa yaabä naaxwiin. Pero cab jaduħn ñä'ägädä mäbaady ni weeñtiä nebiä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy jim xmió'owáanäm maa je'e wyiinduumän. ¹⁹ Tijatiä Dios yaa tøø quiunuu'xy hädaa yaabä naaxwiin, jia wi'i jøbhhjxyp hajxy jaduħn coo yhabáadät coo ja'a Dios ja'a hoyhajtä weenhajt mio'owa'añ pønjaty jaduħn yhuunghajpy. Mänitä Dios jaduħn miána'ana'añ coo hajxy nga'a tsaachpøgåanänä. ²⁰⁻²¹ Coo ja'a Adán jaduħn jecy jawyiinhajt quidiéhchohñ, ja'a hajxy jecy nhaphajt needyhjájtämbä, paadiä Dios ja'a tsø'ty ja'a häyohn yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin. Mäduhñtiä Dios yaa tøø quiunuu'xy cøxiä hädaa yaabä naaxwiin, cøxaamb jaduħn quiuhdägoyya'añ. Pero cabä pojpa hajxy tii miøðä. Ca'a jie'eguiøxpä ja'a Dios ja'a tsø'ty ja'a häyohn yaa quiejxy. Hix, jagooyyä jäya'ay pojpa cádieey hajxy miøðä, paadiä Dios tsø'ty häyohn yaa quiejxy. Jéquiänä Dios jaduħn wyiinmaayy coo cøxiä wiinä chaachpøgät näguipxy møðä jäya'ayhajxy, tijatiä Dios yaa tøø quiunuu'xy, høxtä coonä yhabáadät coo ja'a Dios hajxy xquia'a jaytsaachtiumänänä. Mänitä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy nägøxiä xmió'owáanäm, højts Dioshuung, näguipxy møøð tijaty ja'a Dios yaa tøø quiunuu'xy. ²² Hix, tijatiä Dios yaa tøø quiunuu'xy hädaa yaabä naaxwiin, jia wi'i jøbhhjxyp hajxy jaduħn coo yhabáadät coo ja'a Dioshuung ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy mio'owa'añii. Tøyhajt jaduħn. Pero cahnä yhabaady, jaanč tehñ chaachpøjp hajxy jaduħn. ²³ Jaanä jaduħn højtshájtämbä, jaduħn højts ndsaachpøjcämbä, jaduħn højts nja wi'i jøbhhjxämbä coo yhabáadät coo ja'a Dios hajxy pedyii xmió'owáanäm ja'a hoyhajtä weenhajt. Coo Dios hajxy xyhuunghájtäm, paady hajxy jaduħn xmió'owáanäm. Mänitä Dios ja'a hawiinjemybiä ni'xcopc xmió'owáanäm, ja'a mänaa ca'a ma'p ca'a tägoobiä. Coo ja'a Dios ja'a yhEspíritu hajxy tøø xyajnägúejxäm, jaduħnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xjiaanč huunghájtäm. Jaanä jaduħnä tøyhajt hajxy nmøødhájtämbä coo ja'a Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy pedyii xmió'owáanäm. ²⁴ Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy nnähwaats nguhwáatsäm, paadiä Dios hajxy xmióðhjájtänä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Y paady hajxy nja wi'i jøbhhjxäm coo yhabáadät coo ja'a Dios hajxy xmió'owáanäm ja'a hoyhajtä weenhajt cøxiä. Cahnä yhabaady, paady hajxy nja wi'i jøbhhjxämnä. Coo häxøpy tøø yhabaatnä, cab hajxy häxøpy njøbhhjxänä. ²⁵ Coo hajxy hamuumdu'joot nmäbøjcäm coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xmió'owáanäm tijaty hajxy xyajmäðsøjcäm, paady hajxy tsøc mee'xtüjcäm mäduhñtiä hajxy yaa njaac jøbhhjxäm, hoy hajxy nej nja jajt nja habéjtäm.

²⁶ Y xpiuhbéjtämä Dioshespíritu hajxy nebiaty hajxy hamdsoo nga'a jadäänäm. Hix, coo ja'a Dios hajxy naxy nja wi'i pia'ya'axäänäm, cab hajxy naxy nnajuøoyyäm tijatiä Dios hajxy nnäyujwáanäm, waambatiä Dios hajxy nmänuu'xtáacämät. Naxy hajxy jaduħn njájtäm coo ja'a capxy ja'a mädia'agy hajxy hoy xquia'a habäðsømäanäm. Nä'ä møcxéjjäm nä'ä ho'ogyxiéjjäm hajxy jaduħn. Pero coo hajxy nga'a najuøoyyämät nebiä Dios hajxy nmänuu'xtáacämät, mänitä Dioshespíritu hajxy xpiuhbéjtämät. ²⁷ Piuhbejpiä Dioshespíritu pønjatia Diosmädia'agy tøø miäbøcy. Hoorä, ñajuøøbiä Dioshespíritu jaduħn waambatiä Dios jioot chocy coo ja'a Dios hajxy nmänuu'xtáacämät. Jaduħnä Dioshespíritu hajxy xyaxiic xyajmädiácäm ja'a ngopcootyhájtäm. Y ñajuøøbiä Dios jaduħn waambaty hajxy nxiic nmädiácäm ja'a ngopcootyhájtäm.

²⁸ Hoorä, cab hajxy njootmayhájtämät coo Dios ja'a tsaachpä peenä hajxy xmióoyyämät. Haa ca'a, nnajuøoyyäm hajxy jaduħn coo Dios quiøxy najuøøy nebiaty hajxy njajt nhabéjtäm, pønjatia Dios tsojp. Nnajuøoyyäm hajxy jaduħn coo Dios wyiinmay coo hajxy ween xyhoyøoyyäm cøxiä wiinä. Tøø hajxy xyajnádhjijäm coo hajxy njäya'ayhájtämät nebiä jioot choquiän. Jaanä jaduħn hajxy xyhawaanämämbä cooc hajxy xyhuunghadaanäm. ²⁹ Hix, jéquiänä Dios yhuuc najuøøbiä pønjatia miädia'agy hánajty mäbøgåanaxäp. Je'ehajxy jaduħn yajnádhjijä coo hajxy yhojiäya'ayhadät nebiä Jesucristo yhojiäya'ayhatiän, ja'a Dios yHuung. Jaduħnä Dios hajxy nägøxiä xyhixäänänä nebiä Jesucristo yhuchän. Højts jaduħn xñänøømäm coo Jesucristo hajxy nbuhya'ayhadäänäm, je'eguiøxpä coo Dios hajxy xyhuunghájtäm. ³⁰ Coo Dios hajxy jecy xyajnádhjijäm coo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, paady

hajxy t00 xyhawaanäm cooc hajxy xyhuunghadaanam. Y coo miadia'agy hajxy jaduhñ t00 njaančh mab0jcäm, mänit hajxy xpiaadaacam hawa'adstuum. Jaduhñ t00 miänaambä coogä cuhdujt hajxy nm00dhadaanam nebiä Jesucristo mi00dän.

³¹ Homiädoonä hädaa mädia'agy, tühmäts. Coo Dios hajxy jecy xyajnähdijäm coo hajxy xyhuunghajtäm, ni p0ñ jaduhñ xquia'a yajtu'udäg0oyyämät. Tøyhajt jaduhñ coo Dios yajtöjiaa'añ tijaty t00 wyiinmay ja'a h0jtsc0xphajtäm. ³² Xjiaančh tehñ ch0jcämä Dios jaduhñ. Höxtä nähdujc ja'a yhamdsoo Uung coo hajxy hoy xñähho'tütäm näg0xiä. Jaančh tehñ mi00jjä Dios mayhajt jaduhñ tiuuñ ja'a h0jtsc0xphajtäm. Jaduhñä tøyhajt hajxy nm00dhajtäm coo ja'a mayhajt jaduhñ tehngajnä jiaac tuna'añ. ³³ Coo Dios hajxy t00 xyajnähdijäm coo miadia'agy hajxy nmab0jcämät, paady hajxy p0ñ hoy xquia'a näx0'0w0'0wäänäm maa Dioswiinduumän. Haa ca'a, t00 Dios hajxy xpiaadaacam hawa'adstuum. ³⁴ Ni p0ñ hajxy jaduhñ hoy xquia'a päda'agäänäm hax00gtuum. Haa ca'a, jimä Jesucristo hajxy xñähgaxptütäm Dioswiinduum. Ja'a Dios yhaoooyaambiä Jesucristo yhäña'ay. M0j jaančh jim yhity. Paady hajxy jim xñähgaxptütäm, coo hajxy hoy t00 xñähho'tütäm, m00d coo hoy t00 juijyipi0jtägach. Jaduhñ hajxy t00 xyajnähwaats t00 xyajcuhwäätsäm. ³⁵ Xjiaančh tehñ ch0jcämä Jesucristo hajxy jaduhñ näg0'0 nädecypia. Nnä'ägädä m00dhajtämä tøyhajt hajxy jaduhñ coo hajxy mänaa xquia'a nähgue'egäänäm, hoyyä tsaachpä peenä hajxy cu nja päatäm, hoy hajxy p0ñ cu xjia tsaachtiuuñäm ja'a Diosmädia'agyqui0xpä, hoyyä yuu hajxy cu xjia päatäm, hoyyä wit tucxy hajxy cu nja yajmaajijätäm, hoy hajxy mähajñdiuum cu nja wädjätäm, hoyyä cahwiind0yhäna'c hajxy cu xjia yagh0'cäm. ³⁶ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän:

X00mdsuhñ h0jtsä cahwiind0yhäna'c xjia wi'i yagho'oga'añ ja'a miich mmädia'agyqui0xpä; ho'c00c h0jts xñä'ägädä wa'ana'añ, n0mä Dios nämaayyä.

³⁷ Hoy hajxy jaduhñ cu nja jajt, hoy hajxy jaduhñ cu nja habéjtäm, nnä'ägädä mee'tugäänäm hajxy jaduhñ. Ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ xñä'ägädä puhbéjtäm, je'egui0xpä coo hajxy xjiaančh tehñ ch0jcäm. Naamgahnä hajxy tii xjiäjätäm xyhabéjtäm, jaduhñä Jesucristo hajxy maas hoy nban0xcämät hamuumdu'joot. ³⁸⁻³⁹ Coo Dios hajxy xjiaančh tehñ ch0jcäm, jaduhñä tøyhajt hajxy njaančh tehñ m00dhajtäm coo Jesucristo hajxy tehngajnä xñä'ägädä puhbedäänäm, hoy ñejiä hajxy cu nja jajt cu nja habéjtäm, hoy yhädaa yaabä naaxwiinä, hoy hajxy cu nja hó'cäm, hoy hajxy cu nja täg0oyyäm, hoy hajxy cu nja jaac jugyhajtäm, hoy hajxy cu nja jaac tsuxc-hajtäm, hoyyä m0jcu'ugong hajxy cu xjia mädsiphajtäm, hoy miaajä hajxy jia hity, hoy yhädaa yaabä naaxwiinä, hoy jim tsajpootypä, hoy jyiiby m0jcu'uhaamä. Pero cabä cuhdujt hajxy nä'ägädä m00dä maa Jesucristoc0xpän, ja'a hajxy nWiinds0nhajtäm. Paadia Jesucristo hajxy homiänaajä xch0jcäm; paady hajxy homiänaajä xcwiendähajtäm.

9

¹⁻³ Jaančh tehñ jiootmayháp0chä judi0sc0xpähajxy je'egui0xpä coo hajxy quia'a mäb0ga'añ coo ja'a Jesucristo hajxy t00 nähho'tu'udyiy. Hö0ch nmägunaaxhajxy je'e. Jaančh tehñ chaach00bi0ch njoot jaduhñ coo hajxy quia'a mäb0ga'añ. Tøyh0ch jaduhñ nmädia'agy. Coochä Jesucristo nm00dhity tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, jaduhñä tøyhajt hajxy mm00dhädät cooch nga'a h0hñda'agy. Ja'a nhamdsoo ju0hñdyháamhöch jaduhñ nnaju0y cooch nga'a h0hñda'agy, m00d coo Dioshespíritu jaduhñ miänaambä. Jaančh tehñ chaach00bi0ch njoot jaduhñ coochä nmägunaaxhajxy quia'a mäb0ga'añ; höxtä cu nja nähhädaactu'udäänhöch hajxy jiiiby hax00gtuum coo Dios jaduhñ cu miänaañ. Jaduhñhöch nmäna'ana'añ coochä Jesucristo cu xquia'a yajnähwaach, pero coochä nmägunaaxhajxy cu yajnähwaatsä. Hoorä, ja'a Israel, h0jts nhap ndeedy hijty je'e jegyhajty. ⁴ Jéquiänä Dios ja'a Israel mi00dyajcuhdujcy coo Israel yhap yhoc-hajxy hänäjty puhbedäänäxä. Jaančh huunghajtä hajxy je'eduhñ ja'a Di0säm. Je'eduhñ ñän00mby coo hajxy jaduhñ quiu'ughajtä ja'a Di0säm. Yhiyx hajxy jaduhñ coo Dios ja'a miäjaa yajcähx0'cy jim mä0oyyä maa Diost0jcän. Jaduhñ hänäjty quiahx0'ogy nebiä jocän. Mänitä Dios hajxy yhanehmä madiu'u. Mänitä Moisés quijuyahy nebiatiä Dios hänäjty t00 yhan'eemiän. Mänitä Dios cuhdujt jeycy nebiatiä Dios hajxy jaduhñ jim wyiingudsähg0'0wät. Mänitä Dios tøyhajt jeycy coo ja'a yajnähwaatspä hajxy hänäjty yajnäguexa'añii. Cooch jaduhñ nnän0my coo hajxy yhaphaty yhoc-hadyii ja'a Israel, h0jts jaduhñ niän00mäp, h0jts judi0shajxy. ⁵ H0jtsä jecyjiiäya'ay nhaphajt ndeedyhajt, ja'a Abraham m00dä Isaac m00dä Jacobo. Cumaayyä ja'a jecyjiiäya'ayhajxy jaduhñ ja'a Di0säm. Y coo Cristo yaa hoy jiiäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin neby h0jtsähajtäm, jaanä jaduhñ je'e yhaphajtäbä yhoc-hajtäbä ja'a Israel. Dioshajpä Cristo. C0xiä wiinä je'eduhñ yhan'eemy homiaajä. Tsoc hajxy wiingudsähg0'oyyäm homiänaax00jä coo mi00jjä coo jiaančh. Tøyhajt jaduhñ.

⁶ Coočh nmäna'añ coočhä nmägunaaxhajxy quia'a mäbøga'añ coo Jesucristo hajxy tøø xñäho'ttuütäm, cáboch jaduhñ nmäna'ana'añ cooc tyjy ja'a Dios ja'a miädia'agy tøø quia'a yajtøjaty coo jecy miänaa'ñ coogä Israel yhap yhoc-hajxy hänäjty yajnähwa'adsa'añii. Hix, coo Dios ja'a Israel jecy nãmaayy coo yhap yhoc-hajxy hänäjty yajnähwa'ads yajcuhwa'adsa'ñäxä, cabä Dios hänäjty miäna'ana'añ cooc tyjy hajxy hänäjty nägøxiä nñähwa'ads quihwa'adsa'añ. Jue'le hänäjty nãnøømby pønjaty mäbøp coo Dios yajtøjaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Hix, cabä Israel yhap yhoc-hajxy nämay miäbøcy coo hajxy tøø nãhho'tu'udyii ja'a Jesucristäm. Pønjaty jaduhñ mäbøp, je'eds hajxy jaduhñ tøyhajt haphajtäp hoc-hajtäp ja'a Israel. Pønjaty jaduhñ ca'a mäbøp, cab hajxy tøyhajt yhapaty yhoc-hadyii ja'a Israëläm. ⁷ Jaanä jaduhñä Abraham ja'a yhuunghajxy je'ebä. Tu'uquäiä jaduhñ nãnøømä ja'a Diósäm coo hoyhajt weenhajt hänäjty mio'owa'aañäbä nebiä Abraham hänäjty mio'owa'añijän. Ja'a Abraham ja'a yhuunghajxy tu'ugpä, cab je'e jaduhñ nãnøømä coo tü mio'owa'añii. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguäiän: "Ja'a miich mhuing Isaac, je'e yhap yhoc-høch jaduhñ nhixäa'ñej nej miich mhap nej miich mhocän", nømä Dios ja'a Abraham jecy nãmaayy. ⁸ Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo Isaac yhap yhoc-hajxy quiu'ughajtäxä ja'a Diósäm. Paadiä Isaac yhap yhoc-hajxy jaduhñ quiu'ughajtäxä ja'a Diósäm coo Abraham jecy yhawaa'ñä coo tio'oxiøjc hänäjty yhuunghajxy hänäjty. Coo ja'a Abraham jaduhñ yhawaa'ñäxä, tøø ja'a Sara hänäjty miäjay, y cabä yhuunghajxy hänäjty ni tu'ugtä. ⁹ Hix, cahnä Sara hänäjty yhuunghajxy paadyñä, tøyymä Dios ja'a Abraham hänäjty jaduhñ nãma'ay: "Coo jaduhñ yhabaadät, mäniit miich mhixä'añ coočhä nmädia'agy nyajtøjiada'añ. Co'na'awaambä mdo'oxiøjc Sara. Ya'ayhäna'c jaduhñ minaa'ñb ca'awaamb", nømä Dios ja'a Abraham jecy nãmäaguumbä. Ja'a Isaac jaduhñ nãnøømä coo hänäjty myina'añ quia'awa'añ.

¹⁰ Jaanä jaduhñä Rebëcabä, ja'a Isaac tio'oxiøjc, coo je'e quio'naabiä, mäniitä pigäna'c-hajxy myiñguiahy tähocmechpä. ¹¹⁻¹² Cahnä Rebëca hänäjty quio'na'ayñä, tøyymä hänäjty nãma'ayii ja'a Diósäm coo ja'a Jacobo ja'a Esau hänäjty yhanëma'añ, hoyyä Esau jayøp jia mejch, hoyyä Jacobo jia jaac tehñ miejch høxhaam. Paadiä Dios jaduhñ miänaa'ñ, tøyymä hänäjty wyiinmahñdyhaty coo Jacobo yhap yhoc-hajxy hänäjty quiu'ughada'ñäxä ja'a Diósäm, møød coo Esau yhap yhoc-hajxy hänäjty jaduhñ quia'a cu'ughada'ñäxä, hoy hänäjty quia'a jagä cähxø'øgyñä pø hoyhäna'c-hadaambä Rebëca yhuunghajxy hänäjty, pø caj. Hix, hamdsoojootä Dios jaduhñ wyiinmahñdyhajty nebiä Jacobo hänäjty yhixä'añ, nebiä Esau hänäjty yhixä'añ. ¹³ Jaduhñ jim myiimbä cujaay maa Diosmädia'aguäiän: "Ndsøjc-høchä Jacobo møødä yhap møødä yhoc-hajxy, paadyhøch hajxy nnäxuuds'añ. Pero ja'a Jacobo yhajch, ja'a Esau, cáboch je'e nnäxuuds'añ. Ni cábochä yhap yhoc-hajxy jaduhñ nnäxuudsä'ñäbä", nømä Dios cujecy miänaa'ñ.

¹⁴ Pero cab hajxy hawiinmats waamb nmäna'aañämät cooc tyjy Dios hoy quia'a wiinmahñdyhajty coo miänaa'ñ coogä Jacobo yhap yhoc-hajxy hänäjty puihbedä'ñäxä, møød coogä Esau yhap yhoc-hajxy hänäjty quia'a puihbedä'ñäxä. Caj pues. Haa ca'a, hoyyä Dios jaduhñ wyiinmahñdyhaty homiänaaxøøjä. ¹⁵ Hix, jaduhñä Dios ja'a Moisés jecy nãmaayy: "Nnähü'chpøch nba'häygo'biøch pønjatyhøch njoot chojpy coočh jaduhñ nnähü'udsät, coočh jaduhñ nba'häyøwät. Cáboch nnähü'uds'añ pøñhøch njoot quia'a tsojpy coočh nnähü'udsät." ¹⁶ Coo Dios jaduhñ miänäxuuch, jaduhñ hajxy nyajna'øøgyäm coo hojioot jiaančh tehñ miøødä. Hamdsoo nãgapxy pøñ nãxuudsaa'mby. Hamdsoojoot jaduhñ miänäxuuch, caj jie'eguiøxpä coo hajxy cu nja nãmäayyäm coo hajxy ween xñähü'utsäm, coo hajxy ween xpia'häyøwäm. Ni quia'a je'eguiøxpä coo njoot hajxy nbädäcäm coo hajxy hoy njäya'ayhajtämät. ¹⁷⁻¹⁸ Hix, nãxuu'chpä Dios pøñ nãxuudsaa'mby. Jaanä jaduhñduhmbä, yajnähdiippiä Dios coo quio'pc-hajxy xiéxät pøñä Dios jaduhñ yajmädsojpy coo quio'pc-hajxy jaduhñ xiéxät. Jaduhñä Dios ja'a gobiernä ja'a quio'pc jecy yajxëxä, ja'a hänäjty jim hanehmbä Egiptonaaxooty. Tøyhajt jaduhñ. Haa ca'a, jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguäiän coo Dios ja'a gobiernä jaduhñ nãmaayy: "Paadyhøch miich tøø nyajmøjtägø'øy, tøøch hänäjty nwiinmay coočhä nmäjaa hänäjty nyajcähxø'øga'añ maa mijts mnaax maa mijts mgajptän. Cooch ngu'ug jim nhøxwoobädsømät maa mijts mnaax maa mijts mgajptän, jaduhñhøch nmäjaa njaančh tehñ yajcähxø'øga'añ. Jaduhñä mädia'agy wiädita'añ wiinduhmyhagajptä ja'a høøchcøxpä cooch njaančh tehñ miøjjä coočh njaančh tehñ jiaančh", nømä gobiernä jecy nãmaayyä.

¹⁹ Ji häna'c-hajxiäda'a näje'e miäna'ana'añ: "Cabä Dios wyiinmahñdy hoyyä je'eguiøxpä coo hajxy xñähø'wøøgyäm cooc højts pojpä cädieey nmøødhajtäm. Haa ca'a, hamdsoo højts ngøpc tøø xyajxëxäm. Paady højts pojpä cädieey nmøødhajtäm." ²⁰ Pero cab jaduhñ yhahixø'øy coo pøñ jaduhñ miänä'anät. Tøyhajt jaduhñ. Caj pues. Haa ca'a, yaa hajxy njäya'ayhajtäm. Cabä cuhdutj hajxy nnähgädä møødhajtäm ni weenñtiä coo Dios hajxy nhadsøwämät. Hix, jaduhñ mäwiinäts højts Dios xyajnähdiijäm nebiä tu'tspojtpädøjc-hajxy piochän nebiä jioot hajxy yajmädsoquiän. Coo tu'ts quiapxø'øgät,

cabä pojtpä hawiinmats ñamá'awät: "Tiič yajxón coo xquia'a pojch." Caj pues, cab jaduñ yhahixø'oy coo tu'ts jaduñ miána'anät. ²¹ Haa ca'a, miøðä tu'tspojtpäðøc cuhdujt hajxy jaduñ coo tu'tsnaax hajxy yajtúnät nebiä jioot hajxy yajmäðsoquiän. Pø chojpiä jioothajxy jaduñ coo trowdu'ts hajxy piódsät, pues miøðä cuhdujt hajxy jaduñ coo hajxy jaduñ piódsät. Y pø chojpiä jioothajxy jaduñ coo cuhga'aybä hajxy piódsät, jaduñä cuhdujt hajxy miøðäbä coo hajxy jaduñ piódsät. Jaduñ mäwínädsä Dios cuhdujt miøðäbä coo hajxy xyajnáhdíjjämät nebiä jioot choquiän. Coo jioot jaduñ chógät coo hajxy xpiäðacämät hawa'adstuum, pues miøðä cuhdujt jaduñ coo hajxy jim xpiäðacämät. Y coo jioot jaduñ chógät coo hajxy xpiäðacämät haxøøgtuum, jaduñä cuhdujt miøðäbä coo hajxy jaduñ jim xpiäðacämät.

²² Y jaaná jaduñä Dios cuhdujt miøðäbä coo jaduñ miee'xtujcy ja'a cahwiindøjiäya'aguiøxpä. Miøðä Dios cuhdujt jaduñ coo ja'a cahwiindøjiäya'ayhajxy yajcümäðwøðjät. Pero cab hajxy choj cumäðowa'añ, hoy hajxy tøø jia cádieey hanaxiä. Hawiinmats hit jaduñ coo hajxy paquiä quiuimäðwät. Y coo Dios hänäjty yajcümäðowa'añ ja'a quiädieeguiøxpähajxy, hijxtahndä Dios jaduñ yajcähxø'øgaamb by coo mäjaa møc miøðä. Jaduñ yajcähxø'øgaambä coo haxøøghäna'c-hajxy tehngajnä quia'a mee'xtuga'añii. ²³⁻²⁴ Coo Dios jaduñ jecy wyiinmahñdyhajty coo haxøøghäna'c yajcümäðowa'añ, paady jaduñ wyiinmahñdyhajty neby højts jaduñ hoy nwiinjuøðyyämät coo jaduñ yhawiinmatsä coo haxøøghäna'cä quiädieey hajxy quiuimäðwät. Jaaná jaduñduhmbä, paadiä Dios jäya'ay näje'e quia'a yajcümäðoy, je'eguiøxpä coo hajxy ñäxuuchii ja'a Diósäm, hoy hajxy hänäjty tøø jia cádieey. Jequiän hajxy jaduñ yajnáhdíjjä coo hajxy jim ñøcxät Dioswiinduum. Højts jaduñ xñänøømäm coo Dios hajxy tøø xyajnáhdíjjäm coo hajxy jim xyajnácxäañäm wyiinduum, pønajat hajxy tøø xyajwiinwaanøðyyäm coo hajxy xyhuunghadaañäm, møðä judiøshajxy, møðä cajpä judiøshajxy. Jaduñ hajxy nwiinjuøðyyäm coo Dios møjmayhajt tøø tiuñ maa højtsøxphájtäm, møðd coo hojioot jiaañch tehñ miøðä. ²⁵ Maa Oseas nocy jecy quiujahyyän, jaduñ jim myiñ cujaay coo Dios jaduñ miánaañ:

Yø'ø jäya'ayhajxy cajpä judiø, cábøch hijty ngu'ughaty.

Cábøch hijty ndsocy. Pero tøøch nyajnáhdíjnä coo'ch ngu'ughadaañnä. Ndsójnäbøch jaduñ.

²⁶ Wiingtuum miánaangumbä: "Cábøch mijts hijty ngu'ughaty."

Pero jaduñhájtøch mijts nhuunghadaañnä, homiaajä hajxy mhity, nømä Dios miánaañ. Homiánaajä Dios yhity. ²⁷ Y ja'a Isaias, jaduñ je'e jecy quiujahy: "Yø'ø judiøshajxy, hoy hajxy jaduñ jia námayyä nebiä tsäbiu'ujän, näweeñtiä hajxy jaduñ cho'oga'añ. ²⁸ Ja'a jäya'ayhajxy yaa cádiehbiä häðaa yaabä naaxwiin, mobäðajpä hajxy yajcümäðowa'añii ja'a Diósäm. Tähooc-yajcümäðoybä hajxy yajcümäðowa'añii hoyhoy." ²⁹ Jaaná jaduñä Isaias jecy miädiäaccumbä ja'a judiøscøxpähajxy:

Cøxiä wiinä Dios yhane'emy homiaajä. Coo højtsä Dios häxøpy tøø xquia'a näxú'utsäm, tøø højts häxøpy ngoxy cuhdäðooyyäm, nebiä jäya'ayhajxy jecy quiuhdägooyän, ja'a hajxy hijty jegyhajty tsánaabiä maa cajpt hijty xiøhatiän Sodoma møðd Gomorra.

³⁰ Nébiøch cham tøø ngujaayän, jequiän højtsä Dios xyajnáhdíjy coo højts hänäjty xquiu'ughada'añ, højts judiøshajpä. Pero, ja'a jäya'ayhajxy cajpä judiø, cabä Dios hijty je'e ñäxuuch. Ni ja'a jäya'ayhajxy hijty quia'a näxú'utsäbä, ja'a hajxy hänäjty ca'a tajp ca'a maabiä maa ñähwaatstaact hajxy piäðät. Pero cahnä jiegø'oy coo mäðia'agy hajxy tøø miäðoonä coogä Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy, cooc ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túütäm. Coo hajxy jaduñ miäðooy, näje'e hajxy miäbøjcy; paady hajxy tøø ñähwa'a'ch, paady hajxy tøø quiuhwa'a'ch. ³¹⁻³² Pero yø'ø judiøshajxy, jaduñäc tyijy hajxy hijty ñähwa'adsa'añ je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy quiuidiñ nebiä Moisés jecy quiujahyyän. Pero cab hajxy jaduñ ñä'ä nähwaach je'eguiøxpä coo tøyhajt hajxy quia'a møðä coo Dios miäyajnáhwa'a'ch je'eguiøxpä coo hojioot miøðä, ca'a je'eguiøxpä coo jäya'ayhajxy hoy jia wi'l i jäya'ayhada'añ. Paadiä judiøshajxy quia'a nähwaach je'eguiøxpä coo hajxy quia'a mäbøjcy coo højtsä Jesucristo xñähho'túütäm. Jaduñ mäwiin hajxy jiaty nebiä häna'c quiuhnepiän tsaanähgøxp päyø'cujc. Cab hajxy ñä'ägä mech maa hijty hänäjty jia wi'l i ñøcxa'añän. ³³ Tøøyyämä Dios hänäjty ñajuø'oy coo judiøshajxy hänäjty quia'a mäbøga'añ coo Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy häðaa yaabä naaxwiin. Jimä cajpt tu'ug xiøhaty Sión. Jimä judiøshajxy chäna'ay, ja'a Dios quiu'ughajpiä. Jaduñ jim myiñ cujaay maa Diosmäðia'aguiän:

Jimhøch ngu'ug chäna'ay maa cajpt jaduñ xiøhatiän Sión.

Jimhøchä tsaa tu'ug nbäða'aga'añ, weenä jäya'ayhajxy jim quiuhnepy maa tsaajän, ween hajxy jim quiäday.

Ja'a Jesucristo jaduñ mäbaat neby yø'ø tsaajän. Hix, pøn jaduñ ca'a mäbøp coo højtsä Jesucristo hoy xñähho'túütäm, jaduñ je'e miäbaady nebiä häna'c cuhnejpän.

Quiumädowaamby je'e. Pero pøn jaduhñ jaančh mǎbøjp ja'a Jesucristocøxpǎ, je'eds hodiium päda'agǎanǎp.

10

¹ Mǎgu'ughajpǎdøjc, jia tsójpiøch njoot jaduhñ coo judiøshajxy ñǎhwǎ'adsǎt. Jaduhñhøčhǎ Dios nja pa'ya'axy jaaya'aguiøxpǎ. Haa ca'a, judiøhǎjðøch høøčhpǎ. ² Jia wi'l quiuidiunaambiǎ Diosmǎdia'agy hajxy. Tøyhajt jaduhñ. Pero cabǎ Diosmǎdia'agy hajxy hoy wyinjuø'øy. ³ Hamdsoo hajxy jia wi'l yajniñǎhwǎ'adsǎ'añii yhamdsoo cuhdujtcøxpǎ. Hiç, cab hajxy jaduhñ wyiinjuø'øy tiiguiøxpǎ Dios ja'a jǎya'aypiǎda'agy hawa'adstuum. Paady hajxy jim piǎda'agyii coo Dios ja'a miǎdia'agy hajxy miǎbøjcǎ coo hajxy jaduhñ ñǎhwǎ'adsǎ'añii. ⁴ Pønjaty mǎbøjp coo hajxy tøø ñǎhho'tu'udyii ja'a Jesucristǎm, je'edsǎ Dios ñǎxuu'chp. Coo Jesucristo hajxy cu xquia'a ñǎhho'túutǎm, ngumǎdowǎanǎm hajxy hijty, je'eguiøxpǎ coo jecymiǎdia'agy hajxy tøø nga'a cudiúunǎm, ja'a Moisés jecy quiujǎhyyǎbǎ. Ja'a Jesucristo mǎbøcypǎ, ca'xiǎ jecymiǎdia'agy quiuidiuuñ, ja'a Moisés jecy quiujǎhyyǎbǎ, nebiǎ Dios hǎnajty tøø yhane'emiǎn. Jaančh tehñ yhooyǎ Jesucristo jaduhñ yhǎna'c-hajty. Cabǎ pojppǎ cǎdieey hǎnajty ñǎ'ǎgǎdǎ møødǎ ni weefitiǎ. Paady hijty jaduhñ quia'a hahixø'øy coo jaduhñ cu yho'cy. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñǎhho'túutǎm, paady yø'ø jecymiǎdia'agy hajxy jaduhñ xquia'a hanéhmǎnǎ, ja'a Moisés jecy quiujǎhyyǎbǎ.

⁵ Jaduhñǎ Moisés jecy quiujahy coo judiøshajxy pedyii quiuidiúnǎt nebiaty hǎnajty tøø quiujahy. Jaduhñǎgǎ hoyhajtǎ weenhajt hajxy piǎadǎt. ⁶ Coo hajxy nmǎbøjcǎmǎt maa Jesucristocøxpǎn, jaduhñǎ hoyhajtǎ weenhajt hajxy nbǎatǎmǎt. Ja'a Diosmǎdia'agy jaduhñ mǎnaamby. Pero cab hajxy ndaj nmǎaayǎmǎt: "Pøn jim nõcxǎp tsajpootyp coo yajñǎhwaatspǎ wioomǎnǎcǎt." ⁷ Ni jaduhñ hajxy nga'a taj nga'a máayyǎmbǎt: "Pøn jii by hǎdǎ'ǎgǎp møyju'uhaam coo ja'a yajñǎhwaatspǎ wioobédǎt, jii by maa ho'ogyjiǎya'ay yhǎañǎmǎhǎjxy yhiitiǎn." Paady hajxy jaduhñ nga'a taj nga'a máayyǎmǎt je'eguiøxpǎ coo Jesucristo yaa tøø yhoonǎ hǎdaa yaabǎ naaxwiin, coo hajxy hoy tøø xñǎhho'túutǎnǎ, møød coo jǎdǎhøoc jiiuyjpiøjtǎgajch. Hiç, jaduhñ hajxy tøø xyajñǎhwaats tøø xyajcu hwaatsǎm. ⁸ Nǎgooyǎ hajxy jaduhñ nmǎbøjcǎmǎt coo Jesucristo hajxy tøø xñǎhho'túutǎm, jaduhñ hajxy nnǎhwǎatsǎmǎt. Cab hajxy jaduhñ pøn xñǎmǎayyǎmǎt coo ñǎhwaatsǎtaac hajxy wiingtuum nhøxtǎayyǎmǎt. Cab hǎdaa mǎdia'agy jaduhñ ñǎ'ǎgǎ tsipǎ. Howyiinjuøøñǎ hǎdaa mǎdia'agy jaduhñ. Jaduhñ højts nnǎ'ǎgǎ yajñǎhixø'øyhaty. ⁹ Coo hajxy mejtstu'u ngudiúunǎmǎt, mǎnit hajxy nnǎhwǎatsǎmǎt. Je'ečh jaduhñ nnǎnøømby mejtstu'u, coo hajxy nnǎgǎpxǎmǎt cu'ughagujc coo Jesucristo hajxy nWiindsønǎhǎjtǎm, møød coo hajxy nmǎbøjcǎmǎt hamuundujoot coo Dios ja'a Jesucristo yagjujyppiøjtǎgajch mǎnaabǎ hǎnajty tøø yho'oguiǎn. Coo Dios ja'a Jesucristo jaduhñ yagjujyppiøjtǎgajch, jaduhñ hajxy nnajuøøyyǎm coo Dios ja'a Jesucristo quiumay, møød pønjaty ja'a Diosmǎdia'agy mǎbøjp ja'a Jesucristocøxpǎ. ¹⁰ Coo hajxy jaduhñ nnǎ'ǎgǎ mǎbøjcǎmǎt hamuundujoot, jaduhñǎ Dios hajxy xquiúmǎayyǎmǎt. Y coo Jesucristo hajxy nmǎdiǎcǎmǎt cu'ughagujc coo hajxy nWiindsønǎhǎjtǎm, mǎnit hajxy nnǎhwǎatsǎmǎt.

¹¹ Jaduhñǎ Diosmǎdia'agy miǎna'añ: "Pøn jaduhñ jaančh mǎbøjp ja'a Jesucristocøxpǎ, je'eds jaduhñ päda'agǎanǎp hodiium ja'a Diósǎm." ¹² Hiç, tu'cu hdujht højtsǎ Jesucristo xyhǎjǎm, møødǎ judiøshajxy, møødǎ ca'a judiøshajxy. Tu'cu hdujht højtsǎ Jesucristo jaduhñ xyhuunǎhǎjtǎm. Coo højtsǎ Jesucristo nba'yǎaxǎmǎt coo nbojppǎ ngǎdieey hajxy xyajñǎhwaatsǎmǎt, tsipcøxp højts jaduhñ xñǎxuu'tsǎmǎt, tsipcøxpǎ mayhajt jaduhñ tiúnǎt maa højtscøxpǎhǎjtǎm. ¹³ Jaduhñǎ Diosmǎdia'agy miǎnǎngumbǎ: "Pønǎ Jesucristo pa'yaaxp, hodiium je'eduhñ piǎda'aga'añii ja'a Diósǎm." ¹⁴ Pønjaty ca'a mǎdoobnǎ ja'a Jesucristocøxpǎ, cabǎ Jesucristo hajxy jaduhñ hoy miǎnuu'xta'aga'añ. Tøyhajt jaduhñ. Pø cahnǎ hajxy jaduhñ miǎdoyhaty coogǎ Jesucristo hajxy tøø xñǎhho'túutǎm, cab hajxy hoy miǎbøga'añ. Pø cahnǎ hajxy yajwijnǎpaxø'øyii ja'a Jesucristocøxpǎ, cab hajxy hoy miǎdowǎ'añ. ¹⁵ Ja'a Diósǎdsǎ cugapxy quejx coo ja'a miǎdia'agy yajwǎ'xǎxǎt maa jǎya'ayhǎjxiǎn, ja'a cahnǎ hajxy hǎnajty miǎdoybǎ. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmǎdia'aguiǎn: "Pøn jatiǎ Diosmǎdia'agy tøø miǎdoy coogǎ Dios yajñǎhwa'ačh pøn jatiǎ Dios pa'yaaxp, paady hajxy xioonǎda'agy coo hajxy jaduhñ tøø miǎdoonǎ. Jaančh tehñ yho y jaduhñ coo Diosmǎdia'agy jaduhñ wia'xy."

¹⁶ Pero cabǎ jǎya'ayǎ Diosmǎdia'agy hajxy nǎgøxiǎ tøø miǎbøcy ja'a Jesucristocøxpǎ. Jaduhñǎ Isaias jecy quiujahy: "Dios, tøø miičh mmǎdia'agy nja yajwǎ'xǎ, pero cab pøn tøø miǎbøcy." ¹⁷ Mayhagajptǎ Diosmǎdia'agy tøø wia'xy ja'a Jesucristocøxpǎ. Tøø jǎya'ayhǎjxy may miǎdoonǎ. Nǎje'e hajxy hoy tøø wyiinjuø'øy. Je'eds hajxy jaduhñ tøø miǎbøcy. Coo hajxy quia'a mǎdówǎt, cab hajxy jaduhñ miǎbøgǎt.

¹⁸ Hoorǎ, ja'a judiøshajxy, tøyhajt jaduhñ coo hajxy je'e miǎdoyyǎbǎ. Haa ca'a, jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmǎdiǎ'aguiǎnǎ: "Wiinduhmyhagajptǎ mǎdia'agy tøø wia'xy ja'a Dioscøxpǎ." ¹⁹ Y jia wiinjuøøyy ja'a judiø ja'a mǎdia'agy hajxy jaduhñ ja'a Jesucristocøxpǎ.

Pero cab hajxy miäbøjcy. Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiöspä, je'eds hajxy jaduñ mäsøjc. Jaduhñä Moisés jecy quiujahy coogä judiöshajxy ñämaayyá ja'a Diösäm: Mbejxyp mijts pønjaty ca'a judiöshajpá cóogøch tyijy nga'a cu'ughaty. Pero ngu'ughadaambiöch hajxy je'e. Jaduhñ mijts mnänømy cooc tyijy hajxy tii quia'a jaty quia'a najuø'øy.

Pero nnäxuudsáambiöch hajxy je'e, paady mijts mjootma'ada'añ, nømä judiöshajxy jecy ñämaayyá. ²⁰ Mänitá Isaias høxhaam jiaac cujahy coogä Dios miänaañ: Pønjataiä nähwaatstaact hijty ca'a høxtaaby, tøøchä nmädia'agy hajxy xmiäbøjcänä. Cábøch hajxy hijty xyajtøy, pero tøøch hajxy nyajwiinjuøøñä cooch hojiot njaanč tehñ miøødá.

²¹ Jaduhñägä Dios miänaangumbä: "Yø'ø judiöshajxy, tøøch hajxy jaduñ nja wi'i miänuu'xta'agy cooch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät. Pero cab hajxy jaduñ ñä'ägä mäsøga'añ. Jaañč tehñ xieä quiopcä tiaatsc-hajxy jaduñ", nømä Dios jecy miänaañ.

11

¹ Pero cábøch nmäna'ana'añ coo judiöshajxy tøø ñajtshixø'øyii ja'a Diösäm. Caj pues, caj tiähoocnajtshixø'øyyä; paquiä hajxy ñajtshixø'øyyä. Haa ca'a, judiöshajpøch høøchpä. Abrahamhøch nhaphajt ndeedyhajt. Y ja'a Benjamínhajpá, møød je'eč nhaphajty ndeedyhajty. Ja'a Abraham yhap yhoc je'ebä, ja'a Benjamínhajpá. ² Cab højtsä Dios tøø xñajtshixø'øy, højtsä judiöshajpá. Hix, jequiän højtsä Dios xyajñähdiijy coo højtsä hñajty xquiu'ughada'añ. Jaduhñ jim' miyñ cujaay maa Diosmädia'aguian coogä Elías ja'a miägomaax jecy ñäxø'øwøøyy, ja'a judiöshajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hñajty quia'a mäsøgaambiä. Ja'a Elías, jequiän je'e quiuguexyhajtä Diösäm. Pia'yaaxypä Elías ja'a Dios hñajty coo jaduhñ miänäxø'øwøøyy: ³ "Dios, yø'ø judiöshajxy, haxøøg hajxy tøø jiatcø'øy. Tøø miich mguguexyhajxy yagho'cä. Tøø tsaamaa'xy hajxy yajma'ady maa animalho'ogy hajxy hijty ñø'øguian coo miich hajxy hijty xwyiingudsähgø'øy. Nägøxiä jäya'ayhajxy tøø yagho'ogyii, ja'a miich hajxy hijty xwyiingudsähgøøbiä. Nidiühmhøch tøø nmähmø'øy jujcy. Høøchpaady hajxy xjia wi'i yagho'ogaambä", nømä Elías ja'a Dios jecy ñämaayy. ⁴ Mänitá Dios yhadsooy: "Caj tiøyyä cooch miich nidiuhm xjiaac wiingudsähgø'øyñä. Je'enøchä jäya'ayhajxy xwyiingudsähgø'øyñä ja'a hajxy näjuxtujmilpä. Cabä Baal hajxy wyiingudsähgø'øy. Quepychec je'e ja'a Baalhajpá", nømä Dios jecy miänaañ. ⁵ Ja'a judiöshajxy, jequiän hajxy jaduñ yajñähdiijä ja'a Diösäm coo hajxy hñajty quiu'ughada'añii. Paady hajxy jaduñ quiu'ughadyii coo Dios hojiot jiaañč tehñ miøødá. Pero näweeñtiä judiös ja'a Dios miädia'agy hajxy miäbøjcä, caj ñämayyá. Jäda'anäbaadyñä, jiiñä judiös ja'a Dios miädia'agy hajxy näje'e miäbøjcä. Je'enä hajxy quiu'ughadyiinä ja'a Diösäm. Coo hajxy jaduñ ñäxuuchii, paady hajxy je'enä wiowhidyii, jaduñä Dios miädia'agy tehngajñä miäbøjcäxät. ⁶ Jaduhñä judiöshajxy yajñähdiijä coo ja'a Dios miädia'agy hajxy miäbøjcät ja'a Jesucristocøxpä. Paady hajxy jaduñ yajñähdiijä je'eguiøxpä coo Dios hojiot miøødá, ca'a jie'eguiøxpä coo hajxy hoy jiäya'ayhaty. Coo jäya'ayhajxy häxøpy ñäxuuchii ja'a Diösäm je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy jiäya'ayhaty, cab hajxy jaduñ cu nmänaañäm coo Dios hojiot miøødá.

⁷ Hix, näje'e judiöshajxy yajñähdiijä coo hajxy ñähwá'adsät näweeñtiä. Jaduhñä Dios miädia'agy hajxy miäbøjcä ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a judiöshajxy nämaybä, cab hajxy jaduñ yajñähdiijä, hoy hajxy hñajty jaduñ jia wi'i ñähwa'adsa'añ. Hix, xejx ja'a quiopcä tiaatsc-hajxy jaduñ. Cabä Dios miädia'agy hajxy miäbøjcä ja'a Jesucristocøxpä. ⁸ Jaduhñ jim' miyñ cujaay maa Diosmädia'aguian: "Tøø quiopcä tiaatsc-hajxy yajxéjxäxä ja'a Diösäm. Jaduhñ hajxy yhyty nebiä wiindspän nebiä cuhnätpäñ høxtä jäda'anäbaadyñä." ⁹ Jaduhñä David jecy quiujahbiä:

Xøødsuu ja'a judiöshajxy naxy yagjájätäp. Jaduhñäc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy quiudiñ.

Jaduhñäc tyijy hajxy quiumayii ja'a Diösäm. Pero ween hajxy hoy quiumädoy. Hix, cab hajxy tøyhajt miäbøga'añ.

¹⁰ Ween hajxy jaduñ jiaty nebiä wiindspän nebiä xoodspän.

Ween hajxy ni mänaa quia'a wiinjuø'øy nebiä piojpä quidiieyhajxy ñähwá'adsät.

Jaduhñä David jecy quiujahy.

¹¹ Hoorä, nämayyá judiöshajxy tøø quia'a mäsøcy ja'a Jesucristocøxpä. Pero cab hajxy nägøxiä ñajtshixø'øwa'añii ja'a Diösäm. Cab hajxy nägøxiä quiumädowa'añ. Pero jaduñä Dios wyiinmaayy coo jäya'ayhajxy ween miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy ca'a judiöspä. Coo ja'a ca'a judiöshajxy ñähwaatsnä, paadiä judiöshajxy näje'e jia mänaambä coo hajxy ween ñähwáatspä. ¹² Coo judiöshajxy quia'a mäsøjcy ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy paquiä ñajtshixø'øyyä ja'a Diösäm. Pero mänitá Dios wyiinmaayy coo jäya'ayhajxy ween ñähwá'ach wiinduhmyhagajpt, ja'a hajxy cajpä judiös. Paadiä judiös ja'a quiopcä

tiaatsc-hajxy yajxéjxäxä ja'a Diósäm. Paadiä hoyhajtä weenhajt hajxy quia'a mooyä ja'a Diósäm. Cu miooyä hajxy jaduñ coo hajxy cu miäböjcy ja'a Jesucristocöxpä. Pero ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiöspä, ja'a hajxy jim tsánaabiä wiinduhmyhagajpt, je'edsä hoyhajtä weenhajt mäböcyä mooyä. Hoorä, habaadaamb jaduñ coo judiöshajxy miäbögaambä ja'a Jesucristocöxpä. Mänit hajxy je'e ñähwa'adsaambä. Jaanč tehñ jiootcujc hajxy jaduñ yhidáañbä. Mänitä jäya'ayä hoyhajtä weenhajt hajxy maas may jiaac mo'owa'añii wiinduhmyhagajpt.

¹³ Mijts jaduñ ca'a judiöshajpä, mijts nyajwiinmädiaagöñäp. Diöshöch jaduñ töö xwyiinguexy coochä miädia'agy jim nyajwä'xät maa mijtsän. Xtiungmöoyhóchä Dios jaduñ. Nägö'ö nädécyiöchä nduung jaduñ nnä'ägä tuñ, ¹⁴ ween mijts nämay mmäböcy ja'a Jesucristocöxpä, ween mijtsä judiös jaduñ xpiahixy. Coo mijtsä judiös jaduñ xylhixät coo mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt töö xmio'oy, mänitä judiöshajxy miäbögaambä ja'a Jesucristocöxpä. Hööch nmägunaaxhajxy je'e ja'a judiöshajxy. Ween hajxy jaduñ ñähwaatpät neby mijts töö nnähwa'ačhän. ¹⁵ Coo judiöshajxy quia'a mäböjcy ja'a Jesucristocöxpä, paady hajxy ñajtshixöoyä ja'a Diósäm. Paadiä Dios hänajty töö wyyiinmay coo mijtsä miädia'agy mmäböjcnät, pönjaty jaduñ ca'a judiöspä. Y coo judiöshajxy jaduñ miäböjpat ja'a Jesucristocöxpä, mänit hajxy quiuhbögaanägumbä ja'a Diósäm. Mänit hajxy yagjyghada'añii homiänaajä ja'a Diósäm neby jaaya'ay jjugyhatiän. ¹⁶ Ja'a judiöshajxy, ja'a Abraham hajxy jecy yhaphajt tieedyhajt. Yhaadshajt tyictshajt ja'a Abraham hajxy jaduñ. Jéquiänä Dios ja'a Abraham quiu'ughajty. Paadiä judiöshajxy jäda'ahaty quiu'ughajtäbä ja'a Diósäm. Jaduñ mäwiinä Abraham miäbaady nebiä quepytyicsän. Y ja'a judiöshajxy, jaduñ mäwiin hajxy miäbaatpä nebiä quepyhaa'xän.

¹⁷ Hoorä, nämayä judiöshajxy töö quia'a mäböcy ja'a Jesucristocöxpä. Paady hajxy töö ñajtshixö'oyii ja'a Diósäm. Jaduñ mäwiin hajxy miäbaady nebiä olivohaa'x töö piuhdöjjiän. Jaduñ miädia'agytägö'oy coo judiös ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy quia'a mo'owáañänä ja'a Diósäm. Y mijts ca'a judiöspä, jaduñ mäwiin hajxy mmäbaatpä nebiä yuuc-holivojaa'xän coo töö yagjöjheedsöy maa olivohaa'x töö piuhdöjjiän. Coo hajxy töö mmäböjnä, paadiä Dios hajxy xmioöñä ja'a hoyhajtä weenhajt. ¹⁸ Pero caj mijtsä judiös hawiinmats mbéxät. Ca'a hajxy mniguiumayii. Cab hajxy mmänä'anät: "Cabä judiöshajxy quiu'ughajtänä ja'a Diósäm. Höjtsä Dios xquiu'ughajtänäp, höjts ca'a judiöspä." Hix, Dios mijts jaduñ töö xquiuunu'xy je'eguiöxpä coo Abraham jecy quiunu'xä mөөdä yhap möödä yhoc, ja'a judiöshajxy. Coo Dios ja'a Abraham jecy cu quia'a cunu'u'xy, ni mijts hijty xquia'a cunu'xaambä.

¹⁹ Wehndä pön miänä'anät: "Yö'ö judiöshajxy töö quia'a mäböquiäbä ja'a Jesucristocöxpä, hööchöxpä hajxy töö ñajtshixö'oyii ja'a Diósäm. Hix, päadyhöchä Dios xhocy cooth nga'a judiös. Cabä judiöshajxy chöjcnä ja'a Diósäm." ²⁰ Töyhajt jaduñ. Paadiä judiöshajxy töö ñajtshixö'oyii ja'a Diósäm coo hajxy töö quia'a mäböcy ja'a Jesucristocöxpä. Y mijts, coo hajxy töö mmäböcy, paady mijtsä Dios töö xquiuunu'xy. Pero ca'a hajxy mniguiumayii coo Dios hajxy jaduñ xnä'ä najtshixööbiät. Hix, caj mijts hijty hoy mjäya'ayhaty. Coo Dios hojioot miöödä, paady hajxy xquiuunu'xy. ²¹ Jaanč tehñ yajcumayaambä judiöshajxy jaduñ. Paady hajxy jaduñ ñiguiumayii coo hajxy töö quia'a mäböcy coo hajxy tsipcöxp ñäxuudsöjät ja'a Diósäm. Paady hajxy ñajtshixöoyä ja'a Diósäm, hoyä Abraham hajxy jecy jia haphajty jia teedyhajt. Jaanä jaduñ mijtspä, mijts ca'a judiöspä, coo mijts jaduñ mniguiumäayyäbät, mänitä Dios hajxy jaduñ xnäjtshixööbiät. ²² Hix, jiaanč tehñ quiunu'xypä Dios ja'a quiu'ug. Pero pönjatiä Dios töö ñajtshixö'oy, je'eds hajxy jaduñ jaanč tehñ yajcumädowáañäp ja'a Diósäm. Paady mijtsä Dios xjiaanč tehñ quiunu'xy, coo hajxy mmäböcy. Pero pö cab hajxy jaduñ mmäbögaannä, mänitä Dios hajxy xyajcumädowaaambä. ²³ Hoorä, ja'a judiöshajxy töö quia'a mäböquiäbä, coo hajxy jaduñ miäböjpat, mänit hajxy jadähooc quiu'ughajtägumbät ja'a Diósäm. Haa ca'a, miöödä Dios mäjaa jaduñ coo hajxy jaduñ quiu'ughajtägumbät. ²⁴ Hix, ja'a judiöshajxy, Abraham hajxy jecy yhaphajt tieedyhajt. Jéquiänä Abrahamhajxy yajnähdiijä ja'a Diósäm coog hajxy jaduñ quiu'ughadöjät ja'a Diósäm, möödä Abraham yhap yhoc-hajxy, ja'a judiöshajxy. Töyhajt jaduñ, paadiä Abrahamhajxy paquiä hoy quiu'ughadaanägumbä Diósäm. Y mijts, jaanä jaduñ mijtsä Dios xquiu'ughajnäbä, hoy mijts hijty jegyhajty xquia'a cu'ughaty. Paady, ca'a hajxy mmäna'añ cooc tyijy ja'a judiöshajxy quia'a cu'ughajtägatsa'añii ja'a Diósäm.

²⁵⁻²⁶ Mägu'ughajpädöjc, nébiöch cham nmädia'aga'añän, náamnöchä Dios töö xnäjtscapxöoyä. Cahnä jäya'ay hädaa mädia'agy hajxy nämay miädoyñä. Paady mijts jaduñ nhawáañäm, jaduñ hajxy mga'a niguiumayöjät, hoyä Dios hajxy töö xjia cu'ughaty. Töyhajt jaduñ coo judiöshajxy nämay töö quia'a mäböcy ja'a Jesucristocöxpä. Pero habaadaamb jaduñ coo hajxy nägöxiä miäbögaannä. Mänit hajxy jaduñ miäböga'añ coo

mijts hänajty tøø mmäböcy, ja'a mijts ca'a judiöspä, mäduhñtiä hajxy hänajty mmäböga'añ. Jaduhñ jim myiñ maa Diosmädia'aguiän:

Mäniä yajñähwaatpä jim choona'añ maa cajpt jaduhñ xiöhatiän Siön, maa judiöshajxy chäna'ayän.

Cøxaambä judiöshajxy jaduhñ miäböga'añ ja'a yajñähwaatpäcøxpä. Cøxaambä piojpä quädieeybä hajxy ñähwa'adsa'añ.

²⁷ Cooch hajxy jaduhñ nyajñähwä'adsät, mäniä jaduhñ tiöjiada'añ nébiöch hajxy hijty tøø nyajwiinwaanø'öyän mänäajöch hajxy nmøödyajcuhduquiän hawiinjemy, nømä Dios miänaañ.

²⁸ Coo judiöshajxy tøø quia'a mäböcy ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy tøø ñajtshixø'öyii ja'a Diösäm. Y coo hajxy jaduhñ tøø ñajtshixø'öyii, paady mijtsä Dios tøø xyajñähdiij coo hajxy mmäbögat ja'a Jesucristocøxpä, mijts ca'a judiöspä. Pero, hoyyä judiöshajxy tøø quia'a jagä mäböcy, tsöjçäpnä hajxy jaduhñ ja'a Diösäm je'eguiöxpä coo yhapä tieedyhajxy jecy yajñähdiijäxä ja'a Diösäm coo hajxy quiu'ughadöjät. ²⁹ Hiç, cabä Dios mänaa yhöhnda'agy. Homiänaajä yajtöjiaty waambaty quiapxy miädia'agy. Y coo Dios jaduhñ jecy miänaa coogä judiöshajxy homiänaajä quiu'ughada'añii, yejcä Dios ja'a töyhajt jaduhñ. Hiç, cabä Dios ja'a miädia'agy mänaa yajtägach. Jaduhñ töyhajt hajxy nmøödhajtäm coo Dios jiaançh yajtöjiada'añ waambaty tøø miäna'añ ja'a judiöscøxpähajxy. ³⁰ Mijts ja'a ca'a judiöspä, cabä Diosmädia'agy hajxy hijty mmäöyöy. Cabä Dios hajxy hijty mwiingudsähgø'öy. Y coo judiöshajxy tøø quia'a mäböcy ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Dios hojioot miöödä ja'a mijtscøxpä. ³¹ Jada'anäbaadyña, cabä judiös ja'a Dios miädia'agy jada'ahaty miäbögaanä ja'a Jesucristocøxpä. Coo hajxy jaduhñ quia'a mäböga'añ, paady mijtsä Dios xñäxuu'tsnä, mijts ca'a judiöspä. Hoorä, coo mijtsä judiös xyhixät coo mijtsä Dios xñäxuu'ch, mäniä hajxy jaduhñ miäbögaambä ja'a Jesucristocøxpä. Mäniä hajxy ñäxuudsäanäbä ja'a Diösäm. ³² Jéquiänä Dios jäya'ay yhawaañä nägøxiä coo pojpa cädieey hajxy miöödä, møödä judiöshajxy, møödä ca'a judiöshajxy. Jaduhñ hajxy jecy yhawaañäxä coo hajxy hawiinmats quiumäöwät. Hiç, paadiä Dios jaduhñ miänaa, je'eguiöxpä coo jäya'ayhajxy hänajty nägøxiä ñäxuudsä'añii tu'cuhdujt, møödä judiöshajxy, møödä ca'a judiöshajxy. Coo Dios hajxy häxöpy tøø xquia'a näxuu'tsam, nägøxiä hajxy hijty ngumäowäaänäm.

³³ Jaançh tehñ jiajp, jaançh tehñ ñajuöbiä Dios. Cab hajxy hoy nnä'ägä wiinjuö'öwäaänäm nebiatiä Dios wyiinmay. Hiç, hojiootä Dios jiaançh tehñ miööd coo hajxy nägøxiä tøø xñäxuu'tsam, møödä judiöshajxy, møöd cajpä judiöshajxy. Nägøxiä ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmiö'owäaänäm tu'cuhdujt. ³⁴ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Cabä Dios ja'a wyiinmahñdy pøn ñajuööyväxä. Cabä Dios pøn miäyajtöy nebiä wyiinmahñdyhädat. ³⁵ Cabä Dios pøn miänuu'xyhaty." ³⁶ Hamdsoojootä Dios ja'a naaxwiimbä jecy yhädiuun møödä jäya'ay nägøxiä. Tijaty yaa jäjtäp tüünäp hädaa yaabä naaxwiin, ja'a Dios jaduhñ hanehñb coo jaduhñ jiadöjät, coo jaduhñ tiunöjät. Y tijaty jaduhñ jadaänäpnä tunäanäpnä, ja'a Dios jaduhñ yajtöjiadaamb nebiaty hänajty tøø wyiinmay. Tsögä Dios hajxy möj jaançh pädaacäm homiänaajä. Tsög hajxy homiänaajä wiingudsähgøöyäm. Amén.

12

¹ Mägu'ughajpädöj, miöödä Dios hojioot maa höjtsçøphajtäm. Chamçh mijts nhane'emy coo hajxy hamuumdu'joot mniyegöjät Dios quio'öjooty tiecyjooty. Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiünät hamuumdu'joot. Jaduhñä Dios hajxy hoy mwiingudsähgø'öwät nebiä Dios hajxy xyajmädsöquiän. ² Ca'a hädaa wiinmahñdy hajxy myajtuñ nebiä jäya'ay wyiinmahñdyhajxy yaajan. Pønatiä Dios quia'a cu'ughajpy, je'eds hädaa yaabä wiinmahñdy hajxy yajtuumb. Cabä yxaxøggwiinmahñdy hajxy ñajtshixø'öwa'añ. Ca'a hajxy mbahixy. Hawiinjemybiä wiinmahñdy hajxy jaduhñ nmøödhajñäp, je'eguiöxpä coo Jesucristo hajxy nmøödhajñä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jaduhñä töyhajt hajxy nmøödhädät tijatiä Dios hajxy xyajmädsöj coo hajxy mdünät. Homiänaajä Dios hajxy xyajmädsöjçäm coo hajxy hoy njäya'ayhajtämät, coo hajxy hoy ndüünämät. Coo hawiinjemybiä wiinmahñdy hajxy jaduhñ nmøödhajtämät, jaduhñä töyhajt hajxy jaduhñ nmøödhajtämät tijatiä Dios hajxy xyajmädsöjçäm coo hajxy ndüünämät.

³ Mayhajtä Dios jaduhñ ñä'a tuun ja'a høöchcøxpä cooçhä cuhdujt jaduhñ xmiöooy cooçh mijts nmägapx nhanë'emät. Ca'a hajxy mniguiumayii cooc tyijy hajxy cøxiä wiinä mjaançh tehñ jiaty. Tijatiä tuungä Dios hajxy tøø xmiö'oy, je'eds hajxy mmöjpäda'agäp. Ca'a wiingtuung hajxy mmöjpäda'agy. Hoy hajxy mdünät nebiatiä Dios hajxy tøø xyajñähdiij.

⁴ Hiç, nägøxiä ni'xcopc hajxy nmøödhajtäm møödä cø'ödecy, møödä wiinjöj, møödä copc-taatsc. Cab hajxy tiu'ugtuungä; haagä hawiingjaty hajxy tiuñ. Pero haagä tuungpaatp hajxy jaduhñ. ⁵ Jaduhñ mäwiin höjts nmäbaatäm nebiä tu'ugni'x tu'ugcopcän coo hajxy tu'cuhdujt

nmábójcám ja'a Jesucristocóxpá, hoy hajxy nja nämayhájtám. Jaduhñ hajxy hawiingjaty ndúunám. Jaduhñ hajxy nnibuhbéjtám hamiñ haxópy.

⁶ Tsog hádaa tuung hajxy hoy yajnúcxám nebiatiá Dios hajxy tóø xyanéhmám. May-hajtá Dios jaduhñ tiuun coo wiinmahñdy hajxy cøjwiinduum xmióoyám nebiaty hajxy ndúunámát. Pønjaty tóø tiuungmo'oyii coo Dios ja'a miádia'agy hajxy yajwá'xát nebiaty hajxy hánajty tóø ñajtsapxóøyyáxá, ween hajxy jaduhñ yajwa'xy nebiaty hajxy hánajty piuhbedyii. ⁷ Pønjaty tóø tiuungmo'oyii coo hajxy miábuhbédat, ween hajxy hamuumdu'joot tiuñ. Pønjaty tóø tiuungmo'oyii coo Diosmádia'agy hajxy yajwá'xát, ween hajxy hoy yajwa'xy. ⁸ Pønjaty tóø tiuungmo'oyii coo hajxy miájootcapxmócpógát, ween hajxy hoy tiuñ. Pønjaty máyóø, weená háyoobá hajxy piuhbety hamuumdu'joot. Pønjaty tóø tiuungmo'oyii coo hajxy miáhané'emát maa tsajtójcán, ween hajxy hoy miáhane'emy. Hiç, Dios ja'a cuhdujt jaduhñ yejc coo hajxy jaduhñ miáhané'emát. Pønjaty tóø tiuungmo'oyii coo mayhajt hajxy tiúnát maa háyoobádójcán, móød maa yaamgtu'oxyhaxián, ween hajxy hamuumdu'joot piuhbety. Móød weená pa'amjáya'ay hajxy quuihixy.

⁹ Tsog hajxy hamuumdu'joot niçhójcám nibia'háyoowám. Tsógá haxóøgpá hajxy najshixóoyám. Tehngajná howyiinmahñdy hajxy tsoc tsójcán. ¹⁰ Hamiñ haxópy hajxy mnichogóøjat mnibia'háyoowóøjat neby tu'ugpuhya'ay neby tu'ugpuhdo'oxypán. Hamiñ haxópy hajxy mniwyiingudsáhgó'owóøjat. Cab hajxy mnibixóøjat.

¹¹ Hamuumdu'jootá Wiindsón Jesucristo hajxy mmádúnát. Jootcujc hajxy jaduhñ mdúnát. Cab hajxy jaduhñ mánaa mnánuuxó'owát.

¹² Coo hajxy pøn xchaachtúúnát, cab hajxy mmójpáda'agát; mmee'xtúgáp hajxy jaduhñ. Mnajuóøby hajxy jaduhñ coo hajxy jim mnócxá'añ maa Dioswiinduumán. Paady hajxy jaduhñ mxoonda'agát. Homiánaajá Dios hajxy mba'yá'axát.

¹³ Coo pøn ti yajmaajídat, naxy hajxy mdehm piuhbedát. Je'ech jaduhñ nnánóømby pøn jaduhñ mábøjp ja'a Jesucristocóxpá. Pønjaty jaduhñ mejtsp maa mdøjc-haxián, myajtátgó'owáp hajxy je'e. Myajcáyap myaghú'ugáp hajxy jaduhñ.

¹⁴ Coo hajxy pøn xchaachtúúnát, cab hajxy mmáhanhádat. Pero mmánuu'xtá'agáp ja'a Dios hajxy coo hajxy ween ñáha'ath.

¹⁵ Pønjaty xoondaacp, mmóødxoonda'agáp hajxy je'e. Pønjaty jøøby xuu'tsp, mmóødjø'ow mmóødxúudsáp hajxy je'ebá.

¹⁶ Tu'ugcøpc tu'ugwiinmahñdy hajxy mnimiøødhidóøjat. Cab hajxy pøn mbéxát. Jootcujc hajxy mhídat, hoyyá møjtúung hajxy mga'a jagá móødá. Cab hajxy mánaa mniguiumayóøjat.

¹⁷ Coo hána'c hajxy xyháyoowhíxát, cab hajxy myaghawiimbijtagátsát. Hoy hajxy mjáya'ayhádat, jaduhñá Dios hajxy jaduhñ xquiumáyát; jaduhñ mijtsá cu'ug waamb xquia'a nánómát. Pero xwyiingudsáhgó'owábá cu'ug hajxy jaduhñ. ¹⁸ Coo mijtsá cu'ug xjia wi'i jøjcapxó'owát coo hajxy jaduhñ mbahíxát nebiaty hajxy haxóøg jiatcø'oyán, cab hajxy jaduhñ mbahíxát. Pero coo hajxy waamb xquia'a námá'awát, mánit hajxy hoy yajxón mmóødmádia'agát. Cab hajxy pøn mmádsiphádat. ¹⁹ Mägu'ughajpádøjc, coo hajxy pøn xyháyoowhíxát, cab hajxy myaghawiimbijtagátsát. Dios jaduhñ yaghawiimbídap. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmádia'aguian coogá Dios jaduhñ miánaañ: "Hóøch jaduhñ nyaghawiimbídap." ²⁰ Coo hajxy pøn xmiádsiphádat, cab hajxy mmádsiphajtagátsát. Jaduhñá Diosmádia'agy miána'añ: "Pø yáhó'cábá hána'c ja'a miich hánajty jaduhñ xmiádsiphajpá, myajcáyap myaghú'ugáp jaduhñ. Pø tódsóøyyáp, mmó'owábá nøø. Coo jaduhñ mgudiúnát, hoyhoyyá hána'c cháhdúúnát, ja'a miich hánajty jaduhñ xmiádsiphajpá." ²¹ Nägüentá hajxy mhídat, cabá haxóøgpá hajxy myaghawiimbijtagátsát. Coo hajxy jaduhñ mjatcø'owát, myajcáhxó'ogáp hajxy jaduhñ coo mhaxóøgwiinmahñdy hajxy hánajty tóø mbadu'ubójcumbá. Pero coo hána'c hoy yajxón mmágápxát, ja'a mijts hánajty xmiádsiphajpá, jaduhñ hajxy myajcáhxó'ogát coo hawiinjemybiá wiinmahñdy hajxy hánajty mmóødhajná. Mánitá Dios jaduhñ xquiumáyát.

13

¹ Tsog hajxy nägøxiá cudíuunám nebiatiá cuduung hajxy xyanéhmám. Hiç, Dios ja'a cuhdujt mæc móød. Je'e ja'a cuhdujt yejp jadáhoooc. Pøná cuhdujt móød, paady jaduhñ mióødá coo tóø mio'oyii ja'a Diósám. ² Pøn jaduhñ ca'a cudíuunaamb nebiatiá cuduung jia hane'emián, quiumádoowaamby hajxy je'e. Hiç, ja'a Dios ja'a cuduung pádaac coo yhané'emát. Jaduhñds je'e, pø cab hajxy jaduhñ mgudiuna'añ nebiatiá cuduung yhané'emián, jaduhñ miábaady coo Dios miádia'agy hajxy mga'a cudíuunaaná. ³ Pønjaty hoy wádijp, cabá cuduung hajxy cháhgó'oy. Pero pønjaty hoy ca'a wádijp, je'eds mábøcypíá tsáhgóøby. Coo hajxy hoy mwáditát, mánitá cuduung hajxy xquiumáyát. Cab hajxy jaduhñ xchaachtúúnát. ⁴ Hiç, ja'a cuduunghajxy, moonsáhjátp hajxy je'e ja'a Diósám. Paady hajxy jaduhñ tiuñ, coo mijts hajxy jaduhñ xwiioowhídat. Jaduhñá cuhdujt hajxy tóø mióoyábá

coo mijs haxxy xyajcumädöwät coo mijs hänäjty tøø mgädieey. Paady hajxy jaduhñ mdsähgø'owät. ⁵ Naxy hajxy mdehñ quiudiünät nebiatiä cuduung hajxy xyhane'emiän, coo Dios hajxy jaduhñ xñä'ä yajcumädöwät. Jaanä jaduhñduhmbä, coo hajxy hamdsoo mnajuø'oy coo jaduhñ yhahixø'oy coo hajxy hoy mwädität, paady hajxy jaduhñ mgudiünät waambatiä cuduung hajxy xyhane'emiän. Coo hajxy jaduhñ mga'a cudiünät, cab hajxy jootcuujc mhídät, je'eguiøxpä coo hajxy hänäjty mnajuø'oy hamdsoo coo hajxy hänäjty tøø mgädieey. ⁶ Jaanä jaduhñduhmbä, tsipcøxp hajxy mnähjuudiü'udät tijaty häna'c hajxy xyajnämaaby coo hajxy mnähjuudiü'udät. Hix, ja'a Dios ja'a cuhdujt jaduhñ yejc coo mijsä häna'c jaduhñ xyagjúyät.

⁷ Hahixøøby jaduhñ coo cuduung hajxy mmájúyät nebiaty hajxy xyajnäma'ay. Jaanä jaduhñ yhahixøøbiä coo cuduung hajxy mwiingudsähgø'owät, miøjjä miuutscä.

⁸ Naxiä mnuu'xy hajxy mdehñ jiahmiédsät. Naxy hajxy mnichogøøjät nebiä tu'ugpuhya'aybän, nebiä tu'ugpuhdo'oxypän. Hix, pøn wiinghäna'c tsojp, hoy jaduhñ quiudiünät nebiatiä Dios hajxy xyhanéhäm. ⁹ Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: "Pø jim miich mdo'oxiojc, cabä wiingpä mmøøhdidät. Cab mmäyaghø'ogät. Cab mméedsät. Cabä mmädöjçä jie'e mhadsojçät." Hoorä, coo wiinghäna'c mdsögät hamuumdu'joot, hoy jaduhñ mgudiünät nébiøch naaønä tøø nmädia'aguian. ¹⁰ Hix, pøn wiinghäna'c jaançh tsojp hamuumdu'joot, cab jaduhñ mänaa yhäyoohixa'añ. Hoorä, coo wiinghäna'c mjaançh tsögät hamuumdu'joot, hoy ca'xy mgudiünät nebiä Dios yhane'emiän.

¹¹ Naxy hajxy jaduhñ mdehñ ñichogøøjät. Hix, mnajuøøby hajxy jaduhñ coo tøø jiecy mänaa hajxy tøø mmäbøquiän. Habáatnáp jaduhñ coo Jesucristo hajxy min xyajpädø'ogáanäm, coo hajxy jim xyajncxáanäm tsajpootyp. Nägüentä hajxy jaduhñ mwädität. Hix, cab hajxy mnajuøøyyäm mänaa Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ, coo hajxy jaduhñ xñä'ä nähgädaacpéjtämät. Hix, coo jaduhñ quiädaactägätsät, mänit hajxy xyajtøyhajtyegáanäm. ¹² Habáatnáp jaduhñ coo hajxy yaa ndsoonáanäm, coo hajxy jim nncxáanäm tsajpootyp. Tsøcxä ja'a haxøøgpä hajxy najtshixøøyyäm neby hajxy yaa tøø njäya'ayhájätm, cahnä Dios hajxy hänäjty nwiingudsähgøøyyäm. ¹³ Tøø Dios hajxy xyajnähdjäm coo hajxy homiänaajä njugyhájätämät neby je'e jiugyhatiän. Paadiä Diosmädia'agy hajxy hoy nbanøcxáanäm. Tsøcxä hajxy hoy wädjätm, ca'a jiaduhñä nebiä häna'c-hajxy hagogdstuum wädjipän. Cab hajxy mhaxøøghu'ug mhaxøøgjøø'xät. Cab hajxy comjaty mhú'ugät. Cab hajxy jim mnøcxät maa cuhhiñdo'oxiojc-hajxiän. Tsögä to'oxiojc hajxy wiingudsähgøøyyäm. Hix, ja'a cu'ug hajxy xyhjáäm neby hajxy njäya'ayhájätm, pø hoy, pø caj. Cab hajxy haxøøg mnä'ägä jatcø'owät. Cab hajxy pøn mmahanhädät, hoy hajxy jia mäyøøjä que mijs. Cab hajxy tii mmädsibø'owät. ¹⁴ Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsohájätm. Je'e hajxy xyhanéhäm. Jaançh tehñ yhoj je'e wyiinmahñdyhaty. Naxy hajxy jaduhñ mdehñ miøøhdidät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jaduhñä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy hoy mhøxhixät. Jaduhñ hajxy hoy mhäna'c-hädät.

14

¹ Jii jäya'ayhajxy näje'e, cahnä Diosmädia'agy hajxy hoy yhabøcyñä, hoy hajxy tøø jia mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Hahixøøby jaduhñ coo hajxy mmägu'ughädät. Pero cab jaduhñ yhahixøøby coo mädia'agy hajxy mmøødyajyönät ja'a cuhdujtcøxpä. ² Pønjatä Diosmädia'agy hoy tøø yhabøcy, ñajuøøby hajxy je'eduhñ coo jaduhñ yhawiinmatsä coo hotyjijä mgäyät. Pero pønjaty hoy tøø quia'a habøcy, cábcä tyijy yhojyä coo tsu'uèh ndsú'tsämät. Páadiäc tyijy quia'a hoyyä coo tsu'uèh ndsú'tsämät, yajnajuøøby jaduhñ coo häna'c ja'a tsu'uèh hajxy hänäjty tøø quiunuu'xy maa habojsnaxy wyiinduumän. Jaduhñäc tyijy miäbaady néjjiämä habojsnaxy jaduhñ mwiingudsähgøøbiän. ³ Hoorä, pø mdsu'chp miichä tsu'uèh, cab jaduhñ mbéxät ja'a häna'cä tsu'uèh ca'a tsu'tspä. Jaanä jaduhñduhmbä, pønä tsu'uèh ca'a tsu'tsp, cab jaduhñ waamb ñämä'awät ja'a häna'cä tsu'uèh tsu'tspä cooc tyijy jaduhñ quiädieey. Haa ca'a, ja'a Dios yhuung je'ebä. ⁴ Cabä cuhdujt jaduhñ myiñ coo waamb mnämä'awät pønä Diosmädia'agy panøcxp. Haa ca'a, ja'a Dios ja'a mioonsä je'ebä. Jagooyä Dios cuhdujt jaduhñ miøødä coo miäná'anät pø hoyyä mioonsä quiudiünät, pø caj. Hamdsoojä Dios jaduhñ ñämä'awät neby hoy wiädität. Haa ca'a, ja'a Dios je'e hanehmb.

⁵ Näje'ejä jäya'ayhajxy miäna'añ coo poo'xxiøø jyijjä mädyii hajxy yhamajtsç-hädäp. Näje'e hajxy miänaambä coo Dios hajxy homiänaajä nwiingudsähgøøyyämät. Pero mijs, jaduhñ hajxy mgudiünät nebiä Dios hajxy hamdsoo tøø xyajwiinjuø'oyän. ⁶ Hix, pønjaty jaduhñ mänaamb coogä poo'xxiøø jyijjä, nägüentä hajxy jaduhñ wiädity ja'a poo'xxiøøjooty. Jaduhñä Dios hajxy wyiingudsähgøø'oy. Jaanä jaduhñduhmbä, pønjaty jaduhñ mänaamb cooc jaduhñ quia'a cádieeyä coo tsu'uèh ndsú'tsämät, hoy hänäjty tøø jia cunuu'xyii maa habojsnaxy wyiinduumän, mioobiä Dios Dioscuju'uyäp jaduhñ coo jaduhñ yajcayii. Jaanä jaduhñduhmbä, pøn jaduhñ mänaamb cooc jaduhñ quia'a hoyyä coo tsu'uèh ndsú'tsämät, jaanä jaduhñä Dios Dioscuju'uyäp mioobiä coo jaduhñ yajcayii.

⁷ Coo Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcam ja'a Jesucristocöxpä, paady hajxy xmioonsähjätäm. Paady jaduhñ quia'a hahixöy coo hajxy njäya'ayhjätmät nebiä nhamdsoojoot hajxy chójcäm. Ni ja'a cuhdujt hajxy nga'a møødhjätmät coo hajxy hamdsoo nniyajñähdijämät mänaa hajxy nho'ogäänäm ndägooyäänäm. ⁸ Ja'a Jesucristo hajxy xmioonsähjätmät mäduhñtiä hajxy yaa njugyhjätmät, hoy ñeipiä hajxy cu nja jajt cu nja habéjtmät. Y coo hajxy nho'c coo hajxy ndägooyämät, je'enä hajxy hänäjty xmioonsähadaañäm homiänaajä. ⁹ Coo ja'a Jesucristo hajxy xnähho'túütäm, mänit jadähooc jiuypjotägajch. Jaduhñ hajxy xquiu'ughjätmät, pönjaty jaduhñ mäbøjp, møød hajxy tøø yhö'oguiäbä, møød hajxy jaac jujcypjä jaac tsuxpä. Jaanä jaduhñ hajxy xyhanéhñmämbä.

¹⁰ Cabä mmägu'ughajpä hajxy hawiinmats mbéxät, hoyyä Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a jagä haböcyñä. Cab hajxy pøn mnämä'awät cooc tyijy hajxy hoy quia'a cudiuñ, hoyyä wiingcuhdujt hajxy jia panöcxy. Hix, coo Jesucristo yaa quiaadaactägätsät, mänit hajxy nägöxiä jim nnaaxöwäänäm ja'a Jesucristo wyiinduum töyhajteypä. ¹¹ Jaduhñ jim myiñ maa Diosmädia'aguiän:

Nägöxiöchä jäya'ayhajxy nöcxy xwyiinjinna'awa'añ.

Xwyiingudsähgöwäämböch hajxy jaduhñ. Jaduhñhöch hajxy xquiapxpaadaambä cooch nidiuhñ nDioshaty. Töyhajt jaduhñ,

nömä Dios miänaañ. ¹² Jaduhñ hajxy nyajñajuöoyäm coo hajxy nägöxiä jim nöcxy ndöyhajteyegäänäm Dioswiinduum.

¹³ Cab hajxy tsöc niñänömmänä cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nga'a panöcxäm. Pero jaduhñ tsöc cudiuñäm nebiatia mäbøjpädöjc-hajxy quidiuñän, jaduhñ hajxy waamb xquia'a näñömmämät. Pøn jaduhñ mänaamb cooc tyijy quia'a hawiinmatsä coo tsu'u'ch ndsú'tsamät, pues, hahixöby jaduhñ coo mga'a tsu'udsät coo hänäjty mmøødhity. Hix, wehñdä miich jaduhñ xpiaidü'sätsät. Coo miich jaduhñ xjiaan'ch padsú'udsät, cadiéeyäp je'eduhñ. ¹⁴ Cab jaduhñ quiaädieeyä coo tsu'u'ch ndsú'tsamät, hoy hänäjty tøø jia cunu'u'xyii maa habojsnaxy wyiinduumän. Nmøødhöchä töyhajt jaduhñ. Hix, tu'ugmädiä'agyhöchä Jesucristo nmøødhity, ja'a nWiindsöghjätmämbä. Pero jii jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyijy quia'a hoyyä coo tsu'u'ch ndsú'tsamät. Coo hajxy jaduhñ jiaan'ch tsu'udsät, ja'a hajxy jaduhñ mänaambä, pues, cadiéeyäp hajxy jaduhñ. ¹⁵ Hoorä, coo miichä tsu'u'ch jaduhñ mdsú'udsät, y coo jaaya'ay jaduhñ xpiahi'xät, ja'a jaduhñ mänaambä cooc tyijy quia'a hoyyä coogä tsu'u'ch mdsú'udsät, myajcädieeyäp miich je'eduhñ. Pø jiaan'ch töy mdsocy, cab jaduhñ myajcädieeyät, je'eguiöxpä coo Diosmädia'agy miäböcy. Hix, ja'a Jesucristo jaaya'ay tøø ñähho'tu'udy. Pero coo myajcädieeyät, wehñdä Jesucristo miädiä'agy ñajtshixöoyäxät. ¹⁶ Y coo jaaya'ay jaduhñ myajcädieeyät, wehñdä miich myajñänömät. Y wehñdä jaaya'ay yajñänömbät, ja'a Jesucristo miädiä'agy tøø ñajtshixöoyäbä. Jaduhñys je'e, maas hoy hit jaduhñ coo tsu'u'ch mga'a nä'ägä tsu'udsät, hoy jaduhñ mja najuöy coo jaduhñ quia'a cädieeyä coo mdsú'udsät. ¹⁷ Coo hajxy tøø nmäbøjcam ja'a Jesucristocöxpä, paadiä Dios hajxy xyhanéhñmä. Hix, cabä Dios waamb miäna'añ coo hajxy hotyijjä ngaayy nhüücäm; ni jaduhñ quia'a mänaambä coo hajxy tiä nga'a caayy nga'a hüücämät. Coo Dios hajxy tøø xpiaäcäm hawa'adstuum, paady hajxy hoy njäya'ayhjätmät, paady hajxy jootcujc nmimøødhjätmät, paadiä Dioshespirtu hajxy xyajxoondäcäm. ¹⁸ Hoorä, pønä Jesucristo miädiä'agy jaduhñ cudiuñänäp, cumayäänäp je'e ja'a Diósäm møødä cú'ugäm. Tsöcxä hajxy jaduhñ cudiuñänäm nebiä mäbøjpädöjc-hajxy quidiuñän.

¹⁹ Mägu'ughajpädöjc, tsögä hoybä hajxy tehñgajñä höxtäyayäm, jaduhñ hajxy jootcujc nmimøødhjätmät, jaduhñ hajxy hoy nnguiapxmöcpöjcamät, jaduhñä Jesucristo miädiä'agy hajxy hoy ngudiuñämät hamuumdu'joot. ²⁰⁻²¹ Cab jaduhñ quiaädieeyä coo hajxy hotyijjä ngaayy nhüücämät. Pero pø jii mäbøjpädöjc-hajxy jaduhñ näje'e miäna'añ cooc tyijy ja'a tsu'u'ch hajxy nga'a tsu'udsät, cooc tyijy ja'a vino hajxy nga'a hüücämät, pues, maas hoy jaduhñ coo mga'a tsu'udsät, coo mga'a hü'ugät. Hix, coo hajxy jaduhñ xyhi'xät coo hänäjty jaduhñ mgy mu'u'gy, wehñdä hajxy jaduhñ xpiahi'xät. Y coo hajxy jaduhñ xpiahi'xät, cadiéeyäp hajxy jaduhñ. Jaduhñ quiaähxö'ögät coo miich hänäjty tøø myajcädieeyä. Y cab jaduhñ yhooyä coo mäbøjpädöjc myajcädieeyät hoy ñä'a tiiguiöxpä. Hix, jia wi'i pianöcxäänäbä Jesucristo miädiä'agy hajxy jaduhñ, y coo hajxy jaduhñ quiaädieeyät, cab hajxy jaduhñ hoy pianöcxät. ²² Hoy miich mja najuöy coo quia'a cädieeyä coo hotyijjä mgy mhú'ugät, cab jaduhñ yhooyä coo wiinghänä'c mmøødyajtsibö'öwät. Ja'a Dios miich jaduhñ xyhi'xäp coo hoy mgudiuñ. Pøn jaduhñ najuöby coo quiumayii ja'a Diósäm nebiä quihdujthaty, jootcujc je'eduhñ yhyty. ²³ Pero pøn jaduhñ ca'a najuöby pø yepjä Dios cuhdujt jaduhñ coo tsu'u'ch ndsú'tsamät, pø caj, coo je'e jiaan'ch tsu'udsät, cadiéeyäp je'eduhñ, hoy hamdsoo jaduhñ jia mäna'añ cooc tyijy ja'a Dios tøø miäna'añ coo hajxy nga'a tsu'udsät. Paady jaduhñ miäna'añ, wehñdä tsu'u'ch hänäjty tøø quiumuu'xyii maa habojsnaxiä wyiinduumän. Jaanä jaduhñduhmbä, hoy ñä'a tiiguiöxpä, pøn jaduhñ ca'a

najuøoby pø tøø Dios cuhdujt yecy je'eguiøxpä, o pø caj, coo jaduñ jiaančh jatcø'øwät, cädieëyap jaduhmbä.

15

¹⁻² Nnajuøoyyäm højts jaduñ coo quia'a cädieëyä coo hajxy hotyijä ngaayy nhúucämät. Pero tsøgä nmägu'ughajpädøjc ja'a Diosmädia'agy jaac yajmäbøjcäm, ja'a hajxy naamdägo'øy habøjpa, ja'a hajxy jaduñ mänaambä cooc tyijy quia'a hawiinmatsä coogä tsu'u'ch ndsút'sämät, coogä vino nhúucämät. Cabä nhamdsoo cuhdujthajtiä hajxy nyaghjätämät; møødä Dioscuhdujt hajxy nyaghjätämät. ³ Hix, mänaa Jesucristo yaa yhitiän hädaa yaabä naaxwiin, cabä yhamdsoo cuhdujt hänäjty yaghity. Ja'a Tieediä miädia'agy jaduñ quiudiuunä, paady jaduñ chaachpøjcy. Jaduñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian: "Pønjaty miich haxøog xñänøomb, jaduñ mäwiin miäbaady nejjiam høøch xñänøombän", nømä Jesucristo ja'a Tieedy nämaayy. ⁴ Ja'a højtsøxpä Dios ja'a miädia'agy jecy yajcujahyyä, jaduñ hajxy hoy ngapxtäcämät. Jaduñ højtsä tøyhajt nmøødhjätäm coo Dios yajtøjiada'añ neby jecy yajcujahyyän coo højts jim xyajncxäänäm maa wyiinduuman. Coö hajxy jaduñ nnajuøoyyäm coö hajxy jim nnøcxäänäm, paady hajxy hotyijä nmeex'tjúcämät. Cab hajxy tsøc jootmayhjätm, hoy hajxy øøypänejpä cu nja jajt cu nja habéjäm. ⁵ Ja'a Dios hajxy jaduñ xpiuhbéjäm coö hajxy jaduñ nmeex'tjúcämät, coö hajxy jaduñ nga'a jootmayhjätmät. Ween mijtsä Dios xpiuhbety coö hajxy jaduñ mbahixät nebiä Jesucristo hoy yhitiän. Jootcujc hajxy jaduñ nmimioødhidøjät tu'ugmädia'agy. ⁶ Jaduñ hajxy tu'ugmädia'agy mhidät coö Dios hajxy mgapxpäadät møj jaančh. Ja'a Dios, ja'a Jesucristo Tieedy je'e. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsønähjätäm.

⁷ Hoorä, nebiä Jesucristo hajxy xchøjcäm, jaanä jaduñ hajxy hamuumdu'joot niichøjcämbät. Coö cu'ug hajxy jaduñ xyhixämät coö hajxy hänäjty nniichøjcäm, jaduñä cu'ughajxy ñajuo'øwaambä coö Dios miojja jiaančhä. ⁸ Jéquiänä Dios jaduñ miänaañ coogä yajnähaaats yajcuhwaatspä quixa'añ maa judiøshajxiän. Ja'a judiø ja'a yhapä tieedy hajxy, je'eds hajxy jaduñ jecy hawäänäxä, møødä Abraham, møødä Isaac, møødä Jacob. Coö Jesucristo yaa quiejxä hädaa yaabä naaxwiin, hoyyä judiøshajxy piuhbedyii. Tøjiajt jaduñ nebiä Dios jecy miänaañän coö yajnähaaats yajcuhwaatspä hänäjty quixa'añ. Hix, tømiädiacpä Dios. Caj mänaa yhöñnda'agy. Tøyhajt jaduñ. ⁹ Jaanä jaduñduhmbä, paadiä Jesucristo yaa quiejxä, hoyyä jäya'ayhajxy piuhbéjtäbä, ja'a hajxy ca'a judiøspä. Coö hajxy jaduñ ñäxúu'tsäbä ja'a Diøsam, paadiä Dios hajxy møj jaančh quiapxpaady. Jaduñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian:

Miich ngapxpaadaamby møj jaančh näguipxy møød hajxy ca'a judiøspä.

Høyháamhøch miich nwiingudsähgø'øwa'añ,

nømä Dios nämaayy. ¹⁰ Wiingtuumä Diosmädia'agy myiñgumbä cujaay:

Mijts ca'a judiøspä, xoonä'ag hajxy møødä Dios quiu'ughajxy näguipxy.

¹¹ Jaduñ cujaay myiñgumbä wiingtuum:

Mijts ca'a judiøspä, weenä Dios hajxy møj jaančh mgapxpaady wiinduhmyhagajpt.

¹² Wiingtuumä Isaías jecy quiujähguiumbä:

Ja'a Isai yhapä yhoc, minaanb je'e miähane'ema'añ.

Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiøspä, je'eds hajxy jaduñ hane'emäänäp.

Jaaya'ay hajxy jaduñ jiøbhixyp coö hajxy min yajnähwa'ads yajcuhwa'adsa'añii,

nømä Jesucristo jecy ñänøømä, møødä jäya'ayhajxy ca'a judiøspä.

¹³ Hoorä mijts, coö Diosmädia'agy hajxy tøø mmäbøcy, weenä Dios hajxy hoyhoy xyajxoonä'agy, ween hajxy xyaghity jootcujc. Hix, tøø Dios hajxy xyhawäänäm coogä hoyhajtä weenhajtä hajxy xmiø'owäänäm ca'xy pedyii. Hamuumdu'joot hajxy jaduñ mjøbhixät. Xpiuhbédbä Dioshøpitu hajxy jaduñ ja'a miäjaahaam.

¹⁴ Mägu'ughajpädøjc, nmøødhøchä tøyhajt jaduñ coö hajxy hamuumdu'joot mniichocy mnibia'häyoyii, møød coö hojioot hajxy nmøødä, møød coö Diosmädia'agy hajxy hoy mwiinjüø'øy, møød coö hajxy mjaty mägapx hane'em. ¹⁵⁻¹⁶ Nébiøch hädaa nocy cham ngujaayän, hamøc hadsaach mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emy. Nyagjahmiejch mijts jaduñ jadähooc. Nmøødhøchä cuhdujt jaduñ coö mijts nyagjahmieðsä. Hix, ja'a Diøshøch jaduñ tøø xtiuungmo'oy coöchä miädia'agy nyajwä'xät ja'a Jesucristocøxpä jim maa mijtsän, mäduhjtä hajxy mga'a judiøshaty. Coö jäya'ayhajxy nämay miäbøgat hamuumdu'joot ja'a Dioshøpitu miäjaahaam, mänit hajxy quiumaya'añii ja'a Diøsam.

¹⁷ Jootcujc-høch jaduñ niijwiø'oyii coöchä nduung tøø yhojø'øy, ja'a Diøshøch tøø xmiø'oyäbä. Ja'a Jesucristøch jaduñ xpiuhbejp, päadyhøch nduung tøø yhojø'øy. ¹⁸ Jayøoyyøch cham nmädia'aga'añ nebiätyhøchä Jesucristo xpiuhbejty mänäbøchä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy nyajmäbøquiän, ja'a hajxy ca'a judiøspä. Cäbøch nmädia'aga'añ nebiätii wiinghänä'c-hajxy tøø tiuñ. Mädia'agyhämhøchä jaaya'ay nyajmäbøjcy, møød

coochä hoy-yagjuoññäbä hänajty nyajcähxø'ogy. ¹⁹ Ja'a Dios, ja'a miäjaahaamä hijxtahnd tøø yajcähxø'ogy hoy-yagjuoññä. Ja'a yhEspirituhaamä jäya'ay tøø yajmäböcy. Wiinduhmyhagájphthöchä Diosmädia'agy hoy nyajwa'xy ja'a Jesucristocøxpä, coo jaaya'ay hajxy hoy xñähho'túutäm. Jímhøch ndägøøyy wädijpä Jerusalén. Jäguémhøch hoy nwädity. Høxtä jímhøch hoy nwädity maa naax xiøhatiän Iliria. ²⁰ Jayóoyyøch jim tøø nwädity majatiä Jesucristo hänajty tøø quia'a mädoyhadyijän. Jaduhnhøch nnä'ägä wädityhaty. Hix, cábøchä Dios xtiungmooyy cooch nwädität maa wiinghäna'cä Diosmädia'agy hänajty tøø yajwa'xiän. ²¹ Pønjetiä Diosmädia'agy tøø quia'a mädoy, je'eçh tøø nyajwiingapxø'oy. Jaduhñ jim myiñ cujaay jaaya'aguixøpää maa Diosmädia'aguian, ja'a hänajty cahnä miädoybä: Pønjaty ca'a mädoobnä coo Dios ja'a yajnähwaatspä tøø quixy, je'edshajxy jaduhñ mädoyhadaamb.

Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hijty ca'a mädoobnä, jaduhñ hajxy yajmøødmädia'aga'añii coo hajxy näxuuchii ja'a Diosäm.

²² Tøøch jim mayhooc nja nøcxa'añ maa mijtsän jim Roma. Pero cábøch hijty xñäbaadøøyyä cooch jim nñøcxät. Hix, ja'a Diosmädia'agyhøch hijty nyajwa'xyp wiinduhmyhagajpt. ²³ Pero tøøch nwädijpäðøøñä wiinduhmyhagajpt. Mobädäjpñøch jim nnøcxaanä maa mijtsän. Tøø jaduhñ majiomøjt yhiñä cooch jim tøø nja w'i'i nøcxa'añ maa mijtsän. ²⁴ Cooch mäböcy hänajty jim nnøcxa'añ España, mänitøch mäböcy jim ndu'unaxø'owät maa mijtsän. Jootcújc-høch jaduhñ nnijwiø'owøøjät cooch mijts jaduhñ nguhixät. Mänitøch njaac tu'uyó'oyät cooch hänajty jim nnøcxa'añ España. Mänitäts mijts hii xpiuhbedät. ²⁵⁻²⁶ Pero cab jaduhñ choj näbaadø'owa'añ cooch jim nnøcxät maa mijtsän. Hix, Jerusalénhøch jayøp nñøcxa'añ. Xädø'øñhøch jim nøcxy nyega'añ. Ja'a häyøobädøjc-høch nøcxy nmo'owa'añ, ja'a hajxy mäbøjpä. Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jim tsänaabiä Macedonia møød jim Acaya, jaaya'ayä xädø'øñ hajxy yajmujc. Høøchä xädø'øñ hajxy xyajmäguexaamb cooch hänajty jim nnøcxa'añ Jerusalén. ²⁷ Hamdsoojot hajxy yajmujcy, ca'a yhøøchä nnämaayy coo hajxy yajmúgät. Hawiinmats jaduhñ coo mäbøjpädøjc-hajxy piuhbedøøjät, ja'a hajxy jim tsänaabiä Jerusalén. Hix, judiøshajp hajxy je'e. Jaaya'ayä Diosmädia'agy hajxy jim mäbøjtsohn Jerusalén mänaabä Diosmädia'agy tiägø'oyän wädijpä ja'a Jesucristocøxpä. Mänitä jäya'ayhajxy høxhaam jiaac mädoyhajty, ja'a hajxy ca'a judiøspä. Miäbøjc hajxy je'ebä. Paady jaduhñ yhawiinmatsä coo ja'a judiøshajxy piuhbedøøjät ja'a jäya'ayhäxiäm, ja'a hajxy ca'a judiøspä. ²⁸ Hoorä, coochä xädø'øñ hänajty jim hoy tøø nyecy Jerusalén, mänitøch mäböcy jim nnøcxa'añ España. Mänitøch jim ndu'unaxø'owät maa mijtsän jim Roma. ²⁹ Y cooch jim nmédsät maa mijtsän, nägø'ø nädécypiøchä Jesucristo xpiuhbedä'añ cooch mijtsä Diosmädia'agy nyajñhixø'owät, jaduhñ hajxy tu'ugmucy nhijtämät jootcuyc. Nmøðhøchä tøyhajt jaduhñ.

³⁰ Mägu'ughajpädøjc, tu'ugmädia'aguiaä Jesucristo hajxy nmøðhijtämä, ja'a hajxy nWiindsønhajtäm. Ja'a Dioshøpitu hajxy xyajniçøjcäm. Huuc tunä mayhajt hajxy maaçh høøchøxpän. Tsögä Dios hajxy hamuumdu'joot mänuu'xtäacäm maaçh høøchøxpän ³¹ coochä Dios jim xñäwä'anät Judeanaaxooty maa jäya'ayhajxy ca'a mäbøjpän. Jaduhñä Dios hajxy nmänuu'xtäacämbät coochä mäbøjpädøjc-hajxy jim jootcuyc xtiøjmø'owät jim Jerusalén cooch jim nmédsät xädø'øñyejpä. ³² Y coo Dios jaduhñ miänä'anät, mänitøch jim nwiimbidät, mänitøch jim jootcuyc nnøcxät maa mijtsän. Jootcújc-høch jaduhñ jim nbøø'xät. Hwiñ haxøpy hajxy mänit nnijiootcapxmøpcøjcämät. ³³ Xmióoyämä Dios ja'a moyhajtä weenhajt hajxy. Wéenäs mijts nägøxiä xpiuhbety.

16

¹ Jímhøchä nmägu'ughajpää tu'ug çhäna'ay maa cajpt xiøhatiän Cencrea. Febe xiøhaty. Diosmädia'agymiäbøjpä je'ebä. To'oxiøjc je'eduhñ. Mäbuhbejp jaduhñ maa tsajtøjcän. ² Coo Febe jim miédsät maa mijtsän, naxy hajxy jootcuyc mdehm miägu'ugpögät ja'a Jesucristocøxpä. Hawiinmats coo hajxy jaduhñ nmägu'ugpögät pønjetiä Diosmädia'agy mäbøjp. Mmø'owäbä Febe hajxy jaduhñ tijaty yajmaajajpy. Hix, näxyhøch jaduhñ xpiuhbety. Nämäy hajxy jaduhñ tøø piuhbedyii.

³ Nyajpøø'xypøchä Prisca møødä Aquila. Tøøch hajxy jaduhñ xmiøødtuñ ja'a Jesucristocøxpä. ⁴ Tøøch hajxy jaduhñ jim xñäwa'añ mähahñdium. Päädyhøchä Dioscujú'uyäp nmo'oy. Jaduhñä mäbøjpädøjcä Dioscujú'uyäp hajxy yejpä, ja'a hajxy ca'a judiøspä, wiinduhmyhagajpt. ⁵ Møøðhøchä jäya'ay jaduhñ nyajpøø'xpä, pønjaty jaduhñ hamugøøby Dioswiingudsähgøøbiä maa Prisca tiøjc-hajxiän. Møøðhøchä Epeneto nyajpøø'xpä. Jaançh tehñ yhöyhøch je'eduhñ xmiägu'ughaty. Jaaya'ayäts jim mäbøjtsohn ja'a Jesucristocøxpä maa naax jaduhñ xiøhatiän Asia. ⁶ Nyajpøø'xypøchä Mariabä. Jaançh tehñ yhoj jim tiuñ maa mijtsän. ⁷ Nyajpøø'xypøchä Andrónico møødä Junias. Høøch nmägunaaxhajxy je'e. Näguipxyhøch hajxy hijty xmiøødtsumyçhäna'ay. Hoy piønä jaduhñ fajjuø'oy coo hajxy

Dyiosquexiä. Paady hajxy jaduhñ quiejxä, coo Diosmädia'agy hajxy jaduhñ yajwä'xät. Jayöjp hajxy miäböjcy ja'a Jesucristocöxpä. Hөөч һөхһаам njaac mäböjc.

⁸ Nyajpoo'xypöchä Ampliato. Hөһөчһөч je'e xmiöødnijootpaadyii ja'a Jesucristocöxpä, ja'a hajxy nWiindsöñhätäm. ⁹ Nyajpoo'xypöchä Urbano. Näguipxy hajxy je'e xmiöødtuünäm ja'a Jesucristocöxpä. Nyajpoo'xypöchä Estaquis. Hөһөчһөч je'eduhñ xmiägu'ughaty.

¹⁰ Nyajpoo'xypöchä Apeles. Tөө jiaañch tehñ miee'xtucy ja'a Jesucristocöxpä. Nyajpoo'xypöch pönjaty jaduhñ jim tsänaaby maa Aristóbulo tiöjcän, ja'a hajxy mäböjpä.

¹¹ Nyajpoo'xypöchä Herodiön. Hөөчһөч nmägunaax je'ebä. Nyajpoo'xypöch pönjaty jaduhñ jim tsänaaby maa Narciso tiöjcän, ja'a hajxy mäböjpä. ¹² Nyajpoo'xypöchä Trifena mөөdä Trifosa. Tuumb hajxy jaduhñ ja'a Jesucristocöxpä, ja'a hajxy nWiindsöñhätämbä. Nyajpoo'xypöchä Pérsida. Jaañch tehñ chójcäp je'e. Hoy jiaañch tehñ tiuumbä maa Jesucristocöxpän.

¹³ Nyajpoo'xypöchä Rufo mөөdä tiaj. Jaañch tehñ yhooyä Rufo ja'a Jesucristo miädia'agy pianöcxä. Jaduhñhөчhä tiaj njuöøyyä nébiöch nhamsoo tajján.

¹⁴ Nyajpoo'xypöchä Asíncrito, mөөdä Flegonte, mөөdä Hermes, mөөdä Patrobas, mөөdä Hermes, mөөdä mäböjpädöjc jaac jimbä. ¹⁵ Nyajpoo'xypöchä Filólogo, mөөdä Julia, mөөdä Nereo mөөdä piuhdo'oxy, mөөdä Olimpás, mөөdä Diosmädia'agymiäböjpähajxy jaac jimbä.

¹⁶ Xi'ig xon hajxy mniyajpoo'xöjät ja'a Jesucristocöxpä. Xyajpoo'xp mijtspä, ja'a hajxy mäböjpä ja'a Jesucristocöxpä wiinduhmyhagajpt.

¹⁷ Mägu'ughajpädöjc, jii jäya'ayhajxy näje'e wiädity, wiing hajxy yajnähiö'öy; cab hajxy yajnähiö'öy nej mijts tөө mhaböquian ja'a Jesucristocöxpä. Cabä jioot hajxy xyajmädsocy coo mijts tu'ugmädia'agy mhidät maa Diosmädia'agyquiöxpän. Jaduhñ hajxy yajnähiö'öy coo wiingmädia'agy hajxy mbadu'tübögät. Naxy hajxy mdehñ ñigwieendähadöjät maa jaaya'ayhajxy jaduhñbän. Cab hajxy jim mnöcxö'öwät maa jaaya'ayhajxy jaduhñbän.

¹⁸ Hiç, cabä Diosmädia'agy hajxy yajnähiö'öy ja'a Jesucristocöxpä. Jaduhñ hajxy yajnähiö'öy nebiä cu'ughajxy jia mädowa'añän. Paady hajxy jaduhñ yajnähiö'öy, yajmäjuyamb hajxy jaduhñ; jaduhñ hajxy hoy jiatcö'öwa'añ nebiä jioot hajxy choquian. Hoy yajxon hajxy jia capxy jia mädia'agy. Pero xjia wi'i yajtägoyyaamb mijts jaduhñ.

¹⁹ Hopionä tөө miädoyhaty coo mijtsä Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmäböcy ja'a Jesucristocöxpä; päadyhöch jootcuyc mniijiäwö'öyii ja'a mijtsöxpä. Jaduhñ mijts nyajmädsocy coo hajxy mniyajcopcö'öwöjät, jaduhñ hajxy hoy mwädität, jaduhñ hajxy haxöög mga'a jäya'ayhadät. ²⁰ Ja'a Dios hajxy xyaghidaamb jootcuyc. Coo hajxy mga'a möjpädä'agät waambatiä höñndaacpä hajxy xjia wi'i yajnähiö'öwa'añ, jaduhñä Dios ja'a möjcu'ugong quia'a yajmäjädä'agät. Y cabä möjcu'ugong hajxy nej xtiüünnät. Ween mijtsä Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt tehngajnä xmiö'oy, ja'a hajxy nWiindsöñhätämbä.

²¹ Xyajpoo'xp mijtsä Timoteo. Hөөчһөч jaduhñ xmiöødtuumb. Jaanä xyajpoo'xp mijts jaduhñ ja'a Lúciobä, mөөdä Jasón, mөөdä Sosipater. Haagä hөөчһөч nmägunaaxhajxy je'e.

²² Hөөчһөч Percio, hөөчһөч hädaa nocy ngujahby. Jaanä hөөчһөч mijts nyajpoo'xpä ja'a Jesucristocöxpä.

²³ Xyajpoo'xp mijtsä Gayo. Yaaçh jaduhñ nhity ja'a Gayo tiögooty. Yejpiä tiöjc jaduhñ coo mäböjpädöjc-hajxy yaa yhamugö'öwät Dioswiingudsähgööbiä. Xyajpoo'xp mijtsä Erasto. Jim je'e tiuñ hagujc. Xädö'öñgieendähajp jim. Mөөdä hermano Cuarto hajxy xyajpoo'xpä.

²⁴ Ween mijtsä Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt xmiö'oy nägöxiä. Amén.

²⁵ Hoorä, tsögä Dios hajxy möj jaañch capxpäatäm. Jaaya'ay mijts hamuumdu'joot xjiaac yajmäböğäp ja'a Jesucristocöxpä. Jaduhñhöch nnä'ägä yajnähiö'öyhaty coo Dios ja'a Jesucristo quiejxy. Jaduhñä Jesucristo hajxy hoy xyajnähwäatsäm nägöxiä, mөөdä judioshajxy, näguipxy mөөdä ca'a judioshajxypä. Tөһhajt jaduhñ. Jeqüianä Dios jaduhñ wyiinmaayy, pero cab jaduhñ choj yajtöjajaty. Paady hajxy nga'a tsoj wiinjuöøyyäm.

²⁶ Pero jim jaduhñ myñ cujaay maa Diosquexyhajxy jecy quiujahyyän. Jim jaduhñ cöxiä quiapxtöy. Naamnä hajxy jaduhñ tөө nwiinjuöøyyäm. Paadiä Dios jaduhñ yhanehmnä coo mädia'agy ja'a Jesucristocöxpä wiä'xät wiinduhmyhagajpt, jaduhñä jäya'ayhajxy nägöxiä miäböğät, jaduhñ hajxy quiudiüumbät. Homiänaajä Dios yhity.

²⁷ Jagooyä Dios tөө wyiinmay coo hajxy xyajnähwäatsäm, coo hoyhajtä weenhajt hajxy xmiöøyyäm. Ja'a Jesucristocöxpä Dios möj jaañch quiapxpäadyii cöjxta'axiöø. Amén.

1 Corintios

¹⁻² Høøch Pablu hädaa nocy cham njahby. Dióshøch xwyiinguejx coochä Jesucristo xquiuguexyhädat. Mijts hädaa nocy cham nyajnjahby, pønjaty ja'a Diosmädia'agy mäbøjp maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Corinto. Dios ja'a Jesucristo jaduñ quejx coo hajxy hoy xñähho'túutäm, pønjaty ja'a Jesucristo miädia'agy mäbøjcäp wiinduhmyhagajpt. Jaaya'ay hajxy nWiindsønähjätäm. Dios hajxy xyajnähdijäm coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutämät. Ja'a hermano Sòstenes, xyajpoo'xp mijts je'ebä. ³ Weenä Dios hoyhajt weenhajt hajxy xmio'oy møødä Jesucristo. Ja'a Dios hajxy nDeedyhäjtäm.

⁴ Homiänäajøch ja'a Dios nnäma'ay Dioscujú'uyäp je'eguiøxpä coo Dios mayhajt tiuñ maa mijtsøxpän. Paadiä Dios mayhajt jaduñ tiuñ, coo Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy mmøødhity. ⁵ Coo hajxy jaduñ mmøødhity, paadiä Dios hajxy tøø xpiuhbety møj may, jaduñ hajxy hoy mgäpxät, jaduñ hajxy hoy mwijnjuø'owät cøxiä. ⁶ Coo højts mijts ja'a mädia'agy tøø nyajwiiingapxø'oy coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, paadiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbøjnä. ⁷ Coo hajxy jaduñ mmäbøjnä hamuumdu'joot, paadiä Dios mäjaa hajxy xjiaançh tehñ mio'oy coo hajxy mgudiüñ waambaty hajxy xyhane'emy. Mjøbhiixyp mhajuøøbiä Jesucristo hajxy jaduñ coo quiädaactägatsa'añ. ⁸ Dios hajxy xpiuhbedaamb coo miädia'agy hajxy hoy mgudiüñät. Paady mijts Dios hänajty xpiäda'aga'añ hawa'adstuum coo ja'a Jesucristo ja'a haxøøgjäya'ay hänajty yajcümädowaannä. ⁹ Tøyhajt ja'a Dios miädia'agy jaduñ. Cabä Dios mänaa yhöhnda'agy. Jaaya'ay hajxy tøø xyajnähdij coo yHuung hajxy mmøødhjätä tu'ugmädia'agy. Ja'a Jesucristo je'e.

¹⁰ Hermanadojç, ja'a Jesucristo miädia'agyhöch mijts cham nyajmøødcapx nyajmøødmädiaactägatsaamb coo hajxy tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mhidät maa tsajtøjcän. Cab hajxy ti myajtsibø'owät. ¹¹ Päädyhöch jaduñ nmäna'añ, tøøchä hermanohajxy xyajmädohyaty coog hajxy mnimiädsibø'oyii. Jim hajxy chooñ maa Cloé tøjçän. ¹² Wiingätiägä mädia'agy hajxy mbanøcxy. Näje'e hajxy miäna'añ cøogøch høøch nmädia'agy hajxy xpianøcxä. Näje'e hajxy miänaambä coogä Apolos miädia'agy hajxy pianøcxä. Näje'e hajxy miänaambä coogä Pedro miädia'agy hajxy pianøcxä. Y näje'e hajxy miänäängombä coogä Jesucristo miädia'agy hajxy pianøcxä. ¹³ Pero cabä Jesucristo miädia'agy hajxy madiu'u nyajnähiixøoyäm. Hix, jaaya'ay mijts jaduñ xñähho'tuut cruzcøxp, ca'a yhöøch mijts nnähho'tuut. Paady hajxy mnäbejty coo Jesucristo miädia'agy hajxy mbanøcxä, ca'a jie'eguiøxpä cooch høøch nmädia'agy hajxy xpianøcxä. ¹⁴⁻¹⁵ Jagóoyyøch ja'a craa Crispo nyajnäbejty maa mijtsän møødä craa Gayo. Cábøchä wiinghäna'c jim nnä'a yajnäbejty. Cab hajxy jaduñ mmänä'anät cooc tyijy nyajnäbejty. Päädyhöchä Dios jaduñ nnäma'ay Dioscujú'uyäp. ¹⁶ (Jexioo, chamçh njahmiejtstääcombä coochä Estéfanaahajxy nyajnäbejtpä, møødä yhuung møødä tio'oxy. Cab ndijy wiinghäna'c njaac yajnäbejty.) ¹⁷ Ca'a jläya'ay-yajnäbéjpoçh Jesucristo xquiejxy. Diosmädia'agy-yajwä'xpøch xquiejxy coo hajxy xñähho'túutäm cruzcøxp. Cooch jaduñ nwädity Diosmädia'agy-yajwä'xpä, howyiinjuøøñøch hänajty ngapxy nmädia'agy. Päädyhöch jaduñ ngapxy nmädia'agy howyiinjuøøñä, chøjpiøch njoot jaduñ coo hajxy hoy mwijnjuø'owät ja'a Jesucristocøxpä. Cábøch njoot chocy cooch nmädia'agy hajxy xquiumäayyät je'eguiøxpä cøogøch tyijy yajxon ngapxy nmädia'agy.

¹⁸ Nmäbøjcäm ja'a mädia'agy hajxy jaduñ coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm cruzcøxp. Pønjaty häda'agaamb møjcu'uhaam, coo hajxy miädooy coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp, ñäxiicypy hajxy jaduñ je'eguiøxpä cooc tyijy jagooyyä cädieyhäna'c-hajxy yagho'ogyii cruzcøxp. ¹⁹ Jaduñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Ja'a häna'c-hajxy cuwiinmahñdydpä, ja'a tyijy hajxy howyiinmahñdymøødpä, cábøchä wyiinmahñdyhajxy nyajtsoobaadaañ,

nømä Dios miänaañ. ²⁰ Hoorä, yajcähxø'piä Dios coo jäya'ay wyiinmahñdyhajxy quia'a tsoobaada'añ, ja'a hajxy niñänøømäbä cuwiinmahñdy, ja'a tyijy hajxy howyiinmahñdymøødpä. Näxiicypä Dios jaduñ. ²¹ Jaançh tehñ quuiwiinmahñdyä Dios tu'uguä. Je'e jaduñ mänaañ coo højts ja'a miädia'agy nyajwä'xämät coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Pønjaty jaduñ mäbøjp, Dios jaduñ wiinmahñdyhajt coo hajxy jaduñ yajnähwa'adsøøjät ja'a piojpä quiädieyhajxy, hoyyä jäya'ayhajxy näje'e jia näxi'igy. Ca'a yhöjts nhamdsoo wiinmahñdyhaam ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy xyajwiiinjuøoyäm. Jaduñhä Dios miänaañ.

²² Ja'a judioshajxy, coogä hoy-yagjuøøñäbä hajxy yhixät, mänitac tyijy hajxy jaduñ miäbøga'añ. Y ja'a griegohajxy, mänitac tyijy hajxy jaduñ miäbøga'añ coogä jäya'ay miädia'agy hajxy miädoowät, ja'a hajxy niñänøømäbä cuwiinmahñdy, ja'a tyijy hajxy

howyiinmahñdy mōōdpä. ²³ Pero hōjtshjätäm, jaduhñ hōjts nmädiäacäm coo Jesucristo hajxy xñähhō'túutäm cruzcōxp. Cabä judiōshajxy jaduhñ miäböcy. Cab hajxy jaduhñ miäna'añ cooc tyijy Jesucristo quia'a Dioshuungä. Hix, nōm hajxy miäna'añ cooc tyijy ja'a Dioshuung quia'a ho'oga'añ cruzcōxp. Hoorä, ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiōspä, ni je'e hajxy quia'a mäböjpä. Hoñäxiicnä Diosmädia'agy hajxy miädoy. ²⁴ Pero coo Dios hajxy tōō xwyiimbiiwäm, paady hajxy nmäböjcäm coo Jesucristo hajxy xñähhō'túutäm, hoy hajxy nja judiōsäm. Coo hajxy jaduhñ xñähhō'túutäm, jaduhñä Dios yajcäxhō'cy coo mäjaa miōōdä, coo quiuwiinmahñdiä. ²⁵ Coo Dios ja'a yHuung ñähdujcy coo yagho'ogōōjät, paadiä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyijy Dios quia'a cuwiinmahñdiä, cooc tyijy mäjaa quia'a mōōdä. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäböcy, paady hajxy jaduhñ miäna'añ. Hoyyä Dios ja'a wiinmahñdy häxōpy weeñtiä jia mōōdä, ni jaduhñä jäya'ay wyiinmahñdyhajxy häxōpy quia'a najtspaadōōyyä. Jaanä jaduhnduhmbä, hoyyä Dios ja'a mäjaa häxōpy weeñtiä jia mōōdä, ni jaduhñä jäya'ay miäjaahajxy häxōpy quia'a najtspaadōōyyä.

²⁶ Hermanodōjc, huuc mädow hajxy, mänaa mijts Dios xwyiimbiiyyän, cab hajxy hānajtj nāmay mhōxpōquiä, näjé'eyyäm; cab hajxy hānajtj nāmay mmäyōōjä, näjé'eyyäm; cabä mōjcuhdujt hajxy hānajtj nāmay mmōōdä, näjé'eyyäm. ²⁷⁻²⁸ Nmäböjcäm ja'a Diosmädia'agy hajxy. Xpiéjxäm jäya'ay hajxy hijty coo hajxy hijty nga'a hōxpōquiäm, coo hajxy hijty nga'a mäyōōjäm, coo mōjcuhdujt hajxy hijty nga'a mōōdhjätäm. Xxiōghjätäm ja'a jäya'ay hajxy hijty jaduhñ. Pero coo Dios hajxy xwyiimbiiwäm, jaduhñä Dios ja'a jäya'ay yajtsähdiuundägajch, ja'a hajxy hijty xpiéjxämbä. Jaduhñä Dios yajcäxhō'cy coo hajxy hānajtj tōyhajt quia'a hōxpōquiä, coo hajxy hānajtj tōyhajt quia'a mäyōōjä, coo mōjcuhdujt hajxy hānajtj tōyhajt quia'a mōōdä. ²⁹ Hix, cab jaduhñ pōñ jim ñiguiumayānänä Dioswiinduum. ³⁰ Dios hajxy jaduhñ xpiädäacäm tu'ugmädia'agy mōōdä Jesucristo. Jaduhñä Dios yajcäxhō'cy coo quiuwiinmahñdiä coo Jesucristo yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xñähhō'túutäm. Jaduhñ hajxy xyajñähwäatsäm ja'a nōbjap ngädieeyhjäjtäm. Jaduhñ hajxy xpiädäacäm hawa'adstum. ³¹ Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: "Cab hajxy hamdsoo nnguiumäyyämät. Tsögä Dios hajxy mōj jaančh pädiäcäm."

2

¹ Hermanodōjc, mänäajōch mijts nnähōōchooñän, mänäajōch mijts ja'a Diosmädia'agy nyajwiingapxōōchooñän, cab mijts yajxōñ nmōōdmädiacy. ² Coočh hānajtj jim nnōcxa'añ maa mijtsän, tōōčh hānajtj nwiinmahñdyhaty coo Jesucristo hajxy hānajtj nyajmōōdmädia'aga'añ, coo hajxy hānajtj je'e tōō xñähhō'túutäm cruzcōxp. Cábōch wiingmädia'agy hānajtj nmädiä'aga'añ. ³ Nnajuōōbiōch hānajtj coočh hānajtj hoy nga'a capxa'añ ja'a nhamdsoo copc-hāamhōch. Hōxtä tsähgōōbiōch hānajtj; hōxtä tsäyūubiōch hānajtj. ⁴ Hōyhōch hānajtj yajxōñ nga'a jagä mädia'agy, xpuihbéjōch ja'a Dioshēpīritu hānajtj ja'a miäjaahaam neby hajxy jaduhñ ca'xy mwiinjuō'owät. ⁵ Hix, chojpiä Dios ja'a jioot jaduhñ coo miädia'agy hajxy mmäböjcät. Ja'a miäjaahaamä Dios hajxy xyajmāböcy, ca'a quiuwiinmahñdyhāna'c hajxy jaduhñ xyajmāböjp.

⁶⁻⁷ Ja'a hāna'c-hajxy cuwiinmahñdydpä hädaa yaabä naaxwiimbä, cábōch hajxy jaduhñ xñānōmy cooçh nguwiinmahñdiä. Jaduhñhōch hāna'c-hajxy xñānōmōmbä cooçh nga'a cuwiinmahñdiä, ja'a mōjcuhdujtmōōdpähajxy ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäböjpä. Mänitä miäjaahajxy piōgāāñäxä mōōdä wyiinmahñdyhajxy coo hädaa yaabä naaxwiimbä hānajtj quihdägoyya'añ. Pōnjatiä Diosmädia'agy ca'xy cudiuumb, ñajuōōby hajxy jaduhñ coo Dios tōyhajt quiuwiinmahñdiä. Paady hajxy jaduhñ ñajuōōcy cooçh jaduhñ tōō nyajmōōdmädia'agy coo Jesucristo hajxy tōō xñähhō'túutäm, mōōd coo hajxy jim nnōcxaāñäm Dioswiinduum. Jequiän ja'a Dios jaduhñ wyiinmaayy. Cahnä naaxwiimbä hānajtj yhawijy tiōōxta'agy. Cabä Dios ja'a wyiinmahñdy choj yajwiingähxō'cy. Cahnä hajxy xyajwiinjuōōyyäm hōxtä jäda'anābaadyñä. ⁸ Pero cabä mōjcuhdujtmōōdpähajxy jaduhñ wyiinjuō'owa'añ. Coo hajxy cu wyiinjuōōyy, cabä Jesucristo hajxy cu miōjpahbejty cruzcōxp. Piädaac ja'a Dios ja'a yHuung jaduhñ coo yaa wyiingudsähgō'owōōjät hädaa yaabä naaxwiin. ⁹ Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: Ni pōñ quia'a hixyñä, ni quia'a mädoyñä,

ni quia'a wiinmayñä nebiatiä Dios hoyhajt weenhajt mio'owa'añ pōñ jaduhñ chojpy.

¹⁰ Ja'a hōjtshjätäm, tōō Dios hajxy xyajwiinjuōōyyäm ja'a yhEspīrituhaam nebiaty jaduhñ wyiinmahñdyhajty. Yhōxtaabiiä yhEspīritu jaduhñ neby hajxy hoy xyajwiinjuōōyyämät.

¹¹ Cabä wiinghāna'c jaduhñ xñajuōōyyät nebiaty hānajtj mwiinmay. Jagooyyä miich mhamdsoo juōhñdy jaduhñ ñajuō'owät. Jaanä jaduhñä Diospä, cab jaduhñ pōñ ñajuōōbiä nebiatiä Dios wyiinmay. Jagooyyä Dios yhamdsoo Espīritu jaduhñ ñajuō'oy. ¹² Tōō Dios ja'a yhEspīritu hajxy xmiōoyyäm coo hōjts ja'a miädia'agy jaduhñ nmäböjcäm. Ja'a yaabä juōhñdy, cab jaduhñ miäbaady nebiä Dios ja'a yhEspīritän. Paady hajxy jaduhñ xmiōoyyäm, jaduhñ hajxy xyajñajuōōyyäm coo hoyhajt weenhajt hajxy xñä'ä móoyyäm.

13 Jaduhñä jäya'ay hajxy nhawaandägájtäsäm coo hajxy jaduhñ xñä'ä móoyäm. Jaduhñ hajxy nhawaanäm nebiatiä Dioshespíritu hajxy xyajwiinjuóoyyäm. Jaduhñ hajxy nyajwiinjuóodiägájtäsäm je'eguióxpä coo Dioshespíritu hajxy mióødhajpä. Ja'a häna'c-hajxy tyijy cuwiinmahñdypä, cabä wiinmahñdy hajxy ca'xy mióødá coo tijaty mädia'agy hajxy hñajty xyajmóødmädia'aga'añ. Paadiä wiinmahñdy hajxy ca'xy quia'a móødá coo Dioshespíritu hajxy quia'a móødá. Pero højts, cab häjts nmädiäacäm ja'a nhamdsoo wiinmahñdyhaam.

14 Pønatiä Dioshespíritu ca'a móød, cab hajxy wyiinjuó'oy nebiatiä Dioshespíritu hajxy jia wi'i yajmóødmädia'aga'añii. Cábäc tyijy jaduhñ choobaady. Hix, coo Dioshespíritu hñajty mga'a móødá, cab jaduhñ mnä'ägädä wiinjuó'owät nebiä Dioswiinmahñdy. 15 Pønatiä Dioshespíritu móød, quióxy wiinjuóøby hajxy jaduhñ. Pønä Dioshespíritu ca'a móød, cabä cuhdujt hajxy mióødá coo hajxy miänä'anät cooc tyijy jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a yajnáhixó'oy, ja'a jäya'ay ja'a Dioshespíritu hajxy móødpä. 16 Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Cabä Dios wyiinmahñdy pøn ñajuóoyä. Cabä Dios pøn yajnáhixó'oyii." Pero nmóødhájtäm ja'a Jesucristo wyiinmahñdy hajxy jaduhñ.

3

1-2 Hermanodøjc, cooch jim nhooçhoñ maa mijsän, cábøch mijts tsipjaty nyajnáhixóoyy. Ja'a ca'a tsipjatyøch mijts jaduhñ nyajnáhixóoyy. Hix, je'enä hajxy hñajty mhityñä nebiä naamdagó'oybän maa Jesucristocøxpän. Jaduhñ hajxy hñajty mhity nebiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjpän. Cahnä hajxy hñajty may mwiiinjuó'oyñä maa Dioshespíritucøxpän. Y høxtä jäda'anäbaadyñä, cahnä hajxy jaduhñ may mwiiinjuó'oyñä. 3 Je'enä hajxy mniwyiinhocy mniwyiindoyiinä coo hajxy mga'a hity tu'ugmädia'agy. Cab hajxy jaduhñ mniwihocy mniimiee'xyii. Je'enä hajxy jaduhñ mjäya'ayhaty nebiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjpän. 4 Näje'e hajxy mmäna'añ: "Høøch ja'a Pablo miädia'agy nbanócxäp." Näje'e hajxy mmänaambä: "Høøch ja'a Apolos miädia'agy nbanócxäp." Cooc hajxy jaduhñ mga'a hity tu'ugmädia'agy, cähxø'p jaduhñ coo hajxy jaduhñ mjäya'ayhatyñä nebiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjpän.

5 Høøch Pablo, cábøch mõjcuhdujt nmóødá. Ni ja'a Apolos jaduhñ quiaa móødäbä. Cab jaduhñ yhähixó'oy coo højts nmädia'agy hajxy jaduhñ xyajtsibóoyyät. Jue'e højts, Dios højts jaduhñ xñä'ä moonsähajp. Dios højts jaduhñ xquiejx coo mijts jaduhñ nyajnáhixó'owät. Jaduhñ hajxy mmäbøjcy ja'a Dioscøxpä. Cøjwiinduuum højts ja'a Dios ja'a tuung xmiiooyy. 6 Høøch mijts ja'a Diosmädia'agy nyajnáhixóøchohn. Mänitä Apolos hajxy jaduhñ xjiaac yajnáhixóoyy. Pero Dios, je'e mijts jaduhñ xyajmäbøjc. Y tehngahnä hajxy xjiaac yajmäbøga'añ. Tehngahnä hajxy xjiaac yajmayó'owa'añ. 7 Høøch Pablo, cábøch mõjcuhdujt nmóødá. Ni ja'a Apolos jaduhñ quia'a móødäbä. Jagooyyä Dios mõjcuhdujt mióødá. Je'eduhñ tu'ug xyajmäbøgäp. Je'eduhñ tu'ug xyajmayó'owäp. 8 Tu'ugmädia'agyhøch ja'a Apolos nmóødhity, hoy højts cøjwiingtuung nja móødá. Cooc højts hoy ndünät, mänitä Dios mõjmayhajt tiünät maa højtsøxpän. Pero coo højts hamuumdu'joot nga'a tünät, mänitä Dios mayhajt hñajty weefñtiä tiunaambä maa højtsøxpän. 9 Højts ja'a Dios nmóødtuumby. Y coo mijts hoy mjäya'ayhaty, jaduhñä jäya'ay tøyhajt hajxy mióødá coo Dios hajxy hoy xyagjäya'ayhaty. Mijts ja'a Dios ja'a mwiinmahñdy xyajtägájtäsäp neby hajxy jaduhñ mhidät nebiatiä jioot chocy.

10-11 Tøøchä Dios xwyiinguexy coo mijts ja'a miädia'agy nyajnáhixóoyyät ja'a Jesucristocøxpä. Xmióoyyhøchä wiinmahñdy jaduhñ nebiøch mijts jaduhñ hoy nyajnáhixó'ød. Cabä cuhdujt jaduhñ myiñ coo pøn ja'a Dios miädia'agy yajtägájtäsät ja'a Jesucristocøxpä. Ween hajxy jaduhñ yajnáhixóøbiä nebiøch tøø nyajnáhixó'oyän. 12 Pønatiä Diosmädia'agy mäbøjp, jaduhñ hajxy tiuungghaty nebiä jäya'ayhajxy jaduhñ miädoyhädät ja'a Jesucristocøxpä. Näje'e hermanodøjc-hajxy hoy tiuñ. Paady hajxy jiaañch tehñ quiumayii. Jijby hajxy näje'e, cab hajxy hoy tiuñ. Paady hajxy jaduhñ quia'a cumayii. 13-14 Cooc Jesucristo hñajty yaa quidaactägatsa'añ, mänit jaduhñ quiahxó'oga'añ pønjaty hñajty hoy tøø tiuñ. Cøjxta'axiøø ja'a Dios jiahmiedsa'añ neby hajxy hñajty hoy tøø tiuñäbä. Møjmayhajt ja'a Dios tiunaambä maa häna'c hoy tøø tiuñän. Jaduhñ je'e quiahxó'ogaambä pønjaty hñajty hoy tøø quia'a tuñ. Cabä Dios mayhajt tiuna'añ maa häna'c hoy tøø quia'a tuñäbän. 15 Hawa'adstum hajxy yaghida'añii, pero hobiä nejpiä.

16 Jaduhñ hajxy nmäbäatäm hädaa hajxy njoothöjtämbä nebiä Diostøjcän coo Dioshespíritu hajxy nmóødhájtäm maa hädaa njoodootyhaixiän. Mnajuóøby hajxy jaduhñ, túhmäts. 17 Pønjaty haxøøg nä'ägädä jäya'ayhajp, hoyyä Dioshespíritu hajxy jia móødá jioodooty, päda'agäänäp hajxy hajøøxc. Hix, coo ja'a Dioshespíritu hajxy nmóødá ja'a njoodooty, pädiäts njoot hajxy wa'ads myaghidät. Hix, cabä Dioshespíritu hoñä'ä maajä yhida'añ majaty hñajty quia'a wa'adsä.

18-19 Näje'eg tyijy mijts madiu'u mnajuó'oy neby hädaa yaabä naaxwiimbä wiinmahñdy myiñ. Cab hajxy hamdsoo mniuguumayóød coo hajxy mjaty coo hajxy mnajuó'oy. Nømä Dios miäna'añ cooc hädaa yaabä naaxwiimbä wiinmahñdy quia'a tsoobaady.

Hahixøoby jaduñ coo mhamdsoo wiinmahñdy hajxy mnaajtshixóõñät, coo hajxy jaduñ nniibiäda'agóõjät nebiä ca'a wiinjuøobiän. Jaduhñ ja'a Dioswiinmahñdy hajxy hoy mwijnjuø'owät nebiä tiøyyän. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian: "Dios yajcumädowaamb ja'a häna'c jaançh tehñ jiajpä mäwiinhøon." ²⁰ Jaduhñ jim myiimbä cujaay maa Diosmädia'aguian: "Najuøobiä Dios coo jäya'ay wyiinmahñdyhajxy quia'a tsoobaady, ja'a hajxy tyijpiä cuwiinmahñdy." ²¹⁻²² Näje'e jäya'ayhajxy ñiguiumayii je'eguiøxpä coo jäya'ay miädia'agy hajxy pianøcxä ja'a tyijy tøyhajtmøødpä. Cab hajxy jaduñ mbahixät. Mijtsøcxpä Dios øxiä yhädiuññ tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin. Møød højts ja'a Dios jaduñ xyhädiuumbä ja'a mijtsøcxpä, højts yajñähixøobiädøjc, møød høøch, møødä Apolos, møødä Pedro. Paadiä Dios jugyhajt hajxy xmiøoyyäm neby hajxy jaduñ hoy nyajtuungpaatämät. Hoy hajxy cu nja ho'cäm, hoy hajxy nyajtuungpaadaanam tijaty jäda'ahaty jajtäp tüunäp, chaads tijaty jadaañäp tunäänäp, je'eguiøxpä coo Diosmädia'agy hajxy nbanøcxäm. ²³ Hix, coo Jesucristo hajxy mWiindsøhny, paadiä miädia'agy hajxy nyajtuunä. Y jaduñä Jesucristobä, yajtuunäbä Tiedy miädia'agy je'ebä.

4

¹ Cab højts møjcuñdujt jaduñ nmøødä, ni høøch ni Apolos; xñä'ä moonsähajp højts ja'a Jesucristo jaduñ. Dios højts jaduñ tøø xwyiinguexy coo højts ja'a Diosmädia'agy ca'xy ngapxtöwät, mädyijaty ja'a jäya'ayhajxy hijty jegyhaty quia'a wiinjuøoby. ² Mäduññtiä jäya'ay moonsähadyii, tsipcøxp hajxy quidiünät neby hajxy yhanøemyii. Paady højts jaduñ ngudiunaambä neby højts ja'a Dios tøø xwyiinguexy. ³⁻⁴ Pero høøch, cábøch jaduñ tii nmøjpäda'agy coo højts pøn waambaty xñänómät pø høyhøch nyajñähixø'oy, pø caj. Høyhøch cu nja mäna'an coo højts hoy nyajñähixø'oy, cab jaduñ choobaada'añ. Tu'uquiiä Jesucristo jaduñ najuø'oy pø høyhøch nyajñähixø'oy. Y høøch, coo højts hamdsoo nniñänøõjät pø høyhøch nyajñähixø'oy, pø caj, cábøch nmädia'agy jaduñ choobáadät. Cábøch nnajuø'oy pø høyhøch tøø nyajñähixø'oy, pø caj. Pero, cab jaduñ ñejiä pø nnajuøobiøch, pø cábøch nnajuø'oy. Ja'a Jesucristo tu'uquiiä nägapxaamb pø høyhøch tøø nyajñähixø'oy, pø caj. ⁵ Caj pøn nä'ä nägoobä mnä'ä nänómät coo tøø quidiäeey pø cabä tøyhajt hñajty mnä'ä møødä. Coe Jesucristo yaa quidaactägätsät, mäñit hñajty jaduñ yajcähxø'oga'añ neby hajxy nwiinmahñdyhajtäm, nebiaty hajxy hñajty hamee'ch tøø njäya'ayhajtäm. Mäñitä Dios hajxy xquiumayañäm coo hajxy hñajty hoy tøø ngudiünäm.

⁶ Páadyhøch cham tøø nmädia'agy ja'a høøchcøxpä møødä Apolosøxpä neby højts nyajñähixø'oy, cábøch njoøt jaduñ høcy coo hajxy jaduñ mnänómät coo tu'jäya'ay jaty, coo tu'jäya'ay quia'a jaty. Pønñatiä Diosmädia'agy yajñähixøoby, je'e'ch jaduñ nnänøømbä coo hajxy jaduñ mga'a nänómät. ⁷ Cab jaduñ yhooyä coo hajxy mniguiumayøõjät. Hix, Dios mäjaa hajxy jaduñ xmiøoby neby hajxy jaduñ hoy mmädünät. Cab jaduñ yhooyä coo hajxy mmänä'anät coo hajxy hamdsoohaambä mbaady. Caj mijts pøn xñänømy cooc tyijy mijts mjaançh tehñ miøj mjaançh tehñ jiaançhä.

⁸ Nøñ mijtsäda'a hamdsoo mniñänømyii cooc tyijy Jesucristo mmäbaatnä nej yhojiäya'ahatiän, y cooc tyijy ja'a Diosmäjaa hajxy mjaançh tehñ miøødä. Jaduhñ mäwiin mijts nniibiädaacänä nebiä jäya'ayhajxy hanehmbän, cooc tyijy mijts cuñdujt mmaas møødä que højts. Pero mgapxtägooby hajxy jaduñ. Hoy hijty jaduñ coo hajxy cu mhanehmy. Näguipxy hajxy jaduñ cu nhanéhäm. ⁹ Pero højts Diosquexypä, jaduñ mäwiinhøch ndijy højts Dios xpiädaacy nebiä cuñdujtmøød ca'a hidaambän. Jaduhñ mäwiin højts xpiädaacpä nebiä cádieyhäna'c yagho'oga'añiijän. Hijxwiinduum højts jaduñ njaançh tehñ chaachpøcy. Ja'a Diosmoonsähajxy tsajpootypä, je'e højts jaduñ xyhijxp, møødä jäya'ayhajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. ¹⁰ Nøñä jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy højts tii nga'a jaty nga'a najuø'oy. Paady højts jaduñ xñänømy coo højts ja'a Jesucristo miädia'agy nyajwa'xä. Pero mijts, mjaançh tehñ ñiguiumäyypä hajxy jaduñ cooc tyijy mijts ja'a Dios xjiaançh tehñ yajwiinjuø'oy ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñ højts jäya'ayhajxy xñänøømbä cooc tyijy højts Diosmäjaa nga'a møødä. Pero mijts, mjaançh tehñ miøødä ja'a Diosmäjaa tyijy. Mijts ja'a jäya'ayhajxy xñä'ägä wiingudsähgøoby. Pero højts jäya'ay xjiaançh tehñ piejxp xjiaançh tehñ tiehmb cooc tyijy højts tii nga'a jaty nga'a najuø'oy. ¹¹ Jaguiay jayhu'ugy højts naxxy nhity homiänaaxøøjä. Hagøødsø'oy højts nwiit nducxy naxxy nmäwädity. Xjiaançh tehñ chaachtiumb højts jäya'ayhajxy yaa homiänaaxøøjä. Cab højts tsänaadiaact maa tøø nmøødhaty ni mänaa. ¹² Hamdsoo cøøhaam hamdsoo tecyhaam højts nduñ naxxy. Jaduhñ højts nnägaayyøc nbaady. Coe højts jäya'ay naxxy xñänømy haxøøgiaty, cab højts ndsippäda'agy nma'adpäda'agy. Yajxon højts nhadsoy. Coe højts jäya'ay naxxy xyajtsaachpøcy, nmee'xtujpy højts jaduñ. Cab højts waamb jaduñ nnä'ägädä mäna'añ. ¹³ Coe højts jäya'ay naxxy xñähwaambety nä'ä nägoobä, mee'xxieemy højts jaduñ njaançh tehñ yhadsoy. Høxtä jäda'anäbaadyñä højts jäya'ay xyhixy nebiä hujts nebiä haayän.

¹⁴ Hermanodøjc, jaduhñhøch mijts njuøøñä nebiä hamdsoo huungän. Páadyhøch mijts jaduhñ nmägapxy nhane'emy. Cábøch mijts jaduhñ nyajtsähdiuna'añ. ¹⁵ Hoy mijts häna'c xjia yajnähixø'øy nämay ja'a Jesucristocøxpä, høøch mijts jaduhñ tu'uquiiä xtieedyhajp ja'a Jesucristocøxpä, je'eguiøxpä cooçh mijts jayøbajt nyajnähixø'øyy coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, y coo jadähooç jiuypjøjtägajch. ¹⁶ Jaduhñhøch mijts nja nämä'ay cooçh hajxy jaduhñ xpiahíxät.

¹⁷ Y ja'a Timoteo, jaduhñhøch je'e ndsocy nébiøch nhamdsoo huungän ja'a Jesucristocøxpä. Pedyii jaduhñ jiaançh tehñ quiudiuñ ja'a Diosmädia'agy. Páadyhøch jim tøø nguexy maa mijtsän nébiøch mijts jaduhñ xjahmiejtstá'agät cooçhä Jesucristo nbanøcxy. Wiinduhmyhagájpthøçhä Jesucristo miädia'agy nyajwiingapxø'øyyä maa tsajtøjcän. ¹⁸⁻¹⁹ Høøch, möbädájøch jim nnøcxaambä maa mijtsän coo Dios jaduhñ miäná'anät. Cabä jäya'ayhajxy näje'e miäbøcy cooc tyijy jaduhñ jim nga'a nøcxa'añ, je'eguiøxpä cooc tyijy njaançh tehñ chähgø'øy. Paady hajxy jiaançh tehñ ñiguiumayii. Howiaambaty hajxy jiaançh tehñ miäna'añ. Pero cooçh jim jaduhñ njaançh nøcxät maa mijtsän, mänitøch jaduhñ jim nhixa'añ pø jaançh tøyhajt ja'a Diosmäjaa hajxy jiaançh møødä, ja'a hajxy jaduhñ niguiumáayyábä. Paady hajxy ñiguiumayii cooc tyijy ja'a Diosmäjaa hajxy jiaançh tehñ miøødä. ²⁰ Je'e jaduhñ jaançh tehñ choobaatp coo Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiünät. Cab jaduhñ choobaady coo hajxy nä'ä nägoobä mnä'ä xi'ig mnä'ä mädiá'agät. ²¹ Nøcxäambøch jim maa mijtsän. Coo mhaxøøgcuhdujt hajxy mna-jtshixø'øwät, mänitøch hajxy hoy yajxon nmøødmädiá'agät. Pero pø cabä mhaxøøgcuhdujt hajxy nna-jtshixø'øwa'añ, nmøødhøch cuhdujt jaduhñ coo hajxy nyajcumädöwät.

5

¹ Tøøch nmädoyhaty coo tu'jäya'ay haxøøg jiaançh tehñ jiatcø'øy maa mijtsän, hoyyä Diosmädia'agy hajxy mja mäbøcy. Yhamdsoo huudájäc jaduhñ miøødtsänaaby. Ni pøn jaduhñ quia'a jatcø'øy, ni ja'a cajpä jiuðiošhajxy. ² Hahixøøby jaduhñ coo yø'øya'ay hajxy mga'a mägu'ughájñät. Co mhojy hajxy jaduhñ. Jaduhñ hajxy cu mjootmayhajty. Pero cab hajxiäda'ä waamb tøø mnä'ägädä nämä'ay. Höçhädiuunnä jaduhñ coo hajxy mga'a hojy. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy mniguiumayii. ³⁻⁴ Høyhøch jim nga'a jagä hity maa mijtsän, nmøødhøch cuhdujt jaduhñ cooçh mijts nhané'emät ja'a Jesucristocøxpä coo jaaya'ay hajxy mga'a mägu'ughájñät, ja'a yhamdsoo huudaj jaduhñ miøødtsänaabiä. Mänit hajxy myajpádsómät coo hajxy hánajty mhamugø'øy. Diøshøch ja'a cuhdujt jaduhñ xmiøoyy cooçh mijts jaduhñ nhané'emät. ⁵ Cab hajxy jim myajmėjtsnät maa tsajtøjcän. Ween jaduhñ chaachtüniüi ja'a møjcu'ugöngäm. Wehñdä jaduhñ yhuuc tehñ wyiinmahñmédsät coo haxøøg jiatcø'øy. Mänit jaduhñ ñähwá'adsät ja'a piojpä quiädiey. Mänit jaduhñ jim ñøcxpät tsajpootyp coo Jesucristo yaa quiädaactägätsät, ja'a nWiindsønhájtämbä.

⁶ Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy myajcumáyät. Huuc mädoow hajxy, coo jäya'ay tsajcaagy hajxy yajcojy, mänitä chooy hajxy piädaacä harinajooty. Mänit hajxy yajmätjwäditø'øy. Mänitä harina chooy yajtägø'øyyii. ⁷ Paadiä craa hajxy mga'a yajmėjtsnät maa tsajtøjcän coo mijts jaduhñ mnä'ä pahijxpät ja'a haxøøgpä. Jaduhñ mijts jaduhñ mga'a padu'udägöbiät. Hix, tøø Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Jaduhñ nbojhájtäm ngädieyhájtäm hajxy xya-jnähwäatsäm. ⁸ Jaduhñds je'e, tsögä haxøøgpä hajxy najtshixø'øyyäm. Tsögä tøyhajtjä hajxy hamuumdu'joot hoy yajtu'uyóhyyäm.

⁹ Tøøch mijts ja'a nocy tu'ug nyajnäjaayø'øy coo hajxy mga'a mägu'ughádät ja'a jäya'ayhajxy haxøøgwädijpä. ¹⁰⁻¹³ Je'eçh jaduhñ nnänøømby pønnda'a tyijy tuumb hermano. Cab hajxy jaduhñ mmägu'ughádät ja'a hajxy wiingto'oxiøjc pawädijpä, møød hajxy jäya'ajie'e hadsojpä, møød ja'a quepychech hajxy wiingudsähgøøbiä, møød hajxy jäya'añähwaambejpä, møød hajxy jaduhñ müücäp wädijpä, møødä jäya'ayhajxy mee'tspä. Ni jäya'ay jaduhñbä hajxy mga'a møødcáyät, pøn tyijy jaduhñ tuumb hermano. Tspicøxp hajxy jaduhñ jim mhøxquejxpädsómät maa tsajtøjcän, pønjaty jaduhñ haxøøgwädijpä. Pero cab højts cuhdujt nmøødhájtäm maa jäya'aguiøxpähajxiän, ja'a hajxy ca'a tuumbä hermano, hoy hajxy jaduhñ jia wädijpä haxøøg. Dios jaduhñ najuøøby nebiä tsaachpä hajxy mio'owa'añii. Homiajatiä jäya'ay hajxy nbáatäm ja'a hajxy haxøøgwädijpä, møød ja'a jäya'ajie'e hajxy hadsojpä, møød ja'a mee'tspähajxy, møød ja'a quepychech hajxy wiingudsähgøøbiä.

6

¹ Hermanodøjc, coo mijts hánajty mnñähxø'øwø'owa'añii, jim hajxy mnøcxät maa Dios quiu'ugän; cab hajxy jim mnøcxät maa cuduunghajxiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. Jaduhñä hermanohajxy näje'e jiatcø'øy. ² Tögä cab hajxy mnajuø'øyyä coo højts jäya'ayhajxy nägøxiä nyajtøyhajtyegäänäm ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, coo Jesucristo quiädaactägätsät. Paady hajxy hánajty jaduhñ ndunäänäm coo Dios hajxy xquiu'ughájtäm.

Hoorá, pø myajtøyhajtyegaambý hajxy hánajty jaduhñá, tii hajxy coo mǵa'a jajpá ya-
jyøyhajtyec mádyiibá ca'a tsipjaty. ³ Tøǵá cab hajxy mnajuø'øyá coo Diosmoonsábaady
hajxy nyajtøyhajtyegáanámǵá, ja'a hajxy jim hijpá Dioswiinduum. Jaduhñds je'e, hoy hajxy
jaduhñ nyajtøyhajtyéjcmát mádyiijaty hádaa yaabá naaxwiimbá. ⁴ Pø jii hajxy tijaty myajt-
sibø'øy ja'a hádaa yaabá naaxwiimbá, tii hajxy jim coo nõcxy myajtødiägø'øy maa hajxy ca'a
mábøjpán. ⁵ Høchähdiuunná hajxy jaduhñ mjatcø'øy. Jii jajpähána'cáda'aduhñ maa mjijsán
tu'ug metsc. Je'eduhñ xyajtødiägø'yyäp ja'a mdsiphajxy, hermanodøjc. ⁶ Cab jaduhñ
yhoyyá coo hajxy hamiñ haxøpy mniñáxø'øwø'øwø'øjät maa cuduungán, ja'a Diosmädia'agy
ca'a mábøjpá.

⁷ Coo hajxy hánajty tijaty myajtsibø'øy, myajcähxø'py hajxy hánajty jaduhñ coo
Diosmädia'agy hajxy hoy mǵa'a cudiuñ. Maas hoy hit jaduhñ coo pøn xmiägädiéeyät,
coo pøn xmiäméedsät, cab hajxy mnäxø'øwø'øwät. ⁸ Pero cab jaduhñ yhoyyá coo hajxy
mnimiägädiéeyø'øjät, coo hajxy mnimiäméedsø'øjät, haagá hermanodøjc.

⁹ Tøǵá cab hajxy mnajuø'øyá coo haxøøghána'c-hajxy jim quia'a tǵø'øwa'añ maa Dioswi-
induumán. Tøyhajt jaduhñ. Jue'eçh jaduhñ nnänøømbý ja'a haxøøgjäya'ayhajxy, ja'a hajxy
nimiøødsánáayyábá jabiøcy, møød hajxy quepychech naaxpoch wiingudsáhøøbiá, møød
hajxy wiingjäya'ay tiø'oxiøjc møødsánaabiá, møødá jäya'ay miäya'adiøjc møødsánaabiá,
¹⁰ møødá mee'tspáhajxy, møød hajxy jäya'ajie'e hadsojpá, møød hajxy múccäp wädijpá, møød
hajxy wi'i quiaxpxá, møød hajxy mee'tspá hønnda'agyhaam. Pønjatý jaduhñ jatcøøby, cab
hajxy jim tiägø'øwa'añ maa Dioswiinduumán. ¹¹ Jaduhñ hajxy hijty näje'e mbajatcøøbiá.
Pero tøø Dios ja'a mbojpa mgädiéeyhajxy xyajnáhwa'açh ja'a yHespírituhaam maa Jesu-
cristocøxpán, ja'a hajxy nWiindsønähjätmbá. Jaduhñá Dios hajxy tøø xpíädáacám coo hajxy
hoy nwädijtämät, coo hajxy hoy njäya'ayhájämät nebiá jioot jaduhñ chocy.

¹² Jaduhñá jäya'ayhajxy näje'e miána'añ coogá cuhdujt jaduhñ myiñ cooc hajxy hotyijatiá
nduunámät nnájämät. Tøyhajt jaduhñ. Pero cab jaduhñ xyhahixø'yyämät coo hajxy cøxiá
wiiná nduunámät nnájämät. Y cab hajxy ndehñ yaghanájämät nebiá nwiinmahñdy ha-
jxy hoy nhøxhájämät. ¹³ Paadiá Dios jøø'xytøjc caadiøjc hajxy xmiøoyyám coo hajxy jaduhñ
ngáayyámät coo hajxy jaduhñ nhúccámät. Pero nä'á mäðøyyá hajxy ngáayyámät nhúccámät,
cab hajxy ngaayyhanájämät. Pero cab jaduhñ ñeipiá pø cáayyám pø ca'a ngáayyám; hix,
ñä'ägädá yajcuhdägoyyaambiá Dios je'e. Paadiá Dios hajxy xpíädáacám coo miädia'agy hajxy
nyadiuunámät. Pero cabá jioot jaduhñ chocy coo hajxy haxøøg nwädijtämät. ¹⁴ Nebiá Dios
ja'a yHuung yagjujyipiøjquian, jaaná jaduhñ højts xyagjujyipiøgáanámǵá ja'a miäjaahaam.

¹⁵ Huuc mäðow hajxy, coo Jesucristo hajxy nWiindsønähjätäm, paady jaduhñ quia'a
nä'ägädá hoyyá coo cuhhiñdo'oxiøjc hajxy nmøødmáawämät. ¹⁶ Jaduhñá Diosmädia'agy
miána'añ, coo jäya'ayhajxy ñimiøødma'awøøjät, jaduhñá Dios yhixy nebiá tu'ugpá jäya'ayán.
Jaduhñds je'e, coo cuhhiñdo'oxiøjc hajxy nmøødmáawämät, jaduhñá Dios hajxy xyhájäm
nebiá tu'ugpá jäya'ayán. ¹⁷ Pero coo Jesucristo miädia'agy hajxy nbanøcxämät, tu'ugjoot
tu'ugwiinmahñdy ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ nmøødhjätämät.

¹⁸ Cabá cuhhiñdo'oxiøjc hajxy nmøødmá'awät; haxøøg jaduhñ. Hoy hajxy nej cu
mja jatcø'øw, cabá mni'x cabá mgopc nej jiatý jádät. Pero coo cuhhiñdo'oxiøjc ha-
jxy nmøødmá'awät, mnä'ägädá mägådiehbiá mhamdsoo ni'x ja'a mhamdsoo copc hajxy
jaduhñ. ¹⁹ Nej, cab hajxy mnajuø'øyá coo Dioshespíritu jiihy yhity mjuøhñdiotythajxiá.
Dios hajxy jaduhñ xmiøoy. Jaaya'ay hajxy jaduhñ xyhuunghajp, paadiá miädia'agy hajxy
myajtuunát; cabá mhamdsoo cuhdujt hajxy myajtúnát. ²⁰ Paady hajxy xyhuunghaty coo
yHuung hajxy xñähho'tuuty. Paady hajxy hoy mwäditát, jaduhñ hajxy myajcähxø'øgät coo
Dios miojja jiaançhá.

7

¹ Hoorá, tsøg hajxy mädiáacám waambátyhøch mjijs xmiäyajtøøy nocyhaam. Hoy hit
jaduhñ coo ya'adiøjc ja'a to'oxiøjc quia'a møødsáná'awät. ² Pero coo hajxy hánajty mǵa'a
mee'xtuga'añ, maas hoy hit jaduhñ coo to'oxiøjc hajxy mnä'ägädá pøgät, y weená to'oxiøjc
ja'a ñihyhap miøødhájpat. ³⁻⁴ Ja'a pøcyjiäya'ayhajxy, hamiñ haxøpy hajxy ñimiøødma'awøøjät.
Cabá cuhdujt hajxy nmøødá maa mhamdsoo ni'xhájxián. Hix, pø xmiøødma'awaambá
mjamiøød jaduhñ, naxy mdehñ miøødmá'awät, cab jaduhñ mnimiøøjjø'øgø'øjät. ⁵ Jaduhñ
hajxy mnä'ägädá cuhdujthädät coo mõjcu'ugong hajxy xñä'á yajtu'udägøyyät. Coo hajxy
jaduhñ nämetsc mmáná'anät coo Dios hajxy mba'yá'axät, mänit jaduhñ hoyyá coo hajxy
mǵa'a nimiøødma'awøøjät hamiñ haxøpy. Hoorá, coo Dios hajxy hánajty tøø mba'ya'axy,
mänit hajxy mnimiøødmáawägombät. Mänitá mõjcu'ugong hajxy jaduhñ xquia'a ya-
jtu'udägøyyät.

⁶ Cábøch jaduhñ nmána'añ coo hajxy mädsibø'øbä mbøgät. Nnä'á móobiøçhá cuhdujt
jaduhñ. ⁷ Maas hoy hit jaduhñ coo hajxy jaduhñ mnä'ägädá hidät nidiuhñ nebiøch høøçh

jaduhñ nhitiän. Pero cøjhaminø'øy ja'a Dios hajxy tøø xpiädäacäm. Näje'e hajxy tøø xpiädäacäm coo hajxy nidiuhm nhijtämät, näje'e caj.

⁸ Jaduhñds je'e, pøn jaduhñ nidiuhmhajpnä, jaduhñ ñä'ägädä mähmø'owät nidiuhm nébiøch høøch nhitiän. Y jaanä jaduhñduhmbä, ja'a yaamgto'oxyhajxy, cab hajxy piøjtägätsät. ⁹ Pero pø cab hajxy mmee'xtuga'añ, maas hoy hit jaduhñ coo hajxy mbøgät, coo cuhñido'oxiøjc hajxy xñä'ä yajcuhhñät.

¹⁰ Pero pønjaty jaduhñ tøø piøjnä, cham hajxy nmägäpxy nhane'emy. Ca'a yhøøch nhamd-soo mädia'agy hädaa; Diosmädia'agy hädaa. Cab jaduhñ yhooyä coo to'oxiøjc ja'a ñihyhap piuhwá'adsät. ¹¹ Pero coods jaduhñ piuhwá'adsät, cabä wiingya'adiøjc wyiingpøgät. Maas hoy coo ñihyhap ñä'ägädä nämejstägätsät. Y ja'a ya'adiøjc, jaanä jaduhñ je'ebä, cabä tio'oxiøjc yhøxmädsät.

¹² Chämhøch njaac mädia'aga'añ. Ja'a nhamdsoo mädiä'agyhøch hädaa; cab jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän. Pø jii ya'adiøjc tu'ug mäbøjpä, pø cabä tio'oxiøjc miäbøcy, cabä tio'oxiøjc yhøxmädsät pø jaac møødtsäna'awáanäp ja'a tio'oxiøjcäm. ¹³ Jaanä jaduhñduhmbä, pø jii to'oxiøjc mäbøjpä, pø cabä ñihyhap miäbøcy, cabä ñihyhap ñähgué'egät pø jaac møødtsäna'awáanäp ja'a ñihyhápäm. ¹⁴ Coø ya'adiøjc ja'a Diosmädia'agy hñajty quia'a mäbøcy, yaghoyøøyyäp je'e ja'a tio'oxiøjcäm je'eguiøxpä coo tio'oxiøjc miäbøcy. Jaanä jaduhñduhmbä, coo to'oxiøjc ja'a Diosmädia'agy hñajty quia'a mäbøcy, yaghoyøøyyäp je'ebä ja'a ñihyhápäm je'eguiøxpä coo ñihyhap miäbøcy. Coø hajxy jaduhñ yhodiuumä, paadiä yhuunghajxy jaduhñ yhodiuumäbä. Pø cabä tiaj tieedy häxøpy nidu'jäya'adiä quia'a mäbøcy, cab hajxy häxøpy yhodiuumäbä. ¹⁵ Pøn jaduhñ mäbøjp, coo jiamioød ja'a ca'a mäbøjpä hadsip miänä'anät coo hajxy ñiyhøxmadsoøjät, ween hajxy jaduhñ ñiyhøxmaçhi. Jaduhñ jiajcombät nebiä tøø quia'a pøquiäbä. Hix, chojpiä Dios jioot jaduhñ coo hajxy hoy nhijtämät. ¹⁶ Pøn jaduhñ mäbøjp, cab jaduhñ yajnajuø'øy pø yajmäbøgaambytiä ja'a jiamioød ja'a ca'a mäbøjpä.

¹⁷ Cøjhaminø'øy ja'a Dios hajxy tøø xpiädäacäm. Jaduhñ hajxy jootcujc njaac hjtämät neby hajxy hñajty nhijtäm mänaa Dios hajxy xyajnähdijäm coo hajxy nmäduunämät. Hädaa mädiä'agyhøch homiaajä nyajnähixøøby majatiä hermanodøjc-hajxy yhamugø'oyän Dioswiingudsähgøøbiä. ¹⁸ Højts judíos, coo Jesucristo miädia'agy hajxy nbanøcxäm, cab hajxy ndsähdiiunämät, hoy hajxy nja judiøshajtäm. Y ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiøspä, ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy panøcxpä, ni je'ehajxy quia'a tsähdiünät, hoy hajxy quia'a ja judiøshaty. ¹⁹ Cab jaduhñ ñeipiä pø mjudioshäjp, pø caj. Je'e nä'ägädä tsoobaatp coo Dios miädia'agy mgudiünät. ²⁰ Jaduhñ hajxy mjaac hidät neby hajxy hñajty mhitiän mänaa Dios hajxy xyajnähdijiiän coo miädia'agy hajxy mmäbøjcät. ²¹ Näje'e mijts jäya'ay xjie'ehaty nebiä waj nebiä cuaayän, hoyyä Diosmädia'agy hajxy mja panøcxy. Cab hajxy jaduhñ mmøjpadä'agät. Pero pø cabä mwindsøn hajxy xyajtunaannä, ween hajxy xyhøxmajtsnä. ²² Tøø mijts ja'a Dios xyajnähdijy coo miädia'agy hajxy mmäbøjcät, hoyyä jäya'ay hajxy hñajty xjia je'ehaty nebiä waj nebiä cuaayän. Hix, tøø Jesucristo hajxy xyajnähwäatsäm ja'a nbojpähajtäm ja'a ngädieeyhajtäm. Hoorä, pønjaty hñajty ca'a je'ehajtäp jaduhñ nebiä waj nebiä cuaayän mänaa hajxy yajnähdijyijän ja'a Diøsääm coo miädia'agy hajxy miäbøjcät, moonsä hajxy je'e tiünäp ja'a Jesucristocøxpä. ²³ Tøø Jesucristo hajxy xñähho'túütäm, paadiä Dios miädia'agy hajxy nmäbøjcänä. Cabä jäya'ay miädia'agy hajxy nmäbøjcänät. ²⁴ Jaduhñds je'e, hermanodøjc, jaduhñ hajxy mjaac hidät neby hajxy hñajty mhitiän mänaa Dios hajxy xyajnähdijiiän coo miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Jaduhñä Dios hajxy hoy nmädünät.

²⁵ Myajtøøw hajxy jaduhñ pø hahixøøby jaduhñ coo cäxyihäna'c-hajxy piøgät. Høøch nhamdsoo mädia'agy hädaa; cab jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän. Pero hahixøøby jaduhñ cooç mijts nmädia'agy xmiäbøjcät; hix, Diøshøch jaduhñ tøø xyajnähdijy cooç nmädünät. ²⁶ Pues høøch jaduhñ mänaam b coo jaduhñ yhahixø'øy coo hajxy mga'a pøgät, je'eguiøxpä coo tsø'ty häyohn wiädijnä jäda'ahaty. ²⁷ Pø jii mdo'oxiøjc, caj mhøxmädsät. Y pø cabä to'oxiøjc mmøødä, ca'a mhøxta'ay. ²⁸ Cab jaduhñ yhaxøøgä coo mbøgät; y coo cäxyihäna'c jaduhñ piøgät, ni jaduhñ quia'a haxøøgä. Pero coo hajxy jaduhñ piøgät, maas hamäjaa jiugyhajt hajxy miänaxa'añ. Päädyhøch jaduhñ nja mäna'añ coo hajxy quia'a pøgät.

²⁹ Hermanodøjc, jue'ech jaduhñ nja mäna'ana'añ, ja ween quia'a habaady coo Jesucristo yaa quidiäactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Cab hajxy yaa jejcy njaac tunäänäm. Jaduhñds je'e, pønjaty to'oxiøjmøød, jaduhñ hajxy xyiicta'ag miädiaactä'agät nebiä Dios hajxy hoy miädünät. Cabä yhuung tio'oxy hajxy ñädaj ñämäañät. ³⁰ Pønjaty jaduhñ jootmayhajp, ween hajxy jaduhñ quia'a jootmayhajnä. Pønjaty jaduhñ xoonäacp, ween hajxy jaduhñ quia'a xoonäacnä. Y ja'a hajuubiäøjc-hajxy, ween hajxy jaduhñ yhyty nebiä toogy hajxy ca'a møødpän. ³¹ Pønjaty jaduhñ yaa tsänaaby häyoob hädaa yaabä naaxwiin,

ween hajxy jaduhñ yhity neby hajxy tii ca'a møødpän. Hiḡ, hädaa yaabä naaxwiin, neby hajxy chamñ nhíjxám, cøxaamb hädaaduhñ quiuhdägoyya'añ.

³² Jadúhñhöch njoot chocy coo hajxy tii mǵa'a nádañ mǵa'a námáyät. Ja'a ya'adiöjc nidiuhmhajpä, caj tii ñädajy ñámáy. Jagoo tiajy miay nebiä Dios hoy miädúnät. ³³ Pero ja'a craa to'oxiøjmøødpä, je'e tiajpy miaaby nebiä yhuung nebiä tio'oxy hoy miøødhídät. ³⁴ Y cabä Dios hoy miäduna'añ. Jaanä jaduhñä cäxyiihäna'c-hajxypä, cab hajxy tii tiajy miay. Jagoo hajxy tiajy miay nebiä Dios hajxy hoy miädúnät. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy quiudiuna'añ. Pero ja'a to'oxiöjc ja'a ya'adiøjmøødpä, nebiä ñihyhap hoy miøødhídät, je'eyyá ñä'ä tajpy ñä'ä maaby.

³⁵ Páadyhöch jaduhñ nmäna'añ, mijts jaduhñ nja puhbadaan. Caj mijts jaduhñ nhane'ema'añ. Pero chójpiöch njoot jaduhñ coo hajxy hoy yajxón mwädítät, coo Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiúnät.

³⁶ Pø jii mhuunghajxy tøø quiäxyiiøjy, ween hajxy piöcy, pø chojpy mjoothajxy jaduhñ. Cab jaduhñ yhaxøögä coo hajxy jaduhñ piögät. ³⁷ Pero pø cabä mjoothajxy chocy coo hajxy piögät, ween hajxy jaduhñ quia'a pöcy. Hiḡ, cabä cuhdujt pøn miøødá coo miich xyhané'emät maa mhuungcøxpän. ³⁸ Hoy jaduhñ coo mhuung myajpögät. Jaanä hoy jaduhñbä coo mǵa'a yajpögät; cab jaduhñ ñejpiä.

³⁹ Ja'a to'oxiöjc ya'adiøjmøødpä, cabä cuhdujt miøødá coo wiingpä miøødtsaná'awät. Pero coo ñihyhap yhö'ogät, mänit máböcy wyiingpögät pøn jaduhñ chojpy. Pero tsipcøxpä hermano wyiingpögät. ⁴⁰ Pero maas jootcujc yhidät coo quia'a nä'ägädä pøjtägätsät. Høøch jaduhñ mänaamb. Ja'a Dioshespiritöch ndijy jaduhñ xñajtsapxøöyyäp.

8

¹ Näje'ečh hajxy tøø xmiäyajtøy pø hoy jaduhñ coo animalho'ogy hajxy ndsú'tsämät ja'a häna'c-hajxy quepychewiinduum yojxypä. Tøyhajt jaduhñ coo hajxy nägøxiä tøø nmädoyhájtm hädaagøxpä. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy nmánaañämät cooc tyijy hajxy cøxiä nwiinjuøöyyäm. Jaduhñä häna'c-hajxy näje'e miänaambä, ja'a hajxy yajcumayaambä. Pero coo hajxy hamiñ haxøpy nničhojc nniimié'e'xämät, mänitä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nmäböjcämät. ² Pøn jaduhñ mänaamb cooc tyijy hotyijä jiaty, hønndaacp jaduhñ. Cab jaduhñ tiøyyä coo hotyijä jiaty. Ween jaduhñ jiaac haböcy. ³ Pønä Dios jaduhñ wiingudsähgøöby, ñajuøöbiä Dios jaduhñ pøn je'e.

⁴ Tsög hajxy jadähooc jiaac mädiäcäm pø hoy jaduhñ coo animalho'ogy hajxy ndsú'tsämät, ja'a häna'c-hajxy quepychewiinduum yojxypä. Bueno, nnajuøöyyäm hajxy coo quepychewiinduum naaxpoch quia'a jujyquä. Y nnajuøöyyäm hajxy coo Dios tiu'ugä. ⁵ Mayyä jäya'ayhajxy jaduhñ miäna'añ cooc tyijy ja'a Dioshajxy miayyä jim tsajpootyp chaads yaa hädaa yaabä naaxwiin. Je'eg hajxy jaduhñ jiaančh wiingudsähgøöby. ⁶ Pero højts jaduhñ mänánañäm coo Dios tiu'ugä, ja'a nDeedyhájtm. Je'e jaduhñ hädiuum cøxiä näguipxy møødá yHuung. Paady hajxy jaduhñ xquiunú'xäm xpiädäcäm coo hajxy jaduhñ ween nwiingudsähgøöyyäm. Jaduhñ hajxy nmánaañäm coo Jesucristo hajxy nWiindsønähjätm. Cabä wiingpä hajxy nwiindsønähjätm. Møød je'e cøxiä yhädiuumbä. Høxtä højtspaadyhájtm hajxy xquiunú'xäm.

⁷ Pero cabä jäya'ayhajxy nägøxiä miäböcy coo quepychewiinduum quia'a jujyquä, coo naaxpoch quia'a jujyquä. Näje'e jäya'ay quepychewiinduum naaxpoch hajxy wyiingudsähgøöyyä. Y coo hajxy jaduhñ chü'udsät tijaty jäya'ayhajxy yojxyp quepychewiinduum, jootmayhajp hajxy jaduhñ cooc tyijy jaduhñ quia'a hoyyä coo hajxy chü'udsät. Hiḡ, je'enä hajxy jaduhñ miäböcyä cooc tyijy quepychewiinduum jujyquä. ⁸ Nnajuøöyyäm hajxy coo Dios quia'a møjpäda'agy pø ndsú'tsäm pø caj ndsú'tsäm. Cab jaduhñ ñejpiä pø ndsú'tsäm pø caj ndsú'tsäm. ⁹ Pero hoy hajxy nja najuøöyyäm jaduhñ coo quia'a nejpä pø ndsú'tsäm pø caj ndsú'tsäm, maas hoy hit jaduhñ coo nga'a tsú'tsämät, pø jii hermanohajxy näje'e quia'a najuøöbiä coo jaduhñ quia'a nejpä coo hajxy ndsú'tsämät. ¹⁰ Tsoc mädiäcäm coo miich mnajuøöy coo jaduhñ quia'a nejpä coo yø'øduhmbä tsu'üch mdsú'tsäm. Hoorä, tsoc mänánañäm coo miich yø'øduhmbä tsu'üch hánajty mdsu'üch maa quepychewiinduumän. Hoorä, coo hermano jaduhñ tu'ug xyhíxät, ja'a ca'a najuøöbiä coo jaduhñ quia'a nejpä coo miich jaduhñ mdsú'tsäm, wehndä je'e xpiadsú'tspät. Wehndä miäna'anät cooc tyijy jaduhñ tøø quädieey coo jaduhñ tøø xpiadsu'üch. ¹¹ Y coo jaduhñ quädieeyät, miichä pojpä hánajty mnøød je'eguiøxpä coo miich hánajty jim mgay. Hiḡ, tøø mähdiöjc ñähho'tu'udyii ja'a Jesucristäm. ¹² Y coo miichä mähdiöjc jaduhñ myajcädieeyät, jaduhñ hánajty tøø piaady nejpä miichä Jesucristo hánajty tøø mnägadieeyän. ¹³ Hoorä, pø cädieeyambä hermano tu'ug je'eguiøxpä cooch høøch yø'øduhmbä tsu'üch ndsú'tsäm, cáböch jaduhñ nnä'ägädä tsú'tsäm mänaa, coo hermano ñä'ä cädieeyät.

9

¹ Cábøch pøn xyhane'emy, túhmäts. Diøshøch xwyiinguejx, túhmäts. Hamdsoočhä Jesu-cristo nhijxy, túhmäts, ja'a hajxy nWiindsønhtëjtämbä. Mijts ja'a Diosmädia'agy nyajmäbøjc, túhmäts. ² Näje'e jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyjy høøchä Dios tøø xquia'a wiinguexy. Pero mmøødä tøyhajt hajxy jaduhñ coočhä Dios tøø xwyiinguexy, je'eguiøxpä cooč mijs nyajmäbøjcy ja'a Diosmädia'agy.

³ Cooch pøn mänaa xñäma'ay cooc tyjy høøchä Dios tøø xquia'a wiinguexy, jaduhñhøch naxy nhadsøy: ⁴ Nmøødhøch ndijy cuhdujt jaduhñ cooč mijs cay hu'ugy nmäyujwá'anät je'eguiøxpä coočhä Diostuung nduñ. ⁵ Ja'a Jesucristo yhuchhajxy, miøødä cuhdujt ha-jxy je'e coo hajxy wiädität to'oxiøjmøød. Jaduhñä Pedro miøødäbä, møødä Dioswi-inguexyxpähajxy. Jaduhñhøch cuhdujt nmøødäbä, hoyyä jäya'ayhajxy näje'e jia mäna'añ cooc tyjy høøch nga'a møødä. ⁶ Tøgä mmänaamb mijts jaduhñä coo højts cuhdujt nga'a møødä coo højts nduung nnajstxixø'owät, coo højts ja'a Diosmädia'agy nyajwá'xät, høøch møødä Bernabé. Ja'a Diosquexyhajxy nägøxiä, tøø tiuung hajxy ñajstxixø'oy coo Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy. ⁷ Yajmäjuuby hajxy je'e, y jaduhñ højts nyajmäjuyambä. Hix, yajmäjuubiä soldadohajxy. Y jaanä jaduhñduhmbä, ja'a cudsaatypcamhajxy, jiøø'xypä tsaatypts'am hajxy. Y jaanä jaduhñduhmbä, ja'a meegcueendähajpähajxy, yhuucypä meegtsi'tsnøø hajxy. ⁸ Ca'a yhøøch nhamdsoo mädia'agy hädaa; jaduhñä mädia'agy miänaambä ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. ⁹⁻¹⁰ Jaduhñ jim myiñ cujaay: "Cabä waj mhaxuu'tsø'ogät coo trigopajc hänajty tiehñjo'öch." Cooc Dios jaduhñ jecy miänaañ, jaduhñ miänaañ coo højts nyajmäjuyät. Hix, ja'a häna'c naaxpuhbähajxy møødä tsijpädøjc-hajxy, ñajuøøby hajxy jaduhñ coo hajxy yajmäjuyä'añ. Jaanä jaduhñ højtspä, jaduhñ højts nyajmäjubiät. ¹¹ Coo højts mijtsä Diosmädia'agy tøø nyajnähxixø'oy, paady hajxy xmiäjuyät. ¹² Mmäjuubiä Diosquexy hajxy, túhmäts; maas may højts cuhdujt nmøødä coo højts mijts xmiäjubiät.

Pero cahnä højts mänaa nmäna'añnä coo højts nyajmäjuyät. Chojpy højts njoot jaduhñ coo Diosmädia'agy wiä'xät, ja'a Jesucristoøxpä, paady højts nhity jamiäjuy. ¹³ Pero nmøød højts cuhdujt jaduhñ coo højts nyajmäjuyät. Hix, ja'a häna'c-hajxy jim tuumbä tsajtøogooty, miøødä cuhdujt hajxy je'e coo hajxy quiáyät tjatiä cu'ughajxy jim quiuyoxøøby maa altarän. ¹⁴ Jaanä jaduhñduhmbä, tøø Dios yhane'emy coo Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy yajmäjuyät. Ja'a jäya'ayhajxy mädoobä, je'eds hajxy jaduhñ mäjuyäp. ¹⁵ Pero høøch, cábøch mänaa tøø nmäna'añ cooč mijts xmiäjuyät. Jaduhñhøch njoot chocy cooč jamiäjuy ndúnät. Y cooč häyaa nnä'ä yuuhø'ogät, cab jaduhñ ñejpiä, nägøøch hänajty tøø nduñ jamiäjuy.

¹⁶ Näje'e jäya'ayhajxy yajcumaya'añ je'eguiøxpä coo Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy. Pero Diøshøch xwyiinguejx cooch nyajwá'xät høøch; cábøch hamdsoojoot nyajwa'xy. Paady, cábøch nyajcumaya'añ. Y coočhä Diosmädia'agy jaduhñ nga'a yajwá'xät, xya-jcumädöwäbøchhä Dios jaduhñ. ¹⁷ Cábøch hamdsoojoot ndägøøyy Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Diøshøch jaduhñ xwyiinguejx cooch miädia'agy nyajwá'xät. Cooch häxøpy tøø ndägøø'oy hamdsoojoot, mänitøch cu nyajmäjuuyy. ¹⁸ Jaanç tehñ xioondäacpoch jaduhñ coočhä Diosmädia'agy nyajwa'xy jamiäjuy, høyhøchä cuhdujt nja møødä cooč cu nyajmäjuuyy.

¹⁹ Hix, cooch jaduhñ nduñ jamiäjuy, cábøch pøn xyhane'emy. Pero chøjpiøch njoot jaduhñ cooch hoy piøgä xyhané'emät, nägøø Diosmädia'agy hajxy miäbøgät. ²⁰ Cooch jim nhijty maa judiøshajxiän, jaduhñhøch nguhdujthajpä nebiä judiøshajxy quiuhdujthatiän, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ cu miäbøjcy. Y cooč jim nhijty maa jäya'ayhajxy hänajty yhane'emyjün ja'a Diosmädia'agy, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä, jaduhñhøch nyaghanehmbä neby hajxy hänajty yaghanehmbän, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ cu miäbøjcy, høyhøchä cuhdujt nja nmøødä cooč nga'a yaghané'emät. ²¹ Y cooch jim nhijty maa jäya'ayhajxiän, ja'a cajpä judiøspä, ja'a mädia'agy hajxy ca'a cudiuumbä, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä, jaduhñhøch nguhdujthajpä neby hajxy hänajty quiuhdujthatiän, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ cu miäbøjcpä. Cábøch nmäna'ana'añ coočhä Dios ja'a miädia'agy hänajty nga'a mäbøjcä. Hix, nmäbøjcäbøchä Jesucristo miädia'agy jaduhñ. ²² Y cooch jim nhijty maa hermanohajxiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'xy ca'a wiinjuøøbiä, jaduhñhøch nbaguhdujthajpä neby hajxy hänajty quiuhdujthatiän, je'eguiøxpä cooč hänajty nya-jnähxixø'owa'añ nebiä Diosmädia'agy hajxy maas hoy wyiinjuiø'owät. Majätühøch jaduhñ nwädiy Diosmädia'agy-yajwa'xpä, cábøchä jäya'ayhajxy jaduhñ nyagiootma'ady, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ miäbøcy. ²³ Päädyhøch jaduhñ nguhdujthaty, jaduhñhøchä Diosmädia'agy hoy nyajwá'xät. Y coočhä jäya'ayhajxy may nyajmäbøgät, mänitøch jaduhñ nxoondä'agät.

²⁴ Coo jäya'ayhajxy naxy ñiyhøxpäyø'øgyii, tu'jäya'ay jaduhñ nøcxy quiuhäyø'øgy, ca'a ñägøxiä. Tøyhajt jaduhñ. Jaduhñ mäwiin højtshäjtäm, coo Diosmädia'agy hajxy nbanøcxäm, naxy hajxy hoy ndehm quiudiünämät, jaduhñ hajxy jim nñøcxämät Dioswiinduum. ²⁵ Høxtahmñsä häyø'pädøjc-hajxy, tu'jøjpiä jioot ja'a wyiinmahñdy hajxy naxy piäda'agy coo hajxy jaduhñ quiuhäyø'øgät, túhmäts. Paadiä haxøøgpä hajxy jaduhñ quia'a nä'ägä

nähdöñ. Premio hajxy jaduhñ móooyäp, y cab jaduhñ ñä'ä jecy. Pero højtshájtäm, coo Diosmädia'agy hajxy hoy njaanč tehñ quiuidiünämät, mänit hajxy jaduhñ jim nnöcxämät Dioswiinduum. Jimds hajxy jaduhñ nhíjtämät cøjxta'axiøø. ²⁶ Ja'a häna'c cuhäyø'päðøjc-hajxy, tøyyä hajxy jaduhñ ñä'ä päyø'øgy, cab hajxy jaduhñ yhimbybiäyø'øgy miaamybiäyø'øgy. Ja'a boxeadorhajxy jajpä mägox mädeç, cab hajxy jaduhñ ñä'ä yemy ñä'ä wopy. Jaduhñ mäwiinäts høøch, tu'jöpjiočhä Diosmädia'agy nbanoxcy. ²⁷ Cábøčhä haxøøgpä jaduhñ nnä'ägä nähdoñ. Ngudiümbiøčhä Diosmädia'agy jaanč tehñ yhoy. Páadyhøčhä Dios jim xyajñøcxa'añ maa wyiinduumän. Y cooçh jaduhñ hoy nga'a cudiünät, cábøch jim xyajñøcxät, höyhøčhä jáya'ayhajxy hánajty tøø nja yajwiinhixø'øgy.

10

¹ Hermanodøjc, huuc mädw hajxy jaduhñ. Jéquiänä Dios ja'a joc ja'a näma'a jaduhñ quiejxy maa nhaphájtäm maa ndeedyhájtämhajxy hánajtiän, møødä Moisés. Mänit hajxy jaduhñ jecy piadu'ubøjcy nägøxiä näwiinä. Mänit hajxy nägøxiä ñøønajxy coo Tsaptsmejy paquiä tiøøch. ² Ja'a Moisés hajxy hánajty näguipxy miøødwädijpy nägøxiä maa joc hajxy hánajty piawäditiän, maa hajxy ñøønajxiän Tsaptsmejjiooty. ³ Mänitä Dios hajxy miooyyá ja'a cay ja'a hu'ugy. Mänit hajxy quiaaay nägøxiä. ⁴ Mänitä Dios ja'a tsaa tu'ug yajtsäbijty. Mänitä nøø tiägøøyy xee'xpä. Mänit hajxy nägøxiä ñøøhuucy. Jaduhñ mäwiinäts ja'a Cristo neby yø'ø tsaajän. Hix, puhbéjtäp hajxy hánajty ja'a Crístäm majaty hajxy hánajty wiädity. Ja'a Cristo, Dios yHuung je'e. ⁵ Pero cabä Diosmädia'agy hajxy hoy nämay quiuidiuuñ. Cabä Dios hajxy jaduhñ quiumaayyá. Paady hajxy jim tiu'uho'cy pactuum.

⁶⁻⁷ Paady hajxy jaduhñ jiajty yhabejty coo haxøøgpä hajxy yhadsojcy, coo quepychech ja'a naaxpoch hajxy wyiingudsähgøøyy. Hijxtahnd jaduhñ coo hajxy nga'a pahijx nga'a padüünämät. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Mänit hajxy quiaaay yhuucy quepychechwiinduum; mänit hajxy yhejch piujty quepychechwiinduum." ⁸ Näje'e hajxy haxøøg jiatcøøyy. Paady hajxy nähi'tägøøg mil yho'cy tu'xøøbä. Paady hajxy jaduhñ nga'a pahijx nga'a padüünämät. ⁹ Näje'e Dios hajxy yhiixmajch pø tøyhajt hajxy hánajty yajcumädowa'añijäm ja'a Dios. Mänit hajxy चाहनु'ch'ä. Cøjx hajxy je'e yho'ogy. Paady hajxy jaduhñ nga'a pahijx nga'a padüünämät. ¹⁰ Näje'e hajxy hánajty jootcujc quia'a hity, je'eguiøxpä coo hajxy hánajty quia'a mäbøcy. Paadiä Dios ja'a mioonsä quiejxy, hoy hajxy yagho'ogyii.

¹¹ Paady hajxy jaduhñ jiajty yhabejty, hijxtahnd jaduhñ coo hajxy nga'a pahijx nga'a padüünämät. Paady cujaay yhyty. Hix, habáatnäp jaduhñ coo Jesucristo yaa quiädaactägats'añ. ¹² Pøn jaduhñ niñänøømäp coo hamuumdu'joot miäbøcy, naxy tiehñ ñiyajcøpø'øwøøjät coo ñä'ä tu'udägóyyät. ¹³ Mijts ja'a mõjcu'ugong xjia wi'i yajtu'udägóyyaamb. Hoy piønä jaduhñ jia yagjatcø'owa'añii haxøøg. Pero jaduhñä Dios miäna'añ cooc hajxy xpuihbedäanäm, neby hajxy jaduhñ nga'a tu'udägóyyämät. Tøyhajt jaduhñ coo hajxy xpuihbedäanäm. Hix, cabä mõjcu'ugongä miäjaa jaduhñ miäbaady nebiä Dios mäjaa miøødän.

¹⁴ Jaduhnds je'e, hermanodøjc, cabä quepychech, cabä naaxpoch hajxy mwiiingudsähgø'øwät. ¹⁵ Mnajuøøby hajxy jaduhñ cooçh tøyhajt nmädia'agy. Hix, mwiiinjuøøby hajxy hädaaduhñ. ¹⁶ Coo tsuugay nyagjájätäm mänaa vino hajxy nhuucäm, mänitä Dioscuj'uyäp hajxy nyéjcam. Je'e jaduhñ ñänøømby coo hajxy tu'ugcøpc tu'ugwiinmahñdy nhíjtäm, je'eguiøxpä coo Jesucristo ñø'ty jiaanč tehñ yaghäyooyy mänaa hajxy je'e xñähho'túütäm maa hädaa yaabä naaxwiinän. Y coo tsajcaagy hajxy nyajniñäguidøøyyäm, je'e jaduhñ ñänøømgumbä coo hajxy tu'ugcøpc tu'ugwiinmahñdy nhíjtäm, je'eguiøxpä coo Jesucristo ja'a ñi'x ja quiopc ñähdujcy mänaa hajxy je'e xñähho'túütäm. ¹⁷ Coo tu'ugpä tsajcaagy hajxy ngaamiñjcam, paady hajxy tu'ugcøpc tu'ugwiinmahñdy nhíjtäm, hoy hajxy nja nämáyyäm.

¹⁸ Jaduhñä judíoshajxy yhiñpä tu'ugcøpc tu'ugwiinmahñdy møødä Dios mänaa animal hajxy chu'učhän, ja'a jáya'ayhajxy yojxypä altarwiinduum. ¹⁹ Jaduhñhøch nmäna'añ coo quepychech naaxpoch quia'a jujyquiä. Jaduhñhøch nmänaambä coo animal quia'a cunuu'xiä ja'a jáya'ayhajxy yojxypä quepychechwiinduum. ²⁰ Caj pues. Ja'a jáya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøypä, coo animal hajxy yoxy quepychechwiinduum, ja'a mõjcu'ugong hajxy jaduhñ wyiingudsähgøøby, ca'a Dyiosä. Cábøch njoot choçy coo jáya'ay hajxy mmøødhídät tu'ugwiinmahñdy, ja'a mõjcu'ugong hajxy wyiingudsähgøøbiä. ²¹ Pø mhu'ugaambiä vino hajxy ja'a Dioscøxpä, cab hajxy hoy mhú'ugät ja'a mõjcu'ugongcøxpä. Pø mgayaambiä tsajcaagy hajxy ja'a Dioscøxpä, cab hajxy hoy mgáyät ja'a mõjcu'ugongcøxpä. ²² Cab jaduhñ yhooyä coo Dios hajxy nyagjootmä'tämät. Hix, maas mäjaamøødä Dios que højtshájtäm.

²³ Jaduhñä jáya'ayhajxy miäna'añ cooc cuhdujt hajxy nmøødhájtäm hoy ñeipiä. Tøyhajt jaduhñ. Pero cab jaduhñ yhawinmatsä coo hajxy hoy ñeipiä njatcøøyyämät. Hix, coo hajxy hoy ñeipiä njatcøøyyämät, cabä Diosmädia'agy hajxy hoy nyajtu'uyøhyämät. ²⁴ Näje'e

jäya'ayhajxy yhöxta'ay coo hajxy chänä'awät coo hajxy yhäyöwät. Pero maas hoy jaduhñ coo nmädøjc hajxy nbuhbéjtämät.

²⁵ Tsu'udsä tsu'uçh hajxy jaduhñ mädyijaty jim too'cäp halaplazpa'c. Pero cab hajxy myajtöwät pø tøø jäya'ay animal hajxy yoxy quepychechwiinduum. Cab hajxy je'eduhñ mnä'ä taj mnä'ä mäyät ja'a tsu'uçhcøxpä. ²⁶ Hix, jaduhñä Diosmädia'agy miädia'agy: "Dios jie'e hädaa cøxiä maa hädaa yaabä naaxwiimbän."

²⁷ Coo pøn hajxy jaduhñ xwiöwät mägaabiä, hoy jaduhñ coo hajxy mnøcxät, hoyyä craa ja'a Diosmädia'agy hänäjty quia'a jagä mäbøcy. Y cab hajxy myajtöwät pø tøø animal hänäjty quepychechwiinduum yoxyii. Cab hajxy mdaj cab hajxy mmáyät ja'a tsu'uçhcøxpä. ²⁸ Pero coo pøn hajxy jaduhñ xyhawáanät coo häna'c yø'ø animal hänäjty tøø yoxy quepychechwiinduum, cab hajxy jaduhñ mdsú'udsät, weenä craa jaduhñ quia'a jootma'ady ja'a hajxy tøø xyhawáanäbä. Jaduhñä craada'a tiajy miay coo jaduhñ quia'a hoyyä coo yø'øduhmhä tsu'uçh hajxy ndsú'tsämt, ja'a häna'c yojxypä quepychechwiinduum. ²⁹ Ja'a craa tøø xyhawáanäbä, je'ech jaduhñ nnänøømby coo wehndä jiootma'ada'añ. Cábøch jaduhñ nmäna'ana'añ coo mijs mjootma'ada'añ.

Näje'e jäya'ayhaxiäda'a miäna'ana'añ: "Ween yø'ø craa jaduhñ nñä'ä jootma'ady, nmøødhøch cuhdjüt jaduhñ cooçhä animal ndsú'udsät, hoy häna'c tøø jia yoxy quepychechwiinduum. ³⁰ Haa ca'a, nnämäabiøçhä Dios Dioscujú'uyäp cooçhä tsu'uçh hänäjty tøø ndsu'uçh. Tiich yø'ø craa jaduhñ coo xñä'ä nänä'ay cooçh nga'a tsu'udsät." ³¹ Jaduhñds je'e, tsögä mädia'agy hajxy hoy yajxøn yajtuun yaghjítäm homiädyiibä coo hajxy ngaayy coo hajxy nhúucäm. Coo jäya'ay hajxy jaduhñ xyhjxämät coo mädia'agy hajxy hänäjty hoy yajxøn nyajtuun nyaghjítäm homiädyiibä, mänitä Dios hajxy miøjpäda'aga'añ jiaançhpäda'aga'añ. ³² Hix, coo mädia'agy hajxy hoy yajxøn nyajtuun nyaghjítämät homiädyiibä, ni pøn jaduhñ quia'a jootmä'adät, ni ja'a judioshajxy, ni ja'a jäya'ayhajxy cajpä judioshajpä, ni ja'a jäya'ayhajxy ja'a Diosmädia'agy mäbøjpä. ³³ Jaduhñhøch høøçhpä, hoy yajxøn høçhä nyajtuun nyaghity homiädyiibä nébiøçhä jäya'ayhajxy jaduhñ xquiunmäyät. Cábøch pøn jaduhñ nyagjootma'ady. Hix, çhöjpøch njoot jaduhñ coo jäya'ayhajxy nägøxiä nähwa'adsät ja'a piojpä ja'a quidiieeyhajxy. Cábøch njoot choçy cooçh nidiuhm nbáadät ja'a hoybä ja'a weenbä.

11

¹ Nébiøçhä Jesucristo nbahixiän, jaduhñhøch mijs xpiahjxpät.

² Hermanodøjc, xoondáacpøch jaduhñ cooçh mijs xjahmiejtsta'agy homiänaajä, y coo Diosmädia'agy hajxy homiänaajä myajtuun nebiätyhøch hajxy tøø nnajtscaçpøyyäm. ³ Çhöjpøch njoot jaduhñ coo hajxy mwiinjuø'öwät coo Jesucristo ja'a Dios Wyiindsønhaty y coo højtsä Jesucristo nWiindsønhjítämbä, højts ya'adiøjc-hjítäm. Jaaná jaduhñä ndo'oxiøjc-hjítäm hajxy xwyiindsønhjítämbä, højts ya'adiøjc-hjítäm. ⁴ Maa hermanodøjc-hajxy yhamugø'øyän tsajtøgooty, coo ya'adiøjc jim tu'ug Dyiospa'yá'axät cuhjupmøød, cabä Jesucristo hamuumdu'joot wyiingudsähgø'øy; ni jaduhñ coo Diosmädia'agy cuhjupmøød yajwiinhiç'öwät. ⁵ Jaaná jaduhñduhmhä, coo to'oxiøjc-hajxy jiiby Dyiospa'yá'axät cuhwa'ads tsajtøgooty, o coo Diosmädia'agy hajxy jiiby yajwiinhiç'öwät cuhwa'ads, hoçhändiuunnä hajxy je'eduhñ. Jaduhñ je'eduhñ pиаady nejpiän yø'ø to'oxiøjc quihwaay hajxy yhöxmexypän. ⁶ Jaduhñds je'e, pø cabä to'oxiøjc-hajxy tiägø'öwa'añ tsajtøgooty cuhjuuxy, ween hajxy jaduhñ nñä'ägä yajcuhme'xy. Y pø tsähdiuumb hajxy jaduhñ cuhme'xy, ween hajxy ñiguiuhjuuxy. ⁷ Pero ja'a ya'adiøjc-hajxy, cab hajxy je'e ween tsajtøgooty cuhjupmøød tiägø'öbiä. Hix, jaduhñä Dios ja'a ya'adiøjc yhädiuunñ nebiä Diosän. Ja'a ya'adiøjc-cøxpä jaduhñ quiahxø'øgy coo Dios mäjaa jiaançh tehñ miøødä. Pero ja'a to'oxiøjc-cøxpä quiahxø'øgy coo ya'adiøjc mäjaa miøødäbä. ⁸ Coo Dios ja'a to'oxiøjc jecy yhädiuunñ, jayøjpä ya'adiøjc ja'a quiaaach tu'ug piøjcäxä. Mänitä to'oxiøjc yajwa'añguiojjä caaçhaam. Jaduhñ jim myiñ cüjaay maa Diosmädia'aguian. Pero cab jaduhñ miäna'añ coo ya'adiøjc yajwa'añguiojjä ja'a to'oxiøjc quiaaachhaam. ⁹ Ja'a ya'adiøjc-cøxpä ja'a to'oxiøjc yhädiuunäbä. Cab hajxy nmänánañämät coo ya'adiøjc yhädiuunä ja'a to'oxiøjc-cøxpä. ¹⁰ Päadiädsä to'oxiøjc-hajxy wiädität cuhjuuxy, jaduhñ hajxy yajcähxø'ögät coo hajxy yhanemyii ya'adiøjcäm. Jaduhñä Diosmoonsähajxy quiumay, ja'a hajxy jim tsajpootypä. ¹¹ Pero jaduhñä Dios hajxy jecy xquiunú'xäm ya'adio'oxy. ¹² Hix, jéquiänä to'oxiøjc yajwa'añguiojjä ja'a ya'adiøjc quiaaachhaam. Jaaná jaduhñduhmhä, ja'a to'oxiøjc-cøxpä ja'a ya'adiøjc myiñguia'ay.

¹³ Huuc mäna'an mijs pø hawiinmats jaduhñ coo to'oxiøjc-hajxy cuhwa'ads Dyiospa'yá'axät tsajtøgooty. ¹⁴ Hoçhändiuunnä jaduhñ coo ya'adiøjc quihwaayhajxy yoñ yajyéegät. Hoy piønä jaduhñ miäna'añ. ¹⁵ Pero hahixøyyäp ja'a to'oxiøjc-hajxy jaduhñ coo quihwaay hajxy yajyéegät yoñ; jaduhñ je'eduhñ miäbaady nebiä cuhmochpän. ¹⁶ Jaduhñ højts nnä'ägädä yajnähiç'øgy coo to'oxiøjc-hajxy cuhmoch Dyiospa'yá'axät tsajtøgooty. Y

jaduhnä hermanohajxy nägøxiä yajnähihøøbiä tsajtøgooty wiinduhmyhagajpt. Hoorä, pønajaty jaduñ mänaamb cooc tyijy jaduñ quia'a nejpäiä coo to'oxiøj-c-hajxy jaguiuhmoch tsajtøgooty Dyiospa'ya'axät, cabä tøyhajt hajxy nä'ägädä møødä.

¹⁷⁻¹⁹ Tøøch nmädoyhaty coo hajxy näje'e haxøøgtøjämum mniñäma'ayii maa hajxy tsajtøgooty mhamugø'øyän. Tøyhajtäda'a jaduñ. Cab jaduñ yhooyä y cábøch jaduñ ngumay, høyhøch jaduñ nja najuø'øy coo jäya'ayhajxy yhixa'añ pønajaty tøyhajt hoy wädijp. ²⁰ Coo Jesucristo hänäjty yagho'oga'añii, mänitä jiamioød nämaayy coo hajxy chuugaamiügät ja'a Jesucristocøxpä. Pero mijts, coo hajxy naxy tsajtøgooty mhamugø'øy, coo hajxy naxy mdsuugaamiucy, cabä Jesucristo hajxy naxy mjahmiech. ²¹ Haniduhmjaty hajxy naxy mgay. Cab hajxy naxy mdajy mmay pø jii mmägu'ughajpä caayyøøc hajxy miøødä quia'a møødä. Näje'e hajxy naxy mmu'ugyii. ²² Jim hajxy hawiinmats mgay mhú'ugät maa mhamdsoo tøjc-hajxiän. Cab jaduñ yhooyä coo hajxy jaduñ mjatcø'øy maa Diostøjcän. Myajtsähdiuumbiä häyooäya'ay hajxy jaduñ. Cáboch mijts jaduñ nnä'ägädä cumay coo hajxy jaduñ mjatcø'øy.

²³ Hamdsoothä Jesucristo xyajnähihøøyy nébiøch mijts tøø nnajtsapxøøyyäm: Hoorä, mänittsuu, coo Jesucristo hänäjty tiooga'añii, mänitä Jesucristohajxy tiägøøyy tsuugaabiä møødä jiamioødhajxy. Mänitä Jesucristo tsajcaagy quionø'cy. ²⁴ Mänit Dioscuju'uyäp yejcy. Mänitä tsajcaagy yhaguidøøyy. Mänit miänaañ: "Huuc cay hajxy. Høøch nnix høøch ngopc hädaa. Mijtsøøxpøøchä häna'c xtioga'añ. Cooch mijts mänaa xjahmiejtstä'agät, jaduñä tsajcaagy hajxy mgáyät." ²⁵ Y coo hajxy hänäjty tøø chuugaabiäðøøñä, mänitä Jesús vino quionø'cy copajooty. Mänit miänaangombä: "Cooch mijts nnähho'tu'udaannä, cooch nno'ty nyaghäyowaannä, hawiinjemybiä Dios hajxy xmiøødyajchuduga'añ. Hoorä, hädaa vino, hijxtahnd jaduñ miähmø'owa'añ nébiøch nno'tiän. Y naaghooc hädaa vino hajxy mhú'ugy, mänitøch hajxy xjahmiejtstä'agät." ²⁶ Homiänaajä hädaa tsajcaagy hajxy hänäjty mgaya'añ, homiänaajä hädaa vino hajxy hänäjty mhú'uga'añ, myajcøhxø'py hajxy hänäjty coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'tuütäm. Hix, wiimbijtägatsaambä Jesucristo. Yaa jadähooc quidaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin.

²⁷ Nebiä Jesucristo jiamioødhajxy miøødcaayy miøødhuuquiän, jaduhñäc hajxy ngaayy, jaduhñäc hajxy nhüucämbät. Pønatiä howyiinmahñdy hänäjty ca'a møød coo hänäjty jaduñ quiaya'añ, coo hänäjty jaduñ yhu'uga'añ, haxøøg hajxy jaduñ jiatcø'øy ja'a Jesucristo ñi'xcøxpä ñø'tycøxpä. ²⁸ Jaduhñds je'e, coo hajxy hänäjty mgaya'añ ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hänäjty mhú'uga'añ ja'a Jesucristocøxpä, naxy hajxy jayøjpiä mdehñ ñiñajuø'øwøjät pø howyiinmahñdy hajxy hänäjty mjaaneth møød. ²⁹ Pønajaty jaduñ caaby huucp ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy jaduñ quia'a møjpdä'agät coo Jesucristo hajxy xñähho'tuütäm, yajcumädowaanäp hajxy jaduñ. ³⁰ Näje'e hajxy mba'ambety; näje'e hajxy mga'a majaamøødä. Høxtä näje'ejaty hajxy jaduñ tøø yho'ogy. Paady hajxy jaduñ mjaty mhabeti coo hajxy mga'a møjpdä'agy coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'tuütäm. ³¹ Pero cabä Dios hajxy xyajcumädöowämät coo howyiinmahñdy hajxy hänäjty nmøødhajtäm coo hajxy hänäjty ngayaanäm ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hänäjty nhu'ugaanäm ja'a Jesucristocøxpä. ³² Paadiä Dios hajxy tähoogaty xyajcumädöowäm, jaduñ hajxy xyajnajuøøyyäm coo miädia'agy hajxy hänäjty hoy nga'a yajtuünäm. Y coo miädia'agy hajxy hoy nyajtuünämät, cab hajxy jii by nnä'ä hädäcämät højcu'uhaam maa jäya'ayhajxy yhäda'aga'añän, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä.

³³ Jaduhñds je'e, hermanodøjc, coo hajxy hänäjty mänaa mgaamiuga'añ ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hänäjty mänaa mhuucmuga'añ ja'a Jesucristocøxpä, naxy hajxy tu'cuhdujt mdehñ quiaaethöonät. Mniyhahixø'øwøjöp hajxy jaduñ. ³⁴ Pø nyähø'cäp hajxy hänäjty, jayøjp hajxy mnä'ägä cáyät maa mdøjc-hajxiän. Jaduhñä Dios hajxy xquia'a yajcumädöwät coo hajxy hänäjty mgaamiuga'añ ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hänäjty mhuucmuga'añ ja'a Jesucristocøxpä. Madiu'uçh hajxy tøø xjiaac mäyajtø. Cooch jim nnøcxät maa mijtsän, mänitøch jim nyajtødiägø'øwät.

12

¹ Hermanodøjc, tsøg hajxy mädiäcäm nebiatiä Dioshøspiritu hajxy xpiuhbéjtäm, coo hawiingatiä tuuñg hajxy xmiøøyyäm. Naxy hajxy jaduñ mdehñ wyiinjuø'owät.

² Mnajuøøby hajxy jaduñ, coo Diosmädia'agy hajxy hänäjty mga'a panøcxyñä, je'enä quepychech naaxpoch hajxy hänäjty mwiingudsähgø'øyñä. Cabä quepychech naaxpoch quiapxy miädia'agy. Jaduhñ hajxy hänäjty mwädity nebiä tu'udägyöbän. ³ Huuc wiinjuø'ow hädaa mädia'agy hajxy. Pønatiä Dioshøspiritu jaduñ najtsapxøøyyäp, cabä Jesús hajxy je'e haxøøg nänømy. Y pønatiä Dioshøspiritu jaduñ ca'a najtsapxøøyyäp, cab hajxy hoy miäna'ana'añ coo Jesús hajxy nWiindsøhajtäm.

⁴ Coo Diostuung hajxy jaduñ ndüünäm, hawiingatiä Diostuung hajxy jaduñ xpiäatäm. Pero ja'a Dios ja'a yhEspirituhajtiä hajxy jaduñ xtiuungmöøyyäm. ⁵ Madiu'u ja'a Diostuung

hajxy jaduhñ njaančh tuúnám, pero tu'jäya'ayyá hajxy jaduhñ nWiindsøn'hájtám. Ja'a Jesucristo je'e. ⁶ Ja'a Dios hajxy xpiuhbéjtám coo tiuung hajxy ndúunámát, nebiatiá tiuung hajxy xpiáatám. ⁷ Paadiá Dioshespíritu hajxy hawiingaty xtiuungmóoyám, jaduhñ hajxy hoy nnibiuhbéjtámát hamiñ haxøpy. ⁸ Hix, näje'e hermanohajxy tiuungmo'oyii ja'a Dioshespíritám coo hajxy quiapx coo hajxy miádiá'agát nebiá jajpá hana'cán. ⁹ Näje'e hermanohajxy piuhbedyii ja'a Dioshespíritám coo hajxy hoy jiaančh tehñ miábógát ja'a Diosmädia'agy. Näje'e hajxy miájaamo'oyii nebiá jäya'ay hajxy yajmøcpøgát, ja'a øjc ja'a hijxábä. ¹⁰ Näje'e hermanohajxy piuhbedyii ja'a Dioshespíritám coo hajxy hoy-yagjuøñä tiuñ ja'a Diosmäjaagøxpä. Näje'e hajxy tiuungmo'oyii coo Diosmädia'agy hajxy yajwá'xát. Näje'e hajxy tiuungmóoyyábä coo hajxy yhøxcábát pøn najtscapxøøyyäp ja'a Dioshespíritám, pøn najtscapxøøyyäp ja'a møjcu'ugóngám. Näje'e hajxy piaadyii coo hajxy quiápxát wiinghayuucjaty. Näje'e hajxy piáatábä coo hajxy quiapxhoyø'øwát waambatiá hermanohajxy tøø quiapxy wiinghayuucjaty. ¹¹ Hanidiuhmjatiá Dioshespíritu hajxy xtiuungmóoyám, nebiá njoot chocy. Tu'uquiá ja'a Dioshespíritu jaduhñ.

¹² Ja'a tu'ugpá ni'x ja'a tu'ugpá copc, madiu'u pajc miøødä. Pero tu'ugpá ni'x tu'ugpá copc hajxy jaduhñ nmøødhájtám. Jaduhñ mäwiin højtshájtám, tu'ugmädia'agy hajxy nhájtám coo Jesucristo hajxy nWiindsøn'hájtám, hoy hajxy nja nämayhájtám. ¹³ Coo hajxy nnábéjtám, jaduhñä Dioshespíritu hajxy xpiáadacám tu'ugmädia'agy nägøxiá, møødä judioshajxy, møødä cajpá judioshajxy, møødä jäya'ayhajxy je'ehájtábä wiinghänä'cám, møødä jäya'ayhajxy hijpá hawa'adstuum. Nägøxiá ja'a Dioshespíritu hajxy nmøødhájtám.

¹⁴ Ja'a tu'ugpá ni'x ja'a tu'ugpá copc, madiu'u pajc hajxy nmøødhájtám. ¹⁵ Coods yø'ø tecz jaduhñ ñä'a mäná'anát: "Cábøch tii nmach cábøch tii nnähdoñ nej yø'ø cø'øjån, páadyhøch miich jaduhñ xquia'a yajtuna'añ", cab jaduhñ ñä'a tóyyábä; haa ca'a, nyajyohy nyajnáxám ja'a tecz jaduhñbä. ¹⁶ Jaanä jaduhñduhmbä, coo yø'ø taatsc jaduhñ miánaambät: "Cábøch jaduhñ nhixy nej yø'ø wiinän, páadyhøch miich jaduhñ xquia'a yajtuna'añ", cab jaduhñ ñä'a tóyyábä; haa ca'a, nyajmädóowäm ja'a taatsc jaduhñbä. ¹⁷ Coo hajxy häxøpy nhaagä wiinhájtám, cab hajxy häxøpy nmädóowäm. Y coo hajxy häxøpy nhaagä mädohndhájtám, cab hajxy häxøpy tii xjijxuuøøyyäm. ¹⁸ Jaduhñä Dios hajxy xquiunúu'xám nebiaty hajxy nyajmädsojcam. Paadiá ni'x ja'a copc hajxy nmøødhájtám, paadiá cø'ø ja'a tecz hajxy nmøødhájtám. ¹⁹ Coo hajxy häxøpy nhaagä pajc-hájtám, cabä nni'x ja'a ngopc-hajxy häxøpy yhäjtám. ²⁰ Madiu'u ja'a pajc hajxy nmøødhájtám ja'a tu'ugpá jäya'ay. Tu'ugni'x tu'ugcopc hajxy jaduhñ nmøødhájtám.

²¹ Coo wiin häxøpy quiapxy, cabä cø'ø jaduhñ ñämá'awát: "Cábøch miich nyajmaajiaty." Jaanä jaduhñä copcpä, coo häxøpy quiapxy, cabä tecz jaduhñ ñämáabiát: "Cábøch miich nyajmaajiaty." ²² Pero nhaagä yajtuungpáatám ja'a nni'x ja'a copc øxiá, hoyyá pajc näje'e quia'a jagä møcä. ²³ Cabä ni'x ja'a copc hajxy teeñmuu nyajcähxø'øgáanám, paadiá wit hajxy nmøødhájtám. ²⁴ Pero ja'a nwiin ja'a njøphajtámhajxy, cab jaduhñ ñeipiä coo hajxy nyajcähxø'cámät. Jaduhñhøch cham tøø nmädia'agy nebiá Dios ja'a nni'x ja'a ngopc-hajtámhajxy xquiunúu'xám tu'ughamuun. Hoorä, jaduhñ mäwiin højtshájtám, tu'ugmädia'agy hajxy nmimioødhájtám coo Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmäbøjcam, coo Jesucristo hajxy näguipxy nWiindsøn'hájtám. Jaduhñä Dios hajxy xquiunúu'xám coo hermanodøjc hajxy nwiingudsähgøøyyámät, hoy hajxy jia xoñ jia häyoy. ²⁵ Jaduhñä Dios quiu-may coo hajxy nhájtámät tu'ugjoot tu'ugcopc, coo hajxy nniçhojc coo hajxy nniimee'xámät hamiñ haxøpy. ²⁶ Coo tu'jäya'ay chaachpøgát, mänit hajxy nägøxiá njootmayhájtámät. Jaanä jaduhñduhmbä, coo tu'jäya'ay wyiingudsähgø'øwøøjät, mänit hajxy nägøxiá nxoonddacámät.

²⁷ Nwiindsøn'hájtámä Jesucristo hajxy nägøxiá pønjetiá Diosmädia'agy mäbøjp. Hawiingatiá Dios hajxy tøø xquiunúu'xám. ²⁸ Näje'e hermanohajxy tøø tiuungmo'oyii ja'a Diosám. Ja'a Dios quiuguexyhájtábä, je'e hajxy jayøp tuungpaat. Mänit hajxy je'e tiuungpaatpä, ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy, møødä Diosmädia'agy-yajwiinhixøøbiähajxy. Näje'e hermanohajxy hoy-yagjuøñä tiuñ ja'a Diosmäjaagøxpä. Näje'e hermanohajxy yajmøcpøcy ja'a jäya'ayhajxy nähba'anguhba'ambä. Näje'e hermanohajxy miäbuhbety. Näje'e hajxy jaduhñ miägapxy yhane'emy. Näje'e hajxy piaadyii coo wiinghayuucjaty hajxy quiápxát. ²⁹ Hoorä, cabä Dios hajxy nägøxiá xquiuguexyhájtám. Cabä Diosmädia'agy hajxy nägøxiá nyajwá'xám. Cab hajxy nägøxiá nyajnáhixøøyyám. Cab hajxy nägøxiá ndúunám hoy-yagjuøñä ja'a Diosmäjaagøxpä. ³⁰ Cab hajxy nägøxiá nba'amyajnáxám. Cab hajxy nägøxiá tøø xpiáatám coo ngápaxámät wiinghayuucjaty. Y cab hajxy nägøxiá tøø xpiáatám coo hajxy ngapxhoyøøyyámät waambatiá hermano tøø quiapxy wiinghayuucjaty. ³¹ Tsøgä njoot hajxy pädaacám hamuumdu'joot coo Dios tuung hajxy ween xmiøoyám ja'a maas tsoobaatpä. Chámhøchä mädia'agy hajxy nyajnáhixø'øwa'añ nebiá Dios miädia'agy hajxy hoy mmaas yajtu'uyó'oyät.

13

¹ Coo nmädöjc hajxy nga'a tsojc nga'a mée'xámät, cabä Diosmädia'agy hajxy hánajty hoy ngudiúunäm, hoy hajxy cu nja capx cu nja mädiáacäm madiu'u nebiä jáya'ayhajxy yaa jia capxiän hádaa yaabä naaxwiin, nebiä Diosmoonsähajxy jim jia capxiän tsajpootyp. ² Coo nmädöjc hajxy nga'a tsojc nga'a mée'xámät, cab hajxy nnä'ägädä tsoobaátämät, hoy hajxy cu nja najuúóyyäm tii tunáanáp, hoy hajxy cõxiä wiinä cu nja najuúóyy cu nja jahmiejtsäm, hoyyá möcmäjaa hajxy cu nja jaanç tehñ miúodhájtäm hoy ñä'ä tiigõxpä. ³ Coo nmädöjc hajxy nga'a tsojc nga'a mée'xámät, cab hajxy nnä'ägädä tsoobaátämät, hoyyá háyoobä jáya'ay hajxy cõxiä wiinä cu nja móoyyäm mäduhñtiä hajxy nmóodhájtäm, hoyyá jáya'ay hajxy cu nja nãhho'túutäm.

⁴ Põñä miädöjc tsojp mee'xp, mee'xxieemy hajxy jaduhñ yhity. Hoy hajxy jaduhñ miädöjc-haty. Cabä hadsocywyiinmahñdy hajxy miúødä. Cab hajxy yajcumaya'añ. ⁵ Põñä miädöjc tsojp mee'xp, cab hajxy çhäduhñdägoyyá. Cab hajxy wyiinducä. Cab hajxy jiootma'ady, hoy hajxy cõypñeipiä cu jia tunóø. ⁶ Cabä haxõøgpä hajxy chocy; ja'a tøyhajtpä hajxy jaduhñ chojpy. ⁷ Põñä miädöjc tsojp mee'xp, miee'xtujpy hajxy. Coo hajxy cõypñeipiä tiunóøjät ja'a miädöjcäm, cab hajxy jiootma'ady. Cab hajxy ñäx'õwõ'õy, cab hajxy ñähõõn'õy. Hoy hajxy miäxi'igy, hoy hajxy miägapy, weenä craa ja'a tøø quiädiéeyäbä jaduhñ yhuuc wiinmahñmech coo jaduhñ tøø quiädiéey.

⁸ Habaadaamb jaduhñ coo jáya'ayä Diosmädia'agy hajxy hánajty quia'a yajwa'xaanñä. Habaadaamb jaduhñ coo jáya'ayhajxy hánajty quia'a capx quia'a mädia'agaannä wiing-hayuucjaty. Habaadaamb jaduhñ coo quia'a tsoobaadaannä tijatiä jáya'ayhajxy yaa ñajuúõby hádaa yaabä naaxwiin. Pero cõjxta'axiõø hajxy nniçhoc nmiiee'xáanäm. ⁹ Cahnä hajxy hoy nwiinjuúóyyäm je'eguiõxpä coo hajxy yaa nhjätmñä hádaa yaabä naaxwiin. Cahnä Diosmädia'agy hajxy hoy nhabójcäm coo hajxy nyajwá'xámät. ¹⁰ Habaadaamb jaduhñ coo Diosmädia'agy hajxy maas ca'xy nwiinjuú'õwáanäm, paady hánajty pøn quia'a wäditaanñä Diosmädia'agy-yajwa'xpä.

¹¹ Coo hajxy nmuutsc-hájtämñä, cahnä hajxy hánajty nwiinmahñméjtsäm. Pero coo hajxy nmõjõóyyänä, mänit hajxy nnajuúóyyänä. Tøø hajxy nwiinmahñméjtsänä; cab hajxy nwiinmahñdyhájtänä neby hajxy tøø nmuutsc-hájtäm. ¹² Jaduhñ mäwíinäts je'e, coo hajxy yaa nhjätm hádaa yaabä naaxwiin, cahnä Diosmädia'agy hajxy hoy nwiinjuúóyyänä. Cahnä Dios hajxy nhixyhájtäm. Pero coo hajxy jim nnoçxáanäm tsajpootyp, mänitä Dios hajxy nhixyhádanäm neby hajxy je'e xyhixyhájtäm. Mänitä miädia'agy hajxy ca'xy nwiinjuú'õwáanäm. ¹³ Tägõøgtu'u ja'a Dios hajxy xyhanéhäm; coo miädia'agy hajxy nmäbójcämät coo tøyhajtä, chaads coo Jesucristo hajxy njõbhjõxámät coo yaa quiädaactägatsa'añ, chaads coo nmädöjc hajxy ndsojc nmée'xámät. Hádaa hõxhaambä jaduhñ maas tsoobaadaamb coo nmädöjc hajxy ndsojc nmée'xámät.

14

¹ Naxy hajxy ndehñ ñiçhojc ndehñ ñimié'xámät hoy miánaajä. Je'e maas tsoobaatp. Jaanä jaduhñduhmbä, tsögä Dios hajxy námáyyäm coo mäjaa hajxy ween xmióoyyäm coo tiuung hajxy jaduhñ ndúunámät. Je'e tsoobaatp coo hermano ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy. ² Naje'e hermanohajxy, coo hajxy hánajty quiapxa'añ tsajtõooty, cab hajxy howyiinjuúõñä miädia'agy. Hix, ja'a Dios hajxy jaduhñ miúødmädiaacpyp, ca'a yhõtshájtäm, je'eguiõxpä coo Dioshajtiä wyiinjuú'õy. Cab hõjts jaduhñ nnä'ägädä wiinjuúóyyäm. Najtscapxõyyäp hajxy jaduhñ ja'a Dioshespíritäm. Jagooyyä Dios jaduhñ ñajuú'õy waambaty hajxy jaduhñ miädia'agy. ³ Pero coo Diosmädia'agy hajxy ngápãmät nebiä jáya'ayhajxy jaduhñ wyiinjuú'õwät, mänitä jáya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nyajwiingapxõóyyämät, hoy hajxy jaduhñ nmägapx nhané'emät, hoy hajxy jaduhñ ngapxmcõpójcämät. ⁴ Põñ Dioshajtiä nä'ä møødmädiaacp, je'e mäjaa nidiuhñ móoyyap nebiä Diosmädia'agy maas hoy jiaac wiinjuú'õwät. Hix, cabä jáya'ayhajxy jaduhñ nwiinjuú'õy waambaty jaduhñ miädia'agy. Pero coo hermanodöjc ja'a Diosmädia'agy hajxy nyajwiingapxõóyyämät howyiinjuúõñä, mänit hajxy miäjaamo'owõøjät nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ maas hoy jiaac wiinjuú'õwät.

⁵ Maas tsoobaatp jaduhñ coo Diosmädia'agy hajxy ngápãmät howyiinjuúõñä; jaduhñä hermanohajxy nägõxiä wyiinjuú'õwät, ja'a hajxy mädoobä. Hoy hit jaduhñ coo Dioshajtiä hajxy nägõxiä nmøødmädia'agät. Mänit mäbõcy yhoy'õwät coo hajxy mgapxhoy'õwät, jaduhñä hermanohajxy nägõxiä wyiinjuú'õwät. ⁶ Hermanodöjc, cooçhä Dioshajtiä nnä'ä møødmädia'agät maa mijtsän, cab hajxy jaduhñ hoy mwiinjuú'õwät. Pero mänit hajxy jaduhñ mwiinjuú'õwät cooçhä mijtsä Diosmädia'agy hoy nyajwiinhixó'õwät nebiatyhõçhä Dios ja'a miädia'agy hánajty xñajtsapxõóyyä.

⁷ Hõxtáhñädsä xuuxpádöjc-hajxy, coo hajxy hoy quia'a xú'uxät, nägoodä hajxy nõcxy ñä'ä yajxu'uxy ñä'ä yajpõgõ'õy, y cab hoy yajmádoy. ⁸ Jaanä jaduhñduhmbä maa jáya'ayhajxy

chiptuñän, coo soldado ja'a corneta hoy quia'a yajxú'uxät, cabä jiamioðhaxjy jaduñ hoy chiptünät. Nä'a himybiäyø'og nø'ø maamybiäyø'ogäp haxjy jaduñ. ⁹ Jaduñ mäwinäts højshájtäm, coo Dioshajtä haxjy nmøødmädiácämät, cabä nmädia'agy haxjy jaduñ nni-wyiinjuøøyyämät hamiñ haxøpy. Xiøøbä haxjy jaduñ nnä'a capx nnä'a mädiácämät. ¹⁰ Madiu'u hayuuc haxjy yaa ngäpxäm hädaa yaabä naaxwiin. Hawiingaty hayuuc haxjy nni-wyiinjuøøyyäm. ¹¹ Y coo mädia'agy haxjy hamiñ haxøpy nga'a nni-wyiinjuøøyyämät hawiingjaty, cab haxjy jaduñ hoy nnimioðdmädiácämät. ¹² Jaduñ mäwinäts mijts, mjaanç tehñ miänaamb mijts jaduñ coo Diosheshpíritu haxjy xtiungmó'owät. Y myu-jwá'anäp ja'a tuung haxjy mädyii maas tsoobaatp. Jaduñä hermanodøjc haxjy maas hoy myajwiingapxø'owät nebiä Diosmädia'agy haxjy jaduñ maas hoy wyiinjuø'owät.

¹³ Jaduñds je'e, pøn jaduñ howyiinjuøøñä ca'a capxp ca'a mädiacp, weenä Dios jaduñ ñäma'ay coo miäjaamo'owøøjät nebiä miädia'agy quiapxhoyø'owät. ¹⁴ Coo Dios haxjy nba'yáaxämät ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtä wyiinjuøøbiä, cab haxjy nwiin-juøøyyämät, hoy haxjy cu nja mädiácäm wiinmahñdyhaam. Y cab haxjy jaduñ nnä'ägädä wiinjuøøyyäm. ¹⁵ Jaduñds je'e, tsøcxä Dios haxjy pa'yáaxäm juøhñdyhaam, pero howyiin-juøøñä. Tsøcxä Dioshöy haxjy høøwäm juøhñdyhaam, pero howyiinjuøøñä. ¹⁶ Coo Dios haxjy nnämäyyämät "Dioscujú'uyäp", ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtä wyiinjuøøby, cab haxjy hamdsoo nwiinjuøøyyämät. Y ja'a jäya'ayhaxjy jii mädoobä, ni je'e haxjy jaduñ quia'a wiinjuø'owät. Y cab haxjy hoy piämäná'anät "Dioscujú'uyäp." ¹⁷ Hoyyä Dios haxjy yajxón cu nja námáyyäm "Dioscujú'uyäp", ja'a jäya'ayhaxjy jii mädoobä, cab haxjy wyiinjuø'owät. Y cabä Diosmädia'agy haxjy jaduñ jiaac wiinjuø'owät. ¹⁸ Høøch, nnämäabiøchä Dios "Dioscujú'uyäp" je'eguiøxpä cooçh pøn jaduñ xquia'a najtspaadø'oy nébiøch hayuuc-haamby ngapxiän, ja'a Dioshajtä wyiinjuøøbiä. ¹⁹ Pero maa haxjy nhamugøøyyämän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, tsoobaatp jaduñ cooçh howyiin-juøøñä ngäpxät, hoy jia weenñä. Cab jaduñ jiaty tsoobaatp cooçh hayuuc-haamby ngäpxät ja'a Dioshajtä wyiinjuøøbiä, høyhøch yoñ cu nja capx. Hix, cooçh howyiinjuøøñä ngäpxät, wyiinjuø'owäp ja'a hermanohaxjy jaduñ, jaduñhøchä Diosmädia'agy haxjy hoy nyajwiingapxø'owät.

²⁰ Hermanodøjc, tsøg hädaa mädia'agy haxjy hoy wiinjuøøyyäm nebiä møjhäna'c-haxjy hoy wyiinjuø'oyän. Yø'ø pigänä'c-haxjy, cahnä haxjy wyiinmahñmeçhñä. Pero cahnä haxøgpä haxjy yhixy yhabaadyñä. ²¹ Jaduñä Diosmädia'agy jecy miänaañ: "Ja'a judiøshaxjy, cáboçhä nmädia'agy haxjy xmiäbøgaanä. Nguexáambiøchä jäguembä jäya'ay jim maa judiøshaxiän. Mänit haxjy miøødmädia'aga'añii wiinghayuuc-haamby. Pero ni jadúhñøchä nmädia'agy haxjy xquia'a mäbøgaanä, nømä Dios miäna'añ." ²² Ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy haxjy ca'a mäbøjpä, je'eguiøxpä højts hayuuc-haamby ngäpxäm, ja'a Dioshajtä wyiinjuøøbiä, ca'a jie'eguiøxpä ja'a jäya'ayhaxjy ja'a Diosmädia'agy mäbøjpä. Coo haxjy naxy ngäpxäm ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtä wyiinjuøøby, jaduñä Dios hijtahnä xii yecy coo jäya'ay tsaachpä peenä haxjy piaada'añ, ja'a Diosmädia'agy haxjy ca'a mäbøjpä. Pero coo Diosmädia'agy haxjy naxy ngäpxäm howyiinjuøøñä, jaduñä Dios hijtahnä xii yecy coo jäya'ay hoybä weenbä haxjy piaada'añ, ja'a Diosmädia'agy haxjy mäbøjpä. ²³ Hix, coo haxjy nägøxiä ngäpxämät ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtä wyiinjuøøby maa haxjy hänäjy nhamugøøyyämän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, y coo jäya'ayhaxjy jim tiägø'owät, ja'a Diosmädia'agy haxjy ca'a mäbøjpä, jaduñda'a haxjy miäná'anät cooc tyijy haxjy nguhñinäm. ²⁴⁻²⁵ Pero coo Diosmädia'agy haxjy nägøxiä ngäpxämät howyiinjuøøñä, mänitä jäya'ayhaxjy wyiinjuø'owät, ja'a haxjy ca'a mäbøjpä. Mänit haxjy yhuuc tehñ wyiinmahñmédsät. Mänit haxjy hamdsooyä ñiñajuø'owøøjät coo haxjy hänäjy hoy tøø quia'a jäya'ayhaty. Mänit haxjy jaduñ jyjicädä'agät. Mänitä Dios haxjy yhuuc tehñ wyiingudsähgø'owät. Mänit haxjy yhuuc tehñ miäná'anät coo Dios haxjy hänäjy tøy xjiaanç tehñ miøødhjätäm.

²⁶ Hermanodøjc, maa haxjy nhamugøøyyämän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, tsøg haxjy yajxón yagjätäm nägøxiä, jaduñä Diosmädia'agy haxjy maas hoy nmaas mäbøjçämät. Näje'e Dioshöy haxjy yhøwa'añ. Näje'e haxjy yajñähixø'owa'añ. Näje'e haxjy miädia'aga'añ waambatiä Diosmädia'agy haxjy hänäjy tøø ñajtscapxø'oyii ja'a Diøsam. Näje'e hermanohaxjy quiapx'añ hayuuc-haamby mädyii Dioshajtä wyiinjuøøby. Y näje'e hermanohaxjy quiapxhoyø'owa'añ waambatiä hermanohaxjy hänäjy tøø quiapxy ja'a hayuuc-haamby ja'a Dioshajtä wyiinjuøøbiä. ²⁷ Coo haxjy mänaa ngäpxämät ja'a hayuuc-haamby ja'a Dioshajtä wyiinjuøøbiä maa haxjy hänäjy nhamugøøyyämän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, nämetsyä nädägøøquia' haxjy ngäpxämät haniduihmjaty. Mänitä hermano tu'jäya'ay xquia'ayhoyø'oyämät. ²⁸ Pero pø cabä hermanohaxjy jim näje'e jiaty capxhoyø'ow, mejor ween haxjy jim nga'a nä'ägädä cápxämät tsajtøgooty ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtä wyiinjuøøby. Wiingtuum haxjy nøcxy nnä'ägädä cápxäm jaduñ haniduihmjaty. Xmiädøwämäp ja'a Dios haxjy jaduñ. ²⁹ Jaanä jaduñduhmbä,

coo hermanohajxy hánajty quiapxa'añ waambaty hajxy hánajty ñajtsapxø'øyii ja'a Diósám, ween hajxy námetsyá nädägøøquiiä quiapxy. Y ja'a hermanohajxy jaac jiihá, mänit hajxy jaduhñ miáná'anát pø tøø hajxy hoy miädoy, pø caj. ³⁰ Y coo wiinghermano hánajty quiapxa'añ waambaty hánajty ñajtsapxø'øyii ja'a Diósám, weená hermano yhuuc hamoñ, ja'a hánajty capxpá. ³¹ Haniduihmjaty hajxy ngápxámät nágøxiä waambatiä Dios hajxy hánajty xñajtsapxøøyyám. Jaduhñ hajxy nágøxiä maas hoy nhabøjcámät; jaduhñ hajxy nágøxiä nniguiapxwíjámät. ³² Hix, coo miich hánajty mgapxa'añ waambaty miichä Dios hánajty xñajtsapxø'øwaanä, mänit mgápxät coo hánajty tøø xyhabaatä. ³³⁻³⁴ Jaduhñä Dios quiumay coo hajxy haniduihmjaty ngápxámät. Cab jaduhñ quiumay coo hajxy nágøxiä nxiicmujc nmädiaacmújcámät tsajtøgooty.

Cab jaduhñ yhooyä coo to'oxiøjc-hajxy jiihy quiápxät tsajtøgooty maa Dios hajxy hánajty nwiingudsáhögøøyyámän. Cabä Dios jaduhñ miána'añ coo hajxy jiihy quiápxät. Jaduhñä hermanohajxy nágøxiä quiuhdujthaty wiinduhmyhagajpt. Jaduhñä Diosmädia'agy miána'añ coo to'oxiøjc-hajxy miädia'agymiäbøgät. ³⁵ Hoçhähdiuunñä jaduhñ coo to'oxiøjc-hajxy jiihy quiápxät tsajtøgooty. Pø cabä Diosmädia'agy hajxy hánajty tøø wyiinjuø'oy tsajtøgooty, jimä fiihyhap hajxy miäyajtøwät maa yhamdsoo tøgootyhajxiän.

³⁶ Jaduhñä hermanodøjc-hajxy nágøxiä miána'añ wiinduhmyhagajpt coo to'oxiøjc-hajxy jiihy quia'a capx quia'a mädiá'agät tsajtøgooty nebiä Diosmädia'agy miána'añ. Y mijts jim hijpá Corintos, jaduhñ mijts mbaguhdujthájpät. Caj mijts mhamdsoo cuhdujt myajtúnät. ³⁷ Nébiøch cham ngujaay, Diosmädia'agy hádaaduhñ. Naxy hajxy jaduhñ mdehm miäbøgät, pønjaty jaduhñ niñánømáp coo Dios hajxy ñajtsapxøøyyäxä, coo Dioshespíritu piuhbedyii. ³⁸ Pønjaty hajxy jaduhñ ca'a mábøgaamb, cabä Dios hajxy jaduhñ quiumaya'añii.

³⁹ Jaduhñds je'e, hermanodøjc, tsøgä Dios hajxy námäyyám coo hajxy tehngajnä ween xpiuhbéjtämät, coo miädia'agy hajxy xñajtsapxøøyyámät. Jaduhñä miädia'agy hajxy hoy nyajwá'xámät. Pøn jaduhñ capxaamb mädia'agaamb ja'a hayuuc-haamby ja'a Dioshajtiä ween ywiinjuøobiä, ween hajxy jaduhñ quiapxy, ween hajxy jaduhñ miädia'agy. ⁴⁰ Pero tsøgä Diosmädia'agy hajxy hoy yajxon yagjáltäm tsajtøgooty.

15

¹⁻² Hermanodøjc, tsøg hajxy jahmiejtstáacäm coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Jaduhñhøch mijts tøø nyajwiingapxø'oy. Tøø hajxy jaduhñ nmábøjcäm. Coo hajxy tehngajnä nmábøjcámät hamuumdu'joot, mänit hajxy jim nnøcxámät Dioswiinduum. Pero coo hajxy jaduhñ nga'a mábøjcámät, cab hajxy jim nnä'ägädä nøcxámät.

³ Jaduhñhøch mijts tøø nyajwiingapxø'oy nebiätyhøchä Dios tøø xñajtsapxøøyyä. Jaançh tehñ choobaatp hádaa Diosmädia'agy jaduhñ. Tøø Jesucristo hajxy xñähho'túutäm; jaduhñä nbojpä ngädieeyhájätäm hajxy tøø xyajnähwáatsám. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän. ⁴ Coo Jesucristo hánajty tøø yho'ogy, mänit hoy ñaaxtägø'oy. Mänit hoy jiiyppiøjtägach cumaaxc. Jaduhñ jim myiñgombä cujaay maa Diosmädia'aguiän. ⁵ Mänitä Pedro ja'a Jesucristo hoy wyiinguhixø'oy. Mänitä Jesucristo hoy wyiinguhixøøyyägombä ja'a jiamioødhajxy, ja'a námajmetspájäya'ayhajxy. ⁶ Mänit hoy wyiinguhixøøyyägombä ja'a miägu'ughajpähajxy námägooxmägo'xnaxiä. Näje'eyyä hajxy tøø yho'nä, caj ñamayyä. ⁷ Mänitä Jacobo ja'a Jesucristo jadühooc wyiinguhixøøgiombä. Mänitä Jesucristo hoy wyiinguhixøøyyägombä ja'a jiamioødhajxy nágøxiä.

⁸ Høøch, høxháamhøchä Jesucristo njaac tehñ yhiyxy. Pero cáboch mähdiøjc jaduhñ nnä'ägädä tsoobaady. ⁹ Cáboch cuhdujt møc nmøødä nej yø'ø Dioscugueypä cuhdujt hajxy møc jiaançh tehñ miøødän. Cáboch mähdiøjc nhawiinmatsä cooch mähdiøc jaduhñ nniñänømøøjät cooch Dios xquiuguexyhajpá. Hix, haxøøghøch hijty njäya'ayhaty. Nyajt-saachpøjpøchä jäya'ayhajxy hijty, ja'a Diosmädia'agy hajxy hijty panøcxpá. ¹⁰ Pero coochä Dios xjiaançh cuguexyhaty, páadyhøch jaduhñ xpiuhbety. Hóyhøch nduñ. Maas máyhøchä Diosmädia'agy tøø nyajwa'xy ja'a mädia'agyháamhøch que ja'a Dios quiugueypähajxy tøø yajwa'xy, ja'a hajxy jaac jimbä. Ca'a yhøøch jaduhñ tøø nnä'ä piy ngopcootyhøch; Diøshøchä wiinmahñdy tøø xmiø'oy. Jaduhñhøchä Dios xpiuhbety ja'a miäjaahaam. ¹¹ Pero cab jaduhñ ñejiä pønjaty mijtsä Diosmädia'agy tøø xyajwiingapxø'oy, pø høøch, pø wiinghána'c. Tu'ugmädia'agy højtsä Diosmädia'agy nyajwa'xy. Y tøø mijtsä Diosmädia'agy nmábøcy.

¹² Jaduhñ højtsä mädia'agy nyajwa'xy coo Jesucristo jiiyppiøjtägach coo hánajty tøø yho'ogy. Mayyä jäya'ayhajxy jaduhñ quia'a mábøcy cooc tyijy ja'a ho'oguiäya'ayhajxy quia'a jiiyppiøga'añ. Cabä tøyhajt hajxy jaduhñ ñä'ä møødä. ¹³ Pø cab häxøpy jaduhñ tiøyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiiyppiøga'añ, cabä Jesucristo cu jiiyppiøjcy. ¹⁴ Y coo Jesucristo häxøpy tøø quia'a jiiyppiøcy, cajxä hádaa mädia'agy häxøpy choobaady neby højts jaduhñ nja yajwa'xy. Y nej mijtsä mädia'agy hajxy mja mábøcy, ni je'e häxøpy quia'a tsoobaady. ¹⁵ Jaduhñ højtsä Diosmädia'agy nyajwa'xy coo Dios ja'a Jesucristo yagjiiyppiøjcy. Pø cab häxøpy jaduhñ tiøyyä, høhñdaacp højts häxøpy ja'a Dioscøxpä. Hix, pø cab häxøpy jaduhñ

tiöyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ, cabä Dios ja'a Jesucristo cu yagjuypioğjcy. ¹⁶ Pø cab häxøpy jaduñ tiöyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ, cabä Jesucristo cu jiuypioğjcy. ¹⁷ Y coo Jesucristo cu quia'a juyypioğjcy, cabä mädia'agy häxøpy choobaady neby hajxy nmäböjcäm. Y cabä nbojpa ngädieeyhajxy häxøpy ñähwäatsäm. ¹⁸ Y tøø ho'oguiäya'ayhajxy häxøpy yhäda'agy møjcu'uhaam, hoy hajxy cu jia mäböc ja'a Jesucristo miädia'agy. ¹⁹ Coo Jesucristo cu quia'a juyypioğjcy, cab hajxy häxøpy jim nnøcxäänäm tsajpootyp. Tøø hajxy häxøpy nniwyiinhøhñäm hamiñ häxøpy. Hoñäxuu'tsnä jäya'ay hajxy häxøpy xyhjxäm.

²⁰ Pero tøyhajt jaduñ coo Jesucristo jiuypioğjtägajch. Jayøjp je'e jiuypioğjtsøhñ. Høxhaam hajxy njaac juyypioğaanäm. ²¹ Tu'jäya'ay jecy yho'tsohñ hädaa yaabä naaxwiin, ja'a craa Adánhajtäbä. Paadiä Adán jecy yho'cy, coo Dios ja'a miädia'agy quia'a cudiuunä. Y jaanä jaduñduhmbä, tu'jäya'ay jiuypioğjtsøhñ; ja'a Jesucristo je'e. ²² Ja'a Adán, højts nhaphajt ndeedyhäjtäm je'e, paady hajxy nägøxiä nbaho'ogäänäm. Y jaanä jaduñduhmbä, nägøxiä hajxy njuypioğäänämbä, pøjnatiä Jesucristo miädia'agy mäböjcäp. ²³ Coo Jesucristo hänjaty tøø jiuypioğjtägach, mänit jim ñøcxcombä maa Tieediän. Coo jim quioo'ty, mänit tiägøøyy hanehmbä. Y coo yaa quidaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin, mänitä ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğjtägatsa'añ, ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hänjaty tøø miäböjcäbä. ²⁴⁻²⁶ Mänitä Jesucristo miäjäda'aga'añ. Mänitä Dios ja'a miädsip ja'a quihuudujthajxy piögäänäxä nägøxiä. Mänitä jäya'ayhajxy quia'a ho'ogaanä ni mänaa. Mänitä Jesucristo ja'a Dios cuhdujt yajcø'ødägø'owa'añ neby jäda'ahaty yhané'emian. Mänitä naaxwiimbä wyiimbidaannä: ²⁷ "Tøø Dios ja'a Jesucristo cuhdujt mio'oy coo jäya'ay cøxiä yhané'emät." Nømä Diosmädia'agy jecy miänaañ. Mänit jaduñ tiöjiaty mänaa Jesucristo tiägøøyän jäya'ayhanehmbä. Pero cabä Diosmädia'agy jecy miänaañ coo Dios yaghane'emy. Hix, jaaya'ayä cuhdujt yejc coo Jesucristo jäya'ay cøxiä yhané'emät. ²⁸ Coo Jesucristo ja'a miädsip hänjaty tøø quia'a cøxy yajmäjäda'agy, mänitä Tieedy cuhdujt quioxy yajcø'ødägø'owa'añ mäduhñtiä cuhdujt hänjaty tøø mio'oyii. Jaduñä Jesucristo yhané'ema'añii ja'a Tieediäm. Jaduñä Dios cøxiä yhané'ema'añ.

²⁹ Näje'e jäya'ayhajxy ñäbety ho'oguiäya'aguioxpä. Pø cab häxøpy jaduñ tiöyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ, tiiguioxpä jäya'ayhajxy jaduñ coo ñäbety ho'oguiäya'aguioxpä.

³⁰ Nmäböjpy højts jaduñ coo hajxy njuypioğäänäm, paady højts nga'a møjpäda'agy, hoy højts nja wädity mäjahñdium homiänaajä. ³¹ Cooch nmäna'añ cooch jaduñ nwädity mäjahñdium, je'eçh jaduñ nnänøømby coochä ca'awiindøyhäna'c-hajxy xjia wil'i yagho'oga'añ homiänaajä. Hermanodøjc, tehñ tøyhajt jaduñ cooch nxoonäda'agy mijsxcøxpä, je'eguiøxpä coo Jesucristo miädia'agy hajxy nmäböjcä, ja'a hajxy nWiindønähjätämbä. Hoorä, jaanä tøyhajt je'eduhmbä cooch nwädity mäjahñdium homiänaajä. ³² Tøøchä ca'awiindøyhäna'c-hajxy mayhocx xjia wil'i yagho'oga'añ yaa Efeso ja'a Diosmädia'agyquioxpä. Cooch häxøpy nga'a mäböcy coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ, cäböçhä Diosmädia'agy häxøpy nyajwa'xy. Coo häxøpy jaduñ quia'a tøyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ, cu nmänäänäm hajxy jaduñ: "Tsøg hajxy jaac caayyäm, tsøg hajxy jaac hüccäm, coo hajxy jaboom nho'ogäänäm."

³³ Cab hajxy myajwiinhøønät. Cab hajxy mmøødwdijmügät ja'a häna'c-hajxy mänaambä cooc tyjy ho'oguiäya'ayhajxy quia'a juyypioğa'añ coo hajxy jaduñ xyajtu'udägöyyät. ³⁴ Najtshixø'ow yø'ø mhaxøøgcuhdujt hajxy. Hoy hajxy myohy, hoy hajxy mnäxnät. Näje'e yø'ø mjamiøødhajxy quia'a mäböcyñä ja'a Diosmädia'agy. Hoçhähdiumñä je'eduhñ.

³⁵ Näje'e jäya'ayhajxy yajtuwa'añ: "Nebiä ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ. Tii ni'x tii copc hajxy miøødhadaamby." ³⁶ Hoy piønä jaduñ ñajuo'øy. Coo mädyii tøømd mni'ibät, hoy trigo, tsipcøxp jaduñ piu'udy; pø caj, cab jaduñ ñä'a muxy. ³⁷ Y ja'a tøømd jaduñmbä, coo mni'ibät, wiing jaduñ jiajnä coo miuxy. ³⁸ Dios jaduñ tøø wyiinnay nebiatiä tøømd jiädät. Wiingatiä tøømd quinuun'xy. ³⁹ Jaanä wiingatiä Dios ja'a nni'x ja'a ngopc-hajxy xquiuunú'xämbä. Y wiingatiä animal ñi'x quiopc-hajxy quiuunú'xäxäbä, møødä animal-hajxy ja'a tø'ødstuum tsänaabiä, møødä muuxyhajxy, møødä hacxhajxy. ⁴⁰ Ja'a hajxy jim hijpä tsajtcøxp, wiing hajxy jaduñ quiahxø'øgy. Cab hajxy jaduñ quiahxø'øgy neby hajxy yaa quiahxø'øguiän, ja'a hajxy yaa hijpä hädaa yaabä naaxwiin. ⁴¹ Haagä hajajp ja'a xøø møødä po'o møødä madsa'a, pero haagä wiingaty yhajjy. Jaanä jaduñ ja'a madsa'abä, haagä wiingaty yhajjapä. ⁴²⁻⁴⁴ Jaduñ mäwiinäts højtshjätäm, coo hajxy nho'c coo hajxy ndägöoyyäm, cabä mäjaa hajxy nmøødhjätänä. Mänit hajxy nøcxy nnaaxtägøøyyänä. Ja'a naaxni'x ja'a naaxcopc jaduñ naaxtägøøby. Mänit hajxy ngøxy yajxee'xtuütänä jutjooty. Mänit hajxy njäjtänä hoxiøøghajnä. Pero coo Jesucristo yaa quidaactägätsäänägombä hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy njuypioğjtägätsäänägombä, coo hajxy hänjaty tøø nho'c coo hajxy hänjaty tøø ndägöoyyäm. Wiing hajxy jaduñ njadäänänä coo hajxy jim nnøcxäänänä Dioswiinduum. Hoy yajxøn hajxy hänjaty njadäänäm haagä mäjaamøød. Y cab hajxy hänjaty

mánaa nho'tägatsáanänä. Wiing hajxy yaa nhjítäm hádaa yaabä naaxwiin; wiing hajxy hánajty jim nhidáanänä Dioswiinduum.

⁴⁵ Jaduhnä Diosmädia'agy miána'añ: "Coo Adán jaduñ quiunuu'xtsohnä, mänitá juyghajt miooyä." Pero coo Jesucristo juijyppiøjtägajch, paadiä tøyhajt hajxy nmøødhjítäm coo hajxy nbajuyppiøjtägatsáanämbä. ⁴⁶ Jawyiin hajxy yaa nhjítäm hádaa yaabä naaxwiin. Coo hajxy njujyppiøjtägatsáanäm, mänit hajxy jim nnøcxáanäm Dioswiinduum. ⁴⁷⁻⁴⁹ Ja'a craa Adánhajtábä, jecy je'eduhñ quiunuu'xtsohnä naaxoc-haam. Yaa jaduñ jecy chánaabiä hádaa yaabä naaxwiin. Jaaná jaduñ højtshjítämbä, naaxoc hajxy nni'xhajtäm ngopc-hjítäm nebiä Adángän. Hix, je'e højts nhaphajt ndeedyhajtäm. Haa ja'a Jesucristo, jim je'eduhñ chohñ tsajpootyp. Coo yaa quiädaactägatsa'añ hádaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy njujyppiøgáanäm, pønjatia miädia'agy hánajty tøø miäbøjcä. Jaduhñ hajxy jim nhidáanäm tsajpootyp nebiä Jesucristo jim yhitiän.

⁵⁰ Hermanodøjc, huuc mädown hajxy, cab hajxy jim hoy nnøcxämät Dioswiinduum ni'xcopcmøød nebiä nni'xä ngopc hajxy yaa nmøødhjítäm hádaa yaabä naaxwiin, je'eguøxpä coo hajxy nho'og coo hajxy ndägoyyáanäm. Coo hajxy ndägájtämät nebiä Jesucristo yhitiän, mänit mäbøcy hajxy jim nnøcxämät tsajpootyp. ⁵¹ Huuc mädown hajxy nébiøchä Dios jaduñ xñajtsapxøøyyä. Coo Jesucristo quiädaactägatsa'añ, cahñ hajxy hánajty nägøxiä nho'c ndägøoyyäm. Näje'e hajxy hánajty njúquiämnä. Pero nägøxiä hajxy ndägatsáanäm, møødä jujcypiä møødä ho'ogypiä. ⁵² Nägooyyä Diosmoonsä ja'a corneta hánajty høxhaam jiaac yajxuuxmaya'añ, ja'a tsajpootypä, mänitá ho'oguiäya'ayhajxy juijyppiøjtägatsa'añ. Cab hajxy hánajty mánaa yho'tägatsáanä. Mänitiä hajxy nägøxiä ndägatsáanäm, møød hajxy hánajty yaabä jujcypiä, møød hajxy hánajty tøø yho'oguiäbä. ⁵³ Hádaa naaxni'x hajxy nmøødhjítämbä, nä'ägädä ho'og nä'ägädä tågoyyáanäm hajxy jaduñ. Tsipcøxp hádaa nni'x hádaa ngopc-hajxy tiägatsáanäm, mänit hajxy jim nnøcxáanäm Dioswiinduum. Y cab hajxy hánajty nho'tägatsáanänä ni mánaa. ⁵⁴ Y coo hajxy jaduñ njadáanäm, mänitá Diosmädia'agy tøjjadi'añ coo jaduñ miána'añ: "Cabä jáya'ayhajxy hánajty mánaa yho'og tiägoyyáanä." Coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paady hajxy jiiyby nga'a háda'agáanäm møjcu'uhaam. ⁵⁵ Y coo hajxy jiiyby nga'a háda'agáanäm, paady hajxy nga'a tsähgøøyyänä coo hajxy hánajty nho'ogáanäm. ⁵⁶ Hoorä, coo Diosmädia'agy hajxy hoy nga'a cudiunnam, paady hajxy ngädiéhyäm, paady hajxy nhó'cäm. ⁵⁷ Tsögä Dios hajxy námaayyäm "Dioscujúuyäp", je'eguøxpä coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, ja'a hajxy nWiindsønhjítämbä. Coo hajxy xñähho'túutäm, paady hajxy jiiyby nga'a háda'agáanäm møjcu'uhaam.

⁵⁸ Jaduhñds je'e, hermanodøjc, tsøg hajxy hoy túunäm hamuumdu'joot ja'a Dioscøxpä. Cabä miädia'agy hajxy mánaa nnajtsihxøøyyämät, howyiaambatiä jáya'ay hajxy cu xjia námáayyäm. Nnajuøøyyäm hajxy jaduñ coo Dios hajxy xpiuhbedáanäm.

16

¹ Mguexaambiä xädø'øñ hajxy jim Judeanaaxooty maa hermanodøjc-hajxiän. Jaduhñ hajxy myajmújpät nébiøchä hermanodøjc-hajxy nhanehmy jim Galacianaaxooty. ² Näxøøbaadiä xädø'øñ hajxy mbuhgónät mäduhñtiä hajxy hánajty tøø mguduñ. Hawiing hajxy jaduñ myaghidät. Mänitøch hajxy xmió'owät cooçh jim nmédsät maa mijtsän neby hajxy jaduñ mänit møc hadø'øchä nga'a wädijtä'agät. ³ Mänitá hermano hajxy mwiimbíwät pønjatyhøchä xädø'øñ hánajty nyajmäguyxaamy jim Jerusalén maa hermanodøjc-hajxiän. Nocymioød hajxy ñøcxät nebiä hermanohajxy jim ñajuó'owät cooçh hánajty tøø nguexy. ⁴ Pø hahixøøby hánajty cooçh jim nnøcxät, mänitøch hajxy xpianøcxät.

⁵ Cooçh hánajty jim nnøcxá'añ Corintos, tu'unaxáambøch jim Macedonia. ⁶⁻⁷ Coo Dios jaduñ miána'anät, jégäbøch jim maa mijtsän. Wéhndøch jim nga'a tsoj wiimbidät høxtä coo tøøchpoj hánajty tøø ñaxy. Jaduhñhøch mijts jecy nguhixät. Jaduhñhøch hajxy xpiuhbedät majátyhøch hánajty njaac wädita'añ. ⁸ Pero cábøch yaa ndsoj tu'ubøga'añ yaa Efeso. Coo Pentecostésxøø hánajty tøø yhabaady, mänitøch ndu'ubøga'añ. ⁹ Hix, jaançh tehñ miäbøgaambä jáya'ayhajxy yaa, høyhøch nmädsiphajxy jia námayyä.

¹⁰ Coo Timoteo jim miédsät maa mijtsän, hoy yajxón hajxy myajmédsät. Hix, jaduñä Diostuunng tiuumbä nébiøch nduñän. ¹¹ Cab hajxy jaduñ mbéxät. Mbuhbedäp hajxy jaduñ nebiaduñ jootcujc jiaac mínät yaa maach høøchän. Nja wi'i jiohbijxy højts yaa møødä hermanodøjc-hajxy.

¹² Y ja'a hermano Apolos, nja mánuu'xtáac-høch je'e coo hermanodøjc cu miøødnøcxy maa mijtsän, pero cab jáda'a tiehñ ñøcxá'añ. Cooc ñäbaadø'owáanäxä, mänitnác hánajty ñøcxá'añ.

¹³ Mniyajcopcø'øwøøjöp hajxy. Hoyyä Diosmädia'agy hajxy myajtu'uyó'oyät. Cab hajxy pøñ mdsähgø'owät. Mmee'xtügäp hajxy. ¹⁴ Mnichoc mnimiee'xøøjöp hajxy hamuumdu'joot.

¹⁵ Hermanodøjc, mnajuøøby hajxy coo Estéfanas ja'a Diosmädia'agy hajxy jayøjp miäbøjtsohñ jīm Acayanaaxooty, møødä yhuung møødä tio'oxy. Jīmä hermanodøjc hajxy piuhbety. ¹⁶ Jadúhñhøčhä njoot chocy coo hajxy mbahix mbadúnät nebiä Estéfanashajxy tiuñän. ¹⁷ Xoondáacpøch jaduñ coo Estéfanashajxy tøø miech møødä Fortunato møødä Acaico. Nñäjootmayhápiøch mijts coo hajxy mjäguemä. Pero coo Estéfanashajxy tøø miech, paady cábøch njootmayhajnä. ¹⁸ Tøøčhä njoot hajxy xyajmøcpøjcä. Jadúhñhøčhä mjoothajxy nyajmøcpøgåanäbä. Mnajuó'øwäp hajxy jaduñ coo Estéfanashajxy hoy tiuñ.

¹⁹ Mijtsä hermanodøjc-hajxy xyajpoo'xp ja'a hajxy jīm tsänaabiä Asianaaxooty. Xyajpoo'xp mijtsä Aquilahajxypä ja'a Dioscøxpä, møødä Priscila, møødä hermanodøjc-hajxy jīm hamugøøbiä Dioswiingudsähgøøbiä maa tiøjc-hajxiän. ²⁰ Xyajpoo'xp mijtsä hermanodøjc-hajxy nägøxiä. Hoy yajxón hajxy mniyajpoo'xøøjät.

²¹ Nhamdsoo cø'øháamhøch hädaa nocy njahmiay, høøch Pablo.

²² Pøñä Jesucristo ca'a tsojp, ja'a hajxy nWiindsønñhajtämbä, ween haxøøgtuum ñøcxy. Wiindsøn, mīñ hadø'øčhä.

²³ Weenä Jesucristo hajxy xmio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt, ja'a hajxy nWiindsønñhajtämbä. ²⁴ Ndsójpøch mijts nägøxiä ja'a Jesucristocøxpä. Amén.

2 Corintios

¹ Høøch Pablo hädaa nocy njahby. Jesucristøch tøø xwyiinguexy cooçh ja'a miädia'agy nyajwá'xät. Ja'a Dios jaduñh mänaamb cooçh nyajwá'xät. Ja'a hermano Timoteo, tu'ugwiinmähñdyhøch je'le xmiøødhity cooçh hädaa nocy njaay. Mijts hädaa nocy nyanjñäguexaamby pønjaty Diosmädia'agymiäbøjp maa ja'a cajpt xiøhatiän Corinto, møød maa ja'a naax xiøhatiän Acaya wiinduhnyhagajpt. ² Ween mijts ja'a Dios hoyhajt weenhajt xmiø'oy møødä Jesucristo. Dios hajxy nDeedyhåjtäm. Jesucristo hajxy nWiindsøñhåjtäm.

³ Tsögä Dios hajxy tehngajnä wiingudsähgøøyyäm. Tsøc hajxy tehngajnä nämäyääm Dioscujú'uyäp. Ja'a Jesucristo Tiedy je'le. Jaanèh tehñ yhojioet ja'a Dios miøød. Xjiootcapxmøcpøjcäm hajxy homiänaajä, ⁴ hoy ñebiaty hajxy cu nja jajt cu nja habéjtäm. Paady hajxy jaduñh xjiootcapxmøcpøjcäm, jaduñh hajxy hoy njootcapxmøcpøjtägåjtsäm pønjaty häyohmbaatp. ⁵ Hix, nebiä Jesucristo chaachpøjqüiän, jaanä jaduñh hajxy ndsaachpøjcämbä. Y coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhjätäm tu'ugmädia'agy, paadiä Dios hajxy xjiaanèh tehñ jiootcapxmøcpøjcäm. ⁶ Coo højts ndsaachpøcy, mäniit højts Dios xjiootcapxmøcpøcy. Y jaduñh mijts njootcapxmøcpøjtägajtspä. Y jaduñh mijts Diosmädia'agy nyajwiingapxø'øwät neby hajxy jaduñh mnähwá'adsät. Coo mijts mdsaaachpøjpät neby højts ndsaachpøqüiän, mäniit mijts njootcapxmøcpøgät neby hajxy jaduñh hoy mmee'xtuga'añ. ⁷ Nnajuøøby højts coo mijts mmee'xtuga'añ, coo mijts Dios xjiootcapxmøcpøga'añ, hoy miäduhñtiä mijts cu mja tsaaachpøc neby højts ndsaachpøqüiän. Nmøød højts ja'a tøyhajt jaduñh.

⁸ Mägu'ughajpädøjc, chojpy højts njoot coo hajxy mnajuø'øwät nebiaty højts jim ndsaachpøjcy maa ja'a naax jaduñh xiøhatiän Asia. Hanaxiä højts jim njajty nhabejty. Jaanèh tehñ jiootmayhajt højts hånajty. Høxtä mänaañ højts jaduñh coo ndijy højts hånajty jim nho'oga'añ, ⁹ coo ndijy häna'c hånajty tøø quiojyquiapxytiuñ coo højts hånajty xygho'oga'añ. Paady højts jaduñh njajty nhabejty, jaduñh højts nnajuø'øwät coo jagooyyä Dios xñäwá'anät, cab højts hamdsoo hoy nniñäwá'anøøjät. Haa ca'a, Dios jaduñh yagjujyipiøjtägajtspä ja'a tøø yhø'oguiäbä. ¹⁰ Xñäwaan højts ja'a Dios coo højts häna'c hånajty jim xjia yagho'oga'añ. Homiänaajä højts jaduñh xñäwá'ana'añ. Nmøød højts ja'a tøyhajt jaduñh. ¹¹ Naxy mijts ja'a Dios mdehñ pia'yá'axät maa højtsøxpän. Jaduñh højts mijts hoy xpiuhbedät. Coo jäya'ayhajxy nämay Dyiospa'yá'axät maa højtsøxpän, mäniit højts ja'a Dios xñäwá'ana'añ, mäniitä jäya'ay ja'a Dios hajxy nämay ñäma'awa'añ "Dioscujú'uyäp", je'leguiøxpä coo højts Dios hoyhajt weenhajt xmiø'oy.

¹² Jootcujc højts nniñäwø'oyii coo højts hoy tøø njäya'ayhaty maa mijtsän hädaa yaabä naaxwiin. Dios højts jaduñh xpiädaac coo højts hoy njäya'ayhadät. Jaaya'ay højts xyhijxp coo højts hoy jaanèh jäya'ayhät. Xpiuhbejp højts jaduñh neby højts hoy njaac jäya'ayhadät. Cab højts hamdsoo hoy nhojiäya'ayhadät. ¹³⁻¹⁴ Hix, howyiinjuøøñä mijts tøø nnäjaayø'oy, caj chipjatai. Caj mijts mänaa tøø nwiinhøøñ. Tøø højts nmädia'agy hajxy siémpräm xwyiinjuøøyyä. Chojpy højts njoot coo hajxy ca'xy mwiinjuø'øwät, jaduñh hajxy mxoondä'agät maa højtsøxpän coo ja'a Jesucristo hånajty quiaädaactägatsa'añ. Je'le hajxy nWiindsøñhåjtäm. Mäniit højts nxoonda'agaambä maa mijtsøxpän.

¹⁵ Nmøødhøch tøyhajt jaduñh coo højts nmädia'agy hajxy ca'xy xwyiinjuø'øwaanä, päadyhøch hijty tøø nja wiinmay coo mijts jadähøoc nøcxy cu nguhihxy. Jaduñh hajxy jadähøoc cu nxoondäacäm nägøxiä. ¹⁶ Hix, nøcxämbøch hijty jim maa ja'a naax jaduñh xiøhatiän Macedonia, y jim mijts hijty ndu'uguhixa'añ Corinto. Y cooçh hijty nwiimbidaañä Macedonia, mäniit mijts hijty jadähøoc ndu'uguhixångombä cooçh hijty jim nnøcxä'añ maa ja'a naax jaduñh xiøhatiän Judea. Jim mijts jaduñh cu xpiuhbejty. ¹⁷ Pero cabä Dios jaduñh miänaañ cooçh jim cu nminøøyy maa mijtsän. Ca'a yhamdsoojøotøch jim tøø nga'a naxø'øy. Cab jaduñh yhooyä coo hajxy mmäná'anät cóogøch tyijy jaduñh ndu'ugcapxy nmetscapxy, cooçh jim tøø nga'a naxø'øy. Ja'a häna'c-hajxy ca'a mäbøjpä, je'eds hajxy tu'ugcapxp metscapxy, ca'a yhøøchä. ¹⁸ Dios højts xyhijxp coo højts nga'a høñnda'agy. Cab højts mijts mänaa tøø nmøødtu'ugcapxy tøø nmøødmetscapxy. ¹⁹ Hix, ja'a Jesucristo, ja'a Dioshuung, cab je'eduhñ mänaa tiu'ugcapxy mietscapxy. Homiänaajä tiømiädia'agy. Y coo højts mijts nyajwiingapxøøyy ja'a Jesucristocøxpä, paady højts nga'a tu'ugcapxy nga'a metscapxy, ni høøch Pablo, ni hermano Silvano, ni hermano Timoteo. ²⁰ Waambatiä Dios jecy miänaañ coo hånajty yajtøjiada'añ, cøx jaduñh tiøjiaty ja'a Jesucristocøxpä. Y coo højts ja'a mädia'agy nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, jaduñhä Dios møj jaanèh nbädaacäm. ²¹ Pero ja'a Dios hajxy xpiuhbejtäm nebiä Jesucristo hajxy jaduñh nmøødhjätäm tu'ugmädia'agy tehngajnä, møød højts møød mijts nägøxiä. Jaanä Dios højts jaduñh xwiinguejxpä coo højts ja'a miädia'agy nyajwá'xät. ²² Xyaghijp højts ja'a Dios

quiõ'jooty ja'a yhEspirituhaam. Xyhuunghajp hõjts jaduhñ. Xmiõoyãm ja'a tõyhajt hajxy jaduhñ coo hajxy homiãanaajã xcwieendãhadãanãm.

²³ Dios ja'a tõyhajt mõõd cooch nga'a hõhnda'agy. Pãadyhõch jim tõõ nga'a naxõ'õy Corinto maa mijsãn, cãbõch njoot hãnajty chocy coo mijs nhõjãt. ²⁴ Pero cab hõjts mijs nhane'ema'ã nebiatã Diosmãdia'agy hajxy mmãbõgãt. Hix, nnajuõõby hõjts jaduhñ coo hajxy hamuumdu'joot mmãbõcy. Nja wi'i piuhbedaamby hõjts mijs jaduhñ nebiã Diosmãdia'agy hajxy maas hoy mbanõcxãt. Jaduhñ hajxy maas jootcujc mhĩdãt.

2

¹ Mãnãajõch jim nhuug hoobiãn maa mijsãn, mãnitõch mijs nhojy je'eguiõxpã coo hajxy hãnajty hoy nga'a tuñ. Jootmayhãjtãbõch jim nwiimbijty. Hoorã, tõõch nmãdoyhãjõmbã coo hajxy hoy nga'a tũngombã. Tõõch nwiinmahĩdyhaty cooch jim nga'a tsoj nõxtãgãtsa'ãñ maa mijsãn, coo mijs jim nnã'ã hojtãgãtsãt. ² Hix, coo mijs nhõjtãgãtsãt, mãnitõch jadãhooc njootmayhada'ãñ. Pero chõjpiõch njoot jaduhñ coo hajxy hoy mdũnãt. Jaduhñhõch jootcujc nhĩdãt. ³⁻⁴ Mãnãajõch mijs jayõbajit nhuuc nãjaayõobiãn, mãnit mijs nmãgapxy nhanehmy coo ja'a mhaxõõgcuhdujt hajxy mnajtshixõ'õwãt. Jaanõch tehñ jootmayhãjõch hãnajty coo ja'a Diosmãdia'agy hajxy hãnajty hoy nga'a panõcxy. Hõxtã jõõyyhõch jaduhñ. Paady mijs jaduhñ nmãgapxy nhane'emy nocyhaam, njaanõch tehñ chõjpy mijs jaduhñ. Cãbõch njoot chocy coo hajxy mjootmayhãdãt. Coo ja'a mhaxõõgcuhdujt hajxy mnajtshixõ'õwãt nebiõch cham nmãgapxy nhane'emiãn nocyhaam, mãnitõch jim jootcujc nnõcxa'ãñ maa mijsãn. Coo mijs ja'a Diosmãdia'agy hoy cu mbanõcxy, cãbõch jaduhñ mãnaa cu njootmayhãjty. Nnajuõõbiõch jaduhñ coo ja'a Diosmãdia'agy hajxy hoy mja wi'i pianõcxa'ãñ. Y coo hajxy jaduhñ hoy mbanõcxãt, jaduhñ hajxy nãgõxiã jootcujc nhĩtãmd, mõõd hõõch mõõd mijs.

⁵ Ja'a mijs mmãgu'ughajpã ja'a tõõ quiãdiẽyãbã, nãgõxiã hajxy jaduhñ tõõ xñãgãdiẽyõõyyãm, ca'a yhõõchãhãjitiã nidiuhñ. Pero cãbõch nmãna'ãñ coo hanaxiã tõõ quiãdiẽy. Hix, cãbõch hanaxiã nyajtsãhdiuna'ãñ. ⁶ Hoorã, tõõ ja'a mmãgu'ughajpãhajxy chaãchpõcy. Tu'ugwiinmahĩdy hajxy mnibiaatã, paadiã mmãgu'ughajpã hajxy myajcũdooyy. Hoorã, tõõ jaduhñ chaãchpõjnã. ⁷ Hãhixõõby hajxy jaduhñ mmãmẽe'xnãt. Jaduhñ hoy jootcugõõguiumbãt, y cab jaduhñ hanaxiã jootmayhãdãt. ⁸ Coo hajxy jaduhñ mmãmẽe'xnãt, myajcõxõ'õgaamby hajxy jaduhñ coo hajxy mjaanõch tehñ chocy. ⁹ Paady mijs jayõbajit nnãjaayõõyy, nhijxmajts mijs jaduhñ põ tõyhãjthõch nmãdia'agy hajxy hãnajty xmiãbõgaanã hamuumdu'joot. ¹⁰ Põnjaty mijs mmãmẽe'xyp, jaanã jaduhñhõch nmãmẽe'xaamã. Haa ca'a, põ tõõch hãna'c nmãmẽe'xy, pãadyhõch tõõ nmãmẽe'xy, jaduhñ mijs jootcujc mhĩdãt. Jesucristõch jaduhñ xyhijxp cooch nga'a hõhnda'agy. ¹¹ Coo hajxy jaduhñ nnimiãmẽe'xãmd, cabã mõjcu'ugong miãjãdã'agãt maa hõjtsõxphãjtãm. Nnajuõõyyãm hajxy coo ja'a mõjcu'ugong jiaanõch tehñ miãwiinhõõñ.

¹² Cooch jim nmejch maa ja'a cajpt jaduhñ xiõhatiãn Troas Diosmãdia'agy-yajwa'xpã ja'a Jesucristocõxpã, nbãathõch hawa'adspã cooch jim ndãgõ'õwãt Diosmãdia'agy-yajwa'xpã. ¹³ Pero coochã hermano Tito jim nga'a paaty maa ja'a hermanodõjõ-hajxiãn, mãnitõch ndãgõõyy jootmayhãjã. Mãnitõch nwiimbijnã. Mãnitõch nnõcxy maa ja'a naax jaduhñ xiõhatiãn Macedonia.

¹⁴ Dioscujũuyãp ja'a Dios coo hõjts xpiuhbety, coo hõjts xyaghity tu'ugmãdia'agy mõõdã Jesucristo. Jaduhñ hõjts ja'a Dios xpiuhbety coo hõjts ja'a mõjcu'ugong nga'a yajmãjãdã'agy majaty hõjts ja'a Diosmãdia'agy nyajwa'xy ja'a Jesucristocõxpã. Homiãdoonã ja'a jãya'ayhajxy miãdoy nebiaty hõjts nyajwiingãpxõ'õy. ¹⁵⁻¹⁶ Xquiumaaby hõjts ja'a Dios coo hõjts ja'a miãdia'agy nyajwa'xã ja'a Jesucristocõxpã. Põnjaty hoy mãdoob, põnjaty mãbõjõp, je'eds nãhwa'adsaamb. Jyghadaamb hajxy je'eduhñ cõjxtã'axiõõ nebiã Dios jãgyhatiãn. Pero põnjaty hoy ca'a mãdoob, põnjaty ca'a mãbõjõp, cab hajxy jaduhñ nãhwa'adsa'ãñ. Je'eds hajxy hãxõõgtuum nõcxy miãhmõ'õwa'ãñ. Caj põn yãhdmsõo jada'ãñ Diosmãdia'agy-yajwa'x. ¹⁷ Hõjts mãbõcypiã njajpy je'eguiõxpã coo hõjts ja'a Dios xwyiinguejxy. Hamuumdu'joot hõjts nduñ je'eguiõxpã coo hõjts ja'a Jesucristo tu'ugmãdia'agy nmõõdhity. Xyhijxp hõjts ja'a Dios jaduhñ coo hõjts hoy nduñ. Jii hãna'c nãje'e, cab hajxy hoy tiuñ. Ja'a Diosmãdia'agy tyijy hajxy yajwa'xyp. Pero yãhdmsõo mãdia'agy hajxy wyi'i miãdiaacyy, je'eguiõxpã coo hajxy jia wi'i quiãnaarhadã'ãñ. Hõjts, cab hõjts jaduhñ nbãhixy.

3

¹ Cab hajxy mmãnã'anãt coo tyijy hõjts nnguimayii nebiã hãna'c ñiguimayijjãn, ja'a yãhdmsõo mãdia'agy hajxy miãwãdijpiã. Coo hajxy hãnajty maa ñõcxa'ãñ, mãnitã hermanodõjõ hajxy ñãma'ay coo nocy hajxy jaduhñ ween yhãdiũũnãã cooc tyijy ja'a Diosmãdia'agy hajxy hoy tõõ yajwa'xy. Pero hõjts, cab hõjts jaduhñbã nocy nyajmaajiaty, ni coo mijs nyaghixãt, ni coo mijs xmiõ'õwãt. ² Hoy piõnã ñãjuõ'õy coo hõjts ja'a Diosmãdia'agy

hoy nyajwa'xy. Haa ca'a, tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäböcy mänaa højts jim hoy nyajnähihöyän. Hix, njaanč tehñ chojpy højts mijts hamuumdu'joot. Homiänaajä højts mijts njahmiejtsta'agy. ³ Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø mmäböcy, jaduñä cu'ug ja'a tøyhajt hajxy miøødä coo højts ja'a Jesucristo jaduñ xwyiinguejxy maa mijtscøxpän, coo højts mijts ja'a Diosmädia'agy nyajwiingapxø'öwät. Jucy ja'a Dios. YhEspirituhaam ja'a Dios hajxy xyajmäböjcy. Jaduñ miäbaady coo ja'a Jesucristo tøø yuugjaay maa ja'a jäya'ay quiorazoncøxpahajxiän. Cab jaduñ tøø yuugjaay tsaagøxp tintahaam nebiä Dios jecy yuugjahyän tsaagøxp maa ja'a tuñ xiøhatiän Sinai.

⁴ Paady højts jaduñ nmäna'añ, nmøød højts ja'a tøyhajt coo højts ja'a Jesucristo xwyiinguejxy. ⁵ Pero cab højts tii njada'añ hamdsoo. Dios højts jaduñ xpiuhbejp coo højts njädät. ⁶ Jaaya'ay højts jaduñ tøø xyajnähdijy coo højts ja'a hawiinjemybiä mädia'agy nyajwä'xät ja'a Jesucristocøxpä. Hädaa hawiinjemybiä mädia'agy, yhEspirituhaam højts ja'a Dios tøø xmiø'oy. Cabä Dios tøø jiañä tsaagøxp nebiä jecyquihdujt jecy jiahyän tsaagøxp. Yøø jecyquihdujt, cab jaduñ pøn hoy quiudiuna'añ, paady hijty pøn quia'a pädsøma'añ haxøøgtuum. Pero coo ja'a hawiinjemymädia'agy hajxy mmäbögat, mänitä Dios hajxy xyagjugyhädät cøjxta'axiøø yhEspirituhaam neby je'e jjugyhatiän.

⁷ Hoorä, coo ja'a Dios ja'a jecyquihdujt jiahy tsaagøxp, høxtä haamb høxtä tsämaamb ja'a Moisés ja'a wyiin jiojpp hänajty, høxtä cabä israelita ja'a Moisés ja'a wyiin jiojpp hajxy hänajty hoy yheebaana. Pero paquia ja'a Moisés ja'a wyiin jiojpp jaduñ nä'ä haañ nä'ä tsämaamy. Paadiä Moisés ja'a wyiin jiojpp hänajty yhañ chämamy, tøø ja'a Moisés hänajty yhoy jim Dioswiinduum maa ja'a Dios hänajty tøø quia'ä aguiän jim tungøxp. Y møcmäjaa ja'a Dios jiaanč tehñ miøød. Hoorä, yøø jecyquihdujt, cab jaduñ pøn hoy quiudiuna'añ, paady hijty pøn quia'a pädsøma'añ haxøøgtuum. ⁸⁻⁹ Hoorä, coo ja'a Dios ja'a Moisés ja'a wyiin jiojpp jecy yaghaanä jaytsämaamä, jaduñä Dios yajcähxø'cy coo møcmäjaa miøødä. Y coo ja'a Dios ja'a hawiinjemymädia'agy tøø yejnä coo hajxy tøø xpiädaacäm hawa'adstuum, ja'a yhEspirituhaam ja'a Dios ja'a hawiinjemymädia'agy tøø yecy. Jaduñä Dios maas hoy tøø yajcähxø'ögy coo møcmäjaa miøødä. Hix, hoy-yagjuøøñä ja'a Moisés ja'a wyiin jiojpp jecy yhañ chämaamy. Maas hanaxiä ja'a hawiinjemymädia'agy yhoy-yagjuøøñä, ja'a højts nyajwa'xypä. ¹⁰⁻¹¹ Jaduñ quia'ä haxøøgy coo ja'a jecyquihdujt jaduñ quia'a jaty tsoobaatnä. Ja'a hawiinjemymädia'agy ja'a Jesucristocøxpä, je'eds jaduñ tsoobaatnäp. Y cab jaduñ mänaa tiägoyya'añ.

¹² Tøyhajt jaduñ, paady højts nga'a tsähdiuñ mänaa højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xiän, ni nga'a mädsähdiuñi højts jaduñ. ¹³ Hix, haamb tsämaambä Moisés ja'a wyiin jiojpp hänajty coo ja'a Dios ja'a Moisés ja'a miädia'agy miooy. Mänitä Moisés ja'a cu'ug ja'a Diosmädia'agy yajwiingapxøøyy. Coo ja'a Moisés miädiaacpädøøyy, mänitä wit ñiyajwiinguwidsøøyyä, je'eguiøxpä coo ja'a wyiin jiojpp hänajty jecy quia'a hanaannä quia'a tsämaamaannä. Paady jaduñ miädsähdiuñä. Hix, yhixaambiä israelita ja'a Moisés hajxy hänajty coo ja'a Moisés ja'a wyiin jiojpp hänajty quia'a haannä quia'a tsämaamaannä. ¹⁴⁻¹⁶ Pero ja'a israelitahajxy, jaanč tehñ quihxex hajxy hänajty, cab hajxy hänajty miädia'agywyiinjuø'oy. Høxtä chamnäbaadyñä hajxy jaduñ quihxexä. Coo ja'a jecyquihdujt hajxy mänaa miädoy, cab hajxy jaduñ wyiinjuø'oy, ja'a Moisés jecy miädiäacäbä. Mänit hajxy jaduñ wyiinjuø'owät coo hajxy hänajty tøø miäböcy hamuumdu'joot ja'a Jesucristocøxpä. Je'e hajxy nWiindsønähjätäm. ¹⁷ Hoorä, tu'ugjuøhñdy ja'a Jesucristo yhity møødä Tieediä yhEspiritu. Y coo hajxy nmäböjcam ja'a Jesucristocøxpä, jaduñä cuhdajt hajxy xmiøoyyäm coo Dios hajxy nba'yäaxämd. ¹⁸ Hoorä, pønajat jaduñ hamuumdu'joot mäböjp ja'a Jesucristocøxpä, tøø hajxy ngøxy wiinjjuø'oyyäm coo ja'a Jesucristo mijjä jiaančä. Tehngainä ja'a Jesucristo hajxy xyaghagupxyjatiøøyyäm neby je'e yhitiän. Hix, tu'ugjuøhñdy je'e yhity møødä Tieediä yhEspiritu.

4

¹ Hojioot ja'a Dios jiaanč tehñ miøød, paady højts tøø xwyiinguejxy coo højts ja'a miädia'agy nyajwä'xät ja'a Jesucristocøxpä. Paady højts nga'a jootmayhaty ni mänaa. ² Nyejpy højts ja'a tøyhajt coo højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xy. Cab højts jaduñ mänaa nhøhnda'agy. Najuøøbiä cu'ughajxy jaduñ coo højts mänaa nga'a nhøhnda'agy. Xyhijxp højts ja'a Dios jaduñ. Ja'a häna'c-hajxy hønndaacpä, cabä Diosmädia'agy hajxy ca'xy yajwa'xy. Yhamdsoo mädia'agy hajxy jaduñ yajmämiädaagøøby magämaa. Hočähdiuñnä hajxy jaduñ jiatcø'oy. Pero højts, ja'a tøyhajt højts nmädiaacypy. ³ Cabä jäya'ay ja'a mädia'agy hajxy nägøxiä wyiinjuø'oy, ja'a højts jaduñ nyajwa'xypä ja'a Jesucristocøxpä. Paady hajxy jaduñ quia'a wiinjjuø'oy coo hajxy haxøøgtuum wiädity. ⁴ Paadiä Diosmädia'agy hajxy quia'a mäböga'añ, tøø ja'a wyiinmahñdyhajxy piädaacäxä haxøøgtuum ja'a møjcu'ugøngäm, ja'a yaa hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin. Coo ja'a wyiinmahñdyhajxy tøø piädaacäxä haxøøgtuum, paadiä Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a wiinjjuø'owa'añ maa jaduñ myiñän

cujaay coo ja'a Jesucristo mœcmäjaa miœðä. Tu'ugmädia'agy ja'a Jesucristo yhity mœðä Tieedy. ⁵ Coo højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xy, ja'a Jesucristo højts nmädiaacyy coo hajxy nägœxiä nWiindsœnhájtäm. Cab højts jaduñ nyajcumaya'añ. Jaduñ højts njoot chocy coo højts mijts nbuhédät, je'eguiœxpä coo højts ja'a Jesucristo nWiindsœnhaty. ⁶ Dios jecy mänaañ coo jœñ jiaját hagogdstuum. Cahnä ja'a naaxwiimbä hänäjty yhooy'œy. Jaaya'ay højts ja'a miädia'agy jaduñ tœœ xyajwiinjua'œy coo je'e mœcmäjaa miœðä. Coo ja'a Jesucristo hajxy tœœ xyajnáhwaats tœœ xyajcuhwáatsäm, jaduñ hajxy nyajnajuœyyäm coo ja'a Dios mœcmäjaa miœðä.

⁷ Jaaya'ay højts tœœ xwyiinguexy coo højts ja'a miädia'agy nyajwá'xät ja'a Jesucristocœxpä. Jaanč tehñ choobaatp ja'a miädia'agy jaduñ. Højts, cab højts mœcmäjaa nhamdsoo mœðä. Dios højts jaduñ xpiuhbejp coo højts ja'a miädia'agy nyajwá'xät. Coo højts jaduñ xpiuhbety, jaduñ yajnajuœ'œy coo ja'a Dios mœcmäjaa jiaanč tehñ miœðä. ⁸ Tœœ højts häyohn may nmänaxy nyajnaxy, pero cab jaduñ tiehñ yhanaxiä. Naxy højts nga'a najuœ'œy neby højts jiatcœwät, pero cab højts hanaxiä njootmayhaty. ⁹ Tœœ højts häna'xy mayhooc xjia wi'i chaachtuuna'añ, pero cab højts ja'a Dios mänaa xñajtsnixœ'œy. Hoy højts häna'cy mayhooc tœœ xjia häyoowhixy, cab højts nmœjpäda'agy. Hix, homiänaajä højts ja'a Dios jaduñ xcwieendähaty. ¹⁰⁻¹¹ Nebiä Jesucristo hijty mäjahñdium wiäditiän jabom-jabom, jaanä jaduñ højts mäjahñdium nwädijpä homiänaajä. Ja'a Jesucristocœxpä højts häna'cy xjia wi'i yagho'oga'añ. Pero cab højts Jesucristo xñä'ägä nähducy. Hix, coo ja'a Jesucristo yho'cy, mänit jiuypjœjtägajch. Mänit jim ñœcxy maa ja'a Tieediä wyiinduumän. Jimä mœcmäjaa jäda'ahaty miœðänä. Paady højts jaduñ homiänaajä xcwieendähaty. ¹² Paady højts mäjahñdium nwädity coo højts Diosmädia'agy nyajwa'xy. Coo ja'a Jesucristo jiuigyhaty, paady hajxy xcwieendähájtäm homiänaajä.

¹³ Jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo tu'jäya'ay jecy miänaañ: "Nmäbœjpiœch ja'a Diosmädia'agy, päadyhœch ja'a Dios ngapxpaady"; jaanä jaduñ højts ja'a Diosmädia'agy nmäbœjpä, paady højts ja'a Dios ngapxpaatp. ¹⁴ Coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yagjuypjœjtägajch, ja'a nWiindsœnhájtäm, jaduñ højts ja'a tœyhajt nmœðä coo højts xyagjuypjœjtägatsaambä näguipxy mœð mijts. Paadiä Dios hajxy xyagjuypjœjtägatsaanäm coo hajxy nhjätäm tu'ugmädia'agy mœðä Jesucristo. Mänitä Dios hajxy nägœxiä xyajnoxcáanäm jim maa ja'a wyiinduumän näguipxy mœð mijts. ¹⁵ Paady højts häyohn nmänaxy nyajnaxy, chojpy højts njoot jaduñ coo mijts ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot nmäbœgät cooc ja'a Jesucristo hajxy tœœ xñähho'túutäm. Jaanä jaduñ højts njoot chojpä coo ja'a jäya'ayhajxy maas nämay jiaac mäbœgät, weenä Dios hajxy nämay ñäma'ay: "Dioscujá'uyäp", je'eguiœxpä coo ja'a Dios hojoot jiaanč tehñ miœðä. Y weenä Dios hajxy nämay ñämaabiä coo mœcmäjaa jiaanč tehñ miœðä.

¹⁶ Nnajuœby højts jaduñ coo ja'a Dios hajxy xyagjuypjœgáanäm, paady højts nga'a jootmayhaty. Tehñgajnä højts ja'a Dios mœcmäjaa xjiaac mo'oy maa højts njuœhñdycœxpän, hoy højts nni'x ngopc tehñgajnä jia májay. ¹⁷ Neby højts häyohn yaa nmänaxy nyajnaxiän, cab højts jecy nmänax nyajnaxa'añ. Y cab højts jaduñ njaty tsaachpœcy. Coo højts jaduñ tœœ njaty tœœ nhabety, paadiä Dios ja'a mayhajt mœj may tiuna'añ maa højtscœxpän cœjxta'axiœœ.

¹⁸ Pero cab højts jaduñ nmœjpäda'agy coo højts jaduñ yaa njaty nhabety hädaa yaabä naaxwiin. Hix, paquiä højts nnä'ä jaty nnä'ä habety. Jim højts njoot nbäda'agy maa ja'a Dios ja'a wyiinduumän. Cœjxta'axiœœ hajxy jim xyaghidáanäm.

5

¹ Tspcœp hajxy nho'ogáanäm ndägoyáanäm. Pero nmœðhájtäm ja'a tœyhajt hajxy jaduñ coo ja'a Dios hajxy tœœ xyajnáhdijäm cooc hajxy jim xyaghidáanäm maa ja'a wyiinduumän cœjxta'axiœœ. Diosäts hajxy jim xyaghidáanäm, ca'a wyiingjäya'ayä hajxy jim xyaghidáanäm. ² Coo hajxy yaa ndsaachpœjcäm hädaa yaabä naaxwiin, paadiä njoot hajxy jaduñ tœœ nbädaacäm coo hajxy jim nmœcxáanäm tsajootyp. ³ Coo hajxy jim ngœo'täm, jaanč tehñ jiootcujc hajxy jim nniäwœ'œwáanäm jim Dioswiinduum. ⁴ Mäduhñtiä hajxy yaa njaac hjätäm hädaa yaabä naaxwiin, cab hajxy jootcujc nhjätäm je'eguiœxpä coo hajxy yaa ndsaachpœjcäm. Pero cab hajxy ndsœjcäm coo hajxy paquiä nho'c ndägoyáand. Je'e hajxy ndsœjcäm coo njugyhájtäm cœjxta'axiœœ nebiä Dios jiuigyhatian. ⁵ Ja'a Diosäts hajxy jaduñ xyajnáhdijäm coo hajxy jim xyajnoxcáanäm maa ja'a wyiinduumän. Tœœ ja'a yhEspiritu hajxy jaduñ xyajnáguéjäm coo hajxy jaduñ xmiœðhájtäm tu'ugmucy. Jaduñnä tœyhajt hajxy nmœðhájtäm coo ja'a Dios hajxy tœyhajt xjiaanč yagjuyhadaanäm cœjxta'axiœœ neby je'e jiuigyhatian.

⁶ Paady højts jootcujc nhity jabom-jabom. Mäduhñtiä højts yaa njaac juyghaty hädaa yaabä naaxwiin, cab højts jim ndsoj nœcxa'añ maa ja'a Jesucristo wyiinduumän. Tœyhajt jaduñ. ⁷ Hoy højts ja'a Jesucristo yaa nga'a ja hixy hajucy, nmäbœjcäp højts ja'a miädia'agy jaduñ. ⁸ Cab højts nnä'ägä jootmayhaty ni weeñtiä. Chojpy højts ja'a njoot coo højts

nhó'ogät, coo hõjts jim nnócxät maa ja'a Jesucristo wyiinduumän. ⁹ Cab hõjts nmõjpäda'agy pø ho'ogaamb hõjts, ó pø cab hõjts ndsoj ho'oga'añ. Pero chojpy hõjts njoot jaduñ coo hõjts ja'a Jesucristo miädia'agy hoy ngudiúunät. Jaduhñ hõjts ja'a Jesucristo xquiumáyät. ¹⁰ Hix, nãgõxiä ja'a Jesucristo hajxy nõcxy nwiindána'awáañäm. Mänit jaaya'ay ñãgapxa'añ pøn hãnjaty hoy tøø quiudiuñ, pøn hãnjaty hoy tøø quia'a cudiuñ. Pønjaty hãnjaty hoy tøø quiudiuñ, je'eds ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy paadaamb. Pero pønjaty hãnjaty hoy tøø quia'a cudiuñ, quiumädowaamb by hajxy je'e.

¹¹ Nwiingudsähgøby hõjts ja'a Jesucristo. Jia wi'i chojpy hõjts ja'a njoot jaduñ coo hõjts xquiumáyät. Nja wi'i yajmãbøgaamb by hõjts ja'a cu'ughajxy coo hõjts ja'a Jesucristo tøyhajt tøø xwyiinguexy. Ñajuøbiä Dios coo hõjts ja'a miädia'agy hamuumdu'joot ngudiunä. Chõjpiøchä njoot jaduñ coo mijts mnajuøøbiät coo hõjts ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot ngudiuñ. ¹² Cab hõjts nyajcumaya'añ, hoy hõjts jaduñ nja niñänomyii coo hõjts ja'a Jesucristo tøø xwyiinguexy. Paady hõjts mijts jaduñ nhawáañäm, jaduñ mijts mnajuø'owät neby hõjts mijts xpuihgaxó'owät coo hõjts häna'c hãnjaty jaduñ tøø xñähwaambety. Ja'a häna'c-hajxy jaduñmbä, je'e hajxy yajcopcøøby pø hoy yhamdsoo cuhdujt hajxy quiudiuñ. Cab hajxy ñä'ägädä wiinjuø'oy coo ja'a wyiinmahñdyhajxy quia'a nä'ägädä hoyyá. ¹³ Jaduhñ hõjts häna'c xñänomy cooc tyijy hõjts nughmãñ'oy coo hõjts ja'a Dios ndsocy. Diosäts hõjts xñajuø'oy coo hõjts nga'a cuhñiñ coo hõjts nga'a cuh-mãñ'oy. Hix, chojpy hõjts ja'a njoot jaduñ coo mijts ja'a Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt xmió'owät. ¹⁴ Coe hõjts ja'a Jesucristo xjiaan'ch tehñ chójcäm, paady hõjts ja'a miädia'agy ngudiunäm hamuumdu'joot. Nmøødhajtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduñ coo jaaya'ay hajxy hoy xñähho'túutäm nãgõxiä. Xyajnähwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhajtämhajxy. ¹⁵ Coe ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, paadiä nhamdsoo cuhdujt hajxy nga'a yajtúunänä. Tsögä miädia'agy hajxy jaduñ cudiunäm mäduhñtiä hajxy yaa njaac jugyhajtäm. Y coe ja'a Jesucristo juijypiojtägajch, jaduñnä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo hajxy xyagjuyhadäänäm cõjxta'axiøø nebiä Tiedey juyghatiän. ¹⁶ Cab hõjts pøn nyajcopcøøñä pø mäyøøhajxy, pø häyoobhajxy. Ja'a Jesucristo, jaduñ hõjts hijty nhixy nebiä pajäya'ayän. Pero cab hõjts jaduñ nhijxnä nebiä pajäya'ayän. ¹⁷ Hoorä, pønjaty ja'a Jesucristo tu'ugjoot tu'ugjuøhñdy møødhijnäp, hawiinjembä wiinmahñdy hajxy jaduñ miøødhajnäp. Tøø ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduñ yhøxhijxnä.

¹⁸⁻¹⁹ Ja'a Dios jaduñ mänaañ coo hawiinjembä wiinmahñdy hajxy nmøødhajtäm. Y coe ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduñnä Dios ja'a nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwáatsäm. Jaduhñ hajxy xmiøødnijiootpaatäm. Y hõjts jaduñ tøø xwyiinguexy coo hõjts ja'a miädia'agy jaduñ nyajwá'xät coe ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, y coe ja'a Dios hajxy xyajnähwáatsäm, y coe ja'a Dios hajxy jaduñ xmiøødnijiootpaadäänäm. ²⁰ Ja'a Dios hõjts tøø xwyiinguexy coo hõjts ja'a Jesucristo miädia'agy nyajwá'xät. Jaduhñ hõjts tøø xñäma'ay coe hõjts mijts nmänuu'xtá'agät coe miädia'agy hajxy nmäbójcät. Jaduhñä Dios hajxy xyajnähwá'adsät. Jaduhñ hajxy ween xmiøødnijiootpaadóøjät. ²¹ Cabä Jesucristo ja'a Dios mänaa miägädiehy. Pero coe Dios hajxy xjiaan'ch tehñ chójcäm, paady miänaañ coe ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieeyhajxy xchøm'cäm. Y coe ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, jaduñnä Dios hajxy xyajnähwáatsäm. Jaduhñ hajxy xpíadäacäm hawa'adstuum.

6

¹ Tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøcy, paadiä Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy tøø xmió'oy. Hõjts mijts nmänuu'xtaacyy coe ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiunät. Paady mijts jaduñ nmänuu'xta'agy, coe hõjts ja'a Dios nmøødtuñ. ² Hix, jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Tøøch nyajnähdiy mänaajøch miich ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hawiinmats nmó'owät. Cooch miich mänit xpia'yá'axät, mäniøch miich nmädówät. Mänit nbuhbédät. Mänit nyajnähwa'ads nyajcuhwá'adsät, nømä Diosmädia'agy miäna'añ. Hoorä, tøø yhaabaatnä coe ja'a Dios hajxy nba'yáaxämd. Jaduhñä Dios hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsämd.

³ Maa hõjts ja'a Diostuung nduñän, hoy hõjts njäya'ayhaty. Hix, cab hõjts ndsocy coo hõjts pøn xñähwaambédät. ⁴ Hoy hõjts ja'a Diostuung njaan'ch tuñ. Nmee'xtujpy hõjts hoy tyiijä, hoy ñeipiä hõjts nja jaty nja habety. Hanaxiä hõjts tøø ndsaachpøcy. Tøø hõjts häyohn mayhooc nmänaxy nyajnaxy. ⁵ Tøø hõjts mayhooc nyajwobho'ogy. Tøø hõjts mayhooc nyajsumy. Tøø hõjts ja'a cu'ug mayhooc xñäbädø'ogy. Tøø hõjts mayhooc nhanuu'xø'oy ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Tøø hõjts jamia'ay nhity mayhooc ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Tøø hõjts mayhooc jaguiay jayhu'ugy nhijpä. ⁶ Coe hõjts ja'a Diostuung nduñ, cab hõjts haxøøgwiinmahñdy nnä'ägä møødá. Nwiinjuø'oy hõjts ja'a Diosmädia'agy. Mee'xxieemy hõjts nhity, cab hõjts ti nmõjpäda'agy. Hojioot hõjts nmøød. Hix, ja'a Dioshespiritu hõjts

nmøød. Hamuumdu'joot højts jäya'ay jaduñ ndsocy nba'häyoy. ⁷ Nyajwa'xyp højts ja'a tøyhajt. Ja'a Diosmäjaa højts nmøød. Jaanč tehñ yhoj højts njäya'ayhaty nebiä Dios choquiän. Jaduñ højts ja'a haxøøgpä nga'a yajmäjäda'agy. ⁸ Näje'eyä højts jäya'ay jaduñ xwyiingudsähgø'øy. Näje'e højts xquia'a tsoy xquia'a mee'xy. Näje'e højts xquiumay, näje'e højts xñähoj. Tömiädiacp højts, hoy højts jäya'ay näje'e xjia nänömy cooc tyij højts nhöñda'agy. ⁹ Hoy højts ja'a tsaangu'og xjia hixyhaty, cab højts häna'c näje'e xmiämöj xmiämoy'øy. Mäjähñdiuum højts njaanč tehñ wiädity, høxtä xyagho'ogaamb højts jäya'ay. Pero ja'a Dios højts jaduñ xcwieendhajt. Tøø højts ja'a Dios xyajcumädoj, pero cabä Dios jaduñ miäna'añ coo højts nhó'ogät. ¹⁰ Jootcujc højts nnä'ägä hity homiänaajä, hoy højts wiingumänaajaty nja mänaxy nja yajnaxy. Hoy højts nja häyoy, nyajnäxixøby højts ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy nämay, jaduñä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy piäadät. Hoy højts tii nga'a ja møødä, Dios højts xmiöoby tijaty højts nyajmaajiajpy.

¹¹ Mägu'ughajpädöj, ja'a mijts jim hijpä Corintos, mijts jaduñ nmägapxyp. Tøø mijts ngøxy hawaänäm nebiaty højts ja'a mädia'agy nmøødä. Njaanč tehñ chojpy højts mijts jaduñ. ¹² Nja wi'i miøødniijootpaadäaäp højts mijts. Cab højts nnajuø'øy pø jaduñ mijts xjiäwøöbiä. ¹³ Tunä mayhajt hajxy, tsøc hajxy nijootpáatäm. Jaduñ mijts nmägapxy nebiä huungän.

¹⁴ Cab hajxy nmøødwädiñmügät pøn ja'a Diosmädia'agy ca'a mabøjp, coo hajxy jaduñ mnä'a pahíxpät neby hajxy yhaxøøgwädiñ. Hix, pønjaty ja'a Diosmädia'agy mabøjp, hoy hajxy quiuidiñ. Hawa'adstuum hajxy je'e. Pero pønjaty ca'a mabøjp, cab hajxy quiuidiñ. Wiing ja'a wyiinnahñdyhajxy. Haxøøgtuum hajxy je'ebä. ¹⁵ Hix, cabä Jesucristo tu'ugmädia'agy yhyti møødä möjcu'ugong. Jaanä jäduhnduhmbä, pøn ja'a Diosmädia'agy mabøjp, cab hajxy tu'ugmädia'agy yhiipä møød ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mabøjpä. ¹⁶ Cabä cuhdujt jaduñ miñ coo häna'c quepychech naaxpoch hajxy wyiingudsähgø'owät maa ja'a Diostöjcan. Cabä quepychech naaxpoch jiuuyjiañ. Ja'a Diosäts mabøj juyey. Y coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmaböjcam, jaduñ mäwiin hajxy nmäbátäm nebiä Diostöjcan, je'eguiøxpä coo ja'a Dioshëpíritu hajxy nmøødhajtäm. Jaduñä Dios jecy miänaañ:

Pønjätyhöchä nmädia'agy xmiöböjcap, je'echä nhEspíritu nmo'owaamby. Nwoowhidäämbiöch hajxy je'e.

Xwyiingudsähgø'owäämböch hajxy je'e. Ngu'ughadäämbiöch hajxy je'e, nömä Dios hajxy jecy xmiädiäacäm. ¹⁷ Jaduñä Dios jecy miänaambä:

Puhwaatsnä hajxy ja'a häna'c ja'a quepychech hajxy wiingudsähgøöbiä, ja'a häna'c ja'a naaxpoch hajxy wiingudsähgøöbiä.

Cab hajxy nmøødwädiñmünät. Høxhix ja'a haxøøgpä hajxy. Mänitöch mijts xquiø'ødägøöñät.

¹⁸ XTieedyhadäämböch mijts hñajtiän. Nnøøxhadäämbiöch nmajc-hadäämbiöch mijts hñajtiän,

nömä Dios jecy miänaañ. Møccuhdujt ja'a Dios miøød. Hoy piønä jaduñ yhane'emy.

7

¹ Mägu'ughajpädöj, tøyhajt jaduñ coo ja'a Dios hajxy xyhuunghajtäm. Tsøcxä haxøøgwiinnahñdy hajxy najtshixøöyyäm cøxiä. Yøø haxøøgwiinnahñdy, xyajmä'tap ja'a mni'x ja'a mjuøhñdy jaduñ. Tsögä Dios hajxy wiingudsähgøöyyäm. Tsögä njoot hajxy pädaacäm maa ja'a Dioscøxpän.

² Cham højts mijts nnämäguiumbä, tunä mayhajt hajxy, tsøc hajxy nijootpáatäm. Cab højts pøn tøø nhäyoowhixy, cab højts pøn haxøøgwiinnahñdy tøø nyajnäxixø'øy, cab højts pøn tøø nwiinhøöñ. ³ Pero cáböch nnäna'añ cooch pøn tøø xñähøöñ'øy. Njaanč tehñ chojpy højts mijts jaduñ mäduhñtiä hajxy yaa njaac jugyhajtäm hädaa yaabä naaxwiin. Jaduñ mijts hijty tøø nhuuc nämaabiä. ⁴ Nnajuøöbiöch coo mijts ca'xy mgudiuna'añ waambätyhöch mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emy. Ngumääbiöch mijts jaduñ. Jootcujc-höch njaanč tehñ ñijiäwø'oyii maa mijtscøxpän. Jaanč tehñ xioondäacpöch, hoy højts madiu'u nja tsaächpöcy.

⁵ Coo højts ja'a hermano Tito jim nga'a paaty maa ja'a cajpt jaduñ xiöhatiän Troas, paady højts jim nwiimbijty. Y coo højts yaa nmejch Macedonia-naaxooty, ni yaa højts ja'a hermano Tito nga'a paatpä. Coo højts yaa nga'a tsoj paaty, paady højts hijty jootcujc nga'a nä'ägädä ñijiäwø'oyii. Xmiädsiphajt højts jäya'ayhajxy hijty ja'a Diosmädia'agyquixpä. Jootmayhajt højts hijty je'eguiøxpä cooc tyijy mijts jaduñ mga'a mabögä'añ. ⁶ Ja'a Dios, yagjootmøcpöjpy je'e pønjaty jaduñ jootmayhajt. Y coo ja'a hermano Tito jiaanč mejch, mänit højts ja'a Dios xyagjootmøcpöjcy. ⁷ Xjiaanč tehñ yagjootmøcpöj højts ja'a Dios jaduñ coo højts ja'a hermano Tito xyhawaanä coo mijts je'e myagjootmøcpöjcy mänaa jim yhtiän maa mijtsän. Cøjx højts xyhawaanä cóogöch mijts xjia wi'i jiböbixy cooch jim nnöcxät maa mijtsän. Jaduñ højts tøø xyhawaanäbä cooc mijts mjootmayhaty je'eguiøxpä cooch

mijts hijty tøø xyhuuc yagjootmayhajpá. Y jaduñ hõjts tøø xyhawaánaäbä cóogoch mijts xjiaanč tehñ jiahmiejtsta'agy. Coø hõjts jaduñ tøø xquixõxy hawaaná, páadyhöch njaanč tehñ xioonda'agy.

⁸ Mánáajõch mijts ja'a nocy jawyihinajtpá nyajnãguexián, nhõjjõch mijts jaduñ siémprãm. Paady hajty weeñtiá mjootmayhajty. Jootmayhájtõch höõch wéeñtiábä coø mijts nhojy. ⁹ Coø mijts nhojy, paadiä mhaxõgcuñdujt hajty mhõxhijxy. Xquiumaoy mijts ja'a Dios jaduñ coø hajty jaduñ mhõxhijxy. Coø hajty jaduñ mhõxhijxy, páadyhöch nxoonda'agy, ca'a jie'eguiõxpá coø hajxy mjootmayhajty. ¹⁰ Põnjaty yhaxõgcuñdujt hõxhijxp, je'edshajxy hodiium máhmõ'õwáp. Cumay hajxy jaduñ piädsõmät maa ja'a Diosán. Y cab hajxy jaduñ jootmayhájnät. Pero põnjaty yhaxõgcuñdujt ca'a hõxhijxp, haxõøgtuum hajxy miähmõ'õwät. Hoy miánaaxõø hajxy jaduñ jootmayhada'añ. ¹¹ Pero mijts, hamuumdu'joot hajxy mgudiufñ nebiaty mijts tøø nmãgapxy tøø nhane'emian mánáajõch ja'a jayõbjatpá nocy nguexián. Mjaanč hõxhijx ja'a mhaxõgcuñdujt hajty nebiä Diosmädia'agy yhane'emian. Mjootmayhajt hajxy jaduñ coø hajxy hijty tøø mgädieey. Y mdsáhögõyy hajxy jaduñ weeñtiá. Chojpy ja'a mjoothajxy coø mijts ngumáyät, paadiä craa hajxy mhõxquejxpädsõomy, ja'a haxõøgjacõõyyäbä. Tøø hajxy myajcãhxõ'nø coø hajxy tii pojppá tii cádieey mga'a mõõdän. ¹² Paady hõjts ja'a nocy jim nguexjy maa mijtsän, coø hãna'c-hajxy haxõøg tøø ñidiufñ. Ca'a jie'eguiõxphajtiä hõjts yõ'õ nocy nguexjy. Paady hõjts nguexjypá, chojpy hõjts ja'a njoot hãnajty coø hajxy myajcãhxõ'õgät coø hõjts mijts xchocynä. Xyhijxp hõjts ja'a Dios jaduñ coø hõjts nga'a hõhnda'agy. ¹³ Coø hõjts mijts jaduñ xchocynä, paady hõjts nxoonda'agy.

¹⁴ Xoondaacp hõjts jadhumbä coø ja'a hermano Tito xioondaacpá. Paady xioonda'agy coø ja'a Diosmädia'agy hajxy hãnajty hoy mbanõcxyñä nägõxiä mänaa jim yhiñtiän maa mijtsän. Tøõchä hermano Tito hijty nnãma'ay coø mijts ja'a Diosmädia'agy hoy mgudiufñ. Y tõyhajt hajxy mjaanč cudiufñ. ¹⁵ Hamuumdu'joot mijts ja'a hermano Tito xjiaanč tehñ chocy, je'eguiõxpá coø mijts ja'a miädia'agy mmäbõjcä hamuumdu'joot nebiaty mijts xyhanehmiän. ¹⁶ Nnajuõbõich coø mijts ja'a Diosmädia'agy hoy mbanõcxaanä; páadyhöch nxoonda'agy.

8

¹ Hoorä, mägu'ughajpãdõjc, cham hõjts mijts nyajmõødmädia'aga'añ nebiaty ja'a Dios mayhajt tøø tiufñ ja'a mäbõjpãdõjcõxpãhajxy, ja'a hajxy jim tsãnaabiä Macedonia-naaxooty. ² Jaanč tehñ xioondaacp hajxy, hoy hajxy jaduñ tøø jia tsaächpõcy hoyhoy, hoy hajxy jaduñ jia häyoy hanaxiä. Coø hajxy jaduñ jiaanč tehñ xioonda'agy, paadiä xädõ'õñ hajxy may tøø yajmucy. Hojioot hajxy jiaanč tehñ miõød, paady hajxy may tøø yajmucy. Tøø ja'a häyooäjäya'ay xädõ'õñ hajxy mio'oyii; ja'a hermanodõjc-hajxy jaduñ tøø yecy. ³ Hamuumdu'joot hajxy jaduñ tøø yecy, ca'a yhadspä, ca'a yhajootma'adä. Tøõch nhamdsoo hixy coø hojioot hajxy jaduñ jiaanč tehñ miõødä. Hõxtä yejnajtyypá xiädõ'õñ hajxy jaduñ näjootpá. ⁴ Coø hajxy miädoyhajty coø hõjts ja'a häyooäjäya'ay hãnajty nbuhbedä'añ xädõ'õñhaam, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbõjpá, mänit hõjts xñãmaayy coogä xädõ'õñ hajxy jaduñ quixeaambä, ja'a hajxy jim tsãnaabiä Macedonia. Hamuumdu'jootäc hajxy jaduñ quixea'añ. ⁵ Xoondaac hõjts jaduñ coø ja'a hermanodõjc xädõ'õñ hajxy may yejcy, ja'a hajxy jim tsãnaabiä Macedonia. Y coø hajxy miánaañ coø ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy hamuumdu'joot quiudiunaanä, paady hõjts maas hanaxiä nxoondaacy. Dios jaduñ mänaañ coø hajxy jaduñ quiudiunät. Jaduñ hajxy miánaambä cooc hõjts ja'a nmädia'agy hajxy xquiudiunaanäbä. ⁶ Mänaa ja'a hermano Tito jim jayõbjat yhooyän maa mijtsän, mänit hajxy xñãmaayy coø xädõ'õñ hajxy myajmügät. Hoorä, jim hõjts ja'a hermano Tito nguexjãgatsaambä maa mijtsän, weenä xädõ'õñ hajxy mgõxy yajmucy. Mänit hajxy jim mguexät maa ja'a häyooäjäya'ayhajxiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbõjpá. ⁷ Jaanč tehñ yhoy ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbõcy. Jaanč tehñ yhoy hajxy myajwiingapxõ'õy. Jaanč tehñ yhoy hajxy mwiinjuõ'õy. Hamuumdu'joot hajxy jaduñ mmäbõcy. Xjiaanč tehñ chojpy hõjts mijts. Hoorä, chojpy hõjts ja'a njoot coø mijts ja'a häyooäjäya'ay mjaanč tehñ piuhbedät hamuumdu'joot xädõ'õñhaam.

⁸ Cábõch mijts ndehm yhane'emy coø hajxy mbuhbedät. Paady mijts jaduñ nyajmõødmädia'agy nebiatiä wiingäya'ayhajxy tøø miäbuhbetiän, ween hajxy jaduñ mbahjxpät. Jaduñ hajxy myajcãhxõ'õgät coø hajxy tõyhajt mjaanč mädsõpá. ⁹ Tõyhajt jaduñ coø ja'a Jesucristo hojioot jiaanč tehñ miõødä, ja'a nWiindsõnhajtãmhajxy. Cahnä hãnajty yaa quiäda'agyñä hädaa yaabä naaxwiin nebiä pajäya'ayän, jim hijty mõc yhane'emy maa ja'a Tieedy ja'a wyiinduumän. Pero coø yaa quiädaacy, mänit jaduñ jiajty nebiä hädaa yaabä jäya'ayhajxiän, neby hajxy yaa nhäyõowäm. Jaduñ hajxy hoy xñãhho'tútäm. Y coø hajxy jaduñ tøø xñãhho'tútäm, paady hajxy jim xyajncãxãanãm maa ja'a Tiedä wyiinduumän, põnjatiä miädia'agy jaduñ mäbõjcäp.

10-12 Cham mijts nwiingapx njöjcapxø'owa'añ coo ja'a xädø'öñ hajxy myajpedøød neby hajxy hadojumøjt mwiinmahñdyhajtjän coo hajxy hñajty myajmuga'añ. Mja nähmajts hajxy jaduñ, pero cahnä hajxy myajpedyüi. Hahixøøby jaduñ coo hajxy myajpedøød, jaduñ hajxy myajcähxø'ögät coo hojioot hajxy tøyhajt mjaančh møødä. Mijts jaduñ mwiinmahñdyhajtsoñ coo xädø'öñ hajxy hñajty myajmuga'añ. Jaduñ hajxy myégät neby hajxy mmäjäda'aga'añ. Mäðøyyä jaduñ. Cab jaduñ yhahixø'øy coo hajxy hanaxiä myégät. HiX, jaduñnä Dios ja'a jioot chocy coo hajxy myajcähxø'ögät coo hojioot hajxy jaduñ mjaančh møødä.

13 Cáböch nmäna'añ coo hajxy mhäyoodägø'öwät, páadyhöch tøø nmäna'añ coo hajxy hanaxiä mga'a yégät. 14 Jadhñhøchä njoot chocy coo põñ tii quia'a yajmaajiadät. Jadhñds je'e, hahixøøby jaduñ coo mijts ja'a häyoobäjäya'ay mbuhbédät, je'eguiøxpä coo mijts nä'a tægø'øbä mmøødä jäda'ahaty. Y coo mijts hñajty tøø mhäyoodägø'øy, mänit mijts xpiuhbejtägätsät, põñ jim hajxy hñajty miøødä nä'a tægø'øbä. 15 Jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Pøñjaty may yajpädøc, puihumooy hajxy je'e põñjaty weeñtiä yajpädøc. Yaghaguipxyjatiøøyy hajxy jaduñ tu'cuñdujt."

16 Dios ja'a hermano Tito jaduñ tøø yajnähdiij coo hojioot miøødhädät maa mijtsøxpä, neby højts hojioot nmøødän maa mijtsøxpän. Dioscujü'uyäp ja'a Dios jaduñ. 17 Coø højts ja'a hermano Tito nnämaay coo jim ñöcxät maa mijtsän, jootcugøøyy je'e coo højts jaduñ nnämaay coo jim ñöcxät. HiX, hamdsoojoot hijty jaduñ ñä'ägä nõcxa'añ.

18 Nyajmägüexø'öwaamby højts ja'a hermano Tito ja'a mägu'ughajpä wiingpä. Wiinduhmčhajtøjc tøø yajmäðoyhaty coo ja'a Diosmädia'agy hoy yajwa'xy ja'a Jesucristocøxpä. 19 Jaduñnä mähøjpädøjc-hajxy tøø miänaambä coo højts nmøødhädät majaty højts ja'a xädø'öñ nyajmucy mänaa højts ja'a häyoobäjäya'ayhajxy hñajty nõcxy nmo'owa'añän. Cähxø'ögaamb jaduñ coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä. Jaduñ quiähxø'ögaambä coo højts hojioot nmøødä. 20 Paady højts nämetsc nädägøøg nwädity xädø'öñyajmujpä, cab højts ndsocy coo højts põñ xñänömät cooc tyij højts nje'ehada'añ. HiX, majiaty højts xädø'öñ nyajmucy. 21 Choippy højts ja'a njoot jaduñ coo højts ja'a jäya'ayhajxy xquiumáyät neby højts ja'a Dios xquiumáyän.

22 Chaads højts ja'a mägu'ughajpä mäwiingpä nguexáangumbä møødä hermano Titohajxy. Mayhooc højts hoy tøø xmiøøduñ hoy ñä'ä mädyii tuungä. Hamuumdu'joot jim nõcxa'añ maa mijtsän. HiX, ñajuøøby jaduñ coo mijts hoy myajtøjtägø'öwa'añ. 23 Naxiä hermano Tito hajxy hoy mdehñ yajtøjtägø'öwät coo hajxy jim miédsät. Haa ja'a hermano Tito, hoy miänájøch jaduñ xñä'ägä møøduñ, páadyhöch jim nguexa'añ maa mijtsän. Y ja'a jiamioødhajxy nämetspä, ja'a mähøjpädøjc-hajxy yaabä, jaduñ hajxy tøø miänaambä coo hajxy jim ñöcxät. Hovyä Jesucristo hajxy wyiingudsähgø'øy. 24 Coø mijts ja'a hermano Tito hoy myajtøjtägø'öwät møødä jiamioødhajxy, jaduñ mijts ja'a mähøjpädøjc hajxy xyhixät coo hajxy tøyhajt mjaančh mädsocy. Tøjiädäp jaduñ neby højts mijts tøø nmädia'aguiän coo mijts hojioot mjaančh tehñ miøødä.

9

1 Höøch mijts jaduñ nnä'ä jaac näjaayøøby. Nnajuøøbiøch jaduñ coo mijts ja'a häyoobäjäya'ayhajxy mbuhbeda'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy mähøjpä. 2 HiX, nna-juøøbiøch coo hajxy hamuumdu'joot mbuhbeda'añ. Jadhñhøchä mähøjpädøjc-hajxy tøø nhawaanä, ja'a hajxy jim tsänaabiä Macedonia-naaxooty. Jadhñhöch hajxy tøø nhawaanä coo mijts hadojumøjt mdägøøyy xädø'öñyajmujpä, põñjatiä Diosmädia'agy jim mähøjp Acaya-naaxooty. Y coo mijts jayøp mnähmajch, paadiä Macedóniabä jäya'ayhajxy nämay xpiahixaambä. Jaduñ hajxy hamuumdu'joot miäbuhbedaambä nej mijts mmähuhbeda'añän hamuumdu'joot. 3 Páadyhöchä hermano Titohajxy jim nguexø'öga'añ maa mijtsän, weenä xädø'öñ hajxy paquiä myajmujpädø'øy. Jadhñds je'e, cooçh jim nnöcxät, tøø ja'a xädø'öñ hajxy hñajty mgøyy yajmujpä. Haa ca'a, tøøchä Macedóniabähajxy nhawaanä coo mijts ja'a xädø'öñ myajmuga'añä. 4 HiX, wéñndøchä Macedóniabä jäya'ayhajxy näje'e nmøødhädät jim maa mijtsän. Y coo hajxy jaduñ xyhixät coo ja'a xädø'öñ hajxy hñajty mga'a cøyy yajmucyñä, mdsähdiunaamb hajxy jaduñ. Jadhñhöch ndsähdiuumbät je'eguiøxpä cooçh mijts tøø nmädia'agy coo ja'a xädø'öñ hajxy hñajty myajmuga'añ. 5 Páadyhöch jaduñ nwiinmaay coo hijty yhahixø'øy cooçhä hermano Titohajxy jawyiin nguexø'ögät maa mijtsän, jaduñ mijts jim xpiuhbédät maa ja'a xädø'öñ hajxy myajmuquiän. Jadhñnä xädø'öñ hajxy myaghidät nähix hahixø'ø cooçh jim nmédsät, neby hajxy jaduñ tøø nmäna'añän coo hajxy myaghida'añ. Jaduñ hajxy myajcähxø'ögät coo ja'a xädø'öñ hajxy myega'añ hojiootøxpä. Cab põñ jaduñ miäná'anät cooc tyij mijts hadsip tøø nhane'emy coo hajxy myégät.

6 Jadhñds je'e, põñjaty jaduñ wiinduc wiindsaach, cabä hoyhajt hajxy piaada'añ. Pero põñjatiä häyoobäjäya'ay näxuu'tsp, je'edsä hoyhajt hajxy jaduñ paadaamb. Tøyhajt jaduñ.

⁷Jootcujc hajxy myégát hamuumdu'joot neby hajxy hánajty myega'añän, ca'a yhadsipä ca'a yhajootma'adä, ca'a hajxy tii mnajtshäyowø'oy. Hix, je'e ja'a Dios chojpy pønjaty jaduhñ jootcujc yejp. ⁸Møj jaančhä Dios. Xmió'owäp mijts ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mõj may, jaduhñ hajxy tii mga'a yajmaajiadät ni mänaa. Nä'a tågø'øbä hajxy jaduhñ xmió'owät, jaduhñä wiingjäya'ay hajxy hoy mbuhbejtägätsät hoy ñeipä. ⁹Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Pøn hojiäya'ay, mõj mayyä häyooäjäya'ay piuhbety.

Hoy miänaaxø ja'a Dios jaduhñ piuhbejtägatsa'añ.

¹⁰Ja'a Dios, yejpy je'e ja'a tøømd mädyii mni'ibäp, mädyii mdünäp. Yajmayøøby jaduhñ nebiä mgäyät nebiä mhü'ugät. Jaanä jäduhñduhmbä, xmió'owäp mijts ja'a Dios nä'a tågø'øbä tijaty hajxy hánajty myajmaajiajpy, jaduhñ mijts ja'a häyooäjäya'ay mmoodiägätsät. ¹¹Y coo mijts ja'a häyooäjäya'ay jaduhñ hamuumdu'joot mbuhbedät, mänit mijts ja'a Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mõj may xmió'owät. Y coo højts ja'a häyooäjäya'ay xäðø'øn nøcxy nmo'oy, ja'a mijts hánajty tøø myéquiäbä, mänitä häyooäjäya'ay ja'a Dios hajxy ñäma'awa'añ: "Dioscujú'uyäp." ¹²Hix, coo mijts ja'a häyooäjäya'ay jaduhñ mbuhbedät, mejtstu'u ja'a hoybä hajxy jaduhñ mduna'añ. Piaadaambiä häyooäjäya'ayhajxy tijaty hajxy hánajty yajmaajiajpy, y tehngajnä ja'a Dios hajxy jaduhñ ñäma'awa'añ: "Dioscujú'uyäp."

¹³Coo mijts ja'a häyooäjäya'ay jaduhñ mbuhbedät jootcujc hoy miädyii cajtjä, myajcähxø'ogaamby hajxy jaduhñ coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy mgudiunä ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñä häyooäjäya'ay ja'a Dios hajxy mõj jaančhä ñäma'awa'añ, je'eguiøxpä coo mijts ja'a Dios ja'a miädia'agy mgudiunä, møød coo hojiot hajxy mjaančh tehñ miøødä ja'a häyooäjäya'aguixpähajxy. ¹⁴Coo mijts ja'a Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mõj may tøø xmió'oy, paady mijts ja'a häyooäjäya'ay xchoga'añ xpia'häyowa'añ, møødä Dios hajxy pia'ya'axa'añ ja'a mijtsøxpä. ¹⁵Tsøcxä ja'a Dios hajxy nägøxiä nämáayyäm: "Dioscujú'uyäp", je'eguiøxpä coo ja'a yHuung yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xñäho'túütäm. Møjmayhajt ja'a Dios jaduhñ tiuun hoy-yagjuøñä.

10

¹Høøch mijts chamñ nmägapxaamby nhane'emaamby, høøch Pablohajpä. Mänaa ja'a Jesucristo yaa wiäditiän hädaa yaabä naaxwiin, jaančh tehñ miøødä hojiot hánajty. Mee'xxieemy hánajty jiaančh tehñ wiädity. Jaduhñhøch je'e nja pahixaañ cooçh mijts jaduhñ nmägapxa'añ nhane'ema'añ. Ja'a nmädsiphøchhajxy, jaduhñhøch hajxy xñänømy cooc tyijy mijts hánajty tsähgø'ø tsähgø'ø nmägapxy nhane'emy mänäajøch jimñ nhitiän maa mijtsän, pero cooc tyijy høøch nga'a tsähgø'øñä coo mijts nmägapxy nhane'emy nocyhaam. Cab jaduhñ tiøyyä, nä'a høhñdaacp hajxy jaduhñ. ²Mägu'ughajpæðjc, huuc tuñä mayhajt hajxy, høxhix ja'a haxøøgpä ja'a ca'a hoybä hajxy. Coo hajxy jaduhñ mhøxhixät, cab mijts jim waamb nnämä'awät cooçh jimñ nnøcxät maa mijtsän. Pero pøn jaduhñ mänaamb cooc tyijy højts hoy nga'a wädity nebiä hädaa jäya'ayhajxy hoy quia'a wäditiän hädaa yaabä naaxwiin, je'eçh mäböcy hajxy nhøjäp hajäya'ayhaam. Nyajcähxø'øgäbøch jaduhñ cooçh hánajty tøyhajt nga'a tsähgø'oy. ³⁻⁴Hoy højts yaa nja tsäna'ay hädaa yaabä naaxwiin, cab højts ja'a nhamdsoo wiinmahñdy nyajtuñ nebiä yaabä jäya'ayhajxy yajtuñän. Ja'a Dios højts xpiuhbejp ja'a miäjaahaam, cab højts ja'a Dios ja'a miädsip jaduhñ nyajmäjädaacä. ⁵Jii jäya'ayhajxy näje'e wiädity, yajcumayaamb hajxy, høhñdaacp hajxy. Cabä jioothajxy yajmädsocy coo wiinghäna'c ja'a Dios hajxy pia'häyowät. Nyajcähxø'py højts jaduhñ coo yø'ø häna'c-hajxy jaduhñ yhøhñda'agy. Y coo højts hánajty tøø nga'a yajmäjäda'agy, mänit højts nyajmäböga'añ ja'a Jesucristocøxpä, coo ja'a miädia'agy hajxy ween quidiunä. ⁶Y coo mijts hánajty hoy tøø mgudiunä, cab højts mijts hánajty waamb nnäma'awaannä. Pero pønjaty jaduhñ ca'a nä'ägädä cudiunaamb, je'eds højts hahoy nhøxquexaamby maa ja'a tsajtøjcän.

⁷Pønjaty jaduhñ najuøøby coo hajxy tøø wyiinguexyii ja'a Jesucristäm, ween hajxy ñajuøøbiä cooçh ja'a Jesucristo tøø xwyiinguexpä. Tøyhajt jaduhñ. Hoy piønä jaduhñ ñajuø'oy. ⁸Ja'a Jesucristo højts ja'a cuhdujt jaduhñ tøø xmió'oy coo højts mijts nmägapx nhané'emät. Chojpiä jioot jaduhñ coo mijts ja'a miädia'agy mjaac mabøjcät. Cabä jioot choicy coo hajxy mdu'udägöyyät. Tøyhajt jaduhñ cooçhä Jesucristo ja'a cuhdujt jaduhñmbä tøø xmió'oy. Cooçh jaduhñ nniñänømyii, cábøch ndsähdiuna'añ, høyhøch häna'c jaduhñ xjia nänømy cøogøch tyijy nyajcumaya'añ hanaxiä. ⁹Cábøch mijts nhadsähgø'øwa'añ, hoy mijts nocy naxy nja yajnäguexy. ¹⁰Ja'a nmädsiphøchhajxy, jaduhñ hajxy miäna'añ cooc tyijy mijts møc nhane'emy nocyhaam. Pero jaduhñ hajxy miänaambä cooc tyijy hánajty møc nga'a hane'emy mänäagøch jimñ nhitiän maa mijtsän, cooc tyijy hánajty weenjaty ndsähgø'oy. ¹¹Perø pønjaty jaduhñ mänaamb, cabä tøyhajt hajxy miøødä. Jaduhñdsä tøyhajtjä, neby højts mijts møc nhane'emiän nocyhaam, jaanä jaduhñ mijts møc nhane'emaambä coo højts jimñ nnøcxätägätsät maa mijtsän.

¹² Jii häna'c-hajxy näje'e, jaančh tehñ yajcumayaamb hajxy cooc tyijy hajxy jiaančh tehñ jiaty jiaančh tehñ ñajuø'oy. Hamiñ haxøpy hajxy jaduhñ ñiguiumayii. Y cabä wiinghäna'c hajxy quiumay. Pero cabä tøyhajt hajxy miøødä. Højts, cab højts jaduhñ nhäna'c-haty. Cab højts jaduhñ niguiumayii. ¹³ Caj pues, cab højts nyajcumaya'añ. Jaduhñ højts nduna'añ neby højts ja'a Dios tøø xyajnähdijiiän coo højts ndünät. Jaduhñ højts tøø xyajnähdijy coo højts jim ndünät høxtä jimbaady maa mijtsän. ¹⁴ Coo højts jim nduñ maa mijtsän, ngudiuunby højts jaduhñ neby højts ja'a Dios tøø xñäma'ayän. Hix, højts ja'a Diosmädia'agy jim nyajwa'xtsohn maa mijtsän, ja'a Jesucristocøxpä. ¹⁵ Majaty wiinghäna'c jaduhñ tøø tiuundsooñän, cab højts jaduhñ nmäna'añ coo højts jim tøø nduñ. Cab højts jaduhñ nguhdujthaty. Pero chojpy højts ja'a njoot coo mijts ja'a Diosmädia'agy maas hoy mmäbøgät, jaduhñ højts maas hoy njaac tehñ tiünät maa mijtsän. ¹⁶ Y jaduhñ højts ja'a Diosmädia'agy hoy nyajwa'xät jäguembaady maa pøn ja'a Diosmädia'agy quia'a mädoynän. Hix, cab højts nduna'añ maa wiinghäna'c jaduhñ tøø tiuundsooñän. Hix, cab højts jaduhñ nyajcumaya'añ.

¹⁷ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Cab jaduhñ yhahixø'oy coo hamdsoo mniguiumayøøjat. Pero jaduhñ yhahixø'oy coo ja'a Dios hajxy møj jaančh mnänømat." ¹⁸ Je'eduhñ tsoobaatp coo ja'a Dios jaduhñ xquiumáyät. Cab jaduhñ choobaady coo hamdsoo mniguiumayøøjat.

11

¹ Huuc tunä mayhajt hajxy, huuc mee'x hajxy weeñtiä. Chámhøch weeñtiä nhuuc mädia'aga'añ nebiä jäya'ayhajxy yajcumayaambän. Cooch jaduhñ weeñtiä nnguiumayii, jaduhñ yajmädooy nebiä cuhhiimbähajxy miädia'aguiän. ² Nej mijts ja'a Dios xchoquiän, jaduhñ høch mijts ndsojpä, je'eguiøxpä cooch mijts ja'a Diosmädia'agy tøø nyajmäböcy ja'a Jesucristocøxpä. Chøjpiøchä njoot jaduhñ coo ja'a mjoot hajxy mbädä'agät hamuumdu'joot maa ja'a Jesucristocøxpän. Cabä mjoot hajxy wiingtuum mbädä'agät. ³ Mnigwieendähadøøjap hajxy, jaduhñ hajxy pøn xquia'a jøjcapxø'owät, coo hajxy xyag-jahdiägöyyät ja'a Jesucristo. Jii häna'c-hajxy näje'e wiädity mäwiinhøhmbä. Cab mijts xyajmädsocy coo ja'a Jesucristo hajxy hamuumdu'joot mbanøcxnät. Paquiä hajxy jaduhñ xwyiinhøønät. Haa ca'a, jaduhñä Eva jecy yhuuc wiinhøhnbä ja'a møjcu'ugongäm mänaa ja'a møjcu'ugong ñibiäda'agyijän nebiä tsahñdiän. Siémprämä møjcu'ugong quiuwiin-mahñdiä. Paquiä ja'a Eva yajwiinhøhñ. ⁴ Paquiä mijts ja'a miädia'agyhajxy jaduhñ mmäbøjcø'cä pønjaty mijts jaduhñ wiing xyajnähxixøøby ja'a Jesucristocøxpä. Cab hajxy jaduhñ yajnähxixø'oy neby højts ja'a Diosmädia'agy nyajnähxixø'oyän ja'a Jesucristocøxpä. Cab hajxy jaduhñ yajnähxixø'oy ja'a Dioshøpíritucøxpä neby højts nyajnähxixø'oyän. Paquiä mijts ja'a miädia'agyhajxy jaduhñ mbadu'ubøjcä. ⁵ Yø'ø häna'c-hajxy jaduhñ wiing yajnähxixø'obiä ja'a Jesucristocøxpä, jaduhñ hajxy ñiñänomyii nebiä Dioswiinguexyän, neby jaančh tehñ jiajpä. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy nmänä'anät cooc tyijy hajxy miaas jaty queečh høøch njaty. ⁶ Wehñäda'a jaduhñ tiøyyä cooch hoy yajxón nga'a xi'igy nga'a mädia'agy; cab jaduhñ ñejpä. Pero tøyhajt jaduhñ cooch madiu'u njaty nnajuø'oy ja'a Diosmädia'agyuøxpä. Homiänaajä højts mijts ja'a tøyhajt nmo'oy hoy ñä'ä tiiguiøxpä.

⁷ Mänäajoch mijts ja'a Diosmädia'agy nyajwiingapxø'oyän, cábøch mijts jaduhñ mänaa nnämaayy cooch mijts xmiäjüyät. Giuiudüunäbøch hänäjty hamdsoo, je'eguiøxpä coochä njoot hänäjty chocy coo mijts ja'a Diosmädia'agy maas hoy mmäbøgät. Y cooch hänäjty hamdsoo nnguiudüunäxä, päadyhøchä jäya'ayhajxy näje'e xñänømy coogøch tyijy hänäjty hoy nga'a cudiñ. Pero cab jaduhñ tiøyyä. ⁸ Wiingjäya'ayhøchhajxy hänäjty xpiuhbejp, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty mabøjpä wiingtuumjaty. Päadyhøch hajxy hänäjty xpiuhbety cooch mijts ja'a Diosmädia'agy hänäjty nyajwiingapx nyajwiinmädiaagø'oy. ⁹ Mänäajoch jim nñitiän maa mijtsän, cábøch hänäjty pøn nnäma'ay cooch hajxy xpiuhbédät xädø'øñhaam, høyhøch hänäjty tii nja yajmaajaty tähoocjaty. Hix, xpiuhbépøchä jäya'ayhajxy hänäjty, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty mabøjpä, ja'a hajxy hänäjty jim tsohmä Macedonia-naaxooty. Xmiøobiøch hajxy hänäjty tijätyhøch hänäjty nyajmaajajpy. Y cábøch mijts mänaa nnäma'awa'añ cooch mijts xpiuhbédät xädø'øñhaam. ¹⁰ Tømiädiäacpøch jaduhñ nebiä Jesucristo tiømiädia'aguiän. Cábøchä xädø'øñ pøn nmäyujwa'añ jim maa mijts mdsäna'ayän Acaya-naaxooty. ¹¹ Coo pøn jaduhñ miänä'anät coogøch tyijy mijts nga'a tsoey, høhndaacp hajxy jaduhñ. Ja'a Dios jaduhñ najuøøby cooch mijts njaančh tehñ chocy njaančh tehñ pia'häyoy.

¹²⁻¹³ Jii häna'c-hajxy näje'e wiädity mäwiinhøhmbä. Ja'a Jesucristäc tyijy hajxy tøø wyiinguexyii coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwä'xät maa ja'a mabøjpädøc-hajxiän, neby højts ja'a Jesucristo tøø xwyiinguexxiän coo højts ja'a Diosmädia'agy nyajwä'xät. Pero høhndaacp hajxy; cab hajxy tøyhajt tøø wyiinguexyii ja'a Jesucristäm. Paady hajxy jaduhñ yhöhnda'agy coo hajxy yajcumaya'añ. ¹⁴⁻¹⁵ Yø'ø häna'c-hajxy, ja'a møjcu'ugong hajxy wyiindsønhajpy.

Jaaya'ay hajxy jaduhñ piahijxyp. Nnajuóoyyám hajxy coo ja'a mójcu'ugong ñibiáda'agyii nebiá jaanč tehñ yhojbän, nebiá Diosmoonsän. Hoorä, cab jaduhñ yhoj-yagjuóðñä coo ja'a mójcu'ugongä mioonsähajxy piajatc'oy, coo hajxy yhöñda'agy cooc tyijy hajxy tóó wyiinguexyii ja'a Jesucristäm. Y coo hajxy jaduhñ haxóøg jiäya'ayhaty, je'e hajxy jaduhñ quiumádoowaamby.

¹⁶ Hoorä, chámhöch mijts nmägápxcombä. Cab hajxy jaduhñ mmäná'anät cóogöch tyijy tóó nguhhiñ, hóyhöch weeñtiä nja niguiumayii. Pero, pø mjaanč mänaamb hajxy jaduhñ cóogöch tyijy tóó nguhhiñ, huuc tuñä mayhajt hajxy, hoočhä nmädia'agy hajxy weeñtiä huuc hamádoowhjátc. Nhuuc nimiádia'agyiijoch weeñtiä. Nhuuc niguiumayijoch weeñtiä. ¹⁷ Cáböch nmäna'añ coočhä Dios ja'a cuhdujt tóó xmio'oy cooč jaduhñ nniguiumayóøjat. Jaduhñhöch nniguiumayii nebiá cuhhiimbän. ¹⁸ Hix, ja'a jäya'ayhajxy nämaybä, miäniguiumáayp hajxy tijaty hajxy yaa mióød hádaa yaabä naaxwiin, móød tijaty hajxy jaduhñ tóó tiuñ. Jaduhñč hoočhpä, weeñtiäch chamñ nmäniguiumayáañäbä tijatyhöch tóó nduumbä. ¹⁹ Jaduhñ mijts mjaanč tehñ ñibiáda'agyii nebiá jaanč tehñ jiajpän nebiá jaanč tehñ ñajuóðbiän. Paady mijts ja'a cuhhiimbähána'cä miädia'agyhajxy mhamádoowhidaaná. Pero cab hajxy tøyhajt mjaanč jaty mjaanč najuó'oy. ²⁰ Hix, mmee'xtujpy hajxy hoy ñä'a tijatiä, hoy mijts yó'ø häna'c-hajxy hoy ñebiatiä xjia häyoowhixy, yó'ø häna'c-hajxy höñdaacpä, yó'ø miädia'agy hajxy mjaanč tehñ yhamádoowhidaañäbä. Xyhanehñb mijts jaduhñ nebiá moonsän. Y xñägáayp xñähúucäp mijts ja'a mxäd'øñ. Xwyiinhöhmb mijts yó'ø häna'c. Xpiejxp mijts yó'ø häna'c. Høxtä xquiojxp mijts yó'ø häna'c, y cab hajxy waamb mmäna'añ. Cab mijts yó'ø häna'c xyhixy nebiá jäya'ayän. ²¹ Pero højts, cab mijts jaduhñ mänaa nhäyoowhixy neby mijts yó'ø häna'c xyhäyoowhixiän, yó'ø häna'c-hajxy höñdaacpä. Cab højts jaduhñ njootmóøjiä.

Chámhöch weeñtiä nhuuc mädia'agáangumbä nebiá cuhhiimbän. Tijaty yó'ø häna'c-hajxy miäniguiumáayp, nmóødhöčhä cuhdujt hoočhpä cooč jaduhñ nmäniguiumáaybät. ²² Niguiumáayp hajxy je'eguióxpä coo hajxy yhebreojäya'ayä, coo ja'a Abraham hajxy jecy yaphajty tieedyhajty móødä Israel. Pues jaanä jaduhñč hoočhpä, jaduhñč miänäñmábä coočhä Abraham tóó nhaphajpä tóó ndeedyhajpä. ²³ Jaduhñ hajxy ñiguiumáaybä je'eguióxpä cooc tyijy hajxy mioonsähadyii ja'a Jesucristóm. Pues xmioonsähájpočhä Jesucristo hoočhpä. Y maas hóyhöch nduñ que yó'ø häna'c-hajxy tiuñ. Cooč jaduhñ weeñtiä nniguiumayii, jaduhñ yajmädyo nebiá cuhhiimbähajxy miädia'aguiän. Maas móc-höch tóó nduñ que yó'ø häna'c-hajxy tóó tiuñ. Mayhöc-höch tóó nyajtsuny tóó nyajmach. Ni pøn jaduhñ quia'a yajtsuny quia'a yajmachñä nébiöch tóó nyajtsuniän. Mayhöc-höchä häna'c tóó xjiaanč tehñ wiobho'ogy. Mayhöc-höchä häna'c ja'a weenjaty tóó xquia'a yagho'ogy. ²⁴ Mägoöx-höc-höchä judiöshajxy tóó xjiu'xy hii'xmajmocxmádaaxc'ø. ²⁵ Tägoöghöc-höchä häna'c tóó xwiopy paxyhaam. Tähöc-höchä häna'c xjia ca'ch; xquihga'adsáamböch hajxy hánajty. Tägoöghöc-höchä barco tóó xmiäma'ad'ø'oy mejjioty. Xjia móødnöøguguiñhöch jaduhñ. Mänájöčhä barco tähooc xmiäguiñän, tu'xöčch jiihy nhijty mejywyiing móød tu'tsuhñ. ²⁶ Mayhöc-höchä yóñdiu'u tóó ndu'uyo'oy. Mayhöc-höch ja weenjaty tóó nga'a nööh'og'oy möjnöøguj. Tööčhä mee'tspädöc mayhooc nyohbiaady. Tööčhä nhamdsoo mägunax mayhooc xjia yagho'oga'añ. Tööčhä wiinghäna'c xjia yagho'ogaamba; ca'a yhöčhä nmägunaaxhajxy je'e. Tööčch nwädity mähähñdiuum jim cajptooty, móød jim pactuum, móød jim mejjioty. Tööčhä häna'c mayhooc xhaachtuñ, ja'a hajxy jaduhñ mänaambä cooc tyijy hajxy miäböcy. ²⁷ Tööčhä tuung mayhooc xyaghanuu'x'oy; høxtä xyajtsaächpöc-höch jaduhñ. Mayhöc-höch tóó ndsunaxy jamia'ay jayhity. Tööčhä yuu mayhooc nmänaxy nyajnaxy móødä töds'ø. Tööčch mayhooc nhity jaguiay jayhu'ugy. Tööčhä tööchpä mayhooc nmänaxy nyajnaxy. Nja yajmaajjápiöčhä wit tucxy hánajty.

²⁸ Tööčch madiu'u ndsaächpöcy, pero cáböch jaduhñajtä ngöxy mädia'aga'añ. Je'ečch nmädia'agaamby coočhä mähöjpädöc jabom-jabom nnädajy nnämay wiinduhñchajtöc, pø hoy pø ween hajxy yhity. Hix, hoočhä ng'öjooty hajxy jaduhñ yhity. ²⁹ Pønä Diosmädia'agy hoy ca'a cudiunaamb, hoy hajxy jia mähöcy, nnäjootmayhápiöch hajxy jaduhñ. Pøn jaduhñ cädiehy je'eguióxpä coo tóó wyiinhöñii, nmäjootma'adhájpiöčhä häna'c ja'a tóó miäwiinhöñäbä. ³⁰ Hoočch, cáböch nyajcumaya'añ. Pero cooč häxöy njajcumaya'añ, je'ečch häxöpy nyajniguiumayáañp coočhä häyohn mayhooc tóó nmänaxy tóó nyajnaxy. ³¹ Ja'a Diöshöch jaduhñ xñajuóøby cooč nga'a höñda'agy. Ja'a Jesucristo ja'a Tieedy je'e. Tsögä Dios hajxy cøjxta'axiöø wiingdsähgöoyyäm. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsöñhajtäm. ³² Mänaa ja'a Aretas hánajty tiuñän gobiernä, mäníöčhä mioonsä xjia yajmadsaañ jim maa ja'a cajpt jaduhñ xiöhatiän Damasco. Juhmuu'tswäditiä cajpt hánajty jaduhñ. Jia pädaac ja'a hadänaabiä hajxy majatiä tägo'owöødiaact nébiöch jaduhñ nga'a pädsómät. ³³ Pero päyöc-höch. Ja'a nmägu'ughajpöchhajxy hoy xquihdöñäxy cachjooty maa ja'a muuč hánajty jiuñän.

12

¹ Cab jaduñ yhahixø'oy cooçh nyajcumáyät. Pero nébiøch cham nmädia'aga'añän, jaduñ yajmädowa'añ nébiøch nyajcumaya'añän. Je'eçh cham nmädia'agaamby nebiátyhøçhä Jesucristo hijxtahnd tøø xyajwiinhixiän. ²⁻³ Nmøødhjipiøçhä Jesucristo tu'ugmädia'agy. Tøø yhiñä majmactsumøjt cooçhä Dios jim tøø xyaghoj tsajpootyp maa ja'a wyiinduuman. Cábøch nmajuø'oy pø ni'xhaam pø copc-háamhøch jim nhooy, o pø juøhñdyhaam. Ja'a Dios jaduñ nidiuhm najuøøby. ⁴ Madiú'ujøçhä hoy-yagjuøøñäjatypä jim nmädooy tsajpootyp. Cábøçhä cuhdujt nmøødá cooçh nmädiaactágätsät. ⁵ Coo wiinghäna'c häxøpy jim tøø yhoj tsajpootyp, mänitøch häxøpy nmøjpäda'aga'añ. Pero høøçh, cábøch hamdsøo nniguiumaya'añii. Jagóoyyøch nmädia'aga'añ nebiátyhøçhä häyohnd tøø nmänaxy tøø nyajnaxy. ⁶ Nmøødhøçhä cuhdujt jaduñ cooçh nmädiá'agät nebiátyhøçhä Dios tøø nmøødtuñ. Hix, tøyhájthøçhä Dios jaduñ tøø nmøødtuñ. Cábøch nmädia'aga'añ cooçh jim nhooy tsajpootyp, je'eguiøxpä cooçhä njoot quia'a tsocy cooçh pøn xmiøjpäda'agät. Cooçhä jäya'ayhajxy xyhixät cooçh hoy njäya'ayhaty, cooçh hajxy xmiädöwät cooçh hoy ngapxy nmädia'agy, mänitøch hajxy xquiumáyät.

⁷ Jaançh tehñ yhoj-yagjuøøñäjätyhøch jim nwiinhijxy tsajpootyp. Pero cabä Dios ja'a jioot chocy cooçh nniguiumayøøjt. Paadia Dios miänaañ cooçhä møjcu'ugong ja'a tsaachpä xyajpääät, jaduhñhøch hamdsøo nga'a niguiumayøøjt. ⁸ Tägøøghøc-høçhä Jesucristo nja mänu'xtaacy cooçh cu xyajnahwaach. ⁹ Mänitøch xyhadsooy: "Njaançh tehñ chojpy njaançh tehñ pia'häyøobøch miich. Päädyhøch miichä mdsaaçhpä nga'a yajnahwa'adsa'añ, nyajcähxø'ogäämbiøch jaduñ coo miich mduñ ja'a høøçhä nmäjaagøxpä", nõmhøçhä Jesucristo xñämaay. Xoonääcpøch jaduñ cooçhä ndsaaçhpä xquia'a yajnahwa'adsaapnä, je'eguiøxpä cooçh tøø xñäma'ay cóogøch xyajtuna'añ ja'a miäjaagøxpä. ¹⁰ Xoonääcpøch jaduñ cooçhä Jesucristo xyajtuñ, hóyhøçhä tsaachpä nja paady madiu'u. Náxyhøçhä häna'c xyhäyoowhixy. Náxyhøch cøxiä wiinä nyajmaajaty. Náxyhøçhä häna'c xhaachtuñ ja'a Diosmädia'agyquixøpä. Náxyhøçhä häyohnd nmänäxy nyajnaxy. Pero cábøch nmä'ägä møjpäda'agy cooçh jaduñ njaty nhabety. Hix, cooçh jaduñ njaty nhabety, cähxø'p jaduñ cooçh tii nga'a tuñ ja'a nhamdsøo mäjaahámhøch; ja'a Jesucristo miäjaahámhøch jaduñ nduñ.

¹¹ Hoorä, hóyhøch tii nga'a ja jada'añ hamdsøo, nmaas jájpiøch høøçh quejee yø'ø häna'c-hajxy, yø'ø hajxy jaduñ niñänøømäbä cooc tyijy hajxy Dyioswiinguexiä. Cábäc tyijy pøn jaduñ jiaty nébiäc hajxy jiatiän. Y cooçh yø'ø häna'c-hajxy jaduñ tøø xñähwaambety, tiich mijts jaduñ coo tøø xquia'a nähgapxtu'udy. Cooçh mijts tøø xquia'a nähgapxtu'udy, päädyhøch cham hamdsøo niñähgapxtu'udyii. Jaduhñ weenjaty yajmädoj nebiä yajcumayaambän. ¹² Mänájøch jim nhitiän maa mijtsän, mänithøçhä hijxtahnd madiu'u nyajcähxø'cy hoy-yagjuøøñäjatypä. Ja'a Diosmäjaahámhøch jaduñ nyajcähxø'cy. Nyajcähxø'c-høch jaduñ cooçhä Dios jaduñ tøyhajt tøø xwyiinguexy. Mee'xtüjpøch hänäjty. ¹³ Jaançh tehñ yhöyhøch nduñ hoy miädyi tsajtøgootii. Jaanä jaduhñhøch jim hoy nduumbä maa mijtsä mdsajtøjcän. Pero je'e mijts nga'a hojiäwøøby cooçh mijtsä xädø'øñ tøø nga'a mäyujwa'añ nébiøch wiingtuumjaty nyujwa'añän. Jaançh tehñ wyiingä wiinmahñdy hajxy nmøødá. Pø tøøçh mijts nyagjootma'ady, høøçh hajxy huuc mée'xäc.

¹⁴ Metsc-hóoc-høch jim tøø nhoofä maa mijtsän. Miädägøøghøcøpøch cham nnøcxäängumbä. Cábøch mijts tii nmäyujwa'ana'añ. Cábøçhä njoot chocy coo hajxy tii xmiø'owät. Jaduhñ mijts ndsocy nebiä hamdsøo huungpäñ, paady mijts jaduñ nbuhbeda'añ. Pero cábøch nmäna'añ cooçh mijts xpiuhbejtägätsät xädø'øñhaam. ¹⁵ Tøøçhä njoot hamuumdu'joot nbäda'agy maa mijtsän coo mijts nbuhédät hoy ñeipiä, hóyhøch cøxypänejpä cu nja jat cu nja habet maa mijtsøxpän. Njaançh tehñ chojpy mijts jaduñ; pätiidä mijts jaduñ coo xquia'a tsøjtägach.

¹⁶ Mänájøch jim nhooyän maa mijtsän, cab mijtsä xädø'øñ nmäyujwaañ. Mnajuøøby hajxy jaduñ, tuhmds. Pero näje'e mijts jaduñ mmäna'añ cóogøch tyijy mijts tøø nwiinhøøñ ¹⁷ mänájøçhä nmägu'ughajpähajxy jim nguexiän maa mijtsän xädø'øñyajmujpä. Jaduhñägäts tyijy mijts tøø nmämeeçh. Pero cab jaduñ tiøyyä. ¹⁸ Mänájøçhä hermano Titohajxy jim nguexiän maa mijtsän møødá mägu'ughajpä tu'ugpä, ni je'e mijts xquia'a mämee'tspä. Hix, jaduñä hermano Tito howyiuinmahñdy hajxy miøødäbä nébiøch nmøødän. Hoguiuhdujt hajxy miøødäbä nébiøch nmøødän.

¹⁹ Jaduhñ mijtsäda'a mmäna'añhaty cooc tyijy højts nja wi'i niñähgapxtu'uda'añii maa mijtsøxpän. Pero cab jaduñ tiøyyä. Ja'a Dios højts xyhijxp coo højts ja'a Jesucristo tu'ugmädia'agy nmøødhity. Mägu'ughajpäøjc, paady højts mijts ja'a Diosmädia'agy jaduñ nyajwiingapxø'oy, chojpy højtsä njoot jaduñ coo mijts hamuumdu'joot mjaac mäbøgät. ²⁰ Cooçh jim nnøcxtagätsät maa mijtsän, mänitøch jootcujc nhidät pø hoy hajxy hänäjty mwädity. Jaduhñ hajxy jootcuje mhjipät ja'a høøçhcøxpä. Pero pø cab hajxy hänäjty hoy mwädity, jootmayhädbøch jaduñ. Jaanä jaduñ mijts mjootmayhäjpät. Je'eçh jaduñ

cham nnädaj nnämaaby. Je'e'ch jaduñ nnänöömby ja'a ca'a howiädit, pø mnimiädsiböoyäp hajxy hänäjy, pø cab hajxy hänäjy myajniyajmädsogyii, pø mnimiäjootmä'täp hajxy hänäjy, pø mnimiädsiphäjtäp hajxy hänäjy, pø mniwyiingapxpéjtäp hajxy hänäjy, pø mniñänöömäp hajxy hänäjy cøxyäp waamb, pø mniguiumäayyap hajxy hänäjy, pø mdsipyagjäjtäp hajxy hänäjy. ²¹ Pø jaduñ hajxy hänäjy mjaanč jootcø'oy cooç jim nnöcxtägätsät maa mijsän, wéhdöçhä Dios weenjaty xyajtsähdiünät maa mijscøxpän. Je'e'ch cham nnädaj nnämaaby. Nnäjootmayhädäbøch hajxy je'e, pønjatäi yhaxøøgcuhdujt hajxy hänäjy tøø quia'a najtshixø'oy. Je'e'ch jaduñ nnänöömby coo wiingto'oxiøjc hajxy piawädity tehngajnä.

13

¹ Miädägøøghöocpøch jim nnöcxa'añ maa mijsän. Jaduñhä cuhdujt myiñ, coo hajxy hänäjy pøn mnäxø'owø'owa'añ, tsipcøxpä testigo hajxy myajcähxø'ögät mejtstägøøg. ² Mänäjøch jim nhuug hoobiän maa mijsän ja'a miämetsc-hoocpä, mänitøch hajxy nyajcuhooyy coo hajxy haxøøg quia'a jootcøñät, pønjaty hänäjy haxøøgwädijp. Y chámhøch mijts jadähöoc nnäma'awaangumbä nägøxiä coo hajxy mga'a haxøøgwädität. Y pø je'enä hajxy hänäjy mhaxøøgwädity cooç jim nnöcxtägätsät maa mijsän, tsipcøxpøch mijts nøcxy nyajcumädowa'añ. ³ Jadühñhøch nyajcähxø'oga'añ cooçhä Jesucristo miädia'agy tøyhajt nyajnöjyaa. Haa ca'a, jadühñhøch mijts tøø xyhuuc nämaabiä cooç jaduñ nyajcähxø'ögät. Hiç, möcmäjaahaamä Jesucristo hajxy xyajcumädöwät coo hajxy hoy mga'a wädität. ⁴ Coø ja'a Jesucristo miøjpahbejtä cruzcøxp, cabä miøcmäjaa hänäjy yajcähxø'ogy. Pero coo jiuypjöjtägajch, coo jim ñöcxtägajch maa ja'a Tieediän, jímäts jaduñ yhiñnä ja'a Tieediä miøcmäjaahaam. Nebiä Jesucristo ja'a miøcmäjaa hijty quia'a yajcähxø'oguiän, jaduñ höjts mäjaa nga'a möödäbä hamdsoo. Pero coo höjtsä Jesucristo nmøødhity tu'ugmädia'agy, paady höjts mijts hoy nhane'ema'añ ja'a Dios ja'a miøcmäjaahaam.

⁵ Huuc niñajuø'owøø hajxy hamdsoo. Coø ja'a Jesucristo ja'a miädia'agy hajxy hoy mbanöcxät, jaduñ hajxy myajniyajmä'owät coo ja'a Jesucristo hajxy tøyhajt mjaanč nmøødhity tu'ugmädia'agy. Pero coo hajxy hoy mga'a panöcxät, cabä Jesucristo hajxy tøyhajt nmøødhität tu'ugmädia'agy. ⁶ Chojpy höjtsä njoot coo hajxy mnajuø'owät coo höjtsä Jesucristo tøyhajt nmøødhity tu'ugmädia'agy. Cab höjts jaduñ nhøñda'agy. ⁷ Nmänuu'xtaacypy höjtsä Dios coo hajxy hoy mwädität, coo hajxy haxøøg mga'a jäya'ayhädät. Pø mwädijp hajxy hänäjy hoy coo höjts jim nnöcxtägätsät maa mijsän, cab höjts hänäjy nyajcähxø'oga'añ coo höjtsä Jesucristo ja'a cuhdujt tøø xmiø'oy coo höjts mijts nyajcumädöwät. Y coo höjts jaduñ nga'a yajcähxø'ögät coo höjtsä Jesucristo ja'a cuhdujt jaduñ tøø xmiø'oy, cab jaduñ ñeipjä. Je'e höjtsä njoot chojpy coo hajxy hoy mwädität. ⁸ Pø mjaanč wädijp hajxy hänäjy hoy coo höjts jim nnöcxät, cab höjts mijts hänäjy waamb nnäma'awa'añ. Chojpy höjtsä njoot coo hajxy tøyhajt hoy mwädität. Pero pø cab hajxy hänäjy tøyhajt hoy mwädity, mänit höjts mijts mabøcy nhoja'añ. ⁹ Coø hajxy hoy mwädität, xoondä'agäp höjts jaduñ. Cab höjts jaduñ nyajcähxø'ögät coo höjtsä Jesucristo ja'a cuhdujt hänäjy tøø xmiø'oy coo höjts mijts jaduñ nyajcumädöwät. Nmänuu'xtaacypy höjtsä Dios jaduñ coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mgøxy najtshixø'owät, coo ja'a hoguiuhdujt hajxy hamuumdu'joot mjaac panöcxät tehngajnä. ¹⁰ Pädyyhøch mijts cham weenjaty nhojy nocyhaam, jadühñhøchä njoot chocy coo hajxy hoy mwädität. Ja'a Jesucristøchä cuhdujt jaduñ tøø xmiø'oy maa mijscøxpän, weenä miädia'agy hajxy maas hoy mjaac mabøjcä. Cabä Jesucristo jioot chocy coo hajxy mdu'udägöyyät. Y pø mjaanč wädijp hajxy hänäjy hoy cooç jim nnöcxtägätsät maa mijsän, cabøch mijts hänäjy waamb nnäma'awa'añ. Pø caj, mänit höjts mijts mabøcy nyajcumädöwät.

¹¹ Hoorä, mägu'ughajpädøjc, chámhøch jaduñ nyajmayaannä maa hajxy cham nmägapy nhane'emiän. Huuc cudiün hajxy jaduñ nébiøch cham nnäma'ayän. Yaghoyø'ow ja'a mdu'u hajxy. Ca'a haxøøgtu'u hajxy mbanöcxnä. Tøøc hajxy jaduñ nimiødhjätäm tu'ugmädia'agy. Cab hajxy tii myajtsip myajma'adöøñät. Jaduñhä Dios hajxy xmiødhjät. Xhöjçäm ja'a Dios hajxy. Chojpiä jioot jaduñ coo hajxy jootcujc nhjätämät. ¹² Mniyajpoo'xøøjäp hajxy hamuumdu'joot, ween jaduñ quihxø'ogy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmabøcy. ¹³ Xyajpoo'xp mijtsä hermanodøjc-hajxy yaabä, ja'a Diosmädia'agy hajxy yaa mabøjpä.

¹⁴ Weenä Jesucristo hajxy nägøxiä xmiø'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt. Je'e hajxy nWiindsønähjätäm. Weenä Dios hajxy xhöjçäm homiänaajä. Weenä Dioshespíritu hajxy xmiødhjätäm nägøxiä. Amén.

Gálatas

1-2 Hөөч Pablo, hádaa nócyhөч nhädiuumby mөөдä hermanohajxy yaabä nägөxiä. Mijs hádaa nocy nyajnäguejxyp, mijs hermanodөjc jim tsánaabiä Galacia. Cab hajxy mmáná'anät cooch jäya'ay tөө xwyiinguexy. Jesucristөch xwyiinguex mөөдä Dios ja'a nDeedyhajtäm. Jaaya'ayädsä Jesucristo yagujyypjөc. ³Weenä Dios ja'a nDeedyhajtäm hajxy xmi'o'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mөөдä Jesucristo ja'a nWiindsөnhajtäm. ⁴Jaaya'ay hajxy xñäho'túutäm ja'a nbojpa ngädieyhajtäm nebiä Dios ja'a nDeedyhajtäm tөө miána'añän. Paadiä Jesucristo hajxy xñäho'túutäm nebiä haxөөgpä hajxy yaa xñähwätsämät hádaa yaabä naaxwiin. ⁵Tsөгä Dios hajxy möj jaanч pädaacam cөjxta'axiөө. Amэн.

⁶Hermanodөjc, Dios hajxy xmiөjyaxäm je'eguiөxpä coo ja'a Jesucristo hajxy xchөjcäm. Pero tөөч nmädoyhaty coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mga'a panөcxnä je'eguiөxpä coo ja'a wiingmädia'agy hajxy tөө mbadu'ubөjnä. Nyaguöbөbich jaduhñ coo ja'a Dios hajxy paquiä tөө mnajtshixөөñä. ⁷Pero cabä wiingmädia'agy jii neby hajxy mnähwä'adsät. Jaduhñ häna'c-hajxy näje'e wiädity yajnähiхөөbiä. Xjia jөcäpxө'owaamb mijs jaduhñ. Ja'a höhñda'agymiädia'agy mijs hajxy xyajnähiхөөby ja'a Jesucristocөxpä. ⁸⁻⁹Tөөч mijs jaduhñ nhuuc nämaabiä, y chaach jadähooc nmänäängumbä, tөөч mijs ja'a Diosmädia'agy nyajnähiхөөy neby hajxy jaduhñ mnähwä'adsät. Pero coo mijs pөñ wiingmädia'agy xyajnähiхөөwät, jii by nөcxy quia'awa'añ haxөөgtuum, hoy piөñä, hoy yhөөчhä, hoy jim jia tsoon tsajpootyp.

¹⁰Ndsөjpiөch coochä Dios xquiumáyät. Cábөch ndsocy coochä cu'ughajxy xquiumáyät. Cooch häxөpy jaduhñ ndsocy, cábөчhä Jesucristo häxөpy hoy nbanөcxnä.

¹¹⁻¹²Hermanodөjc, huuc wiinjuө'ow hajxy jaduhñ, hádaa mädiä'agyhөch mijs nyajwiin-gäpxөbiä, ja'a Jesucristөch xmiöooy; ca'a jiäya'ayä xmiöooy hádaa yaabä naaxwiimbä.

¹³Tөө hajxy nmädoyhaty nébyhөch hijty nwädity, mänääjөчhä judios miädia'agy hajxy hänäjty nbanөcxnä. Mnajuөbөy hajxy nébyhөчhä jäya'ayhajxy hijty ndsaächtiüñ nägө'ө nädecypiä, ja'a Diosmädia'agy hajxy panөcxpä. Páadyhөch hijty ndsaächtiüñ nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ ñajtshixө'owät. ¹⁴Maa yө'ө judios miädia'agyhajxy myiñän, maas höyhөch hijty nbanөcxy. Cábөch nmägunaax pөñ hijty xyhabexy, ja'a hөөч nmädu'ugyee'taact. Hiх, maas pedyijөch hijty ngudiüñ ja'a nhap ndeedy quiuhdujthajxy ja'a jecypiä. ¹⁵Pero tөөчhä Dios hijty xwyiimbjy, cáhnөch hänäjty nmiñ nga'ayñä. Páadyhөch tөө xmiөjya'axy cooch xjiaanч tehм chocy. ¹⁶Mänitä Dios miánaañ coochä yHuung nhixyhajtät, nébiөчhä miädia'agy jaduhñ nyajwiingäpxөyyät ja'a hajxy ca'a judiөspä, neby hajxy jaduhñ ñähwä'adsät. Cooch jaduhñ njajty, cábөch hoy pөñ tөө nyajmөөdmädia'agy, ¹⁷ni ja'a hermanodөjc-hajxy jim hijpä Jerusalén, ja'a hajxy hijty tөө wyiinguexyijäbä ja'a Dios. Pero jimhөch nnөcxtөöyy Arabianaaxooty. Mänitөch nhambijty, nmejtstägajch maa ja'a cajpt xiөhatiän Damasco.

¹⁸Coo tägөgjomөjt hänäjty tөө ñajxnä, mänitөch jim nnөcxy Jerusalén. Jimhөчhä Pedro hoy nhixyhaty. Mänitөch nmөөdhijty majmocxxөө. ¹⁹Jimhөчhä Jacobo nhixyhajpä ja'a nWiindsөnhajtämä piuhya'ay. Pero cábөчhä hermano wiingpä nhixy, ja'a wiinguexypä. ²⁰Tehм tiөyhajt jaduhñ nébiөch cham njaayän. Cábөch nhөhñda'agy. Diöshөch jaduhñ xyhijxp cooch nga'a höhñda'agy.

²¹Mänitөch hoy nwädity Sirianaaxooty mөөдä Cilianaaxooty. ²²Ja'a hermanodөjc-hajxy jim hijpä Judeanaaxooty, ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hänäjty panөcxäbä, cáhnөch hajxy hänäjty nhixyhatyñä. ²³Jagooyä hajxy hänäjty miädooyä coochä Diosmädia'agy hänäjty nyajwa'xnä. Tөө hajxy hijty miädoyhaty coochä hermanohajxy hijty ndsaächtiüñ, nebiä Diosmädia'agy hajxy ñajtshixө'owät. Pero coochä Diosmädia'agy hänäjty nyajwa'xnä hөөчpä, ²⁴paadiä Dios hajxy miooyy Dioscujú'uyäp ja'a hөөчcөxpä.

2

¹Coo majmactsjomөjt hänäjty tөө ñajxnä, mänitөch hoy ngoo'nä Jerusalén mөөдä Bernabé mөөдä Tito. ²Diöshөch jim xquiejx. Jimhөчhä Jacobo nmөөdhahugөöyy hamee'ch mөөдä Pedro mөөдä Juan. Jim hajxy hänäjty quiopc-haty maa ja'a hermanodөjc-hajxiän. Mänitөch hajxy nyajmөөdmädiaacy nebiätyhөчhä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy nyajwiin-gäpxө'өy, ja'a hajxy ca'a judiөspä, neby hajxy hoy ñähwä'adsät. Páadyhөчhä copc-hajpädөjc jawyiin nyajmөөdmädiaacy, nébiөch hajxy jaduhñ xquia'a jөcäpxө'owät. ³⁻⁵Xjiөjпөгөöyy höjts jaduhñ; cab höjts waamb xñämaayy. Tөө häna'c-hajxy näje'e yajtägө'өy maa ja'a hermanodөjc-hajxiän; nөm hajxy hänäjty miána'añ cooc tyijy hajxy pianөcxpä; pero cab hajxy hänäjty töyhajt pianөcxy. Höjts hajxy xjia jөcäpxө'owaan. Coo höjtsä Jesucristo miädia'agy hänäjty nbanөcxänä, cab höjtsä judiөspä cuhdujt hänäjty nbanөcxnä. Pero

cab hõjts nmõjpädaacy, neby hõjts mijts hoy njaac yajwiingapxõ'owät ja'a tøyhajt, nej mijts jaduñ hoy mnähwá'adsät. Jaduñ hajxy hánajty jia mánaambä coo ja'a Tito ween yajcircuncidarhaty nebiä judíoshajxy quihdujthatiän, hoyyá Tito hánajty quia'a ja judíospä. Cabä copc-hajpähajxy miänaañ coo ja'a Tito yajcircuncidarhádät.

⁶⁻⁹ Cábõchä Jacobohajxy hánajty nmõjpäda'agy, hoy hajxy hánajty tõõ jia päda'agyii copc-hajpä. Hix, cabä Dios hajxy xmiõjppädaacäm, hoyyá mõjtuung hajxy nja mõõdhájtäm. Mänitõch hajxy xhixyhajty coohä Dios hánajty tõõ xwyiinguexy, coohä miädia'agy nyajwiingapxõ'oyyät ja'a ca'a judíospähajxy, nebiä Pedro hánajty tõõ wyiinguexyijän coo ja'a judíoshajxy yajwiingapxõ'owät. Mänit hõjts ja'a copc-hajpähajxy xjõjppõgõõyy mõõdä Bernabé. Mänit hõjts tu'ugmädia'agy nmähmõõyy coo hõjts nwädítät maa ja'a ca'a judíospän, chaads häna'c-hajxy jaduñ wiädítät maa ja'a judíospän. Y cábõch hajxy nej xyhanehmy. ¹⁰ Jagooyyá hõjts xñämaayy coo hõjtsä häyoobäya'ayhajxy nbuhbédät. Jaduñch nnä'ägä cuhdujthaty.

¹¹⁻¹⁴ Mänitõchä Bernabé nmõõdhädaacy maa ja'a cajpt xiõhatiän Antioquia. Cujecy hõjtsä Pedro xpiagädaacy. Mänitä Pedro tiägõõyy caamiujpä mõõdä hermanodõjc ja'a ca'a judíospä. Mänitä Jacobo miägu'ughajpähajxy näje'e quíadaacpä. Mänitä Pedro quia'a mõõdcaamiujcänä ja'a hajxy ca'a judíospä. Hix, chähgõõbiä Pedro hánajty coo ja'a hermanodõjc-hajxy miädoyhádät jim Jerusalén, ja'a hajxy hánajty jaac panõcxpä ja'a judíoscuhdujt. Mänitä Bernabé piajatcõõbiä mõõdä hermanodõjc-hajxy nägõxiä ja'a judíos, coo hajxy quia'a mõõdcaamiugaanä ja'a hajxy ca'a judíospä. Hix, mejtstu'u ja'a wyiinmahñdyhajxy hánajty. Y cooch nhijxy neby hajxy hánajty jiatcõ'oyän, coodsä tøyhajt hajxy quia'a panõcxnä, ja'a Diosmädia'agy, mänitõchä Pedro nõjcuhojõõyy ja'a hermanodõjc wyiinduumhajxy. "Jue'e miich, mjudioš miich, y caj miich hijty nbanõcxxy ja'a judíoscuhdujt. Caj miichä cuhdujt mnä'ägä mõõdä coo miichä wiinghana'c mädsib'õbä mnämä'awät coo hajxy pianõcxät ja'a judíoscuhdujt." Páadyhõchä Pedro jaduñ nõjcoo coo je'e ja'a pojppä hánajty miõõdä.

¹⁵ Jue'e hõjtshájtäm, judíos hõjts nmiin ngáhwäm. Caj tyijy hõjts ngahwiindõyyä nebiä wiingjäya'ayhajxiän. ¹⁶ Pero, paadiä Dios hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum je'eguiõxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hamuumdu'joot nmäbõjcäm, ca'a jie'eguiõxpä coo hajxy ngudiunäm nebiä jecyquihdujt myiñän. Coo ja'a Jesucristo miädia'agy mga'a mäbõjcät, cabä Dios xpiädä'agät hawa'adstuum, hoy mja cudiun nebiä jecyquihdujt myiñän.

¹⁷ Pero tsõc mänánaäm, coo jaduñ quiähxõ'õgät coo hõjts ngahwiindõyyäbä, hoyyá Jesucristo miädia'agy nja mäbõjcäm, cab hajxy nmänánaämät cooc tyijy ja'a Jesucristo tõõ xyajtu'udägõoyyäm. ¹⁸ Coo hõjtsä jecyquihdujt nnajtshixõõyyämät, cab jaduñ hoyyá coo hajxy jadähooc nbadu'ubõjcämät. Hix, cähxõ'õgäp jaduñ coo hõjts ja'a pojppä cádieey nmõõdhájtäm. ¹⁹ Pero hõõch, cábõchä jecyquihdujt nbanõcxnä. Tõõch nnajtshixõõñä, nébiõchä Dios hamuumdu'joot jaduñ nbanõcxnät. ²⁰ Coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xñähho'túütäm cruzõcxp, páadyhõch je'e hamuumdu'joot nbanõcxxy; cábõch nhamdsoo wiinmahñdy nyajtunaannä. Tu'ugmädiä'agyhõchä Jesucristo xmiõõdhijnä. Xchõjppõch je'eduhñ, páadyhõch tõõ xñähho'tu'udy. ²¹ Paadiä Dios hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum je'eguiõxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbõjcäm; ca'a jie'eguiõxpä coo ja'a jecyquihdujt hajxy ngudiunäm. Coo häxõpy quia'a jaduñnä, xiõbä ja'a Cristo häxõpy tõõ nñä' ho'ogy. Paady, cábõchä hoyhajt nnajtshixõ'õwa'añ mädyijõchä Dios tõõ xmiõ'oy.

3

¹⁻⁵ Mijts hermanodõjc, nej, mguhmañõõby hajxy jaduñnä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mga'a panõcxnaanä. Nej, mbanõcxtägatsaambiä jecyquihdujt hajxy jadähoocä. Mnajuõõby hajxy coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xñähho'túütäm. Coo mijtsä Jesucristo miädia'agy tõõ mmäbõjcä, paadiä Dios ja'a yhEspíritu hajxy tõõ xmiõ'oy, paadiä hoy-yagjuõõñajatyä tõõ yajnaxy maa mijtsän. Ca'a jie'eguiõxpä coo ja'a jecyquihdujt hajxy hijty mgudiun. Pero cabä ndijy ja'a Diosmädia'agy hajxy tøyhajt mnajtshixõ'õwa'añ.

⁶ Ja'a Abraham, ja'a hajxy nhaphájtäm ja'a hajxy ndeedyhájtämbä, miäbõjc je'e ja'a Diosmädia'agy. Paadiä piädaacä hawa'adstuum. ⁷ Y coo hõjtsä Diosmädia'agy nbamäbõjcämät, mänitä Dios hajxy xpiädäacämät nebiä Abraham yhap yhocän. Mänit hõjts xpiädäacänät hawa'adstuum. ⁸ Jéquiänä Dios ja'a Abraham nñamaayy: "Miichõcxpõchä jäya'ayhajxy nbuhbeda'añ nägõxiä ja'a wiinduhmñyhagajpätä je'eguiõxpä coo miich tõõ mmäbõcy." Jiiby jaduñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. Jaduñ hajxy nyajna-juõõyyäm coo ja'a Dios hajxy xpiäda'agäänäm hawa'adstuum põnjaty mäbõjp, hoy hajxy quia'a ja judíosa. ⁹ Entonces, ja'a hajxy mäbõjpä, jaduñ hajxy piuhbedyii nebiä Abraham jecy piuhbejtän.

¹⁰ Ja'a hajxy jaduhñ mánaambä cooc tyjy hajxy nähwa'adsa'añ je'eguiõxpä coo ja'a jecyquihdujñ hajxy quidiuñ, haxøøgtuum hajxy je'e piäda'aga'añii. Jaduhñ jiiy myiñ cujaay maa ja'a jecyquihdujtän, "Haxøøgtuum piäda'aga'añii pønjaty hoy ca'a cudiuumb nebiaty hädaa libro xyhanëhmäm." ¹¹ Jaduhñ jiiy myiimbä cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcämät, mänitä Dios hajxy xyajnähwäätsämät." Ca'a je'eguiõxpä cooc tyjy hajxy ngudiunäm ja'a jecyquihdujñ. ¹² Pero jaduhñ jecyquihdujñ miäna'añ: "Pøñä jecyquihdujñ cudiuumb, hawa'adstuum piäda'aga'añii."

¹³ Coodsä jecyquihdujñ hajxy hijty hoy nga'a cudiuunänäm, haxøøgtuumä Dios hajxy hijty xpiäda'agäänäm. Pero xñäxuu'tsamä Dios hajxy jaduhñ; paadiä Jesucristo hajxy xñähho'túutäm; paadiä Dios hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum. Jaduhñä jiiy myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Pøñ möjpahbéjtäp quepyquioxp, tøø hänäjty piäda'agyii haxøøgtuum." ¹⁴ Paadiä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, nebiä jäya'ayhajxy jaduhñ piuhbéjtäbät, ja'a hajxy ca'a judiõspä, nebiä Abraham jecy piuhbéjtän. Y coo hajxy nmäbøjcämät, mänitä Dios ja'a yHespiritu hajxy xmiõ'owäänäm nägøxiä neby hajxy jecy xyajwiinwaanøøyyäm cooc hajxy xmiõ'owäänäm.

¹⁵ Hermanodøjc, tsøg hajxy mädiäacäm neby hajxy yaa nguhdujthájtäm hädaa yaabä naaxwiin. Coo pøñ tii yajcuhdügät maa ja'a hagujtøjcän, coo fyirmarhadät, ni pøñ jaduhñ quia'a yajtägätsät, ni quia'a mäná'anät coo quia'a hoyyá. ¹⁶ Bueno, coo ja'a Dios ja'a Abraham miøødyajcuhdujcy cooc hoy miänaajä piuhbeda'añ, jaduhñ miänaambä cooc ja'a Abraham yhap yhoc miøødyajcuhdücäbä. Jaduhñ jiiy myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. (Cab jaduhñ myiñ cooc hajxy nämay miøødyajcuhdujcyä.) Coo jaduhñ miäna'añ: "Abraham yhap yhoc", ja'a Jesucristo jaduhñ nänøømäp. ¹⁷ Y coo mädaaxmägo'xcuhii'xmajcjomøjt hänäjty tøø ñaxy, mänitä jecyquihdujñ piädaacä. Pero cab jaduhñ yajtägäch nebiä Dios ja'a Abraham hänäjty tøø miøødyajcuhduquiän. ¹⁸ Coo häxøpy quia'a tøyhajtä jaduhñ, cab häxøpy tiuñ nebiä Dios jecy yajcuhdujquiän.

¹⁹ Paadiä Dios ja'a jecyquihdujñ yecy neby jaduhñ quiähxø'øgät coo ja'a pojpä cädieey hajxy nmøødhájtäm. Pero coo ja'a Jesucristo yaa tøø yhoj hädaa yaabä naaxwiin, ja'a hänäjty tøø miøødyajcuhdugyijäbä, cabä jecyquihdujñ jaduhñ tiunaannä. Bueno, coo ja'a Dios ja'a jecyquihdujñ piädaacy, mänitä mioonsä tsajpootypä ja'a Moisés hoy mio'oy. Mänitä Moisés jiyeyejajxy. ²⁰ Pero hamdsoo ja'a Dios ja'a Abraham miøødyajcuhdujcy; cabä jiyeyejajxpä jaduhñ ñä'a yajtuunñ.

²¹ Cab hajxy nmänäänämät coo ja'a jecyquihdujñ yajtägäch nebiä Dios hänäjty tøø yajcuhduquiän. Coo ja'a Dios häxøpy tøø miäna'añ coo hajxy cu nñähwäätsäm maa ja'a jecyquihdujñ, pues tøø ja'a jecyquihdujñ hajxy häxøpy xyajnähwäätsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. ²² Ja'a Diosmädia'agy jaduhñ mánaamb coo hajxy nägøxiä nhjítäm haxøøgtuum je'eguiõxpä coo ja'a pojpä cädieey hajxy nmøødhájtäm. Pero coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, mänitä Dios hajxy jaduhñ xyhuunghájtämät nebiä jecy yajcuhdujquiän.

²³⁻²⁵ Tuungpaatpä jecyquihdujñ hijty. Tsipcøxp højts hijty ngudiunäm. Pero coo ja'a Jesucristo tøø yhoj, cab højtsä jecyquihdujñ nbanøcxänä. Coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, jaduhñä Dios hajxy xyhuunghájtämät.

²⁶ Y xjiaančh huunghajp mijts ja'a Dios je'eguiõxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcä, coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhity tu'ugmädia'agy. ²⁷ Y coo hajxy jaduhñ nmøødhidät, coo hajxy jaduhñ mnäbétät, mänitä Dios hajxy xyhuunghádät, nebiä Dios ja'a Jesucristo yHuunghatiän. ²⁸ Tu'ugmädia'agy hajxy mhijnä møødä Jesucristo. Cabä Dios tiehm yajtøy pø mjudiõs, pø caj, pø mmäyøø, pø caj mmäyøøjä. Cabä Dios yajtøy ja'a haagä tiehm ya'adiõjcpä, ja'a haagä tiehm tio'oxiõjcpä. Jøjwa'achä yajtøy. Jaduhñä Dios hajxy xyhijnä nebiä yhamdsoo huungän. ²⁹ Y coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhity tu'ugmädia'agy, paadiä Dios hajxy xyhuunghaty, nebiä Dios ja'a Abraham jecy yhuunghajtiän.

4

¹⁻² Jaduhñds je'e, coo jäya'ayhajxy hänäjty näje'e yho'ogaannä, mänit hajxy miäna'añ coo yhuunghajxy yhjixäxät ja'a miägu'ughajpähajxy. Coo ja'a yhuunghajxy miøjjoøñät, mänit nädeedy hajxy miämähmøøñät. Pero coo hajxy hänäjty miuutsnä, jaduhñ hajxy yhane'emyii nebiä moonsän, høxtä coonä hajxy hänäjty tøø miøjjoøñä. ³ Y højtshájtäm, coo ja'a Jesús hajxy hänäjty nga'a hixyhájtännä, jaduhñ mäwínäts hajxy hijty nhjítäm nebiä hane'emybiän coo ja'a jecyquihdujñ hajxy hijty tehngajnä nbanøcxäm. ⁴ Pero coo yhabaaty, mänitä Dios ja'a yHuunghajxy; Jesucristo je'e. Hoy je'e miñguia'ay neby højtshájtämän yaa judiõsnaaxooty, maa ja'a jecyquihdujñ tiuñän. ⁵ Paadiä Jesús quiejxä neby højts jaduhñ xñähho'túutämät, je'eguiõxpä coo højts ja'a jecyquihdujñ hijty nbanøcxäm tehngajnä. Coo hajxy xñähho'túutäm, xyhuunghájtäm ja'a Dios hajxy jaduhñ.

6-7 Xmio'owáaŋám hajxy jaduhŋ nebiaty ŋägapxy. Cab hajxy nhíjtänä nebiä hane'e'mybiän. Coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm, paadä yhEspíritu hajxy xyajnáguéjxám. Paady hajxy je'e nnámáayyám: "Teedy" hamuumdu'joot.

8 Jue'e mijs hújty mwi'i wyiingudsáhgooby, quepychech naaxpoch. Cahnä ja'a Dios hajxy hánajty mhixyhatyñä. 9 Pero coo ja'a Dios hajxy tøø xwyiimbiy, paady hajxy mhixyhajnä. Cab jaduhŋ yhahixø'øy coo ja'a jecyquihdujt hajxy jadähooc mbadu'ubøjcombát. Cab hajxy nyaghanéhmänät maa ja'a jecyquihdujtän. 10 Pero mijs, je'enä xøø hajxy mwi'i yagjadyi. Jaduhŋ tyjy hajxy mnähwa'adsa'añ. 11 Nej, xiøøbøch mijs ja'a Diosmädia'agy tøø nja yajwiinhixø'öyá. Pø tøyhajt jaduhŋ, njaanč tehŋ yagjuøøbiøch jaduhŋ.

12-14 Hermanodøjc, nnámá'awábøch mijs coøch mijs xpiahixát. Najtshixø'øw ja'a jecyquihdujt hajxy nébiøch tøø nnajtshixø'öyän. Mánájøch mijsä Diosmädia'agy nyajwiingapxøøchoonän, hóyhøch mijs xmiägu'ugpøjcy. Jaduhŋhøch hajxy xjiøjpøggøyy nebiä Diosquexiän, nebiä Jesucristän. Cábøch hajxy xxiøøghajty, hóyhøchä pa'am hánajty nja møødä, hóyhøch mijs hoxiøøghajnä hánajty xjia hixy. Coochä pa'am hánajty nmøødä, páadyhøch jim nmähmøøyy maa mijsän. 15 Pero mijs, cab hajxy jootcujc mhijnä. Pánebiä hajxy tøø mjaty. Mánájøch jim nhítän maa mijsän, høøchcøxpä mijs hánajty mduñ hoy miädyii mayhajtä. Xmiøobiøch mijs hánajty hoy tyiijä. 16 Páadyhøch mijsäda'a xquia'a mägu'ughadaaŋnä coøch mijs tøø nhawáaŋám ja'a tøyhajt.

17 Y hána'c-hajxy hønndaacpä, paady mijs hajxy xmiägu'ughada'añ nébiøch mijs jaduhŋ xquia'a panøcxnät. Pero caj mijs hajxy hamuumdu'joot xmiägu'ughada'añ. Xñä'ä wiinhøonaamb mijs hajxy jaduhŋ. 18 Hoy hit jaduhŋ coo mijs pøn hamuumdu'joot xmiägu'ughadät hoy miánaajä, hóyhøch hánajty jim nga'a ja hity maa mijsän. 19 Mägu'ughajpä, jaanč tehŋ jiootmayhájpøch jadähooc ja'a mijscøxpä. Jiaanč tehŋ chøjpiøch njoot coo mijs ja'a Jesucristo mmøødhidät tu'ugmädia'agy. 20 Cu nnøcxyhøch jim maa mijsän. Cu nmøødmädiäcyhøch mijs jaduhŋ yajxøn. Cooch mijs hoy nga'a møødmädia'aga'añ hajäya'ayhaam, cábøch nnajuø'øy nébiøch ndaj nmáyät ja'a mijscøxpä.

21 Hoorä, pø chojpiä mjoothajxy tehŋgajnä coo ja'a jecyquihdujt hajxy mbanøcxa'añ, huuc mäadow hajxy neby jiiby myiñän maa ja'a jecyquihdujtän. 22-23 Metscä Abraham yhuung hánajty. Tu'ug hánajty xiøhajty Isaac. Tøø Dios Abraham hánajty jaduhŋ yajwiinwaanø'øy coo ja'a Isaac hánajty myina'añ quia'awa'añ. Abraham yhamdsoo huunghajxy je'eduhŋ møødä tio'oxiøjc. Jatu'uggpä, Ismael je'e xiøhajpä. Jaduhyyä je'e ñä'ä miñ ñä'ä cahy. Moonsä je'e tiajhajt. 24-25 Hädaa mädia'agy, nebiä hijxtahndän hädaa jaduhŋ. Ja'a Ismael tiaj, ja'a Agarhajpä, moonsähajp hánajty je'e. Cabä yhamdsoo cuhdujt hánajty yaghity. Hoorä, coo ja'a Dios ja'a cuhdujt wejcy maa ja'a tuñ hánajty xiøhatiän Sinaí, jim Arabianaaxooty, jaduhŋ mäwiñäts hajxy nhíjtäm nebiä Agar hánajty mioonsähatiän. Cabä nhamdsoo cuhdujt hajxy nyaghíjtäm. Mejstu'u ja'a tuñ hánajty xiøhaty. Xøhajp hánajty Sinaí, møødä hánajty xiøhaty Agar. Ja'a cajpt jaduhŋ xøhajpä Jerusalén, ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, jaduhŋ mäwiñäts je'e nebiä Agarän. Hix, cabä Jerusalénpä-jäya'ay yhamdsoo cuhdujt hajxy yaghity. 26 Jaduhŋ ja'a cajpt jim xiøhajpä tsajpootyp Jerusalén. Jim hajxy nxøønájxám. Cabä jecyquihdujt jim tiuunnä nebiä Dios wejquiän Sinaí. Jemyguiuhdujtäts jim túunnäp. 27 Jaduhŋ jiiby myiñä cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Huuc xonda'ag, hoyyä huung mga'a ja paadyñä, Maas may mič huung mbaada'añ. Cabä mmoonsä may jiaty paada'añ.

28 Hoorä, hermanodøjc, tøø ja'a Dios hajxy xyajnáhdíjjäm coo hajxy xyhuunghadaaŋám, nebiä Isaac yajnähdíjjän. 29 Dios ja'a yhEspíritu ja'a Isaac yajmägunuu'xøøyy coo myiñät. Cabä Ismael yajmädsøjcy coo ja'a Abraham ja'a Isaac yhuunghadät. Jaduhŋ mäwiñäts højtsä jäya'ayhajxy xquia'a yajmädsøjcäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtämät. 30 Jaduhŋ jiiby myiimbä cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Høxquejxpädsøm yø'ø to'oxymoonsä møødä yhuung." Cabä moonsä yhuung ñä'ägädä puhmo'owa'añii ñädeedy. Pero yhamdsoo to'oxiøjc yhuung, je'eds jaduhŋ mio'owaamby. 31 Hermanodøjc, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot ndsøjcäm, jaduhŋ mäwiñäts hajxy nhíjtäm nebiä Isaac jecy yhijtän. Pero ja'a hajxy ca'a tsojpä, jaduhŋ mäwiñäts hajxy je'e nebiä Ismaelän, ja'a moonsä yhuung.

5

1 Coo ja'a Dioscuhdujt hajxy nyaghíjtäm, mädyii ja'a Moisés jecy miähooyy, jaduhŋ mäwiñäts hajxy hijty nhíjtäm neby hajxy hadsip yajtuñijäbän. Coo ja'a Jesucristo quiädaacy, mänt hajxy xñámáayyäm coo ja'a jecyquihdujt hajxy nga'a møøpádaacänät. Xyhawáaŋám hajxy jaduhŋ neby hajxy nnähwáatsämät. Hamuumdu'jootä Jesucristo miädia'agy hajxy mbanøcxät. Cabä Moisés jecyquihdujt hajxy mbadu'ubøjçät jadähooc.

2 Huuc hamädoowhit hajxy. Coo hajxy nyajcircuncidarhíjtämät cooc tyjy hajxy jaduhŋ nnähwa'adsaŋám, xiøøbä ja'a Jesucristo hajxy häxøpy tøø xñä'ä nähho'ttuütäm. Høøch

jaduhñ mánaamb, Pablo. Diosquéyhoeh hooch. ³ Jaduhñhoeh jadähooc nmänaangombä, pøjaty mánaamb coo hajxy yajcircuncidarhädät, tsipcøxp hajxy quidiünät nebiatä Moisés jiecycquihdujt yajñähdiy coo hajxy quidiünät. ⁴ Jii häna'c-hajxy näje'e miäna'añ: "Päadyhoeh nnähwa'adsa'añ coothä Moisés jiecycquihdujt hoy ngudiunä." Pero cab jaduññ tiyyä coo hajxy nähwa'adsa'añ. Hiñ, cabä Jesucristo hajxy miøødhijnä tu'ugmädia'agy. ⁵ Pero nmäböjäm højts coo hajxy nnähwa'adsaanañ ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a Dioshespiritu hajxy xpiuhbedänañäm. ⁶ Coo ja'a Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhjätämät, cab jaduññ ñejpiä pø tøø hajxy nyajcircuncidarhjätmät, o pø caj. Je'eduhñ tsoobaatp coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäböjämät y coo hajxy hamiñ häxøpy nnichöjämät nebiä Jesucristo hajxy xchöjäm.

⁷ Hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy hijty mbanøcxy. Pätiidä hajxy coo tøø mnajtshixø'øy. Päböndä hajxy tøø xwyyinhøøñ. ⁸ Ca'a Dyiosä hajxy xyajnajtshixøøyy. Jaaya'ay hajxy xyajñähdiäm coo ja'a miädia'agy hajxy nbanøcxämät. ⁹ Jaduhñä jäya'ayhajxy miäna'añ: "Coo tsajcaagyochooy weeñtiä nbädäcämät, cøxiä harina yajtägø'øyii." Jaduhñ mäwiñäts højtshjätmät coo häna'c hønñda'agymiädia'agy hajxy xyajñähixøøyyämät; nägøxiä hajxy jaduññ nmätämät. ¹⁰ Nbädäacypiøchä njuøhñdy ja'a Dioscøxpä coo wiingmädia'agy hajxy mga'a mäbögät. Dios jaduññ yajcumädowaamb pøn mijs høññda'agymiädia'agy xyajñähixøøby.

¹¹ Tehngäjñöchä Diosmädia'agy nyajwa'xy coo ja'a jäya'ayhajxy ween miäböcy; je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp. Päadyhøchä jäya'ayhajxy xmiähanhaty. Näje'e hajxy miäna'añ cooc tyijy høøchä mädia'agy nyajwa'xy coo hajxy ween ñiseñapäda'agyii. Pero cab jaduññ ñä'a tøyä. Coothä mädia'agy häxøpy nyajwa'xy coo hajxy yajcircuncidarhädät, cabøchä jäya'ayhajxy häxøpy xmiähanhaty. ¹² Yø'ø häna'c mijs xjia wi'i ñämaabiä coo hajxy myajcircuncidarhädät, ween hajxy jaduññ xpiuhwaatsnä.

¹³ Tøø mijs ja'a Dios xyajñähdiy coo ja'a Moisés jiecycquihdujt hajxy mnajtshixøøyyät. Pero cabä Dios jaduññ miäna'añ coo hajxy cøxypänejpiä miäna'ayhädät. Jaduhñ miäna'añ coo hajxy yajxón mniçhögøjät, coo hajxy yajxón mnibuhbedøjät. ¹⁴ Jaduhñä Dios jiecycquihdujt miäna'añ coo hajxy hoy piønä mdsoc mba'häyowät hädaa yaabä naaxwiin nebiä mhamdsoo ni'x nebiä mhamdsoo copc hajxy mdsocquian. ¹⁵ Cab jaduññ yhooyä coo hajxy nmimiähahhadøjät tu'uggä tsajtøc, jaduññ hajxy mga'a niyajtägoyyøjät.

¹⁶ Hoy hajxy mwädität ja'a Diosmäjaagøxpä. Cabä mhamdsoo wiinmahñdy hajxy myaghjñät, hoyyä mjoothajxy hänäjty tii jia tsoy. ¹⁷ Ja'a Diosmäjaa, cabä tu'ugjuøhñdy yhyt møødä haxøøgcuhdujt. Coo hänäjty haxøøg mjatcø'owa'añ, Dios xyhadujp mga'a jatcø'oy jaduññ cøxypänejpiä. Hoorä, coo ja'a mjoot hänäjty chocy coo hänäjty hoy mwädita'añ, ja'a mhaxøøgwiinmahñdy jaduññ xyhadujp. ¹⁸ Pø chojpiä mjoot jaduññ coo ja'a Diosmäjaagøxpä mwädität, cabä Moisés jiecycquihdujt mbanøcxänät.

¹⁹ Madiu'u ja'a jäya'ayhajxy yhaxøøgcuhdujthy: jabiøcy hajxy ñimiøødtsäna'ayii; cøxypänejpiä hajxy jäya'ayhathy; haxøøg hajxy wiädity, hoy hajxy jia to'oxiøjcmøødä; ²⁰ wyiingudsähgøøbiä qeepychech naaxpoch hajxy; mähijxp mäbäxujp hajxy; nimiädsiphjäjtäp hajxy; yhadsojpy hajxy mädyijatiä miägu'ughajpähajxy miøød; paquiä hajxy ñimiäjootma'adyii; wiinduc-ho'p hajxy; nibiuhyoehdiütäp hajxy; cab hajxy tiu'ugmädia'aguiä; ²¹ hadsojt hajxy wyl'i miøød; jäya'ay-yagho'p hajxy; haxøøghuucp hajxy, haxøøgjø'xp hajxy; madiu'u hajxy jaduññ jatcø'oy. Tøøds mijs nja yagjahmiech, chaads jadähooc nhawänañäm: pøn haxøøgcuhdujt møød, cab jim ñøcxa'añ tsajpootyp.

²² Pero coo ja'a Diosmäjaagøxpä hajxy nwädjätämät, Dios hajxy jaduññ xpiuhbëjtäm coo ja'a jäya'ay hajxy hoy mägu'ughjäjtämät, coo hajxy nxoonädäcämät, coo hajxy jootcujp nhjätämät, coo hajxy nmeexütjämät, coo ja'a nmäjøøn coo ja'a nmädøc hajxy yajxón nmägu'ughjäjtämät, coo ja'a hojiot hajxy nmøødhjäjtämät, coo hajxy nga'a høññdäcämät, ²³ coo hajxy mee'xxieemy nhjätämät, coo hajxy jootxeemy nhjätämät. Coo hajxy jaduññ njäya'ayhjäjtämät, cab hajxy pøn waamb xñämäyyämät. ²⁴ Pønä Jesucristo miädia'agy panøcxäp hamuumdu'joot, tøø ja'a yhaxøøgcuhdujt yhøxhixy, y cab jaduññ jiahmiejtsnä. ²⁵ Pø mänänañäm hajxy jaduññ coo ja'a Diosmäjaagøxpä hajxy nhjätäm, tsog hajxy hamuumdu'joot pawädjätäm.

²⁶ Cab hajxy nyajcumäyyämät; cab hajxy nniyagjootmä'tämät hamiñ haxøpy; cab hajxy cøxiä wiinä nniyhadsöjämät.

6

¹ Hermanodøc, coo pøn tiu'udägöyyät, mee'xxieemy hajxy mmägäp mhané'emät, nej mijsä Diosmäjaa mmøødän, weenä yhaxøøgpä yhøxhijxnä. Pero mnigwieendähadøjöp hajxy coo mijs jaduññ mnä'a tu'udägöobiät. ² Nibiuhbedøø hajxy neby hajxy jaduññ mmäjädä'agät, neby hajxy jaduññ mga'a tu'udägöyyät. Jaduhñsä Jesucristo miädia'agy hajxy ngudiünät.

³ Pøñ yajcumayaamb je'eguiøxpä cooc tyjy miøjjä, caj ñä'ä tøyä coo miøjjä. Nä'ä niwyiinöhñäp jaduñ. ⁴ Cøjwiinduum hajxy mniyhixøøjät pø hoy hajxy tøø mgudiñ. Y pø tøø hajxy hoy mgudiñ, mänit hajxy mxoondá'agät. Pø tøø ja'a mmägu'ughajpä hajxy mbexy, cab hajxy nøcxy mniguiumayii. ⁵ Cøjwiinduum hajxy mniyajcopcø'øwøøjät pø hoy hajxy mgudiñ.

⁶ Pøñ jaduñ yajnähixøyyäp ja'a Diosmädia'agy, tsipcøxpä ofrenda hajxy yégät, mio'owøøjät ja'a yajnähixøöbiä.

⁷ Ca'a hajxy myajwiinhøøñ; ñajuøöbiä Dios neby hajxy nwiinmahñdyhajtäm. Nej tøø mjäya'ayhatiän, høxtä jaduñ mguhbédät. ⁸ Pøñä Dioshespíritu panøcyp, je'e cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jigyhatiän; pero pøñ yhamdsoo cuhdujt yajtuumb, cab jaduñ jigyhada'añ nebiä Dios jigyhatiän. ⁹ Tsøgä njoot hajxy møc pádaacäm; coo hajxy tehngajnä hoy nwädijtämät, mänit hajxy jim nnøcxämät tsajpootyp coo yhabáatnät. ¹⁰ Hoy miänaajä ja'a jäya'ay hajxy mbuhbédät nägøxiä. Tsipcøxpädsä hermanodøc hajxy mnä'ägädä puhbédät.

¹¹ Hamdsøøjøch hádaa letra nhädiñ, paady miøjjatiä. ¹² Pøñjaty mijts xjia wi'i ñämaaby coo hajxy myajcircuncidarhádät, paady hajxy jaduñ miäna'añ coo hajxy wyi'i yajcumaya'añ cu'ughagujc. Hix, tsähgøøby hajxy jaduñ coo hajxy miädsibø'øwøøjät ja'a homiädia'agyquiøxpä, coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp. ¹³ Hoy hajxy näje'e tøø jia yajcircuncidarhaty, cabä Moisés jiecyquihdujt hajxy yajtuunä. Paady mijts hajxy xjia wi'i ñäma'ay coo hajxy myajcircuncidarhájpat, yajcumayaamb hajxy jaduñ ja'a mijtsøxpä. ¹⁴ Pero høøch, cábøch nmäna'añ coo mädyii miøjjä jiaančhä. Jagóoyyøch nmäna'añ coo miøjjä jiaančhä coočhä Jesucristo tøø xñähho'tu'udy cruzcøxp. Cábøchä njoot yaa nbädaacnä hádaa yaabä naaxwiin. Hoyyä jäya'ay hajxy waambaty jia mäná'anät, cábøch tii nmøjpädaacnä. Cábøch tii hadsojt nmøødän hádaa yaabä naaxwiin. ¹⁵ Cab jaduñ ñejpiä pø tøø myajcircuncidarhaty o pø caj. Je'eduhñ tsoobáatnäp coo ja'a Dios hajxy tøø xpiädäacäm hawiinjemy. ¹⁶ Pøñä Diosmädia'agy hoy cudiumb, je'eds hoyhajt weenhajt mo'owáañäp.

¹⁷ Páadyhøch chaa nnähxäguuuch nguhxäguuuchä coočhä Jesucristo miädia'agy tøø nmädiacä. Y cooç jaduñ tøø ngudiñ, páadyhøchä cuhdujt nmøødän. Páadyhøch hajxy tii xquia'a yajnämaañät.

¹⁸ Hermanodøc, weenä Jesucristo hajxy xcwieendähaty. Amén.

Efesios

¹ Høøch xøhajt Pablo. Høøch hädaa nocy njahby. Ja'a Dios jaduñ mänaañ cooñhä Jesucristo xwyiinguexät. Mijts hädaa nocy nyajnäjaayøøby pønjatai Diosmädia'agy mäbøjp jim maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Efeso, pønjatai Jesucristo miädia'agy jim hoy yajtuunäp. ² Weenä Dios hajxy xmiøødhjätäm tu'ugmädia'agy. Jaanä jaduñ hajxy xwyiimbiiwämbä coo hajxy hoy njäya'ayhäjtämät, coo hajxy nga'a cädiéhyämät, jaduñ hajxy wa'ads hoy nhjätämät maa ja'a Dioswiinduumän. ³ Tsøgä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm. Ja'a Jesucristo, Dyioshajpiä Dios je'eduhmbä; y jaduñ je'e Tieedyhajpä. Coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhjätäm tu'ugmädia'agy, paadiä Dios tsajpootypä ja'a mayhajt madiu'u tiuñ ja'a højtscøxphjätäm. ⁴ Cahnä hädaa yaabä naaxwiin hänajty chohnda'agy, tøøyyämä Dios hajxy hänajty xwyiimbiiwäm coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhjätäm tu'ugmädia'agy. Jaanä jaduñ hajxy xwyiimbiiwämbä coo hajxy hoy njäya'ayhäjtämät, coo hajxy nga'a cädiéhyämät, jaduñ hajxy wa'ads hoy nhjätämät maa ja'a Dioswiinduumän. ⁵ Coo ja'a Dios hajxy xhöjcäm, paadiä Jesucristo yaa quejxä hädaa yaabä naaxwiin ja'a højtscøxphjätäm. Paadiä Dios ja'a Jesucristo yaa quejxy coo ja'a Dios hänajty tøø wyiinmay coo hajxy xyhuunghadäänäm. Hamdsoojotä Dios jaduñ miänaañ coo hajxy xyhuunghjätämät. ⁶ Tsøcxä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm coo hajxy xjiaanč tehñ höjcäm, coo ja'a Jesucristo yaa quejxä maa højtshjätäm. Jaduñhä Dios ja'a mayhajt møj tiuñ ja'a højtscøxphjätäm. Paady hajxy xhöjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhjätäm tu'ugmädia'agy. Hiç, jaanč tehñ höjcäbä Jesucristo ja'a Tiédiäm. ⁷ Coo ja'a Dios hajxy jaduñ xjiaanč tehñ höjcäm, paadiä Jesucristo hajxy yaa hoy tøø xñähho'túutam, jaduñhä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähaaats xyajcuhwäatsäm. Jaduñhä Dios hajxy xmié'xäm. ⁸ Coo hajxy jaduñ xjiaanč tehñ höjcäm, paady hajxy hoy tøø xyajwiinjuøøyyäm nebiaty jaduñ tøø wyiinmay ja'a højtscøxpä. ⁹ Tøø ja'a wyiinmahñdy hajxy xyhawaäänäm ja'a hijty jaduñ quiuyu'chpä. Hamdsoojotä Dios jaduñ tøø wyiinmahñdyhaty. Chojpä jioot hänajty jaduñ coo ja'a mayhajt hänajty tiuna'añ ja'a højtscøxphjätäm. ¹⁰ Jaduñhä Dios tøø wyiinmahñdyhaty coo ja'a Jesucristo Wyiindsønhadøøjät cøxiä tijaty jim tsajpootyp, møødä tijaty yaa hädaa yaabä naaxwiin. Coo ja'a Dios jaduñ yaghabaadät, mänit hänajty tiøjiada'añ coo ja'a Jesucristo jaduñ Wyiindsønhadä'añii.

¹¹ Ja'a Dios, yajtøjiapy je'eduhñ nebiaty je'e wyiinmay. Hoorä, jéquiänä Dios wyiinmaayy coo højts ja'a yHuung xyajnäha'ads xyajcuhwä'adsät, højts judiøspä, coo højts jaduñ nmøødhidät tu'ugmädia'agy. ¹² Jéquiän højts ja'a nhap ja'a ndeedy ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy tiägøøyyä mäbøjcäbä coo højts xyajnäha'ads xyajcuhwä'adsät. Hoorä, paadiä Dios jaduñ jecy wyiinmaayy coo højts ja'a yHuung xyajnäha'ads xyajcuhwä'adsät, jaduñhä jäya'ayä Dios hajxy nägøxiä wyiingudsähgøøwät coo jiaanč tehñ miøjjä coo jiaanč tehñ jiaančhä. ¹³ Y mijts ja'a ca'a judiøspä, jaanä jaduñhä Dios tøø wyiinmaabiä coo mijts ja'a yHuung xyajnähaaats xyajcuhwäatspät. Y jaduñ hajxy tøø mmäbøjpä coo ja'a yHuung hajxy tøø xyajnähaaats tøø xyajcuhwäatspä. Jaanč tehñ tiømiädiaacpä Dios jaduñ. Coo hajxy jaduñ nmäbøjcäm, paadiä Dios ja'a yHEspiritu yaa tøø quejxy maa højtshjätäm, jaduñhä tøyhajt hajxy nmøødhjätäm coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xjiaanč yajnähaaats tøø xjiaanč yajcuhwäatsäm. Hiç, jéquiänä Dios jaduñ miänaañ cooc ja'a yHEspiritu hänajty queixa'añ maa ja'a jäya'ayhajxiän, ja'a miädia'agy hajxy hänajty mäbøjcäbä coo hajxy hänajty yajnäha'ads yajcuhwä'adsa'añii. Jaduñhä Dios ja'a tøyhajt hajxy xmiøøyyäm coo hajxy hoy miänaajä xcwieendähadäänäm. ¹⁴ Y coo ja'a Dios ja'a yHEspiritu tøø jiaanč quejxnä maa højtshjätäm, jaduñhä tøyhajt hajxy nmøødhjätämbä coo hajxy jim xyajñøcxäänäm maa ja'a wyiinduumän. Jaduñhä Dioshepiritu hajxy xmiøødhidäänäm høxtä coonä yhabaadät coo ja'a Dios hajxy jim xyajñøcxämät maa ja'a wyiinduumän, y coo ja'a Dios ja'a mayhajt jaduñ tiuñ ja'a højtscøxphjätäm, paadiäts hajxy nwiingudsähgøøyyämät coo jiaanč tehñ miøjjä coo jiaanč tehñ jiaančhä.

¹⁵ Nmädøyhøch jaduñ coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy tøø mmäbøjcä, ja'a hajxy nWiindsønphjätämbä. Jadhñhøch nmädøyyäbä coo hajxy mdsocy mba'häyøy pønjatai Diosmädia'agy panøcxp. ¹⁶ Cooch jaduñ nmädøyyä, päadyhøch Dios Dioscujü'uyäp nmø'oy ja'a mijtsøcxpä hoy miänaajä, cooch hänajty nDiospa'ya'axy ja'a mijtsøcxpä. ¹⁷ Nmänuu'xtäacypiøchä Dios coo ja'a wyiinmahñdy hajxy jaduñ ween xmiø'oy ja'a yHEspirituhaam, y coo ja'a wyiinmahñdy hajxy jaduñ ween xyajwiinjuøøy. Dioshäjtäbä Dios ja'a Jesucristäm, ja'a hajxy nWiindsønphjätämbä. NDioshäjtämä Dios hajxy. Møj jaanč je'e. Hawiinmats hajxy jaduñ nwiingudsähgøøyyämät. ¹⁸ Jadhñhøchä Dios nmänuu'xtaacpä coo hajxy ween xyajwiinjuøøy coo je'e tøø wyiinmay coo hajxy jim xyajñøcxäänäm maa ja'a wyiinduumän. Paady hajxy jim xyajñøcxäänäm coo hajxy xyhuunghjätäm. Jaanč

tehm̄ yhoj jaanč teh̄m̄ jajxón hajxy jim̄ nhidáan̄am. ¹⁹ Ween̄ Dios hajxy xyajwiin-juõõbiä coo mœcmäjaa jiaanč teh̄m̄ miõõdä, coo ja'a miäjaahaam hajxy xpiuhbéjtäm coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbõjcäm coo tiõmiädia'agy. ²⁰ Jaanä miäjaahaamä yHuung jaduh̄n yagjujypiojtägajtspä. Mänit jim̄ yajnõcxy maa ja'a wyiinduumän. Mänit ñämaay coo yhoxtä'agät maa ja'a quioõ' hahooyhaampiän. Jim̄ä Jesucristo ja'a Tieedy miõõdhanehm̄nä. ²¹ Ni pønä cuhdujt jaduh̄n quia'a nä'ägädä mõõdä nebiä Jesucristo mojcuhduj miõõdän, ni jim̄ tsajpootyp, ni hädaa yaabä naaxwiin. Ni pønä cuhdujt mänaa quia'a mõõdhada'añ nebiä Jesucristo mojcuhduj miõõdän. ²² Jaduh̄nä Jesucristo piädaacä coo cõxiä wiinä yhané'emät hoy miaajä. Jaduh̄n je'e piädaacäbä coo hõjts nWiindsõnhãjtämät coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbõjcäm coo tiõmiädia'agy. ²³ Hoyyä Jesucristo cõxiä wiinä jia hane'emy hoy miaajä, coo hajxy jaduh̄n nmäbõjcäm, xjiootcädaacäm hajxy jaduh̄n coo hajxy xmiõõdhãjtämät tu'ugmädia'agy. Ni tii jaduh̄n quia'a jootcädaacy neby hõjts xjiootcädaacäm.

2

¹ Jue'e mijts hijty, cabä Dios hajxy hijty mwiingudsähgõ'oy, je'eguiõxpä coo ja'a op-jpä cädieey hajxy hijty mmõõdä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hijty mga'a cudiuñ. ² Jaanč teh̄m̄ yhaxõõgtuum hajxy hijty mnä'ägädä hity. Jaduh̄ndsä jäya'ayhajxy yhyty ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbõjpä. Ja'a mojc'u'ugong ja'a miädia'agy hajxy hijty nmäbõjcäp. Jaayá'ayäts mojtuumgmõõd tsajtcõxp. Yhanehm̄by jaduh̄n pønãtiä Diosmädia'agy ca'a mäbõjp. ³ Jaduh̄n hajxy hijty nägõxiä njatcõõyyämbä. Haxõõg hajxy hijty nwädãjtäm nebiä njootä ngopc-hajxy hijty chõjcäm. Paadiä Dios hajxy hijty xyajcumädoväanäm nägõxiä näguipxy mõõdä haxõõgjäya'ayhajxy. ⁴ Pero hojiootä Dios jiaanč teh̄m̄ miõõd. Xjiaanč teh̄m̄ chõjcäm hajxy. ⁵ Hoyyä Dios ja'a miädia'agy hajxy hijty nga'a ja cudiuñäm, ja'a miäjaahaamä Dios ja'a nwiinmahñdyhajxy tõõ xyajtägãjtsäm, nebiä miädia'agy hajxy jaduh̄n hoy ngudiuñämät, nebiä Jesucristo yagjujypiojcän ja'a Tieediä miäjaahaam. Coo ja'a Dios hajxy xjiaanč teh̄m̄ chõjcäm, paady hajxy tõõ xpiädaacäm hawa'adstuum. ⁶ Nebiä Dios ja'a Jesucristo yagjujypiojtägajchän, jaanä jaduh̄n hõjts xyagjujypiojtägatsäanäm. Tõõ hajxy xpiädaacäm coo ja'a Jesucristo hajxy nmõõdhãjtämät tu'ugmädia'agy. Y nebiä Dios ja'a Jesucristo ja'a cuhdujt miooyän coo jim̄ miähané'emät tsajpootyp, jaanä jaduh̄n hõjtsä cuhdujt xmiõ'owäanäm. ⁷ Paadiä Dios ja'a cuhdujt hajxy jaduh̄n xmiõõyyäm, jaduh̄n yajcähxõ'õga'añ coo hojioot jiaanč teh̄m̄ miõõdä maa hõjtsõxpän, coo hajxy xjiaanč teh̄m̄ chõjcäm. Paadiä Jesucristo yaa quejxä hädaa yaabä naaxwiin; paady hajxy hoy xñähho'túütäm. Jim̄ä Dios hajxy hoy miänaajä xyaghidäanäm maa ja'a wyiinduumän. ⁸ Cab hajxy hamdsoo tõõ nhawa'adspädsõõmäm. Ja'a Dios hajxy tõõ xpiädaacäm hawa'adstuum. Paady hajxy xyaghawa'adspädsõõmäm coo hojioot jiaanč teh̄m̄ miõõdä, coo hajxy nmäbõjcäm coo hojioot miõõdä. ⁹ Coo ja'a nbojpä ngädieey hajxy hamdsoo tõõ nga'a yajniñähwäatsäm, paady hajxy hamdsoo nga'a niguiumäyyämät, hoy hajxy tõõ nja hojiäya'ayhãjtäm. ¹⁰ Hix, tõõ ja'a Dios ja'a nwiinmahñdyhajxy xyajtägãjtsäm coo ja'a Jesucristo hajxy xmiõõdhãjtäm tu'ugmädia'agy. Tõõ ja'a Dios ja'a mäjaa hajxy xmiõõyyäm neby hajxy hoy nhãjtämät. Jéquiänä Dios jaduh̄n wyiinmaay coo hajxy jaduh̄n hoy nhãjtämät.

¹¹ Hoorä, hõjts judiõspä, yajcumaaby hõjts jaduh̄n coo hõjts nyajcuncidarhaty. Jaduh̄n hõjts tyijy nyajcähxõ'õgy coo hõjtsä Dios xquiu'ughaty. Coo hõjts jaduh̄n nyajcuncidarhaty, je'eduh̄n ñänõõmby coo hõjtsä seña nbäda'agy maa hõjtsä nni'xcõxpän. Paady hõjts mijts nxõõghaty, mijts ca'a judiõspä, coo hajxy mga'a yajcuncidarhajpä. Tõyhajt jaduh̄n. ¹² Hix, hõjts judiõspä, ja'a Dios hõjts jecy xquiu'ughajt. Jaduh̄n hõjtsä Dios xmiõõdyajcuhdujcy coo hõjts hänajty xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsa'añ. Pero mijts ca'a judiõspä, caj mijtsä Dios xñämaay coo mijts xquiu'ughada'añ, coo mijts xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsa'añ. Hix, cahnä Diosmädia'agy hajxy hänajty mmädoyyäñ ja'a Cristocõxpä. Paady hajxy hijty mga'a najuõ'õy coo mijts ja'a Dios xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsaambä. ¹³ Caj mijtsä Dios hijty xquiu'ughaty. Cabä Diosmädia'agy hajxy hijty mmädoyyä. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xñähho'tu'udy, paadiä Dios hajxy xquiu'ughajnä. ¹⁴ Coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xñähho'túütäm, jaduh̄n hajxy tõõ xpiädaacäm tu'ugmädia'agy nägõxiä, mõõd hõjts judiõspä näguipxy mõõd mijts ca'a judiõspä. Hamiñ haxõpy hajxy hijty nmimiädsiphãjtäm. Pero tõõ hajxy nmimiägaxõ'õcänä je'eguiõxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xñähho'túütäm. ¹⁵ Hõjts judiõspä, mijts hijty nmõõdnimiädsiphãjtäp, mijts ca'a judiõspä. Hix, hõjtsä Dios jecy xyhanehm̄ madiu'u, ca'a myijtsä. Mänitä Moisés quuijahy nebiaty hõjtsä Dios xyhanehm̄, y coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túütäm, paadiä Dios ja'a mädia'agy yaghamaadiujnä nebiä Moisés hänajty jecy tõõ quuijaayän. Jaduh̄nä Jesucristo hajxy tõõ xpiädaacäm tu'ugmädia'agy mõõd je'e, mõõd hõjts judiõspä näguipxy mõõd mijts ca'a judiõspä. Paady hajxy nga'a nimiädsiphãjtänä hamiñ haxõpy neby hijtiän, hõjts judiõspä mõõd mijts ca'a judiõspä. ¹⁶ Coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xñähho'túütäm cruzcõxp, paadiä

Dios hajxy tu'ugmädia'agy xmiøðdhjítänä, møød højts judiöspä näguipxy møød mijts ca'a judiöspä. Cabä Dios hajxy jaduhñ nmädsiphájtänä.

¹⁷ Hoyyá Jesucristo hajxy xyhawáañäm coogä Dios ja'a jioot quia'a tsoey coo ja'a Dios hajxy nga'a mädsiphájtänät. Jaduhñägä jioot chocy coo hajxy nmøødhjítänät tu'ugmädia'agy nägøxiä, møød højts judiöspä näguipxy møød mijts ca'a judiöspä. ¹⁸ Hix, coo ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä tøø xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy nägøxiä nmøødhjítänä tu'ugmädia'agy, møød højts judiöspä näguipxy møød mijts ca'a judiöspä. Ja'a yhEspirituhaam hajxy jaduhñ xyajmøødhjítäm tu'ugmädia'agy nägøxiä. ¹⁹ Xquiu'ughájnáp mijtsä Dios møødä jáya'ayhajxy nägøxiä, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä, hoy hajxy mga'a jagä judiöspä. Xyhuunghájnäbä Dios hajxy jaduhñ. Cabä Dios hajxy hijty xquiu'ughaty xyhuunghaty, coo ja'a miädia'agy hajxy hijty mga'a mäbøjcä. ²⁰ Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm, mänit je'e hoy jiuypiojtägach. Mänitä Diosquexy ja'a Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajwa'xpä. Mänitä Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm. ²¹⁻²² Paadiä Jesucristo hajxy xmiøðdhjítäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmäbøjcäm, møød højts judiöspä, møød mijts ca'a judiöspä. Hix, tøø ja'a Dios hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm ja'a nbojpä ngädieyhájtäm. Ja'a yhEspirituhaam hajxy jaduhñ xyajmøødhjítäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy.

3

¹ Høøch Pablo, páadyhøch chaa ndsumychäna'ay coochä Jesucristo miädia'agy nyajwa'xä maa mijtsän, mijts ca'a judiöspä. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xpiädaacäm tu'ugmädia'agy nägøxiä, páadyhøchä Dios nba'ya'axy ja'a mijtsøxpä. ² Tøø hajxiäda'a mädooyhaty coochä Dios tøø xwyiinguexy coo mijtsä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'owät, coo ja'a Dios ja'a hojioot miøødä ja'a mijtsøxpä. ³ Jéquiänä Dios wyiinmaayy coo højtsä nbojpä ngädieey xyajñähwaats xyajcuhwáatsät, højts judiöspä. Nnajuøøby højts hijty jaduhñ. Pero cuyu'uchä Dios hijty yaghyty coo hänäjty tøø wyiinmaabiä coo mijts xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsaambä, mijts ca'a judiöspä. Hoorä, tøøchä Dios hädaa mädia'agy xyajwiinjuøøñä nébiøch hädaa mädia'agy weenjaty cham njaayän. ⁴ Coo hädaa mädia'agy hajxy mgäpxät, jaduhñ hajxy mnajuø'owa'añ coochä Dios ja'a mädia'agy tøø xyajwiinjuø'oy, ja'a Jesucristocøxpä, ja'a cuyu'uch tøø yhätiäbä. ⁵ Cab hädaa mädia'agy hijty pøn miädooyä. Pero tøø ja'a Dios ja'a wyiinguexyhajxy yajwiinjuøøñä. Ja'a yhEspirituhaam jaduhñ yajwiinjuøøyy. ⁶ Jaduhñ hajxy nnajuøøyyäm coo ja'a Dios jecy wyiinmaayy coo ja'a Jesucristo hajxy hänäjty xñähho'tu'udaañäm, coo hänäjty jiuypiojtägatsa'añ. Y coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm, paadiä Jesucristo hajxy nägøxiä nmøødhjítäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, møød højts judiöspä näguipxy møød mijts ca'a judiöspä. Jaduhñä Dios hajxy nägøxiä xyhuunghájtäm. Tu'ugmädia'aguiä Dios hajxy jaduhñ xyaghjítäm ja'a Jesucristocøxpä. Paadiä Dios hajxy jaduhñ xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm. Jéquiänä Dios jaduhñ wyiinmaayy.

⁷⁻⁸ Ja'a miøcmäjäahäamhøchä Dios tøø xtiuungmo'oy cooch ja'a miädia'agy nyajwá'xät maa ja'a ca'a judiøshajxypän. Xtiuungmoøyyhøchä Dios jaduhñ coochä judiøshajxy nyajwiingapxø'owät coo Dios ja'a mayhajt mõj may tiuna'añ ja'a højtsøxpähájtäm, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm. Hojiootä Dios miøød, páadyhøch jaduhñ xtiuungmooyy, høyhøch nga'a jagä mäna'añ cooch nga'a tsoobaady cooch jaduhñ ndúnät, høyhøch nja mäna'añ coo ja'a Dioshuunghajxy miaas tsoobáadät, coo hajxy jaduhñ tiúnät. ⁹ Jaanä jaduhñhøchä Dios tøø xtiuungmoobiä coochä jáya'ayhajxy nägøxiä nyajwiinjuø'owät coo ja'a Dios jecy wyiinmaayy coo mijtsä Jesucristo hänäjty xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsaambä, mijts ca'a judiöspä. Mänitä Dios jaduhñ wyiinmaayy mänaa cøxiä wiinä yhädiuñän. Cab hajxy xchoj yajwiinjuøøyyäm. Jecy jaduhñ yaghijty cuyu'uch. ¹⁰ Hoorä, coo ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä tøø xyajñähwaats tøø xyajcuhwáatsäm, møød højts judiöspä näguipxy møød mijts ca'a judiöspä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmäbøjcäm coo tiømiädia'agy, jaduhñä Diosmoonsä hajxy jim ñajuøøñä tsajpootyp coo ja'a Dios jiaanèch tehñ quiuwiinmahñdiä madiu'u. Haa ca'a, xyhijxämä Diosmoonsä hajxy coo hajxy tu'ugmädia'agy jaduhñ nhjítänä. ¹¹ Jaduhñä Dios ñä'ägädä wiinmaayy jequiän, jajty hädaa naaxwiin yhädiuñ. Jaduhñ yajtøjiajty coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, ja'a hajxy nWiindsønähjítämbä. ¹² Coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhjítäm tu'ugmädia'agy, coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhjítäm coo ja'a cuhdujt hajxy nmøødhjítäm coo ja'a Dios hajxy nba'yäaxämät. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhjítämbä coo hajxy xmiädoowäm. ¹³ Mijts nmänuu'xtaacyy coo hajxy mga'a jootmayhädät, høyhøch yaa nja tsaachpøcy. Páadyhøch chaa ndsaachpøcy coochä Diosmädia'agy nyajwa'xy maa mijtsän. Páadiäts hajxy jaduhñ mxoondä'agät.

¹⁴⁻¹⁶ Ja'a nWiindsønähjítäm Jesucristo, Dios je'e Tieedyhajpy. Tieedyhajpiä Dios hajxy je'ebä pønjaty jim tsänaaby tsajtcøxp møød pønjaty yaa tsänaaby hädaa yaabä naaxwiin.

Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xpiädaacäm tu'ugmädia'agy møød højts judiöspä näguipxy møød mijts ca'a judiöspä, päadyhöchä Dios hamuumdu'joot nmänuu'xta'agy coo mijtsä mäjaa ween xmio'oy ja'a yhEspirituhaam, neby hajxy jaduhnä mjuohñdyhaam mmee'xtügät. Xpiuhbédäbä Dios hajxy jaduhñ je'eguiöxpä coo je'e miöjjä jiaančh. ¹⁷ Jaduhñhöchä Dios nmänuu'xtaacpä coo ja'a Jesucristo yhEspiritu hajxy ween mjaac møødhajtä, je'eguiöxpä coo ja'a miädia'agy hajxy nmäböjcä. Jaduhñ hajxy hoy yajxón mniöhoc mnimiee'xöjät hoy miänaaxöjjä. ¹⁸⁻¹⁹ Y jaduhñ hajxy mwiinjuöøbiät coo ja'a Jesucristo hajxy xjiaanč tehñ chójcäm møj may. Hanaxiä hajxy jaduhñ xjiaanč tehñ chójcäm. Cab hajxy ca'xy nwiinjuöøyyäm nebiaty hajxy jaduhñ xjia tsójcäm. Cab hajxy pedyii nwiinjuöøyyäm. Coo hajxy hoy nwiinjuöøyyämät, hoyyä nwiinmahñdyhajxy jiaääñäm nebiä Dios ja'a wyiinmahñdiän.

²⁰ Jaanč tehñ miäjaamøødä Dios. Ja'a miäjaahaamä nwiinmahñdyhajxy xyajtägäjtäsm. Jaanä miäjaahaamä mayhajt møj may tiuumbä ja'a højtsöxpähjätäm. Höxtä cab hajxy hoy nwiinjuöøwääñäm nebiaty mayhajt jaduhñ tiuñ. Møj mayyä mayhajt jaduhñ tiuñ, hoy hajxy nga'a jagä mäyujwääñäm. ²¹ Tsögä Dios hajxy hoy miänaajä wiingudsähgöøyyäm, coo ja'a miädia'agy hajxy nmäböjcäm, je'eguiöxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'tuütäm. Tøyhajt jaduhñ.

4

¹ Coochä Jesucristocöxpä nduñ, päadyhöch chaa ndsumychäna'ay. Coo mijtsä Dios tøø xyajnähdijy coo hajxy hoy mwädität, paady hajxy jaduhñ mgudiünät. ² Cab hajxy myajcumáyät. Mee'xxieemy hajxy mhidät. Mmee'xtügäp hajxy jaduhñ. Hamiñ haxöpy hajxy mniöhoc mnimiee'xöjät. ³ Naxy hajxy tu'ugcöpc tu'ugwiinmahñdy mdehñ yhidät. Ja'a Dioshespirtu hajxy jaduhñ xyaghidäp tu'ugmädia'agy. ⁴ Tu'ugmuquiä Jesucristo miädia'agy hajxy nbanöcxäm, møød højts judiöspä näguipxy møød mijts ca'a judiöspä. Tu'ugmuquiä Dioshespirtu hajxy nmøødhjätäm. Nägöxiä Dios hajxy xyajnähdijäm coo hajxy jim xyajnöcxääñäm maa ja'a wyiinduumän. Tu'ugmucy hajxy jaduhñ njöbhjäm. ⁵ Tu'ugmuquiä Jesucristo hajxy nWiindsöphjätäm. Tu'ugmuquiä miädia'agy hajxy nmäböjcäm coo tiömiädia'agy. Ja'a Jesucristocöxpä hajxy nägöxiä nnäbéjtäm. ⁶ Tu'ugmuquiä Dios hajxy nDeedyhjätm nägöxiä. Jaaya'ay hajxy xyhanéhäm nägöxiä. Ja'a højtsöxpähjätäm jaaya'ayä mayhajt tiuñ nägöxiä. Jaaya'ay hajxy hoy xmiöødhjätäm nägöxiä.

⁷ Cøjhawiingatiä Jesucristo hajxy tøø xyajnähdijäm nebiaty hajxy ndüünämät. ⁸ Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ:

Coo jim ñöcxy tsajpootyp, tsumiä miädsip yajnöcxy, ja'a hajxy hänäjty tøø quia'a mäjäädä'aguiäbä.

Mänitä jiamioød madiu'u mioöy cöxiä wiinä.

⁹⁻¹⁰ Coo jaduhñ miäna'añ coo ja'a Jesucristo ñöcxy tsajpootyp, jaduhñ miäna'ana'añ coo hänäjty yaa tøø yho hädaa yaabä naaxwiin. Jim hänäjty tøø yhuuc tshöndaacpä tsajpootyp. Y coo jim ñöcxtägajch Dioswiinduum, jim møj jaanč yhiñä. Jim jaduhñ yhanehmñä tsajpootyp møød hädaa yaabä naaxwiin. ¹¹ Ja'a Jesucristo højts xpiädaac coo højts madiu'u ndünät jaaya'aguiöxpä. Näje'e højts xyajnähdijy coo højts ndünät apóstol. Je'ech jaduhñ nnänøømby coo højtsä Jesucristo xquiejxtsohñ Diosmädia'agy-yajwa'xpä wiinduhmyhagajpt. Näje'e hajxy yajnähdiñjäbä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jiaac yajwä'xät. Näje'e hajxy yajnähdiñjäbä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxö'owät. Näje'e hajxy yajnähdiñjäbä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajnähixö'owät. Näje'e hajxy yajnähdiñjäbä coo hajxy quioep-hädät maa ja'a hermanöøjc-hajxy yhamugö'öyän Dioswiingudsähgöøbiä. ¹² Paady hajxy jaduhñ tiuñ, jaduhñä Diosmädia'agy hajxy maas hoy quiudiünät coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäböcy. Jaanä jaduhñ hajxy tiuumbät ja'a Diosöxpä. Jaduhñ hajxy maas hoy wiädität nägöxiä coo ja'a Jesucristo hajxy pianöcxy. ¹³ Jaduhñä Dios ja'a miädia'agy hajxy tu'ugmucy hoy nmäböjcämät nägöxiä coo tiömiädia'agy ja'a Jesucristocöxpä. Y jaduhñä Jesucristo hajxy hoy nmøødhjätämät tu'ugmädia'agy, ja'a Dioshuung. Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nwiinjuöøyyämät. Jaduhñ hajxy maas hoy nyajtüñämät. Mänit hajxy hoy nwiinmäyyämät nebiä Jesucristo wyiinmayyän. Y jaduhñ hajxy hoy nwädijtämät nebiä Jesucristo hoy wiäditiän. ¹⁴ Pönjatiä Diosmädia'agy hoy ca'a wiinjuöøbyñä, jaanč tehñ piaquiä hajxy yajwiinhöøñ. Hoy tyii mädia'aguiä hajxy miäböga'añ. Hiç, ja'a häna'c-hajxy mäwiinhömbä, jiaanč tehñ jiajpy hajxy mäwiinhöøñ. Jaanč tehñ piaquiä hajxy jaduhñ xwyiinhöøñät. Pero højtsähjätäm, cab højts jaduhñ nyajwiinhöñämät. ¹⁵ Pero, tsög hajxy töguiäpxäm, tsög hajxy tömiädiäcäm. Tsög hajxy tsójcäm, tsög hajxy mé'e'xäm pönjaty hajxy nmøødmädiäcäm. Jaduhñ hajxy hoy nwädijtämät nebiä Jesucristo hoy wiäditiän, ja'a hajxy nWiindsöphjätäm. ¹⁶ Coo hajxy nhjätämät tu'ugmädia'agy, coo hajxy nbiuhbéjtämät hamiñ haxöpy nebiatyä Dios hajxy tøø xtiuungmööyyäm, jaduhñä Jesucristo hajxy xpiuhbéjtämät, neby hajxy jaduhñ maas

hoy nničhojc nniemie'e'xamät hamiñ haxopy, nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ maas hoy nwiinjüöyyämät, neby hajxy jaduhñ maas hoy ngudiñämät.

¹⁷⁻¹⁹ Põnjatiä Diosmädia'agy ca'a panõcxp, cab hajxy miõjpaäa'agy tijaty jaduhñ tsoobaapt. Cab hajxy tii wyiinjuõ'oy. Jaanč tehñ xieḡä jiootä quiopc-hajxy; paady hajxy quia'a wiinjuõ'oy coo ja'a Dios ja'a mõjmayhajt tõõ tiuñ ja'a hõjtscõxphätäm, paady hajxy quia'a cumayii ja'a Diõsäm. Tsähdiuhndägoxy hajxy jaduhñ. Hanaxiä hajxy yhaxõgijatcõ'oy cõxypänejpiä. Paady mijts jaduhñ nmägapxy nhane'emy ja'a Jesucristocõxpä coo hajxy jaduhñ mga'a pajatcõõbiät. ²⁰ Coo hajxy tõõ mhábocy ja'a Jesucristocõxpä, paady hajxy mnajuõ'oy coo jaduhñ quia'a hoyä coo hajxy jaduhñ mga'a haxõõgwädjñät, neby hajxy naamñä tõõ nmägapxy tõõ nhane'emiän. ²¹ Tõyhajt jaduhñ coo hajxy tõõ mhábocy ja'a Jesucristocõxpä. Jaaya'ay hajxy xyajñähixõõy ja'a yhEspirituhaam. Hix, tõiuiapxp tõiädiaacp je'e. ²² Jaduhñ hajxy xyajñähixõõy coo ja'a mhaxõõgcuñdujt hajxy mnajtshixõ'õwät neby hajxy hijty mhaxõõgjäya'ayhatiän. Mdu'udägoyyaamb hajxy hijty je'eguiõxpä coo hajxy hijty cõxiä wiinä mhadsocy, coc tyijy hajxy hijty jaduhñ mbaada'añ ja'a hoyhajtä weenhajt. Pero myajwiinhõhmb hajxy hijty. Hix, cabä hoyhajtä weenhajt hajxy jaduhñ mbáadät. ²³ Pero, yajtägatsä mjootä mwiinmahñdy hajxy. ²⁴ Tõõ ja'a Dios hajxy xmiõooyäm ja'a hawiinjembäi howyiinmahñdy nebiä Dios hajxy jaduhñ hoy nbahjxämät. Jaduhñ hajxy tõyhajt hoy mjäya'ayhadät. Jaduhñ hajxy tõyhajt haxõõg mga'a wädjñäm.

²⁵ Jaduhñds je'e, cab hajxy mhõhñdäacñät. Tõyhajt hajxy mmädiäacñät. Hix, tu'ugmädia'agy hajxy nhjätäm.

²⁶⁻²⁷ Coo hajxy tähoocjaty mmiäijootma'adõõjät, paquii hajxy jadähooc mmiäiägäpõ'cägumbät, coo ja'a mõjcu'ugong hajxy jaduhñ paquiiä xñä'a yajcädiéeyät.

²⁸ Põnjaty mee'tsp, cab hajxy miéé'tsnät. Ween hajxy tiuññä, jaduhñä wiingjäya'ay hajxy piuhbedät põñ jaduhñ yajmaajajp.

²⁹ Cab hajxy mhaxõõgäpät. Coo hajxy hoy mgapx mmädiä'agät, jiaac wiinjuõ'õwaambiä jäya'ayhajxy, ja'a homiädia'agy hajxy hoy mädoobä. Jaduhñä Dios ja'a mayhajt tiünät jaaya'aguioxpähajxy, ja'a hajxy jaduhñ mädoobä. ³⁰ Cabä Dioshespirtu hajxy myagjoot-mädiägõ'õwät. Hix, jaaya'ay hajxy jaduhñ xcwieendähadañäm hõxtä coonä ja'a Jesucristo hänajty yaa quidaactägatsa'añ. Mänit jaduhñ quia'õ'õga'añ coo hajxy hänajty tõõ xya-jñähwaats tõõ xyajcuhwäatsäm, mõõd coo hajxy hänajty tõõ xyajpädsõõmäm haxõõgtuum.

³¹ Cab hajxy mnixiõõghätjänät. Cab hajxy mmiäiädsiphätjänät. Cab hajxy mmiäijootmä'tänät. Cab hajxy mniyhõjjänät. Cab hajxy mniñähõjjänät. Cab hajxy mmiäiähähjätjänät. ³² Pero, mničhoc mmiemie'e'xõõjap hajxy hamiñ haxopy. Mniñäxuudsõõjap hajxy jaduhñ. Mmiemie'e'xõõjap hajxy jaduhñ. Hix, jaduhñä Dios hajxy tõõ xmiéé'xäm ja'a Jesucristocõxpä.

5

¹ Xyhuunghätämä Dios hajxy; xchõjcäm hajxy jaduhñ. Naxiä Dios hajxy ndehm pi-ahjxämät. ² Mničhoc mmiemie'e'xõõjap hajxy nebiä Jesucristo hajxy xchõjcäm. Coo hajxy jaduhñ xchõjcäm, paady hajxy tõõ xñäho'tuütäm. Quiumaayy ja'a Dios jaduhñ.

³ Coo ja'a Dios hajxy xyhuunghätäm, paady hajxy haxõõg mga'a nä'ägädä jatcõ'õwät. Ni mga'a hadsõgät jäya'adio'oxiõjc hajxy. Jaanä jaduhñ mijts tõõ'oxiõjc-hajxypä, caj mijts wiingya'adiõjc mmõõdmäabät. Ni mga'a hadsõjcät hajxy ja'a mmädo'oxiõjcä ñihyhap. Ni cab hajxy mhaxõõgäpät. ⁴ Cabä haxõõghaaw hajxy mmõõdhädät. Cab hajxy mguhñmädäi'agät. Cab hajxy mhanähädät. Cab jaduhñ yhawiinmatsä coo hajxy jaduhñ mjatcõ'õwät. Pero ja'a Dios hajxy mnämá'awäp: "Dioscujü'uyäp." ⁵ Tõyhajt jaduhñ, põñ haxõõg jatcõ'õy, põñ jäya'ajie'e jaanč tehñ yhadsojp, cab jim tiägõ'õwa'añ maa ja'a Jesucristo wyiinduümän, maa ja'a Dios ja'a wyiinduümän. Hix, põñ jäya'ajie'e hadsojp, cabä Dios hoy wyiingüdsähgõ'oy. ⁶ Cab hajxy nyajwiinhõhñämät coo jäya'ay hajxy hänajty xjia nämäyyämät coc tyijy yhooyä coo hajxy haxõõg njatcõ'õyyämät, nebiäts naamñ tõõ nmägapxy tõõ nhane'emiän. Ja'a häna'c-hajxy ca'a mäbõjpa, ja'a häna'c-hajxy jaduhñ haxõõg jatcõ'õbiä, nebiäts naamñä tõõ nmägapxy tõõ nhane'emiän, yajcumädo'õwäñap hajxy je'eduhñ ja'a Diõsäm. ⁷ Paady jaduhñ, tsõc ca'a mõõdjatcõ'õyyäm näguipxy.

⁸ Mijts, cabä Diosmädia'agy hajxy hijty mmädoyyä. Mhaxõõgwädjip hajxy hijty, mõõd hajxy hijty haxõõgijaty mjatcõ'õy. Pero coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy tõõ mmäbõjcänä, paadiä mwiinmahñdy hajxy mmõõdän hawa'adstuum. Jaduhñä mwiinmahñdy hajxy mjaac yaghidät. ⁹ Põnjatiä wyiinmahñdy hawa'adstuum, hojioot hajxy miõõd. Hoy hajxy jäya'ayhaty. Tõiuiapxp tõiädiaacp hajxy je'e. ¹⁰ Mjaac habõõgäp hajxy jaduhñ nebiatiä Dios hajxy xyajñähixõ'oy neby hajxy jaduhñ maas hoy mjäya'ayhadät. Jaduhñä Jesucristo hajxy xmiäas cumäyät. ¹¹ Ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbõjpa, cab hajxy hoy jäya'ayhaty. Cab hajxy tehñ cõxypänejpiä mmõõdjatcõ'õwät; pero mwiinguhõjõ'õwäp hajxy jaduhñ. ¹² Jaanč tehñ yõchähdiuññä hajxy hamee'ch jiatcõ'õy; päadyhõch nga'a

nägapxa'añ nebiaty hajxy jaduhñ jiatcø'øy. ¹³ Coo jäya'ay hajxy nwiinguhojóøyyämät coo hajxy yhaxøøgwädity, nebiä Diosmädia'agy miäna'añän, mänit hajxy jaduhñ yhooc tehñ ñajuø'øwät coo hajxy tøyhajt yhaxøøgwädity. ¹⁴ Jaduhñä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ:

Pøn jaduhñ maab, ma'abiädø'ög hajxy;

pøn jaduhñ tøø yho'ogy, mjujyppiøjtägätsäp hajxy.

Ja'a Jesucristo mijts xquiujajaamb xquiudøø'xaamb.

Jaduhñ miädia'agytägø'øy, pønä Diosmädia'agy ca'a mæbøjp, ween hajxy miæbøcy. Jaduhñä Jesucristo hajxy xyajwiinjuø'øwät coo je'eyyä jaduhñ tu'uquiiä ja'a mbojpä mgädieey hajxy xyajñähwäatsät.

¹⁵ Jaduhñds je'e, nägüeentä hajxy mwädität. Cab hajxy mnibiäda'agøøjtät nebiä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy ca'a wiinjuøøbiän. Paady hajxy hoy mwädität coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mwiinjuø'øy. ¹⁶ Naxy hajxy hoy mdehm wiädität. Hix, jiaanch tehñ miäwädijpiä jäya'ayä haxøøgwiinmahñdy hajxy jäda'ahaty. ¹⁷ Hoorä, cab hajxy mnibiäda'agøøjtät nebiä jäya'ayhajxy ca'a jajpäñ. Naxiä Dios ja'a miädia'agy hajxy mdehm wyiinjuøøyyät mdehm wyiinmädoowät nebiatiä jioot chocy coo hajxy mgudiünät. ¹⁸ Cab jaduhñ hoyoyä coo hajxy mmu'ugøøjtät; yajtägoobiä jocnøø jaduhñ. Pero weenä Dioshespíritu hajxy xjiaac puhbéjtäm coo ja'a miädia'agy hajxy jaduhñ njaac cudiünäm. ¹⁹ Coo ja'a Dioshespíritu hajxy xpiuhbéjtäm, jaduhñ hajxy nnijiootcapxmøpøjcäm ja'a Dioshöyhaam. Jaduhñä Dios hajxy hamuumdu'joot mwiinhøw mwiinyä'axät. ²⁰ Hoy miäduhñajtä Dios hajxy mnämä'awät: "Dioscujú'uyäp", ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsøñhajtämbä. Paadiä Dios hajxy jaduhñ mnämä'awät: "Dioscujú'uyäp", coo ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy je'e xmiøoyyäm. Hix, je'e hajxy nDeedyhajtäm.

²¹ Hoorä, coo ja'a mmähernano waamb xyhané'emät, hamuumdu'jootä miädia'agy mgudiünät, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy hoy nwiingudsähgøøyyäm.

²² Mijts to'oxiøjc-hajxy, mgudiünäbä mnihyhapä miädia'agy hajxy. Jaduhñä Jesucristo hajxy xyhané'emy, ja'a hajxy nWiindsøñhajtämbä. ²³ Coo ja'a mnihyhapajxy quiopc-haty maa mijtsän, jaduhñ mäwiin miäbaady coo ja'a Jesucristo hajxy nWiindsøñhajtäm coo ja'a miädia'agy hajxy hoy nmæbøjcäm. Jaaya'ay hajxy xyajñähwäatsäm. ²⁴ Coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy ngudiünäm, jaduhñ mijtsä mnihyhapä miädia'agy mgudiünäbät, waambaty hajxy jaduhñ xyhané'emy.

²⁵ Hoorä, mijts ya'adiøjc-hajxy, mdsögäp mmée'xäbä mdo'oxiøjc hajxy nebiä Jesucristo hajxy xchøjcäm. Hix, tøø hajxy xñähho'túutäm. ²⁶ Paady hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduhñ hajxy tøø xyajñähwäatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhajtäm. Paady hajxy jaduhñ tøø xyajñähwäatsäm coo ja'a miädia'agy hajxy tøø nmæbøjcäm. Y coo hajxy nnæbéjtäm, jaduhñ hajxy nmänäänäm coo ja'a nbojpä ngädieey hajxy tøø xñähwäatsäm. ²⁷ Paadiä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduhñ hajxy hoy yajxøn xyhijämät nebiä puji nebiä je'eçhpän coo hånajty yaa quiädaactägatsa'añ. Hix, tøø ja'a nbojpä ngädieey hajxy hånajty xyajñähwäatsäm. ²⁸ Jaduhñds je'e, mijts ya'adiøjc-hajxy, mdsögäp mmée'xäbä mdo'oxiøjc hajxy nebiä mhamdsoo ni'x nebiä mhamdsoo copc hajxy mjuø'øyän. Pønä tio'oxiøjc tsojpp mee'xp, jaduhñ miäbaady nebiä yhamdsoo ni'x nebiä yhamdsoo copc choquiän. Hix, tu'ugni'x tu'ugcopc hajxy jiaty coo to'oxiøjc hajxy wyiingpøcy. ²⁹ Hix, cap pønä yhamdsoo ni'x yhamdsoo copc xiøøghaty. Pero ngüeendähajtämä ni'x ja'a ngopc-hajtäm hajxy; jaduhñ mäwínäts miäbaady nebiä Jesucristo hajxy xcwieendähajtäm. ³⁰ Hix, tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä Jesucristo hajxy xmiøødhjtäm coo hajxy nWiindsøñhajtäm. ³¹ Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: "Jaduhñds je'e, coo ja'a ya'adiøjc to'oxiøjc piaady, mänitä tiaj tieedy puihyohdiuutnä. Jaduhñ mäwínädsä ya'adiøjc-hajxy jiaty møødä tio'oxiøjc nebiä tu'ugni'x nebiä tu'ugcopcän." ³² Jaanch tehñ yajxøn hädaa mädia'agy jaduhñ. Cabä Dios hajxy hijty xchoj yajwiinjuøøyyäm. Jaduhñch nwiinjuø'øy, coo ja'a ya'adiøjcä tio'oxiøjc miøødhity tu'ugmädia'agy, coo jaduhñ miøødhity tu'ugni'x tu'ugcopc, jaduhñ mäwínäts miäbaady coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhjtämbä tu'ugmädia'agy coo ja'a miädia'agy hajxy nmæbøjcäm. ³³ Jaduhñds je'e, jaduhñä mdo'oxiøjc hajxy mdsoc mmée'xät nebiä mhamdsoo ni'x nebiä mhamdsoo copc hajxy mdsocquiän. Y mijts to'oxiøjc-hajxy, jaanä jaduhñä mnihyhap hajxy mwiingudsähgøøbiät.

6

¹ Mijts pigäna'tøjc-hajxy, mgudiünäbä mdajjä mdeediä miädia'agy hajxy ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsøñhajtämbä. Hahixøøby jaduhñ coo hajxy jaduhñ mgudiünät. ²⁻³ Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: "Pønatiä tiaj tieedy wiingudsähgøøby, je'eçh hajxy hoy nyaajtsäna'awaamb by nyaghäyowaamb by hädaa yaabä naaxwiin; je'eçh hajxy jecy nyagjuyhadaamb by", nømä Diosmädia'agy miäna'añ. Coo ja'a Dios hajxy jaduhñ jecy xyhanéhmäm, mänit jaduhñ miänaandsoñ coo ja'a mayhajt hånajty tiuna'añ ja'a højtsøxpähajtäm.

⁴ Mijts taj teedyhajxy, cabä mnøøx cabä mmajc hajxy hanaxiä mhójtät coo hajxy xmiähanhádtät. Jaduhnä mhuung hajxy mmägäpx mhané'emät coo hajxy hoy wiádtät. Jaduhn hajxy quimayóøjtät ja'a Jesucristäm, ja'a hajxy nWiindsønähjätämbä.

⁵ Näje'e mijtsä jäya'ayhajxy xjie'ehaty nebiä waj nebiä cuaayän. Mgudiünäbä mwiindsønä miädia'agy hajxy hamuumdu'joot, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. Mwiingudsähg'owäp hajxy jaduhn nebiä Jesucristo hajxy nwiingudsähg'øyyäm. ⁶⁻⁷ Hoyyä jäya'ayhajxy tiuñ coo ja'a wyiindsøn hajxy hänäjty wyiindäna'ayii neby hajxy jaduhn quimayóøjtät ja'a wyiindsønäm. Pero näje'e jäya'ayhajxy hoy quia'a tuñ coo ja'a wyiindsøn hajxy hänäjty quia'a jimä. Mijts, cab hajxy jaduhn mbahixät. Hamuumdu'jootä mwiindsøn hajxy mmädünät. Jaduhn hajxy hoy myajcähx'øgät coo ja'a Jesucristo hajxy hoy mjaanč mäduñ. Jaaya'ay hajxy nmaas Wiindsønähjtäm. Jaduhnä Dios chojpä. Ja'a Jesucristocøxpä hajxy jaduhn mdünät. Ca'a jäya'aguixpähajtiä hajxy mdünät. ⁸ Mjahmiédšäp hajxy jaduhn, coo ja'a nwiindsøn hajxy hoy nmäduñämät, hoy hajxy xjia je'ehájtäm nebiä waj nebiä cuaayän, mäniät Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmióoyyäm.

⁹ Jaduhn mijtspä, cumoonsädøjc, mnäxúudsäbä mmoonsä hajxy jaduhn. Cab hajxy mhadsähg'owät. Haa ca'a, jaduhn mijtsä Dios hajxy xyhanehmbä nebiä mmoonsä hajxy xyhanehmbän ja'a Diósäm, ja'a jim tsajpootypä. Haa ca'a, cabä Dios hajxy wiing xyhixäm. Haa ca'a, tu'ugjäya'ayhajtäm hajxy nägøxiä.

¹⁰⁻¹¹ Hoorä, mänuu'xta'agä Dios hajxy coo hajxy ween xpiuhbety ja'a miäjaahaam; jaduhnä miädia'agy hajxy maas hoy mjaac mäbøjcät. Hix, jaanč tehñ miäwinhøhmbä møjcu'ugong. Pero jiaanč tehñ miøødä Dios mäjaa. Y coo hajxy jaduhn xpiuhbédät, cabä møjcu'ugong hajxy jaduhn myajmäjääd'agät. ¹² Hix, ja'a møjcu'ugong hajxy yaa xmiädsibøøyyäm møødä mioonsä hajxy, ca'a jäya'ayhajxiä ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä. Haxøögä møjcu'uhajxy jäya'ayhaty. Pojhaam hajxy wiädity. Cabä ni'x copc hajxy tiehñ mmiøødä neby højtšhjtäm. Møcä mäjaa hajxy jiaanč tehñ miøødä. Ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä haxøögjäya'ayhajxy hanéhmbä møjcu'ugongäm. Hoy chajtøxpä ja'a møjcu'uhajxy wiädity. ¹³ Paadiä Dios hajxy mmänuu'xtä'agät coo hajxy ween xpiuhbety ja'a miäjaahaam. Jaduhnä møjcu'ugong hajxy hoy mjøjtänä'awät. Jaduhn hajxy mga'a yajmäjääd'agät. ¹⁴ Jøjtäna'awxä ja'a møjcu'ugong hajxy. Naxy hajxy hoy miänaaxøøjä mdehñ tiømiädiä'agät. Jaduhn hajxy hoy mmee'xtügät. Jaduhn mäwinäts miäbaady nebiä soldadohajxy møc niwiohnta'ačhiijän coo hajxy hänäjty chiptuna'añ. Naxy hajxy hoy yajxón mdehñ wiädität. Jaduhnä Dios hajxy xñawä'anät. Jaduhn mäwinäts miäbaady nebiä soldado latapujxt hajxy yajniguiäachjubøøyijän. Jaduhn hajxy hoy miäjäda'aga'añ. ¹⁵ Niyhahixø'owøø hajxy nebiä Diosmiädia'agy hajxy jaduhn hoy mmäwädität. Coo jäya'ayä Diosmiädia'agy hajxy miäbøgät, jaduhn hajxy jootcujc yhidät. Jaduhn mäwinäts miäbaady nebiä soldadohajxy niyhahixø'oyijän coo ja'a quio'og hajxy piägøøy. ¹⁶ Naxiä Dios ja'a miädia'agy hajxy mdehñ miäbøjcät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnähwaatsäm. Jaduhnä møjcu'ugong hajxy mga'a yajmäjääd'agät. Jaduhn mäwinäts miäbaady nebiä soldado escudo hajxy yajniyhawähajtyguyijän neby hajxy jaduhn quia'a tøpxøøjtät ja'a tøpxquepty tóoyyap queecpä. ¹⁷ Naxiä Diosmiädia'agy hajxy mdehñ miäbøgät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Jaduhn mäwinäts miäbaady nebiä soldado pujxcuhjup hajxy miøødän. Naxiä Diosmiädia'agy hajxy mdehñ yhabøgät nebiä Dioshøpirtu hajxy xyajnjähixøøyyäm. Jaduhn mäwinäts miäbaady nebiä soldadohajxy espadacap chiptuñän. ¹⁸ Coo ja'a Dios hajxy mba'ya'axät, mmäyujwä'anäp hajxy tijaty hajxy hänäjty myajmaajijapy. Mmäyajtøwäbä Dios hajxy ja'a yhEspirituhaam tijaty hajxy mmäyujwä'anäp. Mmänuu'xtä'agäbä Dios hajxy ja'a jäya'aguixpä, ja'a Diosmiädia'agy hajxy panøxpä. Cab hajxy mnänuuxø'owät coo ja'a Dios hajxy hänäjty mba'ya'axa'añ. ¹⁹⁻²⁰ Møød høøchcøxpøchä Dios hajxy xpia'yäaxäbät coo chä Dios xñajtsapxøøyyät waambátyhoch ngäpx nmädiä'agät coo chä miädia'agy hänäjty nyajwa'xä, ja'a hijty yaghijpiä cuyu'u'ch. Ja'a Diøshøch jaduhn xwyiinguejx coo chä miädia'agy jaduhn nyajwa'xät. Päädyhøch chaa ndsumyčhänä'ay ja'a Diosmiädia'agy quixpä. Jaduhn høchä Dios hajxy xpia'yäaxäbät coo chä nga'a tsähg'owät coo chä miädia'agy hänäjty nyajwa'xä, nébiøch jaduhn hoy ngudiünät.

²¹⁻²² Nguexäämbiøchä hermano Tíquico jim maa mijtsän. Coo jim miédšät, jim hajxy jaduhn xyhawäänät nebiaty højts chaa ngudiün nguñaxy, coo højts hoy ween nhity, neby hajxy jaduhn mga'a jootmayhájntät ja'a højtsøxpä. Høyhøchä hermano Tíquico nmøødnijiootpaadyi. Høyhøch jaduhn xmiøødtuñ ja'a Jesucristocøxpä.

²³ Ween mijtsä Diosteedy hajxy xmiø'oy ja'a hoyhajtä weenhajt møødä Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsønähjtämbä. Weenä Dios hajxy xpiuhbety nebiä miädia'agy hajxy maas hoy mjaac mäbøjcät, neby hajxy jaduhn maas hoy mnichoc mmimiee'xøøjtät. ²⁴ Weenä Dios ja'a mayhajt tiuñ ja'a højtsøxpähjtäm nägøxiä coo ja'a Jesucristo hajxy nwiingudsähg'øoyyäm hamuumdu'joot, ja'a hajxy nWiindsønähjtämbä. Tøyhajt jaduhn. Amén.

Filipenses

¹ Jesucristo hõjts xmioonsähajp, hõõch Pablo mөөдä Timoteo. Hõjts mijts hädaa nocy nyajnäjaayõby mäduhñtiä mijts ja'a Diosmädia'agy hajxy jim mbanõcxy maa ja'a cajpt xiõhatiän Filipos, nägõxiä mөөдä mwiindsõnhajpä jii by tsajtõgootypä, mөөд hajxy jii by puhbejpä. ² Weenä Dios hajxy xmi'o'oy hoyhajt weenhajt, ja'a nDeedyhajtäm hajxy jim tsajpootypä mөөдä Jesucristo hajxy nWiindsõnhajtämbä.

³ Naaghõoc-hõch mijts njahmiejtsta'agy, nnämáabiõch ja'a Dios "Dioscujú'uyäp" maa ja'a mijtscõxpän. ⁴ Naaghõoc-hõch ja'a Dios nba'ya'axy, nmäyujwáambiõch hoyhajt weenhajt ja'a mijtscõxpä. Coochä Dios hánajty nba'ya'axy ja'a mijtscõxpä, jootcújc-hõch hánajty nñi-jiäwõ'yii, ⁵ je'eguiõxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy tõõ nyajwá'xäm, mänaa hajxy tõõ mmädoosooñän hõxtä je'enä jäda'anäbaadyñä. ⁶ Ja'a Dios ja'a hodiung yajtsohndaac ja'a mijtscõxpä. Nmõõdhõchä tõyhajt jaduhñ coo ja'a Dios ja'a tiuung hoy yajtu'uyo'oya'añ hõxtä coonä Jesucristo hánajty quidaactägatsa'añ. ⁷ Páadyhõchä tõyhajt nmөөдä cooch mijts njaançh tehñ chocy njaançh tehñ pia'häyoy, coo ja'a Dios hajxy xpiuhbéjtäm näguipxy, homiáajõch nhity, hoy puijxtõgootiä, hoy yhagujcä, cooch hánajty nmädia'agy coo ja'a Diosmädia'agy tiõyyä. ⁸ Najuõõbiä Dios cooch mijts njaançh tehñ chocy njaançh tehñ pia'häyoy nägõxiä, nebiä Jesucristo hajxy xchõjcäm. ⁹ Nmänuu'xtáacypiõchä Dios coo hajxy hamuumdu'joot mjaac nichoc mjaac nibia'häyowõjät, coo hajxy hoy mguhwijyhádät, ¹⁰ neby hajxy jaduhñ mnajuõ'õwät mwiimbíwät ja'a hojiatypä hajxy. Jaduhñ hajxy mhídät hawa'adstuum nebiä Dios hajxy xyajmädsõjcäm, hõxtä coonä Jesucristo hánajty quidaactägatsa'añ. ¹¹ Xpiuhbédäp ja'a Jesucristo hajxy neby hajxy jaduhñ hoy mwádítät. Jaduhñsä Dios hoy quihxõ'õgät coo miõjjä coo jiaançhä.

¹² Hermanodõc, huuc wiinjõ'õw hajxy jaduhñ; cooch yaa ndsumyçhänä'ay, maas hõyhõchä Diosmädia'agy jaduhñ yaa nyajwa'xy. ¹³ Nägõxiä cu'ughajxy tõõ miädoyhaty coochä Jesucristo miädia'agy ngudsumyçhänä'awõõyyä, nägõxiä, mөөдä soldadohajxy jim hadánaabiä maa ja'a gobernador tiõjcän. ¹⁴ Ja'a Jesucristo miädiä'agyhõch ngudsumyçhänä'awõõby. Cábõch ndajy nmay. Cooch nga'a tajy nga'a may, paadiä hermanodõc-hajxy nämay quia'a nä'ägädä taj quia'a nä'ägädä maabiä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy, hoy hajxy cu jia tsuümäbä. Cab hajxy ñä'ägädä tsähgõ'õy ni weeñtiä. Hix, hõõch hajxy jaduhñ xpiahijxp.

¹⁵⁻¹⁷ Paadiä Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy cooch hajxy xchocy xpia'häyoy. Hojiot hajxy jiaançh tehñ miõõd. Najuõõby hajxy jaduhñ coochä Diosmädia'agy ngudsumyçhänä'awõõy. Pero jii hajxy näje'ebä, paadiä Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy, cooch hajxy xmiädsiphaty. Tõyhajt jaduhñ. Je'eçh hajxy xyajmädsõjp cooch yaa ndsaatchpõgät puijxtõgooty. Cabä hojiot hajxy ñä'ägädä mөөдä ja'a hõõchcõxpä. ¹⁸ Pero cábõch jaduhñ nmõjpdä'agy, hõyhõch hajxy jaduhñ xjia mädsiphaty.

Xoondáacpõch jaduhñ coo ja'a Jesucristo hajxy miädia'agy, hoy hojiot hajxy quia'a ja mөөдä ja'a hõõchcõxpä. ¹⁹ Y jaac xoonda'agáambõch jaduhñ. Nnajuõõbiõch cooch hodiung nmähmõ'õwa'añ. Hix, mijts ja'a Dios hoyhajt weenhajt mmäyujwáambay ja'a hõõchcõxpä. Y xpiuhbéjpcõchä Dioshespíritu ja'a Jesucristocõxpä. ²⁰ Cábõchä njoot ñä'ägädä tsoy cooch ndsähgõ'õwät mänäajõchä Jesucristo hánajty nmädia'aguian. Cábõch mänaa ndsähgõ'õy ndsähdiuñ. Chõjpiõch njoot jaduhñ coochä Jesucristo nyajcähxõ'õgät coo miõjjä coo jiaançhä, hõyhõch njadehm quihu'õgõ'õwät. ²¹ Madühñtiõch yaa njaac jugyhaty, nyajcähxõ'õgäbõchä Jesucristo coo miõjjä coo jiaançhä. Y cooch nhó'nät, maas hoy hánajty quihxõ'õgaannä coo miõjjä coo jiaançhä. Mänitõch jim nnõcxaannä maa je'le wyiinduumän. ²²⁻²³ Mejstú'ujõchä njoot nyajmõõdmädia'agy. Cooch nhó'õgät, mänitõch coo nnõcxnä maa ja'a Jesucristän. Maas jootcújc-hõch jim nñiäwõõyyänät. Pero cooch yaa njaac jugyhádät, maas hõyhõchä Jesucristo jaduhñ njaac mäduñät. Cábõch ndehm yhoñajuõ'õy põ maas hoy cooch nhó'nät, o põ caj. ²⁴ Hõõch jaduhñ mänaamb cooch hit nga'a tsoj hõ'õgät; jaduhñhõch mijts ja'a Diosmädia'agy tehngajnä njaac yajnähixõ'õwät. ²⁵ Nmõõdhõchä tõyhajt jaduhñ cooch mijts njaac mөөdhida'añ. Njaac yajnähixõ'õwáambiõch mijts tehngajnä, neby hajxy jaduhñ maas hoy mmäbõgät, neby hajxy jaduhñ mjaac xoondaacpõgät. ²⁶ Coochä Jesucristo jim xyajncxtägatsät maa mijtsän, mänit hajxy mmäna'ana'añ coo tiõyyä coo Jesucristo miõjjä jiaançhä.

²⁷ Naxiä Jesucristo miädia'agy hajxy mdehm yajtuünät. Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy näguipxy myajwá'xät tehngajnä, hõyhõch jim nga'a ja nõcxät maa mijtsän. ²⁸ Cabä mmädsip hajxy mnä'ägädä tsähgõ'õwät. Jaduhñ hajxy ñajuõ'õwa'añ coo hajxy haxõõgtuum yajca'awa'añijäm ja'a Diósäm, mөөд coo mijts ja'a Dios xpia'da'aga'añ hodiung. ²⁹⁻³⁰ Tiuumbiä Dios ja'a mayhajt coo hajxy xyajnähdijy coo ja'a miädia'agy hajxy mmäbõjcät

ja'a Jesucristocøxpä, nébiøch cham ndsaachpøquiän. Tøøch hajxy hamdsoo xyhixy xmiädooy cooçh yaa ndsaachpøcy ja'a Jesucristocøxpä.

2

¹ Coo mijts ja'a Jesucristo xchocy, paady hajxy xjiootcapxmøcpøcy. Coo mijts ja'a Diosh-espíritu tu'ugmädia'agy mmøødhity, paady hajxy hamiñ haxøpy mñiøchocy mñibia'häyoyii. ² Jaduhñhøch njoot jiaançh tehñ chocy coo hajxy tu'ugmädia'agy mhídat. Coo hajxy mñiøchoc mñibia'häyowøøjat, maas hóyhøch nñijiäwø'owøøjat. ³ Ca'a mhamdsoo wiin-mahñdy hajxy mwí'i yajtuñ. Ca'a hajxy mniguiumayii. Jaduhñ hajxy mmáná'anät coo ja'a mmägu'ughajpá miaas jaty quejee miích. ⁴ Hamiñ haxøpy hajxy mnigwieendähadøøjat.

⁵ Mbahixäp ja'a Jesucristo hajxy neby je'e jecy wiädiñtiän. ⁶ Hoyyá Jesucristo jia Dioshu-ungä, caj jiootma'ty coo ñamaayyá coo yaa jiäya'ayhadät hädaa yaabä naaxwiin. ⁷ Coo yaa jiäya'ayhajty, yhøxhijxy yhamdsoo cuhdujt jaduhñän. Jaduhñ ñibiädaacánä nebiä moonsän. Cab hánajty hamdsooyyá miøjhada'añ. ⁸ Mänitá Dios miädia'agy quidiuunä coo yho'ogät. Hoçhähdiuunä jim jruzcøxp miøjpahbejtä. ⁹ Coo ja'a Jesucristo quidiuunä neby ñamaayyän, paadiä yajmøjhajtä ja'a Diósäm. Ni pøñ jaduhñ quia'a mäbaady nebiä Jesucristän. ¹⁰ Weenä Jesucristo hajxy nägøxiä wyiingudsähgø'øy, jim tsajpootyp, møød hädaa yaabä naaxwiin, homiaajä. ¹¹ Weenä Jesucristo hajxy nägøxiä quiapøpaady coo hajxy wyiindsønhaty. Jaduhñä Dios jim quiähxø'øgät møj jaançh, ja'a nDeedyhájtäm.

¹² Mägu'ughajpädøjc, mänáajøch jim nhitiän maa mijtshajxiän, xmiäböjçabøçhä nmädia'agy hajxy hánajty. Hoorä, cooçh yaa jäguem nhijnä, miaas tsøjpiøch njoot cooçh nmädia'agy hajxy tehñgajnä xmiäböjçät. Naxiä Diosmädia'agy hajxy mdehm miäböçgät, neby hajxy jaduhñ hodiuum mmähmø'owät. Naxiä Dios hajxy mdehm wyiingudsähgø'owät. Cab hajxy nä'a nägoodä mnä'a niguiumayøøjat. ¹³ Jaduhñä Dios jioot chocy coo hajxy hoy mwädítät. Xpiuhbedäp ja'a Dios hajxy jaduhñ.

¹⁴ Hoy hajxy mwädítät. Cab hajxy tii mwí'i chippädá'agät. Cab hajxy tijaty mya-jniguiuhøjø'owøøjat. ¹⁵⁻¹⁶ Jaduhñ hajxy hoy mwädítät nebiä Dioshuungän maa ja'a ca'awiindøyhána'c-hagujçän. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy myajnáhiçø'owät, jaduhñ hajxy mwädítät nebiä jøøn yhajajiän hagogdstuum; coo jäya'ayhajxy jaduhñ miäböçgät, mänit hajxy hodiuum piäda'agøøjat. Coo hajxy mgudiünät neby hajxy chaa nnäma'ayän, mänitøch nxoondá'agät, mänaa ja'a Jesucristo hánajty jadähooc quiädaactägatsa'añän. Cähxø'oggaamb jaduhñ cooçh hánajty hoy tøø nduñ maa mijtsøxpän. ¹⁷ Coo Diosmädia'agy hajxy hamuuumdu'joot mmäbøcy, páadyhøch nxoondá'agy, hóyhøch cu nja ho'og. Chøjpiøch njoot coo hajxy nmøødxoondá'agät. ¹⁸ Tsøgxä hajxy jaduhñ xoondáacäm.

¹⁹ Coo ja'a Jesucristo ja'a nWiindsønähjätäm jaduhñ miäná'anät, mobädájpiøch mijts ja'a Timoteo nyajnäguexa'añ. Cooçhä Timoteo min jadähooc xyhawaanä coo mijts hoy mhity, hóyhøch hánajty nñijiäwø'owa'añii. ²⁰ Páadyhøçhä Timoteo jim nguexa'añ cooçh je'e nidiuhñ xmiøødhity tu'ugmädia'agy maa mijtsøxpän. Xpiuhbedaa mb mijts jaduhñ hamuuumdu'joot. ²¹ Ja'a hána'c-hajxy jaac yaabä, yhamdsoo tuung hajxy tiuumby. Cabä Jesucristo tiuung hajxy hamuuumdu'joot tiuanaañ. ²² Mnajuøøby hajxy jaduhñ cooçhä Timoteo hoy xmiøøduñ maa ja'a Diosmädia'agy myiñän, nébiøch nhamdsoo huungän. ²³ Mänitøçhä Timoteo nguexät cooçh hánajty tøø nnajuø'øy pø pädsømäambøch. ²⁴ Coo ja'a Dios jaduhñ miäná'anät, mobädájpiøch jim nnøçxa'añ maa mijtsän.

²⁵ Tøøch mijts ja'a hermano Epafrodito hijty xyajnäguexy cooçh jaduhñ xpiuhbedät. Hóyhøch jaduhñ xjiaançh møøduñ cooçhä Diosmädia'agy nyajwa'xy. Hahixøøby cooçh mijts nyajnäguexätägätsät, ²⁶ je'eguiøxpä coo mijts xjia wi'i quihijxtägatsa'añ. Jaançh tehñ tiajp jaançh tehñ miäabiäç je'eduhñ coo mijts tøø mmädoyhaty coo hijty piøgyii. ²⁷ Tøyhajt hijty piøgyii. Ja weenjaty jaduhñ quia'a ho'cy. Miøødhajt ja'a Dios hojioot ja'a Epafroditocøxpä møød høøchøxpä. Coo häxøpy tøø yho'ogy, maas hanáxiøch häxøpy njootmayhaty. ²⁸ Páadyhøch mijts ja'a Epafrodito nyajnäguexätägatsa'añ, neby hajxy jaduhñ mxoondá'agät coo mijts jadähooc xñämejtstägatsa'añ. Coo hajxy jaduhñ mxoondá'agät, mänitøch jaduhñ hoy nñijiäwøøyyäbät. ²⁹ Coo jim miédsät maa mijtsän, xi'ig xon hajxy myajpø'øxät nebiä hermanän. Homianaajä hajxy mwiingudsähgø'owät pønñatiä Diosmädia'agy pawädiñ nebiä Epafrodito piawäditiän. ³⁰ Paady je'e ja weenjaty quia'a ho'cy cooçh jaduhñ xmiøøduñ maa ja'a Diosmädia'agy myiñän. Pero cabä miøjpdä'agy coo ja weenjaty tøø quia'a ho'ogy. Cooçh yaa xpiuhbety, mijts yaa xñähduunduutp. Hix, cábøch mijts hoy yaa xpiuhbedä'añ; jäguem mijts jaduhñ xpiaatä.

3

¹ Hermanodøjc, tsøg hajxy xoondáacäm ja'a Diosøxpä. Chaa hajxy jadähooc nhawaandägäjtñänäm neby hajxy tøø nhuuc nāmaabiän. Coo hädaa mädia'agy hajxy jaduhñ myajtünät, cab hajxy myajwiinhøønät. Ni mänáajøch jaduhñ nga'a nānuuxø'øy,

hoñaaghooc hajxy jaduhñ nhawáanamät. ² Mnigwieendähadööjöp hajxy maa häna-c-hajxy jaanč tehñ quia'awiindöybän, ja'a hajxy jaduhñ mänambä coo hajxy tsipcöxp nyajcircuncidarháltämät. ³ Töyhajtä Dios hajxy xjiaanč circuncidarháltäm coo hajxy nwiingudsähgööyyäm. YhEspirituhaam hajxy nwiingudsähgööyyäm. Jootcujc hajxy jaduhñ nnjiäwööyyäm ja'a Jesucristocöxpä. Cab hajxy nmánaanamä coo ja'a jecyquihdujt hajxy xyajñhwaatsäm. ⁴ Hөөч, jaduhñhөch hijty nmánaambä cooc tiyij ja'a jecyquihdujt hajxy xyajñhwaatsäm. Pedyijöch hijty ngudiuñ nej yhane'emiän. Cab jaduhñ pөн nñ'ägä cudiuñ nébiөch hijty ngudiuñän. ⁵ Judioshөch hөөч. Judiospөch hijty ndajhajpy ndeedyhajpy. Benjamínhөch hijty nhaphajpy ndeedyhajpy. Mánajöch nmiñ nga'ayän, cuductujxöjөch hoy nyajcircuncidarhаты, nebiä judioshajxy quiuhdujthatiän. Ja'a fariseos miädiä'agyhөch hijty nbanöcxäp. ⁶ Näg'ө nädécyiөch hijty ngudiuñ, hөxtä ja'a hermanobáadyhөch hijty nyajtsaachpöcy. Jaanč tehñ pedyijöchä ley hijty ngudiuñ; cábөch hijty pөн waamb xñäma'ay. ⁷ Jaanč tehñ ñiguiumáayäbөch hijty cooch hijty jaduhñ hoy ngudiuñ. Pero cábөch ñiguiumayánänä, je'eguiөxpä coochä Jesucristo miädiä'agy töy tьb'ad'uböcänä. ⁸ Cójxhөch nnajtshixөөñä mädyijátyhөch hijty nyajtuumby. Páadyhөch төө nnajtshixөөñä, nébiөchä Jesucristo miädiä'agy jaduhñ hoy nbanöcxät. Maas toobáatnäp hädaa coochä Jesucristo tu'ugmädiä'agy nmөөdhijnä ja'a nWiindsөnhajpiä. ⁹ Coochä Jesucristo miädiä'agy nmäbөcä, páadyhөchä Dios töy xyajñhwa'ačh. Cáбөch nmánaanamä cöogөch tiyij ja'a jecyquihdujt xyajñhwa'adsät. ¹⁰ Chöjpiөch njoot coochä Jesucristo tu'ugmädiä'agy nmөөdhijnät. Coo ja'a Jesucristo jadähooc jiuypjöcy, paadiä mäjaa jaduhñ miooyä cooch jaduhñ xpiuhbédät. Chogämbiөch njoot cooch ndsaachpögät ja'a Jesucristocöxpä. Hөxtä ho'ogáambөch jaduhñ neby'e yho'quian. ¹¹ Páadyhөch njoot jaduhñ chocy coo ja'a Dios jaduhñ ween miäna'añ cooch xyajjuypjöjtägätsät.

¹²⁻¹⁴ Hermanodöjc, cábөch jaduhñ nmána'añ cooch төө nyajpedyii. Cáбөch njah-miejsnä nébiөch hijty nwädity. Coochä Jesucristo xmiöonsähаты, páadyhөch miädiä'agy nyajcöpcööyyänä, nébiөch jaduhñ ca'xy ngudiünänät. Nñ'ägädä tsöjpiөch njoot näg'ө nädécyiä cooch ca'xy ngudiünät. Jaduhñhөchä Dios jim xmiöjy'axät tsajpootyp, je'eguiөxpä coochä Jesucristo төө xyajñhwa'ačh.

¹⁵ Tsөг hajxy tu'ugcöpc hjtäm nébiөch jaduhñ naamnä ngujaayän, pөnjaty ca'xy cudi-uumb. Pөnjaty xquia'a möөdhjtäm tu'ugcöpc, weenä töyhajt hajxy mio'oyijäm ja'a Diösäm.

¹⁶ Tsөг hajxy tehngajnä yajtu'uyöhyäm nebiä Dios hajxy xyajñhixööyyäm.

¹⁷ Hermanodöjc, xpiahixäbөch hajxy jaduhñ nébiөch hoy nwäditiän. Xpiähjxpөch hajxy jaduhñ nämay. Mbahixäp hajxy je'eduhmbä. ¹⁸ Tөөч mijs mayhooc nnäma'ay coo ja'a hөñndaacpähajxy may wiädity. Cáбäc tiyij jaduhñ tiöyyä coo ja'a Jesucristo hajxy төө xñähho'tütäm cruzcöxp. Chäajäts jadähooc nnämäaguiumbä. Jaanč tehñ hoñjөөñä jaduhñ. ¹⁹ Haxөөgtuum hajxy yhida'añ cөjxta'axiөө. Hix, cábä Dios hajxy wyiingudsähgө'öy. Yhamdsoo cuhdujt hajxy yajtuumby. Tijaty maas hočhädiuunnä, je'e hajxy nñ'ägä cumbaoy. Je'e hajxy jaduhñ wyi'i chojpy coo hoyhajt weenhajt hajxy cu piaaty hädaa yaabä naaxwiin. ²⁰ Pero hөjtsháltäm, jim hөjts njoot hamuumdu'joot nbädäcäm tsajpootyp. Ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsөnháltämbä, je'e hajxy xyajñhwaatsäm. Je'e hajxy nhahjxäm coo jim choona'añ tsajpootyp, coo yaa miänaca'añ hädaa yaabä naaxwiin. ²¹ Mänitä nnaaxni'xhajxy xyhädiuundägatsaanänä. Jaduhñ hajxy yajxon ngähx'өгäanäm nebiä Jesucristo yhamdsoo ni'x yhamdsoo cöpcän. Miөөdä Jesucristo cuhdujt jim cөxp möөd hädaa yaabä naaxwiin homiaajä. Paadiä nnaaxni'xhajxy xyhädiuundägatsaanäm coo cuhdujt jaduhñ miөөdä.

4

¹ Hermanodöjc, njaanč tehñ chojpy njaanč tehñ pia'öyöbiөch mijs jaduhñ. Páadyhөch nja wi'i ñöcxa'añ maa mijsän. Jaanč tehñ xioondäcöpcөch jaduhñ ja'a mi-tscöxpä, je'eguiөxpä coo mijs ja'a Diosmädiä'agy jaanč tehñ yhoj ngudiuñ, coo hajxy jim mnöcxa'añ tsajpootyp. Tehngajnä ja'a Dios hajxy mmөөdhidät tu'ugmädiä'agy.

² Evodia möөdä Síntique, mijs nmänuu'xtaacypy coo hajxy mhidät tu'ugmädiä'agy. Jaduhñ Diosmädiä'agy hajxy hoy myajtuunmügät. ³ Chaads miich mägu'ughajpä, höyhөch miich xjiaanč tehñ jiamioөdhаты, tunä mayhajt, mmägäpöp mhané'emäp ja'a Evodia möөdä Síntique coo hajxy tu'ugmädiä'agy yhjñät. Näguipxyhөchä Diosmädiä'agy hajxy hoy nmөodyajwa'xy, möөdä Clemente möөdä hermanodöjc-hajxy may. Jim hajxy nöcy yhidaannä tsajpootyp cөjxta'axiөө.

⁴ Tehngajnä hajxy homiänaajä mxoondä'agät ja'a Dioscöxpä. ⁵ Hoy hajxy mjaanč tehñ jiäya'ayhädat cu'ughagujc. Mäwiingoomb jaduhñ coo ja'a Jesucristo quiädaactägatsa'añ. ⁶ Cab hajxy tii mdaj mmáyät. Dios hajxy mmäyujwá'anäp coo hajxy xpiuhbédät. Mnämä'awäp ja'a Dios hajxy jaduhñ "Dioscujú'uyäp." ⁷ Mänitä Dios hajxy xmiö'owät hoyhajt weenhajt. Jaduhñ hajxy tii mga'a taj mga'a mäañät. Jagoo hajxy jaduhñ mjaac

taj mjaac máyät ja'a Jesucristocøxpä. Ni pøn jaduhñ xquia'a puhbédät nebiä Dios hajxy xpiuhbetiän.

⁸ Hermanodøjc, chaächä nocyhädiün nyajmayaannä. Je'e hajxy myajcopcø'owäp mädyiijaty jaduhñ tøyhajt, mädyiijaty jaduhñ howyiingudsähgøøñä, mädyiijaty jaduhñ hoy, mädyiijaty jaduhñ yajxón, mädyiijaty jaduhñ hoguiumaañä.

⁹ Tehngajnä hajxy hoy mgudiünät neby hajxy tøø nyajnähixø'oyän. Jadúhñhøch hajxy xpiahixät nébiøch hoy ngudiüñän. Jaduhñä Dios hajxy xmiøødhidät tu'ugmädia'agy. Jaduhñ hoyhajt weenhajt hajxy xmió'owät.

¹⁰ Xoondáacpøch je'eguiøxpä cooñ mijts jadähooc xpiuhbéjcumbä xädø'øñhaam. Páadyhøchä Dios jaduhñ nnäma'ay "Dioscujú'uyäp." Jia tsojc ja'a mjoothajxy cooñ hajxy cu xpiuhbejty, pero cab hajxy xñä'ä näbaadøøyyä. ¹¹ Cábøch hñajty ndsippäda'agy, hóyhøch hñajty tii nja yajmaajiaty. Tøøch nhabøjnä nébiøch jootcujc nhññät, hóyhøch hñajty tijaty nja yajmaajiaty. ¹² Cábøch nmøjpädaacnä mädyiijátyhøch nyajmaajiajpy. Cábøch nøcxy nniguiumayii cooñhä Dios xpiuhbety. ¹³ Hotyijøch njada'añ. Ja'a Jesucristøch homiänaajä xpiuhbejp. ¹⁴ Hoyøøyy cooñ mijts xpiuhbejty xädø'øñhaam.

¹⁵ Pero jadúhñhøch mijts naxy xñä'ägädä puhbetyhaty. Cooñ hñajty jim ndsoona'añ Macedonianaaxooty, mänitøchä xädø'øñ hajxy hoy xmió'oy. Páadyhøch hajxy hoy xmió'oy cooñhä Diosmädia'agy jim hoy njaanñ tehñ yajwa'xy jim maa mijtsän jim Filiposcajptooty. Cábøch wiinghänä'c-hajxy hñajty tii xñä'ägädä mo'owa'añ. ¹⁶ Mánájøch hñajty jim nhityñä maa ja'a cajpt xiøhatiän Tesalónica, coo hajxy mmädoyhajty cooñ hñajty nyajmaajiaty, metsc-hooc tägøøghóoc-høch xädø'øñ hajxy jim xyajnäguejxy. ¹⁷ Cab hajxy mmánä'anät cøogøch tyijy xädø'øñ nwi'i quiuhbøcjuø'oy. Cooñ mijts xpiuhbety, paadiä Dios hajxy xmió'owa'añ hoyhajt weenhajt. Høøch, páadyhøch nxoonda'agy. ¹⁸ Cábøch tii nyajmaajiajnä. Nä'ä tägø'øbøch mijts xyajnäguejxy, ja'a Epafrodito miäméjtsäbä. Xjiaanñ tehñ quumaabiä Dios hajxy jaduhñ cooñ hajxy xjiaanñ tehñ piuhbety. ¹⁹ Coø hajxy hñajty tii myajmaajiaty, xmió'owäp ja'a Dios hajxy ja'a Jesucristocøxpä. Jim cøxiä miøødä tsajpootyp. ²⁰ Tsøgä Dios hajxy nämáayyäm cøjxta'axiøø coo miøjjä coo jiaanñhä; je'e hajxy nDeedyhajtäm. Amén.

²¹ Ja'a hermanodøjc-hajxy yaabä, højts mijts nyajpoo'xyp pønjatä Diosmädia'agy jim mäbøjp Filipos. ²² Pønjatä Diosmädia'agy yaa mäbøjp, je'eds mijts xyajpoo'xp, møød hajxy yaa tuumbä maa ja'a gobiernä tiøjcän.

²³ Weenä Jesucristo hajxy xmió'oy hoyhajt weenhajt. Je'e hajxy nWiindsøñhajtäm. Amén.

Colosenses

1-2 Høøch jaduhñ xøhajt Pablo. Jesucristøch xquiuguexyhajp. Ja'a Dios jaduhñ mänaañ cooçh jaduhñ xquiuguexyhädät. Højts hädaa nocy nhädiuumby mөөдä mägu'ughajpä Timoteo. Mijts jaduhñ nnocynäjaayøøby, pønjatiä Diosmädia'agy jim mäßøjp maa ja'a cajpt xiøhatiän Colosas. Tu'ugmädia'agy mijtsä Jesucristo mmөөдhity. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'oy. Hix, jaaya'ay hajxy jaduhñ nDeedyhäjtäm.

³ Naaghooc højtsä Dios jaduhñ mba'ya'axy ja'a mijtsøøxpä, nnämaaby højtsä Dios "Dioscujü'uyäp." Haa ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsønähjätämbä, ja'a Dioshuung je'e. ⁴ Tøø højts jaduhñ nmädoyhaty coo mijtsä Jesucristo miädia'agy mmäßøjcä, mөөд coo mijtsä mäßøjpädøjc nägøxiä mdsocy, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäßøjpä. ⁵ Tøø ja'a mjoot hajxy jim mbäda'agy tsajpootyp coo hajxy jim nøcxy mhida'añ cøjxta'axiøø. Mänitä mjoot hajxy jim mdehm piädaacy mänaa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädoodsooñän, ja'a jaançh tehñ tiøyhajtpä. ⁶ Wiinduhmyhagajptä Diosmädia'agy wia'xnä. Jaduhñä jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajpt miäßøjnäbä. Jaduhñ mijts tøø mmäßøjpä coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xchöçäm. ⁷ Højts nmägü'ughajpä Epafra, jaaya'ayä Diosmädia'agy hoy yajwa'xtsooñ maa mijtsän. Jaanä Jesucristo quiuguexy je'ebä. Hoy højts jaduhñ xmiøøduñ. ⁸ Je'e højts hoy xyhawaanä cooc mijtsä mäßøjpädøjc mjaançh tehñ chocy mjaançh tehñ pia'häyoy ja'a Dioshespiritucøøxpä.

⁹ Jajty højts jaduhñ nmädoyhajty cooc hajxy hoy mjaançh tehñ miäßøcy, jabom-jabom højtsä Dios nba'ya'axy ja'a mijtsøøxpä, ween hajxy jaduhñ mnajuø'oy tii ja'a Dios hajxy xyajmädsøjp, mөөд weenä Dios ja'a miädia'agy hajxy cøxiä xyajwiinjuø'oy. ¹⁰ Jaduhñ højtsä Dios nba'yaaxpä coo hajxy hoy mwädität. Jaduhñä Jesucristo hajxy xquiumäyät. Jaduhñä hoybä hajxy madiu'u mgudiünät. Maas hoyyä Dios hajxy jaduhñ mmөөдhidät tu'ugmädia'agy, mөөд jaduhñ hajxy xquiumäabiät. ¹¹ Jaduhñ højtsä Dios nba'yaaxpä coo ja'a Dios hajxy ween xpuihbety ja'a miäjaagøøxpä ja'a jim miøødpä tsajpootyp. Jaduhñ hajxy hoy mmeex'tügät, hoy häna'c hajxy nebiaty cu xjia tun. Tehngajnä hajxy jaduhñ mxoonä'agät, hoy hajxy nej cu mja jat cu mja habet. ¹² Tehngajnä ja'a nDeedyhäjtäm hajxy jaduhñ mnämä'awät "Dioscujü'uyäp." Hix, jaaya'ay hajxy hawa'adstuum xpiaäaacäm mөөдä jäya'ayhajxy nägøxiä, ja'a miädia'agy hajxy mäßøjcäbä. ¹³ Tøø ja'a Dios hajxy xyajpadsøømmäm hagogdstuum. Hodiuum hajxy hoy nmähmøøyyäm maa ja'a yHuung yhane'emiän. Jiaançh tehñ chojpiä Dios ja'a yHuung jaduhñ. ¹⁴ Jaaya'ayäts hajxy jaduhñ xñähho'tütäm; jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwäatsäm.

¹⁵ Haa ja'a Jesucristo, jiiyyäm hänajty je'e mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawjy tiøø'xta'aguiän. Tu'uquäi Jesucristo jaduhñ mөөдä Dios. Mänitä Jesucristo hoy yaa jäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin. Nhijxäm hajxy jaduhñ. Haa ja'a Dios, cab hajxy mänaa nhijxäm. ¹⁶ Cøxiä Jesucristo yhädiuñ jim tsajpootyp mөөд yaa hädaa yaabä naaxwiin, tijaty hajxy yaa nhijxäm, mөөд tijaty hajxy yaa nga'a hijxäm, mөөдä poj mөөдä täxa'a, ja'a jim mähanehmbä tsajtcøøp, mөөд pønjaty yaa mähanehmb hädaa yaabä naaxwiin, mөөд pønjaty jim jaac mähanehmb tsajpootyp. Paadiä Jesucristo jaduhñ cøxiä yhädiuñ coo hänajty jaduhñ tøø yhane'emyii ja'a Tieedy. Madiu'u ja'a tuung jim tsajpootyp maa ja'a Jesucristo ja'a Diosmoonsä hoy piäda'aguiän. Hamdsoo ja'a Jesucristo jaduhñ cøxiä ñiyhädiuñaxä. ¹⁷ Jiiyyäm hänajty je'e mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawjy tiøø'xta'aguiän. Je'enä yaghitynä tijaty yhädiuñ. ¹⁸ Jaaya'ayäts jaduhñ copc-hajp maa ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäßøjcäm. Cooc hajxy hoy xñähho'tütäm, coo jadähooc jiijypiojtägajch, paady mõj jaançh yhiñä. Hix, jayøjp je'e jiijypiojcy. Y coo jaduhñ jiijypiojtsohñ, paady mõjculdujt miøødän. ¹⁹ Nebiä Dios jim yhiitiän tsajpootyp, jaanä jaduhñä Jesucristo jim yhiñäbä. Jaduhñä Dios ja'a yHuung Jesucristo yajmädsøjcy coo ja'a Jesucristo pedyii Dyioshädät nebiä Tieedy Dyioshatiän. ²⁰ Jaduhñä Dios ja'a jioot jia tsojpä coo hoy piønä miøødhädät, mөөд coo ja'a Dios hajxy jaduhñ nga'a mädsiphjätänät. Paadiä Dios ja'a yHuung yaa quiejxy coo hajxy jaduhñ xñähho'tütämät cruzøøp.

²¹ Mijts, cabä Dios hajxy hijty mmөөдhity tu'ugmädia'agy. Mmädsiphajpiä Dios hajxy hijty jaduhñ. Haxøøg hajxy hijty mwädity. ²² Cooc ja'a Jesucristo hoy yaa jäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xñähho'tütäm, tu'ugmädia'agy hajxy jaduhñ xmiøødhijtänä. Jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwäatsäm. Jaduhñä Tieedy tøø yhawaanä coo hajxy tøø nnähwäatsäm. ²³ Hoyyä Jesucristo hajxy tøø xjia yajnähwäatsäm, pø cabä Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiunäänäm, cabä Dios hajxy jaduhñ xquiumäayyämät. Paadiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiünät nebiä Epafra hajxy xyajnähihøøyyän. Cab hajxy mna-jtshixø'owät. Jaduhñ hajxy jim mnøcxät tsajpootyp. Wiinduhmyhagajptä Diosmädia'agy jäda'ahaty wia'xnä. Høøch jaduhñ nyajwa'xyp, høøch Pablo.

²⁴ Xoondáacpøch je'eguiøxp cooch jaduhñ ndsaachpøcy ja'a mijtscøxpä pønjiatiä Jesucristo miädia'agy mabøjcäp. Jaduhñä Jesucristo hajxy maas hoy mmøødhidät tu'ugmädia'agy. Jaduhñch ndsaachpøjpä nebiä Jesucristo chaachpøjquiän. ²⁵ Jaayä'ayhøch jaduhñ xpiädaac coods mijsä Diosmädia'agy ca'xiä ngøxy yajñähixø'øwät. Jaduhñch xpiädaacpä coochä jäya'ay nägøxiä nubhëdät, ja'a miädia'agy hajxy jaduhñ mabøjcäbä. ²⁶ Cabä Dios ja'a wyiimahnfy choy yajwiingähxø'cy. Cujecy hajxy jaduhñ tøø xyajmädoyhäjtäm pønjiatiä miädia'agy mabøjcäp. ²⁷ Jaduhñä Dios wyiimahnfyhajxy coo ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä mmøødhjätämät tu'ugmädia'agy møød mijts ca'a judiøspä. Mänit hajxy nägøxiä jim mmøcxaanä tsajpootyp. Hoy-yagjuøñä ja'a Dios jaduhñ wyiimahnfyhajxy.

²⁸ Hoy miaajä højts Jesucristocøxpä nwädity yajñähixøobiä coo jäya'ayä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät, møød coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy cøxiä ween yajtuungpaatä. Ja'a Dios højtsä wiimahnfy xmiøoby nebiaty højts nyajñähixø'øwät. Jaduhñ højtsä Jesucristo nhawaanä coo ja'a jäya'ayä Jesucristo miädia'agy hajxy hoy yajtuunänä. Cumayaanäp hajxy jaduhñ ja'a Jesucristo. ²⁹ Hamuumdu'jóothoch jaduhñ nduunghaty nägø'ø nädecypä. Ja'a Jesucristøch xpiuhbejp. Je'ethä mjäaa xmiøoby pedyii.

2

¹ Jabom-jabømhøchä Dios møc-møc nmänuu'xta'agy ja'a mijtscøxpä møødä mabøjpädøcøxpähajxy, ja'a hajxy jim tsänaabiä Laodicea, møødä mabøjpädøc-hajxy nägøxiä pønjätyhøch xquia'a hixyhajpnä. ² Ween mijtsä Dios xquiapxmxøcøcy. Jaduhñä Jesucristo hajxy maas hoy mmøødhidät. Ween hajxy hamiñ haxøpy mniçhocy mnibia'häyoyii. Mmøødhjätämä tøyhajt hajxy jaduhñ coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhijnä tu'ugmädia'agy. Ween hajxy jaduhñ tehngajnä mjaac habøcy. ³ Y coo ja'a Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhijnä, jaduhñ hajxy mnajuøñä nebiatiä Dios wyiimahnfyhaty, coo cøxiä wiinä jiaanç tehñ ñajuø'øy, coo cøxiä wiinä jiaanç tehñ jiaty. ⁴ Paady mijts jaduhñ nhawaanäm, jaduhñ hajxy mga'a yajwiinhøønät, hoy häna'c hajxy yajxøn cy xjia møødmädia'ag. ⁵ Høyhøch jim nga'a ja hity maa mijtsän hajäya'ayhaam, njahmiejchp mijts jaduhñ. Xoondáacpøch jaduhñ coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmabøjcä, møød coo hajxy tu'ugmädia'agy mhity.

⁶ Tøø ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy mmabøjcä, ja'a hajxy nWiindsønähjätäm. Paady hajxy mmøødhjätäm tu'ugmädia'agy. Paadiä miädia'agy hajxy pedyii mgudiunänät. ⁷ Ca'xy hajxy jaduhñ mgudiunät nebiä Epafra hajxy xyajñähixøoyyän. Mijts, mmabøjcäbä Jesucristo miädia'agy hajxy. Tsipcøxpä Dios hajxy jabom-jabom nmämä'awät "Dioscujü'uyäp." Hix, coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajñähwa'açh, paady hajxy jaduhñ mmabøgät.

⁸ Mnigwieendähadóøjap hajxy. Cabä häna'cä miädia'agy hajxy mmabøjcät, ja'a häna'cä Jesucristo hajxy ca'a capxpaatpä. Høhndaacpä hajxy jaduhñ wiädity. Cab tii tøyhajt hajxy ñä'ägädä yecy.

⁹ Nebiä Dios jim yhitiän cøxp, jaanä jaduhñä Jesucristo jim yhiypä. Hix, pedyii ja'a Jesucristo Dyioshaty nebiä Tieedy Dyioshatiän. ¹⁰ Coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhijnä tu'ugmädia'agy, jaduhñä Dios hajxy xmiøødhijpä. Haa ja'a Jesucristo, nägøxiä ja'a Diosmoonsähajxy jim yhanéhmanä tsajpootyp ja'a Jesucristo. ¹¹ Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ xmiøødhjätäm tu'ugjoot tu'ugwiimahnfy, jaduhñ hajxy xyhjxäm nejjian coo hajxy häxøpy tøø nyajcircuncidarhjäjtäm, je'eguiøxp coo ja'a nhaxøøgwiimahnfy hajxy tøø nhøxhjäxm. Jaduhñä jäya'ayhajxy näje'e jia wi'i miäna'añ coo hajxy nyajcircuncidarhjäjtämät, højts ya'adiøjc-hjäjtäm. Coo ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy häxøpy tøø xquia'a yajñähwäatsäm, cabä circuncisión häxøpy tiuungpaady. ¹² Coo hajxy nnabëjtäm, jaduhñ hajxy ngähxø'cäm coo ja'a nhaxøøgcuhdujt hajxy tøø nnajtshixøoyyänä, møød coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmabøjcänä coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, møød coo yagjuypjøjtägätsä ja'a Dios. ¹³⁻¹⁴ Jaduhñ mäwíänäts hajxy hijty nhjätäm nebiä ho'ogypiän coo ja'a pojpä cádieey hajxy hijty njaanç tehñ miøødhjätäm coo hajxy hijty haxøøg njaanç tehñ jäya'ayhäjtäm. Jéquiänä Moisés hajxy xyhanéhmanä nebiä hoguiuhdujt hajxy ngudiunämät. Pero cab hajxy hoy ngudiunänäm. Paadiä Moisés jecy miänaañ coo hajxy cu ngumädöowäm. Mänitä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutämät cruzcøxp. Jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy cøjx xyajñähwäatsäm. Jaduhñä Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy mmøødhjätänä. ¹⁵ Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ xñähho'túutäm cruzcøxp, mänitä møjcu'ugongä quuhdujt hajxy quixy pøjcäxä ja'a højtscøxpä. Tøø ja'a Dios jaduhñ yajcähxø'øgy coo ja'a Jesucristo ja'a møjcu'ugong hoyhoy tøø quia'a yajmäjäda'agy.

¹⁶ Coo mijts pøn xjia wi'i yhan'e'ema'anät coo ja'a quihdujt hajxy myajtuunät, cab hajxy mnä'ägädä møjpädä'agät. Madiu'u cuhdujt hajxy miøødä, coo hajxy tijaty mga'a hu'ug mga'a cäyät, møød coo ja'a xøø hajxy myagjadøøjät, ja'a jomøjthaambä, ja'a po'ohaambä, ja'a poo'xiøøhaambä. Cabä cuhdujt jaduhñbä hajxy mgudiunät. ¹⁷ Hix, cab jaduhñ tiuunä, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo yaa yhooyy hädaa yaabä naaxwiin. Jaayä'ayädsä

quihdujt jaduñ túunnäp. ¹⁸ Nä'je'ä jäya'ayä Diosmoonsä hajxy wyiingudsähgø'øý. Páadiäc hajxy jaduñ wyiingudsähgø'øý je'eguiøxp cooc tyijy hajxy quia'a jada'añ nebiä Dios hajxy wyiingudsähgø'øwät. Haxøøg hajxy jiaanč tehñ wyiinmahñdyhaty. Jaanč tehñ ñiguiumáayp hajxy je'eguiøxp cooc tyijy hajxy naxy cøxiä wiinä wyiinhixy. Cooc mi-
jts xjia wi'i yhane'emá'anät coo hajxy mbahíxät, cab hajxy mnä'ägädä yajwiinhøønät. ¹⁹ Yhøxhixypä Jesucristo hajxy jaduñ. Haa ca'a, je'e hajxy ngopc-hájtäm nägøxiä, mäduhñtiä Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm. Tu'ugmädia'agy hajxy xmiøødhíjtäm. Je'e ja'a mäjaa hajxy xmiøoyyäm nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduñ maas hoy ngudiunämät, neby hajxy jaduñ tu'ugmädia'agy nnimiøødhíjtämät hamiñ haxøpy. Chojiä Dios ja'a jioot jaduñ.

²⁰ Tøø ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Paadiä mhamdsoo wiinmahñdy hajxy tøø mnajtshixø'øý. Tii hajxy coo mwi'i quihdujthatyñä nebiä häna'c-hajxy yhuuc cuhdu-
jthatiän, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä. ²¹ Madi'u hajxy jaduñ jiaanč tehñ quihdujthaty. Jaduñ hajxy miäna'añ coo hajxy tijaty mga'a nä'ä jøø'xät, møød coo hajxy tijaty mga'a nä'ä nähðönät, je'eguiøxp cooc tyijy quia'a hoyyä. ²² Yhamdsoo cuhdujt hajxy jaduñ yaghijpy coo hajxy jaduñ miäna'añ coo hajxy tijaty nga'a jøø'xämät, coo hajxy tijaty nga'a nähðönämät. Hix, cab tii jaduñ ñä'ägädä jecy. Paadiä cuhdujt jaduñmä quia'a jegaambä. ²³ Cooc hajxy jaduñ quihdujthaty, hamuumdu'joot hajxy jaduñ quidiuñ nägø'ø nädecypä. Jaduñ hajxy jia nibiäda'agyii nebiä jaanč tehñ jiootxeemybiän. Hamd-
soo hajxy jia niçhaačhtiuñii, cooc tyijy yhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduñ hoy yhøxhixa'añ. Tøyhajt jaduñ coo ja'a cuhdujt jaduñmä hoy jia cähxø'øgy; pero cab jaduñ ñä'ägädä tuungpaady.

3

¹⁻² Cooc ja'a Jesucristo jiuypiojcy, paady hajxy jim nnøcxäänäm maa yhäña'ayän, jim ha-
hooyhaamby maa ja'a Dios yhäña'ayän. Tsøcxä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mäbøjcäm. Cab hajxy nyajcopcøoyyämät ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä. ³ Tøø hajxy jaduñmä nnajtshixøoyyänä je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Cooc hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhíjtäm, paadiä Dios hajxy jim xyaghidäänäm maa je'e yhi-
tiän. Tøø ja'a hawiinjemywiinmahñdy hajxy xmiøoyyäm. ⁴ Y coo ja'a Jesucristo yaa quidaactägatsa'añ, mänit hajxy min xyajpæðøgäänäm. Mänit hajxy jim xyajncxäänäm tsajpootyp. Hoy miänaajä hajxy jim xyaghidäänäm.

⁵ Paadiä mguhdujt hajxy naxy mdehñ ñajtshixø'øwät, ja'a hajxy yaa myajtuumbiä hädaa yaabä naaxwiin. Cabä to'oxiojcy hajxy nä'ä nägoobä mnä'ä møødtsänä'awät jabiojcy. Cab hajxy haxøøg mjäya'ayhädat. Cabä mjoot hajxy mbäda'agät maa haxøøg ca'a hoybän. Cabä mmäjøønä mmäðjcy hajxy tijaty mhadsøjcät. Jaanč tehñ yhaxøøg jaduñ. Jaduñ miäbaady nej coo jäya'ayä quepychechä naaxpoch hajxy wyiingudsähgø'øý. ⁶ Cooc hajxy jaduñ jiatcø'øý, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä, paady hajxy yajcumädowa'añii ja'a Dios. ⁷ Jaduñ hajxy hijty mbajtcøøbiä haxøøg. ⁸ Cooc ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, hahixøøby jaduñ coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'øwät. Cab hajxy mnimiäjootma'adøøjät. Cab hajxy mniyhøjøøjät. Cab hajxy haxøøg mninänømøøjät. Cab hajxy mhaxøøgcaxp mhaxøøgmädiä'agät. ⁹ Cab hajxy hamiñ haxøpy mniwyiin�øønøøjät. Jaduñ hajxy hijty mjatcø'øý. Cab hajxy jaduñ mjatcøøñät. ¹⁰ Ja'a hawiinjemywiinmahñdy hajxy mhabøjnäp, jaduñä Dios hajxy hoy mbahixj mbaduunnät, je'eguiøxp coo hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhíjtäm. Paadiä Jesucristo ja'a hawiinjemywiinmahñdy hajxy xmiøoyyäm tehngajnä, jaduñ hajxy maas hoy nbahíxämät. ¹¹ Je'eduhñ tsoobaatp coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, je'eguiøxp coo hajxy nägøxiä xñähho'túutäm wiinduhmyhagajpt, hoy piønä. Cabä Jesucristo hajxy wiingaty xquiuunú'xäm. Tu'cuhdujt hajxy xquiuunú'xäm haagä hawa'adstuum. Cab jaduñ miøjpäda'agy pø judiøshájtäm hajxy, pø caj. Cab jaduñ ñejiä pø høxpøcyhájtäm hajxy, pø caj. Cab jaduñ ñejiä pø cudoogø'øyhájtäm hajxy, pø caj.

¹² Mijsä Dios tøø xyajnähdyj coo ja'a tiuung hajxy jaduñ mduunät. Paady hajxy xjiaanč tehñ chocy. Naxiä hojioot hajxy mdehñ miøødhädät. Naxy hajxy jaduñ mhídat mee'xxieemy. Mmee'xtügäp hajxy jaduñ. ¹³ Cab hajxy tii mdsippäda'agät, cab hajxy tii mma'adpäda'agät. Cooc hajxy mninägädieeyø'øwøøjät, mnimiämee'xøøjpä hajxy jaduñ, nebiä Jesucristo hajxy xmié'xäm. Cooc hajxy jaduñ xmié'xäm, paady hajxy mmämé'e'xät pøn xñägädieeyøøby. ¹⁴ Hamiñ haxøpy hajxy mnichogøøjät. Jaduñ hajxy hoy mjaanč tehñ yhidät tu'ugmädia'agy. ¹⁵ Weenä Jesucristo hajxy jaduñ jootcujc xyaghíjtäm tu'ugmädia'agy neby hajxy yaa tøø xpiädaacäm. Jabom-jabom hajxy tsøc híjtäm jootcujc. Tsøgä Dios hajxy nämáayyäm "Dioscujú'uyäp."

¹⁶⁻¹⁷ Mhabójcábä Jesucristo miädia'agy hajxy cöxiä. Myajtuungpáadäp hajxy jaduhñ. Ja'a Dioswiinmahfädyhaam hajxy myajniñähixø'owøøjät. Jaaná jaduhñ hajxy mnijioot-capxmcøpøjcäbät. Hamuumdu'jootä Dioshøy hajxy mhøwät. Naxiä Diosteedy hajxy mdehñ nāmá'awät "Dioscujú'uyäp", je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Je'e hajxy nWiindsøn'hájtäm. Ja'a Jesucristocøxpä hajxy tijaty mdúnät.

¹⁸ Mijts to'oxiøjc hajxy, tsipcøxpä mnihyhapä miädia'agy hajxy mmábøjcät. Cähxø'ogaamb hánajty jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmábøcy. Chøjpiä Dios ja'a jioot jaduhñ coo hajxy jaduhñ mgudiünät. ¹⁹ Mijts, ya'adiøjc-hajxy, yajxonä mdo'oxiøjc hajxy jaduhñ mdsoc mba'häyöwät. Cab hajxy mnä'ägä hójät. ²⁰ Pønjaty høxcujc-hajp, mmábøjcäbä mdajjä mdeediä miädia'agy hajxy jaduhñ cöxiä. Xquiumáyäbä Dios hajxy jaduhñ. ²¹ Jaaná jaduhñ mijts teedyhajpä, cabä mnøøxä mmajc hajxy nä'ä nägoobä mnä'ä yagjootmä'adät, coo hajxy jaduhñ nā'ä jootmayhädät. ²² Jaaná jaduhñ mijtspä, mijts moonsähajpä, hamuumdu'jootä mwiindsønä miädia'agy hajxy mgudiunñ mguñájxät, nebiaty hajxy xyhane'emy. Jaduhñä hāna'c-hajxy näje'e jiatcø'oy, coo ja'a wyiindsøn hajxy hánajty jim tiāna'ay, mänit hajxy hánajty jøjwidsø'ø tiägø'oy tuumbä. Yajcumayaamb hajxy hánajty coo hajxy hánajty jiaanč tehñ tiuñ. Caj mijts jaduhñ mjatcøøbiät. Coo hajxy hoy mdúnät, cähxø'øgäp jaduhñ coo ja'a Dios hajxy hoy mwiingudsähgø'oy. ²³ Hamuumdu'joot hajxy mdúnät hoy tiehñ miäyii tuungä, jaduhñä Dios hajxy xquiumáyät. Cab hajxy mnä'ä yajcumayá'anät cu'ughagujc. ²⁴ Paady hajxy jaduhñ hoy mdúnät, tøø hajxy mnajuø'oy coo ja'a Dios hajxy jim xyajncøxa'añ tsajpootyp, je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy mmäduñ. Hix, tøyhajt hajxy jaduhñ mnä'ägädä Wiindsønhaty. ²⁵ Pøn hoy ca'a jäya'ayhajp, tsipcøxp jaduhñ nøcxy quiumädowa'añ. Hoy jia mäyøøjä, cabä Dios miøjpäda'agy.

4

¹ Hoorä, pønjaty moonsämøød, hoyyä moonsä hajxy myajtünät. Cab hajxy mdsaačhtüünät nä'ä nägoobä. Naxy hajxy mdehñ jahmiädsät coo mijtsä mWiindsøn jylijäbä, ja'a jim hijpä tsajpootyp.

² Tehñgajnä Dios hajxy mba'yá'axät hamuumdu'joot. Ca'a Diosmädia'agy hajxy mmāniyhøxmaaho'ogyii. Mnāmá'awäbä Dios hajxy "Dioscujú'uyäp." ³ Mba'yá'axäbä Dios hajxy ja'a højtsøxpä coo højts ween xyajyajnābaado'oy coo højtsä miädia'agy njaac mädiäcät ja'a Jesucristocøxpä, ja'a naam yajmädoyhātiäbä. Cooč jaduhñ tøø nmädia'agy, päadyhøch yaa ndsumyhāna'ay. ⁴ Pa'ya'axä Dios hajxy ja'a høøhcøxpä, jaduhñchä Diosmädia'agy howyiinjuøñä nyajñähixø'owät. Jaduhñä Dios jiaanč tehñ quiumay.

⁵⁻⁶ Haa ja'a hāna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mabøjpä, hoy yajxon hajxy mmøødmädiä'agät hoy miānaajä. Cab hajxy mmädsip, cab hajxy mmāma'adø'owät. Coo ja'a Dios jaduhñ miānā'anät, naxy hajxy mdehñ quidiünät. Jaduhñ hajxy paquiä mnajuø'owät neby hajxy hoy mhadsöwät hoy tiehñ piønä.

⁷ Haa ja'a mägu'ughajpä Tiäquico, jaanč tehñ yhöyhøch je'e xmiøødtuñ ja'a Dioscøxpä. Coo jim miädsät maa mijtsän, mänit hajxy xyhawaanaañä cöxiä ja'a høøhcøxpä. ⁸ Mänit hajxy xjiootcapxmcøpøga'añ. ⁹ Quipxiä Onésimo miødhada'añii. Höyhøch je'e xmiøødtuumbä. Jim je'e chohmbä maa mijtsän. Yihawaanaañäp mijts jaduhñ nebiaty yaa jiadyii.

¹⁰ Haa ja'a Aristarco, yaach je'e xmiøødtsumčhānaabiä. Xyajpoo'xp mijts je'ebä. Møødä Marcos hajxy xyajpoo'xpä. Ja'a Bernabé jiuju miägu'ug je'eduhñ. Tøø mijts nno-cyñäjaayø'oy ja'a Marcosuhñä. Coo jim miädsät maa mijtsän, mänit hajxy hoy yajxon mwiingudsähgø'owät. ¹¹ Jaduhñä Jesús Justo hajxy xyajpoo'xpä. Haa ja'a judiøshajxy yaabä, ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø miäbøquiäbä, cäbøchä Diosmädia'agy hajxy xmiøødyajwa'xa'añ. Jagøoyøchä Aristarcøhajxy xmiøødtuñ, møødä Marcos, møødä Jesús Justo. Höyhøch hajxy jaduhñ xpuihbety. ¹²⁻¹³ Xyajpoo'xp mijtsä Epafras jaduhñbä. Ja'a Jesucristo tiuung je'e tiuunäbä. Jim je'e chohmbä maa mijtsän. Høøchä tøyhajt nmøød coo ja'a Epafras ja'a Dios jiaanč tehñ miānuu'xta'agy ja'a mijtsøxpä, møødä mabøjpädøjcøxpähajxy, ja'a hajxy jim tsānaabiä Laodicea, møød jim Hierápolis. Jaduhñä Epafras ja'a Dios miānuu'xta'agy coo mijtsä Diosmädia'agy pedyii myajtünät hamuumdu'joot. Jaduhñä Dios hajxy xquiumáyät.

¹⁴ Jaduhñ mijts ja'a Demas xyajpoo'xpä, møødä Lucas ja'a madsøoyøøbiä.

¹⁵ Huuc yajpoo'xä mabøjpädøjc hajxy, ja'a hajxy jim hijpä Laodicea. Jaduhñä hermana Ninfa hajxy myajpoo'xpät, møødä mabøjpädøjc-hajxy, ja'a hajxy jim nøcøxpä Dioswiingudsähgøøbiä maa ja'a Ninfas tiøjcän. ¹⁶ Coo hädaa nocy hajxy hánajty tøø mgapxy, mänit hajxy jim mguejxtägätsät Laodicea, weenä mabøjpädøjc-hajxy jim quiapxpät. Mänit nocy hajxy mgäxpät, ja'ačh jim tøø nguéxiäbä Laodicea. ¹⁷ Huuc nāma'awä Arquipo hajxy jaduhñ coo naxy hoy tiehñ quidiünät nebiaty tøø yhane'emyii ja'a Dios.

¹⁸ Hamdsøo ø'øjaayháambyhøch hädaa nocy nyajmaya'añ. Huuc pa'ya'axä Dios hajxy ja'a høøhcøxpä cooch ween xpuihbety maach yaa ndsumychāna'ayän. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmiø'oy. Amēn.

1 Tesalonicenses

¹ Chaa hõjts hädaa nocy nhädiuunmuga'añ, hõõch Pablo, mõõdä Silvano, mõõdä Timoteo. Mijts hädaa nocy nyajnájaayõoby, pønjatia Diosmädia'agy jim mäbõjp Tesalónica. Mwiingudsähgõõbiä Diosteedy hajxy mõõdä Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsõnhájtämbä. Tu'ugmädia'agy hajxy mmõõdhity. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmiõ'oy mõõdä Jesucristo.

²⁻³ Tehngajnä hõjtsä Dios nnäma'ay "Dioscujú'uyäp" ja'a mijtscõxpä nägõxiä. Jaaná mijtscõxpä hõjtsä Diosteedy nmänuu'xta'agy tehngajnä. Jaduhñ hõjtsä Dios nnäma'ay coo mijtsä miädia'agy hamuumdu'joot mmäbõjcä, paady hajxy hoy mjaanç tehñ quiuidiuunä. Paady hajxy jaduhñ mgudiunñ, coo ja'a Dios hajxy mjaanç tehñ chocy. Coo ja'a Jesucristo hajxy hamuumdu'joot mjõbhixy, paady hajxy nägõ'õ nädecypia mmee'xtucy. ⁴ Mägu'ughajpädõjc, xchojpä Dios hajxy jaduhñ. Nnajuõoby hõjts jaduhñ coo ja'a Dios hajxy tõõ xwyiimbiy. ⁵ Hix, coo hõjts mijts nyajwiingapxõõy coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xñäho'tuütäm, ja'a Dioshëpõritu hõjtsä mäjaa hänäjty xmiõoby. Cab hõjts hänäjty nä'ä nägoobä nnä'ä capxy nnä'ä mädia'agy. Coo hõjtsä mäjaa jaduhñ xmiõooy, paady hõjts hänäjty nnajuõ'oy coochä tõyhajt hänäjty nyecy. Mänaa hõjts jim nhitiän maa mijtsän, hoy hõjts jim nhijty. Paady hõjts jaduhñ hoy nhijty coo hõjts mijts hänäjty jaduhñ hoy ween xpiahity. Mjahniejchp hajxy jaduhñ, túhmäts.

⁶ Jaduhñ hõjts mijts hoy xjiaanç pahity. Jaduhñä Wiindsõn Jesucristo hajxy hoy tõõ mbahixpä. Yajxonä mädia'agy hajxy jaduhñ mmädooy, ja'a hõjts mijts nyajwiingapxõõy yäbä ja'a Jesucristocõxpä, ja'a hõjtsä Dios xñajts capxõõy yäbä. Mxõõndaac hajxy jaduhñ coo hajxy jaduhñ mmädooy, hoy hajxy hänäjty jaduhñ hanaxiä mja tsaachpõcy. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xyajxõõndaac. ⁷ Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tõõ mmäbõcy, hoy hajxy hänäjty mja tsaachpõcy, paadia mäbõjpädõjc-hajxy hoy miäbõjpä nägõxiä, ja'a hajxy jim tsänaabiä maa ja'a naax xiõhathiän Macedonia mõõd Acaya. ⁸ Ca'a jyiñihäjtä ja'a Diosmädia'agy jaduhñ tõõ wia'xy ja'a Jesucristocõxpä. Wiinduhmyhagajpt jaduhñ wia'xnä. Jaaná jaduhñä mädia'agy wia'xpä wiinduhmyhagajpt coo mijtsä Diosmädia'agy mmäbõjsohñ. Coo ja'a mäbõjpädõjc-hajxy jaduhñ tõõ miädoyhajnä, paady hõjts jaduhñ nga'a nägapxy. ⁹ Hix, majaty hõjts nwädity, jaduhñ hõjtsä mäbõjpädõjc xñäma'ay coog hõjts mijts hoy yajxõn xyajtõjtägõõy mänaa hõjts jim nhoyän maa mijtsän, mõõd coogä quepychchä naaxpoch hajxy tõõ mnajtshixõõñä. Páadiäc hajxy tõõ mnajtshixõõy coogä Dios hajxy mwiingudsähgõõñä, mõõd coogä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot myajtuunnä. Tõyhajtä Dios jiujuqiä. Cabä quepychchä naaxpoch jiujuqiä. ¹⁰ Mõõd jaduhñ hajxy miänaambä cooc mijtsä Dioshuung Jesucristo hajxy mjõbhixy coo yaa quiädaactägataañ hädaa yaabä naaxwiin. Tsajpootyp chohnda'aga'añ coo hänäjty yaa miänaa'añ. Coo ja'a Jesucristo hänäjty tõõ yho'ogy, mänit yagjujyipiõjcä ja'a Tieedy. Mänit jim ñõcxy tsajpootyp. Ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ xyajnáhwa'adsänäm coo ja'a haxõõgjäya'ayhajxy hänäjty yajcumädowa'añii ja'a Dios.

2

¹⁻² Mägu'ughajpädõjc, coo hõjts jim noooy Filipos Diosmädia'agy-yajwa'xpä, mänit hõjtsä jäya'ay jim xxiõõghajty. Hõxtä xchaächtiuun hõjts jaduhñ. Pero coo hõjts mänitä nmõcxy maa mijtsän, mänit hõjtsä Dios xjiõotcapxmõcõpõcy, hoy hõjtsä jäya'ay hänäjty xjiaanç tehñ miädsiphaty. Y coo hõjts mijtsä Diosmädia'agy nyajwiingapxõõy, mänit hajxy mmäbõjcy hamuumdu'joot. Tõyhajt jaduhñ, túhmäts. Coo hõjtsä Dios xpiuhbety, paady hõjtsä miädia'agy hamõj jootmõj nyajwa'xä. ³ Tõyhajtä Diosmädia'agy jaduhñ. Hamuumdu'joot hõjts nyajwa'xy. Cab hõjts nhõhnda'agy. ⁴ Haa ca'a, ja'a Dios hõjts xwyiinguejx Diosmädia'agy-yajwa'xpä, paady hõjts hamuumdu'joot nyajwa'xy ca'xy pedyii. Cab hõjts nyajtägach ni weeñtiä. Ja'a Dios hõjts xquiumaayy. Jaduhñ hõjtsä njoot chocy coo hõjts xquiümáyät. Cab hõjts nmõjpäda'agy põ cab hõjtsä cu'ug xquiümay. Hix, jaduhñä Dios hajxy xñajuõõy yäm neby hajxy nwiinmahñdhájtäm. ⁵ Mänaa hõjts jim nhoyän maa mijtsän, cab hõjts mijts hänäjty nwiinhõõna'añ. Jii jäya'ayhajxy näje'e, yajxõn hajxy miäwiinhõõñ je'eguiõxp coo hajxy yajcumaya'añ. Pero hõjts, cab hõjts jaduhñ mänaa njatcõ'oy. Ni cab hõjtsä xädõ'õñ mänaa nhadsocy. Jii jäya'ayhajxy näje'ebä, yajxõn hajxy miäwiinhõõñ, weenä xädõ'õñ hajxy jaduhñ mio'oyii. Pero hõjts, cab hõjts jaduhñ njatcõ'oy. Tõyhajt jaduhñ. Xñajuõõbiõchä Dios jaduhñ cooch nga'a hõhnda'agy. ⁶ Cab hõjts jaduhñ nmäna'añ coo hõjts pøn xwyiingudsähgõ'õwät, ni mijts ni pøn, hoy jaduhñ jia hawiinmatsä coo hõjts cu xwyiingudsähgõõy, je'eguiõxpä coo hõjtsä Jesucristo tõõ xwyiinguexy. ⁷ Pero nnäxuu'chp hõjts mijts. Mijtscõxpä hõjtsä hojioot nmõõdhaty. Hõxtahñdsä tajjäya'ay ja'a yhuung hajxy

cwieendähaty, jaduñ hõjts mijs ngüeendähajpä. ⁸ Njaanč tehñ chojpy hõjts mijs, paady hõjts mijsä Diosmädia'agy hoy nyajwiingapxø'øy. Hõxtä cu nnähho'tuuty hõjts mijs coo ja'a Dios jaduñ cu miänaañ. Hix, hoyhoy hõjts mijs ndsocy nba'häyoy nägø'ø nädecypä. ⁹ Mägu'ughajpädøjc, mänaa hõjts mijsä Diosmädia'agy hoy nyajwiingapxø'øyän, nnajuøøby hõjts hänajty coo mijsä xädø'øñ hänajty may mga'a møødä. Paady hõjts hänajty møc nduñ nxajy hõømdsuhm. Mjahmiejch hajxy jaduñ, túhmäts. Ja'a nhamdsoo caayyøøc hõjts hänajty nguduumbý nguxajpy. Cab hõjts hänajty nmäna'añ coo hõjts mijsä caayyøøc xñä'a mó'owät.

¹⁰ Mägu'ughajpädøjc, hoy hõjts jim nwädijty maa mijsän. Cab hõjts jim nmee'ch nbojty. Cab hõjts jim nduundägooyy nnajxtägooyy. Ni weeñtiä hõjts jim nga'a cädiehy. Tøyhajt jaduñ, túhmäts. Jaduñ hõjtsä Dios xñajuøøbiä coo tiøyä. ¹¹ Hõxtahmdsä teedyjäya'ayä yhuung hajxy jootcapxmøcpøcy, jaanä jaduñ hõjts mijs njootcapxmøcpøjpä. Tøyhajt jaduñ, túhmäts. Jaduñ mijs nmägäpñ nhanehmäbä coo hajxy hoy yajxón mjäya'ayhäädät. ¹² Jaduñä Dios joot chocy. Coo hajxy jaduñ hoy yajxón njäya'ayhäjtämät, paadiä Dios hajxy jim xyajncxäaänäm tsajpootyp maa miähane'emiän, maa wyiingudsähgø'øyijän.

¹³ Paady hõjtsä Dios tehngajnä nnäma'ay "Dioscujú'uyäp." Hix, coo hõjts mijsä Diosmädia'agy hoy nyajwiingapxø'øy, mäniit hajxy hamuumdu'joot mguhbøjcy. Jaduñ hajxy mmäbøjcy coo jiaanč Diosmädia'aguiä. Cab hajxy mmänaañ cooc tyijy jäya'ay tøø yhädiuñ. Tøyhajt jaduñ coo ja'a Dios tøø yhädiuñ. Y coo hajxy jaduñ mmäbøcy, paady hajxy hoy mjäya'ayhäjnä. ¹⁴ Mägu'ughajpädøjc, coo ja'a mhamdsoo mägunaax hajxy xchaächtiuuñ, ja'a judiøshajxy, jaduñ hajxy mjajt mhabejpä nebiä mäbøjpädøjc-hajxy jim chaächpøquiän Judea-naaxooty, ja'a hajxy mäbøjpä ja'a Diosmädia'agy møødä Jesucristo miädia'agy. Jaduñ hajxy chaächtiuuñäbä ja'a yhamdsoo mägunaaxhajxy, ja'a judiøshajxy. ¹⁵ Coo ja'a Wiindsón Jesucristo yagho'cä, ja'a judiøshajxy jaduñ jatcøøyy. Jaduñä judiø ja'a profetadøjc hajxy jecy yagho'pä. Hõjtspaadiä judiø xjiaac hadsaachtiuuñnaxpä. Coo ja'a judiøshajxy jaduñ haxøøg yhäna'c-haty, paady hajxy quia'a cumayii ja'a Dios. Hoy piönä hajxy jaduñ miädsiphaty. ¹⁶ Hix, coo hõjtsä jäya'ayä Diosmädia'agy hänajty nja-jmøødmädia'agy, ja'a hajxy ca'a judiøspä, ween hajxy jaduñ ñähwaats quihwaatspä, mäniit hõjtsä judiø hänajty xjia wi'i yhaduga'añ. Coo ja'a judiøshajxy jaduñ jiatcø'øy, tehngajnä hajxy hanaxiä haxøøg jiaac tehñ jiatcø'øy. Pero mobädajpä hajxy hoyhoy yajcumädowa'añii ja'a Dios.

¹⁷⁻¹⁸ Hoorä, mägu'ughajpädøjc, coo hõjts jim nhooyy maa mijsän, mäniit hõjts jim nwiimbjicumbä. Mäniit hõjts yaa nmänajcy. Pero cab hõjts hijty yaa njega'añ. Ja wi'i ñøcxtägatsaamb hõjts jim jadähoooc maa mijsän. Hix, jaduñ hõjts mijs njuwø'øy nebiä hamdsoo huungpäñ. Hoy miänaajä mijs njahmiejtsta'agy, hoy hajxy nga'a ja niyhjxäm hajjcy. Høøch Pablo, mayhöóc-høch jim tøø nja wi'i ñøcxtägatsa'añ, pero cab hõjtsä møjcu'ugong tøø xyajnäbaadøøyyä coo hõjts jim nnøcxtägätsät. ¹⁹⁻²⁰ Haa ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsønhäjtämbä, coo je'e yaa quiädaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin, mäniit hajxy hänajty mgähxø'øga'añ maa wyiinduumän coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty hamuumdu'joot tøø mmäbøcy. Paady hõjts njøbhixy coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ. Mäniit hõjts jaduñ nxoonäda'aga'añ nägø'ø nädecypä ja'a mijscøxpä. Mäniit hõjtsä Dios xquiumaya'añ je'eguiøxp coo ja'a miädia'agy hajxy hoy mgudiuuñä mänaabä hõjts mijs hoy nyajwiingapxø'øyän.

3

¹⁻³ Coo hõjts jaduñ nmädoyhajty coog hajxy hijty mjaanč tehñ chaächpøcy, mäniitøch njaanč tehñ jootmayhajpøjcy je'eguiøxp cooñ hänajty nga'a najuwø'øy pø mjøjtänaabiä møjcu'ugong hajxy hänajty. Pädyyhöçhä njoot hänajty jiaanč tehñ chocy cooñ jim nnøcxtät maa mijsän, nmäyajtøwäambioch mijs hänajty pø hoy hajxy hänajty nmee'xtucy. Pero cab hänajty ñäbaadø'øwa'añ cooñ jim nnøcxtät. Mäniitøch jaduñ nwiinmahdyhajty cooñhä hermano Timoteo jim nguéxät nidiuhm, y cooñ jiiy nidiuhm nmähmø'owät Atenas. Näguipxy hõjtsä hermano Timoteo xmiøødtuñ Diosmoonsä maa hõjtsä Diosmädia'agy nyajwa'xiän ja'a Jesucristocøxpä. Pädyyhöçhä hermano Timoteo jim nguejxy maa mijsän coo mijs jaduñ xjiotcapxmøcpøgät maa hajxy hänajty mdsaaçhpøquiän, weenä Diosmädia'agy hajxy hänajty jaduñ maas hoy mmäbøcy hamuumdu'joot, møød ween hajxy hänajty jaduñ mga'a jootmayhaty. Hix, ja'a Dios hajxy jaduñ tøø xyajnähdijäm coo hajxy jaduñ ndsaaçhpøjcämät ja'a Jesucristocøxpä. Tøyhajt jaduñ, túhmäts. ⁴ Haa ca'a, mänaa hõjts jim nhoyyän maa mijsän, mäniit hajxy nhawäaänäm coo hajxy hänajty tsipcøxp ndsaaçhpøgäaänäm. Jaduñ hajxy tøø njaanč jajt tøø njaanč habéjtäm, túhmäts. ⁵ Hoorä, cooñ hänajty nga'a najuwø'øy pø hoyyä møjcu'ugong hänajty mjøjtäna'ay maa hajxy hänajty xjia wi'i jioçapxø'øyän, mäniitøch jaduñ nja mänaañ cooñ jim nnøcxtät maa mijsän. Pero coo hänajty quia'a näbaadø'øwa'añ cooñ jim nnøcxtät høøch, pädyhöçhä hermano

Timoteo jim̄ nguejxy, ween mijs̄t jaduh̄n xmiäyajt̄oy p̄o hoyyã m̄ojcu'ugong hajxy hãnjaty t̄oo m̄jõjtãna'ay, p̄o hoyyã Diosmãdia'agy hajxy hãnjaty mbanõcxyñã. Hix, ndsãhḡõbiõch hãnjaty coo ja'a m̄ojcu'ugong hajxy hãnjaty t̄oo xjiõjcapx̄õ'oy. Coo hajxy hãxõpy t̄oo m̄ga'a mee'xtucy, xiõõbã hõjts̄ mijs̄tã Diosmãdia'agy hãxõpy hoy t̄oo nyajwiingapx̄õ'oy.

⁶ Coo ja'a Timoteo jim̄ jiaançh hõjts̄ hoyy maa mijs̄tã, mãnit wiyiimb̄j̄cumbã. Hoy yaa m̄iejstãgach maa hõjts̄ã. Mãnit hõjts̄ xyhawaanã coogã Diosmãdia'agy hajxy tehngajnã mmãbõcy hamuumdu'joot, m̄õõd coog hajxy hamiñ hãxõpy mnichogyi. Hoxioõndaacnã jaduh̄n. Jaduh̄nã Timoteo miãnaambã coõgõch mijs̄t̄ hoy miãnaajã xjiahmiejstã'agy, m̄õõd coõgõch mijs̄t̄ xchocy xpia'hãyoy. Jaduh̄nãgõch mijs̄t̄ xjia wi'i yhixa'añ nãbiõch mijs̄t̄ nja wi'i yhixa'añã.

⁷ Mãgu'ughajpãdõjç, coo hõjts̄ jaduh̄n nmãdõyhajty coogã Diosmãdia'agy hajxy hãnjaty tehngajnã mmãbõcy hamuumdu'joot, mãnit hõjts̄ njootcugõõy, hoy hõjts̄ hãnjaty hanaxiã nja tsaachpõcy, hoy hõjts̄ hãnjaty m̄oj may nyajmaaijaty. ⁸ Paady hõjts̄ jootcujc nni-jiãwõõyãnã coo mijs̄tã Diosmãdia'agy tehngajnã mbanõcxy hamuumdu'joot ja'a Jesucristocõxpã. ⁹ Coo mijs̄t̄ jaduh̄n mmãbõcy tehngajnã, paady hõjts̄ njaançh teh̄m̄ xioõnda'agy Dioswiinduum, paady hõjts̄ã Dios hoy miãnaajã nnãma'ay "Dioscujú'uyãp."

¹⁰⁻¹¹ Xõõmduh̄n hõjts̄ã Diosteedy mba'ya'axy m̄õõdã Wiindsõn̄ Jesucristo. Jaduh̄n hõjts̄ nmãnuu'xta'agy hamuumdu'joot coo hajxy ween yajnãbaadõ'oy coo hõjts̄ jim̄ nnoçxtãgãts̄ãt maa mijs̄tã, jaduh̄n hõjts̄ mijs̄tã Diosmãdia'agy njaac yajnãhixõ'õwãt nebiaty hajxy pedyi m̄ga'a mãbõcyñã. ¹² m̄õõd weenã Jesucristo hajxy xjiaac puhbety coo hajxy hamuumdu'joot mjaac nichogõõjãt hamiñ hãxõpy neby hõjts̄ mijs̄t̄ ndsoquiã, m̄õõd coo jãya'ay hajxy jaduh̄n nãgõxiã mdsoc mba'hãyõwãt, ¹³ m̄õõd weenã Jesucristo hajxy xjiaac puhbety coo ja'a Diosmãdia'agy hajxy hamuumdu'joot mbanõcãt, m̄õõd coo hajxy m̄ga'a najtshixõ'õwãt, m̄õõd coo hajxy m̄ga'a wãdãtãt hãxõõg, jaduh̄n hajxy mhíãtã hawa'adstuum, jaduh̄n hajxy põn̄ xquia'a nãhwaambãdãt maa ja'a Diosteedy wiyiinduumã coo ja'a Wiindsõn̄ Jesucristo hãnjaty yaa t̄oo quíãdaactãgach hãdaa yaabã naaxwiin. Nãguipxiã Jesucristo ja'a mioonsã hãnjaty nãgõxiã miõõdcãda'aga'añ m̄õõd põnjatiã Diosmãdia'agy hãnjaty t̄oo miãbõcy.

4

¹ Hoorã mãgu'ughajpãdõjç, ja'a Jesucristocõxpã hõjts̄ mijs̄t̄ cham̄ nmãgapxy nhane'emy coo hajxy hoy mjaac teh̄m̄ jiãya'ayhãdãt, jaduh̄nã Dios hajxy xquiumãyãt. Jaduh̄n hõjts̄ mijs̄t̄ jayõbajt nyajnãhixõõy. Y jaduh̄n hajxy hoy mjaançh jãya'ayhaty.

² Jaduh̄n hõjts̄ã Wiindsõn̄ Jesucristo t̄oo xñãjts̄capx̄õ'oy coo hõjts̄ mijs̄t̄ nyajwiingapx̄õ'õwãt, tũhmãts̄. ³ Jaduh̄nã Dios hajxy xyajmãdsõjçãm coo hajxy hoy ngudiunãmãt nebiaty hajxy t̄oo xyhanẽhmãm coo hajxy hoy nwãdãjtãmãt, m̄õõd coo ja'a hãxõõgwiinmahñdy hajxy ngõxy najtshixõõyãmãt. ⁴ Jaanã jaduh̄nã Dios hajxy t̄oo xyhanẽhmãmã coo ja'a ndo'oxiõjç hajxy hoy yajxõn̄ nmõõdõtsãnaayãmãt, m̄õõd coo hajxy nwiingudsãhgõõyãmãt. ⁵ Haa ja'a jãya'ayã Dios hajxy ca'a hixyhajpnã, cabã miãdia'agy hajxy jaduh̄n quiudiunã. Hix, wiingto'oxiõjç hajxy wyi'i yhadsojpy. Pero mijs̄t̄, ca'a hajxy jaduh̄n mbajãtçõ'oy. ⁶ Ca'a mmãjõõn̄ mmãdõjçã tiõ'oxiõjç hajxy jaduh̄n mmãgapxtãgõõyã. Põnjaty jaduh̄n jatcõõby, tsipcõxp hajxy hoyhoy yajcumãdowa'añii ja'a Jesucristo. Haa ca'a, jaduh̄n hõjts̄ mijs̄t̄ t̄oo nhuuc hanehmãbã. ⁷ Hix, jaduh̄nã Dios hajxy t̄oo xyajnãhdãjãm coo hajxy hoy yajxõn̄ njãya'ayhãjtãmãt. Cab hajxy jaduh̄n xyajmãdsõjçãm coo hajxy hãxõõg nwãdãjtãmãt. ⁸ Jaduh̄nãt je'e, paadiã Dios ja'a yhEspiritu t̄oo xmiõõyãm, jaduh̄n hajxy hoy njãya'ayhãjtãmãt. Põnjaty jaduh̄n ca'a cudiunaamb nãbiõch cham̄ nmãdia'aguiã, ja'a Dios hajxy jaduh̄n nãgãdieeyõõby, ca'a jiãya'ayã.

⁹ Mãgu'ughajpãdõjç, ja'a Dios hajxy jaduh̄n t̄oo xyajnãhixõõyãm coo hajxy hamiñ hãxõpy nniçõjçãmãt, põnjatiã Diosmãdia'agy mãbõjç. Hoorã, coo ja'a Dios hajxy jaduh̄n t̄oo xyajnãhixõõyãm, cab yhadspã coõch mijs̄t̄ jaduh̄n njaac yajnãyaayõ'õwãt coo hajxy jaduh̄n nniçõjçãmãt. ¹⁰ Tõyhajt jaduh̄n coo ja'a mãbõjçãdõjç hajxy nãgõxiã mdsocy yaa Macedonia-naaxooty wiinduh̄nyhagajpt. Jaduh̄n hõjts̄ mijs̄t̄ mãbõcy nmãnuu'xta'agy coo hajxy maas hamuumdu'joot mmãdsõgãt. ¹¹ Jaduh̄n hõjts̄ mijs̄t̄ t̄oo nhuuc hanehmãbã coo hajxy hamõñ haducy mhíãtã, coo hajxy m̄ga'a yajtagõ'õwãt maa ceuendã hajxy m̄ga'a m̄õõdã, m̄õõd coo hajxy mniyhix̄ mmimiãhãyowõõjãt hamdsoohaamby. Jaduh̄nã mjoot hajxy mbãdã'agãt coo hajxy jaduh̄n mgudiunãt, ¹² jaduh̄nã cu'ug hajxy xquiumãyãt, m̄õõd jaduh̄n hajxy tii m̄ga'a yajmaaiãdãt.

¹³ Mãgu'ughajpãdõjç, ja'a jãya'ayhajxy ca'a mãbõjçã, coo ja'a jiuuy ja'a miãgu'ug hajxy yho'ogy tiãgoy, mãnit hajxy jiaançh teh̄m̄ jiootmayhaty. Paady hajxy jaduh̄n jiootmayhaty coo hajxy quia'a najwõ'oy coo ja'a Dios ja'a ho'oguiãya'ay yagjujypijõjtãgãtsã'añ, ja'a hajxy hãnjaty t̄oo miãbõquibã. Paady hõjts̄ mijs̄t̄ cham̄ nhawãanãm, cab hõjts̄ã njoot chocy coo hajxy mjootmayhãjãt. ¹⁴ Hoorã, coo hajxy jaduh̄n nãbõjçãm coo ja'a Jesucristo

jiujypiojtägajch mänaabä hänäjty tøø yho'oguiän, paady hajxy jaduhñ nmäbøjcämbä coo ja'a Dios ja'a ho'oguiäya'ay yagjujypiojtägatsa'añ, ja'a hajxy hänäjty tøø miäbøquiäbä ja'a Jesucristocøxpä, ja'a Jesucristo hajxy møødhijpä tu'ugmädia'agy.

¹⁵⁻¹⁷ Hädaa mädia'agy jaduhmbä, ja'a Jesucristoch jaduhñ xñajtsapxøøyyä. Hoorä, coo ja'a Jesucristo hänäjty yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänit jim choona'añ tsajpootyp. Mänit møc ya'axa'añ nebiä soldadowiindsøhaxjy møc ya'axiän coo hajxy hänäjty chiptuna'añ. Mänitä Diosmoonsä møc ya'axaambä, ja'a møjtung jim møødpä tsajpootyp. Mänitä Dios ja'a xiuuxt yajxu'uxa'añii møc. Mänitä ho'oguiäya'ayhajxy jiuujyioğa'añ, ja'a hajxy hänäjty tøø miäbøquiäbä ja'a Jesucristocøxpä. Mänitä mæbøjpædøjc-hajxy nägøxiä chajpeda'añ, pønjaty hänäjty jujyñä tsuxnä, näguipxy møød pønjaty hänäjty tøø yho'ogy, ja'a hajxy hänäjty tøø jiuujyiojtägächäbä. Mänitä Jesucristo hajxy nägøxiä nøcxy njøcubaadø'owáanäm jim jocjooty, møød pønjaty hänäjty tøø jiuujyiojtägach, møød pønjaty hänäjty jujyñä tsuxnä. Hoy miánaajä ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä xmiøøhidáanäm. Cab hajxy mänaa xpuihwa'adsáanäm. ¹⁸ Tøyhajt hädaa mädia'agy jaduhñ. Coo hajxy jaduhñ nmäbøcy, jaduhñ hajxy hamiñ haxøpy mnijootcapxmøcpøgøjtät.

5

¹⁻² Mägu'ughajpædøjc, mnajuøøby hajxy jaduhñ coo jaduhñ quia'a yajnajuø'oy mänaa xøø tiempo yhabaada'añ coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Paady, cab yhadspä cooñ mijts njaac yajnajaayø'owät mänaa jaduhñ jiada'añii. Pero jaduhñ mæbøcy, mnajuøøby hajxy jaduhñ coo ja'a Jesucristo hajxy xyajcædaacpedáanäm jaguiapxy jamiädia'agy. ³ Jaduhñä cu'ughajxy hänäjty miána'ana'añ: "Jootcujc hajxy nhijtäm; cab hajxy nej njadáanäm, cab hajxy nej nhabetáanäm", nøñ. Mänitä tsøty häyohn jaguiapxy jamiädia'agy yhabaada'añ. Paquiä cu'ughajxy jaduhñ jiada'añii tiuna'añii jaduhñ mäwiin nebiä to'oxiøjc-hajxy jiaty yhabetiän coo ja'a yhuunghajxy hänäjty myina'añ quia'awa'añ. Cabä cu'ughajxy hänäjty hoy piäyø'ogaa'añ. ⁴ Pero mijts, mägu'ughajpædøjc, mwiinjuøøby hajxy jaduhñ. Cab hajxy jaduhñ myagjuø'owa'añ coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ xyajcædaacpéjtämät jaguiapxy jamiädia'agy. ⁵ Hix, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy jaduhñ mäwiin nmäbáatäm nebiä jäya'ayhajxy xøøm wædijpän. Hoy hajxy yhiy. Cab hajxy nhijtäm hagoonstuum. ⁶⁻⁸ Coo hajxy jaduhñ nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, tsøcxä hajxy hjtäm nähix hahixø'ø. Tsøc hajxy hjtäm wijy quejy. Jaduhñ hajxy nga'a hjtämät nebiä jäya'ay maabän, nebiä jäya'ay müucäbän. Jaduhñä haxøøgpä hajxy hoy njøjtänáayämät nebiä soldadohajxy chiptuñän nähbujxt cubhujxt. Tsøcxä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mæbøjcäm. Tsøgä jäya'ay hajxy nägøxiä tsojc pa'häyøowäm. Tsøgä Jesucristo hajxy jøbhijxäm coo hajxy yajjnähwa'ads xyajcuhwa'adsáanäm. ⁹ Hix, cabä Dios hajxy xyajmädsøjcäm coo hajxy ndsaachpøjcämät. Caj pues. Jaduhñ hajxy tøø xyajnähdijjäm coo ja'a Wiindsøn Jesucristo hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsämät. ¹⁰ Paady hajxy hoy xñäho'túutäm, jaduhñ hajxy hoy xmiøøhidáanäm øjxta'axiøø. Coo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy nägøxiä xwiowø'ogáanäm, møød pønjaty hänäjty jujyñä tsuxnä, møød pønjaty hänäjty tøø yho'ogy tøø tiägoy. ¹¹ Hoorä, jaac nijootcapxmøcpøgøø hajxy hamiñ haxøpy. Jaac niyajnähixø'owøø ja'a Diosmädia'agy hajxy. Jaduhñ hajxy jäda'ahaty mjaançh cudiuñ.

¹² Mägu'ughajpædøjc, mijts nmänuu'xtaacypy coo ja'a wiindsøndøjc hajxy mwiin-gudsähgø'owät, ja'a hajxy jim tuumbä maa ja'a Diostøjcän, ja'a mijts xwyiingapx xjiojcapxøøbiä. ¹³ Coo hajxy jaduhñ tiuñ, paady hajxy hamuumdu'joot mdsoc mba'häyøwät. Jootcujc hajxy mnimiøøhdidøjtät. Cab hajxy mnimiäjootma'ad mnimiädsiphadøjtät.

¹⁴ Mägu'ughajpædøjc, jaduhñ mijts njaac yajwiinxic njaac yajwiingapxø'oy coo häna'c hajxy mhøjät, ja'a hajxy naxxy nuuxho'pä, coo hajxy ween tiuñ; møød coo häna'c hajxy mjootcapxmøcpøgät, ja'a hajxy jootmayhajpä; møød coo häna'c hajxy mwiingapx mjøjcapxø'owät, ja'a hajxy hoy ca'a mæbøgaambä. Mee'xhieemy hajxy jaduhñ nägøxiä mmägapx mhané'emät.

¹⁵ Mniyajcopcø'owøøjap hajxy. Coo pøn nægädieeyø'owøøjtät, cab yaghawiimbídät. Jaduhñä mjoot hajxy hoy miánaajä mbädá'agät coo mayhajt hajxy mduñhajtät hoy ñä'a pønä, møødä mæbøjpædøjc-hajxy, møødä cu'ughajxy nägøxiä.

¹⁶ Hoy ñä'a mänaajä hajxy mxoondá'agät. ¹⁷ Tehngajnä Dios hajxy mba'yá'axät. ¹⁸ Mnämá'awäbä Dios hajxy "Dioscujú'uyäp", hoy hajxy nej cu mja jat cu mja habet. Chojptä Dios jioot jaduhñ coo hajxy jaduhñ ngudiünämät, je'eguiøxp coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm ja'a Wiindsøn Jesucristocøxpä.

¹⁹ Cabä Dioshøpitu hajxy mänaa mhadúgät. ²⁰ Cab hajxy mbéxät pønjatä Diosmädia'agy najtsapxøøby. ²¹ Pero cøxäbä mädia'agy hajxy mmædoomach mädyii hoy mädyii mäbaad.

Je'eds hajxy mguh**ó**gäp hamuumdu'joot. ²² Møødä haxøøgjootä haxøøgwiiinmahñdy hajxy mgøxy najtshixó'owät.

²³ Ja'a Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmióoyäm. Ween hajxy xquiøxy yajnáhwa'açh xquiøxy yajcuhwa'açh. Ween hajxy xyaghity hawa'adstuum, møødä mjuøhñdyhajxy, møødä mni'xä mgopc-hajxy, høxtä coonä ja'a Wiindsón Jesucristo yaa quiädaactägátsät hädaa yaabä naaxwiin. ²⁴ Ja'a Dios hajxy tøø xwyiimbiiwäm. Jaaya'ay hajxy tsipcøxp xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsáanäm neby hajxy tøø xyajwiinwaanóoyäm. Tøyhajt jaduñ. Hiç, cabä Dios mänaa yhøhñda'agy.

²⁵ Mägu'ughajpådøjc, huuc Diospa'ya'ax hajxy tehngajnä ja'a højtsçøxpä.

²⁶ Huuc näma'aw ja'a mäßøjpådøjc hajxy jaduñ nägøxiä coo højts hamuumdu'joot ndsocy nba'häyoy.

²⁷ Naxiä mäßøjpådøjc hädaa nocy hajxy mdehm yajwiingapxó'owät nägøxiä. Ja'a Jesucristo jaduñ hanehm.

²⁸ Ween mijsä Wiindsón Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt møj may xmio'oy. Amén.

2 Tesalonicenses

¹ Chaa hõjts hädaa nocy nhädiuunmuga'añ, hõõch Pablo, mõõdä Silvano, mõõdä Timoteo. Mijts hädaa nyajnäyayõöby, pønjaty jim hamugõöby Dioswiingudsähgõöbiä Tesalónica. Ja'a Dios hajxy nDeedyhãtãm, mõõdä Jesucristo hajxy nWiindsõnhãtãm. ² Ween mijtsä Dios ja'a tsooctä mayhajt xtiuuñä, ween mijtsä hoyhajtã weenhajt xmi'o'oy.

³ Mägu'ughajpãdõjc, ja'a mijtscõxpä hõjtsä Dios hoy miänaajä nnäma'ay "Dioscujú'uyäp." Hawiinmats jaduhñ. Hix, tehngajnä Diosmädia'agy hajxy mjaac mäböcy, mõõd hajxy tehngajnä mjaac nichogyii hamiñ haxõpy. ⁴ Hoy miajatiä hõjts nwädity maa ja'a Diostõjcän, jaduhñ hõjts nmädia'agy ja'a mijtscõxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mjaanç tehñ miäböcy, mõõd coo hajxy hoy mjaanç tehñ miee'xtucy, hoy hajxy hanaxiä mja tsaachpõcy ja'a Dioscõxpä. ⁵ Coo hajxy jaduhñ mmee'xtucy, paadiä Dios hajxy jim xpiäda'aga'añ hawa'adstuum coo hãnajty miähane'ema'añ. Xyhijxpä Dios hajxy coo hajxy je'e myajcud-saachpõgõ'õy. Hoy jaduhñ coo hajxy jim xpiäda'agät.

⁶ Pønjaty mijts jaduhñ xchaachtiumb, yaghawiimbidaambiä Dios jaduhñ. Jaduhñä Dios jioot chocy. ⁷ Coo ja'a Wiindsõñ Jesucristo yaa miänajtägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, jim choona'añ tsajpootyp. Ja'a mioonsä miõõdmänacaamby, ja'a hajxy mäjaamõõdpä. Hajjãbbä Jesucristo quiäda'aga'añ. Mänitä Dios hajxy nägõxiä xyajpoo'xãanãm, mõõd hõjts mõõd mijts nägõxiä. Cab hajxy jaduhñ xyajtsaachtuunãanãä. ⁸ Coo ja'a Jesucristo hãnajty yaa tõõ quiäda'agy, mänitä jäya'ayhajxy quiimãdowa'añ pønjatiä Dios hãnajty tõõ quia'a mõjpäda'aguiäbä, pønjatiä miädia'agy hãnajty tõõ quia'a mäböjcäbä ja'a Wiindsõñ Jesucristocõxpä. ⁹ Cõjxta'axiõõ hajxy jii by chaaçhpõga'añ haxõõgtuum. Cab hajxy jim mänaa yajtãgõ'õwa'añii Dioswiinduum, maa ja'a Dios mõj jaanç yhäña'ayän, maa mõcmãjaa miõõdän. ¹⁰ Coo ja'a Jesucristo hãnajty yaa tõõ quiäda'agy, mänitä jäya'ayhajxy jiaanç tehñ yagjuõ'õwa'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy hãnajty tõõ miäböquiäbä, ja'a hajxy hãnajty tõõ nähwa'ach tõõ quiuhwä'achbä. Mänitä Jesucristo hajxy wyiingudsähgõ'õwa'añ. Jim mijts hãnajty mbahidaambä je'eguiõxp coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hãnajty tõõ mmäbõjpä neby hõjts mijts tõõ nyajnãhixõ'õyän.

¹¹ Ja'a mijtscõxpä hõjtsä Dios hoy miänaajä nba'ya'axy coo ja'a miädia'agy hajxy hoy mgudiüünät, ween hajxy jaduhñ xquiimay. Paady hajxy tõõ xyajnãhdiy coo hajxy mnähwa'ads mguhwä'adsät. Ween hajxy xpiuhbety ja'a miäjaahaam coo ja'a miädia'agy hajxy hoy mmäböjcät, jaduhñä hojioot hajxy mmõõdhädät. ¹² Coo ja'a hoybä weenbä hajxy jaduhñ mgudiüünät, jaduhñä cu'ugä Wiindsõñ Jesucristo hajxy wyiingudsähgõ'õwät, mõõd jaduhñ mijtsä cu'ug xwyiingudsähgõöbiät. Ja'a nDioshãtãm mõõdä Wiindsõñ Jesucristo, jaaya'ay mijtsä tsooctä mayhajt xtiuuñäp.

2

¹⁻² Mägu'ughajpãdõjc, chãmhhõx nmädia'aga'añ coo ja'a Wiindsõñ Jesucristo yaa quiädaactãgatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mõõd coo hajxy xmiõjya'axãanãm coo hajxy jim nhamugõõyyãmät maa je'ejän. Hoorä, coo hajxy mmãõyhadät coo tyjty tõõ yhabaatnä coo ja'a Jesucristo quiädaactãgatsaannä, cab hajxy mdsoj mäböçgät. Cab hajxy mjootmayhädät. Cab hajxy mdsähgõ'õwät. Hix, jaduhñä häna'c-hajxy näje'e tõõ yhõhnda'agy cooc tyjty ja'a Dios jaduhñ tõõ miäna'añ, mõõd cooc tyjty hõjts jaduhñ tõõ nmäna'añ, capxyhaam, nocyhaam. Pero cab jaduhñ ñä'ä tõyyä. Paady hõjts mijts chamñ nmänuu'xta'agy ³ coo hajxy mga'a yajwiinhõõnät ni weeñtiä. Hix, cab jaduhñ choj habaada'añ. Jayõjpä jaya'ayä Diosmädia'agy hajxy nämay ñajshixõ'õwa'añ. Mänitä haxõõgjäya'ay wyiingãhxõ'õga'añ, ja'a hãnajty jii by ca'awaambä haxõõgtuum. ⁴ Mänitä haxõõgjäya'ayä Dios miädsibõ'õwa'añ mõõdä jäya'ayhajxy yaa wyiingudsähgõöbiä cõxiä. Jaanç tehñ yajcumaamñ hãnajty jaduhñ. Mänitä yhanehmdaact jii by piäda'aga'añ maa Diostõjcän. Jaduhñ hãnajty ñibiäda'aga'añii nebiä Diosän. Yajwiingudsähgõ'õwaamb hãnajty jaduhñ nebiä Diosän.

⁵ Mänãajõch jim nhitiän maa mijtsän, mänitõch jaduhñ nhuuc hawãanãm coo jaduhñ jiäda'añ. Mjahniejchp hajxy jaduhñ, túhmäts. ⁶ Cabä haxõõgjäya'ay jaduhñ choj wiingãhxõ'õga'añ je'eguiõxp coo yhadugyii hõxtä coonä Dios yaghabãadät coo jaduhñ wyiingãhxõ'õgät. Mnajuõöby hajxy jaduhñ pøn mãhadujp. ⁷ Tõõ ja'a haxõõgwiinmahñdy tiãgõõñä wädijpä. Hamee'ch jaduhñ wiädity. Jaanä jaduhñ je'e yhadüjcäbä. Coo yhabãadät coo quia'a hadüjcänät, mänitä mãhadujpä jiwä'adsa'añ. ⁸ Mänitä haxõõgjäya'ay jaduhñ jiaanç wiingãhxõ'õga'añ. Mänitnä Wiindsõñ Jesucristo yaa quiädaactãgatsa'añ mäjaamõõd. Mänitä Jesucristo ja'a haxõõgjäya'ay yajcuhdãgoyya'añ. Piãxujyhaam jaduhñ yagho'õga'añ. ⁹ Coo ja'a haxõõgjäya'ay jaduhñ wyiingãhxõ'õga'añ, ja'a mõjcu'ugong puhbedaamb. Mõcmãjaa miõõdhadaamby. Mänitä hijxtahnd yajcãhxõ'õga'añ hoy-yagjuõõñä. Jaduhñä cu'ug hãnajty

wyiinhõõna'añ. ¹⁰ Haxõõgwiinhõõna'añ hånajty miäwiinhõõna'añ. Ja'a jäya'ayhajxy hånajty tu'udägoyyaambä, je'edshajxy jaduñ yajwiinhõõnaamb. Paady hajxy hånajty tiu'udägoyya'añ coo ja'a tõyhajt hajxy hånajty tõõ quia'a tsocy. Paady hajxy hånajty quia'a nähwa'ads quia'a cuhwa'adsa'añ. ¹¹⁻¹² Põnjatiä tõyhajt jaduñ ca'a tsojy, ja'a haxõõgpä hajxy wyiinxoõndaacy. Jaduñä Dios miäna'añ coo hajxy ween yajwiinhõõn, mõõd coo ja'a hõõnda'agymiaädia'agy hajxy ween miäböcy, jaduñ hajxy jiiby quia'awät haxõõgtuum.

¹³ Mägu'ughajpädöjy, xjiaanč tehñ chojpy mijtsä Dios. Ja'a mijtscõxpä hõjtsä Dios hoy miänaajä nnäma'ay "Dioscujü'uyäp." Hawiinmats jaduñ. Paady hõjts jaduñ nnäma'ay je'eguiõxp coo ja'a Dios hajxy jecy xyajnähdijy coo hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät. Cahnä hädaa yaabä naaxwiin hånajty yhawijy tiõõ'xta'agy coo hajxy jaduñ xyajnähdijy. Coo ja'a tõyhajt hajxy tõõ mmäböcy, paadiä Dios hajxy xyajnähwä'ač xyajcuhwa'ač ja'a yHespirituaam. ¹⁴ Coo ja'a Dios hajxy jaduñ xyajnähdijy, paadiä tõyhajt hajxy tõõ mmäböcy mänaa hõjts mijts hoy nyajwiingapxõ'õyän. Jaduñ hajxy tõõ xyajnähdijp coo ja'a Wiindsõñ Jesucristo hajxy xmiõõdhidät cõjxta'axiõõ.

¹⁵ Mägu'ughajpädöjy, tõõ hõjts mijtsä cuhdujty madiu'u nyajnähiõõ'õy capxyhaam mõõd nocyhaam. Hamuumdu'joot hajxy jaduñ mmäböğät tehngajnä. Cab hajxy nnajt-shixõ'õwät. ¹⁶ Xjiaanč tehñ hõjčäm ja'a Wiindsõñ Jesucristo hajxy mõõdä Diosteedy. Tõõ mayhiit hajxy xtiüünä coo hajxy tõõ xyajwiinwaanõõyäm cooc hajxy hoy miänaajä xmiõõdhidäanäm. ¹⁷ Weenä Dios hajxy xpiuhbety coo hajxy hoy mgudiünät, mõõd coo hajxy hoy mgäpxät.

3

¹ Hoorä, mägu'ughajpädöjy, huuc pa'ya'axä Dios hajxy ja'a hõjtscõxpä, ween hõjtsä mädia'agy ja'a Jesucristocõxpä paquiaä nõcxy nyajwa'xy, weenä cu'ughajxy miäböcy nej mijts tõõ mmäböquian, ² mõõd ween hõjtsä Dios xñäwa'añ maa ja'a haxõõghäna'c-hajxiän, maa ja'a cahwiindõyhäna'c-hajxiän. Hiç, cabä jäya'ayhajxy nägõxiä miäböcy. ³ Pero tõmiädiaacpä Dios. Xpiuhbedaamb hajxy jaduñ. Xñäwa'anaamb hajxy jaduñ maa ja'a haxõõgpän. ⁴ Jaanä jaduñduhmbä, nmäböjčäp hõjtsä Dios ja'a miädia'agy ja'a mijtscõxpä. Nnajuõöby hõjts coo mijtsä cuhdujty mgudiuna'añ, ja'a hõjts mijts cham nyajwiingapxõ'õwaambiä. ⁵ Weenä Dios hajxy xjiaac yajwiinjüõ'õy tiiguiõxpä hajxy jaduñ coo xhõjčäm, mõõd tiiguiõxpä Jesucristo coo miee'xtujcy mänaa yaa yhitiän hädaa yaabä naaxwiin.

⁶ Mägu'ughajpädöjy, tõõ hõjts nmädoyhaty cooc mijts näje'e mwi'i ñuuxho'ogy, mõõd cooc hajxy näje'e mga'a nä'ägädä tuna'añ. Hoorä, jaduñ hõjts mijts nmägapxy nhane'emy ja'a Wiindsõñ Jesucristocõxpä coo hajxy mbuhwá'adsät põnjaty jaduñ wi'i ñuuxho'p, ja'a cuhdujty hajxy ca'a cudiunaambä, ja'a hõjts mijts tõõ nyajwiingapxõ'õyabä. ⁷ Mnajuõöby hajxy coo hõjts hawiinmats xpiahixät neby hõjts hoy nwäditiän. Hiç, mänaa hõjts jim nhitiän maa mijtsän, cab hõjts hånajty jim nnuuxho'ogy. ⁸ Caj pues. Xõõmsuhm hõjts hånajty nduñ nxajy. Paady hõjts hånajty jaduñ nguhdujthy, cab hõjts hånajty ndsocy coo hõjts mijts coo xpuihbejty. Ngujuuby hõjts hånajty tijaty hõjts hånajty ngaaby. ⁹ Paady hõjts hånajty jaduñ nguhdujthy, jaduñ hõjts hånajty ndsocy coo hõjts mijts jaduñ xpiahixät, hoy hõjtsä cuhdujty hånajty nja mõõdä coo hõjts mijts coo xpuihbejty. ¹⁰ Mänaa hõjts jim nhitiän maa mijtsän, jaduñ hõjts hånajty nmägapxy nhane'emy coo hajxy nägõxiä mdun mxájät. Põñ jaduñ ca'a tunaamb, cabä caayyõöc hajxy mmó'owät. ¹¹ Coo hõjts jaduñ tõõ nmädoyhaty cooc hajxy jaduñ näje'e mwi'i ñuuxho'ogy, mõõd cooc hajxy näje'e mga'a nä'ägädä tuna'añ, mõõd cooc hajxy näje'e mwi'i yajtägõ'õy maa cueendä hajxy mga'a mõõdän, ¹² põnjaty jaduñ jatcõöby, jaduñ hõjts nmägapxy nhane'emy ja'a Wiindsõñ Jesucristocõxpä coo hajxy jootcujy ween tiuñ xiäxy, jaduñä quiaayyõöc hajxy ñiguiüdüñäxät.

¹³ Mijts, mägu'ughajpädöjy, cab hajxy mnänuuxõ'õwät coo ja'a hoybä weenbä hajxy mdünät. ¹⁴ Põñ jaduñ ca'a cudiunaamb neby hõjts cham ngujaayän maa hädaa nõquian, mayjocpõ'õwäp hajxy jaduñ. Cab hajxy mmõõdwädijmünät. Ween jaduñ chähdiuñ. ¹⁵ Pero cab hajxy mmädsiphädät. Jaduñ hajxy mhoj mmägäpxät nebiä huch nebiä puha'ayän.

¹⁶ Yejpiä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt. Ween mijtsä hoyhajtä weenhajt mõj may xmio'õy hoy miänaajä. Ween hajxy nägõxiä xmiõõdhity.

¹⁷ Hõõch Pablo, hamdsõõ cõ'õhäämhõch cham njahmiaya'añ. Jadühnhõch nxõõ ngujaay hoy ñä'ä mädyii nocyjiootiä: Pablo. ¹⁸ Ween mijtsä Wiindsõñ Jesucristo ja'a tsooctä mayhajt xtiüünä nägõxiä. Amén.

1 Timoteo

¹ Pablohájpøch høøčh. Ja'a Jesucristøch xquiuguexyhajp. Ja'a Diosteedy møødä Wiindsøn Jesucristo, mänitøch hajxy tøø xyhane'emy cooçh jaduhñ ndünät cuguexy. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xyajnáhwaats xyajcuhwáatsám. Ja'a Jesucristo hajxy njøbhíjxám coo hajxy hawa'adstuum xpiäda'agáañám. ² Timoteo, miíchhøch hádaa nocy nyajnájaayøøby. Jadúhnhøch miích njuo'øy nebiä hamdsoo huungpán coo ja'a Diosmädia'agy nmäbøjcám. Tøyhajt jaduhñ. Ja'a Diosteedy møødä Wiindsøn Jesucristo, ween miichä tsooctä mayhajt hajxy xtiunä, ween xñäxuučh, weenä hoyhajtä weenhajt xmio'oy.

³ Hoorä, mänaa højts jim tøø nhíjtäm Efeso, mänitøch nwiinmahñdyhajty cooçh jim nnøcxät Macedonia-naaxooty. Mänitøch miích nmänuu'xtaacy coo jim mmähmø'øwät Efeso nidiuhm, coo jaduhñ jim ween mduñ wiindsøn maa ja'a Diostøjcän. Jadúhnhøch miich cham nnämäaguimbä coo jim mjaac túnät. Hix, jii jäya'ayhajxy näje'e, cabä Diosmädia'agy hajxy hoy yajnáhixø'øy neby højts nyajnáhixø'øyyäm. Wiingaty hajxy yajnáhixø'øy. Mhøjäp jaduhñ coo hajxy jaduhñ wiing quia'a yajnáhixø'øñät. ⁴ Jaanä jaduhñduhmbä, mhøjäp je'ebä pønjetiä nähap hajxy wi'i miädiaacp, møød pønjetiä yajcopcøøby tjetiä jecyjiäya'ayhajxy hijty xiøhaty. Cab jaduhñ choobaady coo jaduhmbä capxy coo jaduhmbä mädia'agy hajxy tehngajnä yajcapxiø'øy. Jue'e tsoobaatp coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcám coo ja'a Dios hajxy xpiädaacám hawa'adstuum.

⁵ Pero jaduhñä Dios jioot chocy coo hajxy hamuumdu'joot nniçhojc nnibia'häyøwämät hamiñ haxøpy. Pønjetiä howyiinmahñdy møød, je'ehajxy jaduhñ hamuumdu'joot niçhojc nibia'häyøwäp, møød pønjetiä haxøøgwiinmahñdy ca'a møød, møød pønjetiä Diosmädia'agy hamuumdu'joot mäbøjp. ⁶ Tøø jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy ñajtsnixø'øñä näje'e. Tøø hajxy jaduhñ tiu'udägoonä. Xiøøbä hajxy yajcapxiø'øy mädyii ca'a tsoobaatp. ⁷ Jaduhñä jioot hajxy jia wi'i piäda'agy coo ja'a jecyquihdujt hajxy yajnáhixø'øwät, ja'a Moisés jecy quijähyyäbä. Pero cab hajxy wyiinjuø'øy neby hajxy jia wi'i yajnáhixø'øwa'añ coo tyij tyiøyyä.

⁸ Coo ja'a jecyquihdujt hajxy jaduhñ hoy nyajtúunämät, mänit jaduhñ tiuungpaady. Tøyhajt jaduhñ, túhmäts. ⁹ Paadiä Dios ja'a jecyquihdujt piädaacy coo ja'a haxøøgiäya'ayhajxy jaduhñ quiumädöwät, ca'a jie'eguiøxpä ja'a hojiäya'ayhajxy. Tøyhajt jaduhñ, túhmäts. Jue'eçh jaduhñ nnänøømby ja'a haxøøgiäya'ayhajxy, pønjetiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjp, møød pønjetiä Dios ca'a wiingudsähgøøby, møødä cubojp cugädieebiähajxy, møød pønjetiä haxøøgwiinmahñdy møød, møød pønjetiä Dios mägapxtägooby, møød pønjetiä tiaj tieedy yagho'p, møødä jäya'ay-yagho'pähajxy, ¹⁰ møød pønjetiä wiingto'oxiøjc møødtsänaaby, møød pønjetiä miäya'adiøjc møødmaab, møødä jäya'amiee'tspähajxy, møødä hønndaacpähajxy, møødä mänähøønøøbiähajxy, møød pønjetiä hoguiapxiä homiädia'agy hajxy ca'a cudiuumb. ¹¹ Hädaa hoguiapxy hädaa homiädia'agy hädaaduhmbä, jim jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo ja'a Dios hajxy tøø xpiädaacám hawa'adstuum. Diøshøch jaduhñ tøø xyajnáhdijy coo ja'a miädia'agy nyajwä'xät. Jaançh tehñ jiootcujcä Dios jaduhñ.

¹² Haa ja'a Wiindsøn Jesucristo, je'eçh mäjaa tøø xmio'oy. Páadyhøch jaduhñ nnäma'ay "Dioscujü'uyäp" cooçh tøø xwyiinguexy cooçhä miädia'agy jaduhñ nyajwä'xät. Xyaghi-jxnäjhøch jaduhñ cooçh hánajty hoy nduna'añ, ¹³ hóyhøch hijty haxøøg nja wiingapxpety. Nmädsibøøbiøch hijty. Nhøxpäbøøbiøch hijty pønjetiä mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä. Pero cábøçhä Dios xyajcumädooy. Xñäxuu'tshøch jaduhñ je'eguiøxp cooçh hánajty nga'a nna-juø'øyñä cooçh hánajty haxøøg njatcø'øy. ¹⁴ Mänitøchä Dios ja'a tsooctä mayhajt møj may xtiunä. Mänitøch xpiädaacy tu'ugmädia'agy møødä Jesucristo. Páadyhøchä Diosmädia'agy nmäbøjnä. Páadyhøçhä jäya'ay nägøxiä ndsojc nba'häyoonä.

¹⁵ Paadiä Jesucristo yaa yhooy hädaa yaabä naaxwiin, ja'a cubojp ja'a cugädieebiähajxy hoy yajnáhwa'açh yajcuhwa'açhi. Tehñ tiøyhajt jaduhñ. Tsøc hajxy hamuumdu'joot mäbøjcám. Høøch, hanäxiøçhä pojpa cädieey hijty nmøødä may. Cab ndijy pøn hijty xmiäbaady nébiøçhä pojpa cädieey hijty nmøødä. ¹⁶ Hóyhøçhä pojpa cädieey hijty may nja møødä hanaxiä, mänitøçhä Dios xñäxuu'ch, jaduhñä Jesucristo yajcähxø'cy cooçh hánajty xjiaançh tehñ miee'xtucy, weenä cubojp cugädieebiähajxy jaduhñ wyiinjuø'øy coo hajxy hawiinmats miäbøgät ja'a Diosmädia'agy ja'a Jesucristocøxpä, møød ween hajxy jaduhñ wyiinjuøøbiä coo hajxy hoy juyghada'añ cøjxta'axiøø nebiä Dios juyghatiän. ¹⁷ Tsøgä Dios hajxy hoy miänaajä wiingudsähgøøyyäm. Nidiuhm jaduhñ miähane'emy cøjxta'axiøø. Cab jaduhñ mänaa yho'oga'añ tiägoyya'añ. Cab hajxy jaduhñ mänaa nhíjxám. Tehñ tiøyhajt jaduhñ.

18-19 Huung Timoteo, chámhöch miich nwiingapx njöjcapx'öy coo ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmämöjtáná'awät, mөөd coo tehngajnä mmäbögät, mөөd coo hojioot howyiinmahñdy mjaac panöcxät. Jaduhñ miichä Dioscugapxyhajxy jecy tөө xyhuuc mädiaacpä coo miich jaduhñ ngudiuna'añ. Najtsapxöyyä hajxy jaduhñ ja'a Dioshespíritu. Jii jäya'ayhajxy näje'e, coo ja'a yhojiootä yhowyiinmahñdy hajxy tөө ñajshix'öy, paady hajxy tөө tiu'udägöñä. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäböjnä. ²⁰ Jaduhñä Himeneohajxy tөө jiaty mөөdä Alejandro. Tөөchä möjcu'ugong hajxy nyajcö'ödägö'öy, weenä Dios hajxy jaduhñ miänuu'xta'agy coo hajxy miämee'xööjät, mөөd coo hajxy ween wyiinjuö'öy coo jaduhñ yhaxöögä coo ja'a Dios hajxy ñähojy.

2

¹ Hoorä, chámhöch nyajwiinxiic nyajwiingapxö'owa'añ nebiatiä Dios hajxy nba'yaaxmújcämät. Tsögä Dios hajxy mänuu'xtäacäm ja'a jäya'aguiöxpähajxy nägöxiä mäduhñtia hajxy yaa chána'ay hädaa yaabä naaxwiin. Tsögä Dios hajxy nämäyayäm "Dioscujú'uyäp." ² Pönjaty hajxy xyhanéhäm, je'eguiöxpä Dios hajxy tsöc mänuu'xtäacäm, mөөdä gobiernähajxy, mөөdä gubernadorhajxy, mөөdä cuduunghajxy. Jaduhñ hajxy hagujc jootcujc nhjätämät. Jaduhñä cu'ug hajxy xquia'a hadsjpämät. Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiunämät. Jaduhñä Dios hajxy hoy nwiingudsähgöyyämät ja'a Jesucristocöxpä. Coo ja'a Dios hajxy jaduhñ nmänuu'xtäacämät ja'a gobiernäcöxpähajxy. Jaduhñä Dios hajxy xquiumäyayämät. Jaaya'ay hajxy jaduhñ xyajnáhwaats xyajcuhwäatsäm. ⁴ Jaduhñä Dios jioot chocy coo hajxy nägöxiä nnähwaats nguhwäatsämät mäduhñtia hajxy yaa ndsánäyayäm hädaa yaabä naaxwiin, mөөd coo ja'a töyhajt hajxy nwiinjuö'öyämät ja'a Jesucristocöxpä. ⁵⁻⁶ Hix, tu'uquiiä Dios hajxy nDeedyhajtäm. Jaanä jaduhñduhmbä, tu'jäya'ay hajxy jim xñähgaptúütäm Dioswiinduum. Ja'a Jesucristo je'e. Mänitä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo yaa jäya'ayhädät hädaa yaabä naaxwiin. Mänitä Jesucristo hamdsoojoot ñiñähdujčä. Mänit hajxy nägöxiä hoy xñähho'túütäm. Jaduhñ nbojpa ngädieey hajxy nägöxiä xyajnáhwaats xyajcuhwäatsäm. ⁷ Páadyhöchä Dios xpiädaacy cooch xquiuguexyhädät coochä mädia'agy jaduhñ nyajwá'xät coo ja'a Jesucristo hajxy tөө xñähho'túütäm, mөөd coochä jäya'ayä Diosmädia'agy nyajwiingapxö'owät, ja'a hajxy ca'a judiöspä, ween hajxy jaduhñ miäböcy, mөөd weenä töyhajt hajxy jaduhñ wyiinjuö'öy. Tömiädiäacpöch jaduhñ, cáböch nhöndä'agy.

⁸ Jaduhñds je'e, jaduhñhöchä njoot chocy coochä nmäya'adiöjčä Dios hajxy pia'yá'axät, hoy ñä'a majatiä hajxy mhamugö'öy Dioswiingudsähgöbiiä. Hojioot howyiinmahñdymөөd hajxy jaduhñ mba'yá'axät, ca'a yhadsp ca'a yhajootma'adä, ca'a yhaxöögwiinmahñdymөөdä. ⁹ Jaanä jaduhñduhmbä, cáböchä njoot chocy coo ja'a to'oxiöjč-hajxy höchähdiunñä ñibiäda'agöjät. Cabä quiuhwaay hajxy hanaxiä yajcöpcö'owät. Cabä oro hajxy piädä'agät ni perlas. Cabä wit tsojwatypä hajxy miäwädítät. ¹⁰ Jaduhñä jioot hajxy piädä'agät coo ja'a mayhajt hajxy tehngajnä tiúnät, jaduhñ hajxy yajcähxö'ögät coo ja'a Dios hajxy töyhajt wyiinjuö'öy hamuumdu'joot. ¹¹ Hamoñ haducy ja'a to'oxiöjč-hajxy jim yhamädoowhídät maa hajxy naxy mhamugö'öyän. Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy hoy yhabögät. Mөөd mee'xxieemy hajxy jim yhidät. ¹² Jaduhñhöch nmägäp nhanehmbä coo ja'a to'oxiöjčä Diosmädia'agy hajxy jim quia'a yajnáhixö'owät maa hajxy naxy mhamugö'öyän. Hamoñ haducy hajxy jim ñä'ägä hídät. Cabä to'oxiöjč cuhdujt hajxy miөөdä coo ja'a ya'adiöjč hajxy yhoj yá'axät. ¹³ Hix, ja'a Adán, jawyiin je'e yhädiunñä; hoxhaamä Eva jiaac hädiunñä. ¹⁴ Jaanä jaduhñduhmbä, ja'a Eva jaduhñ wiinhöñä ja'a möjcu'ugong, ca'a yhadängä. Jaduhñä Eva quiiädiehöñ. ¹⁵ Paadiä to'oxiöjč-hajxy jiaanchä tehñ chaachpöcy coo yhuunghajxy myiñ miech. Pero coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy tehngajnä miäböjčät, jaduhñä piojpa quiiädieey hajxy yajnáhwa'ads yajcuhwa'adsaanäxä. Jaduhñä Dios chojpa coo ja'a to'oxiöjčä mäböjpädeöjč hajxy hamuumdu'joot choc pia'häyöwät, mөөd coo hojioot howyiinmahñdy hajxy miөөdhädät, mөөd coo hajxy mee'xxieemy yhidät.

3

¹ Hahixöby jaduhñ coo ja'a mjoot hajxy mbädä'agät coo hajxy mdúnät wiindsöñ maa ja'a mäböjpädeöjč-hajxiän. Hodiungh jaduhñ. Tehñ töyhajt jaduhñ. ² Pön jaduhñ tuumb wiindsöñ maa ja'a Diostöjčän, tsipcöxpä howyiinmahñdy miөөdhädät. Jagooyä to'oxiöjč tu'ug yaghídät, ca'a mietsc ca'a tiägöögä. Cabä vino comjaty yhu'ugät. Cabä haxöögwiinmahñdy miөөdhädät. Hoy wiädítät. Coo pön miédsät töghayohbiä maa ja'a tiöjčän, piu'umio'owäp quioñdym'owäp jaduhñ. Jiädäp yajnáhixö'ow jaduhñ. ³ Cab yhu'ug cab jiöö'xät. Cab chiptúnät. Mee'xxieemy jaduhñ quiapx miädiä'agät. Cab tii yajtsiptä'agät. Cabä xädö'öñ yhad sögät. ⁴ Pön jaduhñ tuumb wiindsöñ maa ja'a Diostöjčän, tsipcöxpä yhuunghä tio'oxy hoy miägäp yhané'emät, weenä yhuunghajxy miädia'agymiäböcy, ween wyiinjuö'öy ja'a yhuungh. ⁵ Hix, pönä yhamdsoo huungä yhamdsoo to'oxy hoy ca'a

hane'emaamb, cab hoy miähane'ema'añ maa ja'a Diostöjcan. ⁶ Cab jaduñ yhahixø'oy coo ja'a naamdägø'øbä tiünät wiindsön maa ja'a Diostöjcan, coo jaduñ ñä'ä niguiumayø'öjät. Wehñdä jaduñ quiumädöwät nebiä møjcu'ugong quiumädooyän. ⁷ Pøn jaduñ tuumb wiindsön maa ja'a Diostöjcan, tsipcøxp jaduñ hoy wiädität maa jäya'ayhagujcan, ja'a hajxy ca'a Diosmädia'agymiäböjpä. Jaduñ quia'a nähöjø'öjät, jaduñ quia'a yajtu'udägoyø'öjät ja'a møjcu'ugong.

⁸ Jaanä jaduñduhmbä, ja'a ya'adiöjç-hajxy jim mäbuhbejpä maa ja'a Diostöjcan, tsipcøxp hajxy hoy jäya'ayhadät. Cab hajxy ñä'ä metscapx ñä'ä tagøggcäpät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jioø'xät. Cabä jäya'axiädø'өн hajxy yhadsögät. ⁹ Tsipcøxpä töyhajt hajxy miäböggät ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hijty cuyu'u'uchpä. Howyiinmahñdymøød hajxy jaduñ miäböggät. ¹⁰ Pønjatia jioot tsojp coo hajxy miäbuhbedät maa ja'a Diostöjcan, cab hajxy mdsoj päda'agät. Ween hajxy jayøjp mhuuc hijxmach pø hoy hajxy hänajty tiuna'añ. Coo hajxy hänajty tøø mhijxmach coo howyiinmahñdy hajxy jiaančh møødä, manit hajxy mbäda'agät coo hajxy jaduñ miäbuhbedät. ¹¹ Jaanä jaduñä to'oxiöjç-hajxypä, ja'a hajxy jim mäbuhbejpä maa ja'a tsajtöjcan. tsipcøxp hajxy hoy jäya'ayhjäpät. Cab hajxy pøn ñähøønø'öwät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jioø'xät. Hamuumdu'jootä hoybä weenbä hajxy quidiünät cøxiä. ¹² Hoorä, ja'a mäbuhbejpadöjç-hajxy, ja'a ya'adiöjç-hajxypä, jagooyyä to'oxiöjç hajxy tu'ug yaghidät. Hoy ja'a yhuungä tio'oxy hajxy miägax yhan'emät. ¹³ Ja'a mäbuhbejpadöjç-hajxy jaduñ hoy tuumbä, cumayäänäp hajxy jaduñ ja'a mäböjpadöjç, møød jaduñnä möjjuøhñdy hajxy miøødhdät coo hajxy hänajty miädia'aga'añ coog hajxy miäböcy ja'a Jesucristocøxpä.

¹⁴⁻¹⁵ Jaduhñhøchä njoot jia tsoy cooçh jim mobädajpä nnøcxät maa miichän. Pero cooçh jaduñ jim nga'a nä'ä tsoj nõcxät, päadyhøch hädaa nocy nyajnäjaayø'oy, jaduñ mnajuø'öwät nebiä mäböjpadöjç-hajxy jim hoy yhidät maa ja'a Diostöjcan. Hoy miänaajä Dios yhity. Hoy miänaajä Dios ja'a mäböjpadöjçä töyhajt yajnähixø'oy ja'a Jesucristocøxpä. Hamuumdu'joot hajxy jaduñ näwa'añii. ¹⁶ Jaañčh tehñ mij jaañčh tehñ jiaančh hädaa mädia'agy jaduñ ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hoy xyajñähwaats xyajcuhwäatsäm. Tehñ töyhajt jaduñ. Cuyu'u'uchä Dios hädaa mädia'agy hijty yaghity. Manit hajxy jaduñ tøø xyajwiinjuø'oyäm. Hoorä, coo ja'a Dios jaduñ miänaañ, manitä yHuung yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a Jesucristo je'e. Jaduñ je'e jäya'ayhajty neby højtshäjtäm. Manitä Dioshespäritu jaduñ yajcähxø'ocy coo ja'a Jesucristo yhity hawa'adstuum. Manitä Jesucristo yhiäxä ja'a Diosmoonsä, ja'a hajxy jim tsohmbä tsajpootyp. Manitä Jesucristo jim ñøcxy tsajpootyp. Manitä mädia'agy wia'xy ja'a Jesucristocøxpä maa ja'a jäya'ayhajxy chäna'ayän, ja'a ca'a judiøshajxypä. Manitä jäya'ayhajxy yaa may miäböjcy ja'a Jesucristocøxpä hädaa yaabä naaxwiin.

4

¹⁻² Hoorä, howyiinjuø'öñä ja'a Dioshespäritu tøø miäna'añ coogä mäwiinhøhmbähajxy piädø'öga'añ. Jaduhñäc hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä hoyhäna'cän. Pero yhamdsoo cuhdújtäc hajxy yajtunaamby. Haxøøgcuhdújtäc hajxy miøødhadaamby møødä haxøøgiuøhñdy. Jaduhñägä mäwiinhøhmbähajxy yajtägø'öwa'añii ja'a møjcu'u. Jaduhñäc hajxy ñajtscapxø'öwäänäxä nébiägä høhñda'agymiädia'agy hajxy yajnähixø'öwät. Manitägä mäböjpadöjçä høhñda'agymiädia'agy hajxy nämay yhamädoowhida'añ. Manitäc hajxy jaduñ miäböga'añ. Manitägä tömiädia'agy ja'a Jesucristocøxpä hajxy ñajtschixø'öwa'añ. ³⁻⁴ Jaduhñägä mäwiinhøhmbähajxy hänajty yhøhñda'aga'añ cooc tyijy yhaxøögä coo hajxy nböjçämät, møød cooc tyijy quia'a hahixø'oy coo hajxy cøxiä wiinä njøø'xämät, hoy ja'a Dios cøxiä wiinä tøø jia päda'agy. Hiç, tijatiä Dios tøø piäda'agy, haagä hoy je'e. Hahixøøby jaduñ coo hajxy nguhiböjçämät, pønjatia töyhajt mäböjç ja'a Jesucristocøxpä. Coo hajxy jaduñ nguhiböjçäm, jaduñnä Dios hajxy nnämäayämät "Dioscujú'uyäp." Y cab jaduñ yhahixø'oy coo hajxy nwiingäpämät. ⁵ Coo ja'a Dios jaduñ tøø miäna'añ, møød coo ja'a Dios hajxy nba'yäaxäm, jaduñnä Dios cøxiä wiinä quinu'u'xy.

⁶ Naxy miichä mäböjpadöjç jaduñ mdehñ ñajtsapxø'öwät nébiøch chamñ nmädia'aguiän, jaduñnä Jesucristo hoy mbuhbedät, jaduñnä homiädia'agy hoy mjaac habögät ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nmäböjçämbä. Je'e miich mnä'ägä panøcxyhajpy. ⁷ Cabä nähapmädia'agy myajcopcø'öwät nebiä teedyhaphajxy wyl'i miädia'aguiän. Høhñda'agymiädia'agy je'e jaduñ. Jimä mjoot mnä'ägä päda'agät nebiä Diosmädia'agy maas hoy mjaac panøcxät. ⁸ Tsoobaatp jaduñ siémpräm coo nni'xä ngopc hajxy möc nyaghjämät. Pero maas nä'ägädä tsoobaatp coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä nbanøcxämät. Hiç, coo hajxy jaduñ hoy ngudiünämät, jaduñnä Dios hajxy tøø xyajwiinwaañø'oyäm coo hajxy hodiuum xyaghidäänäm hoy miänaajä, møød jada'ahaty, møød miimnä mejtsnä. Jaduñ hajxy xyagjyhadäänäm cøjxta'axiøø neby je'e juyghatiän. ⁹ Tehñ töyhajt hädaa mädia'agy jaduñ. Tsøg hajxy hamuumdu'joot mäböjçäm.

¹⁰ Coo ja'a Dios hajxy jaduhñ xyaghidáañam hodium hoy miánaajä, paady hajxy mœc nduun nxájjäm. Jujquüä Dios. Coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo ja'a jäya'ay nägøxiä tøø ñähho'tu'udy, paady hajxy xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsáañäm.

¹¹ Jaduhñä mäbøjpädøjc mwiingapx mjøjcapxó'øwät nébiøch naamnä tøø nmädia'aguüän. ¹² Tehngajnä hoguiuhdujt myaghidät, jaduhñ pøn xquia'a péxät, hoy jomøjt may mga'a ja mœødä; mœød jaduhñä mäbøjpädøjc xpiahíxät. Hoy yajxón mgapx nmädiä'agät. Caj mánaa mgapxtägöyyät. Hoy piønä mdsc mba'häyówät. Hoy ja'a Diosmädia'agy mmäbøgät. Mmøødhädäbä howyiinmahñdy. ¹³ Mäduhñtiøch jim nga'a tsoj nœcxy maa miichän, tehngajnä Diosmädia'agy mgapx mmädiä'agät coo hajxy jim naxy mhamugø'øy maa ja'a Diostøjcän. Jaduhñä mäbøjpädøjc myajwiinxiic myajwiingapxó'øwät. ¹⁴ Mánaa xiichä majjyä'adiøjc jim xquüø'ønähgapiän maa ja'a Diostøjcän, mänit miichä Dioshespiritu xñägäpxy cooc miichä Diosmädia'agy myajwa'xa'añ. Mänit miich häna'c jaduhñ xñajtsapxøøyyä. Mänit miichä Dios mäjaa xmiøoy coo ja'a miädia'agy jaduhñ myajwä'xät. Naxy mdehñ jiahmiejstä'agät coo ja'a mäjaa jaduhñ xmiøoy. Caj mnajtshixø'øwät.

¹⁵ Jaduhñä mjøot mbädä'agät coo ja'a Diosmädia'agy jaduhñ hamuumdu'joot myajwä'xät hoy miánaajä. Coo jaduhñ mgudiün mguñáxät, jaduhñä cu'ug xyhíxät coo jaduhñ hoy myajtu'uyo'oy. ¹⁶ Niyajcopcø'øwøø nej mwädity, nej myajnáhixø'øy. Tehngajnä jaduhñ mgudiün mguñáxät, jaduhñ mnähwa'ads mguhwä'adsät näguipxy mœødä jäya'ayhajxy hamädoowhijpä.

5

¹ Cabä majjyä'adiøjc mhøj myä'axät. Mee'xxieemy mwiingapx mjøjcapxó'øwät nebiä mhamdsoo teediän. Mœødä muutsc-häna'c-hajxypä, jaduhñ mmägäp x mhané'émät nebiä mhamdsoo puhya'ayän. ² Jaanä jaduhñä tsø'ødaj mmägäp x mhané'émät nebiä mhamdsoo tajjän. Mœødä to'oxiøjc-hajxy muutspä, jaduhñ mmägäp x mhané'émät nebiä mhamdsoo puhdo'oxiän. Caj mmägäp x tägöyyät.

³ Jii yaamgto'oxyhajxy näje'e, cab hajxy pøn ñä'ägädä mœødä. Tøyhajt hajxy ñidiuhmhaty. Je'eds hajxy mbuhbédäp. ⁴ Pero ja'a yaamgto'oxyhajxy jaac jimä, pø jimä yhuunghajxy, pø jimä yhoc-huunghajxy, ween hajxy jaduhñ piuhbedyüi nägø'ø nädecyüiä ja'a yhamdsoo huunghajxy, ja'a yhamdsoo hoc-huunghajxy. Jaduhñä mäbøjpädøjc-hajxy quiumayøøjät ja'a Dios coo tiaj tieedy hajxy jaduhñ piuhbejtägätsät. Jaduhñ hajxy yajcähxø'øgät coo ja'a tiaj tieedy hajxy jiaançh wiingudsähgø'øy. ⁵ Hix, ja'a yaamgto'oxyhajxy tehñ tiøyhajt ñidiuhmhajpä, ja'a Dios hajxy yhajodhajpy. Xøømdsuhñ hajxy miänuu'xta'agy. ⁶ Pero ja'a yaamgto'oxy ja'a Dios hajxy ca'a hajodhajpä, coo ja'a jioot hajxy chögät coo hajxy xyl'ig xioonda'aga'añ, jaduhñä Dios yhixy nebiä ho'ogypiän, hoy hajxy jia juyjñä, hoy hajxy jia tsuxnä. ⁷ Jaduhñä mäbøjpädøjc mwiingapx mjøjcapxó'øwät coo ja'a homiädia'agy hajxy pedyüi ween quiudiüñ, jaduhñ hajxy quiumayøøjät ja'a cu'ug. ⁸ Pønjetiä jiuju miägu'ug ca'a hijxp ca'a mähäyoob mœødä yhuun mœødä tio'oxy, tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy ñajtshixø'øñä neby hajxy hijty miäböquüän ja'a Jesucristocøxpä. Maas haxøøg hajxy jiatcø'øy quejee häna'c-hajxy ca'a nä'ägä mäbøjpä.

⁹ Mgujáhyyäbä yaamgto'oxiä xiøø hajxy pønjetiä hajxy mbuhbedamby. Je'e xiøøhajxy pädäp pønjetiä tægøøghii'x jomøjt tøø yhabéjtäxä, mœød pønjetiä ya'adiøjc tu'uyquüä tøø miøødtsäna'ay, ¹⁰ mœød pønjetiä cu'ughajxy ñänøømby coo ja'a mayhajt hajxy tøø tiüünäxä, mœød pønjetiä ñøøxä miajc hoy yajxón tøø yajtso'ogy tøø yajyeegy, mœød pønjetiä pu'umiooby coñdymooby ja'a jäya'ayhajxy jim miimby mejtspä maa ja'a tiøjcän, mœød pønjetiä mäbøjpädøjc cø'øbuujp teciüiujp, mœød pønjetiä puhbejp ja'a jäya'ayhajxy häyohmbaatpä, mœød pønjetiä jioot tøø piäda'agy coo ja'a hoybä weenbä hajxy quiudiün quiuñáxät hoy ñä'a tiijä. Ja'a yaamgto'oxy hädaa hoguiuhdujt jaduhñbä hajxy yajtuumbä, je'eds hajxy mbuhbédäp.

¹¹⁻¹² Pero ja'a yaamgto'oxy tsaanbä muutspähajxy, cabä xiøøhajxy quiujähyyäxät, cab hajxy mbuhbédät. Hoy hajxy tøø jia mäna'añ coogä Jesucristo hajxy hamuumdu'joot miäduna'añ maa ja'a tsajtøjcän, mänitä jioot hajxy näje'e piäda'agy coo hajxy piøjtägatsa'añ coo hajxy yhuuctägatsa'añ. Cabä Jesucristo hajxy jaduhñ hoy miädunaañä. Y tu'udägöyyäp hajxy jaduhñ. ¹³ Jaanä jaduhñä yaamgto'oxy tsaanbä muutspä hajxy näje'e jiajpä, wi'i ñuuxho'p hajxy, tøjc-tøjc hajxy wiädity. Wi'i miädia'agy-yajnajxp hajxy. Nä'a yaghadsow ñä'a yajpøgø'øy hajxy cøxiä tøø jiaty. Cøxiä hajxy ñä'a pamädia'agy mädyiijaty ca'a jagä hawiinmats. ¹⁴ Jadúhnhøchä njøot jia tsocy coo ja'a yaamgto'oxyhajxy piøjtägätsät, ja'a hajxy tsaanbä muutspä, weenä ñøøxä miajc hajxy jaduhñ jiaac yajtso'ogy, weenä jiøønä tiøjc hajxy hoy yajxón cwieendähaty, jaduhñ hajxy quia'a hoj quia'a ya'axøøjät ja'a miädsiphajxy. ¹⁵ Hix, tøø hajxy näje'e tiu'udägøöñä. Tøø ja'a møjcu'ugongä miädia'agy hajxy jiojpøgøöyyänä.

¹⁶ Mijs, puhdo'oxytöjç, pø jim mijtsä yaamgto'oxy mmøødä maa ja'a mjujy maa ja'a mmägu'ughajxiän, ween hajxy jaduhñ mbuhbety, jaduhñ mäbøjpädøjç-hajxy quia'a taj quia'a mäyät neby hajxy jaduhñ piuhbédät. Hix, jaduhñ mäbøjpädøjçä yaamgto'oxy hajxy hoy piuhbédät, ja'a hajxy pøñ ca'a jaançh møødpä.

¹⁷ Ja'a majjäya'adiøjç-hajxy, ja'a hajxy jim hoy tuumbä wiindsøn maa ja'a Diostøjçän, ween hajxy hoy miäjuyii, møødä Diosmädia'agy hajxy yajnähiçøbiä. Ween hajxy nä'ä tågøøbä miäjuyii. ¹⁸ Hix, jaduhñ Diosmädia'agy miäna'añ: "Maa ja'a weeyä trigo hajxy hänäjty myajtehndse'ediän, weenä weeyä jaduhñ piuhjøø'xy." Jaanä jaduhñ miänaambä: "Weenä cuduumbä cubøjpä miäjuyii."

¹⁹ Coo ja'a Diostøgootypä wiindsøn ñäxø'øwø'øwøøjät, mänitä mäxøhbä miädia'agy miäbøjçäxät pø jimä capxtøøbä miøødä mejtstägøøg. Pø cab jaduhñ miøødä, cabä miädia'agy jaduhñ miäbøjçäxät. ²⁰ Ja'a Diostøgootypä wiindsøn hajxy hoy ca'a wädijpä, mhøjäp myä'axäp jaduhñ maa ja'a mäbøjpädøjç-hajxy njøçxiä yhamugø'øyän, weenä miäwiindsøn hajxy jaduhñ chähgø'øy. ²¹ Miich nwiingapx njøçapxøøby coo hädaa cuhdujt jaduhñbä tsipçøxp mgudiünp mguñäxät. Cabä mmähäna'c nä'ä nägoobä mnä'ä tsaachtüünät, ni caj nä'ä nägoobä mbuhbédät. Tu'cuhdujtä häna'c mnä'ä hixät, hoy jaduhñ xjia mägu'ughaty, hoy jaduhñ xjia mädsiphaty. Xyhixäbä Dios jaduhñ møødä Jesucristo, møødä Diosmoonsähajxy jim tsajpootypä, ja'a hajxy wiimbüyyäbä. ²² Coo pøñ hänäjty tiägø'øwa'añ tuumbä tsajtøjwiindsøn, caj mdsøj cø'ønähgäbät. Jayøjp mwiinmahñdyhäädät hodiägaamy pø hoy hänäjty tiuna'añ, pø caj. Hix, coo jaduhñ nä'ä tu'udägöyyät, wehñdä miichä cu'ug xñänömät cooc tyjy miich tøø mbuhbety. Howyiinmahñdy myaghidäp hoy miänaajä.

²³ Timoteo, naxy miich mjootpädø'ogyii. Hahixøøby coo vino weefñtiä mhü'ugät. Cabä nõøyyähajtiä mhüucnät.

²⁴ Jii jäya'ayhajxy näje'e, coo hajxy mänaa quiädieey, paquiä jaduhñ wyiingähxø'øgy, cahñä hajxy hänäjty miøjya'axyii haguç. Pero jii wiinghäna'c-hajxy, cabä piojpa quiädieeyhajxy choj wyiingähxø'øgy, høxtä coonä hajxy hänäjty tøø miøjya'axyii haguç. ²⁵ Jaanä jaduhñduhmbä, jii jäya'ayhajxy näje'ebä, paquiä jaduhñ wyiingähxø'øgy coo hojioot hajxy jiaançh tehñ miøødä. Hoy jaduhñ quia'a ja tsoj wiingähxø'øgy, tsipçøxp tujyey wyiingähxø'øga'añ.

6

¹ Mijs mäbøjpädøjç, nämay hajxy mhity cudoogø'øy. Naxiä mwiindsøn hajxy mdehñ wyiingudsähgø'øwät. Naxy hajxy jaduhñ mdehñ miädia'agymiäbøgät. Hix, coo hajxy jaduhñ hoy mga'a cudiün mga'a cuñäxät, wehñdä mwiindsøn ja'a Dios haxøøg ñänömät møødä Diosmädia'agy. ² Jaanä jaduhñduhmbä, pønjatiä wyiindsønä Diosmädia'agy mäbøjp, cabä mwiindsøn hajxy mbéxät. Pero hamuundujoot hajxy mwiingudsähgø'øwät. Maas hoy hajxy jaduhñ mmädia'agymiäbøgät je'eguiøxp coo ja'a Diosmädia'agy miäbøjpä, møød coo hajxy mmøødniçogyii. Naxiä mäbøjpädøjç hädaa cuhdujt jaduhñbä mdehñ wyiingapx mdehñ jioçapxø'øwät.

³ Jii häna'c-hajxy näje'e, wiing hajxy yajnähiçø'øy. Cabä hoguiapxiä homiädia'agy ha-xy wyiinjøø'øwa'añ neby hajxy nyajnähiçø'øyyäm ja'a Wiindsøn Jesucristocøxpä coo ja'a hoybä weenbä hajxy jaduhñ nbäatäm. ⁴ Ja'a häna'c-hajxy jaduhñ wiing yajnähiçøøbiä, jaançh tehñ ñiguiumäyyäp hajxy jaduhñ cooc tyjy hajxy jiaançh tehñ jiaty, cooc tyjy hajxy jiaançh tehñ ñajuø'øy. Pero cab hajxy tii ñä'ägädä jaty, cab hajxy tii ñä'ägädä najjuø'øy. Hanaxiä mädia'agy hajxy yajtsip yajma'adø'øy, ja'a ca'a tsoobaatpä. Coo hajxy jaduhñ jiatcø'øy, paady hajxy cøxiä wiinä yajcapxiø'øy, paady hajxy miänähøøno'øy, paady hajxy haxøøgiaty ñiäma'ayii. ⁵ Coo hajxy jaduhñ jiaançh tehñ chiptsocy, paady hajxy jiaançh tehñ ñibiamädsibø'oyii. Jaançh tehñ yhaxøøgä wyiinmahñdyhajxy. Tøø ja'a tøyhajt hajxy ñajtsihixøøfiä. Wi'i yajmäjuyaamb hajxy, paady hajxy ñibiäda'agyii cooc tyjy ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbøcy, cooc tyjy hajxy yajnähiçø'øy. Naxiä häna'c jaduhñbä mdehñ piuhwä'adsät. ⁶ Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nmäbøjçämät, jaduhñä hoyhajtä weenhajt hajxy møj may nbäatämät, jaduhñ hajxy jootcuç nhjätämät. ⁷ Haa ca'a, coo hajxy yaa nmiiñ ngähwäm hädaa yaabä naaxwiin, cab hajxy tii nmämiin nmägähwäm. Nähwa'ads hajxy nmaaxhuunghajtäm. Jaanä jaduhñduhmbä, coo hajxy nho'c ndägöoyäm, mänit hajxy cøjx nhøxhó'cäm tijaty hajxy yaa nmøødhajtäm hädaa yaabä naaxwiin. Cab hajxy tii hoy nmädsoonäñäm. Tehñ tiøyhajt jaduhñ. ⁸ Hoorä, coo wit tucxy hajxy nmøødhajtäm, coo cay hu'ugy hajxy nmøødhajtäm, paady hajxy jootcuç tsøc hjätäm. ⁹ Pero jii häna'c-hajxy näje'e, jaduhñ hajxy wyl'i miäna'añ coo hajxy miäyøøjø'øwa'añ. Paadiä haxøøgwiinmahñdy hajxy pianøcxa'añ. Jaduhñ hajxy haxøøgtuum nõçxy quia'awa'añ. Je'e hajxy yhøxtaaby mädyii jaduhñ ca'a howyiinmahñdy. Je'e hajxy jaduhñ quiumädowäa'ñäp. ¹⁰ Jiyyä haxøøgpä ca'a hoybä ñä'ägädä tsohñda'agy coo jäya'ayhajxy wyl'i xiädo'øñhadsocy, møød coo hajxy wyl'i

wyiinduc-haty. Paadiä Diosmädia'agy hajxy näje'e tøø ñajtshixø'øy. Paady hajxy jiaančh tehñ jiootmayhajnä.

¹¹ Pero miich, coo miichä Dios xquiuguexyhaty, cabä haxøøgpä ca'a hoybä mädyii mgudiün mguñáxät. Ja'a hoybä weenbä jaduhñ mgudiünäp. Ja'a Dios mwiingudsähgø'owäp. Mmäbøjcäbä miädia'agy. Mmädsoc mba'häyöwäp. Mmee'xtúgär hoy mja tsaachpøcy. Mee'xxieemy mhäna'c-hädät. ¹² Hahixøøby coo ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmäbøgät, jaduhñä Dios xyagjugyhädät cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän. Mänit miichä Dios jaduhñ xyajnähdijy coo jaduhñ mjugyhädät cøjxta'axiøø mänaa miich nnägäpxiän cu'ugwiinduum coo ja'a Diosmädia'agy tøø mmäbøcy. ¹³⁻¹⁴ Chaads miich nwiingapx njøjcapxø'øy coo ja'a Dioscuhdujt tehngajnä mjaac cudiün mjaac cuñáxät, møød coo mga'a yajtägätsät, jaduhñä Dioscuhdujt quia'a nänømøøjät haxøøg, høxtä coonä yhabaadät coo ja'a Wiindsøn Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xyhijxäm møødä Jesucristo. Ja'a Diósädsä jugyhajt mooby hoy piønä hoy tyiijä. Haa ja'a Jesucristo, coo hänajty jim tøø yajmechiü maa ja'a Poncio Pilato wyiinduumän, mänit ñägäpxy coogä Dios tøyhajt yHuonghadyii. ¹⁵ Ja'a Dios jaduhñ yaghabaadaamb mänaa ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaančh tehñ jiootcujcä Dios. Nidiuhñ tiuñ Wiindsøn. Nidiuhñ miähane'emy. Ni pøn jaduhñ quia'a mäbaady. Nägøxiä gobiernähajxy yhane'emyii møødä reyhajxy. ¹⁶ Hoy miänaajä Dios yhity. Jim maa ja'a Dios yhitiän, jaančh tehñ miøc jim yhajjy. Paady hajxy jim hoy nga'a wiingumedsoøyyäm. Tsøc hajxy hoy miänaajä Wiindsønhtëäm.

¹⁷ Pønjaty mäyøø hädaa yaabä naaxwiin, jaduhñ miich mwiingapx mjøjcapxø'owät coo hajxy quia'a niguiumayøøjät, møød coo ja'a Dios hajxy yhajodhadät. Møj jaančhä Dios. Cøxiä wiinä hajxy xmiøoyyäm, jaduhñ hajxy jootcujc nhijtäm. Pero cabä mäyøøjäya'ayä xädø'øn hajxy yhadsögät. Hiñ cøjxp tägooby ja'a hajxy miämäyøøhajpiä. ¹⁸ Jaduhñä mäyøødøjc mwiingapx mjøjcapxø'owät coo hojioot hajxy jiaančh tehñ miøødhädät. Weenä häyooädøjc hajxy piuhbety. Cab hajxy wyiinduc-hädät. ¹⁹ Coo hajxy jaduhñ yaa yhojiäya'ayhäädät hädaa yaabä naaxwiin, mänitä hoyhajtä weenhajt hajxy møj may piädät Dioswiinduum. Y jaduhñ hajxy cøjxta'axiøø yagjugyhädøøjät nebiä Dios jiugyhatiän.

²⁰⁻²¹ Timoteo, coo miichä Dios tøø xyajnähdijy coo ja'a miädia'agy myajwá'xät, paady hamuumdu'joot mgudiünät, paady jaduhñ mnäwá'anät. Hiñ, tøø jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy näje'e ñajtshixø'øy. Wiingmädia'agy hajxy tøø piadu'ubøcy cooc tyijy miaas yajxonä. Pero cabä mädia'agy jaduhñbä tiøyyä. Cab jaduhñ choobaady. Nä'ä nägoobä yhøhnda'agy ja'a Dioscøxpä. Cabä høhnda'agymiädia'agy jaduhñbä mmøjpädä'agät.

Ween miichä Dios ja'a tsooctä mayhajt xtiuunä. Amén.

2 Timoteo

¹ Høøch hädaa nocy nhädiuumby, høøch Pablohajpä. Ja'a Jesucristøch jaduhñ xquiuguexyhajp. Ja'a Dios jaduhñ mänaamb cooch jaduhñ xquiuguexyhädät. Coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhjätm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, paadiä Dios hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm coo hajxy cøjxta'axiøø xyagjyghadaañäm neby je'e jügyhatiän. ² Miich Timoteo, miichhøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby. Jaduhñhøch miich ndsocy nébiøch nhamdsoo huungän. Ween miichä Dios teedy mayhajt xtiuunä møødä Wiindsøn Jesucristo. Ween xñäxuuç. Weenä hoyhajtä weenhajt xmiø'oy.

³ Hojioot howyiinmahñdy møødhøchä Dios nwiingudsähgøø'y nébiøchä nhap nébiøchä ndeedyhajxy jecy wyiingudsähgøøyyän. Hoy ñaaghøoc-høchä Dios nba'ya'axy, mänitøch miich njahmiejsta'agy. Mänitøchä Dios jaduhñ nnäma'ay "Dioscujü'uyäp" ja'a miichcøxpä. ⁴ Nja wi'i yhiixtägatsämbiøch miich, jaduhñhøch xooonndaacpøgät. Xøømdsühmhøch miich njahmiejsta'agy. Njahmiejchpøch jaduhñ coo miich hänäjty mjaanç tehñ jiootmayhaty mänaa hajxy jim nniwiä'xäm. ⁵ Jaduhñhøch njahmiejtpä coo miichä Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmäbøcy. Ja'a mdajhoc Loida møødä mdaj Eunice, jaaya'ayä Diosmädia'agy hajxy jayøjp mäbøjtsohñ. Tøyhajt jaduhñ coo miich jaduhñ mbamäbøjpä.

⁶ Mänájøch miich jim ngøø'nähgapiän, mänit miichä Dios mayhajt xtiuunä. Jaduhñ miich mäjaa xmiøoy coo ja'a tiuung mdüunät. Cham nnäma'ay coo mga'a najtshixø'owät ja'a mayhajt ja'a Dios mänit xtiuunäbä, pero ween hamuumdu'joot mjaac yajtuñ. ⁷ Hix, jaduhñä Dios hajxy xyajmädsøjcäm coo hajxy nga'a tsähgøøyyämät. Jaduhñ hajxy xyajmädsøjcämbä coo hajxy ndüunämät ja'a miäjaahaam, møød coo hajxy hamiñ haxøpy nniçhojc nnihia'häyøowämät, møød coo hojioot howyiinmahñdy hajxy nyajtuunämät. ⁸ Jaduhñds je'e, cab mdsähdiünät ja'a Dioscøxpä coo ja'a miädia'agy hänäjty myajwä'xä. Ni jaduhñ mga'a tsähdiuumbät ja'a høøchcøxpä, höyhøch yaa nja tsumyçhänä'ay. Páadyhøch yaa ndsumyçhänä'ay coochä Dios ja'a miädia'agy nyajwä'xäbä. Cab mdsähgø'owät coo mdsaaçhpøgät ja'a Diosmädia'agyquiøxpä nébiøch ndsaaçhpøquiän høøch. Hix, xpiuhbédäbä Dios jaduhñ ja'a miäjaahaam. ⁹ Ja'a Dios hajxy tøø xyajnäghwaats tøø xyajcuhwäatsäm. Jaaya'ay hajxy tøø xpiädaacäm coo ja'a miädia'agy hajxy hoy ngudiünämät. Paadiä Dios hajxy jaduhñ xyajnäghwaats xyajcuhwäatsäm coo hajxy xchøjcäm, møød coo mayhajt hajxy jecy xtiuunäm ja'a Jesucristocøxpä; ca'a jie'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy nguhdujhjätm. Cahnä hädaa yaabä naaxwiin hänäjty yhawijy tiøø'xta'agy, tøøyyämä Dios ja'a mayhajt hajxy hänäjty jaduhñ xtiuunäm. ¹⁰ Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xyajnäghwaats tøø xyajcuhwäatsäm, jaduhñä Dios ja'a mayhajt yajwiingähxø'nä, ja'a hajxy jecy xtiuunämbä. Coo ja'a Jesucristo hajxy yaa hoy tøø xñähho'tüütäm, jaduhñ quiähxø'øgy coo hajxy cøjxta'axiøø xyagjyghadaañäm neby je'e jügyhatiän. Jaduhñ jiihy myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän.

¹¹ Páadyhøchä Jesucristo jaduhñ xquiuguexyhyaty coochä Diosmädia'agy jaduhñ nyajwä'xät coo jaaya'ay hajxy jaduhñ tøø xyajnäghwaats tøø xyajcuhwäatsäm. ¹² Cooch jaduhñ nyajwä'xy, páadyhøch jaduhñ ndsaaçhpøcy. Pero cabøch ndsähdiuñ. Hix, coochä Dios ja'a miädia'agy jaduhñ nmäbøjcä cooch jaduhñ xyajnäghwa'adsa'añ, páadyhøchä tøyhajt nmøødä coo jaduhñ hoy cwieendähada'añ pønjätyhøch tøø xyajcø'dägøø'y. Paady jaduhñ cwieendähada'añ coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin.

¹³ Jaac panøcx ja'a hoguiuhdujt, ja'açh miich tøø nyajnäghixø'øyäbä. Coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhjätm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, paadiä miädia'agy hamuumdu'joot mmäbøjcät, paadiä jäya'ay hamuumdu'joot mdsoc mba'häyøwät, ja'a miich myajnäghixøøbiä. ¹⁴ Hamuumdu'jootä tøyhajt myajwä'xät, ja'a Dios tøø xyajcø'dägøø'øyäbä. Caj myajtägätsät. Coo ja'a Dioshøspiritu hajxy nmøødhjätm, paady miich jaduhñ xpiuhbeda'añ.

¹⁵ Tøø miichäda'a mmädoyhyaty coochä mäbøjpädøjc nämay tøø xpiuhwaatsnä, ja'a hajxy jim toshmbä Asia-naaxooty, näguipxy møødä Figelo møødä Hermøgenes. ¹⁶⁻¹⁸ Pero cabøchä Onesiforo mäbøcy tøø xmiädsähdiuñ, höyhøch yaa nja tsumyçhänä'ay. Weenä Dios ja'a Onesiforo ja'a yhuungä tio'oxy ñäxuu'tsä. Coo miejch Roma, mänitøch nägøø nädecypiä xyhøxtaayy. Y cooch yaa xpiaaty, mänitøch mayhooc xpiuhbejty. Y hamuumdu'joot hajxy jim xpiuhbéjtäm Efeso, tühmäts. Coo yhabaadät coo ja'a Dios hajxy hänäjty xyajtøyhajtyegañäm, weenä Dios ja'a Onesiforo mänit ñäxuuç.

2

¹ Huung Timoteo, weenä Jesucristo xpiuhbety, jaduñn mga'a tsáhǵó'owät mänaa. Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduñn nmøðdhítám tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, paadiä mayhajt hajxy jaduñn xtiüünäm. ² Mänáajoch miichä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'oyän, nämayyá jáya'ayhajxy hänajty miámádoona'ay. Jaduñn miich wiinghana'c mnajtsapxøødiägátsát, ja'a hajxy hoy cuduumbä, ween wiinghana'c hajxy jiaac tehñ ñajtsapxøødiägátsägumbä.

³ Ja'a Jesucristocøxpä mmee'xtúgát coo hänajty mdsaaçhpøcy, nebiä soldadohajxy miee'xtuquiän. ⁴ Hix, ja'a soldadohajxiä, jaduñnã jioot hajxy piäda'agy coo hajxy ween quiumayii ja'a wyiindsønñhajxy. Cab jaduñn yhahixø'oy coo wiingtuung hajxy yhøxtá'awät. ⁵ Jaanä jaduñnduhmbä, ja'a häyø'pádøjc-hajxiä, coo hajxy jaduñn hoy yhäyó'ogät nebiä cuhdujt myiñän, mäñit hajxy hawiinmats quihhäyó'ogät. Pero coo hajxy quia'a häyó'ogät, cab hajxy tii piäadät. ⁶ Jaanä jaduñnduhmbä, ja'a yuubä pujxpähajxy hoy cuduumbä, je'edshajxy jaduñn jawyiin mäjuuyyap. ⁷ Yajcopcø'ow hoy nebiøch cham nmäna'añ, weenä Dios jaduñn xquiøxy yajwiinjuø'oy.

⁸ Ja'a Jesucristo, ja'a David jecy yphahajt yhoc-hajt. Coo ja'a Jesucristo hänajty tøø yho'ogy, mäñit juuyjpiøjtägajch. Ja'a Jesucristocøxpøch nnä'ägädä yajwiingapxø'oyhaty. ⁹ Coochä Jesucristocøxpä jaduñn nyajnáhixø'oy, páadyhøch yaa ndsaaçhpøcy. Páadyhøch yaa ndsumyçhänä'ay nebiä cahwiindøybän. Pero cabä Diosmädia'agy jaduñn mänaa yhadugyii. Wiinduhmyhagajpt jaduñn wia'xy. ¹⁰ Coo jaduñn hoy miaajä wia'xy, páadyhøch yaa hoy ñejpiä nmee'xtucy, weenä jáya'ayhajxy jaduñn ñähwaats quihuwaatspä, ja'a Dios jaduñn tøø yajnähdiäjiäbä coo ja'a Jesucristo hajxy miøðdhídat tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, møød ween hajxy yagjyghadyii cøjxta'axiøø nebiä Dios juugyhatiän.

¹¹ Hix, coo hajxy nniähdücämät coo hajxy nhó'cämät nebiä Jesucristo yho'quiän, mäñit hajxy jaduñn njugyhájtämät cøjxta'axiøø nebiä Jesucristo juugyhatiän. Møød jaduñn hajxy jimñhidáañäm maa je'e yhtiän. Tehñ tiøyhajt jaduñn. ¹² Jaanä jaduñnduhmbä, coo hajxy nmee'xtúgámät, mäñitä Jesucristo hajxy jimñxiøðdhanéhämät. Pero coo hajxy nnijøgápxämät cooc tyijy hajxy nga'a hixyhájtám, cab hajxy jimñxyajtägøøyyämät maa je'e yhtiän. ¹³ Hoy hajxy nja hønñdáacäm, cabä Jesucristo mänaa yhøhnda'agy. Hoy miänaajä tiømiädia'agyhaty.

¹⁴ Myagjahmiejstá'agäbä mäbøjpádøjc jaduñn nébiøch naamnä tøø ngujaayän. Hoorä, jaduñn myajwiingapxø'owät coo ja'a capxiä mädia'agy hajxy quia'a yajtsibø'owät, ja'a ca'a tsoobaatpä. Jaduñnã Dios hajxy xyanéhäm. Cab jaduñn tiuungpaady coo hajxy jaduñn yajtsibø'oy. Ja'a jáya'ayhajxy jaduñn hamädoowhijpá, cabä hoguiapxiä homiädia'agy hajxy jaduñn hoy yhabøga'añ. ¹⁵ Hamuumdu'jootä tøyhajt myajnáhixø'owät ja'a Jesucristocøxpä, jaduñnã Dios xquiumáyät, jaduñn mga'a tsähdiünät. ¹⁶ Cabä capxiä mädia'agy myajcapxiø'owät, ja'a ca'a tsoobaatpä. Ja'a jáya'ayhajxy jaduñn tehngajnä yajcapxiøøbiä, tehngajnä hajxy jaduñn nøxcy tiu'udägoyya'añ. ¹⁷ Y maas nämayyá jáya'ayhajxy jaduñn tiu'udägoyya'añ coo ja'a capxiä mädia'agy hajxy jaduñn miädówät, ja'a jaduñn ca'a tsoobaatpä. Tøø ja'a Himeneo jaduñn tiu'udägoonä møødá Fileto. ¹⁸ Tøø ja'a tøyhajt hajxy ñajtsixøøñä. Jaduñn hajxy yhøhnda'agy cooc tyijy hajxy nga'a juuyjpiøjtägatsáañäm. Ja'a mäbøjpádøjc-hajxy näje'ey, coo hajxy jaduñn wyiinhøøñii, cabä Diosmädia'agy hajxy jaduñn hoy miäbøgaañä. ¹⁹ Pero tøø ja'a Dios hajxy xpiädáacäm coo ja'a miädia'agy hajxy tehngajnä nbanøcxämät. Jaduñnã Dios tøø miäna'añ cooc ñajuø'oy pønä miädia'agy hamuumdu'joot mäbøjcäp. Jaduñn tøø miänaambä coo ja'a haxøøgcuhdujt hajxy ween ñajtsixø'oy pønjaty niñänøømäp coogä Diosmädia'agy hajxy miäbøcy.

²⁰ Maa ja'a mäyøøjáya'ay tiøjcän, madiu'u texy jiiby. Jiibiä orotexy, møødá platatexy, møødá quepychehtiexy, møødá pochtexy. Tsoobaatpä orotexy møødá platatexy. Cabä quepychehtiexy jiaty tsoobaady møødá pochtexy. ²¹ Jaanä jaduñnduhmbä, pønjatä haxøøgwiinmahñdy najtsixøøby, hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduñn pianøcxät. Hoy hajxy jaduñn quiuidiünät waambaty hajxy yhane'emyii ja'a Wiindsønñ Jesucristo. Jaduñn hajxy quiumayøøjät.

²² Pero miich, mnajtsixø'owäbä haxøøgwiinmahñdy nebiä muutsc-häna'c-hajxy naxy yhadsoquiän. Ja'a mäbøjpádøjcä Dios hajxy hamuumdu'joot pa'yaaxpä, howyiinmahñdy hajxy miøðd. Miäbøjpiä Diosmädia'agy hajxy. Hamiñ haxøøpy hajxy ñiçhocy ñibia'häyoyii. Cab hajxy chiptsocy. Jaduñn miich hamuumdu'joot mbahixät. ²³ Caj myajtägø'owät maa häna'cä capxiä mädia'agy hajxy nä'ä nägoobä yajcapxiø'oyän, ja'a ca'a tsoobaatpä, ja'a ca'a tuungpaatpä. Ja'a capxiä mädia'agy jaduñmbä, ja'a tsipä pleetä yhøjxy tiicy je'eduhñ, túhmäts. ²⁴ Pønjaty yaa moonsähájtäp ja'a Dios hädaa yaabä naaxwiin, cab hajxy tii yajtsiptá'agät. Hojiot hajxy miøðdhádäp hoy ñä'ä pøngøxpä. Hoy yajxon hajxy yajnähixø'owät. Mee'xtúgäp hajxy jaduñn. Cab hajxy jiootmä'adät. ²⁵ Mee'xxieemiä miädsip hajxy yhoj miägäpxät. Wehñdä Dios jaduñn miäná'anät coo ja'a miädsipä yhaxøøgcuhdujt hajxy

ñajtsnixó'owät, weenä tøyhajt hajxy jaduhñ wyiinjuó'oy. ²⁶ Ween hajxy jaduhñ wyiinmahñmech, hoy hajxy hánajty tóø jia wyinhóøñii ja'a mójcu'ugong. Paadiä mójcu'ugong jaduhñ jia wi'i miäwiinhóøna'añ; ja wi'i miähane'emaamb jaduhñ.

3

¹ Pero huuc wiinjuó'ow miich hädaa. Coo hánajty yhabaada'añ coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänitä tsó'ty häyohn jiada'añii yhabeta'añii. ² Haxóøgatiä jáya'ayhajxy hánajty jiatcø'owa'añ. Jootmøj hajxy hánajty ñibiäda'aga'añii. Jiaanč tehñ yhadsogaambiä xädø'øn hajxy. Niguiumayáanáp hajxy hánajty. Yajcumayaamb hajxy hánajty. Capxtägoyyaamb hajxy hánajty. Cabä tiaj tieedy hajxy hánajty wyiingudsähgø'owa'añ. Cab hajxy hánajty tii yhojiäwø'owa'añ. Cabä Diosmädia'agy hajxy hánajty miäböga'añ. ³ Cabä yhuungä tio'oxy hajxy hánajty choga'añ. Cab hajxy hánajty pøñ miee'xa'añ. Mänähóøñø'owaamb hajxy hánajty. Cabä howyiinmahñdy hajxy hánajty mióðhada'añ. Mähäyoowhixaamb hajxy hánajty. Cabä hoybä weenbä hajxy hánajty choga'añ. ⁴ Tiogaambiä miägu'ughajpá hajxy hánajty. Cab hajxy hánajty hodiägaamy wyiimahñdyhada'añ tii hajxy hánajty tiunaamby. Yhóxta'awaamby hajxy hánajty neby hajxy xiooñdá'agät. Cabä Dios hajxy hánajty wyiingudsähgø'owa'añ. ⁵ Jaduhñ hajxy hánajty ñibiäda'aga'añii nebiä häna'cä Diosmädia'agy mábøjpän, pero cab hajxy hánajty tøyhajt miäböga'añ.

Pønajaty jaduhñ haxóøg jatcøøby, naxy jaduhñ mdehñ piuhwá'adsät. ⁶ Jii cahwiindøyhäna'c-hajxy näje'e, jaanč tehñ yhöñndaacp hajxy. Naxiä to'oxiøjc hajxy wyiinhóøñ, ja'a hajxy tii ca'a jajp ca'a najuøöbiä. Ja'a to'oxiøjc-hajxy jaduhmbä, cabä howyiinmahñdy hajxy ñä'ägädä møødä. Hamdsoojoot hajxy jaduhñ yajwiinhóøna'añ. ⁷ Hoy ñä'a mädyii mädia'aguiä hajxy jaduhñ jia wi'i yhabøga'añ, pero cabä tøyhajt hajxy ñä'ägädä wiinjuó'owa'añ. ⁸ Ja'a häna'c-hajxy jaduhñ höñndaacpá, haxóøgä wyiimahñdy hajxy. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäböga'añ. Jaduhñä tøyhajt hajxy miädsibø'oy nebiä janes ja'a Moisés hajxy jecy miädsibøøyyän møødä Jambres. ⁹ Cabä Janeshajxy jecy miäjädaacy. Paady hajxy jaduhñ quia'a mäjädaacy coo howyiinmahñdy hajxy hánajty quia'a møødä. Ni häna'c-hajxy jaduhñ quia'a mäjäda'agaambä, ja'a hajxy jäda'ahaty höñndaacpá.

¹⁰ Hoorä, tøøch miich xyhixy coočhä tøyhajt nyajñähixø'oy, coočh hoy njäya'ayhaty. Howyiinmahñdyhøch nmøød. Nmábøjpičhä Diosmädia'agy hamuumdu'joot. Mee'xxieemyhöčhä jáya'ay nmägapxy. Hoy piññøch ndsocy nme'e'xy. Cábøčhä Diosmädia'agy mänaa nnänuuxø'oy. ¹¹ Jaanä jaduhñhøch miich tøø xyhixjap coočh hoy miänaajä nmee'xtucy, hoy ñéjpiøch hánajty nja tsaächpøcy, nébiøch jim tøø njaty tøø nhabetiän Antioquia, møød jim Iconio, møød jim Listra. Madiú'ujøch jim ndsaächpøjcy. Pero cábøčhä Dios mänaa xñajtsnixø'oy. Hoy miänájøch jaduhñ xcwieendähaty. ¹² Haaga jaduhñä jáya'ayhajxy chaächpøgaambä pønajatiä jioot pädaacp maa ja'a Jesucriston coo hajxy jaduhñ hoy jiäya'ayhädät. ¹³ Pero ja'a cahwiindøybähajxy møødä höñndaacpähajxy, maas haxóøg hajxy tehngajnä jiatcø'owa'añ. Mäwiinhóønaamb hajxy møød hajxy yajwiinhóønaambä.

¹⁴ Pero miich, naxiä Diosmädia'agy tehngajnä mjaac tehñ pianócxät, ja'a miich hamuumdu'joot tøø nmábøquiäbä. Haa ca'a, høøch miich jaduhñ tøø nyajñähixø'oy, møødä mdaj møødä mdajhoc. Paady miich hoy tøø mhabøcy. ¹⁵ Chuucnä miichä Diosmädia'agy mdägøøyy capxtaacpá. Jiibiä tøyhajt hajxy nbáatäm neby hajxy hoy nnähwaats nguhwáatsämät. Coo hajxy jaduhñ nmábøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, jaduhñ hajxy nnähwaats nguhwáatsäm. ¹⁶ Ja'a Diosmädia'aguiä, cøxiä Dios jaduhñ yagjahyyä. Jaanč tehñ tiuungpaatp Diosmädia'agy jaduhñ. Hähixøøby jaduhñ coo ja'a jáya'ay hajxy nyajñähixøøyyämät. Jaduhñ hajxy nhoj nmägäpxämät. Jaduhñ hajxy nyajwiinxic nyajwiingapxøøyyämät coo ja'a tøyhajt hajxy pianócxät, møød coo hajxy hoy jiäya'ayhädät. ¹⁷ Pønajatiä Dios tøø yajñähdiy coo ja'a miädia'agy yajwá'xäxät, ween hajxy ca'xy pedyii yhabøcy, jaduhñ hajxy hoy yajtuungpáadät hoy ñä'a maajä.

4

¹ Coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänitä tiägø'owa'añ mähanehmbä. Mänitä jáya'ayhajxy nägøxiä yajtøyhajyega'añii, møød hajxy hánajty jujcypii, møød hajxy hánajty tøø yho'oguiäbä. Ja'a Dioscøxpä møødä Jesucristocøxpä, jaduhñhøch miich nmägapxy nhane'emy ² coo ja'a Diosmädia'agy hoy ñä'a mänaajä myajwá'xät, møød coo ja'a cu'ug myajmábøgät, møød coo mhoj nmägäpxät, møød coo myajwiingapxø'owät coo hajxy jaduhñ miäbögät. Mee'xxieemiä Diosmädia'agy myajñähixø'owät tehngajnä. ³⁻⁴ Hix, habáatnáp jaduhñ coo ja'a cu'ugä Diosmädia'agy hajxy quia'a tsogaannä. Cabä tøyhajt hajxy jaduhñ miäðowaannä. Hoy ñä'a mädyii mädia'aguiä hajxy hánajty wyl'i miäðowa'añ, nägoo hánajty quia'a tøyä. Mayyä yajñähixøøbiädøjc hajxy jaduhñ yhóxta'awa'añ, ween hajxy hánajty jaduhñ yajñähixø'oyii nebiatiä jioothajxy hánajty chocy.

⁵ Pero miich, tehngajná howyiinmahñdy mmøødhádát. Mmee'xtúgáp jaduhñ coo hánajty mdsaaçhpøcy. Myajwá'xábá Diosmádia'agy. Hamuumdu'joot mgudiúnát waambatíá Dios tøø xyhane'emy.

⁶ Høøch, ja weenjaty quia'a habaady cooçh hána'c xyagho'oga'añ ja'a Jesucristocøxpä. Nähjøjp tu'ujøjphøch hádaajän. ⁷ Tøøchä haxøøgpä njøjtána'ay. Tøøch nmájada'agy. Tøøch hamuumdu'joot ngudiuñ waambátyhøchä Dios tøø xyhane'emy. ⁸ Chámhøch njøbhixy cooçh Wiindsøn Jesucristo jim xpiáda'aga'añ hawa'adstuum. Mánitøch jim xpiáda'aga'añ coo ja'a jäya'ayhajxy hánajty nágøxiá yajtøyhajtyega'añii. Hoguiuhdujthaamá Jesucristo hajxy jaduhñ xyajtøyhajtyegaanäm. Cábøch nidiuhñ jim xpiáda'aga'añ hawa'adstuum. Pønjaty jaduhñ jøbhixp hamuumdu'joot coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hádaa yaabá naaxwiin, nágøxiá hajxy jim piáda'agáanábá hawa'adstuum.

⁹ Huuc min yaa maaçh høøchän. Mhadó'ødsáp jaduhñ. ¹⁰ Hix, tøøchä hána'c xpiuhwa'açh námay. Haa ja'a Demas, tøø je'e ñøcxy Tesalónica. Paady yaa tøø chooñ coo chána'awa'añ yhäyowa'añ. Haa ja'a Crescente, tøø je'e ñøcxy Galacia. Haa ja'a Tito, tøø je'e ñøcxy Dalmacia. ¹¹ Jagóoyyøchä Lucas yaa xjiaac møødhity. Tunä mayhajt, nøcxä Marcos wowøøg. Yaa mwoominát. Hóyhøch yaa xpiuhbédát. ¹² Haa ja'a Tiquico, jimhøch tøø nguexy Efeso. ¹³ Coo miich yaa mmínát, mhuuc túnábá mayhajt. Høøchä nnähgämëm tu'uwjtsäc. Jimhøch tøø nnähgüe'egy Troas maa ja'a Carpo tiøjcän. Møødhøchä nnocy xpiøcmínát møødá animalhac-hädiuñábá.

¹⁴ Haa ja'a Alejandro, ja'a pujxthädiuumbä, tøøch cøxypänejpy xñähøønø'øy. Ja'a Dios jaduhñ yaghawiimbídäp. ¹⁵ Cahwiindøy ja'a Alejandro jaduhñ. Mniyajcopcø'øwøøjáp. Møj may ja'a Alejandro xmiädsiphájtäm coo ja'a Diosmádia'agy hajxy naxy nyajwá'xäm.

¹⁶ Mánájøch jayøbajt nyajnáxø'øwø'øyän, cábøch pøn manit xñähgapxtuuty. Nágøxiøchä hána'c xpiuhwaach. Pero cab jaduhñ ñejpiä. Weenä Dios jaduhñ miee'xy. ¹⁷ Mäjähñdiuumhøch hánajty. Mánitøchä Dios xñäwaañ. Mánitøchä mäjaa xmiøoyy, jadúhñhøchä jäya'ayä Diosmádia'agy hoy nyajwiingapxøoyy, ja'a hajxy ca'a judiøspä, ween hajxy jaduhñ nágøxiá miäböcy. ¹⁸ Xcwieendähadáambøchä Dios maa ja'a haxøøg ca'a hoybän. Xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsáambøch jaduhñ. Jadúhñhøch jim xyajnøcxa'añ tsajpootyp maa je'e yhane'emiän. Tsögä Dios hajxy hoy miánaajä wiingudsähgøøyyäm. Amén.

¹⁹ Huuc yajpoo'x ja'a Prisca ja'a høøchcøxpä, møødá Aquila, møødá Onesíforo yhuungä tio'oxy. ²⁰ Haa ja'a Erasto, jim je'e miähmøoyy Corinto. Haa ja'a Tróximo, jimhøch nnähgüeeey Mileto. Pøjcäp hánajty je'e. ²¹ Habáatnäp jaduhñ coo tøøhc yhida'añ. Naxy mdehm myínát. Mhadó'ødsáp jaduhñ. Nágøxiá miichä mæbøjpädøjc yaa xyajpoo'xy møødá Eubulo, møødá Pudente, møødá Lino, møødá Claudia.

²² Ween miichä Wiindsøn Jesucristo xmiøødhity. Weenä hoyhajtä weenhajtä xmiø'oy. Amén.

Tito

¹ Pablohájpoch hөөч. Ja'a Dióshөch xmioonsähajp. Ja'a Jesucristөch xquiuguexyhajp. Jadúhnhөch төө xwyiinguexy coochä jäya'ayä Diosmädia'agy nyajwiinhixö'öwät, pөnjatiä Dios төө wyiimbiy, ween hajxy jaduhñ miäböcy, weenä төyhajt hajxy jaduhñ miөөdhaty, jaduhñä Dios hajxy hoy wyiingudsähgö'öwät. ² Jéquiänä Dios hajxy xyajwiinwaanö'öyyäm coo hajxy xyagjyhadäänäm cөjxta'axiөө neby je'e jjugyhatiän. Cabä Dios mänaa yhöhnda'agy, jaduhñä төyhajt hajxy nmөөdhátäm coo hajxy jaduhñ xyagjyhadäänäm. ³ Coo yhabaaty, mänitä Dios hajxy jaduhñ xyhawäänäm coo hajxy jaduhñ xyagjyhadäänäm. Tөөчhä Dios jaduhñ xyhane'emy coochä miädia'agy jaduhñ nyajwä'xät. Xtiehm wyiinguéjxhөch jaduhñ. Ja'a Dios hajxy xyajnähaats xyajcuhwäatsäm. ⁴ Tito, miíchhөch hädaa nocy nyajnäjaayөөby. Tehm tiөyhajtөch miích njuo'өy nébiөch nhamdsoo huungän. Tu'cuhdujt höjtsä Diosmädia'agy nmäböjcäm. Ja'a Diosteedy mөөdä Wiindsön Jesucristo, ween miíchä mayhajt hajxy xtiuunä, ween miíchä hoyhajtä weenhajt hajxy xmiö'oy. Ja'a Jesucristo hajxy xyajnähaats xyajcuhwäatsäm.

⁵ Mänäjөch jim nwiimbitiän Creta, páadyhöch miích jim nyajmähmөөy coo mjaac yaghoyö'öwät tijaty höjts hänajty nga'a yajpéjtäpnä. Jadúhnhөch miích nhane'emy coo wiindsön mbäda'agät maa tsajtojcän wiinduhmyhagajpt. ⁶ Je'e mbäda'agäp pөн hoy jäya'ayhajp, pөн to'oxiөc tu'ug yaghijp, pөн yhuung mäböjpä Diosmädia'agy, pөн yhuung hoy wädijp, pөн yhuung mädia'agymiäböjp. ⁷ Ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ xuncidarhädat. ⁸ Yajtөjtägö'öwäp hajxy pөnjaty mejtsp maa tiөc-hajxiän; piu'umio'owäp quioñdyö'owäp hajxy jaduhñ. Chögäp ja'a hoybä hajxy. Cab hajxy choj jootmä'adät. Hoy hajxy jiäya'ayhädat. Hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy quiudiünät. Cabä haxөөгwiinmahñdy hajxy yajtünät. ⁹ Cabä tömiädia'agy hajxy ñajtshixö'öwät, ja'a hajxy төө yajnähixö'öyijäbä, jaduhñä mäböjpädöjcä hoguiuhdujt hajxy yajwiingapxö'öwät. Jaduhñ hajxy yajcähxö'ögät coo häna'c-hajxy yhöhnda'agy, ja'a wiingmädia'agy hajxy yajnähixö'öbiä.

¹⁰ Nämayyä höhndaacpähajxy wiädity. Cabä Diosmädia'agy hajxy quiudiuna'añ. Nä'ä nägoodä hajxy jaduhñ ñä'ä capxy ñä'ä mädia'agy. Jaduhñä häna'c-hajxy nämay jiatcö'öbiä, ja'a hajxy jaduhñ mänaambä coo ja'a mäböjpädöjc-hajxy tsipcөxp yajrcuncidarhädat. ¹¹ Tsipcөxp myaghamönät pөnjaty jaduhñ wiing yajnähixö'öby. Cabä cuhdujt hajxy miөөdä coo hajxy jaduhñ wiing yajnähixö'öwät. Yajmäjuyaamb hajxy, paady hajxy jaduhñ wiing yajnähixö'öy. Höchähdiuunnä hajxy jaduhñ jiatcö'öy. Haa ja'a mäböjpädöjcä wiingmädia'agy hajxy jaduhñ yajnähixö'öyyäbä, naxy hajxy jaduhñ yajtu'udägoyyii, ja'a hajxy tu'jөөн tu'tөjcpä.

¹² Jaduhñä Cretabäjäya'ay tu'ug төө yhuuc mänaambä coogä miägunaaxhajxy jiaanch tehñ yhöhnda'agy, mөөd coog hajxy hanaxiä quiahwiindö'öy, mөөd coog hajxy jiaanch tehñ quiaxä, mөөd coog hajxy jiaanch tehñ ñuuxho'ogy. Jaaya'ay jaduhñ төө miänä'añäbä, profeta hijty tiuumby. ¹³ Tehm tiөyhajt jaduhñ coo ja'a Cretabä-jäya'ayhajxy jaduhñ haxөөг jäya'ayhaty. Paady miích möc-haamby mhoj mmägäpxät, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ hoy miäböcy. ¹⁴ Cabä höhnda'agymiädia'agy hajxy miөjpädä'agät, ja'a judiöshajxy naxy yajnähixö'öbiä. Mөөd weenä mädia'agy hajxy quia'a cuduiñ nebiä häna'c-hajxy jia hane'emiän, ja'a төyhajt hajxy ca'a tosjpä.

¹⁵ Ja'a häna'cä howyiinmahñdy hajxy mөөdpä, cumäyyäbä Dios hajxy jaduhñ, hoy hajxy quia'a ja cuduiñ nebiä häna'c höhndaacpähajxy jia hane'emiän. Pero ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäböjpä, cabä Dios hajxy quiumayii je'eguiөxpä coo haxөөгwiinmahñdy hajxy jiaanch tehñ miөөdä. Cab hajxy ti hoy ñänөmy. ¹⁶ Jaduhñ hajxy jia mäna'añ cooc tyijy ja'a Dios hajxy yhixyhaty, pero coo hajxy haxөөгjaty wyl'i jiatcö'öy, jaduhñ hajxy yajcähxö'ögy coo hajxy төyhajt quia'a hixiä. Cabä Diosmädia'agy hajxy quiudiuna'añ. Cabä hodiung hajxy ñä'ägädä jada'añ. Paady hajxy xiөghadyii ja'a Dios.

2

¹ Pero miích, ja'a hoguiuhdujt myajnähixö'öwäp, jaduhñä mäböjpädöjcä Diosmädia'agy hajxy hoy quiudiünät. ² Jaduhñä majjäya'adiөc myajwiinxiic myajwiingapxö'öwät coo hajxy quia'a hu'ug quia'a jöө'xät. Cab hajxy nä'ä nägoodä ñä'ä xi'ig ñä'ä hanähätät. Hoy hajxy jiäya'ayhädat. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy miäböcät. Hoy ja'a miäjöөн miädöc hajxy choc pia'häyöwät. Mиеe'xtügäp hajxy coo hajxy hänajty chaathpөcy. ³ Jaduhñä

tajhoctøjc myajwiinxic myajwiingapxóøbiät coo howyiinmahñdy hajxy miøødhádät, jaduhñ hajxy hoy quiuhdujthádät. Cab hajxy pøn ñähøøñó'owät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jiøø'xät. Ja'a hoybä weenbä hajxy yajñähixó'owäp. ⁴ Jaduhñä tajhoctøjcä miädsaan miädo'oxy muutspä hajxy yajwiinxic yajwiingapxó'owät coo ja'a yhuung coo ja'a ña'ay hajxy chógät, ⁵ møød coo hajxy hoy jiäya'ayhádät. Ja'a howyiinmahñdy hajxy miøødhádäp. Hoy yajxonä jiøøn tiøjc hajxy cwieendähádät. Miøødhádäbä hojiot hajxy. Wyiingudsähgó'owäbä ñihyhap hajxy. Coo hajxy jaduhñ hoy quiuhdujthádät, jaduhñä cu'ugä Diosmädia'agy hajxy wyiingudsähgó'owät.

⁶ Jaanä jaduhñduhmbä, jaduhñä muutsc-häna'ctøjc myajwiinxic myajwiingapxó'owät coo howyiinmahñdy hajxy miøødhádät. ⁷ Jaanä jaduhñ miichpä, tehngajnä hoy mwädítät, weenä mäbøjpädøjc jaduhñ xpiahixy. Howyiinmahñdymøød mayjñähixó'owät. Caj nä'ä nägoodä mnä'ä xi'ig mnä'ä hanähátät. ⁸ Ja'a hoguiapxy ja'a homiädia'agy jaduhñ myajñähixó'owäp, jaduhñ pøn xquia'a jøcaxpó'owät. Jaduhñä nmädsiphájtämhajxy chähdiünät, cab hajxy jaduhñ hoy xñähøømämät haxøøg.

⁹ Hoorä, ja'a häna'c-hajxy hijpä cudoogó'oyä, jaduhñ myajwiinxic myajwiingapxó'owät coo ja'a wyiindsønä miädia'agy hajxy pedyii quiudiunøn quiunähjät, hoy hajxy nä'ä waambaty yhané'emyii. Cab hajxy yhadsoowiimbídät. ¹⁰ Cab hajxy miéedsät. Hamuumdu'jootä wyiindsønä miädia'agy hajxy yajtuunät, ween hajxy jaduhñ quiumayii, wehñdä wyiindsønä Dios miädia'agy hajxy jaduhñ xmiäbøjcät. Ja'a Dios hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm.

¹¹ Hix, tøø ja'a Dios jaduhñ yajcähxø'øgy coo ja'a mayhajt tøø tiunñ, coo hajxy nägøxiä xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm, mäduhñtiä hajxy yaa nhjítäm hädaa yaabä naaxwiin. ¹² Jaduhñä Dios hajxy xyhanéhñäm coo ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy nnajtshixøøyyämät møødä hadsojtwiinmahñdy, møød coo ja'a howyiinmahñdy hajxy nyaghjítämät møødä hoguiuhdujt, møød coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot nwiingudsähgøøyyämät, jaduhñ hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhñä haxøøg ca'a hoybä hajxy xquiøxy yajñähwaats xquiøxy yajcuhwáatsäm. Jaduhñ hajxy xquiun'ughájtäm, weenä hoybä weenbä hajxy jaduhñ hamuumdu'joot ndúunäm.

¹⁵ Jaduhñdsä mäbøjpädøjc myajwiinxic myajwiingapxó'owät coo hajxy jaduhñ miäbøgät. Mmøød miichä cuhdujt jaduhñ coo mhøj coo mmägápxät pøn ca'a mäbøgaamb, jaduhñ mga'a yajpéxät.

3

¹ Jaduhñä mäbøjpädøjc myagjahmiejtstä'agät coo ja'a gobiernähajxy wyiingudsähgó'owóøjät møødä cuduunghajxy, møød coo ja'a miädia'agyhajxy quiudiunähjät. Cabä mäbøjpädøjc-hajxy ñuuxhó'ogät. Tiunäp ja'a cu'ugtuunghajxy. ² Cab hajxy pøn ñähøøñó'owät. Cab hajxy chiptsógät. Mee'xxieemy hajxy jiäya'ayhádät. Hoy piønä hajxy wyiingudsähgó'owät.

³ Hix, hijty, cabä Diosmädia'agy hajxy hijty nwiinjuøøyyäm. Cab hajxy hijty ngudiunäm. Tu'udägóoyäm hajxy hijty. Hanaxiä haxøøg ca'a hoybä hajxy hijty nhadsøjcäm. Haxøøg hajxy hijty njäya'ayhájätäm. Hadsojtwiinmahñdy hajxy hijty nyaghjítäm. Xxiøøghájtäm ja'a cu'ug hajxy hijty. Hamñ haxøpy hajxy hijty nmiimähán nmiimägó'owhájätäm. ⁴⁻⁵ Pero mänitä Dios yajwiingähxø'ocy coo hajxy xñähxú'utsäm, møød coo hojiot jiaanč tehñ miøødä. Mänit hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm coo hajxy jaduhñ xñähxú'utsäm, ca'a jie'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy tøø ngudiunäm. Jaduhñ hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm coo hawinjemyjoot coo hawinjemywyiinmahñdy hajxy xmióoyäm, møød coo ja'a Dioshøpírítu hajxy xyageem xyajtagátsäm. ⁶ Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhñä Dios ja'a yhEspírítu hajxy møj may xmióoyäm. ⁷ Paadiä Dios ja'a yhEspírítu hajxy xmióoyäm, jaduhñ hajxy xpíadäacäm hawa'adstuum. Møjjä mayhajt hajxy jaduhñ xtiunäm. Møød jaduhñ hajxy xyagjyghadäänäm cøjta'axiøø nebiä Dios jiyghatiän. Jaduhñ hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm. Paady hajxy jaduhñ njøbhjxäm.

⁸ Tehñ tiøyhajt jaduhñ. Naxy miichä mäbøjpädøjc jaduhñ mdehñ miägaxp mdehñ yhané'emät coo hajxy hamuumdu'joot hoy quiuhdujthádät, ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø miäbøquiäbä. Tehngajnä hoybä weenbä hajxy tiunät. Tsoobaatp jaduhñ. Jaduhñ hajxy ñiyaghoyó'owóøjät. ⁹ Pero caj myajtagó'owät maa ja'a hønñda'agymiädia'agy hajxy naxy yajcapxiø'oyän, maa ja'a jecyquiuhdujt hajxy naxy yajtsipta'aguian, maa ja'a jecyjiäya'ay xiøø hajxy naxy yajtøw yajtøø'xän. Cab jaduhñbä capxy mädia'agy jaduhñ ñä'ägädä tuunghpaady.

¹⁰ Jii häna'c-hajxy näje'e maa ja'a tsajtøjcän, wiingjaty hajxy yajnäihixø'øy. Y coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduñ näje'e miäbøcy, tu'udägooby hajxy jaduñ. Cabä jiamiøød hajxy hoy miøødhijnä tu'ugmädia'agy. Pønjaty jaduñ wiingjaty yajnäihixøøby, mhøjäp jaduñ tähooc metsc-hooc, ween hajxy yhuuc hamoñ. Y pø cab hajxy jaduñ yhamona'añ, mäniit mga'a mämojé'owät mga'a mämayé'owät. ¹¹ Pønjaty jaduñ jatcøøby, cabä howyi-inmahñdy hajxy miøødá. Haxøögä wyiinmahñdyhajxy jaduñ. Paady hajxy haxøøgtuum piäda'aga'añii.

¹² Jímhøçhä Artemas nguexa'añ maa miichän. Coo ja'a Artemas jaduñ quia'a yajnäbaadó'owät coo jim ñøcxät, mäniitøçhä Tíquico mäbøcy jim nguexät. Coo jim miédsät, mäniitøch miich jim nøcxy xpiaady Nicópolis. Jímhøch nhida'añ høxtä coo tøøchpä ñáxät. Mhuuc hadø'ødsäp jaduñ. ¹³ Jimä Apoloshajxiäda'a wiädity Creta møødä Zenas, ja'a cuhdujtyajnäihixøøbiä. Coo hajxy hänajty tiu'ubøga'añ, mäniit miich cøxiä wiinä mmó'owät tijaty hajxy hänajty yajmaajjadaamby. ¹⁴ Jaduñä njamiøødhajtäm myajwiinxiic myajwiingapxó'owät coo ja'a hoyba weenba hajxy tehngajnä tiünät, ween hajxy jaduñ piuhbety pøñ hänajty yajmaajjajp. Cab hajxy ñä'ä nuuxhó'ogät.

¹⁵ Ja'a njamiøødhøch hajxy yaa xmiøødhijpä, xyhaagä yajpoo'xp miich jaduñ. Huuc tuñä mayhajt, huuc yajpoo'x ja'a høøchcøxpä pønjaty højts jim xchojp xpia'häyoob ja'a Diosmädia'agyquixøpä. Ween mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt xmio'oy nägøxiä. Amén.

Filemón

¹ Høøch hääda nocy njahby, høøch Pablohajpä. Tsumyčhänäabiöch cham je'eguiöxpä coohä Jesucristo miädia'agy nyajwa'xä. Haa ja'a hermano Timoteo, tu'ugwiinnámhñdyhöch xmiøødhity cooh hääda nocy njaay. ² Miich Filemón, miich hääda nocy nyajnáguexaamby. Hoy hajxy nničhojce nnibia'häyöowäm coo hajxy nduunmüjcäm ja'a Jesucristocøxpä. Nyajpoo'xyp højts ja'a hermana Apiahajpä. Jaduhñ je'e njuø'øy nebiä hamdsoo puhdo'oxypän. Njaanä yajpoo'xyp højts ja'a hermano Arquipohajpä. Quipxy højts je'e xmiøødtuumbä maa højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xiän. Nägøxiä højtsä jäya'ay nyajpoo'xy ja'a hajxy jim mejtspä maa miichä mdøjcän, ja'a Diosmädia'agy hajxy mæbøjpä. ³ Ween mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmiø'oy møødä Jesucristo. Ja'a Dios hajxy nDeedyhajtäm. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindøñhajtäm.

⁴ Naaghöoc-høchä Dios nba'ya'axy, ngapxpaatypøch miichä mxøø, Filemón. Nnämäabiöchä Dios: "Dioscujú'uyäp", coo miich hoy mjaanč tehñ tiuñ. ⁵ Tøøch nmädoyhaty coo miichä Jesucristo miädia'agy hamuumdu'joot tøø mmæbøjcä. Jaduhñhöch tøø nmädoyhajpä coo miichä jäya'ay mjaanč tehñ chocy mjaanč tehñ pia'häyoy, ja'a Diosmädia'agy hajxy mæbøjpä. ⁶ Coo miichä Diosmädia'agy hamuumdu'joot tøø mæbøcy, paady miichä hojioot mjaanč tehñ miøødä, weenä jäya'ayhajxy jaduhñ jiaac tehñ wyiinjuø'øy nebiatiä Jesucristo ja'a mayhajt tiuñ ja'a højtsøxphajtäm. ⁷ Mägu'ughajpä, jaanč tehñ jiootcüc-høch jaduhñ nnijäwø'yii coo miichä jäya'ay tøø mjootcapxmøcpøcy, ja'a Diosmädia'agy hajxy mæbøjpä. Paady miich jaduhñ tøø mjootcapxmøcpøcy coo miich mjaanč tehñ chocy mjaanč tehñ pia'häyoy.

⁸⁻¹⁰ Høøch Pablo, tøøch nmäjaanä. Chámhøch jaduhñajtä ndsumyčhänä'ay ja'a Jesucristo miädia'agyquiøxpä. Huuc møødhatä hojioot ja'a høøchcøxpä. Miich nmänuu'xtaacypy coo miichä mayhajt cu mduuñ ja'a Onésimocøxpä. Coo miichä hojioot mjaanč tehñ miøødä, páadyhöch miich jaduhñ nmänuu'xta'agy, höyhøchä Jesucristo cuhdajt tøø xjia mo'oy cooch miich nhané'emät. Jaduhñhöch ja'a Onésimo njuø'øy nébiøch nhamdsoo huungpän, je'eguiøxpä cooch je'e ja'a Diosmädia'agy jaduhñ tøø nyajmæbøcy yaa maach yaa ndsumyčhänä'ayän.

¹¹ Cahnä ja'a Onésimo hänäjty jim piäyø'øgyñä maa miichän, cab miich mmädia'agy hänäjty xquiuudiunaä. Cab hänäjty tiuna'añ. Pero coo yaa tøø miech maach høøchän, jaanč tehñ yhöyhøch yaa xmiøødtuñ. Jaanč tehñ yhoy miich xmiøødtunaambä. ¹² Nguejxtägatsaambioch jim maa miichän, höyhøch yaa nja tsoy hamuumdu'joot. ¹³ Jaduhñhöch nja mänaañ cooch cu xmiøødmähmøøyy yaa maach yaa ndsumyčhänä'ayän. Cu xpiuhbéjtyhöch jaduhñ maa miichcøxpän. Ja'a Diosmädia'agyquiøxpøch cham ndsumyčhänä'ay. ¹⁴ Páadyhöch ja'a Onésimo jim nguejxtägatsa'añ maa miichän, cábøch nnajuø'oy pø mmäna'anaamb miich jaduhñ coo yaa cu miähmøøyy. Pø mdunaambiä mayhajt jaduhñ, ween hamdsoojoot mdúnät; ca'a yhadispiä, ca'a yhajootma'adä; ca'a tii mnajtshäyowø'øy. ¹⁵ Wehñdä Dios jaduhñ tøø miäna'añ coo jim piäyø'øgät maa miichän, coo yaa yhidät paquiä maach høøchän. Hix, tøø ja'a Diosmädia'agy yaa miæbøcy. Y coo jim ñøcxtägätsät maa miichän, cab jaduhñ mänaa xpiuhwa'adsaannä. ¹⁶ Moonsä miich Onésimo hijty mwa'añ. Pero coo jim ñøcxtägätsät maa miichän, jaduhñ miich mjuø'owa'añ neby hamdsoo huch neby hamdsoo puhya'aybän. Jaduhñ miich mdsogaambä nébiøch høøch ndsoquiän. Maas hanaxiä miich mdsoga'añ. Hix, maas hoy miich mmädia'agy xquiuudiunaänänä. Ximnät mijts jaduhñ tu'ugymädia'agy mhidaannä ja'a Jesucristocøxpä.

¹⁷ Tøyhajt højts nnijootpaatäm. Tunxä mayhajt jaduhñ. Tsøc Onésimo jaduhñ møødnijootpaatäm neby højts nnijootpaatäm. ¹⁸ Pø tøø miich xñägädieeø'øy hoy ñeippiä, pø xmiänuu'xyhajp miich jaduhñ, høøchä ngüentä jaduhñ. ¹⁹ Høøch nyajnáhwa'adsaamby mäduhñtiä xmiänuu'xiä. Tøyhajt jaduhñ. Hamdsoo cø'øhäämhøch hääda nocy jaduhñ njaay; jaduhñ miich tøyhajt mmoødhädät cooch nga'a hønñda'agy. Y jim miich ceuentä mmoødäbä maa høøchcøxpän. Hix, høøch miich jaduhñ tøø nyajmæbøcy ja'a Diosmädia'agy. ²⁰ Mägu'ughajpä, coo ja'a Onésimo jaduhñ mmoødnijootpaadøød, jaduhñ miich myajcähxø'øga'añ cooch miich tøyhajt xjiaanč tsoy. Tunxä mayhajt jaduhñ. Hix, näguipxy højts ja'a Jesucristo jaduhñ mmoødhajtäm tu'ugmädia'agy.

²¹ Hamdsoo cø'øhäämhøch cham njaay. Nnajuøøbioch jaduhñ cooch miich ja'a nmädia'agy xquiuudiunaänä nébiøch cham tøø nnäma'ayän. Njaanä najuøøbioch jaduhñbä coo miich hojioot mjaanč tehñ miøødhada'añ ja'a Onésimocøxpä. ²² Chámhøch mayhajt tu'ug nmäyujwa'anangombä. Høøch maadaact hahixøødiäacäc. Pa'ya'ax ja'a Dios hajxy cooch ween xyajpædsømy pujxtøgooty. Mäníthøch jim nnøcxät maa mijtsän.

²³ Xyajpoo'xp mijts ja'a hermano Epafrashajpä. Yaač jaduñ xmiøødtsumy'Chäna'ay ja'a Jesucristo miädia'agyquiøxpä. ²⁴ Xyhaagä nä'ä yajpoo'xp mijts ja'a hermano Marcoshajxy, møødä hermano Aristarco, møødä hermano Demas, møødä hermano Lucas. Xyhaagä nä'ä møødtúmbøch hajxy yaa ja'a Diosmädia'agyquiøxpä.

²⁵ Weenä Jesucristo hoyhajt weenhajt hajxy xmio'oy coo jaaya'ay hajxy jaduñ mmøødhity tu'ugjoot tu'ugjuøhñdy. Amén.

Hebreos

¹ Jecy ja'a Dios quiuguexy queiejy maa højts nhaphájtám maa højts ndeedyhájtám. Diosmädia'agy-yajwa'xpá hajxy queiejxá. Mayhooc hajxy queiejxá. Madiu'u hajxy miädiaacy. ² Tøø ja'a Dios ja'a yHuung hajxy yaa xyajnäguéjxám hädaa yaabá naaxwiin. Cahnä jiegeø'oy coo yaa tøø yhoy. Je'e ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø xjiaac hawáañám. Jequiän je'eduhñ wyiinguejxá coo ja'a xøøwiin naaxwiin yhädiúnát cøxiä møødä xøø, møødä po'o, møødä madsa'a. Mänit yajnähdijjá coo yhané'emät. ³ Jadhunä Dios yHuung miøjjä jiaančhä nebiä Diosän. Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy hajxy yhity. Jim hajxy yhané'emy cøxp chaads hädaa yaabá naaxwiin. Tøø højts hoy xñähho'tuütám. Tøø ja'a nbojpä ngädieeyhajxy xyajnähwáatsäm. Mänit jim ñcxtägajch tsajpootyp maa ja'a Diosän. Jim je'eduhñ yhanehmbä jäda'anäbaadyñä.

⁴ Ja'a Dios yHuung, maas møj ja'a cuhdujt miøødä quejee ja'a Dios mioonsä ja'a tsajpootypähajxy miøødä, je'eguiøxpä coo je'e Dyios yHuungä. ⁵ Cabä Dios ja'a mioonsä mänaa ñäma'ay:

Miichhöch jäda'a ndehñ yHuunghadaamby.

Ni mädyii mioonsä quia'a nänømy:

Yø'øjøch jadhun x'Tieedyhadaamby;

nHuunghadäämbiøch yø'øduhñ.

⁶ Coo ja'a Dios ja'a yHuung yaa queiejy hädaa yaabá naaxwiin, mänitä Dios miänaañ:

Wéenhöch nHuung xwyiingudsähgøøyyä ja'a nmóonsøchhajxy, ja'a hajxy jim tsajpootypä.

⁷ Paquiä Dios ja'a miädia'agy quiudiünäxä ja'a mioonsähajxy, nebiä pojtägoy wiäditiän, nebiä padooyy wiäditiän. ⁸ Pero ja'a yHuung, je'eduhñ ñämaayy:

MDioshajp miich, homiänaajä miich mhane'emy;

homiänaajä miichä tøyhajt myega'añ.

⁹ Mdsojpy miich ja'a tøyhajtpä;

cabä haxøøgpä mdsocy.

Maas mootcujc-höch miich nyaghity quejee ja'a nmóonsøchhajxy, ja'a hajxy jim tsajpootypä.

¹⁰ Jadhunä Dios jiaac mänaambä:

Miich jecy mhädiuun ja'a naaxwiimbä møødä tsajpootypä.

¹¹⁻¹² Cuhdägoyyaambä naaxwiimbä møødä tsajpootypä;

tägatsaamb jadhun; jadhun jiada'añ néjjiämä wit coo tiujnä;

caj tiuungpaadaañä. Pero miich, cøjxta'axiøø miich mhida'añ;

caj miich mjyghajt mänaa quiøxa'añ.

¹³ Cabä Dios ja'a mioonsä mänaa ñäma'ay:

Yaač miich xmiøødhané'emät. Caj miich mmädsip myajmäjäda'aga'añ.

¹⁴ Ja'a Dios ja'a mioonsähajxy ja'a tsajpootypä, jadhun mäwiinäts hajxy je'e nebiä pojjän. Cab hajxy quiähxøøgy. Dios jadhun quejxp coo hajxy piuhbedät pønjataiä Dios piäda'agaamby hawa'adstuum.

2

¹ Tsipcøxpä Diosmädia'agy hajxy nyajcopcøøyyämät, ja'a hajxy tøø nmädöowämbä; jadhun hajxy nga'a tu'udägöoyämät. ² Haa ja'a Diosmoonsähajxiä, ja'a tsajpootypä, jequiänä Diosmädia'agy hajxy yaa yajcädaacy hädaa yaabá naaxwiin. Tøyhajt ja'a Diosmädia'agy jadhun; pønjaty ca'a cudiuumb, haxøøgtuum hajxy miähmø'owa'añ. ³ Møjcuhdujtmøødä Jesucristo. Hamdsoo hajxy je'e hoy xyhawáañám neby hajxy nnähwáatsämät. Haa ja'a hajxy jayøbajt mäddöowäbä, tøjjaj ja'a mädia'agy jadhun maa hajxy je'ejan. Mänit højts jadhun xyhawaandägäjtäm. Coo ja'a mädia'agy hajxy nga'a yajtuunämät, cab hajxy jadhun nnähwáatsämät. ⁴ Madiu'u ja'a Dios ja'a hijxtahnd tøø yajcähxøøgy, ja'a hoy-yagjuøøñajatyä; jadhun hajxy nmäböjcämät coo ja'a miädia'agy tiøyhajtä. Tøø ja'a yhEspiritu hajxy xyajnäguéjxám coo hajxy jadhun xpiuhbedäänám mädyijaty tuung hajxy xmiøöyäm. Jadhunä jioot chocy.

⁵ Haa ja'a Dios mioonsähajxiä, ja'a tsajpootypä, cabä Dios jadhun tøø miäna'añ coo hajxy yhané'emät mänaa ja'a naaxwiimbä hänäjty wyiimbida'añän. ⁶ Jiiby jadhun myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Dios, tiiguiøxpä ja'a jäya'ay coo mjahmiejsta'agy, coo mbuhbety.

⁷⁻⁸ Maas møc ja'a mmoonsä cuhdujt hijty tøø mmo'oy quejee ja'a jäya'ayhajxy.

Pero mänitä jäya'ay møjcuhdut mmooy coo cøxiä yhané'emät tijaty miich tøø mbäda'agy.

Jadhunä Dios ja'a jäya'ay piäda'aga'añ møj jaanč, coo jadhun ween wyiingudsähgøøyyii.

Coo ja'a Dios jadhun hamdsoo miänaañ, jadhunä tøyhajt hajxy nmøødhájtám coo ja'a

møjcuhdajt hajxy tøø xmiøooyäm coo hajxy cøxiä nhanéhämämät. Pero cajnä quiähxø'ogyñä coo hajxy cøxiä nhane'emaanaäm. ⁹ Jaduhnä Jesucristo, mänaa yaa yhiitiän hädaa yaabä naaxwiin, cabä cuhdajt hijty jiaty møødä nebiä Dios mioonsähajxy miøødän, ja'a hajxy tsajpootypä. Mänitä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutämät nägøxiä, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy xchöjcam. Coo ja'a Jesucristo yho'cy, paadiä møj jaančh piädaacä, paadiä møjcuhdajt miooyä coo yhané'emät.

¹⁰ Paadiä Dios cøxiä wiinä piädaacy, weenä jäya'ayä Dios hajxy jaduhn wyingudsähgø'oy. Chojpiä jioot jaduhn coo ja'a yhuunghajxy jim yhidät nägøxiä maa je'ejan, pønjatia miädia'agy maböjcap. Y jaduhnä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo quiumädöwät ja'a højtscøxpä. Jiaančh cuduiun je'eduhn coo hajxy xñähho'túutäm. ¹¹ Ja'a Jesucristo hajxy jaduhn xyajnáhwäatsäm. Quipxiä Dios hajxy nDeedyhajtäm møødä Jesucristo. Paadiä Jesucristo hajxy xquia'a mädsähdiuunäm. Hix, hamdsoo miänaañ coo hajxy tu'ugpuhya'ay xmiøødhjtäm. ¹² Jaduhn jii by myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Nmøødmädia'agämbiøch nbuhy'a'ayhajxy ja'a miichcøxpä.

Nguyhøwäambiøch miich jim tsajtøgooty, jim cu'ughagujc.

¹³ Jaduhn jii by myiimbä:

Ni mänäajøchä Dios xquia'a wiinhøøñ, páadyhøch nga'a tsähgø'oy.

Jaduhn wiingtuun myiingumbä:

Chaačh nhity møødhøch nhuunghajxy;

Diøshøch jaduhn xmiiooy.

¹⁴ Pøn jaduhn tu'que'ex, tu'ugjoot tu'ugnø'ty hajxy jaduhn. Jaduhnä Jesucristo hajxy tøø xmiøødhjtäm tu'ugjoot tu'ugnø'ty mänaa yaa yhiitiän hädaa yaabä naaxwiin. Paady hajxy jaduhn xmiøødhjtäm, jaduhn hajxy hänäjty xñähho'tu'udäanaäm. Jaduhnä møjcu'ugong hoy quia'a mäjädaacnä. Coo cu miäjädaacy, jaayá'ayädsä mäjaa häxøpy møød coo hajxy cu xyajtu'udägöoyäm. ¹⁵ Coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmaböjcamät, cabä nho'og hajxy jaduhn ndsähgøøyyänät. Pøn jaduhn ca'a maböjp, je'eds ja'a yho'og tsähgøøy mädu'fütia jia jugyhaty. ¹⁶ Coo ja'a Jesucristo yaa yhooy hädaa yaabä naaxwiin, ja'a Abraham yhap yhoc-hajxy yajnäguejxä, neby hajxy jaduhn piuhbedøøjat. Ca'a Dyiosmoonsähajxiä yajnäguejxä, ja'a tsajpootypä. Tøyhajt jaduhn. ¹⁷ Y paadiä Jesucristo yaa hoy jäya'ayhaty neby højtsähjtäm; jaduhn hajxy hoy xñähgapxtúutäm maa ja'a Diosän; jaduhnä nbojpp nägäieey hajxy hoy xñähho'túutäm. Hojioot ja'a Jesucristo miøødhajpy. Pedyii jaduhn quidiuun. ¹⁸ Hoyyä Jesucristo jia tsaachpøjcy, cabä møjcu'ugongä miädia'agy yajtúunäxä. Y coo ja'a møjcu'ugong hajxy hänäjty xjia wi'i yajtu'udägöoyäanaäm, xpiuhbèjtäm ja'a Jesucristo hajxy jaduhn je'eguiøxpä coo ja'a møjcu'ugong miädia'agy quia'a maböjcxä ja'a Jesucristäm.

3

¹ Hermanodøjc, tøø ja'a Jesucristo ja'a nbojpp ngädieey hajxy xyajnáhwäatsäm. Tøø ja'a Dios hajxy xyajnáhdijäm coo ja'a miädia'agy hajxy nmaböjcamät. Tsögä Jesucristo hajxy jahmiejtsäm; høxtahmäs højts ja'a Dios yaa xyajnäguejxäm. Jaduhn hajxy njahmiejtsämät coo hajxy jim xñähgapxtúutäm maa ja'a Dioswiinduumän. ² Haa ja'a Moisésä, pedyii je'e jecy quidiuun maa ja'a Dios ja'a tiøjcän. (Je'eduhn nänøømby ja'a judioshajxy.) Jaanä jaduhnä Jesucristo pedyii quidiuumbä coo wyinguejxä coo højts jaduhn xñähgapxtúutämät. ³ Maas hoy jaduhn coo ja'a Jesucristo hajxy nwiingudsähgøøyyämät quejee ja'a Moisés. Høxtahmäsä tøjcojpä, je'eds jaduhn wiingudsähgøøyyäp; cabä tøjc jaduhn wyingudsähgøøyyii. ⁴ Cabä tøjc hamdsoo quiojy; häna'c jaduhn cojp. Pero ja'a Dios, cøxiä je'eduhn piädaacy tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin møødä jim tsajpootyp. ⁵⁻⁶ Ja'a Moisés, jayøjpä tøyhajt jaduhn miädiaactsohñ mädyii ja'a Dios hänäjty jucy quiapxtøwaamby. Pedyii ja'a Moisés quidiuun maa ja'a Dios ja'a quiu'ugän. Pero cabä møjcuhdajt miooyä nebiä Jesucristo miøødän. Hix, ja'a Jesucristo, ja'a Dios yhamdsoo Uung je'e. Y pedyii jim quidiuun maa ja'a Dios ja'a quiu'ugän. Pero ja'a Moisés, jaduhn je'e yhiyty nebiä moonsän. Coo hajxy hamuumdu'joot nmaböjcamät, coo ja'a Jesucristo hajxy jootcujc njøbhjxämät coo hänäjty miejstägatsa'añ, mänitä Dios hajxy nägøxiä xquiu'ugnäböjcamät.

⁷ Jaduhn jii by myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Cooch nmädia'agy hajxy jäda'anäbaady xmiädöowät,

⁸⁻⁹ hamuumdu'joot hajxy jaduhn myajtünät.

Haa ja'a jecyjiäya'ayhajxiä, ja'a mijts mhap mdeedyhajxiä, cábøch nmädia'agy hajxy jecy xyajtuunä, høyhøch hijxtahnd may nja yajcähxø'cy, mänäajøch hajxy jecy nya-jwädiitiän pactuum juxychägui'xjomøjt.

Cooch nmädia'agy hajxy xquia'a maböjcä, páadyhøch hajxy nyajcumädooy.

¹⁰⁻¹¹ Xyagjootmädiägøøyhøch hajxy je'e. Mänitøch nmänaañ:

“Tøø hajxy jaduhn mdü'udägoonä. Cábøch nmädia'agy hajxy xyhabøgaanä.

Tøyhajt jaduñ, cáboch mijts jim nyajmedsaannä maach mijts hijty nyajpoo'xa'añän." Jaduñä Dioshespíritu miánaañ nyya ja'a Diosmädia'aguiän.

¹² Hermanodøjc, mnigwieendähadójäp hajxy nebiä Diosmädia'agy hajxy mga'a najtshixó'owät; jaduñ hajxy mga'a tu'udägóyyät. Jujcy ja'a Dios; ca'a jiaduñnä nebiä jäya'ayhajxy yaabä Dyioshajpiän. ¹³ Pero mäduññiti hajxy mjugyhaty, mniguiapxmxócpögóøjäp hajxy jabom-jabom, neby hajxy jaduñ mga'a tu'udägóyyät. ¹⁴ Coö hajxy tehngajnä nmäbójcämät, neby hajxy tøø nmäbøjtsóhñäm, mänitä Jesucristo hajxy jim xmiødhtëjtämät tsajpootyp.

¹⁵ Jaduñ jii by myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: Coö ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädówät jäda'anäbaady, hamuumdu'joot hajxy myajtúnät. Ja'a jecyjiiäya'ayhajxy, cabä Diosmädia'agy hajxy jecy miäbójcy.

¹⁶ Jimä Moisés ja'a jäya'ay hoy wioobädsomy Egiptonaaxooty; je'eds hajxy jecy ca'a mäbójc ja'a Diosmädia'agy, hoy hajxy hänajty tøø jia mädooy. ¹⁷ Je'eds hajxy hoy tiu'udägóñä. Jim hajxy hoy quioxy ho'nä pactuum. Je'edsä Dios hoyhoy näjootmayhajt juxychägui'xjomøjt. ¹⁸⁻¹⁹ Je'edsä Dios jaduññä maayy coö quia'a yajmedsaannä maa hijty jaduñ yajpoo'xa'añän, je'eguiøxpä coö hajxy hänajty quia'a mäbøcy.

4

¹ Tsög hajxy nigwieendähjätäm; jaduñ hajxy nga'a tu'udägóyyämät. Coö hajxy ndu'udägóyyämät, cabä Dios hajxy jii by xyajtägóyyämät maa hajxy xyajpoo'xäänäm. Tøø hajxy hijty xyajwiinwaanóyyäm coö hajxy jii by xyajtägó'owäänäm. ² Tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy nmädóowäm nebiä jecyjiiäya'ayhajxy jia mädooyän. Xiøøbä hajxy jaduñ jia nä'ä mädooy, cab hajxy nä'ä mäbójcy. ³ Højts, tøø højts nmäbójcäm, paadiä Dios hajxy jim xyajtägó'owäänäm maa hajxy xyajpoo'xäänäm. Jimä Dios jaduññänøomy: Coöch hajxy nnäjootmayhajty, páadyhöch hajxy nnämaayy:

"Tøyhajt jaduñ, cáboch mijts jim nyajmedsaannä maach mijts hijty nyajpoo'xa'añän."

Coö ja'a Dios ja'a naaxwiimbä yhädiuumbädøoyy, mänit jaduñ pío'xnä. ⁴ Jii by jaduñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Mänitä Dios hoy pío'xnä ja'a miäjuxtujxøøbä, coö ja'a naaxwiimbä hänajty tøø yhädiuumbädøøñä.

⁵ Wiingtuumä Dios miánaangombä:

Cábøch hajxy nyajmedsaannä maa ja'a poo'xtaactän.

⁶ Ja'a jecyjiiäya'ayhajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy jayøbajt ja mädoowäbä, cab hajxy nä'ä yajtuuñ. Paady hajxy jim quia'a mejch maa ja'a poo'xtaactän. Pero näje'ejatiä jäya'ayhajxy miedsa'añ maa ja'a poo'xtaactän. ⁷ Cujequiä Dios ja'a David yajmänaañ:

Coö ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädówät jäda'anäbaady, hamuumdu'joot hajxy mmäbögät.

Je'eduhññänøomy coö hajxy jäda'anäbaady jim ndägóyyämät maa ja'a poo'xtaactän. ⁸ Coö ja'a Josué ja'a judiøshajxy jecy wioomejch maa ja'a Palestinanaaxootiän, cabä poo'xtaact hajxy nä'ä paaty. Paadiä Dios jaduñ miäna'añ coö højts jäda'anäbaady ndägóyyämät maa ja'a poo'xtaactän. ⁹ Jimnä ja'a poo'xtaact yhytiñä maa ja'a Dios ja'a quiu'ughajxy tiägó'owa'añän. ¹⁰ Pøñ jim tägøby maa ja'a Dios ja'a pío'xtaactän, jim jaduñ pío'xäänä nebiä Dios pío'xnän mänaa ja'a naaxwiimbä hänajty tøø yhädiuumbädøoyän. ¹¹ Tsögä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mäbójcäm; jaduñ hajxy hoy ndägóyyämät maa ja'a Dios ja'a pío'xtaactän. Cabä Diosmädia'agy hajxy nnajtshixóyyämät nebiä jecyjiiäya'ay hajxy jiatcøoyän. Cab hajxy miäbójcy, paady hajxy jim quia'a tägøoyy maa ja'a poo'xtaactän.

¹² Ja'a Diosmädia'agy, tuumnä je'eduhñ. Mäjaamødnä je'eduhñ. Ja'a Dios hajxy xyajcähxó'cäm ja'a miädia'agyhaam pø nmøødhjätäm ja'a howyiniimahñdy hajxy, pø caj. ¹³ Caj tii hayu'uch hamee'ch mnä'ägädä túnät. Tsipcøxpä Dios ja'a nwiinmahñdyhjäjtäm hajxy nägøxiä xyhyxyhjäjtäm neby hajxy njäya'ayhjäjtäm pø hoy, pø ca'a hoy. Pø cab hajxy hoy njäya'ayhjäjtäm, mänitä Dios hajxy haxøøgtuum xpiäda'agaañäm.

¹⁴ Ja'a Jesucristo, ja'a Dioshuung, tøø jim quioody Dioswiinduum. Jim højts xñähgapxtúutäm. Paady, tsögä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot panócxäm. Cabä wiinghänäc hajxy pøñ xñähgapxtúutäm jim Dioswiinduum. ¹⁵ Näjuøøbiä Jesucristo neby hajxy yaa ndsaachpójcäm hädaa yaabä naaxwiin. Hix, tøø je'e yaa jiiäya'ayhaty neby højts yaa njäya'ayhjäjtäm. Tøø jia yajtägoyya'añii ja'a mõjcu'ugóngäm, neby højts xjia wi'i yajtägoyyaanämbä. Pero cabä Jesucristo mänaa tiu'udägoy. ¹⁶ Tsögä Dios hajxy pa'yäxäm hamuumdu'joot. Xhöjçäm Dios hajxy. Miøødhajpiä hojiot je'eduhñ maa højtshtëjtäm. Xpiuhbëjtäm hajxy jaduñ coö højts tii nyajmaajiäjtämät.

5

¹ Ja'a teedywiindooñhajxy, ja'a hajxy jim tuumbä maa ja'a judiøs chajtøjc-hajxiän, jaduñ hajxy piäda'agyiñ coö ja'a cu'ug hajxyñähgapxtú'udät maa ja'a Diosän, møød coö hajxy

cøxiä quiyoxó'owät, møød coo animal hajxy yoxät, weenä cu'ug ja'a piojpa quidiieey hajxy jaduhñ ñähwa'açh quihwa'wa'açh, ²⁻³møød weenä yhamdsoo pojpa yhamdsoo cädieey ñähwaatsnä. Hiç, jäya'ayhajp ja'a teedyhajxy neby højtshájtäm. Jimä piojpa quidiieeyhajxy je'ebä. Paady hajxy mee'xxieemy miägaxpy yhane'emy pønjaty ca'a najuøøby, pønjaty tu'udägooby.

⁴ Cabä teedyhajxy hamdsoo nibiäda'agyii. Dios hajxy jaduhñ pädaacp nebiä Aarón jecy piädaacän. ⁵ Ni ja'a Jesucristo hamdsoo quia'a nibiädaacä nebiä teedywiindsønän. Ja'a Dios jaduhñ pädaac. Jaduhñä Dios ja'a Jesucristo ñämaayy:

Miiçhøch jäda'a ndehm yHuunghadaarmby.

⁶ Wiingtuumä Dios jaduhñ miänaañ:

Cøjxta'axiøø miiçh mduna'añ teedy nebiä Melquisedec jecy tiuunän.

⁷ Ja'a Jesucristo, mänaa yaa yhtiän hädaa yaabä naaxwiin, mäniä Dios møc pia'yaaxy. Jøøby hänäjty. Miänuu'xtaac ja'a Dios coo piuhbedøøjät mänaa hänäjty yho'oga'añän. Wyiingudsähgøøbiä Dios hänäjty je'e, paadiä miädia'agy miädöowäxä. ⁸ Høyyä Jesucristo jia Dioshuungä, quidiuunä Tiedy miädia'agy coo chaachpøgät. ⁹ Coo miee'xtujcy mänaa chaachpøquiän, xyajñähwaätsäm ja'a nbojpa ngädieeyhäjtäm hajxy jaduhñ pønjatä miädia'agy mabøjçap. Cøjxta'axiøø hajxy hodiuum xyahidäaänäm. ¹⁰ Mäniä Dios ja'a Jesucristo piädaacy teedywiindsøn nebiä Melquisedec jecy tiuunän.

¹¹ Madiu'u mijs ts hädaaduhmbä nja wi'i yajmøødmädia'aga'añ tsipjaty, pero caj mijs mwiinjuø'owa'añ. ¹²⁻¹³ Tøø jiegøøñä mänaa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmabøjtsooñän. Hahixøøby hijty jaduhñ coo wiinghäna'c hajxy myajñähixøøñät. Pero jaduhñ mijs tøø mjaty nebiä naamdägø'oybän. Caj mijs ja'a Diosmädia'agy ja'a tsipjatypä mjada'añ. Je'enä hajxy mhabøcyñä ja'a cajpä chipjatiä. Cahnä hoguiuhdujt hajxy mhabøcyñä. ¹⁴ Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiünät, mäniä tsipjatypä hajxy jaduhñ mwiinjuø'owät; y coo ja'a hoguiuhdujt hajxy tehngajnä mbanøcxät, mäniä hajxy mnajuø'owät mädyii hänäjty hoguiuhdujt, mädyii hänäjty haxøøgcuuhdujt.

6

¹ Tøø mijs ja'a mädia'agy mayhooc mmädy ja'a Jesucristocøxpä, ja'a cajpä chipjatiä. Tøø hajxy mmädy coo ja'a mhaxøøgcuuhdujt hajxy mnajtshixø'owät, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmabøgät. ² Mnajuøøby hajxy tii hajxy coo tøø mnäbety, tii hajxy coo tøø mgø'oniñähgabyii. Jaduhñ hajxy tøø mmädy coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiuypjøga'añ, coo ja'a Dios ja'a haxøøgiäya'ayhajxy yajtsaachpøga'añ cøjxta'axiøø, coo ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ. ³ Pero tsögä Diosmädia'agy hajxy pedyii jaac habøjçäm, pø chojpiä Dios jioot jaduhñ.

⁴⁻⁶ Pønä Diosmädia'agy najtshixøøby, høyyä Diosmädia'agy tøø jia wiinjuøøñä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, høyyä piojpa quidiieey tøø jia yajñähwaätsäxä ja'a Jesucristäm, hoy tøø jia puhbeyjiäm ja'a Dioshespiritu, hoy jia najuø'oy coo ja'a Dios ja'a miäjaa quixa'añ, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ ñajtshixø'owät, cab hajxy hoy miäbøgaanä. Jaduhñ hajxy yajcähxø'ogy coo ja'a Dioshuung hajxy yagho'tägach, coo hajxy ñäxi'igy hijxwiinduum. ⁷ Pønä Diosmädia'agy hoy cudiuumb, quiumaabä Dios jaduhñ. Jaduhñ mäwiinätš hajxy je'e nebiä hoñaaxän. Coo tiu'uy, mäniä høyyiijä jaduhñ tøømbety, tijaty tøø piäda'agyii, y quiuunuu'xypä Dios jaduhñ. ⁸ Pøn høy ca'a cudiuumb, haxøøgtuum jaduhñ ñä'a nøcxø'owaambä. Jaduhñ mäwiinätš je'e nebiä naax ca'a hoybän, maa haagä haupty tiøømbetiän. Ño'py hajxy jaduhñ.

⁹ Hermanodøc, hoy mijs naamnä weenjaty tøø nja hadsähgø'oy, nnajuøøbiøch jaduhñ coo mijs ja'a Dios jaançh tehñ yhoyp xpiuhbeda'añ, je'eguiøxpä coo ja'a mbojpa mgädieey hajxy xyajñähwaatsä. ¹⁰ Jaançh tehñ yhojiäya'ay ja'a Dios jaduhñ. Jiahmiejch jaduhñ coo mijs hoy mgudiunñ, coo mijsä hermanodøc tehngajnä mbuhbety, je'eguiøxpä coo mijsä Dios mjahmiech. ¹¹ Jaduhñhøch njoot chocy coo hajxy hoy mgudiünät mäduhñtiä hajxy yaa mjogyhaty hädaa yaabä naaxwiin. Mäniä hajxy jim mnøcxät tsajpootyp nebiä Dios hajxy tøø xñäma'ayän. ¹² Cab hajxy mnänuuxø'owät. Jaduhñ hajxy mgudiünät nebiä jäya'ayhajxy jecy quidiuunän, ja'a hajxy jim tøøbä ñøcxäbä tsajpootyp. Ja'a Dios jaduhñ yajwiinwaanøøyy coo hajxy jim ñøcxät, je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty hoy miäbøcy tehngajnä.

¹³⁻¹⁴ Jéquiänä Dios ja'a Abraham yajwiinwaanøøyy: "Tøyhájtøch miiçh nbuhbeda'añ. Nyajpu'uwaambiøch nyaghi'igäambiøch miiçh." Hamdsoo cuhdujtcøxpä Dios jaduhñ miänaañ. Hiç, caj pøn møjcuuhdujt miøødä nebiä Dios miøødän. ¹⁵ Yajtøjijätä Dios jaduhñ nebiä Abraham yajwiinwaanøøyyän, je'eguiøxpä coo Abraham hänäjty tehngajnä miäbøcy. ¹⁶ Ja'a Dioscøxpä jäya'ayhajxy hamuumdu'joot jaduhñ waambaty miäna'añ; y coo hajxy jaduhñ miäna'añ hamuumdu'joot, cab jaduhñ pøn waamb miänaanä. Tødiägøøby jaduhñ. ¹⁷ Paadiä Dios jaduhñ miänaañ: "Tøyhájtøch tøø nyajwiinwaanøø'oy cooçh nbuhbeda'añ",

neby hajxy jaduhñ ñajuø'owät coo hajxy tøyhajt piuhbeda'añii, coo ja'a Dios ja'a wyiinmahñdy ni mänaa quia'a yajtägatsa'añ. Hamdsoo ja'a Dios jaduhñ miänaañ. ¹⁸ Jaduhñdsä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo ja'a Dios ni mänaa quia'a hõhnda'agy. Jaduhñdsä tøyhajt hajxy hoy nmøødhajtäm coo hajxy homiänaajä xpiuhbedäänäm coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbõjcämät. ¹⁹⁻²⁰ Jimä Jesucristo hajxy xñähgapxtuütäm tsajpootyp. Je'e jim tuumb teedywiindsõn nebiä Melquisedec jecy tiuuhñän. Cõjxta'axiøø ja'a Jesucristo jim tiuna'añ tsajpootyp. Jaduhñä tøyhajt hajxy hoy nmøødhajtämät coo hajxy jim homiänaajä xyghidäänäm.

7

¹⁻² Coo ja'a Abraham ja'a reyhajxy hänajty hoy tøø yagho'ogy, mänaa hajxy hoy chiptuñän, mänitä Melquisedec hoy miøødnijõcubaadø'øyii. Mänitä Melquisedec miänaañ cooc ja'a Dios ja'a Abraham hänajty piuhbeda'añ. Mäduhñtiä ja'a Abraham hänajty tøø piaady maa hänajty hoy tøø chiptuñän, majc-hit jaduhñ piädaacy tu'cuhdujty. Mänitä Melquisedec piuhmooyy ja'a tu'hitpä. Mejtstu'u ja'a Melquisedec hänajty tiuñ. Tøø ja'a Dios tsajpootypä hänajty piäda'agy coo tiünät teedy. Y gobiernä hänajty jim tuumby maa ja'a cajpt xiõhatiän Salem. Jaduhñ miädia'agytiägøøy coo hajxy jootcujc yhity. Jaduhñdsä Melquisedec xiøø miädia'agytiägøøbiä coo hoy guiõbiernähaty. ³ Cab jaduhñ põn ñä'ägädä najuø'oy põnä Melquisedec tiahajt tieedyhajt, põn yhaphajt tieedyhajt. Cab jaduhñ põn ñajuø'oy mänaa myiñ mänaa quiah, mänaa yho'cy mänaa tiägooy. Coo je'e tiuñ teedywiindsõn cõjxta'axiøø, jaduhñ mäwinäts je'e tiuñ nebiä Jesucristo tiuñän, ja'a Dios yHuung.

⁴ Cähxø'p jaduhñ coo ja'a Melquisedec mõjcuhdajt hänajty jiaançh tehñ miøødä, je'eguiøxpä coo piuhmooyy ja'a tu'hitpä, Mäduhñtiä ja'a Abraham hänajty tøø piaady maa hänajty hoy tøø chiptuñän. Y ja'a Abrahamä, mijts mhap mijts mdeedy je'eduhñ. ⁵ Y ja'a Leví yhap yhoc-hajxiä, ja'a hajxy tuumbä teediä, jaduhñ jim myiñ maa ja'a jecyquihdujtän coo hajxy piuhmo'owøøjät ja'a tu'hitpä maa ja'a majc-hitcøxpän. Ja'a miägunaaxhajxy jaduhñ yégäp, hoyyä Abraham hajxy quipxy jia møødhaphaty jia møødteedyhaty. ⁶ Pero ja'a Melquisedec, cabä Abraham hänajty jiujyhaty miägu'ughaty. Hawiing hänajty tiuñ teedy. Pero puhmooyy je'e ja'a tu'hitpä. Ja'a Abraham jaduhñ yejc, ja'a Dios hänajty tøøbä yajwiinwaanø'øyäbä coo hänajty yajpu'uwa'añ yaghi'iga'añ. Mänitä Melquisedec ja'a Abraham ñämaayy coo ja'a Abraham hänajty piuhbeda'añijäm ja'a Diósäm. ⁷ Y tøyhajt jaduhñ coo ja'a Melquisedec mõjcuhdajt hänajty jiaançh tehñ miøødä. Cabä Abraham quihdujtät hänajty miõjjä nebiä Melquisedec quihdujtän. Hix, ja'a Melquisedec jaduhñ mänaañ coo ja'a Dios ja'a Abraham piuhbedät. ⁸ Haa ja'a hajxy yaa tuumbä teedy jäda'anäbaadyñä, ho'p hajxy, hoyyä tu'hitpä hajxy jia puhmo'oyii ja'a majc-hitcøxpä. Haa ja'a Melquisedecä, jaanä puhmooyyä je'ebä, pero cabä Diosmädia'agy miäna'añ coo tøø yho'ogy. ⁹⁻¹⁰ Hoyyä Levíhajxy hijty jia tu'ñ teedy, cabä quihdujthajxy hänajty miäbaady nebiä Melquisedec quihdujtän, je'eguiøxpä coo ja'a Abraham ja'a Melquisedec ja'a tu'hitpä hänajty tøø piuhmo'oy. Ja'a Abraham, je'edsä Levíhajxy hänajty yhaphajpy tieedyhajpy.

¹¹ Pero ja'a teedyhajxy, ni mänaa hajxy xquia'a yajnähwaätsämät. Paadiä Dios ja'a Cristo quiejxy coo je'e tiünät teedy nebiä Melquisedec jecy tiuuhñän. Cabä tiuñ nebiä Aarõnhajxy tiuuhñän. ¹² Coo ja'a Dios miänaañ coo ja'a Leví yhap yhoc-hajxy quia'a tüunnät teedy, mänitä jecyquihdujtät yajtägajtspä. ¹³ Coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy, yajtägajts ja'a jecyquihdujtät jaduhñ, je'eguiøxpä coo ja'a Jesús tiuuhñ teedy, hoyyä Leví quia'a ja haphaty quia'a ja teedyhaty. ¹⁴ Hix, ja'a Judä je'e yhaphajt tieedyhajt. Y cabä Moisés waamb miänaañ coo ja'a Judä yhap yhoc-hajxy tiünät teedy.

¹⁵ Y coo ja'a Jesucristo teedy tiuñ nebiä Melquisedec jecy tiuuhñän, cähxø'p jaduhñ coo ja'a Dios ja'a jecyquihdujtät tøø yajtägajtsnä. ¹⁶ Paadiä Jesús piädaacä teedy coo cõjxta'axiøø jiugyhada'añ. Cab jaduhñ yhity nebiä yaabä teedyhajxiän. ¹⁷ Jaduhñä Dios ja'a Jesús ñämaayy:

Cõjxta'axiøø miich mduna'añ teedy nebiä Melquisedec jecy tiuuhñän.

¹⁸⁻¹⁹ Coo ja'a Moisés ja'a jecyquihdujtät hajxy xquia'a yajnähwaätsäm, paadiä Dios jaduhñ miänaañ coo quia'a tüunnät. Mänitä Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy coo hajxy hoy xyajnähwaätsämät. Mänitä Jesucristo hajxy jim xwiõonøcxäänäm maa ja'a Dioswiinduumän.

²⁰⁻²¹ Coo ja'a Dios ja'a Jesús piädaacy teedy, mänit miänaañ coo ja'a miädia'agy jiaançh tehñ tøyhajtä. Jaduhñdsä jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Ja'a Dios mänaañ coo ja'a miädia'agy jiaançh tehñ tøyhajtä; cábägä wyiinmahñdy mänaa yajtägatsa'añ:

“Cõjxta'axiøø miich mduna'añ teedy nebiä Melquisedec jecy tiuuhñän”, nõmä Dios ja'a Jesús ñämaayy.

Pero coo ja'a wiingteedy piädaacä, cabä Dios waamb miänaañ. ²² Coo ja'a Jesucristo cõjxta'axiõõ yhida'añ, jaduñä tõyhajt hajxy nmõõdhájtäm coo hajxy maas hoy xya-jñhwa'adsáañäm quejee ja'a Moisés ja'a jecyquihdujt. Cab hajxy je'e xyajñhwaátsäm. ²³ Ja'a teedyhajxy hädaa yaabä naaxwiimbä, coo hajxy yho'ogy, mäñit hajxy ñiguiuwichii. Paady hajxy may tõe tiuunnä. ²⁴ Pero cabä Jesucristo mänaa yho'ogaannä. Cõjxta'axiõõ jaduñ tiuna'añ teedy. Cabä wiinghäna'c ja'a tuung jaduñ yajmämähmõ'owa'añ. ²⁵ Cõjxta'axiõõ ja'a Jesucristo yhida'añ. Hoy jiaan'ch yajñhwa'adsaannä põñä jioot tsojp coo ñähgapxtu'udõõjät ja'a Jesucristäm maa ja'a Dioswiinduumän homiänaañä.

²⁶ Coo ja'a Jesucristo jaduñ tiuñ teedywiindsõñ, jaan'ch tehñ yhoj hajxy jaduñ xñähgapxtuütäm. Ni mänaa wiinghäna'c hajxy jaduñ xquia'a ñähgapxtuütäm nebiä Jesúsän. Cabä Jesús tii pojpä tii cädieey ñä'ägädä mõõdä. Ni põñ jaduñ quia'a mäbaady nebiä Jesúsän. Nhaagä mõõdhájtäm pojpä cädieey hajxy. Jimä Jesucristo yhiñä tsajpootyp; mõjcuhdujt jim mõiõõ. ²⁷ Haa ja'a teedywiindsõñhajxy hädaa yaabä naaxwiimbä, jabom-jabomä animal hajxy xoxy. Jadúñäc tyijy ja'a piojpä quiädieey hajxy ñähwa'ads quihwá'adsät, mõõdä cu'ug piojpä quiädieeyhajxy. Jayõjp hajxy xoxy ja'a yhamdsoo pojpä yhamdsoo cädieeguiõõpä. Mäñit hajxy jiaac xoxy ja'a cu'ug piojpä quiädieeguiõõpä. Pero cabä Jesucristo animal mänaa xoxy. Hiñ, tähooc jaduñ ñiñähdujca coo yho'cy. ²⁸ Ja'a jecyquihdujt jaduñ mänaamb coo ja'a jáya'ayhajxy tiunät teedywiindsõñ, hoyõ pojpä cädieey hajxy jia mõõdä. Mäñitä Dios cujey miänaañ coo ja'a Jesucristo tiunät teedywiindsõñ. Ja'a tõyhajtä Dios jaduñ yejc coo jaduñ miänaañ. Ni mänaa ja'a Jesús pojpä cädieey quia'a mõõdä.

8

¹ Hoorä, jadúññhõch tõe nmädia'agy coo ja'a Jesucristo hajxy jim xñähgapxtuütäm tsajpootyp. Jim jaduñ tiuñ teedywiindsõñ. Hahooyhaamby jim yhäña'ay maa ja'a Diosän. ² Jim tiuñ tsajpootyp maa ja'a tsajtõjc hoybän, ja'a Dios yhädiuunäbä. Ca'a jáya'ayä je'e hädiuun. ³ Haa ja'a hajxy yaa tuumbä teedywiindsõñ hädaa yaabä naaxwiinä, jaduñ hajxy piäda'agyii coo animal hajxy yõxät, coo hajxy cõxiä wiinä quiuoyõ'owät. Jadúñäc tyijy ja'a piojpä quiädieey hajxy ñähwa'ads quihwá'adsät. Y coo ja'a Jesucristo jim teedywiindsõñ tiuñ tsajpootyp, paady jaduñ ñiñähdujca. ⁴ Coo häxõpy yaa yhytä hädaa yaabä naaxwiin, cab häxõpy tiuñ teedywiindsõñ. Haa ja'a hajxy yaa tuumbä teediä, je'eds hajxy cuyoxõõby nebiä jecyquihdujt yhane'emiän. ⁵ Haa ja'a tsajtõjc yaabä maa hajxy tiuñänä, cab jaduñ miäbaady nebiä tsajtõjc jim tsajpootypän. Coo ja'a Moisés ja'a wittsajtõjc hñajty quioja'añ, mäñitä Dios ja'a Moisés ñämaayy: "Tsipecõxpä wittsajtõjc jaduñ mgõjät nébõch jim nyaghijxiän tunguhduum coo mnähguixtú'udät." ⁶ Tõe ja'a Dios ja'a hawiinjemybiä yajcuhdycy coo hajxy jim xyaghidáañäm tsajpootyp cõjxta'axiõõ. Haa hädaa hawiinjemybiä ja'a Dios yajcuhdújcäbä, maas hoy je'eduhñ quejee ja'a Moisés jecy yéjcäbä. Paadiä Jesucristo maas hoy tiuñ teedywiindsõñ quejee ja'a teedyhajxy, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. Ja'a Moisés jecy yéjcäbä, cab hajxy jaduñ xjiaty puhbéjtäm nebiä hawiinjemybiän, ja'a jáda'ahatypän.

⁷ Coo hajxy häxõpy xpiuhbéjtäm ja'a Moisés jecy jia yéjcäbä, cabä Dios ja'a hawiinjemybiä häxõpy tõe ñä'a yajcuhdycy. ⁸ Cabä Dios ja'a jecyjäya'ayhajxy quiumaayy je'eguiõõpä coo hajxy hoy quia'a cudiuuñ. Jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Ja'a Dios jaduñ mänaamb:
Abaadaamb jaduñ coochä jáya'ayhajxy nmõõdyajcuhduga'añ ja'a hawiinjemybiä,
ja'a hajxy jim tsänaabiä judíos-naaxooty mõõd Judábä-naaxooty.

⁹ Maas hóyhõch jaduñ nmõõdyajcuhduga'añ quejeeõõch ja'a yhap ja'a teedyhajxy nmõõdyajcuhdújcän mänäajõch hajxy jim hoy nwoobädsõmiän Egiptonaaxooty.

Cab hajxy hoy ñä'a cudiuuñ nébõch nja yajcuhdujquian.

Páadyhõch hajxy jaduhyä ñnä'ä ñähgueecnä, nõmä Dios miänaañ.

¹⁰ Coo jaduñ yhabáadät, mäñitõchä jáya'ayhajxy nmõõdyajcuhduga'añ ja'a hawiinjemybiä, ja'a hajxy jim tsänaabiä judíos-naaxooty, nõmä Dios miänaañ.

Nyajñähixõ'owáambõch nmädia'agy hajxy hoy, neby hajxy hamuumdu'joot jaduñ wyiinj-uõ'owät.

Mäñitõch hajxy jaan'ch tehñ yhoj xwyiingudsähgõ'owa'añ.

Hõõch hajxy ngu'ughadáannäp.

¹¹ Nägõxiõchä nmädia'agy hajxy xmiäbõgaanä ñämaj ñäbetiä.

Haagä mäbõgaamb hajxy jaduñ.

¹² Nyajñähwa'adsáañbõch ja'a piojpä quiädieey hajxy. Cábõchä piojpä quiädieeyhajxy mänaa njahmiedsáañänä.

¹³ Coo ja'a Dios miäna'añ coo ja'a hawiinjemybiä tõe yajcuhdycy, jaduñ miänaambä coo ja'a jecypiä quia'a tsoobaatnä, coo quia'a tunaannä.

9

¹ Jaduhnä jecyquihdujt myiimbä mädyii ja'a jäya'ayhajxy quiudiünäp maa ja'a chatjõc-hajxiän. ^{2,3} Jaduhndsä wittsajtõc hajxy jecy yhädiuun. Coo ja'a wit hajxy yaghadødujcy, metscä cuarto jaduñ hoy miähmø'oy. Tu'naḡ hoy moḡ miähmø'oy; ja'a cujpä muutsc hoy miähmø'oy. Ja'a cuarto moḡpä, je'eduhñ xøhajt "cunuu'xytiõc"; jiiibiä ceratoyohñdy hajxy yaghiyty moøðä meexä maa ja'a cunuu'xchajcaagy hajxy hñajty yuj-coñän. Ja'a cuarto muutspä, je'eduhñ xøhajt "cunuu'xytiõc maa ja'a Dios yhäña'ayän." ⁴ Ja'a orohaltar jiiiby hijt maa ja'a poom hajxy hñajty jioquiän, moøðä cuhdujtcajä; oronähwopy hñajty je'e. Jiiiby cajäjooty ja'a orotu'ts yhiyty maa ja'a manä hajxy hñajty yaghiitiän. Ja'a manä, je'edsä tsajcaagy hñajty xiøhaty ja'a Dios jecy quieéjxäbä. Jiiibiä Aaron ja'a quuihdajt yhiijpä ja'a jecy wáamäbä. Jiiibiä tsaa yhiijpä maa ja'a Dios ja'a cuhdujt jecy yuugjahyyän. ⁵ Cajänähgøxpä querubín yhäñädiuunḡayhajxy yhiyty "maa ja'a Dios yhäña'ayän." Jimä quieecthajxy quiäjõjna'ay "maa ja'a Dios pojpä cädieey miee'xiän." Cábøch ngapxtøwa'añ nebiaty hädaaduhmbä hijty tuuñ.

⁶ Coo ja'a wittsajtõc hajxy hñajty tøø quiojnä, mänitä teedyhajxy jiiiby tiägøøchohnä maa ja'a moḡcunuu'xytiõcän. Jiiiby hajxy jabom-jabom tiuunä. ⁷ Pero jiiiby maa ja'a muutscunuu'xytiõcän maa ja'a Dios hñajty yhäña'ayän, jagooyä teedywiindsøn hijty jiiiby tiägø'oy. Tähoõquiä hajxy hijty jiiiby tiägø'oy ja'a tu'ugjomøjtpä. Coo hajxy hñajty jiiiby tiägø'owa'añ, jayõjpä animal hajxy hijty yagho'ogy. Mänitä animalnø'ty hajxy hijty jiiiby nøcxy quiuyoxø'oy muutscunuu'xytiõcgooty, ja'a piojpä quiädieeguiõxpähajxy, moøðä cu'ugä piojpä quiädieeguiõxpähajxy. ⁸ Jaduhnä Dioshspiritu hajxy xyajwiinjuøyyäm coo hajxy hoy nga'a tägøoyämät maa ja'a Dioswiinduumän mäduhñtiä ja'a jecyquihdujt hajxy yajtuññä. ⁹ Jaduhñ hajxy jäda'anäbaadyñä nhjätm. Je'enä animal hajxy yoxy; je'enä hajxy cøxiä wiinä quiuyoxø'oy. Paady hajxy jaduñ quiuhdujthatyñä, jaduhñäc tyijy ja'a Dios jiaanč tehñ quiumay. Cab hajxy jaduñ ñähwa'açh quiuhwa'açh, hoy hajxy jaduñ jia cuhdujthatyñä. ¹⁰ Jagooyä ja'a quuihdajhajxy yhan'emy tijaty hajxy quiäyap yhä'ugäp, neby hajxy ñibijy ñijie'edsøjät, neby hajxy yaa jiiäya'ayhädat hädaa yaabä naaxwiin. Pero yø'ø cuhdujt jaduñmbä, cab jaduñ tiuunä. Tøø ja'a Dios ja'a hawiinjemybiä yajcuhdujnä, mädyii jaduñ tunaam̄b.

¹¹ Mänitä Jesucristo hajxy hoy xjiaanč tehñ yajñähwäatsäm. Jaaya'ay jaduñ tüunnäp teedywiindsøn jim tsajpootyp maa ja'a tsajtõc jaanč tehñ yhoymbän. Ca'a jiiäya'ayä hajxy hädiuun hädaa yaabä naaxwiimbä. ¹² Tøø ja'a Jesucristo jim tiägø'oy maa ja'a Dioswiinduumän ja'a tähoocagø'oyä. Hamdsoo hñajty tøø ñiñähdugyii coo højts hñajty xñähho'tu'udäänäm. Cabä tii nø'ty quiuyoxø'oy maa ja'a yaabä tsajtõcän nebiä yaabä teedyhajxy quiuhdujthatiän coo chivo hajxy yoxy, coo waj hajxy yoxy. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'tuütäm, paady hajxy jim nhidäänäm Dioswiinduum cøxta'axiøø. ¹³ Jaduhnä jäya'ayhajxy quiuhdujthaty, coo hajxy yho'ogø'oy, mänitä chivonø'ty wajnø'ty hajxy yajniñähxänicxyii. Mänitä wajcujiaam hajxy yajniñähwøjyii, ja'a hajxy hñajty tøø ñäno'ogø'oyäbä maa ja'a altarän. Jaduhñ hajxy ñiyajñähwa'açhi. ¹⁴ Hoorä, ja'a chivonø'ty, ja'a wajnø'ty, cabä pojpä cädieey mänaa yajñähwa'açh. Ja'a Jesucristo hajxy jaduñ xyajñähwäatsäm mänaa hajxy xñähho'tuütäm. Cabä Jesucristo tii pojpä cädieey miøøðä. Cab jaduñ mänaa yho'ogaanä. Hamdsoo jim ñiñähdujtyä maa ja'a Dioswiinduumän. Jaduhnä nhaxøøgcuhdujt hajxy xyajñähwäatsäm, nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduñ maas hoy nmäbøjcamät.

¹⁵ Coo ja'a Dios ja'a hawiinjemybiä tøø yajcuhducy, paadiä Jesucristo hajxy xñähho'tuütäm, pønjatä Dios jaduñ wyiimbiiw. Xyajñähwäatsäm ja'a nbojpä ngädieey hajxy nebiaty hajxy tøø njäya'ayhäjtäm maa ja'a jecypiä yhiijtiän. Y jim hajxy xyajñøcäänäm tsajpootyp nebiä Dios hajxy xyajwiinwaanø'oyyäm. ¹⁶⁻¹⁷ Homiädyii testamentänoquiä, cahnä tiuungpaadyñä, jugyhajpnä jaaya'ay jaduñ. Coonä yho'ogät, mänitän ja'a nocy tiuungpaada'añ. ¹⁸ Paadiä Dios jaduñ miänaañ coo animal hajxy yoxät, mänaa ja'a jayøbhajtpä yajcuhduquiän. ¹⁹ Coo ja'a Moisés ja'a cu'ugä jecyquihdujt hñajty tøø quiøxy mo'oy, mänitä wajhuung yojxy moøðä chivohuung. Mänitä ñø'ty hoy ñøødemøoyä. Mänitä tsaptsmeegpøjt hoy piäda'agy no'ñøjooty moøðä hisopoha'a. Mänitä cu'ug ja'a no'ñøø yajñähxänicxy moøðä jecyquihdujttäsa. ²⁰ Mänitä Moisés miänaañ: "Haa hädaa no'tiä, hijxtahnd hädaaduhñ coo mijtsä Dios xmiøødyajcuhdujcy." ²¹ Mänitä Moisés ja'a wittsajtõc ja'a no'ñøø hoy yajñähxänicxpä moøð tijaty hajxy jiiiby yajtumby mänaa ja'a Dios hajxy hñajty wyiingudsähgø'oyän. ²² Jaduhnä jecyquihdujt hijty yhan'emy cooc cøxiä ñähwa'açhi no'tyhaam. Coogä animal hajxy quia'a yoxät, cábägä piojpä quiädieey hajxy ñä'a nähwa'adsät.

²³ Haa ja'a wittsajtõc hädaa yaabä naaxwiimbä, moøð tijaty jiiiby hijp tsajtøgootiä, animalnø'tyhaamä Moisés yajñähwaach. Pero højtshjätäm, ni mänaa ja'a animalnø'ty hajxy xquia'a yajñähwäatsämät. Paadiä Jesucristo hajxy hoy xñähho'tuütäm, jaduñ hajxy

nnähwáatsám. ²⁴ Tøø ja'a Jesucristo jim̄ tiägø'øy maa ja'a Dioswiinduumän. Jim̄ hajxy xñähgaxtúutäm. Ca'a yhädaa yaabä tsajtøgootiä tiägøøyy. Haa ja'a tsajtøjc yaabä, cab jaduhñ tiehñ miäbaady nebiä tsajtøjc jim̄ tsajpootypän. ²⁵⁻²⁶ Haa ja'a teedywiindsón hädaa yaabä naaxwiimbä, jomøjt-jomøjt jiihy tiägø'øy maa ja'a muutscunuu'xytiøjcän. Jiihiä animalnø'ty nõcxy quuiyoxø'øy. Pero ja'a Jesucristo, tähooquiä yho'cy. Cabä Dios jaduhñ miänaaŋ coo mayhooc yho'ogät. Coo yhabaaty, mänitä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm ja'a nbojppä ngädieehjätäm. ²⁷ Ja'a Dios hajxy xquiuunú'xäm xpiädaacäm coo højts tähooquiä nho'ogäänäm. Mänitä Dios hajxy xyajtøyhajtyegäänäm. ²⁸ Jaanä tähooquiä ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutämbä ja'a nbojppä ngädieehjätäm. Tähooocyajñhwa'achä hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm. Coo jadähooc quädaactägatsa'añ, mänit hajxy jim̄ xyajñøcxäänänä maa ja'a Dioswiinduumän, pønjaty hånajty jaduhñ jii jøbhijxp.

10

¹ Haa ja'a jecyquihdujt, hijxtahnd hånajty jaduhñ hijp coo ja'a Jesucristo hajxy hånajty xñähho'tu'udäänäm. Nebiä jecyquihdujt hånajty yhane'emiän, jomøjt-jomøjtä animal hajxy jia yoxy. Pero ni pøn hånajty quia'a nähwa'ach quia'a cuhwa'ach, pønjaty hånajty ja wi'i tiägø'owáambäp maa ja'a Dioswiinduumän. ² Coo hajxy häxøpy tøø jiaanč nähwa'ach tøø jiaanč cuhwa'ach ja'a piojppä quädieey hajxy, cabä animal hajxy häxøpy yojxnä. Tähooquiä hajxy jaduhñ cu yoxy, mänit jaduhñ cu yhooyøyy. Hamdsoo hajxy cu ñajuøøyy coo pojppä cädieey hajxy quia'a mõødänä. ³ Pero coo animal hajxy hånajty jaduhñ yoxyñä jomøjt-jomøjt, ñajuøøby hajxy hånajty jaduhñ coo pojppä cädieey hajxy miøødä. ⁴ Hix, ni mänaa ja'a wajno'ty ja'a chivono'ty ja'a pojppä cädieey quia'a yajñähwa'ach quia'a yajcuhwa'ach.

⁵ Paadiä Cristo ja'a Dios ñämaayy, mänaa hånajty jaduhñ yaa tøø quäda'aguiän hädaa yaabä naaxwiin:

Caj miich mjoot jaduhñ chocy coo ja'a animal hajxy tehngajnä yóxät.

Páadyhøch miich yaa xquiejxy hädaa yaabä naaxwiin cooch yaa njäya'ayhädät, nébiøchä jäya'ayhajxy jaduhñ yaa nnähho'tú'udät.

⁶ Caj miich mjoot jaduhñ chocy coo animal hajxy yóxät, coo hajxy ñó'ogät.

Paadiä animal hajxy yoxy, nähwaatspä piojppä quädieeyhajxy jaduhñ.

⁷ Mänitøch nmänaaŋ:

“Dios, páadyhøch jaduhñ yaa tøø ngäda'agy nébiøch jaduhñ yaa ngudiünät nébiøch miich xñämaayyän,

neby jaduhñ jim̄ myiñän cujaay maa miich mmädia'aguiän ja'a høøhcøxpä”,

nømä Cristo ja'a Dios ñämaayy. ⁸ Jayøjpä Cristo miäna'añ cooc ja'a Dios jioot quia'a tsoy coo animal hajxy quia'a yóxät ni quia'a nó'ogät. Ja'a piojppä quädieey hajxy jaduhñ yajñähwaatsäp yajcuhwáatsäp. Høyyä jecyquihdujt jia hane'emy coo hajxy tehngajnä yóxät, cabä Dios jaduhñ quiumay. ⁹ Jaduhñ miänängombä: “Teedy, páadyhøch yaa tøø ngäda'agy nébiøch jaduhñ yaa ngudiünät nébiøch miich xñämaayyän.” Jaduhñ miädia'agytiägø'øy coo ja'a Cristo hånajty jaduhñ yhane'ema'añ coo animal hajxy quia'a yojxnät, nebiä Tiedy miädia'agy jaduhñ quidiünät. ¹⁰ Høyyä Jesucristo ja'a Tiedy miädia'agy jiaanč cudiunä coo højts jaduhñ tähooquiä xñähho'túutäm; paadiä Dios hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm.

¹¹ Jaduhñä jecyquihdujt hijty yhane'emy coo ja'a teediä animal hajxy jabom-jabom wyi'i yóxät. Hoy hajxy jaduhñ jia cudiunä, cab hajxy jaduhñ ñä'ägädä nähwaach ñä'ägädä cuhwaach. ¹² Coo ja'a Jesucristo ja'a nbojppä ngädieey hajxy hånajty tøø xñähho'túutäm tähooquiä, mänit hoy yhäñaaguiäda'agy maa ja'a Dios yhahooyhaampiän. ¹³ Jim̄ jaduhñ yhähixy coo ja'a miädsiphajxy quia'a mäjäda'aga'añ. ¹⁴ Tähooquiä hajxy tøø xñähho'túutäm. Jaduhñä nbojppä ngädieey hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsänä. ¹⁵ Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhjätäm coo tiøyyä, je'eguiøxpä coo ja'a Dioshespiritu jaduhñ miänaambä maa jaduhñ cujaay myiñän:

¹⁶ Coo jaduhñ yhabädät, mänitøch hajxy nmøødyajcuhduga'añ, nømä Dios miäna'añ:

Nyajñähixø'owáambioch nmädia'agy hajxy hoy, neby hajxy jaduhñ hamuumdu'joot wyiin-juø'owät.

¹⁷ Mänit miänängombä:

Cábøchä piojppä quädieeyhajxy mänaa njahmiedsäänänä.

¹⁸ Jaduhñds je'e, tøø ja'a Jesucristo ja'a nbojppä ngädieey hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsänä tähooquiä. Høyyä animal hajxy jia yoxyñä, cab jaduhñ choobaatnä.

¹⁹⁻²⁰ Hermanodøjc, maa ja'a jecyquihdujt myiñän, cabä cuhdujt pøn miøødä coo jiihy tiägø'owät maa ja'a muutscunuu'xytiøgootiän. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paady hajxy jim̄ hoy ndägø'owäänänä maa ja'a Dioswiinduumän. Tøø hajxy xyajñähwaats tøø hajxy xyajcuhwáatsäm ja'a nbojppä ngädieehjätäm. ²¹ Je'eds hajxy jim̄

xñähgaxptúutäm Dioswiinduum. ²² Entonces, tsög hajxy jim tågöøyyäm Dioswiinduum. Tsögä miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mábójcäm coo ja'a cuhdujt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy jim ndägöøyyämät, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Jaduhñä nbojpa ngädieey hajxy tøø xyajinhwaats tøø xyajcuhwáatsäm. ²³ Tsögä Diosmädia'agy hajxy tehngajnä mábójcäm. Cab hajxy nnajtshixøøyyämät. Nmøødhájtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhñ coo ja'a Dios hajxy nmio'owáañäm nebiaty hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm coo hajxy cøxiä wiinä xmio'owáañäm. ²⁴ Tsög hajxy niguiapxwíjjäm neby hajxy maas hoy nniçhojç nnibia'häyöowämät hamiñ haxøpy, neby ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ maas hoy ngudiüunämät. ²⁵ Jaduhñ hajxy nyajnajuoøyyäm coo miäwiingooñnä coo ja'a Jesucristo yaa quidaactägatsa'añ. Paady, tsög hajxy nijiootcapxmøøpcøjcäm. Tehngajnä hajxy nhamugöøyyämät ja'a Dioscøxpä. Näje'e hajxy, cab hajxy jaduhñ ñä'ägädä mejtsnä. Cabä quiuhdujthajxy jaduhñ yhooyä.

²⁶ Coo hajxy tehngajnä haxøøg nwädíjtämät, hoyyä tøyhajt hajxy tøø nja wiinjuøøyyäm, cabä nbojpa ngädieey hajxy jaduhñ ñä'ägädä nähwáatsämät. ²⁷ Haxøøgtuumä Dios hajxy jaduhñ xpíadaacämät maa ja'a jøøn tiøyyän, maa ja'a Dios miädsiphajxy yhitiän. Hochähgøøñä jaduhñ jiiiby. ²⁸ Pøñ jaduhñ ca'a cudiumb nebiä Moisés ja'a jiecycuiuhdujt yhane'emiän, pø tøø testigohajxy jaduhñ yhixy mejtstägøögä, tsipcøxp jaduhñ yagho'oga'añii. ²⁹ Maas hanaxiä hajxy jaduhñ quiumädowaannä pønjaty ja'a Dioshespiritu jaduhñ haxøøg nänøømb, ja'a mayhajt tuumbä, pønjetiä Dioshuung jaduhñ xøøghajp, pønjetiä ñø'ty jaduhñ häyoowhíjxäp, hoy hajxy je'eduhñ tøø xjia nähho'túutäm, hoy hajxy je'eduhñ tøø xjia yajinhwaats tøø xjia yajcuhwáatsäm. ³⁰ Tøyhajtä Dios jaduhñ miänaañ: "Høøçh jaduhñ nyaghawiimbidaamby." Chaadsä Diosmädia'agy miänáangumbä: "Dios quiu'ug jaduhñ yajcumädowaambä." ³¹ Hochähgøøñä jaduhñ coo ja'a Dios hajxy xyajcumädöowämät; je'eduhñ jugyhajp cøjxta'axiøø.

³² Naxy hajxy mdehm jiahmiédsät nebiä Jesucristo miädia'agy hajxy mmädoodsøhñän. Hamuumdu'joot hajxy mbadu'ubøjcy, hoy hajxy hánajty mja tsaächpøcy hoyhoy. ³³ Näje'e hajxy myaghäyoowhíjxy cu'ughajc. Y mjootcapxmøøpcøjpy hajxy hánajty pønjaty hánajty jaduhñ häyoowhíjxäp. ³⁴ Y mnäxuu'chp hajxy hánajty pønjaty hánajty tsumychánaaby. Mx-ooñdaacp hajxy hánajty, hoy hajxy cøxiä wiinä xjia pøjcä. Mnajuøøby hajxy hánajty coo hajxy jim mhida'añ tsajpootyp cøjxta'axiøø. ³⁵ Entonces, cab hajxy tii mdájät mmáyät; tehngajnä hajxy mmábøgät coo ja'a Dios hajxy xyhixyñä. Mjahmiédsäp hajxy jaduhñ coo hajxy nøcxy jim mhidaannä tsajpootyp. ³⁶ Naxy hajxy mdehm miee'xtúgät, nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ hoy mgudiünät. Jaduhñ hajxy mbáadät tijaty ja'a Dios hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm coo hajxy xmio'owáañäm. ³⁷ Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: Mobädajpä je'e quida'aga'añ pønä Dios jaduhñ quiexaamby.

³⁸ Pøñä Diosmädia'agy hoy cudiumb, miäbøjpy je'eduhñ tehngajnä.

Pero coo ñajtshixø'øwät, cabä Dios quiumayaannä.

³⁹ Pero højtshájtäm, cab hajxy mänaa nnajtshixø'øwáañäm. Tehngajnä hajxy nmábójcäm. Paadiä Dios hajxy xyhuuc yajinhwa'adsáañambä. Cab hajxy xyajcumädöwáañäm.

11

¹ Coo hajxy nmábójcäm, mänitä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy nbaadäänäm mädyijaty hajxy njøbhíjxäm, hoy je'eduhñ quia'a ja cähxø'øgyñä. ² Ja'a jecyjiäya'ayhajxy, coo hajxy miäbøjcy, paadiä Dios quiumaayy.

³ Coo hajxy nmábójcäm, jaduhñ hajxy nyajnajuoøyyäm coo ja'a Dios ja'a naaxwiin yajwa'añguiojy ja'a miädia'agyhaam, møødä madsa'a, møødä po'o, møødä xøø.

⁴ Coo ja'a Abel jecy miäbøjcy, paadiä Dios quiumaayy. Hix, hoyyä Abel quiudiuun coo animal jojxy ja'a Dioscøxpä. Ja'a Caín, caj quiumaayyä je'eguiøxpä coo hánajty quia'a miäbøcy. Hix, cabä animal jojxy. Hoy jaduhñ coo ja'a Abel hajxy nbahíjxämät, hoy jecy jia yagho'cä. Hix, miäbøjc ja'a Abel.

⁵ Coo ja'a Enoc jecy miäbøjcy, paadiä Dios quiumaayy. Cabä Enoc ñä'a ho'cy. Jaduhyyä Dios yajnøcxy tsajpootyp. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. ⁶ Coo hajxy nga'a mábójcämät, cabä Dios hajxy xquiumaayyämät. Tsipcøxp hajxy nmábójcämät coo ja'a Dios tiømiädia'agy. Y jaduhñ hajxy nmábójcämät coo ja'a Dios piuhbeda'añ pønä Dios wiingudsähgø'øwaamb.

⁷ Coo ja'a Dios ja'a Noé jecy ñamaayy coo ja'a nøøgomdägoy ja'a naaxwiin hánajty quioxy wiinyeegø'owa'añ, mänitä Noé ja'a Dios miädia'agy jaduhñ quiudiuunä, hoyyä nøøgomdägoy hánajty quia'a ja cähxø'øgyñä. Mänitä barco cruundä yhädiuun. Jiiibiä Noéhajxy choocy møødä yhuung møødä tio'oxy. Coo ja'a Noé jaduhñ miäbøjcy, paadiä Dios jiaañch tehñ quiumaayy. Pero ja'a wiinghänäc-hajxy, cab hajxy miäbøjcy. Paady hajxy cøjx quiuhdägoy.

⁸ Coo ja'a Dios ja'a Abraham jecy ñämaayy coo jim choonät ñaaxooty, coo jäguemnaax ñöcxät maa ja'a Dios ja'a Abraham yajnähdijjiän coo chänaadiaacpögät, miäböjc ja'a Abraham jaduñ. Mänit jim jiaanč tsohnä ñaaxooty. Nä'a nägoobä ñä'a tu'uböjnä. Cab hänajty ñajuø'oy maa ñöcxät. ⁹ Coo ja'a Abrahamhajxy jim miejch maa ja'a Dios hänajty tøø yajnähdijjiän, cab hajxy tiehm chänaadiaacpöjcy, je'eguiøxpä coo hänajty jäya'afñaaxootiä. Wittogooty hajxy hänajty chänä'ay. Pero miäböjpiä Abrahamhajxy hänajty coo ja'a naax hajxy hänajty mio'owa'afñii, neby hajxy hänajty tøø yajwiinwaanø'oyijän ja'a Diósäm. Jaduñä Abraham yhuung Isaac ñämäayyabä møødä yhoc-huung Jacob. ¹⁰ Hix, ñajuøöbiä Abrahamhajxy hänajty coo hajxy hänajty jim ñöcxa'afñ tsajpootyp Dioswiinduum. Cab hajxy hänajty tijy miay coo ja'a naax hajxy quia'a tsoj mooyä.

¹¹ Jaanä jaduñä Sara jecy miäböjpä. Tøø hänajty miäjaanä mänaa ja'a Dios hoy piuhbetiän coo maaxhuung piäadät. Y jaanč huungpaat ja'a Sara jaduñ je'eguiøxpä coo miäböjcy nebiä Dios hänajty tøø yajwiinwaanø'oyän. ¹² Y ja'a Abrahamä, hoy hänajty tøø jia mäjaanä, møjjøoy mayøoy je'eduhñ. Tøø ja'a yhap yhoc-hajxy jaduñ jiaanč tehñ miayøøñä. Cab hajxy jaduñ hoy yajmächowa'afñ. Jaduñ hajxy miayyä nebiä madsa'ajän, nebiä tsabiu'ujän.

¹³ Coo ja'a Abrahamhajxy yho'cy, cahnä hajxy hänajty quioxy paadyñä mädyijiatä Dios hänajty tøø yajwiinwaanø'oy. Pero miäböjc hajxy jaduñ. Ñajuøöby hajxy hänajty coo hajxy hänajty jim ñöcxa'afñ tsajpootyp. Paady hajxy xioondaacy. Ñajuøöby hajxy hänajty coo hajxy hänajty nä'a nägoobä wiädityñä. ¹⁴ Pönjaty jaduñ wädijp, cahnä tsänaadiaact hajxy piaadyñä. ¹⁵ Coo ja'a jioothajxy cu chojcy, cu wyiimbijty hajxy, cu ñöcxtägajch hajxy je'e maa hajxy hänajty tøø yhuuc tsohmbän. ¹⁶ Pero jimä jioot hajxy hänajty hamuumdu'joot tøø piäda'agy tsajpootyp maa ja'a chänaadiaacthajxy hänajty tøø yhahixøöyaxän. Ja'a Dios jaduñ hahixøöy. Cabä Dios miädsähdiuun ja'a Abrahamhajxy.

¹⁷⁻¹⁸ Coo ja'a Dios ja'a Abraham yhanehmy coo yhuung yóxät, ja'a Isaac-hajpä, miäbögaambiä Abraham hänajty je'eduhñ, hoy ja'a yhuung hänajty jia tu'equiä, hoyyä Dios hänajty tøø jia mäna'afñ: "Møjø'owaamb mayø'owaamb miich mhuung ja'a Isaac-hajpä." Nä'a joodhijx ja'a Dios ja'a Abraham jaduñ pø jiaanč cudiunaamby hänajty jaduñ. ¹⁹ Miäböjpiä Abraham hänajty coo ja'a yhuung hänajty yagujypioöganäxä ja'a Diósäm. Mänitä Dios miänängombä coo ja'a yhuung quia'a yaghó'ogät. Jaduñ mäwünäts ja'a Isaac hoy jiaty nebiä jadähoc tøø jiuypioquibän.

²⁰ Coo ja'a Isaac miäböjcy, paadiä Jacob ñämaayy møødä Esau coo ja'a hoybä ja'a weenbä hajxy piaada'afñ. ²¹ Coo ja'a Jacob miäböjcy, paadiä yhoc-huunghajxy ñämaayy coo ja'a hoybä weenbä hajxy piaada'afñ. Ja'a José yhuunghajxy je'e. Mänitä Jacob ja'a Dios wyiingudsähgøoy. Cuhdajtcøxp hänajty ñiguiuhdijyii. Ho'ogäänäp hänajty je'eduhñ. ²² Coo ja'a José miäböjcy, ñajuøöy jaduñ coo yhap yhoc-hajxy hänajty jim cujcy choona'afñ Egiptonaaxooty. Paady jaduñ yhanehmy coo ja'a piajc miänöcxäxät. Ho'ogäänäp hänajty je'ebä.

²³ Coo ja'a Moisés myiñguiahy jaanč tehñ yajxón, yu'uch hajxy yaghijty tægøöpo'o. Hix, tøø ja'a gobiernä hänajty hoy yhane'emy coo ja'a pigäna'c-huunghajxy quioxy yaghó'ogøöjät ja'a ya'ayhäna'cpä. Ja'a Moisés tiaj tieedy, cabä gobiernä hajxy hänajty chähgø'oy. Miäböjpiä Diosmädia'agy hajxy hänajty. ²⁴ Coo ja'a Moisés møjjøöñä, miäböjc je'ebä. Cabä gobiernä hänajty tieedyhaphadaannä, ja'a hänajty jim tuumbä Egiptonaaxooty. ²⁵ Hamdsoo jaduñ miänään coo ween yhäyoowhixyii møødä Dios quiu'ughajxy näguipxy. Cab hänajty jim miähmø'owaannä maa ja'a haxøögcuhdjyt hajxy wyl'i tiuñän. Cab hajxy hänajty ñajuø'oy coo hajxy hänajty jecy quia'a xoonä'agaannä. ²⁶ Cabä Moisés ja'a jioot jim piädaacnä maa ja'a xädø'ofñän jim Egiptonaaxooty. Maas jootcujc hänajty ñijiäwøöyänä coo yhäyoowhixøöjät ja'a jäya'aguiøxpä, ja'a Dios hänajty quixaambiä. Ñajuøöby hänajty jaduñ coo ja'a hoybä weenbä mio'owa'afñijäm ja'a Diósäm. ²⁷ Coo ja'a Moisés miäböjcy, paady jim chohñä Egiptonaaxooty. Hoyyä gobiernä hänajty jia jootma'ady, cabä Moisés ñä'ägädä tsähgøoy. Tähooc'ubøquä ja'a Moisés tiu'uböjnä. Ja'a Diosmädia'agy hänajty miäböjpy, hoyyä Dios mänaa quia'a ja hixyii.

²⁸ Coo ja'a Moisés miäböjcy, paadiä pascuaxøø yagjajtä. Jaduñ yhanehmy coo ja'a tøghagø'ow nøty hajxy yajwiinxänicxø'owät, nebiä judíos quioobhuunghajxy quia'a yaghó'öcxät, ja'a ya'ayhäna'cpä. Ja'a Dios ja'a mioonsä tsajpootyp tu'ug quejx coo ja'a quioobhuunghajxy yaghó'öcxät, ja'a ya'ayhäna'cpä, pönjatä nøty hänajty tøø quia'a yajwiinxänicxø'oy ja'a tøghagø'ow. ²⁹ Coo judiøshajxy jaduñ miäböjcy, mänitä Dios ja'a Tsaptsmejy cujc yaghawaach maa hajxy jaduñ ñaxø'owät tøødstuum. Mänitä Egip-tobä-jäya'ayhajxy hoy jia panaxaambä. Mänitä Dios ja'a nøø hoy yajtu'ugmújcombä. Cøjxä Egip-tobä-jäya'ayhajxy ñöøho'ogø'oy.

³⁰⁻³¹ Coo ja'a judioshajxy miäböjcy, paadiä cajpt hajxy juxtuyc-hooc jiuhyohwiädijty ja'a xohajpä Jericó. Mänitá tsaaumuuch piuumnä. Je'e hánajty curaahajp wäditiä maa ja'a cajptän. Cöjxä jáya'ayhajxy jiiby yho'nä, ja'a hajxy hánajty ca'a mäböjpä. Coo ja'a quixy Rahab miäböjcy, hoy hánajty jia tuñ maa ja'a burdelän, paady jaduhñ quia'a ho'cy, je'leguioxpä coo ja'a judios hánajty tøø yu'ñh, ja'a hajxy hánajty wädijpä hixøøbiä woodsøøbiä.

³² Coo cu ñäbaadøøy, cu nmädiacyhöch ja'a Gedeón, ja'a Barac, ja'a Sansón, ja'a Jefe'te, ja'a David, ja'a Samuel, møødá Dios ja'a quiugexyhajxy. ³³ Coo hajxy miäböjcy, paadiä miädsip ja'a ñaaç hajxy hoy miämähmøyyanä; paady hajxy hoy guobiernähajty; paadiä Dios hajxy xpuihbéjtäm nebiaty hajxy hánajty tøø xyajwiinwaanøøyyäm; paady hajxy quia'a leontsu'tsä; ³⁴ paady hajxy quia'a tooy møjjøønhajjooty; paady hajxy quia'a cuhbujxä. Ja'a häna'c-hajxy ca'a møcpä, mänitá mäjaa hajxy piaaty mänaa hajxy hánajty chiptuna'añän. Cabä miädsip hajxy yajmäjädaacy, hoyyä miädsiphajxy hánajty jia nämayyä. Nä'ägä yajpäyø'c hajxy je'e. ³⁵ Ji ja'a to'oxiøj-c-hajxy hánajty näje'e ja'a yhuung ja'a ya'ay jiuypjøjcy.

Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy yajcudsaachtiunøøyyä. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty quia'a nä'ägädä najtshixø'owa'añ, mänit hajxy yaghó'cänä. Tøø hajxy hánajty ñajuø'øy coo hajxy jiuypjøga'añ, coo hajxy jim ñøcxa'añ tsajpootyp. ³⁶ Näje'e hajxy wyiinwohnä wiobho'cä. Høxtä yajcudsumøøyyä hajxy näje'e cø'øxoch. ³⁷⁻³⁸ Näje'e hajxy quihuga'tsä, näje'e hajxy jioø'wa'xä, näje'e hajxy quihubujxä. Jim hajxy hánajty näje'e wiädity pactuum, wiinwa'adstuum, tunjooty. Jim hajxy hánajty näje'e chäna'ay tsaa-jutjooty. Cabä howyit hajxy hánajty miøødá. Meeghac chivohac hajxy hánajty wyithajpy. Jaguiay hajxy hánajty yhyty. Xøøghájtäp hajxy hánajty, häyoowhújxäp hajxy hánajty. Paady hajxy hánajty jaduhñ jiaty yhabety coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty miäböcy. Jaanç tehñ quiumäayyäp hajxy hánajty ja'a Diósäm. Cabä Dios jaduhñ quiumay pøñ ca'a mäböj. ³⁹ Hoy hajxy jia cumaayyä, cab hajxy miooyyä mädyiijatiä Dios hánajty tøø yajwiinwaanøø'øy. ⁴⁰ Jáguemlä Dios wyiinmahñdyhajty coo ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmio'owäañäm. Paadiä jecyjia'ayhajxy quia'a tsoj mooyyä, näguipxiä Dios hajxy jaduhñ xmio'owäañäm møødá jecyjia'ayhajxy.

12

¹ Tsögä jecyjia'ay hajxy jaduhñ pahíjxäm nebiä Diosmädia'agy hajxy miäböjquiän. Tsögä haxøøgcuhdujt hajxy najtshixøøyyäm. Tsögä nhamdsoo cuhdujt hajxy høxhíjxäm. Je'eduhñ wiingtuum xjia wi'i' wioonøcxañäm. Tsög hajxy tehngajnä cudiúunäm nebiä Dios hajxy xyhanéhñäm. ² Tsögä Jesucristo hajxy hamuumdu'joot pahíjxäm. Jaaya'ay hajxy xyajnahixøøyyäm coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nmäböjcamät. Höchähdiuumnä ja'a Jesús mähdiojç jaduhñ yho'cy cruzøxp. Pero ñajuøøby hánajty je'eduhñ coo hánajty jim nøcxy xioonda'aga'añ tsajpootyp. Jim jaduhñ yhäñaañä maa Dios yhahooyhaampiän.

³ Tsögä Jesucristo hajxy jahmiejtstääcäm coo jiaanç tehñ chaachpøjcy. Ja'a cahwi-indøyhäna'c-hajxy jaduhñ jatcøøyy. Miee'xtujc ja'a Jesucristo jaduhñ. Tsög hajxy jaduhñ pahíjxäm; jaduhñ hajxy nga'a jootmayháltämät. ⁴ Hoyyä haxøøgpä hajxy xjia mädsipháltäm, cahnä hajxy jaduhñ xyaghó'cäm. ⁵ Ja'a Dios hajxy jaduhñ xjiootcapxmøcpøjçäm maa ja'a miädia'agy cujaay myiñän:

Huung, ca'a mjootma'ady, hoyyä Dios tøø xjia yajcumädoy.

Hoy xjia hoy, ca'a mjootmayhaty.

⁶ Miägapxy yhanehmäbiä Dios pønjaty chojpy; yajcumädooby pønjaty yhuunghajpy.

⁷ Coo ja'a Dios hajxy xyajcumädoowät, mmee'xtúgäp hajxy jaduhñ. Hopiønnä yhuung yajcumädooy. ⁸ Yajcumädoobiä Dios ja'a yhuunghajxy nägøxiä; y pø caj mijts jaduhñ xyajcumädooy, cähxø'p jaduhñ coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xquia'a huunghaty. ⁹⁻¹⁰ Ja'a hajxy needyháltämä hädaa yaabä naaxwiimbä, nwiingudsähgøøyyäm hajxy jaduhñ, hoy hajxy hijty xyajcumädoowäm mänaa hajxy tøø nmuutsc-háltäm. Paady hajxy hijty xyajcumädoowäm coo hajxy hijty nga'a mädia'agymiäböjçäm. Hoorä, tsögä nDeedyháltäm hajxy mädia'agymiäböjçäm, ja'a jim tsajpootypä. Mänit hajxy jim xyaghíjtämät. Paadiä Dios hajxy xyajcumädoowäm, nebiä miädia'agy hajxy jaduhñ maas hoy nmäböjçämät, nebiä hawa'adstuum hajxy jaduhñ hoy nhíjtänät nebiä Dios yhiätän. ¹¹ Tøyhajt hajxy ndsaachpøjçäm mänaa ja'a Dios hajxy xyajcumädoowäm. Nbatäm ja'a tsaachpä hajxy jaduhñ. Pøñ jaduhñ mäbögaamb hamuumdu'joot, cab jaduhñ waamb miäná'anät, hoy hánajty jia tsaachpøcy. Maas hoy jiäya'ayhadaannä. Maas jootcujc yhidaannä.

¹² Naxy hajxy mdehm ñijiootcapxmøcpøgøjät neby hajxy jaduhñ hoy mio'oy mnáxät. ¹³ Mhøxtä'awäp ja'a hodi'u hajxy, nebiä hermanodøjç hajxy jaduhñ hoy xpiawädítät, neby hajxy jaduhñ quipxy xquia'a padu'udägóyyät.

¹⁴ Naxy hajxy hoy mdehm yhidät tu'ugmädia'agy nägøxiä. Hoy hajxy mjäya'ayhadät. Pøñ hoy ca'a wädijp, cab jim ñøcxa'añ Dioswiinduum. ¹⁵ Tehngajnä hajxy mnigwieendähadøjät,

neby hajxy jaduhñ mga'a tu'udägöyyät. Coo pøn jaduhñ tiu'udägöyyät, je'e jioot ca'a tsojp coo piuhbedóowät ja'a Diósäm. Cab hajxy mnimiäjootma'adóowät. Coo hajxy haagä jaduhñ njatc'owät, pues nägöxiä hajxy jaduhñ mmá'adat. ¹⁶ Cab hajxy mhaxöögwädítät. Cabä Diosmädia'agy hajxy myaghäy'ögät. Jaduhñä Esaü jecy jiatcöoyy, coo hñanjty yäho'ogyii; yajwiinguböjc ja'a ñädeedy ja'a cay. Paadiä ñädeedy hñanjty miöodä, coo hñanjty quioobhuungä. Mo'owäanäp hñanjty jaduhñ cöxiä mäduhñtiä ja'a tiеды hñanjty miädsäna'ay. ¹⁷ Y coo ja'a Esaü jioot hñanjty chocy coo cöxiä mio'owóowät ja'a tiéediäm, cab tii ñä'a mooyy, hoy jia jöoyy. Hamdsoo jaduhñ quia'a niyaghoyöoyyä.

¹⁸⁻²² Ja'a Moisésajxy, jequiän hochähgöñäbä hajxy jim yhiixy miädooyy maa ja'a tunän ja'a xöhajpä Sinaí. Ja'a pojtaxä'a hajxy yhiix möödä jöön jim maa hñanjty jiaanč tehñ wyiingoodsän. Mänit hajxy miädooyy nebiä jäya'ay xiu'uxiän. Mänit hajxy miädooyy coo ja'a Dios quiapxy. Hochähgöñä ja'a Dios quiapxy. Jaduhñä Dios yhanehmy coo hajxy hotyijatiä quuihgá'adsät tijaty jim mejtsp maa ja'a tunän, hoy jia animalä. Pero cab hajxy miee'xtujnä. Mänitä Dios hajxy miänuu'xtaacy coo quia'a cápxnät. Moiséspaady je'e chähgöñä. "Jaanč tehñ chähgöñä, paady ndsäyuy", nomä Moisés miänaän. Pero jim tsajpootyp jim Dioswiinduum, cab jim yhochähgöñän. Siön jim xiöhaty maa ja'a Dios yhäna'ayan. Jaduhñ jim xiöhajpä, ja'a Jerusalén tsajpootypä. Töø ja'a Dios cuhdujt hajxy xmi'ooy coo hajxy mwiingudsähgö'owät. Milhaamä Diosmoonsähajxy jim xioonda'agy Dioswiinduum. ²³ Jimä Dioshuung yhaañämähajxy tiu'ugmucy ja'a xiöohajxy töøbä yajcujaa'yijäbä. Ja'a Diósäm hajxy yajnähwaats yajcuhwaatsä. Nägöxiä ja'a Dios hajxy jim xwyiinmahñdyhixäänäm. ²⁴ Jimä Jesucristo hajxy xñähgaptxütäm nebiä Dios hajxy töø xmiöodyajcuhdujäm hawiinjemy. Coo ja'a Abel jecy yagho'cä, mänitä Dios yaghawiimbijty. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy töø xñähho'túutäm, xyajnahwaats xyajcuhwaatsäm ja'a Dios ja'a nbojpä ngädieey hajxy.

²⁵ Coo ja'a jecyjiäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy yaa quia'a maböjcy hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy yajcumädoowä. Hoorä, coo ja'a Dios hajxy xyhamdsoo hanéhäm jim tsajpootyp, maas hanaxiä hajxy jaduhñ njäjtämät coo ja'a miädia'agy hajxy nga'a maböjcamät. Entonces, tsög hajxy hamuumdu'joot maböjcam. ²⁶ Coo ja'a Dios jecy quiapxy, mänitä naaxwiin yajtsäyuyy. Jaduhñ töø miänaannä coo cöxiä yajtsäyuyyaannä jadähoc möödä naaxwiin möödä tsajtcöxp. ²⁷ Jaduhñ miädia'agytiägö'oy coo ja'a Dios yajcuhdägoyya'añ tijaty töø yhädiuñ möödä naaxwiin möödä tsajtcöxp. Pero mädyijaty jim tsajpootyp, caj yajcuhdägoyya'añ. ²⁸ Tsögä Dios hajxy nämäyayäm Dioscujü'uyäp je'eguiöxpä coo hajxy jim xyahgidäänäm tsajpootyp cöjxta'axiöø. Hamuumdu'joot ja'a Dios hajxy nwiingudsähgöyyämät. Jaduhñ ja'a Dios hajxy xquiumäyayämät. ²⁹ Yajcuhdägoobiä Dios je'e tijaty jaduhñ quia'a cumaaby.

13

¹ Tsög hajxy hamuumdu'joot niöhojc nibia'häyöowäm nebiä tu'ugpuhya'aybän. ² Coo pøn miädsät maa ja'a mdöjcän, hamuumdu'jootä mjöön mdöjc hajxy mmó'owät. Näje'e hajxy töø tijömo'oy ja'a Diosmoonsä tsajpootyp-tsohmä. Cab hajxy hñanjty ñajuö'oy pø Dios mioonsähajxy je'e.

³ Mbuhbedäp hajxy ja'a jäya'ayhajxy hijpä tsumy, mööd hajxy häyoowhixäbä. Hix, quipxy ja'a Diosmädia'agy hajxy mmöödmaböcy.

⁴ Ja'a Dios jaduhñ mänaän coo jäya'ayhajxy ñimiöödsäna'awóowät ja'adio'oxy. Cab jaduhñ yhooyä coo ja'a mmäg'ughajpä tio'oxiöjc jaduhñ mnä'a wi'i yhäyoowhixät, coo ja'a Dios jaduhñ xñä'a yajcumädöwät.

⁵ Cabä xädö'öñ hajxy mwili piöcjuö'owät. Jootcujcä xädö'öñ hajxy mmähidät, mäduhñtiä hajxy mmöödä. Töø ja'a Dios jaduhñ miäna'añ cooc hajxy ni mänaa xquia'a nähgüe'egäänäm. ⁶ Paady hajxy hamuumdu'joot nmäänänämät:

Ja'a Dióshöch jaduhñ xpiuhbejp.

Cáböch jaduhñ pøn ndsähgö'oy, hoñépiöch hajxy cu xjia tun.

⁷ Mbahixäp jäya'ay hajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy töø xyajnahixö'oyäbä. Hamuumdu'joot ja'a Diosmädia'agy hajxy miäböjcy. Hoy hajxy jiaanč tehñ jiäya'ayhajty.

⁸ Cabä Jesucristo ja'a quihdujt mänaa yajtägach. ⁹ Cabä wiingmädia'agy hajxy mbadu'ubögät. Coo ja'a Dios hajxy xhöjcam, maas hoy jaduhñ coo ja'a miädia'agy hajxy nmaböjcamät. Näje'e hajxy ñajtsapxö'oy cooc tyijy yhamajtsä, cábcä tii mdsü'udsät mgáyät. Pero yö'ö cuhdujt jaduhmä, caj yö'ö xpiuhbedät.

¹⁰ Töø ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, paadiä miädia'agy hajxy jaduhñ nbanöcxäm. Pero pønä jecyquihdujt panöcxnä, cabä cuhdujt hajxy miöödä coo ja'a Jesucristo hajxy pianöcxät. ¹¹ Jegyhajty ja'a teedywiindsön animalnö'ty hajxy hijty quiuoyoxö'oy maa ja'a muutsunuu'xytiöjcän, nebiä piojpä quidiiey hajxy jaduhñ ñähwa'ads quihwá'adsät. Mänitä animalhö'ogy hajxy hijty nöcxxy ño'ogy cajtpä'a. ¹² Jaanä jimä Jesús hoy yho'pä

cajtpa'a. Jaduhñ hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm ja'a nbojpa ngädieeyháltäm. ¹³ Tsögä jecyquihdujt hajxy najtshixóyyäm. Tsögä Jesucristo miädia'agy hajxy hamuumdu'joot panócxäm, hoyyá cu'ug hajxy xjia xóøgháltäm. ¹⁴ Haa hädaa yaabä naaxwiinä, caj jiega'añ. Pero jim njoot hajxy nbädaácäm tsajpootyp. ¹⁵ Tsögä Dios hajxy tehngajnä wiingudsähgóyyäm ja'a Jesucristocøxpä. Tsög hajxy tehngajnä mänáañäm coo ja'a Dios miójjä jiaančhä. ¹⁶ Naxy hajxy hoy mdehm jiaäya'ayhädät. Mbuhmó'owäp ja'a wiinghänäc hajxy tijaty hajxy mmøød. Jaduhñä Dios hajxy xjiaanč tehñ quiúmáýät.

¹⁷ Mmábójcäp ja'a copc-hajpá miädia'agy hajxy. Xcwieendähajp hajxy jaduhñ neby hajxy mga'a tu'udägóyyät. Najuøøby hajxy coo hajxy wyiinmahñdyhixa'añijäm ja'a Diósäm. Naxy hajxy mdehm miábógät nebiä mgopc-hajpähajxy jaduhñ yhidät jootcujc. Coo hajxy mga'a mábógät, cab hajxy hñajty jaduhñ tøø mniyaghoyø'oyii.

¹⁸ Mdúnäbä mayhajt hajxy, pa'ya'axä Dios hajxy ja'a høøchcøxpä. Hóyhøch nwädity. Chójpíøčhä njoot cooçh homiánaajä hoy nwädität. ¹⁹ Chójpíøčhä njoot jaduhñ cooçh jim jadähooç nnøcxtägátsät maa mijsän. Mänuu'xta'agä Dios hajxy cooçh jim ween xyajncxy.

²⁰ Jootcujcä Dios hajxy xjiaanč tehñ yagháltäm. Jaayá'ayädsä Jesucristo yagjujyipiøjtägajts, ja'a nWiindsønáltäm. Jaayá'ayäts hajxy xmiøødyajcuhdújcäm ja'a hawiinjemyguiuhdujt mänaa ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Cabä jemyguiuhdujt mänaa tiägatsaannä. Homiánaajä ja'a Jesucristo hajxy xñä'ägä cueendäháltäm. ²¹ Weenä Dios hajxy xpiuhbety, nebiä miädia'agy hajxy jaduhñ hoy myajtúunät, ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñä Dios hajxy xquiúmáýät. Cøjxta'axiøø tsög hajxy jaduhñ mänáañäm coo ja'a Jesucristo miójjä jiaančhä.

²² Hermanodøjc, cab hajxy mdsippadá'agät. Cábøch mijts madiu'u tøø nmägapxy tøø nhane'emy. ²³ Tøø ja'a hermano Timoteo yhawa'adspädsøømnä maa ja'a pujxtøjcän. Coo yaa paquiä miédsät, mänítøch jim nmødhädät maa mijtsän.

²⁴ Yajpoo'x ja'a copc-hajpähajxy ja'a høøchcøxpä møødä hermanohajxy nägøxiä. Ja'a hermanodøjc-hajxy yaabä Italianaaxooty, xyajpoo'xp mijts jaduhñ.

²⁵ Weenä Dios hajxy jaduhñ xjiaac mo'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt. Amén.

Santiago

¹Høøeh xøhajt Santiago. Ja'a Diostúunghøch nduumby. Ja'a Jesucristo, je'eeth nmäduumby. Hermanodøjc, mijts'hajxy nyajpoo'xyp, mijts jäguemnaaxtsohmä.

²⁻³ Coo hajxy mänaa mhäyohmbáadät, cab hajxy mmáná'anät cooc tyijy ja'a Dios hajxy xquia'a hijxnä. Tehngajnä ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjcät coo hajxy xyhixy. Y coo hajxy mjaac häyohmbáadät, maas hoy hajxy mmäbøgät. Tøyhajt je'eduhñ, paady hajxy mjootcugø'owät. ⁴ Coo hajxy maas hoy mmäbøgät, pedyii ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ mgudiünät.

⁵ Coo pøn quia'a najuø'owät nebiä wyiinmahñdyhádät, weenä Dios miänuu'xta'agy, mäniä wiinmahñdy mio'owøøjät. Coo ja'a Dios hajxy tii nmäyujwáanämät, mäniit hajxy cøxiä xmiøoyyämät, y cab hajxy waamb xñämäayyämät. ⁶ Ween hajxy hamuumdu'joot nmänuu'xtáacäm. Cab hajxy nmánáanämät coo hajxy xquia'a mo'owáanäm. Pøn tu'joot ca'a mäbøjp, cabä jäwøhñdy tu'hityä yaghity. Jaduhñ mäwíinäts je'e nebiä mejjiän coo ja'a poj yagja'tsyo'oy. ⁷⁻⁸ Hix, mejtstu'u ja'a wiinmahñdy miøødá. Cabä tu'hityä yhity. Cab hoy wiädity. Cab tii wiinmahñdy mio'owøøjät ja'a Diósäm je'eguiøxpä coo wiinmahñdy mejtstu'u miøødá.

⁹ Mädyii hermano häyoob, coo piuhbedøøjät ja'a Diósäm, jootcugø'owäp je'eduhñ. ¹⁰⁻¹¹ Mädyii hermano mäyøø, coo ja'a mäyøøhadyiibä quia'a hajoodhájnät, ná'ägä jootcugø'owäp je'ebä. Hix, jaduhñ mäwíinäts ja'a mäyøøjäya'ayhajxy nebiä pøjjiän. Hoy ja'a pøjy jiohø'oy; pero coo quiujyxiøøjø'oy, mäniit ñii'xnä. Mäniit ñähgahnä. Jaduhñsä mäyøøjäya'ayhajxy quiuhdägoyyaambä. Yhøxho'ogaamby hajxy tijaty hajxy miämäyøøhajpy.

¹² Jootcujc hajxy yhity pønjaty mee'xtujp, pønjaty ja'a møjcu'ugongä miädia'agy ca'a mäbøjcäp. Pønjaty ja'a Dios jahmiejtsp, cøjxta'axiøø hajxy yagjuyghada'añii nebiä Dios jiygyhatian, nebiä Dios hajxy tøø xyajwiinwaañøøyyäm. ¹³ Coo ja'a mjoothajxy chøgät coo hajxy haxøøg mjatcø'owät, cab hajxy mmáná'anät cooc tyijy ja'a Dios hajxy xyag-jatcø'owa'añ. Hix, cabä Dios mänaaxøø haxøøg jiatcø'oy. Y caj mänaa miäna'añ coo hajxy haxøøg njatcøøyyämät. ¹⁴ Ja'a mhamdsoo copc xyajtägøyyäp. ¹⁵ Hix, ja'a mhamdsoo copcooty ja'a pojpä cädieey piädsømy. Y coo pønä pojpä cädieey tehngajnä tiünät, jiiby yhäda'aga'añ haxøøgtuum.

¹⁶ Hermanodøjc, ca'a hajxy myajwiinhøøñ. ¹⁷ Ja'a hoybä ja'a mäbaadpä, Dios hajxy pedyii xmiøoyyäm, ja'a tsajpootypä. Je'eduhñ cunuux ja'a jajpä ja'a tsämaambä. Cabä Dios wyiinmahñdy mänaa tiägach. ¹⁸ Hamdsoojoot ja'a Dios hajxy xpiädáacäm hodium je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm, ja'a tøyhajtpä. Paady hajxy jaduhñ xquiumäayyäm.

¹⁹ Hermanodøjc, homiänaajä ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädo'wá'anät; pero hodiägaamby hajxy mdaj mnäyät coo hajxy hänäjty mgapxa'añ mmädia'aga'añ. Y cab hajxy mjootmä'adät. ²⁰ Coo hajxy njootmä'tämät, cabä Diosmädia'agy hajxy nyajtuungpáatänä. ²¹ Cøxy najtshixø'ow ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy, neby hajxy madiu'u haxøøg mjatcø'oyän. Mee'xxieemy ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøgät, ja'a hajxy tøø mmädøyyäbä. Y coo hajxy mjaançh mäbøgät hamuumdu'joot, mäniit hajxy jaduhñ mnähwá'adsät.

²² Mgøxy cudiünäp ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ. Coo hajxy mnähmädoonáxät, cab hajxy jaduhñ mnä'ä yajtuungpaady, hoy hajxy mja mäna'añ cooc tyijy hajxy myajtuungpaady. ²³ Pønä Diosmädia'agy nähmädoonajxp, cab hoy quiudiüñ. Jaduhñ mäwíinäts je'e nebiä jäya'ay ñiyhahijxnaxiyijän hijxtjooty. ²⁴ Paquiä jaduhñ ñiyhahijxnaxiyii. Pero coo wyiimbijnä, cab jiahmiejtsnä nebiä wyiin jiojp quiahxø'øgy. ²⁵ Pønä Diosmädia'agy tehngajnä jahmiejtsp, pøn hoy cudiumb, jootcujc jaduhñ yhida'añ. Hix, hodium piäda'aga'añii je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy miäbøcy.

²⁶ Pønjaty mänaamb cooc tyijy Dios hajxy wyiingudsähgø'oy, y nä'ä nägoodä hajxy ñä'ä capxtägoy, xiøøbä hajxy ñä'ä mäna'añ cooc tyijy Dios hajxy wyiingudsähgø'oy. ²⁷ Coo ja'a yaamghuung hajxy mbuhbedät møødá yaamgto'oxy, coo hajxy hänäjty tii yajmaajiaty, y coo hajxy haxøøg nga'a wädítät, mäniit hajxy myajcähxø'øgät coo Dios hajxy mjaançh wiingudsähgø'oy.

2

¹ Hermanodøjc, paadiä Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcäm coo jim yhity tsajpootyp maa ja'a jajpä tsämaambä miøødän. Jaaya'ay hajxy nWiindsøñhätäm. Cabä yhahixø'oy coo pøn mxøøghádät.

²⁻⁴ Tsog hajxy mädiäcäm, coo jäya'ayhajxy nämetsc miédsät maa ja'a mdsajtöjc-hajxiän, tu'ug mäyöbä, tu'ug häyoobä, tu'cuhdujt hajxy nämetsc mwiiingudsähg'öwät, hoyyä mäyöbä oroc'öjäd'söhfidy hänäjty jia mөөдä, hoyyä howyit hodiucxy hänäjty jia mөөдä. Cabä häyoobä hajxy mxөөghädät, hoyyä howyit hodiucxy hänäjty quia'a ja mөөдä. Hoorä, coodsä häyoobä hajxy mnämá'awät: "Jii miich huuc täna'aw", o coo hajxy mnämá'awät: "Jii miich mhäna'awa'än naaxwiin", y tөө ja'a mäyöbä hoyhänäabejt hajxy hänäjty mmo'oy, myajcähxö'py hajxy jaduñ coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hoyyä. Cähxö'p jaduñ coo ja'a häyoobä hajxy tөө m'ga'a näxuuch.

⁵ Hermanodöjc, huuc mäadow hädaa mädia'agy hajxy. Pönjaty häyoob hädaa yaabä naaxwiin, Dios tөө yajnáhdijy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbögcät hamuumdu'joot, coo hajxy jim ñöcxät cөxp tsajpootyp. Jim hajxy ñöcxa'än nägöxiä. Pönjatiä Dios tөө jiahmiech tөө pia'häyoy, Dios jaduñ tөө yajwiinwaan'öy coo hajxy jim ñöcxät. ⁶ Pero mijts, mxөөghajpy hajxy ja'a häyoobädöjc. Hoorä, ja'a mäyөөdöjc-hajxy, xchaachtiumb mijts jaduñ. Pawich pajädty mijts xyajnöcxy haguji. ⁷ Ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy mbanöcxäp, y je'e ja'a mäyөөdöjc-hajxy wyiinwohmby.

⁸ Dios mänaamb coo ja'a mmäjöön coo ja'a mmädöjc mdsögät mba'häyöwät nebiä mni'x nebiä mgopc mdoquian. Ja'a Diosmädia'agy jaduñ miimb. Bueno, pө mjaanč cudiüünäp ja'a Dios miädia'agy jaduñ, hoy jaduñ. ⁹ Pero coo ja'a häyoobädöjc hajxy mxөөghädät, haxөөg hajxy jaduñ mjäya'ayhaty. Ja'a Diosmädia'agy jaduñ mänaamb cooc yxaxөөgä. ¹⁰ Pönä ley hoy tөө jia yajtuñ, pө weentiä tөө tiu'udägoy, jaanč tehñ mөj tөө quiuyo'oy'öy. ¹¹ Dios jaduñ mänaän, coo ja'a mhamdsoo to'oxiöjc hänäjty jyiñän, cabä wiingto'oxiöjc mmoöhdhidät. Jaanä jaduñ miänaambä coo m'ga'a jäya'ay-yagh'ögät. Tsөг hajxy mänaänäm, pө tөө mjäya'ay-yagh'ögy, tөө ja'a ley jaduñ m'ga'a yajtuñ, hoy wiingto'oxiöjc m'ga'a ja mөөdhity. ¹² Hoy hajxy ngapx nmädiäcämät, hoy hajxy njäya'ayhätämät nebiä Jesucristo hajxy xyanéhäm maa ja'a miädia'agy myiñän cujaay. Hiç, xyhixäänäm jaaya'ay njoot ngopc-hajtamhajxy pө hoy hajxy njaanč jäya'ayhätäm. Xpiuhbedäänäm hajxy neby hajxy maas hoy njäya'ayhätämät. ¹³ Pönjatiä jäya'ay näxuut'sp, je'e hajxy päda'agäänäp hodium. Cab hajxy yajcumädowa'añii. Pönjatiä jäya'ay ca'a näxuut'sp, je'eds hajxy yajcumädowaänäp. Cab hajxy näxuut'stägatsa'añii.

¹⁴ Hermanodöjc, näje'e jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyjy hajxy miäböcy hamuumdu'joot, y cab hajxy hoy wiädity, nébiäc tyjjiäda'aduñ yhuuc nä'a nähwá'adsät. ¹⁵⁻¹⁶ Coo mijts hermano nä'a nägoobä mnämá'awät: "Nөcx hajxy jootcujc wädit; päg'öw jöcxwit hajxy; hoy hajxy mgay mhü'ugät", y cab hajxy hänäjty tii tөө mmo'oy, hoy hajxy hänäjty tii quia'a ja mөөдä, ni wit ni tucxy, ni cay ni hu'ugy, caj mijts mgöhdjyt hänäjty yhooyä. ¹⁷ Coo pөн miäná'anät cooc tyjy hoy wyl'i pianöcxy, pero cabä quiuhdujt nä'a hoyyäbä, xiөөbä jaduñ nä'a mäna'añ cooc tyjy hoy pianöcxy.

¹⁸ Pero coo pөн miäná'anät: "Miich mahñdy hoy mbanöcxyp; hөөch, hóyhөch nguhdjyt", hөөch hijxtahnd yaghijxäc pө hoy mjaanč panöcxy, hoy m'ga'a ja yajcähxö'ögy pө hoy mguhdujt. Hөөch, coөch nguhdjyt yhooyä, nyajcähxö'piөch jaduñ coөch hoy njaanč panöcxy. ¹⁹ Miich mänaamb coo Dios tiu'ugä; hoy hit jaduñ coo jaduñ mnäná'anät. Pero jaduñdsä möjcu'uhajxy miänaambä y chähgөөby hajxy je'e. ²⁰ Nej, caj miich mnä'ägädä wiinjuo'öwa'añä, xiөөbä mja nä'a mäna'añ coo mmäböcy, pө cabä mguhdujt nä'a hoyyä. ²¹⁻²² Abraham hөjts hijty nhaphätäm ndeedyhätäm. Mänitä Dios ja'a Abraham nämaayy coo ja'a yhuung yöxät, ja'a Isaac-hajpä. Paadiaduñ nämaayyä coo ja'a yhuung yöxät, nebiä Dios jaduñ wyiiingudsähg'öwät. Jiaanč cudiunaambä Abraham hänäjty jaduñ. Coo jiaanč ja cudiunaañ, paady hodium piädäcänä. Cähxö'p jaduñ coo ja'a Diosmädia'agy hänäjty jiaanč mäböcy. ²³ Tөjijätä Diosmädia'agy jaduñ nebiä myiñän cujaay: "Coo ja'a Abraham ja'a Dios ja'a miädia'agy miäböjcä, paadiä hodium piädäcänä." Y Abraham, hamdsoo Dios miänaañ coo Abraham hänäjty miägu'ughadyii.

²⁴ Jaduñds je'e, paadiä Dios hajxy hodium xpädäcänä coo hajxy hoguihdujt nytjütünäm, coo hajxy hoy nmäböjcäm. ²⁵ Jaduñnä quixy Rahab yhuuc jajpä. Mänitä jäya'ayhajxy miejtstaacy maa ja'a Rahab tiöjcän. Hixөөby woodsөөbiä hajxy hänäjty wiädity. Mänitä Rahab miäbuhbejty. Mänitä tu'u hajxy wiingpä yajnáhxөөyyä. Paadiä Rahab piädäcänä hodium, hoyyä howyiinmahñdy hänäjty tөө quia'a ja mөөdhity. ²⁶ Entonces, coo hajxy mnänäänämät cooc tyjy hajxy hoy nmäböjcäm, pero cabä nguhdjythajxy yhoyhätäm, xiөөbä hajxy nnä'a mänaänäm coo hajxy hoy nmäböjcäm. Cab jaduñ choobaady coo hajxy nä'a nägoobä mnänäänämät cooc tyjy hajxy hoy nmäböjcäm; hөxtähmät's ja'a ni'x ja'a copc coo yho'nä, cab je'e choobaatnä.

3

¹ Hermanodöjc, ca'a hajxy mwil'i ñiwyiindsönbäda'agyii. Hiç, pөнjaty hoy ca'a yajnähixөөby, cab hajxy quiumaya'añii ja'a Diösäm. ² Madiu'u hajxy ngapxtägöooyäm nägöxiä.

Põn ca'a capxtägooby, ca'xiä Diosmädia'agy jiaanč tehñ quiudiũñ. Ni nej quia'a jatcø'oy. ³ Paadiä cuayy freno hajxy nbädaacäm coo hajxy ween miädia'agymiäböcy neby hajxy jaduñ hoy yó'oyät. ⁴ Jaaná jaduñduhmbä, ja'a barcotimón, chuucpä hajxy yajmäyohby, hoy ja'a barco jia hamõjjä, hoy møc jia pabojoy. ⁵⁻⁶ Y yø'ø haaw, hoy jia muutscä, jaduhyä jäya'ay ñä'ä jaanč tehñ miägäpxtägoobiä møj may. Jaduñ mäwinäts yø'ø haaw nebiä jøñän. Coo ja'a yuuc tioyø'øgy, tu'lii'ty ja'a padoy chohndä'agy. Yø'ø haaw, jiaanč tehñ miøødä haxøøgpä yø'ø. Paquiä xyajtu'udägöyyät. Y ja'a møjcu'ugong, je'eds hajxy xwyi'i yajcapxtägoöyyäm. ⁷ Hoñä'ä mädyii animalä hajxy hoy nyajmaaxøöyyämät, caa, muuxy, tshñdy, møødä mejjioty-tsänaabiä. ⁸ Pero yø'ø haaw, cab hoy miaaxø'owa'añ. Haagä haxøøgpä jaduñ miøød. Je'eduhñ xyajtägööyyäm maa ja'a Dioscøxpän. ⁹⁻¹⁰ Jue'e yø'ø haaw, mejtstu'u myiñ. Je'e hajxy nyajtünäm coo ja'a Diosteedy hajxy ngapxpäatäm. Jaaná je'e hajxy nyajtünäm coo ja'a jäya'ay hajxy nnähõjjäm, ja'a Dios yajmägunuu'xøöyyäbä ja'a yhEspiritu. Hermanodøjc, caj yohoyä coo hajxy mejtstu'u njäya'ayhätämät. ¹¹ Hix, maa tu'ugpä nõøgopcän, cab nõø wiingä tågach xiee'xy. Tu'tu'uyyä ñä'ägädä xee'xy. ¹² Jaaná jaduñduhmbä, tu'tu'uyyä piids tiøømhaty; cabä aceituna miädøømhado'oy maa ja'a piidsän. Ni ja'a piids quia'a mäðøømhado'oy maa ja'a tsatypän. Y cabä hoñøø jim mbäädät maa ja'a taamdsnøøgopcän.

¹³ Põn wiinmahñmech maa mjijsän, ween hoy jäya'ayhaty neby jaduñ yajcähxø'øgät coo hoguiuhdujt miøødä, coo mee'xxieemy jäya'ayhaty. ¹⁴ Jii häna'c-hajxy näje'e miäna'añ coo hodiung hajxy mio'owøøjät, coo wiinghäna'c quia'a mo'owøøjät, je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy jiaanč tehñ jiaty hohoy. Caj mniguiumayøøjät cooc tyijy mjaanč tehñ jiaty. Hix, caj tiøyyä coo mjaanč jaty. ¹⁵ Yø'ø wiinmahñdy jaduñmä, caj yø'ø jim choon maa ja'a Diosän. Hädaa yaabä naaxwiin hajxy yajcojoy. Ja'a møjcu'ugongä wyiinmahñdy jaduñ. ¹⁶ Ja'a häna'c-hajxy ca'a nyajmädsøjcäbä coo wiinghäna'c hodiung piäädät, cab hajxy hoy ñimiøøhdidyii. Nijihøj nibiahõjjäp hajxy jaduñ. Madiu'u hajxy haxøøg jäya'ayhaty. ¹⁷ Pero jimä hohwiinmahñdy choon maa ja'a Diosän. Coo hajxy je'e mmøødhädät, hoy hajxy jaduñ mjäya'ayhädät. Cab hajxy mdsiptsäna'awät, cab hajxy mma'adtsäna'awät. Mee'xxieemy hajxy mhädät. Cabä mhamdsoo wiinmahñdy hajxy mwi'i yajtünät. Mmøødhädäp ja'a hojiot hajxy møødä jäya'ay. Cabä mwiinmahñdy hajxy mejtstu'u myajtünät. Cab hajxy mhøndä'agät. ¹⁸ Põnjaty ca'a tsiptsojy, jaanč tehñ yhoy hajxy jäya'ayhaty, møød ja'a hajxy nägøxiä capxcuhgädaacpä.

4

¹ Jim mjijs ja'a mdsip myajtsøhnda'agy maa ja'a mhaxøøgwiinmahñdyhajxiän coo hajxy naxy mnimiädsibø'oyii. ² Coo hajxy tii mja hadsoga'añ, je'eds hajxy myajniguiuyaghø'ogøöyyäp, je'eds hajxy myajniguiumädsiphadøöyyäp. Paady hajxy mga'a paady mädyii hajxy mja tsojpy coo ja'a Dios hajxy mga'a mäyujwa'añ. ³ Y coo hajxy tii mja yujwa'añ, cab hajxy mbaady, je'eguiøxpä coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hohyä. Hix, näjoot hajxy mwi'i yhaduñ mwi'i yhanäma'awø'øgy mädyii hajxy mja yujwaamby. ⁴ Caj mjijs Diosmädia'agy hoy mgudiũñ. Nej, cab hajxy mnajuwø'oyä coo jaduñ quia'a hohyä coo ja'a mjoot ja'a mjuøhñdy hajxy yaa mbädä'agät hädaa yaabä naaxwiin. Coo hajxy jaduñ mbädä'agät hädaa yaabä naaxwiin, Dios hajxy jaduñ mmiädsiphäjnäp. ⁵ Nej, tøgä xiøøbä ja'a Diosmädia'agy ñä'ä mäna'añä: "Tøø ja'a Dios ja'a yhEspiritu piäda'agy maa højtsøxpän. Xjiaanč tehñ chojc xjiaanč tehñ pia'häyøowäm hajxy jaduñ." ⁶ Jaanč tehñ yohoyä Dios hajxy xpiuhbëjtäm neby hajxy jaduñ hoy nmjäädäacämät. Jaduñä Dios miädia'agy myiimbä: "Miädsiphajpiä Dios põn ja wi'i yajcumayaamb. Pero põn ca'a yajcumayaamb, piuhbejpiä Dios je'e." ⁷ Mäbøc ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä. Høxhijxä ja'a møjcu'ugongä miädia'agy hajxy; mänit hajxy jaduñ xñhnguëcñät. ⁸ Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy mbanøcxät; mänitä Dios hajxy xpiuhbejtägsät. Põnjatiä haxøøgcuhdujt møød, mhøxhixäp ja'a mguhdujt hajxy jaduñ. Põnjaty mänaamb coo mejtstu'u pianøcxa'añ, møødä Dios, møødä hädaa yaabä naaxwiin, mnajtshixøøñäp ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy. ⁹ Mjootmayhädäp hajxy jaduñ je'eguiøxpä coo haxøøgcuhdujt hajxy mmøødä. Cab hajxy mxoondäacñät. ¹⁰ Mba'yä'axäp ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot. Mnägäpxäp hajxy nebiaty hajxy tøø mhaxøøgwädity. Mänitä Dios hajxy xyajmähmø'owät hodiium.

¹¹ Hermanodøjc, ca'a hajxy mnifñhøjyii hamiñ haxøpy. Põn wiinghermano nähøjy, jaduñ miäbaatnä nebiä Diosmädia'agy ñähøjjiän. Cabä Diosmädia'agy hoy ñä'ä cudiũñ. ¹² Tu'ugä Dios hajxy xyhanéhäm. Je'e hajxy xyhixäm pø hoy ja'a miädia'agy hajxy ngudiũñäm. Jaayä'ayäts cuhdujtmøød pø xpiädäacäm hajxy hodiium, pø xpiädäacäm hajxy haxøøgtuum. Pero miich, caj miichä cuhdujt mmøødä coo wiinghermano mnähøjät.

¹³ Huuc mädw hajxy, näje'e hajxy jaduñ miäna'añ: "Jäda'a o jaboöm højts nnøcxa'añ wiinghagajpt. Jim højts tu'jumøjt nniyhajada'añii. May højts xädø'øñ jim nbaada'añ." ¹⁴ Ni

quia'a najuøøy hajxy tii jaboomb jadaánap. Ja'a jugyhajt, paquiä quiøxy. Jaduhñ miäbaady nebiä nämajañ coo paquiä tiägoy. ¹⁵ Jaduhñ hajxy mmáná'anät: "Pø määmbä Dios jaduhñ, mänit hajxy njaac jugyhájtämät. Coo ja'a Dios jaduhñ miáná'anät, hotyijä hajxy njájtämät. Coo quia'a mäná'anät, cab hajxy tii nná'ägädä jájtämät." ¹⁶ Pero mijts, tehngajnä mijts mwí'i ñiguiumayii. Haxøøg jaduhñ coo hajxy jaduhñ mjatcø'owät. ¹⁷ Pøñ najuøøby neby hoy quiuhdujthädät, y cab hoy ñä'ä cuhdujthaty, haxøøg jaduhñ jiatcø'øy.

5

¹ Ween yø'ø mäyøødøjc-hajxy yhuuc yajcopcø'øy. Jø'øwaamb hajxy, tsaächya'axaamb hajxy, je'eguiøxpä coo ja'a tsaächpä hajxy piaada'añ. ²⁻³ Yø'ø hajxy cøxiä miämäyøøhajpiä, caj yø'ø choobaadaannä, hoy howyit hodiucxy hajxy jia møødä. Cøxaamb jaduhñ tiägoyya'añ. Coo hajxy miäyøøjä, cähxø'p hajxy coo ja'a häyøøbädøjc hajxy quia'a näxuuch. Quiuhäyowø'øwaamb hajxy jaduhñ. Xiøøbä hajxy tøø ñä'ä yajmayø'øy maa hajxy miäyøøhatiän. Hiç, mobädajpä naaxwiimbä wyiimbida'añ. ⁴ Cabä mioonsä hajxy ca'xy tøø yhuuc mäjuuñä. Paady hajxy jim ñäxø'owøøyyänä maa ja'a Diosän jim tsajpootyp. Miädoobiä Dios ca'xy. ⁵ Hoy yajxón hajxy tøø jiaanç tehñ çhänä'ay hädaa yaabä naaxwiin. Tøø ja'a miäyøøhadyiibä hajxy jia yajmayø'øy. Pero mobädajpä hajxy quiuhäyowø'øwa'añ. ⁶ Tøø ja'a hojiäya'abiä hajxy chaachtiiñ. Tøø hajxy yagho'ogy. Cabä hojiäya'ayhajxy ñä'ä niñawaanä.

⁷⁻⁸ Hermanodøjc, mmee'xtügäp hajxy jaduhñ høxtä Jesucristo cädaactägätsäp. Mobädajpä quiädaactägätsä'añ. Cab hajxy tii mdaj mmáyät. Jaduhñ hajxy mmee'xtügät nebiä jäya'ayhajxy miee'xtuquiän coo quia'a tsoj tu'uy. ⁹ Hermanodøjc, cab hajxy mniñahøjøøjät coo Jesucristo hajxy xyajcumädówät. Mobädajpä quiäda'aga'añ. ¹⁰ Mjahmiédsäp hajxy nebiä jäya'ayhajxy jecy chaächpøjquiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä. Mee'xtujc hajxy je'e jecy. ¹¹ Pøñ mee'xtujp, hoy jia tsaächpøcy, jootcujc hajxy yhity, nebiä Job jecy miee'xtujquiän mänaa chaächpøquiän. Tøyhajt jaduhñ. Y ñäxuu'tstägajts ja'a Dios ja'a Job. Hiç, hojiot ja'a Dios jiaanç tehñ miøød.

¹² Hoy hädaa mädia'agy hajxy mmädówät. Cabä Dios hajxy nä'ä nägoobä mgapxpáadät. Coo hajxy jaduhñ nä'ä nägoobä mgapxpáadät, mgapxtägöyyäp hajxy jaduhñ, y xya-jcumädówäp ja'a Dios hajxy. Pø mmøødä tøyhajt hajxy, jaduhyä hajxy mmáná'anät coo tiøyhajtä. Pø caj, jaduhyä hajxy mmáná'anät coo quia'a tøyhajtä.

¹³ Pøñjaty tsaächpøjp, weenä Dios hajxy pia'ya'axy. Pøñjaty jootcujc, weenä Diosøy hajxy yhøy ya'axy. ¹⁴ Pøñjaty pøjcäp, ween hajxy ñäma'ay ja'a tuungmøødpä maa ja'a tsajtøjcän coo oración hajxy tiuunäxät, coo aceite hajxy yajnähjaaxøøjät ja'a Diosøxpä. ¹⁵ Pø jiaanç mäbøjp hajxy, ja'a hajxy oracióntuumbä, mänitä Dios ja'a pa'amjäya'ay ja'a pia'am yajnähwaatsät, møødä piojpä møødä quiädieey. ¹⁶ Myajniñägapxøøjöp ja'a mbojpä mgädieeyhajxy hamiñ häxøpy. Mniñähgapxtu'udøøjöp hajxy hamiñ häxøpy nebiä mba'am hajxy jaduhñ xñähwá'adsät. Jiaanç tehñ tiuungpaatp jaduhñ coo ja'a hojiäya'ay hamuumdu'joot yhoracióntünät. ¹⁷ Høxtahñdsä Elías, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä. Jaduhñ je'e jäya'ayhajty neby højsthájtämän. Coo ja'a Elías ja'a Dios miänuu'xtaacy coo quia'a yajtu'uwät, tægøøgjumøjt ja cupc quia'a tuuy hädaa yaabä naaxwiin. ¹⁸ Mänitä Elías ja'a Dios jadähooc miänuu'xtaactägajch coo yajtu'uwät. Mänit jadähooc tiägøøyy tuubä. Mänitä jäya'ay piäda'agyhajxy yhøyøøyyäxä.

¹⁹⁻²⁰ Hermanodøjc, coo pøñ ja'a tøyhajt jiojyohdiú'udät maa mijtsän, tu'udägöyyäp hajxy jaduhñ. Pero coo hajxy jootcapxmøcpøgät, mänitä wyiinmahñdyhajxy miédsät. Cøxaambä piojpä quiädieey hajxy jaduhñ ñähwa'adsa'añ, y hodiuum hajxy jaduhñ miähmø'øwa'añ. Tøyhajt jaduhñ.

1 Pedro

¹ Høøch xøhajt Pedro. Jesucristøch xquiuguexyhajp. Mijts hädaa nocy nyajnäjaayøoby pønatiä Diosmädia'agy mäbøjp. Xii yaa hajxy wiingtuumjaty mhadsäna'ay jim maa naax jaduhñ xiøhatiän Ponto, møød jim Galacia, møød jim Capadocia, møød jim Asia, møød jim Bitinia. ² Jequiän mijtsä Diosteedy xwyiimbiiyy. Tøø Dios hånajty ñajuø'oy coo mijtsä miädia'agy hånajty mmäbøgaanä. Ja'a yhEspirituhaamä Dios hajxy tøø xyaghodiägø'oy, weenä mädia'agy hajxy jaduhñ mmäbøgät ja'a Jesucristocøxpä. Jaaya'ay hajxy tøø xyajñhäwaatsäm mänaa hajxy xñäho'túutäm. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmiø'oy mõj may.

³ Tsögä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm. Jaaya'ayä Jesucristo Tieedyhajpy. Højtsä Jesucristo nWiindsønähjätäm. Hojiootä Dios jiaanč tehñ miøød ja'a højtscøxphjätäm, paady hajxy homiänaajä xyagjyghadäänäm neby je'e jiygyhatiän. Coø Dios ja'a Jesucristo yagjujypiøjtägajch coo hånajty tøø yho'ogy, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhjätäm coø Dios hajxy jaduhñ xjiaanč xyagjyghadäänäm homiänaajä ⁴ jim tsajpootyp. Jimä hoyhajtä weenhajt hajxy mõj may xmiø'owäänäm, neby jaduhñ jecy miänaaänäm cooc hajxy hånajty xmiø'owäänäm. Tijaty hajxy yaa nyagjyghjätäm hädaa yaabä naaxwiin, tsipcøxp jaduhñ quiøxa'añ, tsipcøxp jaduhñ quiuhdägoyya'añ. Pero mädyijatiä Dios hajxy jim xmiø'owäänäm tsajpootyp, cab jaduhñ mänaa quiøxa'añ, cab jaduhñ mänaa mia'ada'añ, cab jaduhñ mänaa quiuhdägoyya'añ. Homiänaajä yajxøn yhida'añ. ⁵ Coø mijtsä Dios miädia'agy jaduhñ mmäbøjcä, paadiä Dios hajxy xcwieendähada'añ ja'a miøcmäjaahaam. Cab hajxy jaduhñ mänaa mguhdägoyya'añ. Coø ja'a Dios yHuung yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, ja'a Jesucristohajpä, mänit hajxy jim xyajñøcxäänäm tsajpootyp Dioswiinduum. Jimä Dios hajxy homiänaajä xyagjyghadäänäm neby je'e jiygyhatiän.

⁶ Paady mijts jootcujc mhity, hoy hajxy jäda'ahaty madiu'lu mja tsaachpøcy. Pero cab hajxy jecy mdsaačhpøga'añ. ⁷ Høxtahmäsä oro, jøønhaamä jäya'ayä oro hajxy yhijxmach pø hoyhoro jaduhñ. Jaanä jaduhñ mijtsä Dios xyhijxmajtspä pø hamuundu'jootä miädia'agy hajxy mmäbøjcä, hoy hajxy mja jaanč tehñ chaachpøcy. Jaanč tehñ choobaatp jaduhñ coo hajxy jaduhñ mmäbøgät tehngajnä. Cabä oro jaduhñ jiaty tsoobaady neby jaduhñ choobaadiän nej mijts homiänaajä mmäbøquiän. Hiç, tsipcøxpä oro jaduhñ quiuhdägoyya'añ. Y coø Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ, mänit mijts xquiumaya'añ je'eguiøxpä coo hajxy hånajty tøø mmäbøcy, hoy hajxy hånajty tøø mja jaanč tehñ chaachpøcy.

⁸⁻⁹ Hoyyä Jesucristo hajxy tøø mga'a jagä hiçy, mdsojpy mba'häyooby hajxy jaduhñ, y mmäbøjcäbä miädia'agy hajxy jaduhñ. Hoy hajxy tøø mga'a jagä hiçy, coo hajxy jaduhñ mmäbøcy, paady hajxy jaduhñ tøø xyajñähwa'ačh. Coø hajxy jaduhñ tøø xyajñähwa'ačh, paady hajxy jaduhñ mjaanč tehñ xioonda'agy nägø'ø nädecypiä.

¹⁰ Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jecy yajwä'xäbä, jia wi'i yajtøoby jia wi'i yajtø'xyp hajxy hånajty neby hajxy piäda'agøøjät hawa'adstuum. Cab hajxy hånajty ñajuø'oy neby hajxy jaduhñ jim piäda'agøøjät. Pero ñägapx hajxy jaduhñ coo mijtsä Dios hånajty xpiäda'aga'añ hawa'adstuum, je'eguiøxpä coo hojioot miøødä. ¹¹ Yajtøoby hajxy hånajty pøn mijts hånajty min xpiäda'aga'añ hawa'adstuum. Jaduhñ hajxy hånajty yajtøøbä mänaa hånajty myina'añ. Ja'a Dios jaduhñ hawaanä ja'a yhEspirituhaam cooc tu'jäya'ay hånajty yaa min chaachpøga'añ. Y cooc hånajty tøø yho'nä, mänitäc hånajty jiyjypiøjtägatsa'añ. Mänitäc hånajty jim ñøcxtägatsa'añ tsajpootyp maa Dioswiinduumän. Pero ja'a jecyjiäya'ayhajxy, cab hajxy hånajty jaduhñ ñajuø'oy pønä Dios hånajty tøø ñänømy ja'a yhEspirituhaam. Nä'a cujahy hajxy jaduhñ nebiaty hajxy jaduhñ ñajtsapxøøyyä. ¹² Mänit hajxy jecy yhawäänäxä coogä Dios jaaya'ay hånajty quia'a soj quexa'añ, ja'a mijts hånajty xpiäda'agaambä hawa'adstuum. Cujéquiägä Dios hånajty quieja'añ. Hoorä, tøø quiejxnä. Jaduhñ tøø yajtøjajnä coo ja'a yajñähwaatspä tøø quiejxnä. Y tøø mijts jaduhñ mjaanč mädohyaty coo ja'a yajñähwaatspä yaa tøø yhoj. Ja'a Jesucristøch jaduhñ nnänømby coo hajxy hoy xñäho'túutäm. Y jaaya'ay mijts xyajmädoyhjätäbä, ja'a Dios ja'a yhEspirituhaam hajxy jaduhñ ñajtsapxøøyyä nebiatiä Diosmädia'agy hajxy yajwä'xät. Tsajpootypä Dios ja'a yhEspiritu yajtsohndaacy coo jaduhñ yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin. Haa ja'a Dios ja'a'la mioonsähajxiä, ja'a hajxy jaduhñ jim hijpä tsajpootypä, jiaanč tehñ yagjuøoby hajxy jaduhñ coo Dios ja'a yHuung jaduhñ yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, coø højts hoy xñäho'túutäm.

¹³ Y coø Jesucristo jaduhñ yaa jädähooc quiädaactägatsa'añ, mänit hajxy jaduhñ jim xyajñøcxäänäm tsajpootyp maa Dioswiinduumän, pønatiä Diosmädia'agy hånajty tøø miäbøcy. Mänitä hoyhajtä weenhajtä hajxy jim ca'xy xmiø'owäänäm. Coø Dios jaduhñ tøø miäna'añ

coogä yHuung yaa quiädaactägatsa'añ, jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo jaduñh tiøjada'añ. Tsøcxä njoot hajxy pädaacäm maa hoyhajtän, maa weenhajtän, mädyii Dios hajxy hánajty xmio'owáañäm. Tsøcxä hajxy hoy wädjítäm. Tsøc hajxy jahmiejtstáacäm coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ. ¹⁴ Coo Dios hajxy xyhuunghájtäm, paadiä miädia'agy hajxy tsøc mäbøjcäm. Cabä haxøøgwiinmahñdy hajxy jadähooç mbadu'ubøjcumbät, neby hajxy hijty mjatcø'øyän coo Dioscapxiä Diosmädia'agy hajxy hijty mnga'a mädyohatyñä. ¹⁵ Ca'a haxøøgjoot ca'a haxøøgwiinmahñdy hajxy myaghity. Hiç, cabä Dios haxøøgjoot haxøøgwiinmahñdy ñä'ägädä møødä. Jaaya'ay hajxy jaduñh xyajnähdjijäm coo hajxy xquiu'ughadaañäm. Paadiä hojioot hajxy tsøc yaghjítäm nebiä Dios hojioot miøødän. ¹⁶ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian: "Høøch, cábøchä haxøøgjoot cábøchä haxøøgwiinmahñdy nnä'ägädä møødä. Høøch hajxy pahijx padúñäc", nõmä Dios jecy miänaañ.

¹⁷ Ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyäm. NDeedyhájtäm hajxy jaduñh. Paady hajxy hoy tsøc jáya'ayhájtäm mäduhñtiä hajxy yaa ndsánaayy nháyøwäm hädaa yaabä naaxwiin. Hiç, nnajuøøyyäm hajxy jaduñh coo Dios hajxy xyajcumädozáañäm nebiaty hajxy hánajty yaa haxøøg tøø njatcø'øyäm hädaa yaabä naaxwiin, hoy hajxy hánajty näje'e tøø nja mäyøødsánaayyäm. ¹⁸⁻¹⁹ Ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtämhajxy ja'a jegyhajtypä, coo yhamdsoo cuhdujt hajxy hijty hoy quiudiuñ, jaduñhac tyijy hajxy ñähwa'adsa'añ. Y jaduñh mijs tøø mbahabøjpä. Pero cab jaduñhac cuhdujt choobaady. Coo Jesucristo hajxy hoy xñähho'túütäm, ja'a ñø'tyhaam hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum. Ni tii hajxy jaduñh xquia'a pädaacäm hawa'adstuum, ni xädø'øñ. Hiç, paquiä xädø'øñ quiøxy. Jagooyyä Jesucristo hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum ja'a ñø'tyhaam. Hiç, cabä Jesucristo ni tii poj ni tii cádieey quia'a møødä. Paady hajxy je'e hoy xpiädaacäm hawa'adstuum. Coo Jesucristo ja'a poj ja'a cádieey häxøpy miøødhaty, cab hajxy häxøpy tøø xpiädaacäm hawa'adstuum. ²⁰ Jeqüianä Dios ja'a yHuung jaduñh yajnähdjijy cooc hánajty yaa quiexa'añ hädaa yaabä naaxwiin, cáhnäc hädaa naaxwiimbä hánajty yhawijy tiøø'xta'agy. Pero cabä Dios ja'a yHuung choj quejxy. Cujecy jaduñh quiejxy mänaabä højts hánajty yaa njugyhájtämbä. Højts hoy xñähho'túütäm. ²¹ Coo Jesucristo hánajty tøø yho'ogy, mäniä Dios yagjujypiøjtägajch. Mäniä jim jadähooç yajnøcxy maa wyiinduumän. Jim jäda'ahaty wyiingudsähgø'oyii. Y coo Dios ja'a yHuung jaduñh yagjujypiøjtägajch, paadiä miädia'agy hajxy tsøc mäbøjcäm coog hajxy xyagjugyhadaañämbä homiänaajä neby je'e jjugyhatiän.

²² Tøyyä Dios miädia'agy. Y coo mijsä miädia'agy hoy mgudiuunä, paadiä mjootä mjøøhñdyhajxy nähwa'ads yhity. Naxy hajxy jaduñh mdehm ñiçhoc mdehm ñimie'e xøøjät hamuundu'joot. Jaduhñ hajxy mnijäwø'øwøjät nebiä tu'que'expän nebiä tu'mägu'ugpä. ²³ Tøø haxøøgjoot tøø haxøøgwiinmahñdy hajxy nnajtshixøøyyäm. Homiänaajä Dios hajxy xyagjugyhadaañäm neby je'e jjugyhatiän. Jaduhñä hojiootä howyiinmahñdy hajxy xmiøoyyäm hawiinjemy, je'eguiøxpä coo miädia'agy hajxy nmäbøjcäm. Cabä miädia'agy mänaa quiuhdägoyy'añ. Jaaya'ay hajxy jaduñh xyagjugyhadaañäm homiänaajä neby je'e jjugyhatiän, ca'a pionä hädaa yaabä naaxwiimbä, ni ja'a ndajhájtäm ni ja'a ndeedyhájtäm. Haa ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä jugyhajtä, tsipcøxp jaduñh quiøxa'añ. ²⁴ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian:

Høxtahmðsä pøjy, hoy jaduñh jia yaxxonä, tsipcøxp je'e ñä'ägä tø'øch.

Jaduñh mäwiin højtshájtäm, hoy hajxy mõj jaanch nja nijäwøøyyäm, tsipcøxp hajxy nnä'ägä ho'og nnä'ägä tägoyyaañäm.

²⁵ Pero ja'a Diosmädia'agy, cab jaduñh mänaa quiøxy tiägoy.

Ja'a Diosmädia'agy jaduñh mänaamb coogä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túütäm. Tøø mijsä jáya'ay jaduñh xyajmädoyhaty, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä.

2

¹ Coo Dios hajxy homiänaajä xyagjugyhadaañäm neby je'e jjugyhatiän, jaduñh hojiootä howyiinmahñdy hajxy tøø xmiøoyyäm hawiinjemy. Paadiä haxøøgjootä haxøøgwiinmahñdy hajxy tsøc najtshixøøyyäm cøxiä. Cab hajxy mnä'ägä høhnda'agät ni weenñtiä. Hamuundu'joot hajxy jaduñh tøy mjaanch hojiäya'ayhadät. Jii jáya'ayhajxy näje'e, cabä Diosmädia'agy hajxy hoy quiudiuñ, hoy hajxy jia nidijyii nebiä hojiäya'ayän. Ca'a hajxy jaduñh mbahixy. Ca'a hajxy pøn cøxiä wiinä myajcuxøøghadø'øy. Cab hajxy mniñähøøn mniñähøjøjät. ²⁻³ Tøyhajt jaduñh coo Jesucristo mayhajt mõj may tøø tiuñ maa mijscøxpän. Mnajuøøby hajxy jaduñh, túhmäts. Hahixøøbyxiä jaduñh coo miädia'agy hajxy tehngajnä mbanøcxät. Høxtahmðsä maaxhuunghajxy, coo hajxy hánajty chi'idsa'añ, mäniä tsit'sc hajxy ñäjø'øy. Jaduhñ mäwiin mijspä, mba'ya'axäp ja'a Dios hajxy coo quiapxiä miädia'agy hajxy ween tehngajnä xjiaac yaghabøcy. Jaduhñ hajxy ca'xy pedyii hoy myajtünät. Y cab hajxy jaduñh mänaa mdu'udägøyyät.

⁴ Tehngajná Jesucristo wyiinmahñdy hajxy jaac tehm piahijxä jaac tehm piaduunä. Ja'a Dios jaduhñ jecy wiinmaayy coo hõjts hñajty jaduhñ xyhuunghadäänäm ja'a Jesucristocõxpä. Ja'a Jesucristo, ja'a Dios yHuung je'e, paadiä cuhdujt jaduhñ miõõdä coo hajxy nwiingudsähgõõyyämät. Pero cabä jäya'ayä Jesucristo hajxy näje'e jìõpõgõ'õy. Cab hajxy wyiingudsähgõ'õy. Xiõghajpy hajxy jaduhñ. ⁵⁻⁶ Jaduhñ jim myiimbä cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Jim maa cajpt jaduhñ xiõhatiän Siön, jimhõchä ndsajtojc tu'ug ngojy.

Tú'ughõchä tsaä nwiimbiiyy coo jim piäda'agõõjät maa tõjteecän.

Jaanch tehm tiuungpaatp yõ'õ tsaä jaduhñ.

Ja'a Dios ja'a Jesucristo jaduhñ yajmäbaat nebiä tsaä ja'a jaanch tehm tiuungpaatpän, coo jaduhñ yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xyajnáhwáatsäm. Jaduhñä Dios miänäänqumbä cooc tsipcõxp yajtõjiada'añ coo hajxy jim yajnõcxa'añii tsajpootyp maa Dioswiinduumän, põnjaty jaduhñ mäbõjp coo Jesucristo hajxy xyajnáhwáatsäm, ca'a wyiinghänä'cä. Coo Jesucristo hajxy tõe xjiaanç yajnáhwáatsäm, jaduhñä Dios hajxy tõe xyajnáhdijäm coo Jesucristo hajxy nmõõdhjätämät tu'ugmädia'agy. Tehngajná Diosmädia'agy hajxy tsõc hoy jaac tehm quidiuunäm. Tsõgä Dios hajxy hoy jaac tehm wyiingudsähgõõyyäm. Jaduhñä Dios hajxy xquiumäayyämät.

⁷ Coo mijts jaduhñ mmäböcy coo Jesucristo hajxy hoy xyajnáhwáatsäm, paadiä Jesucristo hajxy mdsocy, paady hajxy mwiingudsähgõ'õy. Hoorä, jaduhñ jim myiingumbä cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Jii tsaä tu'ug, cabä tõjmuu'tspädõjc-hajxy hijty hoy yhixy;

cab hajxy hijty yajtuna'añ.

Pero ja'a cudõjc, yajxón yõ'õ tsaä yhixy, paady jim yajpädaacä maa tõjteecän.

⁸ Jaduhñ wiingtuum myiingumbä:

Jii tsaä tu'ug, coo põñ quihnepy, cädaab hajxy jaduhñ.

Ja'a Jesucristo jaduhñ yajmäbaatä neby yõ'õ tsaajän.

⁹ Hõjtsä Dios tõe xyajnáhdijäm coo miädia'agy hajxy nmäbõjcämät, coo hajxy xquiu'ughjätämät. Xyhuunghjätäm hajxy jaduhñ coo hajxy ween hoy njäya'ayhjätmät neby je'e hoy jäya'ayhatiän. Tõe cuhdujt hajxy xmiõõyyäm coo hajxy nDeedyhjätmät nebiä Jesucristo ja'a Dios Tiedyhatiän. Tõe Dios hajxy xyajpäsõõmäm haxõõgtuum. Hodium hajxy hoy xpiädaactägäjtsäm. Jaduhñä miädia'agy hajxy nyajwä'xämät coo mõjmayhajt tõe tiuñ maa hõjtsõxpähjätäm. ¹⁰ Coo mijts hijty mga'a mäböcy, paadiä Dios hajxy hijty xquia'a cu'ughaty. Cabä Dios hajxy hijty xñäxuuch. Pero coo hajxy jaduhñ nmäböjñä, paadiä Dios hajxy jaduhñ xñäxuu'tsnä. Paady hajxy xquiu'ughajän.

¹¹ Mägu'ughajpädõjc, hoy hajxy yaa nja hjätäm hädaa yaabä naaxwiin, cabä njoot hajxy yaa tõe nbädäacäm maa hädaa yaabä naaxwiimbän. Jimä njoot hajxy tõe nbädäacäm maa Dioswiinduumän. Tsõcxä haxõõgwiinmahñdy hajxy hõxhijäm, jaduhñä Dios miädia'agy hajxy hoy ngudiuunämät. ¹² Hoy hajxy mja hity maa jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy quia'a mäböquiän, hoy hajxy mwädität. ¹³ Hoy hajxy jaduhñ mjäya'ayhädät, hoyä jäya'ay hajxy cu xjia nähõõõ'ow. Coo Dios yaa quiadä'agät tõyhajtyajjejpä, mänit mijtsä jäya'ay hñajty xyhixa'añ coo mijtsä Dios miädia'agy hñajty hoy tõe mjaanç cudiuunä, ja'a Diosmädia'agy hajxy hñajty tõe quia'a mäböquiäbä. Mänitä Dios hajxy wyiingudsähgõ'õwa'añ.

¹³ Mwiingudsähgõõyyäbä tuungmõõdpä miädia'agy hajxy. Cabä põñ jaduhñ waamb xñänõmät. Hix, mbanõcxypä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ. Y coo ja'a tuungmõõdpä miädia'agy hajxy mga'a wiingudsähgõõyyät, mäna'anaambä jäya'ayhajxy jaduhñ coogä mädia'agy quia'a hoyyä, ja'a mijts jaduhñ mbanõcxypä. Mwiingudsähgõõyyäbä gobiernä miädia'agy hajxypä. Jaaya'ay mõjtuung jaduhñ nä'ägä mõõd. ¹⁴ Mwiingudsähgõõyyäbä gobiernä mioosnä miädia'agy hajxypä, ja'a hajxy jaduhñ mõjtuungmõõdpä. Põnjaty jaduhñ cädiehy, je'e hajxy jaduhñ yajcumädooby. Põnjaty hoy jäya'ayhajp, je'e hajxy jaduhñ quiumaaby. ¹⁵ Jaduhñä Dios chocy coo hajxy hoy mjäya'ayhädät. Jii jäya'ayhajxy näje'e, cabä Diosmädia'agy hajxy nä'ägädä wiinjuõ'õwa'añ. Jaanch tehm quihxex hajxy jaduhñ. Hoy hajxy jaduhñ quia'a jagä wiinjuõ'õwa'añ, nõm hajxy wyi'i miäna'añ cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy quia'a hoyyä. Hoorä, coo mijts tõyhajt mhõjiäya'ayhädät, caj mijtsä jäya'ay hoy xñähõõõ'õwät, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a wiinjuõ'õwaambä.

¹⁶ Näje'ejä jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy cuhdujt hajxy miõõdä coo hajxy hoñejpiä jiatcõ'õwät, je'eguiõxpä coogä Jesucristo hajxy tõe yajnáhwä'achii. Pero cab jaduhñ tiõyyä. Cab jaduhñ yhooyä coo hoñejpiä njatcõõyyämät. Pero tsõgä Dios miädia'agy hajxy cudiuunäm nebiaty hajxy xyhanéhäm. ¹⁷ Mwiingudsähgõ'õwäbä jäya'ay hajxy nägõxiä. Mnichoc mnimiee'xõõjap hajxy põnjatiä Diosmädia'agy mäbõjp. Mwiingudsähgõ'õwäbä Dios hajxy, jaduhñä gobiernä hajxy mwiingudsähgõõbiät.

¹⁸ Mijts hajxy moonsähajpä, mmäbójcäbä mwiindsønä miädia'agy hajxy. Mwiingudsähgól'owäp hajxy jaduhñ, hoy hänäjty yhojiäya'ayä quia'a hojiäya'ayä. ¹⁹ Coo mwiindsøn hajxy xchaachtüünät nä'a nägoobä, hoy hajxy hänäjty tøø mga'a jagä cädieey, mmee'xtügäp hajxy jaduhñ. Mnajuøøby hajxy jaduhñ coo Dios hajxy jaduhñ xquiumädöwät. ²⁰ Pero pø tøø hajxy hänäjty mjaanč cädieey, hahixøøby jaduhñ coo hajxy mgumädöwät. Y cabä Dios hajxy jaduhñ xquiumáyät, hoy hajxy cu mja mee'xtuc. Pero pø cab hajxy hänäjty tøø mgädieey, coo mwiindsøn hajxy nä'a nägoobä xyajcumädöwät, y coo jaduhñ mmee'xtügät, mänitä Dios hajxy jaduhñ xquiumáyät. ²¹ Jaduhñä Dios hajxy tøø xyajnähdíjäm coo häna'c hajxy nä'a nägoobä xchaachtüünämät nebiä Jesucristo chaachtüünän. Hix, hõjts jaaya'ay xñähho'túütäm. Y miee'xtujc jaduhñ. Jaduhñä Dios chocy coo Jesucristo hajxy nbahijxämät neby je'e miee'xtujquiän. ²² Cabä Jesucristo mänaa nã'ägä cädieey. Ni mänaa quia'a hõhnda'agy. ²³ Coo haxøøg jia nãmaayyä, cab haxøøg yhadsoodägajch. Coo chaachtüünä, cab jaduhñ waamb miänaañ coo hänäjty yaghawiimbijtagäsa'añ. Ja'a Dios quio'øjooty je'e ñibiädaacä. Hix, ñajuøøbiä Jesucristo hänäjty jaduhñ coo jäya'ayhajxy hänäjty nägøxiä yajtøyhajtyega'añii ja'a Diósäm. Jaduhñä Dios hajxy xyhijxäm neby hajxy njäya'ayhajtäm. ²⁴ Coo Jesucristo hajxy hoy xñähho'túütäm cruzcøp, jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwäatsäm. Tøøcxä ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy najtshixóøyyäm. Tøøc hajxy jahmiejtstäacäm coo Jesucristo hajxy nmøødhjätäm tu'ugmädia'agy mänaa yho'oguiän, mänaa jiuypiojtagächän. Paady hajxy njugyhadaañäm homiänaajä nebiä Dios jiu gyhatiän. Coo hajxy jaduhñ ngudiünämät nebiä Dios hajxy xyhanéhñäm, mänitä Dios hajxy jaduhñ xquiumayáañäm. ²⁵ Jaduhñ mäwiin hajxy hijty njäya'ayhajtäm nebiä meegehajxy tiägowiäditian jäguemdum. Cabä mädia'agy hajxy hijty nmäbójcäm ja'a Jesucristocøxpä. Pero tøø hajxy nmäbójcänä. Y xcwieendähjätämä Jesucristo hajxy jaduhñ.

3

¹⁻² Mijts to'oxiøjtøjc, mwiingudsähgól'owäbä mnihyhap hajxy. Coo mnihyhapä miädia'agy hajxy hoy mgudiünät, y coo Jesucristo hajxy mwiingudsähgól'owät, wehñdä mnihyhapä Diosmädia'agy hajxy miäbögät, pø cahñä hajxy hänäjty miäbøcyñä, hoy hajxy hänäjty waamb mga'a jagä nãma'ay coo hajxy ween miäbøcy. ³⁻⁴ Je'e ja'a Dios jaduhñ quiumaaby coo hojiot hajxy mmøødhädät, coo mnihyhap hajxy mee'xxieemy mmägäpxät. Je'eds jaduhñ tsoobaat coo Diosmädia'agy hajxy jaduhñ mgudiünät hamuumdu'joot. Y cab hajxy jaduhñ mänaa mdu'udägöyyät. Cab hajxy myajcumáyät pø jii howiyt hodiucy hajxy hänäjty mmøødä, pø jii oronaamdsøm, pø jii orotaatstøy hajxy hänäjty mmøødä, pø hoyyä mguhwaay hajxy howiyt hoguiuhxotshaam hänäjty mgu'udy. Cabä Dios yøøduhmbä jiaty mõjpäda'agy, ni jaduhñ quia'a jega'añ. ⁵ Ja'a to'oxiøjčä Diosmädia'agy hajxy hijty jegyhajty panøcxpä, wyiingudsähgøøbiä ñihyhap hajxy hijty. Mee'xxieemy hajxy hijty. Miäbøjpiä Diosmädia'agy hajxy hijty coo hajxy hänäjty cwieendähada'añii ja'a Diósäm. ⁶ Jaduhñä Sara ja'a ñihyhap jecy wyiingudsähgøøyy, ja'a Abrahamhajpä. Mee'xxieemy hänäjty miägapy. Quiumaayy ja'a Dios ja'a Sara jaduhñ. Y mijts to'oxiøjtøjc, jaduhñ mijtsä Dios xquiumäabiät coo mijtsä Sara wyiinmahñdy mbahijx mbadüünät. Hoy hajxy mwädität ja'a Dioscøxpä. Y cabä mhaa mjoot hajxy myagjadät cooc tyijy ja'a mnihyhap hajxy hänäjty mmägäpxtagoy.

⁷ Jaanä jaduhñ mijts nmägäpx nhanehmbä, mijts ya'adiøjtøjc. Mdsoc mmée'xäbä mdo'oxiøjč hajxy. Mmøødhädäbä hojiot hajxy jaduhñ. Hix, cabä to'oxiøjčä miäjaahajxy miäbaady nebiä ya'adiøjč-hajxy miøcän. Paady hajxy mgüendähädät. Hix, xmiøoby mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt näguipy møødä mdo'oxiøjč. Hix, näguipxiä Dios hajxy xyajnähwä'ačh møødä mdo'oxiøjč-hajxy. Tiuumbiä Dios mayhajt jaduhñ. Pero coo mdo'oxiøjč hajxy mga'a tsoo mga'a mée'xät, xiøøbä Dios hajxy jaduhñ mnä'a pa'yáaxnät.

⁸ Mägu'ughajpädøjc, jaduhñ hajxy homiänaajä mnä'ägä ničoc mnä'ägä nimiee'xøøjät nebiä tu'ugmägu'ug nebiä tu'ugpuhya'ayän. Mniñäxuudsøøjap hajxy jaduhñ hamiñ haxøpy. Mee'xxieemy hajxy mnimiøødcäp x mnimiøødmädia'agøøjät. Jaduhñ hajxy mhidät tu'ugmädia'agy nägøxiä. Jaduhñ hajxy hoy mdsänä'awät nägøxiä. ⁹ Coo mijts pøñ cøxypanejpiä xtiünät, cab hajxy myaghawiimbijtagätsät. Y coo hajxy pøñ xwyiinwøonät, cab hajxy mhadsøowimbidät. Mmännu'xtä'agäbä Dios hajxy jaduhñ coo ween piuhbedyii ja'a tøø xwyiinwøonäbä. Jaduhñ mijtsä Dios tøø xyajnähdijy coo Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmió'owät.

¹⁰ Pø mdsojpiä mhoyhäyow ja'a mhočhänä'a hajxy, cab hajxy mänaa mhõhñdä'agät.

Cab hajxy mänaa mgäpxtagöyyät.

¹¹ Mnajtshixó'owäbä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy.

Hoy hajxy mjäya'ayhadät. Cab hajxy mnimiädsip mnimiäma'adøøjät ni mänaa.

¹² Hix, cwieendähajpiä Dios pøñjatiä miädia'agy mäbójcäp.

Y coo Dios hajxy miännu'xta'ta'agy, mänit hajxy piuhbedyii.

Pero ja'a häna'c-hajxy haxøøg wädijpä, cab hajxy näxuuchii ja'a Diósäm, nomä Diosmädia'agy miäna'añ.

¹³ Hoorä, coo hajxy hamuumdu'joot mhojiäya'ayhadät, cab hajxy jaduhñ pøn cøxypänejiä xtiünät. ¹⁴ Jii jäya'ayhajxy näje'e, mijts xjia wi'i chaaçhtiunaamb, hoy mijts mja hojiäya'ayhaty. Pero ca'a hajxy mdsähgø'øy; ca'a hajxy tii mdajy mmay. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xcwieendähadaamb. ¹⁵ Hamuumdu'jootä Jesucristo hajxy mwiingudsähgø'owät. Hix, jaaya'ay hajxy nWiindsøñhätäm. Y coo hajxy pøn xmiäyajtøwät tiiguiøxpä Diosmädia'agy hajxy hänäjty coo mmäbøcy, cab hajxy mdsähgø'owät; mnägäpxäp hajxy jaduhñ tiiguiøxpä hajxy coo mmäbøcy. Mee'xxieemy hajxy jaduhñ mhadsøwät, ca'a yhajootma'adä. ¹⁶ Nägüentä hajxy tehngajnä mwädität, coo hajxy jaduhñ mnä'ä cädieeyät. Jaduhñä tøyhajt hajxy mmøødhädät coo hajxy hänäjty hoy mwädity. Hoy hajxy mwädität, hoyyä jäya'ay hajxy xjia nähojy xjia näya'axy coo Jesucristo miädia'agy hajxy hoy myajtuunä. Coo hajxy jaduhñ hoy mjaançh wädität, mänitä häna'c-hajxy jaduhñ chähdiuna'añ coo mijts hänäjty jaduhñ tøø xñänømy.

¹⁷ Hoy jaduhñ coo hajxy hoy mwädität, hoy hajxy hänäjty mja tsaachpøcy. Hix, ja'a Dios hajxy hänäjty tøø xyajnähdijy coo hajxy tähoocjaty mdsaaçhpøgät, hoy hajxy hänäjty mja howiädity. Pero coo hajxy hänäjty haxøøg mjatcø'øy, cab jaduhñ yhooyä; mgumädøwäp hajxy jaduhñ. ¹⁸ Hoyyä Jesucristo mänaa quia'a jagä cädieey, tsaachpøjc je'ebä. Coo hajxy hoy xñähho'tütäm, jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwäatsäm. Y jaduhñ hajxy jim xyajnäcxäänäm Dioswiinduum. Tähoocqiä hajxy xñähho'tütäm. Ja'a ñi'xä quioip-hajtiä jaduhñ ho'c. Pero ja'a jiootä yHespíritu, cab jaduhñ ñä'ä ho'cy; jujyñä hänäjty jaduhñ yhity. ¹⁹ Ja'a jäwøñdyhaamä Jesucristo yhooyy maa ho'ogyjiäya'ayhajxy hänäjty tsumy yhiitiän. Jimä hawiinjemybiä miädia'agy hajxy hoy yajwiingapxø'øyii coogä Dios ja'a Jesucristo hänäjty tøø quiexy mäyajnähwaatspä. ²⁰ Paady hajxy hänäjty tsumy yhity je'eguiøxpä coo Diosmädia'agy hajxy jecy quia'a mäbøjcy mänaa Dios jia nägapxiän coo nøøgomdägoy hänäjty tiägø'owa'añ, mänaa Noé ja'a biarco hänäjty yhädiuñän. Cabä Dios mänitiä yajtägøoyy tuubä. Jia hahijx jecy pø mäbøgañäxäbä miädia'agy hänäjty. Coo jaduhñ yhiixy coo hajxy hänäjty nämay quia'a mäbøga'añ, mänitäs yajtägøøñä tuubä. Mänitä nøøgomdägoy tiägøøñä. Jagooyyä Dios yhiixy coo Noéhajxyhajtii hänäjty miäbøga'añ, ja'a hajxy hänäjty näductüjiäbä. Jagooyyä Noéhajxy jaduhñ miäbøjcy. Je'eds hajxy jaduhñ jiiyby tsooc barcojoty, ja'a hajxy hänäjty tøø yhädiuñäbä. ²¹ Nebiä Noéhajxy jecy quioquän jiiyby barcojooty mänaabä nøøgomdägoy jaduhñ tiägø'oyän, jaduhñ mäwinäts je'le miäbaady néjjiäm coo hajxy nnäbëjtäm nøøjooty, coo Jesucristo hajxy xyajnähwäatsäm mänaa jiijyjiøjtägachän. Paady hajxy jaduhñ nnäbëjtäm nøøjooty, hijxtahñd jaduhñ coo hajxy nnähwäatsäm. Ja'a ngorazonghajxy jaduhñ wäatsäm, ca'a ja'a ñi'xä ngopç-häjtäm. Coo hajxy jaduhñ nnäbëjtäm, jaduhñä Dios hajxy hamuumdu'joot nhawäänäm coo Jesucristo miädia'agy hajxy nnä'ägädä panøcxäänäm. ²² Coo Jesucristo hänäjty tøø jiijyjiøjtägach, mänit jim ñøcxy tsajpootyp. Jim yhäñäänä maa Dios quio'ø hahooyyhaampiän. Je'le jaduhñ ñänømby coo cuhdjyt jim miøødä møj jaançh. Hix, wiingudsähgøoyyabä Jesucristo jim. Ja'a Dios mioonsähajxy, ja'a hajxy jim hijpä tsajpootyp, je'eds hajxy jaduhñ mäwiingudsähgøøby, møødä cuhdjutmøødpähajxy. Høxtä møjcu'ubaadyhajxy yhane'emyii ja'a Jesucristäm.

4

¹ Coo Jesucristo chaaçhpøjcy, miee'xtujc ja'a tsaachpä jaduhñ. Jaanä jaduhñ mijtspä, coo Jesucristo hajxy mmøødhity tu'ugmädia'agy, paady hajxy jaduhñ mmee'xtüjüpät, coo hajxy hänäjty pøn xyajtsaaçhpøcy. Coo hajxy jaduhñ mjaançh tsaachpøjüpät nebiä Jesucristo chaaçhpøjquian, jaduhñ hajxy myajcähxø'ögät coo mhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø mhøxhijxnä. ² Coo mhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduhñ mjaançh høxhixät, hoy hajxy jaduhñ mjäya'ayhada'añ mäduhñtiä hajxy yaa mjaac hida'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhñä Dios hajxy xquiumáyät. ³ Jue'e mijts hijty, haxøøg hajxy hijty mjatcø'øy nebiä häna'c-hajxy jiatcø'oyän, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. Cab jaduhñ yhähixø'øy coo hajxy jaduhñ mjatcø'øñät. Hanaxiä hajxy hijty haxøøg mjatcø'øy. Hanaxiä jocnøø hajxy hijty mjaançh tehñ yhu'ugy mjaançh tehñ jioø'xy coo xøødsuu hijty maa jiaadyii. Tsähdiuhñdägoy hajxy hijty mjatcø'øy, ya'adiøjc møødä to'oxiøjc. Jäya'ayhadsejtsnaxy hajxy hijty naxy mwiingudsähgøøby møødä jäya'ayhabojsnaxy. ⁴ Y ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, ja'a mijts hijty naxy mmägu'ughajpiä, yagjuøøby hajxy jaduhñ coo mijtsä mhaxøøgwiinmahñdy mga'a yaghanajxnä neby hajxy hijty myaghanaxiän. Paadiä mmägu'ughajpä hajxy jäda'ahaty xñähojnä. ⁵ Pero coo Dios jaduhñ yajnähdijät coo hänäjty tøø yhabaatañ, mänit hajxy hänäjty tiøyhajtyega'añ maa Dioswiinduumän. Mänitä hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diósäm, hoy hajxy hänäjty jia jujyquä, hoy hajxy hänäjty tøø jia ho'ogy. ⁶ Hix, jaduhñä Dios jioot chocy coo ho'ogyjiäya'ayä miädia'agy hajxy ween miäbøjçäxä,

paadiä Dios ja'a yHuung Jesucristo jim quiejxy maa ho'ogyjiäya'ayhajxy hänäjty tsumy yhi-tiän. Jimä Jesucristo ja'a Diosmädia'agy hoy yajnähiö'oy coogä Jesucristo miäyainhäwa'ačh. Jaduhñägä ho'ogyjiäya'ayä jäwöhfñdyhajxy homiänaajä jügyhädat nebiä Dios jügyhatiän, hoyyä ñi'xä quiopc-hajxy hänäjty tøø jia ho'ogy.

⁷ Habáatnáp jaduhñ coo naaxwiimbä wyiimbidaannä. Paady hajxy tehngajnä mniya-jcopcø'owöšjät nebiä mjoot hajxy yaa mga'a pädá'agät maa hädaa yaabä naaxwiimbän. Jaduhñä Dios hajxy hoy mba'yá'axät hamuumdu'joot. ⁸ Je'e jaduhñ nä'ägä tsoobaatp coo hajxy hamiñ haxøpy mničhoc mniimiee'xšøjät. Hiç, coo hajxy hamiñ haxøpy nničhöcämät, mänit hajxy hoy nniimämée'xämät. Jaduhñ hajxy hoy ndsänäyyämät. ⁹ Coo pøn jim quiuyo'oy quiunaxø'owät maa mjøøn maa ndøjc-hajxiän, hamuumdu'joot hajxy mya-jtøjtägø'owät. Myajcay myaghü'ugäp hajxy jaduhñ hahoy haween. ¹⁰ Cøjwiinduumä Dios wiinmahñdy hajxy xmiöoyyäm coo tuuñg hajxy wiingjaty nmøødhäjtäm. Jaduhñä jäya'ayhajxy nägøxiä puuhbedøšjät, ja'a hajxy hänäjty tøø miäbøquiäbä ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñ hajxy mniuhbedøšjät nebiatit Dios tuuñg hajxy cøjwiinduum tøø xmiö'oyän. ¹¹ Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo Diosmädia'agy hajxy yajwä'xät, hoy hajxy quiapx miädiä'agät nebiä Dios quiapxy miädiä'aguiän. Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo hajxy miäbuhbedät, ween hajxy jaduhñ hamuumdu'joot miäbuhbety. Ja'a Dios jaduhñ puuhbedäp. Coo hajxy hänäjty tjaty mduna'añ, hoy hajxy mdünät; jaduhñ jäya'ayhajxy miäbøgät coo Dios mišjjä jiaačthä. Wyiingudsähgø'owaambiä Dios hajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo Jesucristo hajxy hoy xyajnähwäatsäm. Cøjxta'axiøø ja'a Dios wyiingudsähgø'owa'añii. Cøjxta'axiøø møjcuहुdujt miøødhada'añ. Amén.

¹² Mägn'ughajpøøc, cab hajxy myagjuø'owät coo tsaächpä hajxy naçxy xpiaady møc-haampiä. Hiç, tsipcøxpä tsaächpä hajxy xñä'ägä paada'añ. ¹³ Jaduhñ quiähxø'ögät pø hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy mjaančh mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, pø caj. Hiç, maas hanaxiä Jesucristo chaächpøjcy mänaa hajxy hoy xñähhø'tütäm. Hiç, coo Jesucristo hajxy jaduhñ nmøødhity tu'ugmädia'agy, paady hajxy jaduhñ tsipcøp mbaadsaächpøjät. Y coo Jesucristo hänäjty yaa quiädaactägätsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy hänäjty mjaančh tehñ xioonda'aga'añ. Paady hajxy jäda'ahaty mxoondäacnät, hoyyä tsaächpä hajxy jaduhñ xjia paady. Pero cabä tsaächpä hajxy jaduhñ myagjuø'owät. ¹⁴ Coo hajxy pøn xñähöjät ja'a Jesucristocøxpä, cab hajxy myagjuø'owät. Pero mxoondä'agäp hajxy jaduhñ. Hiç, jaduhñä Dios ja'a yHespirituhaam hajxy xpiuhbedät møødä wyiinmahñdyhaam. Coo mijtsä jäya'ay xyhixät coo hajxy mmee'xtucy coo hajxy hänäjty mdsaačhpøcy, mänitä Dios hajxy wyiingudsähgø'owa'añ. ¹⁵ Hahixøøby jaduhñ coo hajxy mdsaačhpøgät, pø tøø hajxy hänäjty mmäjäya'ay-yagho'ogy, pø tøø hajxy hänäjty mmämeečh, pø tøø hajxy hänäjty myajtägø'oy maa cueendä hajxy hänäjty mga'a møødän. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy jaduhñ mjatcø'owät. ¹⁶ Pero je'e mäbøcypä caj chähdiuhndmøødä coo hajxy mdsaačhpøgät je'eguiøxpä coo Jesucristo hajxy hänäjty mwiingudsähgø'oy. Jootcujc hajxy jaduhñ mhidät. Mnämä'awäbä Dios hajxy "Dioscuj'uyäp" ja'a Jesucristocøxpä.

¹⁷ Tøø yhabaatnä coo Dios hajxy xyajtøyhajtyegäänäm. Coo Diosmädia'agy hajxy nmäböcäm, paady hajxy jayøjp xyajtøyhajtyegäänäm, paady hajxy jayøjp xyajtsaächpøjčäm. Pero ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, coo hajxy hänäjty tiøyhajtyega'añ, maas hanaxiä hajxy hänäjty chaächpøga'añ. ¹⁸ Siémprämä hojiäya'ayhajxy chaächpøga'añ. Maas hanaxiä ca'awiindøyhäna'c-hajxy chaächpøga'añ, ja'a Dios hajxy ca'a wiingudsähgøøbiä. ¹⁹ Coo hajxy hänäjty pøn xyajtsaächpøcy nä'ä nägoobä, cab hajxy mmøjpäda'agät. Tehngajnä hajxy hoy mjaac jäya'ayhädat. Hiç, ja'a Dios hajxy hänäjty tøø xyajmädsocy coo hajxy mdsaačhpøgät.

5

¹ Mijts majjäya'adiøjc-hajxy, ja'a hajxy jim tuumbä tsajtøgooty, mijts cham nmägäpñ nhane'emaamby. Nmøødhøčhä cuहुdujt jaduhñ coočh mijts jaduhñ nmägäpñ nhane'emät, je'eguiøxpä coočh tøø nmäjaabä, møød coočh jim nduumbä tsajtøgooty. Nhijxhö'c-høčhä Jesucristo jim cruçøxp. Y coo Jesucristo yaa quiädaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin, näguipxy hajxy hänäjty jim xyajncxäänäm tsajpootyp, høøčh møød mijts. Jimä hoyhajtä weenhajt hajxy xmiö'owäänäm pedyii. ² Mijts majjäya'adiøjc, hoyyä Diosmädia'agy hajxy myaj-nähixø'owät hamuumdu'joot, ca'a yhadsip ca'a yhajootma'adä. Hamuumdu'jootä cu'ug hajxy nmägäpñ mhané'emät. Hiç, ja'a Dios hajxy tøø xpiaäda'agy coo cu'ug hajxy jaduhñ myajnähiö'owät, møød coo hajxy nmägäpñ mhané'emät. Cab hajxy xädø'øñguiøxpä myajnähiö'owät. ³ Cab hajxy møc møc mhané'emät. Mee'xxieemy hajxy myajnähiö'owät. Hoyyä Diosmädia'agy hajxy myajtünät; jaduhñä cu'ug hajxy xpiahiç xpiaädünät. ⁴ Y coo Jesucristo yaa quiädaactägätsät, ja'a hajxy nWiindsønhäjtämbä, mänit hajxy xquiumaya'añ pø tøø hajxy hänäjty hoy myajnähiö'oy. Mänit hajxy hänäjty jim xyajncxa'añ tsajpootyp. Cøjxta'axiøø hajxy hänäjty jim mhida'añ.

⁵ Møød mijts muutsc'häna'c, jaduhñ mijtspä, mwiingudsähgó'owäbä majjäya'ay hajxy. Coo hajxy waamb xmiägäpax xyhané'emät, mgudiünäp hajxy jaduhñ. Hahoy haween hajxy mnibiuhbedóójät hamiñ haxøpy, hoy miøjjä hoy miuutscä. Hiç, coo hajxy jootmøj mnibiäda'agóójät, xyajcumädówäbä Dios hajxy jaduhñ. Pønjaty capxp mädiaacp mee'xxieemy, je'edsä Dios piuhbejpy. Móoyyabä hoyhajtä weenhajt hajxy jaduhñ. ⁶ Coo Dios hajxy jaduhñ mänaa xyajtsaächpógät, cab hajxy mmøjpdä'agät. Jim hajxy mnibiäda'agóójät maa Dios quió'öba'c tiecypia'cän. Møcmäjaa Dios jiaan'ch tehñ miøød. Hiç, cujequiä Dios ja'a tsaächpä hajxy xyajnähwä'adsät. Mänit hajxy jootcujc xjiaan'ch tehñ yaghida'añ. ⁷ Coo hajxy hänajty tii mnädajy mnämay, mmänuu'xtä'agäbä Dios hajxy jaduhñ coo hajxy ween xyaghoyøøyyä. Hiç, homiänaajä Dios hajxy xcwieendähaty.

⁸ Mniyajcopcø'owóójäp hajxy; jaduhñä Jesucristo miädia'agy hajxy hoy mbanócäxät tehngajnä. Jaduhñä mõjcu'ugongä wyiinmahñdy quia'a mäjädä'agät. Hiç, ja'a mõjcu'ugong, homiänaajä hajxy jaduhñ xmiädsiphájtäm. Xjia wi'i yajtu'udägoyyáanäm hajxy jaduhñ. ⁹ Cabä mõjcu'ugongä miädia'agy hajxy mmäbójcät. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy myajtünät tehngajnä. Hiç, pønjataiä Diosmädia'agy mäbøjp wiinduhmyhagajpt, jaduhñ hajxy chaächpøjpä nej mijts mdsaaçhpøquiän. ¹⁰ Cab hajxy jejcy mdsaaçhpøga'añ. Coo Dios ja'a tsaächpä hajxy hänajty tøø xyajnähwä'açh, mänitä Dios hajxy hamuumdu'joot xyajmäbøgaannä ja'a Jesucristo miädia'agy. Ca'xy pedyii Dios ja'a wyiinmahñdy hajxy xyajnähiç'öwa'añ. Ja'a Diósäts hajxy jaduhñ xcwieendähájtäm, hoy hajxy nej cu nja jajt cu nja habéjtäm. Tiuumbiä Dios mayhajt jaduhñ maa højtscøxphájtäm. Jaaya'ay hajxy jaduhñ tøø xyajnähdíjjäm coo Jesucristo hajxy jim xyajnöcxáanäm tsajpootyp. Cøjxta'axiøø hajxy jim nhidáanäm. Hiç, cøxiä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy jaduhñ xmióoyyäm. ¹¹ Cøjxta'axiøø ja'a Dios hajxy tsøc wiingudsähgóøyyäm. Cøjxta'axiøø ja'a Dios mõjcuñdujt miøødhada'añ. Tøyhajt jaduhñ.

¹² Ja'a mägu'ughajpä Silvano hädaa nocy jahby. Høøch nnajtscapxóøyyäp. Cab hädaa nocy jiaty yoñä. Hoyyä Silvano Diosmädia'agy jiaan'ch tehñ yajtuñ. Tøyháthøch chamñ tøø ngapxy tøø nmädia'agy nebiä Dios tøyhajt wyiinmayyän. Tøø Dios mõjmayhajt tiuñ maa højtscøxphájtäm. Tøø hajxy jaduhñ xyajmädsójcäm coo hajxy jim xmiøødhájtämät tsajpootyp.

¹³ Ja'a jäya'ayhajxy yaa tsánaabiä Babilonia, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä ja'a Jesucristocøxpä, xyajpoo'xp mijts jaduhñ. Nej mijtsä Dios xyajnähdíjjän coo miädia'agy hajxy mmäbójcät, jaanä jaduhñä jäya'ayhajxy yaabä yajnähdíjjäbä coo hajxy miäbøjpä. Jaduhñ mijtsä mmägu'ughajpä Marcos xyajpoo'xpä. Nébiøçhä nhamdsoo hüungänä Marcos njuøøy. ¹⁴ Coo hajxy hänajty mhamugøøy Dioswiingudsähgøøbiä, hamiñ haxøpy hajxy mniyajpoo'xóójät. Jaduhñ hajxy myajcähxó'ógät coo hajxy tøyhajt mniçhocy mnibia'häyoyii hamuumdu'joot.

Pønjataiä Diosmädia'agy panøcxp ja'a Jesucristocøxpä, weenä hoyhajtä weenhajt hajxy mio'oyii ja'a Diósäm. Amén.

2 Pedro

¹ Høøch xøhajt Simón Pedro. Høøch hädaa nocy njahby. Ja'a Jesucristøch nmøødtuumby. Jaayá'ayhøch tøø xwiinguxy coochä miädia'agy nyajwá'xät. Tøø mijsä Jesucristo xyajnáhdijj. Tu'cuhdujt hajxy jaduhñ xquiumáayyäm nägøxiä je'eguiøxpä coo hajxy tu'cuhdujt nmäbøjcäm coo tiøyyä. Jaduhñ yajnajuo'øy coo Jesucristo yhojiäya'ayä. Jaaya'ay hajxy nDioshåjtäm. Tøø hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum. ² Ween mijsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt xmiø'oy möj may coo ja'a tøyhajt hajxy nmøødä ja'a Diosøxpä møødä Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsønåjtäm.

³ Coo ja'a tøyhajt hajxy nmøødhåjtäm ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Dios hajxy madiu'u xpiuhbéjtäm ja'a miäjaahaam, jaduhñ hajxy hoy njäya'ayhåjtämät. Mänitä Dios hajxy jaduhñ xquiumáayyämät. Jaanä miäjaahaamä Dios hajxy xyagjyhadäänäm homiänaajä neby je'e juyghatiän. Coo Jesucristo miøjjä jiaančhä, coo jiaanč tehñ yhojiäya'ayä, paady hajxy tøø xyajnáhdijjäm coo hajxy hoy njäya'ayhåjtämät. ⁴ Coo Jesucristo jaduhñ miøjjä jiaančhä, paadiä mayhajt möj may tiuna'añ maa højtsøxphåjtäm. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän coogä Dios mayhajt may tiuna'añ maa højtsøxphåjtäm. Homiänaajä hajxy xyagjyhadäänäm neby je'e juyghatiän. Y tøø hojiootä howyiinmahñdy hajxy xmiøyyäm hawiinjemybiä. Jaduhñ hajxy hoy nmøødhåjtämät tu'ugmädia'agy. Jaduhñä haxøøgpä hajxy yaa hoy njøyohdiütämät hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a häna'c-hajxy yaa ca'a mäbøjpä, hadsojwiinmahñdy hajxy miøød. Coo yhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduhñ quia'a najtshixø'øwa'añ, paady hajxy jiiy quia'awa'añ haxøøgtuum. ⁵⁻⁷ Paadiä Diosmädia'agy hajxy tsøc mäbøjcäm. Tsøc hajxy hojiäya'ayhåjtäm hamuumdu'joot. Tsøc hajxy jaac habøjcäm ja'a Diosøxpä. Tsøc hajxy hñjtäm najuo'øyhaamy. Tsøc hajxy mee'xtüjcäm. Tsøgä Dios hajxy wiingudsåhgøyyäm. Tsøc hajxy ničhøjcäm nebiä tu'ugpuhya'ayän, neby højtsä Jesucristo xchøjcäm. Tsøgä jäya'ay hajxy nägøxiä tsojc mé'e'xäm, hoy hajxy näje'le quia'a jagä mäbøcy.

⁸ Coo hajxy jaduhñ hamuumdu'joot ngudiünämät nébiøch naamnä tøø nmädia'agy, mänit hajxy nhoyøyyämät. Mänitä Jesucristo tiuung hoy nduünämät. Nmøødhåjtämä tøyhajt hajxy jaduhñ ja'a Jesucristocøxpä. ⁹ Hix, pønjaty jaduhñ ca'a cudiuumb nébiøch naamnä tøø nmädia'agy, jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä wiinds nebiä xoodspän je'eguiøxpä coo hajxy tøø jahdiägooy coo piojpä quidiiey hajxy tøø ñähwa'ächii neby hajxy hijty jegyhajty jäya'ayhatiän. Jaduhñ hajxy tøø jahdiägoobiä coo Dios jioot chocy coo hajxy hoy jäya'ayhådtät. Paady hajxy jaduhñ jia yajnáhwaatsä. ¹⁰ Hoorä, mägu'ughajpædøj, tsøc hajxy hamuumdu'joot cudiünäm nébiøch naamnä tøø nmädia'agy. Jaduhñ yajna-juø'øwa'añ coo Dios hajxy tøø xyajnáhdijjäm coo hajxy xquiu'ughadäänäm. Coo hajxy jaduhñ ngudiünämät, cab hajxy jaduhñ mänaa ndu'udägøyyämät. ¹¹ Jaduhñ hajxy hoy yajxøn nnøcxämät Jesucristo ywiinduum maa cøjxta'axiøø yhane'emiän. Jaaya'ay hajxy nWiindsønåjtäm. Tøø hajxy jaduhñ xyajnáhwaatsäm.

¹² Homiänåjåts mijsä jaduhñ nyagjahmiejtsta'aga'añ nébiøch naamnä tøø nmädia'aguiän. Tøyhåjtøch jaduhñ tøø nmädia'agy. Hoy hajxy jaduhñ mjaty. Cab hajxy mdsoj jahdiägoyya'añ. ¹³ Hawiinnats jaduhñ cooht mijsä jaduhñ nyagjahmiejtstä'agät tehngajnä, mäduhñtiøch njaac juyghaty. ¹⁴ Hamdsøjøjchä Jesucristo xñamaayy cóogøch mobädjapä nho'ogaannä, ja'a hajxy nWiindsønåjtäm. ¹⁵ Pero cooht hånajty tøø nho'ogy, hoy hajxy jaduhñ mjaac capxtä'agät nébiøch cham nmädia'aguiän. Jaduhñ hajxy hoy mjahmiejtstä'agät.

¹⁶ Tøø højts mijsä nyajwiingapxø'øy coo Jesucristo møcmäjaa miøødä, y coo yaa jadåhooc quidaactågatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Tøyhajt højts jaduhñ nmädiaacy. Cab højts hamdsoo nyajcojy. Diosmädia'agy hädaa jaduhñ. Ca'a ñä'a cuentä nebiä jäya'ay cuentä hajxy yajcojjiän. Hamdsoo højtsä Jesucristo nhijxy coo møcmäjaa miøødä, coo je'e Dyosä. ¹⁷⁻¹⁸ Mänaa højtsä Jesucristo hånajty jim nmøødän maa tunän, mänitä Diosteedy jim quihgapxnajxy tsajpootyp: "Høøch nhamdsoo Huang yøø. Njaanč tehñ chøjpiøch yøø. Jaanč tehñ jiootüjç-høch nnijwiø'øwyii maač nHuangøxpän", nømä Jesucristo ñänøømä. Njaanč mädoow højts jaduhñ. Møcmäjaahaamä Dios jaduhñ quiajxy. Jaanč tehñ yajxonä Jesucristo piädaacä ja'a Tiédiäm, nebiä hajajpän. Paady højts yøø tun nyajxøøbejty: "Ja'a tun maa Dios ñägapxiän coogä Jesucristo yHuanghaty."

¹⁹ Tøyhajt jaduhñ jiaanč jayty nébiøch cham nmädia'aguiän. Hamdsoo højts nhijxy nmädooyy. Hahixøøby jaduhñ coo højts mijsä nmädia'agy xmiäbøjcät. Maas hahixøøby jaduhñ coo Diosmädia'agy hajxy nmäbøjpat, ja'a jäya'ayhajxy jecy quiujähyyåbä. Jaduhñ

máwlinádsá Diosmädia'agy miäbaady nebiä jøøn tiøyvån hagogoodstuum. Hix, xyajwiinjuøyyám hajxy jaduhñ tijaty hajxy hoy hamdsoo nga'a wiinjuø'owáanäm. Hahixøøby jaduhñ coo hajxy homiänaajä nyajcopcøøyyámät. Coo Jesucristo yaa quidaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin, mäniit hajxy cøxiä xyajwiinmädiaagø'owáanäm. Jaduhñ hajxy hoy nwiinjuø'owáanäm cøxiä. ²⁰⁻²¹ Huuc wiinjuø'ow hajxy jaduhñ, coo jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jecy quiiujahy, cab hajxy hamdsoo yajcojy. Näje'e hajxy jaduhñ quiiujahy tijaty hånajty jadáanäp tunáanäp. Ja'a Dios je'e najtscapxøøyy ja'a yhEspirituhaam waamñ hajxy quiiujäyät.

2

¹ Jii jäya'ayhajxy hijty näje'e jegyhajty miäna'añ cooc tyijy Dios hajxy hånajty ñajtscapxøøyyäbä. Pero høhndaacp hajxy hånajty jaduhñ. Ja'a Dioscu'ug hajxy hånajty jia wi'l' wyiinhøønaamby. Jaaná jaduhñä høhndaacpähajxy jii by wiäditaambä maa mgajpthaxjiän. Cabä cu'ug ñajuø'owa'añ pø wiinhøñäp hajxy hånajty jaduhñ. Høxtä mäna'anaamñä høhndaacpähajxy jaduhñ cooc tyijy ja'a Jesucristo hajxy tøø xquia'a nähho'túutäm. Paquiä hajxy yajcumädowa'añii. Pønñatiä høhnda'agymiädia'agy mabøgaamb, tu'udägoyyaamb hajxy jaduhñ. Ja'a häna'c-hajxy jaduhñ høhndaacpä, niyhamigähadäänäp hajxy jaduhñ. ² Pahixáanäp hajxy jaduhñ nämay. Ja'a häna'c-hajxy mabahixaamb, ja'a tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy mabøjpä. Coo hajxy jaduhñ hoy quia'a hida'añ, ni häna'c-hajxy høhndaacpä, ni häna'c-hajxy mabahixpä, paadiä cu'ugä tøyhajt hajxy quia'a tsoga'añ ja'a Jesucristocøxpä. ³ Ja'a høhndaacpähajxy, xädø'øñ hajxy piøcjuø'owaamby. Høhnda'agymiädia'agyhaamby mijts xyajnähixø'owa'añ; jaduhñä xädø'øñ hajxy xjia wi'l' piøgaanä. Jéquiänä Dios tiägøøyy mänaandaacpä coogä häna'c-hajxy quiumädowa'añ, ja'a høhnda'agymiädia'agy hajxy yajnähixøøbiä. Jaduhñä Dios jecy miänaandaacpä cooc hajxy quiihdägoyya'añ.

⁴ Hix, yajcumädoobiä Dios je'e pønñaty ca'a mabøgaamb. Coo mioonsähajxy näje'e jim jecy quia'a mabøjcy tsajpootyp, paady hajxy jecy quiumädooyy. Haxøøgtuum hajxy hoy quiihjuijpnaxyyii maa jiaañch tehñ quiøøcän, maa yhagogoodstuumän. Jim hajxy yhida'añ høxtä coonä yhabáadät coo Dios jaduhñ miäná'anät nebiaty hajxy jii jiaac tsaächtiuna'añii. ⁵ Jaaná jaduhñä Dios ja'a jecyjiäya'ay yajcumädoobä, ja'a hajxy jecy tøø quia'a mabøquiäbä. Mäniitä Dios nøøgomdägoy quiejxy. Jayooyyä Noéhajxy choocy møødä yhuung møødä tio'oxy ja'a näductujcpä. Jaduhñä Noé ja'a cu'ug hånajty tøø jia yajwiingapxøø'oy coogä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'owät, coogä Dios hajxy wyiingudsähgø'owät. ⁶ Jaaná jaduhñä jecyjiäya'ayhajxy jiajpä, ja'a hajxy hijty jim tsánaabiä maa cajpt hijty jaduhñ xiøhatiän Sodoma møødä Gomorra. Cabä Dios hajxy hijty ñä'ägä wiingudsähgø'oy. Paady hajxy jøønhaam yajcuhdägoyyä. Cøjxä haxøøghäna'c-hajxy yho'ogy. Haagä cujjaam hajxy jiajnä møødä quiajpthajxy. Hijxtahnd ja'a Dios jaduhñ piädaac coo haxøøgjäya'ayhajxy nägøxiä yajcumädowa'añii. ⁷⁻⁸ Mänaa Dios ja'a jecyquiajpt jaduhñ yajcuhdägoyyän, jagooyyä tu'jäya'ay yajtsoocä, ja'a hånajty xøhajpä Lot. Paadiä Lot yajtsoocä, je'eguiøxpä coo hånajty hoy jiäya'ayhaty. Mäniitä Dios ja'a Lot yhawaanä coogä quiajpt hånajty quiihdägoyya'añ. Paadiä Lot jim chohñ. Jaañch tehñ jiootmayhajpä Lot hånajty jaduhñ coo cu'ughajxy hånajty haxøøg jiatcø'oy jabom-jabom hijxwiinduum. ⁹ Nebiä Dios ja'a Lot jecy yajtsooquiän, jaaná jaduhñä Dios ja'a quii'ug yajtsø'ogaambä coo hajxy hånajty chaächpøocy. Tøyhajt jaduhñ. Jaaná jaduhñ tøyhájätbä coo Dios yajcopcøø'oy nebiatiä haxøøgjäya'ayhajxy jiatcø'oyän. Jéquiänä Dios jaduhñ miänaañ cooc hajxy quiumädowa'añ. Coo jaduhñ yhabáadät, mäniitä Dios miäna'ana'añ nebiaty hajxy jii chaächtiuna'añii. ¹⁰ Nägø'ø nädequiä Dios yajcumädowa'añ pøn yajnähixøøby høhnda'agymiädia'agyhaam, pønä Diosmäjaa xøøghajp. Jaañch tehñ chähdiuhndägoy hajxy ñibiäda'agyii, ja'a høhnda'agymiädia'agy hajxy mäwädijpä. Jootmøp hajxy jaduhñ ñibiäda'agyii. Cab hajxy pøn wyiingudsähgø'oy. Haa jaaya'ayhajxy mõjtuungmøødpä maa Diosmädia'agy myñänä, wiingapxpéjtäp hajxy je'ebä. ¹¹ Haa ja'a Diosmoonsähajxy jim hijpä tsajpootyp, maas mõcmäjaa hajxy miøødä quejee ja'a høhnda'agymiädia'agy hajxy mäwädijpä. Pero cabä Diosmoonsä ja'a mõjtuungmøødpä hajxy wyiingapxepety maa Dioswiinduumän; ni cab hajxy ñähojy.

¹² Jaduhñä høhndaacpähajxy ñibiäda'agyii nebiä yuughanimälän coo hajxy tii quia'a wiinjuø'owa'añ ja'a Dioscøxpä. Hix, cabä yuughanimälhajxy tii wyiinjuø'oy ja'a Dioscøxpä. Mädyijjatiä høhndaacpähajxy quia'a wiinjuøøby, je'e hajxy ñäxiicypp. Paquiä hajxy yajcuhdägoyya'añii nebiä animalhajxy paquiä quiihdägoyyän coo hajxy yagho'ogyii. ¹³ Tsaächtiunáanäbä høhndaacpähajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo hajxy hånajty tøø miädsaaçhtiuñ. Xoonäacp hajxy jaduhñ coo hajxy cøxypänejpiä jiatcø'oy xøømbaady. Høxtä jii by hajxy yajtägø'oy maa mijts naxy mgaamiuquiän ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a

Jesucristo miädiá'aguiác tyjy hajxy pianócxáp. Pero haxóogjaty hajxy wyi'i jiatcø'oy mijts mwínduum maa hajxy hánajty mgaamiuquián. Høxtá jiiybypiaady hajxy je'e yhøhndaacpá.

¹⁴ Homiädyyi to'oxiøjcá hajxy jaduhñ yhixy, yhadsojpy hajxy jaduhñ. Homiánaajá hajxy jaduhñ haxóog jiatcø'owa'añ. Wyiinhøhmby hajxy pønatiä Diosmädia'agy hoy ca'a habøjpná. Hadsojwiimahñdy hajxy ñä'ägá yajtuumby. Tsipecøx hajxy jaduhñ ñä'ägá cumädowa'añ. ¹⁵ Tøø tødiu'u hajxy jiojwa'açh. Tøø hajxy jaduhñ tiu'udågoy. Ja'a Balaam hajxy jaduhñ piahijxyp, ja'a Beor yhuung. Jeguiajtä Balaam hánajty quiuidiuna'añ ja'a quia'aawiindøguiøxpá møødá xädø'øñguiøxpá. ¹⁶ Mänitá Balaam wyiinhojnaxjá tiic jaduhñ coo jiatcø'owa'añ. Ja'a møjc burra jaduhñ máhoj. Jaduhñ quiapxy nebiä jäya'ayän. Mänitá Balaam ñajuøøñá coo jaduhñ quia'a hoyyá. Jaduhñá burra miädia'agy miäbøjçäxá.

¹⁷ Yø'ø häna'cá høhnda'agymiädia'agy hajxy mäwädijpá, jaduhñ mäwiin hajxy miäbaady nebiä nøøjut tøø tiø'øçhpán. Jaduhñ mäwiin hajxy miäbaatpá nebiä joc piojwäditypán coo hánajty quia'a nä'ägá tu'uy. Hix, cabá tøyhajt hajxy ñä'ä yajnähixø'oy. Cøjxta'axiøø hajxy jiiyb yhida'añ maa haxóogtuumán. Ja'a Dios jaduhñ mänaañ coo hajxy jiiyb yhida'añ. ¹⁸ Yoñ hajxy jia mädia'agy. Ja wi'i yajcumayaamb hajxy jaduhñ. Pero cabá miädia'agy hajxy choobaady. Ja'a høhnda'agymiädia'agyaam hajxy wyiinhøøñ pønatiä Diosmädia'agy naamädägø'oy habøjp. Jøjcapxøøyyäp hajxy jaduhñmä, ween hajxy haxóog jiatcøøguiumbá neby hajxy hijty jiatcø'oyän. ¹⁹ Jaduhñá høhndaacpáhajxy yajnähixø'oy coo tyjy quia'a nejpä coo haxóog mjäya'ayhädät. Hix, jaduhñ hajxy yajnähixøøbiä coo tyjy ja'a Dios hajxy xquia'a hanéhmaná coo jecymiädia'agy hajxy ngudiunämät, jaduhñ jia mänaambá coo hajxy hoy njäya'ayhätämät. Jaduhñ hajxy yhøhndaacpá coo tyjy hajxy jaduhyyá nñähwáatsäm. Ni je'e hajxy tøø quia'a nähwa'açh je'eguiøxpá coo yhaxøøgwiimahñdy hajxy tøø quia'a najtshixø'oy. Paady hajxy nøcxy quihüdägoyyaanä. Jaaná jaduhñ højtshajtämbá, coo nhaxøøgwiimahñdy hajxy nga'a najtshixøøyyämät, jaduhñ højts nøcxy nguhdägoyyaanämbá. ²⁰ Coo Jesucristo hajxy njøjpeøøgyäm, ja'a hajxy nWiindsønhtëmbá, paadiä nhaxøøgwiimahñdy hajxy xyajnhwáatsäm, neby hajxy yaa nmøødhajtäm hädaa yaabá naaxwiin. Pero, coo Jesucristo miädia'agy mjahdiägøoyyät, y coo mhaxøøgwiimahñdy jadähooç mbadu'ubøgät, maas haxóog jadähooç mjada'añ. ²¹ Hix, pønatiä Diosmädia'agy jaduhñ jahdiägøoy, maas hoy haxøpy coo hajxy cu quia'a mäbøjcy. Hix, coo hajxy jaduhñ yhøjhxät, maas hanaxiä hajxy jaduhñ quiuimdowa'añ. ²² Jaduhñ hajxy jiädät nebiä hädaa mädia'agy miäna'añän: "Ja'a huc-hajxy, coo hajxy yhøøç, ja'a yhamdsoo høøç hajxy ñäwiimbijpy, nøcxy hajxy jadähooç jiøø'xø'øgy. Jaaná jaduhñá hädsønphajxy jiatcøøbiä, naamnä hajxy hánajty tøø chi'iy, mänit hajxy jadähooç nøcxy yajtsnä tiøø'pná mo'ondsooty." Tøyhajt jaduhñ.

3

¹⁻² Mägu'ughajpádøjc, miämetsc-hoocpá mijts cham nñäjaayø'oy. Jaduhñ mijts cham miämetsc-hoocpá nmägäpy nhane'emy coo mädia'agy hajxy mjahmiejtstä'agät, ja'a Diosquexypáhajxy jecy quiujähyyäbá. Jaduhñá howyiimahñdy hajxy mmøødhädät. Huuc jahmiets hajxy jaduhñmä nebiatiä Jesucristo hajxy xmiägäp xyanéhäm. Jaaya'ay hajxy tøø xñähho'túütäm, paady hajxy nWiindsønhtëm. Ja'a Jesucristo quiuqapxyhajxy, je'e mijts tøø xyhawaanä nebiatiä Jesucristo hajxy tøø xmiägäpy tøø xyhane'emy.

³ Naxy hädaa mädia'agy hajxy mdehm wyiinjuø'owät nébiøch cham nmädia'aguiän. Coo naaxwiimbá hánajty wyiimbida'añ, mänitá jäya'ayhajxy quiahxø'øga'añ coo Dios hajxy ñänøma'añ. Haxóog hajxy jiatcø'owa'añ nebiatiä yhamdsoo joot hajxy hánajty chocy, neby hajxy hánajty ñä'ägá cuhdujthatiän. Xñäxi'igaamb mijts jaduhñ. ⁴ Jaduhñ hajxy miäna'ana'añ: "Cab jaduhñ tiehm tiøjiada'añ coo Jesucristo wyiimbijtägatsa'añ neby jaduhñ tøø yhuuc mänaambá. Hix, caj tii mänaa tiägach. Je'enä cøxiä wiinä jaduhñ yhitynä mänaa naaxwiimbá jecy yhawijy tiøø'xta'aguiän, mänaa jecyjiäya'ayhajxy yho'oguiän, nõm hajxy yhøhnda'aga'añ. ⁵ Pero tøyhajt jaduhñ coo naaxwiimbá jiaançh tågach. Pero ja'a høhndaacpáhajxy, cabá tøyhajt hajxy wyiinjuø'owa'añ. Hix, haagá nøø hijty jegyhajty. Mänitá Dios ja'a tsajt jecy yhädiuuf møødá naaxwiin. Jiiibiä naaxwiimbá yajcojy nøøjooty. Mänit hoy piäda'agy nøøhaguç. ⁶ Mänitá Dios nøøgomädägoy cujey quiejxy. Mänitá naaxwiimbá quihüdägøoy. Cøjxä jäya'ayhajxy yho'ogy. ⁷ Ja'a tsajt møøð hädaa yaabá naaxwiin, tøø Dios jaduhñ yajnähdiy coo quiøxy toya'añ. Mänitác jaduhñ tiøya'añ coo Dios ja'a jäya'ay yajcuhdägoyya'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpa.

⁸ Mägu'ughajpádøjc, tsøc hajxy jahmiétsäm coo Dios tu'xøø jaduhñ ñänømy jadu'miljomøjtpá; y jadu'miljomøjtpá, tu'xøøyyá jaduhñ ñänømy. ⁹ Näje'e jäya'ayhajxy miäna'añ coo tyjy ja'a Jesucristo quia'a tsoj yajtøjiada'añ coo yaa quidaactägatsa'añ, coo haxøøgiäya'ayhajxy yajcumädowa'añii. Pero cab jaduhñ tiøyyá neby hajxy jaduhñ jia wi'i yhøhnda'agy. Hix, mee'xtujpá Jesucristo ja'a mijtsøxpá. Cabá jioot chocy coo pøn quihüdägøoyyät. Jaduhñá jioot jia tsocy coo haxøøcuhdujt hajxy nnajtshixøøyyämät.

¹⁰ Jaguiapxy yhabaada'añ coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ, coo haxøøgjäya'ayhajxy yajcumädowa'añii. Cabä pøn jaduññ ñajuø'øy mänaa jaduññ jiaanč habaada'añ. Mänitä tsajt quiuhdägoyya'añ. Jaduññ yajmädowa'añ nebiä hānee møc ya'axiän. Cøxaambä xøø tioya'añ, møødä po'o, møødä madsa'a, møødä naaxwiimbä, møød tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin.

¹¹ Coo cøxiä wiinä jaduññ quiuhdägoyya'añ, paady hajxy tsøc hoy jäya'ayhajtäm. Tsøcxä Dios hajxy hoy wiingudsähgøøyyäm. Tsøcxä Diosmädia'agy hajxy hoy cudiüünäm.

¹² Tsøc hajxy jøbhjxäm coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ. Mänitä Dios ja'a tsajt ya-jtoya'añ, møødä xøø, møødä po'o, møødä madsa'a, møødä naaxwiimbä. Tsøgä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy yajmøødmädiäacäm nämay, ween hajxy miäbøcy; jaduññä Dios paquiä yaghabäädät. ¹³ Tøø Dios jaduññ miäna'añ coogä hawiinjemyčhajt yhädiuna'añ, møødä hawiinjemyñaaxwiin. Jimä njoot hajxy nbädäacäm coo Dios hajxy jim xyajncxäänäm. Cabä haxøøgpä jaduññ jim mänaa tiägø'øwa'añ maa ja'a hawiinjemybiä tsajtän, ni jim maa hawiinjemybiä naaxwiimbän.

¹⁴ Mägu'ughajpädøjc, tøyhajt jaduññ coo Dios hajxy jim xpiäda'agäänäm, paadiä haxøøgpä hajxy tsøc najtshixøøyyäm hamuumdu'joot; jaduññä Jesucristo hajxy xpiäatämät coo pojpä cädieey hajxy hānajty nga'a møødhajtäm, coo yaa quiädaactägätsät. Tsøc hajxy jootcujc nimiøødhajtäm nebiä tu'ugpuhya'ay nebiä tu'ugpuhdo'oxypän. Jaduññä Dios hajxy hoy xyhijxämät coo hajxy hānajty hoy ndüünäm. ¹⁵ Mjahmiädsäp hädaa mädia'agy hajxy jaduññ. Paadiä Jesucristo jaduññ miee'xtucy, weenä jäya'ayhajxy may miäbøcy, ween hajxy jaduññ may ñähwa'ačh. Ja'a mägu'ughajpä Pablo, jaduññ mijts tøø xñäjaayøøbiä. Ja'a Dios ja'a tøyhajt najtscapxøøyyä. Ja'a tsipjatypä ja'a Dios ja'a Pablo yajwiinjuøøyy. Jaduññhä høčhä Pablo njuø'øy nébiøčhä nhamdsoo puhya'ayän. ¹⁶ Naaghooc mijtsä Pablo xñäjaayø'øy, jaduññ ñä'ägä mädia'agyhaty nébiøch chañ njaayän. Tsipjatiä Pablo siémpräm miädia'agy. Ja'a häna'cä tøyhajt hajxy ca'a tsojpä, wiingä Pablo miädia'agy hajxy yajnähixøøyyä. Cab hajxy jaduññ yajnähixø'øy nebiä Pablo jia mänaañän. Wiingatiä Diosmädia'agy hajxy yajnähixø'øy. Cabä tøyhajtpä hajxy miäbøga'añ. Paady hajxy quiuhdägoyya'añ.

¹⁷ Mägu'ughajpädøjc, mnä'ägä najuøøby hajxy jaduññ coo høhndaacpähajxy jii wiädita'añ. Cabä tøyhajt hajxy chocy. Haxøøg hajxy jiaanč tehñ jjäya'ayhaty. Mnigwieendähadøøjäp hajxy; jaduññä tøyhajt hajxy mga'a najtshixø'øwät. Cab hajxy myajwiinhøønät coo hajxy jaduññ mnä'ä tu'udägöyyät. ¹⁸ Jaac habøcxä hajxy jaduññ ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsøñhajtämbä. Jaaya'ay hajxy xñähho'tuütäm. Tehngajnä miädia'agy hajxy mmäbøjcät; jaduññä mayhajt møj may tiünät ja'a mijtsøxpä. Tsøc hajxy homiänaajä capxpäatäm møj jaančh. Tsøc hajxy tehngajnä wiingudsähgøøyyäm. Amén.

1 Juan

¹⁻³ Jue'e hõjts mijts nyajnãjaayøøby, ja'a Jesucristo. Dioshuung je'e. Jiyyãm je'e hãnjty møødä Dios mãnaa hädaa yaabã naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiãn. Jaayã'ayãts hajxy xyhawaãããm nebiã Dios wyiinmay. Jaayã'ayãts hajxy tøø xñãhho'túútãm neby hajxy jaduhñ njugyhãjtãmät nebiã Dios jjugyhatiãn cøjxta'axiøø. Tøø hõjts nhamdsoo hixy; tøø hõjts nhamdsoo mädoý. Tøø hõjts nnãhdoñ cø'øhaam. Tøyhajt jaduhñ. Paady hõjts mijts jaduhñ nhawaãããm neby hajxy jaduhñ nhijtãmät tu'ugmãdia'agy, neby hõjts ja'a Dios xmiøødhitiãn tu'ugmãdia'agy møødä yHuung. ⁴ Paady jaduhñ nhawaãããm neby hajxy jaduhñ jootcujc nhijtãmät tehngajnä.

⁵ Hoyyã Dios ja'a wyiinmahñdy; cabã pojppã cãdieey ñã'ägädä møødä. Jaduhñ hõjts ja'a Jesucristo tøø xyhawaãããm, y jaduhñ mijts nhawaãããgãjtsãm. ⁶⁻⁹ Coo hajxy hoy nwãdijtãmät nebiã Dios yhitiãn, tu'ugmãdia'agy hajxy jaduhñ nhijtãmät, je'eguiøxpã coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñãhho'túútãm ja'a nbojppã ngãdieeyhãjtãm cøxiã. Xyajnãhwãatsãm hajxy jaduhñ coo ja'a nbojppã ngãdieey hajxy nnãgãpxãmät. Tøyhajt jaduhñ. Cabã Dios yhõhnda'agy. Howyiinmahñdy je'eduhñ miøød. Pero coo hajxy nwãdijtãmät haxøøgtuum, cabã Dios hajxy nmøødhijtãmät tu'ugmãdia'agy. Hõhndaãcãm hajxy jaduhñ y cabã tøyhajt hajxy nnã'ägädä møødhãjtãm.

Jaanaã jaduhñduhmbã, coo hajxy nnã'ã mãnaããmät cooc tyijy pojppã cãdieey hajxy nga'a møødhãjtãm, niwyyiinõhõnãm hajxy jaduhñ, ¹⁰ y cabã Dios miãdia'agy hajxy nmøødhãjtãm, ja'a tøyhajt. Coo hajxy jaduhñ nmãnaããmät, jaduhñ yajmãdowa'añ cooc tyijy ja'a Dios yhõhnda'agy. Hix, je'e jaduhñ mãnaããm coo pojppã cãdieey hajxy nmøødhãjtãm.

2

¹ Mägu'ughajppãdøjc, cãbøch njoot chocy coo hajxy haxøøg mjatcø'øwät. Pãadyhøch mijts hädaa nocy nyajnãjaayø'øý. Coo pøñ jaduhñ jiatcø'øwät, nãhgãpxtu'udcøjãp je'e Jesucristãm jim nocy Diosãn. Cabã Jesucristo pojppã cãdieey mãnaa miøødä. ² Tøø ja'a nbojppã ngãdieey hajxy xñãhho'túútãm nãgøxiã hädaa yaabã naaxwiin.

³ Coo hajxy ngudiũnãmät nebiã Dios hajxy xyhanéhãmãm, mãnitã tøyhajt hajxy nmøødhãjtãmät coo je'e hajxy nhixyhãjtãm. ⁴ Pøñ jaduhñ nã'ã mãnaããm: "Nhixyhãjpiøch je'e", hoy quia'a ja cudiũñ, hõhndaacp je'eduhñ. Hix, ja'a Diosmãdia'agy je'eduhñ quia'a tsojpy. Tøyhajt je'e. ⁵ Pero pøñ jaduhñ cudiũumb, cãhxø'p jaduhñ coo ja'a Dios jiaaãch tehñ jiahmiech. Jaduhñ hajxy nyajnujuøyyãmät coo hajxy nmøødhãjtãm tu'ugmãdia'agy. ⁶ Pøñ jaduhñ mãnaããm coo ja'a Dios miøødhity tu'ugmãdia'agy, tsipcøxp wiãditiãt nebiã Jesucristo hijty wiãditiãn.

⁷ Hädaa mãdiã'agyhøch cham nyajnãhixøøbiã, tøø hajxy hijty mmãdoý mãnaa hajxy mmãbøjtsooñãn. ⁸ Pero hädaa mãdia'agy jaduhñ, jaduhñ mãwĩnãts hädaa nebiã hawiinjemybiãn. Hix, jaduhñ hajxy mniçhocy mniãia'hãyooyii nebiã Jesucristo hajxy xhøjãm. Tøyhajt jaduhñ. Coo ja'a Jesucristo yaa tøø yhoy hädaa yaabã naaxwiin, mãnitã homiãdia'agy hajxy xyajwiinjuøyyãnã. Cab hajxy jaduhñ nwãdijtãnã hãgodstuum.

⁹⁻¹¹ Pøñ ja'a y'hermano tsojppã pa'hãyoob, hoyyã Diosmãdia'agy jaduhñ quiudiũñ. Coo hajxy jaduhñ ngudiũnãmät, cab hajxy ngãdiéhyãmät. Pero pøñ ja'a yhermano mãhãhãjppã, hoy jia mãna'añ cooc tyijy quiudiũñ ja'a Diosmãdia'agy, je'enã wiãdity hãgodstuum. Jaduhñ wiãdity nebiã wiindspãn. Cab jaduhñ ñã'ägã niyaghoyø'øyii.

¹²⁻¹⁴ Hermanodøjc, mĩjtshøch hädaa nocy nyajnãjaayøøby. Mhixyhajppiã Dios hajxy, ja'a nDeedyhãjtãm. Jaayã'ay ja'a nbojppã ngãdieey hajxy tøø xyajnãhwãatsãm je'eguiøxpã coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñãhho'túútãm. Mijts majjãya'adiøjc, mhixyhajppiã Jesucristo hajxy jaduhñ. Jiyyãm jaayã'ay hãnjty mãnaa hädaa yaabã naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiãn. Y mijts muutsc-hãna'c-hajxy, xmiøøbiã Dios ja'a mãjaa hajxy coo ja'a Diosmãdia'agy hajxy tehngajnä mbanøcxy. Cabã mõjcu'ugong hajxy tøø myajmãjãda'agy.

¹⁵ Cabã mjoot hajxy mbãdã'agät hädaa yaabã naaxwiin. Coo pøñ jaduhñ piãdã'agät, cabã Dios hoy jiahmiãdsãt, ja'a nDeedyhãjtãm. ¹⁶ Ja'a mõjcu'ugong jaduhñ mãnaããm coo hajxy cøxiã wiinã nhadsøjcãmät hädaa yaabã naaxwiin, ja'a haxøøgpã. Jaanaã jaduhñ miãnaãmbã coo hajxy nyajcumaãyyãmät. Pero cabã Dios jaduhñ miãna'añ. ¹⁷ Cuhdãgoyyaããm hädaa yaabã naaxwiin møødä haxøøgpã yaabã. Pero pøñ cudiũumb nebiã Dios miãna'añãn, cab jaduhñ mãnaa quihdãgoyya'añ. Jim yhida'añ maa ja'a Diosãn cøjxta'axiøø.

¹⁸ Hoorã, habãatnãp jaduhñ coo ja'a naaxwiimbã wyiimbida'añ. Tøø hajxy mmãdoýhãty coo ja'a Cristo miãdsip quihxø'øga'añ. Y tøø ja'a miãdsiphajxy may quihxø'øgy. Jaduhñ hajxy nyajnujuøyyãm coo yhabaãtnã. ¹⁹ Xmiøødhãjtãm ja'a Cristo miãdsiphajxy hijty. Pero coo hajxy tøø xpiuhwãatsãm, cãhxø'p jaduhñ coo hajxy hijty tehñ tiøyhajt xquia'a

møødhjítám hamuumdu'joot. Coo hajxy häxøpy hijty xmiøødhjítám, cab hajxy häxøpy tøø xpuihwáatsám.

²⁰⁻²¹ Pero mijts, ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnáguexy ja'a Dios yHespíritu. Mmøødhajpiä tøyhajt hajxy jaduhñ cøxiä. Paady mijts hádaa nocy nyajnájaayø'ø. Y mnajuøøby hajxy coo ja'a tøyhajt hajxy quia'a møødá, ja'a häna'c høhndaacpähajxy.

²² Je'eduhñ ñänøømbby, pøn jaduhñ mánaamb cooc tyijy ja'a Jesús tøø quia'a quexyii ja'a Diósám. Ja'a Cristo miädsip je'e, pøn jaduhñ ca'a capxpáatp ja'a Dios møødá yHuung. ²³ Pønä Dios yHuung jaduhñ capxpáatáp, miøødhijpiä Dios je'e. Pero pønä yHuung jaduhñ ca'a capxpáatáp, cabä Dios jaduhñ miøødhity.

²⁴ Mgudiúnáp ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä neby hajxy mbanøcxtsohñän. Coo hajxy jaduhñ mgudiúnät, mänitä Dios hajxy tehngajnä mmøødhidät tu'ugmädia'agy møødá yHuung. ²⁵ Y cøjxta'axiøø hajxy xyagjyghadäänäm neby je'e jjugyhatiän neby hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm.

²⁶ Naxy hajxy mdehm wyiinjuø'øwät coo mijts ja'a Cristo miädsiphajxy xjia wi'i wyiin-høøna'añ. ²⁷ Mijts, cabä yajnáhixøøbiä hajxy myajmaaijaty. Mmøødhajpiä Dioshespíritu hajxy. Xyajnáhixøøbiä tøyhajt hajxy cøxiä. Cab yhöhnda'agy. Mmøødhidáp hajxy jaduhñ tu'ugmädia'agy neby hajxy tøø xyajnáhixøø'ø. Yän.

²⁸ Hoorä, tu'ugmädia'aguiä Jesucristo hajxy mmøødhijnät neby hajxy jaduhñ mga'a tsähdiúnät coo quiädaactägätsät. ²⁹ Mnajuøøby hajxy coo ja'a Jesucristo pojpä cädieey quia'a møødá. Jaduhñ hajxy mnajuøøbiät coo ja'a Dios yhuunghaty pønjaty hoy wädijp.

3

¹ Xjiaanč tehñ chójcäm ja'a Dios hajxy. Hamuumdu'joot hajxy xyhuunghajtám. Tøyhajt jaduhñ. Pero cabä jäya'ay hajxy xñajuøøyyäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghajtám. Hix, cabä Dios hajxy yhixyhaty. ² Hoorä, tøø ja'a Dios hajxy xyhuunghajtám. Cahnä yajnajjuø'ø neby hajxy xyaghidäänäm. Pero coo ja'a Jesucristo quiädaactägätsät, mnajuøøyyäm hajxy coo hajxy jaduhñ nhidäänäm neby je'ejän. Nhixäänäm hajxy jaduhñ neby jaduhñ yhitiän. ³ Pøn hamuumdu'joot mäbøjp, hoy jaduhñ wiädity nebiä Jesucristo hoy yhitiän.

⁴ Pøn haxøøg jatcøøby, cabä Diosmädia'agy quiudiunñ. Je'e jaduhñ xøháj ja'a haxøøgpä coo ja'a Dios miädia'agy mga'a cudiunät. ⁵ Paadiä Jesucristo yaa tøø yhoy hádaa yaabä naaxwiin nebiä nbojpa ngädieey hajxy xyajnáhwáatsämät. Pero cab jaaya'ay pojpä cädieey ñä'ägädä møødá. Tøyhajt jaduhñ. ⁶ Pønä Jesucristo tu'ugmädia'agy møødhijp, cab jaduhñ haxøøg jiatcøø'ø. Pøn jaduhñ jatcøøby, cabä Jesucristo miädia'agy ñä'ägädä mäbøjcä. ⁷ Mägu'ughajpádøjc, cab hajxy myajwiinhøønat. Pøn hoy wädijp, cabä pojpä cädieey ñä'ägä møødá, nebiä Jesucristo quia'a møødän. ⁸ Pøn hoy ca'a wädijp, pianøcxäp je'e ja'a mõjcu'ugongä miädia'agy. Homiänaajä ja'a mõjcu'ugong haxøøg jiatcøø'ø. Mänit jiatcøøchohñ mänaa hádaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Paadiä Dios yHuung yaa tøø yhoy, nebiä mõjcu'ugong jaduhñ quia'a määdä'agät. ⁹ Pønä Dios tehñ tøyhajt Teedyhajp, cabä jioot cooc coo jaduhñ jiatcøø'øwät, je'eguiøxpä coo je'e miøødhidyijäm ja'a Diósám. Coo je'e Dyios yhuungä, paady haxøøg quia'a jatcøø'ø. ¹⁰ Jaduhñ myajnajjuø'øwät pøn Dioshuung. Entonces, pøn hoy ca'a wädijp, pønä miägu'ughajpä ca'a tsojp ca'a pa'häyoob, ca'a Dyios je'e yhuungä. Pero pianøcxäp ja'a mõjcu'ugongä miädia'agy je'e.

¹¹ Mänaa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøjtsoonän, jaduhñ hánajty miäna'añ coo hajxy nničhojc nnibia'häyóowämät. Høxtä jäda'anäbaadyñä jaduhñ miäna'aññä. Cab jaduhñ münaa tiägach. ¹² Cab hajxy njatcøøyyämät nebiä Cain jecy jiatcøøyyän coo yhamdsoo puyha'y yagho'cy. Paady jaduhñ yagho'cy coo howyiinmahñdy hánajty quia'a møødá, nebiä piuhya'ay howyiinmahñdy hánajty miøødän. Hix, pianøcxäp ja'a mõjcu'ugongä miädia'agy hánajty je'e.

¹³ Entonces, hermanøøjc, cab hajxy myagjuø'øwät coo häna'c hajxy xmiähänhajtám. ¹⁴ Højstshajtám, cøjxta'axiøø hajxy jim nhidäänäm tsajpootyp. Cab hajxy mänaa jiiy nhäda'agø'øwäänäm haxøøgtuum. Nmøødhajtám ja'a tøyhajt hajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo hajxy hamiñ haxøøp nničhojc nnibia'häyóowäm. Pønä miägu'ughajpä ca'a tsojp ca'a pa'häyoob, je'eds jiiy häda'agø'øwaamb haxøøgtuum. ¹⁵ Pønä miägu'ughajpä mähanhajp, jaduhñ wyiinmahñdy je'e nebiä jäya'ay-yagho'pan. Y cabä jäya'ay-yagho'pähajxy cøjxta'axiøø jjugyhada'añ nebiä Dios jjugyhatiän. Tøyhajt jaduhñ. ¹⁶ Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutám, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhajtám coo ja'a Dios hajxy xjiaanč tehñ chójcäm. Hawiinmät hit jaduhñ coo hajxy hamiñ haxøøp nniähho'túutämät. ¹⁷ Coo ja'a mäyøøjäya'ay ja'a häyøobä quia'a näxúudsät, cab jaduhñ quiudiunñ nebiä Dios hajxy xyhanéhñäm coo hajxy hamiñ haxøøp nničhojc nnibia'häyóowämät. ¹⁸ Mägu'ughajpádøjc, tsøgxä hajxy hamuumdu'joot niñäxúu'tsäm. Jaduhñ hajxy nyajcähxø'cämät coo hajxy hamuumdu'joot nničhojc nnibia'häyóowäm. Coo hajxy nga'a niñäxúu'tsämät, cab jaduhñ tiuna'añ coo hajxy nja mänaänämät cooc tyijy hajxy nničhojc nnibia'häyóowäm.

¹⁹ Hermanodøjc, coo hajxy hamuumdu'joot nničhojc nnibia'häyóowämät, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. ²⁰ Y coo ja'a njoothajxy hamdsoo miánaanamät cooc tyijy hajxy hoy nga'a jäya'ayhájtäm, tsipcøxp ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbójcämät. Cabä nhamdsoo wiinmahñdyhajxy nyajcopcøyyämät. Hix, xjioodhixjäm ja'a Dios hajxy. Cøxiä hajxy xñajuøöyyäm. ²¹ Y coo ja'a njoothajxy waamb quia'a mänäänämät, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. ²² Xmióoyyäm ja'a Dios hajxy tijaty hajxy nmäyujwáanam, je'eguiøxpä coo hajxy nguđiunäm nebiaty hajxy xyhanéhmäm. Paady hajxy xquiumäayyäm. ²³ Jaduhñä Dios hajxy xyhanéhmäm coo ja'a yHuung Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbójcämät, coo hajxy hamiñ haxøpy nničhojc nnibia'häyóowämät, nebiä Jesucristo hajxy hamdsoo tøø xyajwiingapxøöyyäm. ²⁴ Pønä Dios miädia'agy cudiunäp, tu'ugmädia'aguiä Dios jaduhñ miøødhity. Y jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhájtäm, je'eguiøxpä coo ja'a yhEspiritu hajxy tøø xyajnäguéjxäm. Ja'a yhEspirituhaam hajxy xyhawáanam coo hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhájtäm.

4

¹ Hermanodøjc, nämayyá hønndaacpähajxy jii wiädity. Cabä tøyhajt pä hajxy ñä'ägädä yecy. Entonces, cabä hoñä'ä mädyii aguiä hajxy nmäbóbät nä'ä nägoobä. Pero jawyüin hajxy mhuuc mädia'agyhixät pø Diosmädia'agy jiaančh møød. ² Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhádät pø Diosmädia'agy jiaančh møød. Pø mänaamb jaduhñ coo ja'a Dios yHuung Jesucristo tøø jiaančh jäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin, pues Diosmädia'agy jaduhñ jiaančh møød. ³ Pero pø cab jaduhñ miäna'añä, cabä Diosmädia'agy miøødä. Ja'a Jesucristo miädsip miädia'agy jaduhñ. Tøø hajxy nmädoyhaty coo ja'a miädsip yaa quiahxø'øga'añ hädaa yaabä naaxwiin. Bueno, yaadsä miädia'agy jaduhñ wiädijnä hädaa yaabä naaxwiin.

⁴ Pero mijts, ja'a Dios hajxy xyhuunghajp. Tøø hajxy mga'a yajmäjäda'agy ja'a häna'c yø'øduhmbä hønnda'agymiädia'agy yajwädjipä. Hix, maas mäjaamøødä Dios quejee ja'a møjcu'ugong miøødä, ja'a yaa hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin. ⁵ Yø'ø hønndaacpähajxy jaduhñbä, ja'a møjcu'ugong miädia'agy hajxy quidiunäp; paadiä møjcu'ugongä miädia'agy hajxy miädiaacä. Y paadiä miädia'agyhajxy yaa yajcopcøöyyäxä hädaa yaabä naaxwiin. ⁶ Pero højts, ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. Y cab pøn nmädia'agyhajxy xyajcopcø'øwáanam. Jagooyyä hajxy yajcopcø'øwa'añ pønä Diosmädia'agy mäbøjp. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm pøn tøyhajt Dioshuung. Pønä nmädia'agyhajxy xyajcopcøöyyäm, Dioshuung je'e. Pøn jaduhñ xquia'a mädoowäm, ja'a møjcu'ugongä miädia'agy jaduhñ quidiunäp.

⁷ Hermanodøjc, tsøg hajxy tehngajnä ničhojc nibia'häyóowäm hamiñ haxøpy, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy xchójcäm. ⁸ Pero pøn xquia'a tsojc xquia'a pa'häyóowäm, cabä Diosmädia'agy miäböcy. Xchójcäm ja'a Dios hajxy jaduhñ. Jaduhñ miäna'añ coo hajxy nničhojc nnibia'häyóowämät. ⁹⁻¹⁰ Coo ja'a Dios hajxy xchójcäm, paadiä Dios ja'a yHuung Jesucristo hajxy yaa tøø xyajnäguéjxäm hädaa yaabä naaxwiin, neby hajxy jaduhñ xñähho'túutämät ja'a nboj pä ngädieeyhájtäm, neby hajxy jim nhjätämät tsajpootyp cøjxta'axiøø. Ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy njahmiéjtsäm.

¹¹ Coo ja'a Dios hajxy xjiaančh tehñ chójcäm, paady hajxy hamiñ haxøpy nničhojc nnibia'häyóowämät. ¹² Tøyhajt jaduhñ, cabä Dios mänaa yhixyii. Pero cab jaduhñ ñejpiä. Hoyyä Dios hajxy mänaa nga'a hixjäm, coo hajxy hamiñ haxøpy nničhojc nnibia'häyóowämät, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy homiänaajä xcwieendähájtäm. Y coo ja'a Dios hajxy xchójcäm, maas hoy hajxy nničhojc nnibia'häyóowäm. ¹³ Bueno, coo ja'a Dios ja'a yhEspiritu hajxy tøø xmióoyyäm, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy nmøødhájtäm tu'ugmädia'agy. ¹⁴ Y hamdsoo ja'a Jesucristo hajxy tøø nhixjäm mänaa ja'a Dios yaa tøø quixiän, mänaa hajxy tøø xñähho'túutäm. Tøyhajt jaduhñ. ¹⁵ Pøn jaduhñ mänaamb coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä, tu'ugmädia'agy ja'a Dios jaduhñ miøødhity.

¹⁶ Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xchójcäm. Nmäbójcäm hajxy jaduhñ. Xchójcäm ja'a Dios hajxy jaduhñ, paadiä Dios tu'ugmädia'agy miøødhity pøn homiänaajä jahmiejtsp ja'a Dios. ¹⁷ Coo ja'a Jesucristo hajxy xchójcäm, maas hoy hajxy nničhojc nnibia'häyóowämät, cab hajxy jaduhñ ndsähgøöyyämät mänaa ja'a Jesucristo min chaačhtiuana'añän ja'a hajxy ca'a mäbøjpä. ¹⁸ Pønä Dios hamuumdu'joot ca'a jahmiejtsp, tsähgøøby je'eduhñ je'eguiøxpä coo yajcumädowa'añii. Pero coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot njahmiéjtsämät, cab hajxy jaduhñ nnä'ägä tsähgøöyyämät. Hix, pøn jaduhñ tsähgøøby, cähxø'p jaduhñ coo ja'a Dios hamuumdu'joot quia'a jahmiech.

¹⁹ Jayøjpä Dios hajxy xchójcäm, paady hajxy jaduhñ njahmiejtsägäjtsäm. ²⁰ Pøn jaduhñ nä'ä mänaamb: "Njahmiejchpøčhä Dios", hoyyä miägu'ughajpä jia mähanhaty, hønndaacp

je'eduhn. Pø cabä yhamdsoo mägu'ughajpä ñä'ä tsoey ñä'ä pa'häyoy, cabä Dios hoy jiahmiédsät. Haa ca'a, yhiixypä miägu'ughajpä homiänaajä, pero cabä Dios mänaa yhixy. ²¹ Hamdsoo ja'a Dios hajxy xyhanéhämäm coo ja'a nmägu'ughajpä hajxy ndsojc nba'häyöwämät, jaduñ mäwünäts nebiä Dios hajxy njahmiétsäm.

5

¹ Pøñ jaduñ mäbøjp coo ja'a Jesucristo Dyiosquexiä, miäbøjpiä Diosmädia'agy je'e. Y pøñä Dios jaduñ jahmiejtsp, chojpy pia'häyoooby je'e pønatiä Diosmädia'agy mäbøjp. ² Coo ja'a Dios nDeedyhätäm hajxy njahmiétsäm, coo ja'a miädia'agy hajxy ngudiünäm, jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhätäm coo hajxy nniçhojc nnibia'häyöwäm, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy xyhuunghätäm. ³ Coo ja'a Dios hajxy njahmiétsäm, je'eduhn ñänøømby coo ja'a miädia'agy hajxy ngudiünäm. Y cabä Dios tsipjaty yhane'emy. ⁴⁻⁵ Coo ja'a Dios hajxy xyhuunghätäm, coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm, paadiä møjcu'ugong hajxy jaduñ nga'a yajmäjädaacäm, je'eguiøxpä coo hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä.

⁶ Tøyhajt jaduñ coo ja'a Jesucristo ñäbejty. Jaanä tøyhajt jaduñmä coo yho'cy cruzcøxp. ⁷ Jaduñä Dioshespöritu miäna'añ cooc ja'a Jesucristo Dyioshuungä, y cabä Dioshespöritu mänaa yhöñda'agy. ⁸ Coo ja'a Jesucristo jaduñ ñäbejty, coo yho'cy cruzcøxp, y coo ja'a Dioshespöritu jaduñ miäna'añ, jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhätäm coo ja'a Jesucristo Dyiosquexiä. ⁹ Maas tsoobaatpä Dios ja'a miädia'agy quejee ja'a jäya'ay ja'a miädia'agyhajxy. Y jaduñä Dios miäna'añ cooc ja'a Jesucristo yHuunghaty. ¹⁰ Pøñä Jesucristo miädia'agy mäbøjcäp, miøødä tøyhajt jaduñ coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä. Hix, ja'a Dios jaduñ hawäanäp. Pero pøñä Dios ja'a miädia'agy ca'a mäbøjcäp, jaduñ je'e miäna'añ cooc tyijy ja'a Dios yhöñda'agy. Hix, cabä Dios ja'a miädia'agy miäbøjcäxä coo ja'a Jesucristo yHuunghaty. ¹¹ Paadiä Dios hajxy tøø xpädaacäm hawa'adstuum coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñäho'túutäm. Paady hajxy jaduñ njugyhadaänäm nebiä Dios jjugyhatiän cøjxta'axiøø. Tøyhajt jaduñ. Ja'a Dios jaduñ mänaamb. ¹² Pøñä Dioshuung ja'a miädia'agy mäbøjcäp, hodium je'eduhn yhity. Cøjxta'axiøø jjugyhada'añ nebiä Dios jjugyhatiän. Pero pøñ jaduñ ca'a mäbøjp, cab jaduñ jjugyhada'añ nebiä Dios jjugyhatiän.

¹³ Mijts, mmäbøjcäp ja'a Dioshuungä miädia'agy hajxy. Mijstshøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby nebiä tøyhajt hajxy jaduñ nmøødhätäm coo hajxy hodium mhity, coo hajxy mjugyhada'añ nebiä Dios jjugyhatiän cøjxta'axiøø.

¹⁴ Coo ja'a Dios hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhätämät, jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhätäm coo hajxy xmiädoowämät coo hajxy tijaty nmäyujwäanämät. ¹⁵ Paadiä tøyhajt hajxy jaduñ nmøødhätäm coo hajxy xmiø'owäanäm.

¹⁶⁻¹⁷ Ja'a häna'c-hajxy haxøøgwädijpä, haagä haxøøgtuum hajxy ñøcxø'owa'añ. Y pø miøødä mmägu'ughajpä pojpä cädieey, mmänuu'xtä'agäp ja'a Dios coo ween yajnähwa'achii. Pero coo ja'a mmägu'ughajpä ja'a Diosmädia'agy tehngainä quia'a mäbøgät cøjxta'axiøø, haxøøgtuum jaduñ ñä'ägä hidät; y cabä piojpä quädieey mänaa ñähwäatsnät. Y cabä Dios mmänuu'xtä'agät coo ja'a mmägu'ughajpä yajnähwa'adsøøjat, je'eguiøxpä coo ja'a yhamdsoo wiinmahñdy jaduñ yajtuñ.

¹⁸ Pøñä Dios Teedyhajp, cab jaduñ mänaa yhaxøøghäna'c-haty. Cuenändähätäp je'eduhn ja'a Jesucristäm, ja'a Dioshuung. Cabä Jesucristo ja'a møjcu'ugong jaduñ mänaa yajmäjäda'agy. Tøyhajt jaduñ.

¹⁹ Jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhätäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghätäm. Pero pøñä Dios ca'a Teedyhajp, tøø quia'a yajmäjäda'agyijäm ja'a møjcu'ugongäm.

²⁰ Jaanä nmøødhätäm ja'a tøyhajt hajxy jaduñmä coo ja'a Jesucristo ja'a Dioshuung hajxy hoy tøø xyajnähixøøyyäm ja'a Diosmädia'agy, coo hajxy jaduñ nmäbøjcämät coo ja'a Dios tiu'ugä. Y tu'ugmädia'aguiä Dios hajxy nmøødhätäm møødä yHuung Jesucristo. Hodium hajxy tøø xpädaacäm. Cøjxta'axiøø hajxy njugyhadaänäm nebiä Dios jjugyhatiän.

²¹ Mägu'ughajpädøjc, cab hajxy tii mwiingudsähgø'owät, ni quepychec, ni naaxpoch, ni tii. Jagoo ja'a Dios hajxy mwiingudsähgø'owät, ja'a jim hijpä tsajpootyp. Amén.

2 Juan

¹ Juánhøch nxøhaty. Høøch hädaa nocy nhädiuumby møød hajxy nägøxiä ja'a tøyhajtmøødpä. Mijtsøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby pønjetiä Dios tøø wyiimbiy, pønjetiä Diosmädia'agy mäbøjp. Tøyhájthøch mijts ndsocy nba'häyoy, ² je'eguiøxpä coo ja'a tøyhajt hajxy nmøødhájtäm. Cøjxta'axiøø hajxy jaduñ nmøødháäñäm. ³ Weená Dios nDeedyhájtäm hoyhajt weenhajt hajxy xmióoyäm møødä yHuung Jesucristo. Nmøødhájtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduñ. Hamiñ haxøpy hajxy jaduñ nniçhojc nnibia'häyøwäm.

⁴ Jootcujc-høch nnijiäwø'øyii coo ja'a tøyhajt hajxy näje'e mjaanç panøcxy nebiä Dios hajxy tøø xyhanéhäm. ⁵⁻⁶ Hoorä, hermanodøjc, tsøg hajxy niçhojc nibia'häyøwäm nebiä Dios hajxy tøø xyhanéhäm. Coo hajxy jaduñ ngudiúunämät, cäxø'p jaduñ coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy njaanç mäbøjcäm.

⁷ Nämayä hønndaacpähajxy yaa wiädity hädaa yaabä naaxwiin. Cab hajxy jaduñ miäna'añ cooc tyijy ja'a Jesucristo hoy tøø jiäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a møjcu'ugongä wyiinmahñdy hajxy miøødhájtäp; ja'a Jesucristo miädsip je'e.

⁸ Mnigwieendähadøøjäp hajxy. Cabä hønndaacpä miädia'agy hajxy mmäbøjcät coo ja'a tøyhajt hajxy mnä'ä najtshixø'owät, nébiøch mijts tøø nyajnahixø'oyän. Coo ja'a hønndaacpä miädia'agy hajxy jaduñ mga'a mäbøjcät, xpiädä'agäp ja'a Dios hajxy hodiium. Cøjxta'axiøø hajxy jim mhídat tsajpootyp.

⁹ Pønä Jesucristo miädia'agy najtshixøøyyäp, cabä Dios tu'ugmädia'agy miøødhity. Pero pøn jaduñ ca'a najtshixøøby, tu'ugmädia'agy ja'a Dios miøødhity møødä yHuung Jesucristo.

¹⁰ Homiädyyi yajnahixøøbiä hajxy myajtøjtägø'owät coo jim miädsät maa ja'a mjøøn maa ja'a mdøjc-hajxiän. Pero coo miäná'anät cooc tyijy ja'a Jesucristo miädia'agy quia'a tøyyä, cab hajxy myajtøjtägø'owät, ni mga'a yajpó'xät hajxy, ¹¹ coo ja'a cu'ug jaduñ ñä'ä mäná'anät cooc tyijy myiich mjamiøød je'eduhñä, cooc tyijy miich jaduñ mbayajnahixøøbiä.

¹² Madiú'ujøch mijts nja hawaanäñäm, pero cáboch njaayaannä. Ja wi'i chøjpiøch njoot jaduñ coøch jim nnøcxät maa mijtsän. Mänit hajxy haawaam nmädiäcämät; jaduñ hajxy maas jootcujc nhíjtämät.

¹³ Xyajpoo'xp mijts ja'a hermanodøjc-hajxy yaabä. Tøø hajxy je'e wyiimbíwäbä ja'a Diósäm. Amén.

3 Juan

¹ Juánhøch nxøhaty. Mägu'ughajpä Gayo, miíchhøch hädaa nocy nyajnájaayøøby. Tøyhájtthøch miích ndsocy nba'häyoy.

² Ween miíchä Dios hoyhajt weenhajt xmio'oy. Nnajuøøbiøch jaduñ coo miích hoy mwädity. ³ Tøøchá hermanohajxy hoy näje'e xyhawaanä coo miíchä Diosmädia'agy hamuumdu'joot mbanøcxy. Páadyhøch jootcuyc nnijäwø'oyii. ⁴ Cooch nmädoyhaty cooch njamiøødá Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot pianøcxy, jaanç tehñ xioondáacpøch jaduñ.

⁵ Hoy miíchä Diosmädia'agy mgudiun coo ja'a hermanohajxy mbuhbety, ja'a hajxy jäguemgajpt-tsohmbä. ⁶ Tøø hajxy nägapxy maa ja'a tsajtøjcän coo miích hajxy mjaanç tehñ chocy mjaanç tehñ pia'häyoy. Y coo hajxy hånajty jiaac tu'ubøgaanä, mmó'owäp hajxy tijaty hajxy hånajty yajmaajiajpy. ⁷ Hiç, ja'a Jesucristocøxpä hajxy wiädity. Ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xyp. Y cab hajxy tii miäyujwa'añ ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a panøcøp. ⁸ Paady jaduñ yhahixø'oy coo ja'a hermano hajxy nbuhbéjtämät; jaduñ hajxy hoy nmøødtuunämät maa ja'a Diostuung jaduñ myiñän.

⁹ Tøøchá hermano nocy hajxy tu'ug nja yajnäjaayø'oy, pero cábøchá Diótreres nmädia'agy xquiudiunaanä, je'eguiøxpä coo ja'a yhamdsoo mädia'agy jaduñ yajtuna'añ maa ja'a hermanohajxiän. ¹⁰ Haxøøgiátyhøch naxy xñänømy. Y maas haxøøg jaduñ jiatcø'oy coo ja'a hermano cuhdujt hajxy quia'a mo'oy coo hajxy jiojpoøgø'owät ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xpä. Y coo pøñ hånajty jiojpoøgø'owa'añ, mänitä Diótreres miäna'añ coo yajpædsøømänät maa ja'a tsajtøjcän. Cooch jim nnøcxät maa mijtsän, mänitøch ngøxy nägäpxät nebiaty jiatcø'oy. ¹¹ Miiç mägu'ughajpä, cab jaduñ mänaa mbajtcø'owät. Pøñ jaduñ jatcøøby, cabä Diosmädia'agy miäböcy. Pero pøñ hoy wädijp homiänaajä, miäböjpiä Diosmädia'agy je'e. Jaduñ miích mbahixät.

¹² Pero ja'a Demetrio, cab jaduñ jiatcø'oy nebiä Diótreres jiatcø'oyän. Tøyhajtä Demetrio ja'a Diosmädia'agy pianøcxy hamuumdu'joot. Cumäayäp jaduñ nägøxiä, y ngumäabiøch høøchpä. Mnajuøøby miích jaduñ coochä tøyhajt nmøødá.

¹³ Madiú'ujøch miích nja hawaanäänäm. Pero cábøch njaayaannä. ¹⁴ Chøjpiøch njoot jaduñ cooch jim nnøcxät maa miíchän. Mänit haawhaam nmädiäacämät.

¹⁵ Ween miích jootcuyc mmähmø'oy. Xyajpoo'xp miích ja'a mmägu'ughajpähajxy yaabä. Tunä mayhajt, yajpoo'xác højts nmägu'ughajpähajxy jimä nägøxiä.

Judas

¹ Høøch xøhapp Judas. Ja'a Jesucristøch ja'a tiuung ndúunäp. Høøch nbuhya'ay je'e ja'a Jacobo. Mijtsøch hädaa nocy nyajnájaayøøby. Tøø højts ja'a Diosteedy xyajnáhdjijäm coo ja'a miädia'agy nmäbøjcämät. Xchójcäm hajxy jaduhñ. Tu'ugmädia'agy hajxy xyaghjítäm møødä Jesucristo. ² Ween mijts ja'a Dios hoyhajt weenhajt xmiø'oy tehngajnä. Tsøg hajxy jahmiéjtsäm coo ja'a Dios hajxy xchójcäm tehngajnä.

³ Mägu'ughajpädøjc, jadúhñhøch mijts hijty nyajnájaayøøwa'añ coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñäho'túutäm. Pero maas hawiinmats jaduhñ cooch mijts nmänuu'xtá'agät coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä mbanøcxät, nebiä Dios hajxy tähoocmo'oyyä tøø xmiøoyyäm. Cab hajxy myajwiinhøønät. ⁴ Hix, ja'a häna'c hønndaacpähajxy, hamee'ch hajxy näje'e tøø yajtägø'owø'oy. Ja'a Diosmädia'agy jecy mänaañ cooc ja'a hønndaacpähajxy quiumädowa'añ. Jaduhñ hajxy yhønnda'agy, cábac jaduhñ tyijy ñeipiä coo mhaxøøgwädifät, hoyyä Dios ja'a mbojpa mgädieey tøø xjia yajnáhwaatsä. Cabä Jesucristo hajxy quiapxpaatnä, ja'a nWiindsønhájtäm. Tu'uquüä Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm.

⁵ Mnajuøøby hajxy jaduhñ, hoy ja'a Dios ja'a judíos jim jia woobädsøømy Egiptonaaxooty, mänit yajcuhdägoonä pønjaty hánajty ca'a mäbøjp. Mjahmiédsäp hajxy jaduhñ cøxiä. ⁶ Haa ja'a Diosmoonsähajxiä, coo hajxy jim näje'e choññ tsajpootyp maa ja'a Dios hánajty tøø piäda'aguüän, paady hajxy jiiby quiejxä tsumyçhänäbiä hagoostuum ja'a Diósäm, høxtä coo yhabaadät coo hajxy hánajty yajcumädowa'añijäm ja'a Diósäm. ⁷ Høxtähmät ja'a jecyjia'ayhajxy jiajty, ja'a hajxy hijty jim jegyhajty tsánaabiä maa ja'a cajpt hijty xiøhatiän Sodoma møødä Gomorra, møødä jimhä ja'a cajpt mäwiingønä. Coo hajxy jiaanč tehñ yhaxøøg jia'ayhajxy, paady hajxy jøønhaam yajcumädooowä ja'a Diósäm. Hix, høxtä ya'adiøjcpaady hajxy hijty yhaxøøgätøø'oy. Hijxtahñ ja'a Dios hajxy jaduhñ xmiøoyyäm.

⁸ Jaduhñä hønndaacpähajxy jiatcøøbiä. Cabä tøyhajt hajxy miøødä. Haxøøg hajxy wiädity. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäbøcy. Haxøøgä Diosmoonsä hajxy ñänømy, ja'a hajxy tsajpootypä. ⁹ Ja'a Diosmoonsä møjhappä, ja'a xøhappä Miguel, cabä møjcu'ugong haxøøg ñämaayy mänaa ja'a dijunto Moisés hajxy hánajty yajtsipta'aguüän. Jagooyyä ñämaayy: "Ja'a Dios xyhøjäp." ¹⁰ Pero yøø'c hønndaacpähajxy, hotyjatiä hajxy haxøøg ñänømy, hoy hajxy tii quia'a ja najuø'oy. Nä'ä nägoobä hajxy jaduhñ jiatcøø'oy nebiä animalhajxiän. Paady hajxy quiumädowaannä.

¹¹ Haxøøg hajxy jiada'añ yhabeta'añ, je'eguiøxpä coo ja'a Caín hajxy piahixy piaduñ. Jaduhñä Balaam hajxy piahixpä. Tu'udägooyy ja'a Balaam jecy je'eguiøxpä coo xädø'øn hánajty jiaanč tehñ piøcjuø'oy. Yajcumädowaanäp hajxy je'eguiøxpä coo ja'a Dios miädia'agy hajxy quia'a cudiunaanä nebiä Coré jecy quia'a cudiuunän. Yhamdsoo cuhdujt hajxy jia wi'i yaghidaamby. ¹² Jaanč tehñ yhoçhähdiuunä ja'a hønndaacpähajxy jiatcøø'oy maa mijts ja'a cay'ug nä'ay mogyagyijän. Nä'ä pahuuc nä'ä pajøø'xpä hajxy jim miech. Jaanč tehñ jiootmøj hajxy ñibiäda'agyüi. Cab hajxy pøn ñä'ägädä wiingudsähgø'oy. Cabä Diosmädia'agy hajxy hoy yajnáhixø'oy. ¹³ Jaanč tehñ chähdiuhñdägoy hajxy jaduhñ. Coo hajxy tøø tiu'udägoonä, paady hajxy yaghidäänänä cøjxta'axiøø hagoostuum.

¹⁴ Haa ja'a Enocä, ja'a Adán ja'a yhap yhoc je'e ja'a miäjuxtjcpä. Jecy ja'a Dios ja'a Enoc yajmädiaacy ja'a häna'c hønndaacpæøxpä. "Huuc mädw, milhaamä Dios ja'a mioonsä miøøcäda'aga'añ. ¹⁵ Cøxäänäm ja'a Dios hajxy xquiøxy yajtøyhajtyegäänäm. Mänit yajcumädowa'añ pønjaty haxøøg jia'ayhajp, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpa, ja'a Dios hajxy haxøøg nänøømbä." ¹⁶ Yøø'c hønndaacpähajxy, jaanč tehñ wiyiñhec hajxy jaduhñ. Cab hajxy tii quiumay. Ja'a haxøøgpä hajxy jiaanč tehñ yhadsojpy. Jaanč tehñ ñiguimäyypäp hajxy jaduhñ. Nä'ä mänaamb hajxy jaduhñ cooc tyijy ja'a jäya'ay hajxy jiaanč tehñ wiyiingudsähgø'oy. Paady hajxy jaduhñ miäna'añ, coo hajxy yajcumaya'añ.

¹⁷ Mägu'ughajpädøjc, mjahmiejch hajxiäda'a coo ja'a nWiindsønhájtäm Jesucristo quiguexyhajxy jägumäi miänaañ: ¹⁸ "Coo hánajty yhabadaannä coo ja'a naaxwiimbä hánajty wiyiimbida'añ, mänitä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e wiyiwoona'añ. Ja'a haxøøgpä hajxy hánajty jiaanč tehñ yhadsoagaamby." ¹⁹ Jaanč tehñ chipyapädø'øgaamb hajxy maa ja'a hermanodøjc-hajxiän coo ja'a hermanodøjc hajxy tu'ugmädia'agy quia'a hijnät. Haxøøg hajxy jiaanč tehñ wiädity. Cabä Dioshespiritu hajxy ñä'ägädä møødä. ²⁰ Pero mijts mägu'ughajpädøjc, tehngajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy maas hoy mjaac panøcxät nebiä Dios hajxy tøø xmiøoyyäm. Mba'yá'axäp ja'a Dios hajxy ja'a yHEspiritucøøxpä. ²¹ Hoyyä Diosmädia'agy hajxy mjaanč tehñ yajtúnät; mänitä Dios ja'a mbojpa mgädieey hajxy xyajnáhwa'ads xyajcuhwä'adsät. Xchójcäm hajxy jaduhñ, paady hajxy xyajnáhwa'ads

xyajcuhwa'adsáanäm. Jimä mjoot hajxy mbädáacnät tsajpootyp coo ja'a Jesucristo hajxy jim xyajncxáanäm. Jim hajxy xyaghidáanäm cøjxta'axiøø. Hojiot jiaančh tehñ miøødhajpy møødä højtscøxpä.

²² Mjootcapxmøcpøgäp hajxy pønjaty hamuumdu'joot ca'a mæbøjp. ²³ Naxiä jäya'ay Diosmädia'agy hajxy mdehñ yajmäbøgät; jaduñ hajxy quia'a cá'awät haxøøgtuum. Mnäxúudsäp hajxy pønjaty hñanjty haxøøg wädiip. Pero nägueentä hajxy mmøødmädiá'agät, neby hajxy jaduñ mga'a pahadägoofñáxät.

²⁴⁻²⁵ Tu'ugä Dios jaduñ. Jaaya'ay hajxy xyajnähwáatsäm ja'a Jesucristocøxpä ja'a nWiindsønñhájäm. Je'eds mäjaamøød neby hajxy jaduñ xcwieendähájämät. Jaduñ hajxy nga'a tu'udägóoyyämät. Wa'ads hajxy jim xyajmedsáanäm tsajpootyp. Mänit hajxy jim nxoonda'agáanäm. Tsøg hajxy mänáanäm cøjxta'axiøø coo ja'a Dios miøjjä jiaančh. Homiänaajä ja'a cuhdujt jiaančh tehñ miøødä. Amén.

Apocalipsis

¹ Hädaa mädia'agy, yu'učh hijty jaduhñ yhity. Mänitä Dios ja'a Jesucristo ñajtsapxooöyyä coo ja'a Jesucristo ja'a mioonsähajxy yhawaandägäjtät tıjaty hänäjty mobädajp jadaañäp tunañañp. Mänitä Jesucristo ja'a quiuguexy jim quiejxtägajch maa ja'a Juangän. Hoy ja'a Juan jaduhñ yhawaandägäjtäsäxä. ² Jaduhñä Juan yajwiinhijxä. Y yejc ja'a Juan ja'a tøyhajt jaduhñ mäduhñtiä wyiinhijxy, coo ja'a Diosmädia'agy tiöyyä nebiä Jesucristo hänäjty tөө ñägaxiän.

³ Jootcujc hajxy yhity pönjaty hädaa nocy capxp, pönjaty jaduhñ mädoob, pönjaty jaduhñ hoy cudiumb nej myiñän cujaay. Hix, mobädajp jaduhñ jiada'añii tiuna'añii.

⁴ Hөөчh Juan hädaa nocy nhädiumby. Mijts hädaa nocy nyajnäjaayöoby pönjatiä Diosmädia'agy panöcxp jim Asianaaxooty maa ja'a juxtucpä cajptootypän. Weenä Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmiö'oy. Homiänaajä ja'a Dios ñä'ägädä hity. Y ja'a juxtucpä juohñdy jim hijpä Dioswiinduum, jaduhñ ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmiöobiä. ⁵ Y ja'a Jesucristo, jaduhñ ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmiöobiä. Yejpiä Jesucristo ja'a tøyhajt jaduhñ. Jaayá'ayäts jayöjp juyjyöjc. Jaayá'ayäts rey nägöxiä hanehmb. Xchöjcäm hajxy jaduhñ. Tөө hajxy xñähho'tuütäm. Tөө hajxy xyajnahwaats xyajcuhwaatsäm ja'a nbojpä ngädieyhajtäm. ⁶ Jaduhñ hajxy tөө xpiaädäacäm nebiä reyän, nebiä nähgapxtuutpän; jaduhñ ja'a Dios hajxy hoy nmäduñämät. Tsög hajxy jaduhñ cöjxta'axiöө möj jaančh pädäacäm. Amén.

⁷ Huuc mädown hajxy; mobädajpä ja'a Jesucristo miänaca'añ jocjooty. Nägöxiä jäya'ayhajxy yhixa'añ, mööd hajxy je'e tөөbä miäyaghó'oguiäbä. Coo hajxy jaduhñ yhixa'añ, mänitä jäya'ayhajxy nägöxiä jiö'owa'añ xiuudsä'añ wiinduhmyhagajpt. Tøyhajt jaduhñ.

⁸ "Hөөчh cöxiä nyajtsohndaac. Y hөөчh cöxiä nyajmayäängombä", nömä Dios miänaañ. Jaduhñ miädia'agytiägö'oy coo ja'a Dios homiänaajä ñä'ägä hity. Ja'a Dios möjcuhdjyt cöxiä mööd.

⁹ Hөөчh Juan, haguipxyhөch mijts ja'a Diosmädia'agy nmөөdpanöcxxy; haguipxyhөch mijts tөө nmөөdtsaačhpöcy. Tөө ja'a Jesucristo mäjaa hajxy xmiöoyyäm neby hajxy jaduhñ nmee'xtüjcämät. Coočhä Diosmädia'agy-yajwa'xyiibä nga'a najtshixö'owa'añ, möödä Jesucristo miädia'agy, päadyhöch häna'c yaa mädsibö'öbä tөө xquiexy maa xiöhatiän Patmos. Nebiä tsümybiänөch jaduhñ yaa nhity. ¹⁰ Mänitөchä Dioshespıritu xñägädaacy. Näxөө hänäjty jaduhñ. Mänitөch nmädooyy möc quiapxy njөөxcö'ömämbiөch. Jaduhñhöch nmädooyy nebiä xuuxtän. ¹¹ Mänitөch je'e xñämaayy:

—Hөөчh cöxiä nyajtsohndaac; hөөчh cöxiä nyajmayaamby. Tijaty miich mwiihixaamby, jaduhñ mgujäyät librojooty. Mänit jim mguëxät maa ja'a hermanodöjc-hajxiän jim Asianaaxooty, maa ja'a juxtucpä cajptootypän. Jaduhñä juxtucpä cajpt xiöhaty: Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatura, Sardis, Filadelfia, Laodicea.

¹² Mänitөch nwa'wiimbijty. Je'ečh hänäjty nhixaamby pöñhöch hänäjty xmiägaxp. Mänitөchä ceratoyhöñdy juxtucp nhijxy, haagä orohädiuñ. ¹³ Jimä Jesucristo hänäjty tiäna'ay maa ja'a ceratoyhöñdy ñähmөjcän. Yoñä wyit hänäjty möödä. Orowöonhaam hänäjty quiaačhwөөñä. ¹⁴ Jaančh tehñ pioobä quiuhwaay hänäjty. Jaduhñä wyiin hänäjty quiahxö'ögy nebiä jөөnhaayän. ¹⁵ Jaduhñä tiecy hänäjty yhaambä čhamaambä, néjjiämä hobiujxt coo mbö'odät. Jaančh tehñ miөc hänäjty quiapxy, nebiä mejy jiäditiän. ¹⁶ Juxtucpä madsa'a hänäjty quiö'ögonhaty maa ja'a yhaohöguio'öjän. Yhaawjootiä pejyhespada hänäjty miөödä, mejtsnaxä jiöjpä. Jaduhñä wyiin jiöjp hänäjty quiahxö'ögy nebiä xөө möc yhañän.

¹⁷ Coočh jaduhñ nhijxy, mänitөch nwiingugädawөөyy nebiä ho'ogypiän. Mänitөch xquio'өнähgajpy ja'a yhaohöguio'öhaam. Mänitөch xñämaayy:

—Ca'a mdsähgö'öy. Hөөчh ja'a jayöbajtpä, hөөчh ja'a jaac hөxhaambä. ¹⁸ Jújcyhöch hänäjty, tөөчh hijty nho'ogy. Mänitөch njuyjyöjcombä. Cábөch mänaa nho'ogaannä. Hөөčhä cuhdjyt jaduhñ nmөөd maa ja'a ho'ogyiibä myinö'öyän, maa ja'a ho'pahajxy ñähgäda'aguiän. ¹⁹ Mgujäyäp jaduhñ nebiaty mwiihixa'añ, tijaty jajtäp tüunäp jada'ahaty, mööd tijaty jadaañäp tunañañp. ²⁰ Jaduhñ miädia'agytiägö'oy ja'a tөөbä mhixiäbä. Ja'a juxtucpä madsa'ajä, ja'a näjuxtucpä Diosquexyhajxy je'e, ja'a Dios jim quiejxypä maa ja'a hermanodöjc-hajxiän, maa ja'a cajpt juxtucpän. Y ja'a juxtucpä orotoyhöñdiä, ja'a hermanodöjc-hajxy je'eduhñ, ja'a hajxy jim Diosmädia'agy panöcxpä maa ja'a cajpt juxtucpän.

2

¹ Jaduhñä Diosquexy myajnäjaayö'öwät, ja'a tөө quiexyñjábä maa ja'a hermanodöjc-hajxiän jim Efeso: "Ja'a Jesucristo, ja'a juxtucpä madsa'a quionhijpiä, jim je'e

tiäna'ay maa ja'a ceratoyõhñdy ñähmõjcän; je'eds jaduñ mänaamb: 2-3 Nnajuõõbiõch jaduñ coo hajxy hoy mgudiũñ, coo hajxy mõj mmee'xtucy, coo hajxy tõõ mdsaaõhpõcy ja'a hõõchõxpä, coo ja'a ca'awiindõybä hajxy mga'a mee'xy. Tõõ hajxy mmädia'agyhixy ja'a häna'c-hajxy jaduñ mänaambä cooc tyijy hajxy tõõ quixeyii ja'a Diõsäm. Tõõ hajxy mnajuõ'õy coo hajxy yhõhnda'agy. Hoy hajxy mmee'xtucy. 4 Je'e'ch nga'a hojwiõõby coo hajxy mga'a nijiootpaatänä neby hajxy jecy mhõxtägõõyyän. 5 Tii hajxy hoy coo mga'a nijiootpaatänä. Naxy hajxy mdehmñ nijiootpaadõõjät neby hajxy myajtsõhñdaaquiän. Põ caj, nõcxäämbõchä mceratoyõhñdyhajxy nbõgäänäm. Cähxõ'p jaduñ coochä nmädia'agy hajxy jaduñ xquia'a panõcxänä. 6 Je'eds hoy coo ja'a nicolaíta miädia'agy hajxy mga'a mee'xä nébiõch jaduñ nga'a mee'xiän. 7 Hamädoowhit hajxy nebiä Dioshëspõritu ñäma'ay ja'a hermanodõjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Põnjaty mäjädaacp, je'e'chä cuhdujt hajxy nmo'owaamby coo hajxy jimñ nõcxät maa ja'a Dioswiinduumän. Jimä tõõmdsa'am hajxy jiõõ'xa'añ ja'a jugyhajtyejpä."

8 J'aduñnä Diosquexy myajnäjaayõ'õwät ja'a tõõ quixeyiijäbä maa ja'a hermanodõjc-hajxiän jimñ Esmirna. "Ja'a Jesucristo, ja'a jayõbajtpä je'e mõõdä hõõxaambä. Tõõ hijty yho'ogy; tõõ jadähooc jiuypjõjtägach. Je'eds jaduñ mänaamb: 9 Nnajuõõbiõch jaduñ coo hajxy mjaanõch tehñ chaaõhpõcy, coo hajxy mjaanõch tehñ yhäyoy. (Hõõch mijts ja'a hoyhajt ja'a weenhajt nmooby.) Nnajuõõbiõch jaduñ coo mijtsä judiõshajxy haxõõg xñänõmy. Jue'e hajxy jaduñ, ja'a mõjcu'ugongä miädia'agy hajxy miäbõjçäp. Ja'a hõybäc tyijy hajxy je'eduhñ wyi'lä miäbõjçy; cab jaduññ ñä'ä tõõyyäbä. 10 Cab hajxy mdsähgõ'õwät hoy hajxy nej cu mja jat cu mja habet. Myajtsumaamb hajxy näje'e ja'a mõjcu'ugongõxpä. Xñä'ä hijxmdsaamb hajxy jaduñ põ tõyhajt hajxy jaduñ mjaanõch mäbõcy. Majcxõõyyä hajxy mdsaaõhpõga'añ. Coochä nmädia'agy hajxy hamuumdu'joot xquiudiũñät, hoy hajxy cu mja ho'og, hõõch mijts ja'a cuhdujt nmo'owaamby coo hajxy jimñ mnõcxät Dioswiinduum. 11 Hamädoowhit hajxy waambä Dioshëspõritu ñäma'ay ja'a hermanodõjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Põnjaty mäjädaacp, cab hajxy ñä'ägädä tsaachtuuna'añii ja'a Diõsäm; cab hajxy piäda'aga'añii mõjcu'uhaam."

12 J'aduñnä Diosquexy myajnäjaayõ'õwät ja'a jimñ tõõ quixeyiijäbä maa ja'a hermanodõjc-hajxiän jimñ Përgamo: "Ja'a Jesucristo yhaawjooty ja'a pejyhespada miõõdä, mejtsnäxä jjoõpä. Je'eds jaduñ mänaamb: 13 Nnajuõõbiõch cooch mijts nmädia'agy hoy xquiudiũñä homiänaajä, hoyyä Satanäs jimñ jia gobiernähaty maa mijts mhitian, hoyyä Antipas jimñ tõõ jia yagho'ogyii. Paady yagho'cä cooch nmädia'agy hijty xyajwa'xä. Ni wéeñtiõch nmädia'agy hajxy xquia'a hõõhijxä. 14 Je'e'ch mäbõcy nga'a hojwiõõby coo häna'c wiingmädia'agy hajxy näje'ejaty yajnähixõ'õy nebiä Balaam jecy yajnähixõõyyän. Je'edsä Balaam jõjcapxõõyy coo ja'a judiõshajxy ñäma'awõõjät cooc tyijy jaduñ hoyyä coo hajxy ñiyhamigähämädowõõjät, coo hajxy quaiy yhu'ugät tijaty hajxy tõõ yoxy maa ja'a quepychewiinduumän. 15 Jii häna'c-hajxy näje'ebä, cabä nicolaíta miädia'agy hajxy ñajtsixõ'õwaanä. Cáboch mäbõjñäbä ja'a mädia'agy jaduhmbä nme'e'xy. 16 Weenä mädia'agy jaduhmbä hajxy ñajtsixõ'õy. Põ caj, nõcxäämbõch nmädsibõ'õwa'añ põnjaty jimñ haxõõg yajnähixõõby maa mijtsän. Hädaa pejyhespada yaaby nmõõdpõch nhaawjooty, hädäajõch nmädsiptunaamby. 17 Mhamädoowhidäp hajxy waambä Dioshëspõritu ñäma'ay ja'a hermanodõjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Põnjaty mäjädaacp, je'e'ch nyajcayaamby ja'a manä jimñ yu'uõhpä. Mõõdõchä poobtsaa nmo'owa'añ. Jimä jemxyiõõ yuugjaayä poobtsaanähgõxp. Ni põñ jaduñ quia'a hõõxcapy quia'a najuõ'õy. Jagooyyä yhõõxcapy ja'a tõõbä mio'oyiijäbä."

18 J'aduñnä Diosquexy myajnäjaayõ'õwät ja'a jimñ tõõ quixeyiijäbä maa ja'a hermanodõjc-hajxiän jimñ Tiatira; "Ja'a Jesucristo, jaduñnä wyiin quiähxõ'õgy nebiä jõõnhaayän. Jaanõch tehñ yhaamb jaanõch tehñ chämaambä tiecy nejiämä hobiujxt coo mbõ'odät. Jaayä'ayäts jaduñ mänaamb: 19 Nnajuõõbiõch jaduñ coo hajxy hoy mnichõgyii, coo hajxy hoy mmäbõcy, coo hajxy hoy mgudiũñ, coo hajxy mõj mjaanõch tehñ miee'xtucy. J'aduñhõch nnajuõõbiä coo hajxy jabõm-jabõm maas hojiaty mgudiũñ. 20 Je'e'ch mäbõcy hoy nga'a mänjwiõõyyäp coo ja'a to'oxiõjc jii tu'ug maa mijtsän ja'a xõhjäpä Jezabel. Ja'a Diosõõxpäc tyijy miädia'agy. Pero xjõjcapxõõyyäbõch nmoonsähajxy. J'aduñ yhõõhñdaacp cooc tyijy hoyyä coo hajxy ñiyhamigähämädowõõjät, coo hajxy quaiy yhu'ugät tijaty hajxy tõõ yoxy maa ja'a quepychewiinduumän. 21 Tõõchä Jezabel mayhooc nja näma'ay coo ja'a mädia'agy jaduhmbä ñajtsixõ'õñät. Pero cab jaduññ ñä'ägädä najtsixõ'õwa'añ. 22 Nyajpa'ambedaambiõch je'eduhñ mõõdä yhamigohajxy, põ cabä yhaxõõgcuhdujt hajxy ñajtsixõ'õwa'añ. Hoyhõyhõch hajxy nyajtsaaõhpõga'añ. 23 Ngõxy pögäänäbõchä yhu-ungä jiugyhajthajxy. J'aduñnä hermanodõjc-hajxy nägõxiä ñajuõ'õwa'añ maa ja'a juxtujcpä cajptän coochä wyiinmahñdy hajxy nnajuõõyyä. Coo hajxy hoy mguhdujthädät, nmo'owäämbiõchä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jaduñ. Põ cabä, nyajtsaaõhpõgäämbiõch hajxy jaduñ. 24 Põnjaty jimñ jaac hijp Tiatira, ja'a haxõõgmädia'agy hajxy ca'a panõõxpä,

ja'a Satanás miädia'agy hajxy ca'a panócxäbä, cábøch hajxy waamb nhanehmnä. (Tøyhájtäc tyijy ja'a Satanás miädia'agy jaduhñ.) ²⁵ Jagóoyyøch hajxy njaac nämä'ay coo hajxy hoy mgudiúnät neby hajxy naxy mnä'ägädä cuhdujthatiän, høxtä cóonøch yaa ngädaactägätsät. ²⁶ Pønjaty mäjädaacp, pønjátyhøchä nmädia'agy hoy xyajtuunäp homiänaajä, je'eçhä cuhdujt hajxy nmo'owaamby coo hajxy guobiernähädät wiinduhmyhagajpt, ²⁷ nébiøch nDeedy xquihdujtmoooyän. Møcä cuhdujt hajxy miøødhada'añ. Coo ja'a miädia'agy hajxy quia'a mäbøjcäxät, mänit hajxy chaaçhtiuna'añii, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä. Jaduhñ hajxy chaaçhtiuna'añii néjijämä tu'ts mwøjpu'uwat varillahaam. ²⁸ Nmo'owaambiøchä jax-iøøm hajxypä. ²⁹ Mhamädoowhídäp hajxy waambä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän."

3

¹ Jaduhñä Diosquexy myajnäjaayø'øwät ja'a jim tøø quixxylijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Sardis: "Ja'a Jesucristo, je'edsä Dioshespíritu møødhajp ja'a juxtujcpä, møødä madsa'a juxtujcpä. Je'eds jaduhñ mänaamb: Nnajuøøbiøch cooçh nmädia'agy hajxy xquia'a yajtuunä, hoy häna'c-hajxy jia mäna'añ cooc tyijy mijts hoy mgudiun. ² Naxiä mwini-mahñdy hajxy mdehm yajmédsät. Cabä Diosmädia'agy hajxy hoy mjaty cudiun. Je'eçh jaduhñ nja tsøjpy coo hajxy pedyii mgudiúnät, coo hajxy jaduhñ mga'a nä'ägä tu'udägöyyät. ³ Mjahmiédsäp ja'a homiädia'agy hajxy jaduhñ, ja'a hajxy hijty tøø mhabøquiäbä. Je'eds hajxy myajtunäp tehngajnä. Najtshixøøñä ja'a mhamdsoo wiinmahñdy hajxy jaduhñ. Pø cabä, jaguiäpxyhøch mijts nyajcumädöwät. Cab hajxy hánajty mnajuø'øy mänäajøch mijts nyajcumädöwa'añ. ⁴ Jim häna'c näje'e maa mijtsän jim Sardis, cab hajxy nej jiatcø'øy. Coo hajxy hoy wiädity, páadyhøch hajxy xmiøødwädita'añ poobwitmøød. ⁵ Pønjaty mäjädaacp, poobwit hajxy miøødhadaamby. Cábøchä xiøøhajxy nbo'odaanä maa hajxy myiñän cujaay librojooty. Jim hajxy ñøcxa'añ maaçh nDeediän, maa ja'a Diosmoonsän. Mänitøch hajxy jim ngapxpaada'añ, pønjiatiä xiøø hánajty miimb cujaay librojooty. ⁶ Mhamädoowhídäp hajxy waambä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän."

⁷ Jaduhñä Diosquexy myajnäjaayø'øwät ja'a jim tøø quixxylijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Filadelfia: "Ja'a Jesucristo, cabä tii pojpa tii cádieey miøødä. Ja'a tøyhájtäts jaduhñ ñä'ägä møød. Miøødhájtäbä rey David yhawaatst je'eduhñ. Coo hánajty tii tøø yaghawa'açh, ni pøn jaduhñ quia'a hagø'øwät. Y coo hánajty tii tøø yhawägüiich, ni pøn jaduhñ quia'a yaghawä'adsät. ⁸ Jaayä'ayäts jaduhñ mänaamb: Nnajuøøbiøch cooçh nmädia'agy hajxy hoy xyajtuunä, hoyyä møcmäjaa hajxy jaduhñtiäbaady mga'a ja møødä. Jaduhñhøch nnajuøøbiä cooçh mijtsä nxøø xquiapxpaatäbä. Páadyhøch mijts jaduhñ nguhdujtmø'oy coo hajxy jim mnøcxät Dioswiinduum. ⁹ Pønjiatiä møjcu'ugong ja'a miädia'agy jaduhñ mäbøjcäp, ja'a judiøshajxy, jaduhñ hajxy miänaambä cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy pianøcxpä. Cab jaduhñ ñä'ä tøyyäbä. Nä'ä høhndaacp hajxy jaduhñ. Yajmédsäambiøch hajxy maa mijts mwiiinduumän. Mänitøch hajxy jim nyagjicäda'aga'añ, neby hajxy jaduhñ ñajuø'øwät cooçh mijts jaduhñ ndsocy. ¹⁰ Tøøch nmädia'agy hajxy xyajtuunä coo hajxy mmeex'túgät. Páadyhøch mijts ngüeenähada'añ mänaa ja'a tsø'ty ja'a häyohn hánajty ñaxa'añän wiinduhmyñäaxwiin. Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä chaaçhpøga'añ. ¹¹ Møbädäjpøch jilby nhäda'aga'añ. Tehngajnä hajxy jaduhñ hoy mgudiúnät. Jaduhñä cuhdujt hajxy ni pøn xquia'a pøjcät coo hajxy jim mnøcxät maa ja'a Dioswiinduumän. ¹² Pønjaty mäjädaacp, cøjxta'axiøø hajxy jim yhida'añ Dioswiinduum. Ni mänaa hajxy jim quia'a tsoonaanä. Ja'a nDeedyhøchä xiøø, jimhøch nyuugjaayaanä maa ja'a wyiinnähgøpcøpaxhajiän, møødä Dioscajptä xiøø, møød høøch nyemyxiøø. Ja'a Dioscajptä, ja'a Jerusalén jemybiä je'e. Jim je'e choona'añ tsajpootyp maa ja'a Diosän. ¹³ Mhamädoowhídäp hajxy waambä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän."

¹⁴ Jaduhñä Diosquexy myajnäjaayø'øwät ja'a jim tøø quixxylijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Laodicea: "Ja'a Jesucristo, tøyhajtyejp je'e. Ni mänaa quia'a høhnda'agy. Je'e cøxiä yajtsøhndaac mäduhñtiä Dios yhädiuun. ¹⁵ Jaayä'ayäts jaduhñ mänaamb: Nnajuøøbiøch jaduhñ cooçh nmädia'agy hajxy hamuumdu'joot xquia'a panøcxä, hoy hajxy mja mäna'añ cooc tyijy hajxy mnäbøcy. Maas hoy coo hajxy cu mnä'ägä mänaañ coo hajxy mga'a mäbøcy. ¹⁶ Entonces, coo hajxy hamuumdu'joot mga'a mäbøcy, páadyhøch mijts jaduhñ nxøøghada'añ. ¹⁷ Jaduhñ hajxy mmäna'añ cooc tyijy hajxy tii mga'a nä'ägädä yajmaajiaty, cooc tyijy hajxy hoy mjaançh tehñ wiädity. Pero cab hajxy jaduhñ mnajuø'øy coo hajxy tijaty mga'a møødä. Jaduhñ mäwíñäts hajxy mhity nebiä häyooabän, nebiä wiindspän, nebiä nähwa'ads høxwa'adspän. ¹⁸ Nhuuc yajmädóogyhøch mijts oro hoybä, møødä poobwit, møødä wiindsooy. Jaduhñ hajxy hoy mhíxät. Cooçh mijts xmiänuu'xtä'agät, mänitøchä mbojpa mgädieey hajxy nyajnähwaätsämät. Jaduhñ hajxy hoy jim mnøcxät Dioswiinduum; cab hajxy jaduhñ mnä'ägädä tsähdiünät. ¹⁹ Ndsøjpøch mijts, pero pø cábøch nmädia'agy

hajxy xquiudiunaana, manit hajxy nyajcumadowa'añ. Nmägapxaamby nhane'emaamby hajxy jaduhñ. Entonces, naxiä mhaxøøgcuhdajt hajxy mdehm ñajtshixø'owät. Hiç, coo hajxy jaduhñ mnä'a cumadöwät. Hamuumdu'jootä nmädia'agy hajxy xquiudiunät. ²⁰ Huuc hamädoowhit hajxy, nja wi'i miänuu'xtäacypiøçhä jäya'ayhajxy jaduhñ cooçh hajxy xjiøpøgø'owät. Mänitøçhä piojpa quädieey hajxy nyajnahwäatsät. Mänitøch hajxy jaduhñ nmøødhjñät tu'ugmädia'agy. ²¹ Pønjaty mäjädaacp, nmo'owaambiøçhä cuhdajt hajxy jaduhñ cooçh hajxy xmiøødgobiernähädät. Jaduhñhøch tøø nmäjädaacp; päadyhøch nDeedy jaduhñ nmøødgobiernähajpä. ²² Mhamädoowhidäp hajxy waampä Dioshespíritu ja'a hermanodøjc ñäma'ay maa ja'a juxtujcäp tsajtøçän."

4

¹ Mänitøçhä tsajpootyp nwiinhijxy coo yhawa'adsä. Mänitøch jaaya'ay xmiägäpcombä, ja'a jayøbäjhøch hänajty tøøbä xyhuuc mägapxpän. Jaduhñä yo't yajmädooyy nebiä xuuxtän. Mänitøch xñämaayy:

—Huuc pet yam; nhuuc yaghixyhyøch miich tii jaduhñ jadäänäp.

² Mänitøçhä Dioshespíritu xñägädaacy. Mänitøçhä Dios nwiinhijxy; jim hänajty yhäña'ay tsajpootyp. ³ Haamb tsämaambä Dios hänajty nebiä tsaa hoybän, nebiä jaspén, nebiä cornalinan. Yajxonä hi'inçh hänajty quiahxø'ogy maa ja'a Dios hänajty yhäña'ayän. Nebiä esmeraldatsaajän hänajty yhañ çhämaayy. ⁴ Jimhøçhä majjäya'ay nhijxy nähii'xmädaaxç. Wäditiä ja'a Dios hajxy hänajty jiuhhäñaawiädity. Poobwitmøød hajxy hänajty. Oro hajxy hänajty quihjenhajpy. ⁵ Jimä wädsuc hänajty piädsømy maa ja'a Dios hänajty yhäña'ayän. Jädijpä hänee hänajty jim. Juxtujcä jøøn hänajty jim toy Dioswiinduum. Dioshespíritu je'eduhñ ja'a juxtujcäp. ⁶ Haa jim ja'a Dioswiinduumä, jaduhñä mejy hänajty jim quiahxø'ogy nebiä hijxt jaançh tehñ tiø'xypän.

Mädaaxç animal ja'a Dios hajxy hänajty jim jiuhhäñaawiädity. Cøxiä ñi'x quiopc-hajxy hänajty wiiinmøødä, jayøjp jioøxcø'ømhaambiajpy. ⁷ Tu'ug hänajty quiahxø'ogy nebiä leóngän; tu'ug nebiä wajjän; tu'ug nebiä jäya'ayän; tu'ug nebiä jäyøøbiä wiistän. ⁸ Haagä queectmøød hajxy hänajty tädujçaty. Cøxiä ja'a wiin hajxy hänajty miøødä møød nähgøxp møød joodooty. Xøømdsuhñ hajxy hänajty wyl'i miäna'añ:

Jaançh tehñ wia'adsä Dios;

je'e hajxy nWiindsønhtëtam. Cøxiä mäjaa miøødä;

homiänaajä ñä'ägädä hity çøjxta'axiøø.

⁹ Jaançh hijpä Dios çøjxta'axiøø. Naaghoocä animal ja'a Dios hajxy wiiingudsähgø'oy, ¹⁰ mänit majjäya'ay ja'a Dios hajxy hänajty wiiinjicädä'agy, ja'a nähii'xmädaaxpä. Mänitä Dios hajxy hänajty jiaançh tehñ wiiingudsähgø'oy. Mänit hajxy hänajty wyl'i ñiguiuhjeendu'udyii. Mänitä quihjen hajxy hänajty jim ñajtsconø'oy Dioswiinduum. Mänit hajxy hänajty miäna'añ:

¹¹ Dios, højts miich nWiindsønhajpy.

Hahixøøby jaduhñ coo højts miich nwiingudsähgø'owät, coo højts nmänä'anät coo miich ja'a mäjaa mmøødä, coo miich mmøjjä mjaançhä.

Cøxiä wiinä miich mjaançh tehñ quiunuu'xy mjaançh tehñ piäda'agy.

5

¹ Mänitøçhä Dios nhijxy coo nocy hänajty quio'øbøc-haty haxädsach, ja'a quio'ø hahooy-haampä. Mejtsnaxä nocy hänajty jiaayä. Juxtujc-hit hänajty yhahooçhä. ² Mänitøçhä Diosmoonsä tu'ug nhijxy, ja'a mäjaa jaançh tehñ miøødpä. Mänit je'e miänaañ:

—Pøñ cuhdajt møød coo yø'ø nocy yhahoo'tstü'udät.

³ Ni pøñ cuhdajt hänajty quia'a møødä coo ja'a nocy hajxy yhahoo'tstü'udät, coo hajxy yheebät, ni ja'a jimhä tsajpootyp, ni ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, ni ja'a jiiipiä møjcu'uhaambä. ⁴ Mänitøch njaançh tehñ jioøyy, coo pøñ cuhdajt hänajty quia'a møødä coo ja'a nocy hajxy yheebät, coo hajxy quia'pxät. ⁵ Mänitøçhä majjäya'ay tu'ug xñämaayy:

—Ca'a mjøøñä. Ja'a Jesucristo, je'eds mäjädaac. Je'e cuhdajtmøød coo yø'ø nocy yhahoo'tstü'udät. Ja'a David ja'a yhap yhoc je'e, ja'a jecy jim gobiernähäjtäbä Judänaaxooty. Paadiä Jesucristo xihøaty ja'a León de Judä.

⁶ Mänitøçhä Meeghuung tu'ug nhijxy. Jim hänajty tiäna'ay Dioswiinduum, maa ja'a animal nämädaaxpä, maa ja'a majjäya'ay nähii'xmädaaxpä. Cähxø'p hänajty coo hänajty tøø yagho'ogyii. Juxtujcä quiaa'pt hänajty; juxtujcä wiiin hänajtypä. Haa ja'a wiiin juxtujcäp, ja'a Dioshespírituhajxy hänajty je'eduhñ ja'a juxtujcäp. Jim hajxy hänajty wiädity wiinduhmyhagajpt. ⁷ Mänitä Meeghuungä nocy hoy piøjtsoy. Ja'a Dios jaduhñ yejc; yhahooquio'øhaamby hänajty tøø quio'øbøc-haty. ⁸ Mänitä Meeghuung wiiinjicädäcä. Ja'a nämädaaxpä animalhajxy mäwiiinjicädaac møødä nähii'xmädaaxpä majjäya'ayhajxy. Cødu'ugä harpa hajxy hänajty miøødä. Jimä poom hajxy hänajty miøødä orojøønebhñdiooty.

Haa ja'a poom jaduhmbä, ja'a Diospa'yaaxøøc je'eduhñ. Ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä, je'edsä Dios hajxy hänäjty pa'yaaxp. ⁹ Mänitä jemyhøy hajxy yhøøyy: Miičh cuhdujtmøød coo yø'ø nocy mhahoo'tstú'udät. Miičh højts xñähho'ttuut. Paady højts cuhdujt nmøødä coo højts yaa nhidät Dioswiinduum. Wiinduhmyhagajpt højts ndsooñ. Cøjhayuuc højts ngapxy. ¹⁰ Miičh højts cuhdujt xmiøoy coo højts jim ngobiernähädät naaxwiin. Diostuung højts ndunaamby nebiä teediän.

¹¹ Mänitøchä Diosmoonsä nhijxy jaančh tehñ miay. Ja'a Dios hajxy hänäjty jiuhdnäaawiädijpy møødä animalhajxy møødä majjäya'ayahajxy. ¹² Mänitä Diosmoonsähajxy møc jiaančh tehñ yaaxy:

Yø'ø Meeghuung, yø'ø tøø yagho'ogyii.

Yø'øds cuhdujtmøød coo jiaančh tehñ wyiingudsähgø'øwøøjät.

Hahixøby jaduhñ coo højts nmänäänämät coo cøxiä wiinä miøødä, møødä mäjaa, møød coo quiuhwijjiä, møød coo miøjjiä jiaančh.

¹³ Mänit hajxy miänaañ nägøxiä mädyijaty ja'a Dios tøø quiunuu'xy, ja'a jimbə tsajpootypä, møødä hädaa yaabä naaxwiimbä, møødä jiipiä møjcu'uhaambä, møødä jiipiä mejjiootypä:

Tsøgä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm møødä Meeghuung.

Cøjxta'axiøø hajxy yhida'añ møj jaančh. Møjmäjaa hajxy miøød.

¹⁴ Mänitä nämädaaxpä animalhajxy miänaañ:

—Tsøc.

Mänitä nähii'xmädaaxpä majjäya'ay ja'a Dios hajxy wyiinjjcädaacy. Wyiingudsähgøøyy hajxy jaduhñ.

6

¹ Mänitøchä Meeghuung nhijxy coo ja'a nocy tu'hit yhahoo'tstuuty ja'a hänäjty juxtuc-hithahoočhpä. Mänitä animal tu'ug miänaañ:

—Min huug hiç.

Coo ja'a animal jaduhñ miänaañ, jaduhñ yajmädooy nebiä hänee jiiditiän. ² Mänitøchä craa tu'ug nhijxy coo tøpxt hänäjty tu'ug miøødä. Poobcuaañähgøxp hänäjty yhäña'ay. Mänitä cuhjén miooyä. Mänit tiu'ubøjcy tsiptuumbä. Mäjäda'agaamb hänäjty jaduhñ.

³ Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstuuty ja'a miämetsc-hithahoočhpä. Mänitä miämetspä animal miänaañ:

—Min huug hiç.

⁴ Mänitøchä craa tu'ug nhijxcombä. Tsaptscuaañähgøxp hänäjty yhäñaabiä. Mänitä cuhdujt miooyä coo ja'a jäya'ayahajxy nøcxy yajnimiädsibø'oyii hädaa yaabä naaxwiin, coo ja'a jäya'ayahajxy nøcxy yajniyagho'ogyii. Mänitä yoñhespada tu'ug miooyä.

⁵ Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a miädägøgghithahoočhpä. Mänitä miädägøgpä animal miänaañ:

—Min huug hiç.

Mänitøchä craa tu'ug nhijxcombä coo ja'a quipxt hänäjty tu'ug miøødä. Jiñgwiaañähgøxp hänäjty yhäñaabiä. ⁶ Mänitøchä mädia'agy nmädooy maa ja'a mädaaxpä animalhajxy hänäjtiän:

—Møjyuu jaduhñ jadaañp. Ja'a trigo tu'kílobä, mägooxmil chowhada'añ. Y ja'a cebada tægøøgkílobä, jaduhñ chowhadaambä mägooxmil. Pero cap yø'ø hoñ myaghäyöwät ni yø'ø vino.

⁷ Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a miämädaaxc-hithahoočhpä. Mänitä miämädaaxpä animal miänaañ:

—Min huug hiç.

⁸ Mänitøchä craa tu'ug njaac hijxcombä, ja'a hänäjty xøhajpä ja'a mäyagho'pä. Cuaañähgøxp hänäjty yhäña'ay ja'a poob-lómnäbä. Høxhaamä møjcu'uhaambä hänäjty piamiñ. Mänitä cuhdujt hajxy miooyä hädaa yaabä naaxwiin coo jäya'ay hajxy yagho'ogät tu'mädaaxc-hitpä. Hadsip hajxy hänäjty miäyagho'oga'añ, yuuhaam, pa'amhaam, caahaam.

⁹ Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a miämägøoxc-hithahoočhpä. Mänitøchä háañämähajxy jiiby nhijxy altarpa'c, ja'a hajxy hänäjty tøø yagho'ogyijäbä ja'a Diosmädia'agyquixpä. Paady hajxy yagho'cä coo hajxy hänäjty hoy tøø jiaančh tehñ quidiuñ. ¹⁰ Mänit hajxy møc yaaxy:

—Dios, miičh højts nWiindsøñhajpy. Miičhä tøyhajt mmøød. Mänaa højts nnø'ty xyaghawi-imbjätät jiiby naaxwiin.

¹¹ Mänitä poobwit hajxy cødu'ug miooyä. Mänit hajxy ñämaayä coo hajxy ween jiaac poo'xy høxtä coonä hänäjty pedyii tøø yagho'ogyii ja'a hermano ja'a Jesucristo hajxy mäduumbä.

¹² Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhaoo'tstúutcombä ja'a miädädujc-hithahoočhpä. Mänitä hujx mœc ñajxy. Mänitä xœœ jyiñœœy nebiä jiñwitän. Mänitä po' quiahxœ'cy nebiä nœ'tiän. ¹³ Mänitä madsa'a tsajtcœxpä quiahy naaxwiin jaanč tehñ miay; jaduñ quiahy nebiä piidstœm piojca'ayän. ¹⁴ Mänitä tsajt yhadägoyœœñä nebiä nocy yhaxädsachän. Mänitä tuñ cœxiä wiingtuum ñä'a jajncœxä mœœdä naax hänäjty hijpä mejyquiujc. ¹⁵ Mänitä jäya'ayhajxy nägœxiä jiiby ñiguiyu'tsä tsajjujooty, mœœdä jimbä tsaadunjootypä, mœœdä reyhajxy, mœœdä jäya'ayhajxy mœjhajpä, mœœdä mäyœœjäya'ayhajxy, mœœdä soldad-owiindsœñhajxy, mœœdä jäya'ayhajxy ja'a mœjcuhtuimœœdpä, mœœdä nä'a pajäya'ayhajxy. ¹⁶ Mänitä tsaadun hajxy ñämaayy:

—Hœjts nähgabhéjtäc. Jaduñ hœjtsä Dios xquia'a híxät ja'a jim häñaabiä tsajpootyp. Jaduñ hœjtsä Meeghuung xquia'a jajtsaáčhpœgät.

¹⁷ Tœœ yhabaantä coo hœjts hajxy xyajtsaáčhpœgaannä nägœxiä. Cab hœjts hoy nmee'xtuga'añ.

7

¹ Mänitœchä Diosmoonsä mädaaxc nhijxy coo hajxy hänäjty jim tiäna'ay hanidiuhmjaty mäduñjatiä naaxteec. Mädaaxnaç hajxy hänäjty tiäna'ay. Yhadujpiä poj hajxy hänäjty, jaduñ quia'a pójnät naaxwiin ni mejywyiing ni quepyquioxp. ² Mänitœchä Diosmoonsä tu'ug jadähooc nhixcombä coo hänäjty piedœ'oy xœœbädsœmypiä, coo ja'a Diossello hänäjty miœœdä. Mänit hajxy mœc miœjyaaxä, ja'a nämädaaxpä, ja'a hajxy hänäjty tœœ quiuhtuimœ'oyijäbä coo hajxy quidiéeyät, coo hajxy cœxypänejiä jiatcœ'owät hädaa yaabä naaxwiin mœœdä jim mejjiooty. Mänit hajxy ñämaayyä:

³ —Cab hajxy mgädiéeyät jim naaxwiin ni jim mejjiooty, ni yœ'œ quepychaa hajxy nej mga'a tünät, hœxtä coonä hœjtsä jäya'ayhajxy hänäjty tœœ nseñapäda'agy wyiinnähgocœxp, ja'a hajxy Diosmäduumbä.

⁴ Mänitœchä mächohnd nmädooy coo ja'a Israel yhap yhoc hajxy hänäjty yajseñapäda'aga'añ nämägo'x-cujuxychägui'xmädaaxmilpä. Nämajmetscjaty hajxy hänäjty yajseñapäda'aga'añ. ⁵ Nämajmetsmil hajxy hänäjty yajseñapäda'aga'añ ja'a Judä yhap yhoc-hajxy, mœœdä Rubén yhap yhoc-hajxy, mœœdä Gad yhap yhoc-hajxy, ⁶ mœœdä Aser yhap yhoc-hajxy, mœœdä Neftalí yhap yhoc-hajxy, mœœdä Manasés yhap yhoc-hajxy, ⁷ mœœdä Simeón yhap yhoc-hajxy, mœœdä Leví yhap yhoc-hajxy, mœœdä Isacar yhap yhoc-hajxy, ⁸ mœœdä Zabulón yhap yhoc-hajxy, mœœdä José yhap yhoc-hajxy, mœœdä Benjamín yhap yhoc-hajxy.

⁹ Mänitœchä majjäya'ay nhijxy. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänäjty chooñ. Cœjhayuucjaty hajxy hänäjty miädia'agy. Ja'a Dios hajxy hänäjty jim juhdänaawiädipty maa ja'a Meeghuungwiinduumän. Jaanč tehñ miay hajxy hänäjty jaduñ; cab hajxy hänäjty hoy yamächowa'añ. Poobwitmœœd hajxy hänäjty. Mœœdä xi'iwhaay hajxy hänäjty quio'œgaphaty. ¹⁰ Mänit hajxy nägœxiä yaaxy mœc:

Xyajñähwaats hœjtsä Dios mœœdä Meeghuung. Gobiernähajpä Dios jaduñ.

¹¹ Nägœxiä ja'a Diosmoonsä ja'a Dios hajxy hänäjty juhdänaawiädity. Mœœdä majjäya'adiœjc-hajxy hänäjty juhdänaawiädjtabä mœœdä animalhajxy ja'a nämädaaxpä. Mänitä Dios hajxy wyiinjicädaacy; wyiingudsähgœœy hajxy jaduñ. ¹² Mänit hajxy miänaañ:

Tsögä Dios hajxy jaanč tehñ wyiingudsähgœœyäm cœjxta'axioœ.

Tsög hajxy mänäaam coo miœjjä jiaančä, coo quihwijiä, coo miäjaamœœdä.

Tsög hajxy nämäayyäm: “Dioscujú'uyäp.”

¹³ Mänitœchä majjäya'ay tu'ug xmiäyajtœœy:

—Pœñäda'a yœ'œduñ poobwitmœœd. Maa hajxiäda'a chooñ.

¹⁴ Mänitœch nhadsooy:

—Wiindsœñ, cábœch nnajuœ'oy. Miichäda'a mnajuœby.

Mänitœch xñämaayy:

—Yœ'œ jäya'ayhajxy, tœœ hajxy jiaanč tehñ chaáčhpœcy. Tœœ hajxy ñähho'tu'udyii ja'a

Meeghuungäm. Jaduñ hajxy tœœ jajñähwäatsäbä. ¹⁵ Paady hajxy jim tiäna'ay Dioswiinduum. Xœœmduhmä Diostuung hajxy jim tiuñ. Cweendähjätäp hajxy ja'a Diósäm.

¹⁶ Cabä yuu hajxy mänaa yagjuœ'owaannä, ni cab hajuñ tiœdsœ'owaanänä. Cab hajxy xiœœno'ogäaänänä, ni cab hajxy yhan'ho'ogäaänänä. ¹⁷ Ja'a Meeghuung, jim yhity maa ja'a Dios yhäña'ayän. Je'e hajxy cweendähadaamb jajxœñ. Cab hajxy jio'œwaannä xiuudsaañnä je'eguiœxpä coo hajxy jajxoonda'aga'añii ja'a Diósäm.

8

¹ Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhaoo'tstúutcombä ja'a miäjuxtuc-hithahoočhpä. Mänit jim yhamoœñ tsajpootyp cupc-hora. ² Mänitä Diosmoonsä juxtuc nhijxy coo ja'a Dios hajxy hänäjty jim wyiindäna'ay. Mänitä xuuxt hajxy miooyyä cœdu'ug. ³⁻⁴ Mänitä Diosmoonsä

wiingpä miejtspä. Jimä orojøønebøhñdy hñajty miøødä. Mänit hoy tiänaaxiøpy maa ja'a orohaltar mäwingonän, jim mädøyyä maa ja'a Dios hñajty yhäña'ayän. Mänitä poom may miooyyä coo jim jioğät ja'a orohaltarnähgøxp. Coo'pä ja'a poomjoc hñajty jim maa ja'a Diosän. Jimä Dios hajxy hñajty pia'ya'axy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hñajty mäbøjpä. ⁵ Mänitä Diosmoonsä ja'a jøønebøhñdy quionø'cy. Mänitä jøømbajc hoy quiuwobø'øy, ja'a hñajty jim hijpä maa ja'a altarän. Mänit quiuhga'tsnajxy naaxwiin. Mänit wiädsujcy møødä hñee yaaxy. Mänitä hujx ñajxy.

⁶ Haa ja'a näjuxtucpä Diosmoonsähajxiä, ja'a xuuxtmøødpä cødu'ugä, mänit hajxy ñiyhahixøyyänä coo hajxy hñajty xiu'uxa'añ.

⁷ Mänit tu'ug xiuuxy. Mänitä caandøøtstuu quiahy hädaa yaabä naaxwiin møødä jøøn møødä nø'ty. Mänitä naaxwiin tiooyy ja'a hñajty miädägøøghitpä cøxiä, møødä quepychaa møødä hujtshaay.

⁸ Mänitä Diosmoonsä ja'a miämetspä xiuuxy. Mänitädsä tun crúundäbä hoy quia'ay mejiiooty. Tooby hñajty je'e. ⁹ Mänitä miädøøgpä mejy ñø'tiøøyy. Cøxy ho'c ja'a animal-hajxy jaduhñ. Cøjxä barco qyiñ.

¹⁰ Mänitä Diosmoonsä miädägøøgpä xiuuxy. Mänitä madsa'a crúundäbä quiahy jim tsajpoootyp. Tooby hñajty je'ebä. Mänit hoy quia'ay maa ja'a miädägøøghitpä møjnøøjä, maa ja'a miädägøøghitpä nøøgocän. ¹¹ Jaduhñä madsa'a hñajty xiøhaty Tahm. Mänitä nøø miädägøøghitpä tiahmøøbiä. Mänitä jäya'ayhajxy may yho'cy.

¹² Mänitä Diosmoonsä miämädaaxpä xiuuxy. Mänitä xøø tu'naax yho'cy maa hñajty yhawijtstuquian ja'a miädägøøghitpä. Jaduhñä po'o jiajpä møødä madsa'a. Mädaaxc-hora ja'a xøø hñajty quia'a hañ xøøm; mädaaxc-hora ja'a po'o hñajty quia'a hañ coods.

¹³ Mänitøchä wiistä tu'ug nhijxjäyøøyy tsajtcøxp. Mänit møc yaaxy:

—Coo ja'a Diosmoonsähajxy jiaac xú'uxät ja'a jaac tægøøgpä, mänitä jäya'ayhajxy jiaanch tehñ chaachpøga'añ, ja'a hajxy jiiy tsänaabiä naaxwiin.

9

¹ Mänitä Diosmoonsä miämägøøxpä xiuuxy. Mänitøchä madsa'a tu'ug nhijxchay, naaxwiin hoy quia'ay. Mänitä madsa'a hawaatst miooyyä coo ja'a jut jaduhñ yhawägüi'tstú'udät ja'a jaançx tehñ quiøøcpä. ² Mänitä jut yhawägüi'tstuuty. Mänitä jøønjoc qui'ixc piädsøømy. Mänit cøxp chajpejty. Mänitä xøø cøjx wyiindägø'øyii. Mänitä tsajt cøjx jiaty jøønjocjooty. ³ Mänitä mamü'u jocjooty piädsøømy. Mänit hajxy yaa tiägøøyy jäyøøbiä hädaa yaabä naaxwiin. Mänitä mu'u tøjpt hajxy miooyyä nebiä caa'ptiøjptän. ⁴ Mänit hajxy yhanehmä coo hujtshaay hajxy quia'a jøø'xät nì quepychaa. Je'e hajxy tiøbäp pønjatä Diosseñä hñajty ca'a møød wyiinnähgøøcøxp. ⁵ Coo pøn jaduhñ tiøbøøjät, jaduhñä mu'udøjpt jäwø'owa'añ nebiä caa'ptiøjpt jäwø'øyän. Mägøøxo'po ja'a mu'uhajxy hñajty miädøba'añ. Pero cabä cuhdujt hajxy miooyyä coo jäya'ay hajxy yaghó'ogät. ⁶ Ja wi'i'ho'ogaambä jäya'ayhajxy hñajty, pero cab hajxy jaduhñ nã'a ho'oga'añ.

⁷ Jaduhñ mäwiinädsä mu'uhajxy hñajty quiahxø'øgy nebiä tsiptuumbä cuaayän. Jim hajxy hñajty miøødä quiuhduum nebiä orocuhjenbän. Jaduhñä wyiin jioøphajxy hñajty quiahxø'øgy nebiä ya'adiøcän. ⁸ Jaduhñä cuhwaay hajxy hñajty miøødä nebiä to'oxiøjcuhaayän. Jaduhñä tui'tsthajxy hñajty quiahxø'øgy nebiä leøntu'tstän. ⁹ Nähbujxt cuhbujxt hajxy hñajty nebiä hacxpøjtän. Coo hajxy hñajty jäyøy, jaduhñ hajxy hñajty jiadity nebiä tsiptuumbä cuaaguiarretän. ¹⁰ Jaduhñä tøjpt hajxy hñajty miøødä nebiä caa'ptiøjptän. Jaduhñä cuhdujt hajxy hñajty miøødä coo jäya'ay hajxy tiøbät mägøøxo'po. ¹¹ Haa ja'a mu'u wyiindsønhajxiä, jutjooty hñajty chäna'ay, ja'a jaançx tehñ quiøøcpä. Jegyhajty hijty je'e tiuñ Diosmoonsä; tøø yhøxquejxänä. Abadón hñajty xiøhaty hebreohayuuc-haamby. Apoliön hñajty xiøhaty griegohayuuc-haamby. Jaduhñ miädia'agytiägø'øy, ja'a mäyajcuhdägoobiä.

¹² Jaduhñä tsø'ty tu'ug jiajtä. Metscä tsø'ty hñajty quia'a pedyiinä.

¹³ Mänitä Diosmoonsä miädädujcpä xiuuxy. Mänitøchä mädia'agy nmädooyy coo jäya'ay jim quiapxy maa ja'a orohaltarän, jim Dioswiinduum. Hamädaaxteecä orohaltar hñajty.

¹⁴ Mänitä Diosmoonsä miädädujcpä ñämaayy, ja'a hñajty tøøbä xiu'uxiä:

—Nøcx ja'a Diosmoonsähajxy mädaaxpä mäguejø'øw, ja'a jim cuxochpä maa ja'a Eufratesmøjnøøjä.

¹⁵ Mänit hajxy hoy miäguejø'øyii. Mänit hajxy wyiinguejxä coo jäya'ay hajxy yaghó'ogät tu'ug tægøøgpuxy. Jäguemiä hajxy hñajty tøø yajnähdiyii coo hajxy miäyaghó'ogät. Coo ja'a miädädujcpä Diosmoonsä jaduhñ xiuuxy, habaat jaduhñ coo hajxy jiatcø'owät. ¹⁶ Mänitøch nmädooyy coo mejtsmägo'xmillón soldado hajxy hñajty miøødä; haagä cuaayhäñaaby hajxy hñajty jaduhñ.

¹⁷ Haagä caachpujxtä soldadohajxy hñajty. Jaduhñä pujxt color hñajty miøødä, møødä tsaptäp, møødä hucyipiä, møødä pu'tspä. Jaduhñä cuaay quiocp-hajxy hñajty nebiä

leóncopcän. Tägøøgtu'u hánajty jii by piädsømy yhaawjooty, møødä jøøn, møødä joc, møødä azufrehaam. ¹⁸ Jaduhnä jáya'ayhajxy yagho'cä ja'a tu'ug tägøøgpuxypä, jøønhaam, joc-haam, azufrehaam. ¹⁹ Jimä cuaay mäjaa hajxy hánajty miøødä maa yhaawhajxiän møød jii by maa tiu'tsthajxiän. Jaduhnä tiu'tsthajxy hánajty quiähxø'øgy nebiä tsahñdycopcmøødpän. Ja'a tiu'tsthaama jáya'ay hajxy hánajty yajtsu'uch.

²⁰ Pero ja'a jáya'ayhajxy ja'a mähmøøyyäbä, cabä haxøøgcuhdujt hajxy ñajtsixøøyy. Møjcu'ugong hajxy hánajty jiaanč tehñ wyiingudsähgøøñäp, møødä oronähwopy, møødä platanähwopy, møødä hobiujxtnähwopy, møødä tsahhädiuñ, møødä quepychech. Cab yø'øduhmbä ñä'a hixy, ni quia'a mädoy, ni quia'a yo'oy. ²¹ Wi'i jáya'ay-yagho'pnä ja'a jáya'ayhajxy hánajty. Wi'i miäbädaacnä hajxy hánajty haxøøgwiinmahñdihaam. Wiingä tägächä to'oxiøjc hajxy miøødsäna'ayñä. Møød hajxy hánajty wyl'i mieečñä.

10

¹ Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug nhijxy jaanč tehñ miäjaamøød. Jim hánajty miänacy tsajpootyp. Jocjooty hánajty miänacy. Jimä hi'inč hánajty miøødä quiuhduum. Jaduhnä wyiin jjøp hánajty jiajy nebiä xøøjän. Jaduhnä tiecy hánajty quiähxø'pä nebiä toobiän. ² Jimä nocyhuung hánajty quiø'øbøc-haty ja'a haxädsajtsu'udyypä. Mänitä yhaoodiecy piädaacy mejywiing. Mänitä yhanajtyiecy piädaacy tø'ødstuum. ³ Mänit møc yaaxy nebiä leóngän. Mänitä hānee ja'a juxtujcpä yaaχwiimbijty. Capx hajxy jaduhñ. ⁴ Mänitøch nja tägø'øwaañ cujahbiä waambä hāneehajxy quiapxy. Mänitøchä jáya'ay tu'ug xñämaayy jim tsajpootyp:

—Cab jaduhñ mgujäyät nebiä hāneehajxy quiapxiän. Ni pøn jaduhñ mga'a yajmøødmädiä'agät.

⁵ Haa ja'a Diosmoonsä hánajty jim tänaabiä mejywiing møød jim tø'ødstuum, mänit yhaohoguiø'ø chajxajy. ⁶ Mänit miänaañ:

—Cøjxta'axiøø ja'a Dios ñä'ägädä hity. Cøxiä quiunuu'xy møødä tsajt, møødä naaxwiin, møødä mejy, hotyehñ miädyijatiä. Ja'a Dios jaduhñ mänaamb cooc tøø yhabaatnä. ⁷ Coø yhabaadät coo ja'a miäjuxtujcpä Diosmoonsä xiu'uxa'añ, tøø ja'a Dios hánajty yajtøjaty nebiä quiuguexyhajxy hánajty jecy tøø yhawaanän. Cabä wiinghāna'c yhawaanä; ja'a quiuguexiähajtiä yhawaanä.

⁸ Mänitøchä jáya'ay jim tu'ug xñämáaguioimbä tsajpootyp:

—Nøcx ja'a nocyhuung pøjtsow ja'a haxädsajtsu'udyypä, ja'a Diosmoonsä quiø'øbøc-hajpiä.

⁹ Mänitøchä Diosmoonsä ja'a nocyhuung hoy nmäyujwa'añ coočh xmiø'owät. Mänitøch xñämaayy:

—Pøc; pu'uy. Pa'ag mhaawjooty mjuø'øwa'añ nebiä møjtsinnøøjän. Pero coo jii by quiäda'aga'añ maa mjuø'xytiøjcän, mänit mjuø'øwa'añ coo tiahmä.

¹⁰ Mänitøchä nocyhuung hoy njaanč pøjtsow. Mänitøch njaanč puhy. Pá'aghøch jaduhñ njaanč juøøyy nhaawjooty nebiä møjtsinnøøjän. Pero coo jii by jiaanč cādaacy maach njøø'xytiøjcän, mänitøch njaanč juøøyy coo tiahmä. ¹¹ Mänitøch hajxy xñämaayy:

—Tsipecøp mnägapxtägätsät nebiä jáya'ayhajxy jiada'añ yhabeta'añän, ja'a hajxy jim tsānaabiä wiinduhmyñnaaxwiin, ja'a hajxy wiinduhmyhayuuc mädiaacpä, møødä gobiernähajxy.

11

¹ Mänitøchä paxyquipxt hajxy xmiøoy. Mänitøch hajxy xñämaayy:

—Nøcx ja'a Diostøjc quipx møødä altar. Mächow ja'a jáya'ayhajxy, nānaagä Dios hajxy wyiingudsähgø'øy. ² Pero cab jaduhñ jim mguipxät Diostøghaguuy. Ja'a jäguembä-jāya'ay ja'a cuhdujt hajxy tøø mio'oyii coo hajxy jim guiobiernähädät maa ja'a Diosajptän juxy-chägü'xmejtspo'o. ³ Nguexāmbiøchä nguguexy metscä coo hajxy jim miädiä'agät ja'a høøchcøxpä juxy-chägü'xmejtspo'o. Jiñwitmøød hajxy wiädita'añ.

⁴ Haa ja'a Diosquexyhajxy nāmetspä, ja'a olivoquepy hajxy je'e ja'a metspä, møødä cera-toyhñdy metspä, ja'a jim tänaabiä Dioswiinduum. Ja'a Dios ja'a naaxwiin cunuu'x. ⁵ Coø ja'a Dioscuguexyhajxy hánajty cøxypānejpä jia tuna'añii, mänitä jøøn hajxy yhøxpäxujja'añ yhaawjooty. Cøxy toyaambä miädsiphajxy hánajty jaduhñ. Jaduhñ hajxy yho'oga'añ.

⁶ Cuhdujtmøødä Dioscuguexyhajxy hánajty coo hajxy quia'a yajtu'uwät, naagxøø hajxy hánajty miädiä'aga'añ ja'a Dioscøxpä. Jaduhnä cuhdujt hajxy hánajty miøødäbä coo nøø hajxy wia'añdiünät, yajnø'tycójät. Jaduhnä cuhdujt hajxy hánajty miøødäbä coo ja'a jáya'ay hajxy yajpa'ambädät hädaa yaabä naaxwiin, coo häyohn hajxy yagjadøøjät, naaghoocä jiiothajxy hánajty chocy. ⁷ Coø hajxy hánajty tøø miädiaacpäðøñä, mänitä animal jii by tu'ug piädsøma'añ maa ja'a jut jaanč tehñ quiøøcpän. Mänitä Dioscuguexyhajxy yagho'oga'añii.

⁸⁻⁹ Tägøøgxøø ja nähguc hajxy jim wiyjtsna'awa'añ møjcajptooty maa ja'a Jesús jecy

miõjpahbejtän cruzcõxp. Haa ja'a cajptjäya'ayhajxiä, haxõõgä cuhdujt hajxy hänajty miõõdä nebiä jecyjiäya'ay ja'a cuhdujt hajxy hijty miõõdän, ja'a hajxy hijty jim jegyhajty tsänaabiä Sodoma mõõdä Egipto. Cabä cuhdujt hajxy nä'ägä yega'añ coo ja'a ho'ogyjäya'ayhajxy jim yajnaaxtägõ'õwõõjät. Minaamb hajxy yheeba'añii. Wiinduhmyhagajpt hajxy choona'añ. Cõjhayuuc hajxy miädia'aga'añ. ¹⁰ Jaanč tehñ xioõnda'agaambä jäya'ayhajxy hänajty coo ja'a Dioscuguexyhajxy hänajty tõõ yho'ogy. Paady hajxy hänajty jootcjc ñijäwõõyyänä, cab hajxy hänajty yhadsibäänänä. Paady hajxy hänajty hotyjiä ñä'a nimio'owa'añii hamiñ haxõpy. ¹¹ Coo tägõõgxõõ ja nähgucp hänajty tõõ yhabety, mänitä Dios ja'a quiuguexyhajxy hänajty yagjujypiõga'añ jadähooc. Põnjaty hänajty hixaamb, mänit hajxy hänajty chähgõõbiõga'añ. ¹² Mänitä Dioscuguexyhajxy miädowa'añ coo hajxy hänajty mõc miõjya'axyii jim tsajpootyp:

—Pet hajxy yam cõxp.

Mänit hajxy jocjooty ñõcxa'añ tsajpootyp. Hixäänäp hajxy ja'a miädsipäm. ¹³ Mänitiä hujx jaanč tehñ miõc ñaxa'añ. Mänitiä tõiyc may piuma'añ ja'a miämajc-hitpä jim cajttooty. Juxtujcmilä jäya'ayhajxy yho'oga'añ. Ja'a hajxy hänajty tõõ jiaac mähmõ'õyäbä, jaanč tehñ chähgõ'õwaamb hajxy jaduñ. Mänitiä Dios tsajpootypä hajxy wyiingudsähgõ'õwa'añ.

¹⁴ Jaduhñ ja'a tsõty ñajxy ja'a miämetsc-hoocpä. Paquiä yhabaadängombä coo ja'a miädägõõgpä ñaxäänõmbä.

¹⁵ Mänitiä miäjuxtujcpä Diosmoonsä xiuuxy. Mänit hajxy jim mõc yaaxy tsajpootyp:

Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsõnhätäm.

Tõõ je'e miõjtägõ'õy wiinduhmyñaaxwiin.

Cõjxta'axiõõ guobiernähadaannä.

¹⁶ Jimä nähii'xmädaaxpä majjäya'ay ja'a Dios hajxy hänajty jiuhhäñaawiädity. Mänitiä Dios hajxy hoy wyiinjiicäda'agy. Wyiingudsähgõõyy hajxy jaduñ. ¹⁷ Mänit hajxy miänaañ:

Dios, hõjts miich nWiindsõnhajpy.

Cõxiä miich mäjaa mmõõdä. Cõjxta'axiõõ miich mhity.

Dioscujú'uyäp coo miich tõõ mmõjtägõõñä, coo tõõ mdägõõñä gobiernähajpä.

¹⁸ Tõõ ja'a jäya'ayhajxy nägõxiä jia jootma'ady. Però tõõ yhabaady coo miich myajcumädowaannä.

Tõõ yhabaady coo miichä ho'ogyjiäya'ayhajxy myajtoyhajtyegaañnä, coo myajcuhdägoyyaannä põnjatiä jäya'ayhajxy yaa yajtu'udägõoby hädaa yaabä naaxwiin.

Jaduñ tõõ yhabaatpä coo miichä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy mmo'owa'añ põnjaty miich tõõ xquiapxpaady, mõõd põnjatiä mmädia'agy hamuumdu'joot tõõ xyajtuunä, mõõd põnjaty miich tõõ xwyiingudsähgõ'õy, hoyyä mõjtuung hajxy tõõ quia'a ja mõõdhaty.

¹⁹ Mänitiä Diostõyc jim yhawaach tsajpootyp. Mänitiä caja jiby quiahxõ'cy tõõgooty mõõdä contrato, ja'a Dios jecy yajcuhdújcabä. Mänit tiägõõyy wädsujpä. Mänitiä hãnee mõc jiadijty; mõõdä hujx mõc ñajxy. Mänitiä caandõstuu may quiahy.

12

¹ Mänitiä hijxtahnd jim quiahxõ'cy tsajtcõxp jaanč tehñ hoy-yagjuõõñä. Jimä to'oxiõyc hänajty tu'ug yhajxy nebiä xõõjän. Jimä po'o hänajty yajtehbety. Majmetscä madsa'a hänajty quiuhjenhaty. ² Tõõ hänajty tiehñ yhabaatnä coo yhuungpaada'añ. Paady hänajty wyl'i ya'axy. ³ Mänitiä hijxtahnd wiingpä wyiingähxõ'combä. Tu'ugä dragõn hänajty cruundä. Tsaptsä ñi'x hänajty. Juxtujcä quiopc hänajty haagä cuhjenmõõd. Majcä quiaa'pt hänajty. ⁴ Tiu'tsthaamä madsa'a tu'ug tägõõguxypä yajchay naaxwiin ja'a tsajtcõxpä. Mänitiä dragõn hoy wyiindänaaxiõpy ja'a to'oxiõyc ja'a hänajty huungpaadaambä. Nägooyyä yhuung hänajty myina'añ, mänit hänajty chu'udsaañ. ⁵ Mänitiä ya'ayhäna'c myiñ. Je'e hänajty tunaamb gobiernä wiinduhmyñaaxwiin. Mõc hänajty jaduñ jiaanč tehñ yhane'ema'añ. Mänit jim yajnõcxä Dioswiinduum. ⁶ Mänitiä to'oxiõyc piayõ'cy. Pactuum ñõcxy. Jimä Dios hänajty tõõ yajnähdiij coo jim yajcayõõjät mil cumejtsmägo'x cudägõõghii'xxõõ.

⁷ Mänitiä tsip jim piädõ'nä tsajpootyp. Ja'a Miguel hänajty tumñ Diosmoonsäwiindsõñ. Je'e ja'a Diosmoonsähajxy miõõdpädõ'c. Ja'a dragõn ja'a mioonsähajxy mõõdpädõ'pä. Mänit hajxy ñiñamejtsä. ⁸ Cabä dragõnhajxy ñä'a mäjadaacy. Mänit hajxy quia'a cuhdujtmõõyyänä coo hajxy jim jiaag hidät tsajpootyp. ⁹ Mänitiä dragõnhajxy jim yhõxquéjxänä; yaa hajxy miänajnä hädaa yaabä naaxwiin. Haa ja'a dragõnhajpä, ja'a mõjcu'ugong je'e, ja'a jecy-chahñdy je'e. Jaduhñ je'e xiõhajpä Satanás. Je'e hajxy yaa xwiinhõhñäm hädaa yaabä naaxwiin.

¹⁰ Mänitiä jäya'ay jim mõc yaaxy tsajpootyp.

—Tõõ ja'a Dios miäjäda'agy. Gobiernä je'e tiunaamby mõõdä Jesucristo. Tõõ ja'a mõjcu'ugong yhõxquéjxänä. Xõõmdsuhñ hõjts nmägu'ughajpähajxy hijty jim yajnähdsõmyii

Dioswiinduum. ¹¹ Paady hõjts nmägu'ughajpähajxy tøø miäjäda'agy, coo ja'a Meeghuung hajxy tøø xñähho'túutäm, møød coo ja'a Dios hajxy quiaapxpaady. Hoy hajxy hänäjty jia ho'oga'añ, cab hajxy hänäjty chähgø'øy. Hamdsoo hajxy jaduhñ ñiñähdujca coo hajxy yhö'ogät. ¹² Mxoondá'agáp hajxy, pønjaty jim tsánaaby tsajpootyp. Pero pønjaty jiihy tsánaaby naaxwiin, haxøøg hajxy mábøcy mjada'añ mhabetá'añ, je'eguiøxpä coo ja'a møjcu'ugong hajxy jiihy tøø xñägáda'agy. Hawa'anda'agaambä møjcu'ugong jaduhñ. Ñajuuøby jaduhñ coo cuhdujt jeycy quia'a møødhada'añ coo cøxyppänejpäiä jiatcø'owät.

¹³ Coo ja'a dragón yhiixy coo hänäjty tøø quiäda'agy naaxwiin, mänitá to'oxiøjc tiägøøyy päboobiä, ja'a hänäjty tøø yhuungpäädiäbä. ¹⁴ Mänitá to'oxiøjc wiistáqueect metsc miooyyá møjaty, neby jaduhñ jüyøyy ñøcxät pactuum maa hänäjty yajcaya'añiijän tägøøgjomøjtä cupc. Jäguemä dragón miähmø'owät. ¹⁵ Mänitá dragón nøø com yhøxpäxuy nebiä to'oxiøjc jaduhñ ñøøgomdsomøøjtä. ¹⁶ Mänitá nøøgom cøjx yhuugø'øy naaxooty. Puhbejtä ja'a to'oxiøjc jaduhñ. ¹⁷ Mänitá dragón ja'a to'oxiøjc jiaanč tehñ ñähawa'andaacy. Mänitá dragón tiägøøyy tsiptuumbä møødä to'oxiøjc yhuunghajxy, ja'a hajxy hänäjty yaa tsánaabiä hädaa yaabä naaxwiin, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty mäbøjpä, ja'a Jesucristo hajxy hänäjty capxpaatpä.

13

¹ Jímhøch hänäjty ndána'ay mejypia'a. Mänitøchä animal cruundä nhixpádsøømy mejjioty. Juxtujcä quiopcy hänäjty haagä xøømmød. Haa ja'a xøø jaduhmbä, haagä haxøøgiatiä Dios hajxy ñänømy. Majcä quiaa'pt hänäjty haagä cuhjenmøød. ² Jaduhñä ñi'x hänäjty nebiä cuxiøøbøjtän. Jaduhñä tiecy hänäjty nebiä osotequiän. Jaduhñä yhaaw hänäjty nebiä leónhaawän. Mänitá animal møjcuhdugt miooyyá møødä møcmäjaa. Ja'a dragón jaduhñ yeyc; yhamdsoo je'le jaduhñ. ³ Tu'ugä animal quiopcy hänäjty quiahxø'øgy nebiä cuhbuxypän. Tøø hänäjty chøoccombä. Mänitá jäya'ayhajxy nägøxiä jiaanč tehñ yagjuøøyy. Mänitá animal hajxy tiägøøyy pawädijpä. ⁴ Mänitá dragón hajxy wyiingudsähgøøyy, je'eguiøxpä coo ja'a animal møjcuhdugt hänäjty tøø mio'oy. Jaanä ja'a animal hajxy wyiingudsähgøøbiä. Jaduhñ hajxy hänäjty mäbøjpa'añ:

—Ni pøñ mäjaa jaduhñ quia'a møødä nej yø'ø animal mäjaa miøødän. Ni pøñ jaduhñ quia'a mäjädä'agät coo yø'ø animal hajxy ñä'a mädsibø'owät.

⁵ Mänitá animal cuhdujt miooyyá coo ja'a Dios haxøøg ñänømat. Jaduhñ quiuhdujtmøoyyabä coo yhané'emät juxyçhägu'xmejtspo'o. ⁶ Jaanč jatcøøyy jaduhñ. Haxøøgä Dios jiaanč nänøømy, møødä Dios tiøjc, møød hajxy jim hijp tsajpootyp. ⁷ Jaduhñ quiuhdujtmøoyyabä coo miädsibø'owät ja'a Dioshuunghajxy, coo ja'a Dioshuunghajxy quia'a yajmäjäda'agøøjtä. Mänit quiuhdujtmøoyyabä coo ja'a jäya'ayhajxy yhané'emät nägøxiä, ja'a hajxy yaa tsánaabiä wiinduhmyñnaaxwiin. ⁸ Je'eds hajxy jaduhñ animalwiingudsähgøøyy, pønjetiä xiøø hänäjty jim ca'a miimb cujaay nocycuiøxp, ja'a Meeghuung miøødpä, ja'a hõjts xñähho'túutämbä. Pønjaty cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiygyhatiän, je'edsä xiøøhajxy jim miimb cujaay nocycuiøxp. Tøøyyämä xiøøhajxy hänäjty quiujähyyäxä coo ja'a naaxwiimbä yhawijy tiøø'xtaacy.

⁹ Naxy hajxy hädaa mhuuc tehñ wyiinjuø'owät. ¹⁰ Pønjaty mädsuumb, yajtsuundägatsaamb hajxy je'ebä. Pønjaty mäyagho'p espadahaam, jaanä jaduhñ hajxy yagho'tägatsaanäbä espadahaam. Hix, pønjaty jaduhñ Dioshuung, tsipcøxp hajxy miee'xtügät; tsipcøxp hajxy miäbøgät.

¹¹ Mänitøchä animal wiingpä nhixnaaxwiimbädsøømy. Jaanä cruundä je'ebä. Metscä quiaa'pt hänäjty je'e nebiä meeghuungcaa'ptän. Wiing hänäjty quiapxy miädia'agy nebiä dragóngän. ¹² Jaduhñsä møjcuhdugt hänäjty miøødäbä nebiä jayøbajtpä møjhanimalän. Quipxy hajxy hänäjty yhané'emy nämetscä. Mänitá miämetspä møjhanimal yhanehmy coo ja'a jayøbajtpä wyiingudsähgø'owøøjtä, ja'a hänäjty cuhbuxypä tøø chø'oguiäbä. ¹³ Haa ja'a møjhanimal miämetspä, madiu'u hijxtahnd yajcähxø'cy haagä hoy-yagjuøøñäjaty. Hijxwiinduumä jøøn yajcahy naaxwiin. ¹⁴ Coo ja'a jaya'ayä hijxtahnd hajxy yhiixy, yaghijxmañøøyyä hajxy jaduhñ. Mänit hajxy ñämaayyä coo ja'a animal hajxy yhähädiuunxäxät, ja'a hänäjty tøø quiuhbuxyjiäbä. ¹⁵ Mänitá miämetspä animal quiuhdujtmøoyyä coo ja'a animal yhähädiuunnaxy yagjujypiógät, yajcapxø'ogät. Jaduhñ je'e quiuhdujtmøoyyabä coo yajyagho'ogøøjtä pønjetiä animalhähädiuunnaxy ca'a wiingudsähgø'owaamb. ¹⁶ Mänitá tsaangu'ughajxy nägøxiä yajseñapadaacy maa yha-hooguiø'øhajiän, o maa wyiinnähgopçøphajiän, miøøjä miuutscä, miäyøø quia'a mäyøøjä. ¹⁷ Pøñ hänäjty ca'a señamøød, pøñä animal xiøø hänäjty ca'a møødhäjtäp, o ja'a ñúmero, cabä cuhdujt hajxy hänäjty mio'oyii coo hajxy jiiyät, coo hajxy tiøogät. ¹⁸ Pøñ cuhwijy, pøñ wiinjuøøby, ween yhuuc najuø'øy nebiä animal ñúmero miädia'agytiägø'øy. Jaduhñ je'e nebiä jäya'ay ñúmeron. Jue'e ñúmero jaduhñ, tädujmägo'x cudägøøghi'xtädujcy.

14

¹ Mänitõchä Meeghuung nhijxy coo jim tiäna'ay Siöntunnähgõxp. Jimä jäya'ayhajxy hänäjty piadänaabiä nämägo'x cujuxychägui'xmädaaxc mil. Yhaagä mөөd hajxy hänäjty cujaay wiiinnähgõpõxphajxy ja'a Meeghuung xiөө mөөdä Tiedy xiөө. ² Mänitõch jim nmädooyt tsajpootyp nebiä mөjnөө may jiäditiän, nebiä hänee mөc ya'axiän. Jaduhñ hänäjty yajmädoobä nebiä harpa may miäna'añän. ³ Ja'a nämägo'x cujuxychägui'xmädaaxc milpä jäya'ay, ja'a hajxy hänäjty tөө yajnäwha'achüjábä hädaa yaabä naaxwiin, jemyhөy hajxy hänäjty jim yhөoby Dioswiinduum. Haa ja'a nämädaaxpä animallhajxiä, jim hajxy hänäjty piahäna'ay mөөdä majjäya'adiöjc-hajxy. Cabä wiinghäna'c-hajxy jiada'añ ja'a jemyhөy jaduhñbä. ⁴ Haa ja'a nämägo'x cujuxychägui'xmädaaxc milpä jäya'ayhajxiä, cabä wiingto'oxiöjc hajxy hänäjty tөө miөөdtsäna'ay. Jaanč tehñ yhoy hajxy hänäjty jiäya'ayhaty. Majatiä Meeghuung hänäjty ñөcxө'oy, pianөcxyp hajxy hänäjty jaduhñ. Jayөbajt hajxy yajnähdijjä coo hajxy yajnäwha'adsөöjät, coo hajxy yhuunghadөöjät ja'a Diösäm mөөdä Meeghüngäm. ⁵ Ni mänaa hajxy quia'a hөhñda'agy. Cab hajxy tii poj tii cädieey miөөdä jim Dioswiinduum.

⁶ Mänitõchä Diosmoonsä wiingpä nhijxy; jim hänäjty jiäyөөwiädity tsajtcөxp. Ja'a Diosmädia'agy hänäjty yegaamby ja'a ni mänaa ca'a tægajtspä. Nägөxiä ja'a jäya'ayhajxy hänäjty mio'owa'añii, ja'a hajxy yaa tuänaabiä wiinduhmyhagajpt, hoy hajxy wiinghayuucjaty jia mөөdä. ⁷ Mänitä Diosmoonsä mөc miänaañ:

—Wiingudsähgө'ow ja'a Dios hajxy. Nämä'aw hajxy jaduhñ coo miөjjä jiaančhä. Tөө yhabaady coo ja'a Dios jäya'ay yajtөyhajtyega'añ. Je'eds cөx yhädiuñ tsajpootyp mөөdä naaxwiin, mөөdä mejy, mөөdä nөөgөp.

⁸ Mänitä Diosmoonsä tu'ug jiaac mänaañ:

—Tөө ja'a mөjcajpt Babilonia quihüdägoy, je'eguiөxpä coo ja'a quihudujt jiaanč tehñ yhaxөögä. Tөө ja'a jäya'ayhajxy nägөxiä piajatcө'oy ja'a Babilonia quihudujt.

⁹ Mänitä miädägөgpä Diosmoonsä mөc miänaañ:

—Pөnä animal wiingudsähgөoby mөөdä yhahädiuunnaxy, pөñ yajseñapädaacp wiiinnähgõpõx o quio'ögөxp, ¹⁰ hoyhoyä Dios jiaanč tehñ yajcumädowa'añ. Jөөнjooty, azufrejooty hajxy chaachpөga'añ Diosmoonsäwiinduum mөөdä Meeghuungwiinduum. ¹¹ Cөjxta'axiөө hajxy chaachpөga'añ xөөmdsuhm, pөñjatiä animal wiingudsähgөoby mөөdä yhahädiuunnaxy, pөñjatiä señä jim mөөdhäjtäp. ¹² Pөñjatiä Diosmädia'agy mäbөjp mөөdä Jesucristo miädia'agy, ween hajxy tehñgajnä miee'xtucy.

¹³ Mänitõchä jäya'ay jim tsajpootyp xñämaayy:

—Cujaay jaduhñ: “Pөñjatiä Diosmädia'agy mäbөjp, coo hajxy yhö'ögät, jootcujc hajxy yhida'añ.” Tөyhajt jaduhñ. Poo'xäänpä hajxy jaduhñ. Jiahmiedsaambyä Dios jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy tөө yajtuñ. Nөmä Dioshëpöritu miäna'añ.

¹⁴ Mänitõchä jäya'ay tu'ug nyuughijxy. Poobjoccөxp hänäjty yhäna'ay. Orocuheñ hänäjty quihuhjenhajpy. Arroztujt hänäjty quio'ögaphajpy jaanč tehñ jiojpy. ¹⁵ Mänitä Diosmoonsä tu'ug piädsөөmy maa ja'a Diostajtcөcän. Mänitä jäya'ay miөjyaaä mөc, ja'a hänäjty häñaabiä joccөxp:

—Tөө yhabaady coo ja'a päda'agy myajpädө'ögät jiiy naaxwiin. Tөө ja'a tiөөm miäjay. Nөcx yajpädө'ög.

¹⁶ Mänitä päda'agy hoy jiaanč yajpädө'ögy arroztujthaam hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhñ miädia'agytiägө'oy coo ja'a jäya'ayhajxy yajcumädowa'añii, ja'a hajxy haxөөgcuhdujtmөөdpä.

¹⁷ Mänitä Diosmoonsä wiingpä piädsөөmgombä maa ja'a Diostajtcөcän. Jimä arroztujt hänäjty quio'ögaphajpä jaanč tehñ jiojpy. ¹⁸ Mänitä wiing Diosmoonsä piädsөөmөöy maa ja'a altarän. Je'e cuhdujtmөөd maa ja'a jөөngөxpän. Mänitä Diosmoonsä mөc miөjyaaä ja'a arroztujt cabhijpä:

—Tөө ja'a tsaatyp jiiy cha'amy naaxwiin; nөcx yajpädө'ög arroztujthaam.

¹⁹ Mänitä tsaatyp hoy jiaanč yajpädө'ögy arroztujthaam hädaa yaabä naaxwiin. Mänit hoy piäda'agy maa ñähhädiunö'öyän maa hajxy tiehñdse'ediän. Jaduhñ mäwínädsä Dios yajtsaachpөga'añ ja'a hajxy tөө quia'a mäbөquiäbä. ²⁰ Cajtpa'ä ja'a tsaatyp hajxy hoy tiehñdse'edy. Comä nөty piädsөөmy maa ñähhädiunö'öyän. Mөjwiinä nөtymejy quiojy tægөgmägo'x kilómetro. Coo'pä nөty hänäjty maa ja'a cuayy frenon.

15

¹ Mänitõchä wiinghijxtahnd jim nhijxy tsajpootyp jaanč tehñ yhamөj, hoy-yagjuөөñä. Juxtujc-hөchä Diosmoonsä nhijxy haagä häyohnmөөd. Je'eduhñ ñänөөmby coo ja'a Dios juxtujc-hooquiä jiaac yajtsaachpөga'añ ja'a hajxy yaa ca'a mäbөjpä hädaa yaabä naaxwiin.

² Mänitõchä hijxt nhijxy. Jim hänäjty hamөj quioonna'ay. Nebiä mejjiän hänäjty quiahxө'ögy. Jaduhñ hänäjty quiahxө'pä nebiä toobiän. Jimä jäya'ayä hijxt hajxy hänäjty

wyiindána'ay, ja'a animal hajxy hánajty tøø quia'a yajmájádá'aguiábä møødä señä, møødä xiøø, møødä número. Jimä harpa hajxy hánajty miøødábä. Ja'a Dios jaduñ jeyc. ³ Jaduñ hajxy hánajty yhoý nebiä Moisés jecy yhoøyyän. Je'e ja'a Dios jecy mäduun. Jaduñ hajxy hánajty yhoøbä nebiä Meeghuung yhoýyän:

Wiindsón Dios, cøxiä miich cuhdujt mjaanč tehñ miøødä. Møj jaanč miich mjaanč tehñ tiuñ.

Jaanč tehñ yhoý miich mguhdujt jaduñ. Miich mhanehmby wiinduhmyhagajpt.

⁴ Caj miich tii pojpä tii cädieey mmøødä. Nägøxiä miichä jäya'ayhajxy xwyingudsähgø'øý. Nägøxiä hajxy miána'añ cooc mmøjjä cooc mjaančhä. Minaamñb miich jäya'ayhajxy nägøxiä xwyingudsähgø'øwa'añ,

ja'a hajxy wiinduhmyhagajptä, je'eguiøxpä coo hajxy tøø yhixy tøø miädoý coo miich mguhdujt jiaanč tehñ yhoýyä.

⁵ Mänitøchä Diostsajtøc nhijxhawaach jim tsajpootyp maa ja'a Dios yhäña'ayän.

⁶ Mänitä Diosmoonsähajxy jiiby piädsøømy, ja'a häyohnmøødpähajxy ja'a näjxutjcpä. Poob-wit hajxy hánajty miøød jaanč tehñ wia'ads. Jimä orowøøn hajxy hánajty miøødä ch'itsnähgøxp. ⁷ Mänitä orotsim hajxy cødu'ugjaty miooýyä. Tu'ugä animal jaduñ jeycy ja'a nämädaaxpähajxy hánajty jim häñaabiä Dioswiinduum. Hujtsjatiä orotsim hánajty. Je'eduhñ nänøømby coo ja'a Dios ja'a jäya'ayhajxy jiaanč tehñ yajcumädowa'añ, ja'a hajxy ca'a mæbøjpä. Cøjxta'axiøø ja'a Dios nänägädä hity. ⁸ Jiiby Diostsajtøgooty, haagä joc jiiby pu'xwädijp. Jimä joc chooñ maa ja'a Dios møj jaanč yhtiän. Caj øøn jiiby hoy nänägädä tægø'øwa'añ tsajtøgooty høxtä coonä ja'a Dios hánajty juxtujc-hooc tøø yajtsaächpøcy ja'a jäya'ayhajxy ca'a mæbøjpä.

16

¹ Mänitøch nmädooy coo jäya'ay møc quiapxy Diostsajtøgooty. Mänitä Diosmoonsä näjxutjcpä nänäaayä:

—Nøcx hajxy cuhmänactem jiiby naaxwiin ja'a orotsimjootypä. Je'eduhñ nänøømby coo ja'a Dios jiaanč tehñ yajcumädowa'añ ja'a hajxy ca'a mæbøjpä.

² Mänitä Diosmoonsä tu'ug hoy quihmänactemy hädaa yaabä naaxwiin ja'a yhorotsimjootypä. Pønjetiä animalseñä hánajty møød ja'a hamøjpä, pønjetiä yhädiuunaxy hánajty wiingudsähgøøyyäp, nägøxiä haxøøgpu'uds hajxy piaatä ja'a jaanč tehñ piahmbä.

³ Mänitä Diosmoonsä miämetspä hoy quidemoø'øý mejjiooty ja'a yhorotsimjootypä. Mänitä mejyñøø jiajty nebiä ho'ogyjiäya'añø'tiän. Cøjx yho'ogy mädyijjaty jiiby tsänaaby mejjiooty.

⁴ Mänitä miädägøøgpä hoy møjnøøjooty quidemoø'øý ja'a yhorotsimjootypä møød jim nøøgøpcjooty. Mänitä nøø jiajty nebiä nø'tiän. ⁵⁻⁶ Mänitä Diosmoonsä ja'a nøøgüeendähajpä miänaañ:

—Wiindsón Dios, caj miich tii pojpä tii cädieey mmøødä. Cøjxta'axiøø miich mhity. Hoy jaduñ coo miichä jäya'ayhajxy tøø myajtsaächpøcy, coo nø'ty hajxy tøø myaghu'u'gy, je'eguiøxpä coo miich mgu'ug xyajpuhho'cä møødä miich mmädia'agy hajxy tøø xya-ñwä'xäbä.

⁷ Mänitä tu'jäya'ay miänaañ maa ja'a altarän:

—Tøyhajt jaduñ. Wiindsón Dios, hoy jaduñ coo miichä jäya'ayhajxy tøø myajt-saächpøcy. Miich cuhdujt cøxiä mmøød.

⁸ Mänitä Diosmoonsä ja'a miämädaaxpä ja'a xøø yajwiingutemoøyy ja'a yhorotsimjootypä. Mänitä xøø quihdujtmooýyä coo ja'a jäya'ay nø'ogät. ⁹ Hoyhoyyä jäya'ayhajxy cøxiä tiooýy. Pero cabä yhaxøøguhdujt hajxy hánajty jia najtshixø'øwa'añ. Haxøøgatiä Dios hajxy nänøømy ja'a jim tsajpootypä. Cabä Dios hajxy piädaacy møj jaanč, hoyyä Dios cuhdujt jia møødä maa ja'a häyohngøxpän.

¹⁰ Mänitä Diosmoonsä miämägøøxpä quidemoø'øý maa ja'a animal hánajty yhäña'ayän, ja'a yhorotsimjootypä. Mänit cøjx wyingoodsø'øý majatiä animal hánajty yhan'eemiän. Mänitä jäya'ay tioots hajxy yajtsu'udsøøyy je'eguiøxpä coo hajxy hánajty jiaanč tehñ chaächpøcy. ¹¹ Paadiä Dios hajxy haxøøgiaty nänøømy. Cabä yhaxøøguhdujt hajxy hánajty jia najtshixø'øwa'añ.

¹² Mänitä Diosmoonsä ja'a miädädujcpä jiiby quidemoø'øý Eufratesmøjnøøjooty, ja'a yhorotsimjootypä. Mänitä nøø tiøøch. Jaduñä reyhajxy hánajty hoy ñaxø'øwa'añ, ja'a hajxy hánajty jim tsohnda'agaambä maa ja'a xøø piädsøømiän.

¹³ Mänitøchä haxøøgiøøhñdy tægøøg nhijxpädsøømy. Jiiby hajxy piädsøømy maa ja'a dragón yhaawjootiän, møød maa ja'a animal yhaawjootiän, møød maa ja'a miämetspä animal yhaawjootiän, ja'a møjcu'ugongä miädia'agy hánajty yajwä'xäbä. Jaduñä haxøøgiøøhñdy hajxy hánajty quiahxø'øgy nebiä yocchän. ¹⁴ Hiç, møjcu'uhajxy je'e. Hoy-yagjuøøñajaty hajxy hánajty yajcähxø'øgy. Mänitä reyhajxy hoy nägøxiä wioyüi, ja'a

hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä, coo hajxy nõcxy chiptuna'añ mөөдä Dioscөxpä, mänaa ja'a Dios yajnähdijjiän coo chiptuna'añ. Mäjaamөөдä Dios jaduһn. ¹⁵ Jaaya'ay jaduһn mänaamb: "Cab jaduһn pөңn ñä'ägädä najuө'y mänaajөch hänajty ngäda'aga'añ. Jootucj je'e pөңn Diosmädia'agy hänajty hamuumdu'joot mäbөjp. Jaduһn mäwlinäts hänajty yhida'añ nebiä jujcypiän. Cabä hänajty chähdiunaannä." ¹⁶ Mänitä reyhajxy yhamugөөy maa xiөhatiän Armagedón ja'a hebreohayuuc-haamby.

¹⁷ Mänitä Diosmoonsä ja'a miäjuxtjcpä cөxp quiuhdeemnajxy ja'a yhorotsimjootypä. Tu'ugä jäya'ay mөc quiapxy maa ja'a Dios yhäñaadiaactän jim tsajpootyp: —Tөө jaduһn miaañä.

¹⁸ Mänit wiädsujcy mөөдä hänee yaaxy. Mänitä hujx mөc ñajxy. Cabä hujx jaduһn mänaaxөө ñaxy neby jaduһn tөө ñaxiän. ¹⁹ Mänitä möjcajpt ñiwia'xä. Tägөөghit jaduһn hoy miähmөөñä. Mänitä töjc cөjx piumy wiinduhmyhagajpt. Mänitä Dios jäya'ayhajxy chaachtiuöñ hoyhoy, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Babilonia-cajptooty. ²⁰ Mänitä tun cөjx yhiadööyө'y mөөдä naax ja'a hänajty jim hөjp mejyquijc. ²¹ Mänitä jäya'ayhajxy quiuhga'awөөyyä caandөsttuu hamөjjaty. Juxychägui'x kilo hänajty näje'e jemčhä. Coo hajxy jiaañch tehм chaachpөjcy, paadiä Dios hajxy haxөөgaty ñämaayy.

17

¹ Mänitөchä Diosmoonsä tu'ug xñämejch, ja'a hajxy hänajty näjuxtjcpä, ja'a orotsim hajxy hänajty miөөдäbä. Mänitөch xñämaayy:

—Jam nyajnähiхө'y coo ja'a cuhһindo'oxiөjc ja'a möjpä yajtsaachpөga'añii, ja'a jim häñaabiä mejywyiing. ² Tөө naa'a rey ja'a to'oxiөjc hajxy yaa miөөdtsäna'ay hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a to'oxiөjcөxpä ja'a jäya'ayhajxy nägөxiä yaa yhaxөөgwädity hädaa yaabä naaxwiin.

³ Mänitөchä Dioshespiritu xyajwiinhijxy. Mänitөchä Diosmoonsä jim xyajnöcxy maa pөң quia'a tsäna'ayän. Mänitөchä to'oxiөjc tu'ug nhijxy. Animalnähgөxp hänajty yhäña'ay. Tsaptsä animal ñi'x. Jimä mädia'agy hänajty miөөдä cujaay ja'a ñi'xcөxp. Haxөөgjatiä Dios hänajty ñänөmy. Juxtjcpä quiopc hänajty je'e y majcä quiaa'pt. ⁴ Ja hucy ja tsaptsä to'oxiөjc wyit hänajty je'e. Oro hänajty ñaandsөmhajpy mөөдä hočhaa mөөд perlas. Orotsim hänajty quiө'өгө'өwhajpy. Madiu'u haxөөgpä hänajty jiiby yhyty orotsimjooty. ⁵ Jim hänajty miөөдä wyiinnähgөpөcөxp cujaay: "Ja'a möjcajpt Babilonia hädaa. Ja'a cuhһindo'oxiөjc tiajhajxy hädaa. Ja'a haxөөgpä yhөjxä tiecy hädaaduhñ ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä." Cab jaduһn yhowyiinjuoөñjä. ⁶ Mänitөch nnajuөyy coo ja'a to'oxiөjc hänajty miu'ugyii. Ja'a Dioshuung ñi'tyhajxy hänajty tөө yhuücäxä mөөд hajxy tөө yagho'ogyijjäbä je'eguiөxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy miäbөjcä. Cooč jaduһn nhijxy, njaañch tehм yagjuөyyhөch jaduһn. ⁷ Mänitөchä Diosmoonsä xñämaayy:

—Tii jaduһn coo mwi'i yagjuө'y. Nhawañaanäbөch miich ja'a to'oxiөjcөxpä mөөдä animalcөxpä, ja'a to'oxiөjc yaghäñaabiejpiä, ja'a juxtjcpä quiopc, ja'a majcpä quiaa'pt. ⁸ Yө'ө animal tөө mwiinhixiäbä, jugyhajp hijty yө'өduһn. Hoy tөө jia cuhdägoy, jutpädsөmaamb jadähooc. Mänit nõcxy yho'ogaannä. Pөnjatiä xiөө jim ca'a miimb cujaay librojooty, coo ja'a animal hajxy yhiät coo tөө juitpädsөmy, mänit hajxy hoyhoy yagjuө'owa'añ. Pero pөnjatiä xiөө jim miimb cujaay librojooty, je'eds hajxy cөjxta'axiөө jugyhadaamb nebiä Dios jjugyhatiän, je'eguiөxpä coo ja'a xiөөhajxy jim quiujähyyäxä mänaa ja'a naaxwiimbä yhawijy tiөө'xta'aguian.

⁹ Pөң jaduһn wiinjuөby, ween hädaaduhñ hoy yhuuc wiinjuө'y: Yө'ө quiopc juxtjcpä, jaduһn mäwlinäts hajxy yө'ө nebiä juxtjcpä tunän. Jimä to'oxiөjc yhäña'ay. ¹⁰ Jaanä jaduһnduhmbä, jaduһn mäwlinäts hajxy yө'ө nebiä juxtjcpä reyän. Nämägөөxc hajxy jaduһn tөө quiuhdägoөñä. Tu'ug jäda'ahaty guiobiernähajnä. Jatu'ug, cahnä je'e tiägө'öyñä. Coo hänajty tөө tiägөөñä, cab jaduһn jiega'añ. ¹¹ Haa ja'a animal tөө quiuhdägöyyäbä, tu'ugä näjuxtjcpä rey jaduһn. Miämetsc-hoocpä jaduһn tөө piädsөmгombä. Mänit nõcxy yho'ogaannä.

¹² Haa ja'a majcpä quiaa'pt tөө mwiinhixiäbä, nämajcä reyhajxy jaduһmbä. Cahnä hajxy tiägө'y gobiernähajpä. Jaduһn möjcuhdujt hajxy mio'owa'añii tu'hora quipxy mөөдä animal. ¹³ Tu'ugmädia'aguian reyhajxy yhyty ja'a nämajcpä. Mänitä animal cuhdujt hajxy mio'owa'añ mөөдä mäjaa. ¹⁴ Mänit hajxy tiägө'owa'añ tsiptuumbä maa ja'a Meeghuungcөxpän. Mäjädä'agaambä Meeghuung jaduһn. Hix, je'e ja'a möjcuhdujt nä'ägä mөөд. Pөnjaty je'e jiamiөөdhajpy, Dioshuunghajxy je'eduhñ. Pedyii hajxy miäbөcy.

¹⁵ Mänitөchä Diosmoonsä xñämäaguioimbä:

—Yө'ө mejy tөө mwiinhixiäbä maa ja'a to'oxiөjc hijty yhäña'ayän, jaduһn mäwlinäts yө'ө nebiä wiinduhmyhagajpt-tsohmän. Madiu'u hayuuc hajxy quiapxy. ¹⁶ Y yө'ө animal quiaa'pt tөө mwiinhixiäbä ja'a majcpä, mänitä to'oxiөjc hajxy miähänhada'añ. Nähwa'ads hөxwa'ads hajxy jaduһn ñähgue'egaannä. Chu'udsaamьj hajxy jaduһn; mänit

hajxy ño'oga'añ. ¹⁷ Ja'a Dios jaduñ tøø wyiinmahñdymo'oy coo hajxy jaduñ quidiúnat nebiä Dios tøø yajñähdiijän, coo hajxy tu'ugmädia'agy yhidät, coo ja'a animal hajxy quihdujtmó'owät, høxtä coonä hänäjty tøø yhabaady nebiä Dios yajñähdiijän. ¹⁸ Haa yø'ø to'oxiøjc tøø mwiiñhixiäbä, jaduñ mäwínäts yø'ø nebiä møjcajptän maa ja'a reyhajxy nägøxiä xiøønaxiän.

18

¹ Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug njaag hijxy coo hänäjty miänacy tsajpootyp. Mayyä cuhdujt hänäjty miøødä. Haamñb tsämaamñb hänäjty jaduñ. Hajaj jaduñ hädaa yaabä naaxwiin. ² Mänit møc yaaxy:

—Tøø ja'a møjcajpt Babilonia quioxy puny. Jimä møjcu'uhajxy chänaañä, møødä haxøøgiuøhñdy madiu'ubä, møødä haxøøghanimalhajxy jäyøøbiä. ³ Tøø ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä quioxy pahijxpä nebiä Babilonia haxøøgcuhdujt miøødän. Tøø ja'a reyhajxy miøødsäna'ay. Tøø ja'a hajuubiädøjc-hajxy miäyøøjøñä je'eguiøxpä coo ja'a Babilonia hijty cøxiä wiinä yaghøxhäyoy.

⁴ Mänitøchä jäya'ay nmädooy coo hänäjty jim quiapxy tsajpootyp:

—Pønjätyhöch nhuunghajpy, mdsóonäp hajxy jim maa yø'ø cajptän, neby hajxy jaduñ mga'a pajatcø'owät, neby hajxy jaduñ mga'a padsaachpögät. ⁵ Haa ja'a jäya'ayhajxy jim tsänaabiä Babilonia, tøø hajxy møj may jiaanč tehñ quidiiey. Hoyhoyyä Dios jiaanč tehñ yajtsaachpøga'añ. ⁶ Jaduñä Babiloniatsohmñbä hajxy mduundägätsät nebiä wiinghäna'c hajxy tøø tiuñän. Mejtsjäduhñtiä hajxy myajtsaachpögät. ⁷ Tøø hajxy hanaxiä jiaanč tehñ ñiguiumayii. Cøxiä wiinä hajxy tøø jiaanč tehñ yaghøxhäyoy. Paady hajxy mjaanč tehñ yajtsaachpögät. Jaduñ quioopcooty jia wi'i miäna'añ: "Jadühñhöch chaa nhäna'ay nebiä møjcu'uhajtmøødpän. Nä'ä jäjtäbøchä nnihyhap jim. Cábøch jaduñ mänaa nnä'ägä jootmayhada'añ." ⁸ Coo jaduñ miäna'añ, paquiä chaačhpøga'añ. Piaadaambiä yuu møødä häyohñ møødä ho'og tägoy. Toyáannäp je'eduñ. Ja'a Dios jaduñ mänañ coo jaduñ chaačhtiuñøjät. Jaayä'ayäts møjcu'uhajtmøød.

⁹ Haa ja'a reyhajxy, ja'a to'oxiøjc hajxy hänäjty tøø miøødsäna'ayäbä, coo hajxy jaduñ yhidät coo hänäjty tiøñä, mänit hajxy ñäjø'ow ñäxuudsä'añ. ¹⁰ Tsähgø'ø-tsähgø'ø hajxy hänäjty jäguem tiäna'awa'añ. Mänit hajxy miäna'ana'añ:

—Miich Babiloniacajpt, may miich cuhdujt hijty mjaanč tehñ miøødä. Pero paquiä mjaanč tehñ quihdägøoy.

¹¹ Mänit hajuubiädøjc-hajxy ñäjø'ow ñäxuudsäambä, je'eguiøxpä coo ja'a tiogyhajxy quia'a nä'ägädä juyänañä. ¹² Madiu'u toogy hajxy hänäjty miøødä: oro, møødä plata, møødä hočhaa, møødä perlas, møødä howyit, møødä linowit, møødä sedawit, ja hucy ja tsapts. Jaduñä quepy hajxy hänäjty madiu'u miøødäbä ja'a pa'agxuu'pä, ja'a tsowjatypä, møødä tijatiä elefantetøødshadeñdiuc-hädiuñäbä, møødä hobiujxt, møødä pujxt, møødä mármoltsaa. ¹³ Jaduñä canela hajxy hänäjty miøødäbä, møødä jøø'xychooy ja'a jiaanč tehñ pia'agxuu'pä, møødä poom, møødä mirra, møødä parfume, møødä vino, møødä hon, møødä harina hoybä, møødä trigo, møødä jäyujc, møødä waj, møødä meeg, møødä cuaay, møødä carreta, møødä moonsädojc jamiäjuyyäbä. ¹⁴ Mänit hajuubiädøjc-hajxy miäna'ana'añ:

—Tøø miich xquioxy pøjcä tijaty miich mhadsøjpy møødä mmäyøøhadyijäbä.

¹⁵ Ñäjø'ow ñäxuudsäambiä hajuubiädøjc-hajxy, ja'a hajxy hänäjty tøø miäyøøjø'oyäbä maa yø'ø cajptän. Tsähgø'ø-tsähgø'ø hajxy hänäjty tiäna'ay jäguem. ¹⁶ Mänit hajxy miäna'ana'añ:

—Tøø yø'ø møjcajpt jiaanč tehñ chaačhpøcy. Jaduñ hijty je'e nebiä to'oxiøjc howyit-møødpän ja hucy ja tsapts, møødä oromøødpä, møødä hočhaamøødpä, møødä perlas-møødpä. ¹⁷ Paquiä ja'a miäyøøhadyijäbä tøø quioxy pøjcäxä.

Haa ja'a jäya'ayhajxy hänäjty wädiñpä barcooty, jäguem hajxy hänäjty tiäna'awaambä, møødä wyiindsøñhajxy, møødä hajxy nä'ä wädiñpä. ¹⁸ Coo hajxy yhiñy coo ja'a cajpt hänäjty tiøñä, mänit hajxy yaaxy:

—Cab mädyii cajpt ñä'ägädä mäbaady nej yø'ø møjcajpt hijtiän.

¹⁹ Mänit hajxy tiägøoy jøøbiä xuu'tspä. Mänit hajxy yäxcombä:

—Tøø yø'ø møjcajpt jiaanč tehñ chaačhpøcy. Haa ja'a cubarcohajxiä, tøø hajxy jia mäyøøjøñä coo yø'ø cajpt hijty jiaanč tehñ miäyøøjä. Paquiä tøø quihdägøñä.

²⁰ Pønjaty jim tsänaaby tsajpootyp, ween hajxy nägøxiä mxoonda'agy, møødä Diosquexy møødä Dioshuung, je'eguiøxpä coo ja'a Dios yø'ø cajpt tøø yajcunmädyoy.

²¹ Jiaanč tehñ miøcä Diosmoonsä tu'ug. Mänitä rjumätsaa yajpädøcy. Mänit miejyquia'adsøoy. Mänit miänaañ:

—Jaduhñsä Babiloniacajpt jiadaambä yhabetaambä. Cab jaduñ mänaa ñä'ägädä cähxø'øgaannä. ²² Cab jaduñ jim pøn xiu'uxaannä. Caj pøn jim tiunaannä. Cab hajxy jim jiodsaannä. ²³ Ni jøøn jim quia'a toyaannä. Cab hajxy jim piøgaannä yhu'ugaannä.

Paadiä Babiloniačajpt jaduñ jiađa'añ yhabeta'añ je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug jiaanč tehñ miäyøøjä. Tøø ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä piahixy ja'a Babilonia yhaxøøgcuhdujt.

²⁴ Haa ja'a Diosquexy møødä Dioshuunghajxiä, ja'a hajxy yaghó'cábä, jimä ñø'tyhajxy tøø miähmø'øy maa yø'ø cajptootiän. Hix, cu'ug jaduñ jatcøøyy.

19

¹ Mänitøch nmädooy majiäya'ay hñajty jim ya'axy tsajpootyp:

Møj jaančhä Dios jaduñ. Jaaya'ay hajxy xyajwaats xyajtséjácäm.

Tsøg hajxy wiingudsähgøøyyäm coo møcmäjaa miøødä.

² Hoyyä Dios quidiuuñ coo ja'a cuhhiñdo'oxiøjc hoy piäda'agy haducytiuum, je'eguiøxpä coo ja'a yhaxøøgcuhdujt piahijxäxä ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä, y coo tøø yagho'ogy ja'a Diosquexypä møødä Dioshuung.

Coo ja'a Dios ja'a ca'awiindøybä yajcumädowa'añ, yejpiä tøyhajt jaduñ; cab nä'ä nägoobä yajcumädoy.

³ Mänitä majiäya'ayhajxy miänáangombä:

Møj jaančhä Dios. Cøjxta'axiøø yø'ø cuhhiñdo'oxiøjc yhatoy yhapøgø'owa'añ.

⁴ Mänitä majiäya'ay ja'a Dios hajxy wyiinjjicädaacy, ja'a hajxy nähii'xmädaaxpä møødä animalhajxy ja'a nämädaaxpä. Mänit hajxy miänääñ:

—Tøyhajt jaduñ, möj jaančhä Dios.

⁵ Mänitä jäya'ay jim tu'ug quiapxy maa ja'a Dios hñajty yhäña'ayän:

Näma'aw ja'a Dios hajxy coo miøjjä coo jiaančhä, pønjatä Diosquexy, pønjatä Dios wiingudsähgøøby, miøjjä miuutscä.

⁶ Mänitøch nmädooy coo majiäya'ay hñajty quiapxy. Jaduñ yajmädoooy nebiä mejy møø yhahøøchän, nebiä hänee møc ya'axiän:

Møj jaančhä Dios jaduñ. Tøø tiägøøñä gobiernähajpä.

Jimä møjcuhtujt miøødä.

⁷ Tsøg hajxy jootcugøøyyäm, tsøg hajxy xoonäcäcäm. Tsøgä Dios hajxy möj jaanč pädäcäm. Tøø yhabaantä coo ja'a Meeghuung piøgaanñ. Tøø ja'a jaxie'eb ñiyhahixøøyyänä.

⁸ Howyit jaduñ jaanč tehñ yajpøgø'owäänäp, wa'adspä, haambä tsämaambä, nømä majiäya'ayhajxy miänääñ. Haa ja'a howyitä, je'eduhñ ñänøømbby coo ja'a Dioshuunghajxy hñajty hoy tøø wiädity hädaa yaabä naaxwiin.

⁹ Mänitøchä Diosmoonsä xñämaayy:

—Cujaay jaduñ: “Jootcujc hajxy yhyty pønjatä tøø yajwoy tøø yajwich maa ja'a Meeghuung piøga'añän.”

Mänitøch xñämáaguuiombä:

—Tøyhajtä Diosmädia'agy jaduñ.

¹⁰ Mänitøchä Diosmoonsä nja wiinjjicädaacy. Nja wiingudsähgø'owäänhøch jaduñ. Mänitøch xñämaayy:

—Ca'aäch xwyiingudsähgø'øy. Høøchä Dios xmioonsähajp nej mijts xmioonsähajpän, coo mijtsä Jesucristo miädia'agy hoy myajtuunä. Ja'a Dios mabøcy mwiingudsähgø'owäp.

Tøyhajtä Jesucristo miädia'agy. Tu'ugmädia'agy hajxy yhyty, pønjatä Jesucristo miädia'agy yajwä'xäp, pønjatä Jesucristo capxpaatp.

¹¹ Mänitøch tsajpootyp nhixy coo tøø yhawa'aäch. Mänitøchä jäya'ay tu'ug nhixy coo ja'a ca'awiindøybä hoy yajcumädowa'añ, coo hoy chiptuna'añ. Paady xiøhaty ja'a hoguiudiumbä, ja'a tøyhajtyejpä. Poobcuaañähgøxp hñajty yhäña'ay. ¹² Jaduñnä wyiin hñajty quiahxøøgy nebiä jøøn tiøyän. Mayyä cuhjén hñajty miøødä cuhdum. Jimä xøø hñajty miøødä cujaay. Ni pøn hñajty quia'a najuø'øy tii xøø je'e. Je'eduhñ nidiuhñ najuøøby. ¹³ Nø'tiä wyit hñajty tøø yaghucy. Ja'a Diosmädia'agy hñajty xiøhaty. ¹⁴ Jaanč tehñ miäjiäya'ay hñajty panøcxp haagä poobcuaañähgøxp. Poobwit hoybä hajxy hñajty miøød, jaanč tehñ piøb jaanč tehñ wia'ads. ¹⁵ Jim yø'øya'ay espada jaanč tehñ jiojip hñajty miøødä yhaawjooty. Je'e ja'a jäya'ay hñajty yajpuxaamby. Jaanč tehñ miøc guio-biernähada'añ. Hoyhoyyä jäya'ay chaächtiuna'añ nebiä Dios ja'a jäya'ay yajcumädoyän. ¹⁶ Jimä xiøø hñajty miøødä cujaay wyitcøxp møødä piuguiøxp: “Hädaa møjcuhtujtmøød; ni pøn møjcuhtujt jaduñ quia'a møødä.”

¹⁷ Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug nhixy coo hñajty jim tiäna'ay maa ja'a xøøjän. Mänit jaanč tehñ miøc yaaxy. Ja'a luudhajxy møjyaaçä, ja'a hajxy cøxp jäyøøwiädijpä:

—Min hajxy tsu'uds. Ja'a Dios hajxy jaduñ xmio'owaamb. ¹⁸ Jäya'ay hajxy nägøxiä mdsu'udsaamby, miøjjä miuutscä, hopiønä, møødä rediøjc-hajxy, møød hajxy tuumbä soldadowiindsøn, møød hajxy møcmäjaamøødpä, møødä cuaay, møød hajxy cuaayhänaabiä.

¹⁹ Mänitøchä animal nhixy. Møødä reyhajxy hñajty jim choonä møødä quiu'ughajxy. Tsiptunaamb hajxy hñajty jaduñ møødä jaaya'aguiøxpä ja'a cuaañähgøxp wädijpä møødä quiu'ug. ²⁰ Mänitä animal miajtsä møødä craa ja'a jaanč tehñ jiäya'awyiinhøhmbä. Tøø

ja'a craa hánajty yajcáhxø'ogy hoy-yagjuøøñájaty maa ja'a animal wyiinduumän. Jaduhñä craa hánajty tøø wyiinhøøñ pønjaty yø'ø animal señä hánajty møødhájtáp, pønjaty yø'ø animal yhadüiuunnaxy hánajty tøø wyiingudsähgøøyyä. Mänit hajxy námetsc jøøñjuipøøyyä maa azufre hánajty tioyyän. ²¹ Mänitá quiu'ughajxy yaghó'cäxä. Jaaya'ay jaduñ mäyagho'c, ja'a hánajty cuayahñaabiä. Espadahaam miäyagho'cy, ja'a jaanč tehñ jiojpä, ja'a hánajty jim miøødpä yhaawjooty. Mänitá ho'ogyjiäya'ayhajxy chu'tsä. Ja'a luudhajxy jaduñ mädsu'ts jaanč tehñ quiu'uxiä.

20

¹ Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug nhijxy. Jim tsajpootyp hánajty miänacy. Jimä juthawaatst hánajty quiø'ogonhaty, ja'a hánajty jaanč tehñ quiøøcpä. Jimä cadena hánajty quiø'øwitshajpä. ² Mänitá møjcu'ugong miajtsä, ja'a xøhajpä Satanás. Ja'a dragon je'le møødä jecychahñdy. Mänit quiø'øxojsä tiecyxiojsä cadenahaam. ³ Mänit quiujuipøøyyä jutjooty. Mänit yhawägüi'tsä. Mänitá Diosmoonsä yhaho'och maa ja'a juthaawän. Mil jomøjtä møjcu'ugong hánajty jiihy yhida'añ, nebiä jäya'ay jaduñ quia'a wiinhøhñät. Coø hánajty mil jomøjt tøø yhabejnä, mänit yhøxmadsa'añii. Pero cab hánajty jecy yajwädita'añii coø hánajty tøø yhøxmächii.

⁴ Mänitøch nhijxy coo cu'ughajxy hánajty yhäña'ay. Haagä møjcuhdjtmøød hajxy hánajty coo hajxy nägøxiä yajtøyhajtyégät. Mänitøchä jäya'ayä yhäñaämähajxy nhijxä, pønjaty hánajty tøø yo'puxyii. Paady hajxy yo'puxxä coo hajxy hánajty tøø Dyiosmädia'agy-yajwa'xy coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä. Cabä animal hajxy hánajty tøø wyiingudsähgø'oy, ni ja'a yhadüiuunnaxy. Ni cab hajxy hánajty tøø piädaacäxä ja'a animal señä, ni wyiinnähgøpcøp ni quiø'ogøxp. Mänitøch nhijxy coo hajxy jiijypiojnä. Mänitá Jesucristo hajxy miøødtägøøyy gobiernähajpä. Mil jomøjt hajxy hánajty tiuna'añ. ⁵⁻⁶ Jayøjp hajxy jiijypiojtsøhñ. Jootcuic hajxy yhyty. Nebiä teediän ja'a Dios hajxy miøødtuñ. Cab hajxy chaächtiuna'añii. Coø mil jomøjt hánajty tøø yhabeyñ, mänitá jäya'ay yhäñaämähajxy jiaac juijyioagaambä nägøxiä, ja'a hajxy hánajty hoy tøø quia'a wäditiäbä. Mänit hajxy yajcumädowa'añii.

⁷ Coø mil jomøjt hánajty tøø yhabejnä, mänitá Satanás yhøxmadsa'añii. ⁸ Mänit tiägø'øwa'añ jäya'awyinhøhmbä wiinduhmyhagajpt. Yajwiinhøønaambä Gog møødä Magog. Mänit hajxy yhamugø'øwa'añ møødä quiu'ughajxy coo hajxy hánajty chiptuna'añ. Jaanč tehñ miay hajxy hánajty jaduñ. ⁹ Wiinduhmyhagajpt hajxy choona'añ. Mänitá Dioshuunghajxy jiihbc jiihgødø'øwa'añii. Mänitá Dios jøøn yajca'awa'añ. Cøxy toyaambä Magoghajxy jaduñ. ¹⁰ Mänitá møjcu'ugong jøøñjuipøøyyä maa ja'a azufre hánajty tioyyän, maa ja'a animalhajxy hánajty tøø jøøñjuipø'øyijän, møødä craa hánajty tøø jäya'awyinhøøñäbä. Cøjxta'axiøø hajxy jiihy chaächpøga'añ xøømdsuhñ.

¹¹ Mänitøchä Dios nhijxy coo hánajty yhäña'ay. Poobä yhäñaabiej hánajty cruundä. Mänitá naaxwiimbä yhadägoyøøyy maa ja'a Dioswiinduumän møød tsajtcøp. ¹² Mänitøchä hääñämähajxy nhijxy miøødä quiu'ughajxy coo hajxy hánajty tiäna'ay Dioswiinduumän. Mänitá Dios ja'a libro yaghawaacch møødä libro wiingpä. Jiiibiä xiøøhajxy hánajty myiñ cujaay ja'a hajxy jugyhadaambä cøjxta'axiøø nebiä Dios jiijyhatiän. Mänitá Dios ja'a libro quiapxy pø hoyyä hääñämähajxy hánajty tøø jäya'ayhaty, pø caj. ¹³ Mänitá hääñämähajxy jiihy piädsøømy mejjiooty, ja'a hajxy hánajty jiihy tøø yhö'oguiäbä. Jaduhñ hajxy jiihy piädsøømbä naaxpa'c. Ja'a hajxy hánajty hoy tøø jäya'ayhätäbä, hawa'adstuum hajxy hoy miähmøøñä. Ja'a hajxy hánajty hoy tøø quia'a jäya'ayhätäbä, haducytium hajxy hoy miähmø'oy. ¹⁴⁻¹⁵ Mänitá møjcu'ugong jøøñjooty piädaacä. Mänitá hääñämähajxy jøøñjooty quiujuipøøyyä, pønjaty xiøø hánajty ca'a miimb cujaay librojooty. Cab hajxy cøjxta'axiøø jiijyhadä'añ nebiä Dios jiijyhatiän.

21

¹ Mänitøchä tsajpootyp jemybiä nhijxy møødä naaxwiin jemybiä. Tøø ja'a tuctsajpootyp hánajty tiägøøñä møødä tucnaaxwiimbä. Møødä mejy hánajty tøø tiägøobiä. ² Mänitøchä Dioscajpt nhijxy, ja'a Jerusalén jemybiä. Jim hánajty miänacy tsajpootyp. Jim hánajty tøø choon maa ja'a Diosän. Yajxøn hánajty quiahxø'ogy nebiä jaxie'eb ñiyhahixø'øyijän coo hánajty piøga'añ. ³ Mänitá jäya'ay møc jiaanč tehñ quiapxy jim tsajpootyp:

—Huug hix, jimä Dios tøø chánaadiaacpøcy maa ja'a jäya'ayhaxiän. Quiu'ughadaambiä Dios ja'a jäya'ayhajxy. Wiingudsähgø'øwáanáp ja'a Dios jaduñ. ⁴ Jaduhñä Dios miäna'ana'añ coo ja'a jäya'ayhajxy quia'a jøøñät. Cab hajxy pia'ambedaannä, yho'ogaannä. Cab hajxy jø'øwaañnä xiuudsaañnä. Tøø yø'øduhmbä hánajty quiøzy cuhdägøøñä.

⁵ Mänitá Dios miänaa'ñ:

—Tøøch cøxiä wiinä nhädiuundägach.

Mänit miänäänagombä:

—Cujaay jaduñ. Tøyhájthøch nmädia'agy jaduñ. Cábøch nhøhñda'agy.

⁶ Mänitöch xñämaayy:

—Tøø jaduñ miaañä. Høøch nyajtsöhndaac; jaanä høøch nyajmaabiä. Pønä jioot hamuumdu'joot tøø piäda'agy coo jiugyhada'añ cøjxta'axiøø nébiöch njugyhatiän, ngu-dujtm'owäböch jaduñ coo jaduñ jiugyhádát. ⁷ Pøn mäjädaacp, je'e jugyhadaamb cøjxta'axiøø nébiöch njugyhatiän. Høøch cøjxta'axiøø xTieedyhadaamb. Nhuug-hadäämbiöch jaduñ. ⁸ Haa ja'a hajxy jaduñ ca'a mäjädaacpá, jøønjooty hajxy nøcxy quia'awa'añ maa ja'a azufre tiogyän. Jiiby hajxy cøjxta'axiøø chaathpøga'añ, møød hajxy ca'a mähöjpä, møød hajxy ca'awiindøybä, møød hajxy jäya'ay-yagho'pä, møød hajxy amigähämädoobä, møød hajxy mäwijts mähäxujpä, møød hajxy quepychewiingudsähgøöbiä, møød hajxy hønndaacpä.

⁹ Mänitöchä Diosmoonsä tu'ug nhijxy, ja'a hajxy näjuxtujcpä, ja'a orotsim hajxy miøødpä cødu'ug. Jimä tso'ty häyohn hänäjty miøødä ja'a juxtujcpä orotsim. Mänitöch xñämaayy:

—Jamä jaxie'eb nyajñähixø'øy ja'a Meeghuung tio'oxiöjc-hadaambä.

¹⁰ Nwiinhijxyöch hänäjty; ja'a Dioshespíritöch hänäjty xyajwiinhijxy. Mänitöchä Diosmoonsä xwiioonöcxy maa ja'a cøxptuñguhdumän. Mänitöchä Dioscajpt xyajñähixøöy. Jerusalén xiöhaty. Jim hänäjty miänacy tsajpootyp maa ja'a Diosän. ¹¹ Jaanč tehñ yhaamb jaanč tehñ chämaambä cajpt hänäjty nebiä Diosän. Jaduhñ hänäjty yhaambä chämaambä nebiä hočha jaanč tehñ chowbän, nebiä jaspetsaajän. Jaduhñ hänäjty tiø'xiä nebiä hijxtän. ¹² Piquiä ja'a cajpt quiuraa hänäjty yhamuu'dsø'øguiä. Jaanč tehñ quiøxp hänäjty yhamuu'dsø'øguiä. Majmetscä curaahaaw hänäjty miøødä. Majmetscä Diosmoonsähajxy hänäjty jim yhadäna'ay. Cødu'ugjaty hajxy hänäjty yhadäna'ay maa ja'a curaahaawän. Tu'ugjatiä curaahaaw hänäjty miøødä cujaay nebiatiä judiöshajxy xiöhaty ja'a nämajmetscjatypä. ¹³ Tägøögä curaahaaw hänäjty xøøbädsøømypiä; tägøög hänäjty tsuxpojpejppä; tägøög hänäjty jøombojmänajpä; tägøög hänäjty xøøguhñajxpä. ¹⁴ Majmetscä tsaa hänäjty jiiby maa hänäjty miuu'dsø'tsooñän. Jim tsaagøxp hänäjty quiujuayä nebiatiä Meeghuungä quiugueyihajxy hänäjty xiöhaty, ja'a nämajmetscjatypä.

¹⁵ Haa ja'a Diosmoonsöch hänäjty xmiøødmädiaacpä, jimä oropaxyquipxt hänäjty miøødä. Je'e ja'a cajpt hänäjty yajquipxaamby møødä curaahaaw møødä yhamuu'dsø'øgy. ¹⁶ Haa ja'a cajpt, hamädaaxteec hänäjty je'e. Jaduhñtiä yoñä nebiä yhoocän. Mänitä Diosmoonsä ja'a cajpt qyipyx ja'a oropaxyquipxthaam. Mejtsmil cumejtsmägo'x kilömetro hänäjty yoñä; jaduñ hänäjty quiøxpä; jaanä jaduñ yhooc hänäjtyypä. ¹⁷ Haa ja'a yhamuu'dsø'øguiä, tägøøghii'x cumädaaxc metro hänäjty quiøxpä.

¹⁸ Haagä jaspetsaahädiuñ ja'a hamuu'dsø'øgy hänäjty. Haagä oro ja'a cajpt hänäjty. Jaduhñ hänäjty quiähxø'øgy nebiä hijxt jaanč tehñ tiø'xypän. ¹⁹ Haa ja'a majmet-spä tsaa hänäjty jiiby hijppä maa ja'a yhamuu'dsø'øgy miuu'dsø'tsooñän, haagä hočhaa hänäjty miøød. Haa ja'a jayöjpä tsaaä, jaspe hänäjty miøød; ja'a miämetspä, zafiro hänäjty miøød; ja'a miädägøøgpä, ägata hänäjty miøød; ja'a miämädaaxpä, esmeralda hänäjty miøød; ²⁰ ja'a miämägøoxpä, önice hänäjty miøød; ja'a miädädujcpä, cormalina hänäjty miøød; ja'a miäjuxtujcpä, crisólito hänäjty miøød; ja'a miädutujcpä, berilo hänäjty miøød; ja'a miädaaxtujcpä, topacio hänäjty miøød; ja'a miämajcpä, crisoprasa hänäjty miøød; ja'a miämajtu'ugpä, jacinto hänäjty miøød; ja'a miämajmetspä, amatista hänäjty miøød. ²¹ Ja'a majmetscä curaahagø'ow, haagä perlahädiuñ hänäjty cødu'ugjaty. Haa ja'a møjtu'ü, orohädiuñ je'e. Jaduhñ hänäjty quiähxø'øgy nebiä hijxt tiø'xiän.

²² Cáböch tsajtöc jim nn'ägädä hijxy maa yø'ø cajptän, je'eguiøxpä coo ja'a Dios jim chäna'ay møødä Meeghuung. Møjcuhdujtä Dios miøød. ²³ Haamb tsämaambä Dios jim yhyti møødä Meeghuung. Paadiä xøø jim quia'a hañ ni ja'a po'o. ²⁴ Coo ja'a Dioshajxy jim yhañ chämamy, paadiä jäya'ayhajxy jiiby wiädita'añ, ja'a hajxy hänäjty tøø ñähwä'achäbä. Møødä reyhajxy jiiby wiäditaambä. Yajmedsaamby hajxy mädyijjaty hoy yajxön. ²⁵ Cabä curaahaaw mänaa yhaduga'añ. Cab jaduñ mänaa wyiingoodsø'owa'añ maa yø'ø cajptän. ²⁶ Medsaambä jäya'ayhajxy jim Dioswiingudsähgøöbiä. ²⁷ Cabä haxøøgpä jiiby mänaa tiägø'owa'añ cajptooty, ni ja'a jäya'ayhajxy ca'awiindøybä ni ja'a hønndaacpä. Jagooyä jäya'ayhajxy jiiby tiägø'owa'añ pønatiä xiøø jiiby miimb cujaay librojooty ja'a Meeghuung miøødpä. Jaaya'ayäshajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän.

22

¹ Mänitöchä Diosmoonsä möjnøø tu'ug xyajñähixøöy jaanč tehñ tiø'xy nebiä hijxtän. Jim hänäjty piädsø'mø'øy maa ja'a Dios ja'a Meeghuung hänäjty miøødhäña'ayän. Ja'a möjnøø jaduhmbä, yejpiä jugyhajt jaduñ. ² Møjtu'ugujcä möjnøø hänäjty piäyø'øgy. Mejtsnöøba'a ja'a quepychaa hänäjty tu'ug tiäna'ay, ja'a jugyhajtyejppä. Majmetshoocä quepychaa hänäjty tiøømbety tu'jomøjtpä. Wiindu'ugäpo'ojaty hänäjty tiøømhaty. Ja'a yhaayaamä jäya'ayhajxy ñähwä'ach wiinduhmyhagajpt. ³ Cabä haxøøgpä jim yajpaada'añ. Hix, jimä Dioshajxy yhäña'awa'añ møødä Meeghuung. Jimä miöonsäm wyiingudsähgø'owa'añijäm.

⁴Jaduhñä wyiin jiojphajxy yhixáañäxä. Haa ja'a Dios xiøøhajxiä, jim cujaay miøøhdadäänäxä maa ja'a mioonsä wyiinnähgopcøxpän. ⁵Cab jaduhñ mänaaxøø wyiingoodsø'øwaanñä. Cabä xøø jim yhanaannä, ni jøøn jim quia'a hajajaanñä. Ja'a Dios jim hajajaamb cudøø'xaamb. Haa ja'a hajxy jim tsánaabiä, cøjxta'axiøø hajxy jim guiobiernähada'añ.

⁶Mänitøchä Diosmoonsä xñämaayy:

—Tehm tøyhajt hädaa mädia'agy jaduhñ. Haa ja'a Diosä, quiejx ja'a quiuguexy jaduhñ coo ja'a mioonsä nøcxy yhawáañäxä coo miäbodhaty tijaty jadáañäp tunáañäp. Ja'a Dios jaduhñ najtscapxøøyy —nømhøchä Diosmoonsä xñämaayy.

⁷—Mobädájpøch jii by nhäda'aga'añ —nømä Dios miänaañ.

Jootcujc yhity pønjetiä Diosmädia'agy hoy cudiumb nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty.

⁸Høøch jaduhñ tøø nhixy tøø nmädoy, høøch Juanhajpä. Cooch nwiinhijxpädøøyy, mänitøchä Diosmoonsä nwiinjicdaacy, ja'açh hánajty tøø xyajwiinhixiäbä; nja wiingudsähgø'owáañhøch jaduhñ. ⁹Mänitøch je'e xñämaayy:

—Ca'açh xwyiingudsähgø'oy.

Høøchä Dios xmioonsähajp nej mijts jaduhñ xmioonsähajpän coo ja'a Diosmädia'agy hajxy myajwa'xy. Pønjaty hoy cudiumb nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty, moonsähajtäp hajxy je'ebä ja'a Diósäm. Ja'a Dios mäböcy hajxy mwiingudsähgø'owäp.

¹⁰Mänitøch xñämáaguiombä:

—Tøø miäbodhaty coo ja'a Diosmädia'agy tiøjiada'añ nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty. Paady, cabä Diosmädia'agy yu'uçh myaghidät. Naxy mdehm yajwá'xät. ¹¹Weenä ca'awiindøyhána'c-hajxy jiaac jatcø'oy haxøøg. Weenä hoyhána'c-hajxy jiaac cudiuñ hoy nebiä Dios yhane'emiän. Dioshuung hajxy je'eduhñ —nømhøchä Diosmoonsä xñämaayy.

¹²—Tøyhajt jaduhñ. Mobädájpøch jii by nhäda'aga'añ. Nøcxáambøchä jáya'ayhajxy nbäda'aga'añ hodiium, ja'a hajxy hoy tøø quiudiññäbä. Haa ja'a jáya'ayhajxy tøø quia'a cudiuññäbä, haxøøgtuumhøch hajxy nøcxy nbäda'aga'añ. ¹³Høøch cøxiä nyajtsøhndaac. Høøch jadähooc cøxiä nyajmayáangombä —nømä Dios miänaañ.

¹⁴Jootcujc hajxy yhity pønjaty nähwaatsp. Je'edshajxy jii by tägø'owaamb Dioscajptooty. Je'edsä cuhdujt hajxy mo'owáañäp coo ja'a tøømdsa'am hajxy jiøø'xät ja'a jugyhajtye-jpä. ¹⁵Pero cabä ca'awiindøyhána'c-hajxy jii by tägø'owa'añ, ni ja'a mäwijspä ni ja'a mäbäxujpähajxy, ni ja'a amigähämädoobähajxy, ni ja'a jáya'ay-yagho'pähajxy, ni ja'a quepy-chechwiingudsähgøøbiähajxy, ni ja'a høhndaacpähajxy.

¹⁶—Høøch Jesucristo, tøøchä ngugexy nguexy coo ja'a hermanohajxy cøxiä yhawáañäxät. Høøchä rey David nhaphajpy nhoc-hajpy. Y xyhaphajp xyhoc-hájpøch je'ebä. Høøch, jaxiøømhájpøch høøch —nømä Jesucristo miänaañ.

¹⁷Jaduhñä Dioshespíritu miänaambä:

—Min —jaduhñä Meeghuung tio'oxiøc miänaambä.

Pøn jaduhñ mädoob, ween jaduhñ miänaambät:

—Min.

Pønä jioot pädaacp hamuumdu'joot coo cøjxta'axiøø jiyghada'añ nebiä Dios jiygyhatiän, yagjyghadäänäp jaduhñ nebiä jiygyhatiän. Cab jaduhñ yagjuya'añii.

¹⁸Pønjetiä Diosmädia'agy hamädoowhijp nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty, nnämäabiøch jaduhñ coo ja'a mhamdsoo mädia'agy hajxy mga'a yajmäjaayø'owät. Coo hajxy jaduhñ mjatcø'owät, mänitä Dios hajxy xjiaançh tehñ yajtsaaçhpögät nej yaa jaduhñ myiñän cujaay hädaa librojooty. ¹⁹Y coo hajxy näje'ejaty mbuhgónät, cabä Dios hajxy xyagjyghadät cøjxta'axiøø neby je'e jiygyhatiän, nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty. Cab hajxy jii by xyajtägø'owät Dioscajptooty.

²⁰Jaaya'ay jaduhñ mädiaacpä, je'eduhñ mänaamb:

—Tøyhajt jaduhñ. Mobädájpøch jii by nhäda'aga'añ —nømä Dios miänaañ.

Amén. Min paquiä Jesucristo. Miiçh højts nWiindsønhajpy.

²¹Ween mijtsä Jesucristo ja'a hoyhajt ja'a weenhajt nägøxiä xmio'oy. Amén.